ด่วนที่สุด **สำเนา**

ที่ นร ๐๕๐๕/ว ๗๗

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เรื่อง รายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ และรายงานสรุปผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ประจำปี ๒๕๖๔

กราบเรียน/เรียน รอง - นรม., รัฐ - นร., กระทรวง, กรม

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/ว ๑๐๕ ลงวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๑๑๒/๔๗๐ ลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๕

ตามที่ได้แจ้งมติคณะรัฐมนตรี (๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔) เกี่ยวกับรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๓ และรายงานสรุปผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ประจำปี ๒๕๖๓ มาเพื่อทราบ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ได้เสนอรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ และรายงานสรุปผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ประจำปี ๒๕๖๔ ไปเพื่อคณะรัฐมนตรีทราบ ความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ รับทราบตามที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และคณะกรรมการปฏิรูปประเทศเสนอ

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ/จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ (อย่างยิ่ง)

ณัฐฏ์จารี อนันตศิลป์

(นางณัฐฏ์จารี อนันตศิลป์)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองพัฒนายุทธศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษ
โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๗๓๒ (วีนัส), ๑๕๓๒ (วัลภา)
โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๑๔๔๖ www.soc.go.th
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban@soc.go.th

หมายเหตุ อส. : จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ
รอง - นรม., รัฐ - นร., กระทรวง, กรม, องค์กรอิสระ : จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๑๑๑๒/๔๗๐

สำนักงานสภาพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๙๖๒ ถนนกรุงเกษม กรุงเทพ ๑๐๑๐๐

๒๗ มกราคม ๒๕๖๕

เรื่อง รายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ และรายงานสรุปผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ประจำปี ๒๕๖๔

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาบันทึกข้อความ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๑๑๒/๔๒๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๕
๒. รายการ QR Code รายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ และรายงานสรุปผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ประจำปี ๒๕๖๔

ด้วย พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ได้เห็นชอบให้เสนอเรื่อง รายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ และรายงานสรุปผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ประจำปี ๒๕๖๔ ตามที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และคณะกรรมการปฏิรูปประเทศเสนอ เพื่อคณะรัฐมนตรีทราบ ดังรายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑ ในการนี้ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงขอเสนอเรื่องดังกล่าวมาเพื่อคณะรัฐมนตรีทราบ

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. <u>เรื่องเดิม</u>

๑.๑ พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔ วรรคสอง กำหนดให้สำนักงานฯ จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปี เสนอต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ คณะรัฐมนตรี หัวหน้าหน่วยงานในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ องค์กรอิสระ องค์กรอัยการ และรัฐสภาทราบ **ภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่ได้รับรายงานจากหน่วยงาน** ทั้งนี้ รายงานดังกล่าวอย่างน้อยต้องระบุความก้าวหน้าของการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติด้วย

๑.๒ พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕ วรรคสอง กำหนดให้สำนักงานฯ จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปี **เสนอต่อที่ประชุมร่วมประธานกรรมการปฏิรูปประเทศทุกคณะ เพื่อให้ความเห็นชอบ** และเสนอรายงานต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ คณะรัฐมนตรี หัวหน้าหน่วยงานในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ องค์กรอิสระ องค์กรอัยการ และรัฐสภา**ทราบภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่ได้รับรายงานจากหน่วยงาน** ทั้งนี้ รายงานดังกล่าวอย่างน้อยต้องระบุความก้าวหน้าของการปฏิรูปประเทศ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหา

๑.๓ คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ในคราวประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๓ ได้มีมติเห็นชอบแนวทางการประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ เค้าโครงรายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ รวมทั้งกรอบระยะเวลาการจัดทำรายงานฯ และให้ใช้เป็นแนวทางตั้งแต่การจัดทำรายงาน

/ในปีงบประมาณ...

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ เป็นต้นไป ทั้งนี้ แนวทางการประเมินการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ปี ๒๕๖๔ ได้ใช้รูปแบบการประเมินตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ที่ราชกิจจานุเบกษาได้ประกาศบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ทั้ง ๑๓ ด้าน ซึ่งแต่ละด้านประกอบด้วย เป้าหมายอันพึงประสงค์ รวมทั้งสิ้น ๓๑ เป้าหมาย กิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) รวมทั้งสิ้น ๖๒ กิจกรรม ซึ่งเป็นการดำเนินการปฏิรูปประเทศต่อเนื่องจากที่ราชกิจจานุเบกษาได้มีการประกาศใช้แผนการปฏิรูปประเทศ เมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๑ เพื่อแสดงให้เห็นสถานะความสำเร็จของการบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) แต่ละด้านภายในห้วงระยะเวลาที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐

๑.๔ ที่ประชุมร่วมประธานกรรมการปฏิรูปประเทศทุกคณะ ในคราวประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๕ ได้**มีมติเห็นชอบ (ร่าง) รายงานสรุปผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ประจำปี ๒๕๖๔** และมอบหมายสำนักงานฯ จัดทำเล่มรายงานฯ ให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ พร้อมทั้งนำเสนอต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ คณะรัฐมนตรี หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ องค์กรอิสระ หรือองค์กรอัยการ และรัฐสภาทราบ และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานฯ ต่อไป

๒. <u>เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี</u>

เรื่องนี้เข้าข่ายต้องเสนอคณะรัฐมนตรี ตามมาตรา ๔ (๑) ของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ รวมทั้ง ตามนัยพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐

๓. <u>สาระสำคัญ</u>

สำนักงานฯ ในฐานะสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ได้ดำเนินการจัดทำ (๑) รายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ และ (๒) รายงานสรุปผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ประจำปี ๒๕๖๔ แล้วเสร็จ โดยรายงานทั้ง ๒ ฉบับ มีเค้าโครงรายงาน ประกอบด้วย บทสรุปผู้บริหาร บทนำ ผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ/ผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ประเด็นท้าทาย และการดำเนินการในระยะต่อไป รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒

๔. <u>ข้อเสนอของส่วนราชการ</u>

รับทราบรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ และรายงานสรุปผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ประจำปี ๒๕๖๔ ตามข้อ ๓

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอคณะรัฐมนตรีทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายดนุชา พิชยนันท์)
เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ

สำเนาถูกต้อง
(นางสาวปัญญพร นามโพธิ์ลน์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
รักษาการในตำแหน่งนักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
27 ม.ค. 2565

กองยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ
โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๔๐๘๕ ต่อ ๖๒๒๕ โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๖๓๘๔

ด่วนที่สุด บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (๐๒๒๘๐ ๔๐๘๕ ต่อ ๖๒๒๕ , ๖๒๓๕)
ที่ นร ๑๑๑๒/๔๒๘ **วันที่** ๒๖ มกราคม ๒๕๖๕
เรื่อง รายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ และรายงานสรุปผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ประจำปี ๒๕๖๔

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี
ประธานกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ

ด้วย สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ขอเสนอเรื่องรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ และรายงานสรุปผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ประจำปี ๒๕๖๔ มาเพื่อคณะรัฐมนตรีทราบ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. **เรื่องเดิม**

๑.๑ พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔ วรรคสอง กำหนดให้สำนักงานฯ จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปี เสนอต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ คณะรัฐมนตรี หัวหน้าหน่วยงานในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ องค์กรอิสระ องค์กรอัยการ และรัฐสภา**ทราบภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่ได้รับรายงานจากหน่วยงาน** ทั้งนี้ รายงานดังกล่าวอย่างน้อยต้องระบุความก้าวหน้าของการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติด้วย

๑.๒ พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕ วรรคสอง กำหนดให้สำนักงานฯ จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปี **เสนอต่อที่ประชุมร่วมประธานกรรมการปฏิรูปประเทศทุกคณะ เพื่อให้ความเห็นชอบ** และเสนอรายงานต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ คณะรัฐมนตรี หัวหน้าหน่วยงานในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ องค์กรอิสระ องค์กรอัยการ และรัฐสภา**ทราบภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่ได้รับรายงานจากหน่วยงาน** ทั้งนี้ รายงานดังกล่าวอย่างน้อยต้องระบุความก้าวหน้าของการปฏิรูปประเทศ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหา

๑.๓ คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ในคราวประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๓ ได้มีมติเห็นชอบแนวทางการประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ เค้าโครงรายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ รวมทั้งกรอบระยะเวลาการจัดทำรายงานฯ และให้ใช้เป็นแนวทางตั้งแต่การจัดทำรายงานในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ เป็นต้นไป ทั้งนี้ แนวทางการประเมินการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ปี ๒๕๖๔ ได้ใช้รูปแบบการประเมินตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ที่ราชกิจจานุเบกษาได้ประกาศบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ทั้ง ๑๓ ด้าน ซึ่งแต่ละด้านประกอบด้วย เป้าหมายอันพึงประสงค์ รวมทั้งสิ้น ๓๑ เป้าหมาย กิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) รวมทั้งสิ้น ๖๒ กิจกรรม ซึ่งเป็นการดำเนินการปฏิรูปประเทศต่อเนื่องจากที่ราชกิจจานุเบกษาได้มีการประกาศใช้แผนการปฏิรูปประเทศ เมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๑ เพื่อแสดงให้เห็นสถานะความสำเร็จของการบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

นรม. 568
เข้า 10.14
26 ม.ค. 65
ออก 27/01/65
9.49 น.

แต่ละด้านภายในห้วงระยะเวลาที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐

๑.๔ ที่ประชุมร่วมประธานกรรมการปฏิรูปประเทศทุกคณะ ในคราวประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๕ ได้**มีมติเห็นชอบ (ร่าง) รายงานสรุปผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ประจำปี ๒๕๖๔** และมอบหมายสำนักงานฯ จัดทำเล่มรายงานฯ ให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ พร้อมทั้งนำเสนอต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ คณะรัฐมนตรี หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ องค์กรอิสระ หรือองค์กรอัยการ และรัฐสภาทราบ และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานฯ ต่อไป รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่แนบ ๑

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

โดยเรื่องนี้เข้าข่ายต้องเสนอคณะรัฐมนตรี ตามมาตรา ๔ (๑) ของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ รวมทั้งตามนัยพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐

๓. สาระสำคัญ

สำนักงานฯ ในฐานะสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ได้ดำเนินการจัดทำ (๑) รายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ และ (๒) รายงานสรุปผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ประจำปี ๒๕๖๔ เรียบร้อยแล้ว โดยรายงานทั้ง ๒ ฉบับ มีเค้าโครงรายงานประกอบด้วย บทสรุปผู้บริหาร บทนำ ผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ/ผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ประเด็นท้าทาย และการดำเนินการในระยะต่อไป รายละเอียดปรากฏตามเอกสารแนบ ๒

๔. ข้อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

รับทราบรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ และรายงานสรุปผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ประจำปี ๒๕๖๔ ตามข้อ ๓

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาหากเห็นชอบ สำนักงานฯ จะได้นำเสนอให้คณะรัฐมนตรีเพื่อทราบต่อไป

(นายดนุชา พิชยนันท์)
เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ

เห็นชอบ

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)
นายกรัฐมนตรี
๒๖ ม.ค. ๖๕

สำเนาถูกต้อง
(นางสาวบัณฑิตพร นามไพโรจน์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
รักษาการในตำแหน่งนักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

กราบเรียน นรม. เพื่อโปรด .....พิจารณา

๒๖ ม.ค. ๖๕

รายงานสรุปผลการดำเนินการตาม ยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2564

คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 65 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว ซึ่งได้บัญญัติให้การจัดทำ การกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมาย และสาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560

รายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2564 เป็นการจัดทำตามมาตรา 22 ของพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560ที่กำหนดให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ และคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ มีอำนาจหน้าที่หลักในการรับผิดชอบให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ และการจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีตามยุทธศาสตร์ชาติของหน่วยงานของรัฐทุกปี เพื่อเป็นการวิเคราะห์และประมวลผลการพัฒนาในมิติต่าง ๆ ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ และเสนอต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ คณะรัฐมนตรี หัวหน้าหน่วยงานของรัฐในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ องค์กรอิสระ หรือองค์กรอัยการ และรัฐสภาทราบภายใน 90 วันนับแต่วันที่ได้รับรายงานจากหน่วยงาน โดยรายงานดังกล่าวอย่างน้อยต้องระบุความก้าวหน้าของการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติ

คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติในคราวการประชุมครั้งที่ 2/2563 เมื่อวันพฤหัสบดีที่ 10 กันยายน 2563 ได้มีมติเห็นชอบแนวทางการประเมินผลผลสัมฤทธิ์การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ผ่านการดำเนินการเพื่อบรรลุผลลัพธ์ตามเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นหลัก โดยใช้ข้อมูลแผนงาน/โครงการของหน่วยงานของรัฐที่รายงานเข้าระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (Electronics Monitoring and Evaluation System for National Strategy and Country Reform: eMENSCR) ประกอบการพิจารณาการประเมินผลร่วมกับข้อมูลสถิติและสถานการณ์การพัฒนาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับประเทศและระดับสากลตั้งแต่การจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในปีงบประมาณ 2563 เป็นต้นไป

สำนักงานฯ จึงได้จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2564 ขึ้น โดยเป็นรายงานประจำปี ฉบับที่ 3 เพื่อนำเสนอข้อมูลผลการขับเคลื่อนการดำเนินงานต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐในช่วงปีงบประมาณ 2564 ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ นำไปสู่การบรรลุผลสัมฤทธิ์การพัฒนาในมิติต่าง ๆ ตามที่กำหนด บนหลักการความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (Causal Relationships : XYZ) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าสถานการณ์การพัฒนาที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายในห้วง 5 ปีแรกของการพัฒนา ทั้งนี้ สำนักงานฯ ได้นำมาหลักการบริหารงานคุณภาพ (Plan Do Check Act : PDCA) มาประยุกต์ใช้ในการประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติด้วย ซึ่งจะส่งผลต่อการประเมินการปรับปรุงการดำเนินงานต่าง ๆ ให้มีความสอดคล้องกับการบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสมกับบริบทการพัฒนาประเทศที่เป็นปัจจุบัน

สารบัญ

บทสรุป สำหรับผู้บริหาร 004

วิธีการอ่านรายงาน 010

ส่วนที่ 1 บทนำ 018

NS 03 การเกษตร 146

NS 04 อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต 182

NS 05 การท่องเที่ยว 224

NS 06 พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ 274

NS 11 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต 400

NS 12 พลังทางสังคม 424

NS 13 การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี 436

NS 14 ศักยภาพการกีฬา 456

NS 19 การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ 534

NS 20 การบริการประชาชนประสิทธิภาพภาครัฐ 560

NS 21 การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ 588

NS 22 กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม 602

สารบัญ

ส่วนที่ 2 ผลการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 032

NS 01 ความมั่นคง 078

NS 02 การต่างประเทศ 118

NS 07 โครงสร้างพื้นฐานระบบโลจิสติกส์แห่งดิจิทัล 288

NS 08 ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ 322

NS 09 เขตเศรษฐกิจพิเศษ 354

NS 10 การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม 386

NS 15 พลังทางสังคม 470

NS 16 เศรษฐกิจฐานราก 484

NS 17 ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม 498

NS 18 การเติบโตอย่างยั่งยืน 508

NS 23 การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม 620

ส่วนที่ 3 ประเด็นท้าทายและการดำเนินการในระยะต่อไป 648

ภาคผนวก ก 664

ภาคผนวก ข 667

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

รายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2564 เป็นรายงานประจำปี ฉบับที่ 3 ที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ และคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ **จัดทำขึ้นตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560** เป็นอำนาจหน้าที่หลักในการรับผิดชอบให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ และการจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีตามยุทธศาสตร์ชาติของหน่วยงานของรัฐทุกปี เพื่อวิเคราะห์และประมวลผลการพัฒนาในมิติต่าง ๆ ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ **รายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีตามยุทธศาสตร์ชาติ จึงเป็นกลไกสำคัญในการฉายภาพให้เห็นถึงสถานการณ์การพัฒนาในมิติต่าง ๆ ในแต่ละปีของประเทศ ตามกรอบแนวทางการพัฒนาของยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นความเป็นไปได้ของการบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดในแต่ละห้วง 5 ปีของการพัฒนา และนำไปสู่การพิจารณาปรับปรุงการดำเนินงาน/โครงการในห้วง 5 ปีแรกของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้มีความเหมาะสม สอดคล้องตามข้อเท็จจริงและบริบทการพัฒนาประเทศที่เป็นปัจจุบันอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป**

ในการจัดทำรายงานฯ สำนักงานฯ ได้ใช้ข้อมูลสถิติ สถานการณ์ งานวิจัย และดัชนีชี้วัดที่จัดทำขึ้นจากหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ ที่ได้มีการกำหนดเป็นตัวชี้วัดตามแผนแม่บทฯ รวมถึงข้อมูลการดำเนินการต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐจากระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (Electronic Monitoring and Evaluation System of National Strategy and Country Reform : eMENSCR) **โดยเป็นการรายงานผลการดำเนินโครงการ/การดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐจนถึงปีงบประมาณ 2564** ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้มีการนำเข้าในระบบ eMENSCR ที่ผ่านการอนุมัติจากผู้บริหารตามสายการบังคับบัญชา (M7) ประกอบด้วย **โครงการ/การดำเนินงาน** รวมทั้งสิ้น 62,641 โครงการ โดยเป็นโครงการประจำปีงบประมาณ 2564 จำนวน 26,098 โครงการ (ข้อมูล ณ สิ้นเดือนตุลาคม 2564) เพื่อนำไปใช้ประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติตามหลักการของความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (Causal Relationships : XYZ) ร่วมกับพิจารณาจากข้อมูลที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวชี้วัดที่สามารถสะท้อนผลการพัฒนาในระดับผลสัมฤทธิ์และผลลัพธ์โดยใช้ตัวชี้วัดทั้งระดับประเทศ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าและความท้าทายของสถานการณ์การบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของประเทศ และระดับสากล ซึ่งแสดงให้เห็นถึงสถานการณ์การพัฒนาที่เทียบเคียงกับนานาประเทศ นำไปสู่การยกระดับการพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ ให้มีมาตรฐานเทียบเท่าสากล

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

อย่างไรก็ตาม ข้อมูลดังกล่าวหลายชุดข้อมูลยังไม่ได้มีการเผยแพร่อย่างเป็นทางการ ซึ่งข้อมูลบางชุดยกเลิกการจัดทำและข้อมูลบางชุดไม่ได้จัดทำทุก ปี สำนักงานฯ จึงได้ใช้ข้อมูลสถานการณ์เทียบเคียงที่สามารถสะท้อนการบรรลุเป้าหมายของแต่ละเป้าหมายตามที่เหมาะสม โดยยังคงดำเนินการบนหลักการ XYZ ในการสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มการบรรลุเป้าหมาย ปัญหา อุปสรรค และความท้าทาย รวมทั้งข้อเสนอในการดำเนินการในระยะต่อไป

จากการประเมินผลสัมฤทธิ์การบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ในภาพรวม ปี 2564 พบว่า ***คนไทยความอยู่ดีมีสุขลดลง*** สะท้อนจากค่าคะแนนดัชนีความอยู่ดีมีสุขของคนไทยที่ปรับตัวลดลง อันเป็นผลมาจากค่าคะแนนที่เปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ลดลงในประเด็นการได้รับสวัสดิการและการสนับสนุนจากภาครัฐ การมีอายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาวะที่ดี ความเอื้ออาทรต่อกัน และการอยู่ในสังคมที่ปลอดการทุจริต ในขณะที่ ***ภาพรวมปัญหาความเหลื่อมล้ำในหลายมิติลดลง*** สะท้อนจากการเข้าถึงหลักประกันทางสุขภาพที่ครอบคลุมประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ แต่ยังมีความเหลื่อมล้ำการเข้าถึงในด้านคุณภาพการให้บริการ ในบริบทเชิงพื้นที่ **คนไทยมีคุณภาพชีวิต สุขภาวะ และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น** สะท้อนจากดัชนีความก้าวหน้าของคนปรับตัวดีขึ้นในหลายมิติ โดยเฉพาะด้านการศึกษา ชีวิตครอบครัวและชุมชน การคมนาคม และการสื่อสารที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม และการมีส่วนร่วม รวมทั้ง ***ขีดความสามารถในการแข่งขันปรับตัวดีขึ้น*** สะท้อนจากการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่ดีขึ้นจากการปรับตัวของปัจจัยด้านประสิทธิภาพภาครัฐ ประสิทธิภาพภาคเอกชน และโครงสร้างพื้นฐานที่ดีขึ้น ***ประสิทธิภาพของภาครัฐไทยปรับตัวดีขึ้น*** สะท้อนจากการดำเนินการที่โปร่งใส และการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นมากขึ้น นอกจากนี้ ***ในด้านการฟื้นฟูระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น*** รวมทั้งมีการควบคุมและจัดการผลกระทบทางลบเกิดจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจได้รับการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น ทั้งนี้ ***การประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ*** สรุปได้ ดังนี้

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

สำหรับการประเมินผลความก้าวหน้าตามเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ทั้ง 23 ประเด็น ซึ่งประกอบด้วย **เป้าหมายในระดับประเด็น 37 เป้าหมาย และเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย 140 เป้าหมาย** โดยใช้ข้อมูลสถิติ สถานการณ์ งานวิจัย และดัชนีชี้วัดที่จัดทำขึ้นจากหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ กับสถานการณ์ภายในและภายนอกประเทศไทย รวมถึงการดำเนินงาน/โครงการที่หน่วยงานของรัฐที่ถูกนำเข้าในระบบ eMENSCR สิ้นสุด ณ เดือนตุลาคม 2564 จำนวน 62,641 โครงการ พบว่า **สถานะการบรรลุเป้าหมายระดับประเด็น (y2) ทั้ง 37 เป้าหมาย มีการพัฒนาลดลงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปี 2563 ที่มีการปรับเปลี่ยนค่าสีจากสถานะการบรรลุเป้าหมายระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) เป็นสถานะการบรรลุเป้าหมายระดับเสี่ยง (สีส้ม) หรือ สถานะการบรรลุเป้าหมายในระดับวิกฤต (แดง) และยังพบว่าบางเป้าหมายระดับประเด็นมีการพัฒนาที่ดีขึ้นโดยปรับเปลี่ยนสถานะการบรรลุเป้าหมายระดับเสี่ยง (สีส้ม) มาเป็นระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) โดยในปี 2564 พบว่า เป้าหมายระดับประเด็นที่บรรลุตามค่าเป้าหมายที่กำหนดในปี 2565 (สีเขียว) มีจำนวน 7 เป้าหมาย หรือคิดเป็นร้อยละ 18.92 ของเป้าหมายระดับประเด็น ซึ่งเป็นเป้าหมายระดับประเด็นเดิมจากปี 2563 ที่บรรลุตามค่าเป้าหมายที่กำหนดในปี 2565 แล้ว ประกอบด้วย**

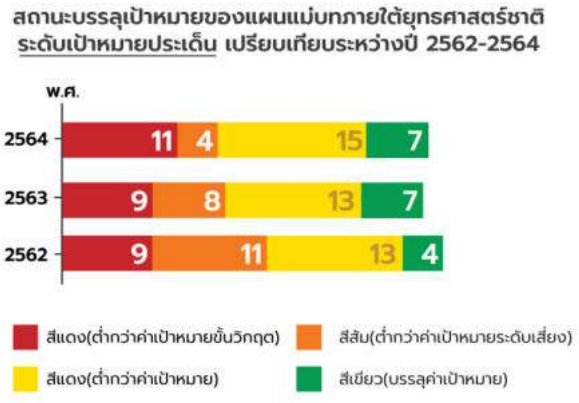

แผนแม่บทระดับประเด็นที่บรรลุค่าเป้าหมาย ปี 2565		
แผนแม่บทฯ	เป้าหมายแผนแม่บทระดับประเด็น	
ประเด็น (7) โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล	070001	ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศดีขึ้น
ประเด็น (9) เขตเศรษฐกิจพิเศษ	090002	การลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดได้รับการยกระดับ
ประเด็น (13) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี	130001	คนไทยมีสุขภาวะที่ดีขึ้นและมีความเป็นอยู่ดีเพิ่มขึ้น
ประเด็น (14) ศักยภาพการกีฬา	140001	คนไทยมีสุขภาพดีขึ้น มีน้ำใจนักกีฬา และมีวินัย เคารพกฎกติกา
ประเด็น (15) พลังทางสังคม	150001	ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมใน การพัฒนาสังคมเพิ่มขึ้น
ประเด็น (18) การเติบโตอย่างยั่งยืน	180001	สภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน
ประเด็น (20) การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ	200002	ภาครัฐมีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพด้วยการนำนวัตกรรม

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

นอกจากนี้ ยังมี**สถานะการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทระดับประเด็น ที่มีสถานะการบรรลุเป้าหมายที่ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดในปี 2565 (สีเหลือง) จำนวน 15 เป้าหมาย หรือคิดเป็นร้อยละ 40.54 ของเป้าหมายระดับประเด็น และมีสถานะการบรรลุเป้าหมายระดับเสี่ยง (สีส้ม) จำนวน 4 เป้าหมาย หรือคิดเป็นร้อยละ 10.81 ของเป้าหมายระดับประเด็น รวมทั้ง มีสถานะการบรรลุเป้าหมายในระดับวิกฤต (สีแดง)** ที่จะต้องเร่งให้ความสำคัญในการดำเนินการเพื่อการบรรลุเป้าหมาย โดยบูรณาการการดำเนินงาน/โครงการร่วมกันเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในปี 2565 ได้อย่างเป็นรูปธรรม **จำนวน 11 เป้าหมายประเด็น หรือคิดเป็นร้อยละ 29.73 ของเป้าหมายระดับประเด็น** ประกอบด้วย

แผนแม่บทระดับประเด็นที่มีสถานะการบรรลุเป้าหมายระดับวิกฤต		
แผนแม่บทฯ	**เป้าหมายแผนแม่บทระดับประเด็น**	
ประเด็น (1) ความมั่นคง	010001	ประเทศชาติมีความมั่นคงในทุกมิติ และทุกระดับเพิ่มขึ้น
ประเด็น (3) การเกษตร	030001	ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น
	030002	ผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น
ประเด็น (4) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต	040001	การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาอุตสาหกรรมและบริการ
	040002	ผลิตภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการเพิ่มขึ้น
ประเด็น (5) การท่องเที่ยว	050001	ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศด้านการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้น
ประเด็น (6) พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ	060003	ช่องว่างความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ลดลง
ประเด็น (12) การพัฒนาการเรียนรู้	120001	คนไทยมีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น มีทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ 21 สามารถในการแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิผลเพิ่มขึ้น มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
ประเด็น (19) การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ	190002	ผลิตภาพของน้ำทั้งระบบเพิ่มขึ้น ในการใช้น้ำอย่างประหยัดและสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำ
ประเด็น (22) กฎหมายและ กระบวนการยุติธรรม	210001	ประเทศไทยปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ
ประเด็น (23) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม	230001	ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างฐานทางเทคโนโลยี และด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของประเทศเพิ่มสูงขึ้น

ในระดับเป้าหมายของแผนแม่บทย่อย (y1) รวม 140 เป้าหมาย พบว่า ในปี 2564 มีสถานะการบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในปี 2565 (สีเขียว) จำนวน 39 เป้าหมาย หรือคิดเป็นร้อยละ 27.86 ของเป้าหมายแผนแม่บทย่อยทั้งหมด เพิ่มขึ้น9 เป้าหมาย จากปี 2563 ที่มีจำนวน 30 เป้าหมาย ขณะที่เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย มีสถานะการบรรลุเป้าหมายต่ำกว่าค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) จำนวน 43 เป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 30.71 ของเป้าหมายแผนแม่บทย่อย และมีสถานะการบรรลุ

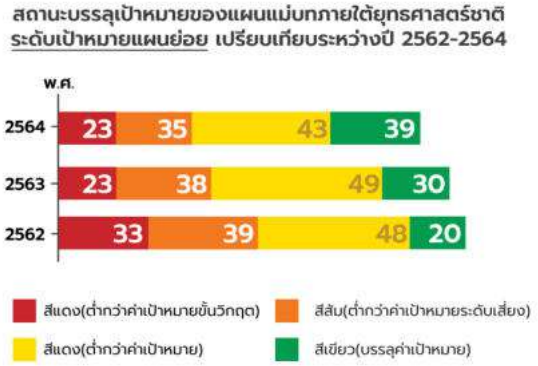

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

เป้าหมายระดับเสี่ยง (สีส้ม) จำนวน 35 เป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 25.00 ของเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย รวมทั้ง มีสถานะการบรรลุเป้าหมายขั้นวิกฤต (สีแดง) จำนวน 23 เป้าหมายคิดเป็นร้อยละ 16.43 ของเป้าหมายแผนย่อยทั้งหมด ดังนั้น หน่วยงานของรัฐทั้งที่เป็นหน่วยงานเจ้าภาพทั้ง 3 ระดับ (จ.1 จ.2 และ จ.3) รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงควรให้ความสำคัญกับดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2564 เพื่อให้การแปลงยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐในห้วงระยะเวลาที่เหลือของยุทธศาสตร์ชาติ ที่เป็นการดำเนินงานบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ได้อย่างแท้จริง ยึดหลักการ XYZ และวงจรนโยบาย นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ตามยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยหน่วยงานของรัฐจะต้องดำเนินการตาม 4 แนวทาง ประกอบด้วย **(1) จัดทำและพัฒนาข้อมูลสนับสนุนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ** และนำเข้าข้อมูลบนฐานข้อมูลเปิดภาครัฐเพื่อสนับสนุนการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ (Open Data Portal for Monitoring and Evaluating Government Projects under National Strategy : Open-D) **(2) จัดทำโครงการ/การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ และการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ** โดยยึดแนวทางการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2563 **(3) การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ** และ **(4) การจัดทำแผนระดับที่ 3** ทั้งนี้ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติที่ผ่านมา สำนักงานฯ ร่วมกับหน่วยงานของรัฐ**ได้มีความพยายามขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติตาม**หลักการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) **ในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ** แต่ยังคงมีประเด็นท้าทาย ปัญหาและอุปสรรคหลายประการที่สะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดของการมองเป้าหมายร่วมกันของหน่วยงานในการถ่ายทอดเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติและของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ เช่น การวิเคราะห์แผนระดับที่ 3 ในส่วนของแผนปฏิบัติการด้าน...การจัดทำโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปีงบประมาณ 2565และประจำปีงบประมาณ 2566 เป็นต้น ส่งผลให้ยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุผลสัมฤทธิ์และผลลัพธ์เป้าหมายการพัฒนาของยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ตามที่กำหนด **ดังนั้น** ประเด็นท้าทายที่สำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของบริบทโลกที่คาดว่าอาจส่งผลต่อบริบทการพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ รวมทั้งความจำเป็นในการฟื้นฟูประเทศกลับสู่ระดับการพัฒนาก่อนสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด -19 สำนักงานฯ จึงมีข้อเสนอให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการตามหลักการ PDCA ในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ ในการขับเคลื่อนประเทศให้บรรลุผลสัมฤทธิ์และผลลัพธ์ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมในระยะต่อไป

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

Plan – หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับที่ 2 โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และห่วงโซ่คุณค่าของประเทศไทย (Final Value Chain Thailand : FVCT)ที่มีรายละเอียดองค์ประกอบและปัจจัยที่จะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อย เพื่อเป็นกรอบในการวางแผนการดำเนินงานต่าง ๆ ตามภารกิจหน้าที่ของหน่วยงาน ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐจะต้องมองเป้าหมายการพัฒนาประเทศเป็นเป้าหมายการทำงานร่วมกันของหน่วยงานตามหลักการความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (Causal Relationship : XYZ)

DO – หน่วยงานของรัฐจะต้องจัดทำแผนระดับที่ 3 โดยเฉพาะแผนปฏิบัติราชการราย 5 ปี และแผนปฏิบัติราชการรายปีที่สอดคล้องกับห้วงเวลาของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และจะต้องวางแผนจัดทำโครงการ/การดำเนินงานที่สามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับที่ 2 ที่เกี่ยวข้อง ผ่านการจัดทำโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติรวมทั้ง ศึกษาทำความเข้าใจบทบาทภารกิจของหน่วยงานในการจัดทำโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ

Check – หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานต้องนำเข้าแผนระดับที่ 3 และรายงานผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนในระบบ eMENSCR รวมทั้งนำเข้าโครงการ/การดำเนินงานในระบบ eMENSCR และรายงานผลการดำเนินการตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดตามระเบียบอย่างเคร่งครัด เพื่อที่กลไกและภาคส่วนต่าง ๆที่เกี่ยวข้องสามารถติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นระบบอย่างบูรณาการ

ACT – กลไกและภาคส่วนต่าง ๆ จะต้องนำข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ ระบบ eMENSCRข้อมูลในรูปแบบไฟล์ JSON ข้อมูลจากระบบ Open-D ข้อมูลห่วงโซ่คุณค่าประเทศไทย (Final Value Chain Thailand : FVCT) ไปใช้ประกอบการประมวลและวิเคราะห์เชิงลึก เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนากระบวนการจัดทำแผนระดับที่ 3 โครงการ และการดำเนินงานเพื่อปิดช่องว่างการพัฒนาให้สอดคล้องกับสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วิธีการอ่านรายงาน

สัญลักษณ์ประจำประเด็นแผนแม่บท

รหัสประเด็นแผนแม่บทฯ

ชื่อประเด็นแผนแม่บทฯ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านที่แผนแม่บทฯ มีส่วนสนับสนุน

ยุทธศาสตร์ชาติด้านที่แผนแม่บทฯ เกี่ยวข้องโดยตรง

ผลลัพธ์ตามเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

วิธีการอ่านรายงาน

ส่วนที่ 1 การสรุปผลในภาพรวมของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ชื่อแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

รหัสเป้าหมายระดับประเด็น

XX 00 XX

รหัสประเด็นแผนแม่บทฯ

รหัสเป้าหมายประเด็น

หน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนประเด็นแผนแม่บทฯ (จ.1) ที่เกี่ยวข้อง

สาระสำคัญของแผนแม่บทฯ ประเด็น
- วัตถุประสงค์
- เป้าหมายระดับประเด็น

หน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนเป้าหมายระดับประเด็นแผนแม่บทฯ (จ.2) ที่เกี่ยวข้อง

สีแสดงสถานะบรรลุค่าเป้าหมาย

เป้าหมายระดับประเด็นแผนแม่บทฯ

ข้อมูลสถานการณ์บรรลุเป้าหมายระดับประเด็นที่กำหนด ซึ่งสะท้อนจากข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการประเมินสถานะเมื่อเปรียบเทียบค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2565

สีแสดงสถานะการบรรลุเป้าหมาย

- สีแดง ระดับวิกฤติในการบรรลุเป้าหมาย : ต่ำกว่า 50% ของค่าเป้าหมาย
- สีส้ม ระดับยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย : อยู่ในช่วง 51-75% ของค่าเป้าหมาย
- สีเหลือง ระดับใกล้เสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย : อยู่ในช่วง 76-99% ของค่าเป้าหมาย
- สีเขียว บรรลุเป้าหมาย : สามารถบรรลุค่าเป้าหมาย 100%

วิธีการอ่านรายงาน

15 พลังทางสังคม

ก้าวหน้าทางสังคมด้านโอกาสในปี 2564 พบว่า องค์ประกอบที่มีการปรับค่าคะแนนเพิ่มมากที่สุดจากปี 2563 ได้แก่ ส่วนการเปิดรับความแตกต่าง (เพิ่มขึ้น 20.36 คะแนน) รองลงมา คือ สิทธิส่วนบุคคล (เพิ่มขึ้น 4.9 คะแนน) และองค์ประกอบที่มีการปรับค่าคะแนนลดลง ได้แก่ อิสรภาพและการมีทางเลือก (ลดลง 14.02 คะแนน) และการเข้าถึงการศึกษาขั้นสูง (ลดลง 14.08 คะแนน) อย่างไรก็ตาม ในระยะต่อไป ควรเร่งให้ความสำคัญในการดำเนินการภายใต้องค์ประกอบของดัชนีชี้วัดความก้าวหน้าทางสังคม ด้านโอกาสประเด็นอิสรภาพและการมีทางเลือก และการเข้าถึงการศึกษาขั้นสูง ที่มีค่าคะแนนปรับตัวลดลง และต้องพัฒนาประเด็นการเปิดรับความแตกต่าง และสิทธิส่วนบุคคล อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ค่าคะแนนปรับเพิ่มขึ้นและสามารถสนับสนุนการคงสถานะการบรรลุเป้าหมายอย่างยั่งยืนต่อไป

การดำเนินการเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมเพิ่มขึ้น มีประเด็นท้าทายที่จำเป็นต้องเร่งแก้ไขปัญหา อาทิ การเพิ่มบทบาทของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคธุรกิจเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม รวมทั้งนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการทำงานร่วมกันมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมสูงวัย ภาครัฐและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องเร่งเสริมสร้างการตระหนักรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเตรียมการเพื่อเข้าสู่สังคมสูงวัยผ่านรูปแบบที่เข้าใจง่ายและเหมาะสมกับทุกช่วงวัย และการส่งเสริมการศึกษา การออกแบบระบบสวัสดิการและบริการทางสังคม รวมทั้งการปรับปรุงนโยบายเพื่อสนับสนุนการเตรียมความพร้อมในทุกมิติ อาทิ ด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม ให้ครอบคลุม ทั่วถึง และสามารถรองรับความต้องการของประชากรสูงวัยวันนี้และผู้ที่จะเป็นผู้สูงอายุในอนาคตให้เป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม

410

ประเด็นท้าทายในการบรรลุเป้าหมายระดับประเด็น

ข้อมูลสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายระดับประเด็นที่กำหนด ซึ่งสะท้อนจากข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการประเมินสถานะเมื่อเปรียบเทียบค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2565

วิธีการอ่านรายงาน

แผนภูมิการสรุปสถานะการดำเนินงานของเป้าหมายระดับแผนแม่ย่อย

ชื่อแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย

แผนภูมิความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) กับเป้าหมายระดับประเด็น (Y2) พร้อมแสดงค่าสถานะบรรลุเป้าหมายปี 2564

รหัสเป้าหมายแผนย่อย

เป้าหมายแผนแม่บทย่อยและค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

การแสดงสถานะบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทย่อยปี 2562 , 2563 และ 2564

ข้อมูลสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายแผนย่อยที่กำหนด ซึ่งสะท้อนจากข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการประเมินสถานะเมื่อเปรียบเทียบค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2565

วิธีการอ่านรายงาน

รหัสเป้าหมายแผนย่อย

รหัสเป้าหมายแผนย่อย

การแสดงสถานะบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทย่อยปี 2562 , 2563 และ 2564

การแสดงสถานะบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทย่อยปี 2562 , 2563 และ 2564

ข้อมูลสถานการณ์บรรลุเป้าหมายแผนย่อยที่กำหนด ซึ่งสะท้อนจากข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการประเมินสถานะเมื่อเปรียบเทียบค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2565

วิธีการอ่านรายงาน

ส่วนที่ 2 การสรุปผลในระดับเป้าหมายของแผนแม่บทย่อย

รหัสเป้าหมายระดับประเด็น

สีแสดงสถานะบรรลุค่าเป้าหมายในปี 2564

รหัสประเด็นแผนแม่บทฯ

XX 00 XX

รหัสเป้าหมายประเด็น

ชื่อแผนแม่บทย่อย

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

หน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนเป้าหมายระดับของแผนย่อย (จ.3) ที่เกี่ยวข้อง

การแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายประเด็นและเป้าหมายแผนแม่บทย่อย

การแสดงสถานะบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทย่อยปี 2562 , 2563 และ 2564

สีแสดงสถานะการบรรลุเป้าหมาย

- สีแดง ระดับวิกฤติในการบรรลุเป้าหมาย : ต่ำกว่า 50% ของค่าเป้าหมาย
- สีส้ม ระดับยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย : อยู่ในช่วง 51-75% ของค่าเป้าหมาย
- สีเหลือง ระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย : อยู่ในช่วง 76-99% ของค่าเป้าหมาย
- สีเขียว บรรลุเป้าหมาย : สามารถบรรลุค่าเป้าหมาย 100%

ข้อมูลสถานการณ์บรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อยที่กำหนด ซึ่งสะท้อนจากข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการประเมินสถานะเมื่อเปรียบเทียบค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2565

วิธีการอ่านรายงาน

รหัสเป้าหมาย
ระดับประเด็น

รหัสประเด็น
แผนแม่บทฯ

XX 00 XX

รหัสเป้าหมาย
ประเด็น

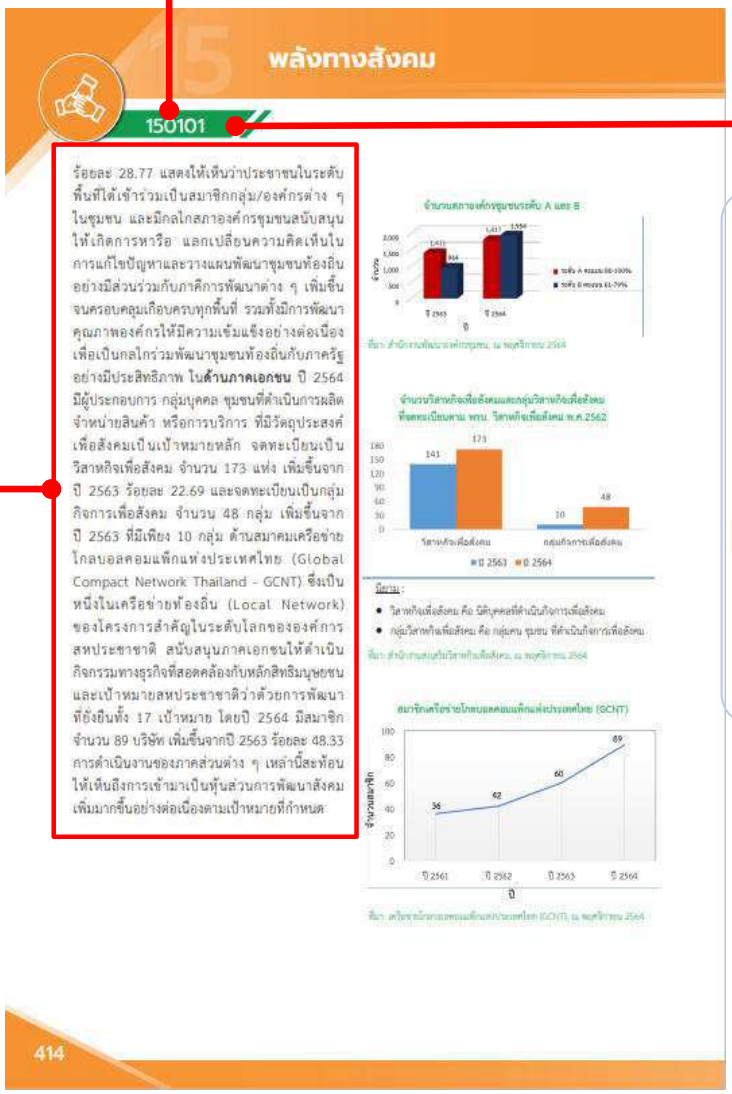

สีแสดงสถานะบรรลุค่าเป้าหมายในปี 2564

สีแสดงสถานะการบรรลุเป้าหมาย

- สีแดง ระดับวิกฤติในการบรรลุเป้าหมาย : ต่ำกว่า 50% ของค่าเป้าหมาย
- สีส้ม ระดับยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย : อยู่ในช่วง 51-75% ของค่าเป้าหมาย
- สีเหลือง ระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย : อยู่ในช่วง 76-99% ของค่าเป้าหมาย
- สีเขียว บรรลุเป้าหมาย : สามารถบรรลุค่าเป้าหมาย 100%

ข้อมูลสถานการณ์บรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อยที่กำหนด ซึ่งสะท้อนจากข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการประเมินสถานะเมื่อเปรียบเทียบค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2565

วิธีการอ่านรายงาน

รหัสเป้าหมายระดับประเด็น

รหัสประเด็นแผนแม่บทฯ — XX 00 XX — รหัสเป้าหมายประเด็น

การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อยที่กำหนด

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อย

ข้อเสนอแนะในการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อย

สีแสดงสถานะบรรลุค่าเป้าหมายในปี 2564

สีแสดงสถานะการบรรลุเป้าหมาย

- สีแดง — ระดับวิกฤติในการบรรลุเป้าหมาย : ต่ำกว่า 50% ของค่าเป้าหมาย
- สีส้ม — ระดับยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย : อยู่ในช่วง 51-75% ของค่าเป้าหมาย
- สีเหลือง — ระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย : อยู่ในช่วง 76-99% ของค่าเป้าหมาย
- สีเขียว — บรรลุเป้าหมาย : สามารถบรรลุค่าเป้าหมาย 100%

การถ่ายทอดยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติ

ทุกหน่วยงานของรัฐ ทั้งส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือในรูปแบบอื่นใด และไม่ว่าจะเป็นองค์กรในฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการหรือเป็นองค์กรอิสระหรือองค์กรอัยการ มีหน้าที่ดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 เพื่อมุ่งสู่เป้าหมาย **“ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” ตามวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”**

ยุทธศาสตร์ชาติเป็นแผนระดับที่ 1 ตามนัยของมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 ซึ่งใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนระดับที่ 2 และ 3 ตลอดจนการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันอย่างเป็นเอกภาพเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาล โดยในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม ต้องอาศัยการถ่ายระดับเป้าหมายการดำเนินการไปสู่แผนระดับที่ 2 ซึ่งเป็นแผนที่ใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนประเทศในมิติต่าง ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ และการถ่ายทอดไปสู่การปฏิบัติในแผนระดับที่ 3

[1] มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมกับแผน 3 ระดับ ได้แก่ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2562 เรื่อง การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ มติคณะรัฐมนตรีวันที่ 15 ธันวาคม 2563 เรื่อง แนวทางการจัดทำแผนระดับที่ 3 ที่เป็นแผนปฏิบัติการด้าน... เพื่อเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2564 เรื่อง แนวทางการจัดทำแผนระดับที่ 3 และการเสนอแผนระดับที่ 3 ในส่วนของแผนปฏิบัติการด้าน... ต่อคณะรัฐมนตรี และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2564 เรื่องการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติ

แผนระดับที่ 2 ประกอบด้วย

• แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ คือ แผนแม่บทเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 3 โดยเป็น**แผนที่กำหนดค่าเป้าหมาย ซึ่งแบ่งช่วงเวลาออกเป็น 4 ห้วงการพัฒนา ห้วงละ 5 ปี** รวมทั้ง**กำหนดประเด็นการพัฒนาในลักษณะที่มีความบูรณาการและเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ชาติด้านที่เกี่ยวข้อง** โดยประเด็นการพัฒนาจะไม่มีความซ้ำซ้อนกันระหว่างแผนแม่บทฯ เพื่อให้ส่วนราชการสามารถนำแผนแม่บทฯ ไปใช้ในทางปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

• แผนการปฏิรูปประเทศ คือ แผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศตามพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 โดยจะเป็น**แผนที่มุ่งเน้นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขประเด็นปัญหาและอุปสรรคเร่งด่วนเชิงโครงสร้าง วิธีและกระบวนการ หรือ กลไก หรือกฎระเบียบ ในห้วง 5 ปีของยุทธศาสตร์ชาติ** เพื่อให้รากฐานการพัฒนามีความมั่นคง เหมาะสม และสมควรกับบริบทประเทศ และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีความพร้อมร่วมขับเคลื่อนประเทศให้บรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ตามยุทธศาสตร์ชาติ

• แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คือ แผนที่จัดทำขึ้นตามตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2561 มาตรา 14 เพื่อใช้เป็น**แนวทางในการพัฒนาประเทศด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างต่อเนื่องในแต่ละห้วงระยะเวลา 5 ปี** ซึ่งต้องสอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐ ยุทธศาสตร์ชาติ สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งของประเทศและของโลก ทิศทางการพัฒนาประเทศที่เหมาะสม เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล มีการบูรณาการการดำเนินการร่วมกันและมุ่งตอบสนองความเป็นอยู่ที่มีความผาสุกและยั่งยืนของประชาชนทั้งในระดับชาติและระดับภูมิภาค โดยจะเป็น**แผนชี้นำประเด็นการพัฒนาที่จะต้องให้ความสำคัญในห้วงระยะเวลา 5 ปีนั้น ๆ**

• นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ คือ แผนที่จัดทำขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2559 มาตรา 13 โดยเป็น**แผนหลักที่กำหนดกรอบทิศทางการดำเนินการป้องกัน แจ้งเตือน แก้ไข หรือระงับยับยั้งภัยคุกคามเพื่อธำรงไว้ซึ่งความมั่นคงแห่งชาติ**

แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติจะเป็นการดำเนินการบน**หลักการบริหารงานคุณภาพ (Plan Do Check Act : PDCA) ส่งผลให้เกิดกระบวนการ "ตั้งเป้า ปฏิบัติ ตรวจสอบ ปรับปรุง" อย่างบูรณาการและมีความต่อเนื่อง** ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ **(1) การวางแผน (Plan)** ซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยแผนที่มีรายละเอียดที่ครอบคลุมทั้งในส่วนของเป้าหมายการดำเนินงาน การกำหนดการประเมินความสำเร็จ แนวทางการดำเนินงาน ภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง กรอบระยะเวลาการดำเนินงาน จะทำให้การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องทราบถึงบทบาทของตนเองในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายตามแผน **(2) การปฏิบัติ (Do)** คือ การนำแผนมาแปลงไปสู่การปฏิบัติตามที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด รวมถึงการดำเนินการต่าง ๆ ในรูปแบบโครงการ/การดำเนินงาน ตามที่วางแผนไว้ โดยการปฏิบัติจะต้องมุ่งเน้นให้เกิดการบรรลุผลสัมฤทธิ์และผลลัพธ์สำเร็จตามเป้าหมายของแผนได้อย่างเป็นรูปธรรม **(3) การตรวจสอบ (Check)** เป็นการตรวจสอบระหว่างและหลังจากปฏิบัติตามแผน และการพัฒนาตามแผนที่วางไว้โดยกลไกที่ได้รับมอบหมาย เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามแผนของผู้ปฏิบัติ รวมทั้งวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะการปรับปรุงการดำเนินการต่าง ๆ ป้องกันมิให้เกิดปัญหาซ้ำรอย และ **(4) การปรับปรุงการดำเนินงาน (Act)** เป็นขั้นการปรับปรุงแผนและการปฏิบัติให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมต่อไป

หลักการ PDCA ในการขับเคลื่อนการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเพื่อเน้นย้ำความสำคัญของการประยุกต์ใช้หลักการ PDCA ในการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติ โดยมีมติเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2564 เห็นชอบ**แนวทางการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติ บนหลักการ PDCA** โดยมีรายละเอียด ดังนี้

Plan- มีการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับที่ 2 เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เกิดการปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม **Do-** หน่วยงานของรัฐลงมือดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับที่ 2 ผ่านแผนระดับที่ 3 และการดำเนินงาน/โครงการที่มีการจัดทำโดยอ้างอิงข้อมูลเชิงประจักษ์ มีข้อมูลสนับสนุนการดำเนินการจากแหล่งต่าง ๆ อาทิ สถิติ สถานการณ์ และข้อมูลวิจัย **Check-**กลไกและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติในทุกระดับ อาทิ ผู้ตรวจราชการกระทรวง/กรม และ คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ ทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการในการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงาน/โครงการว่าสามารถเป็นไปตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับที่ 2 หรือไม่ ผ่านระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (Electronics Monitoring and Evaluation System for National Strategy and Country Reform : eMENSCR)

และ Act-กลไกและภาคส่วน ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนากระบวนการดำเนินงาน ในกรณีที่มีปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนทั้ง 3 ระดับ ตลอดจนปรับปรุงแผนระดับที่ 3 ให้มีความสอดคล้องและเหมาะสม เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของแผนระดับที่ 2 และยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

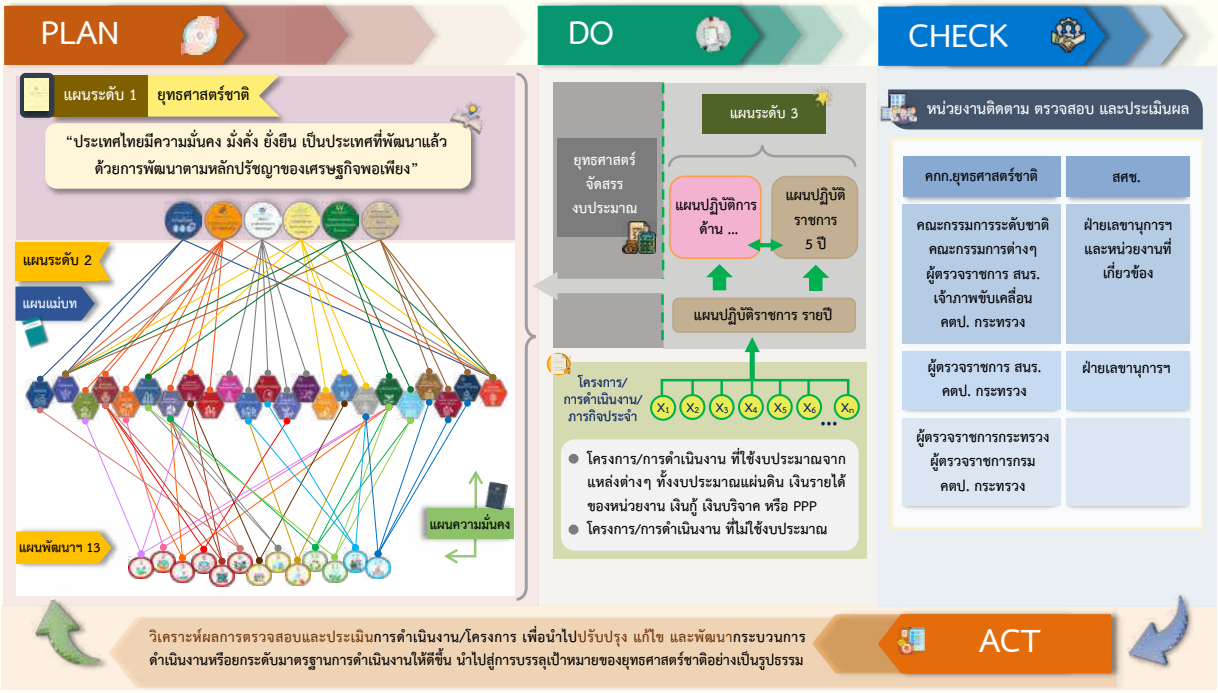

การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ชาติจะดำเนินการผ่านแผนระดับที่ 2 ทั้ง 4 แผนข้างต้น **โดยเฉพาะการดำเนินการผ่านกลไกของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 23 ฉบับ** ตามที่ประกาศในพระราชกิจจานุเบกษาแล้วเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2562 โดย**แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นการกำหนดประเด็นพัฒนาร่วมมีความบูรณาการและเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ชาติด้านที่เกี่ยวข้อง** ตลอดจนมีแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับแผนระดับที่ 2 อื่น ๆ ซึ่งจะเป็นกรอบในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่มีความชัดเจนและไม่เกิดความซ้ำซ้อนสำหรับ**แผนระดับที่ 3** ซึ่งประกอบด้วย แผนปฏิบัติราชการ 5 ปี แผนปฏิบัติราชการรายปี และ แผนปฏิบัติการด้าน.... โดยแผนระดับที่ 3 จะเป็นแผนเชิงปฏิบัติ (Action Plan) ที่มีการระบุแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน รวมทั้งมีการบรรจุการดำเนินงาน/โครงการตามภารกิจของหน่วยงานของรัฐ ที่สามารถสนับสนุนการดำเนินงานของแผนระดับที่ 2 ที่เกี่ยวข้องให้สามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดได้อย่างเป็นรูปธรรม และสามารถนำไปสู่การบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติได้ตามหลักการความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (Causal Relationship : XYZ)

[2] คู่มือแนวทางการจัดทำแผนระดับที่ 3 สามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ http://nscr.nesdb.go.th/format-planlevel3/

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 23 ฉบับ ได้มีการกำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุตามตัวชี้วัดที่กำหนด แบ่งออกเป็น 4 ห้วงการพัฒนา ห้วงละ 5 ปี โดยทั้ง 4 ห้วงการพัฒนา เพื่อสะท้อนความก้าวหน้าของการบรรลุเป้าหมายเป็นระยะ รวมทั้ง เพื่อติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐอย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การปรับปรุงแนวทางการพัฒนาและการดำเนินงานต่าง ๆ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทการพัฒนาที่เป็นปัจจุบัน **ตามหลักการ PDCA ส่งผลให้เกิดกระบวนการ“ตั้งเป้า ปฏิบัติ ตรวจสอบ ปรับปรุง”** เพื่อพัฒนาประเทศไทยให้สามารถบรรลุวิสัยทัศน์ของประเทศในปี 2580 ได้อย่างเป็นรูปธรรม

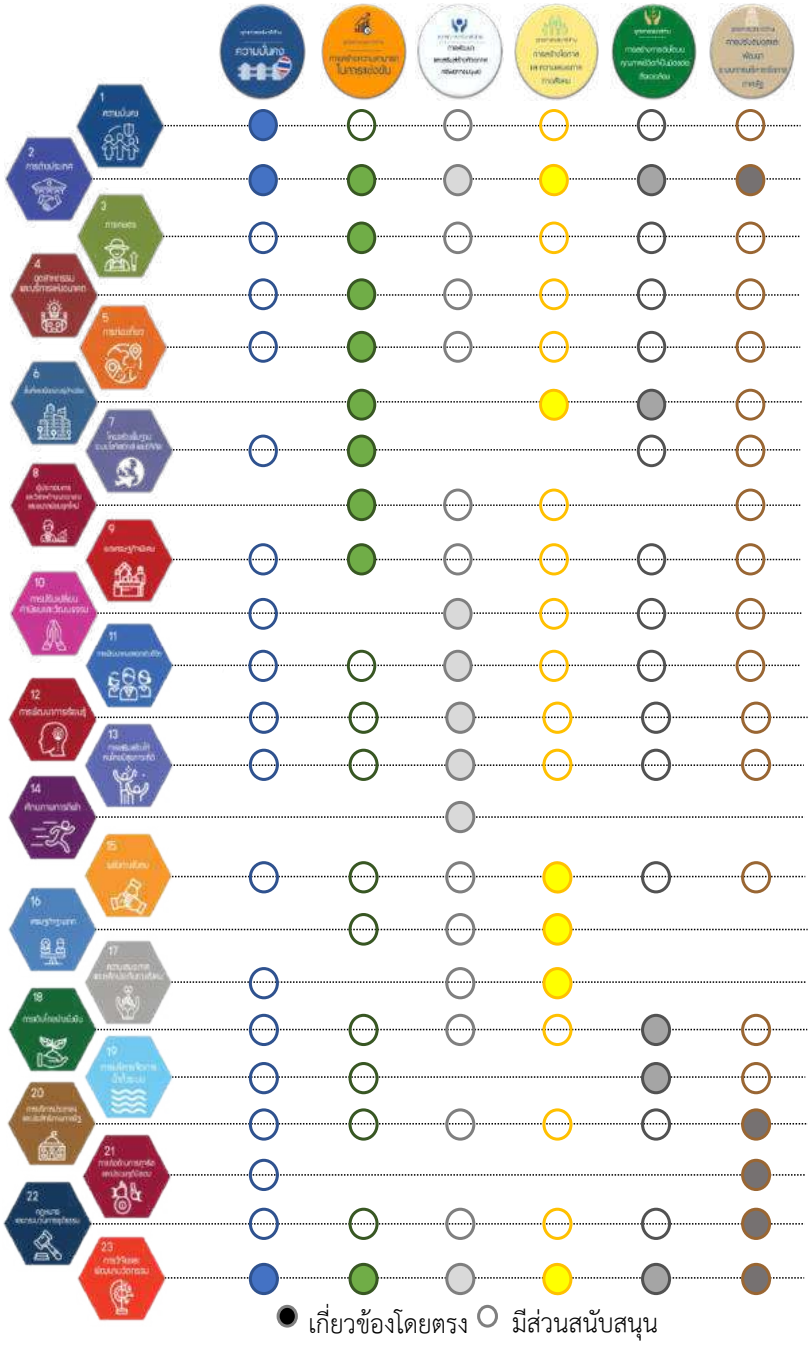

กลไกขับเคลื่อนการดำเนินการ

ในช่วงปี 2564 ที่ผ่านมา หน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งเป็นกลไกตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2562 ได้มีการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีภารกิจหน้าที่ใน**การร่วมขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานผ่านการปรับปรุงห่วงโซ่คุณค่าประเทศไทย (Final Value Chain Thailand : FVCT) และการจัดทำโครงการสำคัญของแต่ละแผนแม่บทฯ** ตามหลักการ XYZ

หน่วยงานเจ้าภาพตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2562

- **หน่วยงานเจ้าภาพในการขับเคลื่อนประเด็นแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (จ.1) สำหรับ 23 ประเด็นแผนแม่บทฯ**
- **หน่วยงานเจ้าภาพในการขับเคลื่อนเป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ(จ.2) สำหรับ 37 เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ**
- **และหน่วยงานเจ้าภาพในการขับเคลื่อนเป้าหมายระดับแผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (จ.3) สำหรับ 140 เป้าหมายระดับแผนย่อยของแผนแม่บทฯ**

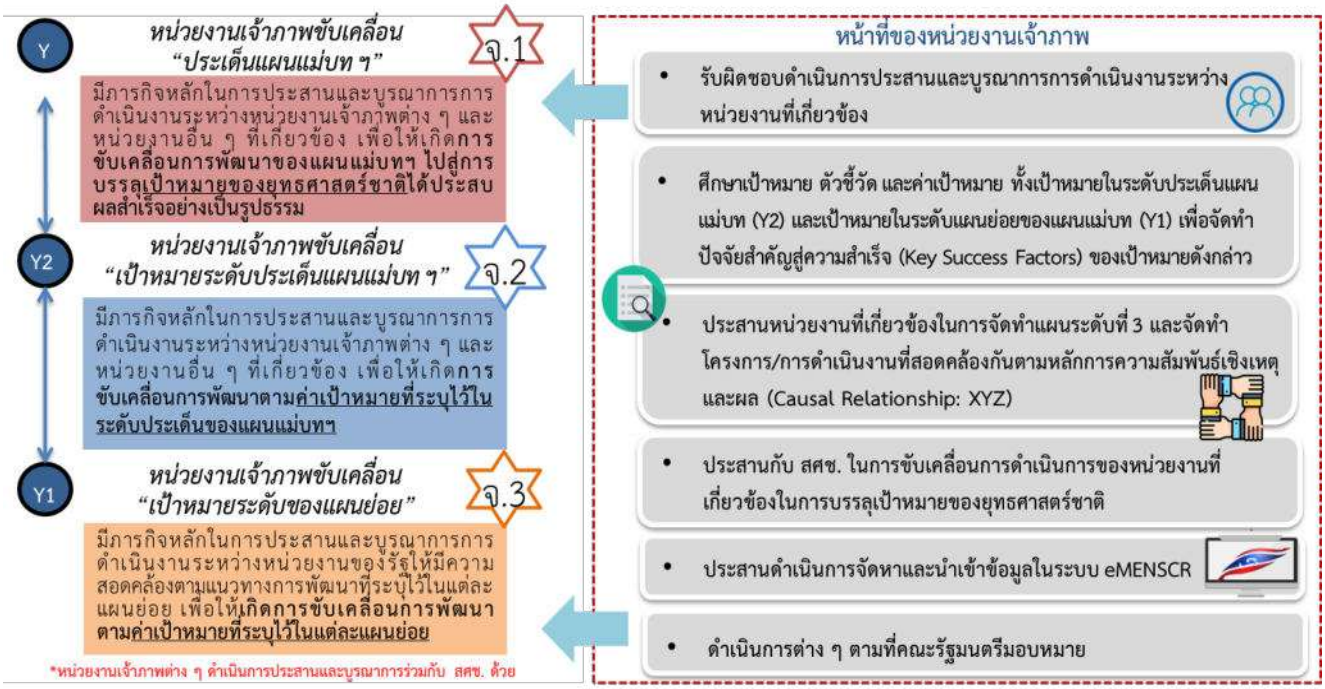

ส่วนที่ 1 บทนำ

หน่วยงานเจ้าภาพทั้ง 3 ระดับและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการร่วมขับเคลื่อนการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติของทั้ง 23 แผนแม่บทฯ ที่ได้รับการประกาศใช้พระราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2562 สรุปได้ ดังนี้

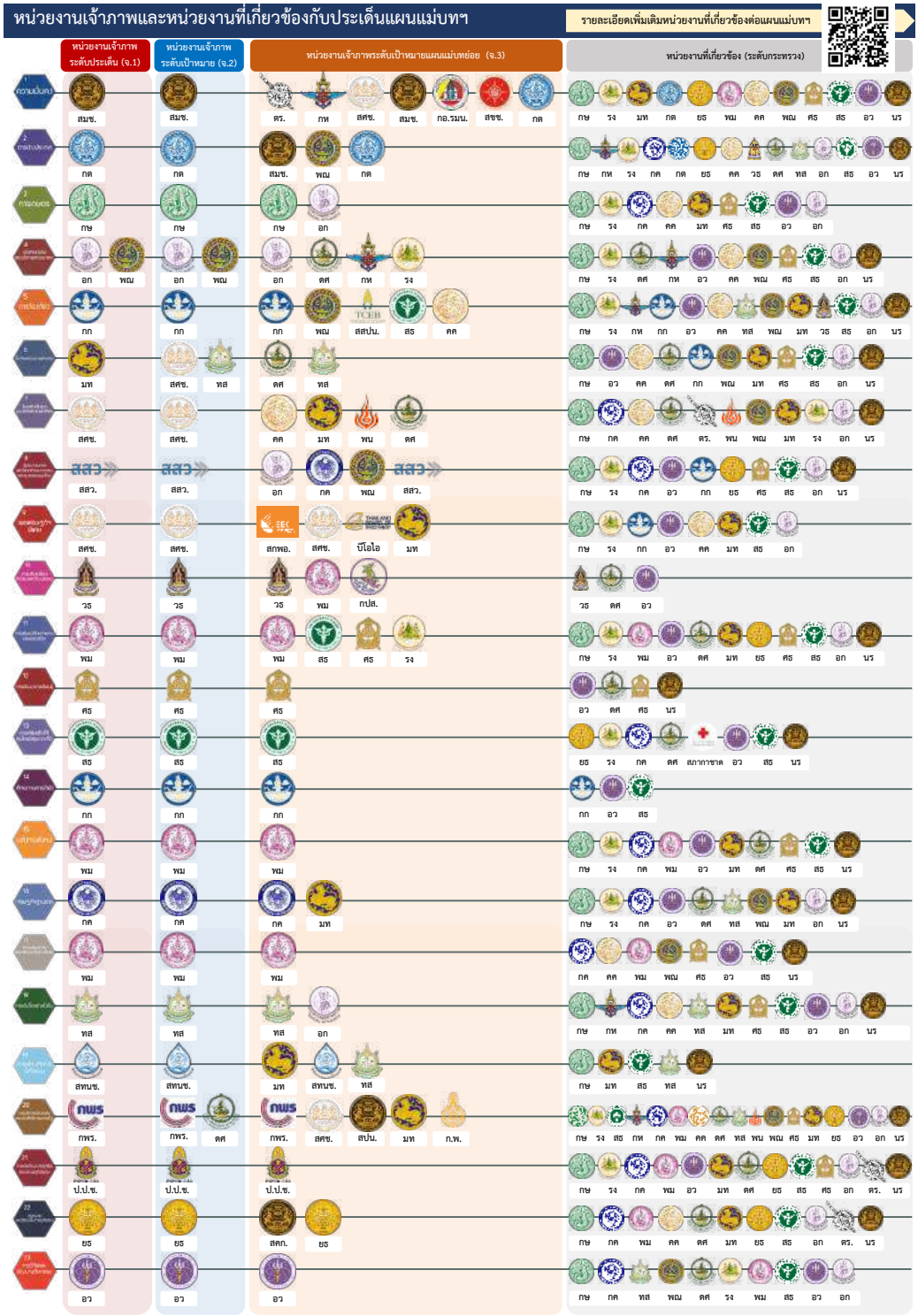

หมายเหตุ: รายละเอียดสัญลักษณ์ของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องตามภาคผนวก

[4] หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการร่วมขับเคลื่อนการดำเนินงาน/โครงการเพื่อบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เป็นการเลือกความเกี่ยวข้องโดยหน่วยงานของรัฐในระดับกรม โดยพิจารณาจากภารกิจหน้าที่ของหน่วยงาน ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2563

นอกจากหน่วยงานเจ้าภาพทั้ง 3 ระดับจะมี**ภารกิจหน้าที่หลักในการประสานและบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานเจ้าภาพและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับ 23 ประเด็นแผนแม่บทฯ ในการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ** รวมทั้งใน**การจัดทำแผนระดับที่ 3 และการดำเนินงาน/โครงการที่สามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์ชาติ หน่วยงานเจ้าภาพยังมีบทบาทสำคัญในการร่วมสร้างการตระหนักรู้และการมองเป้าหมายการพัฒนาประเทศร่วมกันกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง** เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการดำเนินงาน/โครงการอย่างบูรณาการและสอดคล้องกัน **ซึ่งการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องตามภารกิจหน้าที่เพื่อบรรลุผลลัพธ์การพัฒนาตามเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งในระดับประเด็นและระดับแผนแม่บทย่อยเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของทุกหน่วยงานของรัฐร่วมกัน**

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติผ่านโครงการสำคัญ/การดำเนินงานตามหลักการ PDCA

การดำเนินงาน/โครงการ (X) ที่สอดคล้องและสามารถสนับสนุนการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ถือเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จสำคัญในการขับเคลื่อนการบรรลุผลลัพธ์ตามเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (Y) และผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ (Z)

สำนักงานฯ จึงได้ร่วมกับหน่วยงานเจ้าภาพและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการจัดทำโครงการสำคัญสำหรับปีงบประมาณ 2565 และปีงบประมาณ 2566 ที่ส่งผลต่อการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ และการบรรลุผลลัพธ์ตามเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี ดังนี้

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2563 ที่เห็นชอบแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ใน 4 แนวทาง ประกอบด้วย (1) การมองเป้าหมายร่วมกัน (2) การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าที่ส่งผลให้บรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อยและจัดทำข้อเสนอโครงการสำคัญ (3) การจัดลำดับความสำคัญของข้อเสนอโครงการ และ (4) การจัดทำแผนปฏิบัติราชการ ดังนั้น เพื่อให้การแปลงยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติในห้วงระยะเวลาที่เหลือของยุทธศาสตร์ชาติเป็นการดำเนินงานบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ได้อย่างแท้จริง หน่วยงานของรัฐต้องยึดหลักการ XYZ และวงจรนโยบาย (Policy cycle) เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม

และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2564 เรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อให้การแปลงยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐในห้วงระยะเวลาที่เหลือของยุทธศาสตร์ชาติ เป็นการดำเนินงานบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ได้อย่างแท้จริง ยึดหลักการ XYZ และวงจรนโยบาย นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ตามยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยหน่วยงานของรัฐจะต้องดำเนินการตาม 4 แนวทาง ประกอบด้วย (1) จัดทำและพัฒนาข้อมูลสนับสนุนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ และนำเข้าข้อมูลบนฐานข้อมูลเปิดภาครัฐเพื่อสนับสนุนการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ (Open Data Portal for Monitoring andEvaluating Government Projects under National Strategy : Open-D) **(2) จัดทำโครงการ/การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ และการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ** โดยยึดแนวทางการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2563 (3) การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ และ (4) การจัดทำแผนระดับที่ 3

ทั้งนี้ นับตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 **ทุกโครงการของหน่วยงานของรัฐจะต้องเป็นโครงการสำคัญหรือ“โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ”** กล่าวคือ **ต้องเป็นโครงการที่สามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นรูปธรรม**

ในการจัดทำข้อเสนอโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติตาม **มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2563 และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2564** หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการ ดังนี้

- พิจารณาภารกิจหน้าที่ของหน่วยงานและข้อสั่งการอื่น ๆ เพื่อวิเคราะห์หาความเกี่ยวข้องกับเป้าหมายแผนแม่บทย่อยที่หน่วยงานจะสามารถมีส่วนสนับสนุนการดำเนินการเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้ หน่วยงานต้องทำความเข้าใจเชิงลึกกับเป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) เนื่องจากเป็นเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติในระดับที่ย่อยที่สุด ตามหลักการ XYZ ซึ่งหาก Y1 สามารถบรรลุได้ตามที่กำหนด ก็จะสามารถส่งผลให้ทั้งเป้าหมายระดับประเด็น (Y2) และเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ (Z) สามารถบรรลุได้ตามที่กำหนดอย่างเป็นรูปธรรม

- เมื่อหน่วยงานทราบเป้าหมายที่หน่วยงานมีความเกี่ยวข้อง หน่วยงานจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจFVCT ของเป้าหมายแผนแม่บทย่อยนั้น ๆ เพื่อพิจารณาวิเคราะห์ว่าหน่วยงานมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัย และองค์ประกอบใดของ FVCT เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำโครงการ/การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

ตัวอย่างองค์ประกอบและปัจจัยภายใต้ห่วงโซ่คุณค่าของเป้าหมายแผนแม่บทย่อยที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีการวิเคราะห์และพิจารณา

ห่วงโซ่คุณค่าของประเทศไทย (Final Value Chain Thailand : FVCT) เป็นการดำเนินการตามนัยของมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2563 และเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2564 ซึ่งหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการวิเคราะห์และพิจารณาห่วงโซ่คุณค่าของประเทศไทย ที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อยทั้ง 140 เป้าหมาย โดยการนำเอาข้อมูลประกอบการวิเคราะห์และพิจารณาห่วงโซ่คุณค่าฯ อาทิ เอกสารทางวิชาการ งานวิจัย ข้อมูลเชิงสถิติองค์ความรู้เฉพาะด้าน เพื่อให้ห่วงโซ่คุณค่าฯ เกิดความครบถ้วนสมบูรณ์และสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่จุดเริ่มต้น ของกระบวนการการดำเนินงาน (ต้นทาง) ไปจนกระทั่งสิ้นสุดกระบวนการการ

ห่วงโซ่คุณค่าฯ (ฉบับแก้ไขปี 2566)

ดำเนินงาน (ปลายทาง) ที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อยตามที่กำหนดไว้ ดังนี้ (1) ห่วงโซ่คุณค่าฯ ที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อยทั้ง 140 เป้าหมาย (2) องค์ประกอบและปัจจัยที่นำมาใส่ในห่วงโซ่คุณค่าฯ มีความครอบคลุมภารกิจ หรือการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายแผนแม่บทย่อยนั้น ๆ (3) องค์ประกอบและปัจจัยมีความสัมพันธ์กัน มีความชัดเจน และไม่ซ้ำซ้อนระหว่างกันและกัน และ (4) องค์ประกอบและปัจจัยที่สามารถแปลงเป็นการดำเนินการ/โครงการ โดยใช้ห่วงโซ่คุณค่าฯ มาใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำโครงการ/การดำเนินงาน เพื่อการบรรลุเป้าหมายได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป โดยจากการดำเนินการที่ผ่านมา สศช. หน่วยงานเจ้าภาพทั้ง 3 ระดับ และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายแผนแม่บทย่อยนั้น ๆ ได้ร่วมกันจัดทำห่วงโซ่คุณค่าฯ (ฉบับปี 2565) แล้วเสร็จและ(ฉบับแก้ไขปี 2566) ซึ่งได้มีการทบทวนห่วงโซ่คุณค่าฯ ปี 2565 ให้มีความครบถ้วน ครอบคลุม สอดคล้องกับสถานการณ์ และเป็นปัจจุบันมากขึ้น โดยสำนักงานฯ ได้มีการเผยแพร่ผ่านทาง http://nscr.nesdc.go.th/vc-thailand/

-หน่วยงานวางแผนจัดทำโครงการ/การดำเนินงาน

โดยจะต้องพิจารณาและวิเคราะห์สถานการณ์บรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) ช่องว่างของห่วงโซ่คุณค่าฯ (Gap) โครงการ/และการดำเนินงานที่ผ่านมาในระบบ eMENSCR ตลอดจนโครงการที่บรรจุในแผนระดับที่ 3 โดยเฉพาะแผนปฏิบัติการด้าน... ประกอบการจัดทำโครงการที่มีการอ้างอิงข้อมูลเชิงประจักษ์ เช่น ข้อมูล สถิติ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆอาทิ ระบบ eMENSCR ระบบ Open-D รายงานผลสัมฤทธิ์ของหน่วยงานต่าง ๆ รายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

ทั้งนี้ สำนักงานฯ ร่วมกับหน่วยงานเจ้าภาพทั้ง 3 ระดับ ได้ดำเนินการจัดลำดับความสำคัญของข้อเสนอโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติของทั้ง 140 เป้าหมายแผนแม่บทย่อย ผ่านเกณฑ์การให้คะแนนและกระบวนการทางสถิติ โดยโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มีจำนวนทั้งสิ้น 571 โครงการ และ โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 มีจำนวนทั้งสิ้น 406 โครงการ **ซึ่งโครงการดังกล่าวเป็นโครงการที่จะได้รับความสำคัญในการจัดสรรงบประมาณส่วนแรก** อย่างไรก็ตาม **โครงการข้างต้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของโครงการที่จะดำเนินการในแต่ละปีงบประมาณเท่านั้น โดยหน่วยงานจะต้องนำโครงการไปบรรจุในแผนปฏิบัติราชการประจำปีของหน่วยงานร่วมกับการดำเนินงานตามภารกิจปกติอื่น ๆ และดำเนินการตามกระบวนการขอรับการจัดสรรงบประมาณต่อไป**

นอกจากนี้ เพื่อให้เกิดการแปลงยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม สำนักงานฯ ได้จัดทำคู่**มือการจัดทำโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ** เพื่อสร้างความรู้ และความเข้าใจให้กับหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้หน่วยงานใช้เป็นข้อมูลประกอบการดำเนินการจัดทำโครงการสำคัญที่ดี ได้อย่างถูกต้อง สอดคล้อง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินการให้สามารถบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทภายใต้

คู่มือการจัดทำโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ

คู่มือแนวทางการจัดทำแผนระดับที่ 3 และการเสนอแผนปฏิบัติการด้าน... ต่อคณะรัฐมนตรี

ยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดไว้ได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้ง **สำนักงานฯ ได้จัดทำคู่มือแนวทางการจัดทำแผนระดับที่ 3 และการเสนอแผนปฏิบัติการด้าน... ต่อคณะรัฐมนตรี (ฉบับปรับปรุง)** เพื่อชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับหลักการและกระบวนการจัดทำ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการจัดทำแผนระดับที่ 3 ที่สอดคล้องและสนับสนุนการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ

รายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2564

รายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2564 เป็นรายงานประจำปีฉบับที่ 3 โดยเป็นการนำข้อมูลสถิติ สถานการณ์ งานวิจัย และดัชนีชี้วัดที่จัดทำขึ้นจากหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ ที่ได้มีการกำหนดเป็นตัวชี้วัดตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ รวมถึงข้อมูลการดำเนินการต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐจากระบบ eMENSCR โดยเป็นการรายงานผลการดำเนินโครงการ/การดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐในช่วงปีงบประมาณ 2564 ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้มีการนำเข้าในระบบ eMENSCR ณ สิ้นเดือนตุลาคม 2564 ทั้งนี้ข้อมูลหลายชุดข้อมูลยังไม่ได้รับการเผยแพร่อย่างเป็นทางการ สำนักงานฯ **จึงได้ใช้ข้อมูลสถานการณ์เทียบเคียงที่สามารถสะท้อนการบรรลุเป้าหมายของแต่ละเป้าหมายตามที่เหมาะสม**

ระบบ eMENSCR เป็นการดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2562 เพื่อเป็นเครื่องมือ**หลัก**ในรูปแบบของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ โดยเป็นระบบข้อมูลกลางขนาดใหญ่ (Big Data) สำหรับรองรับการดำเนินการของ **(1) หน่วยงานของรัฐ** ในการนำเข้าข้อมูลโครงการ/การดำเนินงานและการรายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ ตามหลักการความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล(Causal Relationship : XYZ) และนำเข้าข้อมูลแผนระดับที่ 3 ได้แก่ แผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี แผนปฏิบัติราชการรายปี แผนปฏิบัติการด้าน... และรายงานผลสัมฤทธิ์แผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี และรายปี ในระบบ eMENSCR **(2) คณะกรรมการต่าง ๆ และผู้ที่เกี่ยวข้อง** ในการเรียกค้นหาข้อมูลจากระบบ eMENSCR เพื่อติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงาน รวมทั้งปัญหาอุปสรรคของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ **(3) ประชาชน/สาธารณะ** ในการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ ทั้งนี้ สำนักงานฯ ได้มีการเผยแพร่ข้อมูลจากระบบ eMENSCR ต่อสาธารณชนในรูปแบบ JSON file เพื่อให้หน่วยงานหรือผู้ที่สนใจสามารถนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับภารกิจของแต่ละหน่วยงานเพื่อเป็นการพัฒนาต่อยอดให้เกิดความคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด โดยสามารถเรียกดูข้อมูลได้ผ่านทางเว็บไซต์หลักของยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ http://nscr.nesdc.go.th หรือผ่านทางเว็บไซต์ฐานข้อมูลเปิดภาครัฐเพื่อสนับสนุนการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ (Open-D) https://opendata.nesdc.go.th/

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา (ข้อมูล ณ สิ้นเดือนตุลาคม 2564) การนำเข้าข้อมูลประกอบด้วย **โครงการ/การดำเนินงาน** รวมทั้งสิ้น 62,641 โครงการ โดยเป็นโครงการประจำปีงบประมาณ 2564 จำนวน 26,098 โครงการ ซึ่งสามารถติดตามภาพรวมในการบรรลุเป้าหมายของแผนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติผ่านหน้ารายงานผลการดำเนินการตามเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติของระบบ eMENSCR ได้ที่ https://emenscr.nesdc.go.th/dashboard/index.html และ **การนำเข้าแผนระดับที่ 3** ได้แก่ แผนปฏิบัติราชการ (ราย 5 ปี และ รายปี) โดยมีแผนปฏิบัติราชการในระบบรวมจำนวน 585 แผน จำแนกเป็น (1) แผนปฏิบัติราชการราย 5 ปี จำนวน 75 แผน และ (2) แผนปฏิบัติราชการรายปี จำนวน 475 แผน

และแผนปฏิบัติการด้าน... ที่หน่วยงานได้นำเข้าในระบบรวมจำนวน 35 แผน ทั้งนี้ ปัจจุบันสำนักงานฯ อยู่ระหว่างการพัฒนาระบบ eMENSCR โดยนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial intelligence : AI) มาช่วยวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาความซ้ำซ้อนของโครงการและภารกิจของหน่วยงานรัฐ ตลอดจนสามารถวิเคราะห์หาช่องว่างเชิงนโยบาย(policy gaps) เพื่อชี้ประเด็นการพัฒนาให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนระดับที่ 2 อื่น ๆ ตามหลักการความสัมพันธ์เชิงเหตุผล รวมทั้งเป็นเครื่องมือให้ทุกส่วนราชการสามารถใช้ในการวิเคราะห์หาจุดเด่นจุดด้อยในการดำเนินงาน และนำข้อมูลมาใช้เพื่อต่อยอดภารกิจของหน่วยงานโดยมีเป้าหมายที่สอดคล้องและบูรณาการกัน ทั้งในเชิงประเด็น เชิงภารกิจ และเชิงพื้นที่ ซึ่งเป็นการตอบโจทย์วงจรนโยบายสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับโครงการ/การดำเนินงานไปจนถึงเป้าหมายระดับประเทศ รวมทั้งได้พัฒนาให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลสถิติต่าง ๆ เข้าระบบ eMENSCR ให้เป็นระบบข้อมูลสถิติกลางของประเทศสำหรับการบ่งชี้สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายได้อย่างถูกต้องและสอดคล้องกับบริบทการพัฒนาที่เป็นปัจจุบัน โดยได้มีการพัฒนาเว็บไซต์กลาง และฐานข้อมูลต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล รวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาต่าง ๆในการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล ได้แก่1) เว็บไซต์ ThaiME (http://thaime.nesdc.go.th/) และ NSCR (http://nscr.nesdc.go.th/) 2) ระบบฐานข้อมูลเปิดภาครัฐเพื่อสนับสนุนการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ (Open-D) ผ่านทางhttps://opendata.nesdc.go.th/ และ 3) ระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform - TPMAP) ซึ่งเป็นระบบ Big Data เพื่อใช้ในการสนันสนุนการบริหารราชการแผ่นดินในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในทุกมิติ ผ่านทาง https://www.tpmap.in.th/

สรุปผลการประเมินผลสัมฤทธิ์การบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติในภาพรวม

ผลการประเมินผลการพัฒนาตามเป้าหมายภาพรวมของยุทธศาสตร์ชาติของทั้ง 6 มิติมีรายละเอียด 3 สรุปได้ดังนี้

1. ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย

พิจารณาได้จาก**ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย** จัดทำโดย **สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ซึ่งเป็นดัชนีรวมในระดับประเทศ** โดยในปี 2562 คนไทยและสังคมไทยมีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับปานกลางและมีแนวโน้มสูงขึ้นเล็กน้อย สะท้อนจากดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขในภาพรวมที่ **ปรับตัวขึ้นจากปีก่อนเล็กน้อยจากค่าคะแนนร้อยละ 74.84 เป็นร้อยละ 74.98** โด***ยองค์ประกอบด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม*** ที่มีปัจจัยเกื้อหนุนหลักที่คาดว่าจะส่งผลให้ค่าคะแนนสูงขึ้น คือการมีหลักประกันคุณภาพชีวิตและงานที่ดี และความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ รวมทั้ง **องค์ประกอบสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล** ที่มีค่าคะแนนที่สูงขึ้นจากปีก่อนหน้า จากปัจจัยเกื้อหนุนที่มีระดับคะแนนที่เพิ่มมากขึ้น ประกอบด้วย ประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ การกระจายอำนาจ และการป้องกันและลดความรุนแรงทางสังคมและการเมือง ทั้งนี้ ปัจจุบัน สศช. อยู่ในระหว่างการจัดทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ปี 2563

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ปี 2560 - 2562

องค์ประกอบ	2560	2561	2562
การมีสุขภาวะ	79.88	80.39	79.18
เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	80.87	82.45	84.51
สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล	63.81	73.47	70.57
สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	57.82	62.43	65.86
การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม	73.4	77.2	76.22
ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	**70.56**	**74.84**	**74.98**

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมายเหตุ : ระดับดีมาก = ร้อยละ 90.00 - 100 ระดับดี = ร้อยละ 80.0 - 89.9 ระดับปานกลาง = ร้อยละ 70.0 - 79.9
ระดับต้องปรับปรุง = ร้อยละ 60.0 - 69.9 ระดับเร่งแก้ไข = ต่ำกว่าร้อยละ 59.9

ข้อมูล ณ วันที่ 25 ตุลาคม 2564

สำหรับในปี 2564 ความอยู่ดีมีสุขของคนไทย พิจารณาจาก รายงาน World Happiness Report 2021 สะท้อนให้เห็นถึงความอยู่ดีมีความสุขของคนไทย ซึ่งเป็นการวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีความสุขของประชากรในประเทศ จาก 6 ปัจจัย ได้แก่ รายได้ต่อหัว การได้รับสวัสดิการและสนับสนุนจากภาครัฐ การมีอายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาวะที่ดี การมีสิทธิและเสรีภาพ ความเอื้ออาทรต่อกัน และการอยู่ในสังคมที่ปลอดการทุจริต พบว่า คนไทยมีความอยู่ดีมีสุขอยู่ในอันดับที่ 54 จาก 149 ประเทศ และมีค่าคะแนน 5.985 ลดลง จากปี 2563 ที่มีค่าคะแนน 5.999 ปัจจัยที่ส่งผลให้ค่าคะแนนความสุขของคนในประเทศลดลง คือ การได้รับสวัสดิการและการสนับสนุนจากภาครัฐ การมีอายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาวะที่ดี ความเอื้ออาธรต่อกัน และการอยู่ในสังคมที่ปลอดการทุจริต ที่มีค่าคะแนนที่เปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ลดลง ในขณะที่ รายได้ต่อหัว และการมีสิทธิเสรีภาพ มีค่าคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าและหากเปรียบเทียบกับประเทศในอาเซียนพบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 2 รองจากสิงคโปร์ที่อยู่ในอันดับที่ 32 (6.377 คะแนน)อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจของ รายงาน World Happiness Report 2021 ชี้ให้เห็นว่า

	ภาพรวม	รายได้ต่อหัว	การได้รับสวัสดิการและการสนับสนุนจากภาครัฐ	การมีอายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาวะที่ดี	การมีสิทธิเสรีภาพ	ความเอื้ออาทรต่อกัน	การอยู่ในสังคมที่ปลอดการทุจริต
2561	6.072	1.016	1.417	0.707	0.637	0.364	0.029
2562	6.008	1.050	1.409	0.828	0.557	0.359	0.028
2563	5.999	1.007	1.348	0.794	0.609	0.377	0.032
2564	5.985	1.107	0.957	0.596	0.611	0.375	0.028
การเปลี่ยนแปลง ปี 2563 - 2564	-0.014	0.100	-0.391	-0.198	0.002	-0.002	-0.004

ที่มา: World Happiness Report 2021

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้ประชากร 1 ใน 3 ของประเทศที่ได้รับการสำรวจมีความสุขลดลง ซึ่งเป็นประเด็นท้าทายที่ต้องให้ความสำคัญกับประชากรในประเทศให้อยู่ดีมีสุข มีสุขภาวะที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจได้ในภาวะที่การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ยังคงระบาดอยู่ทั่วทุกประเทศ

2. ขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้

สะท้อนจากการพัฒนาที่มุ่งเน้นการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับประเทศไทยในเวทีโลกที่ต้องนำไปสู่การกระจายความเจริญไปทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ โดยในส่วนของขีดความสามารถในการแข่งขันที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการสร้างปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจ ทั้งด้านปัจจัยการผลิต นโยบายและกฎระเบียบ รวมทั้งความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการเพิ่มผลิตภาพให้กับภาคส่วนต่าง ๆ ของประเทศ โดยในปี 2564 จากผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ จัดทำโดย World Competitiveness Center ของInternational Institute for Management Development หรือสถาบัน IMD พบว่า ประเทศไทยมีอันดับดีขึ้น 1 อันดับ จากอันดับที่ 29 มาอยู่ในลำดับที่ 28 จากทั้งหมด 64 ประเทศ โดยคะแนนเฉลี่ยสุทธิลดลงมาอยู่ที่ 72.52 จาก 75.39 คะแนน ในปี 2563 แต่ก็เป็นไปในทิศทางเดียวกับเขตเศรษฐกิจทั่วโลกที่คะแนนสุทธิปรับตัวลดลง จากจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่กระทบทุกภาคเศรษฐกิจ ทั้งการบริโภคการลงทุนในประเทศ การค้าระหว่างประเทศและการท่องเที่ยว โดยประเทศสวิสเซอร์แลนด์เป็นประเทศที่ถูกจัดให้อยู่อันดับ 1 ปรับตัวเพิ่มขึ้น 2 อันดับ รองลงมา คือ สวีเดน เดนมาร์ก เนธอร์แลนด์ และสิงคโปร์ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาผลการจัดอันดับของไทยในปัจจัยหลัก 4 ด้าน พบว่า ปัจจัยที่มีอันดับดีขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2563 ได้แก่ ด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government Efficiency) ดีขึ้น 3 อันดับ จากอันดับที่ 23 มาอยู่ที่อันดับ 20 ด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (Business Efficency) ดีขึ้น 2 อันดับ และโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ดีขึ้น 1 อันดับ ขณะที่ปัจจัยสมรรถนะทางเศรษฐกิจที่มีอันดับลดลง 7 อันดับ ซึ่งประเทศไทยได้อันดับที่ 28 อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ ประเทศไทยยังต้องพัฒนาอีกหลายด้านเพื่อในรอบปีข้างหน้าประเทศไทยจะมีอันดับรวมที่ดีขึ้น โดยเฉพาะด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และด้านการศึกษา ซึ่งทั้งสองด้านมีอันดับที่ต่ำมากและต่ำที่สุด ในบรรดาปัจจัยย่อยทั้งหมด

COMPETITIVENESS LANDSCAPE

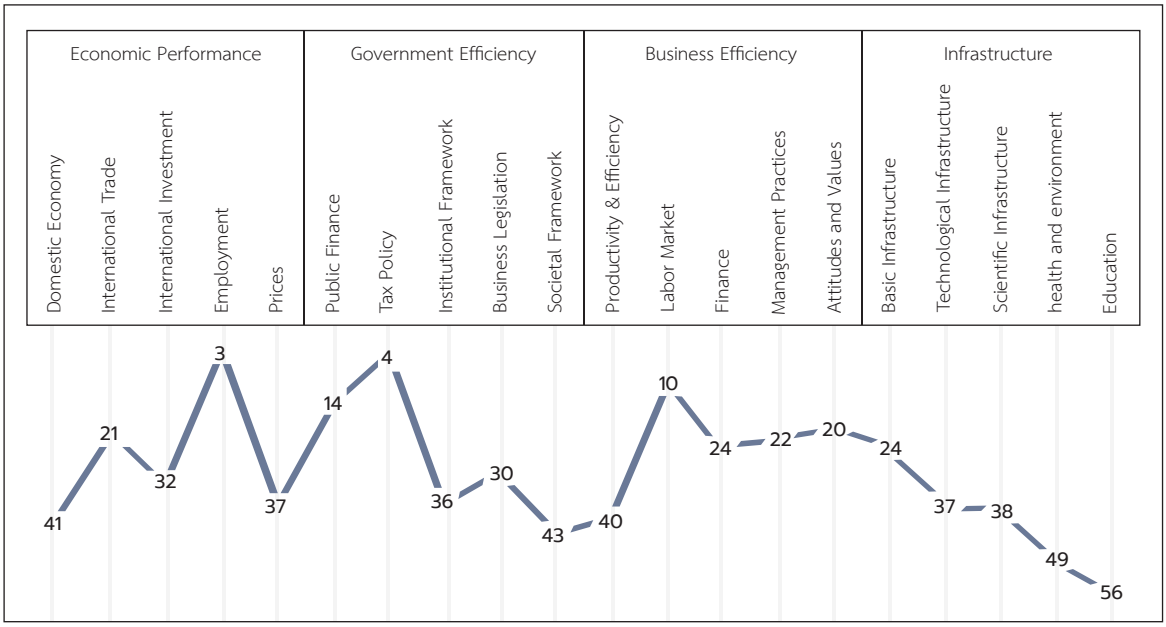

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2021

การพัฒนาเศรษฐกิจ โดยพิจารณาจากอัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) ของสำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) พบว่า ปี 2563 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP at current market prices) ของประเทศไทย มีมูลค่าเท่ากับ 15,636,891 ล้านบาท เป็นสัดส่วนมูลค่าของ GDP จากภาคบริการและอื่น ๆร้อยละ 60.98 ภาคอุตสาหกรรมร้อยละ 30.39 และภาคเกษตรกรรมร้อยละ 8.63 ของมูลค่า GDPของประเทศ สำหรับการขยายตัวของ GDP ในปี 2563 พบว่า อัตราการขยายตัวติดลบร้อยละ -7.10 จากปี 2562 ลดลงจากการเติบโตที่ร้อยละ 3.23 จากปี 2561 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการหดตัวจากภาคอุตสาหกรรมร้อยละ -9.28 ภาคบริการและอื่นๆ ร้อยละ -6.74 ขณะที่ภาคเกษตรกรรมมีอัตราการขยายตัวติดลบร้อยละ -1.46 แสดงให้เห็นถึงผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ตั้งแต่ต้นปี 2563 ต่อภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม บริการและอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม สศช.ได้คาดการณ์แนวโน้มเศรษฐกิจไทยปี 2564 คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ 1.2 ปรับตัวดีขึ้นอย่างช้า ๆ และปี 2565 คาดว่าจะขยายตัวในช่วงร้อยละ 3.5 – 4.5 โดยมีปัจจัยสนับสนุนจาก (1) การฟื้นตัวของอุปสงค์ในประเทศและภาคการผลิตตามสถานการณ์การระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่มีแนวโน้มคลี่คลายลง (2) การฟื้นตัวอย่างช้า ๆ ของภาคท่องเที่ยวระหว่างประเทศภายใต้นโยบายการเปิดประเทศของภาครัฐ (3) การขยายตัวในเกณฑ์ดีของการส่งออกสินค้า (4) การขับเคลื่อนจากการเบิกจ่ายงบประมาณภาครัฐ และ (5) ฐานการขยายตัวที่ยังอยู่ในระดับต่ำ

[1] ข้อมูลจากกองบัญชีประชาชาติ สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2560-2563

	2560			2561			2562			2563		
	มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วน (%)	อัตราการขยายตัว (%)	มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วน (%)	อัตราการขยายตัว (%)	มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วน (%)	อัตราการขยายตัว (%)	มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วน (%)	อัตราการขยายตัว (%)
ภาคเกษตรกรรม	1,302,041	8.41	5.26	1,339,566	8.18	2.88	1,374,987	8.14	2.64	1,354,941	8.63	-1.46
ภาคอุตสาหกรรม	5,029,209	32.47	4.95	5,278,185	32.25	4.95	5,258,973	31.12	-0.36	4,770,755	30.39	-9.28
ภาคบริการและอื่นๆ	9,157,414	59.12	6.96	9,750,954	59.57	6.48	10,264,126	60.74	5.26	9,572,590	60.98	-6.74
ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)	15,488,664	100.00	6.16	16,368,705	100.00	5.68	16,898,086	100.00	3.23	15,698,286	100.00	-7.10

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

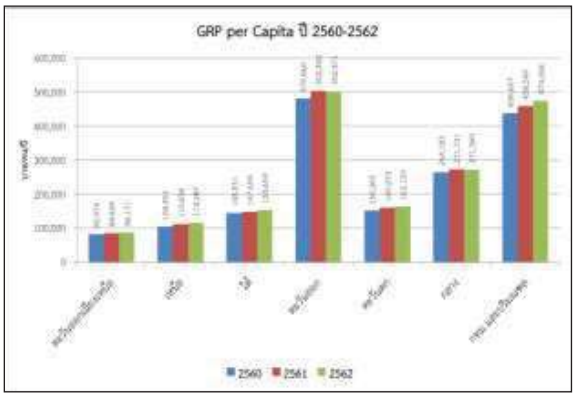

ในส่วนของการกระจายรายได้ (Income Distribution) สะท้อนจากการแบ่งปันส่วนผลผลิตมวลรวมของประเทศ (GDP) ในหมู่ประชากรของประเทศหรือผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัวของประชากร (Gross Domestic Product per Capita : GDP/Capita) โดยพิจารณาจากรายได้ประชาชาติต่อหัวของประชากร โดยในปี 2563 รายได้ประชาชาติต่อคนของประเทศไทยอยู่ที่ 225,845.7 บาท/คน/ปี เปรียบเทียบกับปี 2562 ที่มี 243,787.1 บาท/คน/ปี หรือลดลงร้อยละ 7.94 และหากสะท้อนจากผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวของประชากร (Gross Regional Product- per Capita : GRP/Capita) ซึ่งเป็นเครื่องชี้วัดภาวะเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ พบว่า ปี 2562 ภาคตะวันออกเป็นภาคที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจที่ดีที่สุดเมื่อเทียบกับภาคอื่น โดยมีการขยายตัวของมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคที่ร้อยละ 4.7 และมีค่าเฉลี่ยของผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวสูงสุดที่ 502,471 บาท/คน/ปี ขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวน้อยที่สุดเพียง 86,171 บาท/คน/ปี โดยภาคตะวันออกมีค่าเฉลี่ยของผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวสูงกว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5.8 เท่า ลดลงจากปีก่อนเล็กน้อย (ภาคที่มีการพัฒนารองจากภาคตะวันออก คือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคกลาง ภาคตะวันตก ภาคใต้และภาคเหนือ) และหากพิจารณาในระดับจังหวัด พบว่า จังหวัดระยอง มีผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัวสูงสุดอยู่ที่ 988,748 บาท/คน/ปี สูงกว่าจังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัวต่ำที่สุด คือ จังหวัดนราธิวาสที่มีรายได้เพียง 59,498 บาท/คน/ปี มากถึง 16.6 เท่า ทั้งนี้ จังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัวสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ระยอง กรุงเทพมหานคร ชลบุรี ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา ตามลำดับ ส่วนจังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว5 ลำดับต่ำสุด ได้แก่ นราธิวาส ยโสธรหนองบัวลำภู แม่ฮ่องสอนและสากลนคร ตามลำดับ จึงมีความจำเป็นต้องเร่งกระจายการพัฒนาทางเศรษฐกิจให้มีความครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาคของประเทศอย่างเท่าเทียมกัน

3. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ

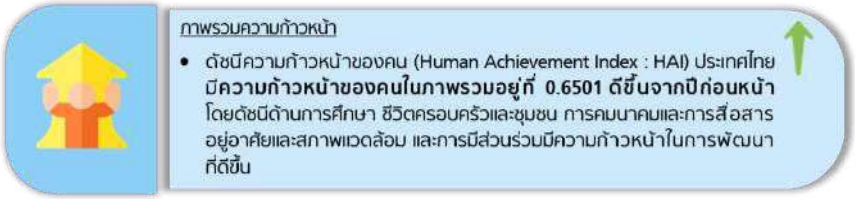

การประเมินผลการพัฒนาประเด็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ของประเทศมุ่งเน้นการสะท้อนผลการพัฒนาในทุกมิติที่ส่งผลให้คนไทยทุกช่วงวัยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ และมีความพร้อมในการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับการพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ อย่างรอบด้าน โดยพิจารณาจาก**ดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index : HAI)** ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ประยุกต์และพัฒนามาจากดัชนีการพัฒนาคน (Human Development Index : HDI) ของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ประกอบด้วย 8 ดัชนีย่อย ได้แก่ (1) ด้านสุขภาพ (2) ด้านการศึกษา (3) ด้านชีวิตการงาน(4) ด้านรายได้ (5) ด้านที่อยู่อาศัยและชุมชนสภาพแวดล้อม (6) ด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน (7) ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร และ (8) ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ในปี 2563 ประเทศไทยมีความก้าวหน้าของคนในภาพรวมอยู่ที่ 0.6501 ดีขึ้นจากปี 2562 ที่มีค่าอยู่ที่ 0.6457 โดยดัชนีย่อยที่มีความก้าวหน้ามากขึ้น 5 ด้าน ได้แก่ ***(1) ด้านการศึกษา*** มีดัชนีเพิ่มขึ้นเป็น 0.5953 เพิ่มขึ้นจาก 0.5669 คะแนน ในปี 2562 เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของคะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O-NET ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เด็กอายุ 0 – 5 ปี มีพัฒนาการสมวัย และจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ***(2) ด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน*** ปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีดัชนีเท่ากับ 0.6571 เพิ่มขึ้นจาก 0.6371 ในปี 2562 เป็นผลมาจากการแจ้งความคดี ชีวิต ร่างกาย เพศ และคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ เด็กและเยาวชนที่เข้าสู่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเดี่ยวปรับตัวลดลง ***(3) ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร*** มีดัชนีเท่ากับ 0.7132 เพิ่มขึ้นจาก 0.7008 ในปี 2562 โดยการปรับตัวลดลงจากอัตราการตายจากอุบัติเหตุบนท้องถนนมีการกระจายตัวรายจังหวัดซึ่งเป็นมิติที่มีทิศทางที่ดีขึ้น ***(4) ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม*** มีดัชนีเท่ากับ 0.6655 เพิ่มขึ้นจาก 0.6610 ในปี 2562 ซึ่งมีการปรับตัวเพิ่มขึ้นเล็กน้อย เป็นผลมาจากครัวเรือนที่มีที่อยู่อาศัยใช้วัสดุคงทนและเป็นของตนเอง และ ***(5) ด้านการมีส่วนร่วม*** มีดัชนีเท่ากับ 0.5878 เพิ่มขึ้นจาก0.5846 ในปี 2562 ที่มีการปรับตัวเพิ่มขึ้นเล็กน้อยตามสัดส่วนขององค์กรชุมชนต่อประชากร อีกทั้งปัญหาการกระจุกตัวระหว่างจังหวัดที่ปรากฏอย่างชัดเจน ในขณะที่ด้านที่มีความก้าวหน้าลดลง ได้แก่ ด้านชีวิตการงาน ด้านรายได้ ในขณะที่ด้านสุขภาพเท่าเดิม จึงควรให้ความสำคัญและเร่งดำเนินการในระยะต่อไป อาทิ การสร้างเสริมสุขภาวะและคุณภาพชีวิตที่ดี

ทางด้านสุขภาพของคนทั้งในมิติด้านร่างกายและจิตใจ การยกระดับรายได้ให้สอดคล้องการดำรงชีวิตของคนในแต่ละพื้นที่อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม การขยายระบบประกันสังคมให้ครอบคลุมกำลังแรงงานของประเทศ โดยเฉพาะในกลุ่มแรงงานนอกระบบ การสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชนโดยเฉพาะในกลุ่มครอบครัวที่มีความเปราะบางสูงและในพื้นที่เขตเมือง

4. ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม

ความก้าวหน้าทางสังคม เป็นพื้นฐานของความสามารถในการแข่งขันและความมั่นคงของประเทศ ซึ่งดัชนีความก้าวหน้าทางสังคม (Social Progress Index – SPI) เป็นเครื่องมือในการวัดความก้าวหน้าทางสังคม และมีบทบาทในการบ่งชี้ให้ธุรกิจต่าง ๆ เห็นถึงความสำคัญในการสนับสนุนความก้าวหน้าทางสังคมโดยปัจจุบันการพัฒนาประเทศตามยุทธศาตร์ชาติให้ความสำคัญกับการพัฒนาการเติบโตแบบทั่วถึงโดย **“ไม่ทิ้งใครไว้เบื้องหลัง”** จึงมีความจำเป็นต้องมีการประเมินผลการพัฒนาที่สะท้อนความเท่าเทียมและเสมอภาคของสังคม ซึ่งดัชนีความก้าวหน้าทางสังคม SPI จัดทำโดยองค์กร Social Progress Imperative เป็นมาตรวัดที่สะท้อนความก้าวหน้าทางสังคมโดยตรง ครอบคลุมใน 3 มิติ ได้แก่ (1) ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ (Basic Human Needs) (2) พื้นฐานของการอยู่ดีมีสุข (Foundations of Wellbeing) และ (3) โอกาส (Opportunity) โดย **ภาพรวมในปี 2564 ประเทศไทยมีค่าคะแนน (SPI) อยู่ที่ 70.96 จัดอยู่ในอันดับที่ 71 ของโลก จาก 168 ประเทศ จากค่าคะแนนดังกล่าว พบว่า มีแนวโน้มดีขึ้น จากปี 2563 ที่มีค่าคะแนน SPI เท่ากับ 70.22 อยู่ในลำดับที่ 79 ของโลกจาก 163 ประเทศ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศ**ในอาเซียน พบว่า ประเทศสิงคโปร์ อยู่ในลำดับที่ 30 ค่าคะแนน SPI เท่ากับ 84.73 ประเทศมาเลเซีย อยู่ในลำดับที่ 49 ค่าคะแนน SPI เท่ากับ 75.22 โดยประเทศในอาเซียนที่มีค่าคะแนน SPI น้อยกว่าประเทศไทย ได้แก่ ประเทศเวียดนาม (ลำดับที่ 78) อินโดนีเซีย (ลำดับที่ 94) ฟิลิปปินส์ (ลำดับที่ 97) เมียนมาร์ (ลำดับที่ 117) กัมพูชา (ลำดับที่ 128) และลาว (ลำดับที่ 145)

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณา**องค์ประกอบด้านต่าง ๆ ที่ทำให้คะแนนของประเทศไทยดีขึ้น**เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2563 เช่น **ด้านที่อยู่อาศัย** (Shelter) 93.28 คะแนน **ด้านโภชนาการและการแพทย์ขั้นพื้นฐาน** (Nutrition and Basic Medical Care) 91.47 คะแนน **ด้านสุขาภิบาล** (Water and Sanitation) 84.91 คะแนน **ด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม** (Environmental Quality) 80 คะแนน **ด้านการเข้าถึงความรู้ขั้นพื้นฐาน** (Access to Basic Knowledge) 77.51 คะแนน **ด้านสุขภาพและความกินดีอยู่ดี** 75.1 คะแนน เป็นต้น และยังคงมีองค์ประกอบที่มีความท้าทายอย่างยิ่งที่ส่งผลต่อคะแนนของประเทศไทย ได้แก่ ด้านทางเลือกและเสรีภาพส่วนบุคคล (Personal Freedom and Choice) ด้านการเข้าถึงการศึกษาขั้นสูง (Access to Advanced Education) ด้านสิทธิส่วนบุคคล (Personal Rights) และด้านความครอบคลุมและการมีส่วนร่วม (Inclusiveness) ที่ประเทศไทยต้องเร่งขับเคลื่อนการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

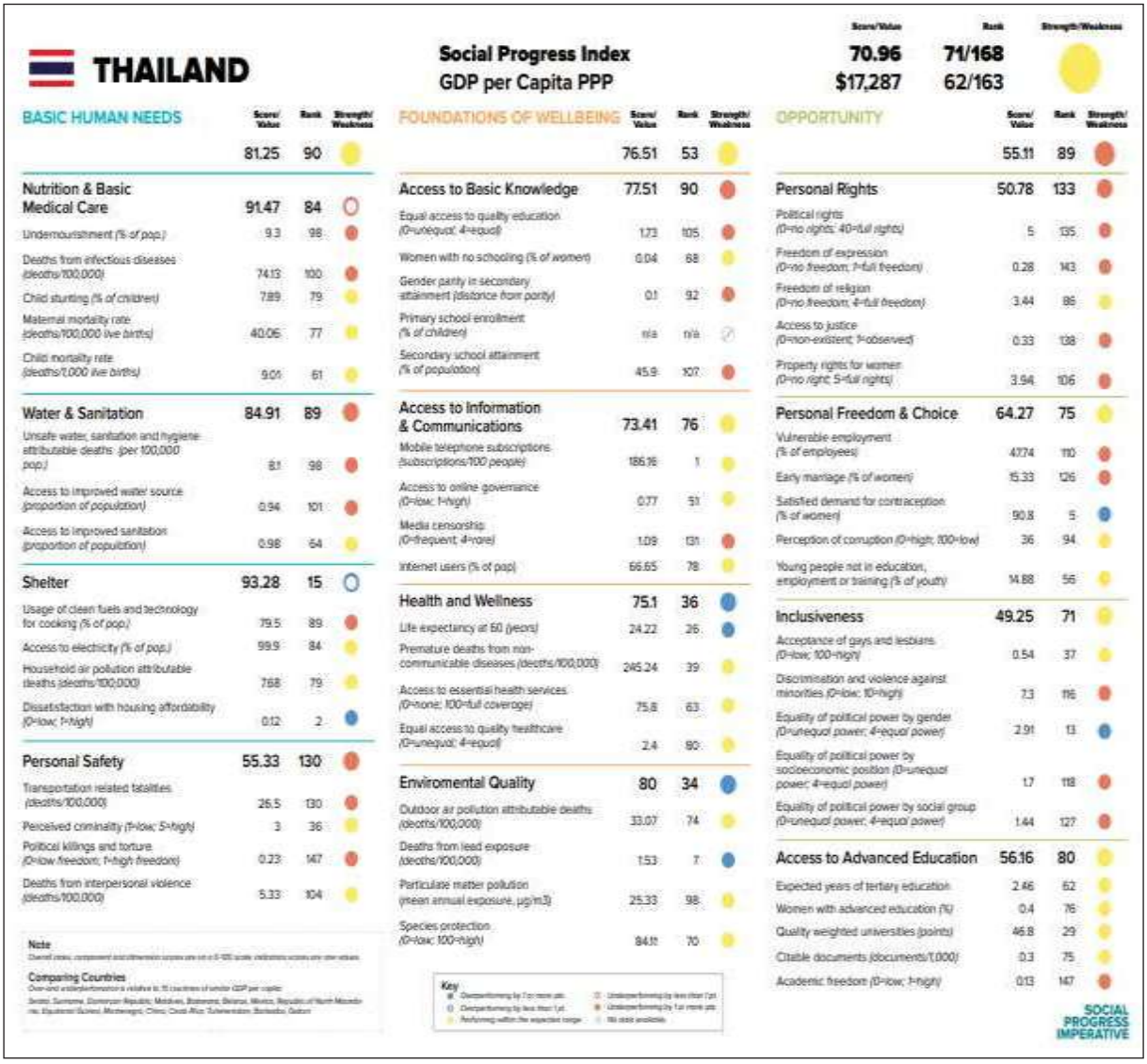

THAILAND

Social Progress Index — Score/Value **70.96**, Rank **71/168**
GDP per Capita PPP — **$17,287**, **62/163**

BASIC HUMAN NEEDS	Score/Value	Rank	Strength/Weakness
	81.25	90	
Nutrition & Basic Medical Care	91.47	84	
Undernourishment (% of pop.)	9.3	98	
Deaths from infectious diseases (deaths/100,000)	74.13	100	
Child stunting (% of children)	7.89	79	
Maternal mortality rate (deaths/100,000 live births)	40.06	77	
Child mortality rate (deaths/1,000 live births)	9.01	61	
Water & Sanitation	84.91	89	
Unsafe water, sanitation and hygiene attributable deaths (per 100,000 pop.)	8.1	98	
Access to improved water source (proportion of population)	0.94	101	
Access to improved sanitation (proportion of population)	0.98	64	
Shelter	93.28	15	
Usage of clean fuels and technology for cooking (% of pop.)	79.5	89	
Access to electricity (% of pop.)	99.9	84	
Household air pollution attributable deaths (deaths/100,000)	7.68	79	
Dissatisfaction with housing affordability (0=low; 1=high)	0.12	2	
Personal Safety	55.33	130	
Transportation related fatalities (deaths/100,000)	26.5	130	
Perceived criminality (1=low; 5=high)	3	36	
Political killings and torture (0=low freedom; 1=high freedom)	0.23	147	
Deaths from interpersonal violence (deaths/100,000)	5.33	104	

FOUNDATIONS OF WELLBEING	Score/Value	Rank	Strength/Weakness
	76.51	53	
Access to Basic Knowledge	77.51	90	
Equal access to quality education (0=unequal; 4=equal)	1.73	105	
Women with no schooling (% of women)	0.04	68	
Gender parity in secondary attainment (distance from parity)	0.1	92	
Primary school enrollment (% of children)	n/a	n/a	
Secondary school attainment (% of population)	45.9	107	
Access to Information & Communications	73.41	76	
Mobile telephone subscriptions (subscriptions/100 people)	186.16	1	
Access to online governance (0=low; 1=high)	0.77	51	
Media censorship (0=frequent; 4=rare)	1.09	131	
Internet users (% of pop)	66.65	78	
Health and Wellness	75.1	36	
Life expectancy at 60 (years)	24.22	26	
Premature deaths from non-communicable diseases (deaths/100,000)	245.24	39	
Access to essential health services (0=none; 100=full coverage)	75.8	63	
Equal access to quality healthcare (0=unequal; 4=equal)	2.4	80	
Enviromental Quality	80	34	
Outdoor air pollution attributable deaths (deaths/100,000)	33.07	74	
Deaths from lead exposure (deaths/100,000)	1.53	7	
Particulate matter pollution (mean annual exposure, µg/m3)	25.33	98	
Species protection (0=low; 100=high)	84.11	70	

OPPORTUNITY	Score/Value	Rank	Strength/Weakness
	55.11	89	
Personal Rights	50.78	133	
Political rights (0=no rights; 40=full rights)	5	135	
Freedom of expression (0=no freedom; 1=full freedom)	0.28	143	
Freedom of religion (0=no freedom; 4=full freedom)	3.44	86	
Access to justice (0=non-existent; 1=observed)	0.33	138	
Property rights for women (0=no right; 5=full rights)	3.94	106	
Personal Freedom & Choice	64.27	75	
Vulnerable employment (% of employees)	47.74	110	
Early marriage (% of women)	15.33	126	
Satisfied demand for contraception (% of women)	90.8	5	
Perception of corruption (0=high; 100=low)	36	94	
Young people not in education, employment or training (% of youth)	14.88	56	
Inclusiveness	49.25	71	
Acceptance of gays and lesbians (0=low; 100=high)	0.54	37	
Discrimination and violence against minorities (0=low; 10=high)	7.3	116	
Equality of political power by gender (0=unequal power; 4=equal power)	2.91	13	
Equality of political power by socioeconomic position (0=unequal power; 4=equal power)	1.7	118	
Equality of political power by social group (0=unequal power; 4=equal power)	1.44	127	
Access to Advanced Education	56.16	80	
Expected years of tertiary education	2.46	62	
Women with advanced education (%)	0.4	76	
Quality weighted universities (points)	46.8	29	
Citable documents (documents/1,000)	0.3	75	
Academic freedom (0=low; 1=high)	0.13	147	

Note

Comparing Countries

Key

SOCIAL PROGRESS IMPERATIVE

ที่มา: Social Progress Imperative

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาข้อมูลที่จัดทำโดยองค์กรในประเทศในส่วนของค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient) ของรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค ที่จัดทำโดย สศช. พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายจ่ายเพื่ออุปโภคบริโภคมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2562 มีค่าเท่ากับ 0.348 ลดลงจาก 0.362 ในปี 2561 สำหรับความแตกต่างของรายจ่ายเพื่อการบริโภคเฉลี่ยของกลุ่มประชากรที่รวยที่สุด (decile 10) ต่อกลุ่มประชากรที่จนที่สุด (decile 1) มีช่องว่างที่ลดลงจาก 13.89 เท่า เหลือ 8.42 เท่า ในช่วงปี 2561 - 2562 โดยในปี 2562 กลุ่มประชากรร้อยละ 10 ที่มีรายจ่ายสูงที่สุด (decile 10) มีค่าเฉลี่ยรายจ่ายเพื่อการบริโภคเท่ากับ 18,481 บาท/คน/เดือน ลดลงจากปี 2561 ร้อยละ 1 จาก 18,668 บาท/คน/เดือน ขณะที่กลุ่มประชากรร้อยละ 10 ที่มีรายจ่ายต่ำที่สุด (decile 1) มีค่าเฉลี่ยรายจ่ายเพื่อการบริโภคเท่ากับ 2,159 บาท/คน/เดือน ลดลงร้อยละ 1.59 จาก 2,194 บาท/คน/เดือน ในปี 2562

5. ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ

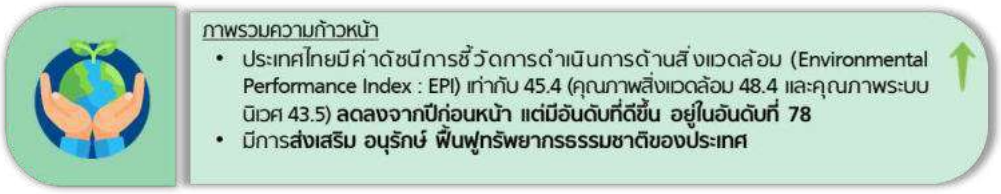

การพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติเป็นการพัฒนาที่เน้นการเติบโตอย่างยั่งยืน ควบคู่ไปกับการสร้างความสมดุลของการพัฒนากับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญในภาคการผลิตของประเทศ จึงจำเป็นต้องอนุรักษ์ ฟื้นฟูและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของประเทศให้มีคุณภาพสูงและสามารถรองรับภาคการผลิตที่สำคัญของประเทศได้อย่างเต็มศักยภาพ จึงจำเป็นต้องมีการประเมินการพัฒนาที่สามารถสะท้อนผ่านความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติได้ ซึ่งจากการพิจารณา **ดัชนีการชี้วัดการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Performance Index : EPI)** พัฒนาและจัดทำโดยศูนย์นโยบายด้านกฎหมายและสิ่งแวดล้อมแห่งมหาวิทยาลัยเยล ศูนย์เครือข่ายวิทยาศาสตร์โลกนานาชาติแห่งมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย ร่วมกับ WEF จัดทำทุก ๆ 2 ปี โดย EPI มีแนวคิดคล้ายคลึงกับดัชนีชี้วัดผลิตภัณฑ์มวลรวมแห่งชาติโดยเป็นการนำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทั้งหมดของประเทศหนึ่ง ๆ มาจัดกลุ่มเป็น 25 กลุ่มและแปลงให้เป็นระบบเมตริก เช่น การประมง การปล่อยก๊าซคาร์บอน ฝุ่นขนาดเล็ก PM2.5 คุณภาพของป่าไม้และน้ำ การคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ และประเมินใน 2 มิติ ได้แก่ คุณภาพสิ่งแวดล้อม (Environmental Health) และคุณภาพระบบนิเวศ (Ecosystem Vitality) **โดยในปี 2563 ประเทศไทยมีค่าดัชนีเท่ากับ 45.4 (คุณภาพสิ่งแวดล้อม 48.4 และคุณภาพระบบนิเวศ 43.5)** ลดลงจากปี 2561 ที่ประเทศไทยมีค่าดัชนีเท่ากับ 49.88 (คุณภาพสิ่งแวดล้อม 46.21 และคุณภาพระบบนิเวศ 52.33) อย่างไรก็ตาม ในปี 2563 ประเทศไทยมีอันดับที่ดีขึ้นจากปี 2561 ที่อยู่ในอันดับที่ 121 จาก 180 ประเทศทั่วโลก เป็นอันดับที่ 78 ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในอาเซียน พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 7 โดย 3 อันดับแรก ได้แก่ ญี่ปุ่น (75.1) เกาหลี (66.5) และสิงคโปร์ (58.1) โดยในระยะต่อไปประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งให้ความสำคัญกับการพัฒนา 2 มิติหลักของดัชนีการชี้วัดการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม (EPI) ที่มีค่าดัชนีที่ค่อนข้างน้อยดังกล่าว

เมื่อพิจารณา **ควบคู่ไปกับดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจสีเขียว (The Global GreenEconomy Index : GGEI)** ซึ่งจัดทำขึ้นโดยองค์กรที่ปรึกษาเชิงกลยุทธ์ Dual Citizen LLC เป็นการสะท้อนการพัฒนาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยแบ่งการประเมินเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การวัดผลการดำเนินงาน (Performance) ตามดัชนีชี้วัดใน 4 มิติ ประกอบด้วย ด้านความตระหนักของผู้นำและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Leadership and climate change) ด้านประสิทธิภาพของการผลิตในระดับสาขา (Efficiency sectors) ด้านการดำเนินงานของภาคธุรกิจและการลงทุน (Markets and investment) และด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) และการสำรวจความเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม (Perception) **ซึ่งดัชนี GGEI จะสามารถเปรียบเทียบสถานการณ์การพัฒนาของประเทศในแต่ละช่วงเวลาได้ เนื่องจากมีระเบียบวิธีวิจัยคงที่ (ทุก ๆ 2 ปี) โดยข้อมูลล่าสุดในปี 2563 ประเทศไทยมีค่าดัชนีเท่ากับ 49.38 ปรับลดลงจาก 55.51 ในปี 2561 ซึ่งจัดอยู่ในอันดับที่ 9 ในภูมิภาคอาเซียน โดย 3 อันดับแรก ได้แก่ ญี่ปุ่น (61.83) จอเจียร์ (58.65) และจีน (58.33)**

ซึ่งคาดว่าการดำเนินการต่าง ๆ ของประเทศในการส่งเสริม อนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ และเมื่อพิจารณาควบคู่กับ Green Growth Index ที่จัดทำโดย Global Green Growth Institution (GGGI) ซึ่งเป็นการวัดการเติบโตสีเขียวของ 115 ประเทศทั่วโลกผ่าน 4 มิติการเติบโตสีเขียว ประกอบไปด้วย(1) ประสิทธิภาพและความยั่งยืนในการใช้ทรัพยากร (2) การปกป้องทุนทางธรรมชาติ (3) โอกาสทางเศรษฐกิจสีเขียวและ (4) ความครอบคลุมทางสังคม ซึ่งพบว่าในปี 2563 นั้นประเทศไทยมีค่าดัชนีเท่ากับ 49.38 หรืออยู่อันดับที่ 9 จาก 33 ประเทศในเอเชีย ซึ่งพัฒนาขึ้นจากปี 2562 ที่ประเทศไทยมีค่าดัชนีเท่ากับ 44.36 หรืออยู่อันดับที่ 12 ของเอเชีย โดยเมื่อพิจารณาผ่าน 4 มิติการเติบโตของ Green Growth Index พบว่าประเทศไทยมีค่าคะแนนแยกรายมิติ ดังนี้ (1) ประสิทธิภาพและความยั่งยืนในการใช้ทรัพยากรที่ 59.43 (2) การปกป้องทุนทางธรรมชาติที่ 74.73 (3) โอกาสทางเศรษฐกิจสีเขียวที่ 17.57 และ (4) ความครอบคลุมทางสังคมที่ 76.18 ชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยควรให้ความสำคัญในการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าเกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุดเพื่อสร้างความยั่งยืน พร้อมทั้งควรเร่งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ เช่น เทคโนโลยีและนวัตกรรม สินค้าและบริการสิ่งแวดล้อม แนวทางการบริหารจัดการและการกำกับดูแลเพื่อการสร้างการเติบโตและเศรษฐกิจสีเขียวให้ยั่งยืนต่อไป ทั้งการเพิ่มพื้นที่สีเขียว การส่งเสริมความสมบูรณ์ของระบบนิเวศทางทะเลเพิ่มขึ้น การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศ รวมทั้งการจัดการมลพิษทั้งทางน้ำ อากาศ และขยะที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล จะเป็นปัจจัยสนับสนุนหลักที่ส่งผลต่อการปรับเลื่อนอันดับดีขึ้นได้อย่างต่อเนื่องต่อไป

6. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ

การบริหารจัดการภาครัฐเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญในการขับเคลื่อนประเทศให้มีการพัฒนาตามเป้าหมายต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงระหว่างและหลังการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 โดยการบริหารจัดการของภาครัฐที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลให้การเข้าถึงบริการสาธารณะครอบคลุมทุกกลุ่มประชากรมากขึ้น รวมทั้งส่งผลให้ภาคเอกชนมีความสามารถในการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น ทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศมีความเข้มแข็งทั้งนี้ การประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐสามารถสะท้อนได้จาก **ดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลโลก (Worldwide Governance Index :WGI)** ที่จัดทำโดยธนาคารโลกซึ่งทำการประเมินใน 6 องค์ประกอบ ได้แก่ เสรีภาพของประชาชนในการแสดงความคิดเห็น (Voice and Accountability)ความมีเสรีภาพทางการเมืองและการปราศจากความรุนแรง/การก่อการร้าย (Political Stability andAbsence of Violence/Terriorism) ความมีประสิทธิผลของภาครัฐ (Government Effectiveness) คุณภาพของกฎระเบียบ (Regulatory Quality) หลักนิติธรรม (Rule of Law) การควบคุมปัญหาทุจริตประพฤติมิชอบ (Control of Corruption) พบว่า คะแนนรายงาน WGI ณ ปี 2564 (ข้อมูลปี 2563)ประเทศไทยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 44.81 ปรับลดลง 0.95 คะแนน จากรายงานปี 2563 โดยองค์ประกอบย่อยของ WGI ที่มีค่าคะแนนลดลงอย่างเป็นนัยสำคัญคือ ความมีเสรีภาพทางการเมืองและการปราศจากความรุนแรง/การก่อการร้ายที่มีค่าคะแนนลดลงจากรายงานปีก่อนหน้า 3.77 คะแนนและความมีประสิทธิผลของรัฐบาลที่มีค่าคะแนนลดลง 2.89 คะแนน

ดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลโลก (Worldwide Governance Index : WGI)

องค์ประกอบย่อย	2560	2561	2562	2563	ค่าคะแนนปี 2562-2561	ค่าคะแนนปี 2563-2562
เสรีภาพของประชาชนในการแสดงความคิดเห็น (Voice and Accountability)	21.18	19.81	23.67	26.09	3.86	2.42
ความมีเสรีภาพทางการเมืองและการปราศจากความรุนแรง/การก่อการร้าย (Political Stability and Absence of Violence/Terriorism)	19.05	18.87	28.30	24.53	9.43	-3.77
ความมีประสิทธิผลของรัฐบาล (Government Effectiveness)	67.31	66.83	66.35	63.46	-0.48	-2.89
คุณภาพของกฎระเบียบ (Regulatory Quality)	59.62	59.13	60.10	58.65	0.97	-1.45
หลักนิติธรรม (Rule of Law)	54.81	54.81	57.69	57.69	2.88	0.00
การควบคุมปัญหาทุจริตประพฤติมิชอบ (Control of Corruption)	42.79	40.87	38.46	38.46	-2.41	0.00
ค่าคะแนนเฉลี่ย	**44.13**	**43.39**	**45.76**	**44.81**	**2.38**	**-0.95**

อย่างไรก็ตาม **ประชาชนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเพิ่มมากขึ้น สะท้อนจากค่าคะแนนขององค์ประกอบเสรีภาพของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นที่มีคะแนนปรับเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า 2.42 คะแนน** ซึ่งประเทศไทยมีค่าคะแนนเฉลี่ยในปี 2563 เท่ากับ 44.81 ปรับตัวลดลงเล็กน้อยจากปี 2562 ที่มีค่าคะแนนเฉลี่ย 45.76 ซึ่งคาดว่าเป็นผลมาจากความมีเสรีภาพทางการเมืองและการปราศจากความรุนแรง/การก่อการร้ายที่ได้คะแนน 24.53 ลดลงจากปีก่อนหน้า 3.77 คะแนน นอกจากนี้คะแนนความมีประสิทธิภาพ

ของรัฐบาลยังลดลงโดยมีคะแนนที่ 63.46 นอกจากนี้ เสรีภาพของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นได้มีคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ซึ่งได้คะแนน 23.67 เป็น 26.09 ในขณะที่คะแนนหลักนิติธรรมและการควบคุมปัญหาทุจริตและประพฤติไม่ชอบยังคงมีค่าคะแนนคงที่ และหากเปรียบเทียบกับประเทศในอาเซียน พบว่า ประเทศไทยยังมีค่าเฉลี่ยคะแนนที่น้อยกว่าหลายประเทศ เช่น สิงคโปร์ (88.82) บรูไน (74.57) และมาเลเซีย (63.81) อีกทั้งหากพิจารณา**อันดับความสามารถในการแข่งขันของการจัดอันดับจากสถาบัน International Institute for Management Development หรือ IMD จาก 64 ประเทศทั่วโลก ในปี 2564 พบว่า ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของภาครัฐของประเทศไทยปรับตัวดีขึ้นจากอันดับที่ 23 ในปี 2563 เป็นอันดับที่ 20 ซึ่งเป็นการปรับตัวที่ดีขึ้นมากที่สุดในรอบ 10 ปี** โดยเป็นผลจากปัจจัยย่อยเรื่องความโปร่งใสภาครัฐ การแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง การปรับปรุงการดำเนินงานภาครัฐให้สามารถอำนวยความสะดวกให้ภาคธุรกิจได้มากขึ้น และการควบคุมระดับหนี้สาธารณะให้คงอยู่ภายใต้กรอบความยั่งยืนทางการคลังของประเทศ ส่งผลให้ประเทศไทยมีเสถียรภาพและวินัยทางการคลัง หรือหากพิจารณาจากดัชนีเสรีภาพทางเศรษฐกิจ (Index of Economic Freedom) ในปี 2564 ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มที่ระบบเศรษฐกิจมีเสรีภาพปานกลาง (moderately free) ในลำดับที่ 42 มีค่าคะแนนอยู่ที่ 69.7 เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า 0.3 คะแนน ขณะที่ประเทศอาเซียนอย่างสิงคโปร์อยู่ในอันดับที่ 1 มีค่าคะแนนอยู่ที่ 89.7 มาเลเซียอยู่ในลำดับที่ 22 มีค่าคะแนนอยู่ที่ 74.4 อินโดนีเซีย อยู่ในลำดับที่ 56 มีค่าคะแนนอยู่ที่ 66.9 บูรไน อยู่ในลำดับที่ 57 มีค่าคะแนนอยู่ที่ 66.6 ฟิลิปปินส์ อยู่ในลำดับที่ 64.1 และเวียดนาม อยู่ในลำดับที่ 61.7 ซึ่งมีปัจจัยในการจัดอันดับโดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ (1) หลักนิติธรรม ประกอบด้วย ทรัพย์สินทางปัญญา ประสิทธิผลของระบบตุลาการความซื่อสัตย์ของรัฐบาล (2) ขนาดของรัฐบาล ประกอบด้วย การใช้จ่ายของรัฐบาล ภาระภาษี สถานการณ์คลัง และ (3) ประสิทธิภาพของกฎระเบียบ ประกอบด้วย เสรีภาพในการประกอบธุรกิจ เสรีภาพด้านแรงงานและด้านการเงิน และ (4) การเปิดตลาด ประกอบด้วย เสรีภาพในการค้าการลงทุนและการเงิน

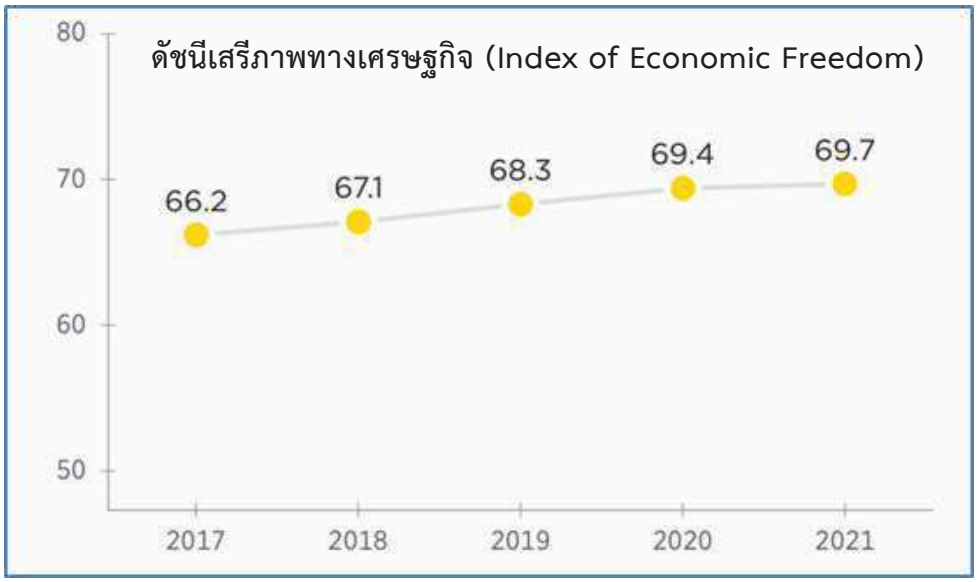

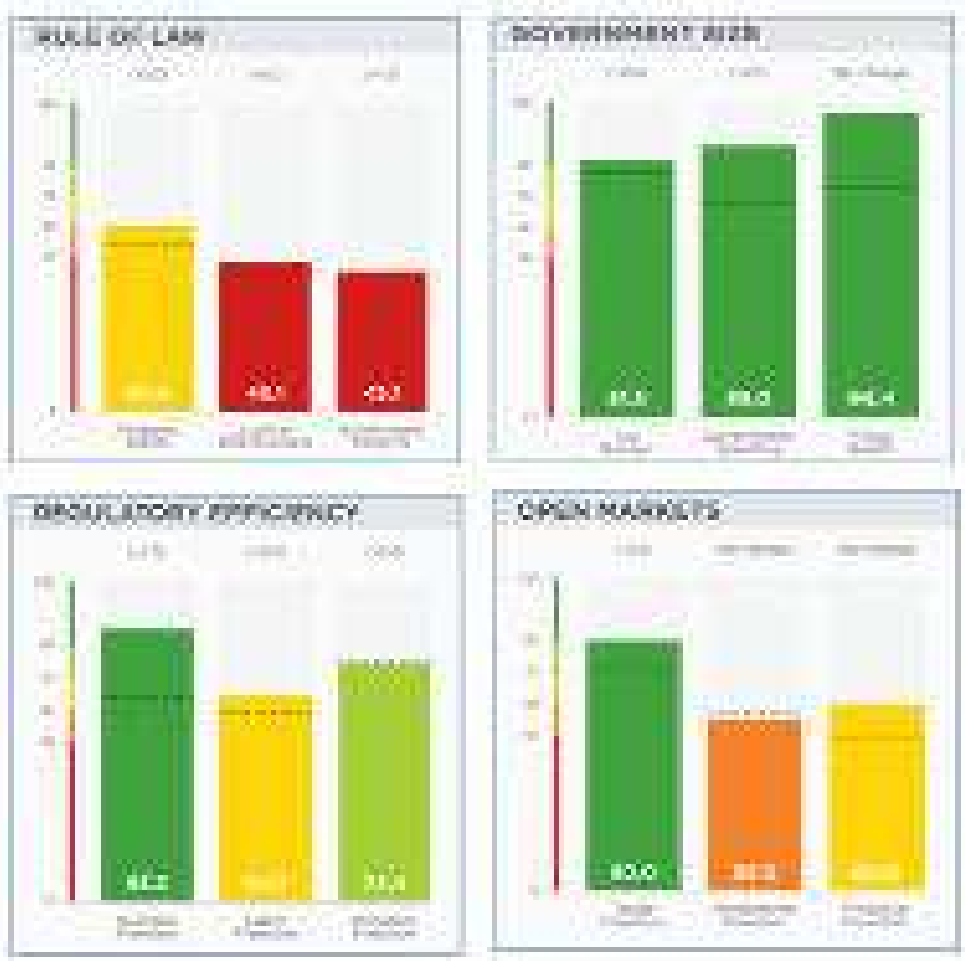

ที่มา: ดัชนีเสรีภาพทางเศรษฐกิจ (Index of Economic Freedom) โดย Heritage Foundation

การประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ จำแนกเป็นรายยุทธศาสตร์ชาติ

1. ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

“ประเทศมีสภาวะแวดล้อมที่มั่นคงและปลอดภัยในทุกระดับและทุกมิติ ประชาชนไทยมีความสุข เป็นพันธมิตรทุกประเทศทั่วโลก”

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีวัตถุประสงค์เพื่อบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ **โดยมี 5 เป้าหมายการพัฒนา** ประกอบด้วย (1) ประชาชนอยู่ดี กินดีและมีความสุข (2) บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ (3) กองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน มีความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง (4) ประเทศไทยมีบทบาทด้านความมั่นคงเป็นที่ชื่นชมและได้รับการยอมรับโดยประชาคมระหว่างประเทศ และ (5) การบริหารจัดการความมั่นคงมีผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

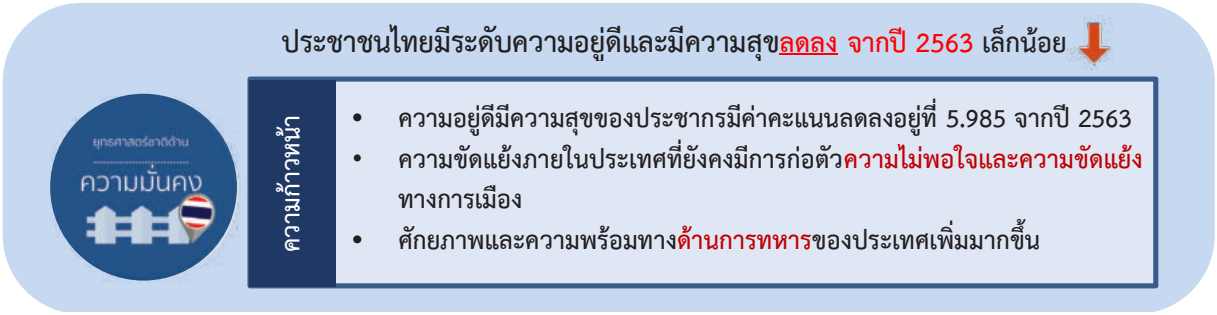

ภาพรวมผลการพัฒนาของปี 2564 ประชาชนไทยมีระดับความอยู่ดีและมีความสุขลดลงจากปี 2563 เล็กน้อย ความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับของประเทศ จัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีสันติภาพปานกลางควาพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง สะท้อนจากปัจจัยการขยายอิทธิพลทางการทหารดีขึ้นซึ่งดีกว่าในหลายประเทศทั่วโลก ขณะที่การลดความขัดแย้งภายในประเทศดีขึ้นกว่าปี 2563 อย่างไรก็ตามยังจำเป็นต้องเร่งให้ความสำคัญกับการดำเนินการต่าง ๆ โดยเฉพาะการทำให้ประเทศไทยมีความเอื้ออาทรระหว่างคนในสังคม การลดความขัดแย้งในสังคม และการแก้ไขปัญหาทุจริตของภาครัฐ ซึ่งจะสามารถช่วยเพิ่มความอยู่ดีมีสุขของประชาชนไทย และความมั่นคงในมิติอื่น ๆ อย่างยั่งยืนต่อไป

ผลการพัฒนาตามเป้าหมาย ในส่วนของ**ความอยู่ดีมีความสุขของประชากร** พิจารณาจากรายงาน **World Happiness Report 2020** ที่จัดทำโดย Sustainable Development Solutions Network (UNSDSN) ภายใต้องค์การสหประชาชาติ (UN) โดยในปี 2564 พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 54 (จากทั้งหมด 149 ประเทศ) เท่ากับปีก่อนหน้า แต่มีค่าคะแนนลดลงอยู่ที่ 5.985 เมื่อเทียบกับปี 2563 ที่มีค่าคะแนนอยู่ที่ 5.999 หรืออันดับที่ 54 (จากทั้งหมด 153 ประเทศ) และหากพิจารณาเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาค

อาเซียน พบว่า ประเทศไทยยังอยู่ในอันดับที่ 2 รองจากสิงคโปร์ (อันดับที่ 32) ที่อันดับลดลงเล็กน้อยจากปีก่อนหน้าจากอันดับที่ 31 เป็นอันดับที่ 32 ในปี 2564

สำหรับในส่วนของ **ความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ** พิจารณาจากรายงาน**ดัชนีสันติภาพโลก (Global Peace Index : GPI)** จัดทำโดย Institute For Economics and Peace (IEP) ซึ่งวัดจากปัจจัยที่ส่งผลต่อความสงบสุขของประเทศต่าง ๆ ประกอบด้วยปัจจัยหลัก 3 ประการ ได้แก่ (1) ปัจจัยความปลอดภัยและมั่นคงในสังคม พิจารณาจากจำนวนอาชญากรรม จำนวนผู้อพยพย้ายถิ่นฐานต่อประชากร จำนวนนักโทษต่อประชากร จำนวนเจ้าหน้าที่ของรัฐด้านความมั่นคงหรือตำรวจต่อประชากร (2) ปัจจัยความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในและระหว่างประเทศ พิจารณาจากจำนวนครั้ง ระยะเวลาความรุนแรงและผู้ได้รับผลกระทบ และ (3) ปัจจัยการขยายอิทธิพลทางทหาร พิจารณาจากงบประมาณทางทหารต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ จำนวนบุคลากรติดอาวุธต่อประชากร จำนวนการนำเข้าหรือส่งออกอาวุธศักยภาพอาวุธหลัก ซึ่ง**ในปี 2564 พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 113 จากทั้งหมด 163 ประเทศ มีค่าคะแนน 2.205** ดีขึ้นจากปี 2563 ที่อยู่ในอันดับ 114 มีค่าคะแนนที่ 2.245 จัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีสันติภาพปานกลาง และ**อยู่ในอันดับที่ 6 ของกลุ่มประเทศอาเซียน** รองจากสิงคโปร์ (อันดับ 11) มาเลเซีย (อันดับ 23) อินโดนีเซีย (อันดับ 42) ลาว (อันดับ 45) เวียดนาม (อันดับ 50) และกัมพูชา (อันดับ 78) ทั้งนี้ ความสงบสุขซึ่งสะท้อนจากความมั่นคงของประเทศในมิติต่าง ๆ ของประเทศไทยยังคงอยู่ในเปอร์เซนไทล์ที่ 30 หรือต่ำกว่าประเทศส่วนใหญ่ของโลก ซึ่งในปี 2564 ที่ผ่านมาหลายประเทศทั่วโลกมีค่าคะแนนความสงบสุขที่สะท้อนไปยังความมั่นคงดีขึ้น หากพิจารณา**ปัจจัยความขัดแย้งภายในและระหว่างประเทศที่ยังดำรงอยู่** ซึ่งสะท้อนไปยังความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในประเทศที่ยังคงมีการก่อตัวความไม่พอใจและความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้น พบว่า ปี 2564 ประเทศไทยได้คะแนน 1.916 หรือเป็นอันดับที่ 117 จาก 163 ประเทศ ดีขึ้นกว่าปีก่อนหน้าที่มีคะแนนอยู่ที่ 1.945 อยู่ในอันดับที่ 120 และเมื่อพิจารณาถึงปัจจัยความปลอดภัยและความมั่นคงในสังคม ปี 2564 ประเทศไทยได้คะแนนที่ 2.820 หรืออันดับที่ 119 จาก 163 ประเทศ ปรับตัวดีขึ้นจากปี 2563 ที่มีค่าคะแนนที่ 2.905 หรืออยู่ในอันดับ 123 นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาเฉพาะปัจจัยการขยายอิทธิพลทางทหาร พบว่า ปี 2564 ประเทศไทยได้คะแนน 1.562 หรือเป็นอันดับที่ 29 จาก 163 ประเทศมีค่าคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ซึ่งอยู่ในเปอร์เซนไทล์ที่ 82 หรือดีกว่าประเทศส่วนใหญ่ของโลก สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพและความพร้อมทางด้านการทหารของประเทศ

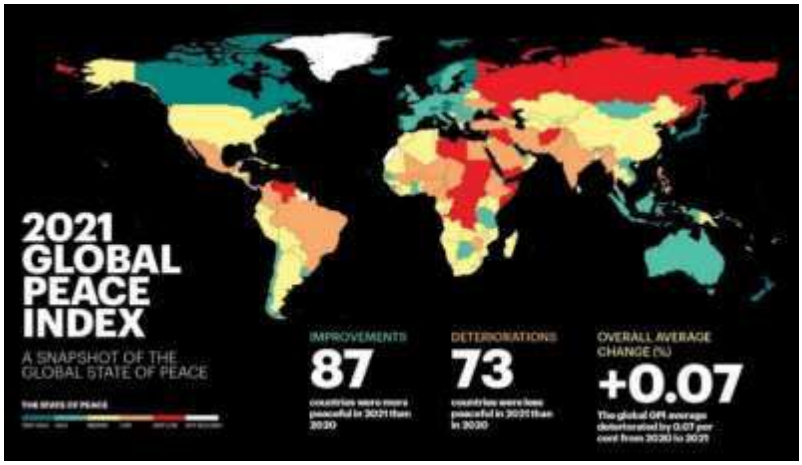

2. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

“ทุกภาคการผลิตสร้างมูลค่า ประชาชนอยู่ดีกินดี มีโครงสร้างพื้นฐานมาตรฐานสากล พัฒนาคนรุ่นใหม่ให้เป็นผู้ประกอบการ”

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ ได้แก่ “ต่อยอดอดีต” “ปรับปัจจุบัน”และ “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” โดยมี **2 เป้าหมายการพัฒนา** ประกอบด้วย (1) ประเทศไทยเป็นประเทศพัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน และ (2) ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น

ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพิ่มขึ้น จากปี 2563

ความท้าทาย

- **โครงสร้างทางเศรษฐกิจมีความหลากหลายมากขึ้นและมีการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้**
- **อันดับความสามารถในการแข่งขันค่อนข้างคงที่แต่มักมีความผันผวนจากผลกระทบจากปัจจัยภายนอกหรือสถานการณ์ภายในประเทศ อาทิ โรคโควิด - 19**

ภาพรวมผลการพัฒนาของปี 2564 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศดีขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2563
จากปัจจัยด้านประสิทธิภาพภาครัฐ ด้านประสิทธิภาพภาคเอกชน และด้านโครงสร้างพื้นฐานที่ปรับตัวดีขึ้น แม้ว่าในปี 2563 ภาวะเศรษฐกิจจะหดตัวลง ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 แต่การกระจายรายได้ของการพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาคปรับตัวดีขึ้นเล็กน้อย และการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนามีแนวโน้มสูงขึ้น โดยส่วนใหญ่ยังเป็นการลงทุนของภาคเอกชนเป็นหลักซึ่งสะท้อนถึงความสำคัญของการวิจัยและพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังมีความท้าทายในการปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งในเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สร้างความหลากหลาย สร้างความเข้มแข็งให้กับภาคเศรษฐกิจเดิม โดยส่งเสริมการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ รวมทั้งการส่งเสริมภาคเศรษฐกิจสมัยใหม่ที่มีมูลค่าสูง

การเติบโตทางเศรษฐกิจ

	2560	2561	2562	2563
อัตราการขยายตัว (%)				
- ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)	6.16	5.68	3.23	-7.10
- ภาคเกษตรกรรม	5.26	2.88	2.64	-1.46
- ภาคอุตสาหกรรม	4.95	4.95	-0.36	-9.28
- ภาคบริการและอื่นๆ	6.96	6.48	5.26	-6.74
รายได้ประชาชาติ (GNI) (ล้านบาท)	14,794,813	15,575,601	16,275,574	15,250,502

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ภาพรวมผลการพัฒนาของปี 2564 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศดีขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2563
ในส่วนของรายได้ประชาชาติ (Gross National Income : GNI) ลดลงจาก 16,275,574 ล้านบาท ในปี 2562 เป็น 15,250,502 ล้านบาท ในปี 2563 หรือมีการหดตัวไปติดลบที่ร้อยละ -6.30 จากปีก่อน (ปี 2562 มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 4.49) ขณะที่ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product :

GDP) หดตัวไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีอัตราการขยายติดลบร้อยละ -7.10 ในปี 2563 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการหดตัวของ GDP ภาคอุตสาหกรรมร้อยละ -9.28 ภาคบริการและอื่น ๆ ร้อยละ -6.74 ส่วนภาคเกษตรกรรมหดตัวน้อยที่สุดร้อยละ -1.46 สำหรับในปี 2564 เศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้น

โดยมีอัตราการขยายตัวติดลบลดลงอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ไตรมาสที่ 3 ของปี 2563 และมีแนวโน้มฟื้นตัวในไตรมาสที่สองของปี 2564 โดยภาคอุตสาหกรรมมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 14.2 (%yoy) ซึ่ง สศช.คาดว่าอัตราการเติบโตของ GDP เฉลี่ยในปี 2564 จะเติบโตเท่ากับร้อยละ 1.2

ขณะที่**การกระจายรายได้ของการพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาคปรับตัวดีขึ้นเล็กน้อย** โดยพิจารณาจากผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัดต่อหัว (GRP/GPP per Capita) พบว่า ในปี 2562 ภาคตะวันออกยังคงมีค่าเฉลี่ยของผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวสูงสุดเมื่อเทียบกับภาคอื่น ๆ โดยมีมูลค่าเท่ากับ 502,471 บาท/คน/ปี ซึ่งมีค่าใกล้เคียงกับปี 2561 รองลงมาเป็น กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคกลาง ภาคตะวันตก ภาคใต้ ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ นอกจากนี้ จังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัวสูงส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออก ได้แก่ ระยอง มีผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว เท่ากับ 988,748 บาท/คน/ปี หดตัวร้อยละ -5.28 จากปี 2562 รองลงมาเป็นกรุงเทพมหานครชลบุรี ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา นอกจากนี้ จังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์ต่อหัวต่ำที่สุด คือ นราธิวาส ซึ่งมีผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัวเพียง 58,370 บาท/คน/ปี หดตัวร้อยละ -2.00 จากปี 2562

ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติต่อหัวของประชากร

	GRP per Capita (บาท/คน/ปี)			อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		
	2560	2561	2562	2560	2561	2562
ตะวันออกเฉียงเหนือ	80,976	84,434	86,171	5.11	4.27	2.06
เหนือ	104,451	110,656	114,287	4.61	5.94	3.28
ใต้	144,551	147,600	153,659	3.74	2.11	4.11
ตะวันออก	479,960	502,492	502,471	7.28	4.69	0.00
ตะวันตก	150,365	160,253	163,129	4.76	6.58	1.79
กลาง	264,183	271,731	271,360	2.34	2.86	-0.14
กทม.และปริมณฑล	436,667	458,549	474,004	3.91	5.01	3.37

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาจากแหล่งที่มาของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Source of growth) ที่สะท้อนจากผลิตภาพการผลิตของประเทศไทยในปี 2563 พบว่า ภาวะเศรษฐกิจหรือ GDP ที่หดตัวตัวร้อยละ -6.10 เทียบกับที่ขยายตัวร้อยละ 2.3 ในปี 2562 เมื่อพิจารณาจากแหล่งที่มาของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Source of Growth) พบว่า ได้รับผลจากการหดตัวของผลิตภาพการผลิตรวม (Total Factor Productivity : TFP) ร้อยละ -5.53 และปัจจัยทุนร้อยละ -0.63 อย่างไรก็ตาม ปัจจัยแรงงานขยายตัวร้อยละ 0.06 ซึ่งการลดลงของ TFP ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19

ผลิตภาพการผลิตและผลิตภาพแรงงานไทย

	2560	2561	2562	2563
ผลิตภาพการผลิตรวม	2.91	1.80	1.67	-5.53
- ภาคเกษตรกรรม	2.76	2.90	-0.95	-2.45
- ภาคอุตสาหกรรม	0.72	-0.47	0.63	-5.03
- ภาคบริการและอื่นๆ	4.32	3.19	2.31	-6.20
ผลิตภาพแรงงาน (บาท/คน/ปี)	273,594	281,893	290,643	272,467
อัตราการขยายตัวของผลิตภาพแรงงาน (%)	4.72	3.03	3.10	-6.25

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ทำให้เกิดมาตรการควบคุมการแพร่ระบาด ส่งผลให้การใช้ปัจจัยทุนไม่เต็มประสิทธิภาพ หากพิจารณารายภาคการผลิต พบว่า ในปี 2563 ผลิตภาพการผลิตของภาคบริการและอื่น ๆ หดตัวลงร้อยละ -6.20 ผลิตภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรมหดตัวลดลงร้อยละ -5.03 และผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรกรรมหดตัว ร้อยละ - 2.45 อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงผลิตภาพแรงงานซึ่งถือเป็นศักยภาพของกำลังการผลิตที่สำคัญของประเทศพบว่า ในปี 2563 มีผลิตภาพแรงงาน 272,467 บาท/คน/ปี ลดลงจากปี 2562ร้อยละ -6.25 อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ส่งผลต่อการจ้างงาน

ในด้านการการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา ในช่วงที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา (Research and Development หรือ R&D) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2562 มีมูลค่าการลงทุนรวมทั้งสิ้น 193,072 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 1.14 ของ GDP เติบโตขึ้นร้อยละ 5.9 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า โดยแบ่งเป็นการลงทุนของภาคเอกชน 149,244 ล้านบาท และการลงทุนของภาครัฐ 43,828 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนภาคเอกชนต่อภาครัฐอยู่ที่ร้อยละ 77 และร้อยละ 23 ตามลำดับ ซึ่งการลงทุนของภาคเอกชนจะเกิดผลกับเศรษฐกิจเป็นหลัก ส่วนภาครัฐจะเน้นไปที่การลงทุนการวิจัยขั้นแนวหน้า (Frontier Research) ในปีที่ผ่านมาเน้นการศึกษาวิจัยใน 4 เรื่องหลัก คือ (1) Quantum Technology (2) Space Science and Technology (3) High Energy Physicsและ (4) Molecular Biology นอกจากนี้ภาครัฐยังได้ลงทุนกับการวิจัยขั้นพื้นฐาน รวมถึงการพัฒนาบุคลากรวิจัยด้วย อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อตัวเลขการลงทุนวิจัย และพัฒนาของประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หากไม่มีการออกมาตรการมารองรับตัวเลขการลงทุนที่จะไปถึงเป้าหมายร้อยละ 2 ต่อ GDP คงเป็นไปได้ยากทั้งนี้ ในปัจจุบันองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเป็นปัจจัยที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการแข่งขันในเวทีโลก การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาจะเป็นการลงทุนที่สร้างโอกาสให้กับประเทศในระยะยาวได้

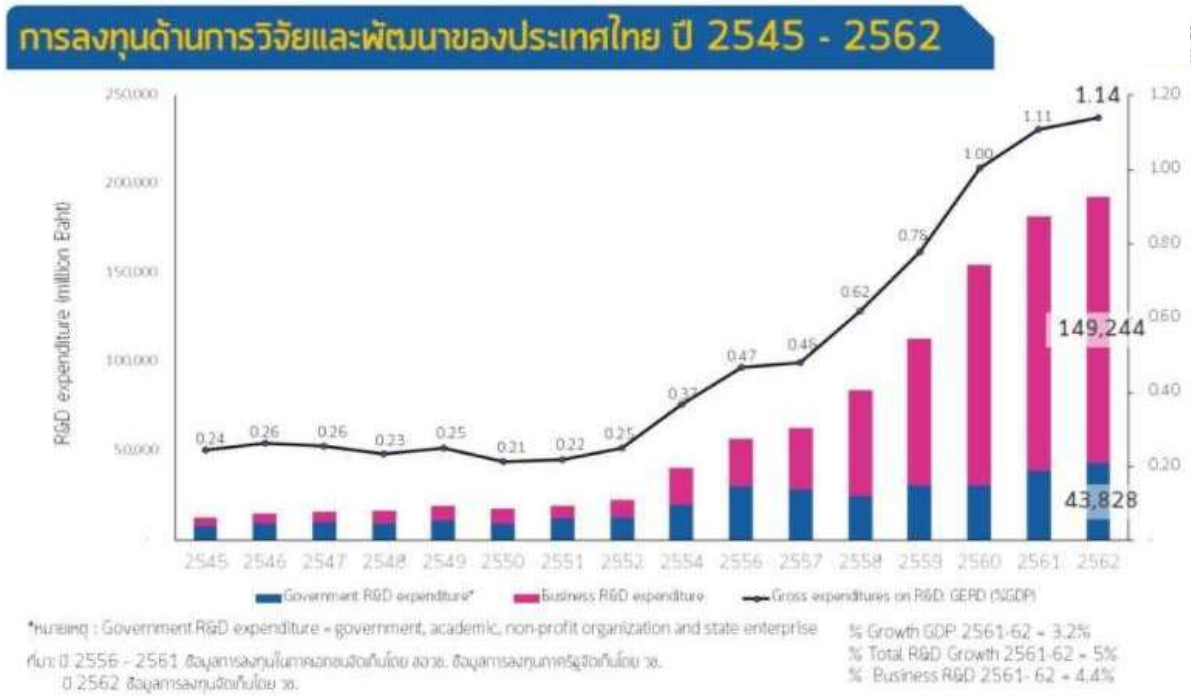

ในด้านความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยประเมินได้จาก***ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน*** ของสถาบันการจัดการนานาชาติ (International Institute for ManagementDevelopment : IMD) และสภาเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum : WEF) พบว่า **ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน ของ IMD** ในปี 2564 ประเทศไทยมีอันดับความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมอยู่ในอันดับที่ 28 จาก 64 ประเทศ มีอันดับดีขึ้น 1 อันดับ จากปี 2563 (ปี 2563 อยู่ในอันดับที่ 29) โดยมีผลคะแนนสุทธิลดลงจาก 75.39 มาอยู่ที่ 72.52 แต่สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของ 64 ประเทศ ที่ลดลงจาก 71.82 ในปี 2563 มาอยู่ที่ 63.99 เนื่องจากการเลื่อนอันดับดีขึ้นของ 3 ปัจจัยได้แก่ **ด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government Efficiency)** ดีขึ้น 3 อันดับ จากอันดับที่ 23 มาอยู่ที่อันดับที่ 20 **ด้านประสิทธิภาพของธุรกิจ (Business Efficiency)** ดีขึ้น 2 อันดับ จากอันดับที่ 23 มาอยู่ที่อันดับที่ 21 และด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ดีขึ้น 1 อันดับ จากอันดับที่ 44 มาอยู่ที่อันดับที่ 43 ขณะที่ปัจจัย**ด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Performance)** มีอันดับลดลง 7 จากอันดับที่ 14เพิ่มขึ้นเป็นอันดับที่ 21 ทั้งนี้แนวโน้มผลการจัดอันดับของประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมา มีอันดับความสามารถในการแข่งขันค่อนข้างคงที่ แต่จะมักมีความผันผวนจากผลกระทบจากปัจจัยภายนอก หรือสถานการณ์ภายในประเทศดังเช่นที่เกิดขึ้นในปี 2563 ที่ได้รับกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ถึงแม้ว่าสถานการณ์จะกลับมาดีขึ้นในปี 2564 สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยยังมีความท้าทายในการปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งในเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สร้างความหลากหลาย การสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคเศรษฐกิจเดิม โดยส่งเสริมการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาปรับใช้ รวมทั้งการส่งเสริมภาคเศรษฐกิจสมัยใหม่ที่มีมูลค่าสูงและสอดคล้องกับความต้องการของโลกอนาคต และการสร้างพื้นฐานที่มั่นคงเพื่อรับมือกับภาวะวิกฤติได้ นอกจากนี้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยปรับระบบการศึกษาให้มีความก้าวหน้า มีความยืดหยุ่น โดยให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วม เพื่อสร้างคนที่สามารถเรียนรู้ตลอดชีวิตและสามารถปรับตัวตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างรวดเร็ว

3. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

“คนไทยมีการพัฒนาการสมวัย ใฝ่เรียนรู้ มีคุณธรรม พร้อมดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21”

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพในทุกมิติ มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมี 2 เป้าหมายการพัฒนา ประกอบด้วย (1) คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 และ (2) สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต

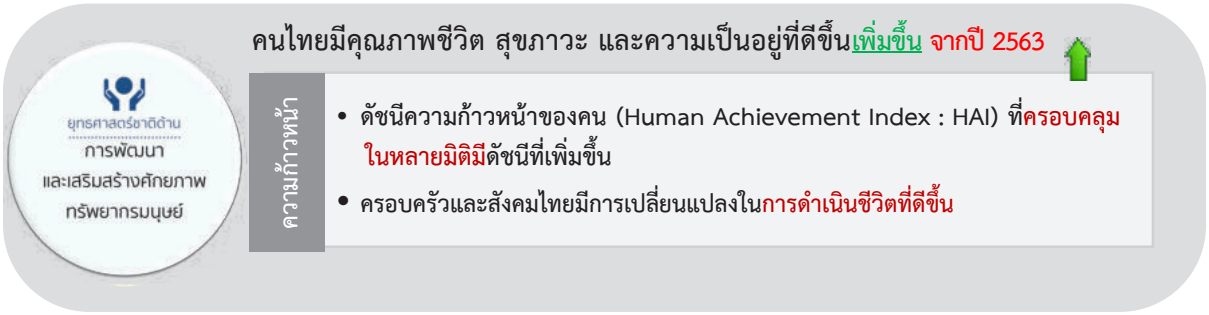

ภาพรวมผลการพัฒนาของปี 2564 คนไทยมีคุณภาพชีวิต สุขภาวะ และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น 2 โดยความก้าวหน้าของคน มีความก้าวหน้าในภาพรวมปรับตัวดีขึ้น โดยเฉพาะความก้าวหน้าในการพัฒนาคน 3 ด้าน การศึกษา ด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน ด้านคมนาคมและการสื่อสาร ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม และด้านการมีส่วนร่วม อย่างไรก็ตาม **ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต** พบว่า ยังมีความแตกต่างของคุณภาพการศึกษาที่สะท้อนจากค่าคะแนน PISA และค่าคะแนน O-NET ระหว่างกลุ่มโรงเรียนในแต่ละสังกัดและในบริบทพื้นที่ **ส่วนในด้านครอบครัวและสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น** ส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างอบอุ่น สงบสุขผู้สูงอายุไม่อยู่เพียงลำพัง มีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย รวมทั้งการลดลงของครัวเรือนเดี่ยว อย่างไรก็ตามในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เป็นปัจจัยสำคัญที่ท้าทาย และต้องเร่งสร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวไทย โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวที่อาจจะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านอื่น ๆ อันเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้ สามารถพึ่งพาตนเองได้ภายใต้บริบทที่เปลี่ยนแปลงไป

ผลการพัฒนาตามเป้าหมาย ในส่วนของ**การพัฒนาคุณภาพชีวิต สุขภาวะ และความเป็นอยู่ที่ดีของคนไทย** สะท้อนได้จากดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index : HAI) ที่ประยุกต์และพัฒนามาจากดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index : HDI) เพื่อติดตาม

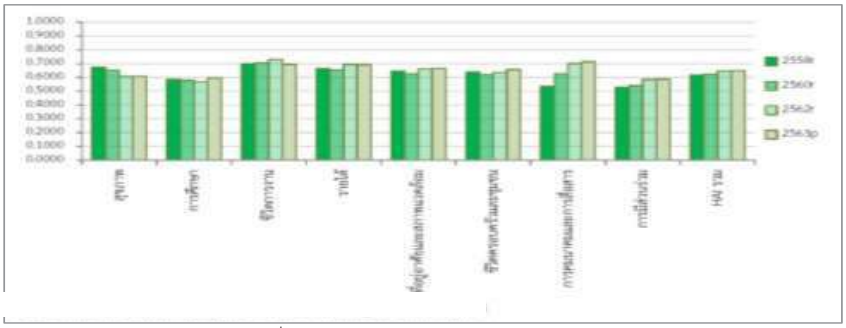

ที่มา: ประมวลผลและรวบรวมโดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สถานการณ์การพัฒนาคนในประเทศไทยให้มีความครอบคลุมมากกว่าดัชนีการพัฒนาคน มีดัชนีย่อยทั้งหมด 8 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านสุขภาพ (2) ด้านการศึกษา (3) ด้านชีวิตการงาน (4) ด้านรายได้ (5) ด้านที่อยู่อาศัยและชุมชนสภาพแวดล้อม (6) ด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน (7) ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร (8) ด้านการมีส่วนร่วม และจากรายงานความก้าวหน้าของคน พบว่า ในปี 2563 ประเทศไทยมีค่าดัชนีความก้าวหน้าของคน อยู่ที่ 0.6501 ดีขึ้นจากปี 2562 ที่มีค่าอยู่ที่ 0.6457 และเมื่อเทียบดัชนีความก้าวหน้าการพัฒนาคนในระดับภูมิภาค โดยภาคกลางมีความก้าวหน้าการพัฒนาคนมากที่สุดมีค่าดัชนีอยู่ที่ 0.6691 โดยเป็นการพัฒนาคนในด้านสุขภาพ และด้านการคมนาคมและการสื่อสาร นอกจากนี้ ดัชนีความก้าวหน้าการพัฒนาคนในระดับจังหวัด ส่วนใหญ่มีความก้าวหน้าการพัฒนาคนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อาทิ มหาสารคาม อุบลราชธานี และหนองบัวลำภู เป็นต้น

ในส่วนของ**ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต** พิจารณาจากโปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (Programme for International Student Assessment หรือ PISA) ของประเทศไทย โดยในปี 2563 ยังไม่มีการทดสอบ PISA ซึ่งยังคงใช้ผลคะแนน PISA ของปี 2561 ที่มีภาพรวมคะแนนลดลง ในขณะเดียวกันอัตราความแตกต่างของคะแนน PISA ในแต่ละกลุ่มโรงเรียนจากกลุ่มโรงเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดและคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด พบว่า มีความแตกต่างกันมากขึ้น ประกอบกับเมื่อพิจารณาจากการทดสอบ O-NET ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปี 2563 มีคะแนนเฉลี่ยในทุกวิชาอยู่ที่ 36.01 คะแนน ลดลงจากปี 2562 ที่มีคะแนนเฉลี่ยในทุกวิชา อยู่ที่ 36.30 คะแนน

ในส่วนของ**การพัฒนาสังคมและครอบครัวไทย** ประเมินจากดัชนีย่อยด้านชีวิตครอบครัวและชุมชนที่เป็นปัจจัยพื้นฐานของดัชนีความก้าวหน้าของคน พบว่า ในปี 2563 ครอบครัวและสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น ส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างอบอุ่น สงบสุข ผู้สูงอายุไม่อยู่เพียงลำพัง มีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย รวมทั้งการลดลงของครัวเรือนเดี่ยว โดยมีดัชนีเท่ากับ 0.6571 คะแนน เพิ่มขึ้น จากปี 2562 ที่ 0.6371 คะแนน ซึ่งเป็นผลมาจากการแจ้งความคดีชีวิตร่างกาย เพศ และคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ ผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังคนเดียว เด็กและเยาวชนที่เข้าสู่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเดี่ยว มีการปรับตัวลดลง ส่งผลให้ประชากรไทยมีชีวิตครอบครัวที่สมบูรณ์และอยู่ในชมชนที่มีความเข้มแข็ง

4. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

“สังคมแห่งโอกาสและความเสมอภาคในทุกมิติ ทุกภาคีมีส่วนร่วมในการพัฒนา มุ่งหน้ากระจายความเจริญ”

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อให้เกิดการเติบโตอย่างยั่งยืนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ประกอบไปด้วย 3 เป้าหมาย ได้แก่ (1) สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ (2) กระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกระดับ และ (3) เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการพึ่งตนเองและการจัดการตนเองเพื่อสร้างสังคมคุณภาพ

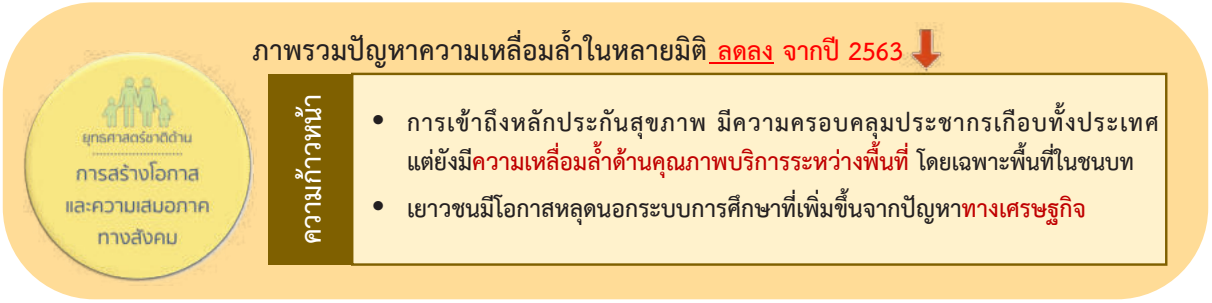

ภาพรวมการพัฒนาของปี 2564 ปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มประชากร มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นครัวเรือนยากจนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะครัวเรือนเปราะบาง ความสามารถในการหารายได้ลดลงจากการลดชั่วโมงการทำงานของแรงงานอย่างต่อเนื่อง และกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ลดลงมาอยู่ในระดับต่ำกว่าช่วงก่อนมีการบริโภคของประชากรในช่วงการระบาดของเชื้อโควิด-19 รวมทั้งต้นทุนด้านรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคของประชากรสูงขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มที่มีสถานะทางเศรษฐกิจต่ำมีรายจ่ายด้านการอุปโภรบริโภคลดลง ถึงแม้การเข้าถึงโอกาสด้านการศึกษา การเข้าถึงหลักประกันสุขภาพ และการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานจะมีแนวโน้มดีขึ้น แต่ยังมีปัญหาเรื่องความแตกต่างของคุณภาพในการเข้าถึงระหว่างกลุ่มที่มีฐานะดีและฐานะด้อยกว่า รวมทั้งบริบทของพื้นที่ ซึ่งเป็นประเด็นท้าทายที่ประเทศไทยจะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความเป็นธรรมและความเลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มประชากรและพื้นที่ให้เกิดความเท่าเทียมกัน

ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช

ผลการพัฒนาตามเป้าหมาย สะท้อนได้จาก **เส้นความยากจน** ที่เพิ่มขึ้นในปี 2563 อยู่ที่ร้อยละ 6.84 ในปี 2562 อยู่ที่ร้อยละ 6.24 หรือคิดเป็นจำนวน 4.8 ล้านคนเพิ่มจาก 4.3 ล้านคนในปี 2562 ซึ่งเป็นผลมาจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการจ้างงาน แม้ว่าจำนวนคนจนจะเพิ่มขึ้นไม่มากเมื่อเปรียบเทียบกับความรุนแรงของสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 แต่เมื่อพิจารณาสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พบว่า **ภาพรวมครัวเรือนทั้งประเทศมีความเปราะบางเพิ่มขึ้น** โดยในปี 2563 ครัวเรือนมี**ความสามารถในการหารายได้ลดลง** ซึ่งสะท้อนได้จากชั่วโมงการทำงานที่ปรับลดลงอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี และกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ลดลงมาอยู่ในระดับต่ำกว่าช่วงก่อนมีการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 **หนี้สินครัวเรือนปรับตัวสูงขึ้น** และ**เงินออมในกลุ่มผู้มีรายได้น้อยมีแนวโน้มลดต่ำลง**เมื่อพิจารณาจากระดับครัวเรือน พบว่า ในปี 2563 มีจำนวนครัวเรือนยากจนทั้งสิ้น 1.4 ล้านครัวเรือน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 5.51 ของครัวเรือนทั้งหมด เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2562 ที่มีจำนวนครัวเรือนยากจนประมาณ 1.31 ล้านครัวเรือน

ขณะที่**สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำด้านรายจ่ายของกลุ่มประชากรมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น** โดยพิจารณาจาก**ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคหรือสัมประสิทธิ์จีนี (Gini Coefficient) ด้านรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค**ในปี 2563 อยู่ที่ 0.350 ปรับตัวเพิ่มขึ้นจาก 0.348 ในปี 2562 อันเป็นผลมาจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทำให้รายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคในกลุ่มประชากร decile 3 - 10 เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากต้นทุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตประจำวันสูงขึ้น ขณะที่กลุ่มประชากรที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ (decile 1 – 2) มีรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคลดลงจากการสูญเสียรายได้ และความเปราะบางทางการเงิน

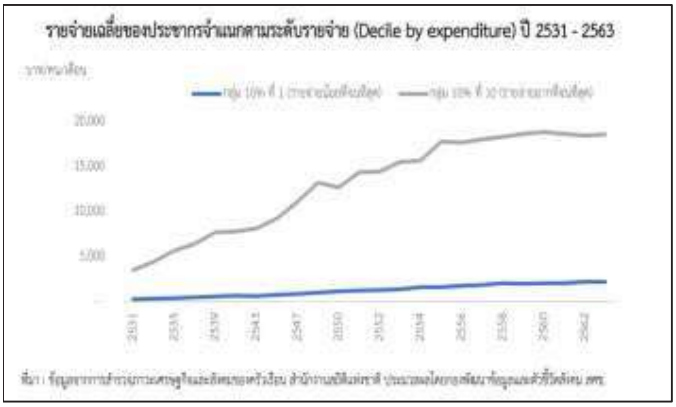

ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงาน สถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช

ด้านโอกาสทางการศึกษา ในปี 2563 **การเข้าถึงการศึกษาของนักเรียนในภาพรวมมีทิศทางดีขึ้นทุกระดับชั้นยกเว้นการศึกษาระดับชั้นอนุบาล**ที่มีอัตราการเข้าเรียนลดลงอยู่ที่ร้อยละ 76.4 ส่วนหนึ่งเป็นผลกระทบการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทำให้ผู้ปกครองชะลอการนำบุตรหลานเข้าโรงเรียน ขณะที่อัตราการเข้าศึกษาต่อของเด็กที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงที่สุด (decile 10) สูงกว่าอัตราการเข้าศึกษาต่อของเด็กที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำที่สุด (decile 1) ประมาณ 1.8 เท่า ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและประมาณเกือบ 9 เท่า ในระดับอุดมศึกษา จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 มีแนวโน้มทำให้นักศึกษาโดยเฉพาะในกลุ่มครัวเรือนที่ยากจนมีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาระดับสูงได้น้อยลง และมีโอกาสหลุดออกนอกระบบการศึกษาที่เพิ่มขึ้นจากปัญหาทางเศรษฐกิจ เช่นเดียวกับการเรียนการสอนในห้องเรียนไม่สามารถทำได้ ต้องเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้อื่น ซึ่งครัวเรือนที่ยากจนต้องแบกรับภาระจากการดำเนินนโยบายการเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ต่าง ๆ มากกว่ากลุ่มครัวเรือนที่ร่ำรวย นอกจากนี้ ยังมีความเหลื่อมล้ำในด้านคุณภาพการศึกษาระหว่างกลุ่มโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน ที่ตั้งและภูมิภาค

การเข้าถึงหลักประกันสุขภาพ มีความครอบคลุมประชากรเกือบทั้งประเทศ แต่ยังมีความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพบริการระหว่างพื้นที่ จากการกระจุกตัวของบุคลากรแพทย์ ครุภัณฑ์ทางการแพทย์ โดยพบว่าเขตกรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และจังหวัดในภูมิภาค มีความพร้อมด้านสาธารณสุข ทั้งบุคลากรและเครื่องมือทางการแพทย์มากกว่าในเขตพื้นที่ห่างไกล ขณะที่สวัสดิการทางสังคม ได้แก่ โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และเบี้ยยังชีพผู้พิการมีความครอบคลุมเพิ่มมากขึ้น

การเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐาน การเข้าถึงบริการไฟฟ้า และน้ำประปามีความครอบคลุมครัวเรือนเกือบทั้งประเทศ โดยการเข้าถึงบริการไฟฟ้าของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนที่ยากจนที่สุดสามารถเข้าถึงไฟฟ้าได้เกือบทุกครัวเรือน ตั้งแต่ปี 2561 – 2563 ครัวเรือนยากจนสามารถเข้าถึงไฟฟ้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องที่ร้อยละ 99.11 99.24 และ 99.29 ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการจัดหาพลังงานไฟฟ้าให้เพียงพอต่อความต้องการใช้ภายในประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับการเข้าถึงน้ำประปาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2563 พบว่า ยังมีช่องว่างการเข้าถึงน้ำประปาเมื่อเทียบกับกลุ่มคนรวยที่สุด (decile 10) ที่สามารถเข้าถึงได้ร้อยละ 98.87 ส่วนหนึ่งมาจากครอบครัวยากจนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่เกษตรกรรม หรือพื้นที่ภูเขาสูง ไม่มีแหล่งน้ำผิวดิน และขาดแหล่งน้ำบาดาล

กลุ่มครัวเรือนตามระดับรายจ่ายเฉลี่ยต่อคนของครัวเรือน	ร้อยละของครัวเรือนที่เข้าถึงบริการพื้นฐาน (%)					
	ไฟฟ้าภายในบ้าน			น้ำประปาภายในบ้าน		
	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
10% ที่1 จนสุด	99.11	99.24	99.29	88.5	89.31	89.52
10% ที่2	99.62	99.75	99.80	91.58	91.87	92.24

5. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

“การผลิตและบริโภคที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม พร้อมสร้างสมดุลให้เกิดการพัฒนาและเติบโตอย่างยั่งยืน”

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมาภิบาล และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกันทั้งภายใน และภายนอกประเทศอย่างบูรณาการ ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งในการกำหนดกลยุทธ์และแผนงาน **โดยมี 4 เป้าหมายการพัฒนา** ประกอบด้วย (1) อนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ให้คนรุ่นต่อไปได้ใช้อย่างยั่งยืน มีสมดุล (2) ฟื้นฟูและสร้างฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใหม่ เพื่อลดผลกระทบทางลบจากการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจของประเทศ (3) ใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโต บนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลภายใต้ขีดความสามารถของระบบนิเวศ และ (4) ยกระดับกระบวนทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม บนหลักของการมีส่วนร่วม และธรรมาภิบาล

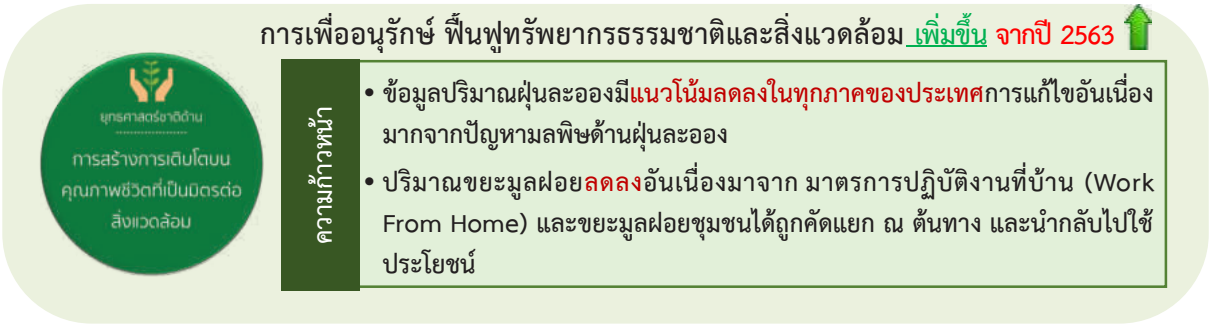

ภาพรวมผลการพัฒนาของปี 2564 การฟื้นฟูของระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นจากปี 2563 จากกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวลดลง อันเป็นผลมาจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ประกอบกับ**ประเทศไทยได้มีการดำเนินการเพื่ออนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมมาอย่างต่อเนื่อง** ส่งผลให้ผลกระทบทางลบที่เกิดจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศในหลายประเด็นได้รับการควบคุมและจัดการที่ดีมากขึ้น การฟื้นฟูคุณภาพของแม่น้ำลำคลอง พื้นที่ทางทะเลและชายฝั่ง การใช้พลังงานทดแทน และการบริหารจัดการมลภาวะและขยะของประเทศ เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์และการสร้างสมดุลของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนต่อไป อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังต้องให้ความสำคัญกับการฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึง ควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 คลี่คลายลง ที่จะเกิดผลจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยวที่จะฟื้นตัวในอนาคต

ผลการพัฒนาตามเป้าหมาย ในส่วนของ**พื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม** พิจารณาจากข้อมูล**สัดส่วนพื้นที่สีเขียวของประเทศ** ของกรมป่าไม้ พบว่า พื้นที่สีเขียวโดยเฉพาะพื้นที่ป่าธรรมชาติมีการรักษาระดับพื้นที่ป่าไม้โดยไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิมมากนัก

โดยในปี 2563 มีพื้นที่ป่าธรรมชาติ 102.35 ล้านไร่ (ร้อยละ 31.64 ของพื้นที่ประเทศ) ลดลงเล็กน้อยจาก ในปี 2562 ที่มีพื้นที่ป่าธรรมชาติ 102.48 ล้านไร่หรือลดลงจำนวน 130,587.95 ไร่ จากปีก่อนและเมื่อพิจารณาถึงสัดส่วนของพื้นที่ป่าไม้ในแต่ละภูมิภาค พบว่าภาคเหนือมีสัดส่วนพื้นที่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.99 ของพื้นที่ทั้งหมด รองลงมาเป็นภาคตะวันตก คิดเป็นร้อยละ 59.15 ของพื้นที่ทั้งหมด ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีพื้นที่ป่าไม้น้อยที่สุดมีสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้เพียงร้อยละ 15.03 ของพื้นที่ทั้งหมด

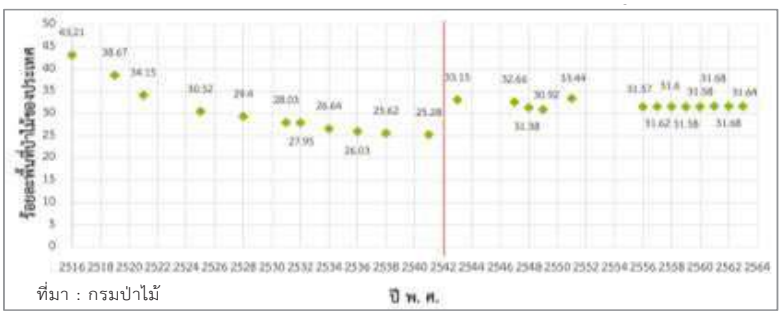

ที่มา : กรมป่าไม้

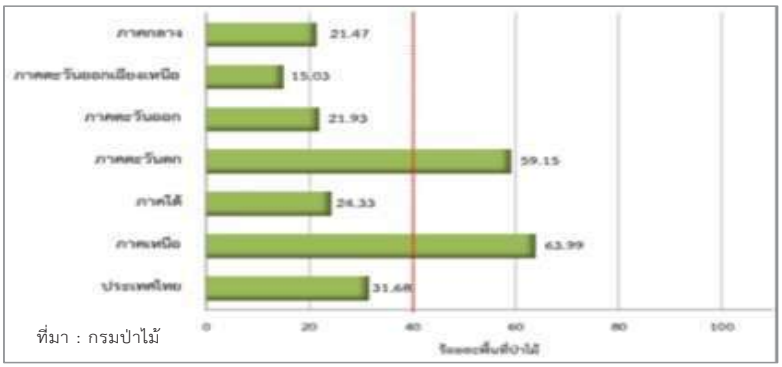

ที่มา : กรมป่าไม้

ในส่วนของ**สภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมที่ได้รับการฟื้นฟู** ประเมินจากสถานการณ์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประเภทต่าง ๆ พบว่า **แหล่งน้ำผิวดิน น้ำทะเลชายฝั่งและน้ำบาดาล** พิจารณาการติดตามตรวจสอบคุณภาพแหล่งน้ำสำคัญทั่วประเทศในปี 2563 พบว่า มีดัชนีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 39 จากปี 2562 ที่มีร้อยละ 34 เกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 43 ลดลงจากปี 2562 ที่มีร้อยละ 46 และเกณฑ์เสื่อมโทรมคงที่จากปี 2562 ที่ร้อยละ 18 โดยสาเหตุหลักของปัญหาคุณภาพน้ำเนื่องมาจากการระบายน้ำเสียจากภาคครัวเรือน ภาคอุตสาหกรรม และภาคเกษตรกรรม รวมทั้งระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน ยังมีไม่เพียงพอและบางแห่งยังไม่มีประสิทธิภาพ คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง พบว่า ในปี 2563 ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี คิดเป็นร้อยละ 60 เพิ่มขึ้นจาก ปี 2562 ร้อยละ 59 เกณฑ์พอใช้

สถานการณ์คุณภาพน้ำของแหล่งน้ำผิวดินทั่วประเทศ ปี 2554-2563

สถานการณ์คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งทั่วประเทศ ปี 2554-2563

ร้อยละ 27 ในขณะที่คุณภาพ น้ำทะเลชายฝั่งเกณฑ์เสื่อมโทรมเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 3 เป็นร้อยละ 7 ในปี 2563 อย่างไรก็ตาม แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำในเกณฑ์ดีมากแสดงถึงคุณภาพน้ำไปในทิศทางที่ดีขึ้น คุณภาพน้ำบาดาลโดยทั่วไปเป็นน้ำคุณภาพดี มีการเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก คุณภาพน้ำผิวดินมีคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมลงไม่เหมาะสมสำหรับการอุปโภคและบริโภคทำให้ประชาชนหันมาใช้น้ำบาดาลเพิ่มมากขึ้น

ขณะที่ในส่วนของการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เทียบเคียงจากสัดส่วนการใช้ก๊าซธรรมชาติในปี 2563 มีปริมาณการใช้ทั้งสิ้น 4,368 ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน โดยส่วนใหญ่ถูกนำไปใช้ในการผลิตไฟฟ้า ร้อยละ 59 โรงแยกก๊าซ ร้อยละ 21 อุตสาหกรรม ร้อยละ 17 และการขนส่ง (NGV) ร้อยละ 3 ตามลำดับ โดยการใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้ามีการใช้ลดลง ร้อยละ 6.7 ใช้ในโรงแยกก๊าซลดลงร้อยละ 10.2 ใช้ในภาคขนส่งลดลง ร้อยละ 28.1 จากผู้ใช้รถยนต์ NGV บางส่วนหันมาใช้น้ำมันทดแทน เนื่องจากราคาอยู่ในระดับไม่สูงมากนัก รวมทั้งผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทำให้การใช้ NGV ในการเดินทางลดลง และในสาขาอุตสาหกรรมลดลงร้อยละ 4.6 นอกจากนี้ การใช้พลังงานขั้นสุดท้ายต่อหัวประชากร ในปี 2563 อยู่ที่ 1.22 ตันเทียบเท่าน้ำมันดิบต่อคนลดลงเมื่อเทียบกับปีที่แล้ว โดยสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2563 จากข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม – ธันวาคม 2563 มีสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายประมาณร้อยละ 23.35

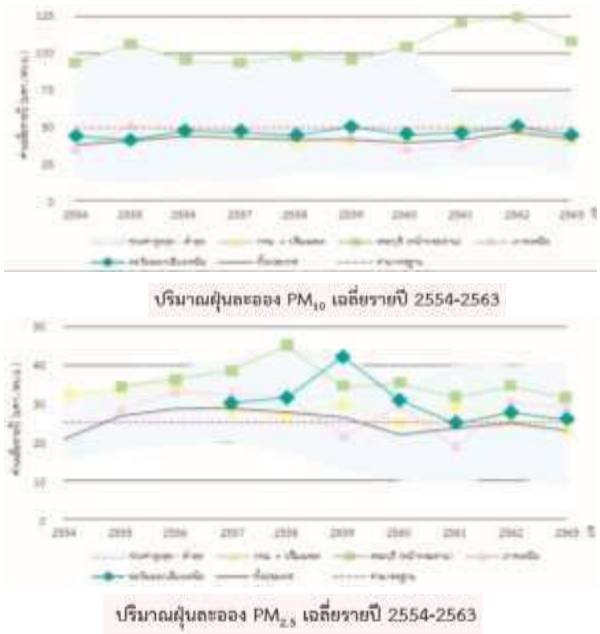

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ

และเมื่อพิจารณาร่วมกับสถานการณ์เชิงคุณภาพในมิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า ในส่วนของคุณภาพอากาศประเมินจาก **ข้อมูลปริมาณฝุ่นละออง** โดยในปี 2563 ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน (PM10) มีแนวโน้มลดลงในทุกภาคของประเทศ อันเนื่องมาจากแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง” ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้ลดกิจกรรมการเดินทางและขนส่ง จากทั้งภาคประชาชน ภาคขนส่ง และภาคอุตสาหกรรม โดยมีค่าฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน (PM10) เฉลี่ยรายปีและค่าเฉลี่ย รายพื้นที่ลดลงจาก 45.0 ไมโครกรัม/ลูกบาศก์เมตร ในปี 2562 เป็น 43.0 ไมโครกรัม/ลูกบาศก์เมตรในปี 2563 ในขณะที่ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM2.5) มีค่าเฉลี่ยรายปี ทั้งประเทศอยู่ในช่วง 8 - 42 ไมโครกรัม/ลูกบาศก์เมตร (ค่ามาตรฐาน 25.0 ไมโครกรัม/ลูกบาศก์เมตร)

หากพิจารณา**สถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชน ของเสียอันตราย และสารอันตราย** ซึ่งสะท้อนความสามารถในการบริหารจัดการขยะประเภทต่าง ๆ ของประเทศจากการขยายตัวของชุมชนเมือง การอุปโภคบริโภค และการท่องเที่ยว พบว่า ในปี 2563 มีปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนเกิดขึ้นประมาณ 25.37 ล้านตัน ลดลงจากปี 2562 ร้อยละ 12 เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 โดยในช่วงเดือนมีนาคม ถึงพฤษภาคม ปี 2563 มีแนวโน้มมีปริมาณขยะมูลฝอยลดลงจากปี 2562 อันเนื่องมาจากมาตรการปฏิบัติงานที่บ้าน (Work From Home) โดยขยะมูลฝอยชุมชนได้ถูกคัดแยก ณ ต้นทางและนำกลับไปใช้ประโยชน์ 8.36 ล้านตัน (ร้อยละ 33 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น) ลดลงจากปี 2562 ทั้งนี้ ขยะมูลฝอยที่เหลือจากการคัดแยกและนำไปใช้ประโยชน์แล้วจะถูกนำไปกำจัดอย่างถูกต้องจำนวน9.13 ล้านตัน (ร้อยละ 36 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น) ลดลงจากปี 2562 ร้อยละ 7 อย่างไรก็ตาม ของเสียอันตรายชุมชนมีปริมาณ 658,651 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ร้อยละ 1.6 โดยพบว่าร้อยละ 65 (428,113 ตัน) เป็นซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และร้อยละ 35 (230,538 ตัน)เป็นของเสียอันตรายจากชุมชนประเภทอื่น ๆ เช่นแบตเตอรี่ ถ่านไฟฉาย ภาชนะบรรจุสารเคมี กระป๋องสเปรย์ ทั้งนี้ ปริมาณของเสียอันตรายที่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องเพิ่มขึ้นร้อยละ 18.48 (121,695 ตัน) ของปริมาณของเสียอันตรายชุมชนที่เกิดขึ้น สำหรับกากอุตสาหกรรมอันตรายมีปริมาณ 1.28 ล้านตัน โดยในแต่ละภูมิภาคของประเทศมีการกระจายตัวของโรงงานบำบัดกำจัดกากอุตสาหกรรม ซึ่งศักยภาพการบำบัดกำจัดกากอุตสาหกรรมมากสุด อยู่ที่ภาคตะวันออก รองลงมาเป็นภาคกลาง ภาคตะวันตกภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ ตามลำดับ

ในส่วนของปริมาณก๊าซเรือนกระจก มูลค่าเศรษฐกิจฐานราก การปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO_2) จากการใช้พลังงานของประเทศในช่วงเดือนมกราคม - กันยายน 2563 นั้น มีปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่ลดลงคิดเป็นร้อยละ 3.6 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้เกิดการชะลอของเศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจภายในประเทศ โดยในปี 2563 พบว่ามี การปล่อยก๊าซ CO2 ลดลงเกือบทุกสาขาเศรษฐกิจภาคการผลิตไฟฟ้ามีสัดส่วนการปล่อยก๊าซ CO2 สูงสุด ร้อยละ 37 ของการปล่อยก๊าซ CO2 ทั้งหมด ลดลงจากปีก่อน ร้อยละ 3.7 ภาคการขนส่งมีสัดส่วนการปล่อยก๊าซ CO2 ร้อยละ 28 ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 7.6 และภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ อาทิ ภาคครัวเรือน เกษตรกรรม พาณิชยกรรม และกิจกรรมอื่น ๆ มีสัดส่วนการปล่อยก๊าซ CO2 ร้อยละ 6 ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 5 ในขณะที่ภาคอุตสาหกรรมมีสัดส่วนการปล่อยก๊าซ CO2 ร้อยละ 29 เพิ่มขึ้นเล็กน้อยที่ร้อยละ 1.1 ทั้งนี้ การปล่อย CO2 ต่อการใช้พลังงานขั้นต้น มีแนวโน้มลดลงจากการปรับโครงสร้างการใช้พลังงานของประเทศ ซึ่งหันมาใช้เชื้อเพลิงอื่นทดแทนการใช้น้ำมันเพิ่มมากขึ้น อาทิ การส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน และเชื้อเพลิงชีวภาพ โดยในปี 2563 มีการปล่อยก๊าซ CO2 อยู่ที่ 2.04 พันตันต่อการใช้พลังงานขั้นต้น 1 KTOE โดยอัตราการปล่อย CO2 ปี 2539-2563 เฉลี่ยลดลงร้อยละ 0.5 ต่อปี

ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน

6. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

ภาครัฐโปร่งใส ทันสมัย ใส่ใจให้บริการ ปฏิบัติงานเทียบเท่ามาตรฐานสากล เพื่อประโยชน์ของประชาชนและส่วนรวม”

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มี 4 เป้าหมายการพัฒนา ประกอบด้วย (1) ภาครัฐมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส (2) ภาครัฐมีขนาดที่เล็กลง พร้อมปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง (3) ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ และ (4) กระบวนการยุติธรรมเป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมของประเทศ

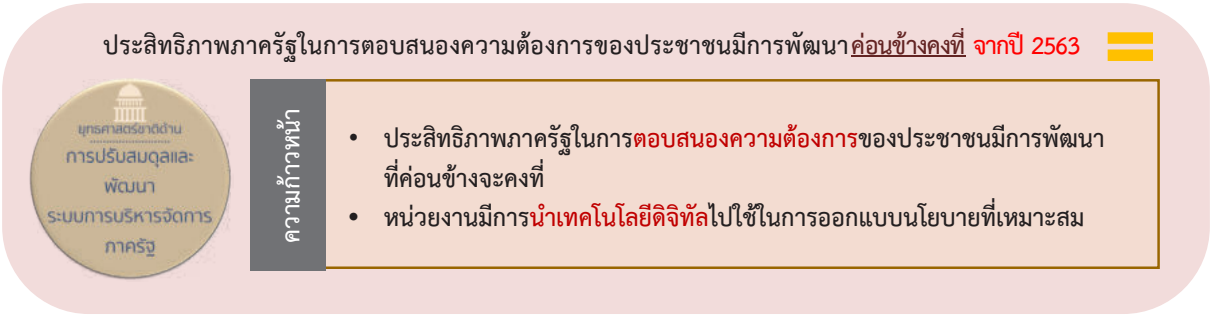

ภาพรวมผลการพัฒนาของปี 2564 ประสิทธิภาพการบริการของภาครัฐในการตอบสนองความต้องการของประชาชนค่อนข้างจะคงที่ ซึ่งสะท้อนจากดัชนีชีวัดธรรมาภิบาลโลก โดยเฉพาะในมิติด้านการควบคุมปัญหาทุจริต ประพฤติมิชอบ ด้านหลักนิติธรรม มิติด้านคุณภาพของกฎระเบียบ ขณะที่มิติด้านความมีประสิทธิผลของภาครัฐระดับความพึงพอใจของประชาชนลดลง นอกจากนี้ การพัฒนารัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ของไทยมีแนวโน้มการเป็นรัฐบาลดิจิทัลเพิ่มขึ้น ทั้งในด้านการใช้บริการออนไลน์ โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคม และการพัฒนาทุนมนุษย์ประกอบกับประเทศไทยมีความพร้อมในการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ทั้งในหน่วยงานระดับกรม และหน่วยงานในระดับจังหวัด อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยต้องเร่งให้ความสำคัญกับการปรับกระบวนงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์ และผลประโยชน์ส่วนรวมในระยะต่อไป รวมทั้งการพัฒนาภาครัฐให้มีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ สร้างความน่าเชื่อถือให้กับประชาชน และการปรับเปลี่ยนกระบวนให้มีความเป็นดิจิทัลเพิ่มมากยิ่งขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกและรวดเร็วสร้างความพึงพอใจแก่ประชาชน โดยต้องคำนึงถึงความครอบคลุมในการเข้าถึงของประชาชนทุกระดับ

ผลการพัฒนาตามเป้าหมาย พิจารณาจากมิติด้านต่าง ๆ ของ **ดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลโลก (Worldwide Governance Index : WGI)** โดยจากรายงาน WGI ปี 2564 พบว่า ในส่วนของระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของภาครัฐ และประสิทธิภาพการบริการของภาครัฐ พิจารณาจาก**มิติด้านความมีประสิทธิผลของภาครัฐ** ค่าดัชนีของไทยมีค่าที่ 63.46 คะแนน ลดลงจากปีก่อนหน้าที่มีค่าอยู่ที่ 66.35

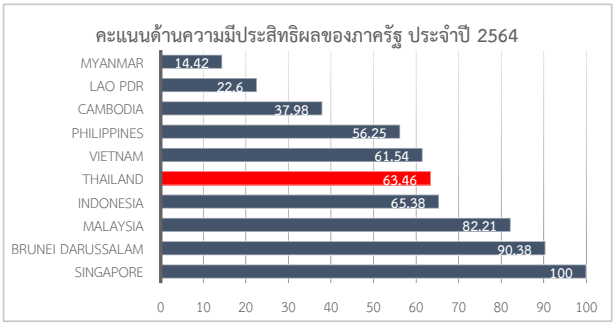

รายงานดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลโลก (Worldwide Governance Index : WGI)

ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในอาเซียนพบว่า ประเทศไทยอยู่ลำดับที่ 5 อันดับลดลงจากปีก่อนหน้าที่อยู่ในลำดับที่ 4 เป็นรองจากประเทศสิงคโปร์ บรูไน มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

ในขณะที่ระดับความโปร่งใสของภาครัฐ การทุจริต และประพฤติมิชอบ พิจารณาจาก **มิติด้านการควบคุมปัญหาทุจริต และประพฤติมิชอบ** สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถของภาครัฐในการควบคุมไม่ให้ใช้อำนาจเพื่อสร้างผลประโยชน์ให้แก่ภาคเอกชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งในรูปแบบของการทุจริต ประพฤติมิชอบ เพียงเล็กน้อยหรือขนาดใหญ่ รวมถึงการเข้าครอบครองรัฐโดยกลุ่มผู้มีอำนาจที่มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ โดยในปี 2564 พบว่า ประเทศไทยมีค่าคะแนนอยู่ที่ 38.46 เทียบเท่ากับปีที่ผ่านมา โดยเมื่อเปรียบเทียบในระดับภูมิภาคอาเซียน ประเทศไทยมีอันดับที่ 5 รองลงมาจากประเทศสิงคโปร์ บรูไน มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ตามลำดับ ซึ่งประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ตกลงมา 1 อันดับ จากการที่อินโดนีเซีย มีค่าคะแนนที่ปรับตัวดีขึ้นกว่าเดิมในปีที่ผ่านมา

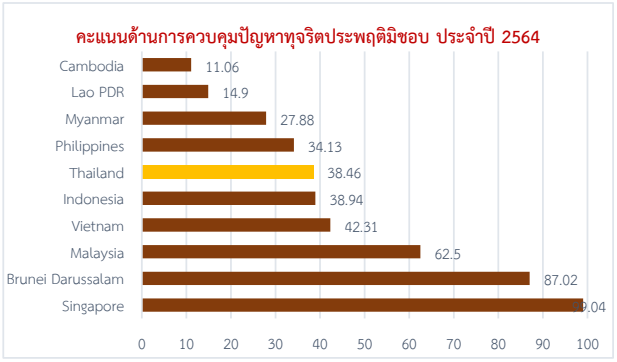

และหากประเมิน**มิติด้านหลักนิติธรรม** พบว่า ประเทศไทย ในปี 2564 ยังคงมีค่าคะแนนเทียบเท่าปีก่อนหน้าที่ 57.69 คะแนน ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 4 จากประเทศอาเซียน รองจากสิงคโปร์ บรูไน และมาเลเซีย ตามลำดับ และในส่วนของความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งพิจารณาจาก**มิติด้านคุณภาพของกฎระเบียบ** ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 4 ของอาเซียน มีคะแนนที่ 58.65 คะแนน ลดลงจากปีก่อนหน้าที่ 60.10 คะแนน โดยมีสิงคโปร์ที่อยู่ในอันดับที่ 1 ที่ 100 คะแนน บรูไน 76.92 คะแนน และมาเลเซีย 74.04 คะแนน

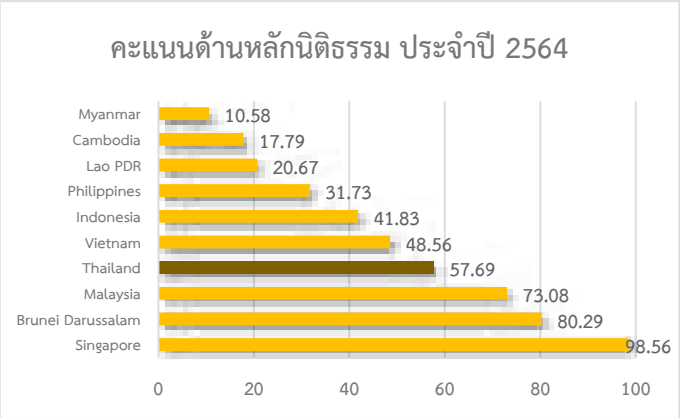

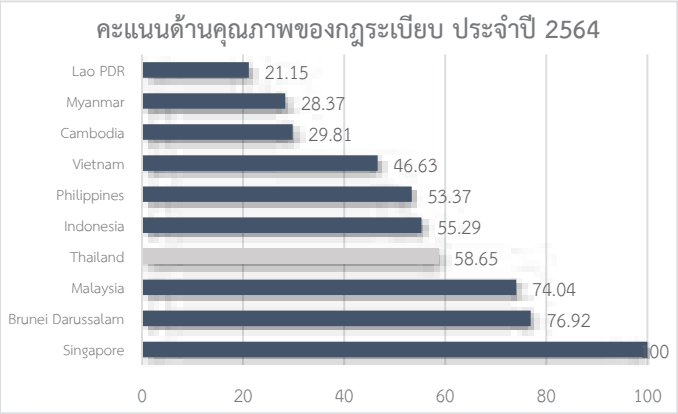

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายจาก**ดัชนีรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ หรือ E-Government Development Index (EGDI)** จัดทำโดยองค์กรสหประชาชาติ (United Nations : UN) พบว่า ตัวชี้วัดดังกล่าวมีการจัดทำทุก 2 ปี **ส่งผลให้ปี 2564 ไม่มีข้อมูลการจัดอันดับและคะแนน EGDI** โดยปี 2563 ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับให้อยู่ในกลุ่มของ Very High EDGI เป็นครั้งแรกมีค่าคะแนน 0.7555 อยู่ในอันดับที่ 57 จาก 193 ประเทศ ซึ่งมีคะแนนเพิ่มขึ้นจากปี 2561 ที่อยู่ในอันดับที่ 73 และมีค่าคะแนน EDGI ที่ 0.6543 และหากพิจารณาในส่วนประกอบที่สำคัญ 3 ด้าน อันได้แก่ การให้บริการออนไลน์ (Online Service Index : OSI) โครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคม (Telecommunication Infrastructure Index : TII) และทุนมนุษย์ (Human Capital Index : HCI) โดยมีค่าคะแนน 0.7941 0.7004 และ 0.7751 ตามลำดับ ซึ่งยังคงห่างจากประเทศในอาเซียนอย่างสิงค์โปร์ที่อยู่ในอันดับ 11 และมีค่าคะแนน 0.9150

ทั้งนี้ **เมื่อพิจารณาผลการสำรวจระดับความพร้อมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล** ที่จัดทำโดยสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.) โดยสำรวจหน่วยงานระดับกรมทั้งหมด 311 หน่วยงาน โดยมีหน่วยงานที่ตอบกลับจำนวน 298 หน่วยงาน และทำการสำรวจหน่วยงานภาครัฐระดับจังหวัดทั้งหมด 1,609 หน่วยงาน โดยมีหน่วยงานที่ตอบกลับจำนวน 1,552 หน่วยงาน เพื่อเป็นตัวชี้วัดเทียบเคียงของ EGDI ซึ่งมีการสำรวจความพร้อมตัวชี้วัด 6 ตัว ประกอบด้วย ด้านโครงสร้างพื้นฐานความมั่นคงปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ ด้านการบริหารจัดการรูปแบบดิจิทัล (Smart Back Office) ด้านศักยภาพเจ้าหน้าที่ภาครัฐด้านดิจิทัล ด้านแนวนโยบายและหลักปฏิบัติ และด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและการนำไปใช้พบว่าหน่วยงานในระดับกรม ส่วนใหญ่มีคะแนนภาพรวมอยู่ในกลุ่ม High (ร้อยละ 55.37) รองลงมาได้แก่ กลุ่ม Middle (ร้อยละ 20.81) กลุ่ม Very High (ร้อยละ 20.47) และกลุ่ม Low (ร้อยละ 3.36) โดยมีคะแนนที่โดดเด่นที่สุดในตัวชี้วัดด้านโครงสร้างพื้นฐานความมั่นคงปลอดภัยและมีประสิทธิภาพและรองลงมาคือด้านการบริหารจัดการรูปแบบดิจิทัล (Smart Back Office) ในขณะที่หน่วยงานในระดับจังหวัด ส่วนใหญ่มีคะแนนโดยภาพรวมอยู่ในกลุ่ม Middle (ร้อยละ 53.16) รองลงมาได้แก่ กลุ่ม High (ร้อยละ 30.48) กลุ่ม Low (ร้อยละ 10.76) และกลุ่ม Very High (ร้อยละ 5.61) ซึ่งสะท้อนให้เห็นภาพรวมของหน่วยงาน

ในระดับจังหวัดที่ทำคะแนนภาพรวมได้น้อยกว่าหน่วยงานระดับกรม อย่างไรก็ดี หน่วยงานระดับจังหวัดมีความโดดเด่นด้านโครงสร้างพื้นฐานความมั่นคง ปลอดภัยและมีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งจะเป็นผลให้หน่วยงานสามารถพัฒนา และปรับปรุงบริการให้เป็นดิจิทัลมากขึ้นและนำไปสู่การเป็นภาครัฐดิจิทัลได้ต่อไปในอนาคต

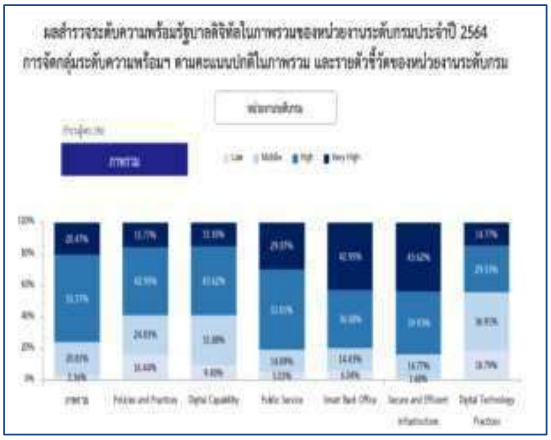

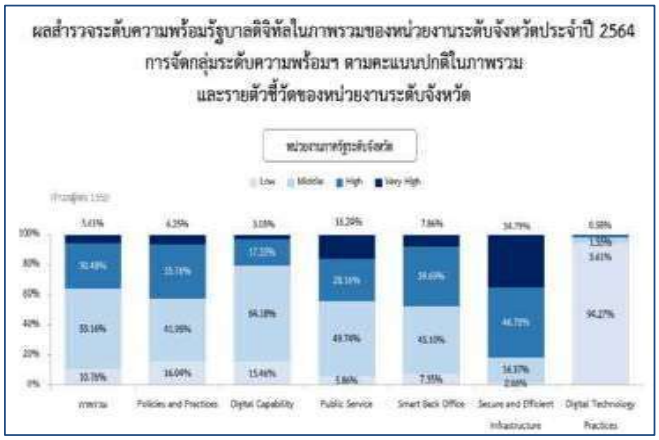

ที่มา : สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)
(สพร.)

จากการประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ จำแนกเป็นรายยุทธศาตร์ชาติ สามารถสรุปการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 6 ด้าน ได้ดังนี้

ส่วนที่ 2 ผลการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

การประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติผ่านแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นการดำเนินการ โดยประยุกต์หลักการของความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (Causal Relationship : XYZ) ระหว่างโครงการ/การดำเนินงาน (X) ของหน่วยงานของรัฐ ในการมีส่วนสนับสนุนการบรรลุผลลัพธ์ขั้นต้น (เป้าหมายระดับประเด็น : Y1) ผลลัพธ์ขั้นกลาง (เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย : Y2) และผลลัพธ์ระยะยาว (เป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ : Z) และนำไปสู่ข้อเสนอแนะทางนโยบายบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เหมาะสมต่อไป

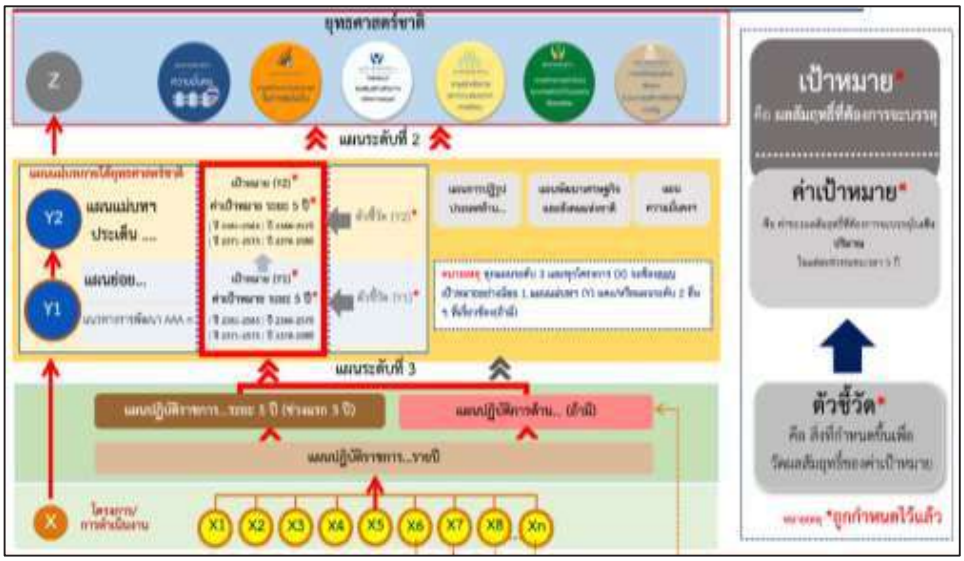

การประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติผ่านแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติได้นำข้อมูลสถิติ สถานการณ์ งานวิจัย และดัชนีชี้วัดที่จัดทำขึ้นจากหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศที่ได้มีการกำหนดเป็นตัวชี้วัดตามแผนแม่บทฯ รวมถึงข้อมูลโครงการ/การดำเนินการต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐจากระบบ eMENSCR ที่หน่วยงานของรัฐนำเข้าระบบโดยผ่านความเห็นชอบจากผู้บริหารตามสายการบังคับบัญชา (M7) หน่วยงาน ทุก 3 เดือน ซึ่งเป็นข้อมูลความก้าวหน้าการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทฯ และยุทธศาสตร์ชาติ

การประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติผ่านแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 23 ฉบับ มีกระบวนการและขั้นตอน ดังนี้

1. ระดับประเด็นแผนแม่บท	
1.1 การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย	เพื่อวิเคราะห์และประมวลผลสถานะของการพัฒนาเพื่อบรรลุเป้าหมายประเด็นแผนแม่บทฯ รวมทั้งความเสี่ยง/ความเป็นไปได้ในการบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดในห้วง 5 ปีแรกของการพัฒนาในปี 2565 โดยจะมีการแสดงสีสถานะการพัฒนาเพื่อการบรรลุเป้าหมายกำกับ ซึ่งในการประเมินสถานการณ์จะพิจารณาจากข้อมูลตัวชี้วัดที่กำหนดในแผนแม่บทฯ หรือ ข้อมูลตัวชี้วัดเทียบเคียง ขึ้นอยู่กับความพร้อมของข้อมูล โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้ **- กรณีตัวชี้วัดเป็นสัดส่วน/ร้อยละ/ค่าตัวเลขเชิงเดี่ยว อาทิ จำนวน สัดส่วน อัตรา** โดยวิเคราะห์หาการเปลี่ยนแปลงระหว่างข้อมูลปี 2564 (หรือปีล่าสุดที่มีข้อมูล) กับปี 2563 (หรือปีก่อนหน้าปีล่าสุดและ/หรือปีฐาน) เพื่อนำไปสู่การประมวลสถานการณ์การพัฒนา **- กรณีตัวชี้วัดเป็นดัชนีรวม** นอกจากจะพิจารณาการเปลี่ยนแปลงค่าคะแนนและอันดับของดัชนีรวมระหว่างปี 2564 (หรือปีล่าสุดที่มีข้อมูล) กับปี 2563 (หรือปีก่อนหน้าปีล่าสุดและ/หรือปีฐาน) จำเป็นต้องวิเคราะห์และประเมินองค์ประกอบ/ปัจจัยย่อยของดัชนีเพิ่มเติมเพื่อประมวลหาประเด็นการพัฒนาและ/หรือปัจจัยต่าง ๆ ในรายละเอียดที่ส่งผลต่อการปรับลด/เพิ่มของอันดับและค่าคะแนนของดัชนีรวม และนำไปสู่ข้อสังเกตของประเด็นที่จำเป็นต้องเร่งให้ความสำคัญในระยะต่อไป เพื่อที่จะสามารถนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายระดับประเด็นแผนแม่บทฯ ตามที่กำหนดในปี 2565 **- กรณีตัวชี้วัดเป็นตัวชี้วัดระดับสากล** วิเคราะห์เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงกับต่างประเทศเพิ่มเติม ทั้งในส่วนของการจัดอันดับและค่าคะแนนของตัวชี้วัด โดยในส่วนของอันดับจะเป็นการสะท้อนให้เห็นสถานะการพัฒนาของประเทศไทยในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ขณะที่ในส่วนของคะแนนจะเป็นการสะท้อนความก้าวหน้าการพัฒนาของประเทศไทยเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความพร้อมในการรองรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ และมาตรฐานการพัฒนาของประเทศไทยเทียบเคียงกับนานาประเทศ นำไปสู่ข้อเสนอการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องในการยกระดับการพัฒนาของประเทศให้ได้ตามมาตรฐานสากล **- กรณีตัวชี้วัดกำหนดไม่มีข้อมูล หรือไม่ได้มีการจัดเก็บเป็นรายปี หรือได้มีการยกเลิกการจัดเก็บข้อมูลแล้ว** จะดำเนินการวิเคราะห์จากตัวชี้วัดหรือข้อมูลเชิงสถิติอื่นที่สามารถสะท้อนสถานการณ์ของเป้าหมายได้ใกล้เคียงที่สุด ซึ่งจะเป็นตัวชี้วัดเทียบเคียง (Proxy) สำหรับเป้าหมายนั้น ๆ โดยต้องดำเนินการหาค่าฐาน (Baseline) ในปี 2560 หรือปีล่าสุดที่มีข้อมูลก่อนที่จะมียุทธศาสตร์ชาติเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาการกำหนดค่าเป้าหมายที่เหมาะสมในห้วง 5 ปีแรก

1.2 การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย	ประเด็นท้าทายในการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายประเด็นแผนแม่บทฯ ประมวลผลประเด็นท้าทายที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการเพื่อให้สามารถนำไปสู่การบรรลุผลลัพธ์ตามเป้าหมายที่กำหนดได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยสังเคราะห์จากข้อมูลการวิเคราะห์การประเมินสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายระดับประเด็นแผนแม่บทร่วมกับประเด็นท้าทายของการดำเนินงานในระดับเป้าหมายแผนแม่บทย่อย
2. ระดับแผนแม่บทย่อย	
2.1 ความสอดคล้องของเป้าหมายแผนแม่บทย่อยและเป้าหมาประเด็นแผนแม่บทฯ	แสดงความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายแผนแม่บทย่อยในการสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายประเด็นแผนแม่บทฯ รวมทั้งปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อยได้อย่างเป็นรูปธรรม
2.2 สถานการณ์บรรลุเป้าหมาย	ประเมินผลโดยใช้หลักการเดียวกันกับประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายระดับประเด็นแผนแม่บท (ข้อ 1.1)
2.3 การดำเนินการที่ผ่านมา	ผลการดำเนินงานต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องที่คาดว่ามีส่วนในการขับเคลื่อนเป้าหมายแผนแม่บทย่อยได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยต้องเป็นการดำเนินงานที่มีความสอดคล้องกับปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อยได้อย่างเป็นรูปธรรม
2.4 ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย	ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย โดยอาจเป็นปัญหาอุปสรรคเชิงกระบวนการ กฎระเบียบ ศักยภาพและความพร้อมบุคลากร และ/หรือความไม่ครอบคลุมของการดำเนินงานตามปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อยได้อย่างเป็นรูปธรรม
2.5 ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย	ข้อเสนอการดำเนินการในเชิงปฏิบัติที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปแปลงสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อนำไปสู่แก้ไขปัญหาและจัดอุปสรรคต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย

สรุปผลการประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติผ่านแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

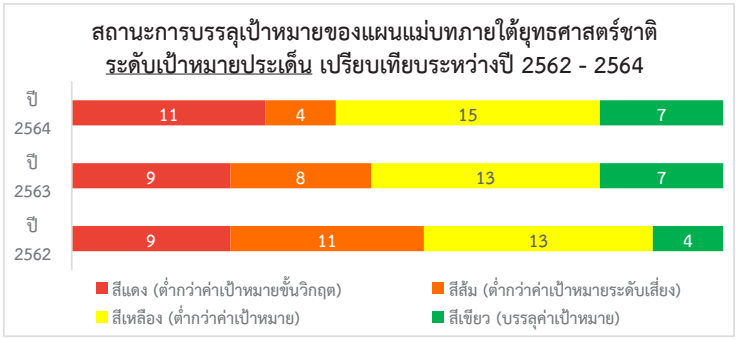

จากการประเมินสถานะการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 23 ประเด็น ประจำปีงบประมาณ 2564 ผ่านข้อมูลสถิติ สถานการณ์ งานวิจัย และดัชนีชี้วัดที่จัดทำขึ้นจากหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ กับสถานการณ์ภายในและภายนอกประเทศไทย รวมถึงการดำเนินงาน/โครงการที่หน่วยงานของรัฐที่ถูกนำเข้าในระบบ eMENSCR สิ้นสุด ณ เดือนตุลาคม 2564 จำนวน 62,641 โครงการ พบว่า **สถานะการบรรลุเป้าหมายประเด็น (y2) ทั้ง 37 เป้าหมาย มีการพัฒนาลดลงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปี 2563 ที่มีการปรับเปลี่ยนค่าสีจากสถานะการบรรลุเป้าหมายระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย** (สีเหลือง) เป็น **สถานะการบรรลุเป้าหมายระดับเสี่ยง** (สีส้ม) หรือ **สถานะการบรรลุเป้าหมายในระดับวิกฤต** (แดง) และยังพบว่าบางเป้าหมายระดับประเด็น**มีการพัฒนาที่ดีขึ้นโดยปรับเปลี่ยนสถานะการบรรลุเป้าหมายระดับเสี่ยง** (สีส้ม) **มาเป็นระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย** (สีเหลือง) **โดยในปี 2564 พบว่า เป้าหมายระดับประเด็นที่บรรลุตามค่าเป้าหมายที่กำหนดในปี 2565 แล้ว** (สีเขียว) **มีจำนวน 7 เป้าหมาย หรือคิดเป็นร้อยละ18.92 ของเป้าหมายระดับประเด็น ซึ่งเป็นเป้าหมายระดับประเด็นเดิมจากปี 2563 ที่บรรลุตามค่าเป้าหมายที่กำหนดในปี 2565 แล้ว ประกอบด้วย**

นอกจากนี้ ในปี 2564 สถานะการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทระดับประเด็น ส่วนมาก**มีสถานะการบรรลุเป้าหมายที่ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดในปี 2565 (สีเหลือง) คิดเป็น 15 เป้าหมาย หรือร้อยละ 40.54 ของเป้าหมายระดับประเด็น** ประกอบด้วย

แผนแม่บทระดับประเด็นที่มีสถานะการบรรลุเป้าหมายที่ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดในปี 2565		
แผนแม่บทฯ	เป้าหมายแผนแม่บทระดับประเด็น	
ประเด็น (2) การต่างประเทศ	020001	การต่างประเทศไทยมีเอกภาพ ทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนมีมาตรฐานสากล และมีเกียรติภูมิในประชาคมโลก
ประเด็น (5) การท่องเที่ยว	050002	รายได้จากการท่องเที่ยวของเมืองรองเพิ่มขึ้น
	050003	ความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยดีขึ้น
ประเด็น (6) พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ	060002	ประเทศไทยมีพื้นที่มีแผนผังภูมินิเวศเพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ชนบทมั่นคง เกษตรยั่งยืน และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ รวมทั้งผังพื้นที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งโบราณคดี
ประเด็น (8) ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่	080001	ผู้ประกอบการในทุกระดับเป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ที่มีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น
ประเด็น (9) เขตเศรษฐกิจพิเศษ	090001	การเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดเพิ่มขึ้น
ประเด็น (10) การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม	100001	คนไทยมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และมีความรัก และภูมิใจในความเป็นไทยมากขึ้น นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต สังคมไทยมีความสุขและเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศมากขึ้น
ประเด็น(11) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต	110001	คนไทยทุกช่วงวัยมีคุณภาพเพิ่มขึ้นได้รับการพัฒนาอย่างสมดุลทั้งด้านร่างกาย สติปัญญาและคุณธรรมจริยธรรม เป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21 รักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
ประเด็น (12) การพัฒนาการเรียนรู้	120002	คนไทยได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพตามความถนัดและความสามารถของพหุปัญญาดีขึ้น
ประเด็น (16) เศรษฐกิจฐานราก	160001	รายได้ของประชากรกลุ่มรายได้น้อยเพิ่มขึ้นอย่างกระจายและอย่างต่อเนื่อง
ประเด็น (17) ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม	170001	คนไทยทุกคนได้รับการคุ้มครองและมีหลักประกันทางสังคมเพิ่มขึ้น
ประเด็น (19) การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ	190001	ด้านความมั่นคงด้านน้ำของประเทศเพิ่มขึ้น
	190003	แม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพให้มีระบบนิเวศที่ดี
ประเด็น (20) การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ	200001	บริการของรัฐมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ
ประเด็น (23) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม	230002	มูลค่าการลงทุนวิจัยและพัฒนานวัตกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในของประเทศเพิ่มขึ้น

หมายเหตุ : **เป้าหมายระดับประเด็นที่มีทิศทางการพัฒนาที่ดีขึ้น โดยปรับสถานะบรรลุเป้าหมายจากเดิม (สีส้ม) เป็น (สีเหลือง)**

ในขณะที่**สถานะการบรรลุเป้าหมายระดับเสี่ยง** (สีส้ม) มีเป้าหมายระดับประเด็น จำนวน 4 เป้าหมาย หรือคิดเป็นร้อยละ 10.81 ของเป้าหมายระดับประเด็น ซึ่งเป็นเป้าหมายระดับประเด็นเดิมจาก 2563 ประกอบด้วย

แผนแม่บทระดับประเด็นที่มีสถานะการบรรลุเป้าหมายระดับเสี่ยง		
แผนแม่บทฯ	**เป้าหมายแผนแม่บทระดับประเด็น**	
ประเด็น (1) ความมั่นคง	010002	ประชาชนอยู่ดี กินดี และมีความสุขดีขึ้น
ประเด็น (6) พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ	060001	ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น เกิดศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมในทุกภูมิภาคของประเทศ เพื่อกระจายความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและสังคม
ประเด็น (22) กฎหมายและ กระบวนการยุติธรรม	220001	กฎหมายเป็นเครื่องมือให้ทุกภาคส่วนได้ประโยชน์จากการพัฒนาประเทศอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม
	220002	การอำนวยความยุติธรรมเป็นไปโดยความเสมอภาค โปร่งใส เป็นธรรม ทั่วถึง และปราศจากการเลือกปฏิบัติ

อย่างไรก็ตาม **สถานะการบรรลุเป้าหมายในระดับวิกฤต** (แดง) ของเป้าหมายระดับประเด็นในปี 2564 **มีจำนวน 11 เป้าหมายประเด็น หรือคิดเป็นร้อยละ 29.73 ของเป้าหมายระดับประเด็น** ได้แก่

แผนแม่บทระดับประเด็นที่มีสถานะการบรรลุเป้าหมายระดับวิกฤต		
แผนแม่บทฯ	**เป้าหมายแผนแม่บทระดับประเด็น**	
ประเด็น (1) ความมั่นคง	010001	ประเทศชาติมีความมั่นคงในทุกมิติ และทุกระดับเพิ่มขึ้น
ประเด็น (3) การเกษตร	030001	ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น
	030002	ผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น
ประเด็น (4) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต	040001	การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาอุตสาหกรรมและบริการ
	040002	ผลิตภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการเพิ่มขึ้น ↓
ประเด็น (5) การท่องเที่ยว	050001	ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศด้านการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้น
ประเด็น (6) พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ	060003	ช่องว่างความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ลดลง
ประเด็น (12) การพัฒนาการเรียนรู้	120001	คนไทยมีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น มีทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ 21 สามารถในการแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิผลเพิ่มขึ้น มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
ประเด็น (19) การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ	190002	ผลิตภาพของน้ำทั้งระบบเพิ่มขึ้น ในการใช้น้ำอย่างประหยัดและสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำ ↓
ประเด็น (22) กฎหมายและ กระบวนการยุติธรรม	210001	ประเทศไทยปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ
ประเด็น (23) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม	230001	ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างฐานทางเทคโนโลยี และด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของประเทศเพิ่มสูงขึ้น

หมายเหตุ ↓ : **เป้าเป้าหมายระดับประเด็นที่มีทิศทางการพัฒนาที่ลดลง โดยปรับสถานะบรรลุเป้าหมายจากเดิม** (สีส้ม) **เป็น** (สีแดง)

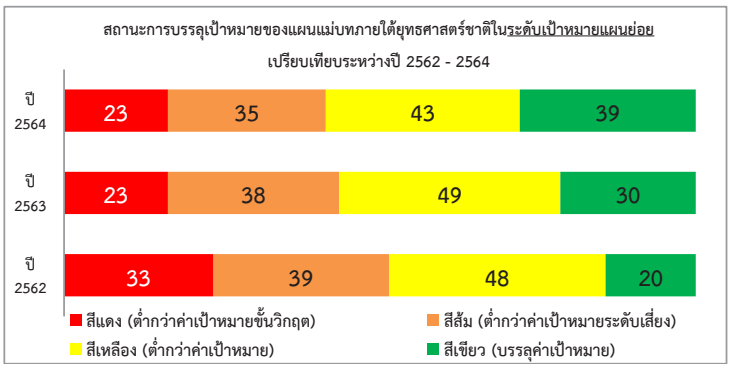

ขณะที่**พิจารณาเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (y1) รวม 140 เป้าหมาย** พบว่า ในปี **2564 มีเป้าหมายที่บรรลุตามที่กำหนดไว้ในปี 2565 แล้ว (สีเขียว) จำนวน 39 เป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 27.86 ของเป้าหมายแผนย่อยทั้งหมด** เพิ่มขึ้นจำนวน 9 เป้าหมาย จากปี 2563 ที่มีจำนวน 30 เป้าหมาย ขณะ**ที่เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย จำนวน 78 เป้าหมายยังคงมีสถานะการบรรลุเป้าหมายในระดับที่ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย แต่คาดว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในปี 2565 ประกอบด้วย เป้าหมายที่มีสถานะการบรรลุเป้าหมายเป็นสีเหลือง จำนวน 43 เป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 30.71 ของเป้าหมายแผนแม่บทย่อย และสีส้ม จำนวน 35 เป้าหมาย**คิดเป็นร้อยละ 25.00 ของเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยและยังคงเป็น**เป้าหมายที่ต่ำกว่าค่าเป้าหมายในระดับวิกฤตที่มีสีแดง รวม 23 เป้าหมาย** คิดเป็นร้อยละ 16.43 ของเป้าหมายแผนย่อยทั้งหมด ซึ่งเท่ากับปี 2563ที่มีจำนวน 23 เป้าหมาย อย่างไรก็ตาม เนื่องจากมีการปรับปรุงข้อมูลตัวชี้วัดในบางเป้าหมายแผนแม่บทย่อยจึงทำให้ค่าสีสถานะการบรรลุเป้าหมายของปีที่ผ่านมามีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง

เมื่อ**พิจารณาเปรียบเทียบสถะการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ระหว่างปี 2563 และ 2564** พบว่า **เป้าหมายที่บรรลุตามที่กำหนดไว้ในปี 2565 แล้ว (สีเขียว)** จาก 39 เป้าหมาย แผนแม่บทย่อย **มีจำนวน 11 เป้าหมายแผนแม่ย่อยย่อย จาก 7 แผนแม่บทฯ ที่มีสถานการณ์ดำเนินพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้น** ประกอบด้วย

อย่างไรก็ตาม พบว่า **มีเป้าหมายแผนแม่บทย่อยจำนวน 9 เป้าหมายย่อยที่มีการปรับค่าสถานะจากเดิมเป็นสถานะการบรรลุเป้าหมายในระดับวิกฤต (สีแดง)** ดังนี้

แผนแม่บทย่อยมีการมีการพัฒนาลดลงจากเดิมเป็นสถานะการบรรลุเป้าหมายในระดับวิกฤต		
แผนแม่บทฯ	เป้าหมายแผนแม่บทระดับประเด็น	
ประเด็น (5) การท่องเที่ยว	050101	รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น
	050301	รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทยเพิ่มขึ้น
	050401	รายได้การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำเพิ่มขึ้น
	050501	ประเทศไทยเป็นจุดเชื่อมต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียน
ประเด็น (6) พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ	060202	ความยั่งยืนทางภูมินิเวศ ภูมิสังคม และภูมิวัฒนธรรม
ประเด็น (8) ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่	080202	มูลค่าการระดมทุนผ่านตลาดทุนของกิจการที่เริ่มตั้งต้นและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพิ่มขึ้น
	080302	ความสามารถในการแข่งขันด้านการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทยดีขึ้น
ประเด็น (20) การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ	200301	เปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะอย่างเหมาะสม
ประเด็น (22) กฎหมายและ กระบวนการยุติธรรม	220102	การปฏิบัติตามและการบังคับใช้กฎหมายมีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ทั่วถึง ไม่เลือกปฏิบัติและเป็นธรรม

รายละเอียดของผลการเปรียบเทียบ**สถานะการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ทั้ง 23 ประเด็น ในระหว่างปี 2562 - 2564** แสดงผลดังตารางนี้

แผนแม่บทฯ	ปี	เป้าประเด็น			เป้าหมายแผนแม่บทย่อย															
1. ความมั่นคง	ปี 2562	010001	010002		010101	010102	010103	010201	010202	010301	010302	010401	010402	010501						
	ปี 2563	010001	010002		010101	010102	010103	010201	010202	010301	010302	010401	010402	010501						
	ปี 2564	010001	010002		010101	010102	010103	010201	010202	010301	010302	010401	010402	010501						
2. การต่างประเทศ	ปี 2562	020001			020201	020202	020301	020401	020501											
	ปี 2563	020001			020201	020202	020301	020401	020501											
	ปี 2564	020001			020201	020202	020301	020401	020501											
3. การเกษตร	ปี 2562	030001	030002		030101	030201	030202	030301	030302	030401	030501	030502	030601	030602						
	ปี 2563	030001	030002		030101	030201	030202	030301	030302	030401	030501	030502	030601	030602						
	ปี 2564	030001	030002		030101	030201	030202	030301	030302	030401	030501	030502	030601	030602						
4. อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต	ปี 2562	040001	040002		040101	040201	040301	040302	040401	040402	040501	040502	040601	040602						
	ปี 2563	040001	040002		040101	040201	040301	040302	040401	040402	040501	040502	040601	040602						
	ปี 2564	040001	040002		040101	040201	040301	040302	040401	040402	040501	040502	040601	040602						
5. การท่องเที่ยว	ปี 2562	050001	050002	050003	050101	050102	050103	050201	050202	050301	050302	050303	050401	050402	050501	050601	050602	050603		
	ปี 2563	050001	050002	050003	050101	050102	050103	050201	050202	050301	050302	050303	050401	050402	050501	050601	050602	050603		
	ปี 2564	050001	050002	050003	050101	050102	050103	050201	050202	050301	050302	050303	050401	050402	050501	050601	050602	050603		
6. พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ	ปี 2562	060001	060002	060003	060101	060201	060202													
	ปี 2563	060001	060002	060003	060101	060201	060202													
	ปี 2564	060001	060002	060003	060101	060201	060202													
7. โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล	ปี 2562	070001			070101	070102	070103	070104	070105	070201	070202	070203	070204	070301						
	ปี 2563	070001			070101	070102	070103	070104	070105	070201	070202	070203	070204	070301						
	ปี 2564	070001			070101	070102	070103	070104	070105	070201	070202	070203	070204	070301						
8. ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่	ปี 2562	080001			080101	080102	080201	080202	080301	080302	080303	080401								
	ปี 2563	080001			080101	080102	080201	080202	080301	080302	080303	080401								
	ปี 2564	080001			080101	080102	080201	080202	080301	080302	080303	080401								
9. เขตเศรษฐกิจพิเศษ	ปี 2562	090001	090002		090101	090102	090201	090202	090203	090301	090302	090303								
	ปี 2563	090001	090002		090101	090102	090201	090202	090203	090301	090302	090303								
	ปี 2564	090001	090002		090101	090102	090201	090202	090203	090301	090302	090303								
10. การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม	ปี 2562	100001			100101	100201	100301													
	ปี 2563	100001			100101	100201	100301													
	ปี 2564	100001			100101	100201	100301													
11. การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต	ปี 2562	110001			110101	110201	110301	110401	110402	110501										
	ปี 2563	110001			110101	110201	110301	110401	110402	110501										
	ปี 2564	110001			110101	110201	110301	110401	110402	110501										
12. การพัฒนาการเรียนรู้	ปี 2562	120001	120002		120101	120201														
	ปี 2563	120001	120002		120101	120201														
	ปี 2564	120001	120002		120101	120201														
13. การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี	ปี 2562	130001			130101	130201	130301	130401	130501											
	ปี 2563	130001			130101	130201	130301	130401	130501											
	ปี 2564	130001			130101	130201	130301	130401	130501											
14. ศักยภาพการกีฬา	ปี 2562	140001			140101	140201	140301													
	ปี 2563	140001			140101	140201	140301													
	ปี 2564	140001			140101	140201	140301													
15. พลังทางสังคม	ปี 2562	150001			150101	150201	150202													
	ปี 2563	150001			150101	150201	150202													
	ปี 2564	150001			150101	150201	150202													
16. เศรษฐกิจฐานราก	ปี 2562	160001			160101	160201	160202													
	ปี 2563	160001			160101	160201	160202													
	ปี 2564	160001			160101	160201	160202													
17. ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม	ปี 2562	170001			170101	170201														
	ปี 2563	170001			170101	170201														
	ปี 2564	170001			170101	170201														
18. การเติบโตอย่างยั่งยืน	ปี 2562	180001			180101	180102	180201	180301	180401	180402	180403	180501								
	ปี 2563	180001			180101	180102	180201	180301	180401	180402	180403	180501								
	ปี 2564	180001			180101	180102	180201	180301	180401	180402	180403	180501								
19. การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ	ปี 2562	190001	190002	190003	190101	190102	190103	190201	190202	190203	190301									
	ปี 2563	190001	190002	190003	190101	190102	190103	190201	190202	190203	190301									
	ปี 2564	190001	190002	190003	190101	190102	190103	190201	190202	190203	190301									
20. การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ	ปี 2562	200001	200002		200101	200201	200301	200302	200401	200501										
	ปี 2563	200001	200002		200101	200201	200301	200302	200401	200501										
	ปี 2564	200001	200002		200101	200201	200301	200302	200401	200501										
21. การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ	ปี 2562	210001			210101	210102	210201													
	ปี 2563	210001			210101	210102	210201													
	ปี 2564	210001			210101	210102	210201													
22. กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม	ปี 2562	220001	220002		220101	220102	220103	220201												
	ปี 2563	220001	220002		220101	220102	220103	220201												
	ปี 2564	220001	220002		220101	220102	220103	220201												
23. การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม	ปี 2562	230001	230002		230101	230102	230201	230301	230401	230501	230502									
	ปี 2563	230001	230002		230101	230102	230201	230301	230401	230501	230502									
	ปี 2564	230001	230002		230101	230102	230201	230301	230401	230501	230502									

หมายเหตุ : รหัสเป้าหมายระดับประเด็นและรหัสเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยสามารถดูรายละเอียดได้ที่ภาคผนวก 2

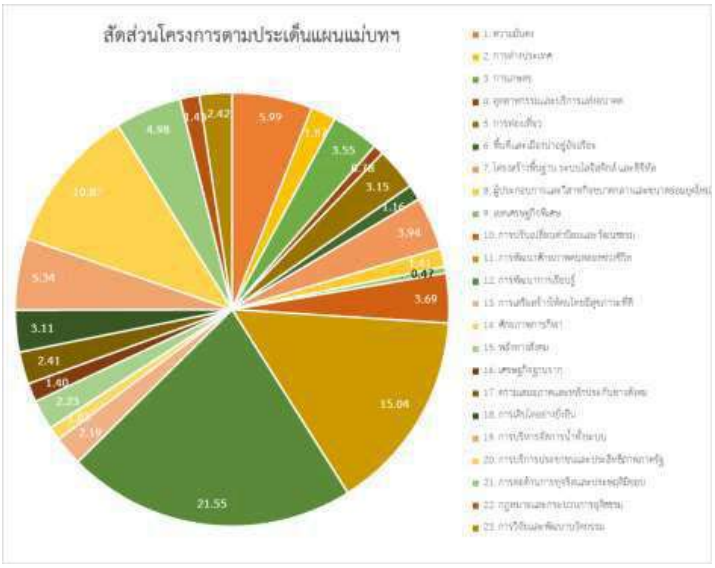

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจำนวนโครงการที่สอดคล้องกับเป้าหมายระดับประเด็นและเป้าหมายแผนแม่บทย่อย พบว่า ตั้งแต่มีการเปิดใช้ระบบ eMENSCR จนถึงสิ้นเดือนตุลาคม 2564 มีโครงการในระบบ eMENSCR ที่ผ่านการอนุมัติจากผู้บริหาร (M7) แล้ว จำนวน 62,641 โครงการ โดย**แผนแม่บทฯ ประเด็น (12) การพัฒนาการเรียนรู้มีจำนวนโครงการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21.55 ของจำนวนโครงการที่ผ่าน M7 ทั้งหมดในระบบ eMENSCR ประเด็นที่ ซึ่งเป็นแผนแม่บทฯ ที่เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์** ขณะที่ **แผนแม่บทฯ ประเด็นที่มีจำนวนโครงการน้อยที่สุดเป็นแผนแม่บทฯ เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน** อาทิ ประเด็น (4) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต ที่มีจำนวนโครงการ 485 โครงการหรือคิดเป็นร้อยละ 0.78 ของจำนวนโครงการที่ผ่าน M7 ทั้งหมดในระบบระบบ eMENSCR หรือประเด็น (9) เขตเศรษฐกิจพิเศษ มีจำนวนโครงการ 295 โครงการหรือคิดเป็นร้อยละ 0.47 ของจำนวนโครงการที่ผ่าน M7 ทั้งหมดในระบบ eMENSCR **โดยแผนแม่บทฯ ประเด็น (12) การพัฒนาการเรียนรู้ มีจำนวนโครงการมากที่สุดซึ่งมีโครงการจำนวนทั้งสิ้น 13,447 โครงการ** โดยเป็นเป้าหมาย**ระดับประเด็นคนไทยมีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้นมีทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ 21 สามารถในการแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิผลเพิ่มขึ้น มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีจำนวนโครงการทั้งสิ้น 12,363 โครงการ** อย่างไรก็ตาม เป้าหมายระดับประเด็นดังกล่าวถึงมีจำนวนโครงการมากที่สุดในระบบ แต่ยังคงมีสถานะการบรรลุเป้าหมายใน**ระดับวิกฤต (สีแดง)** และ**เป้าหมายระดับประเด็น** คนไทยได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพตามความถนัดและความสามารถของพหุปัญญาดีขึ้น ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายใน**ระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) จำนวน 1,084 โครงการ** และเมื่อพิจารณาในรายเป้าหมายแผนแม่บทย่อยจำนวน 2 เป้าหมาย พบว่า เป้าหมายแผนแม่บทย่อยไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะการเรียนรู้ และทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ 21 สามารถเข้าถึงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตดีขึ้น มีการปรับค่าสถานะการบรรลุเป้าหมายจาก**ระดับวิกฤต (สีแดง)** เป็น**ระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย (สีเหลือง)** โดยมีจำนวนโครงการมากถึง 12,689 โครงการ **ในขณะที่ประเด็นที่มีโครงการจำนวนมากเป็นอันดับที่ 2 คือ แผนแม่บทฯ ประเด็น (11) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต**เป้าหมายระดับประเด็น **คนไทยทุกช่วงวัยมีคุณภาพได้รับการพัฒนาอย่างสมดุลทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา และคุณธรรมจริยธรรม เป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21 รักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีโครงการภายใต้แผนแม่บทฯ ทั้งสิ้น 9,385 โครงการ ซึ่งมีสถานะบรรลุเป้าหมายในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย(สีเหลือง)**

ทั้งนี้ หากพิจารณาหน่วยงานระดับกระทรวงที่มีการบันทึกข้อมูลโครงการ/การดำเนินการในระบบ eMENSCR มากที่สุด พบว่า กระทรวงศึกษาธิการได้นำเข้าข้อมูลโครงการ/การดำเนินการในระบบ eMENSCR จำนวน 20,766 โครงการ โดยมีความที่เกี่ยวข้องกับแผนแม่บทฯ ประเด็น (12) การพัฒนาการเรียนรู้ ถึง 8,973 โครงการ หรือคิดเป็นร้อยละ 43.21 ของโครงการภายใต้กระทรวงศึกษาธิการ

โดยรายละเอียดจำนวนโครงการที่สอดคล้องกับ 37 เป้าหมายระดับประเด็น และ 140 เป้าหมายแผนแม่บทย่อย สรุปได้ดังนี้

แผนแม่บทฯ	เป้าประเด็น			เป้าหมายแผนแม่บทย่อย														
1. ความมั่นคง	010001	010002		010101	010102	010103	010201	010202	010301	010302	010401	010402	010501					
จำนวนโครงการ/การดำเนินการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 3,738 โครงการ	2,872	866		455	486	128	1,614	320	82	155	42	94	362					
2. การต่างประเทศ	020001			020201	020202	020301	020401	020501										
จำนวนโครงการ/การดำเนินการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,166 โครงการ	1,166			291	356	222	187	110										
3. การเกษตร	030001	030002		030101	030201	030202	030301	030302	030401	030501	030502	030601	030602					
จำนวนโครงการ/การดำเนินการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 2,215 โครงการ	726	1,489		266	731	170	76	9	371	56	105	346	85					
4. อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต	040001	040002		040101	040201	040301	040302	040401	040402	040501	040502	040601	040602					
จำนวนโครงการ/การดำเนินการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 485 โครงการ	230	255		57	66	80	25	13	22	58	4	53	107					
5. การท่องเที่ยว	050001	050002	050003	050101	050102	050103	050201	050202	050301	050302	050303	050401	050402	050501	050601	050602	050603	
จำนวนโครงการ/การดำเนินการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,969 โครงการ	319	865	785	747	300	8	209	4	42	3	15	18	3	187	68	240	125	
6. พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ	060001	060002	060003	060101	060201	060202												
จำนวนโครงการ/การดำเนินการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 725 โครงการ	522	165	38	600	74	51												
7. โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล	070001			070101	070102	070103	070104	070105	070201	070202	070203	070204	070301					
จำนวนโครงการ/การดำเนินการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 2,458 โครงการ	2,458			728	451	16	254	427	57	115	166	32	212					
8. ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่	080001			080101	080102	080201	080202	080301	080302	080303	080401							
จำนวนโครงการ/การดำเนินการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 878 โครงการ	878			159	157	36	14	37	89	149	237							
9. เขตเศรษฐกิจพิเศษ	090001	090002		090101	090102	090201	090202	090203	090301	090302	090303							
จำนวนโครงการ/การดำเนินการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 295 โครงการ	150	145		86	66	17	1	3	37	67	18							
10. การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม	100001			100101	100201	100301												
จำนวนโครงการ/การดำเนินการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 2,302 โครงการ	2,302			2,160	25	117												
11. การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต	110001			110101	110201	110301	110401	110402	110501									
จำนวนโครงการ/การดำเนินการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 9,385 โครงการ	9,385			1,860	438	5,179	1,594	116	198									
12. การพัฒนาการเรียนรู้	120001	120002		120101	120201													
จำนวนโครงการ/การดำเนินการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 13,447 โครงการ	12,363	1,084		12,689	758													
13. การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี	130001			130101	130201	130301	130401	130501										
จำนวนโครงการ/การดำเนินการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,364 โครงการ	1,364			519	119	452	99	175										
14. ศักยภาพการกีฬา	140001			140101	140201	140301												
จำนวนโครงการ/การดำเนินการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 643 โครงการ	643			324	236	83												
15. พลังทางสังคม	150001			150101	150201	150202												
จำนวนโครงการ/การดำเนินการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,392 โครงการ	1,392			1,293	42	57												
16. เศรษฐกิจฐานราก	160001			160101	160201	160202												
จำนวนโครงการ/การดำเนินการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 874 โครงการ	874			469	295	110												
17. ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม	170001			170101	170201													
จำนวนโครงการ/การดำเนินการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,502 โครงการ	1,502			597	905													
18. การเติบโตอย่างยั่งยืน	180001			180101	180102	180201	180301	180401	180402	180403	180501							
จำนวนโครงการ/การดำเนินการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,942 โครงการ	1,942			272	783	205	261	17	54	202	148							
19. การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ	190001	190002	190003	190101	190102	190103	190201	190202	190203	190301								
จำนวนโครงการ/การดำเนินการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 3,334 โครงการ	2,103	777	454	1,589	123	43	299	205	585	490								
20. การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ	200001	200002		200101	200201	200301	200302	200401	200501									
จำนวนโครงการ/การดำเนินการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 6,784 โครงการ	4,801	1,983		830	702	300	45	3021	1,886									
21. การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ	210001			210101	210102	210201												
จำนวนโครงการ/การดำเนินการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 3,110 โครงการ	3,110			1970	1,002	138												
22. กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม	220001	220002		220101	220102	220103	220201											
จำนวนโครงการ/การดำเนินการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 895 โครงการ	197	698		144	50	38	663											
23. การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม	230001	230002		230101	230102	230201	230301	230401	230501	230502								
จำนวนโครงการ/การดำเนินการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,509 โครงการ	1,082	427		192	90	257	88	351	431	100								

01 ความมั่นคง

"ประเทศชาติมีความมั่นคงปลอดภัย มีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดองของคนในชาติ อยู่ร่วมกันอย่างสันติ ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขบนพื้นฐานของสังคมพหุวัฒนธรรม การเคารพความหลากหลาย และหลักธรรมาภิบาล มีความพร้อมเผชิญเหตุ และรับมือกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงในทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง เป็นภูมิคุ้มกันให้ประชาชนอยู่ดีกินดี และมีความสุข ส่งเสริมการบริหารและการพัฒนาประเทศในทุกด้านต่อไป"

ความมั่นคง

จ.1

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (01) ความมั่นคง มีเป้าหมายสำคัญในการบริหารจัดการสภาวะด้านความมั่นคงส่งผลกระทบต่อการบริหารและการพัฒนาประเทศ และเอื้อต่อการดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงและด้านอื่น ๆ ให้ขับเคลื่อนไปตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนดได้ภายใต้หลักความมั่นคงแบบองค์รวม โดยมีเป้าหมายระดับประเด็น คือ **ประเทศชาติมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับเพิ่มขึ้น และประชาชนอยู่ดี กินดี และมีความสุขดีขึ้น** ซึ่งมีส่วนสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายประเด็นยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 6 ด้าน โดยเฉพาะด้านความมั่นคง

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

010001 ประเทศชาติมีความมั่นคงในทุกมิติ และทุกระดับเพิ่มขึ้น

จ.2

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ดัชนีสันติภาพของโลกเป็น 1 ใน 75 ของโลก

(1) ประเทศชาติมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับเพิ่มขึ้น โดยพิจารณาดัชนีสันติภาพโลก (Global Peace Index - GPI) จัดทำโดยสถาบันเศรษฐศาสตร์และสันติภาพ (Institute for Economics and Peace - IEP) ระบุว่า ในปี 2564 ประเทศไทยมีดัชนีสันติภาพโลกอยู่ในอันดับที่ 113 จาก 163 ประเทศทั่วโลก ดีขึ้นจากปี 2563 ซึ่งประเทศไทยอยู่อันดับที่ 114 อย่างไรก็ดี อันดับดังกล่าวยังห่างกว่าค่าเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ว่าประเทศไทยจะต้องได้รับดัชนีสันติภาพโลกอันดับที่ 75 ภายในปี 2565 ยังคงห่างมากถึง 39 อันดับ ทั้งนี้ สถาบันเศรษฐศาสตร์และสันติภาพได้รายงานสถานการณ์โดยภาพรวมของการจัดอันดับดัชนีสันติภาพโลกในปี 2564 ดัชนีสันติภาพโดยเฉลี่ยทั่วโลกมีคะแนนลดลงร้อยละ 0.07 ยังถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงในระดับที่ไม่มีนัยสำคัญมากนัก รายงานดังกล่าวยังระบุด้วยว่า 87 ประเทศ (รวมถึงประเทศไทย) มีพัฒนาการของการเกิดสันติสุขที่ดีขึ้น และ 73 ประเทศที่การเกิดสันติสุขมีระดับที่ตกต่ำลง อย่างไรก็ดี ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่เกิดขึ้นทั่วโลก ได้ส่งผลให้รัฐบาลหลาย ๆ ประเทศรวมถึงประเทศไทยได้กำหนดมาตรการในการจำกัดสิทธิของประชาชน อาทิ กิจกรรมหรือการเคลื่อนไหวทางการเมืองในตลอดช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ดังนั้น เมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ผ่อนคลายลงตามลำดับ เพื่อให้เกิดการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2565 หรือการดำเนินการเพื่อให้บรรลุค่าเป้าหมายในระดับที่ใกล้เคียง

ดัชนีสันติภาพโลก (อันดับ)

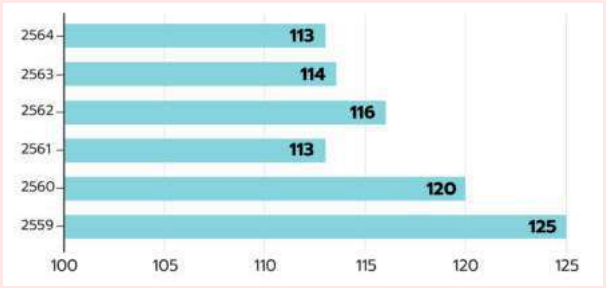

กับเป้าหมายที่กำหนด จึงควรเน้นการทำให้ประเทศไทยเกิดสภาวะแวดล้อมของประเทศที่มีความมั่นคงและมีความสงบเรียบร้อย มีการผ่อนปรนมาตรการต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปสู่บรรยากาศแห่งความรู้สึกผ่อนคลายและปลอดภัยมากขึ้น นอกจากนี้ ควรมีการกำกับติดตามสภาวะทางการเมืองในปัจจุบันอย่างใกล้ชิด เพื่อป้องกันมิให้เกิดเงื่อนไขหรือสถานการณ์แห่งความรุนแรงของประชาชนแต่ละฝ่ายซึ่งอาจกระทบกับดัชนีสันติภาพของประเทศไทยในอนาคต

010002 ประชาชนอยู่ดี กินดีและมีความสุขดีขึ้น

จ.2

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ดัชนีความสุขของประชากรไทยเป็น 1 ใน 35 ของโลก

2) ประชาชนอยู่ดี กินดีและมีความสุขดีขึ้น

โดยพิจารณาจากดัชนีชี้วัดความสุขโลก โดยในปี 2564 ใช้ข้อมูลจากปี 2562 - 2563 ส่งผลให้ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 54 จาก 149 ประเทศทั่วโลก อย่างไรก็ตาม อันดับของประเทศไทยยังคงที่เมื่อเทียบกับปี 2563 แต่คะแนนรวมลดลงจาก 5.999 ในปี 2563 เป็น 5.985 ในปี 2564 จึงส่งผลให้ยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายในปี 2565 ที่ประเทศไทยต้องอยู่ในอันดับ 1 ใน 35 ของโลก โดยประเด็นท้าทายในปี 2564 จากรายงานดัชนีความสุขได้เน้นเรื่อง ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 โดยมุ่งเน้น 2 เรื่องในการวัดความสุขของประเทศ คือ โครงสร้างและคุณภาพของชีวิตผู้คนในประเทศและประเมินรัฐบาลในการรับมือกับการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เนื่องจากผลกระทบของการแพร่ระบาดดังกล่าวส่งผลให้เกิดความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ ความวิตกกังวลต่าง ๆ ความเครียด ความท้าทายต่อจิตใจและสุขภาพร่างกาย ซึ่งเกิดจากหลายสาเหตุที่นำมาซึ่งความสุขของประชากรในประเทศ อาทิ มาตรการล็อกดาวน์อันทำให้สุขภาพจิตลดลง

ดัชนีชี้วัดความสุขของประชากรไทย (อันดับ)

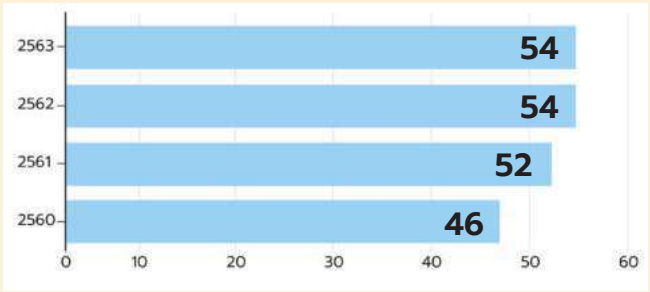

ดัชนีชี้วัดความสุขของประชากรไทย (คะแนน)

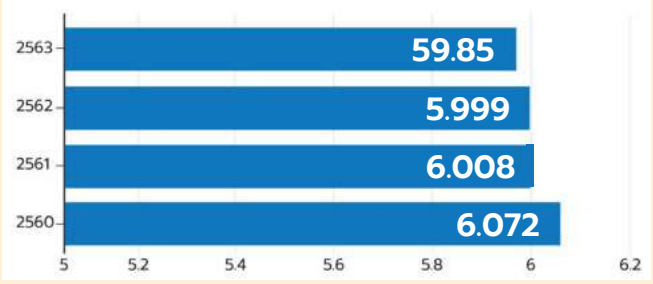

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลไทยมีมาตรการที่ชัดเจนในการรับมือกับการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมาตรการที่สำคัญและส่งผลต่อการรับมือต่อการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 คือ การเว้นระยะห่างซึ่งเป็นการท้าทายที่สำคัญ เนื่องจากความสัมพันธ์ทางสังคมส่งผลต่อความสุขของประชากรอย่างแพร่หลาย

ทั้งนี้ ประเด็นความท้าทายที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายระดับประเด็นแผนแม่บทฯ โดยสรุปภาพรวม ได้แก่ **(1) สถานการณ์ทางการเมืองและความมั่นคงระหว่างประเทศทั้งในระดับโลกและภูมิภาค** ซึ่งมักมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามสภาวการณ์ของการถ่วงดุลระหว่างประเทศมหาอำนาจ ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้เกิดเงื่อนไข ความสลับซับซ้อนและความท้าทายในการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและรักษาผลประโยชน์ของชาติอยู่เสมอ **(2) สถานการณ์ทางการเมืองและความมั่นคงภายในประเทศ** ปัจจุบันแนวโน้มของความขัดแย้งทางการเมืองของประเทศไทยยังต้องคอยติดตามอย่างใกล้ชิด เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดสถานการณ์ที่บานปลายจนไม่สามารถควบคุมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความคิดเห็นที่แตกต่างกันของประชาชนแต่ละช่วงอายุวัย รวมไปถึงทัศนคติและมุมมองที่แตกต่างกันต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข **(3) ความพร้อมของบุคลากรภายในหน่วยงานความมั่นคง** โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะความเชี่ยวชาญในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบดิจิทัล ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างสมรรถภาพของหน่วยงานในการรับมือภัยความมั่นคงที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในอนาคต และ **(4) การบริหารจัดการความมั่นคง** ควรมีการดำเนินการอย่างบูรณาการ มีการเชื่อมโยงข้อมูลโดยการอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน สร้างความรับรู้ในด้านการรักษาความปลอดภัยพลเรือนให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนโดยทั่วไป รวมทั้งสร้างบรรยากาศของความมั่นคงแบบองค์รวม

แผนแม่บทฯ ประเด็น (01) ความมั่นคง

ประกอบด้วย 10 เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย โดยมีสถานะการบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1) กับเป้าหมายระดับประเด็น (Y2)

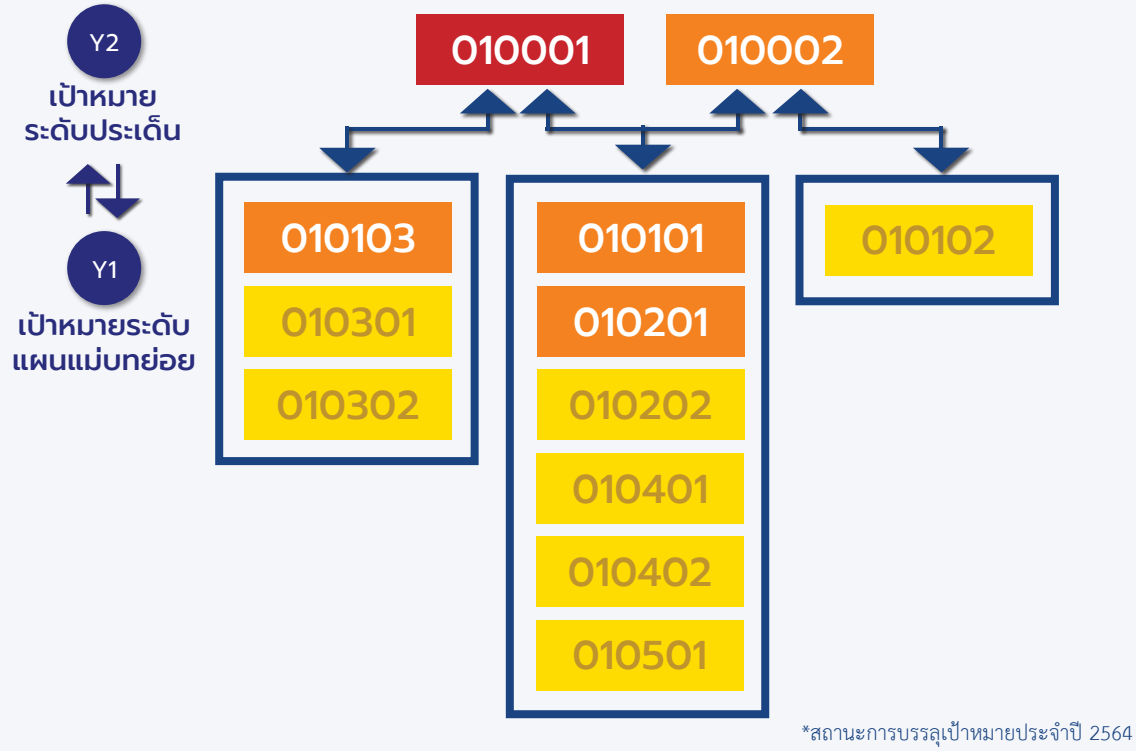

*สถานะการบรรลุเป้าหมายประจำปี 2564

010101

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ประชาชนมีความมั่นคง ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 คือ ระดับความมั่นคงปลอดภัยภายในประเทศและศักยภาพตำรวจระดับสากล (WI2SPI) ดีขึ้น อยู่ในลำดับ 1 ใน 55 ของโลก

เนื่องจากตัวชี้วัด WISPI ไม่ได้มีการจัดอันดับมาเป็นเวลานาน จึงได้พิจารณาตัวชี้วัดเทียบเคียงใหม่ คือ ระดับความมั่นคงปลอดภัยภายในประเทศและศักยภาพตำรวจ ซึ่งผลการประเมินพบว่าระดับความปลอดภัยในสังคมมีแนวโน้มดีขึ้น จากปัจจัยที่สำคัญ อาทิ อัตราการเกิดคดีฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาอยู่ระดับ 1.64 ต่อประชากร 100,000 คน ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ โดยรวมที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแล้ว ระดับความมั่นคงปลอดภัยภายในประเทศและศักยภาพตำรวจไทยอยู่ในระดับ 60 สำหรับระดับความมั่นคงปลอดภัยทางสังคม ภายใต้ดัชนีสันติภาพโลก ไทยมีระดับความมั่นคงปลอดภัยทางสังคม ประจำปี 2564 อยู่ในอันดับที่ 119 จาก 163 ประเทศ **ทำให้สถานการณ์บรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง**

010102

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

คนไทยจงรักภักดี ซื่อสัตย์ พร้อมธำรงรักษาไว้ซึ่งสถาบันหลักของชาติสถาบันศาสนาเป็นที่เคารพยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทยสูงขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 คือ ทุนทางสังคม อาทิ ความเชื่อถือ ความไว้วางใจ การสื่อสารเผยแพร่ความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องต่อสถาบันหลักของชาติ

โดยพิจารณาจาก 2 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) องค์ความรู้ของคนไทยเกี่ยวกับสถาบันหลักของชาติ (ด้านศาสนา) ร้อยละ 69.30 และ (2) กิจการด้านศาสนาที่สามารถส่งเสริมความเข้าใจอันดีและการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม ร้อยละ 91.30 ทั้งนี้ผลการประเมินโดยรวมทั้ง 2 องค์ประกอบ อยู่ที่ร้อยละ 80.25 **ทำให้สถานการณ์บรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**

010103

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

การเมืองมีเสถียรภาพและธรรมาภิบาลสูงขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 คือ ประสิทธิผลของรัฐบาลจากการประเมินของธนาคารโลก ได้รับการประเมินไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70

โดยในปี 2563 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 67 จาก 192 ประเทศ (ร้อยละ 63.46) ลดลงจากปี 2561 และ 2562 (ร้อยละ 66.83 และ 65.87) ซึ่ง และดัชนีเสถียรภาพการเมืองในปี 2563 คะแนนรวม -0.62 คะแนน ลดลงจากปี 2561 และ 2562 จาก - 0.80 และ - 0.48 คะแนน **ทำให้สถานการณ์บรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง**

010201

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ปัญหาความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน (เช่น ปัญหายาเสพติด ความมั่นคงทางไซเบอร์ การค้ามนุษย์ ฯลฯ) ได้รับการแก้ไขจนไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารและพัฒนาประเทศ กำหนดค่าเป้าหมายต่อการบรรลุในปี 2565 คือ ระดับความสำเร็จของการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในปัจจุบันดีขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 50

โดยพิจารณาจาก **(1) สถานการณ์ปัญหายาเสพติด** ภาพรวมการแก้ไขปัญหายาเสพติดในปัจจุบันพบว่ามีแนวโน้มในระดับที่ดีขึ้นจากปัจจัยเชิงบวก อาทิ จำนวนพื้นที่ที่มีการจัดการเพื่อเสริมสร้างให้มีพื้นที่ปลอดภัยจากยาเสพติด จำนวน 5,403 ตำบล/50 เขต คิดเป็นร้อยละ 90.49 ของเป้าหมายในพื้นที่ **(2) สถานการณ์ปัญหาความมั่นคงทางไซเบอร์** โดยสถิติภัยคุกคามทางไซเบอร์ในปี 2564 มีจำนวน 1,336 ครั้ง ซึ่งมีแนวโน้มลดลง และ **(3) สถานการณ์ปัญหาการค้ามนุษย์** จากรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ประเทศไทยลดลงเป็นระดับ Tier 2 Watchlist จากเดิมที่รัฐบาลไทยสามารถยกระดับอยู่ที่ Tier 2 ต่อเนื่องมาตลอด 3 ปี ตั้งแต่ปี 2561 – 2563 **ทำให้สถานการณ์บรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง**

010202

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ภาคใต้มีความสงบสุข ร่มเย็น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 คือ (1) จำนวนงบประมาณด้านความมั่นคงในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ลดลงร้อยละ 10 ต่อปี (2) สถิติจำนวนเหตุรุนแรง/สูญเสียลดลงร้อยละ 20 ต่อปี และ (3) ปริมาณการเข้า-ออก ของนักท่องเที่ยว และมูลค่าการลงทุนในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ต่อปี

โดยในปี 2564 มีการจัดสรรงบประมาณ ลดลงจากปี 2563 คิดเป็นร้อยละ 10.12 ในขณะที่สถิติจำนวนเหตุรุนแรง/สูญเสีย เพิ่มขึ้นจากปี 2563 คิดเป็นร้อยละ 53.70 แต่สถิติการเสียชีวิตในปี 2564 ลดลงจากปี 2563 คิดเป็นร้อยละ 42.42 และปริมาณนักท่องเที่ยวในปี 2564 ลงลดจากปี 2563 คิดเป็นร้อยละ 75.4 **ทำให้สถานการณ์บรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**

010301

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 คือ ประสิทธิภาพของหน่วยงานด้านการข่าวและประชาคมข่าวกรอง ร้อยละ 85

ประสิทธิภาพของหน่วยงานด้านการข่าวและประชาคมข่าวกรอง ในปี 2564 อยู่ที่ร้อยละ 67.50 คิดเป็นร้อยละ 84.38 ของค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 ประกอบกับการดำเนินการของหน่วยงานด้านข่าวกรองและประชาคมข่าวกรองที่ดำเนินการตามยุทธศาสตร์ข่าวกรองแห่งชาติ (พ.ศ. 2562 - 2565) และแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาระบบงานข่าวกรองแบบบูรณาการ ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 – 2565) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการตามแผนเตรียมพร้อมแห่งชาติและแผนความมั่นคงเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องด้วยความร่วมมือของทุกภาคส่วน จึงสามารถควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สะท้อนถึงการมีแผนเตรียมพร้อมที่ปฏิบัติได้จริง และทุกภาคส่วนมีศักยภาพในการรับมือภายใต้สถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างเป็นเอกภาพ **ทำให้สถานการณ์บรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**

010302

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

กองทัพและหน่วยงานมีความพร้อมสูงขึ้นที่จะเผชิญภัยคุกคามทุกรูปแบบทุกมิติและทุกระดับความรุนแรง กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 คือ ระดับความพร้อมของกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคง ร้อยละ 80

โดยในปี 2564 กองทัพได้พิจารณายกเลิก ปรับลด และเลื่อนการจัดหายุทโธปกรณ์บางรายการออกไปคงเหลือไว้เฉพาะที่จำเป็น เนื่องจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้การจัดอันดับความแข็งแกร่งด้านการทหารจาก 140 ประเทศของ Global Firepower ที่พิจารณาจากความพร้อมและความสามารถในการรบเมื่อต้องทำสงครามตามแบบทั้งภาคพื้นดิน ในทะเล และในอากาศ ความสามารถการส่งกำลังบำรุง และงบประมาณ ลดลงจาดอันดับที่ 23 ในปี 2563เป็นอันดับที่ 26 ในปี 2564 อย่างไรก็ตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคง ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 – 2565) ซึ่งเป็นแผนระดับที่ 3 และได้ขับเคลื่อนเป้าหมายของแผนย่อยโดยการเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ การพัฒนาระบบกำลังสำรอง การพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพ การส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อการป้องกันประเทศ การพัฒนาทางด้านไซเบอร์ และการพัฒนาทักษะบุคลากรทางไซเบอร์ สามารถบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ **จึงมีความเป็นไปได้ที่จะสามารถบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2565 ทำให้สถานการณ์บรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**

ความมั่นคง

010401

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ประเทศไทยมีความมั่นคงและสามารถรับมือกับความท้าทายจากภายนอกได้ทุกรูปแบบสูงขึ้น กำหนดค่าสถานะเป้าหมายในปี 2565 คือ ระดับความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านความมั่นคงทุกมิติกับประเทศมหาอำนาจและประเทศที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ มากขึ้น/ดีขึ้นจากเดิม ร้อยละ 5-10

โดยในปี 2564 ไทยได้จัดให้มีการเยือนและการหารือทวิภาคีของผู้แทนระดับสูงเพื่อยกระดับความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศมหาอำนาจและมิตรประเทศ พร้อมทั้งส่งเสริมความร่วมมือด้านความมั่นคงกับนานาประเทศในการรับมือและบรรเทาผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 อย่างต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างบทบาทและภาพลักษณ์ของไทยในเวทีโลก โดยเฉพาะในเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระดับอนุภูมิภาคและระดับภูมิภาค **ทำให้สถานการณ์บรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**

010402

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ประเทศไทยมีบทบาทเพิ่มขึ้นในการกำหนดทิศทางและส่งเสริมเสถียรภาพของภูมิภาคเอเชีย รวมทั้งเป็นประเทศแนวหน้าในภูมิภาคอาเซียน กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 คือ ระดับความสำเร็จของบทบาทไทยในการกำหนดทิศทางและส่งเสริมเสถียรภาพของภูมิภาคเอเชีย มากขึ้น/ดีขึ้นจากเดิมร้อยละ 5-10

โดยในปี 2564 ไทยได้ผลักดันข้อเสนอสำคัญที่ได้รับการยอมรับจากประเทศสมาชิกและประเทศคู่เจรจาจากความสำเร็จในการแสดงบทบาทและข้อริเริ่มของไทยดังกล่าว **สะท้อนให้เห็นถึงการขับเคลื่อนเป้าหมายของแผนแม่บทย่อยที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ** ส่งผลให้บทบาทของไทยในภูมิภาคเอเชียมีพัฒนาการที่สำคัญ **ทำให้สถานการณ์บรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**

010501

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

กลไกการบริหารจัดการความมั่นคงมีประสิทธิภาพสูงขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 คือ ระดับประสิทธิภาพการดำเนินการพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงร้อยละ 80

โดยในปี 2564 ระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานของหน่วยงานด้านการจัดการความมั่นคง อยู่ที่ระดับร้อยละ 67.78 คิดเป็นร้อยละ 84.73 ของค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 และได้ดำเนินการตามแผนบูรณาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2564 – 2565) โดยจัดตั้งกลไกภายใต้ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง **ทำให้สถานการณ์บรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**

010101

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การรักษาความสงบภายในประเทศ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

ประชาชนมีความมั่นคง ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ระดับความมั่นคงปลอดภัยภายในประเทศและศักยภาพตำรวจระดับสากล (WISPI) อยู่ในอันดับ 1 ใน 55 ของโลก

การเสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน มุ่งเน้นการสร้างเสริมความสงบเรียบร้อยและสันติสุขให้เกิดขึ้นกับประเทศชาติบ้านเมือง การกำหนดมาตรการในการป้องกันอาชญากรรม ความปลอดภัยในที่สาธารณะ และบนท้องถนน ประชาชนอยู่ดีมีสุข มีความเข้มแข็ง มีรายได้เพียงพอ ได้รับโอกาส สิทธิ ความเสมอภาค มีความตระหนักเข้าใจปัญหาและภัยความมั่นคง พร้อมที่จะร่วมแก้ไขปัญหาของชาติ โดยให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และมีความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งต้องอาศัยการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของทุกภาคส่วน สภาพสังคมที่มีระเบียบและมาตรการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ประชาชนมีอาชีพ และรายได้ในระบบเศรษฐกิจที่มั่นคง มีภูมิคุ้มกันและชุมชนที่เข้มแข็ง มีกลไกป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ มีเทคโนโลยี วัสดุอุปกรณ์ อาวุธยุทโธปกรณ์ ระบบรับแจ้งเหตุ และระบบฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงครอบคลุมครบถ้วน รวมทั้งการปลูกจิตสำนึก คุณธรรม และจรรยาบรรณให้กับบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในปี 2564 คือความความท้าทายจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม ทำให้ประชาชนบางส่วนมีอาชีพและรายได้ที่ไม่แน่นอน เกิดปัญหาอาชญากรรมที่มุ่งประสงค์ต่อทรัพย์สินมากขึ้น

ระดับความมั่นคงปลอดภัยของสังคมของประเทศไทย
(ภายใต้ Global Peace Index)

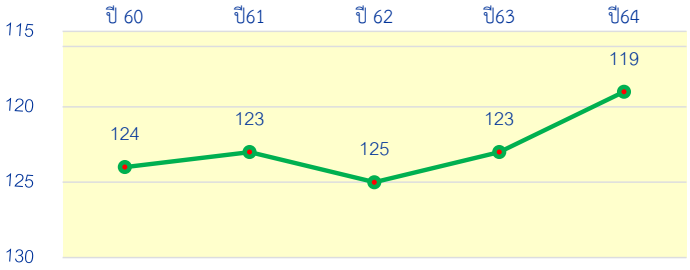

ที่มา: สถาบันวิจัยด้านเศรษฐศาสตร์และสันติภาพ
(Institute for Economics and Peace: IEP)

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย พิจารณาจากระดับความมั่นคงปลอดภัยภายในประเทศและศักยภาพตำรวจระดับสากล (WISPI) โดยเป็นการจัดอันดับโดย International Police Science Association (IPSA) ซึ่งมีการประเมิน ณ ปี 2559 เป็นปีล่าสุด โดยประเทศไทยได้อันดับที่ 69 จาก 127 ประเทศ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากตัวชี้วัด WISPI ไม่ได้มีการจัดอันดับมาเป็นเวลานาน สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) จึงได้พิจารณาตัวชี้วัดเทียบเคียงใหม่ คือ ระดับความมั่นคงปลอดภัยภายในประเทศและศักยภาพตำรวจไทย ซึ่งผลการประเมินพบว่าระดับความปลอดภัยในสังคมมีแนวโน้มดีขึ้น จากปัจจัยที่สำคัญ อาทิ อัตราการเกิดคดีฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาอยู่ระดับ 1.64 ต่อประชากร 100,000 คน ซึ่งมีแนวโน้มลดลงอย่างมีนัยสำคัญจากช่วงปี 2561 - 2563 ที่อัตรา 2.25 2.20 และ 1.90 ตามลำดับ จำนวนคดีทำร้ายร่างกายสาหัสลดลงร้อยละ 7.79 ส่งผลให้ความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ อยู่ในระดับที่ร้อยละ 81.18 ซึ่งมีแนวโน้มความเชื่อมั่นสูงขึ้นจากปี 2561 ที่อยู่ระดับร้อยละ 78.71 ในขณะที่ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ อยู่ในเกณฑ์ระดับ A ที่คะแนน 86.96 สำหรับในประเด็นกระบวนการยุติธรรม เรื่องความพึงพอใจและความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม และการลดลงของอัตราการกระทำผิดซ้ำยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเป้าหมาย ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ โดยรวมที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแล้วระดับความมั่นคงปลอดภัยภายในประเทศและศักยภาพตำรวจไทย อยู่ในระดับ 60 สำหรับระดับความมั่นคงปลอดภัยทางสังคม (Societal Safety and Security Domain) ภายใต้ดัชนีสันติภาพโลก หรือ Global Peace Index (GPI) ของสถาบันวิจัยด้านเศรษฐศาสตร์และสันติภาพ (Institute for Economics and Peace : IEP) ไทยมีระดับความมั่นคงปลอดภัยทางสังคม ประจำปี 2564 อยู่ในอันดับที่ 119 จาก 163 ประเทศและเขตแดนทั่วโลก ซึ่งเป็นอันดับที่ดีขึ้นจากปี 2563 ที่อยู่ในอันดับ 123 และปี 2562 ที่อยู่ในอันดับที่ 125 ซึ่งสะท้อนว่า หน่วยงานด้านความมั่นคงได้ดำเนินการป้องกัน ปราบปราม รวมทั้งเตรียมพร้อมในการปฏิบัติเพื่อลดความสูญเสียและผลกระทบจากความรุนแรงของอาชญากรรมและเหตุรุนแรงทั้งจากภายในและภายนอกประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การดำเนินงานที่ผ่านมา การดำเนินงานของหน่วยงานด้านความมั่นคงเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายในช่วงปี 2564 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลกระบวนการดิจิทัลด้านอำนวยความยุติธรรมและด้านติดตามสถานะคดี การพัฒนาระบบป้องกันการโจมตีทางไซเบอร์ โดยพัฒนาระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ (CRIMES) ทั่วประเทศให้มีความปลอดภัย และมีข้อมูลที่น่าเชื่อถือ รวมทั้งเฝ้าระวังป้องกันการลักลอบนำข้อมูลส่วนบุคคลออกจากระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ (CRIMES) โดยไม่ได้รับอนุญาต การจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์พื้นฐานที่ทันสมัยสำหรับใช้ในงานตรวจสถานที่เกิดเหตุ การเพิ่มศักยภาพของเจ้าหน้าที่ในการเก็บพยานหลักฐาน การพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพการตรวจสถานที่เกิดเหตุและการเก็บหลักฐานให้มีความน่าเชื่อถือ การปรับปรุงศูนย์รับแจ้งเหตุฉุกเฉิน การจัดทำระบบ Safe System

010101

เพื่อป้องกันการสูญเสียชีวิตและผู้บาดเจ็บบนถนน การพัฒนาประสิทธิภาพผู้ปฏิบัติงานสายงานป้องกันปราบปราม เพื่อให้การปฏิบัติงานป้องกันเหตุร้ายและการปราบปราม เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งยังเป็นการแก้ไขปัญหาการระงับเหตุเบื้องต้น ที่มีความสำคัญในการป้องกันมิให้เกิดเหตุลุกลามเป็นอาชญากรรมที่ร้ายแรงตามมา ตลอดจนติดตามการยกระดับการให้บริการประชาชนของสถานีตำรวจในพื้นที่ และขับเคลื่อนให้เป็นไปตามแนวทางการยกระดับการบริการประชาชนของสถานีตำรวจ ซึ่งประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการไปในทางที่ดีขึ้น ทั้งนี้การดำเนินงานดังกล่าวสอดคล้องกับปัจจัยความสำเร็จที่เกี่ยวข้องกับการมีเทคโนโลยี และระบบศูนย์รับแจ้งเหตุช่องทางการรับบริการในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม การบังคับใช้กฎหมายและการพัฒนากฎหมายให้มีความทันสมัยรองรับการปฏิบัติงาน

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้ประเทศไทยมีระดับความมั่นคงปลอดภัยภายในประเทศและศักยภาพตำรวจไทยเพิ่มขึ้นได้ภายในปี 2565 นั้น ยังมีความท้าทายจากผลกระทบของการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 และความเสี่ยงจากโรคระบาดอื่น ๆ ที่อาจเกิดขึ้น ส่งผลให้เศรษฐกิจชะลอตัวอาชีพและรายได้ของประชาชนลดลงรวมทั้งการพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีที่เป็นช่องทางของการก่ออาชญากรรมและเหตุความรุนแรงต่าง ๆ การปลูกฝังค่านิยมที่ผิด โดยเฉพาะการกระทำต่อเยาวชนไทยที่ถูกชักจูงได้ง่าย อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การดำเนินการเกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย จึงควรมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการเร่งฟื้นฟูเศรษฐกิจและสร้างอาชีพและรายได้ เพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคง และการสกัดกั้นข้อมูลข่าวสารที่ก่อให้เกิดความรุนแรงในสังคม ควบคู่ไปกับการทำความเข้าใจ ประชาสัมพันธ์ และสร้างการรับรู้ถึงความถูกต้องของข้อมูลและข่าวสารต่าง ๆ แก่ประชาชนอย่างกว้างขวาง ตลอดจนการบูรณาการภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายประชาชนมีความมั่นคง ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพิ่มขึ้นที่กำหนดไว้ในปี 2565 หน่วยงานด้านความมั่นคงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อป้องกัน ปราบปราม และแจ้งเหตุร้ายในรูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง การพัฒนาระบบฐานข้อมูลที่บูรณาการเชื่อมโยงกันอย่างสมบูรณ์ การสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชนและเอกชน มีส่วนร่วมในการป้องกันปราบอาชญากรรมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ การเพิ่มการประชาสัมพันธ์และการเพิ่มทักษะความรู้ จิตสำนึก คุณธรรม และจรรยาบรรณของบุคลากรภาครัฐอย่างต่อเนื่องตลอดจนการยกระดับกระบวนการยุติธรรม เพื่อสร้างความเชื่อใจและเชื่อมั่นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐและกระบวนการยุติธรรมให้มากขึ้น

010102

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การรักษาความสงบภายในประเทศ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

คนไทยมีความจงรักภักดี ซื่อสัตย์ พร้อมธำรงรักษาไว้ซึ่งสถาบันหลักของชาติ สถาบันศาสนาเป็นที่เคารพยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทยสูงขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ตัวชี้วัดระดับทุนทางสังคม อาทิ ความเชื่อถือ ความไว้วางใจ การสื่อสารเผยแพร่ความรู้ และความเข้าใจที่ถูกต้องต่อสถาบันหลักของชาติ

มุ่งเน้นการส่งเสริมความสามัคคี ความสำนึกจงรักภักดี และความภาคภูมิใจในชาติ พร้อมธำรงรักษาไว้ซึ่งสถาบันหลักของชาติ การสื่อสารเผยแพร่ความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องต่อสถาบันหลักของชาติและหลักธรรมคำสอนทางศาสนา ผ่านทางกลไกต่างๆ เพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้อง รับรู้ถึงความสำคัญของสถาบันหลัก มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย นำมาซึ่งความเชื่อถือ ความไว้วางใจ ความจงรักภักดี พร้อมธำรงรักษาไว้ซึ่งสถาบันหลักของชาติ พร้อมทั้งการให้ความสำคัญกับการพัฒนาการเผยแผ่หลักคำสอน เพื่อส่งเสริมให้มีสถาบันศาสนาเป็นที่เคารพยึดเหนี่ยวจิตใจ เพื่อประพฤติในศีลธรรมอันดีและสร้างความสงบสุขและความมั่นคงให้กับประเทศ เสริมสร้างการอยู่ร่วมกันของคนต่างศาสนาอย่างปรองดอง ซึ่งปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญที่สามารถขับเคลื่อนเป้าหมายดังกล่าวให้บรรลุได้ตามที่กำหนด จะมุ่งเน้นการตระหนักรู้ถึงความสำคัญของสถาบันหลักของชาติ การมีช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและรูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสม การบูรณาการการเฝ้าระวังและการตรวจสอบการละเมิดอย่างมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การปรับหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย การยอมรับและความเชื่อมั่นในสถาบันหลักของชาติ ตลอดจนการบังคับใช้กฎหมายที่เป็นธรรม เหมาะสมและโปร่งใส ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในปี 2564 คือ การขาดความเข้าใจที่ถูกต้องของสถาบันหลัก ซึ่งเกิดจากการใช้ช่องทางสื่อสารต่าง ๆ ในการละเมิดและบิดเบือนความเข้าใจที่ถูกต้องต่อสถาบันหลัก ตลอดจนความขัดแย้งทางการเมือง ที่นำสถาบันหลักและศาสนามาก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคม

010102

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) ได้มีการประมวลวิเคราะห์จากข้อมูลปัจจัยที่สำคัญต่าง ๆ โดยพิจารณาจาก 2 องค์ประกอบ ได้แก่ **(1) องค์ความรู้ของคนไทยเกี่ยวกับสถาบันหลักของชาติ (ด้านศาสนา)** ร้อยละ 69.30 มีปัจจัยประกอบอาทิ จำนวนหน่วยงานภาคีเครือข่ายจัดกิจกรรมส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 65 หน่วยงาน และ **(2) กิจการด้านศาสนาที่สามารถส่งเสริมความเข้าใจอันดีและการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม** ร้อยละ 91.30 มีปัจจัยประกอบ อาทิ จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมความเข้าใจเกี่ยวกับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และการนำหลักธรรมไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ 9,901,205 คน จำนวนเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ มีความรักความสามัคคีและสามารถอยู่ร่วมกันได้ 3,000 คน จำนวนผู้แทนองค์การศาสนาที่เข้าร่วมกิจกรรมศาสนิกสัมพันธ์ 1,500 คน **ทั้งนี้ ผลการประเมินโดยรวมทั้ง 2 องค์ประกอบ อยู่ที่ร้อยละ 80.25**

ตัวชี้วัดทางสังคม

องค์ประกอบด้านองค์ความรู้ของคนไทย
เกี่ยวกับสถาบันหลักของชาติ (ด้านศาสนา) = 69.3 %

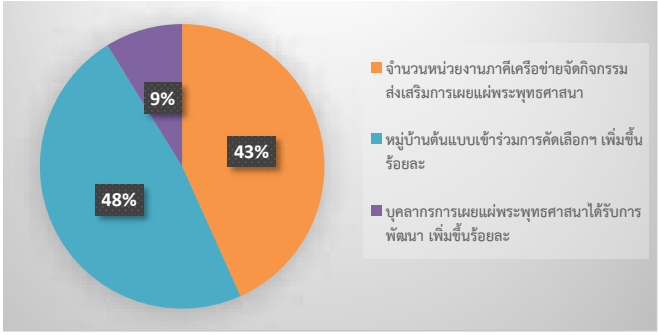

องค์ประกอบด้านกิจการด้านศาสนาที่สามารถส่งเสริมความเข้าใจอันดี
และการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม = 91.3 %

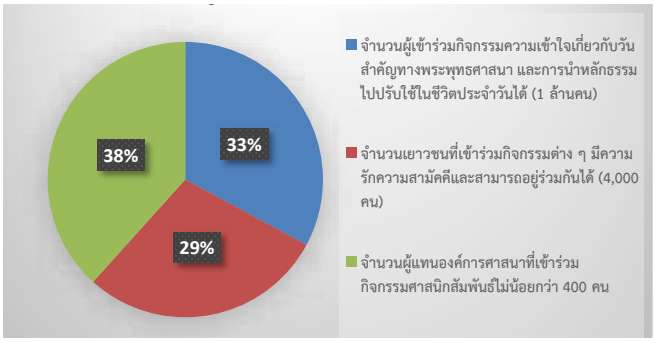

ที่มา: สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในช่วงปี 2564 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินงานต่อเนื่องจากปี 2563 เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และกิจกรรมทางศาสนา อาทิ การขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ การส่งเสริมทัศนคติ ค่านิยม แบบแผนความเชื่อ ด้านการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การขับเคลื่อนกิจกรรมเทิดพระเกียรติสำหรับอำเภอที่ตั้งตามพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์พระนามพระบรมวงศานุวงศ์และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ 12 อำเภอ การจัดตั้งค่ายเยาวชนรู้งานสืบสานพระราชดำริ (RDPB Camp) ด้านศาสนาได้จัดทำการเผยแพร่หลักธรรมผ่านสื่อออนไลน์ การจัดตั้งศูนย์อบรมศานาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิด การจัดทำยุทธศาสตร์การเผยแผ่และประชาสัมพันธ์กิจการพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2560 – 2564 รวมทั้งการจัดตั้งศูนย์พระพุทธศาสนานานาชาติ เพื่อขับเคลื่อนงานด้านพระพุทธศาสนา ให้ประชาชนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข น้อมนำหลักธรรมทางศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและมีค่านิยมที่ดีงาม และการบริหารจัดการด้านศาสนาภายในองค์กรและเครือข่ายได้รับการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีความสอดคล้องกับปัจจัยความสำเร็จในด้านการตระหนักรู้ถึงความสำคัญของสถาบันหลักของชาติ การสร้างความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถาบันหลักของชาติ การปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน และสร้างการยอมรับและเชื่อมั่นในสถาบันหลักของชาติ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับสถาบันหลักของชาติเป็นประเด็นที่มีความอ่อนไหว ปัจจุบันยังมีการแอบอ้างและนำสถาบันหลักและศาสนามาเกี่ยวข้องและสร้างความขัดแย้งต่อฝ่ายตรงข้ามที่เห็นต่าง โดยการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย รวดเร็วและสร้างการโน้มน้าวใจให้กระทำผิด ซึ่งความแตกแยกทางทัศนคติและความคิดของคนในชาติดังกล่าวเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการสร้างความปรองดอง การสร้างความศรัทธาต่อสถาบันหลัก และการพัฒนาประเทศ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การดำเนินการเกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย จึงควรมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการรับฟังความคิดเห็นต่างของคนทุกฝ่าย การสร้างความเข้าใจในค่านิยม วัฒนธรรม และทัศนคติของคนทุกช่วงวัย เพื่อร่วมหาทางออกของความขัดแย้งร่วมกัน ตลอดจนเร่งพัฒนาโครงสร้างด้านศาสนาและความศรัทธาของประชาชน เพื่อรักษาไว้ซึ่งสถาบันศาสนาที่ยึดเหนี่ยวจิตใจคนในสังคม และลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันให้บรรเทาลง

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ควรให้ความสำคัญกับช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องที่ไม่นำไปสู่ความขัดแย้งของคนในสังคม หรือการบิดเบือนข้อเท็จจริงของสถาบันหลักของชาติ การเสริมสร้างความรู้ความถูกต้องที่เกี่ยวกับสถาบันหลักของชาติ เพื่อสร้างความจงรักภักดีของคนทั้งชาติที่ผ่านกลไกและสื่อต่างๆ อย่างทั่วถึงและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัย ควบคู่ไปกับการยอมรับความหลากหลายการรับฟังความคิดต่างอย่างเข้าใจและหาจุดร่วมของความคิดของคนในสังคม การปรับหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย และการบังคับใช้กฎหมายกับคนทุกฝ่ายอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม รวมทั้งส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้าง กฎ ระเบียบ และบังคับใช้ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอย่างเคร่งครัดและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ตลอดจนส่งเสริมให้ทุกศาสนามีบทบาทสำคัญในการสร้างความสงบสุขและพัฒนาประเทศ

010103

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การรักษาความสงบภายในประเทศ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

การเมืองมีเสถียรภาพ และธรรมาภิบาลสูงขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ประสิทธิผลของรัฐบาลจากการประเมินของธนาคารโลก ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70

มุ่งส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่มีเสถียรภาพและธรรมาภิบาล โดยการมีสถาบันทางการเมือง และระบบการตรวจสอบ/ถ่วงดุลอำนาจอธิปไตยที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ ระบบราชการที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ การยับยั้งการทุจริตประพฤติมิชอบที่เป็นธรรม การมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนอย่างกว้างขวาง ตลอดจนการเคารพความแตกต่างหลากหลายของคนทุกกลุ่ม ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการขับเคลื่อนและเสริมสร้างให้การเมืองมีเสถียรภาพและมีธรรมาภิบาลสูงขึ้น โดยต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย พรรคการเมือง และนักการเมืองที่มีความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม ธรรมาภิบาล และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ระบบการเลือกตั้งที่มีประสิทธิภาพ ระบบราชการที่โปร่งใส กฎหมาย/กฎระเบียบที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเมืองที่มีธรรมาภิบาล การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของพรรคการเมืองอย่างต่อเนื่อง และการมีเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อต่อเสถียรภาพทางการเมือง ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในปี 2564 คือ สถาบันทางการเมืองที่ยังอ่อนแอ หลายพรรคการเมืองไม่สามารถเป็นที่พึ่งหลักของระบอบประชาธิปไตย ไม่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสดงออกถึงความต้องการและคุ้มครองผลประโยชน์ของประชาชนได้อย่างแท้จริง ตลอดจนประชาชนบางกลุ่มยังขาดจิตสำนึกและความเข้าใจที่ถูกต้องของระบอบประชาธิปไตย ที่ต้องยึดมั่นในหลักการและนึกถึงประโยชน์ของส่วนรวมร่วมกัน

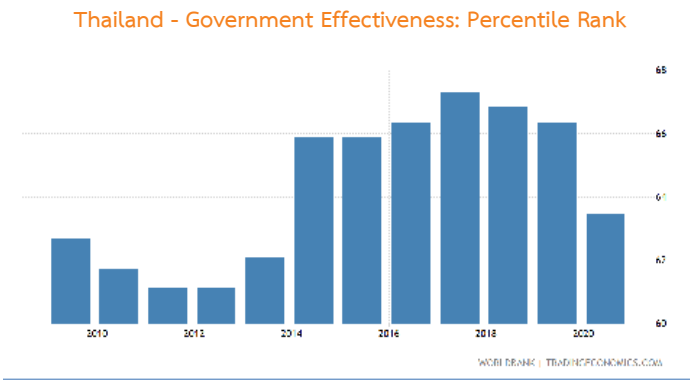

ที่มา: https://tradingeconomics.com/thailand/government-effectiveness-percentile-rank-wb-data.html

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย โดยดัชนีประสิทธิผลของรัฐบาล (Government Effectiveness Index) จากการประเมินของธนาคารโลก ณ ปี 2563 (ร้อยละ 63.46) ลดลงจากปี 2561 และ 2562 (ร้อยละ 66.83 และ 65.87) โดยประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 67 จาก 192 ประเทศ และดัชนีเสถียรภาพการเมืองในปี 2563 (-0.62 คะแนน) ลดลงจากปี 2561 และ 2562 (-0.80 และ -0.48 คะแนน) ดังนั้น รัฐบาลจึงควรเร่งการเพิ่มธรรมาภิบาลด้านการเมือง ยกระดับคุณภาพของการบริการสาธารณะ เร่งดำเนินการตามนโยบายที่กำหนดไว้เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือต่อความมุ่งมั่นของรัฐบาลในนโยบายดังกล่าว พร้อมทั้งสร้างความเป็นอิสระจากแรงกดดันทางการเมือง การควบคุมและใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด การควบคุมการทุจริตของภาคระบบราชการ การส่งเสริมเสรีภาพทางการเมือง และเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างกว้างขวาง เพื่อนำไปสู่การลดความขัดแย้ง และเสริมสร้างการเมืองที่มีเสถียรภาพมากขึ้น

การดำเนินงานที่ผ่านมา การดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายในช่วงปี 2564 ได้ให้ความสำคัญกับการถอดบทเรียนและการจัดการความรู้ด้านการเลือกตั้ง การสร้างและขยายเครือข่ายภาคเอกชนและประชาชนให้มีส่วนร่วมและความเป็นหุ้นส่วนในการจัดการเลือกตั้งของพลเมือง (Civic Election Partnership) และมีอิสระในการตัดสินใจเลือกคนดีในแวดวงคุณธรรมเข้าสู่ระบบการเมือง การส่งเสริมและสนับสนุนพรรคการเมืองให้เข้มแข็ง เป็นพรรคการเมืองของประชาชนและมีวัฒนธรรมการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การพัฒนาระบบการแจ้งเหตุ ป้องปรามและปราบปรามการทุจริต ในกระบวนการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสิทธิเสรีภาพการมีส่วนร่วมและกฎหมายแก่ประชาชน ซึ่งมีความสอดคล้องกับปัจจัยความสำเร็จในด้านการสร้างความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย การส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของพรรคการเมือง ระบบการเลือกตั้งที่มีประสิทธิภาพ ช่องทางการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการเมือง การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของพรรคการเมือง และการสร้างวัฒนธรรมความเป็นประชาธิปไตย

010103

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ประเด็นความท้าทายที่ต่อเนื่องมาจากปี 2563 คือ ความแตกแยกทางความคิด ค่านิยม และวัฒนธรรม ที่ส่งผลให้มีความขัดแย้งและการต่อต้านทางการเมืองที่ยืดเยื้อ และมีความชัดเจนว่า นอกจากเป็นความขัดแย้งทางการเมืองของคนแต่ละกลุ่มแล้ว ยังเป็นความขัดแย้งทางความคิดและทัศนคติต่อการเมืองและการปกครองของคนแต่ละช่วงวัย ที่มีแนวโน้มและมีความรุนแรงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้น ปัญหาการแย่งชิงผลประโยชน์ของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม การทุจริต คอรัปชั่น และการขาดจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองและประชาชนบางกลุ่ม ก็ยังไม่สามารถขจัดออกไปได้จากสังคมไทย อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การดำเนินการเกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย จึงควรมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการรับฟังและเคารพในความคิดต่างที่หลากหลายของประชาชนทุกวัยและอาชีพ เพื่อหาจุดร่วมในการแก้ปัญหาที่เป็นที่น่าพึงพอใจร่วมกันของทุกฝ่าย และลดระดับของความขัดแย้งและความรุนแรงในสังคม ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานและการบริหารจัดการของพรรคการเมือง เพื่อให้สถาบันการเมืองมีธรรมาภิบาลและสามารถเป็นตัวแทนที่คุ้มครองผลประโยชน์ของประชาชนได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2565 หน่วยงานทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญกับความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ที่ต้องเข้าใจถึงเป้าหมายร่วมกันของระบอบประชาธิปไตย โดยควรพิจารณาถึงรูปแบบการสื่อสารและถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจที่เหมาะสมให้แก่คนแต่ละช่วงวัย พิจารณาแนวทางการได้มาซึ่งนักการเมืองที่มีความรู้ความสามารถ คุณธรรม และจริยธรรมอย่างแท้จริง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนต่อระบบการเมืองและรัฐบาลที่สามารถตรวจสอบการบริหารจัดการ/การทำงานของพรรคการเมืองที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบที่เป็นธรรม เหมาะสม และโปร่งใส ที่เอื้อต่อการเลือกตั้งที่มีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อการเมืองที่มีเสถียรภาพและธรรมาภิบาลต่อไป

010201

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การป้องกันและแก้ปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ปัญหาความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน (เช่น ปัญหายาเสพติด ความมั่นคงทางไซเบอร์ การค้ามนุษย์ ฯลฯ) ได้รับการแก้ไขจนไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารและพัฒนาประเทศ

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ระดับความสำเร็จของการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในปัจจุบันดีขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 50

มุ่งเร่งรัดดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบันให้หมดไป พร้อมพัฒนากลไกเฝ้าระวัง แจ้งเตือน ป้องกัน และแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่อาจเกิดขึ้นใหม่อย่างเป็นรูปธรรม โดยการวางแผนบูรณาการแก้ไขปัญหาตามลำดับเร่งด่วนของปัญหาที่มีอยู่ การติดตามตรวจสอบการดำเนินงานและผลกระทบที่เป็นรูปธรรม ตลอดจนพัฒนากลไกในการเฝ้าระวังแจ้งเตือน ป้องกัน และแก้ไขปัญหาทั้งที่มีอยู่ในปัจจุบันและอาจเกิดขึ้นใหม่ให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญที่จะสามารถขับเคลื่อนเป้าหมายดังกล่าวให้บรรลุได้ตามที่กำหนด จะมุ่งเน้นกลไกการบริหารจัดการที่มีการบูรณาการในระดับนโยบายและการปฏิบัติ การบูรณาการฐานข้อมูลด้านความมั่นคงและขีดความสามารถในการแลกเปลี่ยนข่าวกรอง การมีศูนย์ประสานงานและรับแจ้งเหตุที่รวดเร็ว การสื่อสารโทรคมนาคมที่ทันสมัย ประสิทธิภาพของโครงสร้างพื้นฐานสนับสนุนที่เกี่ยวข้อง ความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งเครือข่ายชุมชน ภาคเอกชน และความร่วมมือกับต่างประเทศ กฎหมายที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการแก้ไขปัญหาความมั่นคง และการบังคับใช้กฎหมายให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้ ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในปี 2564 คือ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ส่งผลต่ออาชญากรรมทางไซเบอร์ในลักษณะที่มีวิวัฒนาการที่หลากหลายเพิ่มขึ้น รวมทั้งการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด ที่ถึงแม้จะมีการปราบปรามอย่างต่อเนื่อง แต่การจับกุมและดำเนินการทางกฎหมายต่อเครือข่ายการค้ายาเสพติดรายสำคัญ ยังมีอุปสรรคในการดำเนินงาน

010201

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) ได้รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์การบรรลุเป้าหมายจากสถานการณ์ปัจจุบันของประเด็นความมั่นคงที่สำคัญ ดังนี้ (1) สถานการณ์ปัญหายาเสพติด ภาพรวมการแก้ไขปัญหายาเสพติดในปัจจุบันพบว่ามีแนวโน้มในระดับที่ดีขึ้นจากปัจจัยเชิงบวก อาทิ จำนวนผู้เสพรายใหม่ในกลุ่มประชากรวัยเสี่ยงสูง (ห้วงอายุ 15 – 24 ปี) มีจำนวน 5,009 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 53.65 ของจำนวนผู้เสพรายใหม่ทั้งหมดทุกช่วงวัย (9,337 คน) จำนวนพื้นที่ที่มีการจัดการเพื่อเสริมสร้างให้มีพื้นที่ปลอดภัยจากยาเสพติด จำนวน 5,403 ตำบล/50 เขต (5,453 แห่ง) คิดเป็นร้อยละ 90.49 ของเป้าหมายในพื้นที่ ที่มีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด 5,976 ตำบล/50 เขต (6,026 แห่ง) ผู้ป่วยยาเสพติดที่เข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาได้รับการดูแลอย่างมีคุณภาพอย่างต่อเนื่องจนถึงการติดตาม (Retention Rate) จำนวน 89,962 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.58 ของเป้าหมายผู้ป่วยยาเสพติดฯ จำนวน 137,180 ราย (2) สถานการณ์ปัญหาความมั่นคงทางไซเบอร์ ในปี 2564 มีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้น โดยสถิติภัยคุกคามทางไซเบอร์ในปี 2564 มีจำนวน 1,336 ครั้ง ซึ่งมีแนวโน้มลดลงเมื่อเปรียบเทียบในห้วงปี 2560 - 2563 (3,237 2,520 2,470 และ 2,250 ครั้ง ตามลำดับ) (3) สถานการณ์ปัญหาการค้ามนุษย์ จากรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ (Trafficking in Persons Report: TIP Report) ได้ปรับสถานะของประเทศไทยลดลงเป็นระดับ Tier 2 Watchlist จากเดิมที่รัฐบาลไทยสามารถยกระดับอยู่ที่ Tier 2 ต่อเนื่องมาตลอด 3 ปี ตั้งแต่ปี 2561 – 2563 สำหรับจำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายและพันธกรณีระหว่างประเทศในปี 2564 มีจำนวน 98 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 100 จากจำนวนผู้เสียหายทั้งหมด ในขณะที่แรงงานต่างด้าวและแรงงานไทยที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายและมาตรฐานสากล จำนวน 864,696 คน คิดเป็นร้อยละ 59.77 ของแรงงานทั้งหมด ทั้งนี้ จากการที่ สมช. ได้ประเมินผลตามตัวชี้วัด และวิเคราะห์ปัจจัยในภาพรวมใน 3 องค์ประกอบสำคัญ คือ การแก้ไขปัญหายาเสพติด การรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ และการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์แล้ว สรุปได้ว่าระดับความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในปัจจุบันโดยรวม ดีขึ้นร้อยละ 26.98 หรือคิดเป็นร้อยละ 53.96 ของเป้าหมายที่กำหนดไว้

สถานะของประเทศไทย จากรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ (Trafficking in Persons Report)

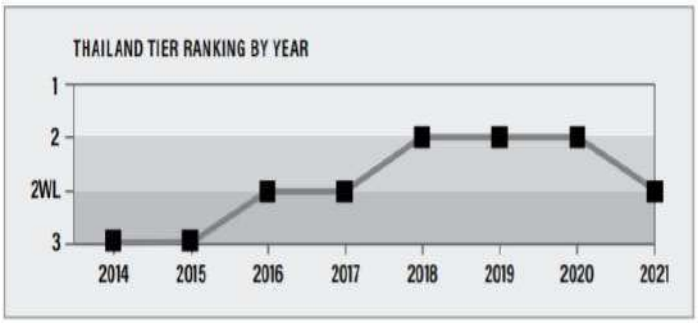

ที่มา: TIP Report 2021

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในปี 2564 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาความมั่นคง โดยการดำเนินงานด้านแก้ไขปัญหายาเสพติด อาทิ การวิจัยและพัฒนางานวิชาการและองค์ความรู้สนับสนุนการแก้ไขปัญหายาเสพติด การขับเคลื่อนมาตรการริบทรัพย์สินเชิงรุก โดยในปีงบประมาณ 2564 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ได้บูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการยึดและอายัดทรัพย์สินเครือข่ายยาเสพติดรายสำคัญได้ จำนวน 7 ครั้ง 72 เครือข่าย รวมจำนวนทั้งสิ้น 3,741,886,362 บาท นอกจากนั้น ดำเนินการสร้างพื้นที่ปลอดภัยยาเสพติด โดยการจัดการพื้นที่ให้มีศักยภาพในการลดอุปสงค์ยาเสพติด ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน การจัดระเบียบสังคม และการเสริมสร้างพื้นที่ปลอดภัย เพื่อให้มีระบบดูแลช่วยเหลือและเฝ้าระวังปัญหาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจังและไม่ส่งผลให้ปัญหายาเสพติดกระทบต่อความมั่นคงของประเทศชาติ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในระดับพื้นที่ โดยการพัฒนาความร่วมมือในการป้องกันยาเสพติด การอำนวยการขับเคลื่อนการปราบปรามกลุ่มการค้ายาเสพติดและการพัฒนาระบบงานด้านการข่าวยาเสพติด เพื่อดำเนินการตัดวงจรทางการเงินของเครือข่ายการค้ายาเสพติดรายสำคัญ รวมทั้งการประสานงานร่วมกันในการแลกเปลี่ยนข่าวสาร กรณีที่มีการจับกุมรายสำคัญอย่างต่อเนื่อง สำหรับการดำเนินการแก้ปัญหาความมั่นคงทางไซเบอร์ ได้ดำเนินการจัดหาชุดเครื่องมือสนับสนุนการตรวจค้นและวิเคราะห์ข้อมูลอาชญากรรมคอมพิวเตอร์และจัดหาอุปกรณ์ที่ทันสมัย เพื่อรองรับการปฏิบัติหน้าที่ด้านการค้นหา และตรวจสอบเนื้อหาในระบบอินเตอร์เน็ต ที่เข้าข่ายความผิดทางอาญา หรือมีเนื้อหาที่กระทบต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดหาชุดอุปกรณ์และโปรแกรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพงานตรวจพิสูจน์หลักฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศให้ทันสมัย สามารถให้บริการงานตามภารกิจได้มีปริมาณมากขึ้น สำหรับการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ได้ดำเนินการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกรณีการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ การป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงานต่างด้าว โดยให้แรงงานต่างด้าว นายจ้าง หรือเจ้าของสถานประกอบการได้รับความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ กฎระเบียบ หลักเกณฑ์ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ตลอดจนการสืบสวนและปราบปราม เพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดมูลฐานการค้ามนุษย์ตามกฎหมายฟอกเงิน ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าว มีความสอดคล้องกับปัจจัยความสำเร็จในด้านการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากร กลไกการบูรณาการในระดับนโยบายและปฏิบัติการปฏิบัติงานเชิงรุก การบูรณาการฐานข้อมูลด้านความมั่นคงและขีดความสามารถในการแลกเปลี่ยนข่าวความร่วมมือกับต่างประเทศและความสัมพันธ์อันดีกับต่างประเทศ กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย นวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนการสื่อสารโทรคมนาคมที่ทันสมัย

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีแหล่งผลิตในประเทศเพื่อนบ้านเป็นความท้าทายในการแก้ปัญหายาเสพติดของประเทศไทย เนื่องจากถึงแม้จะมีการปราบปรามผู้ลักลอบนำเข้า หรือจำหน่ายยาเสพติดในประเทศได้จำนวนมาก แต่ไม่สามารถใช้กฎหมายของไทยในการขจัดแหล่งผลิตยาเสพติดที่มีอยู่ในประเทศอื่นได้ ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่อาจส่งผลต่อประเทศไทยในระยะยาว ในด้านความมั่นคงทางไซเบอร์ การขาดแคลนบุคลากรด้านไซเบอร์ เป็นความท้าทายที่สำคัญสำหรับการเตรียมความพร้อมรองรับการแก้ไขปัญหาความมั่นคงทางไซเบอร์ที่จะทวีความรุนแรงขึ้นในอนาคต สำหรับด้านการค้ามนุษย์ ภาครัฐยังขาดการประสานงานกับภาคประชาสังคมและเอกชนในการสืบสวนและได้มาซึ่งข้อเท็จจริงของการค้ามนุษย์และการคุ้มครองเหยื่อผู้เสียหาย รวมทั้งมีการทุจริตและเข้าไป

010201

เกี่ยวข้องของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การดำเนินการเกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย จึงควรมุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายภาคประชาสังคมและภาคเอกชน รวมทั้งความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านในการแก้ไขความมั่นคงต่าง ๆ ร่วมกัน การเร่งพัฒนาบุคลากรด้านไซเบอร์ให้สามารถรองรับการพัฒนาและวิวัฒนาการของภัยคุกคามทางไซเบอร์ได้ทันท่วงที ตลอดจนพิจารณาหาแนวทางแก้ไขปัญหา กำหนดมาตรการที่เข้มงวด และปิดช่องโหว่สำหรับการเข้าไปมีส่วนในการประพฤติมิชอบต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่รัฐ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2565 หน่วยงานทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญกับการจัดตั้งศูนย์ประสานงานและรับแจ้งเหตุความมั่นคงในด้านต่าง ๆ ที่มีระบบฐานข้อมูลที่มีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบทั้งประเทศการสนับสนุนการดำเนินงานจากภาคประชาสังคม เอกชน และต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง การแลกเปลี่ยนแนวทางการปฏิบัติที่ดีและเทคนิคการเผชิญเหตุอย่างสม่ำเสมอ การบังคับใช้กฎหมายให้สอดคล้องกับบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ตลอดจนการสร้างความเข้าใจกับประชาชนและสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนต่อหน่วยงานรัฐ

010202

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การป้องกันและแก้ปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ภาคใต้มีความสงบสุขร่มเย็น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ได้แก่ (1) จำนวนงบประมาณด้านความมั่นคงในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในพื้นที่จังหวัด ชายแดนใต้ ลดลงร้อยละ 10 ต่อปี (2) สถิติจำนวนเหตุรุนแรง/สูญเสีย ลดลงร้อยละ 20 ต่อปี และ (3) ปริมาณการเข้า-ออกของนักท่องเที่ยว และมูลค่าการลงทุนในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ต่อปี

มุ่งการแก้ไขปัญหาชายแดนภาคใต้ให้มีความปลอดภัย ปราศจากเงื่อนไขความรุนแรง เศรษฐกิจในพื้นที่ได้รับการพัฒนาประชาชนในพื้นที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี บนพื้นฐานของสังคมพหุวัฒนธรรม และมีส่วนร่วมในกระบวนการเสริมสร้างสันติสุขอย่างยั่งยืน โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชา “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาเป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญที่จะสามารถขับเคลื่อนเป้าหมายดังกล่าวให้บรรลุได้ตามที่กำหนด จะต้องอาศัยการบูรณาการฐานข้อมูลด้านความมั่นคงของทุกภาคส่วนเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรม พร้อมการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ การมีเทคโนโลยีสนับสนุนการเฝ้าระวังพื้นที่ การสร้างความเข้าใจ ทั้งจากภายในพื้นที่ จากนอกพื้นที่ และจากต่างประเทศ การบริหารจัดการและแนวทางแก้ไขปัญหาที่มีการบูรณาการการทำงานของภาครัฐและภาคีเครือข่าย การแสวงหาทางออกจากความขัดแย้งด้วยแนวทางสันติวิธี คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากร วิสาหกิจชุมชนมีความสามารถในการแข่งขัน การลดความเหลื่อมล้ำ การเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนที่มีความหลากหลายของศิลปวัฒนธรรมและศาสนา คนในชุมชนมีความไว้วางใจกัน มีการปลูกจิตสำนึกและยอมรับความแตกต่าง ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งประเด็นความท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในปี 2564 คือ ถึงแม้สถานการณ์ความรุนแรงจะมีแนวโน้มลดลง แต่ยังมีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นเป็นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม ส่งผลต่อเศรษฐกิจในพื้นที่และปริมาณการเข้าออกของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชายแดนภาคใต้

010202

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ในปี 2564 แผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภายใต้ ได้รับจัดสรรงบประมาณจำนวน 9,563 ล้านบาท ลดลงจากปี 2563 (10,641 ล้านบาท) คิดเป็นร้อยละ 10.12 ซึ่งบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ (ลดลงร้อยละ 10 ต่อปี) ในขณะที่สถิติจำนวนเหตุรุนแรง/สูญเสีย ถึงแม้ว่าปี 2564 มีจำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ จำนวน 88 เหตุการณ์ เพิ่มขึ้นจากปี 2563 (54 เหตุการณ์) คิดเป็นร้อยละ 53.70 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ (ลดลงร้อยละ 20 ต่อปี) แต่สถิติการเสียชีวิตในปี 2564 มีจำนวน 40 คน ลดลงจากปี 2563 (66 คน) คิดเป็นร้อยละ 42.42 ซึ่งบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ (ลดลงร้อยละ 20 ต่อปี) และสถิติผู้ได้รับบาดเจ็บจากเหตุการณ์ความมั่นคงในพื้นที่ ปี 2564 จำนวน 92 คน ลดลงจากปี 2563 (105 คน) คิดเป็นร้อยละ 20 สำหรับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ปริมาณนักท่องเที่ยวในปี 2564 ที่เข้าออกจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 683,365 คน ลงลดจากปี 2563 (2,777,412 คน) คิดเป็นร้อยละ 75.4 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ต่อปี) ทั้งนี้ มีสาเหตุหลักมาจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 และมีการล็อกดาวน์ประเทศ สำหรับมูลค่าการลงทุนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในปี 2564 มีมูลค่ารวม 10,616 ล้านบาท โดยเพิ่มขึ้นจากปี 2563 ร้อยละ 56.99 ซึ่งบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ต่อปี)

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในปี 2564 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินงานด้านการอำนวยการความยุติธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ การส่งเสริมการอยู่รวมกันอย่างสันติของสังคมพหุวัฒนธรรมในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ การเสริมสร้างประสิทธิภาพด้านการบังคับคดี การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และการลดความเหลื่อมล้ำในพื้นที่ การช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบใน จชต. การฝึกอาชีพจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามแนวทางโรงเรียนพระดาบส การเพิ่มประสิทธิภาพงานข่าวกรอง การบูรณาการฐานข้อมูลด้านความมั่นคงพื้นที่การพัฒนาเศรษฐกิจและส่งเสริมศักยภาพพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการรักษาความปลอดภัยครูและสถานศึกษา ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าว มีความสอดคล้องกับปัจจัยความสำเร็จในด้านการบูรณาการฐานข้อมูลด้านความมั่นคง แผนรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรม

การเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบการบูรณาการการทำงานภาครัฐและภาคีเครือข่ายการแสวงหาทางออกจากความขัดแย้งด้วยแนวทางสันติวิธี คุณภาพการศึกษาความสอดคล้องของการศึกษากับชุมชน การเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนที่มีความหลากหลายของศิลปวัฒนธรรม และศาสนา การปลูกฝังจิตสำนึก และทัศนคติที่ดีต่อการยอมรับความแตกต่าง และการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย เหตุการณ์ความไม่สงบที่ยังมีอยู่อย่างต่อเนื่อง และการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ซึ่งส่งผลต่อการการล็อกดาวน์ประเทศ ที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจของประเทศและของจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะส่งผลกระทบด้านการท่องเที่ยวซึ่งเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การดำเนินการเกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย จึงควรมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันโดยสันติและเคารพต่อความเห็นต่าง รวมทั้งเสริมสร้างความเข้าใจอย่างถูกต้องกับประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อภาครัฐ ตลอดจนการเร่งประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในพื้นที่ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่และสร้างรายได้แก่ชุมชน

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2565 หน่วยงานทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาเทคโนโลยีสนับสนุนการเฝ้าระวังพื้นที่ รวมถึงบูรณาการฐานข้อมูลความมั่นคง เพื่อการลดเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่และสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายเป็นไปได้อย่างเป็นธรรมและสามารถเยียวยาผู้ที่รับผลกระทบจากเหตุการณ์ในพื้นที่ โดยการบริหารจัดการและแนวทางแก้ไขปัญหา ควรมีการบูรณาการการทำงานของภาครัฐและภาคีเครือข่าย อำนวยการกำกับดูแลการปฏิบัติงาน และการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ตลอดจนการสร้างความไว้วางใจของคนในชุมชนต่อเจ้าหน้าที่รัฐ และความสำนึกความเป็นพลเมืองเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกและทัศนคติที่ดีต่อการยอมรับความแตกต่างและอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม

010301

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคาม
ที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

**หน่วยงานด้านการข่าวและประชาคมข่าวกรองทำงาน
อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นและแผนเตรียมพร้อมแห่งชาติ
มีความทันสมัยและปฏิบัติได้จริง**

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ประสิทธิภาพของหน่วยงานด้านการข่าวและประชาคมข่าวกรอง ร้อยละ 80

มุ่งพัฒนาระบบงานข่าวกรองแบบบูรณาการ เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถของระบบงานข่าวกรอง หน่วยงานข่าวกรอง และประชาคมข่าวกรองในประเทศ สามารถนำผลผลิตด้านข่าวกรองไปใช้ในการบริหารจัดการปัญหาและความมั่นคงของชาติในทุกมิติและทุกด้าน เพื่อให้มีความพร้อมรับมือภัยคุกคามด้วยข่าวกรองที่มีความถูกต้อง ทันเวลา เชื่อมโยงกับการแจ้งเตือนและกระจายข่าวสารสำคัญแก่ประชาชน ดำเนินการพร้อมกับการเตรียมพร้อมแห่งชาติ ในการเผชิญความเสี่ยงและเหตุการณ์ในภาวะไม่ปกติ ที่มีการบูรณาการ ผนึกกำลัง ทรัพยากร และขีดความสามารถจากทุกภาคส่วนในทุกระดับ ให้สามารถรับมือกับภัยคุกคามได้ทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง โดยมีปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การรวบรวม แลกเปลี่ยน และแจ้งเตือนข้อมูลข่าวสาร การบริหารจัดการโดยกำหนดกลไกในการสั่งการ การบูรณาการ การประสานความร่วมมือ การกระจายข้อมูลข่าวสาร และการพัฒนาเครือข่ายข่าวภาคประชาชน รวมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อหน่วยงานด้านการข่าวและประชาคมข่าวกรองให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เป็นประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในปี 2564

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย จากการติดตามผลการดำเนินงานและวิเคราะห์สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง ของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนประเด็นแผนแม่บท (จ.1) และหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนเป้าหมายประเด็นแผนแม่บท (จ.2) ร่วมกับหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนเป้าหมายระดับแผนย่อย (จ.3) ถ่ายทอดเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง และแผนแม่บทย่อย โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาที่สอดคล้องกับห่วงโซ่คุณค่าของประเทศไทย พบว่า ประสิทธิภาพของหน่วยงานด้านการข่าวและประชาคมข่าวกรอง ในปี 2564 อยู่ที่ร้อยละ 67.50 คิดเป็นร้อยละ 84.38

ของค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 และเมื่อนำมาพิจารณาประกอบกับการดำเนินการของหน่วยงานด้านข่าวกรองและประชาคมข่าวกรองที่ดำเนินการตามยุทธศาสตร์ข่าวกรองแห่งชาติ (พ.ศ. 2562 - 2565) และแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาระบบงานข่าวกรองแบบบูรณาการ ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 – 2565) ซึ่งช่วยพัฒนาขีดความสามารถของระบบงานข่าวกรองให้สามารถรับมือและแจ้งเตือนภัยคุกคามได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของทุกภาคส่วนในการรับมือกับการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ซึ่งเป็นภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่ส่งผลต่อความมั่นคงของประเทศ และทวีความรุนแรงขึ้นในปี 2564 แม้ว่าสถานการณ์ดังกล่าวจะส่งผลให้ประเทศไทยซึ่งเคยได้รับการจัดอันดับในด้านการฟื้นตัวของประเทศจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 (Global Recovery Index) ของดัชนี Global COVID-19 Index (GCI) ให้อยู่ในอันดับที่ 1 จาก 184 ประเทศ (ณ วันที่ 29 กรกฎาคม 2563) มาอยู่ในอันดับที่ 163 จาก 180 ประเทศ ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2564 แต่เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการตามแผนเตรียมพร้อมแห่งชาติและแผนความมั่นคงเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้อง ด้วยความร่วมมือของทุกภาคส่วน จึงสามารถควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ประเทศไทยกลับขึ้นมาอยู่ในอันดับที่ 52 จาก 180 ประเทศ (ณ วันที่ 15 พฤศจิกายน 2564) สะท้อนถึงการมีแผนเตรียมพร้อมที่ปฏิบัติได้จริง และทุกภาคส่วนมีศักยภาพในการรับมือภายใต้สถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างเป็นเอกภาพ จึงมีความเป็นไปได้สูงที่จะสามารถบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2565 ได้

ที่มา: http://covid19.pernandu.org/Thailand#recforecast

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในปี 2564 หน่วยงานด้านข่าวกรองและประชาคมข่าวกรอง ได้ขยายความเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลด้านการข่าวในประชาคมข่าวกรอง ระหว่าง 3 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักการข่าว กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการกองทัพไทย และหน่วยข่าวกรองทางทหาร กองทัพบก จัดทำแผนรวบรวมข่าวกรองระดับสูง พ.ศ. 2564 - 2565 ศึกษาความเป็นไปได้การจัดตั้งศูนย์อนาคตศึกษาโดยรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงาน/สถาบันทั้งในประเทศและต่างประเทศ จัดตั้งและพัฒนาศูนย์ปฏิบัติการความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ พร้อมทั้งพัฒนาบุคลากรด้านการข่าวในประชาคมข่าวกรอง เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านการวิเคราะห์ ประมาณการ ปฏิบัติการและด้านดิจิทัล พัฒนาบุคลากรด้านความมั่นคง และการรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือนแก่เครือข่ายภาครัฐและภาคประชาชน เพื่อสร้างความเป็นวิชาชีพ ความรู้ ทักษะ ความสามารถ การวิเคราะห์ และการปฏิบัติการด้านการข่าว นอกจากนี้ ยังได้เตรียมพร้อมในการเผชิญเหตุการณ์ความเสี่ยงและในภาวะที่ไม่ปกติตามแผนเตรียมพร้อมแห่งชาติ (พ.ศ. 2562 – 2565) พร้อมทั้งนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้สนับสนุนการดำเนินงานภายใต้การควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 โดยจัดการฝึก/ทดสอบแผนเผชิญเหตุภายใต้

010301

กรอบการฝึกการบริหารวิกฤตการณ์ระดับชาติ (Crisis Management Exercise: C - MEX) การบริหารวิกฤตการณ์ในการแก้ไขปัญหาการก่อการร้าย ในรูปแบบการฝึกแก้ไขปัญหาบนโต๊ะ (Table Top Exercise : TTX) ผ่านระบบเครือข่ายออนไลน์ และการฝึกการบริหารวิกฤตการณ์ระหว่างประเทศที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการภัยจากนิวเคลียร์และรังสี ภายใต้บันทึกความเข้าใจ (MOU) ระหว่างสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ และ Nuclear Safety and Security Commission (NSSC) ของสาธารณรัฐเกาหลี เพื่อเตรียมพร้อมให้หน่วยงานด้านความมั่นคงของไทยสามารถรับมือกับภัยคุกคามได้ทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง อย่างไรก็ตาม พบว่ามีแผนงาน/โครงการที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 อาทิ การสร้างและขยายเครือข่ายแจ้งเตือนข่าวภาคธุรกิจการค้าและสถานประกอบการ ซึ่งสามารถดำเนินการได้ 2 พื้นที่ จากพื้นที่เป้าหมาย 4 พื้นที่ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ระลอกใหม่ที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น ส่งผลให้ดำเนินการได้ในระดับต่ำกว่าเป้าหมาย

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ยังมีแนวโน้มดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เป็นประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในปี 2565 เนื่องจากการกลายพันธุ์และการดื้อยาของไวรัส อาจทำให้เกิดการระบาดระลอกใหม่ขึ้นภายในประเทศ ในขณะที่มาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคอย่างเคร่งครัดจะกระทบต่อกิจกรรมที่ต้องมีผู้เข้าร่วมเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ยังบดบังความสำคัญของภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติในด้านอื่น ส่งผลให้ความเข้มข้นในการเฝ้าระวังภัยอื่น ๆ ลดลง จนอาจทวีความรุนแรงและกลายเป็นความเสี่ยงของประเทศได้ อย่างไรก็ตาม หน่วยงานด้านความมั่นคงได้กำหนดโครงการสำคัญเพื่อ ศึกษา วิเคราะห์ ประเมินสถานการณ์และ/หรือภัยด้านความมั่นคงที่ประเทศต้องมีการเตรียมความพร้อม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานด้านความมั่นคงที่เกี่ยวข้อง ในการจัดทำเตรียมแผนรองรับภัยดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจะสนับสนุนให้สามารถบรรลุเป้าหมายในปี 2565

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความสามารถในการใช้ภาษาและมีความหลากหลายทางภาษา เพื่อสนับสนุนให้ภารกิจในการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือด้านการข่าวกรองต่างประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น พร้อมทั้งเร่งรัดการดำเนินการแผนงาน/โครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว อาทิ การปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป การวิเคราะห์สถานการณ์และแนวโน้มระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว การสร้างเครือข่ายกับทุกภาคส่วนทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ การสร้างและขยายเครือข่ายแจ้งเตือนข่าวให้ครอบคลุมพื้นที่เป้าหมายและภัยคุกคามความมั่นคง และการพัฒนากลไกในการบริหารจัดการ สั่งการ บูรณาการ และประสานความร่วมมือ สำหรับการพัฒนาศักยภาพระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติซึ่งได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องนั้น ควรผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดแผนงานรองรับแผนเตรียมพร้อมแห่งชาติ กำหนดหลักสูตรและคู่มือในการเผชิญกับภัยคุกคามทุกรูปแบบ รวมทั้งพัฒนาแผนเตรียมพร้อมแห่งชาติฉบับใหม่ให้มีความทันสมัยและปฏิบัติได้จริง

010302

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

กองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคง มีความพร้อมสูงขึ้นที่จะเผชิญภัยคุกคามทุกรูปแบบทุกมิติ และทุกระดับความรุนแรง

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ระดับความพร้อมของกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคง ร้อยละ 80

มุ่งจัดทำแผนพัฒนาและผนึกกำลังทรัพยากรและขีดความสามารถของกองทัพที่มีประสิทธิภาพเป็นรูปธรรม ชัดเจน สามารถรับมือกับภัยคุกคามได้ทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง โดยการเตรียมกำลังและใช้กำลังเพื่อการป้องปราม แก้ไข และยุติความขัดแย้งด้วยการปฏิบัติการร่วมเป็นหลัก การพัฒนาปฏิบัติการไซเบอร์เพื่อความมั่นคง การส่งเสริมการวิจัยพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีป้องกันประเทศ และมาตรฐานทางทหาร พัฒนาระบบระดมสรรพกำลัง ระบบกำลังสำรอง และระบบทหารกองประจำการอาสาสมัครอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมีปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญ ได้แก่ ความร่วมมือด้านความมั่นคงกับนานาประเทศ องค์กรระหว่างประเทศ รวมทั้งองค์กรภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐ การเตรียมกำลัง การใช้กำลัง การผนึกกำลังเพื่อป้องกันประเทศ และการพัฒนาขีดความสามารถเพื่อรักษาอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ และมีประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในปี พ.ศ. 2564 ได้แก่ การเสริมสร้างความพร้อมของกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในหลายมิติ ภายใต้ผลกระทบจากสถานการณ์ด้านความมั่นคงระดับโลกและระดับภูมิภาค และภาวะที่ประเทศต้องระดมสรรพกำลังในการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เยียวยาประชาชน และฟื้นฟูประเทศ

010302

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย เนื่องจากในปี 2564 กองทัพได้พิจารณายกเลิก ปรับลด และเลื่อนการจัดหายุทโธปกรณ์บางรายการออกไป คงเหลือไว้เฉพาะที่จำเป็น เพื่อปรับลดงบประมาณของกองทัพไปสนับสนุนภารกิจในการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 และช่วยเหลือเยียวยาประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน ส่งผลให้การจัดอันดับความแข็งแกร่งด้านการทหารในปี 2564 (2021 Military Strength Ranking) จาก 140 ประเทศ ของ Global Firepower ที่พิจารณาจากความพร้อมและความสามารถในการรบเมื่อต้องทำสงครามตามแบบทั้งภาคพื้นดิน ในทะเล และในอากาศ ความสามารถการส่งกำลังบำรุง และงบประมาณ ซึ่งไทยถูกจัดอันดับความพร้อมของยุทโธปกรณ์บางรายการอยู่ในระดับต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับนานาประเทศ จึงส่งผลให้ในปี 2564 ไทยถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 26 ของโลก ลดลงจากอันดับที่ 23 ในปี 2563 อย่างไรก็ตาม จากการติดตามผลการดำเนินงานและวิเคราะห์สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง ของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนประเด็นแผนแม่บท (จ.1) และหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนเป้าหมายประเด็นแผนแม่บท (จ.2) ร่วมกับหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนเป้าหมายระดับแผนย่อย (จ.3) ถ่ายทอดเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง และแผนแม่บทย่อย โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาที่สอดคล้องกับห่วงโซ่คุณค่าของประเทศไทย พบว่ากองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงมีความพร้อมอยู่ในระดับร้อยละ 63.33 คิดเป็นร้อยละ 79.16 ของค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 โดยได้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคง ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 – 2565) ซึ่งเป็นแผนระดับที่ 3 รองรับ และได้ขับเคลื่อนเป้าหมายของแผนย่อยโดยการเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ การพัฒนาระบบกำลังสำรอง การพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพ การส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อการป้องกันประเทศ การพัฒนาทางด้านไซเบอร์ และการพัฒนาทักษะบุคลากรทางไซเบอร์ ได้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ จึงมีความเป็นไปได้ที่จะสามารถบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2565

การจัดอันดับความแข็งแกร่งด้านการทหาร ปี 2564
(2021 Military Strength Ranking)

ที่มา: https://www.globalfirepower.com/countries-listing.php

ที่มา: https://www.globalfirepower.com/
countries-military-strengh-detail.php?country_id-thailand

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในปี 2564 กองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงได้ดำเนินงานอย่างสอดคล้องกับปัจจัยแห่งความสำเร็จตามห่วงโซ่คุณค่าของประเทศไทย โดยได้เสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านความมั่นคงกับนานาประเทศ องค์กรระหว่างประเทศ รวมทั้งองค์กรภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐ ผ่านการสัมมนาด้านความมั่นคงทางทะเล (Maritime Security Conferences) โดยศูนย์ศึกษาด้านความมั่นคงในเอเชีย - แปซิฟิก (Asia-Pacific Center of Security Studies: APCSS) ร่วมกับศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ นอกจากนี้กองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงมีการเตรียมความพร้อมในมิติการเตรียมกำลัง การใช้กำลัง และการผนึกกำลังเพื่อการป้องกันประเทศ ควบคู่กับการพัฒนาระบบกำลังสำรอง การพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพ จัดตั้งหน่วยเพิ่มเติม ซ่อมแซม ปรับปรุงและจัดหายุทโธปกรณ์ ส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ซึ่งได้พัฒนาระบบการควบคุมอาวุธยุทธภัณฑ์ การออกใบอนุญาตด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์สำหรับการเชื่อมโยงข้อมูลผ่านระบบ National Single Window ส่วนเพิ่มเติม พร้อมทั้งพัฒนาศักยภาพกำลังพล จัดการฝึกตามวงรอบประจำปีและการฝึกพิเศษ เพื่อเตรียมกำลังกองทัพให้มีความพร้อมรบ สามารถตอบสนองต่อภารกิจของกองทัพควบคู่กับการพัฒนาขีดความสามารถเพื่อรักษาอธิปไตยและผลประโยชน์แห่งชาติ โดยส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อการป้องกันประเทศ เช่น การวิจัยและพัฒนาองค์ประกอบพื้นฐานระบบยานไร้คนขับ การวิจัยและพัฒนาร่วมยานเกราะล้อยาง 8X8 ลำเลียงพล และการวิจัยและพัฒนาระบบจรวดหลายลำกล้องแบบนำวิถี DT-1G เป็นต้น

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การเสริมสร้างความพร้อมของกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงให้มีความพร้อมเผชิญภัยคุกคามทุกรูปแบบ ทุกมิติ และทุกระดับความรุนแรง ภายใต้ผลกระทบจากสถานการณ์ด้านความมั่นคงระดับโลกและระดับภูมิภาค และภาวะที่ประเทศต้องระดมสรรพกำลังในการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เยียวยาประชาชน และฟื้นฟูประเทศ ถือเป็นประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายอย่างยิ่ง เนื่องจากการดำเนินการที่ต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากจะเป็นประเด็นอ่อนไหวที่ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญ ดังนั้น เพื่อให้สามารถดำรงศักยภาพของกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงให้พร้อมเผชิญภัยคุกคาม จึงต้องประเมินปัจจัยที่มีผลต่อการเตรียมความพร้อมของกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคง ให้มีความพร้อมในการปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของกำลังพลเป็นสำคัญ และการจัดหายุทโธปกรณ์ใหม่เพื่อทดแทนยุทโธปกรณ์เดิมที่มีอายุการใช้งานยาวนาน โดยคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วนและสถานะของประเทศควบคู่กับการทำความเข้าใจกับทุกภาคส่วนด้วย

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ กองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคง ควรให้ความสำคัญกับพัฒนาศักยภาพกำลังพล ระบบกำลังสำรอง และยุทโธปกรณ์ เพื่อดำรงศักยภาพของกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงให้พร้อมเผชิญภัยคุกคาม จัดการฝึกซ้อม อาทิ การฝึกการบริหารวิกฤตการณ์ระดับชาติ และการฝึกผสมกับกองทัพมิตรประเทศ เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านความมั่นคงกับนานาประเทศ องค์กรระหว่างประเทศ รวมทั้งองค์กรภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งส่งเสริมการพัฒนางานวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการป้องกันประเทศและการปฏิบัติการทางไซเบอร์ เพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อให้กองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงมีความพร้อมต่อการป้องกันประเทศทั้งในมิติการเตรียมกำลัง การใช้กำลังและการผนึกกำลัง

010401

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมทั้งองค์กรภาครัฐและมิใช่ภาครัฐ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ประเทศไทยมีความมั่นคงและสามารถรับมือกับความท้าทายจากภายนอกได้ทุกรูปแบบสูงขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ระดับความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านความมั่นคงในทุกมิติกับประเทศมหาอำนาจและประเทศที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ มากขึ้น/ดีขึ้น จากเดิม ร้อยละ 5 - 10

มุ่งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในทุกระดับผ่านกรอบความร่วมมือทวิภาคีและพหุภาคี อนุภูมิภาคและภูมิภาค กับประเทศเพื่อนบ้าน นานาชาติ และองค์การระหว่างประเทศบนฐานของความสัมพันธ์อันดี เพื่อเตรียมความพร้อมของไทยในการรับมือต่อความท้าทายด้านความมั่นคงและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค พร้อมทั้งรักษาดุลยภาพสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ ดำเนินความร่วมมือกับต่างประเทศอย่างสมดุลโดยเฉพาะประเทศมหาอำนาจ เสริมสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจกับประเทศรอบบ้านเพื่อรักษาผลประโยชน์ร่วมกันในทุกมิติ ส่งเสริมความมั่นคงแบบองค์รวม ให้สามารถป้องกันและรับมือกับภัยความมั่นคงทุกรูปแบบ พร้อมทั้งดำเนินการเชิงรุกในการเสริมสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในภูมิภาคเพื่อมุ่งลดความเสี่ยงหรือป้องกันปัญหาที่อาจส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในอนาคต โดยมีปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญ ได้แก่ ความพร้อมของไทยด้านการต่างประเทศ ช่องทางการแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านความร่วมมือด้านการข่าว ด้านความมั่นคง และเทคโนโลยีและการสื่อสารรูปแบบใหม่ แนวทางการตกลงร่วมกันผ่านการประชุมหารือระดับนานาชาติและระหว่างประเทศ และความพร้อมของหน่วยงานในการนำข้อตกลงระหว่างประเทศไปปฏิบัติ และมีประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในปี พ.ศ. 2564 ได้แก่ การกำหนดท่าทีของไทยได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ด้านความมั่นคงระดับโลกและระดับภูมิภาคที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ภายใต้โลกที่กำลังเข้าสู่ระบบหลายขั้วอำนาจซึ่งส่งผลให้สภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศมีความซับซ้อนมากขึ้น

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย พิจารณาจากระดับความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านความมั่นคงในทุกมิติกับประเทศมหาอำนาจและประเทศที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ โดยไทยได้จัดให้มีการเยือนและการหารือทวิภาคีของผู้แทนระดับสูงเพื่อยกระดับความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศมหาอำนาจและมิตรประเทศ พร้อมทั้งส่งเสริมความร่วมมือด้านความมั่นคงกับนานาประเทศในการรับมือและบรรเทาผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ซึ่งเป็นภัยคุกคามความมั่นคงได้อย่างมีประสิทธิภาพควบคู่กับการรักษาสมดุลในการดำเนินนโยบายกับประเทศต่าง ๆ เสริมสร้างบทบาทและภาพลักษณ์ของไทยในเวทีโลก โดยเฉพาะในเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระดับอนุภูมิภาคและระดับภูมิภาค ส่งเสริมความร่วมมือด้านการข่าวและด้านความมั่นคงเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงภายในและสร้างเสถียรภาพในระดับภูมิภาคและระดับโลก พร้อมทั้งพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรและองค์กรเพื่อเสริมสร้างความพร้อมของไทยในด้านการต่างประเทศ ซึ่งจากผลการที่สัมฤทธิ์จากดำเนินการดังกล่าว จึงมีความเป็นไปได้สูงที่จะบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2565

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในปี 2564 ประเทศไทยได้ส่งเสริมความร่วมมือด้านความมั่นคงกับประเทศมหาอำนาจและประเทศที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ โดยได้ลงนามในปฏิญญาร่วมว่าด้วยความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับออสเตรเลีย (Joint Declaration on the Strategic Partnership between the Kingdom of Thailand and Australia) เพื่อยกระดับความสัมพันธ์กับออสเตรเลียด้านการทหาร เศรษฐกิจ และสาขาที่สำคัญต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนให้ใกล้ชิดและสร้างความร่วมมือกับประเทศที่มีสำคัญทางยุทธศาสตร์ในภูมิภาคอย่างสมดุล สนับสนุนกระบวนการที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาสถานการณ์ในเมียนมาโดยสันติวิธีโดยคำนึงถึงการรักษาผลประโยชน์ของไทยและผลกระทบด้านความมั่นคงตามแนวชายแดน เสริมสร้างความร่วมมือในการป้องกันและรับมือกับเชื้อโควิด-19 ทั้งในกรอบทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อจัดหาวัคซีนโควิด-19 รวมถึงยาและเวชภัณฑ์ให้แก่คนไทย ส่งเสริมความร่วมมือเพื่อการพัฒนา การศึกษาและสาธารณสุขกับประเทศต่าง ๆ โดยจัดทำแผนงานและทิศทางความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เพื่อสร้างความมั่นคงและภูมิคุ้มกันให้ประเทศเพื่อนบ้านผ่านการสนับสนุนการฝึกอบรมบุคลากรด้านสาธารณสุขของประเทศเพื่อนบ้าน พร้อมทั้งสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมรับมือโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ตามแนวชายแดน ร่วมกับการจัดประชุมแลกเปลี่ยนข่าวกรองระหว่างไทย-สหรัฐฯ ไทย-บรูไน ไทย - ออสเตรเลีย ในระดับเจ้ากรมข่าวทหาร และระดับนักวิเคราะห์ ผ่านระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ

พิธีลงนามในปฏิญญาร่วมว่าด้วยความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับออสเตรเลีย ผ่านระบบการประชุมทางไกล

ที่มา: https://www.mfa.go.th/th/content/thailand-australia-strategic-partnership?

พิธีรับมอบวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จากรัฐบาลสหรัฐอเมริกา

ที่มา: https://www.mfa.go.th/th/content/usvaccinehandoverceremony02082021

ความมั่นคง

010401

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย สถานการณ์ด้านความมั่นคงระดับโลกและระดับภูมิภาคที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ภายใต้โลกที่กำลังเข้าสู่ระบบหลายขั้วอำนาจ ซึ่งส่งผลให้สภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศมีความซับซ้อนมากขึ้น เป็นประเด็นท้าทายในการเสริมสร้างความมั่นคงและความร่วมมือกับประเทศมหาอำนาจและประเทศที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ของไทย โดยไทยต้องกำหนดนโยบายที่ชัดเจนให้สามารถกำหนดท่าทีต่อประเทศมหาอำนาจและประเทศที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ได้อย่างเหมาะสม เพื่อรักษาสมดุลในการดำเนินนโยบายและป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดต่อไทยหากการแข่งขันระหว่างขั้วอำนาจรุนแรงขึ้น นอกจากนี้ จากผลการดำเนินงานในปี 2563 – 2564 พบว่า ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การขาดเครื่องมือในการประเมินความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านความมั่นคงผ่านช่องทางการทูต เช่น ตัวชี้วัด และวิธีการประเมินผลที่วัดผลความสำเร็จได้จริง ซึ่งเป็นประเด็นเร่งด่วนที่ควรดำเนินการให้เห็นเป็นรูปธรรมโดยเร็ว

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ควรให้ความสำคัญกับการจัดทำเครื่องมือในการประเมินความสำเร็จของการดำเนินนโยบายด้านความมั่นคงผ่านช่องทางการทูต และเครื่องมือในการวิเคราะห์ประเมินคาดการณ์สถานการณ์ระหว่างประเทศ ควบคู่กับการเสริมสร้างเสถียรภาพทางการเมืองภายในประเทศ การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายและระเบียบภายในประเทศให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป การพัฒนาเทคโนโลยีและแนวทางในการสื่อสารรูปแบบใหม่ และการสร้างความเข้าใจและการตระหนักรู้ของทุกภาคส่วน ซึ่งจะช่วยสนับสนุนให้การขับเคลื่อนแผนแม่บทย่อยบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้

010402

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมทั้งองค์กรภาครัฐและมิใช่ภาครัฐ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ประเทศไทยมีบทบาทเพิ่มขึ้นในการกำหนดทิศทางและส่งเสริมเสถียรภาพของภูมิภาคเอเชีย รวมทั้งเป็นประเทศแนวหน้าในภูมิภาคอาเซียน

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ระดับความสำเร็จของบทบาทไทยในการกำหนดทิศทางและส่งเสริมเสถียรภาพของภูมิภาคเอเชีย มากขึ้น/ดีขึ้นจากเดิม ร้อยละ 5 – 10

ประเทศไทยมีบทบาทเชิงรุกในการกำหนดทิศทางและส่งเสริมเสถียรภาพของภูมิภาคเอเชียและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งในกรอบความร่วมมือทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อมุ่งเสริมสร้างความมีเกียรติภูมิของประเทศไทยในเวทีระหว่างประเทศ การสร้างอำนาจต่อรองเพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศ ส่งเสริมเสถียรภาพของภูมิภาคเอเชีย ดำเนินการทางการทูตและความร่วมมือในสาขาด้านความมั่นคงภายใต้กรอบความร่วมมือพหุภาคีและในภูมิภาค เพื่อเป็นพื้นฐานการต่อยอดพัฒนาให้ไทยมีบทบาทแนวหน้าในภูมิภาคในการกำหนดทิศทางด้านความมั่นคง รวมถึงการปฏิบัติตามกฎหมายและพันธกรณีระหว่างประเทศ โดยมีปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญ ได้แก่ การดำเนินการภายในประเทศเพื่อเสริมสร้างให้การเมืองภายในมีเสถียรภาพ ความร่วมมือระหว่างประเทศที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกเพื่อเพิ่มบทบาทของไทยในภูมิภาค และขับเคลื่อนประเด็นที่จะเป็นประโยชน์ต่อไทยในอนาคต และการเสริมสร้างขีดความสามารถและความพร้อมของบุคลากร มาตรการ และระบบเตือนภัยเพื่อรับมือกับภัยคุกคามต่าง ๆ และมีประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในปี พ.ศ. 2564 ได้แก่ การกำหนดบทบาทของไทยอย่างเหมาะสมต่อการแก้ไขปัญหาความมั่นคงภายในของเมียนมา ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของไทยในมุมมองของนานาชาติ

ที่มา: กระทรวงการต่างประเทศ

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย พิจารณาจากระดับความสำเร็จของบทบาทไทยในการกำหนดทิศทางและส่งเสริมเสถียรภาพของภูมิภาคเอเชีย โดยไทยมีบทบาทในการเสริมสร้างความร่วมมือของอาเซียนและกับภาคีภายนอกในการรับมือการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 รวมทั้งรักษาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและความเป็นแกนกลางของอาเซียนเพื่อรักษาดุลยภาพทางยุทธศาสตร์ในภูมิภาค การเพิ่มพูนความสัมพันธ์กับภาคีภายนอกของอาเซียน รวมทั้งรักษาบทบาทนำในการขับเคลื่อนข้อริเริ่มต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการเสริมสร้างประชาคมอาเซียนและผลประโยชน์ของอาเซียน ความเป็นแกนกลางของอาเซียนในสถาปัตยกรรมภูมิภาคและใช้ประโยชน์จากมุมมองอาเซียนต่ออินโด-แปซิฟิกในการดำเนินความสัมพันธ์กับภาคีภายนอก และการพิจารณาใช้แนวทางใหม่ ๆ ในการมีปฏิสัมพันธ์กับจีนและสหรัฐฯ เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายสามารถแสวงจุดร่วมในเรื่องที่เป็นผลประโยชน์ร่วมกันในภูมิภาคได้ ในประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ นอกจากนี้ ไทยยังผลักดันข้อเสนอสำคัญที่ได้รับการยอมรับจากประเทศสมาชิกและประเทศคู่เจรจา จากความสำเร็จในการแสดงบทบาทและข้อริเริ่มของไทยดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงการขับเคลื่อนเป้าหมายของแผนแม่บทย่อยที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้บทบาทของไทยในภูมิภาคเอเชียมีพัฒนาการที่สำคัญ จึงมีความเป็นไปได้สูงที่จะสามารถบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2565 ได้สำเร็จ

ที่มา: กระทรวงการต่างประเทศ

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในปี 2564 ไทยได้ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศภายใต้กรอบความร่วมมือเพื่อบทบาทของไทยในภูมิภาค โดยมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนข้อริเริ่มว่าด้วยความเกื้อกูลกันระหว่างวิสัยทัศน์ประชาคมอาเซียน ค.ศ. 2025 กับวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ของสหประชาชาติ (Complementarities Initiative) และการดำเนินการตาม Complementarities Roadmap (ค.ศ. 2020 – 2025) เพิ่มพูนความร่วมมือที่เป็นรูปธรรมระหว่างอาเซียนกับหุ้นส่วนต่าง ๆ ในด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงในบริบทของการฟื้นฟูภายหลังโควิด-19 และการขับเคลื่อนโมเดลเศรษฐกิจ BCG ในอาเซียน โดยเฉพาะผ่านศูนย์อาเซียนเพื่อการศึกษาและการหารือด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน (ASEAN Centre for Sustainable Development Studies and Dialogue: ACSDSD) พร้อมทั้งแสดงบทบาทในการเสนอข้อริเริ่มและติดตามผลของข้อริเริ่มของไทยในกรอบการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 38 และ 39 โดยมีข้อเสนอที่สำคัญของไทยที่ได้รับการยอมรับจากประเทศสมาชิกและประเทศคู่เจรจา ได้แก่ กองทุนอาเซียนเพื่อรับมือกับโควิด-19 ซึ่งในปัจจุบันอาเซียนอยู่ระหว่างการพิจารณาใช้เงินจากกองทุนเพื่อจัดซื้อวัคซีนตามความต้องการของประเทศสมาชิกผ่านโครงการเพื่อการเข้าถึงวัคซีนโควิด-19 ระดับโลก (Covid-19 Vaccines Global Access Facility: COVAX) ขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) การผลักดันให้ไทยเป็นที่ตั้งของศูนย์อาเซียนเพื่อภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขและโรคอุบัติใหม่ โดยปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยกรอบข้อตกลงระเบียงการเดินทางของอาเซียน การผลักดันการจัดทำการรับรองวัคซีนและใบรับรองการฉีดวัคซีนระหว่างกันของอาเซียน การส่งเสริมความเป็นแกนกลางของอาเซียนเพื่อสร้างสถาปัตยกรรมในภูมิภาคกับประเทศมหาอำนาจต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการฟื้นตัวและการพัฒนาของประเทศในภูมิภาค อาทิ ระหว่างอาเซียนกับสหรัฐฯ อาเซียน กับจีน และอาเซียนกับอินเดีย นอกจากนี้ ไทยยังได้ดำเนินงานร่วมกับอาเซียนเพื่อสนับสนุนกระบวนการที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาสถานการณ์ในเมียนมาโดยสันติวิธี ผ่าน “ฉันทามติ 5 ข้อ” (Five-Point Consensus) ของอาเซียน และคำนึงถึงการรักษาผลประโยชน์ของไทยและผลกระทบด้านความมั่นคงตามแนวชายแดน โดยมีประเด็นเร่งด่วนในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและด้านสาธารณสุขแก่เมียนมา เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของเมียนมาในการรับมือกับการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 และมีบทบาทสำคัญในการจัดการหารือสามฝ่าย (ไทย – อินโดนีเซีย – เมียนมา) การผลักดันการแต่งตั้งผู้แทนพิเศษของประธานอาเซียน จัดการหารือระหว่างนายกรัฐมนตรีกับผู้แทนพิเศษของเลขาธิการสหประชาชาติเรื่องเมียนมา ตลอดจนการหารือกับอินโดนีเซีย และประเทศสำคัญนอกภูมิภาคต่าง ๆ และองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

010402

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การรักษาสมดุลของความเป็นแกนกลางสถาปัตยกรรมภูมิภาคของอาเซียน ในบริบทการแข่งขันความได้เปรียบทางภูมิรัฐศาสตร์ระหว่างจีนและสหรัฐฯ การรับมือกับความท้าทายจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 และสถานการณ์ความขัดแย้งในเมียนมาเป็นความท้าทายที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการผลักดันบทบาทของไทยในภูมิภาคและความเป็นเอกภาพในการดำเนินนโยบายร่วมกันของอาเซียนในอนาคต ในด้านการดำเนินการของประเทศไทยถึงแม้ว่าจะสามารถผลักดันข้อริเริ่มต่าง ๆ ให้ได้รับการยอมรับจากประเทศสมาชิกและประเทศคู่เจรจาได้ แต่เนื่องจากข้อริเริ่มดังกล่าวยังอยู่ระหว่างการดำเนินการและการพิจารณาของประเทศสมาชิกอาเซียน จึงยังไม่บรรลุผลในปี 2564 แต่จะสำเร็จและเห็นผลเป็นรูปธรรมในอนาคต

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ประเทศไทยควรให้ความสำคัญกับการรักษาความเป็นแกนกลางสถาปัตยกรรมภูมิภาคของอาเซียนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการแสดงบทบาทนำเชิงบวกอย่างสร้างสรรค์ที่เป็นผลประโยชน์ต่อไทยและอาเซียนในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย โดยคำนึงถึงความสมดุลในการดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศคู่เจรจาเพื่อให้อาเซียนสามารถใช้ประโยชน์จากจุดแข็งของประเทศคู่เจรจาในการเสริมสร้างความมั่นคงและความมีเสถียรภาพในภูมิภาค ตลอดจนเน้นย้ำถึงการส่งเสริมความไว้เนื้อเชื่อใจระหว่างกัน นอกจากนี้ ควรดำเนินการภายในประเทศเพื่อส่งเสริมให้สถานการณ์ทางการเมืองภายในมีเสถียรภาพ บูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานด้านความมั่นคงอย่างมีประสิทธิภาพ ดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างครอบคลุมและเป็นระบบ และกำหนดยุทธศาสตร์และแผนงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์และบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายการมีบทบาทเพิ่มขึ้นในการกำหนดทิศทางและส่งเสริมเสถียรภาพของภูมิภาคเอเชีย รวมทั้งเป็นประเทศแนวหน้าในภูมิภาคอาเซียน ได้สำเร็จในปี 2565

010501

จ.3

แผนแม่บทย่อย

แผนย่อยการพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

กลไกการบริหารจัดการความมั่นคงมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานของหน่วยงานด้านการจัดการความมั่นคง ร้อยละ 80

เสริมสร้างกลไกในการแก้ไขปัญหาและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ มีเอกภาพ และเป็นรูปธรรม โดยส่งเสริมให้หน่วยงานหลักด้านความมั่นคงมีความพร้อมในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับภัยคุกคามความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับความรุนแรง โดยบูรณาการกลไกการบริหารจัดการความมั่นคง เสริมความพร้อมและยกระดับกลไกหน่วยงานด้าน ความมั่นคง ปรับปรุงกฎหมาย และบูรณาการความร่วมมือและการปฏิบัติกับทุกภาคส่วนในทุกมิติ กำหนดให้มีการตรวจสอบและประเมินผลอย่างต่อเนื่องตามหลักธรรมาภิบาลที่สอดคล้องกับบริบทและความก้าวหน้าของยุคสมัย และเชื่อมโยงกับทุกภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องโดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ โดยมีปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาสมรรถนะบุคลากร การปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงานให้เหมาะสม การบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานและการใช้เทคโนโลยีสนับสนุน และการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารขับเคลื่อนจากภาคเอกชน และมีข้อขัดข้องในการบูรณาการและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานความมั่นคงเป็นประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในปี พ.ศ. 2564

010501

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย จากการติดตามผลการดำเนินงานและวิเคราะห์สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง ของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) พบว่า ระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานของหน่วยงานด้านการจัดการความมั่นคง อยู่ที่ระดับร้อยละ 67.78 คิดเป็นร้อยละ 84.73 ของค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 โดยได้ดำเนินการตามแผนบูรณาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2564 – 2565) โดยจัดตั้งกลไกภายใต้ สมช. ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ได้แก่ คณะกรรมการบูรณาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงเป็นกลไกระดับนโยบายซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธานและคณะอนุกรรมการ จำนวน 5 คณะ เป็นกลไกระดับอำนวยการขับเคลื่อนซึ่งมีหัวหน้าหน่วยงานเจ้าภาพ จ.3 เป็นประธาน พร้อมทั้งร่วมกันกำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผล โดยกำหนดตัวชี้วัดเทียบเคียง (Proxy) และค่าเป้าหมาย เพื่อใช้ในการติดตามประเมินผลแทนตัวชี้วัดสากลที่ยังขาดการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน และเพื่อให้สามารถติดตามการบรรลุเป้าหมายระดับแผนย่อยได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้นด้วย จากการดำเนินการของหน่วยงานด้านความมั่นคงที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพดังกล่าว จึงมีความเป็นไปได้สูงที่จะบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2565

แผนบูรณาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง
(พ.ศ. 2564 -2565)

ที่มา: http://www.nsc.go.th/wp-content/uploads/Journal/article-00708.pdf

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในปี 2564 หน่วยงานหลักด้านความมั่นคงได้ขับเคลื่อนเป้าหมายระดับแผนย่อยโดยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของหน่วยงานด้านการจัดการความมั่นคง จัดตั้งกลไกและแผนบูรณาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2564 - 2565) การปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงานของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) การปรับปรุง (ร่าง) แผนรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2564 - 2565 การจัดทำอนุบัญญัติรองรับพระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. 2562 ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดโครงสร้างของศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) การวางระเบียบการปฏิบัติงานของ ศรชล. และการจัดทำแผนบูรณาการปฏิบัติ ซึ่งเป็นแผนปฏิบัติราชการ ๓ ปี ของ ศรชล. (พ.ศ. 2563 - 2565) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งดำเนินการตามแผนปฏิบัติการด้านการบูรณาการข้อมูลด้านความมั่นคง ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 -2565) เพื่อให้มีฐานข้อมูลและข้อมูลด้านความมั่นคงเพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาความมั่นคงระดับชาติ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการเชื่อมโยงข้อมูลด้านความมั่นคงผ่านระบบฐานข้อมูลด้านความมั่นคงระหว่างกัน สำหรับในส่วนของการพัฒนาเครือข่ายภาคประชาชน กอ.รมน. ได้มีการอบรมเครือข่ายประชาชนมีส่วนร่วมเพื่อความมั่นคง และการจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง เพื่อฝึกอบรมประชาชนในพื้นที่เป้าหมายให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ และเสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่

ให้เข้มแข็ง ตลอดจนการพัฒนากลไกการประสานงานเพื่อสร้างเครือข่ายและความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ นอกจากนี้ ได้มีการฝึกอบรมบุคลากรด้านความมั่นคงภายใต้หลักสูตรความมั่นคงศึกษาของสถาบันความมั่นคงศึกษา และการจัดทำบันทึกความเข้าใจความร่วมมือทางวิชาการด้านความมั่นคงกับสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ข้อขัดข้องในการบูรณาการและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานความมั่นคง เพื่อให้มีแพลตฟอร์มด้านความมั่นคงรองรับการเชื่อมโยง แลกเปลี่ยน และใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก เป็นประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในปี 2565 เนื่องจากยังไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จได้ในปี 2564 เนื่องจากการขาดแคลนกำลังพลที่มีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสาร และบางหน่วยงานไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการส่งผลให้ขาดความพร้อมด้านอุปกรณ์ที่จะใช้ในการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ควรให้ความสำคัญกับการบูรณาการข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยีให้ได้มาซึ่งข้อมูลและระบบฐานข้อมูลที่ทันสมัย ซึ่งต้องเร่งรัดการดำเนินการเพื่อสร้างแพลตฟอร์มสำหรับการเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานด้านความมั่นคงให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยพิจารณาเชื่อมโยงกับระบบ eMENSCR เพื่อให้สามารถกำกับ ติดตาม และตรวจสอบการดำเนินงานแผนงาน/โครงการได้อย่างครบถ้วน และเป็นประโยชน์ในการสนับสนุนการตัดสินใจ เพื่อกำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงของชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังช่วยการลดภาระการดำเนินการและการรายงานข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย ทั้งนี้ หน่วยงานหลักด้านความมั่นคงยังต้องให้ความสำคัญกับการสร้างแรงจูงใจในการก้าวหน้าในหน้าที่การงานของบุคลากร ปรับปรุงกระบวนงานภายในและภายนอก และการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจด้านความมั่นคงแก่ทุกภาคส่วนด้วย

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 02

02 การต่างประเทศ

"พัฒนาต่อยอดการต่างประเทศเพื่อให้ไทยเป็นประเทศพัฒนาแล้ว
มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน"

จ.1

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (02) การต่างประเทศ มุ่งเน้นให้ไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วและมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยการดำเนินงานด้านการต่างประเทศให้ไทยมีความพร้อมและบทบาทเชิงรุกอย่างสร้างสรรค์เพื่อเป็นผู้เล่นสำคัญในเวทีโลก และมีความร่วมมือกับนานาชาติในลักษณะที่จะเกื้อหนุนต่อความก้าวหน้าในทุก ๆ ด้านของไทย อาทิ ความมั่นคง เศรษฐกิจ และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประชาคมโลก โดยมีเป้าหมายระดับประเด็นคือ **การต่างประเทศไทย มีเอกภาพ ทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน มีมาตรฐานสากล และมีเกียรติภูมิในประชาคมโลก** ซึ่งมีส่วนสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายประเด็นยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 6 ด้าน

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

020001 การต่างประเทศไทย มีเอกภาพ ทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน มีมาตรฐานสากล และมีเกียรติภูมิในประชาคมโลก

จ.2

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

มากขึ้น/ดีขึ้น ร้อยละ 5-10

เมื่อพิจารณาจาก**ตัวชี้วัดด้านการต่างประเทศไทย** ซึ่งดัชนีการทูตระดับโลก (Global Diplomacy Index: GDI) ที่จัดเก็บโดย สถาบันโลวี สถาบันวิจัยประเทศออสเตรเลีย ไม่มีการเผยแพร่ในปี 2564 จึงพิจารณาเทียบเคียงจากการดำเนินงานผ่านกลไกทีมประเทศไทยที่เกิดจากการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งในประเทศและส่วนราชการที่ประจำการในต่างประเทศนำโดยกระทรวงการต่างประเทศอย่างมีเอกภาพ เพื่อพัฒนาบทบาทอย่างสร้างสรรค์ของประเทศไทยในเวทีโลก ขยายความร่วมมือในระดับทวิภาคีและพหุภาคีทั้งในและนอกภูมิภาค ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับนานาประเทศ และได้จัดตั้งสถานเอกอัครราชทูตไทยในต่างประเทศ 66 แห่ง สถานกงสุลใหญ่ 28 แห่ง คณะผู้แทนถาวรไทย 3 แห่ง และสำนักงานการค้าและเศรษฐกิจไทย 1 แห่ง รวมทั้งสิ้น 98 แห่ง (กระทรวงการต่างประเทศ, 2564) เพื่อปฏิบัติภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมความสัมพันธ์ รายงานสภาวการณ์ทางการค้า เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในประเทศที่อยู่ในความรับผิดชอบ ดำเนินการเกี่ยวกับงานด้านกงสุล ดูแล ปกป้อง คุ้มครองผลประโยชน์ของประเทศไทยและคนไทยในต่างประเทศ ตลอดจนปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ด้วยการดำเนินการด้านการต่างประเทศที่มีเอกภาพนี้ จะส่งเสริมให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน มีมาตรฐานสากล และมีเกียรติภูมิในประชาคมโลก โดยการดำเนินการพัฒนาหลายมิติเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและบทบาทของไทยในเวทีโลก ประกอบด้วย **มิติด้านความมั่นคง** ซึ่งมีรายละเอียดปรากฏในแผนแม่บทฯ ประเด็นความมั่นคง แผนย่อยที่ 4 ด้านการบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียน และนานาชาติ รวมทั้งองค์กรภาครัฐและที่ไม่ใช่ภาครัฐ

มิติด้านความมั่งคั่ง เมื่อพิจารณาเทียบเคียงจากระดับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) แม้ว่าในปี 2563 จะมีมูลค่า 139,902.67 ล้านบาท ปรับตัวลดลงจาก 149,286.40 ล้านบาทในปี 2562 หรือคิดเป็นร้อยละ 6.71 ทว่าเป็นไปในทิศทางเดียวเดียวกับมูลค่า FDI ในภาพรวมของภูมิภาคอาเซียนที่ลดลงถึงร้อยละ 25 รวมถึงมูลค่าการค้าของประเทศไทยลดลงจาก 15,054,049.4 ล้านบาทในปี 2562 เป็น 13,659,835 ล้านบาทในปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 9.3 ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มด้านการค้าของประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 นอกจากนี้ ในการจัดอันดับดัชนีนวัตกรรมโลก (Global Innovation Index: GII) ในปี 2564 ประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 43 จาก 132 ประเทศ พัฒนาขึ้นจากอันดับที่ 44 จาก 131 ประเทศ ในปี 2563

มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

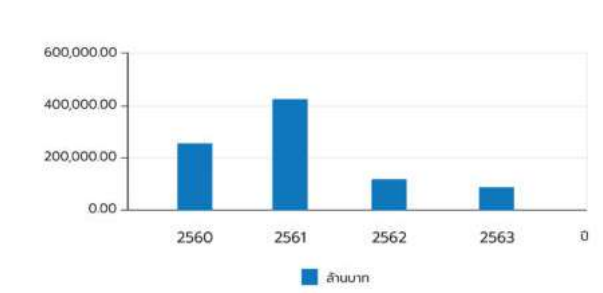

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

มูลค่าการค้า

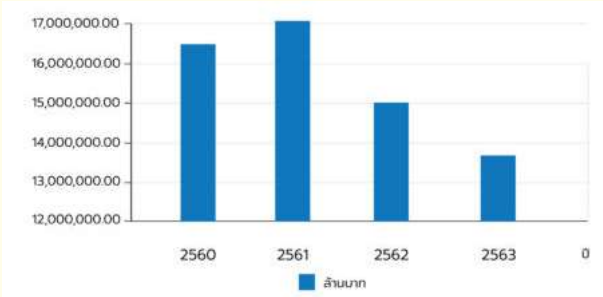

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์

มิติด้านความยั่งยืน รายงานความก้าวหน้าเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ของประเทศไทย พ.ศ. 2559 – 2563 ที่จัดทำโดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้รายงานความก้าวหน้าการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อน SDGs ในระยะ 5 ปี นับตั้งแต่ประเทศไทยได้รับรองวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ในปี 2559 ซึ่งการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ใช้ระยะเวลารวม 15 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2558 – 2573 โดยการจะบรรลุเป้าหมาย SDGs ได้นั้นจะต้องบรรลุเป้าหมายย่อย ทั้งหมด 169 ตัว ประเทศไทยจึงควรบรรลุเป้าหมายย่อย (Target) ให้ได้ปีละ 11 ตัว ดังนั้น ในช่วงระยะเวลา 6 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559 – 2564) ประเทศไทยควรต้องบรรลุเป้าหมายย่อยให้ได้ 66 ตัว ซึ่งจากรายงาน พบว่า ประเทศไทยบรรลุค่าเป้าหมายย่อย 52 เป้าหมายย่อยหรือคิดเป็นร้อยละ 78.7 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยมีเป้าหมายย่อย

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ที่มีค่าสถานะการบรรลุเป้าหมายต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นวิกฤติที่ต้องให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนจำนวน 9 เป้าหมายย่อย ได้แก่ เป้าหมายย่อยที่ 2.1 การยุติความหิวโหย และเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการ เป้าหมายย่อยที่ 2.2 การยุติภาวะทุพโภชนาการ เป้าหมายย่อยที่ 2.4 ระบบเกษตรและอาหารที่ยั่งยืน เป้าหมายย่อยที่ 3.4 การลดการเสียชีวิตด้วยโรคไม่ติดต่อ เป้าหมายย่อยที่ 3.6 การลดการเสียชีวิตและการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนน เป้าหมายย่อยที่ 3.9 การลดการเสียชีวิตและการเจ็บป่วยจากสารเคมีอันตราย มลพิษ และการปนเปื้อนทางอากาศ น้ำ และดิน เป้าหมายย่อยที่ 10.c การลดค่าธรรมเนียมการโอนเงินระหว่างประเทศ เป้าหมายย่อยที่ 14.1 การลดมลพิษทางทะเล และเป้าหมายย่อยที่ 14.5 การอนุรักษ์พื้นที่ทางทะเลและชายฝั่ง

มิติการมีมาตรฐานสากล ประเทศไทยได้ดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศและมาตรฐานสากลที่สำคัญในหลายด้านอันส่งผลให้สามารถบรรลุค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ โดยไทยได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนและผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน และได้จัดทำรายงานทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทย (Universal Periodic Review : UPR) ในการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ทางด้านสิทธิมนุษยชนของไทยให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ดำเนินการด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ผ่านกระบวนการสร้างความร่วมมือกับภาคประชาสังคมในการร่วมสืบสวนปัญหาการค้ามนุษย์และการคุ้มครองเหยื่อจากกระบวนการ แม้จะได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ส่งผลให้ภาครัฐไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มศักยภาพซึ่งเป็นไปในลักษณะเดียวกันกับหลายประเทศทั่วโลก ทำให้สถานะของประเทศในรายงานการค้ามนุษย์ของสหรัฐอเมริกาหรือ TIP Report อยู่ในอันดับ Tier 2 Watch List ในปี 2564 อย่างไรก็ดี ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการผลักดันให้ข้อริเริ่มของไทย “วาระหลักการกรุงเทพฯ ว่าด้วยการดำเนินการด้านสาธารณสุขภายใต้กรอบการดำเนินงานเซนไดว่าด้วยการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ค.ศ. 2015-2030” ในการประชุมประจำปีของคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำหรับเอเชียและแปซิฟิก ให้เป็นมาตรฐานในระดับสากล

สถานะการค้ามนุษย์ของไทยตามรายงาน TIP Report

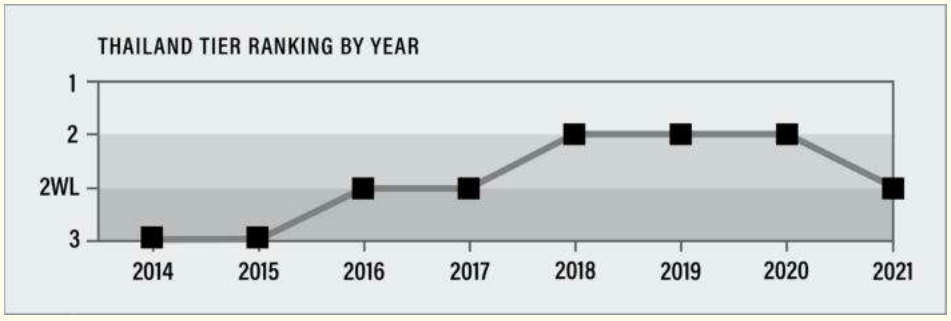

ที่มา: 2021 Trafficking in Persons Report

และมิติการมีเกียรติภูมิในประชาคมโลก ด้วยการขับเคลื่อนการต่างประเทศไทยด้วยอำนาจแบบนุ่มนวล ส่งผลให้ “พื้นที่กลุ่มป่าแก่งกระจาน” ได้ขึ้นทะเบียนเป็นเป็นมรดกโลกที่มีความหลากหลายทางชีวภาพขององค์การยูเนสโกได้สำเร็จ ประเทศไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกเพื่อสนับสนุนการประชุมระดับสูงของสมัชชาสหประชาชาติเรื่องเอชไอวีและเอดส์ พ.ศ. 2564 ด้านการทูตเชิงมนุษยธรรม ประเทศไทยได้มอบเงินให้กับโครงการระดับพหุภาคีเพื่อเร่งการแจกจ่ายวัคซีนป้องกันการติดเชื้อโควิด-19 ขององค์การอนามัยโลก เพื่อใช้ในการรับมือกับเชื้อโควิด-19 ประเทศไทยได้มีบทบาทในเวทีระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่อง อาทิ การได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งคณะกรรมาธิการสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา วาระปี 2565 – 2567 คณะกรรมการบริหารขององค์การเพื่อการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศและเพิ่มพลังของผู้หญิงแห่งสหประชาชาติ วาระปี 2565 – 2567 มีบุคลากรชาวไทยได้รับคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกคณะกรรมาธิการกฎหมายระหว่างประเทศ วาระปี 2566 - 2570 สมาชิกรัฐสภาไทยได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสำคัญในระหว่างการประชุมสมัชชาสหภาพรัฐสภา ครั้งที่ 142 จำนวน 2 ตำแหน่ง คือ สมาชิกคณะที่ปรึกษาระดับสูงว่าด้วยการต่อต้านการก่อการร้ายและแนวคิดสุดโต่งที่นิยมความรุนแรง และสมาชิกคณะทำงานว่าด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สะท้อนให้เห็นถึงการยอมรับจากนานาประเทศและโอกาสที่ไทยจะมีบทบาทในการกำหนดทิศทางและผลักดันประเด็นที่สำคัญในเวทีโลก อันจะนำมาสู่การมีเกียรติภูมิในประชาคมโลก

ที่มา: องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก)

ทั้งนี้ ยังคงมีประเด็นท้าทายที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทฯ ได้แก่ (1) การสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักรู้ของส่วนราชการ กลุ่ม/องค์กร และประชาชนในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ พันธกรณี และมาตรฐานระหว่างประเทศ เพื่อให้มาตรฐานต่าง ๆ ในประเทศดีขึ้น และได้รับการยอมรับ (2) การดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลระบบบริหารจัดการด้านการต่างประเทศให้เป็นปัจจุบัน เพื่อเป็นประโยชน์ในการติดตามความคืบหน้าการดำเนินการ และใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา การกำหนด และการตัดสินใจนโยบายด้านการต่างประเทศ (3) การบูรณาการระหว่างส่วนราชการไทยเพื่อขับเคลื่อนการต่างประเทศ เพื่อให้การดำเนินนโยบายด้านการต่างประเทศเป็นไปอย่างมีเอกภาพ (4) การสร้างความตระหนักรู้โดยอาศัยการสร้างฐานความรู้ ความเข้าใจและการสื่อสารประชาสัมพันธ์ ให้ทุกภาคส่วนเข้าใจตรงกันถึงเป้าหมายร่วมในการดำเนินการด้านต่างประเทศในแต่ละมิติ และ (5) การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาการต่างประเทศในหลายมิติ

แผนแม่บทฯ ประเด็น (02) การต่างประเทศ

ประกอบด้วย 5 เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย โดยมีสถานะการบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1) กับเป้าหมายระดับประเด็น (Y2)

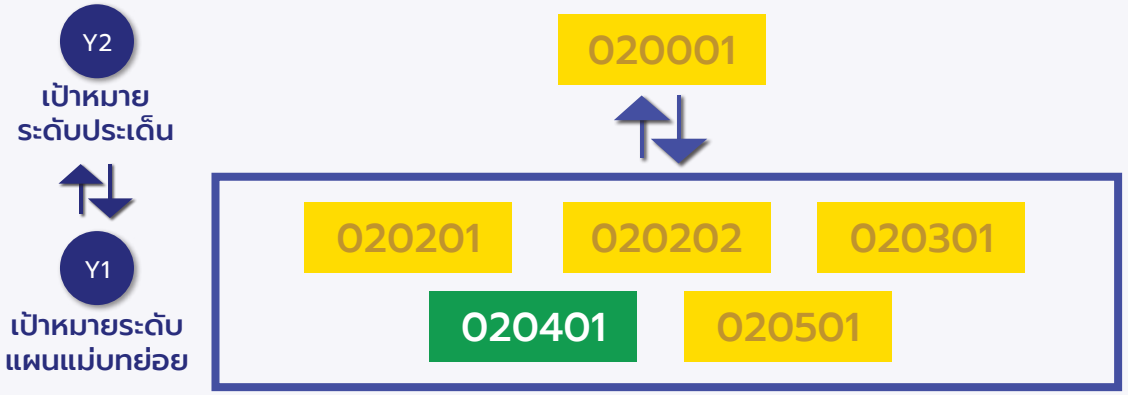

*สถานะการบรรลุเป้าหมายประจำปี 2564

020201

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในศูนย์กลางทางการค้า การลงทุน การบริการ และความเชื่อมโยงในภูมิภาคเอเชีย โดยมีระบบเศรษฐกิจที่เน้นนวัตกรรมดีขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 ได้แก่ ระดับความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ ความเชื่อมโยง และนวัตกรรมในกรอบทวิภาคี ภูมิภาค และพหุภาคีมากขึ้น/ดีขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 5 – 10

โดยเทียบเคียงข้อมูลจากมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) พบว่า ในปี 2563 ลดลงร้อยละ 6.71 จากปี 2562 ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับมูลค่า FDI ในภาพรวมของภูมิภาคเอเชีย มูลค่าการค้าของประเทศไทย พบว่าในปี 2563 ลดลงร้อยละ 9.3 จากปี 2562 ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มด้านการค้าของประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ดัชนีนวัตกรรมโลก (GII) พบว่าในปี 2564 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 43 จากทั้งหมด 132 ประเทศ โดยยังคงมีความท้าทายจากการชะลอตัวของมูลค่าการค้าและการลงทุนของประเทศไทย ที่มีสาเหตุหลักมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 การหยุดชะงักในห่วงโซ่อุปทาน ตลอดจนภาวะความไม่แน่นอนและการชะลอของเศรษฐกิจโลก ส่งผลกระทบโดยตรงต่อเศรษฐกิจไทย ส่งผลให้มีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย

020202

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ประเทศไทยเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่ยั่งยืนกับต่างประเทศ เพื่อร่วมกันบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก

กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 ได้แก่ ระดับความสำเร็จของบทบาทไทยในการเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่ยั่งยืนกับต่างประเทศมากขึ้น/ดีขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 5 – 10

โดยเทียบเคียงข้อมูลจากรายงานความก้าวหน้าเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ของประเทศไทย พ.ศ. 2559 – 2563 ซึ่งรายงานการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อน SDGs ในระยะ 5 ปี นับตั้งแต่ประเทศไทยได้รับรองวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ในปี พ.ศ. 2559 พบว่า จากเป้าหมายที่ประเทศไทยจะต้องบรรลุให้ได้ 66 เป้าหมายย่อยภายในปี 2564 ประเทศไทยบรรลุได้ 52 เป้าหมายย่อยหรือคิดเป็นร้อยละ 78.7 โดยยังคงมีความท้าทายจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ส่งผลต่อความก้าวหน้าในการพัฒนาในมิติต่าง ๆ ทำให้การขับเคลื่อน SDGs มีแนวโน้มถดถอยลงในบางด้าน ส่งผลให้มีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**

020301

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ประเทศไทยมีการพัฒนาที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลในทุกมิติและสามารถมีบทบาทเชิงรุกในการร่วมกำหนดมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 ได้แก่ (1) ระดับความร่วมมือกับต่างประเทศในการปรับปรุง/พัฒนามาตรฐานภายในประเทศให้สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศและมาตรฐานสากลที่สำคัญ (2) ระดับความสำเร็จของบทบาทไทยในการกำหนดบรรทัดฐานและมาตรฐานระหว่างประเทศ และ (3) อันดับ/คะแนนของไทยในดัชนีสากลในประเด็นที่มีนัยสำคัญต่อผลประโยชน์ของชาติมีพัฒนาการที่มากขึ้น/ดีขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 5 – 10

โดยเทียบเคียงข้อมูลจากการดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศ พบว่า ไทยได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนและผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน จัดทำรายงานทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทย เพื่อประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ทางด้านสิทธิมนุษยชนของไทย สร้างความร่วมมือกับภาคประชาสังคมในการร่วมสืบสวนปัญหาการค้ามนุษย์และการคุ้มครองเหยื่อจากกระบวนการ แต่เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้ภาครัฐไม่สามารถดำเนินการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ ซึ่งเป็นไปในลักษณะเดียวกันกับหลายประเทศทั่วโลก ทำให้ไทยไม่สามารถบรรลุมาตรฐานขั้นต่ำในการขจัดปัญหาดังกล่าว และสถานะของไทยในรายงานการค้ามนุษย์ หรือ TIP Report อยู่ในอันดับ Tier 2 Watch List ซึ่งลดลงจากปี 2563 โดยยังคงมีความท้าทายจากความไม่สอดคล้องกันระหว่างมาตรฐานสากลและมาตรฐานภายในประเทศ ข้อจำกัดด้านความรู้ความเข้าใจของส่วนราชการ กลุ่ม/องค์กร และประชาชนในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ พันธกรณี และมาตรฐานระหว่างประเทศ ส่งผลให้มีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**

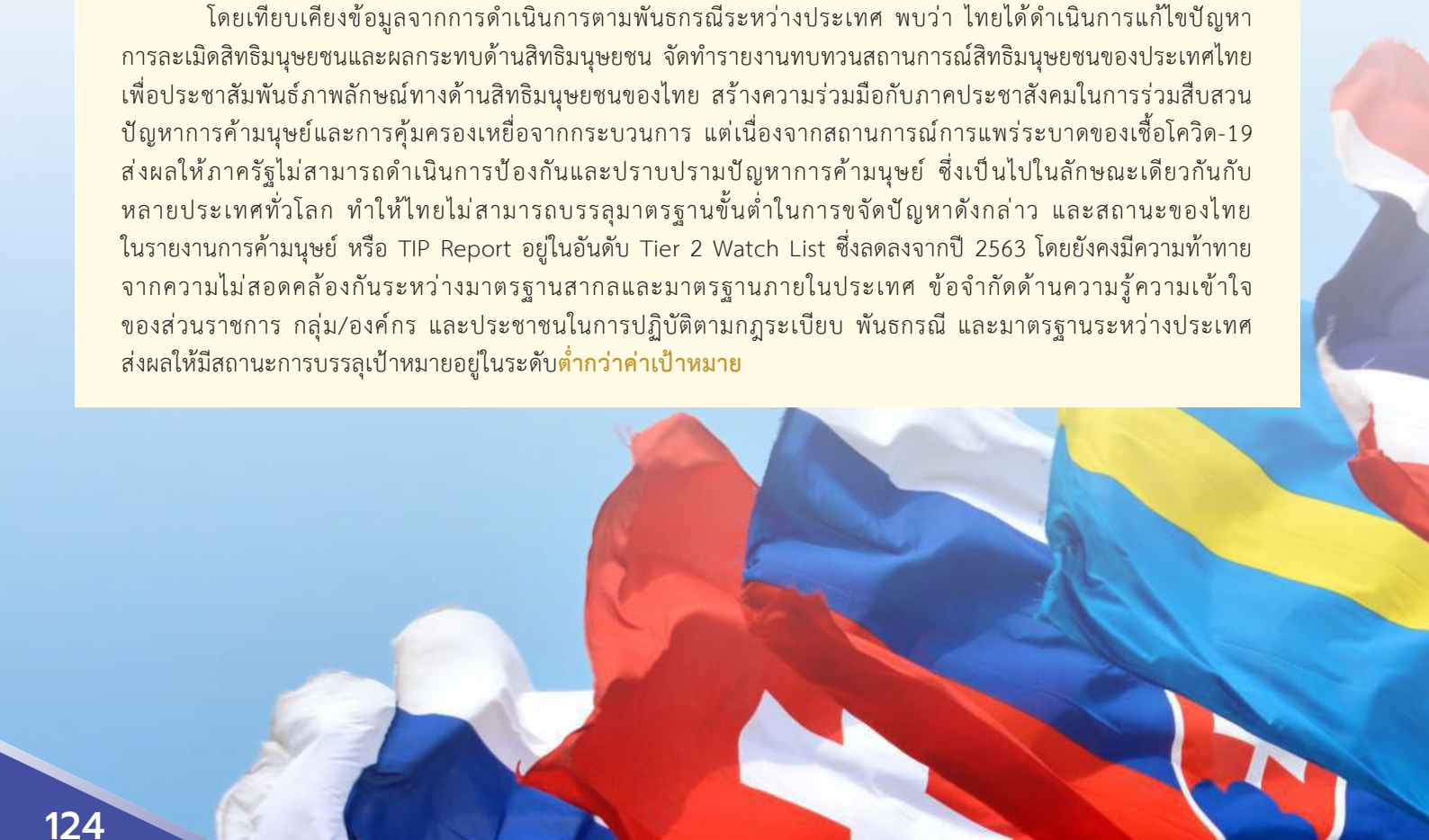

020401

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

ประเทศไทยมีเกียรติภูมิ อำนาจต่อรอง และได้รับการยอมรับในสากลมากขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 ได้แก่ (1) ระดับความสำเร็จของไทยในการสร้างความเข้าใจ/การยอมรับภาพลักษณ์และความนิยมไทยในสากลด้วยอำนาจแบบนุ่มนวลของไทย (2) ระดับความสำเร็จของไทยในเวทีระหว่างประเทศ และ (3) ระดับความสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างเครือข่ายของคนไทย/ชุมชนไทยในต่างประเทศให้มีความเข้มแข็ง และมีเกียรติภูมิมากขึ้น/ดีขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 5 – 10

โดยเทียบเคียงข้อมูลจาก*ระดับความสำเร็จของไทยในการสร้างความเข้าใจ/การยอมรับภาพลักษณ์ และความนิยมไทยในสากลด้วยอานาจแบบนุ่มนวล* พบว่า พื้นที่กลุ่มป่าแก่งกระจาน ได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกที่มีความหลากหลายทางชีวภาพขององค์การยูเนสโก ไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกเพื่อสนับสนุนการประชุมระดับสูงของสมัชชาสหประชาชาติเรื่องเอชไอวีและเอดส์ พ.ศ. 2564 จาก*ระดับความสำเร็จของไทยในเวทีระหว่างประเทศ* พบว่า ประเทศไทยและคนไทยได้รับการยอมรับให้ดำรงตำแหน่งสำคัญในเวทีระหว่างประเทศ จาก*ระดับความสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างเครือข่ายของคนไทย/ชุมชนไทยในต่างประเทศ ให้มีความเข้มแข็งและมีเกียรติภูมิ* พบว่า ทีมประเทศไทยได้ดำเนินการด้านการต่างประเทศเพื่อเสริมสร้างความนิยมไทยผ่านการประชาสัมพันธ์ประเทศไทยในเชิงรุกในมิติด้านสังคมและวัฒนธรรม ในด้านอาหารไทย ศิลปวัฒนธรรมไทย และการท่องเที่ยวไทย โดยยังคงมีความท้าทายจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้กิจกรรมการท่องเที่ยวและการจัดประชุมนานาชาติต้องชะงักลง รวมไปถึงการแลกเปลี่ยนการเยือนระดับผู้นำ/การเข้าคารวะนายกรัฐมนตรีของแขกต่างประเทศ ส่งผลกระทบต่อการส่งเสริมสถานะและอำนาจแบบนุ่มนวลของไทย ทว่าเมื่อเทียบกับแนวโน้มสถานการณ์ทั่วโลกที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่งผลให้สถานะการบรรลุเป้าหมายของไทยยังคงอยู่ใน**ระดับการบรรลุเป้าหมาย**

020501

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการต่างประเทศอย่างมีเอกภาพ และไทยเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือกับต่างประเทศในทุกมิติมากขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 ได้แก่ (1) ระดับความร่วมมือระหว่างส่วนราชการไทยเพื่อพัฒนา/ ขับเคลื่อนการต่างประเทศในทุกมิติ (2) ระดับความสำเร็จในการสร้างความตระหนักรู้ การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ (3) ระดับการพัฒนางานบริการด้านการต่างประเทศและด้านการกงสุล และ (4) ระดับความสำเร็จในการเสริมสร้างเครือข่ายบุคคลและองค์กรที่เป็นมิตรกับประเทศไทยในต่างประเทศมากขึ้น/ดีขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 5 – 10

โดยเทียบเคียงข้อมูลจากกลไกทีมประเทศไทยในการยกระดับการพัฒนางานบริการด้านการต่างประเทศและด้านการกงสุลในการให้ความช่วยเหลือและดูแลคนไทยในต่างประเทศ โดยบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งในประเทศและส่วนราชการที่ประจำการในต่างประเทศ และประสานความร่วมมือกันในการอำนวยความสะดวกให้การเปิดประเทศของไทยผ่านการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์เพื่อเชื่อมโยงการให้บริการสาธารณะต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยยังคงมีความท้าทายจากนโยบายด้านการต่างประเทศของแต่ละหน่วยงานที่ยังขาดการบูรณาการระหว่างกัน มีข้อจำกัดในแง่ระบบฐานข้อมูลกลางด้านการต่างประเทศยังไม่มีการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม และยังขาดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีความตระหนักรู้ถึงบทบาทการเป็นพลเมืองโลก ส่งผลให้มีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**

020201

จ.3

แผนแม่บทย่อย

ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและความร่วมมือเพื่อการพัฒนาประเทศ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในศูนย์กลางทางการค้า การลงทุน การบริการ และความเชื่อมโยงในภูมิภาคเอเชีย โดยมีระบบเศรษฐกิจที่เน้นนวัตกรรมดีขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

มากขึ้น/ดีขึ้น ร้อยละ 5 – 10

การเป็นหนึ่งในศูนย์กลางทางการค้า การลงทุน การบริการ และความเชื่อมโยงในภูมิภาคเอเชีย โดยมีระบบเศรษฐกิจที่เน้นนวัตกรรมดีขึ้น จะมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศไทยให้มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน จนเข้าสู่กลุ่มประเทศรายได้สูงและประชากรมีความอยู่ดีมีสุข โดยมีปัจจัยสู่ความสำเร็จ ได้แก่ การพัฒนาความเชื่อมโยงทางกายภาพและปรับปรุงกฎระเบียบให้เอื้ออำนวยต่อการค้าการลงทุนจากต่างประเทศ การขับเคลื่อนกรอบความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และความเชื่อมโยงในดับภูมิภาคและอนุภูมิภาค การยกระดับมาตรฐานและความน่าเชื่อถือของสินค้าและบริการ ตลอดจนช่องทางการกระจายสินค้าไทย การเสริมสร้างและเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างรัฐ - เอกชน – สถาบันการศึกษา และการลงทุนในการวิจัยและพัฒนาเพื่อรองรับระบบเศรษฐกิจนวัตกรรม ทั้งนี้ การดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้ไทยเป็นหนึ่งในศูนย์กลางทางการค้า การลงทุน การบริการ และความเชื่อมโยงในภูมิภาคเอเชีย ประสบปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ซึ่งส่งกระทบอย่างรุนแรงต่อเศรษฐกิจโลก ตลอดจนระดับการแข่งขันทางการค้าการลงทุนกับประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ในภูมิภาคที่ทวีความเข้มข้นมากขึ้น

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment : FDI) ของประเทศไทยในปี 2563 อยู่ที่ 139,902.67 ล้านบาท ปรับตัวลดลงจาก 149,286.40 ล้านบาท ในปี 2562 หรือคิดเป็นร้อยละ 6.71 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2564) โดยเป็นไปในทิศทางเดียวกับมูลค่า FDI ในภาพรวมของภูมิภาคอาเซียนที่ลดลงถึงร้อยละ 25 (สำนักเลขาธิการอาเซียน, 2564) นอกจากนี้ ในมิติด้านการค้า พบว่ามูลค่าการค้าของประเทศไทยลดลงจาก 15,054,049.4 ล้านบาท ในปี 2562 เป็น 13,659,835 ล้านบาท ในปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 9.3 (สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, 2564) โดยสอดคล้องกับแนวโน้มด้านการค้าของประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก (UNESCAP, 2563) ทั้งนี้ การชะลอตัวของมูลค่าการค้าและการลงทุนของประเทศไทย มีสาเหตุหลักมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ซึ่งนำไปสู่การใช้มาตรการปิดเมือง (lockdown) การหยุดชะงักในห่วงโซ่อุปทาน ตลอดจนภาวะความไม่แน่นอนและการชะลอของเศรษฐกิจโลก อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาผลการจัดอันดับดัชนีนวัตกรรมโลก (Global Innovation Index: GII) ซึ่งแสดงถึงระดับความสามารถด้านนวัตกรรมของแต่ละประเทศ ประจำปี 2564 พบว่าประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 43 จาก 132 ประเทศ (Cornell University, INSEAD, & WIPO, 2564) ซึ่งใกล้เคียงเป้าหมายปี 2565 ที่กำหนดให้ประเทศไทยอยู่ไม่เกินอันดับที่ 42

มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

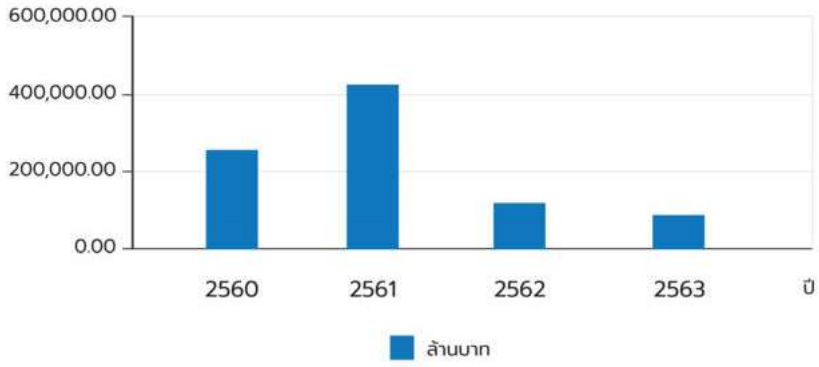

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

มูลค่าการค้า

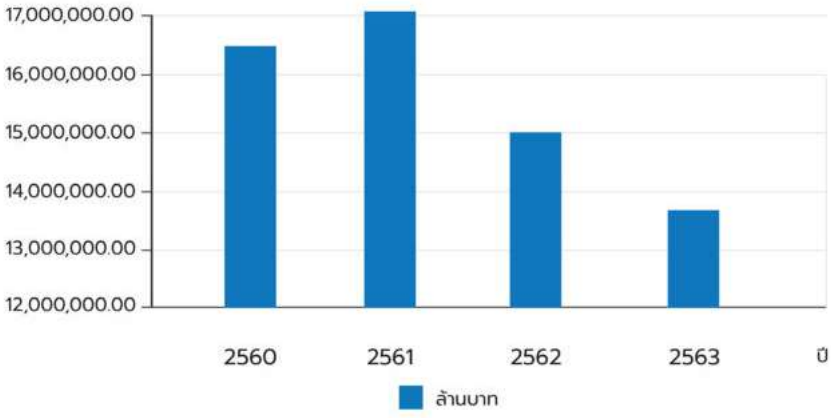

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์

020201

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในช่วงปี 2564 รัฐบาลได้ดำเนินงานด้านการต่างประเทศเพื่อบรรลุเป้าหมายการเป็นศูนย์กลางทางการค้า การลงทุน การบริการ และความเชื่อมโยงในภูมิภาคเอเชีย โดยในด้านการค้าและการลงทุน ได้มีการเตรียมความพร้อมในการเปิดเสรีการค้าสินค้าและบริการด้านการเงินภายใต้กรอบความร่วมมือต่าง ๆ อาทิ ในกรอบอาเซียน ไทยได้เร่งรัดการจัดทำสัตยาบันสารความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (RCEP) เพื่อผลักดันให้ RCEP มีผลใช้บังคับตามเป้าหมายในวันที่ 1 ม.ค. 2565 โดยคาดว่า RCEP จะช่วยเพิ่มโอกาสด้านการค้าและการลงทุนให้ผู้ประกอบการไทยในตลาดขนาดใหญ่ที่ครอบคลุมประชากรกว่า 2.2 พันล้านคน หรือกว่า 1 ใน 3 ของประชากรโลก นอกจากนี้ ยังมีการจัดทำท่าทีและ/หรือเข้าร่วมการเจรจาเปิดเสรีการค้าสินค้าอื่น ๆ อาทิ องค์การการค้าโลก (WTO) ความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) ควบคู่กับการดำเนินโครงการประชาสัมพันธ์และสร้างความเชื่อมั่นเพื่อส่งเสริมการค้าการลงทุนในประเทศไทย ในด้านการสร้างความเชื่อมโยงในภูมิภาค ได้มีการดำเนินการในกรอบความร่วมมือระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาค อาทิ กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (APEC) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี - เจ้าพระยา - แม่โขง (ACMECS) ความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (BIMSTEC) แผนงานการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย - มาเลเซีย - ไทย (IMT-GT) และแผนงานความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ (GMS) ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจ การปรับปรุงกฎระเบียบให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน และการสนับสนุนการลงทุนของภาคเอกชน นอกจากนี้ ในด้านการพัฒนาระบบเศรษฐกิจที่เน้นนวัตกรรม รัฐบาลได้มีการดำเนินโครงการสำคัญ เช่น โครงการพัฒนาความร่วมมือด้านนวัตกรรมระหว่างไทยกับสวีเดน โครงการส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ไทย – ออสเตรเลีย และการแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่างประเทศไทยกับมณฑลเสฉวนและนครฉงชิ่ง เป็นต้น

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายการเป็นศูนย์กลางทางการค้า การลงทุน การบริการ และความเชื่อมโยงในภูมิภาคเอเชียมากขึ้น/ดีขึ้นร้อยละ 5 – 10 ภายในปี 2565 นั้น มีความท้าทายที่สำคัญจากสถานการณ์เศรษฐกิจโลกซึ่งยังคงได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 โดยอุปสงค์ต่อสินค้าและบริการของไทย ตลอดจนความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่างชาติที่ลดลงในช่วงปีที่ผ่านมายังไม่สามารถฟื้นตัวได้เต็มที่ ในขณะที่มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดฯ ของประเทศต่าง ๆ ยังคงส่งผลให้ห่วงโซ่อุปทานของสินค้าสำคัญอยู่ในภาวะหยุดชะงัก นอกจากนี้ ระดับการแข่งขันทางการค้าการลงทุนกับประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ในภูมิภาค ซึ่งมีข้อได้เปรียบในด้านต่าง ๆ อาทิ ทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรธรรมชาติ และเทคโนโลยี ก็มีแนวโน้มทวีความเข้มข้นมากขึ้น ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการเกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย จึงควรมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการฟื้นตัวจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 รวมถึงการดำเนินนโยบายเพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุนภายใต้ข้อจำกัดมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดฯ ตลอดจนเร่งเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการผลิต การค้า และการลงทุนของประเทศด้วยนวัตกรรมอีกด้วย

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การจะบรรลุเป้าหมายการเป็นศูนย์กลางทางการค้า การลงทุน การบริการ และความเชื่อมโยงในภูมิภาคเอเชีย ในระยะสั้น ประเทศไทยจะต้องเร่งแก้ไขอุปสรรคต่อการค้า การลงทุนอันเนื่องมาจากมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 พร้อมทั้งสร้างความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่างชาติให้กลับมาดำเนินธุรกิจในประเทศไทย เพื่อให้สถานการณ์ด้านการลงทุนฟื้นตัวโดยเร็วที่สุด ในระยะกลางและระยะยาว ควรมุ่งเน้นการสร้างขีดความสามารถของประเทศในการดึงดูดนักลงทุน โดยเฉพาะในอุตสาหกรรม 4.0 ซึ่งจะมีบทบาทต่อเศรษฐกิจโลกมากขึ้นในอนาคต ผ่านการดำเนินการในประเทศ และการพัฒนาระบบรองรับเศรษฐกิจนวัตกรรม อาทิ การลงทุนในด้านการวิจัย และการพัฒนา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนอย่างเป็นรูปธรรม และการเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างรัฐ – เอกชน - สถาบันการศึกษาในด้านเทคโนโลยี การเงิน และการบริการ ในด้านการค้า ควรมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและภาพลักษณ์ของสินค้าไทย ควบคู่กับการพัฒนาช่องทางกระจายสินค้าไทยในตลาดโลก เพื่อเพิ่มมูลค่าการค้าในส่วนของการส่งออก ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบการไทยในวงกว้าง นอกจากนี้ ควรใช้ประโยชน์จากกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศที่มีอยู่ในการผลักดันโครงการที่จะช่วยเสริมสร้างความเชื่องโยงทางกายภาพและกฎระเบียบในระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาค โดยความเชื่อมโยงดังกล่าวจะเป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจของเอเชีย ทั้งนี้ เพื่อให้เศรษฐกิจไทยมีเสถียรภาพและสามารถดึงดูดนักลงทุนและนักธุรกิจต่างชาติได้อย่างต่อเนื่อง ประเทศไทยควรให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความสามารถในการรับมือภัยคุกคามต่าง ๆ ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

020202

จ.3

แผนแม่บทย่อย

ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและความร่วมมือเพื่อการพัฒนาประเทศ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ประเทศไทยเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่ยั่งยืนกับต่างประเทศเพื่อร่วมกันบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

มากขึ้น/ดีขึ้นร้อยละ 5 - 10

ประเทศไทยได้ดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) อย่างจริงจัง โดยทุกภาคส่วนได้ร่วมกันขับเคลื่อน SDGs ในทุกมิติ ทั้งด้านการพัฒนาคน (People) ด้านสิ่งแวดล้อม (Planet) ด้านเศรษฐกิจและความมั่งคั่ง (Prosperity) ด้านสันติภาพและความยุติธรรม (Peace) และด้านความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership) ซึ่งการขับเคลื่อน SDGs ให้ประสบผลสำเร็จได้นั้นจะต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักรู้ของภาคส่วนต่าง ๆ โดยปัจจัยความสำเร็จ ประกอบด้วย การผลักดันเชิงนโยบาย การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ศักยภาพบุคลากร/หน่วยงาน ความพร้อมของภาคการต่างประเทศในการร่วมดำเนินการ การนำเสนอศักยภาพของไทยและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในเวทีระหว่างประเทศ และฐานข้อมูลกลางเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สำหรับปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ คือ การที่สังคมบางส่วนยังไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของ SDGs การขาดการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และนิยามตัวชี้วัด SDGs ในระดับชาติและระดับสากลที่ยังไม่ตรงกัน

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ในฐานะสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) ได้เผยแพร่ “รายงานความก้าวหน้าเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ของประเทศไทย พ.ศ. 2559 – 2563” ซึ่งเป็นการรายงานการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อน SDGs อย่างเป็นทางการครั้งแรก นับตั้งแต่ประเทศไทยได้รับรองวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 (2030 Agenda for Sustainable Development) ในปี 2559 โดยรายงานดังกล่าวได้รวบรวมสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายและความท้าทายในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา รวมถึงให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการในระยะต่อไป ซึ่งการประเมินสถานการณ์ความก้าวหน้า SDGs จะแสดงด้วยค่าสีสถานะที่อ้างอิงกับค่าเป้าหมายในปี 2573 และค่าเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย สีแดง (ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของค่าเป้าหมาย) สีส้ม (อยู่ในช่วงร้อยละ 50-74 ของค่าเป้าหมาย) สีเหลือง (อยู่ในช่วงร้อยละ 75-99 ของค่าเป้าหมาย) และสีเขียว

(บรรลุค่าเป้าหมายร้อยละ 100) โดยผลการประเมินความก้าวหน้าทั้ง 17 เป้าหมายหลัก (Goals) พบว่า ประเทศไทยมี 10 เป้าหมายหลักที่ได้คะแนนภาพรวมในระดับสีเหลือง (ร้อยละ 58.8) และในระดับสีส้ม 7 เป้าหมายหลัก (ร้อยละ 41.2) ขณะที่ในระดับเป้าหมายย่อย (Targets) พบว่า ประเทศไทยบรรลุค่าเป้าหมายย่อย (สีเขียว) 52 เป้าหมายย่อยจากทั้งหมด 169 เป้าหมายย่อย (ร้อยละ 30.8) และที่มีค่าสถานะสีเหลือง 74 เป้าหมายย่อย (ร้อยละ 43.8) สีส้ม 34 เป้าหมายย่อย (ร้อยละ 20.1) และสีแดง 9 เป้าหมายย่อย (ร้อยละ 5.3) ทั้งนี้ การบรรลุทั้ง 169 เป้าหมายย่อยภายในปี 2573 ได้นั้น ประเทศไทยจะต้องบรรลุให้ได้ 66 เป้าหมายย่อยภายในปี 2564 ซึ่งจากผลการประเมินพบว่าประเทศไทยบรรลุได้ 52 เป้าหมายย่อยหรือคิดเป็นร้อยละ 78.7

รายงานความก้าวหน้าเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
ของประเทศไทย พ.ศ. 2559 - 2563

ผลการประเมินสถานะของเป้าหมายย่อย (SDG Targets)

- สีเขียว (บรรลุค่าเป้าหมาย: สามารถบรรลุค่าเป้าหมายร้อยละ 100) 52 เป้าหมายย่อย (ร้อยละ 30.8)
- สีเหลือง (ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย: สถานการณ์อยู่ในช่วงร้อยละ 75-99 ของค่าเป้าหมาย) 74 เป้าหมายย่อย (ร้อยละ 43.8)
- สีส้ม (ต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง: สถานการณ์อยู่ในช่วงร้อยละ 50-74 ของค่าเป้าหมาย) 34 เป้าหมายย่อย (ร้อยละ 20.1)
- สีแดง (ต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นวิกฤต: สถานการณ์ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของค่าเป้าหมาย) 9 เป้าหมายย่อย (ร้อยละ 5.3)

ผลการประเมินสถานะของเป้าหมาย SDGs

- สีเหลือง (ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย: สถานการณ์อยู่ในช่วงร้อยละ 75-99 ของค่าเป้าหมาย) 10 เป้าหมาย (ร้อยละ 58.8)
- สีส้ม (ต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง: สถานการณ์อยู่ในช่วงร้อยละ 50-74 ของค่าเป้าหมาย) 7 เป้าหมาย (ร้อยละ 41.2)

020202

การดำเนินงานที่ผ่านมา ภาครัฐและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมกันขับเคลื่อน SDGs ตามแผนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับประเทศ (Thailand's SDGs Roadmap) ประกอบด้วย (1) การสร้างการตระหนักรู้ (2) การเชื่อมโยงเป้าหมาย SDGs กับแผน 3 ระดับของประเทศ (3) กลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน (4) การดำเนินงานเพื่อบรรลุ SDGs (5) ภาคีการพัฒนา และ (6) การติดตามประเมินผลการขับเคลื่อน SDGs โดยมีผลการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ การจัดองค์ความรู้และการสื่อสารสาธารณะเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP for SDGs) งานเสวนาออนไลน์ (Webinar) ก้าวพอดี 2564 "ฟื้นตัวอย่างมั่นคง ก้าวต่ออย่างยั่งยืน" การขับเคลื่อน SDGs เชิงพื้นที่ (SDGs Localisation) ซึ่ง สศช. ดำเนินการร่วมกับกระทรวงมหาดไทยและสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยได้ขยายผลจาก 9 จังหวัดนำร่องและ 5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ให้ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ และมีแผนที่จะบูรณาการประเด็น SDGs เข้ากับแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด รวมถึงปรับปรุงดัชนีการพัฒนาที่ยั่งยืนระดับจังหวัดและตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนระดับท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการบูรณาการเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะต่อไป นอกจากนี้ สมาคมโกลบอลคอมแพ็กแห่งประเทศไทยยังได้จัดงาน UN Global Compact Leaders Summit 2021 ขึ้นระหว่างวันที่ 15 – 16 มิถุนายน 2564 ซึ่งเป็นเวทีหารือระหว่างผู้นำจากทั่วโลกในการรับมือกับความท้าทายของวิกฤตโควิด-19 และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่รวดเร็ว และยังได้มีการดำเนินงานของภาคีเครือข่ายทั้งภายในและระหว่างประเทศ อาทิ สหประชาชาติประจำประเทศไทยคณะผู้แทนสหภาพยุโรปประจำประเทศไทย เครือข่าย SDG Move และสำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ (iHPP) เพื่อขับเคลื่อน SDGs ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีโครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศซึ่งจะช่วยส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่ยั่งยืนกับต่างประเทศ เช่น สำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการจัดตั้งความร่วมมือด้านการเงินและด้านวิชาการใน 7 ประเทศ จำนวน 78 โครงการ มูลค่ารวม 17,591.33 ล้านบาท หรือการจัดส่งอาสาสมัครเพื่อนไทย (Friends from Thailand) ไปปฏิบัติงาน ณ ประเทศคู่ร่วมมือภายใต้โครงการหรือตามคำขอโดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

แผนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับประเทศไทย (Thailand's SDGs Roadmap)

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ได้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาในทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ทำให้การขับเคลื่อน SDGs มีแนวโน้มถดถอยลงในบางด้าน โดยเฉพาะเป้าหมายย่อยที่มีค่าสถานะเป็นสีแดง ได้แก่ เป้าหมายย่อยที่ 2.1 การยุติความหิวโหยและเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการ เป้าหมายย่อยที่ 2.2 การยุติภาวะทุพโภชนาการเป้าหมายย่อยที่ 2.4 ระบบเกษตรและอาหารที่ยั่งยืนเป้าหมายย่อยที่ 3.4 การลดการเสียชีวิตด้วยโรคไม่ติดต่อ เป้าหมายย่อยที่ 3.6 การลดการเสียชีวิตและการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนน เป้าหมายย่อยที่ 3.9 การลดการเสียชีวิตและการเจ็บป่วยจากสารเคมีอันตราย มลพิษ และการปนเปื้อนทางอากาศ น้ำ และดิน เป้าหมายย่อยที่ 10.c การลดค่าธรรมเนียมการโอนเงินระหว่างประเทศ เป้าหมายย่อยที่ 14.1 การลดมลพิษทางทะเล และเป้าหมายย่อยที่ 14.5 การอนุรักษ์พื้นที่ทางทะเลและชายฝั่ง อีกทั้งข้อจำกัดด้านสาธารณสุขทำให้การประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในและระหว่างประเทศ รวมถึงการขับเคลื่อนเชิงพื้นที่ต้องหยุดชะงัก นอกจากนี้ ประเทศไทยยังต้องเจอกับความท้าทายด้านข้อมูลที่ยังไม่สอดคล้องกับตัวชี้วัดและระเบียบวิธีการที่กำหนดโดยสหประชาชาติ และบางตัวชี้วัดที่ไม่สะท้อนบริบทการพัฒนาของประเทศอย่างครบถ้วนและครอบคลุม อีกทั้งหลายภาคส่วนในประเทศยังขาดความเข้าใจและความตระหนักรู้เกี่ยวกับ SDGs ซึ่งอาจส่งผลต่อภาพรวมการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายภายในปี 2573

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ประเทศไทยควรเร่งดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาและปรับปรุงสถานการณ์ในเป้าหมายย่อยที่มีสถานะต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นวิกฤต (สีแดง) จำนวน 9 เป้าหมายย่อย และดำเนินการเพื่อปรับปรุงสถานการณ์ในเป้าหมายย่อยที่มีสถานะการดำเนินการต่ำกว่าค่าเป้าหมายในระดับเสี่ยง ทั้งยังควรพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางและระบบติดตามประเมินผลให้มีมาตรฐานสากล รวมทั้งสนับสนุนการเชื่อมโยงฐานข้อมูลทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะนำไปสู่การออกแบบนโยบายและมาตรการที่เหมาะสม อีกทั้งทุกภาคส่วนควรต้องสร้างความเป็นเอกภาพภายในภาคส่วนของตนเองและทำงานแบบบูรณาการร่วมกับภาคส่วนอื่น ๆ เพื่อดำเนินการขับเคลื่อน SDGs ในภาพรวมของประเทศ

หมายเหตุ: (internal use)

1. การดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ใช้ระยะเวลารวม 15 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2558 – 2573 โดยการจะบรรลุเป้าหมาย SDGs ได้นั้นจะต้องบรรลุเป้าหมายย่อย (indicators) ทั้งหมด 169 ตัว เท่ากับว่าจะต้องบรรลุเป้าหมายย่อยให้ได้ปีละ 11 ตัว ดังนั้น ในช่วงระยะเวลา 6 ปีที่ผ่านมา (2559 – 2564) ประเทศไทยควรจะต้องบรรลุเป้าหมายย่อยให้ได้ 66 ตัว แต่จากรายงาน 5 ปี SDGs ระบุว่า ประเทศไทยมีความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนในระดับที่บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (สีเขียว) จำนวน 52 เป้าหมายย่อย คิดเป็นร้อยละ 78.8 จึงให้ค่าสีสถานะในปี 2564 เป็น สีเหลือง
2. เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย 020202 มีการปรับตัวชี้วัด จากเดิมใช้ Sustainable Development Report เป็นการใช้รายงานความก้าวหน้าเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย พ.ศ. 2559 – 2563 ที่จัดทำโดย สศช.

020301

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและพันธกรณีระหว่างประเทศ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ประเทศไทยมีการพัฒนาที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลในทุกมิติและสามารถมีบทบาทเชิงรุกในการร่วมกำหนดมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

มากขึ้น/ดีขึ้นร้อยละ 5 - 10

ในโลกปัจจุบันที่มีการเชื่อมโยงกันอย่างทั่วถึงและมีการแข่งขันที่สูงมากขึ้นนั้น การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องยึดโยงกับกฎเกณฑ์และมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล เพื่อลดเงื่อนไขหรือข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของไทย การดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาประเทศไทยให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การปรับปรุง จัดทำ และบังคับใช้กฎหมายให้สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ การเตรียมความพร้อมและบูรณาการระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ในการอนุวัติและปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศ การศึกษาแลกเปลี่ยนองค์ความรู้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทยในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ มาตรฐาน และพันธกรณีต่าง ๆ และการสร้างภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็งในการผลักดันประเทศไทยสู่มาตรฐานสากล ทั้งนี้ อุปสรรคสำคัญในการดำเนินการที่ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญ คือ การบูรณาการข้อมูลระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ของไทย ความไม่สอดคล้องกันระหว่างมาตรฐานภายในประเทศกับมาตรฐานสากล รวมไปถึงการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เกิดประสิทธิภาพอีกด้วย

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ในปี 2564 ประเทศไทยได้ดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศและมาตรฐานสากลที่สำคัญในหลายด้านอันส่งผลให้สามารถบรรลุค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ อาทิ ด้านการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนและผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน ประเทศไทยได้มีการบูรณาการความรู้ ความเข้าใจระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และได้จัดทำรายงานทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทย (Universal Periodic Review : UPR) ที่เป็นประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ทางด้านสิทธิมนุษยชนของไทยให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ในด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ (Anti-Human Trafficking) ประเทศไทยได้แสดงความพยายามและความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ผ่านกระบวนการสร้างความร่วมมือกับภาคประชาสังคมในการร่วมสืบสวนปัญหาการค้ามนุษย์และการคุ้มครองเหยื่อจากกระบวนการ แต่เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้ภาครัฐไม่สามารถดำเนินการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ รวมไปถึง

020301

การดำเนินคดีและการลงโทษขบวนการค้ามนุษย์ได้อย่างเต็มศักยภาพซึ่งเป็นไปในลักษณะเดียวกันกับหลายประเทศทั่วโลก ส่งผลให้ไทยไม่สามารถบรรลุมาตรฐานขั้นต่ำในการขจัดปัญหาดังกล่าวได้ ทำให้สถานะของประเทศในรายงานการค้ามนุษย์ของสหรัฐอเมริกา หรือ TIP Report อยู่ในอันดับ Tier 2 Watch List อย่างไรก็ดี ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการผลักดันให้ข้อริเริ่มของไทย “วาระหลักการกรุงเทพฯ ว่าด้วยการดำเนินการด้านสาธารณสุขภายใต้กรอบการดำเนินงานเซนไดว่าด้วยการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ค.ศ. 2015-2030” ในการประชุมประจำปีของคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำหรับเอเชียและแปซิฟิก ให้เป็นมาตรฐานในระดับสากล ทำให้บทบาทของไทยได้รับการยอมรับในเวทีระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น

สถานะการค้ามนุษย์ของไทยตามรายงาน TIP Report

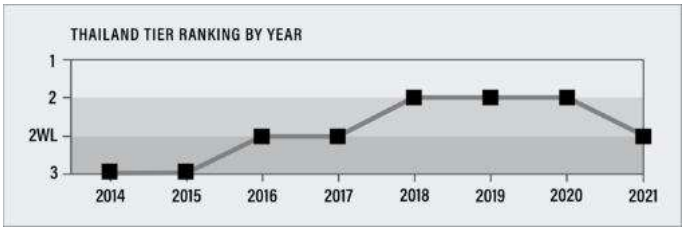

ที่มา: 2021 Trafficking in Persons Report

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในช่วงปี 2564 ภาครัฐได้ดำเนินการอนุวัติและปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศ อาทิ ภารกิจทูตสิ่งแวดล้อม เพื่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการพัฒนาที่ยั่งยืน การจัดทำรายงานประเทศและติดตามการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะภายใต้กลไก Universal Periodic Review (UPR) เพื่อเสนอต่อคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติอันเป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีด้านสิทธิมนุษยชนของไทยให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล รวมไปถึงการดำเนินโครงการที่สนับสนุนประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน เช่น การจัดกิจกรรม International Women’s Day และการสร้างความตระหนักและความเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชนให้แก่ภาคประชาสังคมและหน่วยงานต่าง ๆ ภายใต้กระบวนการ UPR เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้มีการดำเนินการปรับปรุงจัดทำ และบังคับใช้กฎหมายที่สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ อาทิ การแก้ไขกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับพันธกรณีตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 การทบทวนประเด็นการตรวจทานคุณสมบัติของผู้บริหาร ผู้เป็นเจ้าของ หรือผู้ถือหุ้นใหญ่ในภาคส่วนสหกรณ์ธุรกิจลิสซิ่ง รวมทั้งสถาบันการเงินให้มีความเหมาะสมและเป็นไปตามมาตรฐานสากล ในส่วนของการดำเนินการร่วมกับภาคีเครือข่าย ได้มีการสร้างเสริมศักยภาพของหน่วยงานภายในเพื่อยกระดับบทบาทของไทยในกรอบการลดอาวุธระหว่างประเทศ การดำเนินภารกิจยุทธศาสตร์พหุภาคีและประเด็นระหว่างประเทศในกรอบสนธิสัญญาห้ามอาวุธนิวเคลียร์ และการต่อต้านการก่อการร้ายภายใต้กรอบสหประชาชาติ

020301

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ประเทศไทยมีการพัฒนาที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลในทุกมิติและมีบทบาทเชิงรุกในการกำหนดมาตรฐานสากลยังพบปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ ได้แก่ ความท้าทายจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้ในปี 2564 ภาครัฐไทยต้องพบกับข้อจำกัดในการดำเนินการเพื่อยกระดับสถานะของประเทศในรายงาน TIP Report ให้ดีขึ้น มาตรฐานภายในประเทศที่อยู่ในระหว่างพัฒนาเพื่อให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานสากล ข้อจำกัดด้านความรู้ความเข้าใจในพันธกรณีระหว่างประเทศ รวมไปถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นหากไม่ดำเนินการตามพันธกรณีดังกล่าว ตลอดจนข้อจำกัดของการบังคับใช้กฎหมายที่อาจกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนและภาคธุรกิจ และการดำเนินการเพื่อลดข้อจำกัดการกีดกันทางการค้า/กระแสชาตินิยมที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ควรเร่งยกระดับการพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและบรรลุเป้าหมายที่ยังมีความท้าทาย เช่น การลดข้อจำกัดด้านการกีดกันทางการค้า รวมไปถึงการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เช่น ภัยพิบัติรูปแบบใหม่ ที่อาจส่งผลกระทบต่อการอนุวัติและปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศ นอกจากนั้นยังควรสร้างความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักรู้ของส่วนราชการ กลุ่ม/องค์กร และประชาชนในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ พันธกรณีและมาตรฐานระหว่างประเทศ ซึ่งจะส่งผลให้คุณภาพชีวิตของประชาชน และมาตรฐานต่าง ๆ ในประเทศดีขึ้น ทั้งยังเป็นการป้องกันไม่ให้ถูกลงโทษด้านเศรษฐกิจจากประเทศคู่ค้าคู่ลงทุนได้ด้วย

020401

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การส่งเสริมสถานะและบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ประเทศไทยมีเกียรติภูมิ อำนาจต่อรอง และได้รับการยอมรับในสากลมากขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

มากขึ้น/ดีขึ้นร้อยละ 5 - 10

การส่งเสริมสถานะและอำนาจแบบนุ่มนวลของไทย โดยมุ่งเผยแพร่วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของไทย และเน้นการดำเนินนโยบายการต่างประเทศที่ส่งเสริมสถานะของไทยในเวทีโลก ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวจะส่งผลให้ประเทศไทยมีเกียรติภูมิ อำนาจต่อรอง และได้รับการยอมรับในสากลมากขึ้น ซึ่งต้องอาศัยปัจจัยสำคัญในการบรรลุเป้าหมาย ประกอบด้วย การบูรณาการการทำงานระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมความนิยมไทยในต่างประเทศ และบทบาทไทยในเวทีระหว่างประเทศ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทย ฐานข้อมูล และระบบบริหารจัดการด้านการต่างประเทศ การพัฒนาบทบาทในความร่วมมือทุกระดับอย่างสร้างสรรค์เพื่อสร้างพันธมิตรรอบด้าน มาตรฐาน/ความเข้าใจที่ถูกต้องและการยอมรับของต่างประเทศที่มีต่อประเทศไทย เอกลักษณ์ อัตลักษณ์ ศิลปะ วัฒนธรรม และมรดกไทยได้รับการยอมรับระหว่างประเทศ/ขึ้นทะเบียนมรดกโลก การเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว การจัดกิจกรรม การประชุมนานาชาติ/ระดับโลกและการเป็นศูนย์กลางขององค์การระหว่างประเทศในภูมิภาค การเข้าร่วมและมีบทบาทในองค์การระหว่างประเทศประเทศไทย/คนไทยได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสำคัญในองค์การระหว่างประเทศ ตลอดจนความเข้มแข็งของคนไทยและชุมชนไทยในต่างประเทศ ซึ่งการดำเนินงานที่ผ่านมายังคงมีความท้าทายในการส่งเสริมให้คนไทยมีความสามารถและศักยภาพเป็นที่ยอมรับในต่างประเทศ มาตรฐาน/ความเข้าใจที่ถูกต้องและการยอมรับของต่างประเทศที่มีต่อประเทศไทย การข่าวและการจัดทำรายงานสถานการณ์ระหว่างประเทศที่ถูกต้องเท่าทันสถานการณ์ รวมถึงความสามารถในการดำเนินการตามมาตรฐานสากล เพื่อให้ประเทศไทยได้รับการยอมรับในเวทีระหว่างประเทศ

020401

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย เมื่อพิจารณา *ระดับความสำเร็จของไทยในการสร้างความเข้าใจ/การยอมรับภาพลักษณ์ และความนิยมไทยในสากลด้วยอำนาจแบบนุ่มนวล* พบว่า ที่ประชุมคณะกรรมการมรดกโลก สมัยที่ 44 มีมติเห็นชอบการขึ้นทะเบียน พื้นที่กลุ่มป่าแก่งกระจาน เป็นมรดกโลกที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ ประเทศไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกเพื่อสนับสนุนการประชุมระดับสูงของสมัชชาสหประชาชาติเรื่องเอชไอวีและเอดส์ พ.ศ. 2564 ร่วมกับโครงการโรคเอดส์แห่งสหประชาชาติประจำภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก และสถานเอกอัครราชทูตออสเตรเลียประจำประเทศไทย และประเทศไทยได้มอบเงินให้กับโครงการระดับพหุภาคีเพื่อเร่งการแจกจ่ายวัคซีนโควิด-19 ขององค์การอนามัยโลก เพื่อใช้ในการรับมือกับเชื้อโควิด-19 เมื่อพิจารณา *ระดับความสำเร็จของไทยในเวทีระหว่างประเทศ* พบว่า ประเทศไทยได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งคณะกรรมาธิการสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา วาระปี 2565 - 2567 คณะกรรมการบริหารขององค์การเพื่อการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศและเพิ่มพลังของผู้หญิงแห่งสหประชาชาติ วาระปี 2565 – 2567 ดร.วิลาวรรณ มังคละธนะกุล อธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ ได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกคณะกรรมาธิการกฎหมายระหว่างประเทศ วาระปี 2566 - 2570 สมาชิกรัฐสภาไทยได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสำคัญในระหว่างการประชุมสมัชชาสหภาพรัฐสภา ครั้งที่ 142 จำนวน 2 ตำแหน่ง คือ นายอนุศาสน์ สุวรรณมงคล สมาชิกวุฒิสภา ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกคณะที่ปรึกษาระดับสูงว่าด้วยการต่อต้านการก่อการร้ายและแนวคิดสุดโต่งที่นิยมความรุนแรง และนายกนก วงษ์ตระหง่าน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกคณะทำงานว่าด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมถึงตำแหน่งอื่น ๆ ที่ไทยได้รับเลือกตั้งเมื่อปี 2563 และยังคงอยู่ในตำแหน่ง สะท้อนให้เห็นถึงการได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ และโอกาสที่ไทยจะมีบทบาทในการกำหนดทิศทางและผลักดันประเด็นที่สำคัญในเวทีโลก และเมื่อพิจารณา *ระดับความสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างเครือข่ายของคนไทย/ชุมชนไทยในต่างประเทศให้มีความเข้มแข็งและมีเกียรติภูมิ* พบว่า ทีมประเทศไทยซึ่งนำโดยเอกอัครราชทูตร่วมกับส่วนราชการไทยต่าง ๆ ได้ร่วมดำเนินการด้านการต่างประเทศเพื่อเสริมสร้างความนิยมไทยผ่านการประชาสัมพันธ์ประเทศไทยในเชิงรุกในมิติด้านสังคมและวัฒนธรรม ในด้านอาหารไทย ศิลปวัฒนธรรมไทย และการท่องเที่ยวไทย โดยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ผ่านมา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ประชาสัมพันธ์ชวนสัมผัสบรรยากาศและประสบการณ์ท่องเที่ยวเสมือนจริงผ่านระบบสามมิติ 360 องศา เพื่อให้ผู้ที่คิดถึงเมืองไทยสามารถท่องเที่ยวผ่านระบบออนไลน์ได้ ซึ่งสถานการณ์ข้างต้นทำให้เห็นว่าการขับเคลื่อนเป้าหมายในปี 2564 ประเทศไทยยังรักษาระดับความสำเร็จได้อย่างต่อเนื่อง

ที่มา: องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก)

020401

การดำเนินงานที่ผ่านมา หน่วยงานภาครัฐได้บูรณาการการทำงานระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ดำเนินงานด้านการทูตวัฒนธรรมเพื่อสร้างเสริมความนิยมไทยในต่างประเทศในรูปแบบที่หลากหลาย เหมาะสมกับรูปแบบการดำเนินชีวิตตามแนวปฏิบัติใหม่ ส่งเสริมความเข้าใจต่อสาธารณชนด้านการต่างประเทศและบทบาทไทยในเวทีโลก โดยการแถลงข่าวประจำสัปดาห์ ซึ่งสอดคล้องกับการข่าว/การจัดทำรายงานสถานการณ์ระหว่างประเทศและการปรับตัวของส่วนราชการไทยในการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ และบทบาทผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์ม นอกจากนี้ ยังได้มีการผลักดันการขึ้นทะเบียนกลุ่มป่าแก่งกระจานเป็นมรดกโลกกับองค์การยูเนสโก เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ไทย ส่งเสริมการท่องเที่ยวและสร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ธรรมชาติและการพัฒนาพื้นที่ ในการประชุมคณะกรรมการมรดกโลกสมัยที่ 44 ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากหลายประเทศ ซึ่งสะท้อนความพร้อมของภาคีในการผลักดันในเวทีระหว่างประเทศร่วมกัน และผลักดันการเสนอขึ้นทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติต่อยูเนสโกให้กับศิลปะการแสดงโนรา สงกรานต์ในประเทศไทย และต้มยำกุ้ง รวมถึงดำเนินกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมและส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาไทยในหลายประเทศ เพื่อเสริมสร้างความนิยมไทยในประชาคมโลก การมอบเงินช่วยเหลือให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านที่ประสบภัยพิบัติธรรมชาติและโรคระบาด ให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม การพัฒนาสังคมและชุมชนในประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศ ซึ่งส่งเสริมการพัฒนาบทบาทในความร่วมมือทุกระดับอย่างสร้างสรรค์เพื่อสร้างพันธมิตรรอบด้าน และได้มีการใช้กลไกในด้านความร่วมมือเพื่อการพัฒนาในการพัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน ตลอดจนการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเผยแพร่แนวคิดเพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ นำมาซึ่งภาพลักษณ์ที่ดีในฐานะประเทศผู้ให้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างมาตรฐานและความเข้าใจที่ถูกต้องและการยอมรับของต่างประเทศที่มีต่อประเทศไทย ในขณะเดียวกันยังได้มีการรณรงค์หาเสียงให้กับการสมัคร/ผู้สมัครของไทยในองค์การระหว่างประเทศ อาทิ การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในตำแหน่งสมาชิก

020401

คณะกรรมการประจำอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี วาระปี 2565 – 2568 การเตรียมการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกคณะมนตรีขององค์การทางทะเลระหว่างประเทศ วาระปี 2565 – 2566 การเตรียมการส่งผู้สมัครของไทยสำหรับตำแหน่งสมาชิกคณะกรรมาธิการกฎหมายระหว่างประเทศ วาระปี 2566 - 2570 รวมถึงการดำเนินงานด้านส่งเสริมบทบาทของไทยในการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ โดยประเทศไทยได้รับการรับรองจากประเทศสมาชิกอาเซียนให้เป็นผู้สมัครของอาเซียนในตำแหน่งคณะรัฐมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ วาระปี 2568 – 2570 ซึ่งเป็นผลจากการดำเนินการจัดเตรียม/สร้างขีดความสามารถเพื่อสนับสนุนให้ประเทศไทย/คนไทยได้รับการเลือกตั้งในตำแหน่งสำคัญในองค์การระหว่างประเทศ และมีบทบาทในเวทีระหว่างประเทศ และเป็นการสนับสนุนให้คนไทยที่มีศักยภาพได้สร้างชื่อเสียงและได้รับการยอมรับในระดับสากล นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินภารกิจทีมประเทศไทยที่มุ่งส่งเสริมผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจของประเทศ โดยแสวงหาช่องทางและโอกาสในด้านการค้าและการลงทุนทั้งในมิติดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ และส่งเสริมการค้าการลงทุนไทยในต่างประเทศ ยกระดับขีดความสามารถในด้านนวัตกรรมของภาครัฐและภาคเอกชนไทย และส่งเสริมสร้างความนิยมไทยผ่านการประชาสัมพันธ์เชิงรุกในทุกมิติ รวมถึงดำเนินกิจกรรมกงสุลสัญจรในต่างประเทศที่นอกจากจะให้บริการทำหนังสือเดินทางแล้ว ยังเป็นโอกาสในลงพื้นที่เยี่ยมคนไทย/ชุมชนไทยเพื่อสอบถามความเป็นอยู่และให้การช่วยเหลือคนไทยในต่างประเทศอีกด้วย

020401

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้ประเทศไทยมีเกียรติภูมิ อำนาจต่อรอง และได้รับการยอมรับในสากลมากขึ้น/ดีขึ้น ร้อยละ 5 - 10 ภายในปี 2565 นั้น ยังมีความท้าทายจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้ในปี 2564 กิจกรรมการท่องเที่ยวและการจัดประชุมนานาชาติต้องชะงักลง รวมไปถึงการแลกเปลี่ยนการเยือนระดับผู้นำ/การเข้าคารวะนายกรัฐมนตรีของแขกต่างประเทศ ซึ่งเป็นความท้าทายสำคัญต่อการส่งเสริมสถานะและอำนาจแบบนุ่มนวลของไทย ซึ่งหากดำเนินการแก้ไขสถานการณ์และบรรเทาผลกระทบของการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ได้บนเงื่อนไขที่สามารถเดินทางระหว่างประเทศได้อย่างคล่องตัว จะทำให้การขับเคลื่อนด้านการต่างประเทศ การจัดกิจกรรม การประชุมนานาชาติในประเทศได้ อันจะนำมาซึ่งรายได้จากต่างประเทศ ฟื้นฟูการท่องเที่ยว และทำให้ประเทศไทยเป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การส่งเสริมสถานะและบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก ควรดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลระบบบริหารจัดการด้านการต่างประเทศให้เป็นปัจจุบัน เพื่อเป็นประโยชน์ในการติดตามความคืบหน้าการดำเนินการ และใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา การกำหนด และการตัดสินใจนโยบายด้านการต่างประเทศ และเพื่อให้เกิดการทำงานอย่างบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้ความสำคัญกับการปรับตัวของส่วนราชการไทยในการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ และบทบาทผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มเพิ่มมากขึ้น การส่งเสริมเอกลักษณ์ของไทยให้นำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและสามารถต่อยอดได้ และการผลักดันประเด็นที่ไทยมีศักยภาพและต้องการส่งเสริมผ่านเวทีระหว่างประเทศเพื่อยกระดับและรักษาบทบาทของไทยในประชาคมโลกอย่างต่อเนื่อง

020501

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การต่างประเทศมีเอกภาพและบูรณาการ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการต่างประเทศอย่างมีเอกภาพและไทยเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือกับต่างประเทศในทุกมิติมากขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

มากขึ้น/ดีขึ้นร้อยละ 5 - 10

การดำเนินงานด้านการต่างประเทศที่มีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศจำเป็นจะต้องมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วนในการมีส่วนร่วมเสนอแนะนโยบายตลอดจนแนวทางการขับเคลื่อนการต่างประเทศและความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือกับต่างประเทศในทุกมิติการพัฒนา โดยมุ่งเน้นการดำเนินงานให้เป็นเอกภาพ เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายเดียวกัน โดยต้องอาศัยกลไกเพื่อการบูรณาการการขับเคลื่อนการต่างประเทศของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ การบูรณาการแนวทางและบทบาทของหน่วยงานในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศการยกระดับบริการด้านการกงสุลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาฐานข้อมูลกลางด้านการต่างประเทศ การส่งเสริมความตระหนักรู้ถึงบทบาทการเป็นพลเมืองโลก นโยบายรัฐที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคเอกชนในการต่างประเทศ การเพิ่มบทบาทภาคประชาสังคมในการต่างประเทศ การสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการต่างประเทศในหมู่ประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ การประชาสัมพันธ์บทบาทด้านการต่างประเทศของไทย ทั้งนี้ กิจกรรมแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ตลอดจนการเยือน การเจรจา และการประชุมหารือทวิภาคีและพหุภาคีต่าง ๆ การริเริ่มและการลงทุนในหุ้นส่วนความร่วมมือเฉพาะด้าน ตลอดจนสถานการณ์แวดล้อมในภูมิภาคและระหว่างประเทศ จะช่วยเสริมสร้างองค์ความรู้และแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ ซึ่งจะเสริมสร้างให้ประเทศมีความพร้อมในการพัฒนาความร่วมมือในทุกระดับ ซึ่งบริบทโลกที่ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดความท้าทายในด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานเพื่อให้สามารถตอบสนองและรับมือกับปัญหาและอุปสรรคที่ได้อย่างรวดเร็ว และขาดการพัฒนาระบบการบริหารจัดการข้อมูลให้เชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เป็นรูปธรรม

การต่างประเทศ

020501

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ประเทศไทยเน้นย้ำความสำคัญในการยกระดับการพัฒนางานบริการด้านการต่างประเทศและด้านการกงสุลในการให้ความช่วยเหลือและดูแลคนไทยในต่างประเทศ โดยบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งในประเทศและส่วนราชการที่ประจำการในต่างประเทศผ่านกลไกทีมประเทศไทย เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้ความช่วยเหลือคนไทยที่ประสบปัญหาหรือตกค้างในต่างประเทศ อีกทั้งยังได้ให้ความช่วยเหลือคนไทยในต่างประเทศในแง่ของการให้คำปรึกษาด้านสุขภาพและสุขภาพจิตผ่านการใช้เทคโนโลยีในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เพื่อให้การให้ความช่วยเหลือเป็นไปอย่างรวดเร็ว ครอบคลุมและทั่วถึง โดยในปี 2563 ได้ให้ความช่วยเหลือคนไทยในต่างประเทศรวม 148,679 คน ซึ่งเป็นการช่วยเหลือในกรณีต่าง ๆ อาทิ การเป็นเหยื่อค้ามนุษย์ การถูกจับกุม/คุมขัง และการติดตามหาญาติ รวมทั้งยังมีการให้คำปรึกษาคนไทยในต่างประเทศผ่านช่องออนไลน์ ทั้งทาง Hotline, Email, Website และ Facebook รวม 470,340 คน (กรมการกงสุล, 2564) นอกจากนี้ หลายหน่วยงานของไทยได้ประสานความร่วมมือกันในการอำนวยความสะดวกให้การเปิดประเทศของไทยผ่านการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์เพื่อเชื่อมโยงการให้บริการสาธารณะต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพเพื่อนำไปสู่การฟื้นฟูเศรษฐกิจของไทยควบคู่ไปกับการรักษาความมั่นคงด้านสาธารณสุข ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความร่วมมือระหว่างส่วนราชการไทยอย่างมีบูรณาการ การดำเนินงานด้านต่างประเทศยังรวมถึงการสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ให้เข้าใจตรงกันเกี่ยวกับบทบาทและข้อริเริ่มของไทยในเวทีการประชุมระดับโลก ตลอดจนวาระการพัฒนาที่สำคัญ และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือกับต่างประเทศอันจะส่งผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของคนไทย

020501

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในปี 2564 การดำเนินงานด้านการต่างประเทศมุ่งเน้นการประสานงานระหว่างหน่วยงานในทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคมในการขับเคลื่อนการต่างประเทศอย่างบูรณาการ และเป็นเอกภาพภายใต้กลไกการทูตเพื่อประชาชนและการทูตสาธารณะเพื่อให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองผลประโยชน์ของคนไทยตลอดจนแรงงานไทยในต่างประเทศ โดยเฉพาะในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยสถานเอกอัครราชทูต และสถานกงสุลใหญ่ของไทยในต่างประเทศ รวมถึงกงสุลกิตติมศักดิ์ของไทยในต่างประเทศ ได้มีการประสานงานกันเพื่อช่วยให้คนไทยที่ได้รับผลกระทบหรือตกค้างในต่างประเทศได้รับความช่วยเหลืออย่างทั่วถึง นอกจากนี้ ยังได้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนางานบริการด้านการต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยกระทรวงการต่างประเทศและกระทรวงสาธารณสุขได้ดำเนินงานร่วมกันอย่างต่อเนื่องเพื่อให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพจิตแก่คนไทยที่ติดเชื้อโควิด-19 ผ่านแอปพลิเคชันศูนย์ปฏิบัติการมาตรการเดินทางเข้าออกประเทศและการดูแลคนไทยในต่างประเทศ (ศปก.กต.) ยังได้ร่วมมือกับสำนักพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (สพร.) พัฒนาระบบลงทะเบียนแจ้งการเดินทางเข้าราชอาณาจักร โดยจัดทำ “Thailand Pass” ทดแทนการออก Certificate of Entry (COE) สำหรับผู้เดินทางเข้าประเทศทางอากาศ ซึ่งสามารถลดขั้นตอนการเตรียมเอกสารและการตรวจสอบการเดินทางเข้าออกประเทศ ทั้งนี้ เพื่อรองรับนโยบายเปิดประเทศตั้งแต่ 1 พ.ย. 2564 ยังได้มีการพัฒนาระบบบูรณาการการตรวจลงตราอิเล็กทรอนิกส์ (e-Visa) ผ่านการเชื่อมโยงข้อมูลการตรวจลงตราของกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ ระบบตรวจคนเข้าเมืองแบบพิมพ์ลายนิ้วมือและถ่ายภาพใบหน้า (Biometric) ของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กับระบบตรวจสอบและคัดกรองผู้โดยสารล่วงหน้าของ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) เพื่ออำนวยความสะดวกให้ชาวต่างชาติที่ประสงค์จะเดินทางเข้าประเทศไทยให้เป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น ไทยยังได้มีบทบาทในการสนับสนุนความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือกับต่างประเทศในกรอบความร่วมมือต่าง ๆ โดยเฉพาะในมิติที่จะช่วยฟื้นฟูประเทศและเศรษฐกิจให้ผ่านพ้นวิกฤติการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ได้โดยเร็ว ตลอดจนการแนวทางการขยายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของไทยในแผนงานความร่วมมือในอนุภูมิภาคผลักดันวาระการพัฒนาที่ไทยให้ความสำคัญ อาทิ โมเดลเศรษฐกิจสีเขียวสู่ความยั่งยืนระยะยาว (BCG Model) ในกรอบการประชุมความร่วมมือทางเศรษฐกิจในเอเชีย-แปซิฟิก (เอเปค) ในวาระที่ไทยจะเป็นเจ้าภาพการประชุมในปี 2565

020501

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินงานเพื่อให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมขับเคลื่อนการต่างประเทศอย่างมีเอกภาพ จำเป็นต้องสร้างความตระหนักรู้โดยอาศัยการสร้างฐานความรู้ความเข้าใจและการสื่อสารประชาสัมพันธ์ ให้เครือข่ายภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม ตลอดจนประชาชนทั่วไปเข้าใจตรงกันถึงเป้าหมายร่วมในการดำเนินการด้านต่างประเทศในแต่ละมิติ โดยแต่ละภาคส่วนต้องรับทราบถึงภารกิจ บทบาท และหน้าที่ของตนเองในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกัน อย่างไรก็ดี การดำเนินการด้านการต่างประเทศยังเป็นการดำเนินการที่แยกส่วนนโยบายด้านการต่างประเทศของแต่ละหน่วยงานยังขาดการบูรณาการระหว่างกัน นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดในแง่ระบบฐานข้อมูลกลางด้านการต่างประเทศยังไม่มีการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม และยังขาดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีความตระหนักรู้ถึงบทบาทการเป็นพลเมืองโลกซึ่งประชาชนทั่วไปอาจมองว่าเป็นเรื่องไกลตัว และการเพิ่มบทบาทของภาคประชาสังคมในการต่างประเทศ ทั้งนี้ การบูรณาการระหว่างส่วนราชการไทยเพื่อขับเคลื่อนการต่างประเทศนั้น ยังคงให้ความสำคัญกับตัวชี้วัดที่วัดระดับการดำเนินงานของหน่วยงานมากกว่าการบูรณาการเพื่อขับเคลื่อนภารกิจด้านการต่างประเทศของส่วนราชการไทย

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินงานเพื่อจะบรรลุเป้าหมายในระยะต่อไป อาจต้องพิจารณาปรับตัวชี้วัดภายใต้เป้าหมายแผนแม่บทย่อย เนื่องจากการวัดจำนวนกิจกรรม/โครงการ หรือจำนวนผู้เข้าร่วมที่เพิ่มเท่านั้น ไม่สามารถสะท้อนความสำเร็จในด้านการบูรณาการความร่วมมือระหว่างประเทศหรือความสำเร็จในการส่งเสริมความตระหนักรู้และมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ โดยการจัดกิจกรรมหรือการดำเนินโครงการจะต้องพยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้ซ้ำซ้อนกันระหว่างหน่วยงาน โดยต้องคำนึงถึงเงื่อนไขเวลาและทรัพยากรประเทศที่จำกัด เพื่อให้ประเทศได้รับผลประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้ ควรเร่งพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางด้านการต่างประเทศที่ครอบคลุมนโยบายการต่างประเทศในหลากหลายมิติ อีกทั้งระบุจุดยืนของประเทศไทยในประเด็นความร่วมมือและการพัฒนาที่สำคัญ ตลอดจนจุดยืนของต่างประเทศและมิตรประเทศ เพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินบทบาทเชิงรุกด้านการต่างประเทศท่ามกลางบริบทการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเอกภาพ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 03

03 การเกษตร

"วางรากฐานเกษตรไทยให้เติบโตได้อย่างยั่งยืน"

จ.1

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (03) การเกษตร มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาภาคเกษตรให้มีศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยการยกระดับผลิตภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์และสินค้าเกษตรซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ โดยมีเป้าหมายระดับประเด็น คือ **(1) ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น** และ **(2) ผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น** ซึ่งมีส่วนสนับสนุนโดยตรงต่อยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนด

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

030001 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น

จ.2

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตร (เฉลี่ยร้อยละ) ขยายตัวร้อยละ 3.8

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตร ค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2565 คือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 3.8 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตร ในปี 2564 มีมูลค่าเท่ากับ 657,474 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.73 ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากปี 2563 ซึ่งมีอัตราการขยายตัวร้อยละ -4.59 เป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของผลผลิตในหมวดพืช ปศุสัตว์ และประมง โดยผลผลิตที่สำคัญในหมวดพืชที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ ข้าวเปลือก ยางพารา และปาล์มน้ำมัน หากพิจารณาอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตรเฉลี่ยปี 2561-2564 พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.58 ซึ่งถือว่ายังคงห่างจากค่าเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ที่อัตราร้อยละ 3.8 ในปี 2565 ดังนั้น การผลักดันนโยบายเพื่อพัฒนาภาคเกษตรในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ซึ่งกระทบต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และการดำเนินชีวิตของประชาชน จึงต้องให้ความสำคัญต่อมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐและความร่วมมือจากภาคเอกชน เพื่อผลักดันให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาการเกษตรมีมูลค่าเพิ่มขึ้น ส่งผลให้สามารถบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตร

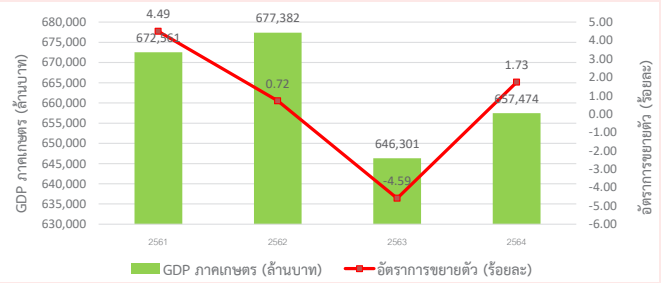

หมายเหตุ: คำนวณตามปีงบประมาณ

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

030002 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น

จ.2

ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตร (เฉลี่ยร้อยละ) เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.2

ผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตร ค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2565 คือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 1.2 แต่เมื่อพิจารณาสถานการณ์ในปัจจุบัน พบว่า ผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรมีการปรับตัวลดลงจากร้อยละ -0.95 ในปี 2562 เป็นร้อยละ -2.45 ในปี 2563 โดยมีปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรลดลงอันเนื่องมาจากความผันผวนของเศรษฐกิจโลกในสถานการณ์การระบาดของเชื้อโควิด-19 การลงทุนของทั้งภาครัฐและเอกชนชะลอตัวลง และความแปรปรวนของสภาพอากาศ ส่งผลให้พืชสำคัญมีผลผลิตลดลง ทั้งนี้ ผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรมีแนวโน้มปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2561 ส่งผลให้ผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรเฉลี่ยปี 2561 - 2563 มีค่าเท่ากับร้อยละ -0.17 ถือว่ายังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ได้ ประเทศไทยต้องเพิ่มผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรให้เพิ่มขึ้น โดยให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจ เพื่อให้ภาคการเกษตรสามารถกลับมาฟื้นตัวได้อีกครั้ง และการสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรยกระดับกระบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

อัตราผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตร

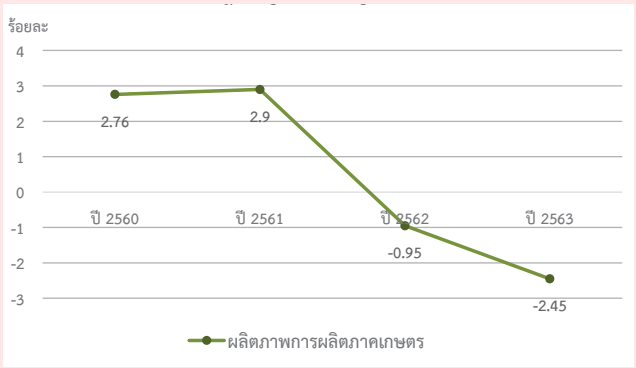

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ประเด็นท้าทายที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทฯ คือ เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยยังคงเผชิญกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 อย่างต่อเนื่อง ทำให้การดำเนินการต่าง ๆ ยังคงไม่ราบรื่นเท่าที่ควร ดังนั้น การช่วยเหลือภาคเกษตร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันมองปัญหา แล้วแก้ไขอย่างบูรณาการ ควรมุ่งเน้นไปที่การส่งเสริมการตลาด และเพิ่มช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าทางการเกษตรในรูปแบบออนไลน์ให้มากขึ้น ช่วยเหลือเกษตรกรให้สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีกระบวนการผลิตที่ทันสมัย ลดต้นทุนการผลิต สร้างมูลค่าเพิ่มได้ และปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตให้เข้าสู่ระบบมาตรฐานความปลอดภัย หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำฐานข้อมูลทางด้านการเกษตร สนับสนุนและผลักดันการวิจัยภาคเกษตรสู่การลงมือปฏิบัติจริง

แผนแม่บทฯ ประเด็น (03) การเกษตร

ประกอบด้วย 10 เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย โดยมีสถานะการบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1) กับเป้าหมายระดับประเด็น (Y2)

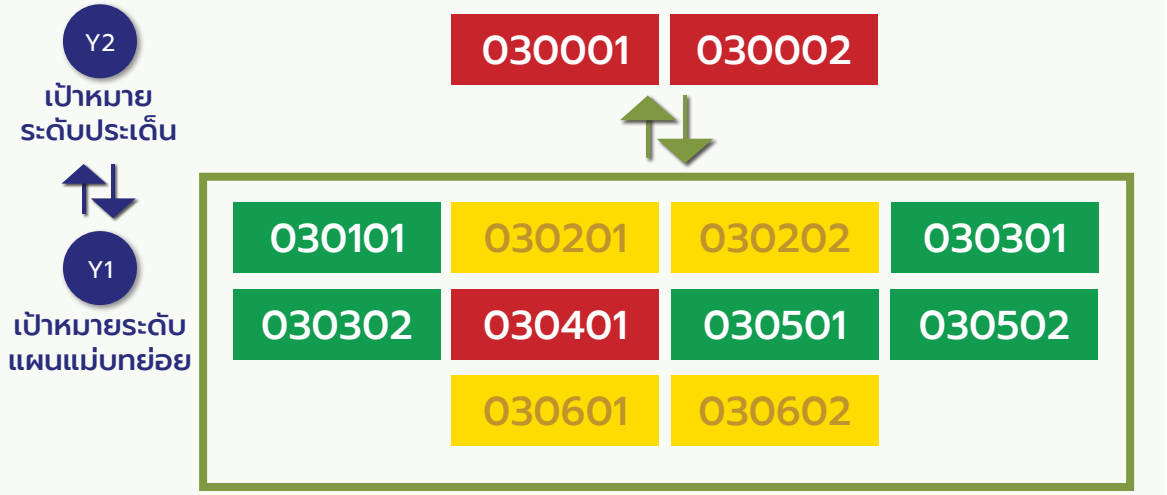

*สถานะการบรรลุเป้าหมายประจำปี 2564

030101

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น **กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี 2565 คือ อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3**

เทียบเคียงจากมูลค่าสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ซึ่งประกอบด้วยมูลค่าผลผลิตผลไม้เมืองร้อนที่สำคัญ (ทุเรียน มังคุด เงาะ ลำไย ลองกอง) ข้าวหอมมะลิ และผ้าไหมไทยนกยูงพระราชทาน เมื่อพิจารณามูลค่าสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นรวม ตั้งแต่ปี 2561-2564 อัตราการขยายตัวของมูลค่าการจำหน่ายเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 14 ทำให้**สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับบรรลุเป้าหมาย**

030201

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น **กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี 2565 คือ อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรปลอดภัย ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3**

มูลค่าสินค้าเกษตรปลอดภัย เมื่อพิจารณาเฉพาะสินค้าปศุสัตว์ที่ผ่านการตรวจรับรอง GAP ในปี 2564 พบว่ามูลค่า 330,084.41 ล้านบาท ปรับตัวเพิ่มขึ้นจากปี 2563 และปี 2562 ที่มีมูลค่า 303,586.61 ล้านบาท และ 309,647.37 ล้านบาท ตามลำดับ คิดเป็นการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 6.77 แต่มูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ยังไม่ครอบคลุมสาขาพืช และสาขาประมงด้วย จึงอาจไม่สะท้อนการบรรลุค่าเป้าหมายของตัวชี้วัดได้สมบูรณ์ ทำให้**สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าเป้าหมาย**

030202

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพ ความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี 2565 คือ มีการจัดทำดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคด้านคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร

อ้างอิงจากดัชนีความมั่นคงทางอาหาร (Global Food Security Index) ในปี 2563 ประเทศไทยถูกจัดไว้ในลำดับที่ 51 จากทั้งหมด 113 ประเทศ มีคะแนนดัชนีความมั่นคงอาหารโดยรวมที่ 64.5 ซึ่งสูงขึ้นจากปี 2562 ที่อยู่ในลำดับที่ 52 ทำให้**สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าเป้าหมาย**

030301

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี 2565 คือ อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรชีวภาพ ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3

ณ เดือนตุลาคม 2564 สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่ารวม 45,060.38 ล้านบาท (ประมาณการจากมูลค่าวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตพลังงานทดแทน สมุนไพร/เครื่องเทศ และแมลงเศรษฐกิจ) ซึ่งขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.05 เมื่อเทียบกับมูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพ ปี 2563 เมื่อเทียบกับเป้าหมายที่ที่ต้องการบรรลุในปี 2565 ที่อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพ ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3 จึงทำให้**สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับบรรลุเป้าหมาย**

030302

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

วิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการจัดตั้งทุกตำบลเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี 2565 คือ มีจำนวนวิสาหกิจการเกษตรขนาดกลางและเล็ก และผลิตภัณฑ์จากฐานชีวภาพ 1 ตำบล 1 วิสาหกิจ

โดยในช่วงปี 2561-2564 มีการส่งเสริมกลุ่มกิจการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้มีชุมชนที่จัดตั้งเป็นวิสาหกิจการเกษตรชีวภาพแล้ว 123 ชุมชน โดยในปี 2564 มีการส่งเสริมได้ 17 วิสาหกิจ ใน 15 ตำบล ซึ่งลดลงจากปี 2563 ที่ส่งเสริมได้ 28 วิสาหกิจ ใน 25 ตำบล ซึ่งมีการดำเนินงานที่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ 1 ตำบล 1 วิสาหกิจ ทำให้**สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับบรรลุเป้าหมาย**

030401

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี 2565 คือ อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3

เทียบเคียงจากมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป ซึ่งประมวลเฉพาะในกลุ่มสินค้าเกษตรแปรรูปที่สำคัญ ได้แก่ อาหาร เครื่องดื่ม ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ ยางและผลิตภัณฑ์ ยาสูบ เครื่องหนังและผลิตภัณฑ์ และกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ เมื่อพิจารณามูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปรวม ตั้งแต่ปี 2561-2563 คิดเป็นอัตราการขยายตัวลดลงเฉลี่ยร้อยละ 1.52 ทำให้**สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นวิกฤต**

030501

ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

สินค้าที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น **กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี 2565 คือ มูลค่าสินค้าที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/ อัจฉริยะ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 3**

จากข้อมูลการดำเนินการเกษตรแปลงใหญ่สมัยใหม่ภายใต้โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ที่มีการดำเนินการสะสมมาตั้งแต่ปี 2559-2563 เมื่อพิจารณามูลค่าการลดต้นทุนและการเพิ่มผลผลิต ตั้งแต่ปี 2561-2563 พบว่ามีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 16.41 ทำให้**สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับบรรลุเป้าหมาย**

030502

ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น **กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี 2565 คือ ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 10**

จากข้อมูลโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ที่มีการดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี 2559-2563 เมื่อพิจารณามูลค่าเพิ่มจากการเพิ่มผลผลิตด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ตั้งแต่ปี 2561-2563 พบว่า มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 19.55 ทำให้**สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับบรรลุเป้าหมาย**

030601

ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น **กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี 2565 คือ มูลค่าผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วย เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 10**

จากมูลค่าผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยของสินค้าเกษตรที่สำคัญ ซึ่งประเมินจากข้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา และกุ้งขาว แต่ยังไม่ครอบคลุมถึงกลุ่มปศุสัตว์ ในปี 2564 มีมูลค่าผลผลิตสินค้าเกษตรรวมต่อหน่วยเพิ่มขึ้นจากปี 2563 คิดเป็นอัตราการขยายตัวร้อยละ 10.43 ทำให้**สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**

030602

ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชนและกลุ่มเป้าหมาย) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น **กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี 2565 คือ สหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับ 1 และ 2 อย่างน้อยร้อยละ 90 และวิสาหกิจชุมชนและกลุ่มเกษตรกร มีความเข้มแข็งร้อยละ 25**

เมื่อพิจารณาจากการประเมินศักยภาพสหกรณ์ ตั้งแต่ปี 2561-2564 มีสหกรณ์ภาคการเกษตรที่มีความเข้มแข็งอยู่ในระดับชั้น 1 และชั้น 2 เฉลี่ยร้อยละ 91.11 ซึ่งบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ขณะที่การประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนตั้งแต่ปี 2561-2564 มีวิสาหกิจชุมชนที่อยู่ในระดับดีเฉลี่ยร้อยละ 21.72 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทำให้**สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**

030101

จ.3

แผนแม่บทย่อย

เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3

การยกระดับให้สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น จำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับ (1) การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ผ่านการยกระดับปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ การวางแผนการผลิตสินค้าที่มีประสิทธิภาพ รวมไปถึงการรวบรวมสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นและการอนุรักษ์พันธุ์ (2) การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ผ่านการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์และสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ที่ต้องมีมาตรฐานรับรองและระบบตรวจสอบย้อนกลับ (3) การสนับสนุนด้านการตลาด ผ่านการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นให้กับผู้บริโภค รวมถึงการบริหารจัดการด้านตลาดเฉพาะ และ (4) การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น อาทิ ฐานข้อมูลเกษตรอัตลักษณ์ การรวมกลุ่มเพื่อเป็นผู้ประกอบการ และนโยบายและแผนที่สนับสนุนให้มูลค่าสินค้าเกษตรอัตลักษณ์เพิ่มขึ้น **โดยประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย** คือ การปรับตัวของเกษตรกรและผู้ผลิตสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด–19 ที่ทำให้การเดินทางไปเลือกซื้อสินค้าของผู้บริโภคหรือนักท่องเที่ยวเป็นไปได้ยากขึ้น แต่เป็นโอกาสสำคัญที่ทำให้เกษตรกรมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถจำหน่ายสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นผ่านระบบออนไลน์ด้วย

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ณ เดือนตุลาคม 2564 มูลค่าสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น (ประกอบด้วยมูลค่าผลผลิตผลไม้เมืองร้อนที่สำคัญ (ทุเรียน มังคุด เงาะ ลำไย ลองกอง) ข้าวหอมมะลิ และผ้าไหมไทยนกยูงพระราชทาน) จำนวน 308,474.64 ล้านบาท โดยมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 28.15 เมื่อเทียบกับมูลค่าสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นในปี 2563 โดยส่วนใหญ่เป็นการขยายตัวของมูลค่าสินค้าในกลุ่มผลไม้เมืองร้อนและข้าวหอมมะลิ แต่มีการหดตัวของมูลค่าผ้าไหมไทยนกยูงพระราชทาน ซึ่งอาจเป็นผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่ลดลงจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19และเมื่อเปรียบเทียบมูลค่าสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นระหว่างปี 2560 – 2564 พบว่า แนวโน้มของมูลค่าสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยในส่วนของมูลค่าผลผลิตผลไม้เมืองร้อนที่สำคัญและข้าวหอมมะลิ มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 12 ต่อปี ขณะที่การจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในปีงบประมาณ 2564 พบว่า มีมูลค่าการจำหน่ายสินค้า OTOP ทั้งในและต่างประเทศ จำนวน 278,565.42 ล้านบาท

และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างปีงบประมาณ 2561 – 2564 พบว่า มีอัตราการขยายตัวของมูลค่าการจำหน่ายเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 14 โดยจังหวัดราชบุรี นครปฐม และเชียงใหม่ เป็นสามจังหวัดที่มีมูลค่าการจำหน่ายสินค้า OTOP มากกว่าหนึ่งหมื่นล้านบาทต่อปี นอกจากนี้ จำนวนรายการสินค้าที่ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications : GI) ของไทยมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน โดยในปี 2564 ไทยมีการขึ้นทะเบียนสินค้า GI จำนวน 170 รายการ และจากข้อมูลการขึ้นทะเบียนสินค้า GI รวบรวมโดยองค์การทรัพย์สินทางปัญญาแห่งโลก (World Intellectual Property Organization: WIPO) พบว่า ในปี 2563 ไทยมีการขึ้นทะเบียนสินค้า GI จำนวน 151 รายการ ซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยเมื่อเทียบกับการขึ้นทะเบียนสินค้า GI ของประเทศในเอเชีย อาทิ ประเทศจีน มีการขึ้นทะเบียน GI จำนวน 8,476 รายการ เวียดนาม 1,687 รายการ และอินเดีย 370 รายการ

มูลค่าสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ปี 2560 - 2564 (ล้านบาท)

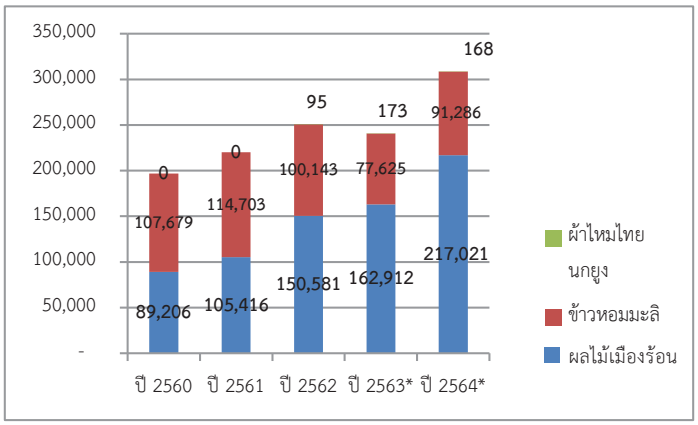

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564
หมายเหตุ: ปี 2560 และ 2561 ยังไม่มการจัดเก็บมูลค่าผ้าไหมไทยนกยูงพระราชทาน;
*เป็นข้อมูล ณ เดือน ตุลาคม ปี 2563 และ 2564 ตามลำดับ

มูลค่าการจำหน่ายสินค้า OTOP ปี 2561 - 2564 (ล้านบาท)

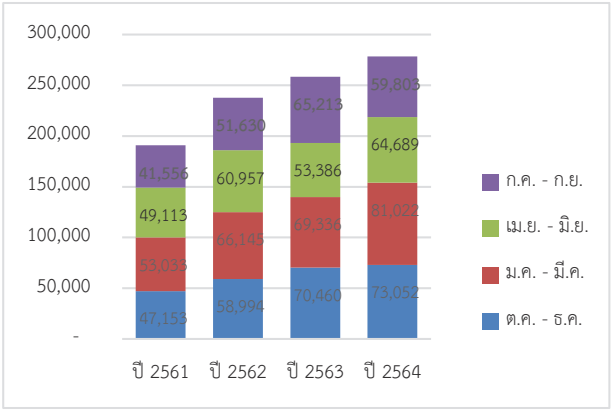

ที่มา: กรมพัฒนาชุมชน, 2564
หมายเหตุ: เป็นข้อมูลการจำหน่ายสินค้า OTOP ทั้งในและต่างประเทศ ตามปีงบประมาณ

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในปี 2564 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการดำเนินการขับเคลื่อนเป้าหมายเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นที่สำคัญ อาทิ โครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้สู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการผลักดันให้เกษตรกรใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพสูงในพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ 5 จังหวัด ได้แก่ ร้อยเอ็ด มหาสารคาม ยโสธร สุรินทร์ และศรีสะเกษ ผ่านการส่งเสริมการใช้เมล็ดพันธุ์ดีมีคุณภาพ เก็บตัวอย่าง/ตรวจวิเคราะห์ดิน และส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน เพื่อให้ผลผลิตเป็นข้าวหอมมะลิคุณภาพสูง และสามารถจำหน่ายได้ในราคาที่สูงขึ้น โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไม้ผลคุณภาพ เป็นการพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรผู้ปลูกไม้ผลให้มีความรู้และทักษะเพิ่มขึ้น และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตไม้ผล (ทุเรียนและลองกอง) ให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และมีผลผลิตต่อไร่ที่สูงขึ้น โดยการดำเนินการนี้สอดคล้องกับองค์ประกอบการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โครงการพัฒนาการผลิตและการค้าผลไม้ภาคตะวันออกให้เป็นศูนย์ผลไม้เมืองร้อนแห่งเอเชีย เป็นการพัฒนาความรู้และศักยภาพเกษตรกรเพื่อผลิตไม้ผลที่เหมาะสมกับพื้นที่สู่มาตรฐานอย่างถูกต้องและสามารถแข่งขันทางการตลาดได้ ผ่านการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตสินค้าด้านการเกษตรที่เป็นอัตลักษณ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่แก่เกษตรกรในกลุ่มจังหวัด ส่งผลให้สินค้าไม้ผลอัตลักษณ์ภาคตะวันออกมีการพัฒนาคุณภาพได้เหมาะสม ก่อให้เกิด

030101

การเพิ่มมูลค่าผลผลิตและพัฒนาเศรษฐกิจของพื้นที่ได้เพิ่มขึ้น โครงการตลาดนำการผลิตด้านสินค้าหม่อนไหม เป็นการส่งเสริมและผลักดันการสร้างมูลค่าผ้าไหมไทย ตรานกยูงพระราชทาน โดยขยายช่องทางการจำหน่ายสินค้าทั้งในรูปแบบของการจำหน่ายผ่านหน้าร้านและช่องทางออนไลน์ ส่งเสริมและพัฒนาการทอผ้าและออกแบบลวดลายผ้า และผลักดันให้สินค้าผ้าไหมไทยผ่านการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหม (ตรานกยูงพระราชทาน) โดยการดำเนินงานนี้สอดคล้องกับปัจจัยการสร้างเครือข่ายและช่องทางการจำหน่ายสินค้า และองค์ประกอบการตลาด ที่นำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าหม่อนไหม และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น และสินค้าบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (กิจกรรมการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรตามอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น) เป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นสู่ผู้บริโภคให้มีความรู้ความเข้าใจถึงถิ่นกำเนิด และผลักดันให้สินค้าเกษตรผ่านมาตรฐานการรับรอง GI ทำให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าพื้นถิ่น และมีกลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งและสามารถผลิตสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นในพื้นที่ 40 จังหวัด จำนวน 40 กลุ่ม

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายที่สำคัญ คือ การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ผ่านการสร้างการรับรู้ถึงเรื่องราวของสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นและการเข้าถึงข้อมูลสินค้าที่ยังมีไม่มากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรายละเอียดด้านโภชนาการของอาหารและเครื่องดื่มที่จะมีผลต่อการตัดสินใจเลือกอุปโภคบริโภคสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นได้มากขึ้น และประเด็นท้าทายที่เกี่ยวกับการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการบริหารจัดการตลาดสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นที่มีความหลากหลาย ทั้งในด้านภาพลักษณ์ คุณภาพสินค้า และพฤติกรรมผู้บริโภค ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้จำหน่ายสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นสามารถปรับตัวและแข่งขันได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ผู้ที่เกี่ยวข้องข้องในห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นจำเป็นที่จะต้องมีการสร้างการรับรู้และเข้าถึงข้อมูลของผู้บริโภคเกี่ยวกับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นเพิ่มมากขึ้นทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในต่างประเทศ ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งของการขยายตลาดสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นของไทยให้เพิ่มมากขึ้น ขณะเดียวกันการเชื่อมโยงระหว่างสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นที่มีเรื่องราวและการให้บริการการท่องเที่ยวในพื้นที่เพื่อสนับสนุนให้เกิดเส้นทางการท่องเที่ยวพื้นถิ่นที่เพิ่มขึ้น และนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นต่อไป

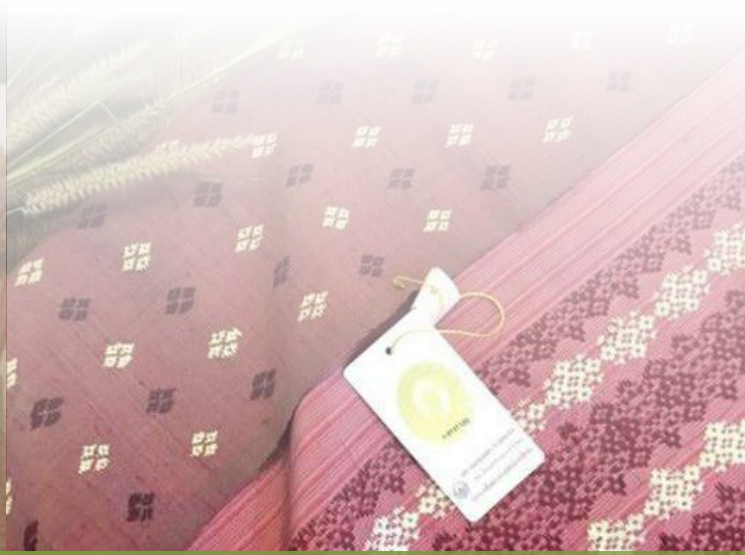

030201

จ.3

แผนแม่บทย่อย

เกษตรปลอดภัย

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรปลอดภัยขยายตัว เฉลี่ยร้อยละ 3

การสร้างภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นด้านคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้าเกษตรไทย เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานและระบบการรับรอง การส่งเสริมการขาย การตลาด และการพัฒนาฐานข้อมูลผู้ผลิต/ผู้แปรรูป/ผู้ขายสินค้าปลอดภัยและสินค้าอินทรีย์ เพื่อนำไปสู่การลดปัญหาสารเคมีตกค้างและการปนเปื้อนของศัตรูพืชและจุลินทรีย์ในกระบวนการผลิต ซึ่งในช่วงปี 2563 และ 2564 ได้มีการดำเนินโครงการเพื่อขับเคลื่อนในประเด็นท้าทายที่สำคัญ ได้แก่ การสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเกษตรกรในการผลิตตามหลักการปฏิบัติทางเกษตรที่ดี (GAP) ซึ่งเป็นระบบการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีและปลอดภัยตามมาตรฐานที่กำหนด การผลักดันการเข้าสู่ระบบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ทั้งในและต่างประเทศ และกลไกการมีส่วนร่วมในการตรวจรับรองคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร เพื่อให้เกิดการกระจายหน่วยตรวจรับรองที่ได้คุณภาพบริการกับเกษตรกรได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งการสร้างความตระหนักรู้ของผู้บริโภคถึงความสำคัญของความปลอดภัยของสินค้าเพื่อสร้างแรงจูงใจและสนับสนุนให้ผู้ผลิตมีการปรับตัวให้เข้าสู่ระบบคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัยต่อไป

030201

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย มูลค่าสินค้าเกษตรปลอดภัย เมื่อพิจารณาเฉพาะสินค้าปศุสัตว์ที่ผ่านการตรวจรับรอง GAP ในปี 2564 พบว่ามีมูลค่า 330,084.41 ล้านบาท ปรับตัวเพิ่มขึ้นจากปี 2563 และปี 2562 ที่มีมูลค่า 303,586.61 ล้านบาท และ 309,647.37 ล้านบาท ตามลำดับ คิดเป็นการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 6.77 และถ้าพิจารณามูลค่ารวมของสินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรอง GAP พบว่า ในปี 2564 มีมูลค่า 400,757.70 ล้านบาท ปรับตัวเพิ่มขึ้นจากปี 2563 ที่มีมูลค่า 354,299.44 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 13.11 ซึ่งมีมูลค่าสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ขณะที่การรับรองตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ข้อมูลปศุสัตว์อินทรีย์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในปี 2564 มีมูลค่ารวม 68.24 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ที่มีมูลค่า 57.30 ล้านบาท หรือคิดเป็นการขยายตัวจากปี 2563 ร้อยละ 19.10 อย่างไรก็ตาม ข้อมูลภาพรวมการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรปลอดภัยที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รายงาน มีเพียงปี 2563 และ ปี 2564 รวมทั้งการรายงานมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ยังไม่ครอบคลุมสาขาพืช และสาขาประมงด้วย จึงอาจไม่สะท้อนการบรรลุค่าเป้าหมายของตัวชี้วัดได้สมบูรณ์ ทั้งนี้จะได้มีการพัฒนาในการจัดทำข้อมูลให้สมบูรณ์ในระยะต่อไป

มูลค่าสินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรอง GAP

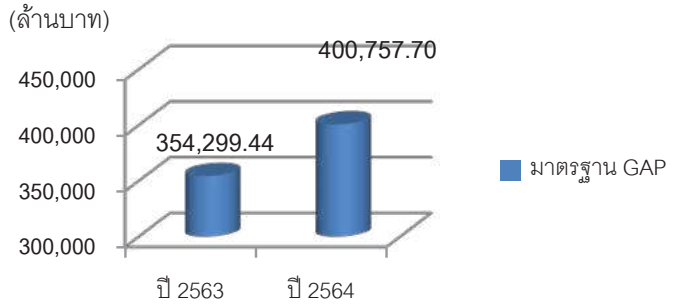

ที่มา: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

มูลค่าสินค้าปศุสัตว์ที่ผ่านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

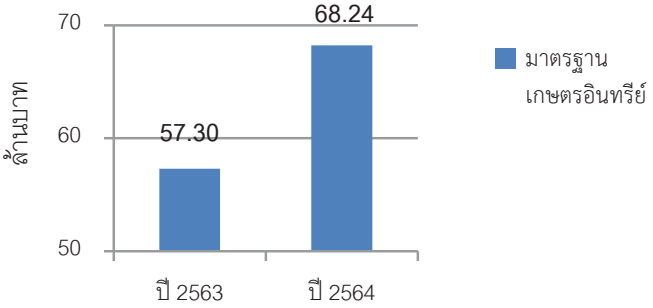

ที่มา: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในปี 2564 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการผ่านโครงการต่างๆ เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้าเกษตรปลอดภัย โดยมุ่งเน้นไปที่องค์ประกอบการผลิต ปัจจัยมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เป็นหลัก เพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายผ่านโครงการต่างๆ เช่น **โครงการส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม** ของกรมพัฒนาที่ดิน ที่ผลักดันให้เกษตรกรและพื้นที่เกษตรอินทรีย์ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และส่งเสริมการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ที่ไม่มีการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีจะมีผลต่อการลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรลงได้ **โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร** ของกรมส่งเสริมการเกษตร ที่ดำเนินการถ่ายทอดความรู้การผลิตสินค้าเกษตรตามระบบมาตรฐาน GAP ให้แก่เกษตรกร และถ่ายทอดความรู้การจัดการศัตรูพืชและการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องแก่เกษตรกร เพื่อนำความรู้และทักษะไปปรับใช้ในกระบวนการผลิต **โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน** ของกรมปศุสัตว์ ที่จัดทำขึ้นเพื่อขยายผลและเพิ่มจำนวนฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ รวมถึงการรักษาสถานภาพฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ที่ผ่านการรับรองแล้ว และพัฒนาศักยภาพการผลิตสินค้าปศุสัตว์ **โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร** ของกรมประมงที่จัดทำขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าประมงตลอดสายการผลิตให้มีคุณภาพมาตรฐานตามความต้องการของตลาด และพัฒนาศักยภาพกระบวนการแปรรูปสินค้าประมงเพื่อเพิ่มมูลค่า

และ**โครงการพัฒนาแหล่งผลิตลูกพันธุ์สัตว์น้ำในชุมชน** ของกรมประมง ที่พัฒนาองค์ความรู้ด้านการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำให้แก่เกษตรกรหรือประชาชนในชุมชน เพื่อให้มีแหล่งผลิตลูกพันธุ์สัตว์น้ำที่มีคุณภาพได้มาตรฐานเกิดขึ้นในชุมชน เพิ่มทางเลือกในการประกอบอาชีพการเกษตรให้แก่เกษตรกร สร้างโอกาสให้แก่เกษตรกรในการจำหน่ายผลผลิตเพิ่มรายได้

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายที่สำคัญ ได้แก่ การขับเคลื่อนการดำเนินการเพื่อยกระดับคุณภาพมาตรฐานและเพิ่มมูลค่าของสินค้าเกษตรปลอดภัย รวมถึงขยายผลและเพิ่มจำนวนฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ และการรักษาสถานภาพฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ที่ผ่านการรับรองแล้วในช่วงที่ผ่านมา ทำให้อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรปลอดภัยเพิ่มขึ้นจากปี 2563 อย่างชัดเจน แต่เนื่องจากการรายงานข้อมูลภาพรวมของอัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรปลอดภัยมีเพียงปี 2563 และ ปี 2564 ประกอบกับการรายงานมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ยังไม่ครอบคลุมสินค้าพืช และประมง จึงอาจไม่สะท้อนการบรรลุค่าเป้าหมายของตัวชี้วัดได้สมบูรณ์ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะเป็นข้อมูลสำคัญในการประเมินและชี้วัดความสำเร็จของค่าเป้าหมายระดับแผนย่อย และผลผลิตมวลรวมในประเทศสาขาเกษตร

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ยังคงต้องให้ความสำคัญต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจถึงประโยชน์ที่ผู้ผลิตและผู้บริโภคจะได้รับจากการผลิตตามหลักการปฏิบัติทางเกษตรที่ดี (GAP) และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เพื่อสร้างแรงจูงใจและสนับสนุนให้ผู้ผลิตมีการปรับตัวให้เข้าสู่ระบบคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัย สำหรับกระบวนการตรวจสอบรับรองสินค้าเกษตรตามหลักมาตรฐาน GAP และเกษตรอินทรีย์นั้น ควรให้ความสำคัญกับการเข้าถึงการตรวจรับรองคุณภาพ โดยสนับสนุนบทบาทภาคเอกชนในการตรวจรับรองเพื่อกระจายให้ครอบคลุมทั้งในด้านของพื้นที่และสาขาภาคเกษตรในราคาที่เกษตรกรเข้าถึงได้ ควบคู่ไปกับพัฒนาระบบฐานข้อมูลสินค้าเกษตรปลอดภัยตลอดห่วงโซ่การผลิตและครอบคลุมทุกสาขาของภาคเกษตร เพื่อใช้ประโยชน์ในการติดตามผลการขับเคลื่อนโครงการและประเมินผลความสำเร็จที่เห็นถึงความต่อเนื่องในการดำเนินงานในแต่ละปีได้ต่อไป

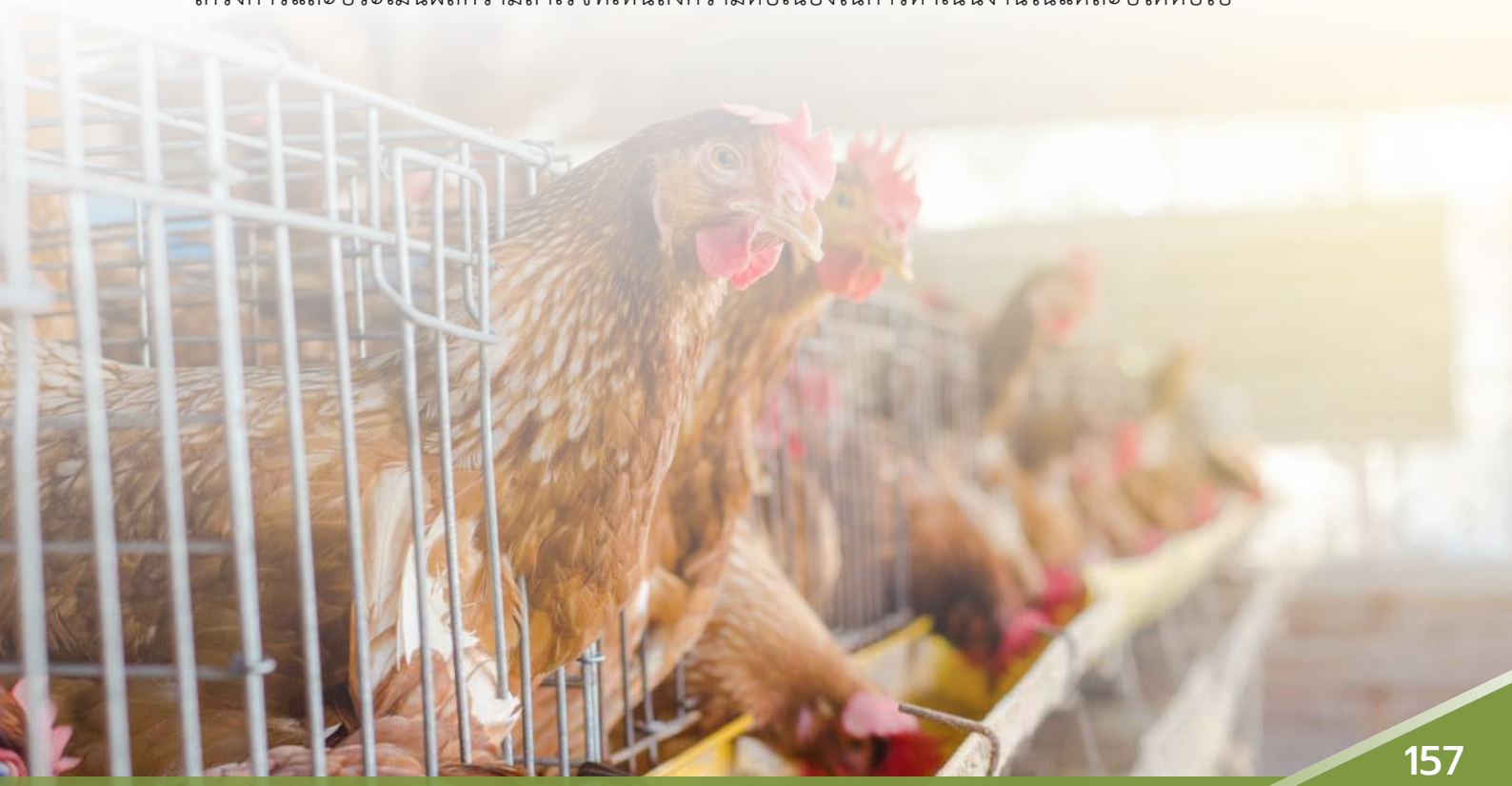

030202

จ.3

แผนแม่บทย่อย

เกษตรปลอดภัย

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพ ความปลอดภัย และคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ดัชนีคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร (Global Food Security Index) ปรับตัวสูงขึ้น

ระบบคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัย และระบบการตรวจสอบรับรองคุณภาพที่มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับกับความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงคุณค่าทางโภชนาการของสินค้าเกษตรและอาหาร เป็นปัจจัยสนับสนุนการสร้างการยอมรับด้านคุณภาพความปลอดภัยของสินค้าเกษตรไทย และมีผลต่อการขยายตัวของการบริโภคในประเทศและการส่งออกสินค้าเกษตรและอาหารของไทย ซึ่งจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการตรวจรับรองและสร้างการยอมรับในมาตรฐานของประเทศ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่เกษตรกรและผู้ประกอบการในห่วงโซ่การผลิตเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัย โดยในปี 2563 และ 2564 ที่ผ่านมา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการขับเคลื่อนระบบการตรวจสอบรับรองมาตรฐานกำกับดูแล ควบคุม และการตรวจสอบย้อนกลับ รวมทั้งการส่งเสริมการบริโภคสินค้าปลอดภัยและสินค้าเกษตรอินทรีย์ เพื่อยกระดับความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย การประเมินความมั่นคงทางอาหารในระดับสากล โดยดัชนีความมั่นคงทางอาหาร (Global Food Security Index) ที่จัดทำโดย The Economist Intelligence Unit รายงานว่าในปี 2563 ประเทศไทยถูกจัดไว้ในลำดับที่ 51 จากทั้งหมด 113 ประเทศ มีคะแนนดัชนีความมั่นคงอาหารโดยรวมที่ 64.5 ซึ่งเกิดจากการประเมินด้านความสามารถในการเข้าถึงอาหารที่มีโภชนาการ (Affordability) ความเพียงพอของอาหารที่ผลิตได้ (Availability) และการประเมินด้านคุณภาพและความปลอดภัยสินค้าอาหาร

(Quality and Safety) ซึ่งประเทศไทยได้คะแนน 81.8 57.3 และ 59.5 ตามลำดับ โดยอันดับดัชนีความมั่นคงทางอาหารของไทยปรับตัวสูงขึ้น 1 ลำดับ จากปี 2562 ที่อยู่ในลำดับที่ 52 จากทั้งหมด 113 ประเทศ อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาเฉพาะคะแนนด้านการประเมินด้านคุณภาพและความปลอดภัยสินค้าอาหาร (Quality and Safety) จะเห็นว่าอันดับของประเทศไทยจะถูกจัดอยู่ในลำดับที่ 73 จากทั้งหมด 113 ประเทศ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพมาตรฐานระบบการตรวจรับรอง และสร้างการยอมรับมาตรฐานของประเทศไทยในระดับสากลต่อไป

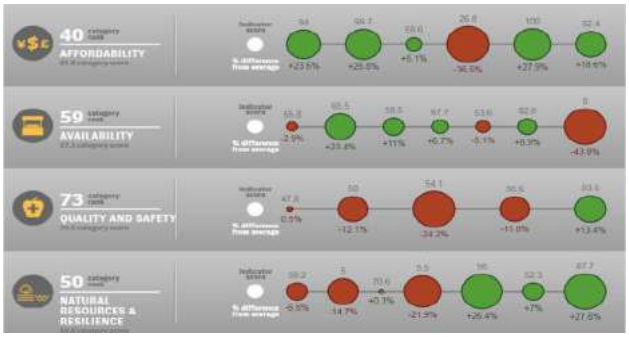

ที่มา: https://impact.economist.com/sustainability/project/food-security-index/Country/Details#Thailand

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในปี 2564 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันขับเคลื่อนเป้าหมายเพื่อผลักดันให้ภาคเกษตรและอาหารของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณค่าความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น โดยดำเนินการผ่านโครงการสำคัญ เช่น **โครงการผลผลิตสินค้าเกษตรและอาหารมีคุณภาพได้มาตรฐาน** ของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ที่พัฒนาความร่วมมือ ประสานและสนับสนุนงานด้านมาตรฐานความปลอดภัยสินค้าเกษตรและอาหารของไทยให้เป็นที่ยอมรับของตลาดทั้งในและต่างประเทศ สนับสนุนการมีส่วนร่วมการจัดทำข้อกำหนด/มาตรฐาน รวมถึง ยกระดับขีดความสามารถผลักดันข้อกำหนด/มาตรฐานให้เป็นที่ยอมรับและสร้างความร่วมมือภาคีที่เกี่ยวข้องเพื่อผลักดันข้อกำหนด/มาตรฐานสู่ระดับสากล**โครงการสร้างความเชื่อมั่นสินค้าเกษตรและอาหารปลอดภัยสู่ตลาดทั้งในและต่างประเทศ** ที่จัดทำโดยกรมประมง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านมาตรฐานคุณภาพสินค้าเกษตรและอาหารอย่างครบวงจรตลอดห่วงโซ่อาหารในสินค้าประมง ทั้งการผลิตเพื่อบริโภคในประเทศและเพื่อการส่งออก เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตรและอาหารไทยในตลาดโลกนำไปสู่การรักษาและขยายตลาด **โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร** ของกรมปศุสัตว์ เพื่อให้ผลผลิตสินค้าปศุสัตว์ที่ผลิตได้ มีคุณภาพมาตรฐานและปลอดภัย สำหรับการบริโภคภายในประเทศและส่งออกต่างประเทศ และ**โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร** ของกรมการข้าว ที่จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาระบบการตรวจสอบและรับรองการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว GAP Seed ระบบการผลิตข้าว GAP และระบบการผลิตข้าวอินทรีย์ ทำให้สินค้าข้าวที่ผ่านการตรวจสอบและรับรองมีมูลค่าสูง สามารถเข้าสู่ตลาดในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อให้สนองตอบความต้องการของผู้บริโภคกลุ่มต่างๆ ที่หลากหลายมากขึ้น

030202

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายที่สำคัญ แม้ว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันขับเคลื่อนเป้าหมายเพื่อผลักดันให้ภาคเกษตรและอาหารของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณค่าความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของคะแนนดัชนีความมั่นคงทางอาหาร (Global Food Security Index) ด้านการประเมินคุณภาพและความปลอดภัยสินค้าอาหาร (Quality and Safety) ที่ประเทศไทยถูกจัดให้อยู่ในลำดับที่ 73 จากทั้งหมด 113 ประเทศ พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้คะแนนการประเมินด้านนี้มีค่าต่ำมาจากการที่รัฐบาลขาดยุทธศาสตร์ระดับชาติในการปรับปรุงโภชนาการสำหรับทั้งเด็กและผู้ใหญ่ (National nutrition plan or strategy) รวมทั้งขาดการรณรงค์และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับคุณค่าทางโภชนาการและการบริโภคอาหารที่สมดุลในช่วง 1-2 ปีที่ผ่านมา ซึ่งทั้ง 2 ปัจจัยมีคะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของโลกถึงร้อยละ 67.3 และร้อยละ 44.2 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งดำเนินการจัดทำและขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านโภชนาการระดับชาติและประกาศใช้ตามขั้นตอนที่เกี่ยวข้อง ตามกรอบยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศไทย ภายใต้พระราชบัญญัติคณะกรรมการอาหารแห่งชาติ พ.ศ. 2551 เพื่อให้ประเทศไทยมีโครงการ/แนวทางและมาตรการขับเคลื่อนและบูรณาการงานด้านเกษตรและอาหาร รวมถึงโภชนาการและอาหารศึกษาของประเทศ โดยการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่อาหาร ควบคู่ไปกับการพัฒนาระบบการตรวจรับรองและสร้างการยอมรับมาตรฐานของประเทศไทยในระดับสากล ตั้งแต่การวางระบบมาตรฐานความปลอดภัยขั้น พื้นฐาน (มาตรฐาน GAP) ไปจนถึงขั้นสูง (มาตรฐานอินทรีย์) ตลอดจนการส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจในการปรับตัวเข้าสู่ระบบการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยมากขึ้น เพื่อใช้ในการติดตามตรวจสอบและสร้างความเชื่อมั่นผู้บริโภคเกี่ยวกับความปลอดภัยสินค้าเกษตรและอาหาร และการสร้างช่องทางประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนตระหนักถึงความปลอดภัยในสินค้าเกษตรและอาหาร และคุณค่าทางโภชนาการอย่างต่อเนื่อง

030301

จ.3

แผนแม่บทย่อย

เกษตรชีวภาพ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรชีวภาพขยายตัว เฉลี่ยร้อยละ 3

การพัฒนาเกษตรชีวภาพเป็นทางเลือกหนึ่งในการใช้ประโยชน์และสร้างมูลค่าเพิ่มจากความหลากหลายทางชีวภาพที่ประเทศไทยมีจุดแข็ง ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับ (1) การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ผ่านการส่งเสริมการผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์ การผลิตสินค้าที่ใช้ผลพลอยได้และวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร รวมถึงการรวบรวมข้อมูลสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นและการอนุรักษ์พันธุ์ (2) การสร้างมูลค่าเพิ่มและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ผ่านการสร้างความหลากหลายของผลิตภัณฑ์แปรรูปและการให้บริการที่มีความน่าสนใจ (3) การตลาด ผ่านการประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมการบริโภค สร้างความเข้าใจในผลิตภัณฑ์ การเพิ่มช่องทางและเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตรชีวภาพทั้งในและต่างประเทศ และการสำรวจความต้องการสินค้าเกษตรชีวภาพของตลาด และ (4) การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็น กฎหมายและระเบียบ ฐานข้อมูลเกษตรชีวภาพ การวิจัยและพัฒนาเกษตรชีวภาพ เทคโนโลยี/นวัตกรรม ศักยภาพบุคลากร และการเข้าถึงแหล่งเงินเพื่อผลิตและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ โดยประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายที่ผ่านมา คือ ความหลากหลายของสินค้าเกษตรชีวภาพยังมีไม่มากนัก และเน้นไปที่สินค้าเกษตรที่สามารถใช้เป็นพลังงานทดแทน อาทิ อ้อย มันสำปะหลัง และปาล์มน้ำมัน ซึ่งที่ผ่านมาได้รับผลกระทบจากการลดลงของการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงชีวภาพจากการจำกัดการเดินทางที่เป็นผลสืบเนื่องจากสถานการณ์โควิด – 19

030301

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ณ เดือนตุลาคม 2564 สินค้าเกษตรชีวภาพ มีมูลค่ารวม 45,060.38 ล้านบาท (ประมาณการจากมูลค่าวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตพลังงานทดแทน สมุนไพร/เครื่องเทศ และแมลงเศรษฐกิจ) ซึ่งขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.05 เมื่อเทียบกับมูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพ ปี 2563 โดยมูลค่าวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตพลังงานทดแทน (เอทานอลและไบโอดีเซล) มีการขยายตัวร้อยละ 11.02 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ซึ่งคาดว่าเป็นผลสืบเนื่องมาจากการขนส่งและการเดินทางภายในประเทศที่เพิ่มขึ้นจากการผ่อนคลายมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ขณะที่มูลค่าสมุนไพรและเครื่องเทศ (ขมิ้นชัน พริกไทย บัวบก กระชายดำ ดีปลี ว่านหางจระเข้ ไพล ฟ้าทะลายโจร) มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 54.01 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา สำหรับมูลค่าสินค้าที่เป็นแมลงเศรษฐกิจ (ผึ้งพันธุ์ ผึ้งโพรง ชันโรง ครั่ง และจิ้งหรีด) ปรับตัวลดลงจาก 308.74 ล้านบาท ในปี 2563 เป็น 306.64 ล้านบาท ในปี 2564 หรือลดลงคิดเป็นร้อยละ 0.68 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ซึ่งเป็นผลมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ทำให้การเคลื่อนย้ายแมลงเศรษฐกิจไปยังแหล่งอาหารเป็นไปอย่างจำกัด และส่งผลให้ผลผลิตและการส่งออกลดลงตามไปด้วย อย่างไรก็ตาม ในระยะต่อไปการพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพที่เป็นวัตถุดิบพลังงานทดแทน ควรสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดการต่อยอดการพัฒนาไปสู่อุตสาหกรรมต่อเนื่องที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น เช่น Oleochemical โดยเฉพาะกรณีปาล์มน้ำมัน ที่สามารถนำไปผลิตเป็นสารอนุพันธุ์ต่างๆ อาทิ แฟตตี้แอลกอฮอล์ กลีเซอรีนบริสุทธิ์ อิพิคลอโรไฮดริน ซึ่งจะเป็นวัตถุดิบในการผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และเมื่อเปรียบเทียบมูลค่าส่งออกผลิตภัณฑ์แปรรูปจากปาล์มน้ำมันของประเทศไทยและเยอรมันในปี 2562 พบว่า ประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกรวม 716 ล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา ขณะที่ประเทศเยอรมันมีมูลค่าการส่งออกรวม 5,238 ล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สินค้าเกษตรชีวภาพยังมีโอกาสทางการตลาดในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรในระยะต่อไป

มูลค่าวัตถุดิบพลังงานทดแทน (ล้านบาท)

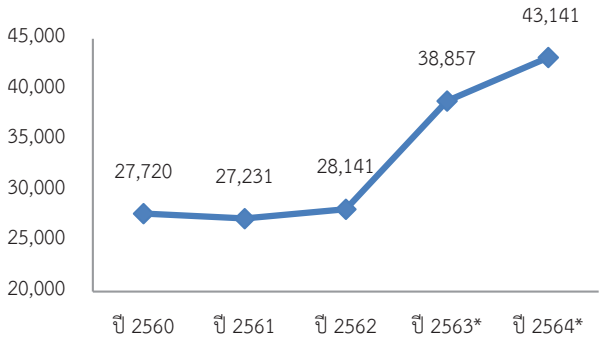

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564

หมายเหตุ: *เป็นข้อมูล ณ เดือนตุลาคม ปี 2563 และ 2564 ตามลำดับ

มูลค่าสมุนไพรและเครื่องเทศ (ล้านบาท)

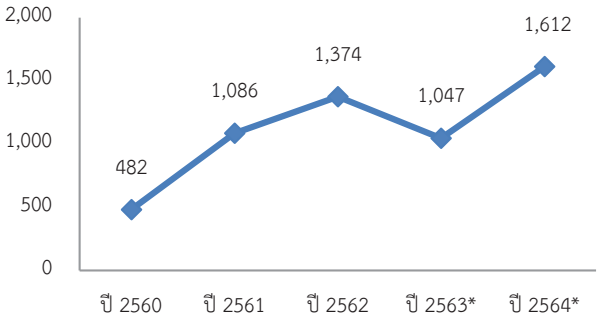

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564

หมายเหตุ: *เป็นข้อมูล ณ เดือนตุลาคม ปี 2563 และ 2564 ตามลำดับ

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในปี 2564 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัตถุดิบพลังงานทดแทน และเครื่องเทศและสมุนไพรในประเทศไทย เพื่อผลักดันเป้าหมายให้สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น อาทิ **โครงการศึกษาวิเคราะห์เชิงเศรษฐกิจของการนำผลพลอยได้และวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องและพลังงานทางเลือก** เป็นการศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการผลพลอยได้จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ซึ่งเป็นการสนับสนุนให้มีการนำวัตถุดิบเหลือทิ้งทางการเกษตรมาใช้ในอุตสาหกรรมและพลังงานที่เกี่ยวเนื่อง

กับชีวภาพ หรือการนำไปเป็นวัตถุดิบในการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น การนำเปลือกมะพร้าวไปทำเส้นใยเพื่อเพิ่มมูลค่า การนำทะลายปาล์มเปล่าไปผลิตพลังงานความร้อนหรือกระแสไฟฟ้า เป็นต้น และนำไปสู่การเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรและเป็นการสร้างความมั่นคงทางด้านพลังงานทดแทนของประเทศ **โครงการสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรชีวภาพสู่เชิงพาณิชย์ กิจกรรมการแปรรูปวัตถุดิบพืชสมุนไพรให้ได้มาตรฐาน** เป็นการสนับสนุนให้เกษตรกรผลิตพืชสมุนไพรให้มีคุณภาพตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice: GAP) หรือแนวทางการปลูกและการเก็บเกี่ยวที่ดี (Good Agricultural and Collection Practice: GACP) เพื่อให้สามารถนำไปใช้เป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรมหรือทางด้านเภสัชกรรมได้ ขณะเดียวกันผู้ผลิตมีการใช้นวัตกรรมการผลิตแบบใหม่ มีกระบวนการแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรที่ลดความเสี่ยงจากการปนเปื้อนจากสารพิษตกค้าง จุลินทรีย์ในวัตถุดิบ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของสมุนไพรโดยตรง และ **โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสมุนไพร** เป็นการพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรให้สามารถผลิตพืชสมุนไพรที่มีคุณภาพ และมีปริมาณสอดคล้องกับความต้องการของตลาด ส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดการรวมกลุ่มผู้ผลิตพืชสมุนไพร สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและการตลาดได้ โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจะได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีตามประเด็นความต้องการของเกษตรกร ที่เน้นการผลิตสมุนไพรตามระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี การเพิ่มมูลค่าผลผลิตสมุนไพร การบริหารจัดการกลุ่ม และการตลาดให้แก่เกษตรกร

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ การต่อยอดการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรชีวภาพจากฐานความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพืชสมุนไพรและแมลงเศรษฐกิจ ซึ่งเห็นได้จากพฤติกรรมผู้บริโภคที่หันมาบริโภคพืชสมุนไพรในการดูแลสุขภาพมากขึ้น รวมถึงการสร้างการรับรู้และความเข้าใจให้กับผู้บริโภคในการอุปโภคและบริโภคสินค้าเกษตรชีวภาพอย่างถูกวิธี นอกจากนี้ แนวโน้มความต้องการใช้พลังงานทดแทนจากสินค้าเกษตรชีวภาพที่อาจปรับตัวลดลงตามแนวทางส่งเสริมการผลิตและการใช้ยานยนต์ไฟฟ้า และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีผลกระทบต่อปริมาณและคุณภาพของผลผลิต จะเป็นประเด็นท้าทายสำคัญต่อเกษตรกรและผู้ผลิตสินค้าเกษตรชีวภาพที่ต้องปรับตัวและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในระยะต่อไปด้วย

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ผู้ที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่สินค้าเกษตรชีวภาพ จำเป็นที่จะต้องมีการผลักดันให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรชีวภาพอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยดำเนินการรวบรวมข้อมูลสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นและการอนุรักษ์พันธุ์ เพื่อพัฒนาให้เป็นสินค้าเกษตรชีวภาพที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค มีการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ชีวภาพเพื่อรักษาคุณภาพของสินค้า มีการสร้างตราสินค้าให้มีความน่าสนใจ รวมถึงการประชาสัมพันธ์และสร้างความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์เกษตรชีวภาพให้กับผู้บริโภค

030302

จ.3

แผนแม่บทย่อย

เกษตรชีวภาพ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

วิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการจัดตั้งทุกตำบลเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

มีจำนวนวิสาหกิจการเกษตรขนาดกลางและเล็ก และผลิตภัณฑ์จากฐานชีวภาพ 1 ตำบล 1 วิสาหกิจ

การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนบนฐานเศรษฐกิจชีวภาพ จะเป็นกลไกสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นได้พัฒนาผลิตภัณฑ์และสร้างมูลค่าจากฐานทรัพยากรทางชีวภาพ นำไปสู่การสร้างรายได้และความเข้มแข็งให้กับชุมชนอย่างยั่งยืน รวมทั้งจะสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูลกัน ซึ่งการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายมีปัจจัยสำคัญ ได้แก่ การสำรวจแหล่งทรัพยากรชีวภาพในท้องถิ่นที่สามารถนำมาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ การสนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกร การประเมินความต้องการของตลาด และการเข้าถึงแหล่งทุนสำหรับการจัดตั้งและบริหารจัดการวิสาหกิจการเกษตร โดยในช่วงที่ผ่านมามีประเด็นท้าทายที่สำคัญ คือ การพัฒนาองค์ความรู้จากความหลากหลายทางชีวภาพ การอนุรักษ์และฟื้นฟูฐานทรัพยากรชีวภาพ ควบคู่ไปกับการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์จากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีมูลค่าทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งข้อจำกัดและทักษะในการบริหารจัดการวิสาหกิจการเกษตรในรูปแบบธุรกิจ และการตลาดที่เข้ามารองรับผลิตภัณฑ์จากฐานชีวภาพยังมีน้อย

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ปี 2561-64 มีการส่งเสริมกลุ่มกิจการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีชุมชนที่จัดตั้งเป็นวิสาหกิจเกษตรชีวภาพแล้ว 123 ชุมชน โดยในปี 2564 มีการส่งเสริมได้ 17 วิสาหกิจ ใน 15 ตำบล ซึ่งลดลงจากปี 2563 ที่ส่งเสริมได้ 28 วิสาหกิจ ใน 25 ตำบล ซึ่งมีการดำเนินงานที่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ 1 ตำบล 1 วิสาหกิจ อย่างไรก็ตามวิสาหกิจชุมชนต่างๆ ยังคงต้องได้รับการสนับสนุนเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการดำเนินงานร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพเศรษฐกิจชุมชน และทำให้วิสาหกิจชุมชนเติบโตเป็นผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์จากฐานชีวภาพที่เข้มแข็ง

แผนภูมิแสดงจำนวนวิสาหกิจและจำนวนตำบล

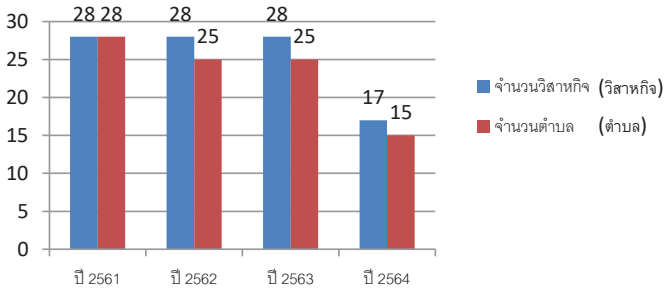

ที่มา: สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน)

การดำเนินงานที่ผ่านมา สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) (สพภ.) ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนเป้าหมายผลักดันให้มีการจัดตั้งวิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพิ่มขึ้น โดยให้ความสำคัญกับการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชน นำไปสู่การสร้างเศรษฐกิจให้กับชุมชนท้องถิ่นยกระดับการเป็นผู้ประกอบการ และผลักดันไปสู่การสร้างเศรษฐกิจมหภาคให้กับประเทศ โดยในปี 2564 มีชุมชนเข้าร่วมมากถึง 25 ชุมชน และสามารถผลักดันเป็นวิสาหกิจชุมชน 17 แห่งจาก 15 ตำบล ทำให้ปัจจุบันมีการจัดตั้งวิสาหกิจการเกษตรแล้วรวม 123 วิสาหกิจ ตัวอย่างวิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จ เช่น **เครือข่ายชุมชน สพภ. จังหวัดแม่ฮ่องสอน** เป็นจังหวัดนำร่องในการจัดทำ “โครงการสร้างป่า สร้างรายได้” ที่ดำเนินงานในพื้นที่ 11 ชุมชน **เครือข่ายชุมชน สพภ. จังหวัดแพร่** ที่ดำเนินการต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2562 ในการต่อยอดและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากต้นห้อมและสุราพื้นบ้าน ในพื้นที่ 6 ชุมชน ซึ่ง สพภ. ได้สนับสนุนชุมชนในด้านการพัฒนาออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานสากล การยืดอายุและการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ พร้อมทั้งขยายช่องทางการตลาดให้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังมี **โครงการธนาคารความหลากหลายทางชีวภาพระดับชุมชน หรือ Community BioBank** ซึ่งเป็นหนึ่งในนวัตกรรมด้านการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพของประเทศไทยในระดับชุมชนที่ถูกพัฒนาขึ้น ภายใต้แนวคิดของการสนับสนุนให้ชุมชนสามารถพัฒนาและสร้างกระบวนการในการสำรวจรวบรวม และจัดเก็บข้อมูลทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นฐานข้อมูลของชุมชน พร้อมทั้งเก็บรักษาทรัพยากรชีวภาพในรูปแปลงรวบรวมพันธุ์ และส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาต่อยอดไปสู่การวิจัยหรือการใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์และสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้

030302

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ การขยายผลให้มีการจัดตั้งวิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นในระดับตำบลเพิ่มขึ้น ต้องให้ความสำคัญกับการสำรวจแหล่งทรัพยากรชีวภาพในท้องถิ่นที่สามารถนำมาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ได้ และการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพในชุมชน เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งต้องมีการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรชีวภาพตลอดห่วงโซ่การผลิตและเหมาะสมกับบริบทของชุมชน

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้การพัฒนาวิสาหกิจเกษตรฐานชีวภาพมีการจัดตั้งในทุกตำบลเพิ่มขึ้น และมีการเติบโตอย่างยั่งยืน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรศึกษาและรวบรวมข้อมูลแหล่งทรัพยากรชีวภาพในท้องถิ่น/ชุมชน เพื่อเป็นฐานข้อมูลที่จะนำไปพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ในเชิงเศรษฐกิจ ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ และขยายช่องทางการจำหน่ายสินค้าที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงการสนับสนุนด้านแหล่งทุน เทคโนโลยีและนวัตกรรม และการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาวิสาหกิจเกษตรฐานชีวภาพให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชน และนำไปสู่การสร้างความเข้มแข็งและสร้างรายได้ให้กับชุมชน

030401

จ.3

แผนแม่บทย่อย

เกษตรแปรรูป

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

สินค้าเกษตรแปรรูปมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปขยายตัว เฉลี่ยร้อยละ 3

การผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรเป็นปัจจัยหลักในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร ที่เชื่อมต่อการพัฒนาจากวัตถุดิบไปสู่ผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรแปรรูปขั้นต้น และขั้นสูงที่มีคุณภาพสูงและคุณค่าเฉพาะ ซึ่งช่วยสร้างรายได้ให้กับภาคเกษตรและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญในการพัฒนา ได้แก่ การปรับเปลี่ยนวิธีการจากการขายเป็นวัตถุดิบทางการเกษตรไปสู่การทำเกษตรที่เชื่อมโยงตลอดห่วงโซ่ตั้งแต่การผลิต การแปรรูป จนถึงการตลาด รวมทั้งการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และภูมิปัญญาในกระบวนการผลิตหลังการเก็บเกี่ยวและการแปรรูป ตลอดจนการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย การบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศเพื่อการวางแผนการผลิต การเข้าถึงแหล่งเงินทุน และกฎระเบียบที่เอื้อต่อการสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรแปรรูป โดยประเด็นท้าทายที่มีผลต่อการบรรลุเป้าหมายในปี 2564 การยกระดับความสามารถของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรในการบริหารจัดการและเชื่อมโยงการผลิตตลอดห่วงโซ่สินค้าเกษตรไปถึงการแปรรูปและการตลาด รวมถึงการพัฒนาและเข้าถึงเทคโนโลยีเกษตรแปรรูป การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การออกแบบและสร้างตราสินค้า การเข้าถึงแหล่งเงินทุน และการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศ

030401

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป (ประมวลเฉพาะในกลุ่มสินค้าเกษตรแปรรูปที่สำคัญ ได้แก่ อาหาร เครื่องดื่ม ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ ยางและผลิตภัณฑ์ ยาสูบ เครื่องหนังและผลิตภัณฑ์ และกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ) ในปี 2563 พบว่า มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปรวม 1.351 ล้านล้านบาท ปรับตัวลดลงจาก 1.394 ล้านล้านบาท ในปี 2562 หรือปรับตัวลดร้อยละ 3.04 โดยมูลค่าผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปส่วนใหญ่ยังคงปรับตัวลดลง มีเพียงมูลค่าผลิตภัณฑ์ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ที่มีการปรับตัวเพิ่มขึ้น

มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมอุตสาหกรรมเกษตร ปี 2558 - 2563

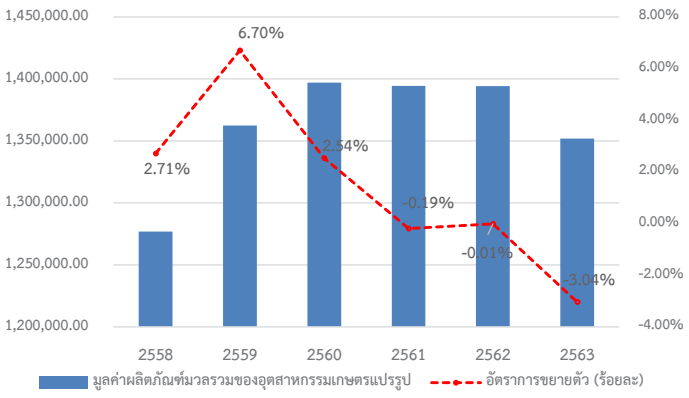

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

และเมื่อพิจารณาการขยายตัวเฉลี่ยปี 2561 – 2563 พบว่า มีการขยายตัวลดลงเฉลี่ยปีละ 1.52 ซึ่งมีผลต่อการบรรลุเป้าหมายการขยายตัวของอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปเฉลี่ยที่ร้อยละ 3 ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่มีผลกระทบกับการดำเนินชีวิตและตลาดแรงงานในอุตสาหกรรมแปรรูป ขณะที่ระบบเศรษฐกิจเกิดการชะลอตัวส่งผลต่อการผลิตและการส่งออกสินค้าแปรรูปที่สำคัญ

การดำเนินงานที่ผ่านมา การดำเนินงานที่ผ่านมา ในปี 2564 มีการดำเนินงานที่สำคัญ คือ **โครงการส่งเสริมอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปสู่ผลิตภัณฑ์สุขภาพ** เป็นการแปรรูปวัตถุดิบที่มีคุณภาพจากผลผลิตทางการเกษตรให้เป็นผลิตภัณฑ์สุขภาพที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และได้มาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่เพิ่มมากขึ้นของผู้บริโภคในปัจจุบัน**โครงการยกระดับนวัตกรรมอุตสาหกรรมอาหารสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารเพื่ออนาคต** (Food Innovation for Future Food) เป็นการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรเพื่อผลิตอาหารเชิงนวัตกรรมที่สอดคล้องความต้องการของผู้บริโภคที่เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน และสามารถแข่งขันในตลาดโลก นอกจากนี้ มีการดำเนิน**โครงการที่เกี่ยวกับการขยายช่องทางการตลาดสินค้าเกษตรแปรรูป** ผ่านโครงการเสริมสร้างศักยภาพสินค้าเกษตรนวัตกรรมไทยเพื่อการต่อยอดเชิงพาณิชย์ และโครงการการขยายตลาดสินค้าเกษตรนวัตกรรมไทยสู่สากล (APi goes Inter) เป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้สินค้าเกษตรนวัตกรรมไทยเป็นที่รู้จักของผู้บริโภคในวงกว้าง พร้อมทั้งสนับสนุนช่องทางการตลาดให้กับสินค้าเกษตรที่มีผลงานวิจัยรองรับหรือมีการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาต่อยอดให้สินค้ามีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น โดยการจัดกิจกรรมสร้างความร่วมมือทางการค้าระหว่างประเทศ “APi goes Inter” ร่วมกับพันธมิตรองค์กรทางการค้าต่างประเทศ เพื่อสร้างโอกาสทางธุรกิจระหว่างกันด้วยการจับกลุ่มผู้ประกอบการสินค้าเกษตรนวัตกรรมที่มีศักยภาพกับผู้นำเข้าหรือนักลงทุนจากต่างประเทศ ส่งผลให้สินค้าเกษตรนวัตกรรมสามารถจำหน่ายได้ทั้งในและต่างประเทศ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย คือการสร้างศักยภาพความเข้มแข็งให้กับผู้ประกอบการผ่านการสร้างองค์ความรู้ การจัดการข้อมูลสารสนเทศ การสร้างเครือข่ายและการจับคู่ธุรกิจ การบริหารจัดการสินค้าคงคลัง และการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ตลอดจนการปรับตัวของเกษตรกรและผู้ประกอบการให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของตลาด ทั้งในด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี พฤติกรรมและรสนิยมของผู้บริโภค และการสร้างความหลากหลาย ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะช่วยให้เกษตรกรหรือผู้ประกอบการสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่การผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปจำเป็นที่จะต้องมีการสนับสนุนและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปรับตัวของเกษตรกรและผู้ประกอบการทั้งเรื่องข้อมูลสารสนเทศ องค์ความรู้และเทคโนโลยีที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ตลอดจนการพัฒนากลไกความร่วมมือที่สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายในห่วงโซ่การผลิต อาทิ การทำเกษตรพันธะสัญญา การจับคู่ธุรกิจการค้าการลงทุน

030501

จ.3

แผนแม่บทย่อย

เกษตรอัจฉริยะ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

สินค้าที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

มูลค่าสินค้าที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 3

การนำเทคโนโลยีเครื่องจักรกลเกษตรอัจฉริยะ/เทคโนโลยีเกษตรดิจิทัลที่นำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการผลิต และการพัฒนาเกษตรกรให้เป็นเกษตรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) เกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) และ Start Up เป็นการพัฒนาศักยภาพการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ และนำไปสู่การสร้างมูลค่าให้สินค้าเกษตร รวมทั้งการจัดทำแปลง/โรงเรือนสาธิตต้นแบบเกษตรอัจฉริยะ ควบคู่กับการส่งเสริม/ขยายผลการทำเกษตรอัจฉริยะ การจัดการตลาดผ่านแพลตฟอร์มตลาด Online และ Offline การจัดแสดงสินค้าเกษตร และการเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ยังคงเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด โดยประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายอยู่ที่การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี โดยเฉพาะพันธุ์พืช ปศุสัตว์ และประมงที่เป็นที่ต้องการของตลาดสำคัญของไทยที่ปัจจุบันยังมีน้อย ขณะที่การขยายผลการทำการเกษตรในลักษณะแปลงใหญ่สมัยใหม่/อัจฉริยะยังอยู่ในระยะเริ่มต้นดำเนินงาน จึงยังไม่สามารถแก้ไขข้อจำกัดในด้านทรัพยากรและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป และสร้างโอกาสในการแข่งขันให้กับการพัฒนาภาคการเกษตรของไทยได้เท่าที่ควร

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ในปีการผลิต 2563/64 มีการดำเนินการเกษตรแปลงใหญ่สมัยใหม่ภายใต้โครงการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ จำนวน 86 แปลง (เป็นการดำเนินการสะสมมาตั้งแต่ปี 2560/61) มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการทั้งหมด 10,000 ราย พื้นที่ดำเนินการ 174,819.08 ไร่ แม้ว่าจะไม่ได้มีการขยายจำนวนแปลงในการดำเนินการเพิ่มขึ้นจากปีการผลิต 2562/63 แต่เมื่อพิจารณามูลค่าการลดต้นทุนและการเพิ่มผลผลิตจากการดำเนินงานแปลงเกษตรสมัยใหม่ ปีการผลิต 2563/64 พบว่า มูลค่าเพิ่มจากการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 31.61 เมื่อเทียบกับปีการผลิต 2562/63 หรือมูลค่าเพิ่มขึ้นจาก 1,351.79 ล้านบาท ในปี 2562/63 เป็น 1,779.07 ล้านบาท ในปี 2563/64 ดังนั้นอาจสะท้อนได้ว่ากลุ่มเกษตรกรที่มีการทำเกษตรสมัยใหม่มาอย่างต่อเนื่อง จะมีรายได้ที่ขายได้จากสินค้าที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่เพิ่มขึ้น ทั้งจากความสามารถในการลดต้นทุนและการเพิ่มผลผลิต ดังนี้

แปลงใหญ่สมัยใหม่	ผลลัพธ์การดำเนินงานแปลงใหญ่สมัยใหม่ (ล้านบาท)		
	ลดต้นทุนการผลิต	เพิ่มผลผลิต	รวมมูลค่า
ปีการผลิต 2560/61	229.35	1,075.33	1,304.68
ปีการผลิต 2561/62	231.21	1,104.38	1,335.59
ปีการผลิต 2562/63	232.57	1,119.23	1,351.80
ปีการผลิต 2563/64	278.05	1,501.03	1,779.07

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร

การดำเนินงานที่ผ่านมา มีการบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ใน**การขยายผลโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่ผ่านโครงการยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่และเชื่อมโยงตลาด** ที่มุ่งเน้นการผลิตในรูปแบบเกษตรสมัยใหม่ เกษตรอัจฉริยะ เกษตรแม่นยำที่มีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดตามนโยบายการตลาดนำการผลิต อีกทั้ง มีการบูรณาการกับภาควิชาการในการสนับสนุนให้เกิด**การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ** และ**ส่งเสริมถ่ายทอดสู่การนำไปใช้จริงของเกษตรกรผ่านกลไกศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม** (AIC) ที่มีอยู่ 83 ศูนย์ ใน 77 จังหวัด อาทิ การใช้พื้นที่จริงของเกษตรกรเป็นแปลงทดลองหรือพื้นที่ศึกษาวิจัย เพื่อให้เกษตรกรรายย่อยสามารถนำความรู้และผลงานวิจัยด้านการเกษตรไปใช้ประโยชน์ในกระบวนการผลิต และการบริหารจัดการแปลงให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และความต้องการของเกษตรกรในระดับพื้นที่ นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการ**การพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่องและเกษตรกรรุ่นใหม่** พร้อมทั้ง**จัดตั้งศูนย์กลางข้อมูลเกษตร** (War Room) เพื่อเป็นเครือข่ายข้อมูลในการจัดการเกษตรในการเชื่อมโยงเครือข่ายในการใช้ประโยชน์จากข้อมูล นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเพิ่มขีดความสามารถของเครือข่ายเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึง**โครงการต้นแบบเกษตรอัจฉริยะ** เพื่อจัดทำแปลงเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีการเกษตรอัจฉริยะที่เหมาะสมในกระบวนการการผลิตพืช โดยมีการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกประเทศในการนำเทคโนโลยีด้านต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในแปลงเรียนรู้ อาทิ Auto Steering, CropSpec, land leveler, Drone, Weather station, ระบบการควบคุมการให้น้ำด้วยเซ็นเซอร์ เครื่องเก็บเกี่ยวอัตโนมัติ เป็นต้น เพื่อเป็นการสาธิตทดสอบและขยายผลในการผลิตสินค้าเกษตรเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้ จะขยายผลแปลงเรียนรู้เกษตรอัจฉริยะต่อเนื่องไปสู่ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรแปลงส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรได้เรียนรู้และนำไปขยายผลเป็นการผลิตแบบแปลงใหญ่เกษตรอัจฉริยะเพื่อพัฒนาไปสู่การเกษตรอัจฉริยะของประเทศไทยต่อไป

030501

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย แม้ว่ารัฐบาลจะให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการใช้และถ่ายทอดเทคโนโลยีเกษตรดิจิทัลผ่านแปลงการเรียนรู้ต้นแบบเกษตรอัจฉริยะและศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรมให้กับเกษตรกรเพิ่มมากขึ้น รวมถึงเริ่มมีการจัดตั้งศูนย์กลางข้อมูลเกษตรเพื่อเป็นเครือข่ายข้อมูลในการจัดการเกษตรแล้วก็ตาม แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงทำเกษตรรูปแบบเดิม เนื่องจากมีภาระในการดำเนินชีวิตที่ไม่สามารถลงทุนกับการใช้เทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะและปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมฟาร์มเพื่อรองรับการใช้เทคโนโลยีดังกล่าวได้ ซึ่งการให้บริการด้านเกษตรอัจฉริยะยังมีน้อยส่งผลต่อต้นทุนการเข้าถึงเทคโนโลยีมีค่อนข้างสูง และนอกจากการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเกษตรดิจิทัลแล้ว การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีชีวิภาพในกระบวนการผลิต โดยเฉพาะการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืช ปศุสัตว์ และประมงที่ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดก็เป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่รัฐบาลต้องเร่งดำเนินการให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้โดยเร็ว

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การใช้เทคโนโลยีอัจฉริยะจัดการระบบการผลิตทุกขั้นตอน เพื่อควบคุมสภาพแวดล้อมในกระบวนการผลิต ถือเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานขั้นต้นทางด้านวัตถุดิบสำหรับต่อยอดไปสู่การผลิตสินค้าเกษตรที่สร้างมูลค่าสูง ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาควิชาการ โดยเฉพาะกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ควรร่วมมือกันสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงการใช้เทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ รวมถึงแหล่งเงินทุนเพื่อขยายผลการใช้เทคโนโลยีอัจฉริยะให้มากขึ้น พร้อมทั้งส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพทั้งการพัฒนาเทคโนโลยีชีวิภาพในกระบวนการผลิต การพัฒนาพันธุ์พืช/ปศุสัตว์/ประมงให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และการให้บริการด้านการเกษตรอัจฉริยะให้หลากหลายเพิ่มขึ้น เพื่อให้การขยายผลการทำแปลงใหญ่อัจฉริยะเกิดผลเป็นรูปธรรมมากขึ้น

030502

จ.3

แผนแม่บทย่อย

เกษตรอัจฉริยะ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 10

การสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่/เกษตรอัจฉริยะผ่านการพัฒนาพันธุ์พืช ประมง และปศุสัตว์ การสนับสนุนปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพและเหมาะสม การเข้าถึงเครื่องจักรกล เทคโนโลยี และแหล่งเงินทุน การจัดทำมาตรฐานการผลิต รวมถึงระบบสารสนเทศสำหรับการจัดการเกษตร จะเป็นปัจจัยหลักในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและผลผลิตต่อหน่วยให้กับฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย/อัจฉริยะ ซึ่งประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย คือ การสร้างแรงจูงใจให้กับเกษตรกรที่ตัดสินใจปรับตัวหันมาใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ การส่งเสริมให้ขยายการให้บริการด้านการเกษตรอัจฉริยะของผู้ประกอบการเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น เพื่อทำให้ต้นทุนของเทคโนโลยีลดลงในระดับที่เกษตรกรส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงและนำมาพัฒนากระบวนการผลิตด้วยเทคโนโลยีอัจฉริยะได้

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ปัจจุบันการทำเกษตรแปลงใหญ่สมัยใหม่ มีจำนวน 86 แปลง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 1.06 จากการทำเกษตรแปลงใหญ่ทั้งประเทศ จำนวน 8,150 แปลง และเมื่อพิจารณามูลค่าเพิ่มจากการเพิ่มผลผลิตด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ พบว่า มีมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 38.44 โดยเพิ่มขึ้นจากมูลค่า 6,201.92 บาท/ไร่ ในปี 2562/63 เป็น 8,586.16 บาท/ไร่ ในปี 2563/64 ซึ่งจะเห็นได้ว่าหลังจากเกษตรกรเข้าร่วมโครงการเกษตรแปลงใหญ่สมัยใหม่และมีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอย่างต่อเนื่อง ช่วยให้เกษตรกรมีผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามการส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่สมัยใหม่ยังมีจำนวนน้อยเพียงร้อยละ 1.06 จากกลุ่มเกษตรแปลงใหญ่ทั้งหมด ซึ่งจำเป็นต้องมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้เข้าถึงเทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่/เกษตรอัจฉริยะให้มากขึ้นในระยะต่อไป

มูลค่าเพิ่มจากการเพิ่มผลผลิตด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ (บาท/ไร่)

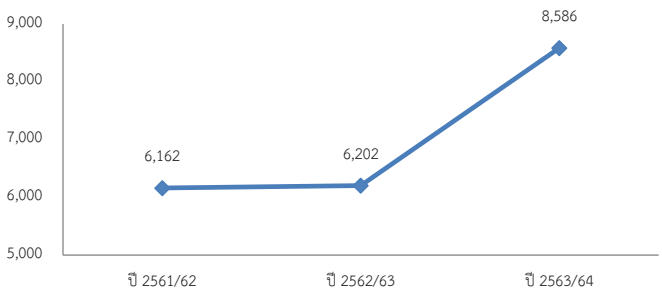

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร, 2564

030502

การดำเนินงานที่ผ่านมา กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (พว.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้มี**การส่งเสริมการพัฒนาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปัจจัยการผลิต** อย่างต่อเนื่อง อาทิ โครงการผลิตและขยายสัตว์น้ำพันธุ์ดี โครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดี และถ่ายทอดองค์ความรู้ให้เกษตรกรเลือกปัจจัยการผลิตที่ดีมีคุณภาพ ช่วยเพิ่มผลผลิตให้มีปริมาณและคุณภาพสูงขึ้น นอกจากนี้ **มีการพัฒนาเทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ** โดยมุ่งเน้นการทำเกษตรแบบแม่นยำ (Precision Agriculture) ซึ่งเป็นรูปแบบการเกษตรที่นำเอาเทคโนโลยีและการจัดการข้อมูลมาใช้ภายในฟาร์ม **การจัดทำแพลตฟอร์มเกษตรแม่นยำ** (Precision Farming Platform) เพื่อวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะให้เหมาะสมกับเกษตรกรไทย และออกแบบเทคโนโลยีให้สะดวกในการใช้งานและราคาเข้าถึงได้ รวมถึงมี**การพัฒนาเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดเก็บและประมวลผลข้อมูล**เพื่อใช้ในการเกษตรแบบแม่นยำ ภายใต้โครงการสนับสนุนการผลิตพันธุ์ดี (พืช ประมง ปศุสัตว์) ด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้แก่เกษตรกร โดยมีการประยุกต์ใช้เครื่องตรวจจับอัจฉริยะ (Smart Sensor) และระบบอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (Internet of Things: IoT) ร่วมกับองค์ความรู้การผลิตพืชของหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อพัฒนาเป็นต้นแบบ “โมเดลการเกษตรอัจฉริยะเพื่อการผลิตพืชของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์” ทั้ง 8 ด้าน ประกอบด้วย เทคโนโลยีด้านดิน เทคโนโลยีด้านพืชและอารักขาพืช เครื่องจักรกลการเกษตร การใช้น้ำ เทคโนโลยีดาวเทียมและอากาศยานไร้คนขับ (Drone) อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง Big Data Platform และระบบช่วยตัดสินใจการผลิตพืชในกระบวนการผลิตพืชที่มีมูลค่าสูง และนำไปขยายผลสู่เกษตรกรรายย่อยผ่านกลไกศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม (AIC) ใน 77 จังหวัดทั่วประเทศ เพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิตการเกษตร ตลอดจน มีการจัดทำ**โครงการพัฒนาเกษตรแม่นยำสู่ธุรกิจเกษตรอุตสาหกรรม** จำนวน 2 ล้านไร่ ภายใต้ความร่วมมือระหว่างเกษตรแปลงใหญ่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จับคู่กับบริษัทอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ภายใต้สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เพื่อให้ได้ผลผลิตตามความต้องการของอุตสาหกรรมทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ รวมถึงช่วงเวลารับซื้อผลผลิต พร้อมพัฒนากระบวนการจัดการฟาร์มเพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิตด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ให้กับเกษตรกร

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินงานที่ผ่านมาภาครัฐได้มีการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาเทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้กับเกษตรกรเพิ่มมากขึ้น รวมถึงมีกลไกถ่ายทอดความรู้ด้านเทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะให้กับเกษตรกรผ่านศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม (AIC) ใน 77 จังหวัดทั่วประเทศ แต่ประเด็นท้าทายสำคัญที่จะสร้างแรงจูงใจให้กับเกษตรกรที่ตัดสินใจปรับตัวหันมาใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ สำหรับเกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงเป็นเรื่องของการเข้าถึงพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์และปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับพื้นที่ อาทิ เทคโนโลยีเกษตรดิจิทัล เป็นต้น ส่วนเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีความพร้อมในการทำการเกษตรอัจฉริยะ จำเป็นต้องให้การสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุน การจัดทำมาตรฐานการผลิต และพัฒนาระบบโลจิสติกส์เกษตร โดยเฉพาะระบบห้องเย็นที่สามารถควบคุมอุณหภูมิได้ และส่งเสริมให้เกิดการซื้อขายออนไลน์เพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย หน่วยงานภาครัฐควรร่วมมือกับภาคเอกชน และภาควิชาการในการสนับสนุนให้เกษตรกรเข้าถึงพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์และปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับพื้นที่ โดยนำเทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะที่ได้จากการวิจัยและพัฒนาให้เหมาะสมกับเกษตรกรไทยมาใช้กับเกษตรกรเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ ควรมีการสนับสนุนแหล่งเงินทุนให้เกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีความพร้อมในการทำเกษตรอัจฉริยะสามารถปรับปรุงสภาพแวดล้อมฟาร์มให้สอดคล้องกับการใช้เทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ การพัฒนามาตรฐานการผลิต และจัดทำระบบโลจิสติกส์เกษตรที่รองรับการซื้อขายทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์ได้

030601

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

มูลค่าผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยเพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 10

การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร ช่วยสนับสนุนให้เกษตรกรมีการปรับตัวไปสู่กระบวนการผลิตที่มีคุณภาพ มาตรฐาน และสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะช่วยยกระดับภาคเกษตรให้มีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องและเข้มแข็ง โดยต้องพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการยกระดับประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วเพิ่มขึ้น อาทิ การรับรองมาตรฐาน ระบบตรวจสอบย้อนกลับ ระบบโลจิสติกส์ การประกันภัยพืชผลทางเกษตร ตลอดจนต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยการผลิต และการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เช่น ข้อมูลสารเทศด้านการเกษตร การเฝ้าระวังเตือนภัยสินค้าเกษตร การส่งเสริมการรวมกลุ่ม/การบริหารจัดการกลุ่ม เป็นต้น เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองและหาช่องทางด้านการตลาดที่มีประสิทธิภาพ โดยประเด็นท้าทายที่สำคัญ คือ การเตรียมความพร้อมให้เกษตรกรมีความสามารถในการนำข้อมูลที่เป็นประโยชน์ไปใช้ได้จริงในแต่ละกิจกรรมการผลิต เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย เมื่อเปรียบเทียบมูลค่าผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยของสินค้าเกษตรที่สำคัญ ระหว่างปี 2563 และปี 2564 พบว่า มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 10.43 (ประเมินจากข้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา และกุ้งขาว เนื่องจากมีสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศสาขาเกษตรในระดับสูง แต่ยังไม่ครอบคลุมถึงกลุ่มปศุสัตว์) โดยในปี 2564 ข้าวนาปีมีมูลค่าผลผลิตต่อหน่วย จำนวน 3,936.55 บาทต่อไร่ และมีการขยายตัวคิดเป็นร้อยละ 6.44 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ขณะที่ข้าวนาปรัง มีมูลค่าผลผลิตต่อหน่วย 5,231.25 บาทต่อไร่ โดยมีการหดตัวคิดเป็นร้อยละ 8.03 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา สำหรับข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีมูลค่าผลผลิตต่อหน่วย 5,626.83 บาทต่อไร่ และมีการขยายตัวคิดเป็นร้อยละ 7.03 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา มันสำปะหลังโรงงาน มีมูลค่าผลผลิตต่อหน่วย 6,754.30 บาทต่อไร่ และมีการขยายตัวคิดเป็นร้อยละ 10.49 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ยางพารา มีมูลค่าผลผลิตต่อหน่วย 12,242.23 บาทต่อไร่ และมีการขยายตัวคิดเป็นร้อยละ 25.77 เมื่อเทียบกับปี 2563 ขณะที่ปาล์มน้ำมัน มีมูลค่าผลผลิตต่อหน่วย 15,291.28 บาทต่อไร่ คิดเป็นการขยายตัว ร้อยละ 34.42 ของปีที่ผ่านมา สำหรับมูลค่าผลผลิตต่อหน่วยของกุ้งขาวแวนาไม อยู่ที่ 202,700 บาทต่อไร โดยมีการ

หดตัวลง คิดเป็นร้อยละ 3.09 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ หากเกษตรกรมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการผลิตภาคการเกษตรอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับรูปแบบการผลิต/แปรรูป/จำหน่ายผลผลิตของตนเอง และสามารถใช้ข้อมูลเพื่อบริหารจัดการผลผลิตได้ จะเป็นส่วนสำคัญในการที่จะสนับสนุนให้เกิดการยกระดับประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตรในระยะต่อไป

	ปี 2563	ปี 2564	อัตราการเติบโตเปรียบเทียบ ปี 2563 – 2564 (%)
ข้าวนาปี	3,698.31	3,936.55	6.44
ข้าวนาปรัง	5,688.14	5,231.25	- 8.03
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	5,257.28	5,626.83	7.03
มันสำปะหลัง	6,113.12	6,754.30	10.49
ยางพารา	9,733.84	12,242.23	25.77
ปาล์มน้ำมัน	11,375.62	15,291.28	34.42
กุ้งขาว	209,155.46	202,700.07	- 3.09
อัตราการเติบโตเฉลี่ยรวม			**10.43**

ที่มา: สศช. ประมวลจากข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ปี 2564

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในปี 2564 หน่วยงานภาครัฐและเอกชนได้ร่วมกันขับเคลื่อนเป้าหมายผ่าน **โครงการยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่และเชื่อมโยงตลาด (ด้านพืช)** ซึ่งเน้นการรวมกลุ่มของเกษตรกรรายย่อยให้ร่วมกันพัฒนาการผลิต โดยวางระบบการผลิตและการบริหารจัดการร่วมกันในรูปแบบเกษตรสมัยใหม่ **โครงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการพยากรณ์ผลผลิตสินค้าเกษตร** เป็นการนำเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการพยากรณ์ผลผลิตสินค้าเกษตร โดยเน้นการใช้ข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม (Remote Sensing) ที่มีความถูกต้องแม่นยำในการวิเคราะห์เนื้อที่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ ส่งผลให้เกิดการบริหารจัดการสินค้าเกษตรจากต้นน้ำถึงปลายน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ โครงการจัดทำข้อมูลด้านการเกษตรแห่งชาติ มีการจัดทำข้อมูลด้านการเกษตรแห่งชาติที่เชื่อมโยงข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ด้านการเกษตรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเป็นข้อมูลเชิงลึกที่มีความครอบคลุมในหลายมิติ อาทิ ข้อมูลผลผลิตต่อไร่ของสินค้าเกษตรที่สำคัญในระดับจังหวัด และในแหล่งผลิตที่สำคัญ ซึ่งเกษตรกรสามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการและการวางแผนด้านการเกษตรแบบครบวงจร นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินการตามนโยบายของรัฐ อาทิ โครงการประกันภัยผลผลิตทางการเกษตร โครงการเตือนภัยเศรษฐกิจการเกษตร

030601

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ การยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรไปสู่เกษตรสมัยใหม่และมีคุณภาพมาตรฐานด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศการเกษตรที่มีประสิทธิภาพ และปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ การรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร รวมถึงการรวมกลุ่ม/การบริหารจัดการการผลิต และการสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ยังคงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อขยายผลการดำเนินการให้เกิดเป็นรูปธรรมมากขึ้น เพื่อสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร อย่างไรก็ตาม การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรต้องคำนึงถึงปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการลดการสูญเสียจากกระบวนการผลิตและการเก็บเกี่ยว กระบวนการการตรวจสอบย้อนกลับ และการพัฒนาช่องทางด้านการตลาดที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างโอกาสในการส่งออกสินค้าเกษตรเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ภาครัฐควรผลักดันให้เกษตรกรเห็นถึงความสำคัญของการบริหารจัดการฟาร์ม และเร่งเตรียมความพร้อมให้เกษตรกรสามารถนำข้อมูลสารสนเทศการเกษตรและเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในฟาร์ม พร้อมทั้งร่วมมือกับภาคเอกชนและนักวิชาการในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการฟาร์มตั้งแต่กระบวนการผลิตจนกระทั่งเก็บเกี่ยว การวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการตลาด รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างวิสาหกิจชุมชนและสหกรณ์ เพื่อให้มีอำนาจในการต่อรองทั้งในด้านการซื้อขายสินค้าเกษตรที่สมาชิกผลิตได้ ซึ่งจะเป็นการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มราคาจำหน่ายสินค้า ตลอดจนเพื่อให้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งทุนภายใต้เงื่อนไขที่ผ่อนปรนมากขึ้น

030602

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเป้าหมาย) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกร) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น โดยสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับ 1 และ 2 เฉลี่ยอย่างน้อยร้อยละ 90 และวิสาหกิจชุมชนและกลุ่มเกษตรกรมีความเข้มแข็ง เฉลี่ยร้อยละ 25

ความเข้มแข็งของสถาบันเกษตรกรเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสนับสนุนการพัฒนาเกษตรกรและภาคเกษตร ผ่านกลไกการรวมกลุ่มเกษตรกรที่มีการบริหารจัดการตั้งแต่การวางแผนการผลิต การแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่า และการจัดการด้านการตลาด รวมถึงการสร้างความร่วมมือจากสมาชิกเพื่อเพิ่มศักยภาพให้สถาบันเกษตรกรยกระดับไปสู่การเป็นผู้ประกอบการที่สามารถแข่งขันได้ มีปัจจัยหลักที่ต้องดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ การสร้างองค์ความรู้ให้กับสถาบันเกษตรกร การพัฒนาบุคลากรในการบริหารงานและจัดการองค์กร การเสริมสร้างความเข้มแข็งและการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือของสถาบันเกษตรกร การส่งเสริมอาชีพให้กับสมาชิก และการบริหารจัดการด้านการตลาดเพื่อรองรับผลผลิตของสมาชิก

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย เมื่อพิจารณาจากการประเมินศักยภาพสหกรณ์ ข้อมูล ณ 30 กันยายน 2564 พบว่า สหกรณ์ภาคการเกษตรที่มีความเข้มแข็งอยู่ในระดับชั้น 1 และชั้น 2 มีจำนวน 3,072 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 90.70 ของจำนวนสหกรณ์ภาคการเกษตรที่ดำเนินงานทั้งหมด และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยปี 2561-2564 มีสหกรณ์ภาคการเกษตรที่มีความเข้มแข็งอยู่ในระดับชั้น 1 และชั้น 2 เฉลี่ยร้อยละ 91.11 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างน้อย

การประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ปี 2564 (แห่ง)

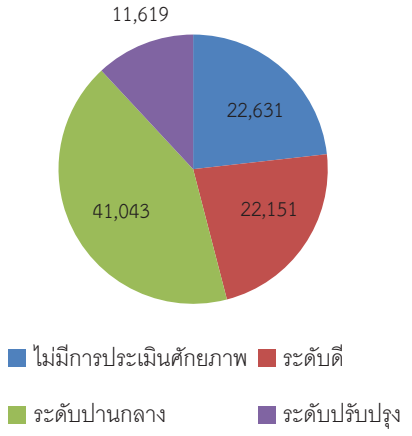

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร

030602

ร้อยละ 90 ในขณะที่การประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน จากจำนวนวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพ ณ 30 กันยายน 2564 จำนวน 74,863 แห่ง พบว่า มีวิสาหกิจชุมชนที่อยู่ในระดับดี 22,151 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 29.59 แต่เมื่อพิจารณาจากจำนวนวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนทั้งหมด 97,494 แห่ง มีวิสาหกิจชุมชนทั้งหมดที่อยู่ในระดับดีเฉลี่ยร้อยละ 21.72 โดยเป็นค่าเฉลี่ยปี 2561-2564 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้

สัดส่วนวิสาหกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐาน

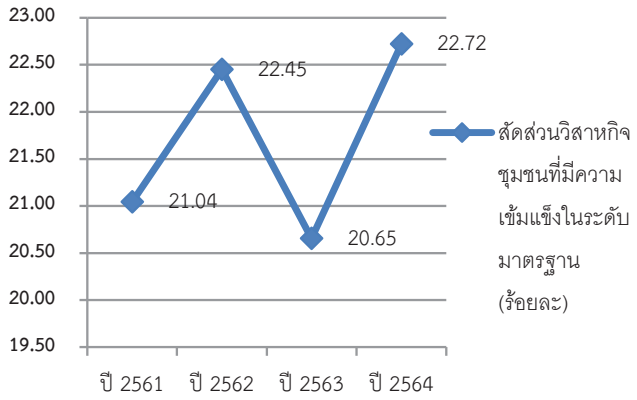

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร

การดำเนินงานที่ผ่านมา ปี 2564 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการดำเนินการสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน/สหกรณ์/สถาบันเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกรที่สำคัญ อาทิ การส่งเสริมพัฒนาสมาชิกให้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการ และวิธีการสหกรณ์ ผ่านโครงการฝึกอบรมเศรษฐกิจการเงินขั้นพื้นฐานแก่สมาชิกสหกรณ์ โครงการยกระดับความสามารถด้านการเงินการบัญชีเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่สหกรณ์และสถาบันเกษตรกร รวมถึงช่วยให้สมาชิกตระหนักในบทบาทและหน้าที่ในการมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินการ และการทำธุรกรรมทางการเงินกับสหกรณ์ เพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินการของสหกรณ์ให้มีความโปร่งใส นอกจากนี้ ยังมีการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรของสหกรณ์ อาทิ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ การสร้างแบรนด์สินค้า เป็นต้น ตลอดจนการใช้แนวคิด “ตลาดนำการผลิต” ด้วยการขยายช่องทางตลาดเกษตรผ่านการจัดงานมหกรรมสินค้าสหกรณ์ และเพิ่มช่องทางการการจัดจำหน่ายที่หลากหลายทั้งออฟไลน์และออนไลน์ รวมทั้งการพัฒนาเกษตรกรให้สามารถเป็นผู้ประกอบการออนไลน์ได้

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย สถาบันเกษตรกรเป็นกลไกหนึ่งที่ช่วยสนับสนุนการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล แต่ศักยภาพในการดำเนินธุรกิจของสถาบันเกษตรกรยังคงมีความเข้มแข็งที่แตกต่างกัน โดยสถาบันเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งจะสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างต่อเนื่อง ในขณะที่สถาบันเกษตรกรบางส่วนที่ยังต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพ เพื่อนำไปสู่การยกระดับความสามารถของสถาบันเกษตรกร ดังนั้นการสร้างกลไกความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายเพื่อร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันเกษตรกร รวมทั้งการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และการมีส่วนร่วมของสมาชิก ตลอดจนการเร่งเพิ่มขีดความสามารถการบริหารจัดการธุรกิจที่สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลง ทั้งจากการค้าการลงทุนและแนวโน้มความต้องการของตลาด ซึ่งเป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญต่อความสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็งของสถาบันเกษตรกรในสถานการณ์ปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การเพิ่มขีดความสามารถและการยกระดับสถาบันเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาสถาบันเกษตรกรที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และการพัฒนาตลาด เพื่อยกระดับขีดความสามารถของสถาบันเกษตรกรและเครือข่ายในด้านการผลิตและการตลาด รวมทั้งยกระดับการดำเนินธุรกิจในลักษณะการเป็นหุ้นส่วนเศรษฐกิจเพื่อเชื่อมโยงกับภาคเอกชนและนำไปสู่การแบ่งปันผลประโยชน์ในห่วงโซ่มูลค่าอย่างเท่าเทียม ตลอดจนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกของสถาบันเกษตรกร และการพัฒนากลไกเพื่อเชื่อมโยงภาคีต่างๆ (ภาคเอกชน/ส่วนราชการ/กลุ่มเกษตรกร/นักวิชาการในพื้นที่) ในการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคเกษตรตลอดห่วงโซ่อุปทาน

04 อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต

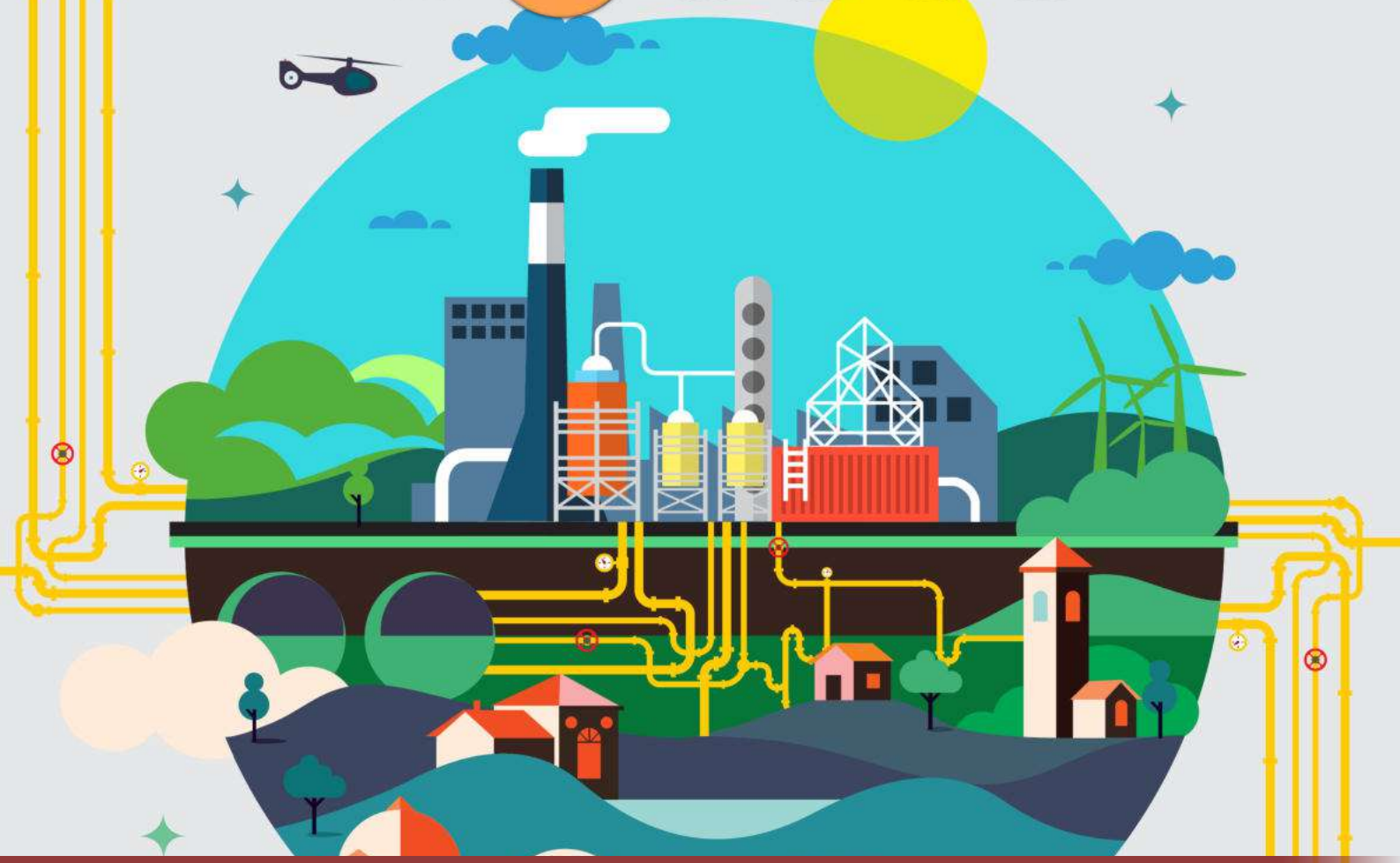

"พัฒนาต่อยอดอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศไปสู่อุตสาหกรรมอนาคต ขับเคลื่อนให้เกิดการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่เน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มจากเทคโนโลยีและนวัตกรรม และเป็นผู้นำของอุตสาหกรรมและบริการที่มีศักยภาพในระดับภูมิภาคและระดับโลก"

จ.1

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (4) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาต่อยอดอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศไปสู่อุตสาหกรรมอนาคต โดยในระยะแรกจะเน้นการสร้างรากฐานของอุตสาหกรรมและบริการ และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาของอุตสาหกรรมและบริการ ทั้งด้านบุคลากร การสร้างนวัตกรรม การปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบต่าง ๆ และการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น และในระยะต่อไปจะเป็นการสนับสนุนให้อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตเติบโตเป็นเสาหลักของเศรษฐกิจไทย สร้างมูลค่าเพิ่มด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมของตนเอง ลดการพึ่งพาเทคโนโลยีและนวัตกรรมจากต่างประเทศ เพื่อให้ประเทศไทยสามารถเป็นผู้นำด้านอุตสาหกรรมและบริการที่มีศักยภาพในระดับภูมิภาคและระดับโลก โดยมีเป้าหมายระดับประเด็น 2 เป้าหมาย ได้แก่ **(1) การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาอุตสาหกรรมและบริการ** และ **(2) ผลิตภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการเพิ่มขึ้น** ซึ่งมีส่วนโดยตรงในการสนับสนุนให้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันสามารถบรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนด

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

040001 การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาอุตสาหกรรมและบริการ

จ.2

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาอุตสาหกรรม ขยายตัวร้อยละ 4.6
อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาบริการ ขยายตัวร้อยละ 5.4

เมื่อพิจารณาจากอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาอุตสาหกรรมและบริการในไตรมาสที่ 3 ของปี 2564 เทียบกับไตรมาสเดียวกันของปี 2563 พบว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาอุตสาหกรรม ขยายตัวลดลงร้อยละ 0.2 เทียบกับการลดลงร้อยละ 5.8 ในไตรมาสเดียวกันของปีก่อนหน้า และผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาบริการ ขยายตัวร้อยละ 0.2 เทียบกับการลดลงร้อยละ 7.2 ในไตรมาสเดียวกันของปีก่อนหน้า ซึ่งยังห่างจากการบรรลุค่าเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ปี 2565 เนื่องจาก

อัตราการขยายตัว GDP ภาคอุตสาหกรรม

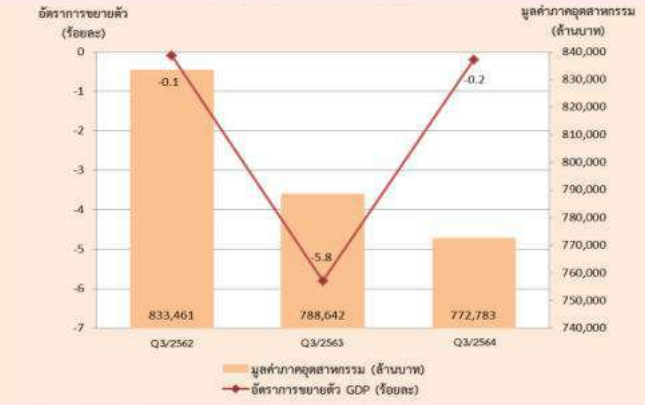

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผลกระทบของการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ในพื้นที่การผลิต ส่งผลให้การผลิตสินค้าในกลุ่มอุตสาหกรรมเบา และอุตสาหกรรมวัตถุดิบลดลง ทั้งนี้ ปัจจัยหลักมาจากการลดลงของอุปสงค์ในประเทศเป็นสำคัญ ขณะที่อุปสงค์ภาคต่างประเทศยังขยายตัวได้ดี ในส่วนของภาคบริการโดยเฉพาะสาขาที่พักแรมและบริการด้านอาหาร และสาขาศิลปะ ความบันเทิงและนันทนาการ มีอัตราการหดตัวสูง เนื่องจากมีจำนวนนักท่องเที่ยวลดลงอย่างมากจากมาตรการควบคุมป้องกันทางด้านสาธารณสุขที่เข้มงวดอย่างต่อเนื่อง

อัตราการขยายตัว GDP สาขาบริการ

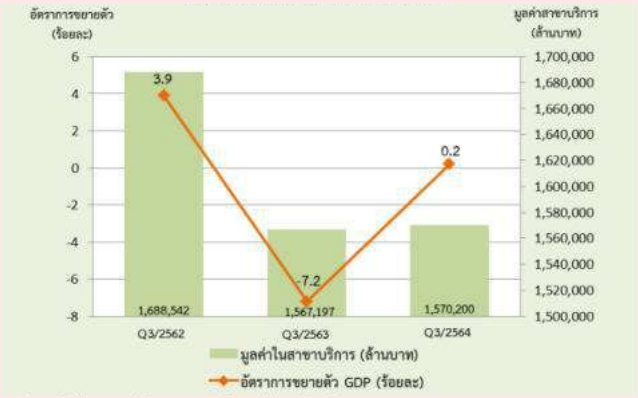

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

040002 ผลิตภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการเพิ่มขึ้น

จ.2

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อัตราการขยายตัวของผลิตภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรม ขยายตัวร้อยละ 2.2
อัตราการขยายตัวของผลิตภาพการผลิตของภาคบริการ ขยายตัวร้อยละ 2.7

ผลิตภาพการผลิตรวม

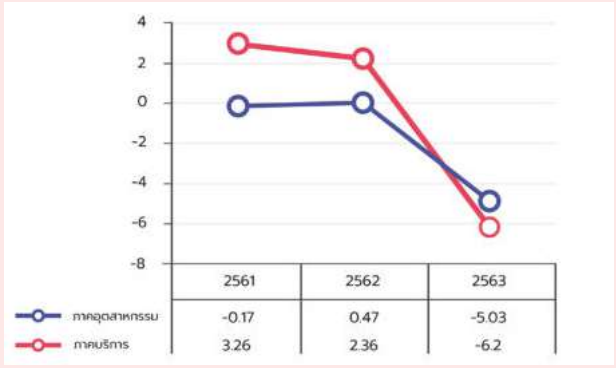

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาจากอัตราการขยายตัวของผลิตภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ พบว่า ผลิตภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรมในปี 2563 ลดลงร้อยละ 5.03 เทียบกับการขยายตัวร้อยละ 0.47 ในปี 2562 ซึ่งยังคงห่างจากการบรรลุค่าเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ เนื่องจากในปี 2563 เศรษฐกิจประเทศไทยได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทำให้เศรษฐกิจการผลิตลดลงทุกภาคการผลิต ประกอบกับมาตรการในการปิดเมืองส่งผลให้การผลิตสินค้าอุตสาหกรรมลดลง โดยอัตราการใช้กำลังการผลิตลดลงจากระดับ 66.28 ในปี 2562 อยู่ที่ระดับ 60.98 ในปี 2563 และในส่วนของผลิตภาพการผลิตของภาคบริการในปี 2563 ลดลงร้อยละ 6.2 เทียบกับการขยายตัวร้อยละ 2.36 ในปี 2562 ซึ่งยังคงห่างจากการบรรลุค่าเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ เนื่องจากสถานการณ์การระบาดของเชื้อโควิด-19 ในปี 2563 มีการระบาดที่รุนแรงและภาครัฐมีมาตรการล็อกดาวน์อย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบทั้งภาคอุตสาหกรรมที่มีการปิดโรงงาน และภาคบริการที่มีการปิดสถานประกอบการทั่วประเทศ

ทั้งนี้ ยังคงมีประเด็นท้าทายที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทฯ ได้แก่ (1) การพัฒนาและต่อยอดด้านเทคโนโลยีการผลิตไปสู่การแข่งขันที่ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีขั้นสูง โดยเฉพาะการผลิตเครื่องจักรกลอัตโนมัติและการออกแบบระบบเครื่องจักรอัตโนมัติในระดับประเทศและในส่วนภูมิภาค (2) การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมและบริการ (3) การขยายตลาดและฐานการผลิตเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง (4) การเพิ่มทักษะดิจิทัลขั้นพื้นฐาน ขั้นกลาง และขั้นสูงให้แก่ประชาชนและแรงงานรองรับการเติบโตของเศรษฐกิจดิจิทัล (5) การสร้างความพร้อมของโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ (6) การเตรียมความพร้อมแรงงานในทุกระดับเพื่อรองรับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมและบริการ (7) การขยายผลการศึกษาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่สู่ผู้ประกอบการ (8) การกำหนดนโยบายของรัฐบาลที่มีความชัดเจนในการมุ่งสร้างอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศที่เป็นของคนไทยอย่างแท้จริง และจัดสรรงบประมาณสนับสนุนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการและแนวโน้มของเทคโนโลยีของกองทัพและความต้องการของตลาดต่างประเทศ และ (9) การส่งออกหรือจำหน่ายในเชิงพาณิชย์ของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในระดับที่สามารถแข่งขันกับประเทศที่มีอุตสาหกรรมป้องกันประเทศครบแบบวงจร

แผนแม่บทฯ ประเด็น (04) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต

ประกอบด้วย 10 เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย โดยมีสถานะการบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1) กับเป้าหมายระดับประเด็น (Y2)

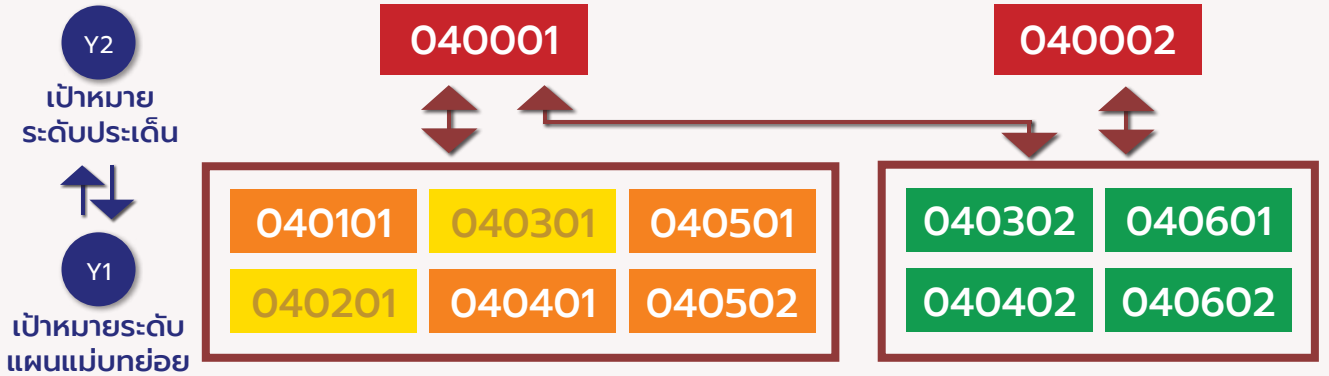

*สถานะการบรรลุเป้าหมายประจำปี 2564

040101

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

อุตสาหกรรมชีวภาพมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 คือ อัตราการขยายตัวของอุตสาหกรรมชีวภาพ ขยายตัวร้อยละ 10

โดยเทียบเคียงจากข้อมูลการอนุมัติให้การส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมชีวภาพ พบว่า มีผู้ประกอบการอุตสาหกรรมชีวภาพได้รับการอนุมัติการส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมชีวภาพ จำนวน 246 โครงการ วงเงินลงทุน 77,660 ล้านบาท ซึ่งมูลค่าการอนุมัติการส่งเสริมการลงทุน เพิ่มจากปี พ.ศ. 2563 จำนวน 22,190 ล้านบาท ทั้งนี้มีการคาดการณ์ว่าปริมาณการส่งออกเม็ดพลาสติกชีวภาพของไทย ในปี พ.ศ. 2564 จะขยายตัวร้อยละ 38.6 และจะชะลอตัวลงร้อยละ 13.6 ในปี พ.ศ. 2565 จากสถานการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการไทยในอุตสาหกรรมชีวภาพอาจจะต้องเผชิญความท้าทายในการแข่งขันที่เข้มข้นขึ้น ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง**

040201

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

อุตสาหกรรมและบริการทางการแพทย์มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 คือ อัตราการขยายตัวของอุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ เฉลี่ยต่อปี ขยายตัวร้อยละ 5

โดยเทียบเคียงจากข้อมูลการอนุมัติให้การส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมการแพทย์ พบว่า มีมูลค่าการลงทุนที่ได้รับการส่งเสริมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจาก 13.49 พันล้านบาท ในปี 2562 เป็น 20.45 พันล้านบาท ในปี 2564 (เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 25.8 ต่อปี) จึงมีความเป็นไปได้สูงที่อัตราการขยายตัวของอุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจรจะสามารถบรรลุตามเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในปี 2565 ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**

040301

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

อุตสาหกรรมและบริการเทคโนโลยีดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 คือ อัตราการขยายตัวของอุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ เฉลี่ยต่อปี ขยายตัวร้อยละ 5

โดยเทียบเคียงจากข้อมูลการอนุมัติให้การส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์และอุตสาหกรรมดิจิทัล ในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2564 มีมูลค่าการลงทุนลดลงอยู่ที่ 1.03 พันล้านบาท จากปี 2563 ที่มีมูลค่าการลงทุนอยู่ที่ 3.71 พันล้านบาท จากสถานการณ์ดังกล่าวถึงแม้ว่าภาพรวมของการลงทุนมีแนวโน้มชะลอตัวลง แต่เมื่อพิจารณาคำขอรับการส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์ และอุตสาหกรรมดิจิทัลในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2564 มีมูลค่าการลงทุนมากถึง 9.38 พันล้านบาท ซึ่งมากกว่าปี 2563 ที่มีมูลค่าการลงทุนอยู่ที่ 2.82 พันล้านบาท สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพในการดึงดูดการลงทุนจากนักลงทุน และสัญญาณการฟื้นตัวของอุตสาหกรรมระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์และอุตสาหกรรมดิจิทัลของไทย จึงมีความเป็นไปได้ค่อนข้างสูงในการบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในปี 2565 ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**

040302

ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

ความสามารถในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจดิจิทัลของไทยดีขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 คือ อันดับของ Digital Evolution Index ของไทย อยู่ในอันดับ 1 ใน 40

โดยในปี 2563 ประเทศไทยมีอันดับ Digital Evolution Index โดยการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัลของ IMD อยู่ในอันดับที่ 38 ดีขึ้นจากปี 2563 ที่อยู่ในอันดับที่ 39 ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**บรรลุค่าเป้าหมาย**

040401

ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการซ่อมบำรุงอากาศยานในภูมิภาคโดยเฉพาะ อากาศยานรุ่นใหม่ กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 คือ ส่วนแบ่งการตลาดของจำนวนอากาศยานที่เข้าซ่อมในภาคพื้นเอเชียแปซิฟิก เฉลี่ยร้อยละ 1

โดยเทียบเคียงจากข้อมูลจำนวนอากาศยานในประเทศไทย โดยในปี 2564 มีจำนวนอากาศยานทั้งสิ้น 614 ลำ ลดลงจากปี 2563 จำนวน 50 ลำ นอกจากนี้ยังมีจำนวนหน่วยให้บริการซ่อมบำรุงอากาศยานทั่วโลกที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยทั้งหมด 263 แห่ง (ลดลงจากปีที่ผ่านมาจำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.2) แบ่งเป็นหน่วยซ่อมบำรุงที่ตั้งอยู่ต่างประเทศ 225 แห่ง และอยู่ในประเทศไทย 38 แห่ง ซึ่งการลดลงของทั้งจำนวนอากาศยานและหน่วยซ่อมบำรุงอากาศยานในปีที่ผ่านมาเป็นผลจากวิกฤติการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ทำให้อุปสงค์การใช้อากาศยานและบริการซ่อมบำรุงอากาศยานลดลง จากการเดินทางและการขนส่งทางอากาศที่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง**

040402

ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

ประเทศไทยมีศักยภาพในการผลิตชิ้นส่วนอากาศยานสูงขึ้น (Tier) กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 คือ จำนวนผู้ประกอบการผลิตชิ้นส่วนอากาศยานในระดับ Tier 4 ในปี 2565

โดยเทียบเคียงจากรายงานที่เกี่ยวข้อง คือ สถานการณ์การเติบโตของกลุ่มอุตสาหกรรมสายการบินในประเทศไทย พบว่า ในปี 2564 มีจำนวนผู้ถือใบอนุญาตประกอบกิจการการค้าขายและการให้บริการด้านการเดินอากาศ จำนวน 42 ราย เท่ากับปีที่ผ่านมา และมีจำนวนผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนอากาศยานที่ได้รับอนุญาตไม่เปลี่ยนแปลงจากปีที่ผ่านมาที่มีจำนวน 33 ราย ด้วยมูลค่าเงินลงทุนรวม 15,910 ล้านบาท ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**บรรลุค่าเป้าหมาย**

040501

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

อุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 คือ อัตราการขยายตัวของอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศ (เฉลี่ยร้อยละ) *อยู่ระหว่างการตรวจสอบ/จัดทำค่าเป้าหมาย

โดยสะท้อนได้จากภาพรวมกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย ที่มีสัดส่วนการขอจดทะเบียนพาณิชย์หรือประเภทการประกอบการของภาคเอกชนในอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศเพิ่มขึ้น แต่ยังคงมีความท้าทายในการพัฒนาในระยะต่อไป คือ นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศที่ยังขาดความชัดเจน ขาดการบูรณาการในการจัดหาจากผู้ใช้/เหล่าทัพ มีการกำหนดขีดความสามารถและความต้องการทางทหารเป็นแบบ Bottom up และแนวทางในการปฏิบัติของหน่วยงานภาครัฐที่ยังไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง

040502

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

การส่งออกของอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 คือ อัตราการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกของอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศ (เฉลี่ยร้อยละ) *อยู่ระหว่างการตรวจสอบ/จัดทำค่าเป้าหมาย

โดยสะท้อนได้จากการที่รัฐบาลปรับลดงบประมาณของกระทรวงกลาโหมและสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ ซึ่งข้อจำกัดด้านงบประมาณทำให้กระทรวงกลาโหมและสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ จำเป็นต้องเร่งพัฒนาขีดความสามารถในการเร่งวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีป้องกันประเทศที่เป็นโครงการเดิมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นควบคู่ไปกับการดำเนินการโครงการใหม่ในรูปแบบการบูรณาการและเป็นเทคโนโลยีสอง ทางที่ใช้งานได้ทั้งทหารและพลเรือน นอกจากนี้ คณะกรรมการนโยบายเทคโนโลยีป้องกันประเทศมีมติเห็นชอบให้มีการผลิตและขายยุทโธปกรณ์ โดยส่งเสริมให้เป็นการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน ในโครงการนำร่อง 4 เทคโนโลยีจาก 9 เทคโนโลยีที่ภาครัฐให้การสนับสนุนตาม พ.ร.บ. เทคโนโลยีป้องกันประเทศ พ.ศ. 2562 ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง

040601

ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

แรงงานไทยมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 คือ อันดับความสามารถด้านประสิทธิภาพแรงงาน อยู่ในอันดับที่ 60

โดยสะท้อนได้จากข้อมูลแนวโน้มดัชนีผลิตภาพแรงงานต่อชั่วโมงการทำงานในภาพรวม พบว่า ในไตรมาสที่สองปี 2564 ดัชนีผลิตภาพแรงงานต่อชั่วโมงการทำงานในภาพรวมเท่ากับ 122.56 ลดลงเพียงเล็กน้อยจาก 125.97 ในไตรมาสเดียวกันของปี 2563 หลังจากที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องนับจากไตรมาสที่สองของปี 2560 เป็นต้นมา ในขณะที่แนวโน้มดัชนีผลิตภาพแรงงานต่อคนในภาพรวม ในไตรมาสที่สองปี 2564 เท่ากับ 113.56 เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 107.27 ในไตรมาสเดียวกันของปี 2563 ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**บรรลุค่าเป้าหมาย**

040602

ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัลในด้านความพร้อมในอนาคตดีขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 คือ อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัลในด้านความพร้อมในอนาคต อยู่ในอันดับที่ 45

โดยในปี 2564 ประเทศไทยมีอันดับความสามารถในการแข่งขัน ในด้านความพร้อมในอนาคต อยู่ในอันดับที่ 44 ดีขึ้น 1 อันดับจากปี 2563 ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**บรรลุค่าเป้าหมาย**

040101

จ.3

แผนแม่บทย่อย

อุตสาหกรรมชีวภาพ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

อุตสาหกรรมชีวภาพมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อุตสาหกรรมชีวภาพมีการขยายตัวร้อยละ 10

การพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพภายใต้แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ให้ความสำคัญกับการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัตถุดิบชีวภาพ ส่งเสริมการลงทุนวิจัยและพัฒนา การสร้างองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับสภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากรในพื้นที่ และบริบทของประเทศไทย ซึ่งมีจุดเด่นด้านความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อยกระดับอุตสาหกรรมชีวภาพตลอดห่วงโซ่คุณค่าและกระตุ้นให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากอุตสาหกรรมชีวภาพ รวมทั้งสร้างคลัสเตอร์ Biorefinery เพื่อเชื่อมโยงกระบวนการผลิตอุตสาหกรรมชีวภาพทั้งระบบ ทั้งนี้ ยังมีความท้าทายในเรื่องการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการลงทุนในอุตสาหกรรมชีวภาพ มาตรการกระตุ้นความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์ชีวภาพภายในประเทศ รวมไปถึงการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทย

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย เมื่อพิจารณาอัตราการขยายตัวของอุตสาหกรรมชีวภาพจากการคาดการณ์ของ Fior Market Research LLp พบว่า อุตสาหกรรมเทคโนโลยีชีวภาพ (Bio-technology) ในตลาดโลกจะเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 7.02 ต่อปี ระหว่างปี พ.ศ. 2563-2570 โดยในปี พ.ศ. 2570 จะมีมูลค่ารวม 833.34 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ สอดคล้องกับทิศทางตลาดพลาสติกชีวภาพของโลก ซึ่งมูลค่าการค้าเม็ดพลาสติกชีวภาพเติบโตอย่างมีนัยสำคัญในช่วง 3 – 4 ปีที่ผ่านมา โดยคาดการณ์ว่าอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (Annual average growth rate: AAGR) ของการค้าเม็ดพลาสติกชีวภาพระหว่างปี พ.ศ. 2562–2568 อยู่ที่ร้อยละ 2.54 ในห้วงปี พ.ศ. 2564

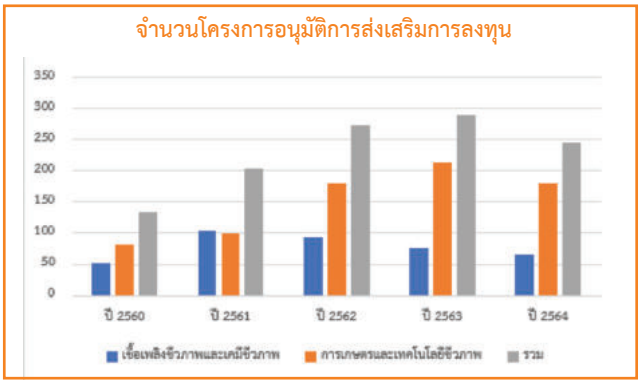

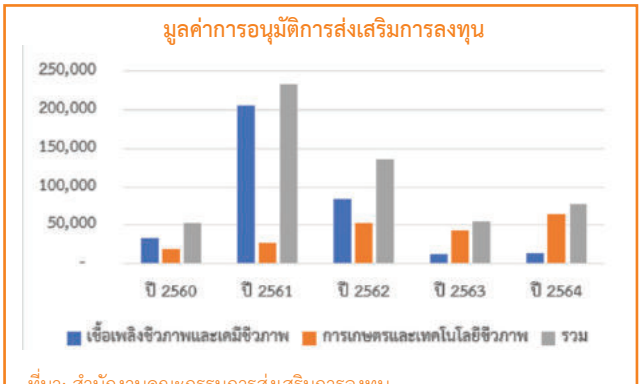

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

มีผู้ประกอบการอุตสาหกรรมชีวภาพได้รับการอนุมัติการส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมชีวภาพ จำนวน 246 โครงการ วงเงินลงทุน 77,660 ล้านบาท ซึ่งมูลค่าการอนุมัติการส่งเสริมการลงทุน เพิ่มจากปี พ.ศ. 2563 จำนวน 22,190 ล้านบาท และเมื่อพิจารณาอุตสาหกรรมการผลิตเม็ดพลาสติกชีวภาพ (Polylactic Acid: PLA) ของไทย พบว่า มากกว่าร้อยละ 95 เป็นการผลิตเพื่อการส่งออก โดยมีตลาดส่งออกสำคัญ คือ สหภาพยุโรป (ร้อยละ 30 ของปริมาณส่งออก PLA ไทย) จีน (ร้อยละ 23) และสหรัฐฯ (ร้อยละ 13) โดยสาเหตุที่ไทยเป็นฐานผลิตและส่งออกเม็ดพลาสติกชีวภาพ PLA ที่สำคัญของโลก นอกจากความอุดมสมบูรณ์ของผลิตผลทางการเกษตรโดยเฉพาะอ้อยและมันสำปะหลัง ซึ่งใช้เป็นวัตถุดิบหลักในการผลิต PLA และนโยบายส่งเสริมการลงทุนในเศรษฐกิจหมุนเวียนของภาครัฐแล้ว ยังมีการลงทุนร่วมกับบริษัทพันธมิตรชั้นนำของต่างประเทศที่เป็นผู้ผลิต PLA เข้ามาตั้งฐานผลิตในประเทศ ทั้งนี้ มีการคาดการณ์ว่าปริมาณการส่งออกเม็ดพลาสติกชีวภาพของไทย ในปี พ.ศ. 2564 จะขยายตัวร้อยละ 38.6 และจะชะลอตัวลงร้อยละ 13.6 ในปี พ.ศ. 2565 แต่จะกลับมาขยายตัวในปี พ.ศ. 2566 จากสถานการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการไทยในอุตสาหกรรมชีวภาพอาจจะต้องเผชิญความท้าทายในการแข่งขันที่เข้มข้นขึ้น

การดำเนินงานที่ผ่านมา การบรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัดเป้าหมายของแผนย่อยอุตสาหกรรมชีวภาพ เมื่อพิจารณาอัตราการขยายตัวของอุตสาหกรรมชีวภาพ โดยใช้มูลค่าการอนุมัติการลงทุน ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) พบว่า ในปี พ.ศ. 2564 อุตสาหกรรมชีวภาพมีมูลค่าการอนุมัติการลงทุน 22,460 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2563 คิดเป็นร้อยละ 40 จากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า อุตสาหกรรมชีวภาพของไทยมีแนวโน้มในการเติบโตอย่างต่อเนื่องและมีโอกาสในการขยายตัวได้อีกมาก ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีผลการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้ 1) ขจัดอุปสรรคการลงทุนและสร้างปัจจัยสนับสนุน เช่น การปรับปรุง พ.ร.บ. อ้อยและน้ำตาลทราย ให้สามารถนำน้ำอ้อยไปผลิตเป็นสินค้าชนิดอื่นได้ การเพิ่มกิจการอุตสาหกรรมชีวภาพในบัญชีประเภทโรงงานอุตสาหกรรม การปรับปรุงแก้ไขผังเมืองรวมในพื้นที่จังหวัดที่มีศักยภาพในการพัฒนาอุตสาหกรรม เป็นต้น 2) เร่งรัดการลงทุนภายในประเทศ โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ได้กำหนดให้กิจการพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพในพื้นที่ EEC ได้รับสิทธิและประโยชน์ด้านภาษีเงินได้นิติบุคคลเพิ่มเติมตามเงื่อนไข นอกจากนี้ ยังได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประเภทกิจการเพื่อส่งเสริมให้มีการลงทุนและสร้างความเข้มแข็งของภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร รวมถึงการใช้ประโยชน์จากผลพลอยได้หรือเศษวัสดุทางการเกษตร ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจ BCG ของรัฐบาล โดยภาคเอกชนได้มีการดำเนินการขับเคลื่อนการลงทุนอุตสาหกรรมชีวภาพในประเทศผ่านโครงการต่าง ๆ ซึ่งมีโครงการที่ดำเนินการผลิตเชิงพาณิชย์แล้วจำนวน 4 โครงการเกิดมูลค่าการลงทุนรวมทั้งสิ้น 10,940 ล้านบาท และโครงการที่อยู่ระหว่างแผนการก่อสร้างจำนวน 5 โครงการ มีมูลค่าการลงทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอีกประมาณ 160,000 ล้านบาท 3) กระตุ้นอุปสงค์ เช่น การเสนอมาตรการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเพื่อส่งเสริมการใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติกที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การรณรงค์ลดปริมาณพลาสติกชนิดใช้ครั้งเดียวทิ้งและสนับสนุนการใช้พลาสติกชีวภาพที่ย่อยสลายได้ จัดทำมาตรฐานใหม่และปรับปรุงมาตรฐานเดิมที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ชีวภาพอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น 4) สร้างเครือข่ายในรูปแบบของศูนย์กลางความเป็นเลิศด้านชีวภาพ (Center of Bio Excellence: CoBE) โดยสถาบันพลาสติกทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางประสาน เชื่อมโยงเตรียมความพร้อมทั้งงานวิจัย/เทคโนโลยี/นวัตกรรมด้านชีวภาพเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมสู่เศรษฐกิจชีวภาพ

5) ส่งเสริมผู้ประกอบการและพัฒนาสถานประกอบการให้มีศักยภาพในการผลิตผลิตภัณฑ์ชีวภาพ เช่น ผลิตภัณฑ์พลาสติกชีวภาพ ผลิตภัณฑ์ชีวภาพจากอ้อยและน้ำตาลทราย และผลิตภัณฑ์ชีวภาพจากพืชกัญชง (Hemp) เป็นต้น 6) ยกระดับบุคลากรในอุตสาหกรรมพลาสติกให้มีความพร้อมในการปฏิรูปธุรกิจสู่อุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพ 7) ผลักดันภาคการเกษตรสู่การทำเกษตรสมัยใหม่เพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพในประเทศ เช่น การประยุกต์ใช้ระบบแผนที่การเกษตร (Agri-Map) เพื่อเป็นเครื่องมือบริหารจัดการสินค้าเกษตร การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี 5G ร่วมกับเทคโนโลยี IoT ในการติดตามสถานะการเพาะปลูกและจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบ Big Data เป็นต้น 8) ดำเนินโครงการเมืองนวัตกรรมอาหาร (Food Innopolis) เพื่อยกระดับอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น ซึ่งอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารเป็นอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่มีความสำคัญต่อการขยายตัวของอุตสาหกรรมชีวภาพ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลกระทบให้หน่วยงานภาครัฐไม่สามารถดำเนินโครงการต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพในประเทศได้ตามแผนงานที่กำหนดไว้ เนื่องจากการฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ และการเข้าปฏิบัติงานให้คำปรึกษาผู้ประกอบการในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่เสี่ยง ประกอบกับอุตสาหกรรมชีวภาพของไทยยังมีความท้าทายในการเผชิญความไม่แน่นอนด้านความต้องการของตลาดต่างประเทศ และยังมีข้อจำกัดด้านกฎหมายสำหรับการค้าเอทานอลที่จะช่วยสนับสนุนให้ผลิตภัณฑ์ชีวภาพที่มีมูลค่าสูงขึ้นได้ รวมทั้งผู้ประกอบการไทยยังมีต้นทุนการผลิตที่สูง โดยเฉพาะระบบขนส่งสินค้าเกษตรและมาตรการจูงใจให้เกษตรกรพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตให้ทันไม่สามารถจูงใจให้เกิดการกระตุ้นความต้องการใช้ได้มากนัก

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย รัฐบาลจำเป็นต้องเร่งปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อเอื้ออำนวยต่อการลงทุนในอุตสาหกรรมชีวภาพและการจัดการเทคโนโลยีและทรัพย์สินทางปัญญาทางชีวภาพเพื่อเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ ตลอดห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) รวมทั้งสนับสนุนการสร้างเศรษฐกิจฐานชีวภาพแบบครบวงจรภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy: BCG) ที่มีการใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและนวัตกรรมโดยประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน โดยส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มจากวัตถุดิบชีวภาพที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพิ่มขีดความสามารถให้กับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมชีวภาพทั้งต้นทาง กลางทาง และปลายทาง ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีจากความหลากหลายทางชีวภาพให้วิสาหกิจชุมชนและชุมชนท้องถิ่น นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนควรมีความร่วมมือในการสร้างการรับรู้และกระตุ้นให้เกิดความต้องการบริโภคและอุปโภคผลิตภัณฑ์ฐานชีวภาพ ตลอดจนใช้กลไกการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้เป็นประโยชน์ และผลักดันการใช้ผลิตภัณฑ์ฐานชีวภาพเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมายในอนาคต รวมทั้งขยายผลมาตรการเชิงพื้นที่และผลักดันโครงการลงทุนของภาคเอกชนในการจัดตั้ง Bio Hub ในพื้นที่ใหม่ตามความพร้อมของภาคเอกชน ซึ่งจะทำให้เกิดรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) ที่มีศักยภาพในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศในระยะต่อไป

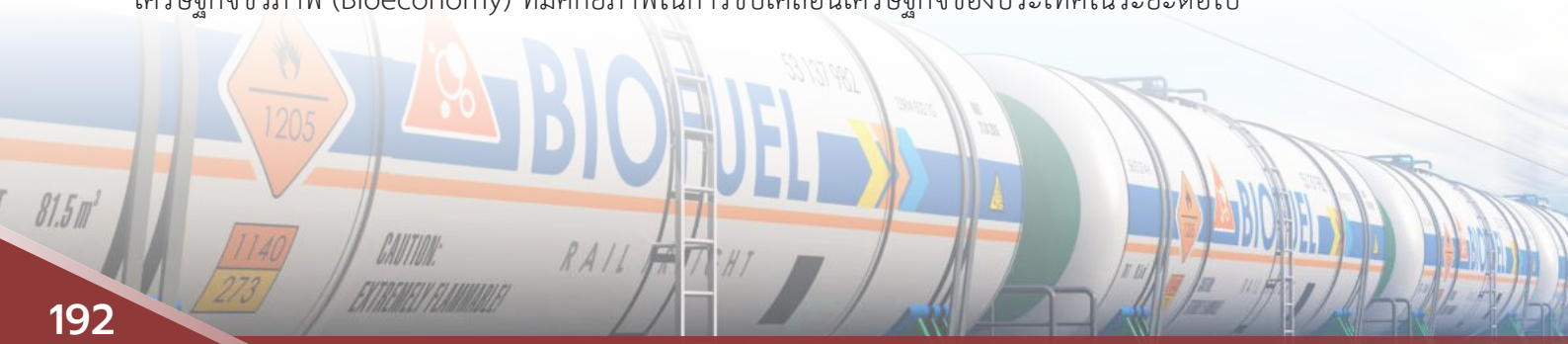

040201

จ.3

แผนแม่บทย่อย

อุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจร

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

อุตสาหกรรมและบริการทางการแพทย์ มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อัตราการขยายตัวของอุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี

อุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจรเป็นอุตสาหกรรมต่อยอดมาจากธุรกิจการรักษาพยาบาลและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ที่บูรณาการควบคู่ไปกับอุตสาหกรรมที่เกี่ยวเนื่องอื่น ๆ อาทิ อุตสาหกรรมชีวภาพ อุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในทางการแพทย์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพในการให้บริการด้านสุขภาพ และยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ให้เทียบเท่าระดับสากล ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายต้องอาศัยปัจจัยสำคัญ ประกอบด้วย การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ มาตรฐานผลิตภัณฑ์และบริการทางการแพทย์ การส่งเสริมการตลาดและการลงทุน การผลิตและบริการทางการแพทย์ รวมถึงสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่ออุตสาหกรรมและบริการทางการแพทย์ ทั้งนี้ อุตสาหกรรมและบริการทางการแพทย์ของไทยยังคงมีความท้าทายในการขยายตลาดและฐานการผลิตเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ที่ต้องอาศัยการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจเครื่องมือแพทย์ในไทยส่วนใหญ่ยังอยู่ในกลุ่มวัสดุสิ้นเปลืองที่ไม่มีการใช้เทคโนโลยีระดับสูง ซึ่งเป็นสาขาการผลิตที่สร้างมูลค่าได้ต่ำ รวมถึงการยกระดับมาตรฐานอุตสาหกรรมการแพทย์ที่ต้องเร่งรัดผลักดันการสร้างและพัฒนาศูนย์ทดสอบมาตรฐานเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ เพื่อรองรับความต้องการของภาคการผลิตและยกระดับมาตรฐานและความน่าเชื่อถือให้แก่ผลิตภัณฑ์และการบริการทางการแพทย์ของไทยให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

BIOTECHNOLOGY

GENE THERAPY

LAB-GROWN ORGANS

040201

การอนุมัติให้การส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมการแพทย์

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย เมื่อพิจารณาจากอัตราการขยายตัวของอุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจรซึ่งสามารถเทียบเคียงได้จากข้อมูลการอนุมัติให้การส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมการแพทย์ ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน พบว่า มีมูลค่าการลงทุนที่ได้รับการส่งเสริมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจาก 13.49 พันล้านบาท ในปี 2562 เป็น 20.45 พันล้านบาท ในปี 2564 (เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 25.8 ต่อปี) จึงมีความเป็นไปได้สูงที่อัตราการขยายตัวของอุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจรจะสามารถบรรลุตามเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในปี 2565 ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้มีการจดทะเบียนจัดตั้งธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเวชภัณฑ์และอุปกรณ์ทางการแพทย์ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตามความต้องการของตลาด โดยมีข้อมูลการจดทะเบียนจัดตั้งธุรกิจยา เวชภัณฑ์และอุปกรณ์ทางการแพทย์ ธุรกิจใหม่จำนวน 214 ราย เพิ่มขึ้น 94 ราย คิดเป็นร้อยละ 78.33 และมีมูลค่าทุนจดทะเบียนจัดตั้งใหม่ธุรกิจยา เวชภัณฑ์และอุปกรณ์ทางการแพทย์ ทั้งสิ้น 336.34 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 8.68 ล้านบาท คิดเป็นร้อย 2.65 เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน (ข้อมูลจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ณ สิงหาคม 2564) ประกอบกับนโยบายส่งเสริมการลงทุนของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และมาตรการยกเว้นอากรขาเข้าชิ้นส่วน/วัตถุดิบเพื่อใช้ในการวิจัยและพัฒนา ทำให้บริษัทผู้ผลิตเครื่องมือแพทย์จากต่างประเทศเข้ามาลงทุนในไทยมากขึ้น ส่งผลให้อุตสาหกรรมเครื่องมือแพทย์ของไทยเติบโตต่อเนื่อง

การดำเนินการที่ผ่านมา หน่วยงานภาครัฐได้มีการดำเนินการที่สำคัญ อาทิ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ได้ดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพห้องปฏิบัติการควบคุมคุณภาพเพื่อสนับสนุนการพัฒนามาตรฐานการผลิตยา Biopharmaceutical ซึ่งสามารถส่งเสริมปัจจัยมาตรฐานผลิตภัณฑ์และบริการทางการแพทย์ โดยโครงการดังกล่าวจะช่วยสนับสนุนอุตสาหกรรมการผลิตยาภายในประเทศ ให้สามารถผลิตยา Biopharmaceuticals ที่มีคุณภาพและความปลอดภัยตามมาตรฐานสากล ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการนำเข้ายาจากต่างประเทศ และเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงยาให้แก่ประชาชน และกรมวิทยาศาสตร์บริการได้ดำเนินโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคุณภาพและตรวจสอบทางการแพทย์ ซึ่งสามารถส่งเสริมปัจจัยมาตรฐานและวิธีการสอบเทียบเครื่องมือทางการแพทย์ โดยการพัฒนาห้องปฏิบัติการทดสอบผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ของกรมวิทยาศาสตร์บริการให้ได้รับการรับรอง ISO/IEC 17025 เพื่อรองรับการทดสอบผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ตามมาตรฐาน ส่งผลให้ผู้ประกอบการมีแหล่งตรวจสอบและรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์วัสดุและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่น่าเชื่อถือ ทำให้ขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมวัสดุและอุปกรณ์ทางการแพทย์ของไทยเพิ่มขึ้น และช่วยลดการนำเข้าวัสดุและอุปกรณ์ทางการแพทย์จากต่างประเทศ นอกจากนี้ สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมได้ดำเนินโครงการยกระดับศักยภาพการผลิตเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร ซึ่งสามารถส่งเสริมปัจจัยการสร้างและพัฒนาผู้ผลิตในอุตสาหกรรมเครื่องมือแพทย์ เพื่อส่งเสริมสถานประกอบการให้ได้รับการยกระดับผลิตภาพเพิ่มขึ้น บุคลากรของสถานประกอบการได้รับการยกระดับองค์ความรู้

ตลอดจนสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มจากการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้ายาจากต่างประเทศได้ อีกทั้งยังอยู่ระหว่างดำเนินการจัดทำร่างแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องมือแพทย์ ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2565-2570) โดยมีสาระสำคัญเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องมือแพทย์ของไทยให้มีความสามารถในการแข่งขัน พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานเครื่องมือแพทย์ให้ทัดเทียมระดับสากล ยกระดับเทคโนโลยีและสร้างนวัตกรรม พร้อมทั้งพัฒนาปัจจัยพื้นฐานและกฎระเบียบที่เอื้อต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมเครื่องมือแพทย์

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย สถานการณ์ของอุตสาหกรรมและบริการทางการแพทย์ของไทยในช่วงที่ผ่านมาซึ่งกำลังเผชิญกับการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้ประชาชนมีความตื่นตัวเรื่องการดูแลสุขภาพ และมีปริมาณความต้องการสินค้าทางการแพทย์และเภสัชภัณฑ์เพิ่มสูงขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ยังคงมีความท้าทายในการขยายตลาดและฐานการผลิตเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง การสร้างและพัฒนาศักยภาพผู้ผลิตในอุตสาหกรรมเครื่องมือแพทย์ที่มีทักษะการใช้เทคโนโลยีขั้นสูง การสนับสนุนการลงทุนด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์เพื่อให้ได้มาตรฐานและการยอมรับในระดับสากลและสามารถแข่งขันได้ รวมทั้งกระบวนการออกใบอนุญาตการผลิต/จำหน่าย/นำเข้าเครื่องมือแพทย์ที่ได้มาตรฐาน และการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ที่ยังมีความล่าช้า

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในระยะต่อไปควรให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ที่มีเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อเชื่อมโยงภาคการวิจัยและพัฒนากับภาคอุตสาหกรรมและบริการทางการแพทย์ และการพัฒนาศักยภาพผู้ผลิตในอุตสาหกรรมเครื่องมือแพทย์ที่มีทักษะการใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เพื่อให้มีความพร้อมและความสามารถในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องมือแพทย์ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมไปสู่การผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง ตลอดจนสามารถขยายผลสู่เชิงพาณิชย์และแข่งขันได้ในตลาดสากล อีกทั้งควรมีการปรับปรุงกระบวนการหรือวิธีการในการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ และการออกใบอนุญาตการผลิต/จำหน่าย/นำเข้าเครื่องมือแพทย์ ให้มีความสะดวกรวดเร็ว และทันสมัย มีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อหน่วยงานรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ และหน่วยงานผู้ออกใบอนุญาตสามารถนำข้อเสนอแนะมาใช้ในการพัฒนากระบวนงานพิจารณาอนุมัติ/อนุญาต ให้มีความเหมาะสมสอดรับกับความต้องการของผู้ประกอบการและผู้บริโภคต่อไป

040301

จ.3

แผนแม่บทย่อย

อุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

อุตสาหกรรมและบริการเทคโนโลยีดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อัตราการขยายตัวของอุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ขยายตัวเฉลี่ย ร้อยละ 5 ต่อปี

อุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ เป็นการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิตและให้บริการ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และยกระดับขีดความสามารถของผู้ผลิต อันจะนำไปสู่การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาอุตสาหกรรมและบริการ โดยต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ประกอบด้วย การลงทุน การยกระดับขีดความสามารถของกิจการ การตลาด นวัตกรรม แรงงาน และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่ออุตสาหกรรมและบริการ เทคโนโลยีดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ ทั้งนี้ ประเด็นท้าทายของอุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ ยังคงต้องมีการเร่งพัฒนาและต่อยอดด้านเทคโนโลยีการผลิตไปสู่การแข่งขันที่ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีขั้นสูงที่มีมาตรฐานระดับสากล แหล่งเงินทุนและเครือข่ายแหล่งเงินทุนสำหรับผู้ผลิต รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรที่มีทักษะสอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

040301

การอนุมัติให้การส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์ และอุตสาหกรรมดิจิทัล

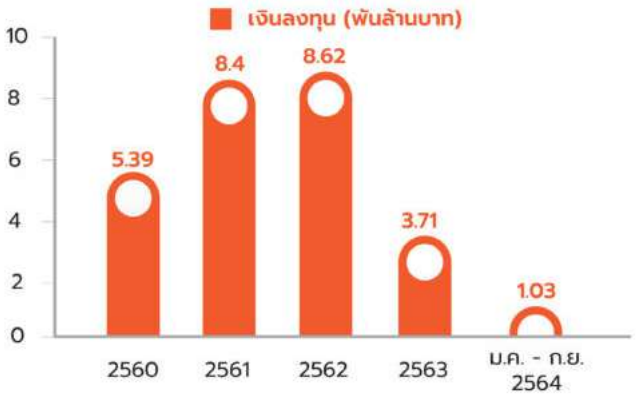

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย เมื่อพิจารณาจากอัตราการขยายตัวของอุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งสามารถสะท้อนได้จากข้อมูลการอนุมัติให้การส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์และอุตสาหกรรมดิจิทัล โดยพบว่าในช่วงปี 2560 – 2562 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ได้อนุมัติให้การส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์และอุตสาหกรรมดิจิทัลมีมูลค่าการลงทุนเพิ่มสูงขึ้นจาก 5.39 พันล้านบาท ในปี 2560 เป็น 8.62 พันล้านบาท ในปี 2562 ในขณะที่ปี 2563 อนุมัติให้การส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์ และอุตสาหกรรมดิจิทัลลดลงอยู่ที่ 3.71 พันล้านบาท และ 9 เดือนแรกของปี 2564 มีมูลค่าการลงทุน 1.03 พันล้านบาท จากสถานการณ์ดังกล่าวถึงแม้ว่าภาพรวมของการลงทุนมีแนวโน้มชะลอตัวลง แต่เมื่อพิจารณาคำขอรับการส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์ และอุตสาหกรรมดิจิทัลในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2564 มีมูลค่าการลงทุนมากถึง 9.38 พันล้านบาท ซึ่งมากกว่า ปี 2562 – 2563 ที่มีมูลค่าการลงทุนอยู่ที่ 9.3 พันล้านบาท และ 2.82 พันล้านบาท ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพในการดึงดูดการลงทุนจากนักลงทุนและสัญญาณการฟื้นตัวของอุตสาหกรรมระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์ และอุตสาหกรรมดิจิทัลของไทย จึงมีความเป็นไปได้ค่อนข้างสูงในการบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในปี 2565 (ขยายตัวร้อยละ 5) หากสามารถเร่งให้มีการลงทุนเกิดขึ้นจริงตามคำขอรับการส่งเสริมการลงทุน

การดำเนินการที่ผ่านมา ภาครัฐให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งเป็นปัจจัยสนับสนุนและเพิ่มศักยภาพในการผลิตและบริการให้แก่อุตสาหกรรมอื่น ๆ ผ่านมาตรการกระตุ้นอุปสงค์ในอุตสาหกรรมหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติ เช่น สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ได้ให้สิทธิประโยชน์การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลกับผู้ประกอบการในประเทศที่ปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต/บริการ ด้วยการใช้หุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติกรมสรรพากรออกประกาศให้ผู้ประกอบการสามารถนำมูลค่าการลงทุนในเครื่องจักรและระบบคอมพิวเตอร์มาหักค่าใช้จ่ายได้ เป็นต้น การดำเนินมาตรการสร้างอุปทานในอุตสาหกรรมหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติ โดยกระทรวงอุตสาหกรรมโดยคณะกรรมการเครือข่ายศูนย์ความเป็นเลิศด้านเทคโนโลยีหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติ (CoRE) ได้ดำเนินการขึ้นทะเบียน System Integrators (SI) ในประเทศ ซึ่งมีผู้ผ่านเกณฑ์ขึ้นทะเบียนแล้วจำนวน 97 กิจการ พร้อมทั้งได้ดำเนินการฝึกอบรมยกระดับ SI 1,395 คน บ่มเพาะ SI Startup 70 กิจการ และพัฒนาต้นแบบหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติรวม 184 ต้นแบบ และสร้างเครือข่ายคลัสเตอร์ จำนวน 2 เครือข่าย นอกจากนี้ ได้จัดตั้ง Center of Robotic Exellence (CoRE) เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติในประเทศมากขึ้น โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายและขับเคลื่อนการพัฒนาอุตสาหกรรมหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติ รวมทั้งมีการพัฒนาศูนย์วิเคราะห์ทดสอบผลิตภัณฑ์

040301

ดิจิทัลรองรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย (S-curve) และพัฒนามหาวิทยาลัยไอโอที (IoT Academy) เพื่อยกระดับโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษาที่สามารถตอบโจทย์นักลงทุนและเอกชนในอุตสาหกรรม Internet of Things (IoT) และพัฒนาแรงงานและบุคลากรในอุตสาหกรรมดิจิทัล อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ หุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติให้มีทักษะ องค์ความรู้ และผลิตภาพแรงงานที่ดีขึ้น เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมดิจิทัล อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบอัตโนมัติ นอกจากนี้ ยังดำเนินการส่งเสริมสถานประกอบการในอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ให้สามารถประยุกต์ใช้อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ ระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์ และเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการผลิต รวมทั้งสนับสนุนสถานประกอบการให้ได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิตหรือมาตรฐานผลิตภัณฑ์ เพื่อรองรับการปรับปรุงกระบวนการผลิตที่ทันสมัย ส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมดิจิทัลเพื่อเกษตรสมัยใหม่ โดยพัฒนาผู้ประกอบการหรือเกษตรกรให้มีความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการทำเกษตรสมัยใหม่ ซึ่งปัจจุบันกระทรวงอุตสาหกรรมอยู่ระหว่างดำเนินการยกร่างแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2564-2570)

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย อุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ของไทยยังคงมีประเด็นความท้าทายในการพัฒนาและต่อยอดด้านเทคโนโลยีการผลิตไปสู่การแข่งขันที่ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีขั้นสูง โดยเฉพาะการผลิตเครื่องจักรกลอัตโนมัติและการออกแบบระบบเครื่องจักรอัตโนมัติในระดับประเทศและในส่วนภูมิภาค โครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพในการรับรองคุณภาพสินค้าด้านนวัตกรรมดิจิทัล เนื่องจากผู้พัฒนาเทคโนโลยีและผู้ให้บริการออกแบบระบบ รวมทั้งเงินทุนและเครือข่ายแหล่งเงินทุนสำหรับผู้ผลิตมีไม่เพียงพอ ขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะและความเชี่ยวชาญระบบอัตโนมัติและดิจิทัล ตลอดจนฐานข้อมูลอุตสาหกรรมดิจิทัลและดัชนีอุตสาหกรรมที่ต้องพัฒนาให้เป็นระบบ พื้นที่ทดลองและถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรม รวมทั้งมาตรฐานทั้งในระดับ Innovation Specifications และ National Standards ที่ต้องยกระดับให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ภาครัฐควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความร่วมมือภาครัฐและภาคเอกชนในการขับเคลื่อน โดยเร่งดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อรองรับอุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ ได้แก่ Digital Services, Digital Startup, Digital Content และ Smart Devices พร้อมทั้งส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์สำหรับภาคอุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ สร้างบุคลากรที่มีทักษะตอบสนองต่อความต้องการของภาคอุตสาหกรรมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และจัดหาแหล่งเงินทุนให้แก่ผู้ประกอบการในทุกขนาดกิจการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีความพร้อมและสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการลดต้นทุนการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและบริหารจัดการได้เทียบเท่าในระดับสากล พร้อมทั้งขยายตลาดให้แก่ผู้ประกอบการทั้งในประเทศและต่างประเทศ

040302

จ.3

แผนแม่บทย่อย

อุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ความสามารถในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจดิจิทัลของไทยดีขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อันดับของ Digital Evolution Index ของไทย อยู่ในอันดับ 1 ใน 40

นโยบายเศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศไทยก่อให้เกิดการขับเคลื่อนร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐที่มีบทบาทเชิงนโยบายในระดับมหภาค และยกระดับความสามารถในการปรับตัวของภาคธุรกิจไทยสู่ Digital Transformation ในธุรกิจทุกขนาด เพื่อรองรับกิจกรรมและรูปแบบทางธุรกิจแบบใหม่ เพิ่มประสิทธิภาพ ลดต้นทุน ประหยัดเวลา และยังช่วยให้ผลประกอบการหรือกำไรเพิ่มสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด อันจะนำไปสู่การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาอุตสาหกรรมและบริการ ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายต้องอาศัยปัจจัยสำคัญ ประกอบด้วย การเชื่อมต่อดิจิทัล ทักษะดิจิทัล การเข้าถึงบริการออนไลน์ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจดิจิทัลของไทย อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังคงมีความท้าทายในส่วนของการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรทั้งการเพิ่มทักษะและจำนวนเพื่อรองรับความต้องการแรงงานของภาคอุตสาหกรรมดิจิทัล การขยายโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ การสร้างความตระหนักรู้ การดูแลด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์ และการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้กับผู้ใช้งาน ตลอดจนการสร้างนวัตกรรมดิจิทัลที่จำเป็นต่อการพัฒนาสู่เศรษฐกิจดิจิทัลอย่างยั่งยืน

040302

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย เมื่อพิจารณาจากอันดับของ Digital Evolution Index ของไทย โดยการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัลของ IMD พบว่า อันดับของประเทศไทยบรรลุเป้าหมายที่กำหนดให้ไทยเป็น 1 ใน 40 ประเทศที่มีความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัล ภายในปี 2565 แล้ว ตั้งแต่ปี 2562 ต่อเนื่องมาถึงปี 2564 โดยในปี 2564 พบว่า อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัลของไทยอยู่ในอันดับที่ 38 จาก 64 ประเทศ ซึ่งดีขึ้นจากเดิมที่อยู่ในอันดับที่ 39 จาก 63 ประเทศ ในปี 2563 และเป็นอันดับที่ 3 ของประเทศในภูมิภาคอาเซียน รองจากประเทศสิงคโปร์ และมาเลเซีย เป็นผลมาจากปัจจัยด้านความรู้และความพร้อมในอนาคตปรับตัวดีขึ้นจากเดิม 1 อันดับ เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2563 มาอยู่ที่อันดับ 42 และ 44 ตามลำดับ ในขณะที่ปัจจัยด้านเทคโนโลยีมีอันดับขีดความสามารถคงเดิมที่อันดับ 22 อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีความโดดเด่นเรื่องเทคโนโลยีในระดับสากลแต่ยังคงต้องพัฒนาปัจจัยด้านองค์ความรู้และความพร้อมในอนาคตต่อไป

อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัลของประเทศในภูมิภาคอาเซียน ในปี 2564

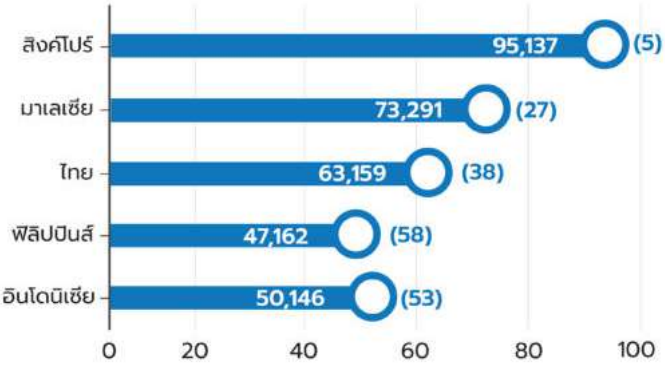

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD)

การดำเนินการที่ผ่านมา ในช่วงปีที่ผ่านมา หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนมีการปรับตัว โดยนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการ โดยเฉพาะการดำเนินมาตรการและนโยบายของรัฐบาลผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มและแอปพลิเคชั่น เพื่อเป็นศูนย์กลางในการรับบริการของรัฐ ตลอดจนเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นเศรษฐกิจในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เช่น โครงการคนละครึ่ง โครงการเราชนะ โครงการ ม.33 เรารักกัน โครงการยิ่งใช้ยิ่งได้ เป็นต้น การพัฒนาระบบชำระเงินผ่านช่องทางดิจิทัล (Digital Payment) การสร้างต้นแบบ (Model) ประเมินคุณภาพสินเชื่อใหม่บนฐานข้อมูลจากดิจิทัลและแพลตฟอร์มต่าง ๆ การจัดทำแผน Digital Service โดยบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ซึ่งมุ่งเน้นการให้บริการในรูปแบบ Infrastructure as a Service (IaaS), Software as a Service (SaaS) และ Platform as a Service (PaaS) ได้แก่ Cloud Business Service, Application & Software, Cyber Security, Digital Payment และ Digital Content เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ การจัดทำแผนงานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล โดยสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (สศด.) ที่ครอบคลุมการพัฒนาบุคลากรดิจิทัล การยกระดับภาคเศรษฐกิจสู่ดิจิทัลไทยแลนด์ การขับเคลื่อนชุมชนสู่สังคมดิจิทัล และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน รองรับนวัตกรรมดิจิทัล ผ่านการขับเคลื่อน เช่น การยกระดับกำลังคนผ่านการให้ความรู้ ส่งเสริม สนับสนุนดิจิทัลสตาร์ตอัพ การพัฒนาเมืองอัจฉริยะ เป็นต้น สำหรับภาคอุตสาหกรรมมีการดำเนินโครงการ เช่น โครงการพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์และบริการดิจิทัล เพื่อยกระดับอุตสาหกรรม (Digital Standard) โครงการสร้างระบบนิเวศเพื่อยกระดับขีดความสามารถการแข่งขันอุตสาหกรรมดิจิทัลไทยสู่การเป็นศูนย์กลางด้านดิจิทัลแห่งภูมิภาคอาเซียน (ASEAN Digital Hub) เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีโครงการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรให้แก่ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมดิจิทัลและประชาชนทั่วไป เช่น โครงการพัฒนาศักยภาพ

ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน กิจกรรม “การเตรียมความพร้อมและพัฒนาศักยภาพของสมาร์ทเอสเอ็มอี และสมาร์ทสตาร์ทอัพด้าน Data Science และการใช้เครื่องมือในการประมวลผล” โครงการยกระดับทักษะดิจิทัลสำหรับผู้สูงวัยและผู้ด้อยโอกาส โครงการพัฒนาผู้ประกอบการชุมชนในการยกระดับหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์สู่การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน (CIV) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เป็นต้น

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าประเทศไทยจะสามารถบรรลุค่าเป้าหมายอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัลของ IMD ได้ตั้งแต่ปี 2562 ต่อเนื่องมาถึงปี 2564 อย่างไรก็ดี ยังมีความจำเป็นต้องพัฒนาปัจจัยด้านองค์ความรู้และความพร้อมในอนาคต โดยเฉพาะการเพิ่มทักษะดิจิทัลขั้นพื้นฐาน ขั้นกลาง และขั้นสูงให้แก่ประชาชนและแรงงานรองรับการเติบโตของเศรษฐกิจดิจิทัล สร้างความพร้อมของโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ เพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงบริการภาครัฐผ่านช่องทางออนไลน์ ที่สะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย สร้างความตระหนักรู้ การดูแลด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์ และการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้กับผู้ใช้งาน ตลอดจนส่งเสริมการวิจัย พัฒนา และสร้างนวัตกรรมดิจิทัลที่จำเป็นต่อการพัฒนาสู่เศรษฐกิจดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบเพื่อสร้างความยั่งยืนของการเจริญเติบโตให้กับเศรษฐกิจดิจิทัลไทย

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัลของไทยให้ดียิ่งขึ้น สามารถบรรลุเป้าหมายในระยะต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง ควรให้ความสำคัญดังนี้ 1) การพัฒนากำลังคนรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมดิจิทัลในระยะสั้นและระยะยาวให้สอดรับกับการพัฒนาอุตสาหกรรมดิจิทัล 2) การพัฒนาดิจิทัลแพลตฟอร์มที่สร้างขึ้นเองภายในประเทศ เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนและพัฒนาภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม 3) การพัฒนากฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องโดยคำนึงถึงการแก้ไขปรับปรุงกฎ และระเบียบต่าง ๆ ให้มีความทันสมัย โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ และ 4) การพัฒนาการผลิตที่เกี่ยวข้องกับภาคอุตสาหกรรม โดยกำหนดนโยบายที่สนับสนุนให้ภาครัฐร่วมกับภาคเอกชนในการลงทุนเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศให้มีมาตรฐานระดับโลก สร้างและใช้ Digital content ที่เป็นของไทยเพื่อส่งเสริมการเป็นผู้ผลิตและพัฒนาด้วยตนเอง และส่งเสริมการสร้างผลิตภัณฑ์ที่ผสมผสานระหว่าง Smart device กับ Digital Service เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้เป็นจุดแข็งให้กับสินค้าของไทย

040401

จ.3

แผนแม่บทย่อย

อุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการพัฒนาระบบคมนาคม

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการซ่อมบำรุงอากาศยานในภูมิภาค โดยเฉพาะอากาศยานรุ่นใหม่

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ส่วนแบ่งการตลาดของจำนวนอากาศยานที่เข้าซ่อมในภาคพื้นเอเชียแปซิฟิก เฉลี่ยร้อยละ 1

อุตสาหกรรมซ่อมบำรุงอากาศยานเป็นหนึ่งในห่วงโซ่มูลค่าที่สำคัญของคลัสเตอร์อุตสาหกรรมการบิน ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมแห่งอนาคต (New S-Curve) ที่มีการใช้เทคโนโลยีขั้นสูง และเป็นอุตสาหกรรมเป้าหมายที่มีศักยภาพในการสร้างมูลค่าเพิ่ม สร้างรายได้เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว โดยการพัฒนาอุตสาหกรรมซ่อมบำรุงอากาศยานของไทยให้มีประสิทธิภาพสามารถเป็นศูนย์กลางการซ่อมบำรุงอากาศยานรุ่นใหม่ในระดับภูมิภาคได้นั้น จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศจากการยกระดับผลิตภาพและลดต้นทุนของอุตสาหกรรมการบิน ซึ่งเป็นหนึ่งในแนวทางการพัฒนาประเทศด้านโครงสร้างพื้นฐานคมนาคมและโลจิสติกส์ที่ตั้งเป้าหมายให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมการบินครบวงจรของภูมิภาค

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ในปี 2564 ประเทศไทยมีจำนวนอากาศยานทั้งสิ้น 614 ลำ ลดลงจากปี 2563 จำนวน 50 ลำ แบ่งเป็นอากาศยานเพื่อการพาณิชย์ 295 ลำ (ลดลง 44 ลำ คิดเป็นร้อยละ 12.9) อากาศยานส่วนบุคคล 249 ลำ (ลดลง 14 ลำ คิดเป็นร้อยละ 5.3) และอากาศยานเบาพิเศษ 70 ลำ (เพิ่มขึ้น 8 ลำ คิดเป็นร้อยละ 12.9) โดยมีจำนวนหน่วยให้บริการซ่อมบำรุงอากาศยานทั่วโลกที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยทั้งหมด 263 แห่ง (ลดลงจากปีที่ผ่านมาจำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.2) แบ่งเป็นหน่วยซ่อมบำรุงที่ตั้งอยู่ต่างประเทศ 225 แห่ง และอยู่ในประเทศไทย 38 แห่ง

จำนวนอากาศยานในประเทศไทย

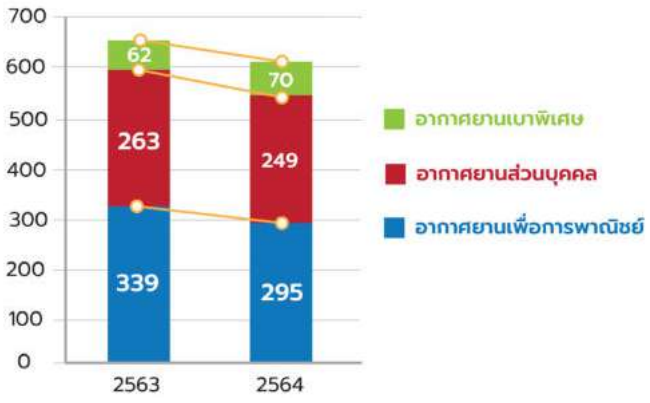

ที่มา: สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย

ซึ่งการลดลงของทั้งจำนวนอากาศยานและหน่วยซ่อมบำรุงอากาศยานในปีที่ผ่านมาเป็นผลจากวิกฤติการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ทำให้อุปสงค์การใช้อากาศยานและบริการซ่อมบำรุงอากาศยานลดลงจากการเดินทางและการขนส่งทางอากาศที่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ โดยในภาพรวมปี 2563 ประเทศไทยมีปริมาณเที่ยวบินทั้งหมดลดลงร้อยละ 53.1 จำแนกเป็นการลดลงของเที่ยวบินระหว่างประเทศและเที่ยวบินภายในประเทศร้อยละ 73.9 และร้อยละ 33.8 ขณะที่การขนส่งสินค้าทางอากาศภายในประเทศและระหว่างประเทศลดลงร้อยละ 58.6 และร้อยละ 36 ตามลำดับ ซึ่งสถานการณ์ที่อุปสงค์การใช้อากาศยานลดลงดังกล่าว สร้างผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการบินรุนแรงที่สุดในรอบ 10 ปี โดยอุตสาหกรรมอากาศยานทั่วโลกสูญเสียมูลค่าทางเศรษฐกิจไปกว่า 118 พันล้านเหรียญสหรัฐ หรือกว่า 3.86 ล้านล้านบาทภายในหนึ่งปี นับเป็นจุดเปลี่ยนของอุตสาหกรรมขนส่งทางอากาศทั่วโลกที่ต้องประสบปัญหาการขาดรายได้ ขาดสภาพคล่องประสบภาวะขาดทุนล้มละลายหรือปิดกิจการและสถานการณ์ยังมีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อเนื่องต่ออุตสาหกรรมไปอีกอย่างน้อย 3 - 5 ปี ซึ่งท้ายที่สุดจะส่งผลเชื่อมโยงถึงความเชื่อมั่นและการตัดสินใจของนักลงทุนในอุตสาหกรรมต่อเนื่องตลอดทั้งห่วงโซ่มูลค่าอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีการสรรหาผู้ร่วมลงทุนในการจัดตั้งศูนย์ซ่อมบำรุงอากาศยานแห่งใหม่ ณ ท่าอากาศยานนานาชาติอู่ตะเภาที่เกิดความล่าช้า และมีแนวโน้มที่จะดำเนินการให้แล้วเสร็จได้ตามเป้าหมายภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ยาก

การดำเนินการที่ผ่านมา ในห้วงเวลาที่เกิดภาวะชะงักงันของการลงทุนภาคเอกชนตั้งแต่ปี 2563 เป็นต้นมา ภาครัฐได้ดำเนินการปรับปรุงสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมขนส่งทางอากาศและอุตสาหกรรมอื่น ๆ ตามห่วงโซ่อุปทานในหลายมิติ อาทิ พัฒนากฎระเบียบเพื่อส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ทั้งกิจการผลิตชิ้นส่วนอากาศยานและการซ่อมบำรุงอากาศยาน ยกระดับมาตรฐานด้านความปลอดภัยในระดับสากล ตลอดจนทำการตลาดเพื่อดึงดูดผู้ใช้บริการซ่อมบำรุงอากาศยานจากต่างประเทศและประชาสัมพันธ์ให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมซ่อมบำรุงอากาศยานและพัฒนาคลัสเตอร์แหล่งผลิตชิ้นส่วนอากาศยานในประเทศไทย รวมถึงดำเนินโครงการต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการผลิตบุคลากรและพัฒนาขีดความสามารถของอุตสาหกรรมการบินและอุตสาหกรรมต่อเนื่องตลอดห่วงโซ่อุปทาน เช่น การจัดหลักสูตรฝึกอบรมด้านการซ่อมบำรุงอากาศยาน โครงการพัฒนาทักษะผู้สอนด้านการซ่อมบำรุงอากาศยาน การจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมและศูนย์ทดสอบวัดความรู้ด้านการซ่อมบำรุงอากาศยาน โครงการพัฒนาศูนย์วิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกอุตสาหกรรมซ่อมบำรุงและผลิตชิ้นส่วนอากาศยาน และโครงการยกระดับความสามารถของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมยานยนต์สู่อุตสาหกรรมอากาศยาน เป็นต้น

040401

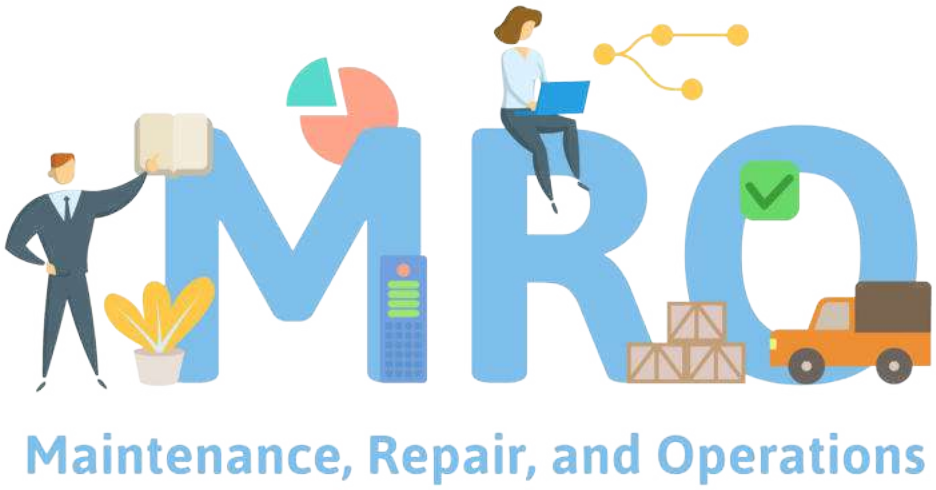

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย แม้ประเทศไทยจะมีศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางการให้บริการขนส่งทางอากาศของภูมิภาคจากการมีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่สนับสนุนให้การเดินทางทางอากาศไปยังประเทศอื่น ๆ มีความสะดวกรวดเร็ว อย่างไรก็ดี การพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องตลอดห่วงโซ่อุปทานเพื่อยกระดับสู่การเป็นศูนย์กลางการบินแบบครบวงจรยังคงประสบปัญหาหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมการซ่อมบำรุงอากาศยานในประเทศไทย ที่มีข้อจำกัดทั้งด้านพื้นที่ ด้านกฎระเบียบการกำหนดสัดส่วนผู้ถือหุ้นต่างชาติสำหรับการลงทุน ด้านขีดความสามารถในการให้บริการซ่อมอากาศยานที่ต้องใช้ชิ้นส่วนและเทคโนโลยีขั้นสูง รวมถึงการขาดแคลนทรัพยากรบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ มีทักษะด้านภาษาและได้รับใบอนุญาตที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐานในระดับสากล เป็นเหตุให้ประเทศไทยขาดปัจจัยพื้นฐานที่จะสนับสนุนการเติบโตของอุตสาหกรรมซ่อมบำรุงอากาศยาน เมื่อผนวกเข้ากับความท้าทายที่เพิ่มสูงขึ้นจากผลกระทบของวิกฤติการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ตั้งแต่ต้นปี 2563 เป็นต้นมา ที่ส่งผลให้ตลาดอุตสาหกรรมซ่อมบำรุงอากาศยานมีความไม่แน่นอนสูง เนื่องจากอุปสงค์ที่ลดลงอย่างมาก เกิดการขาดสภาพคล่องทางการเงินของอุตสาหกรรมการขนส่งทางอากาศ จำนวนเที่ยวบินโดยสารและการขนส่งทางอากาศทั่วโลกลดลงอย่างมีนัยสำคัญ เกิดการปลดระวางอากาศยานก่อนกำหนดในอัตราที่เพิ่มสูงขึ้นเป็นเท่าตัว ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้จำนวนอากาศยานที่ต้องซ่อมบำรุงและปริมาณการใช้ชิ้นส่วนอากาศยานลดน้อยลงจากประมาณการเดิมอย่างมาก โดยแนวโน้มการฟื้นตัวของอุตสาหกรรมการบินที่ยังขาดความชัดเจนและมีระยะเวลาไม่แน่นอน รวมทั้งทิศทางของอุปสงค์ด้านการเดินทางและการขนส่งทางอากาศที่มีการปรับรูปแบบความต้องการอากาศยานในการจัดฝูงบินที่ต่างไปจากเดิม จะเป็นเหตุให้บริบทแวดล้อมของอุตสาหกรรมซ่อมบำรุงอากาศยานและอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนอากาศยานเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญและคาดการณ์ได้ยากขึ้น อีกทั้ง การที่ประเทศไทยไม่มีผู้ประกอบการผลิตชิ้นส่วนอากาศยานในระดับสูง (Tier 1) ยังส่งผลทำให้การซ่อมบำรุงอากาศยานจึงยังต้องอาศัยการนำเข้าชิ้นส่วนจากต่างประเทศซึ่งเป็นการเพิ่มต้นทุนและระยะเวลาในการดำเนินงาน ทำให้การพัฒนาห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมอากาศยานของประเทศไทยขาดความครบวงจร

040401

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ภาครัฐควรติดตามสถานการณ์และแนวโน้มของอุตสาหกรรมการขนส่งทางอากาศโลกอย่างใกล้ชิดเพื่อประกอบการวิเคราะห์ประเมินความเสี่ยงและโอกาส สำหรับนำไปใช้ประกอบการพิจารณาปรับแนวทางการขับเคลื่อนแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมซ่อมบำรุงอากาศยานและอุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนอากาศยานในประเทศไทยให้สอดคล้องกับทิศทางความต้องการของตลาดโลก โดยแนวโน้มการพัฒนาออกแบบอากาศยานด้วยเทคโนโลยีขั้นสูงเพื่อให้สามารถบินได้ไกล ประหยัดเชื้อเพลิงและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นทิศทางของตลาดโลกในอนาคต จะส่งผลให้รูปแบบการซ่อมบำรุงที่สร้างมูลค่าเพิ่มได้สูงอาจปรับเปลี่ยนไปสู่การพัฒนาศักยภาพของอุปกรณ์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งประเทศไทยต้องเร่งแสวงหาโอกาสจากแนวโน้มดังกล่าว รวมถึงควรสร้างอุปสงค์ภายในประเทศ โดยดำเนินนโยบายสนับสนุนให้อากาศยานของไทยใช้บริการตรวจซ่อมภายในประเทศเป็นหลัก และให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมต่อเนื่องของอุตสาหกรรมอากาศยาน อาทิ อุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนอากาศยานระดับสูงโดยกำหนดมาตรการหรือเกณฑ์การใช้ชิ้นส่วนที่ผลิตภายในประเทศ ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมธุรกิจผลิตชิ้นส่วนอากาศยานในประเทศให้เติบโต เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งอุตสาหกรรมขนส่งทางอากาศตลอดห่วงโซ่อุปทานในรูปแบบคลัสเตอร์ ในขณะเดียวกันควรเร่งผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านการซ่อมบำรุงอากาศยานให้มีทักษะและสมรรถนะที่เหมาะสมกับทิศทางของอุตสาหกรรมในอนาคต อาทิ ช่างซ่อมและวิศวกรอากาศยานที่ได้รับใบอนุญาตในระดับสากลให้มีจำนวนที่เพียงพอ ซึ่งจะเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมและปัจจัยที่เอื้อต่อการยกระดับอุตสาหกรรมการบินและอากาศยานอย่างครบวงจร โดยรัฐบาลไทยควรเป็นตัวกลางในการประสานงานกับรัฐและผู้ประกอบการรายใหญ่จากต่างประเทศ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นของนักลงทุนทั้งต่างชาติและภายในประเทศ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยที่จะรองรับโอกาสในการฟื้นตัวของอุตสาหกรรมการขนส่งทางอากาศในอนาคต

040402

จ.3

แผนแม่บทย่อย

อุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการพัฒนาระบบคมนาคม

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ประเทศไทยมีศักยภาพในการผลิตชิ้นส่วนอากาศยานสูงขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

จำนวนผู้ประกอบการผลิตชิ้นส่วนอากาศยานระดับ Tier 4

อุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนอากาศยานเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมแห่งอนาคตที่มีการใช้เทคโนโลยีการผลิตขั้นสูง ซึ่งประเทศไทยมีศักยภาพในการเป็นฐานการผลิตชิ้นส่วนอากาศยาน จากการมีปัจจัยสนับสนุนด้านค่าจ้างแรงงาน เครือข่ายการคมนาคมขนส่ง ระบบโลจิสติกส์ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีความพร้อมและและเชื่อมโยงครอบคลุม ทั่วถึง อย่างไรก็ดี การที่ผู้ผลิตชิ้นส่วนอากาศยานรายใหม่จะสามารถเชื่อมโยงเข้าเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมโลกได้ จำเป็นต้องอาศัยเวลาในการพัฒนาเทคโนโลยีและมาตรฐานการผลิต รวมถึงการทดสอบและรับรองคุณภาพของชิ้นส่วนให้ได้มาตรฐานสากล ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ต้องอาศัยองค์ความรู้ขั้นสูงและการลงทุนเป็นจำนวนมาก จึงยังคงเป็นความท้าทายสำคัญของผู้ประกอบการในประเทศไทย จำเป็นที่ภาครัฐจะต้องเร่งให้การสนับสนุนโดยการสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าอุตสาหกรรมอากาศยานในไทยให้มีความต่อเนื่อง และส่งเสริมการพัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการไทยให้แข่งขันได้ในระดับสากลอย่างเข้มแข็ง

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ในปี 2564 ประเทศไทยมีจำนวนผู้ถือใบอนุญาตประกอบกิจการการค้าขายและการให้บริการด้านการเดินอากาศ จำนวน 42 ราย เท่ากับปีที่ผ่านมา และมีจำนวนผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนอากาศยานที่ได้รับอนุญาตไม่เปลี่ยนแปลงจากปีที่ผ่านมาที่มีจำนวน 33 ราย ด้วยมูลค่าเงินลงทุนรวม 15,910 ล้านบาท ประกอบด้วยกิจการประเภทการสร้าง ประกอบดัดแปลง ซ่อมแซมหรือเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศยาน จำนวน 13 ราย เงินลงทุนรวม 12,842 ล้านบาท และกิจการประเภทการทำชิ้นส่วนพิเศษหรืออุปกรณ์สำหรับอากาศยานจำนวน 20 โรงงาน เงินลงทุนรวม 3,068 ล้านบาท โดยผู้ประกอบการอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนอากาศยานในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการที่ดำเนินการผลิตในระดับ Tier 2 และ Tier 3 ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีการใช้เทคโนโลยีขั้นสูง โดยการผลิตใน Tier 2 ประกอบด้วยอุตสาหกรรมผลิตส่วนประกอบของเครื่องยนต์ โดยผู้ผลิตใน Tier 2 ของไทยยังคงต้องนำเข้าชิ้นส่วนจากผู้ผลิตในต่างประเทศมาประกอบเป็นเครื่องยนต์อากาศยานที่ต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการผลิต และเป็นกลุ่มที่ต้องการระบบโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพสูงในการสนับสนุน

การดำเนินธุรกิจ ส่วนการผลิตชิ้นส่วนอากาศยานใน Tier 3 นั้น เป็นการรับจ้างผลิตจากผู้ผลิตระดับ Tier 1 และ 2 อีกขั้นหนึ่ง ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ระบุให้ประเทศไทยมีศักยภาพในอุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนอากาศยานระดับ Tier 4 ซึ่งเป็นการผลิตวัสดุและให้บริการทางด้านวิศวกรรมสำหรับอากาศยานภายในปี 2565 นั้น จึงถือได้ว่าปัจจุบันประเทศไทยได้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวแล้ว

การดำเนินการที่ผ่านมา ภาครัฐได้ขับเคลื่อนนโยบายการยกระดับอุตสาหกรรมตามห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมอากาศยานแบบครบวงจรอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมศักยภาพของอุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนอากาศยาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนอากาศยานและการซ่อมบำรุงอากาศยานในระดับภูมิภาค โดยมีการดำเนินโครงการต่าง ๆ อาทิ การผลักดันนโยบายพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) และการส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนอากาศยานซึ่งสามารถดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติให้เข้ามาลงทุนในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม 7 แห่ง โครงการยกระดับอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์เพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่การผลิตในอุตสาหกรรมเป้าหมาย (S-Curve) โครงการยกระดับความสามารถของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมยานยนต์สู่อุตสาหกรรมอากาศยาน และการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสำหรับอุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนอากาศยานและยานยนต์แห่งอนาคต พร้อมทั้งสนับสนุนให้มีการพัฒนาทักษะและสมรรถนะบุคลากรในอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการพัฒนาระบบคมนาคมตามมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ ทั้งยังมีการส่งเสริมขีดความสามารถของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมของไทย (SMEs) พร้อมทั้งสนับสนุนให้ SMEs มีส่วนได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโดยการใช้มาตรการการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ซึ่งเป็นการสร้างปัจจัยรองรับการยกระดับอุตสาหกรรมตลอดห่วงโซ่คุณค่าและกระจายโอกาสสู่ผู้ประกอบการรายย่อยในประเทศ โดยมีการคาดการณ์ว่าผลผลิตของภาคการผลิตชิ้นส่วนอากาศยานในประเทศไทยจะเพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัวและมีมูลค่ามากกว่า 3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือ กว่า 9.7 หมื่นล้านบาท ภายในระยะเวลา 20 ปี

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย แม้ประเทศไทยจะสามารถบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนอากาศยานในระดับ Tier 4 แล้วในปัจจุบัน โดยผู้ประกอบการส่วนใหญ่ในประเทศมีสถานะเป็นผู้ผลิตในระดับ Tier 2 และ Tier 3 แล้วก็ตาม แต่เนื่องจากกิจกรรมการผลิตชิ้นส่วนอากาศยานในประเทศไทยส่วนใหญ่ยังคงเป็นการผลิตตามแบบที่ลูกค้าสั่ง ผู้ประกอบการไทยจึงยังคงขาดความเชี่ยวชาญในการพัฒนาเทคโนโลยีระดับสูงในกระบวนการผลิต การทดสอบ และการประกอบ และขาดหน่วยงานรับรองมาตรฐานชิ้นส่วนอากาศยาน จึงทำให้ยังไม่สามารถพัฒนาต่อยอด

ประมาณการผลผลิตในอุตสาหกรรม
การผลิตชิ้นส่วนอากาศยานในประเทศไทย

ที่มา: คณะกรรมาธิการคมนาคม รัฐสภา

040402

ไปสู่การเป็นผู้ผลิตชิ้นส่วนอากาศยานในระดับ Tier 1 ซึ่งเกี่ยวข้องกับการออกแบบและผลิตเครื่องยนต์หลักของอากาศยาน ซึ่งบริษัทผู้ผลิตต้องทำประกันในวงเงินที่สูงมากเพื่อเป็นหลักประกันทางด้านความปลอดภัยให้กับผู้โดยสาร โดยการก้าวขึ้นสู่ระดับ Tier 1 จำเป็นต้องมีการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีขั้นสูง และต้องมีบุคลากรที่มีทักษะและความเชี่ยวชาญสูงจำนวนมาก การพัฒนาอุตสาหกรรมอากาศยานและอุตสาหกรรมต่อเนื่องของประเทศไทยจึงยังไม่สามารถพัฒนาให้สามารถดำเนินการได้ครบวงจรของห่วงโซ่คุณค่า ส่งผลให้เมื่ออุตสาหกรรมต้องเผชิญกับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 จึงทำให้อุตสาหกรรมการบินและการซ่อมบำรุงอากาศยานมีความผันผวนและได้รับผลกระทบสูง ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อผนวกเข้ากับแนวโน้มความต้องการอากาศยาน ทั้งเชิงปริมาณและเชิงรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปสู่การเป็นอากาศยานสมัยใหม่ที่ประหยัด รวดเร็วและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จึงยิ่งส่งผลให้ภาวะการแข่งขันในตลาดการผลิตชิ้นส่วนอากาศยานในภูมิภาคมีการปรับเปลี่ยนไปสู่การแข่งขันที่เข้มข้นขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากผู้ผลิตในประเทศคู่แข่งในประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ที่มีความพร้อมของอุตสาหกรรมการขนส่งทางอากาศและมีความก้าวหน้าของการพัฒนาศูนย์ซ่อมบำรุงอากาศยานค่อนข้างมาก

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนอากาศยานและอุตสาหกรรมการขนส่งทางอากาศอย่างครบวงจร จึงควรให้ความสำคัญกับการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาในอุตสาหกรรมชิ้นส่วนอากาศยาน ทั้งในมิติด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ในอุตสาหกรรมการบิน เพื่อสร้างองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมให้เกิดขึ้นภายในประเทศ ร่วมกับการดำเนินงานด้านการสนับสนุนการลงทุนในระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านการทดสอบและการรับรองมาตรฐานที่มีประสิทธิภาพเทียบเท่าระดับสากลให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาด เพื่อให้การยกระดับศักยภาพภาคการผลิตชิ้นส่วนอากาศยานในประเทศไทยในระดับ Tier 2 3 และ 4 ได้รับการตรวจรับรองคุณภาพมาตรฐานระดับโลก นอกจากนี้ ภาครัฐยังสามารถสร้างความต้องการของตลาดชิ้นส่วนอากาศยานในประเทศด้วยการกำหนดให้อากาศยานของหน่วยงานภาครัฐใช้ชิ้นส่วนที่ผลิตได้ภายในประเทศเป็นลำดับแรก ซึ่งจะเป็นแนวทางที่ช่วยส่งเสริมให้ธุรกิจผลิตชิ้นส่วนอากาศยานเติบโตได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้การดำเนินมาตรการทั้งหมด จำเป็นต้องดำเนินการควบคู่ไปพร้อมกับการสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนอากาศยานและอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่เกี่ยวข้องให้มีทักษะขั้นสูงเพิ่มขึ้น เพื่อเพิ่มขีดความสามารถให้กับผู้ประกอบการในการยกระดับเข้าสู่การเชื่อมโยงกับห่วงโซ่อุปทานการผลิตในระดับ Tier ที่สูงขึ้น เพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนอากาศยานในอนาคต รวมทั้งส่งเสริมให้มีการลงทุนในกิจกรรมผลิตชิ้นส่วนอากาศยานในระดับ Tier 1 ให้เกิดขึ้นในประเทศไทย เพื่อให้สอดคล้องกับการผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการขนส่งทางอากาศและอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่ครบวงจรของภูมิภาคได้อย่างแท้จริง

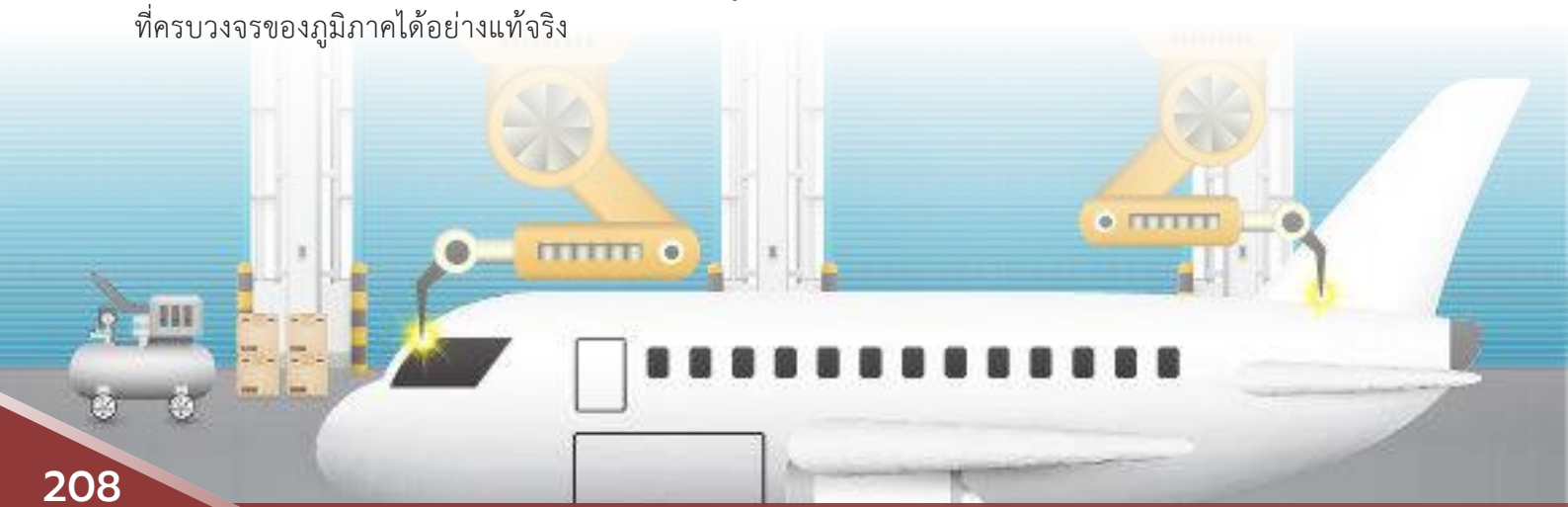

040501

จ.3

แผนแม่บทย่อย

อุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

อุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ไม่มีการกำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 เนื่องจากอยู่ระหว่างการจัดเก็บข้อมูลอัตราการขยายตัวของอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศ ทำให้ไม่สามารถวัดระดับความสำเร็จได้โดยตรง

การพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศเน้นการผลิตใช้ในราชการและการส่งออกเชิงพาณิชย์ ตามแนวทางการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 ที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อต่อยอดความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพปัจจุบันและยกระดับเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในอนาคต รวมทั้งเชื่อมโยงเข้ากับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างสามารถในการแข่งขันที่มุ่งพัฒนาอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศที่ไทยมีศักยภาพ เพื่อลดการพึ่งพาจากต่างประเทศและพัฒนาต่อยอดไปสู่อุตสาหกรรมส่งออกเชิงพาณิชย์ โดยการต่อยอดการพัฒนาอุตสาหกรรมความมั่นคงด้านต่าง ๆ จากอุตสาหกรรมที่ไทยมีความเข้มแข็งอยู่แล้ว รวมทั้งส่งเสริมการวิจัยและพัฒนายุทโธปกรณ์และยุทธภัณฑ์ทางการทหารไปพร้อมกับอุตสาหกรรมที่เป็นเทคโนโลยีสองทาง เพื่อให้เกิดความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการผลิตและพัฒนาต่อยอดงานวิจัยสู่การผลิตในเชิงพาณิชย์ ทั้งนี้ การเพิ่มการลงทุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมล้ำสมัยที่สามารถนำไปใช้ได้ทั้งทางทหารและเชิงพาณิชย์ (Dual-Use) ยังเป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญของอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศให้ครบวงจรและการสร้างความเชื่อมั่นในมาตรฐานการผลิตให้กับตลาดทั้งในและต่างประเทศ

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ภาพรวมกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย มีสัดส่วนการขอจดทะเบียนพาณิชย์หรือประเภทการประกอบการของภาคเอกชนในอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศเพิ่มขึ้น โดยมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในองค์กรของรัฐและเอกชน ดังนี้ ในสังกัดกระทรวงกลาโหม จำนวน 48 โรงงาน สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม 7 โรงงาน กองบัญชากองทัพไทย 1 โรงงาน กองทัพบก 15 โรงงาน กองทัพเรือ 6 โรงงาน กองทัพอากาศ 8 โรงงาน สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ 2 โรงงาน บริษัทอู่กรุงเทพ 1 โรงงาน และยังมีองค์กรอื่น ๆ ของภาคเอกชนอีกจำนวน 181 โรงงาน โดยมี 16 โรงงานที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน อีกทั้ง ได้มีการจัดทำแนวทางการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ โดยแบ่งเป็น 4 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ปฏิรูประบบ (พ.ศ. 2562-2565) ศึกษาแนวทางจัดตั้งโรงงานทั้งในและนอกเขตพื้นที่ EEC ต่อยอดผลงานวิจัยและพัฒนาหรือผลิตภัณฑ์ด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของกระทรวงกลาโหมเหล่าทัพ หน่วยงานของรัฐ และภาคเอกชน ระยะที่ 2 ส่งเสริมความเข้มแข็ง (พ.ศ. 2566-2570) จัดตั้งเขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) โดยจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นและจัดตั้งหน่วยธุรกิจ หรือ Business Unit โดยการร่วมทุนกับเอกชนทั้งภายในและต่างประเทศ ทั้งในและนอกพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษตะวันออก (EEC) ระยะที่ 3 ส่งผ่านการผลิต/ซ่อมบำรุงสู่ภาคเอกชน (พ.ศ. 2571-2575) ลดสัดส่วนการลงทุนหรือถอนการลงทุนในหน่วยธุรกิจขององค์กรภาครัฐ และร่วมทุนกับภาคเอกชนทั้งภายในและต่างประเทศเพื่อขยายฐานการผลิตหรือส่งออกผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมป้องกันประเทศไปสู่ภูมิภาคหรือต่างประเทศ ระยะที่ 4 เกิดความยั่งยืน (พ.ศ. 2576-2580) ภาคเอกชนสามารถดำเนินการสนับสนุนให้กระทรวงกลาโหมและเหล่าทัพสามารถพึ่งพาตนเองด้านยุทโธปกรณ์ได้ ทั้งในยามปกติและยามสงคราม จากสถานการณ์ที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความท้าทายและอุปสรรคต่อการขยายตัวของอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศ

การดำเนินการที่ผ่านมา ในห้วงปี พ.ศ. 2564 สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ มีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้ 1) การสนับสนุนผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ให้เป็นอุตสาหกรรมเป้าหมายพิเศษในพื้นที่ EEC และส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมป้องกันประเทศจาก BOI รวมทั้งร่วมวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรมสู่อุตสาหกรรมป้องกันประเทศระหว่างภาครัฐและเอกชนและจัดตั้งนิติบุคคลเพื่อดำเนินกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ได้แก่ บริษัทผลิตยานเกราะล้อยางและบริษัทผลิตอากาศยานไร้คนขับขนาดกลาง ตลอดจนการพัฒนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบมาตรฐาน เพื่อเป็นหน่วยงานตรวจสอบและประเมินมาตรฐานระดับสากล เพื่อรองรับการทดสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์ในอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ และดำเนินการเจรจาขายผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมป้องกันประเทศกับต่างประเทศ 2) การสร้างและพัฒนาบุคลากรสำหรับอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ โดยการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมอากาศยานไร้คนขับที่ได้รับรองมาตรฐานแห่งแรกในประเทศไทยและการพัฒนาบุคลากรให้มีขีดความสามารถในการออกแบบยานภาคพื้น (Unmanned Group System: UAV) ขนาดกลางขึ้นไป 3) การพัฒนาสนับสนุนการสร้างเครือข่ายและคลัสเตอร์ของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ โดยการจัดทำฐานข้อมูลผู้ประกอบการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและเตรียมการเพื่อพัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศ นอกจากนี้ มีการส่งเสริมและผลักดันภาคเอกชนเข้าไปลงทุนในพื้นที่ EEC ในลักษณะการร่วมทุนกับผู้ประกอบการที่มีศักยภาพและเป็นธุรกิจที่สอดคล้องกับพื้นที่ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการผลิตยุทโธปกรณ์ต่าง ๆ นั้น เช่น โดรน ยุทโธปกรณ์ที่ใช้ป้องกันประเทศด้านอธิปไตยและดินแดน จะลงทุนในเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) ส่วนเซ็นเซอร์ตรวจจับ ยุทโธปกรณ์ป้องกันประเทศด้านอาชญากรรมข้ามชาติ ยาเสพติด และไซเบอร์จะลงทุนในเขตส่งเสริมอุตสาหกรรมและนวัตกรรมดิจิทัล (EECd) เป็นต้น

นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ได้มีการดำเนินการที่สำคัญ อาทิ โครงการสร้างอู่เรือแห่งใหม่ระบบยกเรือแบบอู่ลอย (Floating Dock) พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวก วงเงิน 925 ล้านบาท เพื่อสร้างขีดความสามารถการแข่งขันในตลาดการสร้างและซ่อมเรือของไทย ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนให้ขยายตัวอย่างต่อเนื่องและพัฒนาธุรกิจของบริษัทฯ ให้เป็นตามมาตรฐานสากล และโครงการวิจัยและพัฒนาเครื่องบินทะเล เพื่อให้ได้รับใบสำคัญสมควรเดินอากาศ (Certificate of Airworthiness) จากสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย (CAAT) ภายในปีงบประมาณ 2565 เพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศตามระดับความสามารถ ทั้งกลุ่มที่มีศักยภาพอยู่แล้วและกลุ่มวิสาหกิจเริ่มต้น โดยอาศัยกลไกความร่วมมือภาครัฐและเอกชน และมาตรการสนับสนุนต่าง ๆ ที่เอื้อและส่งเสริมให้มีการลงทุนเพื่อสร้างฐานการผลิตในประเทศไทย

040501

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การพัฒนาระยะต่อไปได้มีภาคเอกชนเข้ามาร่วมกระบวนการผลิตมากขึ้น แต่ยังมีอุปสรรคสำคัญหลายประการ อาทิ แผนจัดการยุทโธปกรณ์ทางการทหารภายในประเทศยังขาดการบูรณาการในการจัดหาจากผู้ใช้/เหล่าทัพและยังเป็นการกำหนดขีดความสามารถและความต้องการทางทหารเป็นแบบ Bottom up (ผู้ใช้/กองทัพปรับเปลี่ยนได้ง่าย) ภาคเอกชนไม่มีความเชื่อมั่นในการลงทุน เพื่อสร้างนวัตกรรมและพัฒนาผลิตภัณฑ์และ/หรือเข้ามาร่วมลงทุนกับภาครัฐเพราะไม่มีนโยบายที่แน่ชัด และขาดความมีส่วนร่วม ยิ่งไปกว่านั้น กฎหมาย ระเบียบ คำสั่งหรือแนวทางการกำหนดนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศที่ยังขาดความชัดเจนและแนวทางในการปฏิบัติของหน่วยงานภาครัฐที่ยังไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ไม่สามารถตอบโจทย์หรือผลักดันอุตสาหกรรมป้องกันประเทศให้เป็นไปตามเป้าหมายหรือแผนที่วางไว้

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินการในกิจการอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศที่ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องมุ่งไปสู่การพัฒนาให้เอกชนเข้ามาร่วมดำเนินการโดยอิสระ ภาครัฐจะมีบทบาทเป็นเพียงผู้กำหนดนโยบายและส่งเสริมสนับสนุนให้กับองค์กรรัฐหรือเอกชน โดยผ่านคณะกรรมการที่สามารถกำหนดนโยบายและกำกับการดำเนินการทางธุรกิจ โดยอิสระให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น ทุนและเทคโนโลยี เป็นต้น เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารในเชิงพาณิชย์ที่มีประสิทธิภาพและเป็นการเตรียมการปรับเปลี่ยนอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศที่จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีและการลงทุนที่สูงในการตอบสนองความต้องการของลูกค้าในการนำไปใช้ในเรื่องความมั่นคงหรือปกป้องทรัพยากรของประเทศ ซึ่งเป็นตลาดที่มีโอกาสในการเติบโตและมีการแข่งขันสูง ดังนั้น ในระยะต่อไปเพื่อให้บรรลุเป้าหมายจำเป็นต้องสร้างขีดความสามารถในการวิจัยพัฒนาอุตสาหกรรมความมั่นคงโดยการร่วมมือวิจัยกับหน่วยงานที่มีศักยภาพ มีองค์ความรู้ ทั้งภาครัฐและเอกชนในและนอกประเทศเพื่อให้เกิดความคล่องตัวและมีความเป็นอิสระที่สามารถพัฒนาอุตสาหกรรมความมั่นคงไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

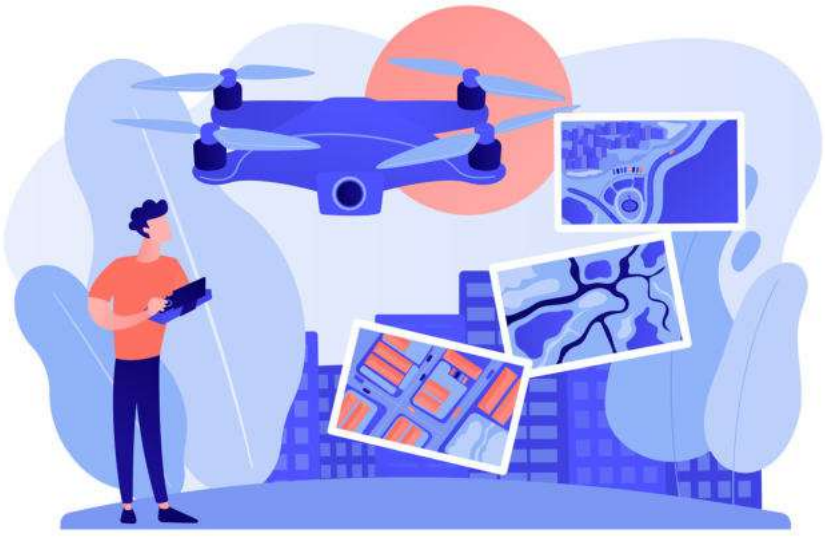

040502

จ.3

แผนแม่บทย่อย

อุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

การส่งออกของอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ไม่มีการกำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 เนื่องจากยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูลอัตราการขยายตัวมูลค่าการส่งออกของอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศ ทำให้ไม่สามารถวัดระดับความสำเร็จได้โดยตรง

จากนโยบายของรัฐบาลที่ให้อุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศเป็น “อุตสาหกรรมเป้าหมายที่ 11” (S-Curve 11) ที่จะนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ร่วมกับการพัฒนาอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศให้เป็น 4.0 ในระยะแรก การกำหนดเป้าหมายการส่งออกเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศมุ่งเน้นการสนับสนุนให้ภาคเอกชนเป็นผู้ลงทุนในการวิจัยพัฒนาและผลิตในเชิงพาณิชย์ ตลอดจนเปิดโอกาสให้แสวงหาช่องทางการตลาดใหม่ ทั้งตลาดในประเทศและต่างประเทศ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นกับมิตรประเทศในการใช้ยุทโธปกรณ์และยุทธภัณฑ์ทางการทหารของไทย รวมทั้งปรับปรุงกฎระเบียบให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านความมั่นคงของประเทศ ทั้งนี้ยังมีความท้าทายในเรื่องกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินการประกอบธุรกิจอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศและหน่วยงานราชการยังไม่สนับสนุนการจัดซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์ในประเทศประกอบกับการพัฒนาเทคโนโลยีด้านอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศยังขาดความต่อเนื่อง

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 กระทรวงกลาโหมได้รับจัดสรรงบประมาณลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 เป็นจำนวน 8,281 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 3.57 ขณะที่ สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ ได้รับงบประมาณลดลง 341 ล้านบาท หรือร้อยละ 28 ด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณทำให้กองทัพและกระทรวงกลาโหมจำเป็นต้องเร่งพัฒนาขีดความสามารถในการเร่งวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีป้องกันประเทศที่เป็นโครงการเดิมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นควบคู่ไปกับการดำเนินการโครงการใหม่ในรูปแบบการบูรณาการและเป็นเทคโนโลยี 2 ทางที่ใช้งานได้ทั้งทหารและพลเรือน เพื่อชดเชยการซื้อยุทโธปกรณ์จากต่างประเทศ นอกจากจะทำให้กองทัพไทยพึ่งพาตัวเองได้แล้ว ยังเป็นอุตสาหกรรมที่จะสร้างรายได้เพิ่มขึ้นให้แก่ประเทศไทยในอนาคต ปัจจุบัน ได้มีการศึกษาความเหมาะสมการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ 2 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่ของกองทัพเรือประมาณ 1 พันไร่ ในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) มีจุดเด่นในเรื่องของระบบโลจิสติกส์ และอีกพื้นที่ตั้งอยู่บริเวณหนองกระทุ่ม จังหวัดกาญจนบุรี เป็นพื้นที่

040502

ราชพัสดุเนื้อที่ 3,500 ไร่ มีจุดเด่นในเรื่องพื้นที่ขนาดใหญ่ นอกจากนี้ คณะกรรมการนโยบายเทคโนโลยีป้องกันประเทศมีมติเห็นชอบให้มีการผลิตและขายยุทโธปกรณ์ โดยส่งเสริมให้เป็นการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน ในโครงการนำร่อง 4 เทคโนโลยีจาก 9 เทคโนโลยีที่ภาครัฐให้การสนับสนุนตาม พ.ร.บ. เทคโนโลยีป้องกันประเทศ พ.ศ. 2562 ประกอบด้วย 1) โครงการเรือตรวจการณ์ไกลฝั่ง (OPV) 2) โครงการยานเกราะล้อยาง 4 คูณ 4 3) โครงการอากาศยานไร้คนขับ (UAV) และ 4) โครงการผลิตอาวุธปืนและกระสุนปืน ทั้งนี้มีการเจรจาการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนเป็นไปในลักษณะเปิดกว้างให้มีการร่วมลงทุนระหว่างสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ ในฐานะหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศ โดยมีจุดประสงค์เพื่อลดการนำเข้าเทคโนโลยีและยุทโธปกรณ์จากต่างประเทศ รวมทั้งผลิตเพื่อส่งออก โดยตั้งเป้าที่จะส่งออกไปยังประเทศ ในอาเซียนก่อนเป็นลำดับแรก จากสถานการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงโอกาสและความท้าทายของการส่งออกของอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศ

การดำเนินการที่ผ่านมา สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศได้ดำเนินโครงการวิจัยและพัฒนาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ประกอบด้วย 1) ด้านเทคโนโลยียานไร้คนขับ (โครงการวิจัยและพัฒนาหุ่นยนต์เก็บกู้วัตถุระเบิด วงเงิน 227 ล้านบาท และโครงการวิจัยและพัฒนาองค์ประกอบพื้นฐานของระบบยานไร้คนขับ ระยะที่ 2 วงเงิน 1,902 ล้านบาท) 2) ด้านเทคโนโลยีจำลองยุทธ์และการฝึกเสมือนจริง (โครงการวิจัยและพัฒนาเครื่องช่วยฝึกยานรบเสมือนจริง (TANK SIM) วงเงิน 22 ล้านบาท / โครงการประยุกต์ใช้แผนที่สถานการณ์ร่วมเพื่อจำลองภารกิจการช่วยเหลือทางทหารในสถานการณ์ฉุกเฉิน วงเงิน 162 ล้านบาท / โครงการวิจัยและพัฒนาเครื่องช่วยฝึกใช้อาวุธเสมือนจริงขั้นสูง วงเงิน 64 ล้านบาท) 3) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทางทหาร (โครงการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีระบบสารสนเทศแบบรวมศูนย์และโปรแกรมประยุกต์สำหรับเจ้าหน้าที่ฯ วงเงิน 30 ล้านบาท) 4) ด้านเทคโนโลยียานรบและระบบอาวุธ (โครงการวิจัยและพัฒนาร่วมยานเกราะล้อยางฯ วงเงิน 212 ล้านบาท / โครงการวิจัยและพัฒนาร่วมยานเกราะล้อยาง ทบ. ระยะที่ 2 ฯ วงเงิน 212 ล้านบาท) 5) ด้านเทคโนโลยีจรวดและอาวุธนำวิถี (โครงการวิจัยและพัฒนาระบบจรวดหลายลำกล้อง แบบ DTI-1G ระยะที่ 2 วงเงิน 571 ล้านบาท / โครงการวิจัยและพัฒนาระบบจรวดสมรรถนะสูง แบบ DTI-2 วงเงิน 1,119.444 ล้านบาท / โครงการวิจัยและพัฒนาจรวดหลายลำกล้องนำวิถี (D11A) วงเงิน 302 ล้านบาท / โครงการวิจัยและพัฒนาจรวดดัดแปรสภาพอากาศ วงเงิน 59 ล้านบาท) โครงการจากการบริหารภายในของสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ วงเงิน 117 ล้านบาท และโครงการจากการสนับสนุนทุนอุดหนุนวิจัยและนวัตกรรม วงเงิน 1.1 ล้านบาท ขณะที่ สวทช. ได้มีการวิจัยผลงานด้าน Defense & Security เพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศ ดังนี้ 1) ระบบต่อต้านอากาศยานไร้คนขับ (Anti-Drone System) เพื่อใช้ในการป้องกันโดรนที่บินเข้าไปสอดแนมหรือบุกรุกพื้นที่สำคัญ 2) QFace: Facial recognition access control เป็นระบบการจดจำใบหน้าของมนุษย์โดยอัตโนมัติเพื่อการเข้าพื้นที่ควบคุม 3) Graphene-Based Supercapacitor and Battery พัฒนาแบตเตอรี่ไอออนสังกะสีแบบอัดประจุซ้ำได้มีสมรรถนะต่อต้นทุนและวงรอบการใช้งานสูง 4) Electrostatic Air Purifier for PM 2.5 ระบบการกรองอากาศด้วยเทคโนโลยีไฟฟ้าสถิต เพื่อป้องกันและบรรเทาปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM2.5 และ 5) e-Nose และ sense-Nose ตรวจสารเสพติด ซึ่งเป็นจมูกอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือตรวจวัดและจำแนกกลิ่นได้ เพื่อลดการพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างประเทศ โดยการดำเนินการดังกล่าวเป็นการส่งเสริม S-Curve ใหม่ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านการป้องกันประเทศและความมั่นคง เพื่อสนับสนุนการสร้างเครือข่ายและคลัสเตอร์ของอุตสาหกรรม

ความมั่นคงของประเทศและเชื่อมโยงกับห่วงโซ่มูลค่าระดับโลกเพื่อเพิ่มช่องทางในการตลาด รวมทั้งสร้างระบบนิเวศและปรับปรุงกลไกที่เอื้อต่อการผลิตและส่งออก โดยเฉพาะยุทโธปกรณ์ ยุทธภัณฑ์ทางการทหาร และอุตสาหกรรมที่เป็นเทคโนโลยีสองทาง เพื่อให้เกิดอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศที่รองรับเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องในอนาคต

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การพัฒนาอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศต้องมีพลังขับเคลื่อนจากทุกภาคส่วนและการลงทุนการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีป้องกันประเทศ ตลอดจนการพัฒนาโครงสร้างการผลิตและการตลาด ซึ่งต้องใช้งบประมาณสูงและใช้ระยะเวลาในการพัฒนาที่ยาวนาน ในระยะแรกจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐอย่างจริงจัง จะส่งผลให้อุตสาหกรรมป้องกันประเทศสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและเกิดความมั่นคงพึ่งพาตนเองได้ นอกจากนี้ รัฐบาลควรกำหนดนโยบายของประเทศไทยให้ชัดเจนในการมุ่งสร้างอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศที่เป็นของคนไทยอย่างแท้จริง และจัดสรรงบประมาณสนับสนุนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการและแนวโน้มของเทคโนโลยีของกองทัพและความต้องการของตลาดต่างประเทศ รวมถึงพื้นฐานและศักยภาพของอุตสาหกรรมและนักวิจัยของไทย รวมทั้งสร้างความเป็นหุ้นส่วนด้านความมั่นคงกับมิตรประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีและเจรจาผลประโยชน์ร่วมกันในรูปแบบต่าง ๆ อย่างเป็นธรรม

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย รัฐบาลควรมีนโยบายให้ภาคเอกชนและภาคอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศมีแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจนในการสนับสนุนการสร้างเครือข่ายและคลัสเตอร์ของอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศและเชื่อมโยงห่วงโซ่มูลค่าระดับโลกเพื่อเพิ่มช่องทางในการตลาด รวมทั้งสร้างระบบนิเวศและปรับปรุงกลไกที่เอื้อต่อการผลิตและส่งออก ส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมกับภาครัฐในด้านการผลิต การร่วมทุน และระบบห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ของกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ และ/หรือ การรับเหมาช่วง (Outsourcing) โดยเฉพาะยุทโธปกรณ์ ยุทธภัณฑ์ทางการทหาร และอุตสาหกรรมที่เป็นเทคโนโลยีสองทาง โดยพิจารณาจากความต้องการและแนวโน้มของเทคโนโลยีของกองทัพและตลาดต่างประเทศ รวมทั้งพื้นฐานและศักยภาพของอุตสาหกรรมของนักวิจัยไทยที่มีพื้นฐานเทคโนโลยีรองรับและมีศักยภาพที่สามารถพัฒนาได้ เช่น อุตสาหกรรมต่อเรือ อุตสาหกรรมจรวด อุตสาหกรรมยานยนต์รบ อุตสาหกรรมเครื่องมือสื่อสาร อุตสาหกรรมอาวุธและกระสุน เป็นต้น เพื่อให้เกิดอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศที่รองรับเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องในอนาคต

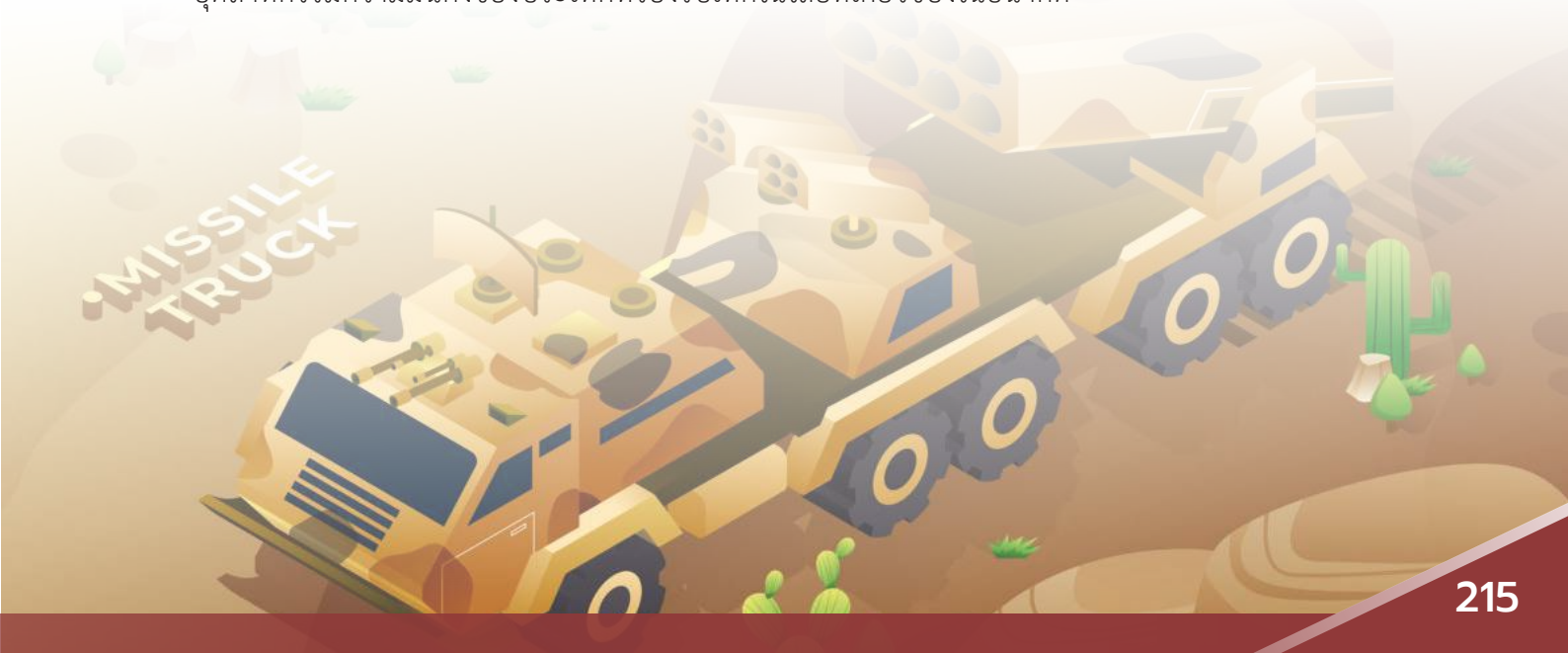

040601

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาระบบนิเวศอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

แรงงานไทยมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อันดับความสามารถด้านประสิทธิภาพแรงงาน อยู่ในอันดับที่ 60

แผนแม่บทย่อยการพัฒนาระบบนิเวศอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตมีหนึ่งในเป้าหมายสำคัญคือ การเพิ่มผลิตภาพแรงงานอันเป็นปัจจัยสำคัญที่จะเพิ่มรายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรเพื่อให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง โดยการวางแผนการผลิตและพัฒนาบุคลากรให้มีการเชื่อมโยงระหว่างภาคอุตสาหกรรม และบริการกับภาคการศึกษาในทุกระดับ โดยมีปัจจัยสำคัญในการเพิ่มผลิตภาพแรงงานประกอบด้วยการผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีทักษะที่เหมาะสม การยกระดับสถานประกอบการด้วยเทคโนโลยีและแรงงานศักยภาพสูง และการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเพิ่มประสิทธิภาพแรงงาน ทั้งนี้ในระยะที่ผ่านมายังมีความท้าทายในการบริหารจัดการแรงงานในกลุ่มธุรกิจที่มีกำลังการผลิตส่วนเกินซึ่งได้รับผลกระทบรุนแรงจากการชะลอตัวทางเศรษฐกิจเนื่องจากการระบาดของเชื้อโควิด-19 รวมทั้งแรงงานในกลุ่มธุรกิจที่ใช้เทคโนโลยีทดแทนแรงงาน (Automation) ในภาคการผลิตและบริการ โดยเฉพาะแรงงานในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาและทักษะน้อยถูกเลิกจ้างอย่างถาวร

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย เนื่องจากการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพแรงงานใน The Global Competitiveness Report ซึ่งจัดทำโดย The World Economic Forum (WEF) ไม่มีการจัดทำในปี 2563 และปี 2564 โดยได้มีการเผยแพร่ครั้งล่าสุดในปี 2562 พบว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 46 จากการจัดอันดับทั้งหมด 141 ประเทศ ซึ่งบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยให้ไทยอยู่ในอันดับที่ 60 ภายในปี 2565 แล้ว อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากแนวโน้มดัชนีผลิตภาพแรงงานต่อชั่วโมงการทำงานในภาพรวม จะพบว่าในไตรมาสที่สองปี 2564 ดัชนีผลิตภาพแรงงานต่อชั่วโมงการทำงานในภาพรวมเท่ากับ 122.56 ลดลงเล็กน้อยจาก 125.97 ในไตรมาสเดียวกันของปี 2563 หลังจากที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องนับจากไตรมาสที่สองของปี 2560 เป็นต้นมา

ดัชนีผลิตภาพแรงงานต่อชั่วโมงการทำงาน

ดัชนี 2556=100

ที่มา: 1.สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2.สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สภาพัฒน์), 3.ธนาคารแห่งประเทศไทย

ในขณะที่เมื่อพิจารณาจากแนวโน้มดัชนีผลิตภาพแรงงานต่อคนในภาพรวมจะพบว่าในไตรมาสที่สอง ปี 2564 ดัชนีผลิตภาพแรงงานต่อคนในภาพรวมเท่ากับ 113.56 เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 107.27 ในไตรมาสเดียวกันของปี 2563

ดัชนีผลิตภาพแรงงานต่อคน

ดัชนี 2556=100

ที่มา: 1.สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2.สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สภาพัฒน์), 3.ธนาคารแห่งประเทศไทย

โดยเมื่อพิจารณาในรายละเอียดของกิจกรรมจะพบว่า (1) กิจกรรมในภาคเกษตร (2) การจัดหาน้ำ การจัดการและการบำบัดน้ำเสีย ของเสีย และสิ่งปฏิกูล (3) การก่อสร้าง (4) กิจกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ (5) กิจกรรมทางวิชาชีพ วิทยาศาสตร์ และเทคนิค (6) กิจกรรมการบริหารและการบริการสนับสนุน (7) การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ และการประกันสังคมภาคบังคับ (8) กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์ (9) กิจกรรมการบริการด้านอื่นๆ และ (10) กิจกรรมการจ้างงานในครัวเรือนส่วนบุคคล เป็นกิจกรรมที่ทั้งดัชนีผลิตภาพแรงงานต่อชั่วโมง และดัชนีผลิตภาพแรงงานต่อคนมีแนวโน้มที่มีผลิตภาพลดลงในปี 2564

040601

การดำเนินการที่ผ่านมา ในปี 2564 มีการดำเนินการสำคัญเพื่อ**ยกระดับผลิตภาพแรงงานโดยการผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีทักษะที่เหมาะสม ได้แก่ โครงการส่งเสริมแรงงานคุณภาพผ่านระบบการรับรองความรู้ความสามารถ** เพื่อสร้างผู้ประเมินที่มีคุณภาพและศักยภาพสำหรับการประเมินความรู้ความสามารถปีละไม่น้อยกว่า 250 คนและเครือข่ายที่เป็นผู้ประเมินจากหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนเพิ่มขึ้นปีละไม่น้อยกว่า 150 คน **โครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อจัดทำระบบประกันคุณภาพการรับรองความรู้ความสามารถ** แผนการขับเคลื่อนการดำเนินงานประกันคุณภาพสำหรับการรับรองความรู้ความสามารถ หน่วยงานนำร่องในการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพในระบบรับรองความรู้ความสามารถอย่างน้อย 4 แห่ง **โครงการสร้างความเชื่อมั่นรับรองความรู้ความสามารถผ่านการประกันคุณภาพ** เพื่อจัดทำแผนการขับเคลื่อนการดำเนินงานประกันคุณภาพการรับรองความรู้ความสามารถ พัฒนาคู่มือการปฏิบัติงานประกันคุณภาพสำหรับผู้เกี่ยวข้องในระบบการรับรองความรู้ความสามารถให้มีแนวทาง กระบวนการ วิธีปฏิบัติที่ชัดเจนสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของมาตรฐานสากล พัฒนาบุคลากรของกรมพัฒนาฝีมือแรงงานที่เกี่ยวข้องกับระบบการรับรองความรู้ความสามารถให้มีความรู้ความสามารถและทักษะที่จำเป็น **โครงการส่งเสริมแรงงานคุณภาพผ่านระบบการรับรองความรู้ความสามารถ** เพื่ออบรมบุคลากรให้คุณสมบัติในการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประเมินตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2557 จำนวน 350 คน **โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรไปศึกษาดูงานต่างประเทศเกี่ยวกับสาขาอาชีพที่อาจเป็นอันตรายต่อสาธารณะ** เพื่อเพิ่มศักยภาพวิธีการรับรองความรู้ความสามารถที่เป็นภารกิจของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ให้มีความน่าเชื่อถือและเป็นมาตรฐานเทียบเท่าสากล หลักสูตรยกระดับฝีมือช่างเชื่อมสากลตาม IIW-IAB089 และหลักสูตรอื่น ๆ จำนวน 900 คน **โครงการพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระบบนิเวศอุตสาหกรรม** เพื่อยกระดับสมรรถนะมาตรฐานในการประกอบอาชีพของบุคลากรในระบบนิเวศอุตสาหกรรมให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพผ่านการฝึกอบรมและได้รับการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพตามมาตรฐานทั้งบุคลากรในระบบนิเวศอุตสาหกรรม และบุคลากรที่จะเข้าสู่ระบบอุตสาหกรรม นักเรียน นักศึกษา และบุคคลทั่วไปจำนวน 320 คน และ**โครงการศูนย์ฝึกอบรมความเป็นเลิศด้านเทคโนโลยีชั้นสูง** เพื่อพัฒนากำลังแรงงานหรือพัฒนาผู้ประกอบการ ให้มีความรู้และทักษะฝีมือ สอดคล้องกับอุตสาหกรรม 6 กลุ่มเป้าหมาย (ดิจิทัล ระบบอัตโนมัติ อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ ชีวภาพ ปัญญาประดิษฐ์และหุ่นยนต์) กำลังแรงงานที่ได้รับการพัฒนาความรู้ และทักษะฝีมือผ่านเกณฑ์การวัดผลและประเมินตามมาตรฐานหลักสูตรของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน จำนวน 6,500 คน นอกจากนั้น **มีการดำเนินการสำคัญเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเพิ่มประสิทธิภาพแรงงาน อาทิ โครงการพัฒนามาตรฐานกำลังคนอาชีวศึกษาด้านเทคโนโลยีนวัตกรรม (Innovative Technology) ให้พร้อมก้าวสู่ THAILAND 4.0** โดยพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพที่บูรณาการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่สอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพสาขาอุตสาหกรรมเป้าหมายร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ และสถานประกอบการ ยกระดับและพัฒนามาตรฐานสถาบัน การอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับอุตสาหกรรมเป้าหมาย (S-Curve) และมีศักยภาพตามเกณฑ์การจัดตั้งเป็นศูนย์ทดสอบมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ รวมถึงผลักดันให้สถาบัน

การอาชีวศึกษามีศักยภาพตรงตามเกณฑ์การรับรองจัดตั้งเป็นศูนย์ทดสอบมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ **โครงการยกระดับการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมและศักยภาพแรงงาน** จัดกิจกรรมยกระดับการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมและศักยภาพกำลังคนและผู้ประกอบการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 7 กิจกรรม ประกอบด้วย 1. กิจกรรมยกระดับและพัฒนากำลังแรงงานเพื่อขับเคลื่อนแผนพัฒนากำลังคนจังหวัด (หลักสูตรวิทยากรต้นแบบด้านเทคนิค) 2. กิจกรรมยกระดับและพัฒนากำลังแรงงานเพื่อขับเคลื่อนแผนพัฒนากำลังคนจังหวัด (หลักสูตรเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลและรายงานผล) 3. กิจกรรมการวิเคราะห์ข้อมูลคลังสินค้า 4. กิจกรรมยกระดับและพัฒนาพนักงานรองรับเทคโนโลยีชั้นสูง 5. กิจกรรมผู้ประกอบการอาหารไทย 6. กิจกรรมทักษะด้านภาษา และ 7. กิจกรรมการฝึกอบรมเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพให้นักเรียน นักศึกษา เตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือแรงงานและผู้ประกอบการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 560 คน **โครงการขับเคลื่อนแผนพัฒนาแรงงานและประสานงานการฝึกอาชีพจังหวัด (กพร.ปจ.)** คณะอนุกรรมการพัฒนาแรงงานและประสานงานการฝึกอาชีพจังหวัดจะทำหน้าที่สำรวจ วิเคราะห์ประมวลผล ข้อมูลความต้องการกำลังแรงงาน และข้อมูลการผลิตและพัฒนากำลังแรงงาน ในพื้นที่เพื่อพัฒนารูปแบบ วิธีการ ในการจัดการข้อมูล **โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับอุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่**เพื่อให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมยานยนต์ ชิ้นส่วนยานยนต์ และยางล้อ ในภูมิภาค โดยจะมีการพัฒนาแรงงานด้านเทคนิค ไม่น้อยกว่า 200 คน และด้านอื่น ๆ อีกไม่น้อยกว่า 2,000 คน **พัฒนาศักยภาพแรงงานรองรับการท่องเที่ยวและบริการให้มีมูลค่าสูง** โดยพัฒนาและยกระดับทักษะฝีมือด้านการท่องเที่ยว ด้านดิจิทัล และด้านภาษาต่างประเทศให้กำลังแรงงานในสถานประกอบกิจการและกำลังแรงงานทั่วไปในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้จำนวน 2,400 คน และพัฒนาวิทยากรต้นแบบจำนวน 40 คน **โครงการการสร้างระบบนิเวศเพื่อยกระดับขีดความสามารถการแข่งขันอุตสาหกรรมดิจิทัลไทยสู่การเป็นศูนย์กลางด้านดิจิทัลแห่งภูมิภาคอาเซียน (ASEAN Digital Hub)** เพื่อส่งเสริมการสร้างบริการโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยีดิจิทัลที่สำคัญเพื่อการพัฒนา วิเคราะห์ ทดลอง ทดสอบเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลภายในพื้นที่โครงการ และมีการพัฒนาระบบนิเวศที่เชื่อมบริษัทด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลชั้นนำของโลกกับดิจิทัลสตาร์ทอัพไทย (Digital Startup) ในการออกแบบ พัฒนา เทคโนโลยีและนวัตกรรมแบบก้าวกระโดด โดยกลยุทธ์การดึงดูดเชิญชวนธุรกิจชั้นนำในอุตสาหกรรมดิจิทัลเข้ามาในพื้นที่ การให้สิทธิประโยชน์การลงทุน การสร้างตลาดหรืออุปสงค์ของพื้นที่ผลักดันให้เกิดการสร้างนวัตกรรมร่วมกันทั้งภาครัฐ และเอกชน โดยจะมีการจ้างงานในพื้นที่ด้านดิจิทัลกว่า 20,000 คน และเกิดการลงทุนมากกว่า 50,000 ล้านบาท

040601

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าการดำเนินการที่ผ่านมาจะสามารถทำให้บรรลุเป้าหมายอันดับความสามารถด้านประสิทธิภาพแรงงาน อยู่ในอันดับที่สูงกว่า 60 แล้วก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาจากแนวโน้มของผลิตภาพแรงงาน ซึ่งสะท้อนว่าผลิตภาพแรงงานในรายสาขาบางสาขามีแนวโน้มลดลง อาทิ การเกษตร การก่อสร้าง กิจกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ และการประกันสังคมภาคบังคับ กิจกรรมการจ้างงานในครัวเรือนส่วนบุคคล เนื่องจากได้รับผลกระทบจากชะลอตัวทางเศรษฐกิจจากการระบาดของเชื้อโควิด-19 ภัยแล้ง และการใช้เทคโนโลยีทดแทนแรงงาน จึงมีความท้าทายที่จะยกระดับผลิตภาพแรงงานในสาขาดังกล่าว หรือย้ายแรงงานในสาขาดังกล่าวไปยังสาขาที่มีศักยภาพในอนาคต นอกจากนี้เมื่อพิจารณาการดำเนินการสำคัญของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระยะที่ผ่านมา จะพบว่าโครงการส่วนมากจะเกี่ยวข้องกับการพัฒนากลไกการรับรองความรู้ความสามารถของแรงงาน แต่ยังมีโครงการที่มีลักษณะเป็นการพัฒนาทักษะเดิม เพิ่มทักษะใหม่ (Upskill/ Reskill/ New Skill) ของแรงงานเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมในอนาคตไม่มากนัก นอกจากนั้น ยังไม่พบโครงการที่มีลักษณะที่เป็นการส่งเสริมการยกระดับสถานประกอบการด้วยเทคโนโลยีและแรงงานศักยภาพสูง ซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในการเพิ่มประสิทธิภาพของแรงงานให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง ควรให้ความสำคัญกับการยกระดับผลิตภาพแรงงาน โดยการพัฒนาทักษะเดิม เพิ่มทักษะใหม่ (Upskill / Reskill / New Skill) เพื่อรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานจากสาขาที่มีแรงงานส่วนเกิน และผลิตภาพต่ำไปสู่อุตสาหกรรมเป้าหมายที่มีความต้องการแรงงานศักยภาพสูง พร้อมกับสร้างและพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเพิ่มประสิทธิภาพแรงงาน โดยใช้มาตรการภาครัฐเพื่อสร้างแรงจูงใจให้สถานประกอบการมีการลงทุนในด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม มีการจ้างแรงงานที่มีศักยภาพสูง รวมทั้งแก้ไขกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายด้วย

040602

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาระบบนิเวศอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัลในด้านความพร้อมในอนาคตดีขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัลในด้านความพร้อมในอนาคตอยู่ในอันดับที่ 45

ความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัลในด้านความพร้อมในอนาคต ให้ความสำคัญกับการพัฒนาปัจจัยสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากสินค้าและบริการดิจิทัลเพื่อการปรับตัวของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม และการคาดการณ์เทคโนโลยีในอนาคตเพื่อพัฒนากระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุค Digital Disruption เพื่อเตรียมความพร้อมและสร้างโอกาสให้ภาคอุตสาหกรรมและบริการในการที่จะพัฒนาความสามารถเพื่อสนองตอบต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะส่งผลดีต่อผลิตภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรมและบริการตลอดห่วงโซ่มูลค่าโดยรวม ทั้งนี้ ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบในการที่จะบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ การเข้าถึงดิจิทัล การประยุกต์ใช้ดิจิทัล รัฐบาลดิจิทัล การพัฒนากำลังคนดิจิทัลและพลเมืองดิจิทัล และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัล ในด้านความพร้อมในอนาคต โดยประเด็นท้าทายสำคัญของประเทศไทยในการที่จะบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ในช่วงที่ผ่านมาคือ ภัยทางไซเบอร์ที่ทวีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น อีเมลหลอกลวง (Phishing) การขโมยข้อมูลส่วนบุคคล (Data Theft) เป็นต้น ส่งผลกระทบทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในการใช้บริการและทำธุรกรรมด้านดิจิทัล นอกจากนี้ การประยุกต์ใช้ประโยชน์จากข้อมูล Big Data ของภาครัฐที่ยังมีขอบเขตและศักยภาพที่จำกัด อันเนื่องมาจากขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ ยังสะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างที่เป็นจุดอ่อน ในขณะเดียวกันก็เป็นโอกาสในการที่จะพัฒนาขีดความสามารถของภาครัฐให้สูงขึ้นได้หากสามารถใช้ประโยชน์จาก Big Data เพื่อปรับปรุงกระบวนการทำงานและการให้บริการของภาครัฐได้อย่างเต็มประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การบูรณาการข้อมูลและการแชร์ข้อมูล (Data Sharing) ระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะยังเป็นสิ่งจำเป็นที่ประเทศไทยจำเป็นต้องส่งเสริมให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในระดับที่เพียงพอสำหรับการนำข้อมูลไปใช้ประกอบการคาดการณ์ ต่อยอดธุรกิจในอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตได้อย่างเป็นรูปธรรม

040602

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย เมื่อพิจารณาจากดัชนี World Digital Competitiveness Ranking ของ IMD พบว่า ในปี 2564 ประเทศไทยมีอันดับความสามารถในการแข่งขันอยู่ในอันดับที่ 38 จากทั้งหมด 64 ประเทศทั่วโลก โดยเมื่อพิจารณาปัจจัยด้านความพร้อมในอนาคต พบว่า ในปี 2564 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 44 ดีขึ้น 1 อันดับจากปี 2563 และเป็นอันดับที่ 3 ของประเทศในภูมิภาคอาเซียน รองจากประเทศสิงคโปร์ และมาเลเซีย ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยย่อยด้านความคล่องตัวทางธุรกิจปรับตัวดีขึ้นจากเดิม 10 อันดับ เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2563 มาอยู่อันดับที่ 34 ในปี 2564 ในขณะที่ปัจจัยย่อยด้านทัศนคติต่อการปรับตัวทางดิจิทัลและด้านการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศมีอันดับขีดความสามารถคงเดิมที่อันดับ 53 และ 43 ตามลำดับ ส่งผลให้อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัลในด้านความพร้อมในอนาคต ของประเทศไทยที่ตั้งเป้าหมายอยู่ในอันดับที่ 45 ภายในปี 2565 สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ตั้งแต่ปี 2564

อันดับความพร้อมในอนาคต (Future Readiness) ของประเทศในภูมิภาคอาเซียน ในปี 2564

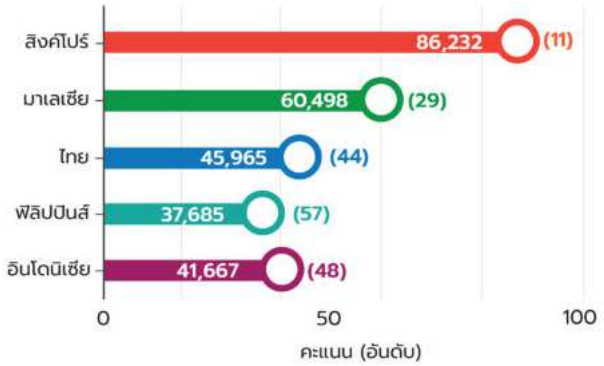

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD)

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 พบว่า สัดส่วนพฤติกรรมการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ รวมถึง e-Commerce ของคนไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะกิจกรรมการซื้อขายสินค้า ซึ่งนับเป็นเป็นทิศทางที่สอดคล้องกับบริบทการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่ต้องการให้ความสำคัญกับการบริโภคสินค้าและการใช้ประโยชน์จากบริการดิจิทัล เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเศรษฐกิจดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ โดยหน่วยงานภาครัฐได้มีการส่งเสริมระบบนิเวศด้านดิจิทัล ทั้งในภาคธุรกิจการค้าและอุตสาหกรรม ผ่านมาตรการส่งเสริม e-Commerce ที่ครอบคลุมมิติต่าง ๆ อาทิ การเสริมสร้างทักษะและความรู้ การอุดหนุนค่าใช้จ่าย การรวบรวมข้อมูลทางการตลาด การสร้างความไว้วางใจ การคุ้มครองข้อมูลและการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงาน ตลอดจนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้าธุรกิจบริการ และการประยุกต์ใช้ Blockchain รวมทั้งได้มีการดำเนินโครงการพัฒนาระบบการจัดการฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรม พร้อมทั้งปรับปรุงและพัฒนาแพลตฟอร์ม เพื่อนำข้อมูลกิจการโรงงานไปประมวลผลและวิเคราะห์จัดทำรายงานติดตามสถานการณ์การผลิตและเศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรมโดยเปิดให้มีการเชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของแต่ละหน่วยงานภายใน ให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ตามหลักธรรมาภิบาลภาครัฐได้ รวมทั้ง ได้มีการยกระดับและเพิ่มขีดความสามารถกำลังคนอาชีวศึกษาและพัฒนาศักยภาพแรงงานในภาคอุตสาหกรรมเพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต พร้อมทั้งยกระดับผลิตภาพสถานประกอบการโดยสนับสนุนการนำเทคโนโลยีมาใช้ เช่น Internet of Things ระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์ ปัญญาประดิษฐ์ ส่งผลให้ภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมของประเทศมีความคล่องตัว สามารถคาดการณ์สถานการณ์ในอนาคตเพื่อปรับตัวรองรับอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต ได้อย่างเท่าทันยิ่งขึ้น

040602

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าประเทศไทยจะสามารถบรรลุค่าเป้าหมายอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัลในด้านความพร้อมในอนาคตได้ก่อนระยะเวลาที่กำหนด อย่างไรก็ดี การพัฒนาความสามารถด้านดิจิทัลของประเทศ ในมิติที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการปรับตัวทางดิจิทัล และด้านการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยเสริมสร้างความพร้อมและสร้างโอกาสใหม่ ๆ ให้กับภาคอุตสาหกรรมและบริการในการที่จะพัฒนาผลิตภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรมและบริการตลอดห่วงโซ่มูลค่าโดยรวม ยังเป็นประเด็นที่ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญและเร่งดำเนินการปรับปรุงแก้ไข อาทิ การก่ออาชญากรรมทางไซเบอร์ ซึ่งเป็นประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนในการใช้ดิจิทัลและดำเนินธุรกรรมออนไลน์ รวมทั้ง การใช้ประโยชน์จาก Big Data ของภาครัฐที่ยังมีข้อจำกัด โดยเฉพาะในมิติด้านการแบ่งปันข้อมูล (Data Sharing) ระหว่างหน่วยงาน การเปิดเผยข้อมูลเชิงลึกต่อสาธารณะและการพัฒนาทักษะ ความเชี่ยวชาญให้แก่บุคลากรในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อประโยชน์ต่อภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การรับมือกับภัยทางไซเบอร์ที่ทวีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นประเด็นเร่งด่วนที่ควรให้ความสำคัญและเร่งดำเนินการ เนื่องจากจะส่งผลกระทบทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในการใช้บริการและทำธุรกรรมด้านดิจิทัล และส่งผลให้อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัลในด้านความพร้อมในอนาคตของไทยได้รับผลกระทบ โดยควรให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างขีดความสามารถและพัฒนาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านภัยคุกคามทางไซเบอร์ ร่วมกับการยกระดับ ปรับปรุงกฎหมายให้มีความทันสมัยสอดรับกับบริบทของเศรษฐกิจสังคมดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงไป โดยภาครัฐและเอกชนต้องร่วมมือและบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันในการสร้างนิเวศที่จะช่วยเอื้อให้ภัยคุกคามทางไซเบอร์เบาบางลง พร้อมทั้งมุ่งเน้นการพัฒนาขีดความสามารถของหน่วยงานภาครัฐและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ผลกระทบและคาดการณ์สถานการณ์ภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม และเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวต่อสาธารณะควบคู่กับการพัฒนาทักษะบุคลากรด้านซอฟต์แวร์และข้อมูล ให้มีความเชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ เพื่อสร้างความพร้อมและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัลของประเทศต่อไป

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 05

05 การท่องเที่ยว

""ท่องเที่ยวไทย สู่ความยั่งยืน"

จ.1

แผนแม่บทประเด็น (05) การท่องเที่ยว ให้ความสำคัญกับการรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวระดับโลก จึงเป็นส่วนสำคัญที่จะต้องพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งระบบ โดยมุ่งเน้นนักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพ สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว และมุ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวในสาขาที่มีศักยภาพ และยังคงรักษาจุดเด่นของประเทศด้านขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม อัตลักษณ์ความเป็นไทย ตลอดจนให้คุณค่ากับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมายระดับประเด็น คือ **ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศด้านการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้น รายได้จากการท่องเที่ยวของเมืองรองเพิ่มขึ้น และความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยดีขึ้น** ซึ่งมีส่วนในการสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนด

ทั้งนี้ เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่เริ่มระบาดตั้งแต่ช่วงเดือนธันวาคม 2562 ที่ผ่านมา ทำให้การท่องเที่ยวโลกหดตัวอย่างหนัก การเดินทางระหว่างประเทศยังมีข้อจำกัด รวมทั้งมาตรการจำกัดการเดินทางเข้าออกระหว่างประเทศ ทำให้ส่งผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมาลดลงอย่างมากในรอบสิบกว่าปี แม้ว่าจะมีการฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 แล้ว แต่ก็ยังไม่สามารถควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อที่กลายพันธุ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจากสถิตินักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทยของปี 2564 (จำนวนยอดสะสมเบื้องต้น) (International Tourist Arrivals to Thailand 2021) (มกราคม – ตุลาคม) ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พบว่าในปี 2563 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 6,692,775 คน และในปี 2564 มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพียง 106,117 คน ลดลงสูงสุดคิดเป็นร้อยละ 98 ในช่วงที่ผ่านมา

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

050001 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศด้านการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้น

จ.2

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศด้านการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้น ร้อยละ 22

โดยในช่วงปี 2561 – 2562 มีสัดส่วนคงที่อยู่ที่ร้อยละ 17.98 และ 18.21 ตามลำดับ แม้ว่ารายได้จากการท่องเที่ยวจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี แต่ขณะเดียวกันในช่วงปี 2563 ที่ผ่านมาประเทศไทยได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อภาคการท่องเที่ยวของไทยอย่างมาก โดยธุรกิจที่เกี่ยวเนื่องกับภาคการท่องเที่ยวสูญเสียโอกาสในการสร้างรายได้ และส่งผลให้อุตสาหกรรม

การท่องเที่ยวในประเทศไทยหยุดชะงัก โดยในปี 2563 สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP)ของประเทศด้านท่องเที่ยวหดตัวลดลงจากปี 2560 ถึงร้อยละ - 63.92 ดังนั้น ในการบรรลุเป้าหมายสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศด้านการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยในช่วงปี 2561 – 2565 คิดเป็นร้อยละ 22 ทำให้ประเทศไทยต้องมีสัดส่วน GDP ด้านการท่องเที่ยวอย่างน้อยอยู่ที่สัดส่วนร้อยละ 22.92 ต่อ GDP รวมของประเทศ จึงจะบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ นับเป็นประเด็นท้าทายอย่างยิ่งที่ประเทศไทยต้องรับมือจากความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะการดำเนินมาตรการผ่อนคลายตามมาตรการส่งเสริมเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจการท่องเที่ยว และการรองรับการแพร่ระบาดของโรคติดต่อร้ายแรงหรือโรคอุบัติใหม่ เป็นต้น

สัดส่วน GDP รวมของประเทศด้านการท่องเที่ยว ต่อ GDP รวมของประเทศ

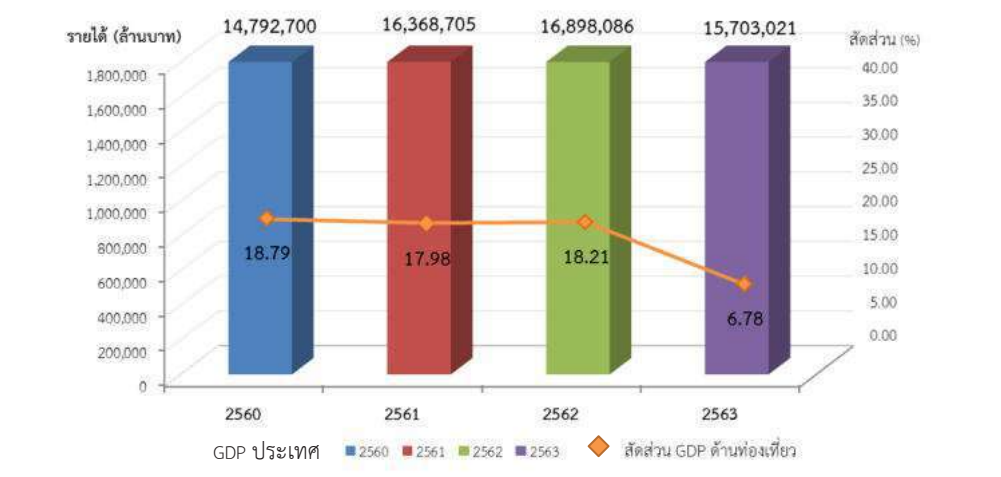

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

050002 รายได้จากการท่องเที่ยวในเมืองรองเพิ่มขึ้น

จ.2

ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อัตราส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวของเมืองหลักและเมืองรอง สัดส่วน 80 : 20

โดยในช่วงปี 2561 – 2562 สัดส่วนรายได้เมืองรองต่อเมืองหลักยังต่ำกว่าค่าเป้าหมายอย่างมาก เนื่องจากนักท่องเที่ยวต่างชาติ มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวในเมืองหลักเป็นส่วนใหญ่ แต่จากผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ระหว่างปี 2563 – 2564 ที่ผ่านมานั้น ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยลดลงอย่างมาก อย่างไรก็ดี

สัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวเมืองรองต่อรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งหมด

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

การท่องเที่ยวของประเทศไทยมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลายและเน้นความยั่งยืน มีการผสมผสานวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา และความเป็นไทยเพื่อสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยว ทำให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวกระจายไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวในเมืองรองมากขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าว ซึ่งภาครัฐและเอกชนได้มีมาตรการสนับสนุนและกระตุ้นการท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยเฉพาะการท่องเที่ยวในเมืองรองเพื่อการกระจายและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ส่งผลให้รายได้จากการท่องเที่ยวเมืองรองในปี 2564 มีอัตราเพิ่มขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 24.91 ซึ่งมากกว่าปี 2563 ที่ผ่านมาอย่างสูง ทั้งนี้ หากพิจารณาจากสัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวเมืองรองในช่วงปี 2561 เป็นต้นมานั้น พบว่ามีค่าเฉลี่ยสัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวเมืองรองอยู่ที่ร้อยละ 16.3 ซึ่งยังต้องดำเนินการกระตุ้นและสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวในเมืองรองมากยิ่งขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดให้มีอัตราส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวเมืองหลักร้อยละ 80 และเมืองรองร้อยละ 20 อีกทั้ง ประเทศไทยยังคงต้องให้ความสำคัญในการส่งเสริม และพัฒนาการท่องเที่ยวในเมืองรองอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งกำหนดมาตรการเพื่อรองรับการท่องเที่ยวอย่างปลอดภัยในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ต่อไป

050003 ความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยดีขึ้น

จ.2

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อันดับความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย โดย Travel & Tourism Competitiveness Index: TTCI อยู่ในอันดับ 1 ใน 30

โดยในปี 2562 ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (Travel & Tourism Competitiveness Index: TTCI) โดยสภาเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) อยู่ในอันดับที่ 31 จาก 140 ประเทศ ดีขึ้น 3 อันดับ จากปี 2560 คงที่ในอันดับที่ 3 ของอาเซียน รองจากสิงคโปร์และมาเลเซีย เนื่องจากการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (TTCI) มีการดำเนินการทุก ๆ 2 ปี โดยยังไม่มีการรายงานผลการจัดลำดับในปี 2564 ทำให้การประเมินสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายต้องเทียบเคียงจากการสำรวจและจัดอันดับ

อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันทางการท่องเที่ยวของไทยในด้านต่าง ๆ (TCCI) ปี 2562

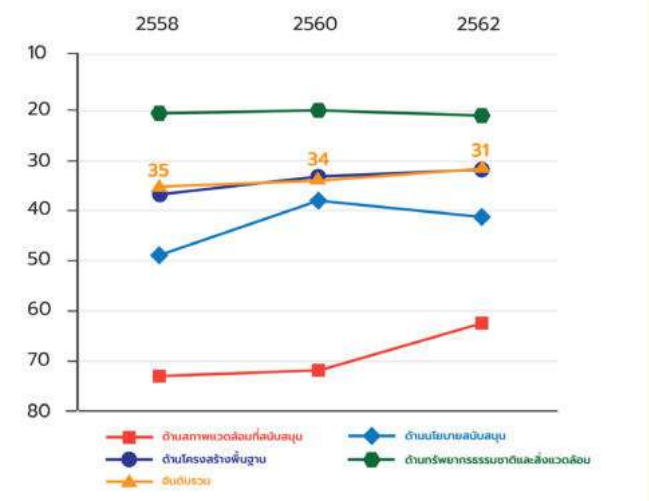

ขีดความสามารถในการแข่งขันของสถาบัน IMD โดยในปี 2564 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 28 จาก 64 เขตเศรษฐกิจทั่วโลก ขยับขึ้น 1 อันดับ จากอันดับที่ 29 ในปีที่แล้ว เมื่อพิจารณาจากปัจจัย 4 ด้านที่ใช้ในการจัดอันดับ ไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันดีขึ้นจากปีที่แล้วใน 3 ด้าน ได้แก่ ประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government Efficiency) ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (Business Efficiency) และโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ในขณะที่ด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Performance) มีอันดับที่ลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2563-2564) จากผลกระทบของการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ต่อภาพรวมเศรษฐกิจไทย โดยเฉพาะภาคการท่องเที่ยวและบริการสำหรับประเทศไทย จากแนวโน้มผลการจัดอันดับของไทยในช่วงที่ผ่านมา อาจกล่าวได้ว่าอันดับความสามารถในการแข่งขันค่อนข้างคงที่ แต่จะมีความผันผวนในปีที่ได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอกหรือสถานการณ์ภายในประเทศ ถึงแม้ในปี 2564 ไทยมีอันดับดีขึ้น 1 อันดับ นั้น ยังคงสะท้อนได้ว่าประเทศไทยยังมีความท้าทายในการปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงที่ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง ทั้งในเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ และการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของโลกอนาคต

ที่มา: IMD, WEF และ World Bank

ทั้งนี้ ยังคงมีประเด็นท้าทายที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทฯ ได้แก่ (1) การส่งเสริมประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่ทำให้นักท่องเที่ยวคนไทยและต่างชาตินึกถึงและตัดสินใจเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทย บนแนวคิดนักท่องเที่ยวมั่นใจว่าจะมีความสุขเมื่อได้มาและกลับไปอย่างปลอดภัย (2) การสร้างความเชื่อมั่นความปลอดภัยด้านสาธารณสุขและอนามัยให้เพิ่มมากขึ้น ตามโครงการมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย Amazing Thailand Safety & Health Administration (SHA) (3) การเพิ่มสมรรถนะของกลุ่มผู้เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้มีความยืดหยุ่นและสร้างสรรค์ในการปรับตัวได้อย่างรวดเร็วและเท่าทันการเปลี่ยนแปลงทั้งในภาวะวิกฤติและภาวะปกติ (4) การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำตลาดการท่องเที่ยวเชิงรุกและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับธุรกิจและชุมชนและ (5) การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมโดยปรับสมดุลใหม่เพื่อความยั่งยืนเพื่อรักษาธรรมชาติที่ฟื้นตัวดีขึ้นจากช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 มุ่งสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวบนพื้นฐานของการรักษาสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

ในการนี้ การบูรณาการความร่วมมือของภาครัฐและเอกชนนับเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง โดยภาคเอกชนต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับนโยบายของภาครัฐ และทิศทางการท่องเที่ยวสมัยใหม่ รวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ การแพร่ระบาดของเชื้อโรคอุบัติใหม่ ยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการดำเนินนโยบายการเปิดรับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว และยังส่งผลต่อความเชื่อมั่นในการเดินทางท่องเที่ยวอีกด้วย

แผนแม่บทฯ ประเด็น (05) การท่องเที่ยว

ประกอบด้วย 14 เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย โดยมีสถานะการบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1) กับเป้าหมายระดับประเด็น (Y2)

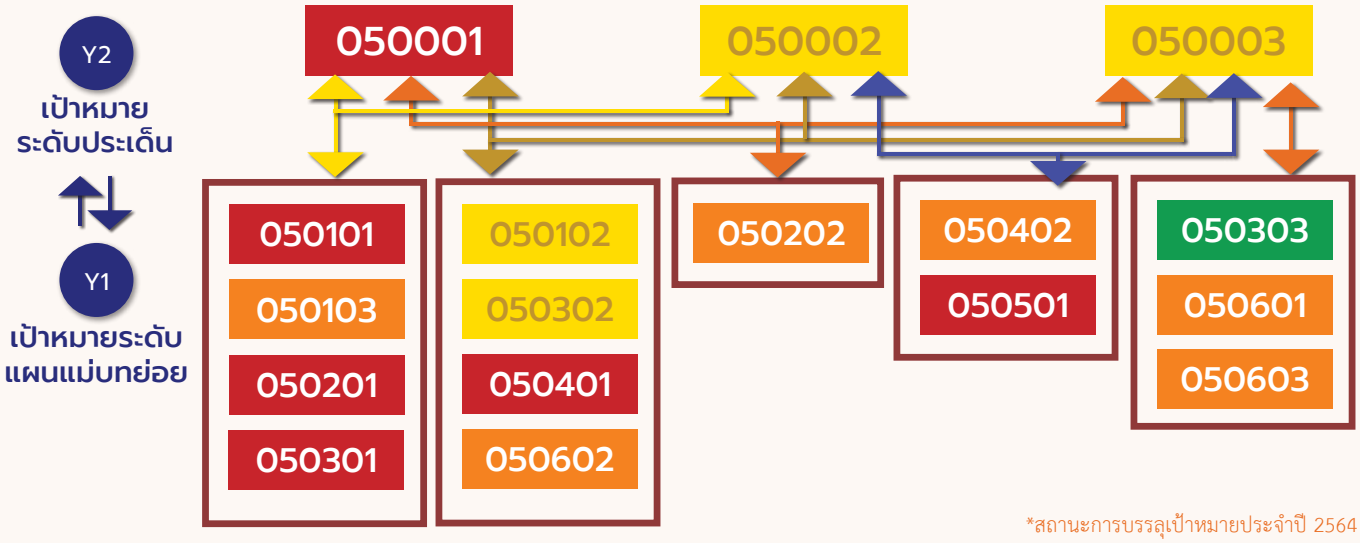

*สถานะการบรรลุเป้าหมายประจำปี 2564

050101

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 คือ อัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ขยายตัวร้อยละ 10

โดยเทียบเคียงจากรายได้จากการท่องเที่ยวชุมชนต้นแบบของ อพท. จำนวน 20 ชุมชน หดตัวถึงร้อยละ 40.30 ต่อเนื่องจากปี 2563 ที่หดตัวอยู่แล้วร้อยละ 46.54 ซึ่งหากพิจารณาร้อยละเฉลี่ยพบว่า มีส่วนทำให้รายได้โดยรวมลดลงร้อยละ 12.37 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับวิกฤต**

050102

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

เมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 คือ จำนวนเมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว เชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม เพิ่มขึ้น 5 เมือง

ในปี 2562 ประเทศไทยมีเมืองที่ได้รับการประกาศให้เข้าเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์กรยูเนสโก ทั้งหมด 4 แห่ง ทั้งนี้ หากสามารถผลักดันให้อย่างน้อย 1 จังหวัด ได้เป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ ในรอบการประกาศผลเดือนพฤศจิกายน 2564 จะส่งผลให้บรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**

050103

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

สินค้าท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมได้รับการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 คือ อัตราการขยายตัวของจำนวนสินค้าและบริการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมที่ได้รับการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา ขยายตัวร้อยละ 5

โดยเทียบเคียงจากจำนวนสินค้าและบริการที่ได้รับการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) โดยในปี 2564 มีการขึ้นทะเบียนสินค้า GI เพิ่มขึ้นเพียง 4 รายการ โดยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยเพียงร้อยละ 2.65 ต่อปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง**

050201

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ เพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 คือ อัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ ขยายตัวร้อยละ 5

โดยจำนวนนักท่องเที่ยวลดลงจาก 10,482,066 คน ในปี 2563 เป็น 3,513,737 คนในปี 2564 หรือลดลงร้อยละ 66.48 และรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจลดลงจาก 61,317 ล้านบาทในปี 2563 เป็น 7,565 ล้านบาทในปี 2564 หรือลดลงร้อยละ 87.66 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับวิกฤต**

050202

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

การเป็นจุดหมายปลายทางในการจัดการประชุมนานาชาติของไทย กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 คือ อันดับของไทยในการเป็นจุดหมายปลายทางใน การจัดการประชุมนานาชาติ ตามดัชนี International Congress and Convention Association (ICCA) อยู่อันดับ 1 ใน 23

โดยเทียบเคียงจากจำนวนการจัดประชุมของโลกเปรียบเทียบจำนวนการจัดประชุมของประเทศไทย ซึ่งพบว่าในปี 2563 จำนวนครั้งในการจัดประชุมนานาชาติของไทยมีการลดลงอย่างมีนัยสำคัญและเป็นไปในทิศทางเดียวกับสถานการณ์โลก โดยการจัดประชุมนานาชาติของโลกมีจำนวนลดลงถึงร้อยละ -73.73 ในขณะที่ประเทศไทยลดลง -72.35 เมื่อเทียบกับช่วงปี 2560 – 2562 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง**

050301

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย เพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 คือ อัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย ขยายตัวร้อยละ 5

จากข้อมูลรายได้จากการท่องเที่ยวสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย ในปี 2563 รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หดตัวอย่างมีนัยสำคัญถึงร้อยละ 99.6 จากปี 2562 ส่งผลให้ภาพรวมตั้งแต่ปี 2561 - 2563 หดตัวเฉลี่ยร้อยละ 30.04 ต่อปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง**

050302

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

อันดับด้านรายได้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 คือ อันดับด้านรายได้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย โดย Global Wellness Institute ดีขึ้น อยู่ในอันดับที่ 12

โดยเทียบเคียงจากผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน (IMD) ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับด้านสุขภาพ พบว่า หลังจากปี 2561 ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านสุขภาพดีขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานด้านสุขภาพของไทย ซึ่งในปี 2564 ปรับตัวดีขึ้นถึง 15 อันดับ จากปี 2561 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**

050303

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

สถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและบริการทางการแพทย์ได้รับมาตรฐานเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 คือ อัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ได้รับมาตรฐานการท่องเที่ยว เพิ่มขึ้นร้อยละ 5

โดยเทียบเคียงจากข้อมูลจำนวนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่ได้รับมาตรฐานในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2564 มีสถานประกอบการนวด และสถานประกอบการด้านสปา รวมเพิ่มขึ้นจำนวน 1,542 แห่ง หากพิจารณารวมตั้งแต่ปี 2561 พบว่า มีการขยายตัวเฉลี่ย ประมาณร้อยละ 66 ต่อปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีสถานการณ์บรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**บรรลุค่าเป้าหมาย**

050401

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

รายได้การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 คือ อัตราการขยายตัวของรายได้การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ ขยายตัวร้อยละ 5

โดยเทียบเคียงจากจำนวนเรือและวันท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวสำราญทางเรือในประเทศไทยเป็นข้อมูลเพื่อสะท้อนการเติบโตของรายได้ดังกล่าว จากรายงานของสมาคมล่องเรือสำราญระหว่างประเทศ (CLIA) พบว่า ในช่วงปี 2560 – 2562 มีอัตราการเติบโตในระดับสูง ขณะที่การประเมินสถานะของประเทศไทยพบว่ามีอัตราการเติบโตของจำนวนเรือและวันท่องเที่ยวในทิศทางเดียวกันกับภาพรวมของภูมิภาค แม้ว่าการเติบโตของจำนวนเรือจะต่ำกว่าเป้าหมาย โดยมีการเติบโตเพียงร้อยละ 4 ต่อปี แต่มีจำนวนวันท่องเที่ยวสูงถึงร้อยละ 15 ต่อปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับวิกฤต**

050402

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

การขยายตัวของท่าเรือท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 คือ จำนวนท่าเรือท่องเที่ยวในประเทศไทย เพิ่มขึ้น 2 ท่าเรือ

โดยในช่วงปี 2562 – 2564 มีท่าเทียบเรือที่อยู่ระหว่างพัฒนาให้เป็นท่าเรือท่องเที่ยว จำนวน 9 ท่า ขณะที่การพัฒนาท่าเรือแห่งใหม่รองรับการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำเป็นการเฉพาะ ยังจำกัดอยู่ในระยะของการศึกษาความเหมาะสมในการลงทุนและการออกแบบท่าเทียบเรือ โดยคาดว่า ณ สิ้นปี 2565 จะดำเนินการได้เพียงการปรับปรุงท่าเรือเดิมให้เป็นท่าเรือท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ขณะที่การพัฒนาท่าเรือแห่งใหม่จะยังไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างให้แล้วเสร็จได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง

050501

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ประเทศไทยเป็นจุดเชื่อมต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียน กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 คือ อัตราการขยายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางผ่านแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศสมาชิกอาเซียน ขยายตัวร้อยละ 5

โดยเทียบเคียงจากข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียนที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย ในปี 2563 จำนวนนักท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียนเดินทางเข้ามาในประเทศไทยจำนวน 3.74 ล้านคน ลดลงถึงร้อยละ 66 จากปี 2562 จึงอาจกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาคในช่วงปีที่ผ่านมามีแนวโน้มลดลง ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับวิกฤต

050601

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

นักท่องเที่ยวมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 คือ อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว โดย Travel & Tourism Competitiveness Index (TTCI) อยู่อันดับ 1 ใน 70

โดยเทียบเคียงจากจำนวนคดีความผิดอาญาที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ณ เดือนตุลาคมปี 2564 อยู่ที่ 69,759 คดี ลดลงจากปี 2563 ที่มีจำนวน 82,994 คดี หรือคิดเป็นอัตราลดลงร้อยละ 15.9 และลดลงจากปี 2562 ที่มีจำนวน 92,262 คดี หรือคิดเป็น ร้อยละ 10.05 สะท้อนให้เห็นถึงอัตราการเกิดคดีความผิดทางอาญาที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง

050602

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

โครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวมีคุณภาพและมาตรฐานดีขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 คือ อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมทางบกและทางน้ำ โดย Travel & Tourism Competitiveness Index (TTCI) อยู่อันดับ 1 ใน 50

โดยเทียบเคียงสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายจากการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศโดย IMD ซึ่งมีการจัดอันดับจากจำนวน 64 ประเทศทั่วโลก โดยประเทศไทยมีอันดับภาพรวมความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานอยู่อันดับที่ 43 (เพิ่มขึ้น 1 อันดับ จากปี 2563) ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง**

050603

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 คือ อันดับขีดความสามารถด้านความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ โดย Travel & Tourism Competitiveness Index (TTCI) อยู่อันดับ 1 ใน 110

โดยเทียบเคียงสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายจากการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศโดย IMD จากจำนวน 64 ประเทศทั่วโลก โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย (1) การบำบัดน้ำเสีย อยู่ในอันดับที่ 54 (2) ประสิทธิภาพการใช้น้ำ อยู่ในอันดับที่ 56 (3) ข้อตกลงด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในอันดับที่ 28 (4) มลภาวะทางอากาศ อยู่ในอันดับที่ 54 และ (5) การเจริญเติบโตของพื้นที่ป่า อยู่ในอันดับที่ 50 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง**

050101

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม เฉลี่ยร้อยละ 10

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชน และเอกลักษณ์ของสถานที่ จึงเป็นโอกาสให้เกิดการท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองรอง ซึ่งหากมีการส่งเสริมที่ตรงจุด รายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมจะสนับสนุนเป้าหมายการเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวให้กับพื้นที่เมืองรอง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการค้นหาฐานทุนวัฒนธรรมของพื้นที่ การเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า บริการ และแหล่งท่องเที่ยว การทำการตลาด ตลอดจนสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ทั้งนี้ ในปี 2563 ประเด็นท้าทายส่วนใหญ่อยู่ที่การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมไม่เพียงพอ การไม่มีเจ้าภาพหลักที่ชัดเจนจึงไม่สามารถบูรณาการกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างแท้จริง ตลอดจนปัญหาด้านศักยภาพในการบริหารจัดการท่องเที่ยวของชุมชน อีกทั้ง สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่เป็นความท้าทายของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ปัจจุบันกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาอยู่ระหว่างจัดเก็บข้อมูลรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพื่อให้ครบถ้วนสมบูรณ์ อย่างไรก็ตาม เบื้องต้นสามารถพิจารณาสถานการณ์รายได้จากการท่องเที่ยวโดยชุมชนขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) (อพท.) ซึ่งมีแนวคิดและกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ใกล้เคียงกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมได้ โดยในปีงบประมาณ 2564 พบว่า รายได้จากการท่องเที่ยว

รายได้จากการท่องเที่ยวชุมชน (หน่วย:บาท)

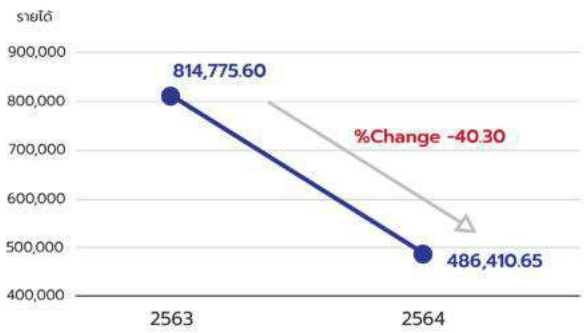

ที่มา: องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) (อพท.)

ชุมชนต้นแบบของ อพท. จำนวน 20 ชุมชน หดตัวถึงร้อยละ 40.30 ต่อเนื่องจากปี 2563 ซึ่งหดตัวอยู่แล้วร้อยละ 46.54 โดยการหดตัวอย่างรวดเร็วมาจากชุมชนตักบาตรรับอรุณที่มีรายได้ลดลงถึงร้อยละ 85.96 ซึ่งหากพิจารณาร้อยละเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักพบว่า มีส่วนทำให้รายได้โดยรวมลดลงร้อยละ 12.37 ทั้งนี้ การลดตัวลงอย่างรวดเร็วเป็นผลมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่มีการล็อกดาวน์ทั่วประเทศตามคำสั่งของศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 หรือ ศบค. เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โดยเฉพาะการแพร่ระบาดระลอกใหม่ในช่วงเดือนธันวาคม 2563 และในเดือนเมษายน 2564 ส่งผลให้หลายพื้นที่ไม่มีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยวตั้งแต่เดือนมกราคม 2564 ถึงปลายเดือนกันยายน 2564 อย่างไรก็ตาม ยังมีบางพื้นที่ท่องเที่ยวพิเศษที่สามารถเปิดดำเนินการท่องเที่ยวได้ตามปกติ ส่งผลให้มีรายได้เพิ่มสูงขึ้นเล็กน้อย ทั้งนี้ ค่าเป้าหมายที่กำหนดให้รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ขยายตัวร้อยละ 10 ต่อปี จึงมีความท้าทายอย่างมากสำหรับประเทศไทย

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในปีงบประมาณ 2564 มีการปรับปรุงประเด็นท้าทายเกี่ยวกับคำจำกัดความและแนวทางในการบูรณาการกันระหว่างหน่วยงาน โดยมีการจัดทำคำจำกัดความที่จะใช้ในการเก็บข้อมูลและการพัฒนาที่ตรงจุด การสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ กระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬาอยู่ระหว่างดำเนินการจัดเก็บรายได้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ซึ่งคาดว่าน่าจะได้หลักการและข้อมูลปีฐานเพื่อนำไปเปรียบเทียบได้ตั้งแต่ปี 2565 เพื่อให้การจัดเก็บรายได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึง มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างเพื่อพลิกโฉมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยโดยการเพิ่มสัดส่วนนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและรายได้สูงในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวให้หลากหลายไม่กระจุกตัว ปัจจุบันอยู่ระหว่างดำเนินโครงการสร้างสรรค์นวัตกรรมและเพิ่มมูลค่าวิถีไทย และโครงการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษเพื่อยกระดับแหล่งท่องเที่ยวสู่ระดับมาตรฐานสากล เพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับสินค้าและบริหาร รวมถึงพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ในส่วนของ อพท. เจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนในประเด็นนี้ อยู่ระหว่างเตรียมการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมรดกโลกสุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร ระยะ 5 ปี (2566-2570) เพื่อสร้างรายได้ให้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม พร้อมยกระดับเมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมให้เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ดี ที่ผ่านมาการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทำให้แผนงานส่วนใหญ่ไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย ทั้งนี้ ช่วงไตรมาสที่ 4 ของปี2564รัฐบาลมีนโยบายการเปิดรับนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศจึงเป็นโอกาสสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นและการรับรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ไทยเป็น Top of Mind สำหรับนักท่องเที่ยวคุณภาพ

050101

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ที่ผ่านมามีความพยายามในการจัดทำคำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม แต่ยังไม่สามารถแล้วเสร็จและนำไปใช้ได้ภายในปี 2564 อีกทั้งการกำหนดแนวทางในการส่งเสริมยังไม่สามารถบูรณาการกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างแท้จริง ซึ่งหลายหน่วยงานอยู่ระหว่างการพัฒนาตัวชี้วัดนี้ให้สามารถบรรลุเป้าหมายให้ได้มากที่สุด สำหรับประเด็นท้าทายสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ยืดเยื้อมาอย่างยาวนานส่งผลให้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมต้องหยุดชะงัก โดยเฉพาะการท่องเที่ยวที่มีการรวมกลุ่มของนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ดี การแพร่ระบาดในประเทศเริ่มคลี่คลายลงในช่วงตุลาคม 2564 ประกอบกับการผ่อนคลายมาตรการของ ศบค. และโครงการกระตุ้นการท่องเที่ยวโดยภาครัฐ อาทิ โครงการเราเที่ยวด้วยกัน โครงการทัวร์เที่ยวไทย ส่งผลให้การท่องเที่ยวเริ่มกลับมาฟื้นตัว รวมถึง นโยบายการเปิดรับนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศในเดือนพฤศจิกายน 2564 ซึ่งคาดว่าจะช่วยกระตุ้นสถานการณ์การท่องเที่ยวไทยได้อีกครั้ง

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ประเด็นท้าทายสำคัญที่ยังคงต้องเร่งพัฒนา คือ การบูรณาการการทำงานร่วมกันตลอดทั้งห่วงโซ่คุณค่า จึงควรหาแนวทางเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่เป็นองค์รวมอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้ง ควรใช้โอกาสจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด -19 เตรียมความพร้อมและยกระดับแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้ทันต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ผลักดันการเข้าถึงสื่อออนไลน์ของผู้ประกอบการในพื้นที่พิเศษเพื่อทำให้เกิดการท่องเที่ยววิถีใหม่ ทั้งในด้านการขายสินค้าท้องถิ่นออนไลน์และการสร้างการรับรู้สถานที่ท่องเที่ยวชุมชนผ่าน สื่อออนไลน์ เป็นต้น รวมถึง สร้างความเชื่อมั่นและการรับรู้ เพื่อให้ไทยเป็น Top of Mind สำหรับนักท่องเที่ยวคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักท่องเที่ยวเลือกที่จะมาท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นประเทศแรกภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมขึ้นอยู่กับฐานทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่อาจจะส่งผลต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม จึงควรมีการกำหนดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ (Carrying Capacity) ตลอดจนสร้างแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับการท่องเที่ยวรูปแบบดังกล่าว

050102

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

เมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

จำนวนเมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม จำนวน 5 เมือง

เมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนอกจากจะช่วยสนับสนุนให้เกิดการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่เมืองรองได้มากขึ้นแล้ว ยังเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว ทั้งนี้ เมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ คือ เมืองที่เป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก (UNESCO Creative Cities Network - UCCN) ซึ่งประเทศไทยจำเป็นต้องผลักดันผ่านประเด็นสำคัญ อาทิ การค้นหาอัตลักษณ์วัฒนธรรมของเมืองและชุมชน การพัฒนานวัตกรรมเพื่อต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น การบริหารจัดการเมืองและชุมชน และการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเพิ่มขึ้นของเมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวสร้างสรรค์และวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม ในปี 2563 คำจำกัดความของเมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมยังไม่ชัดเจน และการบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐแต่ละหน่วย ภาคเอกชน และภาคประชาชน ยังคงเป็นประเด็นท้าทาย อีกทั้ง สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้การดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

050102

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ปัจจุบันประเทศไทยมีเมืองที่ได้รับการประกาศให้เข้าเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์กรยูเนสโกจำนวน 4 แห่ง ประกอบด้วย (1) ภูเก็ต (Gastronomy, 2558) (2) เชียงใหม่ (Craft and Folk Art, 2560) (3) กรุงเทพมหานคร (Design, 2562) และ (4) สุโขทัย (Craft and Folk Art, 2562) ซึ่งเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโกเป็นเมืองที่เน้นการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ครอบคลุมสังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม การแลกเปลี่ยนถ่ายทอดประสบการณ์องค์ความรู้และกิจกรรมการสร้างรูปแบบใหม่ของความร่วมมือในระดับโลก และการประชาสัมพันธ์เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพ แสดงให้เห็นว่าทั้ง 4 เมืองมีศักยภาพที่จะดึงดูดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ ซึ่งปัจจุบันไทยอยู่ระหว่างเสนอให้จังหวัดเชียงรายและจังหวัดเพชรบุรีเข้าร่วมเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของ UNESCO ทั้งนี้ หากสามารถผลักดันให้อย่างน้อย 1 จังหวัด ได้เป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ ในรอบการประกาศผลเดือนพฤศจิกายน 2564 จะส่งผลให้บรรลุค่าเป้าหมายจำนวนเมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมในปี 2565 ได้

อัตราการขยายตัวของรายได้นักท่องเที่ยว

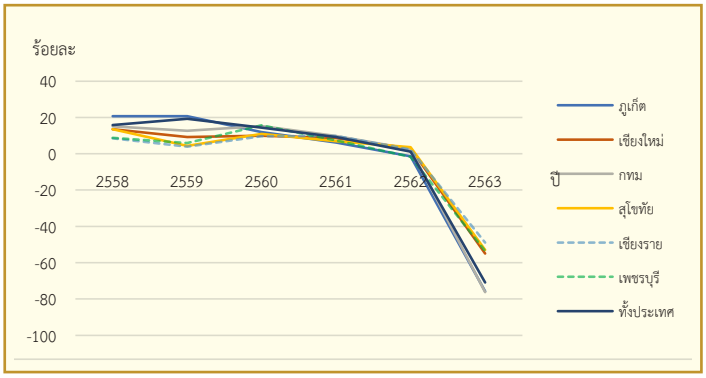

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในปีงบประมาณ 2564 หลายหน่วยงานดำเนินการค้นหาทุนทางวัฒนธรรมเพื่อต่อยอดพัฒนาสินค้าและบริการ ตลอดจนการพัฒนานวัตกรรมและพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเพิ่มขึ้นของเมืองและชุมชน ผ่านการจัดทำแผนงานและโครงการภายใต้งบประมาณและงบบูรณาการด้านการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว อาทิ โครงการพัฒนาทุนวัฒนธรรมท้องถิ่นสู่การสร้างสรรค์ตราสัญลักษณ์ (Story Telling To Branding) ของสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม และโครงการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษเพื่อยกระดับแหล่งท่องเที่ยวสู่ระดับมาตรฐานสากล ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในส่วนของการพัฒนาที่จะนำไปสู่การเข้าเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) ได้ดำเนินการพัฒนาและผลักดันให้จังหวัดเชียงรายและจังหวัดเพชรบุรี สมัครเข้าร่วมเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก (UNESCO Creative Cities Network-UCCN) ประจำปี พ.ศ.2564 โดยจังหวัดเชียงรายสมัครเข้าร่วมในฐานะเมืองสร้างสรรค์ด้านการออกแบบ ขณะที่จังหวัดเพชรบุรีสมัครเป็นเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหาร ทั้งนี้ ทั้งสองจังหวัดได้ผ่านการพิจารณาอย่างละเอียดครบตามจุดเน้นที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ขององค์การยูเนสโก อาทิ นโยบายและความมุ่งมั่นของเมือง การมีกลไกและการบริหารจัดการเพื่อแสดงถึงการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ เมืองเป็นที่รู้จักของนานาชาติ โครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งความพร้อมของการรับเป็นเจ้าภาพจัดงานระดับนานาชาติ และสถาบันการศึกษาที่จะเชื่อมโยงในการสืบทอด นอกจากนี้ อพท.อยู่ระหว่างเตรียมขยายเครือข่ายการพัฒนาเมืองเพื่อเข้าสู่มาตรฐานเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโกในพื้นที่อื่น ๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบ เช่น เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดน่าน และอีกหลายพื้นที่ เพื่อผลักดันให้เกิดการรับรู้ศักยภาพของประเทศไทยในระดับโลก

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าในปี 2564 จะมีการจัดทำคำจำกัดความของเมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม แต่ยังไม่แล้วเสร็จภายในปี อีกทั้งยังไม่มีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเมืองที่จะพัฒนาเป็นเมืองสร้างสรรค์และวัฒนธรรมที่ใช้ร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทย ส่งผลให้แต่ละหน่วยงานมีพื้นที่เป้าหมายที่แตกต่างกัน และดำเนินการโดยขาดการบูรณาการร่วมกัน ซึ่งยังคงเป็นประเด็นท้าทายต่อเนื่องในปีนี้ ในส่วนของการดำเนินงานเตรียมความพร้อมของเมืองยังมีอุปสรรคจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้บางกิจกรรมไม่สามารถดำเนินการได้ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัดที่ได้รับการประกาศเป็นสมาชิกเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโกแล้ว พบว่า รายได้จากการท่องเที่ยวไม่ได้ขยายตัวอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือใกล้เคียงกับอัตราการขยายตัวในภาพรวมของการท่องเที่ยว แสดงให้เห็นว่าการใช้ประโยชน์ของการเป็นเมืองสร้างสรรค์ยังไม่เต็มที่ ซึ่งอาจส่งผลให้ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทฯ การท่องเที่ยวด้านการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การผลักดันการเป็นเมืองสร้างสรรค์ของ UNESCO จำเป็นต้องเร่งบูรณาการระหว่างหน่วยงานในการค้นหาอัตลักษณ์ วัฒนธรรมของเมืองและชุมชน เพื่อคัดเลือกเมืองเป้าหมายโดยใช้นวัตกรรมมาต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ควบคู่กับบริหารจัดการเมืองและชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพ เช่น การเข้าไปมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนา ตลอดจนจัดทำแนวทางการพัฒนาเมืองและชุมชนตามแนวทางการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก อีกทั้ง ควรสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเพิ่มขึ้นของเมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยววิถีใหม่หรือ New Normal นอกจากนี้ เพื่อใช้ประโยชน์จากการประกาศให้เป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของ UNESCO ที่จะนำไปสู่การสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมภายในเมืองเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์และขยายผลสู่เมืองใกล้เคียง เช่น โครงการพัฒนาและส่งเสริมย่านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative District) ของสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เป็นต้น

050103

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

สินค้าท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมได้รับการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อัตราการขยายตัวของจำนวนสินค้าและบริการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมที่ได้รับการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาเฉลี่ยร้อยละ 5

สินค้าและบริการที่มีอัตลักษณ์เชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมที่ได้รับการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงการมีอัตลักษณ์และนวัตกรรมของสินค้าและบริการ ซึ่งเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการและดึงดูดให้นักท่องเที่ยวใช้จ่ายมากขึ้น ทั้งนี้ การพัฒนาควรให้ความสำคัญตั้งแต่การค้นหาอัตลักษณ์วัฒนธรรมของสินค้าท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม การยกระดับสินค้าและบริการ การขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างนวัตกรรมและขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา สำหรับปี 2563 มีประเด็นท้าทายที่สำคัญ คือ ความไม่ชัดเจนของคำจำกัดความและการไม่มีช่องทางในการรับจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาสำหรับสินค้าท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมโดยตรง นอกจากนี้ การยื่นขอจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญามีระยะเวลาในการดำเนินการค่อนข้างนานยังคงเป็นประเด็นท้าทาย

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ปัจจุบันยังไม่มีการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาในหมวดสินค้าท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมโดยตรง แต่หากพิจารณาจากจำนวนสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ของประเทศไทย ตั้งแต่ปี 2558 - 2563 พบว่า มีสินค้าที่ได้รับการขึ้นทะเบียน GI เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 15.36 ต่อปี แต่เมื่อพิจารณาปี 2564 ที่มีการจัดเก็บข้อมูลถึงเดือนเมษายน พบว่า มีการขึ้นทะเบียนสินค้า GI เพิ่มขึ้นเพียง 4 รายการ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้การดำเนิน

จำนวนสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)

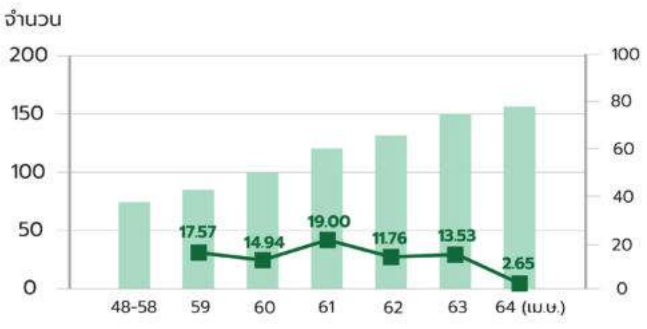

ที่มา: กรมทรัพย์สินทางปัญญา

การจัดเก็บข้อมูลและกระบวนการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาค่อนข้างล่าช้า ทั้งนี้ อัตราการขยายตัวยังคงสามารถเพิ่มขึ้นได้จากที่สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 คลี่คลายลง อย่างไรก็ดี จำนวนสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ของประเทศไทย ยังคงไม่สามารถแสดงถึงจำนวนสินค้าและบริการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมที่ได้รับการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาได้ครอบคลุม จึงไม่อาจสามารถสะท้อนตัวเลขและค่าเป้าหมายที่แท้จริงได้

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในปี 2564 กรมทรัพย์สินทางปัญญาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการลงพื้นที่เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับชุมชน พร้อมทั้งค้นหาอัตลักษณ์ และยกระดับสินค้าและบริการภายใต้โครงการพัฒนาต่อยอดสินค้าท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมด้วยทรัพย์สินทางปัญญา และโครงการพัฒนาต่อยอดสินค้าชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวด้วยทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อให้ผู้ประกอบการในชุมชนสามารถนำสินค้าในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเข้าสู่กระบวนการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา นอกจากนี้ กรมทรัพย์สินทางปัญญายังได้ดำเนินการพัฒนาการให้บริการโดยการพัฒนาระบบจดทะเบียนสิทธิบัตรให้มีประสิทธิภาพและปรับปรุงระบบกระบวนการออกใบรับรองต่าง ๆ ทางอิเล็กทรอนิกส์ของกรมทรัพย์สินทางปัญญาให้มีมาตรฐานตาม Certificate Authority (CA) นอกจากนี้ กรมทรัพย์สินทางปัญญายังได้ดำเนินการสรรหาบุคลากรภายนอกเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน และอยู่ระหว่างดำเนินการเพิ่มจำนวนสินค้า GI เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวให้เพิ่มขึ้น

050103

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ความไม่ชัดเจนของคำจำกัดความและการไม่มีช่องทางในการรับจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาสำหรับสินค้าท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมโดยตรง เป็นประเด็นที่ยังคงเป็นความท้าทายอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลให้ที่ผ่านมาขาดความเชื่อมโยงระหว่างการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม รวมถึงปัญหาขั้นตอนและระยะเวลาในการขึ้นทะเบียนที่ค่อนข้างนาน ทำให้การดำเนินการขึ้นทะเบียนสินค้าและบริการมีข้อจำกัด ถึงแม้ว่าที่ผ่านมาจะมีการสรรหาบุคลากรภายนอกเพิ่มเติม แต่ยังไม่สามารถทำให้ขั้นตอนและระยะเวลารวดเร็วขึ้นได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ยังคงเป็นปัญหาสำคัญ ถึงแม้ว่าจะมีการปรับรูปแบบการดำเนินกิจกรรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ แต่บางกิจกรรมที่ต้องมีการรวมกลุ่มกันยังคงมีจำเป็นที่จะต้องเลื่อนระยะเวลาออกไป อาทิ การลงพื้นที่เพื่อค้นหาอัตลักษณ์วัฒนธรรมของสินค้าท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ควรมีการดำเนินการจัดทำคำจำกัดความกลางให้แล้วเสร็จ พร้อมทั้งพิจารณาหาแนวทางในการจัดทำช่องทางการขึ้นทะเบียนสำหรับสินค้าท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมโดยตรง เพื่อให้การจัดเก็บข้อมูลสะท้อนตัวเลขที่แท้จริงและสามารถสร้างความเชื่อมโยงระหว่างสินค้าเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมได้ ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาเป็นไปในทิศทางเดียวกันระหว่างหน่วยงาน นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาการดำเนินการขึ้นทะเบียนให้มีประสิทธิภาพทั้งในด้านการปรับปรุงระบบและสรรหาบุคลากรเพิ่มเติม เพื่อให้หน่วยงานมีความคล่องตัวในการดำเนินงาน สำหรับประเด็นสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ควรมีการทำการตลาดที่หลากหลายมากขึ้น อาทิ การจัดงานส่งเสริมช่องทางการตลาดสินค้า GI ภายในประเทศ การสร้างองค์ความรู้ให้ผู้ประกอบการ GI พร้อมขยายตลาดสินค้า GI สู่ช่องทางออนไลน์ และการสร้างการรับรู้ในวงกว้าง

050201

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี

การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจเป็นการท่องเที่ยวที่ดึงดูดกลุ่มนักเดินทางเพื่อธุรกิจและนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถสร้างรายได้ทางตรงในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและรายได้ทางอ้อมให้แก่ธุรกิจที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในการบรรลุเป้าหมายต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญในการขับเคลื่อน ได้แก่ (1) ความพร้อมของสินค้าและบริการของการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ (2) การตลาดท่องเที่ยวเชิงธุรกิจที่มีประสิทธิภาพ (3) การบริหารจัดการกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงธุรกิจให้บรรลุเป้าหมาย และ (4) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวต่อเนื่องหลังจากการประชุม ที่ผ่านมา แม้ว่าการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจจะมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงกระจุกตัวอยู่ในเมืองหลักที่มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก ทั้งนี้ ในปี 2563 การที่นักท่องเที่ยวต่างชาติยังไม่สามารถเดินทางมายังประเทศไทยได้ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมและรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจอย่างมาก จึงนับเป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญที่ควรเร่งพัฒนา

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ส่งผลต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2563 ทำให้การท่องเที่ยวระหว่างประเทศหดตัวจากมาตรการควบคุมการระบาดและการจำกัดการเดินทางระหว่างพื้นที่ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจของไทยอย่างมีนัยสำคัญ โดยจำนวนนักท่องเที่ยวลดลงจาก 10,482,066 คนในปี 2563 เป็น 3,513,737 คนในปี 2564 หรือลดลงร้อยละ 66.48 และรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจลดลงจาก 61,317 ล้านบาทในปี 2563 เป็น 7,565 ล้านบาทในปี 2564 หรือลดลงร้อยละ 87.66 หากพิจารณาแล้ว พบว่าส่วนใหญ่เป็นผล

รายได้จากนักเดินทางไมซ์

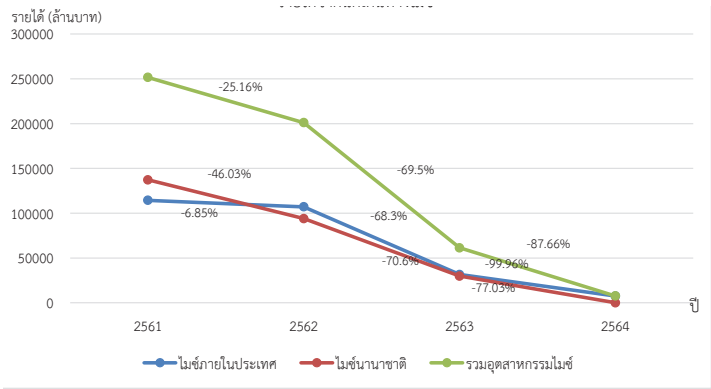

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน)

050201

มาจากการลดลงของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจระหว่างประเทศ ซึ่งลดลงกว่าร้อยละ 99.96 เป็นการลดลงอย่างต่อเนื่องจากปี 2562 ทั้งนี้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ประกอบกับการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลให้พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเชิงธุรกิจในอนาคตเปลี่ยนแปลงไปตามวิถีใหม่ หรือ New Normal ดังนั้น ค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ที่การขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี ในปี 2565 จึงเป็นความท้าทายอย่างสูงสำหรับประเทศไทยในการบรรลุเป้าหมาย

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในปี 2564 ในการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพของไทยในการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน) (สสปน.) ได้มีการดำเนินการที่สำคัญภายใต้โครงการเปิดเมืองปลอดภัยจัดงานไมซ์มั่นใจด้วยมาตรฐาน ด้วยการผลักดันเมืองท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ (Mice City) 10 เมือง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นครราชสีมา ขอนแก่น อุดรธานี เชียงใหม่ พิษณุโลก พัทยา สุราษฎร์ธานี ภูเก็ต และหาดใหญ่ เป็นการกระตุ้นและขับเคลื่อนให้องค์กรภาครัฐและเอกชนจัดประชุมสัมมนาในทั่วประเทศ นอกจากนี้ เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 สสปน. ได้ดำเนินการยกระดับมาตรฐานสถานที่จัดงานประเทศไทย หรือ Thailand MICE Venue Standard (TMVS) สำหรับสถานที่จัดงาน ผู้จัดงาน และผู้ร่วมงาน พร้อมทั้งพัฒนาการยกระดับมาตรฐานสถานที่จัดงานอาเซียน หรือ ASEAN MICE Venue Standard (AMVS) โดยเพิ่มเติมแนวปฏิบัติด้านสุขอนามัยในการจัดงานในทุกพื้นที่ของประเทศ เพื่อรองรับการเติบโตของนักท่องเที่ยวเชิงธุรกิจจากทั่วโลกให้สอดคล้องกับวิถีใหม่ในอนาคต และจากการที่นักท่องเที่ยวต่างชาติที่ยังไม่สามารถเดินทางเข้ามาร่วมงานในประเทศได้ จึงมีการจัดประชุมแบบ Virtual Meeting Space เพื่อสนับสนุนการจัดงานในรูปแบบผสมผสานที่เป็นการจัดงานในรูปแบบปกติร่วมกับการจัดงานรูปแบบออนไลน์

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ยืดเยื้อมาตั้งแต่ปี 2563 ทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาติยังคงไม่สามารถเดินทางมายังประเทศไทยได้ ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมในประเทศและรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ ผู้ประกอบการจึงได้เปลี่ยนรูปแบบการจัดกิจกรรมเป็นแบบ Virtual Event มากขึ้น ทั้งในรูปแบบการจัดประชุมและการแสดงสินค้า ดังนั้น ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 จึงให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจในประเทศเป็นสำคัญเพื่อทดแทนรายได้จากต่างประเทศที่หายไป ทั้งนี้ ประเด็นท้าทายที่เป็นอุปสรรคสำคัญ คือ การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจในอนาคตอาจเปลี่ยนแปลงไปตามวิถีใหม่ หรือ New Normal จะส่งผลต่อพฤติกรรมให้มีแนวโน้มเป็นการจัดกิจกรรมผ่านสื่อออนไลน์มากขึ้น ซึ่งจะเกิดผลกระทบต่อรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจอย่างมาก และอาจส่งผลให้ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทฯ การท่องเที่ยวด้านการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมท่องเที่ยวเชิงธุรกิจภายในประเทศ โดยเฉพาะการจัดประชุม การจัดนิทรรศการ และการแสดงสินค้า เพื่อเป็นการสร้างการรับรู้ด้านความพร้อมของประเทศแก่ชาวต่างชาติ ควบคู่ไปกับเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานของเมืองท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ (Mice City) ซึ่งจะช่วยกระจายความเจริญไปยังเมืองอื่น ๆ ได้ นอกจากนี้ ควรขับเคลื่อนการยกระดับมาตรฐานสถานที่ด้านความปลอดภัยให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงวิถีใหม่ โดยการจัดทำมาตรฐานและมอบเครื่องหมายรับรองเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ดี รูปแบบการจัดกิจกรรมในอนาคตอาจเปลี่ยนแปลงไปในรูปแบบออนไลน์มากขึ้น ซึ่งอาจส่งผลให้รายได้จากการท่องเที่ยวทางตรงและธุรกิจที่เชื่อมโยงลดลง ทุกภาคส่วนจึงควรบูรณาการร่วมกันเพื่อสร้างภาพลักษณ์การเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวเชิงธุรกิจให้มีความเชื่อมั่นในการเดินทางเข้ามาจัดกิจกรรมในประเทศ

050202

จ.3

แผนแม่บทย่อย

แผนย่อยการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

การเป็นจุดหมายปลายทางในการจัดการประชุมนานาชาติของไทย

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อันดับของไทยในการเป็นจุดหมายปลายทางในการจัดประชุมนานาชาติตามดัชนี International Congress and Convention Association (ICCA) อยู่ใน 23 อันดับแรก

การส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางในการจัดประชุมนานาชาตินับเป็นโอกาสสำคัญในการสร้างรายได้ให้แก่ประเทศไทยอีกทางหนึ่ง เนื่องจากการจัดประชุมนานาชาติเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่สามารถสร้างรายได้ทางตรงให้แก่การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ และสามารถกระจายรายได้ไปยังภาคธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องได้ จากศักยภาพและความพร้อมด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยซึ่งมีภูมิประเทศและแหล่งท่องเที่ยวสวยงามที่หลากหลาย รวมทั้งมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรองรับการเดินทางท่องเที่ยว อย่างไรก็ดี แม้ว่าประเทศไทยได้บรรลุเป้าหมายของการเป็นจุดหมายปลายทางในการจัดประชุมในปี 2561 แล้ว แต่การรักษาอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจนับเป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญ ดังนั้น ประเทศไทยจึงต้องให้ความสำคัญกับความพร้อมของสินค้าและบริการในการสนับสนุนการประชุมนานาชาติ อาทิ ประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงการจัดทำแผนการประชุม โดยบูรณาการร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชนเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพเข้ามายังประเทศไทย

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย การจัดอันดับการเป็นจุดหมายปลายทางในการจัดประชุมนานาชาติที่ผ่านมาอ้างอิงดัชนีของสมาคมศูนย์ประชุมนานาชาติ (International Congress and Convention Association หรือ ICCA) ซึ่งโดยปกติมีการประกาศการจัดอันดับเป็นประจำทุกปี แต่ในช่วงการแพร่ระบาดของสถานการณ์โควิด-19 สมาคมฯ จึงไม่ได้มีการประกาศอันดับที่เกี่ยวข้องกับการประชุมนานาชาติตั้งแต่ปี 2563 ดังนั้น จึงได้เทียบเคียงสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายกับจำนวนการจัดประชุมของโลกเปรียบเทียบจำนวนการจัดประชุมของประเทศไทย ซึ่งพบว่าในปี 2563 จำนวนครั้งในการจัดประชุมนานาชาติของไทยมีการลดลงอย่างมีนัยสำคัญและเป็นไปในทิศทางเดียวกับโลกเนื่องจากผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 โดยการจัดประชุมนานาชาติของโลกมีจำนวนลดลงถึงร้อยละ -73.73 ในขณะที่ประเทศไทยลดลง -72.35 เมื่อเทียบกับช่วงปี 2560 – 2562 อันเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่มีการควบคุมการเดินเดินทางทั้งในและต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม อาจประเมินได้ว่าสถานการณ์อันดับของการเป็นจุดหมายปลายทางในการจัดประชุมนานาชาติของไทยยังคงมีท้าทายอย่างยิ่งในการบรรลุค่าเป้าหมายในปี 2565 ที่อยู่ในอันดับที่ 20

จำนวนการจัดประชุมนานาชาติ

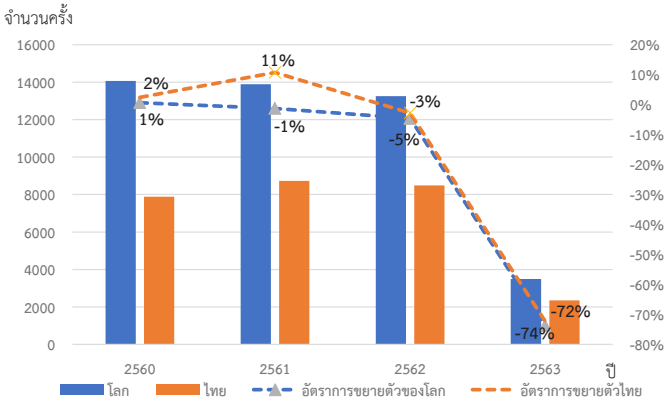

ที่มา: ICCA

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในการผลักดันให้ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางในการจัดประชุมนานาชาติได้มีการดำเนินการยกระดับศักยภาพผู้ประกอบการภายใต้โครงการ Upskill - Reskill เพื่อพัฒนาการจัดงานแบบดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพและสามารถแข่งขันได้ อีกทั้ง ยังมีการจัดงาน IBTM World Virtual 2020 ในการเตรียมความพร้อมให้ผู้ประกอบการนำเครื่องมือและแพลตฟอร์มใหม่ ๆ มาปรับใช้ในการทำธุรกิจ เพื่อขยายกลุ่มลูกค้าและสร้างการรับรู้แก่นักท่องเที่ยวเชิงธุรกิจถึงศักยภาพการบริหารจัดการภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทั้งนี้ ได้มีการขับเคลื่อน 10 เมืองไมซ์พร้อมกับกำหนดมาตรฐานด้านสุขอนามัยของระบบบริการและสถานประกอบการต่าง ๆ ตามหลักเกณฑ์ Thailand MICE Venue Standard (TMVS) และ MICE New Normal ให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวแบบวิถีใหม่ หรือ New Normal อย่างไรก็ดี ในช่วงครึ่งปีหลังประเทศไทยได้มีการเข้าร่วมประมูลสิทธิ์งานเมกกะอีเว้นท์ และได้รับสิทธิ์เป็นเจ้าภาพจัดงานที่มีชื่อเสียงระดับโลกในประเทศไทย อาทิ งาน IEEE Technology & Engineering Management Conference Asia Pacific 2021 งาน Hua Hin Women’s Half Marathon 2022 Partner with Nagoya Women’s Marathon โดยสร้างความร่วมมือกับประเทศญี่ปุ่น เพื่อยกระดับงาน Mega Event สู่ระดับสากล นอกจากนี้ สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ(องค์การมหาชน) (สสปน.) ดำเนินการจัดงานไมซ์ไทยร่วมใจสร้างชาติ เพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญและความพร้อมของเมือง MICE CITY ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยให้เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ

050202

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย อุตสาหกรรมไมซ์เป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 โดยตรง ในระยะที่ผ่านมาผู้ประกอบการอุตสาหกรรมไมซ์มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดงาน เป็นแบบ Virtual Event หรือ Hybrid Event ที่มีการผสมผสานระหว่างรูปแบบ Online และ Offline ทั้งนี้ เมื่อสถานการณ์คลี่คลายลงในระยะต่อไปควรมีการปรับรูปแบบการจัดงานให้สอดคล้องกับมาตรการสาธารณสุข อาทิ การออกแบบงานเพื่อลดการสัมผัส และการจำกัดขนาดและจำนวนผู้เข้าร่วมงานในสถานที่จริง ซึ่งเป็นข้อกำหนดสำคัญที่ท้าทายต่อเป้าหมายการเป็นจุดหมายปลายทางในการจัดการประชุมนานาชาติของไทย ประกอบกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทค่อนข้างมากตั้งแต่ในช่วงแรกของสถานการณ์การแพร่ระบาด ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมและความต้องการของผู้จัดงานมีความหลากหลายรูปแบบมากขึ้น นับเป็นแรงกระตุ้นสำคัญที่จะทำให้ผู้ประกอบธุรกิจไมซ์ต้องเร่งปรับตัวและพัฒนาธุรกิจให้สามารถแข่งขันได้ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป พร้อมทั้งพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่จัดงานและโครงสร้างพื้นฐานโดยรอบให้มีประสิทธิภาพด้วย

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้ประเทศไทยเป็นจุดหมายของการประชุมนานาชาติ จำเป็นต้องเร่งส่งเสริมและกำหนดมาตรการสนับสนุนการจัดประชุมนานาชาติ เพื่อดึงดูดผู้จัดการประชุมควบคู่กับการนำเสนอสินค้าและบริการที่มีความหลากหลายมากขึ้น พร้อมทั้งเตรียมความพร้อมทางด้านโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยว รวมถึงมุ่งเน้นการสื่อสารทางการตลาดเชิงรุกไปยังกลุ่มผู้ซื้อที่มีศักยภาพผ่านช่องทางออนไลน์ และการสร้างพันธมิตรทางธุรกิจระหว่างภาครัฐและเอกชน เพื่อเป็นการสนับสนุนให้ผู้ประกอบการไทยสามารถเข้าถึงการประมูลสิทธิ์การจัดงานที่มีศักยภาพได้

050301

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทยเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย ขยายตัวร้อยละ 5

รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย หมายถึง รายได้มวลรวมที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีจุดประสงค์เพื่อรักษาฟื้นฟูสุขภาพร่างกาย จิตใจ และความงาม ด้วยการแพทย์ทุกแขนง รวมถึงการใช้องค์ความรู้ด้านต่าง ๆ และภูมิปัญญาไทยเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ซึ่งการพัฒนาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายต้องให้ความสำคัญกับ 5 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ (1) การพัฒนาสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้อง (2) การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในกระบวนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (3) การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพฯ (4) การตลาดที่เจาะกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ และ (5) การพัฒนาฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องและการสร้างความเชื่อมั่นต่อนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ การจำกัดการเดินทางทั้งภายในและระหว่างประเทศ อันเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่รุนแรงทั่วโลก ตลอดทั้งปี 2563 เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้รายได้จากการท่องเที่ยวหดตัวอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย ซึ่งเป็นการให้บริการที่ไม่สามารถเว้นระยะห่างทางสังคมได้

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย จากข้อมูลรายได้จากการท่องเที่ยวสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย ของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ที่ครอบคลุม 4 กิจกรรมหลัก ได้แก่ (1) บริการรักษาพยาบาล (2) บริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพ (3) ศูนย์วิชาการทางการแพทย์ และ (4) ผลิตภัณฑ์สุขภาพ พบว่า ปี 2563 รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หดตัวอย่างมีนัยสำคัญถึงร้อยละ 99.6 จากปี 2562 ซึ่งมีสาเหตุหลักมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด - 19

อัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย ปี พ.ศ. 2561-2563

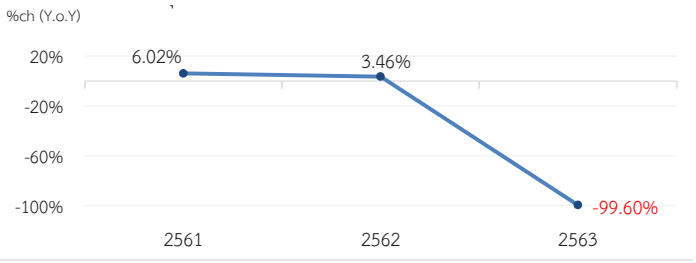

ที่มา: กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข

050301

ส่งผลให้ภาพรวมตั้งแต่ปี 2561 - 2563 หดตัวเฉลี่ยร้อยละ 30.04 ต่อปี นอกจากนี้ แม้ว่าสถานการณ์การท่องเที่ยวในปี 2564 มีแนวโน้มที่จะดีขึ้นจากปี 2563 แต่ยังไม่สามารถกลับมาเท่ากับช่วงที่สถานการณ์ปกติ เนื่องจากการเดินทางระหว่างประเทศยังคงมีระเบียบและข้อจำกัดค่อนข้างมาก รวมทั้งมาตรฐานความสะอาดและปลอดภัยที่สูงขึ้นในการให้บริการ ทำให้การขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในปี 2564 มีความท้าทายอย่างสูงที่จะบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดให้รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพขยายตัวร้อยละ 5 ในปี 2565

การดำเนินงานที่ผ่านมา การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย ได้รับความสนใจจากหลายภาคส่วนในระยะที่ผ่านมา เนื่องจากเป็นแนวโน้มการท่องเที่ยวที่สำคัญภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 โดยการดำเนินงานหลักๆ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ (1) ด้านอุปสงค์ ให้ความสำคัญกับการสร้างการรับรู้ และขยายตลาดนักท่องเที่ยว อาทิ โครงการส่งเสริมกลุ่ม Amazing Health and Wellness in Thailand และโครงการขยายตลาดนักท่องเที่ยวกลุ่มสุขภาพเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และสร้างภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และ (2) ด้านอุปทาน ให้ความสำคัญกับการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อาทิ โครงการพัฒนามาตรฐานนวดไทยในระดับสากล เพื่อรองรับการประกาศเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของมวลมนุษยชาติของ UNESCO เป็นต้น นอกจากนี้ เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ได้มีการส่งเสริมและพัฒนาสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ และสถานพยาบาลภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งสถานที่กักกันตัวในโรงพยาบาลทางเลือก (Alternative Hospital Quarantine: AHQ) และสถานกักกันตัวในกิจการเพื่อสุขภาพ (Wellness Quarantine: WQ) ให้เป็นไปตามมาตรฐาน และมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวประเภทพิเศษทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่เข้ามารับการรักษาพยาบาล และทำกิจกรรมเพื่อสุขภาพในประเทศไทย

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ยังคงเป็นประเด็นท้าทายต่อเนื่องจากปี 2563 ที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาในประเทศไทยน้อยลงอย่างมาก แม้ว่าประเทศไทย จะมีมาตรการเปิดรับนักท่องเที่ยวต่างชาติภายใต้มาตรการเฉพาะต่าง ๆ อาทิ วีซ่าสำหรับนักท่องเที่ยวประเภทพิเศษ (Special Tourist VISA) Phuket Sandbox และสมุย Plus Sandbox แต่ยังคงไม่เพียงพอต่อการทำให้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย กลับมาขยายตัวได้ อีกทั้ง ยังส่งผลให้โครงการอบรมต่าง ๆ ที่จะช่วยยกระดับบุคลากรและสถานประกอบการ ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังมีความท้าทายจากการที่สถานบริการและแรงงานด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อยู่นอกระบบของภาครัฐจำนวนมาก จึงเข้าไม่ถึงความช่วยเหลือของภาครัฐ อาทิ การกระจายวัคซีน และมาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยว เป็นต้น ทำให้สถานประกอบการหลายแห่งไม่สามารถเปิดให้บริการได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เนื่องจากปัจจุบันยังคงมีการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 อย่างต่อเนื่องในระยะสั้น จึงควรให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมของอุปทานด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้สามารถให้บริการภายใต้สถานการณ์ที่ยังไม่ปกติได้ โดยเฉพาะการกระจายวัคซีนให้ทั่วถึง และการยกระดับมาตรฐานความสะอาดและปลอดภัยของสถานประกอบการ ตลอดจนสร้างมูลค่าเพิ่มและเพิ่มช่องทางการขายให้สินค้าและบริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ให้สอดรับกับแนวโน้มการท่องเที่ยวในระยะต่อไป ในขณะเดียวกัน ควรมีมาตรการกระตุ้นการเดินทางท่องเที่ยวทั้งภายในและระหว่างประเทศที่จูงใจให้นักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเข้ามาในประเทศไทยได้สะดวกมากขึ้น อย่างไรก็ดี จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ฟื้นตัวค่อนข้างช้า การบรรลุค่าเป้าหมายในปี 2565 จึงยังคงมีความท้าทายสูง ดังนั้น เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี จึงควรพิจารณาให้ความสำคัญกับการลงทุนขนาดใหญ่ หรือ Mega Project ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ เพื่อให้สามารถดึงดูดการท่องเที่ยวมูลค่าสูงได้ในระยะยาว

050302

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

อันดับรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยดีขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อันดับรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย อยู่ในอันดับที่ 12 โดย Global Wellness Institute

ประเทศไทยมีจุดแข็งในด้านให้บริการสุขภาพ จึงให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงจุดแข็งดังกล่าวสู่การสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว ผ่านการพัฒนาสินค้าและบริการ บุคลากร และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสร้างความเชื่อมั่น และส่งเสริมการตลาดอย่างตรงเป้า ซึ่งในระยะที่ผ่านมาประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมาอย่างต่อเนื่อง สังเกตได้จากอันดับรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยสถาบัน Global Wellness Institute (GWI) ที่ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 13 ของโลกตั้งแต่ปี 2557 - 2561 อย่างไรก็ดี สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 และสินค้าและบริการเชิงสุขภาพที่ไม่ได้รับมาตรฐานในระดับสากล เป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญในการบรรลุเป้าหมาย

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย สถาบันจัดอันดับ GWI ไม่ได้จัดทำรายงานอันดับรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมาเป็นระยะเวลา 3 ปี ตั้งแต่ปี 2562-2564 โดยจากรายงานผลการจัดอันดับล่าสุดในปี 2561 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอยู่ในอันดับที่ 13 ของโลก ห่างจากค่าเป้าหมายที่กำหนดให้ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 12 ภายในปี 2565 เพียง 1 อันดับ ทั้งนี้ หากพิจารณาจากผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน โดย International Institute for Management Development (IMD) ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับด้านสุขภาพ พบว่า หลังจาก

อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2561 - 2564

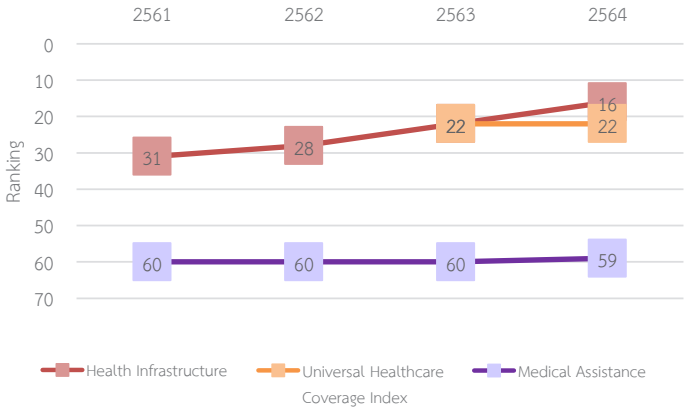

ที่มา: รายงานผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน โดย IMD

ปี 2561 ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านสุขภาพดีขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานด้านสุขภาพของไทย ซึ่งในปี 2564 ปรับตัวดีขึ้นถึง 15 อันดับ จากปี 2561 ซึ่งถือเป็นทิศทางที่ดีสำหรับประเทศไทยในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และมีแนวโน้มในการบรรลุค่าเป้าหมายอันดับรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในปี 2565

การดำเนินงานที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการสร้างความเชื่อมั่น และรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในระดับโลก โดยพัฒนามาตรฐาน Amazing Thailand Safety and Health Administration (SHA) และ SHA Plus ที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล และเร่งกระตุ้นให้สถานประกอบการเข้ารับมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง โดยข้อมูล ณ วันที่ 8 พ.ย.2564 พบว่ามีผู้ประกอบการด้านสุขภาพได้รับมาตรฐาน SHA แล้ว 888 แห่ง และได้รับมาตรฐาน SHA Plus จำนวน 192 แห่ง อีกทั้ง ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพตามศักยภาพและอัตลักษณ์ของพื้นที่ เพื่อกระจายรายได้สู่ชุมชนและเมืองท่องเที่ยวรอง ตลอดจนสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อาทิ โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างยั่งยืนของชุมชน และโครงการยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพล้านนา เป็นต้น นอกจากนี้ ประเทศไทยได้เพิ่มเติมรูปแบบการตรวจลงตราสำหรับนักท่องเที่ยวคุณภาพ คือ Special Tourist Visa (STV) สามารถอยู่ในประเทศไทยได้สูงสุด 270 วัน ซึ่งครอบคลุมถึงนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จึงเป็นช่องทางพิเศษที่จูงใจให้มีนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสามารถเดินทางเข้ามาในประเทศไทยได้มากขึ้น

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการหดตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย และก่อให้เกิดการชะลอตัวของการเดินทางท่องเที่ยวทั่วโลก ทั้งนี้ หากประเทศไทยสามารถปรับตัว และเปิดให้บริการได้ตามปกติก่อนประเทศคู่แข่ง อาจส่งผลให้อันดับรายได้ปรับตัวดีขึ้นได้ นอกจากนี้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ยังส่งผลให้การดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะโครงการประเภทฝึกอบรมและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จำเป็นต้องยกเลิกหรือปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินโครงการ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ประเทศไทยต้องมุ่งเน้นการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ทั้งในประเด็นของโครงสร้างพื้นฐานด้านสุขภาพ อำนวยความสะดวกในการเดินทางของนักท่องเที่ยวกลุ่มสุขภาพ (Ease of Travelling) ผ่านมาตรการวีซ่าประเภทต่าง ๆ และส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวในประเทศไทย นอกจากนี้ ควรเร่งพัฒนาอุปทานด้านการท่องเที่ยวให้มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวในช่วงที่ยังคงมีการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 โดยให้ความสำคัญกับการผลักดันให้สถานประกอบการ เข้ารับมาตรฐาน SHA และ SHA+ อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะรายย่อย ตลอดจนพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้สอดรับกับการท่องเที่ยววิถีใหม่ (New Normal)

050303

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

สถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและบริการทางการแพทย์ได้รับมาตรฐานเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ได้รับมาตรฐานการท่องเที่ยว เฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี

คุณภาพและมาตรฐานของสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นปัจจัยสำคัญต่อการตัดสินใจเข้าใช้บริการของนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย การเพิ่มขึ้นของจำนวนสถานประกอบการที่มีคุณภาพ จะทำให้มีโอกาสในการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวได้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมาประเทศไทยต้องเผชิญกับความท้าทายด้านการบังคับใช้กฎหมายที่จูงใจให้สถานประกอบการเข้ารับมาตรฐานมากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้สถานประกอบการได้รับมาตรฐานมากขึ้น ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนายกระดับคุณภาพมาตรฐานสถานประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การสร้างความตระหนักของฝั่งอุปสงค์ และการบังคับใช้กฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้อง

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ปัจจุบันยังไม่มีการเก็บข้อมูลจำนวนสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและบริการทางการแพทย์ที่ครอบคลุมครบถ้วน จึงพิจารณาเทียบเคียงได้จากข้อมูลจำนวนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่ได้รับมาตรฐาน จากกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ที่กำหนดมาตรฐานสถานประกอบการ 3 ประเภท ได้แก่ นวดเพื่อเสริมความงาม นวดเพื่อสุขภาพ และกิจการสปา โดยในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2564 มีสถานประกอบการนวดและสถานประกอบการด้านสปา รวมเพิ่มขึ้นจำนวน 1,542 แห่ง หากพิจารณารวมตั้งแต่ปี 2561

จำนวนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่ได้รับมาตรฐาน

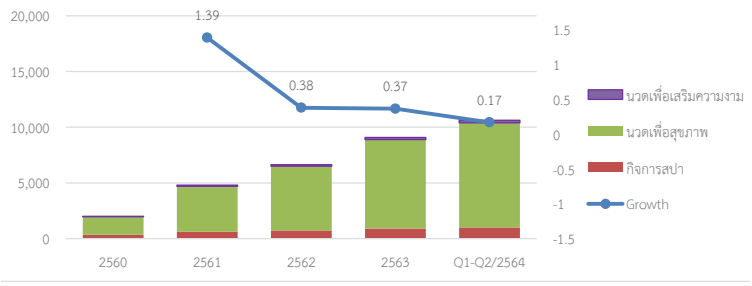

ที่มา: กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

พบว่า มีการขยายตัวเฉลี่ย ประมาณร้อยละ 66 ต่อปี แต่เป็นการขยายตัวในอัตราที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหากส่งเสริมให้สถานประกอบการดังกล่าวเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวได้ จะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้ประเทศไทยสามารถบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดให้อัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ได้รับมาตรฐานการท่องเที่ยว เฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปีได้

การดำเนินงานที่ผ่านมา จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ในช่วงที่ผ่านมาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงได้กำหนดแนวทางการตรวจประเมินสถานประกอบการด้านสุขภาพให้สอดคล้องกับมาตรการการควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 โดยกรมสนับสนุนบริการสุขภาพได้กำหนดให้สถานประกอบการสามารถประเมินตนเองผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ นอกจากนี้ ยังได้มีการประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมให้สถานประกอบการเข้าร่วมรับการประเมินมาตรฐานการท่องเที่ยว โดยกำหนดพื้นที่เป้าหมายจำนวน 6 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย ชลบุรี บุรีรัมย์ ภูเก็ต สุราษฎร์ธานี และกระบี่ ส่งผลให้มีสถานประกอบการจำนวน 312 แห่ง ได้รับมาตรฐานเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 59.31 จากปี 2563 นอกจากนี้ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้สร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับการใช้บริการในสถานประกอบการที่ได้รับมาตรฐาน Amazing Thailand Safety and Health Administration (SHA) ซึ่งเป็นมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยสำหรับกิจการด้านการท่องเที่ยว ส่งผลให้มีสถานประกอบการจำนวนมากขอรับมาตรฐานดังกล่าว โดยปัจจุบันมีจำนวนสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้รับมาตรฐาน SHA และ SHA+ แล้วจำนวนประมาณ 1,000 แห่ง

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ปัจจุบันประเทศไทยมีมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหลายมาตรฐาน ซึ่งมีความซับซ้อน และดำเนินการโดยหลายหน่วยงาน ประกอบกับการบังคับใช้กฎระเบียบและกฎหมายของภาครัฐที่ไม่เคร่งครัด ส่งผลให้สถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวไม่เห็นความสำคัญในการเข้ารับมาตรฐาน นอกจากนี้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด -19 ยังส่งผลให้สถานประกอบการที่ยื่นขอรับมาตรฐานด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพลดลง เนื่องจากสถานประกอบการหลายแห่งมีสภาพคล่องลดลง และไม่มีงบประมาณเพียงพอสำหรับการปรับปรุงสถานประกอบการให้ได้รับมาตรฐาน อย่างไรก็ดี สถานการณ์ดังกล่าว ถือเป็นปัจจัยบวกที่ช่วยผลักดันให้ผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับการได้รับมาตรฐานความปลอดภัยและสุขอนามัยมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อจูงใจให้สถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเข้ารับมาตรฐานเพิ่มขึ้น ควรเร่งให้ความช่วยเหลือด้านสภาพคล่อง และต้นทุนในการปรับปรุงสถานประกอบการ เช่น มาตรการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ หรือ Soft Loan เป็นต้น สำหรับธุรกิจที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 และเร่งบูรณาการระหว่างทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงมาตรฐานให้สอดคล้องกับขนาดและสถานะทางการเงินของธุรกิจอย่างเหมาะสม และอำนวยความสะดวกในการขอรับมาตรฐาน โดยให้ความสำคัญกับการลดขั้นตอนการตรวจมาตรฐานที่ไม่จำเป็น ตลอดจนควบคุมและกำกับให้สถานประกอบการมีมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้ ควรมุ่งเน้นการสร้างความตระหนักรู้ของนักท่องเที่ยวให้เข้ารับบริการจากสถานประกอบการที่ได้รับมาตรฐาน ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้สถานประกอบการเข้ารับมาตรฐานได้อีกทางหนึ่ง

050401

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

รายได้จากการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อัตราการขยายตัวของรายได้การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5

การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำเป็นหนึ่งในรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการเพิ่มระดับความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย ซึ่งจากแนวโน้มการขยายตัวของอุตสาหกรรมเรือสำราญทั่วโลกในช่วงก่อนการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียที่มีอัตราการเติบโตค่อนข้างสูง และจากการที่ประเทศไทยมีกิจกรรมและแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมประเพณี ทำให้มีแนวโน้มที่จะสามารถพัฒนาต่อเนื่องเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพที่มีระดับการใช้จ่ายสูงได้ในหลายรูปแบบ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาท่าเรือและร่องน้ำรองรับเรือสำราญขนาดต่าง ๆ การส่งเสริมอุตสาหกรรมและบริการเกี่ยวเนื่องบนฝั่งหลังท่าเรือ การมีบุคลากรเฉพาะด้านการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ การสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ถึงเส้นทางและเทศกาลท่องเที่ยวในประเทศ รวมถึงการมีกฎระเบียบที่เอื้อต่อการเดินทางและการประกอบธุรกิจ ยังคงเป็นประเด็นท้าทายและปัจจัยการพัฒนาที่สำคัญในช่วงที่ผ่านมาต่อการผลักดันให้ประเทศไทยเป็นประเทศเป็นต้นทางและจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ รวมถึงเพื่อให้สามารถดึงดูดผู้ประกอบการเส้นทางเรือนานาชาติ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวถือเป็นส่วนสำคัญที่ส่งเสริมการสร้างรายได้ให้เป็นไปตามเป้าหมาย

050401

จำนวนเรือและวันท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวสำราญทางเรือในไทย
โดย CLIA

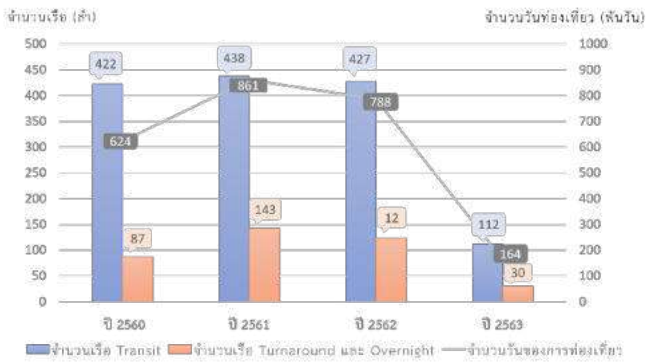

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีการเก็บข้อมูลรายได้จากการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำโดยตรง ทำให้การประเมินสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายจำเป็นต้องใช้ข้อมูลเทียบเคียงจากจำนวนเรือและวันท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวสำราญทางเรือในประเทศไทยเป็นข้อมูลเพื่อสะท้อนการเติบโตของรายได้ดังกล่าว ทั้งนี้ จากรายงานของสมาคมล่องเรือสำราญระหว่างประเทศ (Cruise Line International Association : CLIA) พบว่าสถานการณ์การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำในภูมิภาคเอเชียในช่วงปี 2560 – 2562 ซึ่งเป็นช่วงก่อนสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 มีอัตราการเติบโตในระดับสูง ขณะที่การประเมินสถานะของประเทศไทยพบว่ามีอัตราการเติบโตของจำนวนเรือและวันท่องเที่ยวในทิศทางเดียวกันกับภาพรวมของภูมิภาค แม้ว่าการเติบโตของจำนวนเรือจะต่ำกว่าเป้าหมายโดยมีการเติบโตเพียงร้อยละ 4 ต่อปี แต่มีจำนวนวันท่องเที่ยวสูงถึงร้อยละ 15 ต่อปี โดยมีท่าเรือหาดป่าตองเป็นจุดแวะพักสำคัญ อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ของโรคโควิด 19 ที่แพร่ระบาดรุนแรงในหลายประเทศตั้งแต่ในช่วงปลายปี 2562 ส่งผลให้กิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งในประเทศและระหว่างประเทศหยุดชะงักจากมาตรการควบคุมโรคด้วยการจำกัดการเดินทาง ทำให้ในปี 2563 จำนวนเรือและวันท่องเที่ยวลดลงจากค่าเฉลี่ยในช่วงที่ผ่านมามากกว่าร้อยละ 70 อย่างไรก็ดี จากการจัดให้มีโครงการสนับสนุนให้ผู้เดินทางสามารถเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อการท่องเที่ยวหรือพำนักระยะยาวโดยใช้สถานที่บนเรือสำราญเรือยอร์ช เป็นสถานที่กักกันตัวเพื่อการเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรค (Alternative Yacht Quarantine) ตั้งแต่ในช่วงปี 2564 นับเป็นปัจจัยส่งเสริมสถานการณ์การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำให้ปรับตัวดีขึ้นเล็กน้อย แต่ยังคงมีความท้าทายค่อนข้างมากที่จะบรรลุเป้าหมายการมีอัตราการขยายตัวของรายได้การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำเฉลี่ยร้อยละ 5 ในสิ้นปี 2565

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในปีงบประมาณ 2564 การพัฒนาการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำเริ่มมีการขยายการรับรู้และนำไปสู่โครงการศึกษาและพัฒนาในหลายภาคส่วนโดยเฉพาะสถาบันการศึกษาที่เริ่มเข้ามามีบทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนามากขึ้นผ่านโครงการศึกษาเพื่อส่งเสริมและเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวในระดับพื้นที่เข้ากับการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำและการยกระดับมาตรฐานท่าเรือสำราญเพื่อมุ่งสู่การเป็นท่าเรือต้นทาง-ปลายทางมากขึ้น เช่น โครงการยกระดับการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศไทย ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และโครงการสร้างเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดในการประเมินท่าเรือหลักสำหรับการท่องเที่ยวเรือสำราญของประเทศไทย ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เป็นต้น รวมถึงการพัฒนากำลังคนตามโครงการสร้างบุคลากรพาณิชย์นาวีผู้ทำงานในเรือสำราญซึ่งเป็นปัจจัยแวดล้อมสำคัญที่สนับสนุนการพัฒนาในห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยว รวมถึงการดำเนินโครงการศึกษาเพื่อปรับปรุงกฎระเบียบและกำหนดแนวทางการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีกับนักท่องเที่ยวซึ่งนำเรือยอร์ชเข้ามาในราชอาณาจักร และโครงการสร้างการรับรู้สินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำของประเทศไทย ซึ่งเป็นการดำเนินการที่สอดคล้องในทิศทางเดียวกันกับข้อเสนอแนะในการบรรลุเป้าหมายที่เคยเสนอไว้ในปี 2563

050401

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ในระยะต่อไป ความท้าทายสำคัญในการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำเพิ่มขึ้น นอกเหนือจากความเคร่งครัดของมาตรการทางสาธารณสุขภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 ที่ส่งผลต่อปริมาณการเดินทางท่องเที่ยวสำราญทางเรือในภาพรวมแล้ว ประเด็นท้าทายจากข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกภายในปี 2593 อาจเป็นอีกหนึ่งแนวโน้มสำคัญที่ส่งผลกระทบให้การเพิ่มข้อกำหนดในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับการเข้าจอดของเรือสำราญ เช่น การเตรียมโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกของท่าเรือการรองรับการเปลี่ยนรูปแบบการใช้เชื้อเพลิงของเรือสำราญจากน้ำมันเป็นก๊าซธรรมชาติ เป็นต้น ซึ่งการผลักดันด้านสิ่งแวดล้อมดังกล่าวเริ่มเป็นรูปธรรมมากขึ้นเมื่อสมาคมล่องเรือสำราญระหว่างประเทศ (CLIA) เริ่มมีส่วนร่วมในการผลักดันให้ผู้ประกอบการสายเรือปรับรูปแบบการใช้พลังงานและการปล่อยมลพิษเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย จากประเด็นท้าทายในการสร้างความน่าสนใจในการลงทุนของผู้ประกอบการภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 คลี่คลายลงในอนาคต การดำเนินการในระยะต่อไปควรสนับสนุนเครือข่ายธุรกิจ และอุตสาหกรรม/บริการที่เกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวเพิ่มเติม อาทิ การส่งเสริมผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการต่อเรือ การบำรุงรักษาเรือสำราญในพื้นที่ และการสนับสนุนการปรับปรุงคุณภาพร้านค้าและร้านอาหารในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน รวมทั้งการสร้างบุคลากรพาณิชย์นาวีที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะให้เพียงพอต่อการรองรับจำนวนเรือท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เพื่อสร้างการประกอบธุรกิจและรายได้จากการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำที่เติบโตต่อเนื่องต่อไป

050402

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

การขยายตัวของท่าเรือท่องเที่ยวในประเทศ

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

จำนวนท่าเรือท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้น จำนวน 2 ท่าเรือ

การเพิ่มจำนวนท่าเรือท่องเที่ยวในประเทศไทยถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุนการท่องเที่ยวทางน้ำของประเทศ ซึ่งการบรรลุเป้าหมายจำเป็นต้องมีปัจจัยแวดล้อมที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญ อาทิ (1) การเพิ่มศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับพื้นที่ท่าเรือ (2) การสร้างภาคีร่วมพัฒนาท่าเรือท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวเนื่อง (3) การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน กฎระเบียบ และสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งในพื้นที่ท่าเรือและพื้นที่หลังท่า และ (4) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการท่าเรือ ซึ่งความท้าทายในปี 2564 ยังคงเป็นประเด็นที่สืบเนื่องมาจากช่วงที่ผ่านมา ได้แก่ ข้อจำกัดเชิงกายภาพของพื้นที่ก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกรองรับเรือท่องเที่ยวขนาดใหญ่ที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงข้อจำกัดในการบริหารจัดการในการใช้ประโยชน์ท่าเรือเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ใกล้เคียง ยังคงเป็นความท้าทายที่ต่อเนื่องมาในปีงบประมาณ 2564

050402

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย การก่อสร้างท่าเรือท่องเที่ยวของประเทศไทย ที่ผ่านมาส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาท่าเรืออเนกประสงค์ หรือการปรับปรุงพื้นที่ท่าเทียบเรือให้มีมาตรฐานความปลอดภัยและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเป็นท่าเรือท่องเที่ยว โดยในช่วงปี 2562 – 2564 มีท่าเทียบเรือที่อยู่ระหว่างพัฒนาให้เป็นท่าเรือท่องเที่ยว จำนวน 9 ท่า ประกอบด้วย ท่าเรือกรุงเทพ ท่าเรือแหลมฉบัง จ.ชลบุรี ท่าเทียบเรือโดยสารท่องเที่ยวคลองจิหลาด จ.กระบี่ ท่าเรือท่องเที่ยวอ่าวมะขาม จ.ภูเก็ต ท่าเรืออเนกประสงค์ จ.ชุมพร ท่าเรือท่องเที่ยวดอนสัก ท่าเทียบเรือท้องศาลา และท่าเทียบเรือหาดริ้น จ.สุราษฎร์ธานี และท่าเรือบ้านท่าไทร จ.สงขลา ขณะที่การพัฒนาท่าเรือแห่งใหม่รองรับการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำเป็นการเฉพาะ ยังจำกัดอยู่เพียงระยะของการศึกษาความเหมาะสมในการลงทุนและการออกแบบท่าเทียบเรือ ทำให้คาดว่า ณ สิ้นปี 2565 จะดำเนินการได้เพียงการปรับปรุงท่าเรือเดิมให้เป็นท่าเรือท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ขณะที่การพัฒนาท่าเรือแห่งใหม่จะยังไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างให้แล้วเสร็จได้อย่างเป็นรูปธรรม

พื้นที่การปรับปรุงท่าเรือและการพัฒนาท่าเรือแห่งใหม่

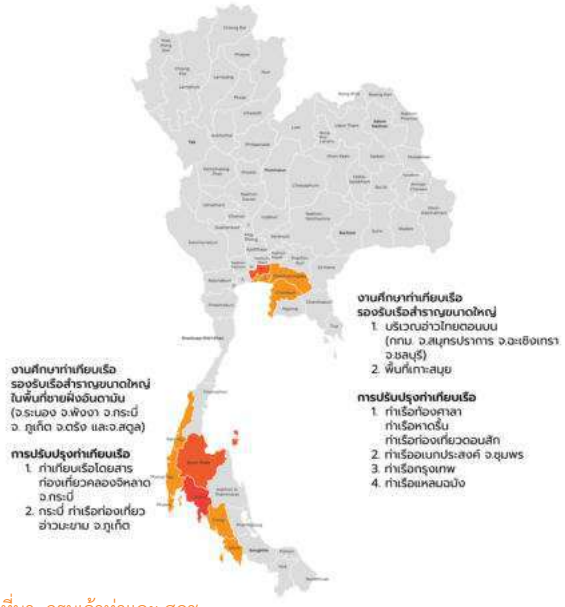

ที่มา: กรมเจ้าท่าและ สคช.

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในช่วงปี 2564 การพัฒนาท่าเรือเพื่อการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ เป็นการดำเนินการภายใต้ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวเรือสำราญ พ.ศ. 2561-2570 ซึ่งมุ่งศึกษาความเหมาะสมและสำรวจออกแบบท่าเทียบเรือเฟอร์รี่ และท่าเรือยอร์ช เพื่อเชื่อมโยงระหว่างท่าเรือสำราญ และท่าเรือบริเวณแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งโครงการส่วนใหญ่ เป็นการประสานความร่วมมือกับกรมเจ้าท่าในลักษณะการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาท่าเรือในพื้นที่ชายฝั่งทะเลทั้งฝั่งอ่าวไทยและฝั่งอันดามันเพื่อพัฒนาเป็นท่าเทียบเรือรองรับเรือสำราญขนาดใหญ่ โดยในปีงบประมาณ 2564 มีการพัฒนาใน 3 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่เกาะสมุย ชายฝั่งอันดามัน (จ.ระนอง จ.พังงา จ.กระบี่ จ.ภูเก็ต จ.ตรัง และ จ.สตูล) และบริเวณพื้นที่อ่าวไทยตอนบน (กรุงเทพมหานคร จ.สมุทรปราการ จ.ฉะเชิงเทรา จ.ชลบุรี) ทั้งนี้ การศึกษาความเหมาะสมในการพัฒนาท่าเทียบเรือใหม่ดังกล่าวดำเนินการได้ค่อนข้างล่าช้า เนื่องจากมาตรการจำกัดการเดินทางข้ามจังหวัดในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทำให้การสำรวจลักษณะทางกายภาพและการศึกษาเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวประกอบการพิจารณาความเหมาะสมของพื้นที่ไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนที่กำหนดไว้

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่กระทบต่อภาพรวมธุรกิจท่องเที่ยวและการตัดสินใจเดินทางของนักท่องเที่ยวในอนาคต ทำให้การกำหนดมาตรการทางสาธารณสุขที่ชัดเจนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเป็นประเด็นท้าทายที่จะสร้างอุปสงค์การเดินทางท่องเที่ยวในระยะต่อไปและส่งผลต่อเนื่องไปยังการตัดสินใจขยายท่าเรือในอนาคต นอกจากนี้ ประเด็นข้อจำกัดด้านสภาพภูมิประเทศ และการปรับปรุงกฎระเบียบให้เอื้อต่อการขยายตัวของท่าเรือเป็นอีกปัจจัยท้าทายสำคัญต่อการกำหนดกรอบนโยบาย การตัดสินใจขยายท่าเรือ และการตัดสินใจเข้าร่วมลงทุนของภาคเอกชนที่ส่งผลในทางตรงต่อการบรรลุเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ผลการศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนขยายท่าเรือที่ครอบคลุมการศึกษาความต้องการและพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะในกลุ่มนักท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ จะเป็นข้อมูลที่ทวีความสำคัญมากขึ้นให้กับหน่วยงานนโยบายและนักลงทุนจะใช้เป็นกรอบในการตัดสินใจลงทุนภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 เริ่มคลี่คลายในอนาคต ดังนั้น การเร่งดำเนินการให้ผลการศึกษาแล้วเสร็จโดยเร็วจากที่ต้องหยุดชะงักไปในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 รวมทั้งการเร่งสร้างความเชื่อมั่นทั้งต่อการเดินทางท่องเที่ยวและกิจกรรมส่งเสริมการลงทุนโดยการประสานความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในพื้นที่เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในเส้นทางท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ จะเป็นอีกหนึ่งปัจจัยแวดล้อมสำคัญในห่วงโซ่คุณค่าที่เป็นแรงผลักดันให้สามารถเข้าใกล้เป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 ได้

050501

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

ประเทศไทยเป็นจุดเชื่อมต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยว

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อัตราการขยายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางผ่านแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศสมาชิกอาเซียน ขยายตัวร้อยละ 5

ประเทศไทยมีทำเลที่ตั้งเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคอาเซียน มีแหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงระหว่างภูมิภาคกับชาติสมาชิกอาเซียน อีกทั้ง ยังมีระบบขนส่งมวลชนที่มีประสิทธิภาพและครอบคลุม ส่งผลให้ประเทศไทยเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญด้านการท่องเที่ยวที่ครบวงจร ทั้งนี้ เพื่อผลักดันการเป็นศูนย์กลางการเดินทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงในภูมิภาค ต้องให้ความสำคัญกับ การจัดทำและพัฒนากฎหมาย กฎระเบียบ ข้อตกลงและนโยบายด้านการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชีย การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยง รวมถึงการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทาง และการพัฒนาตลาดเพื่อเชื่อมต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ดี ในปี 2564 ประเทศไทยยังคงเผชิญกับประเด็นท้าทายที่สำคัญ ในด้านกฎหมายที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเดินทางระหว่างประเทศอาเซียน โดยพบว่ายังคงมีชาติสมาชิกอาเซียนที่มีข้อจำกัดในการยื่นคำร้องขอเดินทางเข้าประเทศ ซึ่งหากมีมาตราทางกฎหมายที่สนับสนุนการเดินทางเข้าออกร่วมกันจะช่วยให้ชาติสมาชิกอาเซียนสามารถเชื่อมต่อการเดินทางในภูมิภาคได้

050501

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีการเก็บข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางผ่านแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศสมาชิกอาเซียนอย่างเป็นระบบและครบถ้วน จึงพิจารณาเทียบเคียงจากข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียนที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย โดยในปี 2563 ซึ่งเป็นปีที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 จำนวนนักท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียนเดินทางเข้ามาในประเทศไทยจำนวน 3.74 ล้านคน ลดลงถึงร้อยละ 66 จากปี 2562 จึงอาจกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาคในช่วงปีที่ผ่านมามีแนวโน้มลดลง ทั้งนี้ หากพิจารณาเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวที่ไม่ใช่ประเทศในอาเซียนที่เข้ามาในประเทศไทย พบว่า มีจำนวนลดลงร้อยละ 90 ซึ่งมากกว่าการหดตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวในอาเซียน จึงแสดงให้เห็นว่าในช่วงที่มีสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 การเดินทางผ่านแดนระหว่างประเทศในกลุ่มอาเซียน มีความสะดวกและมีศักยภาพมากกว่าการเดินทางระหว่างประเทศในพื้นที่อื่น อย่างไรก็ตามหากสถานการณ์โควิด-19 ในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านไม่คลี่คลาย ประกอบกับมาตรการการเปิดพรมแดนที่ยังไม่มีมาตรการที่ชัดเจน อาจส่งผลให้ไม่สามารถบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดให้จำนวนนักท่องเที่ยวเชื่อมโยงขยายตัวร้อยละ 5 ได้

จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทย
ปี 2560 - 2563

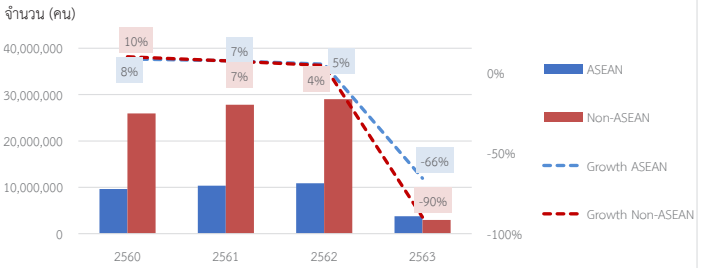

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

การดำเนินงานที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวผ่านทางกรอบความร่วมมือระดับภูมิภาคอาทิ แผนงานการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย - มาเลเซีย - ไทย (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle: IMT-GT) และแผนงานความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion Economic Cooperation Program : GMS Program) มีคณะทำงานด้านการท่องเที่ยวอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ที่ประกอบไปด้วยประเทศไทย กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา เวียดนาม และจีน ซึ่งภายใต้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 มีความร่วมมือในการขับเคลื่อนเพื่อลดอุปสรรคและความท้าทายในการดำเนินงานฟื้นฟูและตอบสนองต่อผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ร่วมกัน ซึ่งให้ความสำคัญกับการฟื้นตัวทั้งทางเศรษฐกิจและสุขภาพในอนุภูมิภาค

050501

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เป็นประเด็นท้าทายที่ต้องให้ความสำคัญ แม้ว่าประชากรในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะรับการฉีดวัคซีนในปริมาณที่มากขึ้น สถานการณ์ในภาพรวมเหมือนจะผ่านพ้นจุดวิกฤตไปแล้ว ทั้งในมิติของจำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่และจำนวนผู้เสียชีวิตที่เพิ่มขึ้นในอัตราที่ชะลอลงอย่างเห็นได้ชัด แต่มาตรการหรือนโยบายในการเปิดพรมแดนระหว่างประเทศในภูมิภาค ตลอดจนมาตรฐานด้านความสะอาดและปลอดภัยที่สอดคล้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยววิถีใหม่ (New Normal) ที่ใช้ร่วมกันยังไม่แน่นอน จึงอาจส่งผลต่อความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวได้ นอกจากนี้ ยังมีประเด็นท้าทายต่อเนื่องที่ยังไม่ได้รับการปรับปรุงอย่างชัดเจน ได้แก่ ความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานที่เชื่อมโยง และกฎระเบียบการเข้าเมืองที่ไม่เอื้ออำนวยให้เกิดการเดินทางของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในอาเซียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในด้านกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ ประเทศสมาชิกอาเซียนควรมีการหารือและสร้างข้อตกลงร่วมกันด้านกฎหมายให้เอื้ออำนวยต่อการเดินทางข้ามพรมแดนระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงกันระหว่างประเทศ สำหรับการพัฒนาให้บรรลุเป้าหมายจากนโยบายภายในประเทศ หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนสถาบันการศึกษาควรมีนโยบายแบบรวมศูนย์และเชื่อมโยงกันหมด โดยภาครัฐมีบทบาทในการกำหนดทิศทางการพัฒนาเป้าหมาย แผนงาน และมอบให้แต่ละหน่วยงานร่วมกันให้เกิดการขับเคลื่อนที่เป็นเอกภาพ เพื่อให้การดำเนินนโยบายมีความสอดคล้องและสามารถปรับตัวได้ทันต่อสถานการณ์ ทั้งนี้ ต้องสร้างความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย เพื่อรองรับการฟื้นฟูและการกลับมาเติบโตอีกครั้งภายหลังการสิ้นสุดลงของสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19

050601

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาระบบนิเวศการท่องเที่ยว

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

นักท่องเที่ยวมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อยู่ใน 70 อันดับแรก ของอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านความปลอดภัยของนัก ท่องเที่ยว โดย Travel & Tourism Competitiveness Index (TTCI)

มาตรฐานความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในปัจจัยสนับสนุนสำคัญด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญ เนื่องจากความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเป็นปัจจัยที่สร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักท่องเที่ยวเมื่อเดินทางท่องเที่ยวในแต่ละจุดหมายปลายทาง ดังนั้น มาตรการที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ต้องเร่งดำเนินการและให้ความสำคัญ โดยเฉพาะการบังคับใช้กฎระเบียบหรือกฎหมายอย่างเคร่งคัด ตลอดจนต้องมีการเตรียมความพร้อมในการอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว พร้อมระบบรองรับการแจ้งเหตุและช่วยเหลือนักท่องเที่ยวเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินได้อย่างทันท่วงที ประกอบกับต้องมีการสร้างความตระหนักรู้ในด้านความปลอดภัยของพื้นที่และกิจกรรมการท่องเที่ยว ทั้งนี้ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพสำหรับแจ้งเตือนภัยให้กับนักท่องเที่ยวยังไม่เพียงพอ เป็นปัจจัยสำคัญที่หน่วยงานต้องเร่งดำเนินการ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

050601

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ในปี 2564 สภาเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) ยังไม่มีการรายงานผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (Travel & TourismCompetitiveness Report: TTCI) ซึ่งเป็นดัชนีที่มีการจัดทำขึ้นทุก 2 ปี สำหรับในด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวสามารถพิจารณาเทียบเคียงได้จากสถิติฐานความผิดอาญาทั่วประเทศ ซึ่งใช้ข้อมูลจากระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พบว่า จำนวนคดีความผิดอาญาที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ณ เดือนตุลาคม ปี 2564 อยู่ที่ 69,759 คดี ลดลงจากปี 2563 ที่มีจำนวน 82,994 คดี หรือคิดเป็นอัตราลดลงร้อยละ 15.9 และลดลงจากปี 2563 ที่มีจำนวน 92,262 คดี หรือคิดเป็นร้อยละ 10.05 สะท้อนให้เห็นถึงอัตราการเกิดคดีความผิดทางอาญาที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม แม้ว่าอัตราการเกิดของคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับร่างกายและทรัพย์สินจะมีแนวโน้มลดลง แต่ยังคงถือว่าอยู่ในระดับที่สูงและส่งผลต่อความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางมายังประเทศไทย ดังนั้น ในการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2565 ยังคงเป็นความท้าทายอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทย

สถิติฐานความผิดอาญาที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว
ปี 2561 -31 ตุลาคม 2564

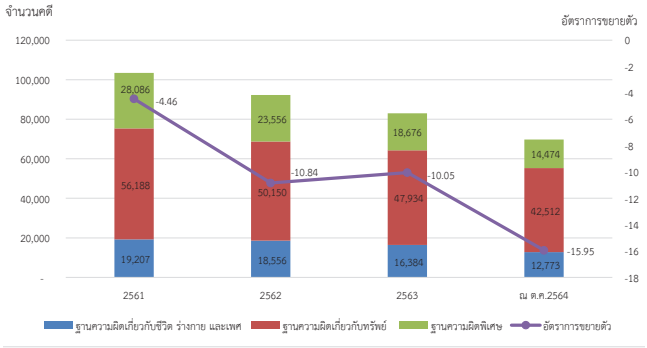

ที่มา: ระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

การดำเนินงานที่ผ่านมา กรมการท่องเที่ยวได้ผลักดันมาตรการการท่องเที่ยวให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว หรือ Smart safety zone ซึ่งเป็นโครงการที่จะสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยว โดยเป็นการสร้างความพร้อมให้กับผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้สามารถปรับตัวและบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยววิถีใหม่ (New Normal) ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวไทย อีกทั้งเพื่อเป็นการเตรียมพร้อมในการเปิดประเทศ กรมการท่องเที่ยวได้จัดทำหลักเกณฑ์ด้านความปลอดภัยในพื้นที่ท่องเที่ยวปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว 5 ประเภท ได้แก่ พื้นที่ท่องเที่ยวเขตเมือง พื้นที่ท่องเที่ยวชุมชน พื้นที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ พื้นที่ท่องเที่ยวย่านการค้า และพื้นที่ท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อช่วยป้องกันและดูแลนักท่องเที่ยวให้ปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สินตามโครงการ Smart safety zone พื้นที่ท่องเที่ยวปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ประเด็นสำคัญที่จะมีส่วนใช้ในการพัฒนาและยกระดับความปลอดภัยนักท่องเที่ยว คือ การมีระบบการแจ้งเตือนความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวผ่านระบบสารสนเทศ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในความปลอดภัยในช่วงเวลาที่เดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย ดังนั้น การขาดความพร้อมของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ช่วยแจ้งเตือนภัยให้แก่นักท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพและทันสมัยจะเป็นอุปสรรคที่สำคัญที่ส่งผลต่อการสร้างความมั่นใจให้แก่นักท่องเที่ยว เนื่องจากปัจจุบันการแจ้งเตือนความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวยังคงอยู่ในรูปแบบออฟไลน์ที่เน้นการแจ้งเตือนผ่านจุดบริการนักท่องเที่ยว ซึ่งไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่ผู้คนติดตามข่าวสารและการแจ้งเตือนผ่านทางระบบออนไลน์ นอกจากนี้ประเทศไทยควรมีการจัดทำแพลตฟอร์มกลางที่ใช้ในการแจ้งเตือนข้อมูลด้านความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวได้อย่างทันท่วงทีเมื่อเกิดสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวซึ่งจะส่งผลให้สามารถช่วยลดความเสี่ยงต่อการเกิดเหตุได้

ข้อเสนอแนะในการบรรลุเป้าหมาย ในการบรรลุเป้าหมายให้นักท่องเที่ยวมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากขึ้น ภาครัฐควรยกระดับมาตรการความปลอดภัยทางการท่องเที่ยวให้มากขึ้น มุ่งเน้นบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด อีกทั้งควรเร่งรัดการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ในการแจ้งเตือนความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวควรบูรณาการการทำงานร่วมกันในการแก้ไขปัญหาความปลอดภัยในการท่องเที่ยว พร้อมทั้งสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ช่วยกันดูแลความปลอดภัยในการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ หากทุกภาคส่วนร่วมมือกันปฏิบัติก็จะช่วยยกระดับมาตรการความปลอดภัยทางการท่องเที่ยวของประเทศไทยให้สูงขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังช่วยยกระดับคุณภาพการท่องเที่ยว ซึ่งจะส่งผลให้ประเทศไทยมีขีดความสามารถด้านการท่องเที่ยวโดยเฉพาะด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวที่ดีขึ้นได้

050602

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาระบบนิเวศน์การท่องเที่ยว

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

โครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวมีคุณภาพและมาตรฐานดีขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมทางบกและทางน้ำ โดย Travel Competitiveness Index (TTCI) อยู่ในอันดับ 1 ใน 50

เพื่อให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการคมนาคม การลงทุน และการท่องเที่ยว สอดรับกับการพัฒนาการเชื่อมโยงกลุ่มเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวทั้งทางถนน ทางราง ทางน้ำ และทางอากาศ จำเป็นต้องอาศัยความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานในแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย อาทิ บริการสาธารณูปโภคในแหล่งท่องเที่ยว ศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว โครงข่ายการคมนาคมที่เชื่อมโยงและสะดวกสบาย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว โดยคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยส่งผลต่อความพึงพอใจและการตัดสินใจเดินทางของนักท่องเที่ยว รวมทั้งการมีโครงข่ายการคมนาคมทางถนน ทางราง และทางน้ำ เชื่อมโยงการเดินทางระหว่างจังหวัดต่าง ๆ ได้โดยเฉพาะในเมืองท่องเที่ยวสำคัญ

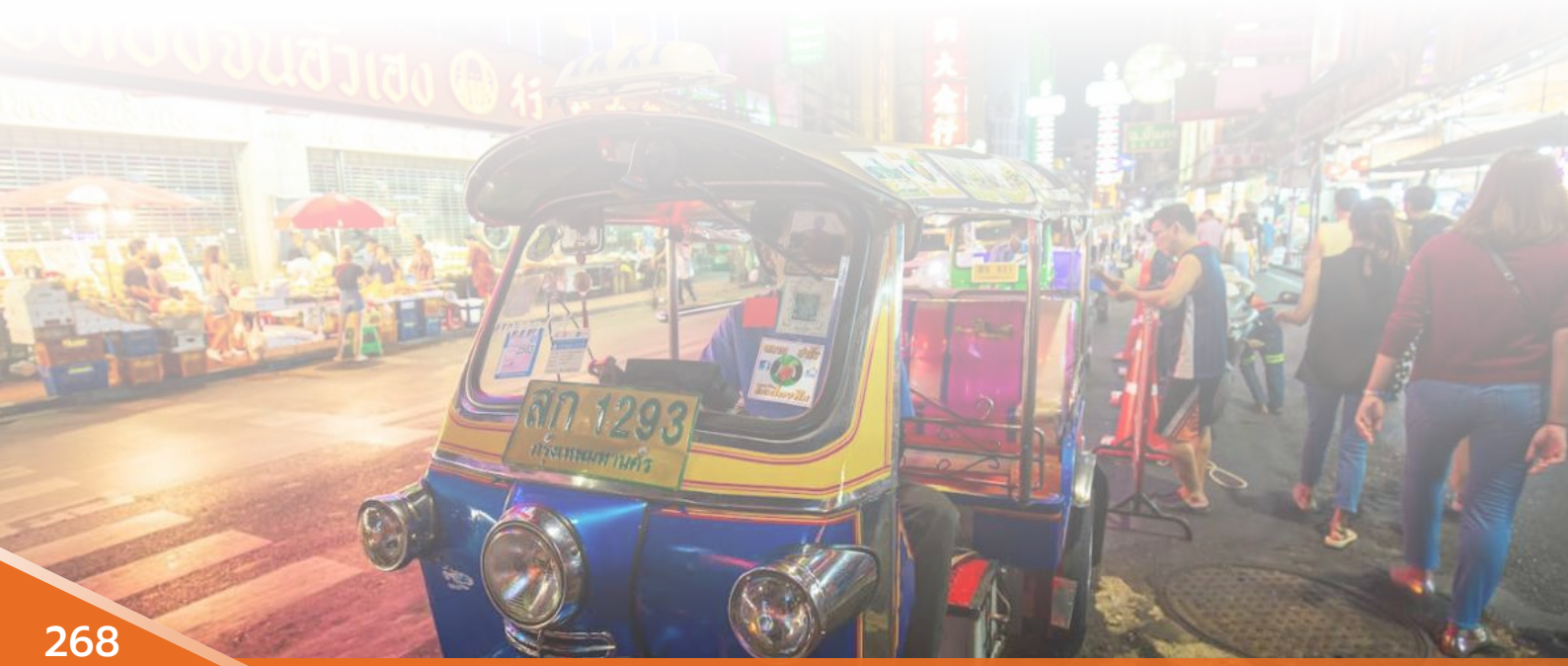

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมทางบกและทางน้ำ โดย Travel & Tourism Competitiveness Index (TTCI) ของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 72 และโครงสร้างพื้นฐานทางอากาศอยู่ในอันดับที่ 17 ซึ่งเป็นการจัดอันดับในปี 2562 เนื่องจากการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (TTCI) มีการจัดเก็บและเผยแพร่ทุก 2 ปี โดยในปี 2563 – 2564 ไม่มีการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าว จึงต้องเทียบเคียงสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายจากการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศโดย International Institute for Management Development (IMD) ซึ่งมีการจัดอันดับจากจำนวน 64 ประเทศทั่วโลก โดยประเทศไทยมีอันดับภาพรวมความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานอยู่อันดับที่ 43 (เพิ่มขึ้น 1 อันดับ จากปี 2563) โดยมีปัจจัยย่อยประกอบด้วย (1) ความหนาแน่นของโครงข่ายทางถนน (Roads) อยู่ในอันดับที่ 16 (เพิ่มขึ้น 12 อันดับ) (2) ความหนาแน่นของโครงข่ายทางราง (Railroads) อยู่ในอันดับที่ 45 (ลดลง 3 อันดับ) (3) จำนวนเที่ยวบินโดยสารผ่านท่าอากาศยานหลัก (Air transportation) อยู่ในอันดับที่ 16 (อันดับเท่าเดิมจากปี 2563) (4) คุณภาพของการขนส่งทางอากาศ (Quality of air transportation) อยู่ในอันดับที่ 31 (อันดับเท่าเดิมจากปี 2563) อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเทียบเคียงค่าเป้าหมายด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมทางบกและทางทะเลโดย TTCI ที่กำหนดไว้ที่อันดับ 50 ในปี 2565 ที่ต้องยกระดับโครงสร้างพื้นฐานในระดับสูงนั้น ยังคงมีความเสี่ยงสูงในการบรรลุเป้าหมาย

อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

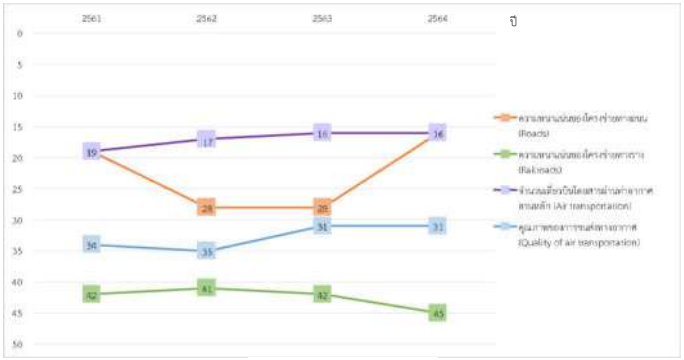

ที่มา: IMD

การดำเนินงานที่ผ่านมา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวสำหรับเส้นทางคมนาคมทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ รวมถึงส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวในระหว่างประเทศ เพื่อเพิ่มช่องทางในการรองรับนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าสู่ประเทศไทย โดยในปี 2564 มีการดำเนินงานที่สำคัญเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมาย อาทิ การบูรณาการความร่วมมือยกระดับถนนปลอดภัย การขับเคลื่อนแผนพัฒนาโครงข่ายทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองร่วมกับระบบราง MR-MAP จำนวน 10 เส้นทาง ระยะทางรวม 6,500 กิโลเมตร โครงการ Land Bridge ชุมพร-ระนอง เพื่อเชื่อมต่อระบบคมนาคม 2 ชายฝั่งทะเลอ่าวไทย-อันดามัน โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางถนน 1 โครงการ งบประมาณ 32,220 ล้านบาท โครงการขนส่งทางบก 1 โครงการ งบประมาณ 2,864 ล้านบาท โครงการขนส่งทางราง 7 โครงการ งบประมาณ 476,154 ล้านบาท และโครงการขนส่งทางอากาศ 4 โครงการ งบประมาณ 5,716 ล้านบาท

050602

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยในปัจจุบันส่งผลต่อความพึงพอใจและการตัดสินใจเดินทางของนักท่องเที่ยว แม้ว่าจะมีโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมที่สะดวก สนามบินและโครงข่ายทางถนนเชื่อมโยงการเดินทางระหว่างจังหวัดต่าง ๆ โดยเฉพาะในเมืองท่องเที่ยวสำคัญ แต่การดำเนินงานยังมีข้อจำกัดของการพัฒนาโครงข่าย และการสนับสนุนการท่องเที่ยวผ่านระบบรางในบางพื้นที่ รวมถึงการเชื่อมโยงระบบขนส่งสาธารณะเข้ากับแหล่งท่องเที่ยวแบบไร้รอยต่อระหว่างเมืองที่ยังคงเป็นความท้าทายอย่างยิ่งที่ส่งผลกระทบต่อตัวชี้วัดในการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมของประเทศ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย จากอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยที่ยังมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมายนั้น ในการดำเนินการระยะต่อไป ยังต้องให้ความสำคัญกับการเพิ่มการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่เพื่อเชื่อมโยงโครงข่ายกับแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ เร่งรัดการดำเนินโครงการ “ตั๋วร่วม” เพื่อให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ในการใช้บริการขนส่งสาธารณทุกรูปแบบ และพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์ที่เอื้อต่อการเดินทางเชื่อมโยงเมืองหลัก-เมืองรองอย่างไร้รอยต่อ ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ เพื่ออำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในการเดินทาง และเป็นการกระจายนักท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ อย่างทั่วถึง ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการวิเคราะห์ความต้องการในการเดินทางของนักท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั้งที่มีอยู่เดิม และที่จำเป็นต้องสร้างใหม่ให้สามารถรองรับจำนวนและความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสมต่อไป

050603

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาระบบนิเวศการท่องเที่ยว

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อันดับขีดความสามารถด้านความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติอยู่ในอันดับที่ 110

การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ไม่เพียงเป็นการสร้างความสุขในชีวิต แต่ยังสร้างความภาคภูมิใจให้กับนักท่องเที่ยวและภาคีที่เกี่ยวข้องในการร่วมสร้างการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นหนึ่งในแนวทางการท่องเที่ยววิถีใหม่ (New Normal) เพื่อมุ่งเน้นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และพื้นที่ชุมชน มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการบูรณาการอย่างเป็นองค์รวม อย่างไรก็ตาม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดนั้น ในช่วงที่นักท่องเที่ยวชะลอการเดินทางระหว่างประเทศ หน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ ควรให้ความสำคัญกับการยกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในระยะยาว โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบและมีความปลอดภัย พร้อมรองรับการท่องเที่ยววิถีใหม่เพื่อให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงการเว้นระยะห่างทางสังคมด้วย

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย การจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวในด้านความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ โดย WEF ซึ่งเป็นการจัดอันดับในทุก 2 ปี พบว่าในปี 2562 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 130 ลดลงจากปี 2560 ถึง 8 อันดับ ซึ่งห่างจากค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ในอันดับที่ 110 ถึง 20 อันดับ อีกทั้ง ยังมีปัจจัยที่ส่งผลในเชิงลบ และมีตัวชี้วัดที่ควบคุมยาก เช่น ค่าความเข้มข้นของ PM 2.5 ซึ่งถือเป็นความท้าทายในการบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ การจัดอันดับดังกล่าวมีการจัดเก็บ

อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

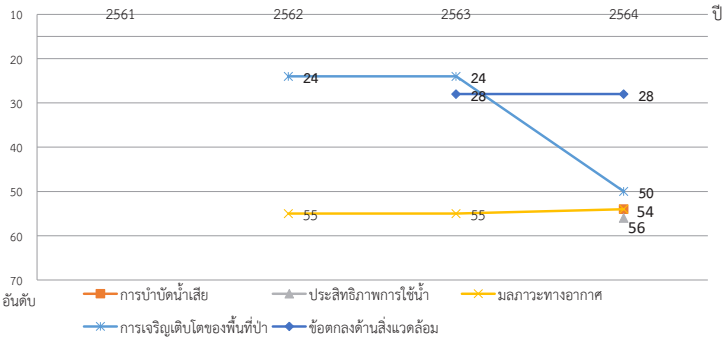

ที่มา: IMD

050603

อันดับชีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (TTCI) ด้านความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ โดย WEF

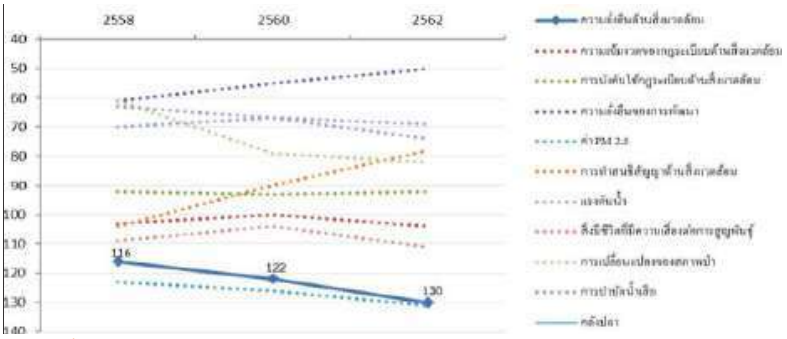

ที่มา: TTCI

และเผยแพร่ทุก 2 ปี โดยในปี 2563 – 2564 ไม่มีการจัดเก็บข้อมูล จึงต้องเทียบเคียงสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายจากการจัดอันดับชีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย (IMD) จากจำนวน 64 ประเทศทั่วโลก โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย (1) การบำบัดน้ำเสีย อยู่ในอันดับที่ 54 (2) ประสิทธิภาพการใช้น้ำ อยู่ในอันดับที่ 56 (3) ข้อตกลงด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในอันดับที่ 28 (4) มลภาวะทางอากาศ อยู่ในอันดับที่ 54 และ (5) การเจริญเติบโตของพื้นที่ป่า อยู่ในอันดับที่ 50 อย่างไรก็ดี กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ดำเนินโครงการพัฒนาและอบรมการตลาดการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ (TAT Academy) จัดทำหลักสูตรการตลาดท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ นำร่อง 5 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ชุมชนท่องเที่ยว ธุรกิจที่พักมัคคุเทศก์ สถาบันการศึกษา และหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อออกแบบธุรกิจท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบเชิงสร้างสรรค์ รวมถึงการออกแบบสร้างสรรค์สื่อการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ที่ทันสมัยและสร้างความน่าสนใจให้กับเนื้อหาของหลักสูตรการตลาดท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้เกิดการเรียนรู้ นำไปประยุกต์ใช้ได้จริง รวมทั้งสามารถสร้างการตระหนักถึงการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบอันจะนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเทียบเคียงค่าเป้าหมายด้านความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ที่กำหนดไว้ที่อันดับ 110 ในปี 2565 ประเทศไทยยังคงมีความเสี่ยงสูงในการบรรลุเป้าหมาย

การดำเนินงานที่ผ่านมา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนทั้งผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว รวมถึงชุมชนท้องถิ่นเข้ามาร่วมกันส่งเสริมและลดปัญหาที่ส่งผลกับสิ่งแวดล้อมให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม อาทิ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ดำเนินโครงการพัฒนาและอบรมการตลาดการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ (TAT Academy) จัดทำหลักสูตรการตลาดท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ นำร่อง 5 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ชุมชนท่องเที่ยว ธุรกิจที่พัก มัคคุเทศก์ สถาบันการศึกษา และหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อออกแบบธุรกิจท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบเชิงสร้างสรรค์ รวมถึงการออกแบบสร้างสรรค์สื่อการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ที่ทันสมัยและสร้างความน่าสนใจให้กับเนื้อหาของหลักสูตรการตลาดท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้เกิดการเรียนรู้ นำไปประยุกต์ใช้ได้จริง รวมทั้งสามารถสร้างความตระหนักถึงการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบอันจะนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ประเทศไทยพึ่งพารายได้จากการท่องเที่ยวบนฐานความหลากหลายของวัฒนธรรม และทรัพยากรธรรมชาติ ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวอาจเกินความสามารถในการรองรับของพื้นที่ท่องเที่ยว ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาจึงเกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงอย่างมีนัยสำคัญ และทำให้พื้นที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้พักฟื้นตัวกลับสู่สภาพสมบูรณ์ตามธรรมชาติเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในระยะต่อไป ควรสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมให้กับผู้เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันด้านความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ในช่วงเวลาที่นักท่องเที่ยวยังชะลอการเดินทางระหว่างประเทศ ควรให้ความสำคัญกับการสร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว รักษาการเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญของการท่องเที่ยวระดับโลกที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทุกระดับ และเพิ่มสัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูง โดยการพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์ท่องเที่ยว จัดระเบียบและมาตรฐานในแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นระบบและมีความปลอดภัย รวมทั้งสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และผลักดันการดำเนินงานอาทิ โครงการการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (GSTC) โครงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว รวมถึงประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศให้มีความตระหนักรู้และความเข้าใจต่อการรับผิดชอบตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

06 พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ

"พัฒนาเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ
ศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม
ด้วยผังภูมินิเวศอย่างยั่งยืน พร้อมระบบการจัดการเมืองที่มีประสิทธิภาพ
เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในทุกพื้นที่"

พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ

จ.1

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (6) พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเมืองน่าอยู่ในทุกภาคของประเทศ ให้เป็นศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นแหล่งจ้างงานและที่อยู่อาศัย เพื่อกระจายความเจริญไปสู่ทุกภูมิภาคของประเทศอย่างเป็นระบบ รวมทั้ง การบริหารจัดการเมืองที่มีประสิทธิภาพ โดยมี 3 เป้าหมายระดับประเด็น ได้แก่ **(1) ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้นเกิดศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมในทุกภูมิภาคของประเทศเพื่อกระจายความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและสังคม (2) ประเทศไทยมีพื้นที่มีแผนผังภูมินิเวศเพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ชนบท มั่นคง เกษตรยั่งยืน และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ รวมทั้งผังพื้นที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งโบราณคดี** และ **(3) ช่องว่างความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ลดลง** ทั้งนี้ แผนแม่บทประเด็น (6) พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ ซึ่งมีส่วนสนับสนุนโดยตรงต่อยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย อีกทั้งยังมีส่วนสนับสนุนต่อยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนด

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

060001 ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น เกิดศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมในทุกภูมิภาคของประเทศ เพื่อกระจายความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

จ.2

ปี 2562 — ปี 2563 — **ปี 2564**

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

มูลค่าการลงทุนในเมืองเป้าหมาย (เฉลี่ยร้อยละ) เพิ่มขึ้นร้อยละ 25

พิจารณาจากมูลค่าการลงทุนในพื้นที่เป้าหมายเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 25 ในช่วง 5 ปี (2561 – 2565) โดยพิจารณาเทียบเคียงจาก มูลค่าทุนจดทะเบียนนิติบุคคลในพื้นที่เป้าหมาย พบว่า ปัจจุบัน (ปี 2564) มีมูลค่าการลงทุนจดทะเบียนนิติบุคคลเพิ่มขึ้น 1,372,461ล้านบาทเมื่อเทียบกับปี 2561 ซึ่งในปี 2561 - 2564 มีมูลค่าการลงทุนจดทะเบียนนิติบุคคลเพิ่มขึ้นรวม 2,610,328 ล้านบาท หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 16.13 เพิ่มขึ้นจากปี 2561 (ปีฐาน) และในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนตุลาคมของปี 2564 เพิ่มขึ้นจากปี 2563

มูลค่าทุนจดทะเบียนนิติบุคคลในพื้นที่เป้าหมาย (รายปี)

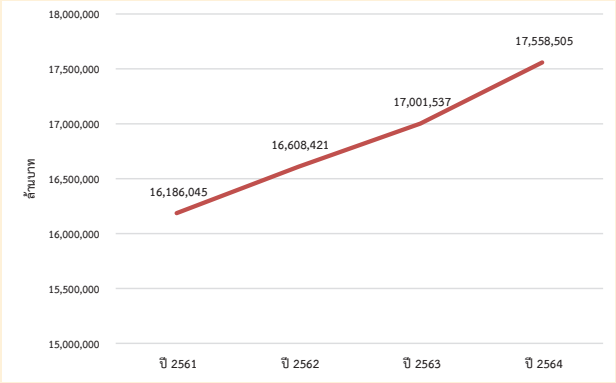

ที่มา: ข้อมูลจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (2564)

ในเกือบทุกพื้นที่เป้าหมาย (ยกเว้นชลบุรีที่ลดลง) โดยมีจังหวัดสมุทรปราการเติบโตสูงสุดที่ร้อยละ 10.22 และกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 6.88 ซึ่งมีอัตราการเติบโตของมูลค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยของเป้าหมายที่กำหนดไว้ (ร้อยละ 5.7 ต่อปี) อย่างไรก็ดี จังหวัดพื้นที่เป้าหมายที่มีอัตราการเติบโตต่ำกว่าค่าเฉลี่ยที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย เชียงใหม่ ปทุมธานี นครปฐม ระยอง นนทบุรี ภูเก็ต สมุทรสาคร ขอนแก่น สงขลา ฉะเชิงเทรา และชลบุรี ตามลำดับ

การเปลี่ยนแปลงมูลค่าทุนจดทะเบียนนิติบุคคล 2563 - 2564

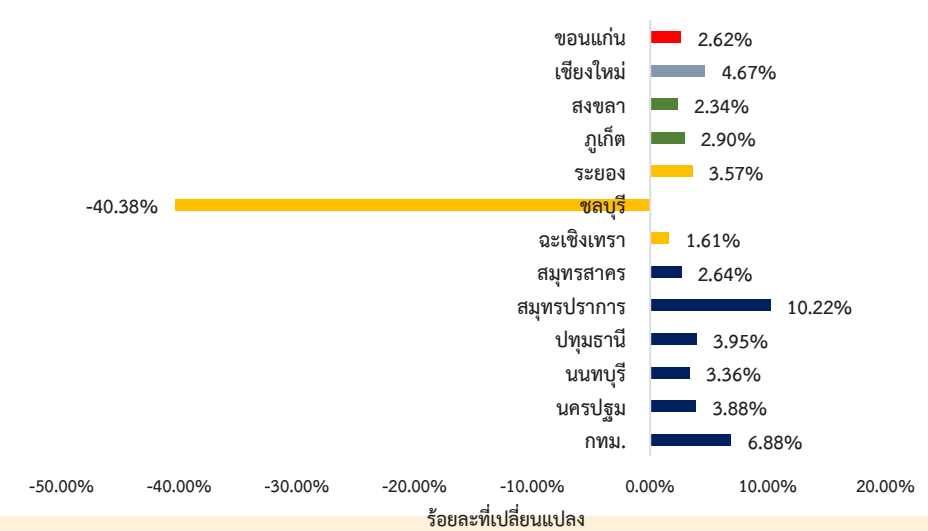

ที่มา: ข้อมูลจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (2564)

060002 ประเทศไทยมีพื้นที่มีแผนผังภูมินิเวศเพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ชนบทมั่นคง เกษตรยั่งยืน และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ รวมทั้งผังพื้นที่อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งโบราณคดี

จ.2

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

แผนผังภูมินิเวศระดับภาค (จำนวน) มีแผนผังภูมินิเวศ 1 ภาค

พิจารณาจากแผนผังภูมินิเวศระดับภาค มีแผนผังภูมินิเวศ 1 ภาค ในช่วง 5 ปี (2561 - 2565) ซึ่งในปี 2563 สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ได้ดำเนินโครงการจัดทำแผนผังภูมินิเวศเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนเชิงนิเวศ แล้วเสร็จ โดยมีพื้นที่เป้าหมายเชิงผลผลิต 9 จังหวัดในพื้นที่ภาคเหนือ ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน น่าน พะเยา แพร่ ลำปาง ลำพูน และอุตรดิตถ์ ผลการดำเนินการของโครงการดังกล่าว คือ ผังแนวความคิดการจัดทำแผนผังภูมินิเวศของพื้นที่ภาคเหนือตามขอบเขตพื้นที่ลุ่มน้ำ แต่ยังขาดองค์ประกอบอื่น ๆ ของ “ภูมินิเวศ” รวมทั้งยังไม่มีแผนผังภูมินิเวศจังหวัด เป็นผลให้ไม่สามารถบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะเร่งรัดจัดทำแผนผังภูมินิเวศในระดับจังหวัดต่อไป

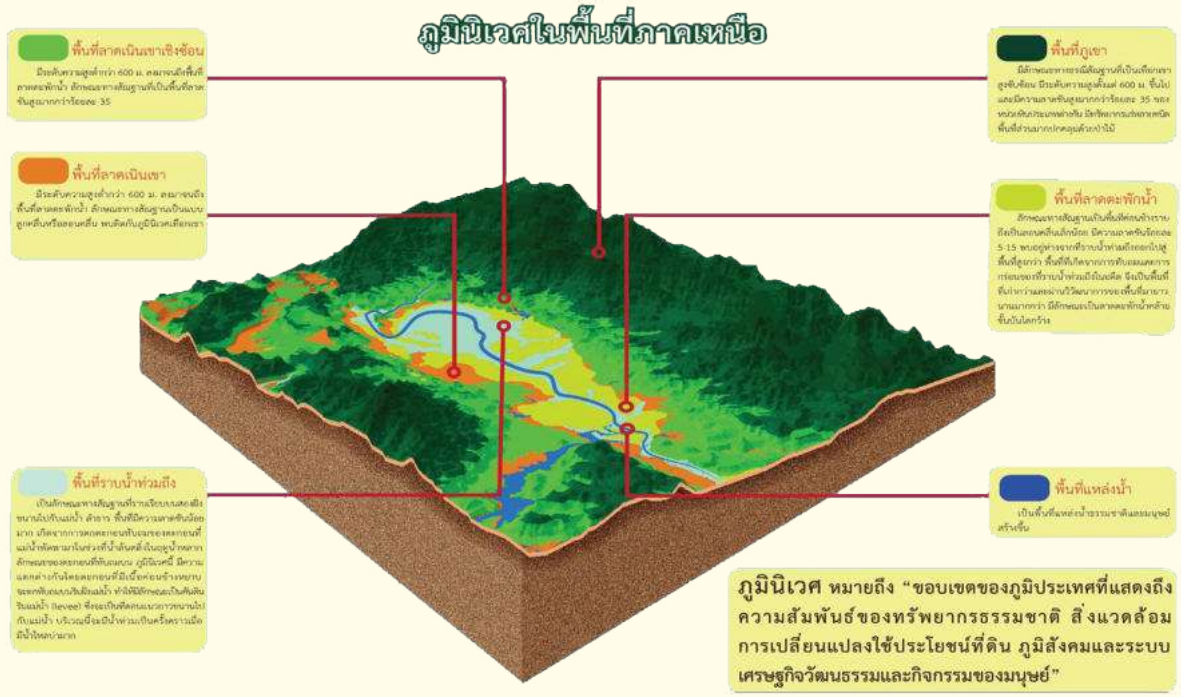

060003 ช่องว่างความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ลดลง

จ.2

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

สัดส่วน GPP per capita ของจังหวัดร้อยละ 20 สุดท้ายที่รวยที่สุด ต่อ GPP per capita ของจังหวัดร้อยละ 20 แรกที่จนที่สุด

ความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่วัดด้วยสัดส่วนผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อประชากร (GPP per capita) ระหว่างจังหวัดที่รวยมากสุดร้อยละ 20 อันดับแรกกับจังหวัดที่จนมากสุดร้อยละ 20 อันดับท้ายสุด พบว่า ในปี 2562 จังหวัดที่รวยมากสุดร้อยละ 20 อันดับแรก มีจำนวน 15 จังหวัด (ได้แก่ ระยอง กรุงเทพมหานคร ชลบุรี ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา พระนครศรีอยุธยา ภูเก็ต สมุทรสาคร สมุทรปราการ สระบุรี พังงา นครปฐม ราชบุรี ปทุมธานี และจันทบุรี) มี GPP per capita เฉลี่ย 434,162 บาท ส่วนจังหวัดที่จนมากสุดร้อยละ 20 อันดับท้ายสุด (ได้แก่ นราธิวาส ยโสธร หนองบัวลำภู แม่ฮ่องสอน สกลนคร มุกดาหาร บึงกาฬ ชัยภูมิ อำนาจเจริญ อุบลราชธานี บุรีรัมย์ ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ ศรีสะเกษ และมหาสารคาม) มี GPP per capita เฉลี่ย 69,018 บาท ดังนั้น สัดส่วน GPP per capita ระหว่างกลุ่มจังหวัดที่รวยที่สุดกับจังหวัดที่จนที่สุดสองกลุ่มนี้ คิดเป็น 6.29 เท่า ซึ่งลดลงจากปี 2561 มีสัดส่วน GPP per capita 6.47 เท่า และปี 2560 มีสัดส่วน GPP per capita 6.65 เท่า แสดงให้เห็นถึงช่องว่างความเหลื่อมล้ำที่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง และเมื่อพิจารณารายจังหวัด พบว่า

พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ

จังหวัดรวยที่สุด 15 จังหวัดนี้ ยังคงเป็นจังหวัดเดิม ในขณะที่จังหวัดจนที่สุด 15 จังหวัด เป็นจังหวัดเดิม เพียง 13 จังหวัด โดยมี 2 จังหวัด ได้แก่ กาฬสินธุ์ และมหาสารคามแทนที่จังหวัดสุรินทร์และพัทลุง ทั้งนี้ ค่าเป้าหมายในช่วง 5 ปี (2561 – 2565) ไม่ได้มีการกำหนดค่าเป้าหมายที่ชัดเจน ซึ่งอยู่ระหว่างการตรวจสอบและจัดทำค่าเป้าหมาย โดยค่าเป้าหมายในช่วงปี 2566 – 2570 ได้กำหนดให้ช่องว่างความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ ไม่เกิน 3 เท่า เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศให้เป็นพื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

สัดส่วน GPP Per Capita ของจังหวัดร้อยละ 20 ที่รวยที่สุด ต่อจังหวัดร้อยละ 20 ที่จนที่สุด

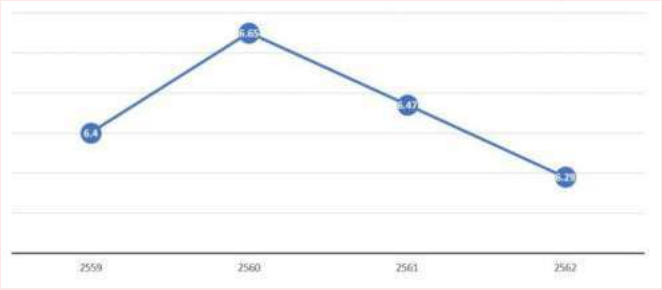

ที่มา: ข้อมูลและผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2562

สถานการณ์และผลการดำเนินงานตามเป้าหมายระดับประเด็นทั้ง 3 เป้าหมายดังกล่าว แสดงว่ายังคงมีความท้าทายในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนแม่บทฯ ได้แก่ การส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในหลายมิติ โดยเฉพาะการจัดทำฐานข้อมูลของเมืองให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ การบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน รวมถึงการยกระดับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและข้อมูลตัวชี้วัดของหน่วยงานในระดับท้องถิ่น เพื่อการวางแผนและบริหารจัดการเมืองได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งรัดจัดทำแผนผังภูมินิเวศของจังหวัด ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่องและเพียงพอ รวมทั้งส่งเสริมและเผยแพร่แผนผังภูมินิเวศดังกล่าว เพื่อให้หน่วยงานของรัฐทั้งส่วนท้องถิ่นและส่วนภูมิภาคนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาพื้นที่อย่างกว้างขวางต่อไป

แผนแม่บทฯ ประเด็น (06) พื้นที่เมืองน่าอยู่อัจฉริยะ

ประกอบด้วย 3 เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย โดยมีสถานะการบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1) กับเป้าหมายระดับประเด็น (Y2)

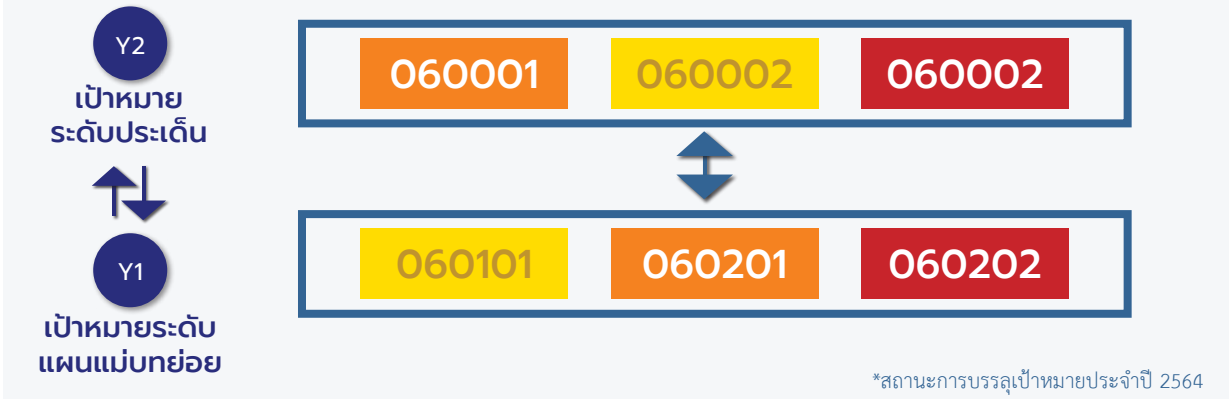

*สถานะการบรรลุเป้าหมายประจำปี 2564

พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ

060101

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

เมืองในพื้นที่เป้าหมายที่ได้รับการพัฒนาเพื่อกระจายความเจริญและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 เมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ 6 เมือง (กรุงเทพและปริมณฑล ขอนแก่น เชียงใหม่ เมืองในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก สงขลา และภูเก็ต) ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองอัจฉริยะในทุกมิติ

ในปี 2564 มีพื้นที่ได้รับการประกาศให้เป็นเมืองอัจฉริยะจำนวน 10 แห่ง ทำให้ปัจจุบันมีเมืองอัจฉริยะทั้งสิ้น 15 แห่ง ซึ่งครอบคลุมเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ 5 เมือง ได้แก่ กรุงเทพและปริมณฑล ขอนแก่น เชียงใหม่ เมืองในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และภูเก็ต ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ **ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**

060201

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

เมืองมีระบบจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษที่มีประสิทธิภาพ ครอบคลุม และได้มาตรฐาน กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 จำนวนเมืองที่คุณภาพสิ่งแวดล้อมภายในเมืองอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ทั้ง 5 เมือง (กรุงเทพและปริมณฑล เชียงใหม่ ขอนแก่น สงขลา และภูเก็ต)

ในปี 2563 พื้นที่เป้าหมายส่วนใหญ่มีคุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ได้แก่ มลพิษทางอากาศและมลพิษทางเสียง ส่วนปริมาณขยะมีทิศทางลดลงเมื่อเทียบกับปี 2562 อย่างไรก็ดี ยังคงมีการระบายน้ำเสียจากชุมชน อุตสาหกรรม และเกษตรกรรมลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ แหล่งน้ำสาธารณะในพื้นที่มีคุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน อีกทั้งระบบรวบรวมน้ำเสียชุมชนยังไม่ครอบคลุมทุกครัวเรือนในพื้นที่ ดังนั้น ในปี 2564 จึงมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง**

060202

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

ความยั่งยืนทางภูมินิเวศ ภูมิสังคม และภูมิวัฒนธรรม กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 พื้นที่ที่มีการดำเนินการสงวน รักษา อนุรักษ์ฟื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ มรดกทางสถาปัตยกรรม และศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นถิ่นบนฐานธรรมชาติและฐานวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในพื้นที่ อย่างน้อยใน 3 จังหวัด ของ 1 ภาค

ในปี 2563 โครงการจัดทำแผนผังภูมินิเวศเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนเชิงนิเวศ มีผลผลิตหลัก คือ ผังด้านทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ภาคเหนือทั้ง 9 จังหวัด ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดการจัดทำแผนผังภูมินิเวศของพื้นที่ภาคเหนือภายในขอบเขตลุ่มน้ำ และในปี 2564 โครงการจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมเพื่อความยั่งยืนตามภูมินิเวศฯ มีผลผลิตคือ ผังพื้นที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งศิลปกรรม ประเภทย่านชุมชนเก่าตามภูมินิเวศภาคเหนือ (ตอนบน) ใน 4 ระดับ อย่างไรก็ดี ผลผลิตของทั้งสองโครงการยังขาดการบูรณาการและการจัดทำผังภูมินิเวศในระดับจังหวัดที่มีองค์ประกอบของ “ภูมินิเวศ” ครบถ้วน ดังนั้น ในปี 2564 จึงมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นวิกฤต**

พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ

060101

จ.3

แผนแม่บทย่อย

พื้นที่และเมืองอัจฉริยะ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

เมืองในพื้นที่เป้าหมายที่ได้รับการพัฒนาเพื่อกระจายความเจริญและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

เมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ 6 เมือง (กรุงเทพและปริมณฑล ขอนแก่น เชียงใหม่ เมืองในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก สงขลา และภูเก็ต) ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองอัจฉริยะในทุกมิติ

ประชากรไทยมีแนวโน้มเข้ามาอาศัยในพื้นที่เมืองมากขึ้น จากรายงานการศึกษาข้อสมมติเพื่อใช้ในการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 – 2583 (ฉบับปรับปรุง) ระบุว่าในปี 2563 ประชากรร้อยละ 57.2 อาศัยอยู่ในพื้นที่เมือง และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 74.3 ในปี 2583 ส่งผลให้เมืองเกิดการขยายตัวอย่างรวดเร็ว นำไปสู่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนในการจัดการกับสิ่งแวดล้อมให้สามารถรองรับการเพิ่มขึ้นของประชากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับอัตลักษณ์และศักยภาพของเมือง เพื่อให้เป็นเมืองที่น่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคม โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ทั้งนี้การพัฒนาเมืองต้องคำนึงถึงความต้องการของเมือง โครงสร้างพื้นฐานของเมือง ฐานข้อมูลของเมือง การเงินของเมือง การบริหารจัดการเมือง และระบบนิเวศที่เอื้อต่อการสร้างเมืองอัจฉริยะ

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (สศด.) ได้ให้คำนิยามเมืองอัจฉริยะว่าเป็นเมืองที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัยและชาญฉลาด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการให้บริการและการบริหารจัดการเมือง ลดค่าใช้จ่ายและการใช้ทรัพยากรของเมือง และประชากรเป้าหมาย เน้นการออกแบบที่ดีและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการพัฒนาเมืองภายใต้แนวคิดการพัฒนา เมืองน่าอยู่ เมืองทันสมัย ให้ประชาชนในเมืองมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขอย่างยั่งยืน โดยคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ รับทราบผลการดำเนินการขับเคลื่อน

พื้นที่ประกาศเขตเมืองอัจฉริยะ ปี 2564

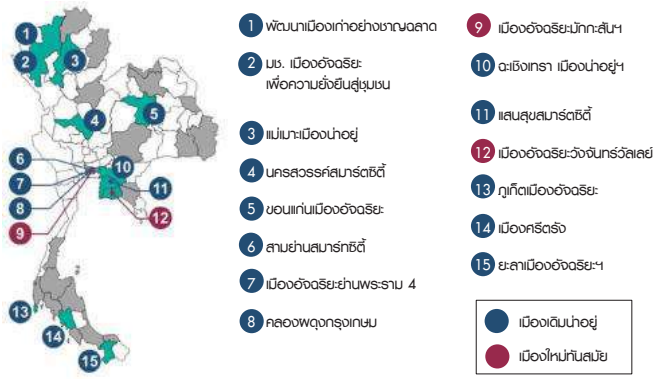

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล

พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ

06

060101

การพัฒนาเมืองอัจฉริยะประจำปีงบประมาณ 2564 ซึ่ง สศด. เป็นฝ่ายเลขานุการร่วมฯ ได้ประกาศมอบตราสัญลักษณ์เพื่อรับรองการเป็นพื้นที่พัฒนาเมืองอัจฉริยะเพิ่มเติมจำนวน 10 แห่ง ได้แก่ กรุงเทพและปริมณฑล (โครงการเมืองอัจฉริยะย่านพระราม 4 โครงการพัฒนาเมืองอัจฉริยะพื้นที่โดยรอบคลองผดุงกรุงเกษม และโครงการเมืองอัจฉริยะมักกะสัน) เชียงใหม่ (โครงการพัฒนาเมืองเก่าอย่างชาญฉลาด และโครงการมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เมืองอัจฉริยะ) ตรัง (โครงการเมืองศรีตรัง) ยะลา (โครงการยะลาเมืองอัจฉริยะ) ฉะเชิงเทรา (โครงการเมืองอัจฉริยะ ฉะเชิงเทรา เมืองน่าอยู่ น่าเที่ยว น่าลงทุน)ชลบุรี (โครงการแสนสุขสมาร์ตซิตี้) นครสวรรค์ (โครงการนครสวรรค์สมาร์ตซิตี้) ทำให้ปัจจุบันมีเมืองอัจฉริยะทั้งสิ้น 15 แห่ง ซึ่งครอบคลุมเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ 5 เมือง ได้แก่ กรุงเทพและปริมณฑล ขอนแก่น เชียงใหม่ เมืองในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และภูเก็ต ทั้งนี้ สงขลายังไม่ได้รับการรับรองให้เป็นเมืองอัจฉริยะ แต่มีสถานะเป็นเขตส่งเสริมเมืองอัจฉริยะ

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในปี 2564 มีการผลักดันกลไกด้านงบประมาณเพื่อพัฒนาเมืองอัจฉริยะและปรับปรุงตัวชี้วัดที่ใช้ในการพิจารณาโครงการเมืองอัจฉริยะให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐยังมีโครงการที่เอื้อต่อการพัฒนาเมืองสู่การเป็นเมืองอัจฉริยะ ได้แก่ (1) ด้านผังเมืองและการใช้ประโยชน์ที่ดินได้แก่ โครงการพัฒนาพื้นที่เมืองตามผังเมือง และโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อการพัฒนา (2) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ โครงการพัฒนาระบบไฟฟ้า โครงการก่อสร้างปรับปรุงขยายระบบประปา และโครงการปรับปรุงระบบผลิตน้ำสะอาด (3) ด้านการขับเคลื่อนโครงการเมืองอัจฉริยะประเทศไทย ได้แก่ โครงการพัฒนาเมืองใหม่อัจฉริยะ และโครงการพัฒนาเมืองอัจฉริยะน่าอยู่ (เมืองเดิม) และ (4) ด้านการเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขัน ได้แก่ โครงการส่งเสริมศักยภาพของพื้นที่ โครงการส่งเสริมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และโครงการพัฒนาพื้นที่ทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เน้นย้ำความจำเป็นของการพัฒนาเมืองในทุกมิติ อาทิ ด้านการสาธารณสุข ด้านการศึกษา ด้านการจัดการภาครัฐดิจิทัล แต่การลงทุนส่วนใหญ่ยังคงเป็นการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับถนน ไฟฟ้าและประปา ดังนั้นภาครัฐควรมีการส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในหลายมิติยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการจัดทำฐานข้อมูลของเมืองให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ และเพิ่มการบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งจะทำให้การพัฒนาเมืองตอบสนองกับความต้องการของประชาชน และสามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงได้ทันท่วงที

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ภาครัฐควรร่วมมือกับภาคเอกชน และภาคประชาชนในการพัฒนาเขตส่งเสริมเมืองอัจฉริยะสู่การเป็นเมืองอัจฉริยะ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ครอบคลุมด้านดิจิทัล คมนาคม พลังงาน และสิ่งแวดล้อม ให้สามารถรองรับการพัฒนาในอนาคต และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งควรมุ่งเน้นให้เกิดโครงการที่สร้างแรงจูงใจและกระตุ้นให้เกิดการลงทุนในพื้นที่มากขึ้น เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจของเมืองหลังสถานการณ์โควิดให้สามารถพัฒนาต่อไปได้ นอกจากนี้ หน่วยงานที่กำกับดูแลควรเตรียมความพร้อมในการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองขนาดกลาง จำนวน 7 เมือง ได้แก่ เชียงราย กาญจนบุรี พระนครศรีอยุธยา พิษณุโลก นครราชสีมา หนองคาย และมุกดาหาร ซึ่งเป็นเป้าหมายในระยะต่อไป (ปี 2566 - 2570) ให้พัฒนาเป็นเมืองอัจฉริยะ เพื่อกระจายความเจริญและลดความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ในทุกมิติ

พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ

060201

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรม และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ
ที่มีการบริหารจัดการตามผังภูมินิเวศอย่างยั่งยืน

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

เมืองมีระบบจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษที่มีประสิทธิภาพ ครอบคลุม และได้มาตรฐาน

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

จำนวนเมืองคุณภาพสิ่งแวดล้อมภายในเมืองอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ทั้ง 5 เมือง (กรุงเทพและปริมณฑล เชียงใหม่ ขอนแก่น สงขลา และภูเก็ต)

การขยายตัวของชุมชนและความหนาแน่นของเมือง ส่งผลให้มีปริมาณขยะ น้ำเสีย และมลพิษในเมืองเพิ่มขึ้น ซึ่งการที่จะทำให้เมืองมีระบบจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษที่มีประสิทธิภาพ ครอบคลุม และได้มาตรฐาน มีปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จ ประกอบด้วย (1) การลงทุนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (2) การจัดการสิ่งแวดล้อมของเมือง (3) ความเชื่อมโยงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของเมือง และ (4) ระบบนิเวศที่เอื้อต่อระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษของเมือง ทั้งนี้ การดำเนินงานที่ผ่านมายังไม่ครอบคลุมปัจจัยสำคัญดังกล่าว เนื่องจากยังขาดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในพื้นที่เมือง รวมทั้งขาดความร่วมมือจากประชาชน และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดการของเสียและมลพิษอย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอ

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย กรมควบคุมมลพิษได้รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2563 ครอบคลุมสถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชน ระบบการบำบัดน้ำเสีย สถานการณ์คุณภาพอากาศและระดับเสียง ดังนี้ ปริมาณขยะในพื้นที่เป้าหมายโดยรวมมีปริมาณขยะลดลงจากปี 2562 เนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวลดลง เพราะการควบคุมและจำกัดการเดินทางจากต่างประเทศ รวมทั้งการสนับสนุนการปฏิบัติงานนอกสถานที่ (Work From Home) ปี 2563 กรุงเทพมหานคร มีขยะมูลฝอยทั้งสิ้น 4.48 ล้านตัน ลดลง ร้อยละ 9.6 จากปี 2562 ในขณะที่พื้นที่ปริมณฑล (นครปฐม นนทบุรี

สัดส่วนขยะที่นำไปใช้หรือกำจัดอย่างถูกวิธี (ร้อยละ)

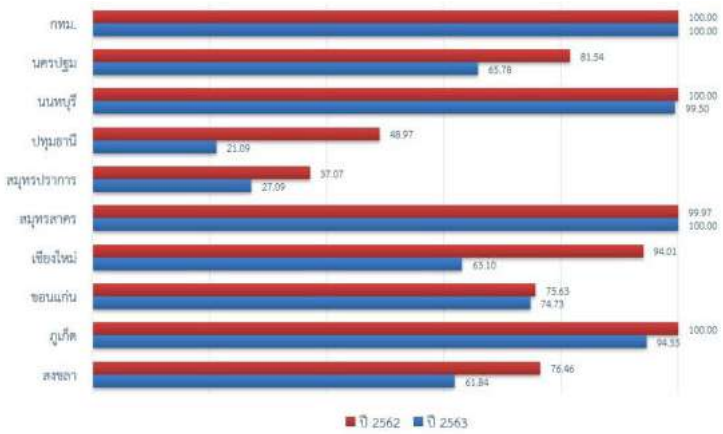

ที่มา: รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยปี 2563 กรมควบคุมมลพิษ

060201

ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร) มีขยะมูลฝอยทั้งสิ้น 2.97 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ร้อยละ 1.0 จังหวัดเชียงใหม่มีขยะมูลฝอยทั้งสิ้น 0.52 ล้านตัน ลดลงจากปีก่อนหน้าร้อยละ 13.0 เช่นเดียวกับขอนแก่นที่มีขยะลดลงร้อยละ 34.8 ภูเก็ตลดลงร้อยละ 7.3 และสงขลาลดลงร้อยละ 29.9 อย่างไรก็ตาม สัดส่วนขยะที่นำไปใช้ประโยชน์และกำจัดถูกวิธีในจังหวัดดังกล่าวลดลงเกือบทั้งหมด ยกเว้นจังหวัดสมุทรสาครและสงขลา ที่มีสัดส่วนขยะที่นำไปใช้ประโยชน์และกำจัดถูกวิธีเพิ่มขึ้น

การบำบัดน้ำเสียในพื้นที่เป้าหมาย ในปี 2563 ระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนทั่วประเทศ และระบบบำบัดน้ำเสียแบบกลุ่มอาคาร มีจำนวน 183 แห่ง เพิ่มขึ้นจาก 116 แห่ง ในปี 2562 สามารถบำบัดน้ำเสียได้ รวม 2.7 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน ลดลงจากปี 2562 ที่สามารถบำบัดได้ 3.8 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน ความสามารถในการบำบัดน้ำเสียในพื้นที่เป้าหมาย ได้แก่ เชียงใหม่บำบัดได้ 55,000 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน ขอนแก่น 78,000 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน อยู่ระหว่างการก่อสร้าง 7,500 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน กรุงเทพมหานคร 1.11 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน อยู่ระหว่างการก่อสร้าง 0.52 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน ปริมณฑลบำบัดได้ 0.18 ล้าน ลูกบาศก์เมตรต่อวัน ภูเก็ต 78,100 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน และสงขลา 0.17 ล้าน ลูกบาศก์เมตรต่อวัน (รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยปี 2563) อย่างไรก็ดี แม้ว่าเมืองเหล่านี้ จะมีระบบบำบัดน้ำเสียที่สามารถรองรับน้ำเสียได้ปริมาณมาก แต่แหล่งน้ำสาธารณะในพื้นที่กลับมีคุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน เพราะยังคงมีการระบายน้ำเสียจากชุมชน อุตสาหกรรม และเกษตรกรรมลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ อีกทั้งระบบรวบรวมน้ำเสียชุมชนยังไม่ครอบคลุมทุกครัวเรือนในพื้นที่

สถานการณ์มลพิษทางอากาศ ในปี 2563 ร้อยละของจำนวนวันในรอบปีที่คุณภาพอากาศเกินค่ามาตรฐานลดลง กล่าวคือ คุณภาพอากาศในภาพรวมดีขึ้น เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ซึ่งเป็นผลจากการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง” และการจราจรขนส่งที่ลดลง เพราะสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทั้งนี้ พื้นที่เป้าหมายที่ยังคงมีจำนวนวันในรอบปีที่คุณภาพอากาศเกินค่ามาตรฐานมากกว่าร้อยละ 25 ได้แก่ เชียงใหม่ และขอนแก่น กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ และสมุทรสาคร เกินค่ามาตรฐาน ร้อยละ 10 – 15 นครปฐม นนทบุรี และปทุมธานีเกินค่ามาตรฐาน ร้อยละ 1 – 10 ส่วนสงขลาและภูเก็ตไม่พบคุณภาพอากาศเกินค่ามาตรฐาน (รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยปี 2563)

สถานการณ์มลพิษทางเสียง ปี 2563 ระดับเสียงในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลลดลงจากปีที่ผ่านมาเล็กน้อย ในพื้นที่ทั่วไป ค่าเฉลี่ยของระดับเสียงเฉลี่ย 24 ชั่วโมง ในปี 2563 เท่ากับ 56.8 เดซิเบลเอลดลงจาก 57.4 เดซิเบลเอในปี 2562 ส่วนพื้นที่ริมถนน ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 68.5 เดซิเบลเอ ลดลงจาก 68.6 เดซิเบลเอในปีก่อนหน้า โดยมีบริเวณที่ระดับเสียงเกินมาตรฐานได้แก่ พาหุรัด ถนนตรีเพชร การเคหะชุมชนดินแดง ถนนอินทรพิทักษ์ ในขณะที่พื้นที่ริมถนน (จุดตรวจวัดชั่วคราว) ลดลงจาก 75.4 เดซิเบลเอในปี 2562 เหลือ 74.8 เดซิเบลเอในปี 2563 ซึ่งแหล่งกำเนิดหลักของเสียงมาจากการจราจร (รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยปี 2563) สรุปภาพรวม พบว่าในปี 2563 พื้นที่เป้าหมายส่วนใหญ่มีคุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ได้แก่ มลพิษทางอากาศ และมลพิษทางเสียง ส่วนปริมาณขยะมีทิศทางลดลงเมื่อเทียบกับปี 2562 ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 และมาตรการควบคุมกิจกรรมในสถานที่สาธารณะการห้ามออกนอกเคหสถาน ส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมการผลิต การบริโภค และการเดินทางขนส่ง ประกอบกับนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศที่มีจำนวนลดลงมาก

060201

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในช่วงปี 2563 หน่วยงานรัฐมีการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมาย ดังนี้ (1) การลงทุนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม อาทิ โครงการพัฒนาและยกระดับเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน (กรมโรงงานอุตสาหกรรม) โครงการพัฒนาและยกระดับนิคมอุตสาหกรรมสู่เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ (การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย) (2) การจัดการสิ่งแวดล้อมของเมือง เช่น โครงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม (กรมโยธาธิการและผังเมือง) โครงการเสริมสร้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ท้องถิ่นและชุมชนน่าอยู่ (กรมอนามัย) เป็นต้น (3) ความเชื่อมโยงเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมของเมือง อาทิ โครงการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองและพื้นที่สีเขียวชุมชนเมือง เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในภูมิภาคอาเซียน (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม) โครงการพัฒนาต่อยอดอุตสาหกรรมสร้างสรรค์และสินค้าชุมชน (สถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ (องค์การมหาชน)) และ (4) ระบบนิเวศที่เอื้อต่อระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษของเมือง อาทิ โครงการพัฒนาเมืองใหม่อัจฉริยะ (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล) โครงการพัฒนาเมืองศูนย์กลางจังหวัดเป็นเมืองน่าอยู่ (กรมโยธาธิการและผังเมือง) การขยายเครือข่ายการตรวจวัดฝุ่นละอองขนาดเล็กและสร้างการรับรู้ด้านคุณภาพอากาศเพื่อการพัฒนาเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) เป็นต้น

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินการเพื่อให้เมืองที่มีคุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานนั้น ยังคงมีความท้าทาย โดยเฉพาะภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เริ่มคลี่คลาย พร้อมกับกิจกรรมการผลิตและบริโภคเริ่มฟื้นคืนสู่สภาพปกติ ปริมาณขยะติดเชื้ออันตรายและพลาสติกยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่วนการลงทุนในระบบรวบรวมน้ำเสียเพื่อส่งเข้าสู่ระบบบำบัดยังไม่เพียงพอ นอกจากนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการให้บริการประชาชนในพื้นที่ จำเป็นต้องยกระดับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและข้อมูลตัวชี้วัด เพื่อการวางแผนและบริหารจัดการเมืองได้อย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย หน่วยงานภาครัฐในระดับนโยบายควรให้ความสำคัญกับการริเริ่มใช้มาตรการใหม่ๆ เพื่อจูงใจให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ รวมทั้ง ส่งเสริมรูปแบบการลงทุนร่วมระหว่างภาครัฐส่วนกลาง ส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน ในการก่อสร้างระบบบำบัดและระบบรวบรวมน้ำเสียให้ครอบคลุมเพียงพอ ซึ่งนับเป็นการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจน ศึกษาทดลองใช้แนวทางธรรมชาติเพื่อแก้ปัญหา (Nature-Based Solution) ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองและการรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เมืองต้องเผชิญ

060202

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรม และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ที่มีการบริหารจัดการตามผังภูมินิเวศอย่างยั่งยืน

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ความยั่งยืนทางภูมินิเวศ ภูมิสังคม และภูมิวัฒนธรรม

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

พื้นที่ที่มีการดำเนินการสงวน รักษา อนุรักษ์ฟื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ มรดกทางสถาปัตยกรรม และศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นถิ่น บนฐานธรรมชาติและฐานวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในพื้นที่ อย่างน้อยใน 3 จังหวัด ของ 1 ภาค

การขยายตัวของพื้นที่เมืองอย่างรวดเร็วตามการเติบโตของเศรษฐกิจประเทศ นำไปสู่การตั้งถิ่นฐานที่ไม่เป็นระเบียบและการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่เหมาะสมกับศักยภาพ ดังนั้น แผนผังภูมินิเวศ จึงเป็นเครื่องมือที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนเพื่อใช้ประโยชน์ที่ดินและการวางผังเมือง ให้เกิดความสมดุลยั่งยืน โดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ บนพื้นฐานของปัจจัยสู่ความสำเร็จ 3 ประการ ได้แก่ (1) การกำหนดพื้นที่เป้าหมาย (2) เครื่องมือ กลไก และองค์ความรู้ในการพัฒนาพื้นที่เป้าหมาย และ (3) แนวทางการพัฒนาและการจัดการสิ่งแวดล้อม อันจะนำไปสู่การใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย การจัดทำแผนผังภูมินิเวศมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชุมชนเมืองและชนบทของประเทศไทยมีการพัฒนาและการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามศักยภาพและเหมาะสมกับภูมินิเวศตลอดจนสอดคล้องกับอัตลักษณ์และวัฒนธรรมพื้นถิ่น ในปี 2563 สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ได้ดำเนิน โครงการจัดทำแผนผังภูมินิเวศเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนเชิงนิเวศแล้วเสร็จ โดยมีพื้นที่เป้าหมายเชิงผลผลิต 9 จังหวัด ในพื้นที่ภาคเหนือ ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน น่าน พะเยา แพร่ ลำปาง ลำพูน และอุตรดิตถ์ ผลการดำเนินการของโครงการดังกล่าว คือ ผังแนวความคิดการจัดทำแผนผังภูมินิเวศของพื้นที่ภาคเหนือตามขอบเขตพื้นที่ลุ่มน้ำของประเทศที่เหมาะสมต่อการใช้พื้นที่ทางภูมินิเวศในพื้นที่ภาคเหนือ จึงยังไม่บรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดย สผ. จะต่อยอดโครงการในปี 2565 เพื่อจัดทำแผนผังภูมินิเวศในระดับจังหวัดต่อไป

060202

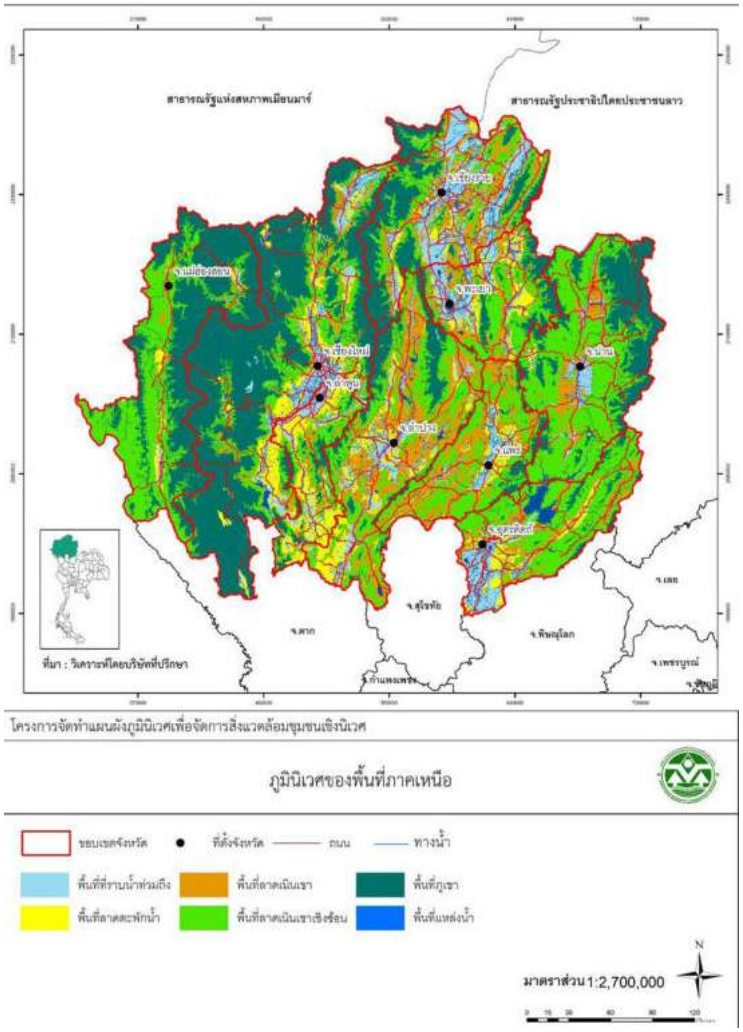

การดำเนินงานที่ผ่านมา นอกเหนือจากการจัดทำ โครงการจัดทำแผนผังภูมินิเวศเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนเชิงนิเวศ ในปี 2563 แล้ว สผ. ยังได้ดำเนิน โครงการจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมเพื่อความยั่งยืนตามภูมินิเวศ: การจัดทำผังพื้นที่อนุรักษ์แหล่งศิลปกรรมรายประเภทและการจัดทำผังภูมินิเวศแหล่งธรรมชาติรายประเภทในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน เมื่อปี 2564 โดยมีผลลัพธ์ คือ ข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ และผังพื้นที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งศิลปกรรม ประเภทย่านชุมชนเก่าตามภูมินิเวศภาคเหนือ (ตอนบน) ใน 4 ระดับ ได้แก่ ผังระดับภาค (ภาคเหนือตอนบน) จำนวน 1 ผัง ผังระดับจังหวัด (เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน น่าน แพร่ พะเยา ลำปาง ลำพูน) จำนวน 8 ผัง ผังระดับอำเภอ จำนวน 48 ผัง และผังระดับย่าน จำนวน 102 ผัง นอกจากนี้ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ให้ความสำคัญกับแนวคิดภูมินิเวศ ภายใต้โครงการวางแผนการพัฒนาเมืองในอนาคตให้น่าอยู่อย่างยั่งยืน (2563) โดยได้จัดทำคู่มือแนวทางการวางแผนพัฒนาเมืองในอนาคตให้น่าอยู่อย่างยั่งยืน (Livable and Sustainable Future City (LSFC) Guideline) ซึ่งเน้นย้ำความสำคัญของการกำหนดขอบเขตภูมินิเวศในการวางแผน ด้วยการใช้แผนผังภูมินิเวศในระดับเมืองเป็นเครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนตลอดกระบวนการ ยิ่งไปกว่านั้น ในปี 2564 สศช. ได้จัดทำโครงการขยายผลการวางแผนการพัฒนาเมืองในอนาคตให้น่าอยู่อย่างยั่งยืน เพื่อออกแบบและพัฒนาหลักสูตรอบรมวิทยากรตัวคูณของ LSFC Guideline เพื่อส่งมอบให้สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่มีหน้าที่ฝึกอบรมสามารถจัดการเรียนการสอนและการอบรม เพิ่มองค์ความรู้และสมรรถนะเกี่ยวกับ LSFC Guideline ของบุคลากรที่มีความสนใจหรือมีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาเมืองต่อไป

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าในระยะที่ผ่านมาได้มีการดำเนินงาน *โครงการจัดทำแผนผังภูมินิเวศเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนเชิงนิเวศ* แล้วเสร็จ โดยมีผลผลิตหลักคือผังด้านทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ภาคเหนือทั้ง 9 จังหวัด แต่ผลที่ได้รับนี้เป็นเพียงกรอบแนวคิดการจัดทำแผนผังภูมินิเวศของพื้นที่ภาคเหนือภายในขอบเขตลุ่มน้ำ ซึ่งยังขาดองค์ประกอบอื่น ๆ ของ “ภูมินิเวศ” ที่หมายถึงความสัมพันธ์ของทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงใช้ประโยชน์ที่ดิน ภูมิสังคมและระบบเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและกิจกรรมของมนุษย์ ในขอบเขตของภูมิประเทศหนึ่งๆ ดังนั้น ในกรณี ภูมินิเวศของจังหวัด จึงจำเป็นต้องมีข้อมูลรายละเอียดในระดับจังหวัดที่ครบถ้วนสมบูรณ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสมควรเร่งรัดจัดทำแผนผังภูมินิเวศของจังหวัดไม่น้อยกว่า 3 จังหวัด รวมทั้งส่งเสริมและเผยแพร่แผนผังภูมินิเวศดังกล่าว เพื่อให้หน่วยงานของรัฐทั้งส่วนท้องถิ่นและส่วนภูมิภาคนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาพื้นที่อย่างกว้างขวางต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การบรรลุเป้าหมายในแผนแม่บทย่อย ในระดับพื้นที่ ควรสร้างสำนึกและความตระหนักของชุมชน โดยเผยแพร่ผ่านสื่อสาธารณะ และสื่อสังคมออนไลน์ รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในกระบวนการจัดทำแผนผังภูมินิเวศ และกระบวนการวางแผนพัฒนาเมืองในอนาคตให้น่าอยู่อย่างยั่งยืนตาม LSFC Guideline โดยการอบรมวิทยากรตัวคูณ ซึ่งจะเป็นผู้มีบทบาทในการถ่ายทอดหลักวิชาการต่าง ๆ ให้ท้องถิ่นและภูมิภาค ซึ่งมีหน้าที่ในการวางแผนพัฒนาพื้นที่ สำหรับระดับนโยบาย หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดทำแผนผังภูมินิเวศควรได้รับการจัดสรรงบประมาณที่ต่อเนื่องและเพียงพอ เพื่อจัดทำแผนผังภูมินิเวศที่ครอบคลุมพื้นที่ทั่วทั้งประเทศ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ | ประเด็นที่ 07

07 โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล

ยุทธศาสตร์ชาติด้าน ความมั่นคง

ยุทธศาสตร์ชาติด้าน การสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ชาติด้าน การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ชาติด้าน การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

"โครงสร้างพื้นฐานที่พัฒนา ต่อยอดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ กระตุ้นให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่ม ยกระดับผลิตภาพของภาคการผลิตและบริการ ลดต้นทุนการผลิตและบริการที่แข่งขันได้ในระดับสากล"

จ.1

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็น (07) โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ถือเป็นรากฐานที่สำคัญของการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคม ระบบโลจิสติกส์ พลังงาน และดิจิทัล โดยมีการลงทุนเพื่อการพัฒนาที่เพิ่มขึ้นและให้มีโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพที่ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศอย่างต่อเนื่อง สามารถเข้าถึงความต้องการของประชาชนได้ทุกพื้นที่ และรองรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม โดยมีเป้าหมายระดับประเด็น คือ **ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศที่ดีขึ้น** ทั้งนี้ แผนแม่บทประเด็นดังกล่าว สนับสนุนการบรรลุผลสัมฤทธิ์การพัฒนาตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติให้สามารถบรรลุเป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน เพื่อรองรับและสนับสนุนการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศในด้านต่าง ๆ ซึ่งมีส่วนสนับสนุนโดยตรงต่อการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันตามที่กำหนดไว้

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

070001 ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศที่ดีขึ้น

จ.2

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐาน อยู่ในอันดับที่ 45

จากการจัดอันดับโดย IMD WORLD COMPETITIVENESS ของ International Institute for Management Development ซึ่งสถานการณ์ปัจจุบันในปี 2564 โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัลของประเทศไทยมีแนวโน้มเป็นบวก โดยมีผลการจัดอันดับเป็นอันดับที่ 43 ขยับดีขึ้นจากอันดับที่ 44 ในปี 2563 และบรรลุผลกว่าอันดับที่กำหนดไว้ตามเป้าหมายในปี 2565 อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังคงต้องปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงภาวะเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้งผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบอย่างรอบด้าน ทั้งด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ ด้านพลังงาน และด้านดิจิทัล และเตรียมความพร้อมรองรับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นอย่างกะทันหันในอนาคตอีกด้วย

จากการดำเนินการที่ผ่านมาของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้สามารถบรรลุผลได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ และมีผลการจัดอันดับที่ดีขึ้นจากปีก่อนหน้า โดยในปี 2564 มีอันดับเป็นอันดับที่ 43 จากการจัดอันดับจาก 64 ประเทศทั่วโลก อย่างไรก็ตาม การรักษาอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานในระยะต่อไปนั้นยังคงเป็นประเด็นท้าทาย ซึ่งจะต้องต่อยอดการพัฒนาด้านเทคโนโลยีและระบบปฏิบัติการอัตโนมัติเข้ามาเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างความยืดหยุ่นในการปรับสภาพ (Resilience) ของโครงสร้างพื้นฐานในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ช่วยลดต้นทุนการผลิตและบริการที่แข่งขันได้ในระดับสากล สนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงกับภูมิภาคอย่างเป็นระบบ และปรับตัวได้ทันต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมในอนาคต

แผนแม่บทฯ ประเด็น (07) โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล

ประกอบด้วย 10 เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย โดยมีสถานะการบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1) กับเป้าหมายระดับประเด็น (Y2)

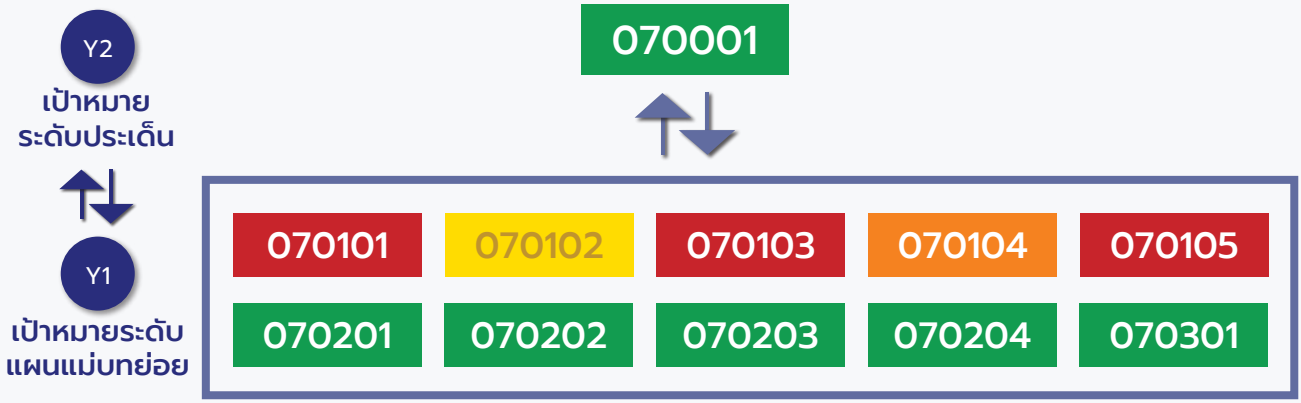

*สถานะการบรรลุเป้าหมายประจำปี 2564

070101

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

ต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศไทยต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศลดลง **กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 ต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศไทยต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศน้อยกว่าร้อยละ 12**

โดยในปี 2564 จากสัดส่วนต้นทุนโลจิสติกส์ในปี 2563 อยู่ที่ร้อยละ 14.1 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 13.2 ในปี 2562 ซึ่งยังคงมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นวิกฤต**

070102

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์ระหว่างประเทศของประเทศไทยดีขึ้น **กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 อันดับหรือคะแนนดีขึ้น (Logistics Performance Index : LPI) อยู่ใน 25 อันดับแรก หรือคะแนนไม่ต่ำกว่า 3.50 คะแนน**

โดยในปี 2564 ยังไม่มีรายงาน เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 และในปี 2561 LPI ของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 32 จาก 160 ประเทศทั่วโลก อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาความสามารถในการพัฒนาของประเทศไทยอาจเทียบเคียงได้จากผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยด้านโครงสร้างพื้นฐานปี 2564 ของ International Institute for Management Development (IMD) โดยอยู่ในอันดับที่ 43 ปรับตัวดีขึ้นจากปี 2563 ที่อยู่ในอันดับที่ 44 ซึ่งยังคงมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย

070103

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

การขนส่งสินค้าทางรางเพิ่มขึ้น **กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 สัดส่วนปริมาณการขนส่งสินค้าทางรางต่อปริมาณการขนส่งสินค้าทั้งหมด เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 4**

โดยในปี 2564 จากสัดส่วนการขนส่งสินค้าทางรางต่อปริมาณการขนส่งสินค้าทั้งหมดภายในประเทศ ในปี 2563 อยู่ที่ร้อยละ 1.40 ลดลงจากปี 2562 ที่มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 1.66 และต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ค่อนข้างมาก ซึ่งยังคงมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นวิกฤต

070104

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

เพิ่มสัดส่วนการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล รวมถึงในเมืองหลักในภูมิภาค **กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 สัดส่วนการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 และไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ในเมืองหลักในภูมิภาค**

โดยในปี 2564 มีสัดส่วนการการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล อยู่ที่ร้อยละ 15.62 ลดลงจากร้อยละ 19.42 ในปี 2563 สำหรับสัดส่วนการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะในเมืองหลักในภูมิภาคนั้น ปัจจุบันยังไม่มีการรวบรวมข้อมูลดังกล่าวอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ยังคงมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง

070105

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนลดลง **กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 อัตราผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนให้เป็น 12 คนต่อประชากร 1 แสนคน**

โดยในปี 2564 (ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม 2564) มีอัตราผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนอยู่ที่ 25 คนต่อประชากร 1 แสนคน ซึ่งยังคงมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นวิกฤต

070201

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

การใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้าลดลง **กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 สัดส่วนของการใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้า ไม่เกินร้อยละ 60 ของแหล่งเชื้อเพลิงที่ใช้ในการผลิตไฟฟ้าในภาพรวมของประเทศ**

โดยในปี 2564 (ข้อมูล ณ สิ้นเดือนสิงหาคม 2564) มีสัดส่วนการใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้าอยู่ที่ร้อยละ 54 ขณะที่ในปี 2563 มีสัดส่วนการใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้า อยู่ที่ร้อยละ 55.26 ส่งผลให้มีสถานะการ**บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้**

070202

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

การใช้พลังงานทดแทนที่ผลิตได้ภายในประเทศ **กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนในการผลิตไฟฟ้า ความร้อน และเชื้อเพลิงชีวภาพ เป็นร้อยละ 15 - 18 ของพลังงานขั้นสุดท้าย**

โดยในปี 2564 จากข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม – กรกฎาคม 2564 มีสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนประมาณร้อยละ 16.41 ของการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย และมีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันในปี 2563 ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 16.22 ส่งผลให้มีสถานะการ**บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้**

070203

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ประสิทธิภาพการใช้พลังงานของประเทศเพิ่มขึ้น **กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 ค่าความเข้มข้นการใช้พลังงาน (Energy Intensity: EI) ไม่เกิน 7.4 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ/พันล้านบาท**

โดยในปี 2564 มีค่า EI ของประเทศอยู่ที่ 7.05 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ/พันล้านบาท ซึ่งปรับตัวดีขึ้นจากปี 2563 ที่มีการใช้พลังงาน 7.53 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ/พันล้านบาท ส่งผลให้มีสถานะการ**บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้**

070204

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

การปรับปรุงและพัฒนาระบบไฟฟ้าของประเทศให้มีประสิทธิภาพด้วยเทคโนโลยีระบบโครงข่ายสมาร์ทกริด **กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 จำนวนแผนงาน และ/หรือโครงการที่กำลังพัฒนา/โครงการนำร่อง/โครงการที่มีการใช้งานที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มประสิทธิภาพระบบไฟฟ้า อย่างน้อย 8 โครงการ**

โดยในปี 2564 มีการดำเนินโครงการด้านการเพิ่มประสิทธิภาพระบบไฟฟ้าด้วยเทคโนโลยีระบบโครงข่ายสมาร์ทกริด จำนวนรวม 21 โครงการ เพิ่มขึ้น 3 โครงการจากปี 2563 ส่งผลให้มีสถานะการ**บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้**

070301

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ประชาชนมีความสามารถในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตมากขึ้น **กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 อัตราส่วนของครัวเรือนที่มีการใช้อินเทอร์เน็ตร้อยละ 70**

โดยในปี 2564 จากอัตราส่วนของครัวเรือนที่มีการใช้อินเทอร์เน็ต ในปี 2563 คิดเป็นร้อยละ 85.2 (22.316 ล้านครัวเรือน) เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ที่มีอัตราส่วนคิดเป็นร้อยละ 74.6 ส่งผลให้มีสถานะการ**บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้**

070101

จ.3

แผนแม่บทย่อย

โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศไทยต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศลดลง

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศไทยต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ
น้อยกว่าร้อยละ 12

มูลค่าต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศไทยเป็นการประเมินมูลค่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจด้านโลจิสติกส์ที่เกิดจากการใช้บริการของผู้ประกอบการ ประกอบด้วย ต้นทุนการขนส่งสินค้า ต้นทุนการเก็บรักษาสินค้าคงคลัง และต้นทุนการบริหารจัดการโลจิสติกส์ โดยการลดต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศให้ได้ตามเป้าหมายมีปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญ ได้แก่ ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการตลอดห่วงโซ่อุปทาน ความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก ศักยภาพการให้บริการโลจิสติกส์ และสภาพแวดล้อมที่เป็นปัจจัยสนับสนุนในภาพรวม ทั้งนี้ การพัฒนาระบบโลจิสติกส์เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนายังคงมีความท้าทายในประเด็นที่สำคัญ คือ การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโลจิสติกส์ตลอดห่วงโซ่อุปทาน การใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการขนส่งค้าอย่างมีประสิทธิภาพ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างการขนส่งสินค้าโดยใช้ประโยชน์ระบบรางเป็นโครงข่ายหลักเพื่อสนับสนุนการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ และการลดข้อจำกัดของงบประมาณในการจัดทำแผนงาน/โครงการโดยการสนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามาลงทุนโครงการขนาดใหญ่

ต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศไทย ปี 2559 - 2563

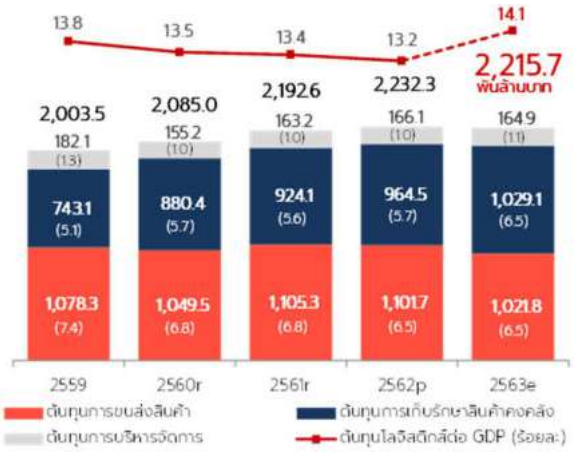

ที่มา: รายงานโลจิสติกส์ของประเทศไทย ประจำปี 2563 สศช.

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ในปี 2562 ต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศไทยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 13.2 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ลดลงจากร้อยละ 13.4 ต่อ GDP ในปี 2561 ประกอบด้วย ต้นทุนการขนส่งสินค้ามีสัดส่วนร้อยละ 6.5 ต่อ GDP ต้นทุนการเก็บรักษาสินค้าคงคลังมีสัดส่วนร้อยละ 5.7 ต่อ GDP ต้นทุนการบริหารจัดการโลจิสติกส์มีสัดส่วนร้อยละ 1.0 ต่อ GDP และในปี 2563 สัดส่วนต้นทุนโลจิสติกส์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 14.1 ต่อ GDP ประกอบด้วย ต้นทุนการขนส่งสินค้ามีสัดส่วนร้อยละ 6.5 ต่อ GDP ต้นทุนการเก็บรักษาสินค้าคงคลังมีสัดส่วนร้อยละ 6.5 ต่อ GDP ต้นทุนการบริหารจัดการโลจิสติกส์ มีสัดส่วนร้อยละ 1.1 ต่อ GDP โดยมีปัจจัยหลักจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ซึ่งส่งผลกระทบต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจในประเทศ โดยเฉพาะภาคการส่งออก ภาคการท่องเที่ยวและบริการที่ทำให้สัดส่วนต้นทุนโลจิสติกส์ต่อ GDP มีความผันผวน และเมื่อพิจารณาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนต้นทุนโลจิสติกส์ต่อ GDP ในระยะ 3 ปีที่ผ่านมา พบว่ายังห่างจากค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ จำเป็นต้องเร่งผลักดันการพัฒนาโดยนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของผู้ประกอบการทั้งภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และผู้ให้บริการโลจิสติกส์ เร่งสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในการพัฒนาปัจจัยสนับสนุน อาทิ การพัฒนาองค์ความรู้และบุคลากร เพื่อลดต้นทุนการเก็บรักษาสินค้าคงคลังและต้นทุนการบริหารจัดการโลจิสติกส์ รวมทั้งพัฒนาและใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานโดยเฉพาะระบบรางให้เกิดประสิทธิภาพ

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในช่วงปี 2563 – 2564 หน่วยงานภาครัฐได้ขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาผ่านโครงการปรับปรุงและก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการขนส่งสินค้าให้มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐาน ทั้งระบบราง ถนน น้ำ และอากาศ อาทิ การก่อสร้างรถไฟทางคู่ การปรับปรุงถนนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการขนส่งสินค้าเกษตร การพัฒนาท่าเรือแหลมฉบังระยะที่ 3 การพัฒนาท่าเทียบเรือชายฝั่งบริเวณท่าเรือกรุงเทพ และการขุดลอกและบำรุงรักษาร่องน้ำสำคัญทางเศรษฐกิจ การพัฒนาเชื่อมโยงข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าส่งออกสินค้าผ่านระบบ National Single Window การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการขนส่งสินค้าบริเวณด่านชายแดน รวมทั้งมีการนำเทคโนโลยีและองค์ความรู้มาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานทั้งในภาคเกษตรและอุตสาหกรรม ตลอดจนการพัฒนาปัจจัยสนับสนุน อาทิ การพัฒนาเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลด้านโลจิสติกส์

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ในระยะที่ผ่านมา ยังคงมีข้อจำกัดที่เป็นประเด็นท้าทายอย่างต่อเนื่องของการขับเคลื่อนการพัฒนา โดยเฉพาะพฤติกรรมของผู้บริโภคที่ปรับเปลี่ยนและนิยมการซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ส่งผลให้ธุรกิจ e-Commerce เติบโตอย่างต่อเนื่อง ผู้ประกอบการมีต้นทุนในการบริหารจัดการสินค้าคงคลังเพิ่มมากขึ้น การนำโครงสร้างพื้นฐานที่มีการปรับปรุงและพัฒนามาใช้ประโยชน์จำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ ซึ่งจะสะท้อนผลการพัฒนา

070101

ในระยะถัดไป และส่งผลต่อการลดต้นทุนโลจิสติกส์ในภาพรวม นอกจากนี้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ส่งผลให้เกิดการหยุดชะงักของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และการค้าชายแดนและการค้าผ่านแดนที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการควบคุมการนำเข้าส่งออกสินค้าและการปิดด่านพรมแดนชั่วคราว ทำให้ปริมาณการขนส่งสินค้าและการนำเข้าส่งออกปรับลดลง และการขาดแคลนตู้สินค้า โดยการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการลดสัดส่วนต้นทุนโลจิสติกส์ต่อ GDP จำเป็นต้องผลักดันให้มีการนำระบบเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการโลจิสติกส์ และใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานโดยเฉพาะระบบรางเพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบการขนส่งไปสู่การขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ (Multimodal Transport) การกำหนดมาตรการทางการเงิน แนวทางการพัฒนาบุคลากร การแก้ไขกฎหมายและระเบียบที่เป็นอุปสรรค รวมทั้งการบริหารความเสี่ยงรองรับสถานการณ์ฉุกเฉิน

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนา โดยเฉพาะภายใต้สถานการณ์ที่เศรษฐกิจเริ่มกลับมาฟื้นตัวจากผลกระทบของสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ภาครัฐควรผลักดันให้ผู้ประกอบการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโลจิสติกส์ตลอดห่วงโซ่อุปทาน ตั้งแต่การผลิต การจัดเก็บ และการขนส่งสินค้าจนถึงมือผู้บริโภค สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการให้เกิดการเชื่อมโยงทั้งในและต่างประเทศ ผลักดันการใช้ประโยชน์จาก Application หรือ Platform Online เพื่อเพิ่มศักยภาพการให้บริการโลจิสติกส์รองรับ e-Commerce อาทิ ระบบบริหารจัดการคลังสินค้าอัตโนมัติ ระบบติดตามการขนส่งสินค้า ระบบตรวจสอบย้อนกลับ และระบบบริหารจัดการโซ่ความเย็น เร่งพัฒนาและผลักดันการใช้ประโยชน์โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านโลจิสติกส์ อาทิ การพัฒนาท่าเรือบก (Dry Port) รวมทั้งบูรณาการเชื่อมโยงโครงข่ายให้มีประสิทธิภาพ เร่งรัดการพัฒนาระบบ National Single Window ให้เกิดการเชื่อมโยงข้อมูลการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าส่งออกได้ตลอดกระบวนการ พัฒนาระบบ Port Community System (PCS) และแพลตฟอร์มการค้าดิจิทัลระหว่างประเทศ (National Digital Trade Platform: NDTP) พร้อมทั้งปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องตามความตกลงด้านการอำนวยความสะดวกทางการค้า (Trade Facilitation Agreement: TFA) และมาตรฐานทางการค้าขององค์การการค้าโลก (WTO) รวมทั้งพัฒนาระบบข้อมูลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ติดตามประเมินผล และการวางแผนการบริหารจัดการทางธุรกิจ

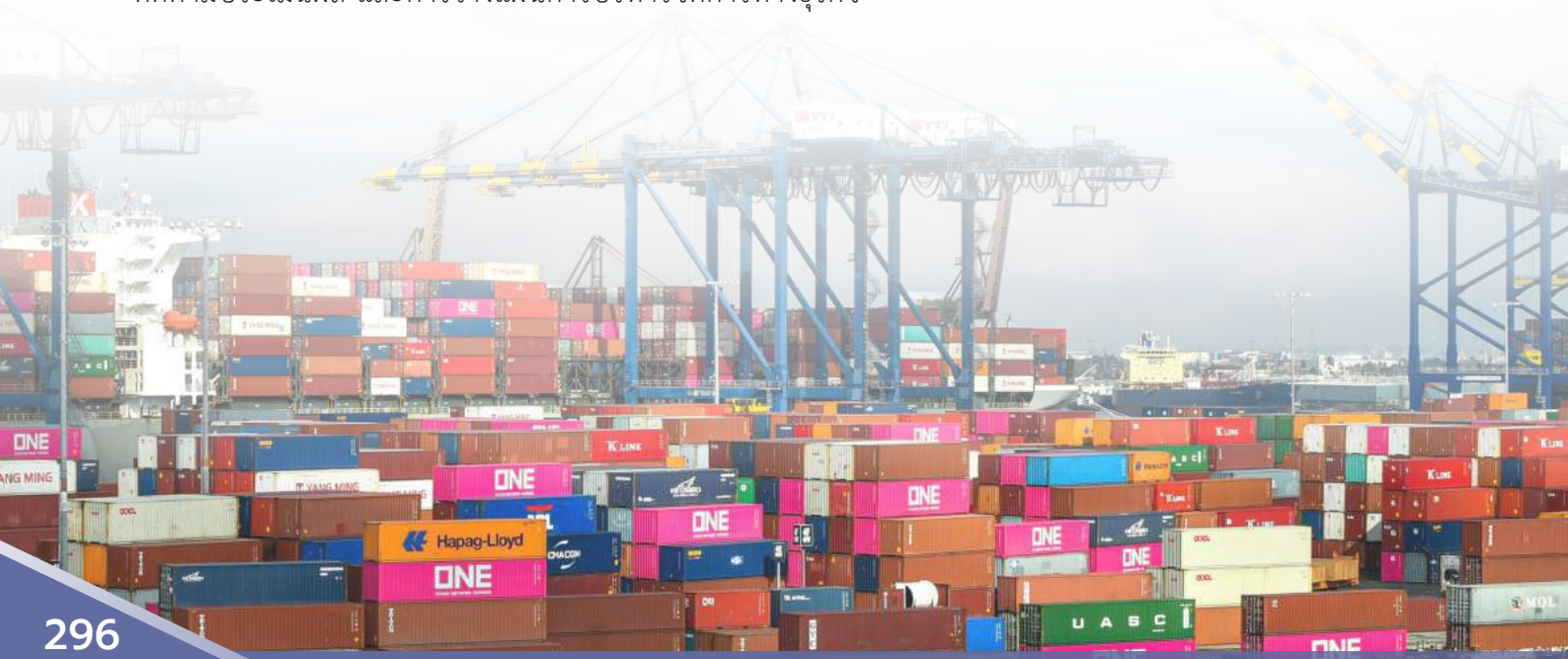

070102

จ.3

แผนแม่บทย่อย

โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคม และระบบโลจิสติกส์

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์ระหว่างประเทศของประเทศไทยมีอันดับหรือคะแนนดีขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อันดับหรือคะแนนดีขึ้น (Logistics Performance Index : LPI) อยู่ใน 25 อันดับแรก หรือคะแนนไม่ต่ำกว่า 3.50 คะแนน

ประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์ระหว่างประเทศ (Logistics Performance Index : LPI) มีเกณฑ์ชี้วัด 6 ด้าน ประกอบด้วย พิธีการศุลกากร โครงสร้างพื้นฐานด้านขนส่งและเทคโนโลยีสารสนเทศ สมรรถนะผู้ให้บริการโลจิสติกส์ทั้งภาครัฐและธุรกิจ การเตรียมการขนส่งระหว่างประเทศ ความตรงต่อเวลาของการบริการ และระบบติดตามและตรวจสอบสินค้า ซึ่งมีห่วงโซ่คุณค่าที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในประเด็นโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีประสิทธิภาพสนับสนุนการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ การบริหารจัดการและพัฒนาบริการด้านโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพได้มาตรฐาน และการพัฒนาระบบฐานข้อมูลและความเชื่อมโยง รวมทั้งมาตรการด้านการค้าและการขนส่งระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ในระยะที่ผ่านมายังคงมีความท้าทายในประเด็นที่สำคัญของหน่วยงานในการจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อการพัฒนา โดยเฉพาะการเชื่อมโยงในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และการกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบเพื่อบริหารจัดการระบบ NSW และการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการสนับสนุนการพัฒนาประสิทธิภาพและการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับการพัฒนาด้านโลจิสติกส์ของประเทศ

070102

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย LPI มีการประเมินผลในทุก 2 ปี โดยธนาคารโลก ซึ่งใช้วิธีการจัดเก็บข้อมูลด้วยการสอบถามความพึงพอใจของผู้ประกอบการธุรกิจรับจัดส่งสินค้าระหว่างประเทศ (Freight Forwarder) และการขนส่งด่วน (Express Carrier) ของประเทศคู่ค้ากับประเทศไทย ผลคะแนนจึงขึ้นอยู่กับมุมมองความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้ประเมินซึ่งขึ้นอยู่กับการพัฒนาด้านโลจิสติกส์ตามกรอบระยะเวลาและความน่าเชื่อถือการดำเนินธุรกิจในประเทศไทย โดยปี 2561 LPI ของประเทศไทยปรับตัวดีขึ้นจากลำดับที่ 45 อยู่อันดับที่ 32 จาก 160 ประเทศทั่วโลก ซึ่งเกณฑ์การชี้วัดด้านโครงสร้างพื้นฐานเป็นเกณฑ์ชี้วัดด้านที่มีการปรับตัวดีขึ้นน้อยที่สุด จึงมีความท้าทายในการบรรลุเป้าหมายในปี 2565 ที่ตั้งไว้อยู่ใน 25 อันดับแรก หรือคะแนนไม่ต่ำกว่า 3.50 อย่างไรก็ตาม ในปี 2564 จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ไม่มีการรายงานอันดับ LPI ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาความสามารถในการพัฒนาของประเทศไทยอาจเทียบเคียงจากผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยด้านโครงสร้างพื้นฐานปี 2564 ของ International Institute for Management Development (IMD) ที่ปรับตัวดีขึ้น 1 อันดับ อยู่ที่อันดับที่ 43 (ปี 2563 อยู่ที่อันดับ 44) จากการพัฒนาเพิ่มเส้นทางการคมนาคมผ่านการลงทุนก่อสร้างถนน รวมทั้งรัฐบาลมีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่มาอย่างต่อเนื่อง

คะแนนรวมดัชนีประสิทธิภาพระบบโลจิสติกส์ระหว่างประเทศของประเทศสมาชิกอาเซียนในปี 2561

ที่มา: ธนาคารโลก

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในปี 2564 การพัฒนาประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์ของประเทศไทยมีการขับเคลื่อนแผนการพัฒนาไปสู่การปฏิบัติผ่านกลไกระดับนโยบายโดยคณะกรรมการบริหารการจัดการขนส่งสินค้าและบริการของประเทศ (กบส.) ไปยังหน่วยงานต่างๆ และความร่วมมือในลักษณะบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐผ่านกลไกงบประมาณ และการสนับสนุนความร่วมมือกับภาคเอกชน โดยมีความก้าวหน้าการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การปรับปรุงระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเชื่อมโยงแนวทางปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าส่งออกสินค้า การให้บริการระบบการเชื่อมโยงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียว (National Single Window) ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีมาตรฐาน สามารถดำเนินการพิธีการศุลกากรนำเข้า - ส่งออกด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบ NSW ในรูปแบบ B2G B2B และ e-Payment โดยมีธุรกรรมเกี่ยวข้องกับการนำเข้า ส่งออก และโลจิสติกส์แล้ว จำนวน 410 กระบวนงาน คิดเป็นร้อยละ 82.66 (จากจำนวน 496 กระบวนงาน) และข้อมูลใบอนุญาต/ใบรับรองที่เชื่อมโยงข้อมูลแบบอิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบ NSW ได้แล้วจำนวน 10,761 รายการ รวมทั้งให้สิทธิ บริษัท โทรคมนาคมแห่งชาติ จำกัด (มหาชน) (NT) เป็นผู้ให้บริการระบบ NSW (NSW Operator) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการและอำนวยความสะดวกให้กับผู้ประกอบการได้มากขึ้น สำหรับการพัฒนาระบบ Asean Single Window (ASW) ประเทศไทยมีความพร้อมในการเชื่อมโยงข้อมูลใบขนสินค้าของอาเซียน (ASEAN Customs Declaration Document (ACDD) และมีการพัฒนาด้านระบบข้อมูลดิจิทัลเพื่อรวบรวมข้อมูลการขนส่งสินค้าและการบริหารจัดการด้านโลจิสติกส์ นอกจากนี้ภาครัฐได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและโครงข่ายคมนาคมอย่างต่อเนื่องทั้งทางบก ทางราง ทางน้ำ และทางอากาศ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทำให้ผู้ประกอบการประสบปัญหาในการบริหารจัดการโซ่อุปทานส่งผลกระทบในการนำเข้า-ส่งออกสินค้า โดยจำเป็นต้องพัฒนาการอำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้นและการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยังมีข้อจำกัดในการจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณในลักษณะการบูรณาการของการเชื่อมโยงข้อมูลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์มีประสิทธิภาพสูงขึ้น รวมทั้งปรับปรุงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อสนับสนุนการปรับลดขั้นตอนการดำเนินงานการนำเข้า – ส่งออก ตลอดจนการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการสนับสนุนการพัฒนาและการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับการพัฒนาด้านโลจิสติกส์ของประเทศ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ภาครัฐต้องเร่งสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยเร่งรัดการพัฒนาระบบ National Single Window เพื่ออำนวยความสะดวกในการเชื่อมโยงข้อมูลรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ของการนำเข้า - ส่งออกและโลจิสติกส์ได้ตลอดกระบวนการ พัฒนาระบบ Port Community System (PCS) และแพลตฟอร์มการค้าดิจิทัลระหว่างประเทศ (National Digital Trade Platform: NDTP) พร้อมทั้งปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องตามความตกลงด้านการอำนวยความสะดวกทางการค้า (Trade Facilitation Agreement: TFA) และมาตรฐานทางการค้าขององค์การการค้าโลก (WTO) รวมทั้งเร่งสร้างความน่าเชื่อถือต่อระบบโลจิสติกส์ประเทศไทยโดยการพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางและตัวชี้วัดที่สามารถติดตามการดำเนินงานที่สะท้อนผลการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศและใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการดำเนินงานในระยะต่อไป พร้อมเผยแพร่สร้างการรับรู้ผลการพัฒนาที่สำคัญอย่างต่อเนื่อง

070103

จ.3

แผนแม่บทย่อย

โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

การขนส่งสินค้าทางรางเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

สัดส่วนปริมาณการขนส่งสินค้าทางรางต่อปริมาณการขนส่งสินค้าทั้งหมดเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 4

การเพิ่มสัดส่วนปริมาณการขนส่งสินค้าทางรางจะช่วยลดต้นทุนค่าขนส่งของประเทศ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานในภาคขนส่งและลดมลพิษทางอากาศ ซึ่งจะช่วยยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในภาพรวมและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม การพัฒนาในช่วงที่ผ่านมามีความล่าช้ากว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ทั้งในส่วนของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ (Multi-modal Transport) และความพร้อมของจำนวนรถจักรและล้อเลื่อนของการรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.) รวมถึงการพัฒนาปรับปรุงระบบบริหารจัดการด้านโลจิสติกส์และสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการพัฒนาประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์ในภาพรวม ทำให้ยังไม่สามารถจูงใจให้ผู้ประกอบการเปลี่ยนรูปแบบการขนส่งสินค้าจากถนนสู่ระบบรางได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ในปี 2563 มีปริมาณการขนส่งสินค้าทางรางเพิ่มขึ้นจาก 10.44 ล้านตันต่อปี ในปี 2562 เป็น 11.01 ล้านตันต่อปี แต่เมื่อพิจารณาสัดส่วนการขนส่งสินค้าทางรางต่อปริมาณการขนส่งสินค้าภายในประเทศพบว่า ในปี 2563 มีสัดส่วนการขนส่งสินค้าทางรางลดลงจากร้อยละ 1.66 เป็นร้อยละ 1.40 ซึ่งยังต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 4 ในปี 2565ค่อนข้างมาก แสดงให้เห็นว่าปริมาณการขนส่งสินค้าทางรางที่เพิ่มขึ้นเป็นการเพิ่มขึ้นตามแนวโน้มของปริมาณการขนส่งสินค้าภายในประเทศ ในขณะที่ยังไม่สามารถแย่งชิงส่วนแบ่งตลาดจากการขนส่งสินค้าในรูปแบบอื่น ๆ ได้ ซึ่งเป็นผลจากความล่าช้าในก่อสร้างโครงการรถไฟทางคู่ ระยะที่ 1 จำนวน 5 เส้นทาง และเส้นทางรถไฟสายใหม่ 2 เส้นทางการสรรหาเอกชนเพื่อเข้าดำเนินการในสถานีบรรจุและแยกสินค้ากล่อง (ไอซีดี) ลาดกระบัง และศูนย์การขนส่งตู้สินค้าทางรถไฟ (SRTO) ที่ท่าเรือแหลมฉบัง ซึ่งเป็นเส้นทางหลักในการขนส่งตู้สินค้าทางรถไฟของประเทศ ทั้งนี้ ปัจจุบัน รฟท. และการท่าเรือแห่งประเทศไทย ได้จ้างเหมาผู้ประกอบการเอกชนให้บริการเคลื่อนย้ายตู้สินค้า การบริหารจัดการตู้สินค้า รวมถึงกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับการให้บริการขนส่งสินค้าแล้ว และ รฟท. อยู่ระหว่างการเสนอแผนการจัดหารถจักร และล้อเลื่อนตามขั้นตอน

การดำเนินงานที่ผ่านมา ภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับการลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการขนส่งสินค้าทางราง โดยปัจจุบันได้เปิดให้บริการเส้นทางรถไฟทางคู่ระยะที่ 1 จำนวน 3 เส้นทาง ได้แก่ ช่วงชุมทางฉะเชิงเทรา–คลองสิบเก้า–แก่งคอย ช่วงมาบกะเบา–ชุมทางถนนจิระ และช่วงชุมทางถนนจิระ–ขอนแก่น และอยู่ระหว่างการก่อสร้างรถไฟทางคู่และทางคู่สายใหม่รวม 7 เส้นทาง คาดว่าจะก่อสร้างแล้วเสร็จและทยอยเปิดให้บริการในปี 2565 เป็นต้นไป ซึ่งภายหลังการดำเนินการดังกล่าวจะทำให้โครงข่ายทางรถไฟมีความครอบคลุมพื้นที่ให้บริการเพิ่มขึ้นจาก 47 จังหวัด เป็น 54 จังหวัด

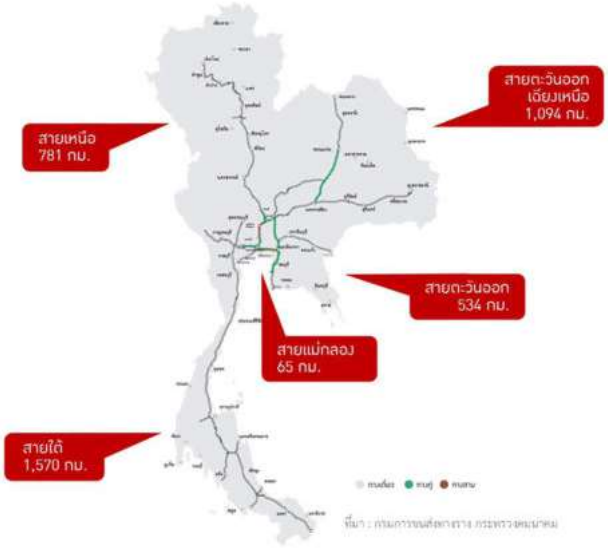

ที่มา: กรมการขนส่งทางราง กระทรวงคมนาคม

นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการพัฒนาระบบสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ (Multi-modal Transport) อาทิ การพัฒนาศูนย์เปลี่ยนถ่ายรูปแบบการขนส่งสินค้าเชียงของ จังหวัดเชียงราย และศูนย์การขนส่งชายแดน จังหวัดนครพนม ของกรมการขนส่งทางบก การพัฒนาจุดจอดพักรถบรรทุกของกรมทางหลวง ประกอบกับขณะนี้ได้มีการจัดตั้งกรมการขนส่งทางรางเพื่อทำหน้าที่กำกับดูแลกิจการระบบขนส่งทางราง และสถาบันวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีระบบราง เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาอุตสาหกรรมระบบรางของประเทศ ซึ่งจะเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการยกระดับมาตรฐานการให้บริการขนส่งทางราง และส่งเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์จากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางรางที่รัฐได้ลงทุนแล้วให้เกิดประโยชน์สูงสุด

070103

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับการเพิ่มสัดส่วนลงทุนพัฒนา/ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการขนส่งสินค้าทางรางอย่างต่อเนื่อง โดยปัจจุบัน รฟท. ได้ดำเนินการก่อสร้างรถไฟทางคู่แล้วเสร็จจำนวน 3 เส้นทาง แต่ก็ยังไม่สามารถกระตุ้นให้เกิดการขนส่งสินค้าทางรางเพิ่มขึ้นได้เท่าที่ควร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลจากการที่ รฟท. ขาดความพร้อมทั้งในส่วนบุคลากร รถจักรและล้อเลื่อน กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากเส้นทางรถไฟทางคู่และลานกองเก็บตู้สินค้า (CY) ที่ได้ก่อสร้างแล้วเสร็จ อีกทั้งยังประสบปัญหาความล่าช้าในการก่อสร้างรถไฟทางคู่ระยะที่ 1 ที่เหลืออีกจำนวน 5 เส้นทางและรถไฟสายใหม่ จำนวน 2 เส้นทาง ทำให้ รฟท. ยังไม่สามารถควบคุมและรักษาระดับการให้บริการการขนส่งสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะในมิติทางด้านเวลา ส่งผลให้ผู้ประกอบการขนส่งส่วนใหญ่ยังคงพึ่งพาขนส่งทางถนนเป็นหลัก

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ภาครัฐควรเร่งก่อสร้างรถไฟทางคู่ระยะที่ 1 และสายใหม่ให้แล้วเสร็จตามเป้าหมาย จัดหารถจักรและล้อเลื่อน รวมถึงการฟื้นฟูกิจการของ รฟท. โดยเฉพาะในประเด็นความพร้อมของบุคลากรเพื่อให้สามารถจัดทำแผนกลยุทธ์ด้านตลาดเชิงรุกให้สามารถแข่งขันได้กับการขนส่งรูปแบบอื่น ๆ รวมถึงบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากทางคู่และสิ่งอำนวยความสะดวก อาทิ ลานกองเก็บตู้สินค้า (CY) จุดพักรถบรรทุก เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงการขนส่งสินค้าต่อเนื่องหลายรูปแบบ (Multi-modal Transport) อย่างเป็นระบบ ควบคู่กับการเร่งพัฒนาปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนในการให้บริการในกิจการขนส่งทางราง การกำหนดระดับการให้บริการและอัตราค่าบริการที่สามารถแข่งขันกับการขนส่งรูปแบบอื่น ๆ ได้ ซึ่งจะช่วยเพิ่มสัดส่วนการขนส่งสินค้าทางรางต่อปริมาณการขนส่งสินค้าภายในประเทศตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

070104

จ.3

แผนแม่บทย่อย

โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

เพิ่มสัดส่วนการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล รวมถึงในเมืองหลักในภูมิภาค

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

สัดส่วนการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 และไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ในเมืองหลักในภูมิภาค

การเพิ่มสัดส่วนการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล รวมถึงเมืองหลักในภูมิภาคจะช่วยบรรเทาปัญหาจราจรติดขัด เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานในภาคขนส่ง และลดมลพิษทางอากาศในเขตเมืองที่มีความรุนแรงเพิ่มขึ้นตามระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจของเมือง อย่างไรก็ดี การส่งเสริมให้ประชาชนหันมาเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะเพิ่มขึ้น จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่สามารถรองรับการเดินทางเชื่อมต่อตั้งแต่จุดเริ่มต้นไปยังจุดสิ้นสุดของการเดินทางให้มีมาตรฐาน ระดับการให้บริการ และค่าใช้จ่ายในการเดินทางที่สามารถแข่งขันได้กับการเดินทางด้วยระบบขนส่งส่วนบุคคล นอกจากนี้ ยังจำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรการระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมของเมืองให้เหมาะสมกับการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะอีกด้วย

070104

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ปี 2564 มีสัดส่วนการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ร้อยละ 15.62 ลดลงจากร้อยละ 19.42 ในปี 2563 ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ทำให้ประชาชนที่ยังจำเป็นต้องเดินทางหันมาเดินทางด้วยระบบขนส่งส่วนบุคคล (รวมถึงระบบขนส่งสาธารณะส่วนบุคคล) เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ดี การเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะที่ลดลงส่วนใหญ่เป็นผลจากการลดลงของปริมาณการเดินทางด้วยระบบรถโดยสารและรถตู้สาธารณะ ในขณะที่การเดินทางด้วยระบบรถไฟฟ้ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 13.38 เป็นร้อยละ 16.78 ของการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะในภาพรวม เนื่องจากการปฏิรูประบบรถโดยสารประจำทางในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลไม่เป็นตามแผน ทำให้ปัญหาของรถโดยสารที่มีสภาพทรุดโทรมจากการอายุการใช้งานมานาน และเส้นทางเดินรถที่มีความซ้ำซ้อนและไม่สามารถรองรับการเดินทางเชื่อมต่อกับระบบรถไฟฟ้า และระบบเรือโดยสาร ซึ่งเป็นโครงข่ายหลักได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่ปัจจุบันภาคเอกชนได้มีการนำเอาเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการระบบขนส่งสาธารณะส่วนบุคคล ทำให้ประชาชนมีทางเลือกในการเดินทางที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการและความสามารถในการจ่ายของแต่ละบุคคล ส่งผลให้ประชาชนหันมาเดินทางในระบบขนส่งสาธารณะส่วนบุคคลมากขึ้น **สำหรับสัดส่วนการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะในเมืองหลักในภูมิภาค** ปัจจุบันยังไม่มีการรวบรวมข้อมูลดังกล่าวอย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ดี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งจากส่วนกลางและท้องถิ่นได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนา/ปรับปรุงระบบขนส่งสาธารณะ แต่ส่วนใหญ่อยู่ในขั้นการศึกษาความเหมาะสม ทำให้เป้าหมายการเพิ่มสัดส่วนการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และเมืองหลักในภูมิภาคยังคงมีความท้าทายสูง

การดำเนินงานที่ผ่านมา ที่ผ่านมาภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมืองและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่มีความเหมาะสมกับขนาดเศรษฐกิจและสังคมของเมือง แต่การพัฒนาดังกล่าวยังคงกระจุกตัวอยู่เฉพาะในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และมีความก้าวหน้าเฉพาะในส่วนของการก่อสร้างและเปิดให้บริการรถไฟฟ้า 10 เส้นทาง เพื่อเพิ่มความครอบคลุมพื้นที่ให้บริการจาก 193.72 กม. เป็น 464 กม. และการพัฒนาระบบแอปพลิเคชั่นเพื่อรองรับการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะ ในขณะที่การปฏิรูปเส้นทางเดินรถโดยสารประจำทางและการจัดหารถโดยสารใหม่เพื่อทดแทนรถโดยสารเดิมที่มีสภาพทรุดโทรม รวมถึงการพัฒนาระบบบัตรโดยสารร่วมและโครงสร้างอัตราค่าโดยสารร่วมมีความล่าช้ากว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ค่อนข้างมาก ทำให้ปริมาณการเดินทางในระบบขนส่งสาธารณะในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลในภาพรวมมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง **สำหรับการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในเมืองหลักในภูมิภาค** อาทิ จังหวัดภูเก็ต จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดสงขลา และจังหวัดอุดรธานี ส่วนใหญ่อยู่ในขั้นการศึกษาความเหมาะสมของโครงการนำร่องภายใต้แผนแม่บทการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในพื้นที่ ซึ่งคาดว่าจะสามารถเริ่มก่อสร้างได้ตั้งแต่ปี 2567 และสามารถเปิดให้บริการได้ภายในปี 2571 เป็นต้นไป

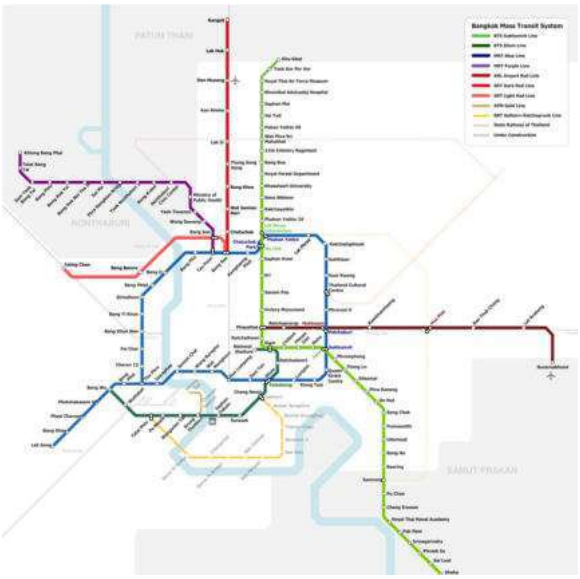

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ในช่วงที่ผ่านมา ประชาชนในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ได้มีการปรับพฤติกรรมการดำรงชีวิตจากการอาศัยอยู่ตามแนวราบเป็นแนวดิ่งเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะบริเวณตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้าจำนวน 10 เส้นทางตามนโยบายรัฐบาล ซึ่งเป็นปัจจัยสนับสนุนที่จะทำให้มีปริมาณการเดินทางในระบบรถไฟฟ้าเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่การดำเนินการดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาค่อนข้างนานจึงจะทำให้มีปริมาณเดินทางใกล้เคียงกับขีดความสามารถของระบบรถไฟฟ้าที่ภาครัฐได้ลงทุนไปแล้ว ในขณะที่ปัจจุบันประชาชนในเขตเมืองโดยเฉพาะในส่วนภูมิภาคนิยมเดินทางด้วยรถจักรยานยนต์ที่สามารถเดินทางได้อย่างสะดวกและมีค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างต่ำ ดังนั้นการจูงใจประชาชนหันมาเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะเพิ่มขึ้นตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากจำเป็นต้องเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แล้ว ยังจำเป็นต้องพิจารณาถึงสภาพเศรษฐกิจและสังคมในแต่ละพื้นที่ทั้งในปัจจุบันและอนาคต รวมถึงการพิจารณากำหนดมาตรการระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ภาครัฐควรเร่งพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะทางรางและสิ่งอำนวยความสะดวกในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ที่ได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีให้แล้วเสร็จตามเป้าหมาย ควบคู่ไปกับการพัฒนาระบบรถโดยสารประจำทางตามแผนปฏิรูปเส้นทางเดินรถ เพื่อลดความทับซ้อนของเส้นทางเดินรถและปรับบทบาทของรถโดยสารประจำทางให้เป็นระบบขนส่งมวลชนขนาดรอง (Feeder System) เพื่อทำหน้าที่ป้อนผู้โดยสารเข้าสู่ระบบขนส่งสาธารณะทางรางที่เป็นระบบหลัก การจัดหารถโดยสารใหม่ทดแทนรถโดยสารเดิมที่มีสภาพทรุดโทรมจากการใช้งานมานาน ตลอดจนการพัฒนาระบบบริหารจัดการบัตรโดยสารและอัตราค่าโดยสารร่วมในระบบขนส่งสาธารณะ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางเชื่อมต่อระหว่างระบบขนส่งสาธารณะประเภทต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ การพัฒนาแอปพลิเคชันที่ครอบคลุมการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะทุกรูปแบบ รวมถึงการดำเนินมาตรการส่งเสริมให้เกิดการบริหารจัดการความต้องการเดินทาง (Transport Demand Management) ในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การจัดเก็บค่าธรรมเนียมการใช้ถนนในเขตชุมชน (Road Pricing) การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการจราจรอย่างจริงจัง ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนหันมาเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะมากยิ่งขึ้น สำหรับในเมืองหลักในภูมิภาค หน่วยงานรับผิดชอบควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นและประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะ เพื่อสร้างการยอมรับของประชาชนในพื้นที่ซึ่งจะช่วยให้การพัฒนาเป็นไปตามแผนการดำเนินงานและเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งปรับปรุงระบบขนส่งสาธารณะที่มีอยู่ในปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพ รองรับความต้องการเดินทางของประชาชนในช่วงระหว่างการพัฒนาโครงการนำร่องดังกล่าวไปพร้อมกันด้วย

070105

จ.3

แผนแม่บทย่อย

โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

ผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนลดลง

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อัตราผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนให้เป็น 12 คนต่อประชากร 1 แสนคน

เป้าหมายการลดอัตราผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนของประเทศ ถือเป็นวาระแห่งชาติของทุกประเทศรวมถึงประเทศไทย ซึ่งการขับเคลื่อนความปลอดภัยทางถนนและลดความสูญเสียจากอุบัติเหตุทางถนนจะต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยต่างๆ ได้แก่ การเพิ่มความรู้ ทักษะและประสบการณ์ของคน องค์กรและหน่วยงาน ความพร้อมของถนนและมาตรฐานของยานพาหนะ การส่งเสริมและปลูกฝังให้ผู้ใช้รถใช้ถนนมีวินัยในการขับขี่ รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่ช่วยลดผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนในภาพรวม ตลอดจนการบังคับใช้กฎหมายเพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยในการเดินทาง

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ในปี 2563 ประเทศไทยมีอัตราผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนน 27.07 คนต่อประชากร 1 แสนคน ลดลงจาก 30.53 คนต่อประชากร 1 แสนคน ในปี 2562 และจากข้อมูล ณ เดือนธันวาคม 2564 มีอัตราผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนน 25 คนต่อประชากร 1 แสนคน แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของอัตราผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนที่ลดลงแต่ยังคงสูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ที่ 12 คน ต่อประชากร 1 แสนคน ภายในปี 2565 จึงเป็นความท้าทายอย่างมากในการลดอัตราผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาข้อมูลสถิติจากระบบข้อมูล 3 ฐาน (IDCC) ของกระทรวงสาธารณสุข พบว่าผู้เสียชีวิตส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 70 เกิดจากอุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์ และผู้เสียชีวิตกว่าร้อยละ 60 จากอุบัติเหตุของรถจักรยานยนต์อยู่ในช่วงอายุ 15-19 ปี ซึ่งสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุทางถนนส่วนใหญ่เกิดจากผู้ขับขี่มีมีระดับแอลกอฮอล์เกินกว่าปริมาณที่กฎหมายกำหนด การขับรถเร็วเกินกำหนด และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสียชีวิต อาทิ การไม่สวมหมวกและไม่คาดเข็มขัดนิรภัย

อัตราผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนน

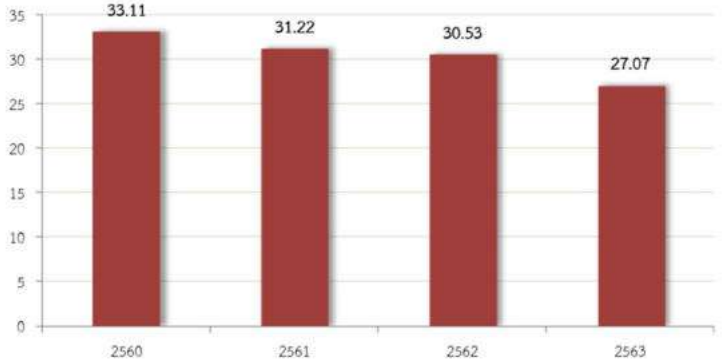

ที่มา: Injury Data Collaboration Center (IDCC)

การดำเนินงานที่ผ่านมา ที่ผ่านมาหน่วยงานภาครัฐได้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการตามแผนแม่บทความปลอดภัยทางถนน พ.ศ. 2561 - 2564 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงานรับผิดชอบ ประกอบด้วย การแก้ไขปัญหาจุดเสี่ยงและจุดอันตรายทางถนน การจัดหาอุปกรณ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามพฤติกรรมการขับขี่ที่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ การสร้างเสริมจิตสำนึกในการใช้รถใช้ถนนแก่ผู้ขับขี่ และการพัฒนาระบบขนส่งทางรางให้สามารถรองรับความต้องการเดินทางของประชาชน รวมทั้งการกำหนดให้หน่วยงานส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการขับเคลื่อนความปลอดภัยทางถนนในชุมชนและหมู่บ้าน ตลอดจนการจัดตั้งศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนนในช่วงเทศกาลที่สำคัญ อาทิ สงกรานต์ และปีใหม่ ที่มีปริมาณความต้องการเดินทางทางถนนอยู่ในระดับสูงเพื่อบูรณาการการอำนวยความสะดวกและบริการประชาชนในระหว่างการเดินทางของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีส่วนช่วยลดอัตราผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนของประเทศได้ในระดับหนึ่ง

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ที่ผ่านมาภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนความปลอดภัยทางถนนซึ่งเป็นวาระแห่งชาติ จนทำให้มีแนวโน้มอัตราผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนลดลงอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังไม่สามารถลดอัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนได้ตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลจากการที่การเดินทางและขนส่งสินค้าภายในประเทศยังคงพึ่งพาระบบขนส่งทางถนนเป็นหลัก ประกอบกับประชาชนผู้ใช้รถใช้ถนนยังไม่ปฏิบัติตามวินัยจราจรอย่างเคร่งครัด อาทิ การขับขี่โดยใช้ความเร็วสูงกว่าที่กฎหมายกำหนด การดื่มแอลกอฮอล์แล้วขับขี่ และพฤติกรรมการไม่สวมหมวกนิรภัยในขณะขับขี่จักรยานยนต์ จำนวนชั่วโมงการขับขี่ติดต่อกันสูงกว่าที่กฎหมายกำหนด

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การขับเคลื่อนเป้าหมายการลดอัตราผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนให้บรรลุผลอยู่ในอัตราไม่เกิน 12 คนต่อประชากร 1 แสนคนภายในปี 2565 นั้น เป็นเรื่องที่มีความท้าทายมาก ดังนั้น ภาครัฐจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการบังคับใช้ระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเข้มงวด โดยเริ่มต้นจากผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์และรถบรรทุก ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของการเกิดอัตราเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนน การเพิ่มสัดส่วนการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะและการขนส่งสินค้าทางราง ควบคู่กับการเร่งดำเนินการปลูกฝังวินัยและสร้างจิตสำนึกการสร้างวัฒนธรรมด้านความปลอดภัยทางถนนในสังคมไทย รวมถึงการสร้างความตระหนักถึงความปลอดภัยทางถนนให้แก่เด็กรุ่นใหม่ โดยการปรับปรุงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พร้อมทั้งส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนความปลอดภัยทางถนน

070201

จ.3

กระทรวงพลังงาน
MINISTRY OF ENERGY

แผนแม่บทย่อย

โครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

การใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้าลดลง

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

สัดส่วนของการใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้า ไม่เกินร้อยละ 60 ของแหล่งเชื้อเพลิงที่ใช้ในการผลิตไฟฟ้าในภาพรวมของประเทศ

ประเทศไทยมีการพึ่งพาแหล่งเชื้อเพลิงจากก๊าซธรรมชาติในการผลิตพลังงานไฟฟ้าในสัดส่วนที่ค่อนข้างสูง ซึ่งอาจทำให้เกิดความเสี่ยงและความไม่มั่นคงต่อการให้บริการด้านพลังงานของประเทศ จึงจำเป็นต้องสร้างความสมดุลด้วยการกระจายประเภทเชื้อเพลิง เพื่อลดความเสี่ยงและเสริมสร้างความมั่นคงของระบบไฟฟ้าของประเทศ และลดการนำเข้าจากต่างประเทศ โดยปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้สัดส่วนของการใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้าเป็นไปตามเป้าหมาย ได้แก่ ความต่อเนื่องในการขับเคลื่อนนโยบายทางเลือกการใช้เชื้อเพลิงอื่น ๆ ในการผลิตไฟฟ้าที่เหมาะสมกับทรัพยากรที่มีอยู่และโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง ความพร้อมทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมถึงการยอมรับของประชาชน

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ในปี 2563 ประเทศไทยมีสัดส่วนการใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้าร้อยละ 55.26 ลดลงจากปี 2561 ที่มีสัดส่วนการใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้าร้อยละ 56.87 ซึ่งเป็นไปตามค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ที่ไม่เกินร้อยละ 60 ในปี 2565 ทั้งนี้ ในปี 2564 (ข้อมูลปัจจุบัน ณ สิ้นเดือนสิงหาคม 2564) มีสัดส่วนการใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้าร้อยละ 54 อย่างไรก็ดี สัดส่วนการใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้ามีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการเพิ่มสัดส่วนการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานสะอาดภายในประเทศและการจัดหาพลังงานไฟฟ้าจากประเทศเพื่อนบ้านตามนโยบายรัฐบาล

สัดส่วนการใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้า

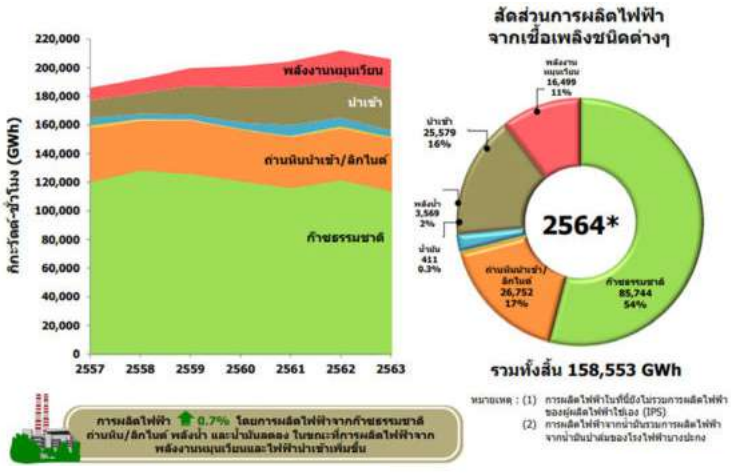

ที่มา: สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน

การดำเนินงานที่ผ่านมา ภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับการลดสัดส่วนการใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้า เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางด้านพลังงานไฟฟ้าตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนกำลังการผลิตไฟฟ้า (แผน PDP) ของประเทศ ควบคู่กับการสนับสนุนการพัฒนาพลังงานทดแทนเพื่อเพิ่มสัดส่วนการใช้เชื้อเพลิงประเภทอื่น ๆ ที่สามารถผลิตภายในประเทศนอกจากก๊าซธรรมชาติ อาทิ โครงการเสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงาน เพื่อส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานทดแทนที่เป็นพลังงานสะอาดเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทดแทนการใช้ก๊าซธรรมชาติ และมาตรการส่งเสริมการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทน โดยการกำหนดราคารับซื้อไฟฟ้าที่จูงใจให้มีการปรับเปลี่ยนมาผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนมากขึ้น ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะช่วยสนับสนุนเป้าหมายในการลดสัดส่วนการใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้าได้อีกทางหนึ่ง

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าสัดส่วนการใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้าจะยังคงอยู่ในค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ แต่เนื่องจากปัจจุบันได้เกิดการเปลี่ยนแปลงบริบททางเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 และการขับเคลื่อนมาตรการที่มิใช่ภาษี อาทิ มาตรการปรับคาร์บอนก่อนข้ามพรมแดน (Carbon Border Adjustment Mechanism: CBAM) ของสหภาพยุโรป ส่งผลให้ไทยจำเป็นต้องเร่งปรับโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานให้มีความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง (Resilience of Energy Infrastructure) ซึ่งปัจจัยดังกล่าวจะก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการขับเคลื่อนเป้าหมายการลดสัดส่วนการใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้าให้เป็นไปอย่างยั่งยืนโดยเฉพาะกรณีที่มีปริมาณความต้องการใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในอนาคต ในขณะเดียวกัน ต้นทุนค่าก๊าซธรรมชาติในภาคการผลิตไฟฟ้าคาดว่าจะมีแนวโน้มลดลงและสะท้อนถึงต้นทุนการผลิต ซึ่งเป็นผลจากนโยบายเปิดเสรีด้านพลังงานของภาครัฐที่จะส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันในตลาดก๊าซธรรมชาติเพิ่มขึ้น ประกอบกับก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงที่ปลดปล่อย ก๊าซเรือนกระจกน้อยกว่าเชื้อเพลิงฟอสซิลชนิดอื่น ทำให้ก๊าซธรรมชาติมีข้อได้เปรียบในการนำมาใช้เป็นเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้าโดยเฉพาะในช่วงเปลี่ยนผ่านไปสู่พลังงานสะอาดโดยที่ยังคงสามารถรักษาความมั่นคงของระบบผลิตไฟฟ้าในภาพรวมของประเทศได้

070201

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ภาครัฐต้องให้ความสำคัญกับการพิจารณาการกำหนดสัดส่วนการใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้าที่มีการกระจายประเภทเชื้อเพลิงที่เหมาะสม เพื่อลดความเสี่ยงและส่งเสริมความมั่นคงของระบบไฟฟ้าของประเทศ และลดการนำเข้าจากต่างประเทศ ควบคู่กับการเพิ่มสัดส่วนการผลิตไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าใหม่ที่ใช้เชื้อเพลิงสะอาดจากพลังงานหมุนเวียนในรูปแบบต่าง ๆ ตามศักยภาพของแต่ละพื้นที่ เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายการลดการปลดปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์สุทธิเป็นศูนย์ (Carbon Neutrality) ภายในปี 2593 นอกจากนี้ ยังจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน (Energy Efficiency) และการปรับโครงสร้างกิจการพลังงานให้รองรับแนวโน้มการเปลี่ยนผ่านพลังงานตามแนวทาง 4D1E ได้แก่ การลดการปลดปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในภาคพลังงาน (Decarbonization) การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการระบบพลังงาน (Digitalization) โดยเฉพาะการเร่งรัดการปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติเพื่อเพิ่มการแข่งขันและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานไฟฟ้าสมัยใหม่ (Grid Modernization of Transmission and Distribution) ให้รองรับการผลิตไฟฟ้าแบบกระจายศูนย์ที่มีความยืดหยุ่นสามารถทำงานร่วมกับการผลิตไฟฟ้าพลังงานหมุนเวียนนอกระบบที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคตได้ การกระจายศูนย์การผลิตพลังงานและโครงสร้างพื้นฐาน (Decentralization) การปรับปรุงกฎระเบียบรองรับนโยบายพลังงานสมัยใหม่ (Deregulation) และการเปลี่ยนรูปแบบการใช้พลังงานมาเป็นพลังงานไฟฟ้า (Electrification)

แผนแม่บทย่อย

โครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

การใช้พลังงานทดแทนที่ผลิตได้ภายในประเทศ

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนในการผลิตไฟฟ้า ความร้อน และเชื้อเพลิงชีวภาพ เป็นร้อยละ 15 - 18 ของพลังงานขั้นสุดท้าย

การเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนในการผลิตไฟฟ้า ความร้อน และเชื้อเพลิงชีวภาพ อาทิ พลังงานแสงอาทิตย์ และเชื้อเพลิงชีวภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO_2) และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ซึ่งเป็นหนึ่งในสาเหตุหลักของการเกิดปัญหาภาวะโลกร้อน โดยการส่งเสริมให้เกิดการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมการบริหารจัดการพลังงานสมัยใหม่ที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานและการจัดทำมาตรการ ระเบียบ และกฎหมาย เพื่อส่งเสริมให้เกิดการใช้และผลิตพลังงานทดแทนเพิ่มขึ้น โดยจะเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาดังกล่าว

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ที่ผ่านมาการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายของประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในระหว่างเดือนมกราคม - กรกฎาคม พ.ศ. 2564 มีสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนประมาณร้อยละ 16.41 ของการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันในปี พ.ศ. 2563 อยู่ที่ร้อยละ 16.22 ซึ่งเป็นการบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้แล้ว ทั้งนี้ การใช้พลังงานทดแทนจะอยู่ในรูปของพลังงานความร้อนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.86 รองลงมาคือ ไฟฟ้าและเชื้อเพลิงชีวภาพ (เอทานอลและไบโอดีเซล) คิดเป็นร้อยละ 27.82 และ 18.31 ตามลำดับ

การใช้พลังงานทดแทนในการผลิตไฟฟ้า ความร้อน และเชื้อเพลิงชีวภาพ ต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย

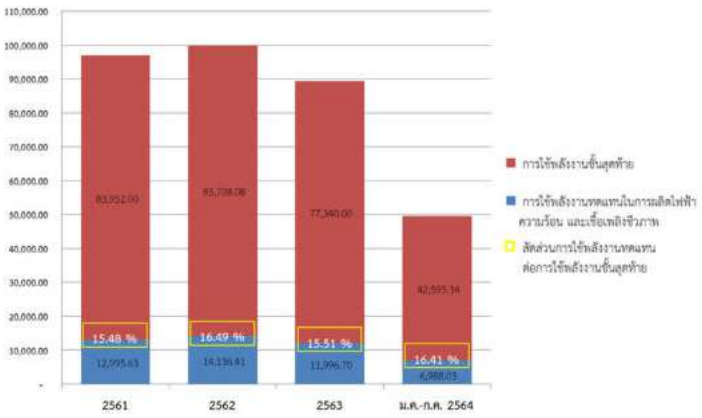

ที่มา: กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (EGAT MEA PEA ERC DEDE DOEB)

070202

การดำเนินงานที่ผ่านมา ปัจจุบันเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านพลังงานมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทำให้แนวโน้มต้นทุนพลังงานหมุนเวียนและระบบกักเก็บพลังงานมีราคาถูกลง ประกอบกับการดำเนินมาตรการส่งเสริมการขับเคลื่อนพลังงานทดแทนผ่านนโยบายและแผนพัฒนาเพื่อส่งเสริมการจัดหาพลังงานทางเลือกและพลังงานทดแทน อาทิ ยุทธศาสตร์มันสำปะหลัง พ.ศ. 2558 - 2569 ยุทธศาสตร์การปฏิรูปปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มทั้งระบบ พ.ศ. 2560 -2579 และนโยบายการรับซื้อไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก ส่งผลให้มีการใช้พลังงานไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนเพิ่มขึ้นทั้งในระดับครัวเรือน ภาคธุรกิจ และภาคราชการ นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2564 คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติมีมติเห็นชอบกรอบแผนพลังงานชาติที่กำหนดให้เพิ่มสัดส่วนกำลังผลิตไฟฟ้าใหม่จากพลังงานหมุนเวียน (Renewable Energy: RE) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 เพื่อสนับสนุนให้ประเทศไทยมุ่งสู่พลังงานสะอาดและลดการปลดปล่อย CO_2 สุทธิเป็นศูนย์ ภายในช่วงปี พ.ศ. 2608 – 2613

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ประเทศไทยสามารถบรรลุเป้าหมายการเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายตามที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ดี เพื่อให้การพัฒนาในประเด็นดังกล่าวเป็นไปอย่างยั่งยืน ภาครัฐควรให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนการส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานทดแทนอย่างต่อเนื่องโดยคำนึงถึงภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้นจากสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงไปตามภาวะโลกร้อนหรือฤดูกาล เพื่อลดความเสี่ยงจากผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากเพิ่มขึ้นหรือลดลงของทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้ในการนำมาผลิตพลังงานทดแทนในแต่ละช่วงเวลา รวมถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่อาจจะมีผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและธุรกิจเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ภาครัฐควรพิจารณาแนวทางในการเพิ่มศักยภาพในการผลิตพลังงานทดแทนโดยเฉพาะพลังงานสะอาด เพื่อสนับสนุนการเพิ่มสัดส่วนกำลังผลิตไฟฟ้าใหม่จากพลังงานหมุนเวียน (RE) และเป้าหมายการลดการปลดปล่อย CO_2 สุทธิเป็นศูนย์ตามเจตจำนงของรัฐบาลในการประชุมรัฐภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สมัยที่ 21 โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาแพลตฟอร์มและพัฒนศูนย์ข้อมูลในการควบคุมพลังงานหมุนเวียนด้วยระบบดิจิทัล เพื่อให้การบริหารจัดการพลังงานหมุนเวียนและการผลิตไฟฟ้าของประเทศมีประสิทธิภาพและเกิดความมั่นคง การปรับปรุง/พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบส่งและจำหน่ายไฟฟ้าให้มีความยืดหยุ่นและครอบคลุมพื้นที่ศักยภาพของพลังงานหมุนเวียนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อรองรับแนวโน้มการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนที่เพิ่มขึ้นในอนาคต รวมถึงสนับสนุนให้เกิดการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีประหยัดพลังงานภายในประเทศอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวเนื่องภายในประเทศ เพื่อให้ประชาชนทุกภาคส่วนสามารถผลิตพลังงานไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนแบบพึ่งพาตนเอง ซึ่งจะช่วยลดภาระการลงทุนจัดหาพลังงานไฟฟ้าสำรองเพื่อเสริมความมั่นคงของระบบไฟฟ้าของประเทศในภาพรวม

070203

จ.3

กระทรวงพลังงาน MINISTRY OF ENERGY

แผนแม่บทย่อย

โครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

ประสิทธิภาพการใช้พลังงานของประเทศ

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ค่าความเข้มข้นการใช้พลังงาน (Energy Intensity: EI) ไม่เกิน 7.4 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ/พันล้านบาท

การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานของประเทศจะช่วยลดภาระการลงทุนในการจัดหาพลังงาน ลดปริมาณการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากกระบวนการผลิตพลังงานของประเทศในภาพรวม โดยปัจจัยที่สำคัญต่อการขับเคลื่อนเป้าหมายดังกล่าว ได้แก่ การเปลี่ยนรูปแบบการเดินทางและขนส่งสินค้าในภาคขนส่ง และการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรมและประยุกต์ใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานในทุกภาคส่วน

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ตั้งแต่ปี 2553 ค่า EI ของประเทศมีแนวโน้มลดลงจาก 8.54 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ/พันล้านบาท เป็น 7.53 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ/พันล้านบาท ในปี 2563 โดยในปี 2564 ค่า EI อยู่ที่ 7.05 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ/พันล้านบาท ซึ่งบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้แล้ว แสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพการใช้พลังงานของประเทศมีแนวโน้มที่ดีขึ้น โดยส่วนใหญ่เป็นผลจากการดำเนินการตามมาตรการส่งเสริมประสิทธิภาพการใช้พลังงานของประเทศผ่านพระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535 ทั้งนี้ ในปี 2563 มีสัดส่วนการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายในภาคขนส่ง ร้อยละ 39 และภาคอุตสาหกรรมการผลิต มีสัดส่วนการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายร้อยละ 37

ความเข้มข้นการใช้พลังงานในประเทศ

ผลประหยัดพลังงานจากการดำเนินงานตามแผนอนุรักษ์พลังงานของประเทศไทย พ.ศ.2561-2580

ที่มา: รายงานการอนุรักษ์พลังงานของประเทศไทย ปี 2563
กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน

การดำเนินงานที่ผ่านมา ภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนแผนอนุรักษ์พลังงาน ปี 2558 – 2579 ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2558 – 2564) ที่มีเป้าหมายในการประหยัดการใช้พลังงานรวม 14,449 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ/ปี โดยส่วนใหญ่จะเป็นการดำเนินการโดยหน่วยงานภาครัฐและส่วนท้องถิ่นผ่านการสนับสนุนจากเงินกองทุนเพื่อการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานในการศึกษาวิจัย นวัตกรรม และสาธิตต้นแบบการพัฒนาบุคลากร รวมถึงการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและพลังงานทดแทนในโรงงานอุตสาหกรรมอุตสาหกรรมขนาดเล็ก อาคารบ้านอยู่อาศัย ภาคขนส่ง ธุรกิจฟาร์มเกษตรสมัยใหม่ SMEs และพื้นที่พิเศษเศรษฐกิจฐานราก นอกจากนี้ กฎกระทรวงกำหนดประเภทหรือขนาดของอาคาร และมาตรฐานหลักเกณฑ์ และวิธีการในการออกแบบอาคารเพื่อการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2563 (Building Energy Code) ได้มีผลบังคับใช้แล้วเมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2564 ซึ่งจะช่วยให้ประหยัดการใช้พลังงานในอาคารเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ดี การส่งเสริมให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเดินทางและขนส่งส่วนบุคคลเป็นการขนส่งสาธารณะ (Mass Transit) ยังมีความก้าวหน้าค่อนข้างต่ำ เนื่องจากหน่วยงานรับผิดชอบอยู่ระหว่างการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการเดินทางและขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินการแผนอนุรักษ์พลังงานทำให้ประสิทธิภาพการใช้พลังงานของประเทศในช่วงที่ผ่านมามีแนวโน้มดีขึ้นมาโดยตลอด แต่เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ภัยคุกคามจากสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง รวมถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่อาจจะมีผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและธุรกิจเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อความยั่งยืนของความสำเร็จตามเป้าหมายดังกล่าว

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ภาครัฐจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนมาตรการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานที่สอดรับกับบริบททางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ควบคู่กับการส่งเสริมให้เกิดการประยุกต์ใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการดำเนินกิจกรรมในทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการสนับสนุนให้เกิดการติดตั้งเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน และการส่งเสริมให้เกิดการดำเนินธุรกิจและดำเนินชีวิตตามแนวคิดของเศรษฐกิจแบบแบ่งปัน (Sharing Economy) รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีประหยัดพลังงานภายในประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวเนื่องภายในประเทศ ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนในภาคครัวเรือนสามารถจัดหาและติดตั้งอุปกรณ์ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานภายในครัวเรือน นอกจากนี้ ยังจำเป็นต้องดำเนินการส่งเสริมให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเดินทางจากการขนส่งส่วนบุคคลเป็นการขนส่งสาธารณะ (Mass Transit) ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานเป็นไปอย่างยั่งยืน

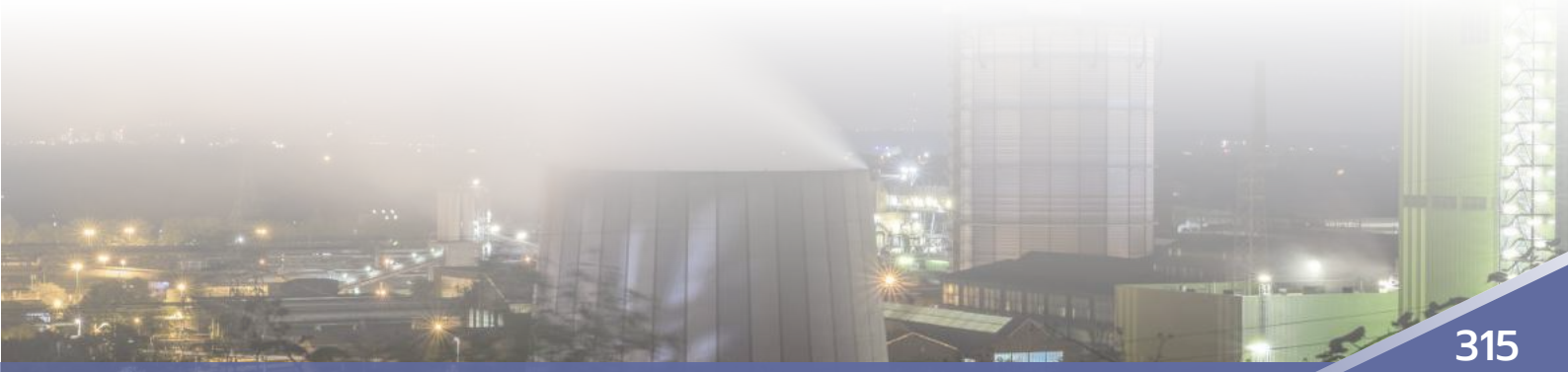

070204

จ.3

กระทรวงพลังงาน MINISTRY OF ENERGY

แผนแม่บทย่อย

โครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

การปรับปรุงและพัฒนาระบบไฟฟ้าของประเทศให้มีประสิทธิภาพด้วยเทคโนโลยีระบบโครงข่ายสมาร์ทกริด

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

จำนวนแผนงาน และ/หรือโครงการที่กำลังพัฒนา/โครงการนำร่อง/โครงการที่มีการใช้งานที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มประสิทธิภาพระบบไฟฟ้า อย่างน้อย 8 โครงการ

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชนจากผู้ใช้ไฟฟ้า (Consumer) เป็นผู้ผลิตไฟฟ้าใช้เอง (Prosumer) ทำให้การพัฒนาโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะหรือโครงข่ายสมาร์ทกริดเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน ผ่านการประยุกต์ใช้งานเทคโนโลยี อย่างไรก็ดี การวางแผนการขับเคลื่อนการพัฒนาระบบไฟฟ้าด้วยเทคโนโลยีโครงข่ายสมาร์ทกริดที่ได้คำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทานของระบบไฟฟ้า ตั้งแต่การผลิตไฟฟ้า การส่งไฟฟ้า การจำหน่ายไฟฟ้า ไปจนถึงการบริโภคไฟฟ้า รวมถึงการกำหนดให้มีระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาดังกล่าว

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ในปี 2564 มีการดำเนินโครงการด้านการเพิ่มประสิทธิภาพระบบไฟฟ้าด้วยเทคโนโลยีระบบโครงข่ายสมาร์ทกริด เพิ่มขึ้น 3 โครงการจากปี 2563 ทำให้มีจำนวนโครงการฯ เพิ่มขึ้นเป็น 21 โครงการ ซึ่งบรรลุเป้าหมายของปี 2565 ที่ตั้งไว้จำนวน 8 โครงการแล้ว อย่างไรก็ดี การดำเนินโครงการดังกล่าวเป็นการดำเนินการในรูปแบบนำร่องเท่านั้น ซึ่งแต่ละโครงการจะเป็นการดำเนินการเพื่อตอบสนองต่อกรอบการพัฒนาและขับเคลื่อนเทคโนโลยีในแต่ละมิติ ได้แก่ การตอบสนองด้านความต้องการไฟฟ้าและระบบบริหารจัดการพลังงาน ระบบพยากรณ์ไฟฟ้าที่ผลิตได้จากพลังงานหมุนเวียน และระบบโครงข่ายไฟฟ้าขนาดเล็กและระบบกักเก็บพลังงาน เท่านั้น

การดำเนินงานที่ผ่านมา ภาครัฐได้ริเริ่มดำเนินการตามมาตรการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านสมาร์ทกริดของประเทศไทยในระยะสั้น (พ.ศ. 2560 – 2564) ซึ่งเป็นระยะของการพัฒนาโครงการนำร่องเพื่อทดสอบความเหมาะสมทางเทคนิคและความคุ้มค่าของการลงทุนในแต่ละเทคโนโลยี อาทิ โครงการพัฒนาโครงข่ายอัจฉริยะในพื้นที่เมืองพัทยา โดยเป็นการเปลี่ยนมิเตอร์เก่าให้เป็นสมาร์ทมิเตอร์ทั้งหมด 116,308 เครื่อง ซึ่งได้ดำเนินการแล้วเสร็จในเดือนสิงหาคม 2564 โครงการศึกษาวิจัย Power Pack ซึ่งเป็นการพัฒนาระบบกักเก็บพลังงานซึ่งจะติดตั้งในบ้าน เพื่อรองรับการติดตั้งโซลาร์รูฟท็อปของประชาชน โครงการนำร่องระบบบริหารจัดการพลังงานในอาคารที่ทำการของการไฟฟ้านครหลวง (กฟน.) ซึ่งสามารถเชื่อมต่อกับระบบสมาร์ทกริด โครงการนำร่องการตอบสนองด้านโหลดและกลไกราคาในพื้นที่ เพื่อให้ผู้ใช้ไฟฟ้ามีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการระบบพลังงานของประเทศ การพัฒนาระบบไมโครกริด (Microgrid) และระบบกักเก็บพลังงาน (Energy Storage System: ESS) ที่ได้ดำเนินโครงการนำร่องในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา และอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน รวมทั้งการพัฒนาระบบไมโครกริดบนพื้นที่ห่างไกลในพื้นที่เกาะพะลวย จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยการดำเนินโครงการจะทำให้ทราบถึงวิธีการทำงานของระบบไมโครกริด ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของระบบ ซึ่งจะนำมาวิเคราะห์และขยายผลการพัฒนาระบบไมโครกริดในพื้นที่ที่เหมาะสมทั่วประเทศต่อไป

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าประเทศไทยจะสามารถบรรลุเป้าหมายการปรับปรุงและพัฒนาระบบไฟฟ้าของประเทศให้มีประสิทธิภาพด้วยเทคโนโลยีระบบโครงข่ายสมาร์ทกริดผ่านการดำเนินโครงการต่าง ๆ แล้วก็ตาม แต่การดำเนินการดังกล่าวยังมีลักษณะเป็นโครงการนำร่อง ทำให้ภาครัฐจำเป็นต้องดำเนินการจัดทำแผนการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านสมาร์ทกริดของประเทศไทย เพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้งานเทคโนโลยีในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศในแต่ละช่วงเวลาได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวยังจำเป็นต้องคำนึงความพร้อมของการปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าที่สามารถรองรับการแข่งขันและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานไฟฟ้าสมัยใหม่แบบกระจายศูนย์ที่มีความยืดหยุ่น และสามารถทำงานร่วมกับการผลิตไฟฟ้าพลังงานหมุนเวียนนอกระบบที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคตได้ การปรับปรุงกฎระเบียบรองรับนโยบายพลังงานสมัยใหม่ รวมถึงรองรับการเปลี่ยนรูปแบบการใช้พลังงานมาเป็นพลังงานไฟฟ้า เพื่อให้เกิดการประยุกต์ใช้ระบบโครงข่ายสมาร์ทกริดในสังคมไทยได้อย่างเป็นรูปธรรม

แนวโน้ม/ทิศทางนโยบายภาพรวมของประเทศไทย

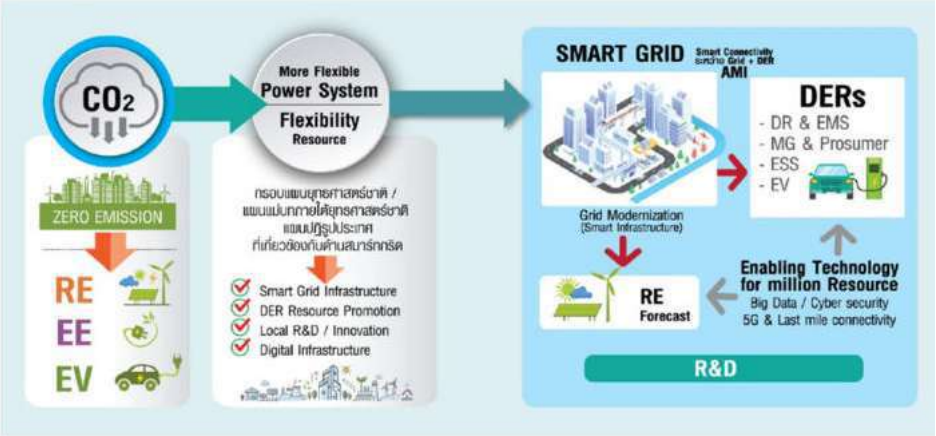

ที่มา: สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน

070204

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ภาครัฐควรเร่งติดตามประเมินผลของการดำเนินโครงการด้านการเพิ่มประสิทธิภาพระบบไฟฟ้าด้วยเทคโนโลยีระบบโครงข่ายสมาร์ทกริด เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแผนการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านสมาร์ทกริดของประเทศไทย ทั้งนี้ การขับเคลื่อนการพัฒนาดังกล่าว ควรให้ความสำคัญกับการกระตุ้นให้เกิดการลงทุนจากภาคเอกชน โดยภาครัฐควรเร่งกำหนดหลักเกณฑ์การกำกับการเปิดให้ใช้และเชื่อมต่อระบบโครงข่ายไฟฟ้าเพื่อรองรับการส่งเสริมการแข่งขันในกิจการไฟฟ้า การจัดทำระเบียบและกฎเกณฑ์อนุญาตให้บุคคลที่สาม (Third Party Access : TPA) ให้สามารถใช้โครงข่ายไฟฟ้าของการไฟฟ้า ระบบส่งและระบบจำหน่าย และส่งเสริมกิจการจำหน่าย (Retail) การปรับปรุง Grid code และจัดทำระเบียบส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขันที่สนับสนุนการใช้พลังงานทดแทนในชุมชนและครัวเรือนตามศักยภาพของพื้นที่ภายใต้เงื่อนไขและรูปแบบที่เหมาะสม รวมถึงการพัฒนาระบบการพยากรณ์และระบบควบคุมไฟฟ้าให้ทันสมัยและสามารถรองรับการเปลี่ยนผ่านเทคโนโลยี นอกจากนี้ การดำเนินการดังกล่าวยังจำเป็นต้องพิจารณาควบคู่ไปกับแนวทางการปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าที่สามารถรองรับการแข่งขันและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานไฟฟ้าสมัยใหม่แบบกระจายศูนย์ที่มีความยืดหยุ่นและสามารถทำงานร่วมกับการผลิตไฟฟ้าพลังงานหมุนเวียนนอกระบบที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคตด้วย

แผนแม่บทย่อย

โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

ประชาชนมีความสามารถในการเข้าถึงอินเตอร์เน็ตมากขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อัตราส่วนของครัวเรือนที่มีการใช้อินเทอร์เน็ตร้อยละ 70

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลที่มีคุณภาพทั้งทางด้านความเร็ว ความจุ และความครอบคลุมพื้นที่ รวมถึงการแข่งขันของผู้ให้บริการ เป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนให้ประชาชนสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้อย่างทั่วถึง นอกจากนี้การพัฒนาเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ตที่มีคุณภาพ การสร้างความรู้ด้านทักษะดิจิทัลให้แก่ประชาชนและการพัฒนากลไกกำกับดูแลจะช่วยสนับสนุนให้ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์จากการเข้าถึงอินเตอร์เน็ตมากขึ้น ซึ่งจะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และลดความเหลื่อมล้ำของประชาชนในมิติต่าง ๆ อาทิ ด้านเศรษฐกิจ ด้านในสังคม ด้านการศึกษา และด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ในปี 2563 มีครัวเรือนที่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตคิดเป็นร้อยละ 85.2 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด (22.316 ล้านครัวเรือน) เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ที่มีอัตราส่วนของครัวเรือนที่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตเท่ากับ 74.6 ซึ่งบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 70 ของครัวเรือนทั้งประเทศในปี 2565 แล้ว อย่างไรก็ดี การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่ยังเป็นการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตแบบไร้สายเคลื่อนที่ (Mobile Broadband) ร้อยละ 68.8 และอินเทอร์บรอดแบนด์ประจำที่ (Fixed Broadband) ร้อยละ 26.1 ส่วนที่เหลือประมาณร้อยละ 4 เป็นการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตผ่านรูปแบบ Narrowband ซึ่งมีความเร็วที่ต่ำกว่า 256 Kbps ทำให้ครัวเรือนอาจจะมีต้นทุนค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับสูงและก่อให้เกิดข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์

070301

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในช่วงที่ผ่านมาภาครัฐได้มีการลงทุนพัฒนาโครงข่ายอินเทอร์เน็ตในพื้นที่ห่างไกลและพื้นที่ชายขอบ (โซน C และ C+) ผ่านโครงการเน็ตประชารัฐ โครงการขยายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และโครงการการจัดให้มีบริการโทรคมนาคมพื้นฐานโดยทั่วถึงและบริการเพื่อสังคม (USO) รวมถึงมีการเปิดโครงข่าย Open Access Network ภายใต้โครงการเน็ตประชารัฐและโครงการขยายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้ประชาชนโดยเฉพาะที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลและพื้นที่ชายขอบ สามารถเข้าถึงบริการอินเทอร์เน็ตที่มีคุณภาพในระดับราคาที่เหมาะสมได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง รวมถึงสามารถรองรับการบริการดิจิทัลของภาครัฐในด้านต่าง ๆ อาทิ e-Health และ e-learning ทั้งนี้ ในปี 2563 มีหมู่บ้านในพื้นที่ห่างไกลและพื้นที่ชายขอบที่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้รวม 41,804 หมู่บ้าน หรือคิดเป็นร้อยละ 100 ของเป้าหมายแล้ว นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการแผนงาน/โครงการเพื่อสนับสนุนให้ภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลเพิ่มขึ้น อาทิ การปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง การฝึกอบรมทักษะดิจิทัล

รูปแสดงตำแหน่งจุดปล่อยสัญญาณในโครงการ Big Rock

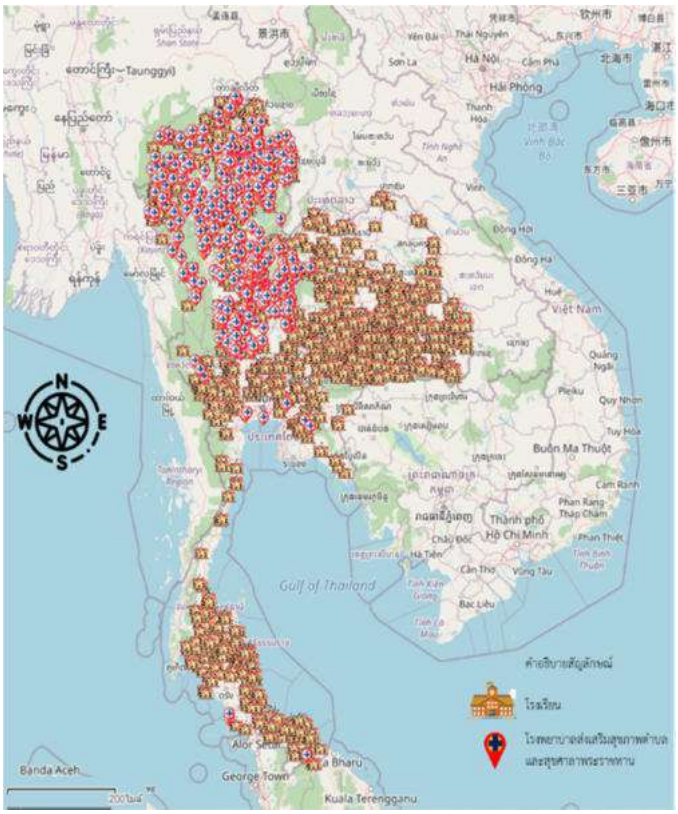

ที่มา: กระทรวงดิจิทัลเพื่อการเศรษฐกิจและสังคม

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าภาครัฐจะเร่งดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล ทำให้บรรลุเป้าหมายในปี 2565 (อัตราส่วนของครัวเรือนที่มีการใช้อินเทอร์เน็ตร้อยละ 70) แล้ว และได้ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลเพิ่มขึ้นแล้ว แต่การใช้ประโยชน์จากการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของคนไทยส่วนใหญ่ยังคงเป็นการใช้ประโยชน์เพื่อความบันเทิงและการสื่อสารผ่านแพลตฟอร์มของต่างประเทศ ทำให้ประเทศไทยสูญเสียโอกาสในการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัล โดยเฉพาะการใช้ประโยชน์จากข้อมูลขนาดใหญ่ที่เกิดขึ้นจากการทำธุรกรรมทางดิจิทัลของคนไทยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการหรือพฤติกรรมของผู้ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ประชาชนบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยคุกคามทางไซเบอร์ ส่งผลให้ภาครัฐจำเป็นต้องดำเนินมาตรการต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความปลอดภัยทางด้านไซเบอร์อย่างเข้มงวด

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ภาครัฐควรส่งเสริมให้ผู้ประกอบการลงทุนพัฒนาในอุตสาหกรรมดิจิทัลในประเทศที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการใช้งานภายในประเทศเพื่อให้มีการใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางดิจิทัล โดยเริ่มต้นจากสาขาเกษตร การแพทย์และสุขภาพ การท่องเที่ยว และการบริหารจัดการภาครัฐในระดับท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของผู้ประกอบการ รวมถึงเร่งส่งเสริมให้เกิดพัฒนาทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy) และภัยคุกคามทางไซเบอร์ให้แก่ภาคประชาชน โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลให้สามารถใช้ประโยชน์จากการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเศรษฐกิจชุมชนและปัจเจกบุคคลได้

08 ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่

"สร้างและพัฒนาผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ของไทยให้ก้าวทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงระดับประเทศและโลก การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการขับเคลื่อนธุรกิจมุ่งสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโต อย่างมีเสถียรภาพยั่งยืน และมีขีดความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้น"

จ.1 สสว.

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (08) ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนาผู้ประกอบการไทยให้เป็น “ผู้ประกอบการยุคใหม่” ที่ก้าวทันและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการขับเคลื่อนธุรกิจ โดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเนื่องจากการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการมีบทบาทสำคัญต่อการกระตุ้นให้เศรษฐกิจเจริญเติบโตและความเข้มแข็งของผู้ประกอบการจะช่วยให้ประเทศสามารถแข่งขันในระดับเวทีการค้าโลกได้โดยผู้ประกอบการยุคใหม่จะต้องมีทักษะแห่งอนาคตที่มีความพร้อมทางด้านทัศนคติ ทักษะความสามารถและความรู้สำหรับการรับมือกับการแข่งขันที่จะรุนแรงขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีได้ โดยมีเป้าหมายระดับประเด็น คือ **ผู้ประกอบการในทุกระดับเป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ที่มีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น** ซึ่งมีส่วนสนับสนุนโดยตรงต่อยุทธศาสตร์ชาติที่ 2 ด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันให้สามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ได้ตามที่กำหนด เพื่อนำไปสู่การที่ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน ตลอดจนมีขีดความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้น

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

080001 ผู้ประกอบการในทุกระดับเป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ที่มีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น

จ.2 สสว.

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเพิ่มขึ้น กำหนดให้มีสัดส่วนเป็นร้อยละ 45 ในปี 2565

เมื่อพิจารณาข้อมูลสถิติผลิตภัณฑ์มวลรวมของ SME มีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ปี 2559 ถึงปี 2562 ก่อนที่จะหดตัวอย่างรุนแรงตั้งแต่ต้นปี 2563 จนถึงไตรมาสที่ 2 ของปี 2564 โดยสัดส่วนตั้งแต่ปี 2562 ถึงไตรมาสที่ 2 ของปี 2564 อยู่ที่ร้อยละ 43.1 42.2 และ 41.7 ตามลำดับ ซึ่งมูลค่าการเติบโตของสัดส่วนดังกล่าวระหว่างปี 2561 - 2563 มีอัตราการหดตัวอยู่ที่ร้อยละ 5.3 อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมของ SME ในช่วงครึ่งปีแรกของปี 2564 จะเพิ่มขึ้นร้อยละ 17.2 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้า แต่เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 ตัวเลขดังกล่าวยังคงอยู่ห่างจากค่าที่กำหนดไว้ร้อยละ 3.3 ทั้งนี้ เป็นผลมาจากมาตรการลดระดับกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการระงับการเดินทางระหว่างจังหวัดและระหว่างประเทศเพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ระลอกที่ 3 ที่ส่งผลกระทบต่อการประกอบกิจการและรายได้ของภาคธุรกิจโดยเฉพาะธุรกิจท่องเที่ยวและบริการอย่างรุนแรง นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่มีความท้าทายเพิ่มมากขึ้นจากปีก่อน ดังนั้น ภาครัฐจำเป็นที่จะต้องมีมาตรการแก้ไข

ปัญหาและให้ความช่วยเหลือเยียวยาที่ตรงตามความต้องการผู้ประกอบการ SME อย่างเร่งด่วน รวมถึงช่วยเหลือให้ผู้ประกอบการ SME ที่ขาดสภาพคล่องสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการดำเนินธุรกิจ นอกจากนี้ภาครัฐต้องมีนโยบายส่งเสริมและพัฒนาระบบนิเวศให้เอื้ออำนวยต่อการประกอบธุรกิจและยกระดับความสามารถในการแข่งขันของ SME เร่งให้มีการปรับเปลี่ยนโมเดลธุรกิจและการตลาดไปสู่อุตสาหกรรม 4.0 ตลอดจนสนับสนุนการทำงานแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ทั้งหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุนให้สามารถดำเนินการขับเคลื่อนศักยภาพของ SME ได้อย่างต่อเนื่อง และเป็นรูปธรรม เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปและพร้อมรับมือกับทุกความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนด

GDP SME ของปี 2559 - ครึ่งปีแรกของปี 2564

หมายเหตุ: ใช้นิยาม SME เดิม ตามกฎกระทรวงกำหนดจำนวนการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ถาวรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2545 เพื่อให้สอดคล้องกับนิยามที่ใช้ในการกำหนดเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าสัดส่วนเป้าหมายของการก่อตั้งของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) จะใกล้บรรลุเป้าหมายในปี 2565 ยังมีประเด็นท้าทายที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทฯ โดยเฉพาะมาตรการให้ความช่วยเหลือเยียวยาและฟื้นฟูผู้ประกอบการอย่างเร่งด่วนอันเนื่องมาจากผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ควบคู่ไปกับมาตรการสาธารณสุขในการควบคุมการแพร่ระบาดของโควิด-19 และการกระจายวัคซีนให้ทั่วถึงอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งควรเร่งผลักดันการพัฒนาผู้ประกอบการในทุกระดับผ่านการอำนวยความสะดวกในการทำธุรกิจ และมาตรการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจ SMEs ไปสู่อุตสาหกรรม 4.0 ซึ่งเน้นการใช้ระบบอัตโนมัติ โดยการนำเทคโนโลยีมาเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตผล เพื่อส่งเสริมการพัฒนาให้เกิดผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่สามารถเพิ่มบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจและดำเนินธุรกิจได้เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายในปี 2565 ได้ตามที่กำหนดอย่างเป็นรูปธรรม

แผนแม่บทฯ ประเด็น (08) ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมยุคใหม่

ประกอบด้วย 8 เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย โดยมีสถานะการบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1) กับเป้าหมายระดับประเด็น (Y2)

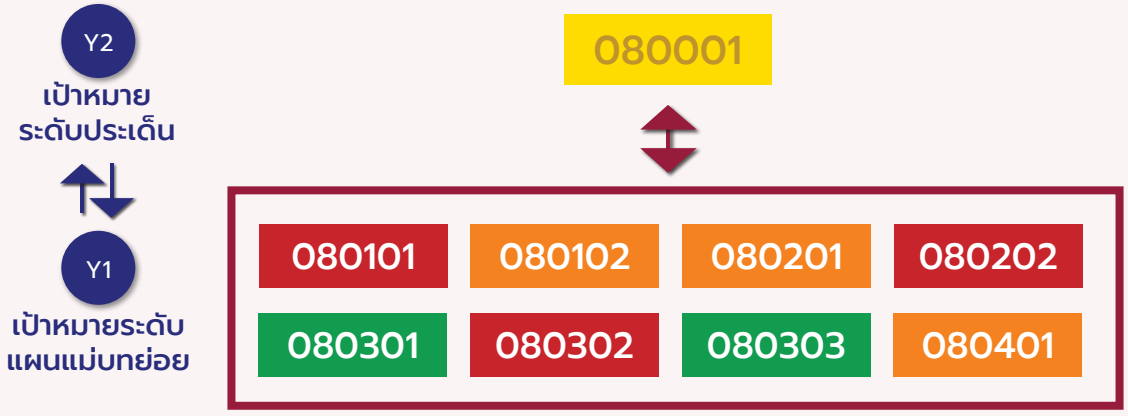

*สถานะการบรรลุเป้าหมายประจำปี 2564

080101

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

การขยายตัวของวิสาหกิจเริ่มต้นในประเทศไทยเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 10 โดยในช่วง 7 เดือนแรกของปี 2564 (เดือนมกราคม - กรกฎาคม 2564)

จำนวนการก่อตั้งวิสาหกิจเริ่มต้นมีจำนวนรวม 46,483 ราย เพิ่มขึ้นจากในช่วงเวลาเดียวกันของปี 2563 ร้อยละ 27.83 อย่างไรก็ดี ตัวเลขยังต่ำกว่าค่าฐานของปี 2560 ที่ 73,157 ราย ซึ่งมีสถานการณ์บรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ **ต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นวิกฤต**

080102

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

ความสามารถในการแข่งขันด้านการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีดิจิทัลดีขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565

โดยอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีของประเทศไทยอยู่ใน 36 อันดับแรก จากการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีของประเทศไทย โดยสถาบัน IMD จากทั้งหมด 64 ประเทศในปี 2564 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 38 ปรับตัวดีขึ้นจากปีก่อน 1 อันดับ ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง**

ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อยยุคใหม่

080201

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

อัตราการขยายตัวสินเชื่อธุรกิจรายใหม่ที่ไม่ใช่รายใหญ่ขยายตัวเฉลี่ยต่อปีเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 สินเชื่อธุรกิจรายใหม่ที่ไม่ใช่รายใหญ่ขยายตัวร้อยละ 10

โดยเมื่อพิจารณาจากข้อมูลอัตราการขยายตัวของสินเชื่อธุรกิจ SME ในช่วง 3 ไตรมาสแรกของปี 2564 พบว่าอัตราการเติบโตของสินเชื่อเพื่อประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หดตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องที่ร้อยละ 0.8 0.7 และ 2.3แต่ยังห่างไกลจากการบรรลุเป้าหมายในปี 2565 ในขณะที่สินเชื่อธุรกิจของผู้ประกอบการรายใหญ่ขยายตัวต่อเนื่องตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ในปี 2564 ส่งผลให้ในไตรมาสที่ 3 ของปี 2564 สินเชื่อเพื่อประกอบธุรกิจรวมขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 6.3 ซึ่งมีสถานการณ์บรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง**

080202

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

มูลค่าการระดมทุนผ่านตลาดทุนของกิจการที่เริ่มตั้งต้นและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 อัตรามูลค่าการระดมทุนผ่านตลาดทุนของกิจการที่เริ่มตั้งต้นและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมขยายตัวร้อยละ 10

โดยมูลค่าการระดมทุนผ่านตลาดทุนของกิจการที่เริ่มตั้งต้นและSME ในช่วง 11 เดือนแรกของปี 2564 (เดือนมกราคม - พฤศจิกายน 2564) มีบริษัทเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (mai) จำนวน 109 บริษัท โดยมีมูลค่าการระดมทุนรวม 2,911.37 ล้านบาท คิดเป็นอัตราการขยายตัวร้อยละ 2.9 ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับขั้นวิกฤต**

080301

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

มูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 มูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศ เพิ่มขึ้น 1 เท่าตัว

โดยมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศภายหลังการปรับปรุงตัวเลขของสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ลดลงจาก 3,431,378 ล้านบาท ในปี 2562 มาอยู่ที่ 3,007,795 ล้านบาท หรือหดตัวลงถึงร้อยละ 12 ในปี 2563 เป็นผลจากผู้ประกอบการปรับรูปแบบธุรกิจไปสู่ตลาดพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ให้สอดรับกับพฤติกรรมของผู้บริโภคที่หันมาใช้จ่ายผ่านช่องทางออนไลน์มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เมื่อพิจารณามูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จำแนกตามขนาดของธุรกิจจะพบว่า มูลค่าการค้าออนไลน์ของ SME เติบโตจาก 1,391,932 ล้านบาท ในปี 2562 มาอยู่ที่ 1,585,956 ล้านบาท หรือขยายตัวมากถึงร้อยละ 14 ในปี 2563 ซึ่งขยายตัวมากกว่า 1 เท่าตัวจากฐานปี 2560 และมีสถานการณ์บรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**บรรลุค่าเป้าหมาย**

080302

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทยดีขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการค้าระหว่างประเทศของไทยอยู่ในอันดับที่ 1 ใน 5

เมื่อพิจารณาอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการค้าระหว่างประเทศของประเทศสมาชิกอาเซียนในปี 2564 พบว่า สิงคโปร์ ได้รับการจัดอันดับอยู่ในลำดับที่ 1 ในส่วนของประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 21 ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่า**ค่าเป้าหมายขั้นวิกฤต**

080303

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

การขยายตัวการส่งออกของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 สัดส่วนการส่งออกของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อการส่งออกรวมของประเทศเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25

เนื่องจากมีการทบทวนตัวเลขการส่งออกของ SME ในเดือนกันยายน 2563 จึงจำเป็นต้องเปรียบเทียบกับค่าร้อยละของปี 2563 เป็นหลัก พบว่าสัดส่วนการส่งออกของ SME ต่อการส่งออกรวมของประเทศ อยู่ที่ 32.3 ปรับตัวดีขึ้นจากร้อยละ 5.2 ในปี 2561 และร้อยละ 27.0 ในปี 2562 และอยู่ในระดับที่สูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25 มาโดยตลอด ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**บรรลุค่าเป้าหมาย**

080401

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

อันดับนโยบายของภาครัฐที่มีต่อวิสาหกิจและผู้ประกอบการด้านการสนับสนุนและความสอดคล้องของนโยบายดีขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 อันดับประสิทธิภาพภาครัฐดีขึ้นได้อันดับที่ 15

จากรายงานของ IMD ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับอยู่ในลำดับต่ำลงจากอันดับที่ 20 ในปี 2562 มาอยู่อันดับที่ 23 ในปี 2563 และกลับมาอยู่ที่อันดับที่ 20 ในปี 2564 ซึ่งยังห่างจากค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ให้อยู่ในอันดับที่ 15 ภายในปี 2565 ถึง 5 อันดับ และหากเทียบกับประเทศสิงคโปร์ ซึ่งเป็นประเทศเดียวในภูมิภาคอาเซียนที่มีการจัดเก็บข้อมูล IMD อย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกับประเทศไทย จะพบว่าในปี 2564 ไทยมีอันดับประสิทธิภาพภาครัฐต่ำกว่าสิงคโปร์ถึง 15 อันดับ (สิงคโปร์อยู่อันดับที่ 5) ซึ่งมีสถานการณ์บรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง**

080101

จ.3 สสว.

แผนแม่บทย่อย

การสร้างความเข้มแข็งผู้ประกอบการอัจฉริยะ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

การขยายตัวของวิสาหกิจเริ่มต้นในประเทศไทยเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 10

ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาและขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ การเริ่มต้นจัดตั้งวิสาหกิจเป็นหมุดหมายสำคัญ สำหรับการสร้างโอกาสในการเติบโตของธุรกิจต่อไป การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วภายใต้บริบทของโลกยุคใหม่เป็นปัจจัยสำคัญที่บังคับให้ผู้ประกอบการทุกระดับจำเป็นต้องปรับตัวทั้งด้านทักษะความรู้ในการประกอบธุรกิจ จิตวิญญาณความเป็นผู้ประกอบการ การสร้างเครือข่ายธุรกิจ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้สามารถประกอบธุรกิจและต่อยอดธุรกิจให้เติบโต สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป และรูปแบบวิถีชีวิตใหม่ ๆ ในสังคมที่เทคโนโลยีและนวัตกรรมมีบทบาทอย่างยิ่ง นับเป็นโอกาสและความท้าทายสำหรับผู้ประกอบการที่จะเปลี่ยนโฉมรูปแบบการทำธุรกิจ การได้รับการสนับสนุนด้านแหล่งเงินทุนและช่องทางตลาดใหม่ ๆ ที่มีความหลากหลาย การมีสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศที่เอื้อต่อการประกอบธุรกิจ ตลอดจนการปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเริ่มต้นธุรกิจ เพื่อให้ผู้ประกอบการยุคใหม่มีความพร้อมและสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

080101

จำนวนการก่อตั้งวิสาหกิจเริ่มต้น และ
อัตราการขยายตัวระหว่าง ปี 2560-2564

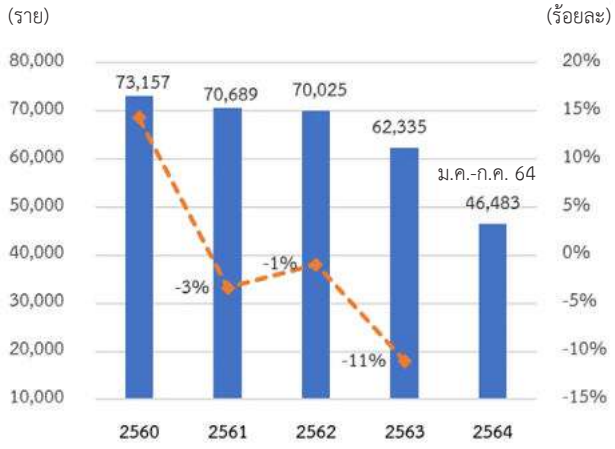

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ในช่วง 7 เดือนแรกของปี 2564 (เดือนมกราคม – กรกฎาคม 2564) การก่อตั้งวิสาหกิจเริ่มต้นมีจำนวนรวม 46,483 ราย ซึ่งจำนวนการก่อตั้งวิสาหกิจเริ่มต้นเฉลี่ยต่อเดือนของปี 2564 สูงกว่าค่าเฉลี่ยของปี 2563 คิดเป็นร้อยละ 27.83 ซึ่งเป็นสัญญาณที่ดีของการฟื้นตัวจากการลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2560 ซึ่งมีจำนวน 73,157 ราย ลดลงเหลือ 62,335 ราย ในปี 2563 โดยมีค่าเฉลี่ยลดลงร้อยละ 5.20 ทั้งนี้ ในปี 2563 ซึ่งได้รับผลกระทบอย่างหนักจากปัญหาการแพร่ระบาดของโควิด-19 ทั่วโลก ทำให้จำนวนการก่อตั้งวิสาหกิจเริ่มต้นหดตัวสูงสุดถึงร้อยละ 11 อย่างไรก็ตาม ภาพรวมแนวโน้มการปรับเพิ่มขึ้นของจำนวนการก่อตั้งวิสาหกิจเริ่มต้นในปี 2564 มีปัจจัยสนับสนุนจากการฟื้นตัวของสภาพเศรษฐกิจ การขยายตัวของภาคการส่งออกอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจภาคธุรกิจ และผู้ประกอบการในการจัดตั้งธุรกิจใหม่ หรือชะลอการขยายธุรกิจออกไป ทั้งนี้ ที่ผ่านมาการหดตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในภาคการท่องเที่ยว การบริการ และการค้าปลีกอย่างรุนแรง ซึ่งเป็นกลุ่มธุรกิจหลักของผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยคิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 80 ยังส่งผลให้มีความกังวลต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด–19 ที่ยังไม่มีแนวโน้มว่าจะสิ้นสุดในระยะเวลาอันใกล้ ทำให้มีความเป็นไปได้ที่จะไม่สามารถดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 10 ในช่วงปี 2561-2565 ได้ตามที่กำหนด โดยสถานการณ์บรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมายสูงมาก**

การดำเนินงานที่ผ่านมา การขับเคลื่อนโครงการต่าง ๆ ในช่วงปี 2564 ได้มีการมุ่งเน้นบ่มเพาะและเพิ่มศักยภาพด้านอื่น ๆ ให้กับกลุ่มผู้ประกอบการรายใหม่ และวิสาหกิจเริ่มต้น อาทิ การพัฒนากระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์และนวัตกรรมให้แก่ผู้ประกอบการและประชาชน เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาธุรกิจ การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าและบริการ การรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยอาจจะแตกต่างกับช่วงที่ผ่านมา ซึ่งเน้นการเสริมสร้างความรู้และทักษะในการดำเนินธุรกิจให้แก่ผู้ประกอบการรายใหม่ ทั้งนี้ โครงการที่สนับสนุนเพื่อให้ผู้ประกอบการใหม่สามารถเริ่มต้นดำเนินธุรกิจได้จริง การพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) ที่ผลักดันให้เกิดผู้ประกอบการใหม่ยังคงดำเนินอยู่อย่างต่อเนื่อง แม้ว่าในช่วงที่ผ่านมาการแพร่ระบาดของโควิด-19 จะส่งผลกระทบต่อการดำเนินโครงการต่าง ๆ ทำให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบมีความจำเป็นต้องปรับรูปแบบการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้การขับเคลื่อนโครงการยังไม่เต็มศักยภาพเท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม ภาพรวมการจัดตั้งวิสาหกิจเริ่มต้นมี แนวโน้มฟื้นตัวดีขึ้น และยังคงมีโอกาสที่จะบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

080101

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าภาพรวมของเศรษฐกิจโลกและทิศทางของเศรษฐกิจไทยตั้งแต่ต้นปี 2564 มีแนวโน้มฟื้นตัวดีขึ้นอย่างช้า ๆ ในขณะที่ภาครัฐได้ออกมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ มาตรการผ่อนคลายการควบคุมการแพร่ระบาดโควิด-19 การเร่งระดมฉีดวัคซีนให้กับประชาชนอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งนโยบายการเปิดประเทศเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ แต่อย่างไรก็ดี การฟื้นตัวของกลุ่มธุรกิจภาคบริการและการค้าปลีก ซึ่งเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 80 ของผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทั้งหมด ยังคงมีความอ่อนแอจากผลกระทบในช่วงที่ผ่านมาค่อนข้างมาก ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 ของไทยยังไม่มีแนวโน้มว่าจะสิ้นสุดในระยะเวลาอันใกล้ ทำให้การขับเคลื่อนโครงการต่าง ๆ ที่จะสนับสนุนให้เกิดการขยายตัววิสาหกิจเริ่มต้นยังทำได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ ประกอบกับรูปแบบโครงการยังไม่สามารถกระตุ้นให้เกิดการขยายตัวของวิสาหกิจเริ่มต้นได้อย่างมีนัยสำคัญ อันเนื่องมาจากการจัดตั้งธุรกิจใหม่ต้องอาศัยปัจจัยและความพร้อมหลายด้าน อาทิ ผู้ประกอบการ สินค้าและผลิตภัณฑ์ เงินทุน ตลอดจนผู้ประกอบการแต่ละรายที่มาจากภาคธุรกิจที่แตกต่างกัน จึงมีความต้องการช่วยเหลือหรือพัฒนาในแต่ละด้านที่แตกต่างกัน ทำให้การขับเคลื่อนเพื่อบรรลุเป้าหมายในช่วงที่ผ่านมายังต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ภาครัฐควรมุ่งเน้นการพัฒนากลุ่มผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้ตรงกับความต้องการของแต่ละภาคธุรกิจตามระดับความสามารถและศักยภาพที่แตกต่างกัน เพื่อให้การเริ่มต้นหรือต่อยอดธุรกิจ เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้ประกอบการและสามารถยกระดับศักยภาพทั้งด้านทักษะ ความรู้ การสร้างคุณค่าและพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ การพัฒนาช่องทางการตลาดที่มีประสิทธิภาพ การสนับสนุนโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่เหมาะสม ตลอดจนการได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆเพื่อเป็นกุญแจสำคัญในการมุ่งเป้าสู่ความสำเร็จของการประกอบธุรกิจภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ที่เป็นทั้งโอกาสและความท้ายของผู้ประกอบการอัจฉริยะ

080102

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การสร้างความเข้มแข็งผู้ประกอบการอัจฉริยะ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ความสามารถในการแข่งขันด้านการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีดิจิทัลดีขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีของประเทศไทย (IMD WORLD DIGITAL COMPETITIVENESS RANKING) อยู่ใน 36 อันดับแรก

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมภายใต้บริบทโลกยุคใหม่ที่ปรับเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วด้วยการขับเคลื่อนของเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีความก้าวล้ำได้ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของหลายประเทศทั่วโลกมีการเติบโตอย่างก้าวกระโดดและมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ในขณะที่เทคโนโลยียังส่งผลและมีบทบาทต่อมิติด้านสังคมอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือทำให้พฤติกรรมและวิถีการใช้ชีวิตของประชากรโลกเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของโลก (Global Megatrend) ซึ่งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลที่เกิดขึ้นดังกล่าว ได้ส่งผลให้ภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนและเรียนรู้ เพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อความอยู่รอด โดยทุกภาคส่วนจำเป็นที่จะต้องเสริมสร้างความสามารถด้านการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีดิจิทัลให้เป็นไปเพื่อการสร้างสรรประโยชน์ต่อองค์กรและปัจเจกให้ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการที่จะมีส่วนช่วยพัฒนาและขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศในยุคอุตสาหกรรม 4.0 ให้บรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้ ทักษะด้านเทคโนโลยีที่สูงขึ้นและการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับศักยภาพขององค์กรเข้ามาใช้งานจะเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญซึ่งจะช่วยสนับสนุนและยกระดับศักยภาพผู้ประกอบการทุกระดับอย่างรอบด้าน ตลอดจนการปรับปรุงกฎหมาย ปรับบทบาทของภาครัฐให้เป็นผู้อำนวยความสะดวก และส่งเสริมนโยบายที่เอื้อต่อการเข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่จะช่วยเสริมสร้างโอกาสให้ผู้ประกอบการยุคใหม่มีโอกาสเติบโตได้มากขึ้นจะเป็นการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีซึ่งจะช่วยเอื้อให้ผู้ประกอบการสามารถพัฒนาและดำเนินกิจกรรมบนพื้นฐานที่มีความเท่าเทียมกันได้อย่างคล่องตัวเป็นรูปธรรม ซึ่งในช่วงที่ผ่านมากลุ่มผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้รับผลกระทบอย่างรอบด้าน ทั้งจากปัญหาการแพร่ระบาดของโควิด-19 การเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกพลันของเทคโนโลยี (Disruptive Technology) ตลอดจนการแข่งขันทางธุรกิจระหว่างผู้ประกอบการรายใหญ่และรายเล็กที่มีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น จึงมีความจำเป็นที่ภาครัฐจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศตลอดจนเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างเป็นรูปธรรม

080102

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ในปี 2564 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีโดยสถาบัน IMD พบว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 38 จากทั้งหมด 64 ประเทศ ปรับตัวดีขึ้น 1 อันดับ จากปีที่ผ่านมา ซึ่งเป็นผลมาจากอันดับย่อยด้านความรู้ (Knowledge) และด้านความพร้อมในอนาคต (Future Readiness) ปรับตัวดีขึ้น 1 อันดับทั้งสองด้าน โดยอยู่ในอันดับที่ 42 และอันดับที่ 44 ตามลำดับ ในขณะที่ด้านเทคโนโลยี (Technology) ยังคงอยู่ในอันดับที่ 22 เช่นเดียวกับปีที่ผ่านมา และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในทวีปเอเชีย ได้แก่ มาเลเซีย สิงคโปร์ และฮ่องกง พบว่า ไทยจำเป็นต้องเร่งพัฒนาความสามารถและยกระดับศักยภาพในการแข่งขันด้านการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง นับเป็นความท้าทายสำคัญที่ทุกภาคส่วนจำเป็นต้องบูรณาการร่วมกันในการเร่งปรับปรุงความสามารถและยกระดับศักยภาพด้านการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีของไทยให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่ 36 อันดับแรก ภายในปี 2565 ทั้งนี้ แม้ว่าที่ผ่านมาไทยจะมีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีและดิจิทัลมาอย่างต่อเนื่อง แต่ผลการจัดอันดับได้ชี้ให้เห็นว่าปัจจัยด้านองค์ความรู้ ซึ่งพิจารณาจากผลการพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล การฝึกอบรม ความเข้มข้นในการลงทุนวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ และการเตรียมความพร้อมรับมือการเปลี่ยนแปลงในอนาคต การแพร่กระจายของเทคโนโลยีและนวัตกรรมในประเทศของประเทศไทยยังขับเคลื่อนได้ไม่มีประสิทธิภาพ จึงเป็นปัจจัยฉุดรั้งสำคัญที่ทำให้ไทยไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

IMD WORLD DIGITAL COMPETITIVENESS

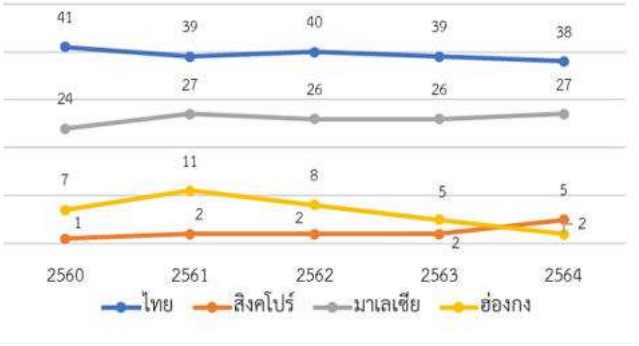

ที่มา: IMD

การดำเนินงานที่ผ่านมา การเร่งรัดลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีและดิจิทัลในช่วงหลายปีที่ผ่านมาเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่ทำให้ภาครัฐและภาคเอกชนของไทยตื่นตัวเกี่ยวกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด โดยในช่วงปี 2564 หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้เร่งขับเคลื่อนโครงการ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคธุรกิจต่าง ๆ ซึ่งมีข้อจำกัดหรือปัญหาด้านการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้กับการประกอบธุรกิจ อาทิ ผู้ประกอบการด้านการเกษตรอุตสาหกรรม ผู้ประกอบการสินค้าชุมชนในภูมิภาคต่าง ๆ ผู้ประกอบการธุรกิจนวัตกรรม วิสาหกิจเริ่มต้น (Startup) กลุ่มอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ กลุ่มธุรกิจอาหารริมทาง (Street Food) ในการสร้างโอกาสเรียนรู้และใช้งานเครื่องมือและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการธุรกิจ พัฒนากระบวนการและปรับปรุงศักยภาพการผลิต ตลอดจนเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการอย่างสร้างสรรค์และมีความเป็นมืออาชีพมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม การยกระดับความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้ประกอบการและวิสาหกิจรายย่อยให้สามารถแข่งขันและสร้างผลประโยชน์ในการประกอบธุรกิจต้องใช้ระยะเวลาในการสั่งสมและเรียนรู้องค์ความรู้สมัยใหม่ เพื่อนำมาพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของธุรกิจแต่ละประเภทและแต่ละขนาด อีกทั้งความพร้อมในการเปิดรับและความสามารถในการปรับตัวของผู้ประกอบการยังมีความแตกต่างกันทั้งในมิติของประเภท ขนาดและพื้นที่ นอกจากนี้ รูปแบบโครงการที่ดำเนินการในช่วงที่ผ่านมามีการมุ่งเป้าหมายเฉพาะกลุ่มมากยิ่งขึ้น อีกทั้งสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ยังไม่สิ้นสุด ทำให้การดำเนินงานอาจจะยังไม่ครอบคลุมและทำได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ ประกอบกับประเด็นการสร้างสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศที่เอื้อต่อการแก้ปัญหาสภาพคล่องทางการเงิน และโอกาสในการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีคุณภาพด้วยต้นทุนที่เหมาะสม ถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ประกอบการส่วนใหญ่ในการนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ดำเนินธุรกิจ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลให้การขับเคลื่อนยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีความเชี่ยวชาญและสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการประกอบธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาในเรียนรู้ ฝึกฝนทักษะ พร้อมทั้งมีการนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างเป็นรูปธรรม ในขณะที่ความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลยังคงดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การเรียนรู้และใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลจำเป็นต้องอาศัยกลไกในการขับเคลื่อนอย่างมืออาชีพ ทั้งการพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อนำไปต่อยอดสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง เพื่อให้เกิดผลสำเร็จได้อย่างต่อเนื่องทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ตลอดจนการให้ความสำคัญของภาครัฐที่จะกระตุ้นและสนับสนุนให้ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ของไทยได้รับโอกาสในการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลที่จะนำมาใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยต้นทุนที่เหมาะสม ซึ่งสามารถดำเนินการผลักดันและส่งเสริมผ่านการปรับปรุงกฎระเบียบ ข้อบังคับให้มีความทันสมัย หรือมาตรการเชิงนโยบายต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นการสร้างแต้มต่อสำคัญให้ผู้ประกอบการไทยมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

080102

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ภาครัฐควรเร่งเสริมสร้างศักยภาพผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ให้มีความรู้และทักษะการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างรอบด้าน ร่วมกับเร่งกระจายการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างทั่วถึงด้วยต้นทุนที่เหมาะสม พร้อมกับดำเนินการกระตุ้นและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนปรับตัวสู่รูปแบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น และเร่งปรับปรุงแก้ไขลดข้อจำกัดและอุปสรรคด้านกฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับที่แตกต่างกันเพื่ออำนวยความสะดวกและสร้างสภาพแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจที่เป็นธรรมระหว่างการค้าแบบออนไลน์และออฟไลน์ ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนให้ผู้ประกอบการยุคใหม่มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมากขึ้น ทั้งนี้ ผู้ประกอบการของไทยทุกระดับจะต้องมีความเข้าใจและพร้อมที่จะปรับตัวในการรองรับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างพลิกผัน ด้วยการต่อยอดจากพื้นฐานทางเทคโนโลยีและการวิเคราะห์เพื่อใช้ข้อมูล ตลอดจนการปรับตัวเพื่อดำเนินกิจกรรมผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ ซอฟต์แวร์ แอปพลิเคชัน รวมถึงระบบธุรกรรมทางการเงินออนไลน์ ซึ่งเป็นรูปแบบการดำเนินธุรกิจที่เป็นกระแสหลักของโลกผ่านการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยี ที่นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการแล้ว ยังมีส่วนช่วยให้ศักยภาพการแข่งขันของประเทศเพิ่มสูงขึ้นไปพร้อมกัน

080201

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การสร้างโอกาสเข้าถึงบริการทางการเงิน

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

อัตราการขยายตัวสินเชื่อธุรกิจรายใหม่ที่ไม่ใช่รายใหญ่ขยายตัวเฉลี่ยต่อปีเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

สินเชื่อธุรกิจรายใหม่ที่ไม่ใช่รายใหญ่ขยายตัวร้อยละ 10

แหล่งเงินทุนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อความสามารถในการดำเนินธุรกิจ โดยเฉพาะผู้ประกอบการ SME ที่มีทุนหมุนเวียนต่ำ แม้ภาครัฐได้จัดทำนโยบายและมาตรการสนับสนุนจำนวนมาก แต่ที่ผ่านมายังพบว่า ผู้ประกอบธุรกิจที่สามารถเข้าถึงสินเชื่อมักเป็นผู้กลุ่มประกอบการเดิมที่มีศักยภาพและมีประวัติทางการเงินกับสถาบันการเงิน ส่วนผู้ประกอบการขนาดเล็กและรายย่อยยังไม่สามารถเข้าถึงเพราะมีคุณสมบัติไม่ตรงตามหลักเกณฑ์ ทำให้ต้องพึ่งพาแหล่งเงินนอกระบบที่มีต้นทุนทางการเงินสูงและส่งผลต่อความสามารถในการประกอบธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้สถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ที่ผู้ประกอบการไม่สามารถดำเนินกิจการได้ตามปกติทำให้ขาดรายได้และสภาพคล่อง ธนาคารพาณิชย์มีความรัดกุมในการพิจารณาสินเชื่อมากขึ้นเพื่อลดความเสี่ยง ทั้งนี้ ปัจจัยสำคัญที่จะช่วยสร้างโอกาสให้ SME เข้าถึงบริการทางการเงิน ประกอบด้วย การพัฒนาผู้ประกอบการให้มีความรู้ทางการเงินและวิธีการพิจารณาสินเชื่อของสถาบันการเงิน และสร้างความน่าเชื่อถือของธุรกิจ ควบคู่ไปกับการพัฒนาเครื่องมือทางการเงินที่ SME เข้าถึงได้สะดวกด้วยต้นทุนต่ำ อาทิ ผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่หลากหลาย มาตรการค้ำประกันสินเชื่อ ระบบการประเมินความน่าเชื่อถือและการประเมินมูลค่าทรัพย์สิน การใช้ข้อมูล/digital footprint ในการพิจารณาสินเชื่อ รวมทั้งการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย อาทิ การจัดหาที่ปรึกษาด้านการเงิน การผลักดันให้มีการบังคับใช้กฎหมายหลักประกันทางธุรกิจ

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย หากพิจารณาการเติบโตของสินเชื่อจำแนกตามขนาดของธุรกิจ ในช่วง 3 ไตรมาสแรกของ ปี 2564 พบว่า แม้สินเชื่อเพื่อประกอบธุรกิจของ SME จะมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องในอัตราร้อยละ 0.8 ร้อยละ 0.7 และร้อยละ 2.3 ตามลำดับ ซึ่งเป็นผลจากการดำเนินมาตรการ Soft loan และสินเชื่อฟื้นฟู ของธนาคารแห่งประเทศไทย รวมถึงมาตรการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำและการค้ำประกันสินเชื่อผ่านสถาบันการเงินเฉพาะทางต่าง ๆ ของภาครัฐ แต่ยังห่างไกลจากการบรรลุเป้าหมายในปี 2565 ทำให้สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมายมาก**

080201

	๒๕๖๒	๒๕๖๓	Q๑:๒๕๖๔	Q๒:๒๕๖๔	Q๓:๒๕๖๔
สินเชื่อเพื่อธุรกิจรวม	-๒.๐	๕.๔	๓	๒.๖	๖.๓
ธุรกิจขนาดใหญ่	-๑.๙	-๐.๒	๖.๗	๓.๗	๙.๕
ธุรกิจ SMEs	-๒.๑	๕.๓	๐.๘	๐.๗	๒.๓

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

การดำเนินงานที่ผ่านมา ภาครัฐได้จัดทำมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการเข้าถึงสินเชื่อแก่ผู้ประกอบการ SME จำนวนมาก ตั้งแต่การเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการ จนถึงการให้สินเชื่อพิเศษเฉพาะแก่ SME ทั้งโครงการตามงบประมาณปกติ อาทิ สินเชื่อเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการรายย่อยที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของเชื้อโควิด-19 รายเล็ก (Extra cash) ระยะที่ 2 วงเงิน 10,000 ล้านบาท โครงการสินเชื่อ เสริมพลัง สร้างอนาคต SME ไทย (ระยะที่ 2) ภายใต้กองทุนพัฒนาเอสเอ็มอีตามแนวประชารัฐ วงเงิน 1,000 ล้านบาท รวมทั้งโครงการค้ำประกันสินเชื่อ SME ระยะที่ 7 - 9 ของบรรษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.) เพื่อให้ SME มีโอกาสเข้าถึงสินเชื่อได้มากขึ้น ในช่วงเดือนมกราคม-ตุลาคม 2564 มีการค้ำประกันสินเชื่อแล้วกว่า 200,000 ล้านบาท ช่วยรักษาการจ้างงานและสร้างแรงงานกว่า 2 ล้านราย ก่อให้เกิดสินเชื่อในระบบ 215,237 ล้านบาท และสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจกว่า 833,333 ล้านบาท ตลอดจนโครงการสนับสนุนพิเศษจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 อาทิ มาตรการสินเชื่อต้นทุนต่ำผ่านพระราชกำหนดการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ประกอบวิสาหกิจที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 (พ.ร.ก. Soft Loan) วงเงิน 500,000 ล้านบาท ระยะเวลา 2 ปี โดย ธปท. จัดสรรสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำให้ธนาคารพาณิชย์ในอัตราร้อยละ 0.01 ต่อปีเป็นเวลา 2 ปี เพื่อให้ธนาคารนำไปให้สินเชื่อแก่ธุรกิจ SME อัตราร้อยละ 2 ต่อปี ณ วันที่ 12 เมษายน 2564 อนุมัติสินเชื่อแล้วจำนวน 77,787 ราย วงเงินรวม 138,200 ล้านบาท และมาตรการสินเชื่อฟื้นฟู ของ ธปท. เพื่อเสริมสภาพคล่องในการประกอบธุรกิจลดผลกระทบต่อการจ้างงานและฟื้นฟูการประกอบธุรกิจที่ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 ณ เดือนพฤศจิกายน 2564 อนุมัติสินเชื่อแล้วจำนวน 39,095 ราย วงเงินรวม 124,836 ล้านบาท นอกจากนี้ ยังมีโครงการให้ความช่วยเหลือลูกหนี้ของสถาบันการเงิน อาทิ โครงการพักทรัพย์ พักชำระหนี้ เป็นระยะเวลาอย่างน้อย 2 เดือน การปรับโครงสร้างหนี้ และโครงการให้สินเชื่อเพื่อเสริมสภาพคล่องแก่ธุรกิจตามมติคณะรัฐมนตรี และที่ SFIs ดำเนินการเอง เช่น โครงการสินเชื่อ SMEs มีที่มีเงิน วงเงิน 10,000 ล้านบาท ของธนาคารออมสิน โครงการ EXIM Biz Transformation Loan วงเงิน 5,000 ล้านบาท ของธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย โครงการสินเชื่อสู้ภัย COVID-19 ของธนาคารออมสินและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นต้น

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย สถานการณ์ปัจจุบันที่เศรษฐกิจโลกชะลอตัว การแพร่ระบาดของโควิด-19 ภายในประเทศขยายตัวเป็นวงกว้างและรุนแรงมากกว่าที่คาดการณ์ไว้ และการกลับมาระบาดซ้ำของโควิด-19 ในต่างประเทศ ที่ส่งผลต่อรายได้ของธุรกิจและความเชื่อมั่นในการใช้จ่ายของประชาชน ประกอบกับธนาคารพาณิชย์มีความระมัดระวังและเข้มงวดในการปล่อยสินเชื่อ ทำให้ SME โดยเฉพาะผู้ประกอบการรายย่อยและผู้ประกอบการขนาดเล็กเข้าถึงสินเชื่อได้ยากมากขึ้น กระทบต่อสภาพคล่องของผู้ประกอบการในการประคับประคองธุรกิจให้ผ่านพ้นวิกฤตจากการแพร่ระบาด และการกลับมาเปิดกิจการในภาวะปกติ มาตรการสนับสนุนสินเชื่อของภาครัฐยังไม่ทั่วถึงเพียงพอ และมีลักษณะเป็นมาตรการแบบทั่วไปไม่สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะตามศักยภาพการเติบโต ขนาดและประเภทของธุรกิจ ขณะเดียวกันการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขให้ใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันยังเป็นปัญหาสำคัญในการเข้าถึงสินเชื่อของผู้ประกอบการ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ภาครัฐควรปรับเปลี่ยนแนวทางการส่งเสริมผู้ประกอบการโดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดเล็กและผู้ประกอบการรายย่อย ให้เข้าถึงสินเชื่อที่มีต้นทุนต่ำอย่างทั่วถึงและเพียงพอกับความต้องการ โดยกำหนดบทบาทให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจมีมาตรการสินเชื่อที่ชัดเจนสำหรับแต่ละเซกเมนต์ของ SME รวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ผู้ประกอบการรับรู้ในวงกว้าง ส่งเสริมการใช้ข้อมูลธุรกิจ/ Digital Footprint ในการพิจารณาสินเชื่อที่เหมาะสมกับผู้ประกอบการแต่ละราย ดำเนินการเชิงรุกในการให้ความรู้ด้านการเงินและแหล่งเงินทุนทางเลือกที่เหมาะสมกับรูปแบบธุรกิจใหม่ การจัด Credit Rating ประเมินเครดิตผู้ประกอบการ การให้บริการตัวกลางทางเครดิต (Credit Mediator) ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาในการจัดทำแผนธุรกิจและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการประเมินสินเชื่อไปยังสถาบันการเงินเพื่อให้ธุรกิจสามารถเข้าถึงแหล่งเงินได้มากขึ้น

080202

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การสร้างโอกาสเข้าถึงบริการทางการเงิน

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

มูลค่าการระดมทุนผ่านตลาดทุนของกิจการที่เริ่มตั้งต้นและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อัตรามูลค่าการระดมทุนผ่านตลาดทุนของกิจการที่เริ่มตั้งต้นและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมขยายตัวร้อยละ 10

แหล่งเงินทุนถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญต่อความอยู่รอดของกิจการและการพัฒนายกระดับความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ แต่ SME จำนวนมากยังประสบปัญหาการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ส่งผลต่อการพัฒนาต่อยอดธุรกิจ โดยเฉพาะ SME ที่มีศักยภาพในการเติบโตและเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญที่จะสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับระบบเศรษฐกิจ ซึ่งที่ผ่านมาธุรกิจส่วนมากเลือกที่จะใช้ช่องทางสินเชื่อจากสถาบันการเงินเป็นแหล่งเงินทุนหลัก โดยภาครัฐได้พัฒนาตลาดทุนและจูงใจให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนในธุรกิจ SME เพื่อให้เป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงแหล่งเงินด้วยต้นทุนที่เหมาะสม ดังจะเห็นได้ว่าในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ตลาดทุนได้เข้ามามีบทบาทและได้รับความนิยมจากทั้งผู้ประกอบการและนักลงทุนมากขึ้น จึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้กิจการที่เริ่มตั้งต้นและ SME สามารถระดมทุนผ่านตลาดทุน โดยมีปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ประกอบด้วย ช่องทางการระดมทุนและซื้อขาย โดยมีเกณฑ์การระดมทุนแบบการเสนอขายให้แก่ประชาชนทั่วไป (Public Offering: PO) และรูปแบบอื่น ๆ ที่เป็นการระดมทุนในวงกว้าง (Ongoing) การพัฒนา SME Board ร่วมกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และรูปแบบการระดมทุนที่เหมาะสมและมีความหลากหลาย รวมถึงความพร้อมของผู้ประกอบการทั้งในด้านศักยภาพทางธุรกิจ และความรู้เกี่ยวกับตลาดทุน

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย มูลค่าการระดมทุนผ่านตลาดทุนของ SME และกิจการที่เริ่มตั้งต้น (Startup) ในช่วง 11 เดือนแรกของปี 2564 (เดือนมกราคม – พฤศจิกายน 2564) มีจำนวนบริษัทเข้าจดทะเบียนระดมทุน 109 ราย มูลค่าการลงทุนรวม 2,911.37 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 2.9 ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมายการขยายตัวร้อยละ 10 เนื่องจากสถานการณ์ความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ได้ส่งผลกระทบต่อแผนการดำเนินธุรกิจของ SME และความเชื่อมั่นของนักลงทุน ประกอบกับระดมทุนผ่านตลาดทุนมีความไม่แน่นอนในเรื่องของจำนวนเงินทุนที่ได้รับและมีกฎเกณฑ์และความซับซ้อนมากกว่าการขอสินเชื่อกับสถาบันการเงินทั่วไป ขณะที่รัฐบาลได้ออกมาตรการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำเพื่อช่วยเหลือด้านการเงินให้กับ SME จำนวนมาก ทั้งนี้ หากพิจารณารูปแบบการระดมทุนแล้ว พบว่า SME มีการระดมทุนในหลายรูปแบบ ทั้งการเข้าจดทะเบียนใน SET หรือตลาดเอ็ม เอ ไอ (mai) การเสนอขายหุ้นแบบคราวฟันดิง (Crowdfunding) หรือการเสนอขายหุ้นและหุ้นกู้แปลงสภาพของบริษัทจำกัด (SME-PP) ซึ่งมีความเหมาะสมกับ SME หลากหลายขนาดและกิจการมากกว่า สะท้อนให้เห็นว่า SME ให้ความสนใจการระดมทุนผ่านตลาดทุนและตลาดทุนไทยมีศักยภาพ โดยคาดหวังว่าหลังวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 SME ผู้ประกอบการจะใช้ตลาดทุนเป็นแหล่งเงินทุนเพื่อนำไปพัฒนาต่อยอดธุรกิจอย่างแพร่หลายมากยิ่งขึ้นในอนาคต อย่างไรก็ดี ตัวชี้วัดมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมายมาก**

การดำเนินงานที่ผ่านมา ภาครัฐได้ดำเนินมาตรการการส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุนแก่ผู้ประกอบการ SME อย่างต่อเนื่อง โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) มีโครงการสนับสนุนให้ SME ทุกระดับให้เข้าสู่ตลาดทุน ได้แก่ (1) สำหรับ SME ระดับ Early Stage ได้แก่ การออกหลักเกณฑ์ให้บริษัทจำกัดสามารถระดมทุนในวงจำกัด SME Private Placement (SME-PP) การระดมทุนผ่านคราวด์ฟันดิง (Crowdfunding) (2) สำหรับ SME ที่มีขนาดระดับหนึ่ง ในปี 2564 ก.ล.ต. ออกหลักเกณฑ์เพื่อรองรับการระดมทุนในรูปแบบ จากผู้ลงทุนเป็นวงกว้าง SME-Public Offering (SME-PO) และการจัดตั้งตลาดรองเพื่อซื้อขายหุ้นของ SME (SME Board) ที่ใช้ชื่อว่า LIVE Exchange ซึ่งหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดจะออกภายในต้นปี 2565 และสำหรับบริษัทขนาดใหญ่ได้แก่ ตลาดหลักทรัพย์ (SET) ตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ (mai) และมีโครงการบ่มเพาะ SME ที่มีศักยภาพให้มีความพร้อมในการขยายเข้าสู่ตลาดทุน การพัฒนาความรู้ที่เกี่ยวข้องทั้งด้านบัญชีและกฎหมายในการดำเนินกิจการ และมีหลักสูตรเฉพาะสำหรับ SME เพื่อพัฒนาศักยภาพบริษัทมุ่งสู่การจดทะเบียนใน SET และ mai โดย ณ เดือนกรกฎาคม 2564 มีการระดมทุน Crowdfunding ด้วยหุ้นหรือหุ้นกู้ที่สำเร็จ จำนวน 389.5 ล้านบาท รวม 60 บริษัท และการระดมทุนแบบ SME-PP ด้วยหุ้นหรือหุ้นกู้แปลงสภาพที่สำเร็จรวมทั้งหมด 204.1 ล้านบาท รวม 10 บริษัท นอกจากนี้ ก.ล.ต. ได้ออกเครื่องมือช่วยเหลือผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ด้วยการจัดทำทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ (Real Estate Investment Trust: REITs with buy back condition) เป็น REITs ที่เปิดให้เจ้าของทรัพย์สามารถกลับมาซื้อทรัพย์กลับในราคาและตามเงื่อนไขที่กำหนดได้นอกจากนี้ ยังมีมาตรการจูงใจในการระดมทุนผ่านตลาดทุน อาทิเช่น การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่บริษัทซึ่งประกอบกิจการเงินร่วมลงทุน (Venture Capital: VC) และทรัสต์เพื่อกิจการเงินร่วมลงทุน (Private Equity Trust: PE Trust)

080202

มูลค่าการระดมทุนผ่านตลาดทุนของ SME

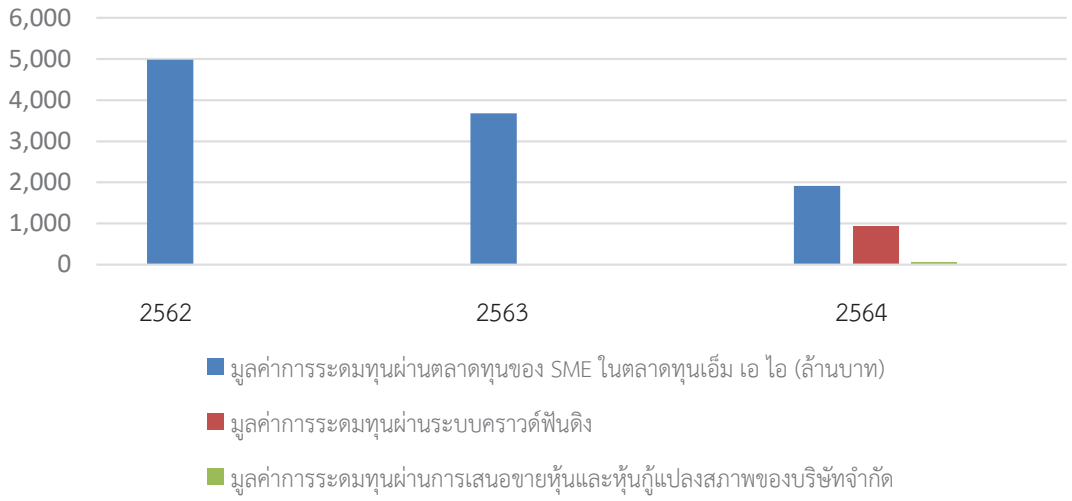

ที่มา: SET และ ก.ล.ต.

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ที่ผ่านมาผู้ประกอบการ SME ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถเข้าถึงตลาดทุน เนื่องจากมีความเข้าใจว่าการระดมทุนผ่านตลาดทุนมีความยุ่งยาก กฎระเบียบซับซ้อนมากกว่าการขอสินเชื่อจากธนาคาร และมีความไม่แน่นอนว่าจะได้เงินทุนเพียงพอเท่าที่ต้องการหรือไม่ ประกอบกับการแพร่ระบาดของโควิด-19 กลับมาระบาดซ้ำในวงกว้างและยาวนานมากยิ่งขึ้น ทำให้ SME บางส่วนไม่สามารถวางแผนธุรกิจได้ในระยะยาว

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การระดมทุนของ SME ผ่านตลาดทุนทุกรูปแบบ เป็นการเพิ่มทางเลือกในการเสริมสภาพคล่องให้กับ SME ในตั้งแต่ระดับ Early Stage ถึงระดับกลาง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นธุรกิจที่มีศักยภาพ อย่างไรก็ตาม หลักเกณฑ์เงื่อนไขบางอย่างยังคงมีความยุ่งยากและใช้เวลาดำเนินการพอสมควร ภาครัฐจึงควรทบทวนพิจารณาผ่อนปรนการกำกับดูแลเพื่อไม่สร้างภาระและต้นทุนให้กับ SME มากจนเกินไป อาทิ การลดเงื่อนไขคุณสมบัติของกิจการที่จะเสนอขายหลักทรัพย์แบบ SME PP ในส่วนการจ้างงานและรายได้ เพื่อให้ SME ที่มีศักยภาพแต่มีคุณสมบัติไม่ตรงตามเกณฑ์ สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนผ่านตลาดทุนได้จำนวนมากขึ้นและสามารถนำเงินทุนไปต่อยอดพัฒนาธุรกิจต่อไปได้ นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งสื่อสารประชาสัมพันธ์กลุ่ม SME และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจเรื่องหลักเกณฑ์และเตรียมความพร้อมสำหรับการระดมทุนรูปแบบใหม่ในอนาคต รวมทั้งจูงใจให้ภาคเอกชนและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น เพื่อเพิ่มโอกาสและจำนวนเงินทุนให้สูงขึ้น

Website Wireframe For Mobile App
Download Now

080301

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การสร้างโอกาสเข้าถึงตลาด

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

มูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

มูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพิ่มขึ้น 1 เท่าตัว

พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) เป็นช่องทางการซื้อขายรูปแบบใหม่ที่เพิ่มโอกาสการเข้าถึงตลาดให้แก่ผู้ประกอบการและเพิ่มทางเลือกให้กับผู้บริโภค ด้วยการลดข้อจำกัดนานาประการ รวมถึงด้านพรมแดน สนับสนุนให้ผู้ประกอบการรายย่อยที่มีข้อจำกัดด้านการแสวงหาและเข้าถึงตลาดในรูปแบบการค้าขายแบบเดิม มีช่องทางการเข้าถึงผู้บริโภคเพื่อนำเสนอสินค้าและบริการได้มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ดี แม้การซื้อขายสินค้าและบริการผ่านช่องทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศและทั่วโลกจะมีการเติบโตขยายตัวขึ้นอย่างก้าวกระโดดตามการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและวิถีการใช้ชีวิต ตลอดจนรูปแบบการบริโภคของผู้คน รวมถึงอิทธิพลของการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทั้งนี้ การส่งเสริมการค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ให้กับ SME มีปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ประกอบด้วย ผู้ประกอบการที่จะต้องมีทักษะความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการและการเข้าถึงตลาด ระบบการซื้อขายและระบบสนับสนุนที่ปลอดภัย อาทิ แพลตฟอร์มการซื้อขายที่หลากหลาย ระบบ e-Payment ที่น่าเชื่อถือ ระบบโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ทั้งกฎหมาย กฎระเบียบที่สนับสนุนคุ้มครองผู้ซื้อและผู้ขายอย่างเป็นธรรม รวมถึงความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลและการค้าที่เอื้อให้การทำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศเติบโตพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง

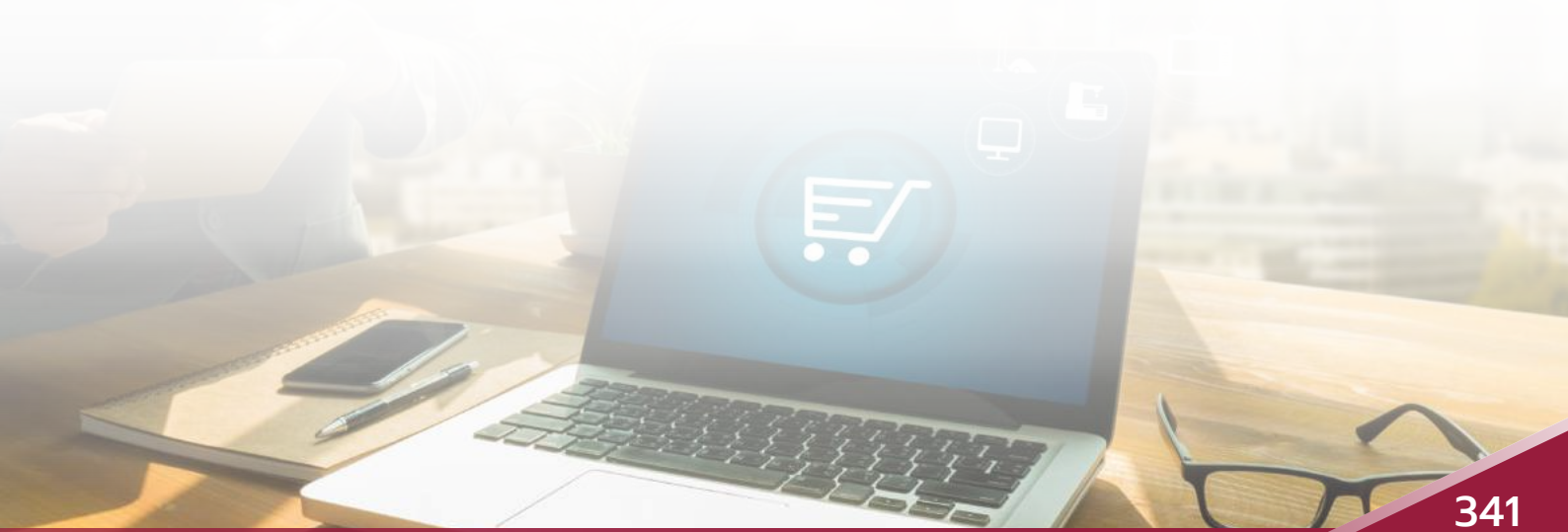

080301

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย มูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยในปี 2563 มีการขยายตัวเติบโตเพิ่มขึ้นกว่า 5 เท่าตัวจากปี 2559 ด้วยมูลค่ารวม 1,585,956 ล้านบาท หรือขยายตัวร้อยละ 13.9 จากปี 2562 ที่มีมูลค่ารวม 1,391,932 ล้านบาท ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและดิจิทัลที่ช่วยสนับสนุนให้ตลาดทางกายภาพในรูปแบบดั้งเดิมปรับเปลี่ยนมาสู่ระบบออนไลน์ที่ไม่จำเป็นต้องมีหน้าร้านมากขึ้น สถานการณ์ดังกล่าว ได้สร้างโอกาสให้แก่ผู้ประกอบการค้าปลีกและส่ง โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ประกอบการรายย่อยซึ่งมีแนวโน้มเสียเปรียบผู้ประกอบการรายใหญ่ที่มีข้อได้เปรียบในด้านที่ตั้งและเงินทุนในการประกอบกิจการให้สามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้ พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จึงเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่ช่วยลดความเหลื่อมล้ำและข้อจำกัดในการแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการรายใหญ่และ SME ทั้งนี้ คาดว่ามูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของไทยในปี 2564 จะมีมูลค่า 1,906,109 ล้านบาท หรือขยายตัวอย่างต่อเนื่องจากปี 2563 ในอัตราร้อยละ 20.2 ทำให้ประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะสามารถบรรลุเป้าหมายมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพิ่มขึ้น 1 เท่าตัวในปี พ.ศ. 2565 ได้ ทั้งนี้จากการเปรียบเทียบมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แบบ B2C ของประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน โดยสำนักงานพัฒนาธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า มูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แบบ B2C ของไทยมีมูลค่าสูงที่สุดในภูมิภาคต่อเนื่องติดต่อกันถึง 6 ปี

มูลค่า e-Commerce ในประเทศไทย (ไม่รวมการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ)

ปี 2559-2563

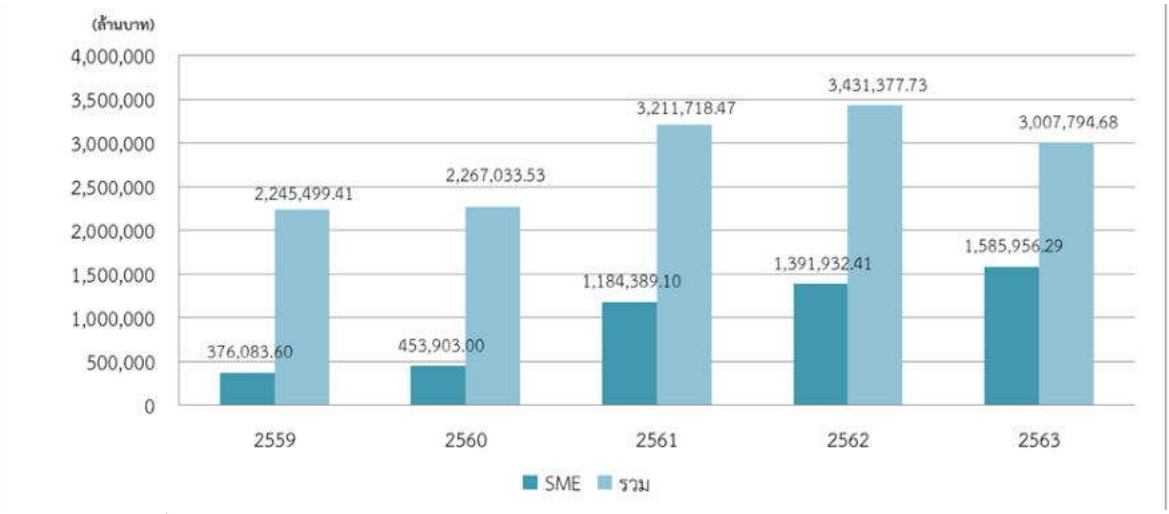

ที่มา: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.)

080301

การดำเนินงานที่ผ่านมา หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องได้เตรียมความพร้อมและพัฒนาความสามารถในการแข่งขันด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ให้แก่ SME ในหลายมิติ อาทิ กระทรวงพาณิชย์ได้จัดทำโครงการเพิ่มโอกาสการค้าด้วย e-Commerce โครงการเพิ่มขีดความสามารถทางการตลาด และโครงการเพิ่มศักยภาพธุรกิจบริการที่มีมูลค่าสูง ขณะที่สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้จัดทำโครงการเพิ่มศักยภาพในการประกอบธุรกิจให้กับผู้ประกอบการรายย่อยซึ่งมุ่งเน้นพัฒนานักการค้าออนไลน์มืออาชีพ (Smart Trader Online) โดยการให้ความรู้ที่จำเป็นและบริการที่ปรึกษาให้คำปรึกษาแนะนำด้านการบริหารจัดการธุรกิจ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การทำตลาดออนไลน์ โดยการเลือกใช้เครื่องมือที่เหมาะสมกับสินค้า การเขียนแผนการตลาดและการสร้างร้านค้าออนไลน์ รวมถึงการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขาย นอกจากนี้ยังได้พัฒนาต่อยอดตลาดกลางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศ Thaitrade.com ให้สอดคล้องกับความต้องการใช้งานของผู้ประกอบการไทยและผู้ซื้อทั่วโลก พร้อมทั้งเชื่อมโยงกับหน่วยงานหรือระบบที่ให้บริการเกี่ยวกับการค้าออนไลน์อื่น รวมถึงส่งเสริมการขายบนแพลตฟอร์มพันธมิตรพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ต่างชาติในตลาดเป้าหมาย พัฒนาศูนย์กระจายสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและได้มาตรฐานกระจายในทุกภูมิภาค ตลอดจนบริการให้คำปรึกษาและจับคู่เจรจาธุรกิจผ่านช่องทางออนไลน์และออฟไลน์ผ่าน MOC E-Commerce Center เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถปรับตัวให้สอดรับกับพฤติกรรมใหม่ของผู้บริโภคและแข่งขันกับสินค้าราคาถูกจากต่างประเทศ อีกทั้งจัดตั้งศูนย์รับเรื่องร้องเรียนปัญหาออนไลน์ (1212 Online Complaint Center หรือ 1212 OCC) โดยสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการทำธุรกรรมให้แก่ผู้ใช้บริการออนไลน์

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ภายใต้สถานการณ์ที่พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มีการพัฒนาและเติบโตอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดการแข่งขันที่รุนแรงจากทั้งผู้พัฒนาแพลตฟอร์มและผู้ค้ารายใหญ่ผ่านช่องทางออนไลน์ทั้งที่เป็นผู้ประกอบการในประเทศและต่างประเทศเพิ่มสูงขึ้น นับเป็นความท้าทายที่ผู้ประกอบการ SME ไทย ต้องเผชิญกับการแข่งขันจากสินค้าต่างประเทศที่มีราคาถูกซึ่งสามารถเข้ามาครองส่วนแบ่งการตลาดออนไลน์ภายในประเทศได้อย่างรวดเร็ว ประกอบกับ ผู้ประกอบการ SME ไทยยังจำเป็นต้องพึ่งพาการขายสินค้าบนแพลตฟอร์มที่ได้รับความนิยมของต่างชาติและต้องเสียค่า GP ราคาสูง ในขณะเดียวกันข้อมูลการซื้อขายสินค้าของผู้ประกอบการไทยทั้งตลาดในประเทศและต่างประเทศยังเข้าไปอยู่ในฐานข้อมูลของบริษัทเอกชนต่างชาติที่เป็นเจ้าของแพลตฟอร์ม ส่งผลให้ภาครัฐและเอกชนในประเทศไม่สามารถนำข้อมูลมาใช้วิเคราะห์ด้านการตลาดเพื่อพัฒนาสินค้าและบริการสำหรับ SME อีกทั้ง ผู้ประกอบการ SME ไทยยังขาดทักษะ ความรู้ และความเข้าใจด้านกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ แม้ว่าภาครัฐมีความพยายามในการส่งเสริมและสนับสนุนผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง แต่สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ได้สร้างความท้าทายทั้งต่อการดำเนินโครงการและการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการจึงจำเป็นต้องปรับแนวทางและแผนงานให้สามารถดำเนินการผ่านทางช่องทางออนไลน์ทดแทนการพบปะและอบรมในสถานที่จริง

080301

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ภาครัฐควรเร่งส่งเสริมความรู้และทักษะที่จำเป็นในเชิงลึกให้ผู้ประกอบการ SME ไทยสามารถนำไปใช้ประโยชน์และต่อยอดการค้าขายสินค้าและบริการผ่านช่องทางออนไลน์ได้จริง อีกทั้งควรพัฒนา National Trading Platform ที่หลากหลายเพื่อให้ SME ทั่วไปสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในการทำการค้าได้ด้วยต้นทุนที่เหมาะสม รวมทั้ง ควรเชื่อมโยงข้อมูลการค้าขายผ่านแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบการเพื่อใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ตลาดและพฤติกรรมของผู้บริโภค ตลอดจนส่งเสริม สนับสนุนให้ startup ที่มีองค์ความรู้และเทคโนโลยีทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการเข้าสู่ตลาดออนไลน์แก่ผู้ประกอบการในพื้นที่ที่สนใจและมีศักยภาพในการต่อยอดกิจการ ควบคู่ไปกับการกำกับดูแลสร้างความเป็นธรรมทางการค้าระหว่างผู้ประกอบการที่เป็นผู้ขายสินค้าและบริการกับผู้ให้บริการแพลตฟอร์มไทยและต่างชาติ ตลอดจนบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอย่างเข้มงวด

080302

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การสร้างโอกาสเข้าถึงตลาด

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ความสามารถในการแข่งขันด้านการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทยดีขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการค้าระหว่างประเทศของไทยอยู่ในอันดับที่ 1 ใน 5

อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการค้าระหว่างประเทศ

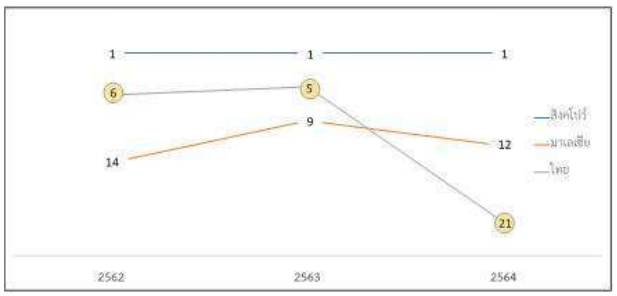

ที่มา: IMD

อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการค้าระหว่างประเทศ (International Trade) เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ใช้ในการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน ด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Performance) ของประเทศต่าง ๆ ที่จัดทำโดยสถาบันการจัดการนานาชาติ (International Institute for Management Development: IMD) โดยมีเกณฑ์ตัวชี้วัดต่าง ๆ สะท้อนขีดความสามารถในการเข้าถึงตลาดต่างประเทศของผู้ประกอบการไทย อาทิ การนำเข้าส่งออกสินค้าและบริการ รวมถึงภาคการท่องเที่ยว ในกรณีของ SME ภาครัฐมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้ประกอบการ SME เข้าสู่ตลาดต่างประเทศ ปัจจัยสำคัญในการส่งเสริม SME ประกอบด้วย การสร้างความพร้อมให้ผู้ประกอบการโดยการส่งเสริมความรู้และทักษะจำเป็น การพัฒนาสินค้าและบริการที่ได้คุณภาพมาตรฐาน มีอัตลักษณ์นวัตกรรมและความแตกต่าง ตอบโจทย์ความต้องการของตลาด รวมทั้งการสร้างโอกาสทางการตลาด สามารถเข้าถึงข้อมูลและตลาดผู้ซื้อในต่างประเทศ และห่วงโซ่อุปทานระดับโลก มีการใช้สิทธิประโยชน์ทางการค้าภายใต้กรอบความร่วมมือ/ความตกลงระหว่างประเทศตลอดจนสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย อาทิ การส่งเสริมแหล่งทุนที่ SME เข้าถึงได้ การพัฒนาและปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบที่เอื้อต่อความสามารถในการแข่งขันด้านการค้าระหว่างประเทศ การอำนวยความสะดวกและแก้ไขปัญหาอุปสรรคทางการค้าให้กับ SME ทั้งนี้ ในช่วงปี 2563-2564 ทั่วโลกได้ประสบกับสภาวะวิกฤติจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้เกิดการชะงักงันของห่วงโซ่การผลิตของโลก ประเทศต่าง ๆ หันไปพึ่งพาการค้าและการบริโภคสินค้าภายในประเทศ ส่งผลกระทบเชิงลบอย่างรุนแรงต่อการค้าระหว่างประเทศของไทย ดังนั้น การเตรียม

080302

พร้อมในการพัฒนาความ สะดวกและแก้ไขปัญหาอุปสรรคทางการค้าให้กับ SME ทั้งนี้ ในช่วงปี 2563-2564 ทั่วโลกได้ประสบกับสภาวะวิกฤติจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้เกิดการชะงักงันของห่วงโซ่การผลิตของโลก ประเทศต่าง ๆ หันไปพึ่งพาการค้าและการบริโภคสินค้าภายในประเทศ ส่งผลกระทบเชิงลบอย่างรุนแรงต่อการค้าระหว่างประเทศของไทย ดังนั้น การเตรียมพร้อมในการพัฒนาความร่วมมือทางด้านการค้าในระยะหลังจากนี้ จึงจำเป็นต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการเฝ้าระวังและเสริมสร้างความปลอดภัยในด้านสาธารณสุขเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและสร้างการยอมรับสินค้าและบริการของไทย และส่งเสริมให้การค้าระหว่างประเทศสามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่นท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดที่ยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในปัจจุบัน

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ในปี 2564 IMD ได้จัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของเขตเศรษฐกิจทั่วโลก จำนวน 63 ประเทศ และ 1 เขตเศรษฐกิจ พบว่า อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการค้าระหว่างประเทศของไทยมีอันดับลดลงมากถึง 16 อันดับ มาอยู่ในอันดับที่ 21 จากอันดับที่ 5 ในปี 2563 เนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศโดยเฉพาะประเทศไทยที่พึ่งพาการส่งออกเป็นรายได้หลักในการขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยในปี 2564 จากการประเมินของ IMD พบว่า การส่งออกสินค้าและบริการของไทยหดตัวลงร้อยละ 6.01 และร้อยละ 61.57 ตามลำดับ ทั้งนี้ หากเทียบกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการค้าระหว่างประเทศของไทยยังคงเป็นรองสิงคโปร์ (อันดับ 1) และลดลงมาอยู่ต่ำกว่ามาเลเซีย (อันดับ 12) ทำให้สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ใน**ระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายสูงมาก**

การดำเนินงานที่ผ่านมา โดยทั่วไปการเข้าสู่ตลาดต่างประเทศของ SME ต้องอาศัยต้นทุนและขั้นตอนการดำเนินการจำนวนมาก อีกทั้งสถานการณ์วิกฤติยังซ้ำเติมให้ผู้ประกอบการ SME ไทยเข้าถึงตลาดต่างประเทศได้ยากขึ้น ภาครัฐจึงได้จัดทำโครงการเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการ SME ที่มีสินค้าคุณภาพและมีอัตลักษณ์ให้เข้าสู่ตลาดต่างประเทศ อาทิ โครงการพัฒนาและส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศสินค้าอาหารและธุรกิจบริการอาหาร โดยกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ได้ผลักดันสินค้าเกษตรและอาหารของไทยซึ่งเป็นจุดเด่นของสินค้าไทย โดยเฉพาะผลไม้ไทยที่เป็นที่ชื่นชอบของชาวต่างชาติด้วยการจับคู่ธุรกิจ จัดคณะผู้แทนเพื่อเจรจาการค้า และสำรวจตลาด เพื่อให้สินค้าไทยเป็นที่รู้จักทั้งในตลาดเดิมและตลาดใหม่ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้ประกอบการผลิตสินค้าและบริการที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานโลก อาทิ มาตรการด้านสุขอนามัย เพื่อลดผลกระทบจากมาตรการกีดกันการค้าที่มิใช่ภาษี และจากการแข่งขันที่รุนแรงของผู้ส่งออกทั่วโลก โดยเมื่อสิ้นสุดโครงการในปี 2564 มีผู้ประกอบการได้รับการส่งเสริมและพัฒนารวมทั้งสิ้น 1,368 ราย รวมมูลค่าการสั่งซื้อผ่านโครงการ จำนวน 14,550.19 ล้านบาท นอกจากนี้ยังมีโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ศิลปาชีพและศิลปหัตถกรรมไทยสู่สากล ด้วยนวัตกรรมและคุณค่าแห่งศิลปาชีพ โดยศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (องค์การมหาชน) กระทรวงพาณิชย์ ดำเนินการส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านของไทยที่มีอัตลักษณ์เฉพาะเข้าสู่ตลาดมูลค่าสูง และสร้างศูนย์กลางองค์ความรู้นวัตศิลป์ในภูมิภาคอาเซียน โดยมีผู้เข้าใช้องค์ความรู้ด้านงานศิลปหัตถกรรม จำนวน 2.8 ล้านราย ผู้ประกอบการและชุมชนหัตถกรรมที่ได้รับการต่อยอดสู่เชิงพาณิชย์และเข้าสู่ตลาด จำนวน 2,079 ราย มูลค่าการจำหน่ายสินค้ารวม 120.35 ล้านบาท ถึงแม้ว่าอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการค้าระหว่างประเทศของไทยในปี 2564 ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ แต่การดำเนินโครงการในระยะที่ผ่านมาสะท้อนให้เห็นว่าภาครัฐยังคงเร่งดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มโอกาสให้ SME ไทยสามารถเข้าถึงและแข่งขันได้ในเวทีโลก

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การค้าระหว่างประเทศในระยะที่ผ่านมาได้เผชิญกับปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ อาทิ การผลิตแบบ Mass Production ของประเทศผู้ผลิตขนาดใหญ่ การกีดกันทางการค้าที่มิใช่ภาษีโดยการเพิ่มข้อจำกัดทางการค้าเพื่อปกป้องผู้ผลิตและส่งเสริมสินค้าในประเทศของตนเอง การแข่งขันที่มีความรุนแรงในภาคการส่งออก กอปรกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้ตลาดการค้าระหว่างประเทศซบเซา การส่งเสริมผู้ประกอบการ SME ให้เข้าร่วมนิทรรศการระดับโลกในประเทศต่าง ๆ และโปรโมทสินค้าและบริการของไทยเป็นไปได้ยากขึ้น อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ดังกล่าวทำให้เกิดช่องทางการตลาดใหม่ คือ การค้ารูปแบบออนไลน์ ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนเมื่อเทียบกับการค้าแบบดั้งเดิม แต่อาจเพิ่มการแข่งขันด้านการค้าระหว่างประเทศที่รุนแรงมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การสนับสนุนด้านตลาดให้กับผู้ประกอบการ SME ต่อจากนี้ จะต้องมุ่งเน้นการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการสามารถปรับตัวสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปและแนวโน้มอนาคต อาทิ การส่งเสริมผู้ประกอบการในการพัฒนาศักยภาพและการออกสู่ตลาดที่ควบคู่กันทั้งแบบออฟไลน์และออนไลน์ พร้อมทั้ง ส่งเสริมการผลิตสินค้าและบริการที่ได้มาตรฐานสากลตรงกับความต้องการเพื่อดึงดูดผู้ซื้อสินค้าคุณภาพ ลดข้อจำกัดมาตรการทางภาษีและการกีดกันทางการค้าที่มิใช่ภาษี รวมถึงดำเนินการตามมาตรการความปลอดภัยด้านสุขอนามัยเพื่อให้เป็นที่ยอมรับในตลาดโลก ตลอดจนเร่งรัดการเจรจาความตกลงการค้าภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ ส่งเสริมให้มีการใช้สิทธิประโยชน์ทางการค้าและเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับผลกระทบให้กับผู้ประกอบการ

080303

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การสร้างโอกาสเข้าถึงตลาด

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

การขยายตัวการส่งออกของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

สัดส่วนการส่งออกของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อการส่งออกรวมของประเทศเพิ่มขึ้น ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25

การเข้าถึงตลาดระหว่างประเทศเป็นหนึ่งในโอกาสสำคัญที่สนับสนุนการสร้างรายได้และยกระดับความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจด้วยการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์และการบริหารจัดการสู่ระดับสากล พร้อมทั้งเพิ่มบทบาทของ SME ให้เป็นจักรกลสำคัญในการขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ปัจจัยสำคัญที่ช่วยผลักดันการขยายตัวการส่งออกของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม นอกเหนือจากความรู้ ทักษะ และความสามารถในการบริหารจัดการธุรกิจของผู้ประกอบการแล้วนั้น ด้วยบริบทการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบัน หากผู้ผลิตสามารถสร้างเอกลักษณ์และความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ผ่านการนำเสนอนวัตกรรมใหม่ได้จะยิ่งเกิดเป็นข้อได้เปรียบในการแข่งขัน ควบคู่ไปกับการส่งเสริมด้านแหล่งเงินทุน เครือข่ายธุรกิจในต่างประเทศที่มีประสิทธิภาพ สิทธิประโยชน์ทางการค้า ศูนย์ข้อมูลธุรกิจ ตลอดจนพิธีการศุลกากรและการอำนวยความสะดวกทางการค้า ที่เอื้อให้ SME แข็งแกร่งและมีศักยภาพเพียงพอต่อการแข่งขันในตลาดโลก

080303

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ในระยะที่ผ่านมา เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยนี้ได้ใช้สัดส่วนการส่งออกของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อการส่งออกรวมของประเทศเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25 โดยอ้างอิงนิยาม SME ตามกฎกระทรวงกำหนดจำนวนการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ถาวรของวิสาหกิจขนาดย่อม พ.ศ. 2545 ซึ่งในปี 2563 ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายสัดส่วนการส่งออกของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อการส่งออกรวมของประเทศเพิ่มขึ้นมากถึงร้อยละ 32.3 อย่างไรก็ดี สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้ปรับปรุงการจัดทำข้อมูลมูลค่าการส่งออกของ SME โดยใช้นิยาม SME ใหม่ตามกฎกระทรวงกำหนดลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2562 และประกาศสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เรื่องการกำหนดลักษณะของวิสาหกิจรายย่อย ทำให้มูลค่าการส่งออกของ SME ต่ำกว่าข้อมูลตามนิยามเดิมอย่างมีนัยสำคัญ ณ ปี 2563 มีมูลค่ารวม 839,563 ล้านบาท สัดส่วนการส่งออกของ SME ต่อการส่งออกรวมลดลงมาอยู่ที่ระดับร้อยละ 11.69 จึงไม่สามารถเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ สำหรับปี 2564 การส่งออกของ SME มีมูลค่า 806,862 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 13.01 ของการส่งออกทั้งประเทศซึ่งมีมูลค่ารวม 6,202,170 ล้านบาท และมีสัดส่วนสูงขึ้นจากปี 2563

สัดส่วนการส่งออกของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
ต่อการส่งออกรวมของประเทศ

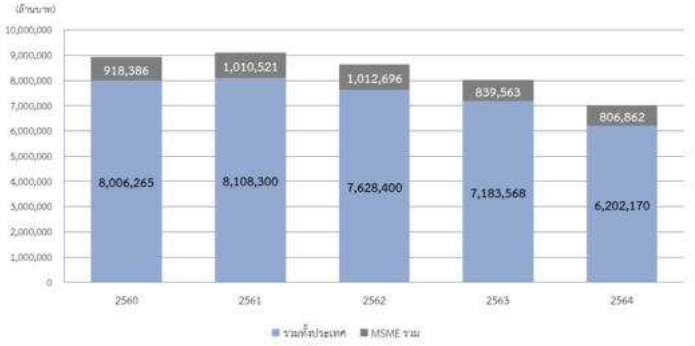

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

การดำเนินงานที่ผ่านมา ภาครัฐได้ผลักดันการส่งเสริมและพัฒนาเพื่อยกระดับการส่งออกของ SME ผ่านหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยได้จัดทำโครงการเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการไปสู่ผู้ประกอบการการค้ายุคใหม่ที่สามารถต่อยอดธุรกิจสู่การค้าระหว่างประเทศ มุ่งเน้น UpSkill & ReSkill จัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการความรู้พื้นฐานด้านการค้าระหว่างประเทศและการบริหารจัดการธุรกิจและการจัดการต้นทุนทางการตลาด ให้คำปรึกษาเชิงลึกสำหรับผู้ประกอบการเฉพาะราย พัฒนาศักยภาพด้านการทำตลาดออนไลน์ สนับสนุนให้เข้าร่วมกิจกรรมด้านการตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น การทดสอบตลาด การแสดงสินค้า การจำหน่ายสินค้า การเจรจาการค้า การจับคู่ธุรกิจ การสร้างเครือข่ายทางธุรกิจทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มประเทศ CLMV พร้อมทั้งปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการประชาชน โดยการใช้ Big Data Analytics นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการยกระดับมาตรฐาน ด้านระบบการผลิต ผลิตภัณฑ์ และระบบบริหารคุณภาพ ในระดับสากลแก่วิสาหกิจชุมชนและผู้ประกอบการอาหารและอุตสาหกรรมแปรรูปทางการเกษตร การเพิ่มความโดดเด่นให้กับสินค้าที่ผลิตจากทรัพยากรในท้องถิ่นโดยสร้างเรื่องราวและตราสินค้า รวมทั้งการจัดตั้งกลุ่มเพื่อขึ้นทะเบียนสินค้า OTOP อีกทั้งประชาสัมพันธ์เชิงรุกสร้างการรับรู้ของผู้ประกอบการเกี่ยวกับความตกลงการค้าเสรีและเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศ การใช้สิทธิประโยชน์ โอกาสและผลกระทบจากความตกลงการค้าเสรี รวมถึงความเคลื่อนไหวด้านนโยบายทางเศรษฐกิจของทั้งไทยและประเทศคู่ค้า เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถใช้โอกาสและปรับตัวรองรับการเปิดตลาดสินค้า บริการและการลงทุน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

080303

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินการเพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการสู่ระดับสากลให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้มีประเด็นความท้าทายมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ประการแรก ตลาดโลกโดยเฉพาะภาคการส่งออกและนำเข้าได้รับผลกระทบเนื่องจากการชะงักงันของอุตสาหกรรมการขนส่ง ประการถัดมา วิถีการดำเนินชีวิตภายใต้สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลงในการบริโภค ซึ่งเป็นผลให้ฝ่ายผู้ผลิตและให้บริการจำเป็นต้องปรับรูปแบบการดำเนินธุรกิจให้สอดคล้องกับแนวทางการบริโภคด้วยเช่นกัน อีกทั้ง นวัตกรรมที่รองรับวิถีการดำเนินชีวิตแบบใหม่ อาทิ อุปกรณ์ป้องกันเชื้อไวรัสโคโรนาและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการ Work From Home ได้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความต้องการเพิ่มสูงขึ้นอย่างมากในตลาดสากล ขณะเดียวกันความนิยมในสินค้าบางประเภทอาจถดถอยลงเนื่องจากผู้บริโภคเห็นว่าไม่ใช่สิ่งจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตอีกต่อไป ดังนั้นจึงควรมุ่งเน้นการสนับสนุนปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ โดยเฉพาะศูนย์ข้อมูลธุรกิจ (Business Intelligence) เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถติดตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและทิศทางตลาดระดับสากลได้อย่างทันท่วงที

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ควรเร่งพัฒนา Market Intelligence Center พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการส่งเสริม SME ที่มีศักยภาพในการส่งออกให้มีทักษะในการใช้ข้อมูลวิเคราะห์ตลาดและพฤติกรรมผู้บริโภค เชื่อมโยงผู้ประกอบการกับสถาบันวิจัยในการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมสินค้าที่ตรงกับความต้องการของตลาดและมีมูลค่าสูง รวมถึงสนับสนุนเงินทุนการทดสอบมาตรฐานและการทดสอบตลาด ตลอดจนเตรียมความพร้อมให้ผู้ประกอบการสามารถใช้สิทธิประโยชน์ และยกระดับสินค้าและบริการเพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากความตกลงการค้าระหว่างประเทศระหว่างประเทศในกรอบต่าง ๆ

แผนแม่บทย่อย

การสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมยุคใหม่

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

อันดับนโยบายภาครัฐที่มีต่อวิสาหกิจและผู้ประกอบการด้านการสนับสนุนและความสอดคล้องของนโยบายดีขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อันดับนโยบายภาครัฐที่มีต่อวิสาหกิจและผู้ประกอบการด้านการสนับสนุนและความสอดคล้องของนโยบายดีขึ้น ได้อันดับที่ 15

นโยบายภาครัฐมีส่วนสำคัญต่อการเริ่มต้นและดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการ SME โดยนโยบายที่ดีและเหมาะสมจะเอื้อให้ผู้ประกอบการสามารถเริ่มต้นธุรกิจได้โดยง่าย ส่งเสริมให้ธุรกิจเติบโต พร้อมทั้งสร้างการแข่งขันที่เป็นธรรมในตลาด ที่ผ่านมาการวัดความสำเร็จของเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยนี้ใช้อันดับนโยบายของภาครัฐที่มีต่อวิสาหกิจและผู้ประกอบการด้านการสนับสนุนและความสอดคล้องของนโยบาย (Government policies: support and relevance) ใช้เกณฑ์การวัดด้านการส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการและการอำนวยความสะดวกในการเริ่มต้นธุรกิจ ของ Global Entrepreneurship Monitor (GEM) เป็นตัวชี้วัด แต่ในปี 2564 GEM ไม่ได้จัดเก็บข้อมูลและจัดอันดับของประเทศไทย ทำให้ต้องปรับเปลี่ยนมาใช้อันดับความสามารถในการแข่งขันที่จัดโดยสถาบันการจัดการนานาชาติ (International Institute for Management Development : IMD) ด้านประสิทธิภาพภาครัฐ (Government Efficiency) โดยพิจารณาปัจจัยย่อยด้านกรอบการบริหารด้านสถาบัน (Institutional Framework) และกฎหมายด้านธุรกิจ (Business Legislation) ซึ่งสะท้อนตัวชี้วัดนโยบายภาครัฐที่ใกล้เคียงกับตัวชี้วัดเดิม สำหรับปัจจัยความสำเร็จสำคัญที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ประกอบด้วย ข้อมูลเพื่อการส่งเสริม SME ที่รวมถึงการเข้าถึงข้อมูลของ SME การพัฒนาและใช้ SME Big Data และการขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการ ระบบการส่งเสริมที่มีประสิทธิภาพโดยสนับสนุนผู้ให้บริการทางธุรกิจภาคเอกชนที่มีความเชี่ยวชาญ การให้สิทธิประโยชน์แก่ SME และระบบการประเมินศักยภาพ ตลอดจนการอำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจ ด้วยการยกระดับคุณภาพการให้บริการภาครัฐ การบูรณาการร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชน โดยมีความท้าทายต่อการบรรลุเป้าหมายที่สำคัญคือ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีและบริบทแวดล้อมภายนอก ที่ทำให้ภาครัฐต้องเร่งปรับตัวให้ทันต่อความต้องการของภาคธุรกิจ

080401

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ในปี 2564 IMD ได้จัดอันดับประสิทธิภาพภาครัฐของไทยอยู่ในอันดับที่ 20 สูงขึ้น 3 อันดับ จากอันดับที่ 23 ในปี 2563 โดยปัจจัยย่อยด้านกรอบการบริหารด้านสถาบันปรับตัวดีขึ้น 4 อันดับ และปัจจัยย่อยด้านกฎหมายธุรกิจปรับตัวดีขึ้น 3 อันดับ อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคอาเซียนพบว่า อันดับประสิทธิภาพภาครัฐของไทยยังเป็นรองสิงคโปร์ (อันดับ 5) โดยตัวชี้วัดมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่า**เป้าหมายระดับเสี่ยง**

อันดับประสิทธิภาพภาครัฐ ที่จัดโดย IMD

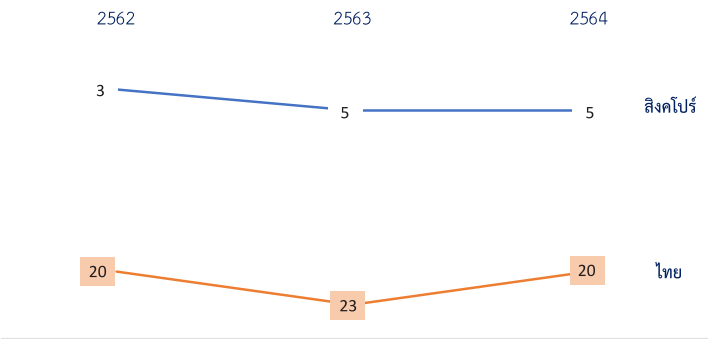

ที่มา: IMD

การดำเนินงานที่ผ่านมา การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้ภาครัฐต้องมีมาตรการจำกัดกิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นระยะเพื่อลดการแพร่ระบาดและป้องกันการสูญเสียชีวิตของประชาชน ส่งผลกระทบโดยตรงต่อรายได้ของภาคเศรษฐกิจ โดยเฉพาะผู้ประกอบการ SME ที่มีทุนหมุนเวียนต่ำ บางธุรกิจต้องเร่งปรับตัวสู่โมเดลธุรกิจใหม่เพื่อให้อยู่รอด ขณะที่ธุรกิจอีกเป็นจำนวนมากไม่สามารถปรับตัวและต้องปิดกิจการแบบถาวร ภาครัฐได้เล็งเห็นความสำคัญของ SME ต่อระบบเศรษฐกิจและความเปราะบางของ SME ในช่วงสถานการณ์วิกฤติ จึงเร่งดำเนินมาตรการและโครงการเพื่อช่วยเหลือ SME ให้สามารถปรับตัวและฟื้นตัวได้อย่างเร็วที่สุด โดยสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพที่รับผิดชอบกำกับดูแลนโยบายการส่งเสริม SME ได้ผลักดันมาตรการ/โครงการช่วยเหลือเยียวยาให้ผู้ประกอบการสามารถประคับประคองธุรกิจและฟื้นตัว รวมทั้งเตรียมความพร้อมและเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการให้กลับมาดำเนินกิจการและแข่งขันได้หลังจากสถานการณ์เข้าสู่ภาวะปกติ สำหรับมาตรการ/โครงการที่สำคัญ อาทิ การสนับสนุนให้ SME เข้าถึงการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ระหว่างเดือนตุลาคม 2563 ถึงวันที่ 11 พฤศจิกายน 2564 มีผู้ประกอบการขึ้นทะเบียนจำนวน 100,752 ราย สินค้าและบริการจำนวน 661,492 รายการ โดยมีมูลค่าการจัดซื้อจัดจ้างจาก SME รวม 551,306 ล้านบาท ณ เดือนสิงหาคม 2564 รวมทั้งการกำหนดมาตรฐานระยะเวลาการให้สินเชื่อการค้า (Credit Term) กรณีที่ผู้ขายสินค้าเป็น SME จากระยะเวลา 60-120 วัน เป็น 30-45 วัน โดยจะมีผลบังคับใช้ในวันที่ 16 ธันวาคม 2564 นอกจากนี้ยังได้ดำเนินโครงการศูนย์ให้บริการ SME ครบวงจร (SME One-Stop Service Center : OSS) ซึ่งเป็นโครงการที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สร้างช่องทางและโอกาสให้ SME สามารถเข้าถึงบริการและการให้คำปรึกษาภาครัฐได้อย่างรวดเร็ว มีพื้นที่ดำเนินการครอบคลุมทั้ง 77 จังหวัด ผลการดำเนินโครงการ ณ ปี 2564 มีผู้เข้ารับบริการ 196,331 ราย สามารถขึ้นทะเบียนและปรับปรุงข้อมูลของผู้ประกอบการได้รวม 127,613 ราย โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมเป็นเครือข่ายกว่า 226 หน่วยงาน และโครงการพัฒนา SME PORTAL และระบบกลางในการให้บริการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โครงการนี้เป็นการดำเนินการต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2561 เพื่อให้เป็นช่องทางการเข้าถึงข้อมูลความรู้และบริการทางธุรกิจในด้านต่าง ๆ จากภาครัฐบนแพลตฟอร์มออนไลน์ ผ่านเว็บไซต์ smeone.info โดยมีการบูรณาการข้อมูลร่วมกับหน่วยงานรัฐและเอกชน 73 หน่วยงาน ปัจจุบันมีผู้เข้าใช้งานแล้วกว่า 971,560 ราย

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ท่ามกลางสถานการณ์วิกฤติ เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยสร้างโอกาสให้ผู้คนสามารถเชื่อมต่อระหว่างกันทั้งในระดับประเทศและระดับโลกอย่างง่ายดายยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นโอกาสของภาครัฐในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้ในนโยบายเพื่อการส่งเสริม SME อย่างไรก็ตาม ความท้าทายที่สำคัญของเทคโนโลยีคือการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้น ภาครัฐจึงต้องเร่งปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์อยู่เสมอ นอกจากนี้ จากอันดับประสิทธิภาพภาครัฐที่จัดโดย IMD สะท้อนให้เห็นว่ามีตัวชี้วัดอีกจำนวนหนึ่งที่ประเทศไทยยังอยู่ในระดับกลาง อาทิ ปัจจัยย่อยด้านกรอบการบริหารด้านสถาบัน มีตัวชี้วัดด้านกรอบกฎหมายกฎระเบียบ (Legal and regulatory framework) ที่เอื้อต่อการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ (อันดับ 32) และการปรับตัวของนโยบายภาครัฐ (Adaptability of government policy) ต่อการเปลี่ยนแปลงเชิงเศรษฐกิจ (อันดับ 32) ซึ่งประเทศไทยควรต้องเร่งปรับปรุงและพัฒนาเนื่องจากจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่เอื้อต่อการส่งเสริม SME ในด้านอื่นด้วย นอกจากนี้ ปัจจัยย่อยด้านกฎหมายธุรกิจยังชี้ให้เห็นว่ากฎหมายด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน (Competition Legislation) มีประสิทธิภาพและป้องกันการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม (อันดับ 46) ยังอยู่ในอันดับที่ค่อนข้างต่ำ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย หน่วยงานภาครัฐควรประยุกต์ใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีดิจิทัลในการกำหนดนโยบายและมาตรการแบบมุ่งเป้าตอบสนองความต้องการเฉพาะของผู้ประกอบการแต่ละกลุ่ม โดยส่งเสริมผู้ประกอบการขึ้นทะเบียนเข้าสู่ระบบของภาครัฐ เร่งพัฒนาความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐเอกชน และหน่วยงานระหว่างประเทศอื่น ๆ ในการพัฒนาแพลตฟอร์มกลางเพื่อบูรณาการและเชื่อมโยงข้อมูล SME ระหว่างหน่วยงาน และใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์และและจัดทำมาตรการ/โครงการช่วยเหลือและพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการ SME ที่ทันต่อสถานการณ์ ตอบสนองความต้องการของ SME ที่มีขนาด ลักษณะธุรกิจ และประเภทธุรกิจที่แตกต่างกันได้อย่างเหมาะสมตามความเชี่ยวชาญของผู้ให้บริการทั้งภาครัฐและเอกชน พร้อมทั้งปรับปรุงคุณภาพและลดระยะเวลา/ขั้นตอนการให้บริการตลอดจนปรับปรุงและพัฒนากฎหมาย กฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจ เพื่อให้ SME เติบโตและแข่งขันได้เป็นภาคเศรษฐกิจหลักที่สำคัญในการขับเคลื่อน GDP ประเทศ

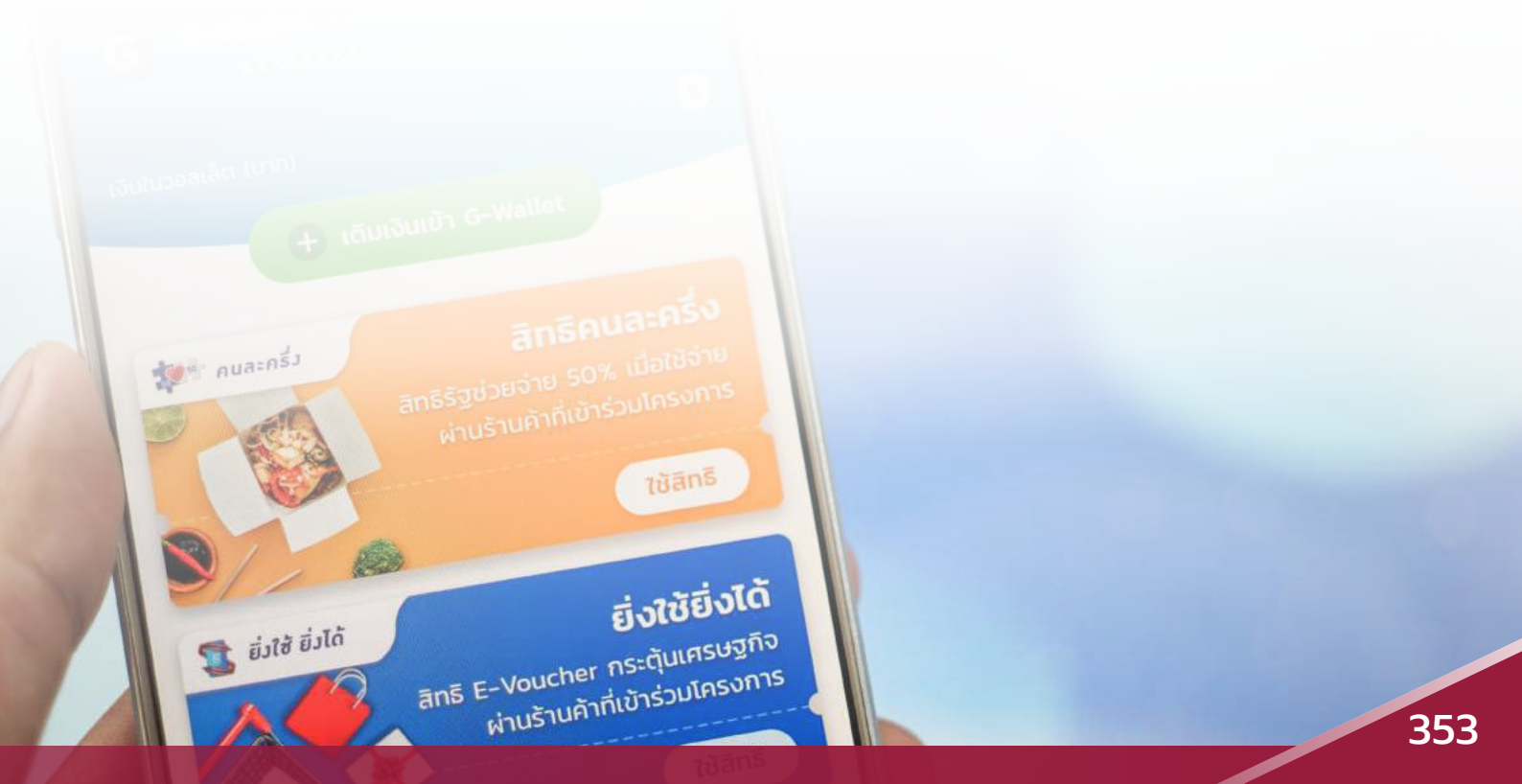

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 09

09 เขตเศรษฐกิจพิเศษ

"เชื่อมโลก เชื่อมไทย ยกระดับความสามารถในการแข่งขัน
เพิ่มการลงทุนจากในและต่างประเทศ กระจายศูนย์กลางความเจริญ
ทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อการเติบโตที่ยั่งยืน"

จ.1

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (09) เขตเศรษฐกิจพิเศษ เป็นการพัฒนาและพลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางในการกระจายสินค้าทางภูมิภาค เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้ประเทศไทยเป็นประตูการค้า ให้เกิดการส่งเสริมการลงทุน การยกระดับการผลิตสินค้าและบริการด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ รวมถึงการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ด้วยการต่อยอดการพัฒนาฐานทรัพยากรธรรมชาติเพื่อสร้างโอกาสและขยายฐานการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกและการให้สิทธิพิเศษในการดำเนินกิจการประกอบอุตสาหกรรม การพาณิชยกรรม และการบริการ เพื่อยกระดับรายได้ให้แก่ประชากรในพื้นที่ โดยประเด็น (09) เขตเศรษฐกิจพิเศษ ประกอบด้วย เป้าหมายระดับประเด็น 2 เป้าหมาย ประกอบด้วย **(1) การเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดเพิ่มขึ้น และ (2) การลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดได้รับการยกระดับ** ซึ่งมีส่วนสนับสนุนโดยตรงต่อยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนด

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

090001 การเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดเพิ่มขึ้น

จ.2

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมด ขยายตัวอย่างน้อยร้อยละ 5

พิจารณาจากอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวม (Gross Provincial Product : GPP) ของจังหวัดในพื้นที่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ พบว่า **ในปี 2562 มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม (ณ ปีปัจจุบัน) เท่ากับ 2,163,185 ล้านบาท หรือขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าที่ร้อยละ 1.42** นอกจากนี้ เมื่อพิจารณามูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมด พบว่ามีแนวโน้มการเติบโตมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยในช่วงปี 2562 มีอัตราการขยายตัวจากปี 2560 ที่ร้อยละ 4.9 แสดงให้เห็นถึงโอกาสในการเป้าหมายที่กำหนดให้มีการขยายตัวอย่างน้อยร้อยละ 5 ในปี 2565 จากมูลค่าทางเศรษฐกิจในพื้นที่เขตเศรษฐกิจมีมูลค่าเพิ่มขึ้นนั้นเป็นผลจากการที่ภาครัฐให้ความสำคัญในการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ การลงทุนในโครงสร้างพื้นที่ฐานที่สอดคล้องกับอุตสาหกรรมเป้าหมายในพื้นที่และศักยภาพของพื้นที่ เพื่อดึงดูดให้เกิดการลงทุนในพื้นที่ เป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถสนับสนุนให้อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดเพิ่มขึ้น

ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมด

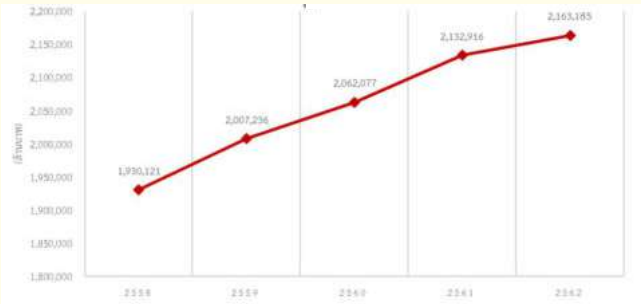

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

090002 การลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดได้รับการยกระดับ

จ.2

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

มูลค่าการส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมด มีมูลค่า 600,000 ล้านบาท

พิจารณาจากมูลค่าการส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดในช่วงปีงบประมาณ 2561-2564 มีการอนุมัติให้การส่งเสริมการลงทุนรวมทั้งสิ้น 1,850 โครงการ มูลค่าการลงทุน 974,227 ล้านบาท ซึ่งได้บรรลุค่าเป้าหมายในช่วง 5 ปีแรก ซึ่งเป็นผลมาจากการสนับสนุนของภาครัฐในการลงทุนด้านการพัฒนาในโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่อย่างต่อเนื่องในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ รวมถึงการกำหนดนโยบายและมาตรการที่ดึงดูดการลงทุนทั้งจากในและต่างประเทศ และการบริหารจัดการ การอำนวยความสะดวกเพื่อการรองรับการลงทุนที่จะเกิดขึ้นในภายภาคหน้า

มูลค่าการส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

อย่างไรก็ตาม นอกจากความท้าทายจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด - 19 ที่ส่งผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจไปทั่วโลก การดำเนินการสามารถบรรลุเป้าหมาย ยังคงมีประเด็นท้าทายที่ภาครัฐต้องดำเนินการเพื่อให้การพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษบรรลุเป้าหมายได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน โดย (1) การกำหนดแนวทางการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษต่าง ๆ ให้มีความชัดเจนสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และมีความต่อเนื่องในการพัฒนา (2) การดำเนินการเร่งรัดการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ให้แล้วเสร็จตามแผนงาน เพื่อเป็นการสนับสนุนให้เกิดการลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ (3) การกำหนดนโยบาย มาตรการ สิทธิพิเศษ ที่ดึงดูดและเอื้อให้เกิดการลงทุนโดยมีความสอดคล้องต่อแนวทางการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับประเทศไทย (4) การยกระดับทักษะฝีมือแรงงานที่สอดคล้องต่อความต้องการที่แตกต่างกันของพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ และ (5) การบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่ ให้ควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

แผนแม่บทฯ ประเด็น (09) เขตเศรษฐกิจพิเศษ

ประกอบด้วย 8 เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย โดยมีสถานะการบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1) กับเป้าหมายระดับประเด็น (Y2)

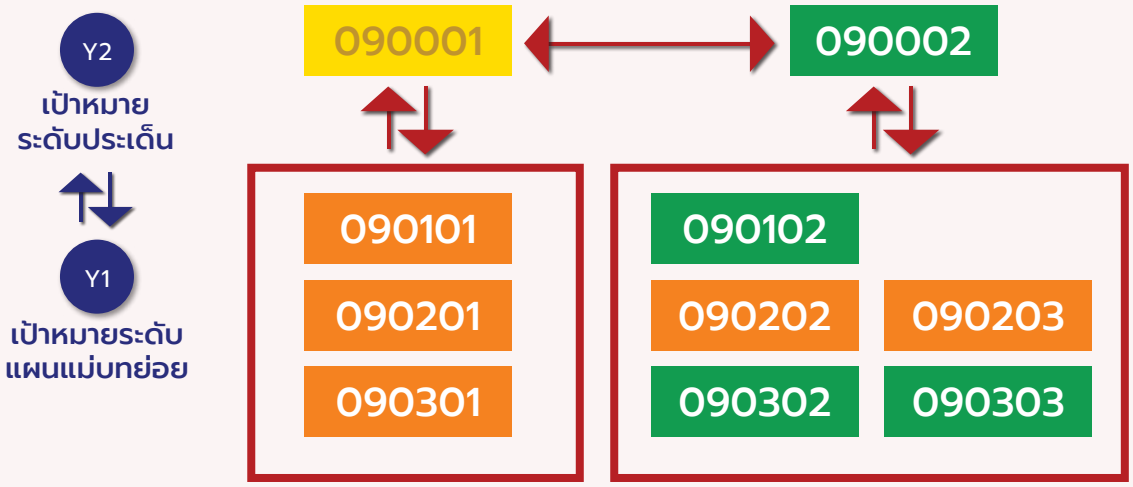

*สถานะการบรรลุเป้าหมายประจำปี 2564

090101

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี 2565 อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกในช่วงปี 2561-2565 ที่ขยายตัวร้อยละ 6.3

พิจารณาจากอัตราการขยายตัวของจังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา ในปี 2562 ซึ่งมีผลิตภัณฑ์มวลจังหวัด มูลค่า 1,395,573 ล้านบาท หรือคิดเป็นอัตราการขยายตัว ร้อยละ 0.68 จากปี 2561 โดยมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยในช่วง 5 ปี (2558– 2562) คิดเป็นเพียงร้อยละ 2.87 เป็นผลให้**สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง**

090102

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

การลงทุนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี 2565 มูลค่าการลงทุนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 500,000 ล้านบาท

พิจารณาจากการมูลค่าการอนุมัติส่งเสริมการลงทุน ในช่วงปีงบประมาณ 2561 – 2564 มีมูลค่าเงินลงทุนรวมทั้งสิ้น 924,114 ล้านบาท จากการลุงทุนทั้งสิ้น 1,689 โครงการ ซึ่งมี**สถานะบรรลุค่าเป้าหมายในปี 2565**

090201

ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี 2565 อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ในช่วงปี 2561 -2565 เพิ่มขึ้นร้อยละ 5

พิจารณาจากมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดที่อยู่ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ โดยในปี 2562 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม (GPP ณ ปีปัจจุบัน) ของจังหวัดในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ มีมูลค่ารวม 535,206 ล้านบาท โดยขยายตัวร้อยละ 6.10 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา และมีอัตราการขยายตัวในช่วง 5 ปีก่อนหน้า (2558 - 2564 เท่ากับร้อยละ 3.54) **เป็นผลให้สถานะการบรรลุค่าเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นเสี่ยง**

090202

ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

การลงทุนในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี 2565 มูลค่าการลงทุนในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ 100,000 ล้านบาท

พิจารณาจากมูลค่าการลงทุนในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ที่ได้รับการอนุมัติการส่งเสริมการลงทุนในช่วงปีงบประมาณ 2561 – 2564 มูลค่าการลงทุนรวมในพื้นที่เพิ่มขึ้น 55,127 ล้านบาท ซึ่งเป็นโครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน 109 โครงการ วงเงินรวมทั้งสิ้น 36,051 ล้านบาท และการจัดตั้งธุรกิจใหม่กว่า 8,709 ราย วงเงินลงทุน 19,076 ล้านบาท) โดยคิดเป็นร้อยละ 52.32 ของเป้าหมาย ส่งผลให้**สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นเสี่ยง**

090203

ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

เมืองในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่มากขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี 2565 จำนวนเมืองในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่ จำนวน 2 เมือง (ระนองและชุมพร)

การพัฒนาเมืองชุมพรและเมืองระนองตามแนวทางที่ 4 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการส่งเสริมวัฒนธรรม และการพัฒนาเมืองน่าอยู่ (Green, Culture, Smart and Livable Cities) ที่ได้กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน พ.ศ. 2562-2565 โดยในช่วงที่ผ่านมาได้ดำเนินโครงการการพัฒนาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเมืองน่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มควบคู่ไปกับการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการลงทุนและกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ที่หลากหลายและมีความทันสมัย เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม **สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นเสี่ยง**

090301

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี 2565 การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนในช่วงปี 2561-2565 เพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ต่อปี

พิจารณาเทียบเคียงจากอัตราการเติบโตของมูลค่าการลงทุนสะสมเฉลี่ยตั้งแต่ปี 2561-2564 สูงถึงร้อยละ 21 ต่อปี ซึ่งในปี 2564 มีมูลค่าการลงทุนของโครงการที่เริ่มดำเนินการลงทุนแล้ว (สะสมตั้งแต่ปี 2558-2564) กว่า 30,000 ล้านบาท โดยเพิ่มขึ้นจากในปี 2563 ซึ่งมีมูลค่าการลงทุนประมาณ 27,000 ล้านบาท อย่างไรก็ตามมี**สถานะในการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นเสี่ยง**

090302

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

การลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี 2565 มูลค่าการลงทุนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเพิ่มขึ้น 10,000 ล้านบาท

มูลค่าการลงทุนในช่วงปี 2561-2564 มีมูลค่าการลงทุนเพิ่มขึ้นรวมประมาณ 16,112 ล้านบาท ประกอบด้วยการลงทุนที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจาก สกท. และเริ่มดำเนินการลงทุนแล้ว 6,315 ล้านบาท โครงการลงทุนของภาคเอกชนในพื้นที่พัฒนาซึ่งเป็นที่ราชพัสดุในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี และนครพนม 2,105 ล้านบาท การลงทุนในนิคมอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วและสงขลา 1,960 ล้านบาท การจัดตั้งธุรกิจใหม่ 5,592 ล้านบาท และการจัดตั้งเขตปลอดอากรในเขตพัฒนาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก (ประเภทอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม) และคลังสินค้าทัณฑ์บนประเภทร้านค้าปลอดอากรในเมืองในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา ซึ่งขอรับสิทธิประโยชน์ของกรมศุลกากร 140 ล้านบาท **เป็นผลให้มีสถานะบรรลุเป้าหมายในปี 2565**

090303

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

เมืองในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่มากขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุ ในปี 2565 จำนวนเมืองในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่ 1 เมือง (สงขลา)

ภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องได้บูรณาการการพัฒนาเมืองในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา (สะเดา) ให้เป็นเมืองน่าอยู่มากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ด้วยการจัดทำและพัฒนาตามผังเมืองสะเดา ยกระดับคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญให้ได้มาตรฐานและเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะอย่างครอบคลุมและทั่วถึง รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่นในเรื่องความมั่นคงปลอดภัยในพื้นที่ ตลอดจนการสนับสนุนให้เมืองสะอาดและมีสิ่งแวดล้อมที่ดี นอกจากนี้ยังได้นำแนวคิดและเกณฑ์ประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนไปใช้เป็นเครื่องมือกำหนดทิศทางการพัฒนาเมืองไปสู่เป้าหมายและยกระดับมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน **เป็นผลให้มีสถานะบรรลุเป้าหมายในปี 2565**

090101

จ.3 EEC

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในช่วงปี 2561-2565 ขยายตัวร้อยละ 6.3

การพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC) เป็นการพัฒนาฐานเศรษฐกิจหลักของประเทศให้เติบโตอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างบทบาทของไทยในฐานะประตูเศรษฐกิจของภูมิภาคเอเชียในบริบทโลก โดยมุ่งเน้นให้เป็นต้นแบบของการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่สมบูรณ์แบบใน 3 จังหวัดของภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา ซึ่งมีคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายในการยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจไทยด้วยเทคโนโลยีขั้นสูงในอุตสาหกรรมเป้าหมายให้เป็นอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าสูงและมีศักยภาพในการแข่งขัน รวมทั้งเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นเมืองอัจฉริยะน่าอยู่ โดยมีปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนการพัฒนา ประกอบด้วย การสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและสร้างนวัตกรรมในการยกระดับมาตรฐานสินค้าและบริการที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดโลก การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ให้ได้มาตรฐานและสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจได้อย่างต่อเนื่อง การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในภาคอุตสาหกรรมและบริการ การให้สิทธิประโยชน์ส่งเสริมการลงทุนที่จูงใจให้เกิดการลงทุนอย่างต่อเนื่อง การประชาสัมพันธ์เชิงรุกที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการลงทุน ซึ่งปัจจัยสำคัญดังกล่าวจะช่วยสนับสนุนให้มีการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในพื้นที่

090101

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่ EEC พิจารณาจากอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์จังหวัดของจังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา ซึ่งในปี 2562 ผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่ EEC มีมูลค่ารวม 2,439,557 ล้านบาท โดยขยายตัวร้อยละ 0.68 จากปี 2561 และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยในช่วง 5 ปี (2558 – 2562) คิดเป็นร้อยละ 2.87 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลจากการลงทุนในอุตสาหกรรมหลักในพื้นที่ เช่น อุตสาหกรรมปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน และอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และการลงทุนในโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ (EEC Project list) ที่ได้รับการอนุมัติในหลักการจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2561

อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

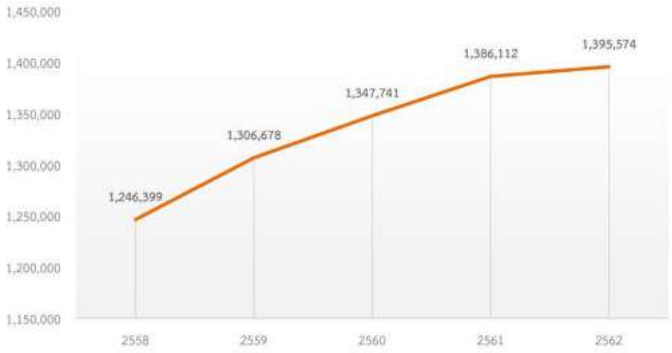

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การดำเนินการที่ผ่านมา ในปี 2564 ได้มีการเร่งดำเนินการเพื่อสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำคัญให้เป็นไปตามแผนการดำเนินงาน โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมและสนับสนุนการดำเนินการในด้านคมนาคมโลจิสติกส์ และดิจิทัล จำนวน 5 โครงการ ประกอบด้วย **1) โครงการรถไฟความเร็วสูงเชื่อม 3 สนามบิน** ได้มีการเวนคืนที่ดิน การรื้อย้ายสาธารณูปโภคในพื้นที่ก่อสร้าง และการโยกย้ายประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้สามารถเปิดพื้นที่ก่อสร้างได้ในปี 2567 **2) โครงการพัฒนาท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ระยะที่ 3 ช่วงที่ 1** ได้มีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EHIA) และการสำรวจสภาพภูมิประเทศ (บนบก) เจาะสำรวจสภาพธรณีวิทยาบนฝั่งและภูมิสัณฐานทางกายภาพของท้องทะเล แล้วเสร็จ เพื่อให้มีการดำเนินการก่อสร้างตามแผน ซึ่งกำหนดให้แล้วเสร็จในปี 2569 **3) โครงการพัฒนาสนามบินอู่ตะเภาและเมืองการบินภาคตะวันออก** ซึ่งได้มีการออกแบบ ปรับถมที่ดิน ก่อสร้างระบบไฟฟ้าและน้ำเย็น ก่อสร้างระบบประปา ระบบบำบัดน้ำเสีย และระบบบริการน้ำมันเชื้อเพลิงอากาศยาน เพื่อให้งานก่อสร้างแล้วเสร็จในปี 2567 **4) โครงการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง ระยะที่ 3 ท่าเทียบเรือ F** อยู่ในระหว่างการแก้ไขสัญญาเพื่อลงนามร่วมลงทุนกับภาคเอกชน โดยคาดว่าสามารถเปิดให้บริการได้ในปี 2569 และ **5) โครงการศูนย์ซ่อมบำรุงอากาศยานอู่ตะเภา (Maintenance Repair and Overhaul : MRO)** โดยโครงการ MRO จะถูกบรรจุในแผนฟื้นฟูกิจการบริษัท การบินไทย จำกัด มหาชน รวมถึงได้จัดกิจกรรมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ โดยการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ นอกจากนี้ ได้มีการจัดทำแผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน EEC ซึ่งแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ พื้นที่พัฒนาเมืองและชุมชน พื้นที่พัฒนาอุตสาหกรรม พื้นที่พัฒนาเกษตรกรรม และพื้นที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เป็นต้นแบบของการพัฒนาพื้นที่และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนต่อไป

090101

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การพัฒนา EEC ยังคงมีความท้าทายจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด - 19 ที่ส่งผลให้การดำเนินโครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่บางโครงการและการบริหารการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีบางส่วนไม่เป็นไปตามแผน ประกอบกับความท้าทายในประเด็นความเพียงพอของจำนวนแรงงานที่มีทักษะสูงเพื่อสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ EEC ที่ยังคงขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่ยังไม่สามารถบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด นอกจากนี้ การพัฒนาพื้นที่ให้เติบโตได้อย่างสมดุลและยั่งยืน ต้องคำนึงถึงการควบคุมและดูแลการใช้ประโยชน์ที่ดินให้สอดคล้องกับแผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน และแผนผังการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคที่บังคับใช้อย่างเคร่งครัด

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้การพัฒนา EEC บรรลุเป้าหมายการพัฒนาในปี 2565 ภาครัฐต้องเร่งผลักดันการดำเนินโครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ที่สำคัญให้แล้วเสร็จโดยเร็วเพื่อให้เกิดการลงทุนและรองรับการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ และเร่งพัฒนาและยกระดับทักษะฝีมือแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรมเป้าหมาย ซึ่งจะสนับสนุนให้เกิดการสร้างงานและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งจะช่วยสนับสนุนให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่ EEC ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนต้องเร่งจัดทำผังเมืองรวมในพื้นที่ EEC และประกาศใช้ผังเมืองให้เป็นไปตามแผนเพื่อให้สามารถรองรับการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ EEC และเพื่อให้การพัฒนาพื้นที่เมืองเป็นไปอย่างยั่งยืน

090102

จ.3 EEC

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

การลงทุนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

มูลค่าการลงทุนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 500,000 ล้านบาท

การพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC) มุ่งเน้นให้เกิดการยกระดับเศรษฐกิจของประเทศให้เป็นอุตสาหกรรมและบริการที่มีมูลค่าสูง เพื่อดึงดูดให้เกิดการลงทุนจากทั้งในและต่างประเทศ เพิ่มการจ้างงาน และยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตประชาชนในพื้นที่ โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ครอบคลุมและเพียงพอกับความต้องการเพื่อเสริมศักยภาพของพื้นที่ให้สามารถรองรับการลงทุนที่เพิ่มขึ้น การให้สิทธิประโยชน์จูงใจนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ การอำนวยความสะดวกการลงทุนในด้านต่าง ๆ และการพัฒนายกระดับฝีมือแรงงานและศักยภาพของผู้ประกอบการในพื้นที่ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดในภาคอุตสาหกรรมและบริการ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การลงทุนในพื้นที่ EEC เพิ่มขึ้น และสนับสนุนการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

090102

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย มูลค่าเงินลงทุนของโครงการที่ได้รับอนุมัติการส่งเสริมการลงทุนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (ระยอง ชลบุรี และฉะเชิงเทรา) ในช่วงปีงบประมาณ 2561 – 2564 มีมูลค่าเงินลงทุนรวมทั้งสิ้น 924,114 ล้านบาท จากจำนวนโครงการลงทุน 1,689 โครงการโดยในปี 2564 มีโครงการที่ได้รับอนุมัติการส่งเสริมการลงทุน 415 โครงการ มูลค่าเงินลงทุนรวม 163,971 ล้านบาท ลดลงจากปี 2563 ร้อยละ 34 ซึ่งเป็นผลมาจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ส่งผลต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจและการลงทุนใน EEC และในภาพรวมของประเทศ อย่างไรก็ดี มูลค่าการลงทุนใน EEC ยังคงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ ระบบสาธารณูปโภค/สาธารณูปการที่ครอบคลุมและได้มาตรฐานเพื่อรองรับการลงทุนและพัฒนา 12 อุตสาหกรรมเป้าหมายและบริการขั้นสูง รวมถึงการกำหนดมาตรการและสิทธิประโยชน์เพื่อจูงใจให้ภาคเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศเข้ามาลงทุนในพื้นที่ ส่งผลให้เป้าหมายมูลค่าการลงทุนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก วงเงิน 500,000 ล้านบาท ในช่วงปี 2561 - 2564 บรรลุค่าเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม

มูลค่าการลงทุนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

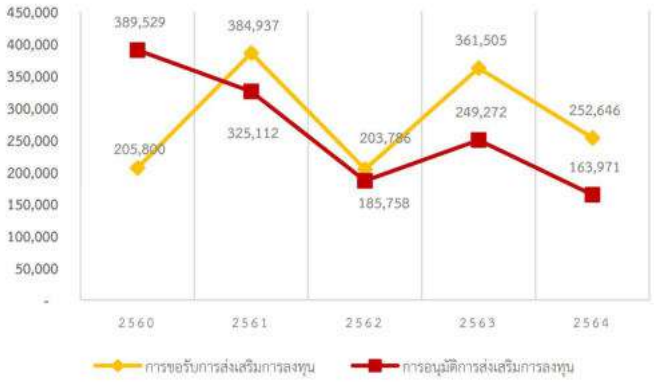

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

อย่างไรก็ดี ในระยะต่อไปเมื่อสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ในภูมิภาคต่างๆ เริ่มคลี่คลาย การฟื้นฟูและกระตุ้นเศรษฐกิจจะเป็นนโยบายสำคัญเร่งด่วนเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ โดยการกำหนดมาตรการเพื่อดึงดูดการลงทุนที่มีประสิทธิภาพเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของแต่ละประเทศให้ฟื้นตัวโดยเร็วและเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ สำหรับประเทศไทย พื้นที่ EEC ซึ่งเป็นฐานการลงทุนหลักมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ จึงต้องเร่งสนับสนุนให้พื้นที่มีความพร้อมในทุกมิติเพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในระดับภูมิภาคและนานาชาติ และสามารถดึงดูดการลงทุนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งจากนักลงทุนไทยและต่างชาติ โดยเฉพาะการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ไทยมีความโดดเด่นและสอดคล้องกับความต้องการของบริบทโลก เช่น อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ อุตสาหกรรมการแพทย์ รวมทั้งส่งเสริมการลงทุนในกิจการที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์สำหรับทดสอบผลิตภัณฑ์ และการวิจัยและพัฒนา เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคธุรกิจ

การดำเนินการที่ผ่านมา การขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ได้มีการจัดตั้งเขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ตามพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561 ที่ให้มีการจัดตั้งเขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษ 2 รูปแบบ ได้แก่ **1) เขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษ**เพื่อกิจการพิเศษ เพื่อเป็นพื้นที่ในการจัดทำโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคให้ครอบคลุมในพื้นที่ของการพัฒนา อาทิ **เขตส่งเสริมนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor of Innovation: EECi)** ซึ่งพัฒนาพื้นที่ให้เป็นต้นแบบนวัตกรรมเพื่อสนับสนุนให้เกิดอุตสาหกรรมใหม่ที่มีมูลค่าสูงและใช้เทคโนโลยีขั้นสูง โดยมีการดำเนินการ เช่น เมืองนวัตกรรมชีวภาพ (BIOPOLIS) ที่มีการก่อสร้างโรงงานไบโอรีไฟนรี (Biorefinery) เพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมใหม่บนฐานชีวภาพ เมืองนวัตกรรมระบบอัตโนมัติ หุ่นยนต์ และระบบอัจฉริยะ (ARIPOLIS) โดยการพัฒนาแพลตฟอร์ม IoT และระบบวิเคราะห์ข้อมูลในอุตสาหกรรม เมืองนวัตกรรมอาหาร (Food Innopolis) เพื่อยกระดับและพัฒนาความสามารถในการแข่งขันอุตสาหกรรมอาหารและการถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนและอุตสาหกรรมในพื้นที่และการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการ และ**เขตส่งเสริมอุตสาหกรรม และนวัตกรรมดิจิทัล (EECd)** เพื่อพัฒนาพื้นที่ให้เป็นศูนย์กลางการลงทุนและพัฒนากำลังคนด้านดิจิทัลให้รองรับกับการลงทุนใน 12 อุตสาหกรรมเป้าหมายพิเศษ **2) เขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษเพื่ออุตสาหกรรมเป้าหมาย** ด้วยการจัดตั้ง 2 รูปแบบ ประกอบด้วย รูปแบบนิคมอุตสาหกรรมโดยดำเนินการจัดสรรที่ดินเพื่อขายหรือเช่า มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาพื้นที่ให้รองรับกับอุตสาหกรรมเป้าหมายพิเศษ และรูปแบบอุตสาหกรรมเป้าหมายพิเศษเฉพาะด้าน (Cluster) อาทิ กลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์อนาคต กลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ ได้มี**การพัฒนางานบริการแบบเบ็ดเสร็จ EEC-OSS** อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับอุตสาหกรรมและงานบริการในพื้นที่ อีกทั้งได้มี**การจัดกิจกรรมร่วมกับองค์กรภาครัฐและสมาคมการค้าของต่างประเทศ** การให้ความช่วยเหลือและให้ข้อมูลแก่นักลงทุน เพื่อชักจูงให้เกิดการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมาย 4 ด้าน ได้แก่ สุขภาพ ดิจิทัล โลจิสติกส์ และเศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจสีเขียว (Circular and Green Economy) รวมถึงการพัฒนาบุคคลากร การศึกษาวิจัยและเทคโนโลยี และการบูรณาการร่วมกับสถาบันการศึกษา สถาบันวิชาชีพและผู้ประกอบการเพื่อพัฒนาและยกระดับสมรรถนะของแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานที่ยังคงมีความต้องการแรงงานที่มีทักษะในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานสำคัญและการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อและสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายในพื้นที่ได้ส่งผลให้การลงทุนในพื้นที่ EEC เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ดี การขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะในภาคการผลิตสินค้าและบริการขั้นสูงของอุตสาหกรรมเป้าหมาย รวมถึงการวิจัยและพัฒนาเพื่อขยายฐานองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านยังคงเป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญ เนื่องจากความต้องการแรงงานดังกล่าวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การแพร่ระบาดของโควิด-19 ได้ส่งผลให้การตัดสินใจลงทุนในกิจการของภาคเอกชนชะลอตัวลง และยังมีประเด็นความอ่อนไหวด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรในพื้นที่ที่อาจเกิดจากการลงทุนในพื้นที่อุตสาหกรรม ดังนั้นภาครัฐจึงควรจัดเตรียมแผนหรือมาตรการเพิ่มเติมเพื่อรับมือกับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตเพื่อให้การพัฒนาพื้นที่ EEC เป็นฐานการลงทุนที่ยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศควบคู่ไปกับการเป็นเมืองน่าอยู่ได้อย่างยั่งยืน

090102

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินการในระยะต่อไป ภาครัฐต้องเร่งดำเนินการยกระดับทักษะและองค์ความรู้ของแรงงานทั้งในและนอกพื้นที่ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในภาคอุตสาหกรรมเป้าหมาย และเพิ่มศักยภาพให้แก่ผู้ประกอบการรายย่อยในพื้นที่ในการประกอบธุรกิจเพื่อให้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนามากขึ้น รวมทั้งกำหนดมาตรการจูงใจนักลงทุนจากทั้งในและต่างประเทศที่สามารถจูงใจให้เกิดการลงทุนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนยังต้องเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำคัญให้แล้วเสร็จเพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการลงทุน นอกจากนี้ควรมีการจัดเตรียมแผนเพื่อป้องกันและจัดการผลกระทบในด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมที่อาจจะเกิดขึ้นจากการพัฒนาในอนาคต เพื่อให้การพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเป็นฐานการลงทุนสำคัญที่สนับสนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืนต่อไป

090201

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ เพิ่มขึ้น ร้อยละ 5 ในช่วงปี 2561 - 2565

คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 22 มกราคม 2562 ได้มีมติรับทราบผลการศึกษาความเหมาะสมในรายละเอียดของรูปแบบการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชุมพร - ระนอง และพื้นที่สุราษฎร์ธานี - นครศรีธรรมราช โดยมีแนวทางการพัฒนาให้เป็นประตูการค้าและโลจิสติกส์ของภาคใต้ในการเชื่อมโยงกับพื้นที่เขตเศรษฐกิจหลักของประเทศและเป็นประตูการค้าและโลจิสติกส์หลักของประเทศเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคฝั่งอันดามัน พัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงอ่าวไทยและอันดามัน และการท่องเที่ยวแบบผสมผสานเชิงสุขภาพและวิถีชุมชน และเป็นฐานอุตสาหกรรมชีวภาพและการแปรรูปการเกษตรมูลค่าสูง โดยปัจจัยหลักที่สำคัญต่อการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ การส่งเสริมอุตสาหกรรมทั้งการผลิตและการบริการที่สอดคล้องกับความต้องการ การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการตลาดที่ทันสมัย รวมทั้งการศึกษาวิจัยและพัฒนาสินค้า ผลิตภัณฑ์และการบริการในพื้นที่ นอกจากนี้ กลไกการขับเคลื่อนต้องมีการกำหนดนโยบายและการบริหารเพื่อสนับสนุนให้การดำเนินงานพัฒนาสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. 2564 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2564 กำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (กพศ.) โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศ ซึ่งรวมถึงการพัฒนาในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ด้วย

090201

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ เพื่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจของพื้นที่ กำหนดเป้าหมายอัตราขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ต่อปี โดยในปี 2562 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม (GPP ณ ปีปัจจุบัน) ของจังหวัดในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ มีมูลค่ารวม 535,206 ล้านบาท โดยขยายตัวร้อยละ 6.10 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และขยายตัวสูงกว่าช่วง 5 ปีก่อนหน้า (ปี 2558 – 2562) ซึ่งมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 3.54 ทั้งนี้ มูลค่าทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นมาจากมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคเกษตร อุตสาหกรรม การค้า และบริการที่พัก ซึ่งสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่

อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวม
ของจังหวัดในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้

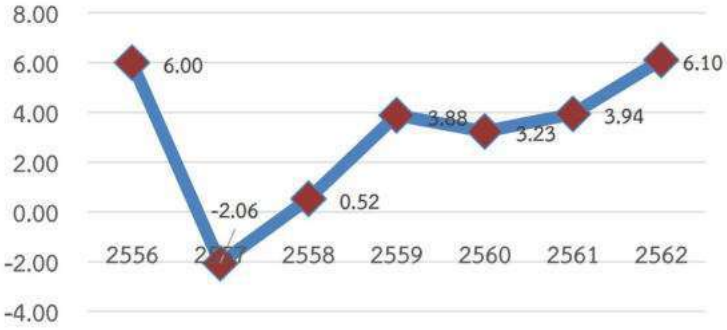

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การดำเนินการที่ผ่านมา การขับเคลื่อนการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ตั้งแต่ปี 2562 ถึงปัจจุบัน มีความก้าวหน้ามาเป็นลำดับ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาโครงการสำคัญในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ โดยกระทรวงคมนาคมได้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเตรียมความพร้อมในพื้นที่และเชื่อมโยงกับพื้นที่เศรษฐกิจหลักอื่นๆ ในส่วนที่ดำเนินการแล้วเสร็จ ได้แก่ การปรับปรุงท่าเทียบเรือระนอง (ท่าเทียบเรือ 1 และ 2) และการศึกษาแนวทางการเชื่อมโยงท่าเรือระนองกับกลุ่มประเทศ BIMSTEC การพัฒนาศักยภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก/ความปลอดภัยในท่าอากาศยานชุมพรและท่าอากาศยานระนอง และส่วนที่อยู่ระหว่างดำเนินการ ได้แก่ การขยายทางหลวงหมายเลข 4 สายชุมพร-ระนองเป็น 4 ช่องจราจร การศึกษาออกแบบรายละเอียดและจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมในการดำเนินโครงการรถไฟทางคู่ช่วงชุมพร-ท่าเรือน้ำลึกระนอง การศึกษาความเหมาะสมและออกแบบเบื้องต้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งเพื่อเชื่อมโยงการขนส่งระหว่างอ่าวไทยและอันดามัน (Landbridge) การศึกษาวางแผนแม่บทเพื่อพัฒนาท่าเรือสำราญขนาดใหญ่และสำรวจออกแบบท่าเรือสำราญขนาดใหญ่บริเวณชายฝั่งอันดามัน การศึกษาและวิเคราะห์การให้เอกชนร่วมลงทุนในโครงการพัฒนาท่าเทียบเรือรองรับเรือสำราญขนาดใหญ่ที่เกาะสมุย สำหรับโครงการพัฒนาด้านอื่นๆ ที่ดำเนินการในช่วงที่ผ่านมา อาทิ การพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพ การสนับสนุนการแปรรูปสมุนไพรครบวงจรโดยการก่อสร้างโรงอบแห้งสมุนไพรที่โรงพยาบาลท่าแซะ จ.ชุมพร ของกระทรวงสาธารณสุข การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการด้านการผลิตและยกระดับมาตรฐานในกลุ่มผู้ประกอบการใหม่และกลุ่มปรับตัวสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ประมงแปรรูป พื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคใต้อ่าวไทย ของสถาบันอาหาร โครงการศูนย์กระจายสินค้าภาคใต้ - ทุ่งสง (ทั้งระบบ) เทศบาลเมืองทุ่งสง นครศรีธรรมราช การวางท่อขยายขอบเขตจ่ายน้ำและโครงข่ายท่อจ่ายน้ำประปาในพื้นที่เศรษฐกิจและพื้นที่ท่องเที่ยวสำคัญเพื่อให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึงของการประปาส่วนภูมิภาค โครงการเสริมสร้างความยั่งยืนของการพัฒนาเมืองในอนาคต นอกจากนี้ ในเดือนกุมภาพันธ์ 2564 มีการตั้งคณะ

กรรมการนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (กพศ.) ภายใต้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. 2564 เพื่อเป็นกลไกกำหนดนโยบายและขับเคลื่อนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งครอบคลุมการดำเนินงานเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนและระเบียงเศรษฐกิจใน ๔ ภาค ซึ่งรวมถึงระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การขับเคลื่อนการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้เริ่มการดำเนินงานในปี 2562 จึงอยู่ในช่วงต้นของการพัฒนาซึ่งต้องมีการเร่งเตรียมความพร้อมของพื้นที่ในด้านต่างๆ โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้ได้มาตรฐานและครอบคลุม เช่น ถนน รถไฟ สนามบิน และท่าเรือ ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานและได้รับการยอมรับจากภาคส่วนในพื้นที่ ประกอบกับในช่วงที่ผ่านมา (กรกฎาคม 2562 - มกราคม 2564) ไม่มีกลไกคณะกรรมการระดับชาติในการกำกับดูแลและขับเคลื่อนการดำเนินงาน อย่างไรก็ดี ปัจจุบันได้มีคณะกรรมการ กพศ. และมีการตั้งคณะอนุกรรมการ 3 ชุดภายใต้ กพศ. รวมทั้งมีการตั้งกลไกระดับพื้นที่ในแต่ละจังหวัดตามแนวระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายสู่ปฏิบัติและผลักดันให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลางและในจังหวัดตามแนวระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ควรบูรณาการและเร่งขับเคลื่อนการดำเนินงานตามกรอบนโยบายและแนวทางที่ กพศ. กำหนดให้เกิดผลสัมฤทธิ์ โดยเฉพาะการกำหนดสิทธิประโยชน์ส่งเสริมการลงทุน การยกระดับการผลิตและแปรรูปโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าและบริการ และการเร่งพัฒนาโครงการสำคัญให้แล้วเสร็จตามแผน เช่น การผลักดันป่าชายเลนระนองสู่มรดกโลก การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเกาะพยาม การพัฒนาถนนเลียบชายฝั่งทะเล (Royal Coast) เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว Thailand Riviera การพัฒนาศักยภาพและการให้บริการของท่าเรือระนอง การพัฒนาศักยภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยของท่าอากาศยานนครศรีธรรมราชและสุราษฎร์ธานี และการเชื่อมโยงโครงข่ายระบบรางเพื่อสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจเชื่อมโยงในพื้นที่และกับพื้นที่เศรษฐกิจอื่นๆ และเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในพื้นที่

090202

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

การลงทุนในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

มูลค่าการลงทุนในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ในช่วงปี 2561 – 2565 เพิ่มขึ้น 100,000 ล้านบาท

การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ (Southern Economic Corridor : SEC) เพื่อเป็นศูนย์กลางของภาคใต้ในการเชื่อมโยงการค้าและโลจิสติกส์กับพื้นที่เศรษฐกิจหลักของประเทศและประเทศในภูมิภาคฝั่งทะเลอันดามัน เป็นฐานการพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพและการแปรรูปการเกษตรมูลค่าสูง รวมทั้งเพื่อยกระดับคุณภาพมาตรฐานการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานสู่นานาชาติ โดยให้ความสำคัญกับการยกระดับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้สามารถรองรับการลงทุนและสนับสนุนการเป็นฐานเศรษฐกิจใหม่ การพัฒนาทักษะแรงงานและผู้ประกอบการให้สอดคล้องกับการผลิตสินค้าและบริการเป้าหมาย การกำหนดมาตรการจูงใจให้เกิดการลงทุน การดำเนินการด้านตลาดและประชาสัมพันธ์เชิงรุกอย่างต่อเนื่อง และการวิจัยและพัฒนาเพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาในพื้นที่ และการมีกลไกขับเคลื่อนการดำเนินงานที่ประสานสอดรับกันทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนให้บรรลุเป้าหมายของการลงทุนเพิ่มขึ้น

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย มูลค่าการลงทุนในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ (จังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช) มีโครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน ในปี พ.ศ. 2564 จำนวน 30 โครงการ รวมมูลค่าเงินลงทุน 13,311 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 47.98 ของโครงการที่เสนอขอรับการส่งเสริมการลงทุนทั้งหมด และขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาประมาณร้อยละ 75 โดยเป็นการลงทุนใน 3 กิจกรรมหลัก ประกอบด้วย กิจการบริการและสาธารณูปโภค การเกษตรกรรมและผลผลิต

การลงทุนในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้

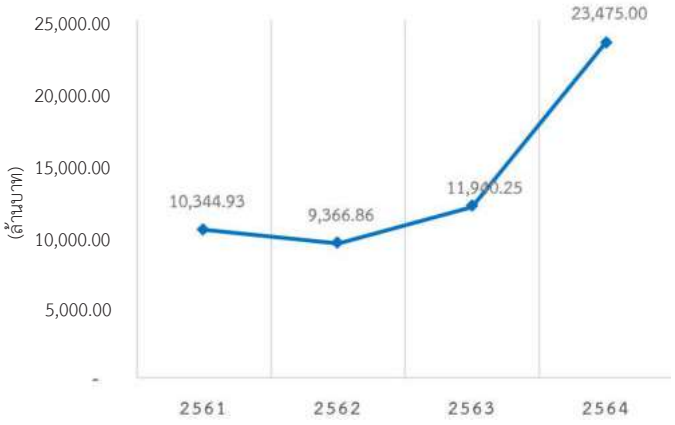

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

ทางการเกษตร และการลงทุนในอุตสาหกรรมเบา และมีการจัดตั้งธุรกิจใหม่ในพื้นที่ 1,776 ราย วงเงินลงทุน 3,187 ล้านบาท สำหรับ ในช่วงปีงบประมาณ 2561 – 2564 มูลค่าการลงทุนรวมในพื้นที่เพิ่มขึ้น 55,127 ล้านบาท (ซึ่งเป็นโครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน 109 โครงการ วงเงินรวมทั้งสิ้น 36,051 ล้านบาท และการจัดตั้งธุรกิจใหม่กว่า 8,709 ราย วงเงินลงทุน 19,076 ล้านบาท) โดยคิดเป็นร้อยละ 52.32 ของเป้าหมาย ณ ปี 2565 ที่ต้องการให้มูลค่าการลงทุนในช่วง 5 ปี (2561-2565) เพิ่มขึ้น 100,000 ล้านบาท ทั้งนี้ การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ตั้งแต่ปลายปี 2562 เป็นต้นมา ได้ส่งผลกระทบกับเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศและในพื้นที่ระเบียง เศรษฐกิจภาคใต้จนถึงปัจจุบัน และอาจยังต้องใช้เวลาในการฟื้นตัวของเศรษฐกิจอีกระยะหนึ่ง ซึ่งอาจส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนของผู้ประกอบการในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ดังนั้น จึงต้องเร่งขับเคลื่อนการดำเนินงานและดึงดูดการลงทุนในปี 2565 เพื่อให้สามารถบรรลุได้ตามเป้าหมายหรือใกล้เคียงกับเป้าหมายที่วางไว้

การดำเนินการที่ผ่านมา การพัฒนาเพื่อให้พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้สามารถดึงดูดการลงทุนได้อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจในพื้นที่ในช่วงที่ผ่านมา ได้มุ่งเน้นการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน การยกระดับประสิทธิภาพของภาคการผลิต และการเพิ่มขีดความสามารถและศักยภาพของพื้นที่ให้มีความพร้อมรองรับการเป็นฐานการลงทุนสำคัญของภาคใต้ โดยมีการพัฒนาสำคัญ อาทิ โครงการพัฒนาศักยภาพโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ เช่น การเพิ่มศักยภาพท่าเรือระนองเพื่อเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศ BIMSTEC และเขตพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) การพัฒนารถไฟทางคู่สายใหม่ช่วงชุมพร - ระนอง การปรับปรุงท่าอากาศยานในพื้นที่ โครงการศูนย์กระจายสินค้าภาคใต้ - ทุ่งสง (ทั้งระบบ) เทศบาลเมืองทุ่งสง นครศรีธรรมราช โครงการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น การผลักดันป่าชายแดนระนองสู่มรดกโลก การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรองรับการท่องเที่ยวเชิงศาสนา วัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ทางน้ำ การสนับสนุนการแปรรูปสมุนไพรแบบครบวงจร และโครงการพัฒนาเมืองน่าอยู่และการพัฒนาสภาพแวดล้อมเมืองให้เอื้อต่อการลงทุนและการอยู่อาศัยทั้งในด้านภูมิทัศน์ บริการสาธารณสุข ความทันสมัยและปลอดภัย นอกจากนี้ คณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (กพศ.) ภายใต้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. 2564 ปัจจุบันอยู่ระหว่างพิจารณารายละเอียดของการขับเคลื่อนในแต่ละด้านและจะนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดพื้นที่ที่มีความเหมาะสมให้เป็นระเบียงเศรษฐกิจพิเศษใน 4 ภาค ซึ่งรวมถึงระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ และสิทธิประโยชน์ที่จะให้แก่ผู้ประกอบการในระเบียงเศรษฐกิจพิเศษแต่ละแห่งในระดับสูงอย่างเหมาะสมเพื่อให้สามารถดึงดูดการลงทุนในกิจการเป้าหมาย รวมทั้งพิจารณาแผนการดำเนินงานในด้านต่างๆ เพื่อสนับสนุนการพัฒนา โดยการกำหนดนโยบายและมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินงานขับเคลื่อนในแต่ละด้านดังกล่าวจะสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนและประชาชนในพื้นที่ และส่งผลให้การลงทุนในระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เพิ่มขึ้น

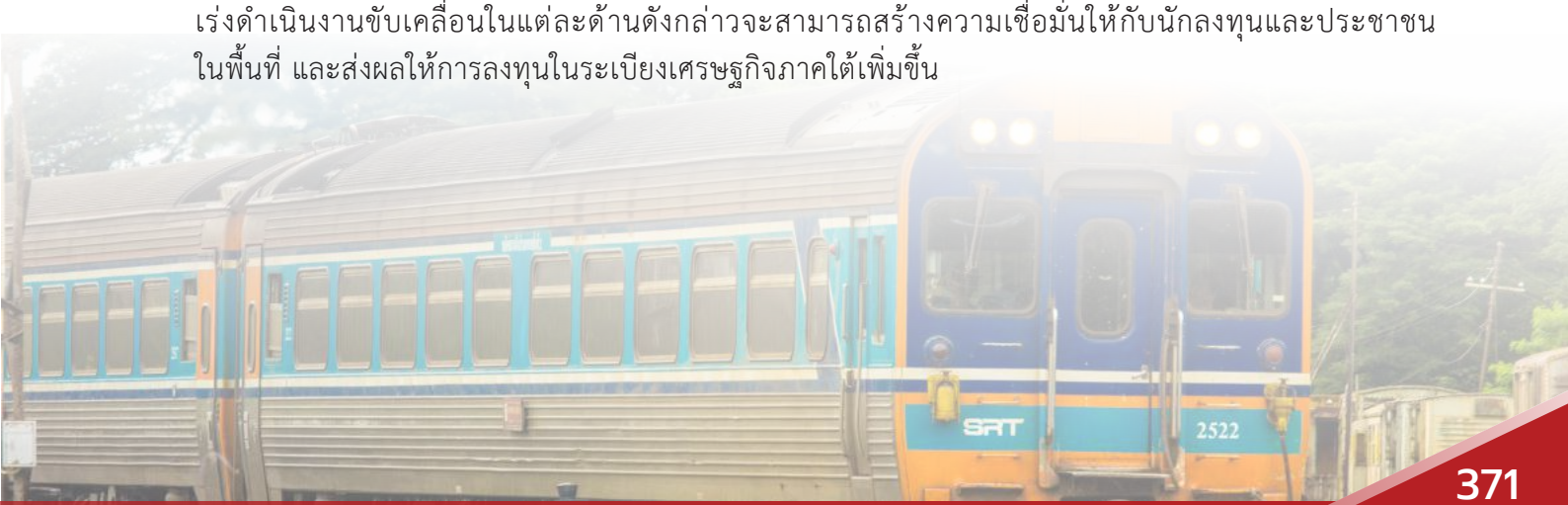

090202

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เป็นประเด็นท้าทายสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ในช่วงที่ผ่านมา เนื่องจากส่งผลกระทบให้เศรษฐกิจหลักในพื้นที่ชะลอตัวและส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจลงทุนของผู้ประกอบการในบางกิจการ โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ นอกจากนี้ การประสานขับเคลื่อนการพัฒนาระหว่างส่วนกลางและในระดับพื้นที่ให้มีการบูรณาการอย่างเป็นระบบ และการประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่องเพื่อดึงดูดการลงทุนและเสริมสร้างการรับรู้และการสนับสนุนจากภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการกำหนดมาตรการเพื่อส่งเสริมการลงทุนและมาตรการสนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการลงทุนในด้านอื่น ๆ ในลักษณะเฉพาะสำหรับพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้อย่างเหมาะสม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เป็นประเด็นท้าทายการบรรลุเป้าหมายในการดึงดูดการลงทุน

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการดึงดูดการลงทุนได้อย่างเป็นรูปธรรม ควรเร่งประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อเผยแพร่ข้อมูลการพัฒนาด้านต่างๆ ของภาครัฐเพื่อสนับสนุนการลงทุนของภาคเอกชนในพื้นที่ทั้งในด้านความต่อเนื่องเชิงนโยบายและความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการสำคัญที่แล้วเสร็จหรือมีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนในระยะต่อไป เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้นักลงทุนตัดสินใจเข้ามาลงทุนในพื้นที่ ควบคู่กับการเร่งพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้สามารถรองรับการขยายตัวของภาคเศรษฐกิจได้อย่างต่อเนื่อง การกำหนดนโยบาย/มาตรการส่งเสริมการลงทุนที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในรูปแบบ Cluster เครือข่ายของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มธุรกิจและสถาบันที่รวมตัวกันดำเนินกิจการที่เชื่อมโยงหรือส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยนำศักยภาพของพื้นที่มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเอื้อต่อการลงทุน สร้างโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนให้กับผู้ประกอบการโดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และวิสาหกิจชุมชนและวิสาหกิจเริ่มต้นในพื้นที่เพื่อให้ประชาชนและผู้ประกอบการในพื้นที่ได้รับประโยชน์ ตลอดจนสนับสนุนให้กลไกขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับพื้นที่มีการบูรณาการที่สอดคล้องเชื่อมโยงกันในทุกระดับ เพื่อให้สามารถดึงดูดการลงทุนมายังพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ศูนย์กระจายสินค้าภาคใต้ - ทุ่งสง

ท่าเรือระนอง

090203

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

เมืองในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่มากขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

เมืองระนองและเมืองชุมพรได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ให้มีขยายตัวของการลงทุนและรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจ

การพัฒนาเมืองน่าอยู่ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เป็นการใช้ฐานทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ที่มีความสมบูรณ์และหลากหลายมาต่อยอดการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสร้างความสมดุลกับการบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเมืองให้มีความทันสมัยและน่าอยู่เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการพัฒนาร่วมกัน โดยมุ่งเน้นให้มีการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่เมืองให้เป็นศูนย์กลางความเจริญเพื่อรองรับการลงทุนและสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ ผ่านกลไกและกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในพื้นที่ เพื่อช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนสามารถเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานและการบริการทางสังคมอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม โดยมีปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนการบรรลุเป้าหมายเมืองน่าอยู่ ได้แก่ การวางผังเมืองและผังการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเหมาะสม การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ครอบคลุมและได้มาตรฐาน การบริหารจัดการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม การจัดการขยะ ระบบการจราจรและขนส่งสาธารณะ การพัฒนาบริการสาธารณะเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่สามารถเข้าถึงบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุข และการศึกษาได้อย่างทั่วถึง และการยกระดับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่

090203

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย การขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองระนองและเมืองชุมพรให้เป็นเมืองน่าอยู่ของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้มีความก้าวหน้ามาอย่างต่อเนื่อง โดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ร่วมกับ JICA ศึกษาแนวคิด กระบวนการวางแผน และสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาเทศบาลเมืองชุมพร และเทศบาลเมืองระนอง ภายใต้โครงการเสริมสร้างความยั่งยืนของการพัฒนาเมืองในอนาคต ซึ่งปัจจุบันดำเนินโครงการนำร่องภายใต้การสนับสนุนงบประมาณจาก JICA แล้วเสร็จ ประกอบด้วย โครงการปรับปรุงสวนสาธารณะอาภากรเกียรติวงศ์และสนามกีฬาเทศบาลเมืองชุมพร และโครงการศึกษาแนวทางการออกแบบพื้นที่สาธารณะในเทศบาลเมืองระนอง (พื้นที่หน้าโรงพยาบาลระนอง และบริเวณศาลพ่อตาขิง) สำหรับโครงการอื่นๆ ที่เสนอในแผนปฏิบัติการภายใต้โครงการศึกษาฯ ได้รับการบรรจุในแผนพัฒนาของเทศบาลเพื่อดำเนินการในระยะต่อไป

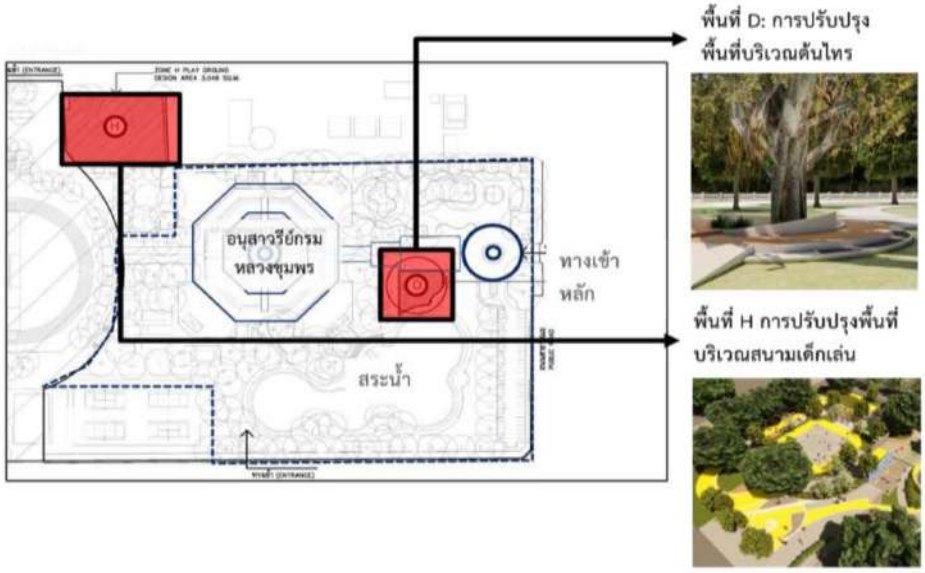

นอกจากนี้ มีการขับเคลื่อนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่ง สิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณูปโภค/สาธารณูปการให้ครอบคลุมและสามารถสนับสนุนการพัฒนาเมืองสู่เมืองน่าอยู่ที่เอื้อต่อการอยู่อาศัยของคนทุกกลุ่มในเมืองระนองและชุมพร อาทิ โครงการก่อสร้างขยาย 4 ช่องจราจร ทางหลวงหมายเลข 4006 สานราชกรูด (จ.ระนอง) – หลังสวน (จ.ชุมพร) โครงการพัฒนาถนนเลียบชายทะเล (Royal Coast) เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว Thailand Riviera เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีโครงการยกระดับการบริการทางสาธารณสุขให้ได้มาตรฐานและมีการพัฒนาบุคลากรทางสาธารณสุข เพื่อรองรับการให้บริการประชาชนในพื้นที่ และโครงการสร้างความเข้มแข็งการบริการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุเพื่อพัฒนาเมืองชุมพรเป็นเมืองน่าอยู่ซึ่งอยู่ระหว่างจัดทำระบบเฝ้าระวังฉุกเฉิน รวมทั้งการบริหารจัดการทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเมือง

การดำเนินการที่ผ่านมา การพัฒนาเมืองชุมพรและเมืองระนองตามแนวทางที่ 4 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการส่งเสริมวัฒนธรรม และการพัฒนาเมืองน่าอยู่ (Green, Culture, Smart and Livable Cities) ที่ได้กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน พ.ศ. 2562-2565 โดยในช่วงที่ผ่านมาได้ดำเนินโครงการการพัฒนาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเมืองน่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มควบคู่ไปกับการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการลงทุนและกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ที่หลากหลายและมีความทันสมัย เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้มีโครงการพัฒนาที่สำคัญที่สนับสนุนการเป็นเมืองน่าอยู่ อาทิ การยกระดับโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคม การจัดภูมิทัศน์และปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองและงานอำนวยความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว เช่น แหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อนรักษะวารินและอุทยานวังมัจฉา จ.ระนอง การพัฒนาเมืองแห่งความเท่าเทียมสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ การพัฒนาและยกระดับการให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุข การพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อป้องกันอาชญากรรม (ติดตั้งระบบ CCTV) การพัฒนาเมืองอัจฉริยะ การปรับปรุงและขยายระบบประปา และการบริหารจัดการขยะ เป็นต้น

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายแผนย่อย ประเด็นท้าทายในการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองระนอง เมืองชุมพร ให้เป็นเมืองน่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่ม เป็นประเด็นของการวางแผนและขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพ เช่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเมืองหลายโครงการที่ยังอยู่ระหว่างการดำเนินงาน การพัฒนาเมืองอัจฉริยะ (Smart City) อยู่ระหว่างการวางแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการ ซึ่งยังต้องใช้เวลาในการพัฒนาให้เกิดผลได้ตามแผน นอกจากนี้ แผนงาน/โครงการพัฒนาเมืองของหน่วยงานต่าง ๆ ในแต่ละระดับที่ต้องบูรณาการให้เกิดความสอดคล้องและเชื่อมโยงกัน และการจัดตั้งกลไกเฉพาะเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานเรื่องเมืองน่าอยู่ให้เกิดความต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม รวมทั้งยังมีประเด็นท้าทายในด้านการเสริมสร้างความเข้าใจของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนและประชาชนต่อบริบทของการเป็นเมืองน่าอยู่

ข้อเสนอแนะในการบรรลุเป้าหมายแผนย่อย การพัฒนาระนองและชุมพรในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ให้เป็นเมืองน่าอยู่ให้บรรลุเป้าหมายและเกิดความยั่งยืน ควรมีกลไกในการบริหารจัดการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจใหม่เพื่อติดตามเร่งรัดการพัฒนาเมืองน่าอยู่ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ควรให้ความสำคัญกับการบังคับใช้ผังเมืองรวมของจังหวัดและสนับสนุนให้มีการจัดทำผังเมืองรวมระดับย่อยเพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองและมีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนเพื่อให้เมืองมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ รวมทั้งควรให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาเมือง นอกจากนี้ควรเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำคัญให้ได้มาตรฐานและสามารถรองรับกิจกรรมเศรษฐกิจในเมือง พัฒนาสภาพแวดล้อมเมือง และการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง รวมทั้งพัฒนาระบบบริการสาธารณะและบริการด้านสาธารณสุขที่ดีและเพียงพอ เพื่อรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจของเมือง และยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนในพื้นที่ส่งผลให้ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เป็นเมืองน่าอยู่สำหรับคนทุกช่วงวัย

090301

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ต่อปี

การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนใน 10 พื้นที่เป้าหมาย (ตาก สระแก้ว สงขลา ตราด มุกดาหาร หนองคาย นครพนม เชียงราย กาญจนบุรี และนราธิวาส) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายแดน เพื่อกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค ยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชน จัดระเบียบความมั่นคงบริเวณชายแดน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของพื้นที่และประเทศ ซึ่งในการเพิ่มการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนดำเนินการโดยการพัฒนาต่อยอดจากฐานทรัพยากรและกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ ที่มีอยู่เดิมให้มีความเข้มแข็ง และยกระดับศักยภาพของพื้นที่ให้เอื้อต่อการค้า การลงทุน การผลิต และการท่องเที่ยว รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้ประกอบการในพื้นที่มีความเข้มแข็งและสามารถใช้โอกาสจากการพัฒนาในพื้นที่ในการประกอบกิจการ ตลอดจนดึงดูดการลงทุนจากภาคเอกชนทั้งในและนอกพื้นที่ให้ลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเพิ่มขึ้นซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจระดับท้องถิ่น ยกระดับผลิตภาพการผลิต เพิ่มการจ้างงานและรายได้ให้ประชาชน และเกิดการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง โดยปัจจัยความสำเร็จที่ต้องให้ความสำคัญ ประกอบด้วย ความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและบริการในพื้นที่โดยการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการรายย่อยและวิสาหกิจชุมชน การเพิ่มประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกด้านการลงทุน การพัฒนาฝีมือ

แรงงาน การพัฒนาผู้ประกอบการและบุคลากรที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตและบริการในพื้นที่ การเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงตลาดและแหล่งวัตถุดิบโดยการเพิ่มประสิทธิภาพการผ่านแดน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์เพื่อเชื่อมโยงพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกับพื้นที่สำคัญของประเทศ เช่น พื้นที่เศรษฐกิจหลัก และเพิ่มประสิทธิภาพช่องทางการส่งสินค้าออกไปยังประเทศในภูมิภาคต่างๆ เช่น ด่านศุลกากร/ด่านพรมแดน ท่าเรือ และสนามบิน เป็นต้น และการประชาสัมพันธ์และการตลาดเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพและมีความหลากหลายเพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนและจูงใจให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยในปัจจุบันการขับเคลื่อนการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนได้ส่งผลให้พื้นที่เริ่มมีความพร้อมรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เพิ่มมากขึ้น โดยระบบโครงสร้างพื้นฐานสำคัญทยอยแล้วเสร็จกว่าร้อยละ 70 และคาดว่าส่วนใหญ่จะแล้วเสร็จในปี 2567 อย่างไรก็ดี การเร่งรัดพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านต่างๆ ให้แล้วเสร็จตามแผน เพื่อจูงใจให้เกิดการลงทุนและสามารถรองรับการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ได้อย่างต่อเนื่อง การจัดการและควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบกับผู้ประกอบการรายย่อยและการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว และการกำหนดนโยบายระหว่างประเทศของประเทศเพื่อนบ้านที่ส่งผลต่อการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ยังคงเป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญ

สถานะการบรรลุเป้าหมาย การจัดทำข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศไทยในปัจจุบันมีเพียง 3 ระดับ คือ การจัดทำข้อมูลในระดับประเทศ (GDP) ระดับภาค (GRP) และระดับย่อยที่สุดคือจังหวัด (GPP) จึงขาดข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ประเมินการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษซึ่งกำหนดขอบเขตพื้นที่ในระดับตำบลได้สะท้อนผลที่เกิดขึ้นจริง อย่างไรก็ดี ในช่วงปี 2561-2564 การขับเคลื่อนการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษได้ส่งผลให้มีโครงการลงทุนทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชนเกิดขึ้นในพื้นที่อย่างต่อเนื่องซึ่งช่วยเพิ่มโอกาสการจ้างงานและเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ โดยมีอัตราการเติบโตของมูลค่าการลงทุนสะสมเฉลี่ยตั้งแต่ปี 2561-2564 สูงถึงร้อยละ 21 ต่อปี ซึ่งในปี 2564 มีมูลค่าการลงทุนของโครงการที่เริ่มดำเนินการลงทุนแล้ว (สะสมตั้งแต่ปี 2558-2564) กว่า 30,000 ล้านบาท โดยเพิ่มขึ้นจากในปี 2563 ซึ่งมีมูลค่าการลงทุนประมาณ 27,000 ล้านบาท โดยประเภทกิจการสำคัญที่มีการลงทุนในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นกิจการการผลิตเครื่องมือแพทย์ (ถุงมือยาง) อาหารและเครื่องดื่ม ผลิตภัณฑ์พลาสติก อาหารสัตว์ ผลิตภัณฑ์ยาง/แปรรูปยางขั้นต้น เครื่องนุ่งห่ม วัสดุก่อสร้าง และไฟฟ้าจากแสงอาทิตย์ อีกทั้งยังส่งผลให้มีการลงทุนในกิจการที่เกี่ยวเนื่องต่างๆ โดยภาคเอกชนท้องถิ่น การจัดตั้งธุรกิจใหม่ซึ่งส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกว่า 2,000 ราย และการลงทุนในนิคมอุตสาหกรรมสระแก้วและสงขลาที่เปิดให้นักลงทุนเข้าใช้พื้นที่แล้ว นอกจากนี้ การลงทุนจากภาครัฐในการดำเนินโครงการพัฒนาด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างความพร้อมให้แก่พื้นที่ ส่งผลให้ประชาชนสามารถเข้าถึงโครงข่ายระบบสาธารณูปโภค/สาธารณูปการที่เพียงพอและได้มาตรฐาน ได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพและครอบคลุมมากขึ้น และสามารถเดินทางและประกอบกิจกรรมเศรษฐกิจข้ามพรมแดนได้สะดวกและรวดเร็วจากการเพิ่มประสิทธิภาพและการพัฒนาด่านพรมแดน/ด่านศุลกากร และการพัฒนาถนนสายหลักและสายรองที่ช่วยลดปัญหาการจราจรติดขัดบริเวณด่านพรมแดน นอกจากนี้ การลงทุนจากภาครัฐและเอกชนยังสนับสนุนให้เกิดการขยายกิจการต่าง ๆ เช่น โรงแรม ที่พัก ร้านอาหาร ห้างสรรพสินค้า ได้ช่วยกระตุ้นการบริโภค และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัตถุดิบในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียงจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ซึ่งสถานการณ์การพัฒนาและการลงทุนในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่เติบโตอย่างต่อเนื่องในปีที่ผ่านมาจะส่งผลให้การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนบรรลุตามเป้าหมายได้

090301

การดำเนินการที่ผ่านมา การดำเนินงานเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนมีความก้าวหน้าและเกิดผลเป็นรูปธรรมมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งที่ผ่านมาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลางและพื้นที่ได้ขับเคลื่อนการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนทั้ง 10 แห่ง ตามองค์ประกอบการพัฒนา ได้แก่ การเร่งรัดพัฒนาและยกระดับโครงสร้างพื้นฐานทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมให้เพียงพอต่อความต้องการและมีคุณภาพสูงขึ้น ทั้งด้านคมนาคมขนส่ง ด่านศุลกากร สาธารณูปโภค/สาธารณูปการ และอาคารสาธารณสุข เช่น โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ชุมชนชายแดนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของกรมโยธาธิการและผังเมือง โครงการพัฒนาด่านเศรษฐกิจพิเศษของกรมปศุสัตว์ การให้สิทธิประโยชน์ส่งเสริมการลงทุนในระดับสูงสุด ผ่อนปรนเงื่อนไขสำหรับ SMEs และกำหนดกิจการเป้าหมายสำหรับการลงทุน รวมทั้งผ่อนปรนเงื่อนไขการจัดตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวข้ามพรมแดนให้มีความสะดวกและถูกกฎหมายควบคู่ไปกับการตรวจและประกันสุขภาพเพื่อลดผลกระทบจากโรคติดต่อ การบริหารจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม เช่น โครงการลดและป้องกันปัจจัยเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษของกรมอนามัย การจัดตั้ง OSS ด้านการลงทุนและแรงงานซึ่งปัจจุบันเปิดให้บริการแล้วครบทุกพื้นที่ เพื่ออำนวยความสะดวกในการลงทุนประกอบกิจการ และการจัดหาพื้นที่ราชพัสดุเพื่อนำร่องการลงทุน ซึ่งปัจจุบันเอกชนและ กนอ. เช่าดำเนินกิจการแล้ว 5 พื้นที่จาก 8 พื้นที่ โดยเฉพาะเขตฯ สระแก้ว และเขตฯ สงขลา มีการก่อสร้างนิคมอุตสาหกรรมแล้วเสร็จ และมีนักลงทุนเข้าใช้พื้นที่ดำเนินกิจการแล้ว นอกจากนี้ ยังได้มีการฝึกอบรมฝีมือแรงงานและผู้ประกอบการประมาณ 10,000 คนต่อปีของกระทรวงแรงงาน และพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการผ่านโครงการกฎหมายเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา เพื่อให้เอกชนมีความพร้อมในการประกอบธุรกิจและขยายการลงทุน และการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ข้อมูลการประกอบธุรกิจแก่นักลงทุนและผู้ประกอบการ รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพอำเภอเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในระดับพื้นที่ โดยคาดว่าการดำเนินงานดังกล่าวจะช่วยสนับสนุนให้เกิดการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย ในการขับเคลื่อนการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนโครงการพัฒนาที่สำคัญทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมได้เริ่มทยอยแล้วเสร็จตั้งแต่ปี 2562 ซึ่งคาดว่าโครงการดังกล่าวจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและดึงดูดการลงทุนจากภาคเอกชนได้อย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ดี ในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่มีอย่างต่อเนื่อง และกระจายเป็นวงกว้าง ส่งผลให้มีนโยบาย/มาตรการการควบคุมการระบาดที่เข้มงวดขึ้นและการปิดกิจการบางประเภท อาทิ ร้านอาหาร โรงแรม ได้ส่งผลกระทบต่อการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการผลิตในภาคอุตสาหกรรมที่ต้องพึ่งพาแรงงานต่างด้าว และอุตสาหกรรมการบริการ และยังส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่ซึ่งต้องลดการเดินทางและการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ประเด็นดังกล่าวถือเป็นความท้าทายที่สำคัญของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลางและพื้นที่ในการสนับสนุนโครงการ/มาตรการที่จะช่วยเหลือให้ภาคเอกชนสามารถ

ดำเนินกิจการต่อไปได้ ซึ่งปัจจุบันมีมาตรการของหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ มาตรการช่วยเหลือภาคเอกชนของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สำหรับนิคมอุตสาหกรรมในเขตฯ สระแก้ว และสงขลา โดยยกเว้นค่าเช่าที่ดินและยกเว้นค่าบริการบำรุงรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกในปีแรก และช่วยเหลือประชาชนให้สามารถใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคได้ใกล้เคียงกับสถานการณ์ปกติมากที่สุด อย่างไรก็ดี การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เป็นโอกาสของกิจการบางประเภทที่ลงทุนในเขตฯ ซึ่งตรงกับความต้องการของตลาดโลกที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการผลิตถุงมือยางในเขตฯ สงขลา ซึ่งการรักษาและควบคุมคุณภาพและมาตรฐานของสินค้าและการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดโลกได้อย่างต่อเนื่องเป็นประเด็นที่สำคัญ ทั้งนี้ หากสามารถบริหารจัดการความท้าทายฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยสนับสนุนให้เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเกิดการขยายตัวของการลงทุนและกระตุ้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการบรรลุเป้าหมายแผนย่อย การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในระยะต่อไปควรมีการทบทวนกิจการเป้าหมายและสิทธิประโยชน์ให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคเอกชนและบริบทการพัฒนาของพื้นที่ที่เปลี่ยนแปลงไป เร่งรัดการลงทุนในพื้นที่พัฒนาโดยเฉพาะในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ตราด นครพนม และกาญจนบุรี และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและดึงดูดการลงทุนจากนักลงทุนในประเทศและต่างประเทศ ส่งเสริมให้เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแต่ละแห่งมีบทบาทในห่วงโซ่อุปทานในระดับภาค ประเทศ และระหว่างประเทศ พัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการประกอบธุรกิจและสนับสนุนให้เกิดการนำวัตถุดิบในพื้นที่มาแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้มากขึ้น ยกระดับคุณภาพการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีสูงขึ้น และพัฒนาศักยภาพของแรงงานในพื้นที่ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวตามสถานการณ์อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพื่อสนับสนุนให้ผู้ประกอบการในพื้นที่สามารถดำเนินกิจการได้อย่างต่อเนื่อง

090302

จ.3 THAILAND BOARD OF INVESTMENT

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

การลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

มูลค่าการลงทุนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเพิ่มขึ้น 10,000 ล้านบาท

การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนไม่เพียงจะสนับสนุนการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ หากแต่ยังช่วยยกระดับการลงทุนในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษให้เพิ่มสูงขึ้นอีกด้วย โดยมูลค่าการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ประกอบด้วย โครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (สกท.) และดำเนินการลงทุนแล้ว โครงการลงทุนของภาคเอกชนในพื้นที่พัฒนาซึ่งเป็นที่ราชพัสดุในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ การลงทุนในนิคมอุตสาหกรรม การจัดตั้งธุรกิจใหม่ และการลงทุนในกิจการที่ขอรับสิทธิประโยชน์จากกรมศุลกากร ซึ่งภาครัฐจำเป็นต้องพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษให้มีความพร้อมรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เพิ่มมากขึ้น และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุน/ผู้ประกอบการให้เข้ามาลงทุนในพื้นที่ตามเป้าหมาย โดยสนับสนุนปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนการพัฒนา อาทิ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดหาพื้นที่ราชพัสดุและบริหารจัดการให้เอกชนหรือการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) เช่าดำเนินกิจการ การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวอย่างเป็นระบบและการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน รวมทั้งการกำหนดมาตรการสนับสนุนจากภาครัฐ โดยเฉพาะมาตรการส่งเสริมการลงทุนและการให้สิทธิประโยชน์เพื่อสนับสนุนการประกอบกิจการ ตลอดจนการสร้างสภาพแวดล้อมที่อำนวยความสะดวกต่อการลงทุน เช่น การจัดตั้งและให้บริการศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ (OSS) ด้านการลงทุนและแรงงาน เป็นต้น ทั้งนี้ ในปี 2563 ที่ผ่านมามีประเด็นท้าทายสำคัญที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ การผลักดันให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติขึ้นใหม่เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนการดำเนินงานเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแทนคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ที่ถูกยกเลิกไป การครอบครองใช้ประโยชน์ที่ราชพัสดุของราษฎรในบางพื้นที่ และสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนของภาคเอกชน

090302

มูลค่าการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

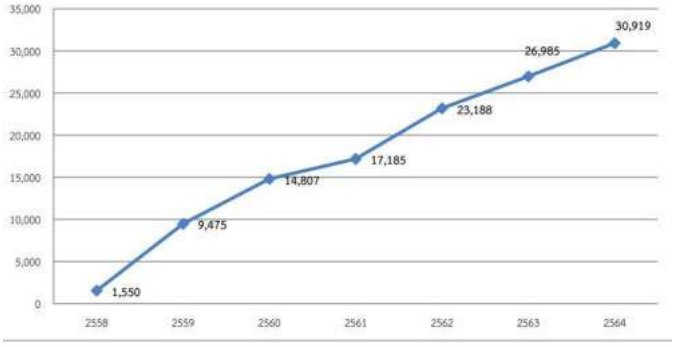

มูลค่าการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ปี 2558 – 2564 (ณ ก.ย.)

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ปัจจุบันการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนได้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดในปี 2565 แล้ว โดยในช่วงปี 2561-2564 มีมูลค่าการลงทุนเพิ่มขึ้นรวมประมาณ 16,112 ล้านบาท ประกอบด้วย การลงทุนที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจาก สกท. และเริ่มดำเนินการลงทุนแล้ว 6,315 ล้านบาท โครงการลงทุนของภาคเอกชนในพื้นที่พัฒนาซึ่งเป็นที่ราชพัสดุในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรีและนครพนม 2,105 ล้านบาท การลงทุนในนิคมอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วและสงขลา 1,960 ล้านบาท การจัดตั้งธุรกิจใหม่ 5,592 ล้านบาท และการจัดตั้งเขตปลอดอากรในเขตพัฒนาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก (ประเภทอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม) และคลังสินค้าทัณฑ์บนประเภทร้านค้าปลอดอากรในเมืองในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา ซึ่งขอรับสิทธิประโยชน์ของกรมศุลกากร 140 ล้านบาท โดยในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 เป็นโอกาสของกิจการบางประเภทที่ลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เช่น การผลิตถุงมือยางในเขตฯ สงขลา เนื่องจากมีความต้องการใช้ถุงมือยางในตลาดโลกเพิ่มขึ้น ส่งๆ1`ผลให้มีการขยายกำลังการผลิตในไทยเพื่อตอบสนองต่ออุปสงค์ดังกล่าว ซึ่งยังคงมีความต้องการต่อเนื่องในอีก 2-3 ปีข้างหน้า นอกจากนี้ การลงทุนในกิจการบางประเภทที่ดำเนินการในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนได้เชื่อมโยงและเกิดเป็นคลัสเตอร์การผลิตในพื้นที่มากขึ้น เช่น การผลิตชิ้นส่วนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งไปประกอบในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) การผลิตผลิตภัณฑ์จากน้ำตาล น้ำเชื่อม ขนมเค้ก ในเขตฯ สระแก้ว การผลิตถุงมือยางในเขตฯ สงขลา และการผลิตไฟฟ้าจากชีวมวลในเขตฯ หนองคาย ซึ่งในระยะต่อไปมีแนวโน้มที่จะเชื่อมโยงเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่อุปทานในระดับภูมิภาคและนานาชาติ จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคธุรกิจและเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการไทยให้มีบทบาทในตลาดการค้าระหว่างประเทศมากขึ้น

การดำเนินการที่ผ่านมา ในช่วงปี 2561-2564 รัฐบาลได้สนับสนุนการพัฒนาองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนมาอย่างต่อเนื่องเพื่อดึงดูดการลงทุนเข้ามาในพื้นที่ โดยเฉพาะการเร่งรัดพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญให้ได้มาตรฐานและเชื่อมโยงทั้งในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและพื้นที่โดยรอบ การให้สิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนในระดับสูง และการผ่อนปรนเงื่อนไขให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ได้รับสิทธิประโยชน์จากมาตรการส่งเสริมการลงทุนในเขตฯ อาทิ การกำหนดวงเงินลงทุนขั้นต่ำเพียง 500,000 บาท รวมทั้งการกำหนดมาตรการส่งเสริมการเช่าที่ดินในนิคมอุตสาหกรรมของ กนอ. เพื่อกระตุ้นให้เกิดการลงทุน เช่น ยกเว้นค่าเช่าที่ดินและค่าบำรุงรักษา

090302

สิ่งอำนวยความสะดวกในปีแรกที่เริ่มทำสัญญาเช่า นอกจากนี้ ยังได้จัดตั้งและเปิดให้บริการ OSS ด้านการลงทุนและแรงงานในเขตฯ ทั้ง 10 แห่ง บริหารจัดการแรงงานต่างด้าวแบบไป-กลับ และจัดหาพื้นที่ราชพัสดุเพื่อใช้เป็นพื้นที่พัฒนาสำหรับการลงทุนของภาคเอกชน รวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษอย่างต่อเนื่องผ่านสื่อมวลชนและสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ โดยในปี 2564 มีโครงการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย อาทิ โครงการก่อสร้างศูนย์เปลี่ยนถ่ายรูปแบบการขนส่งสินค้าเชียงของ (จังหวัดเชียงราย) ของกรมการขนส่งทางบก ซึ่งอำนวยความสะดวกให้ภาคเอกชนในการรวบรวมและกระจายสินค้า และเป็นศูนย์ให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ที่ดำเนินการพิธีการเกี่ยวกับการนำเข้าและส่งออกได้ในจุดเดียว เพื่อสนับสนุนการค้าและการขนส่งทางถนนตามแนวเส้นทาง R3A (เชียงราย-คุนหมิง) โครงการพัฒนาระบบไฟฟ้าเพื่อรองรับการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะที่ 2 ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคซึ่งเป็นการก่อสร้างสถานีไฟฟ้าในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน โครงการจัดทำแผนการตลาดและประชาสัมพันธ์เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ทั้งนี้ การดำเนินงานดังกล่าวได้สนับสนุนให้การลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเพิ่มขึ้น

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ปัจจุบันมีการจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (กพศ.) ภายใต้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. 2564 แล้วตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2564 อย่างไรก็ดี การขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนในช่วงที่สถานการณ์โควิด-19 ยังไม่คลี่คลาย เป็นความท้าทายที่สำคัญต่อการกระตุ้นให้การลงทุนในพื้นที่เขตฯ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการเร่งรัดภาคเอกชนที่ได้รับสิทธิพัฒนาที่ราชพัสดุในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนให้ดำเนินการลงทุนอย่างต่อเนื่อง และการตัดสินใจเข้ามาลงทุนของนักลงทุน/ผู้ประกอบการใหม่ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ รวมทั้งการขาดแคลนแรงงานเพื่อรองรับการลงทุนในเขตฯ นอกจากนี้ ในบางพื้นที่พัฒนาในเขตฯ ยังคงมีราษฎรอยู่ในพื้นที่ทำให้เอกชนและ กนอ. ยังไม่สามารถเข้าไปใช้ที่ราชพัสดุดังกล่าวเพื่อพัฒนาโครงการลงทุนได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การขับเคลื่อนการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนในระยะต่อไปควรเน้นส่งเสริมให้การลงทุนในพื้นที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยทบทวนมาตรการส่งเสริมการลงทุนและกิจการเป้าหมายในแต่ละเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และสถานการณ์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รวมทั้งสามารถแข่งขันได้ สนับสนุนให้กิจการที่ลงทุนในพื้นที่เกิดเป็นคลัสเตอร์การผลิตครบวงจรและเชื่อมโยงไปยังตลาดทั้งในและต่างประเทศ และควรเร่งรัดการดำเนินโครงการลงทุนของเอกชนผู้ได้รับสิทธิพัฒนาที่ราชพัสดุในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเพื่อให้เกิดการจ้างงานและกระตุ้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เชิงรุกผ่านช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายเพื่อสร้างความเข้าใจและความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนกลุ่มเดิมและขยายฐานนักลงทุนกลุ่มใหม่ ๆ ทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและประชาชนในพื้นที่

090303

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

เมืองในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่มากขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

จำนวนเมืองในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่ 1 เมือง (สงขลา)

การพัฒนาเมืองในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนให้เป็นเมืองน่าอยู่จะช่วยสนับสนุนการขับเคลื่อนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ของประเทศ สามารถรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการลงทุนทั้งจากในและต่างประเทศ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค และสาธารณูปการขั้นพื้นฐานที่สามารถส่งเสริมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งการดำเนินงานในช่วงปีที่ 1-5 เน้นการพัฒนาเมืองในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา โดยมีปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จ ประกอบด้วย ความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก การบริหารจัดการเชิงพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐาน การบริการสาธารณะที่เป็นระบบและเพียงพอ การสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาเมืองให้น่าอยู่มากขึ้น ทั้งนี้ ในปี 2563 ที่ผ่านมามีประเด็นท้าทายสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ การวางและจัดทำผังเมืองรวมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลาที่ยังไม่แล้วเสร็จ และการเผชิญกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ยังไม่คลี่คลาย

090303

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ณ ปี 2564 มีความเป็นไปได้ในการบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดในปี 2565 ค่อนข้างสูง เนื่องจากภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องได้บูรณาการการพัฒนาเมืองในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา (สะเดา) ให้เป็นเมืองน่าอยู่มากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ด้วยการจัดทำและพัฒนาตามผังเมืองสะเดา ยกระดับคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญให้ได้มาตรฐาน และเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะอย่างครอบคลุมและทั่วถึง รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่นในเรื่องความมั่นคงปลอดภัยในพื้นที่ ตลอดจนการสนับสนุนให้เมืองสะอาดและมีสิ่งแวดล้อมที่ดี นอกจากนี้ยังได้นำแนวคิดและเกณฑ์ประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนไปใช้เป็นเครื่องมือกำหนดทิศทางการพัฒนาเมืองไปสู่เป้าหมายและยกระดับมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน จึงทำให้ เทศบาลเมืองสะเดา ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ อันดับ 2 เทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืน ประเภทเทศบาลเมือง ในการประเมินสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ประจำปี 2562 และผ่านการประเมินระดับความเป็นเมืองน่าอยู่คู่อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ประจำปี 2563 ระดับ 1 : ระดับส่งเสริม (SAR Score) และปี 2563 – 2565 ระดับ 2 : ระดับทองแดง (Bronze Level) และ เทศบาลตำบลสำนักขาม ได้ผ่านการประเมินระดับความเป็นเมืองน่าอยู่คู่อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ประจำปี 2563 ระดับ 1 : ระดับส่งเสริม (SAR Score) และปี 2563 – 2565 ระดับ 2 : ระดับทองแดง (Bronze Level) โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ดี ปัจจุบันทุกประเทศทั่วโลกได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพเมืองให้มีความสามารถในการปรับตัวเพื่อรองรับสถานการณ์ต่างๆ ในอนาคต ซึ่งมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรง และคาดการณ์ได้ยาก เช่น สถานการณ์ด้านภัยพิบัติ ด้านสาธารณสุข และด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นต้น โดยในการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองเพื่อรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้อย่างทันท่วงที จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาคีการพัฒนาในระดับท้องถิ่นในการร่วมกันวางแผนและขับเคลื่อนการพัฒนาในลักษณะบูรณาการ เพื่อเตรียมความพร้อมของเมืองให้สามารถรับมือกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบกับเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งจะช่วยเพิ่มโอกาสในการได้รับประโยชน์จากการพัฒนา สามารถลดผลกระทบที่จะเกิดกับประชาชนและทรัพยากรในเขตเมืองได้ รวมทั้งจะช่วยสนับสนุนการพัฒนาเมืองให้น่าอยู่มากยิ่งขึ้น

การดำเนินการที่ผ่านมา ในช่วงปี 2561-2564 หน่วยงานทั้งส่วนกลางและในพื้นที่ได้ร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลาให้น่าอยู่มากขึ้นอย่างต่อเนื่องจนมีความก้าวหน้ามาเป็นลำดับ โดยมีผลการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีประสิทธิภาพและครอบคลุม เพื่อรองรับการเจริญเติบโตของเมืองทั้งด้านคมนาคมขนส่ง ด่านศุลกากร สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ และนิคมอุตสาหกรรม รวมถึงระบบการจัดการน้ำ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการเชิงพื้นที่เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น การพัฒนาระบบบริการสาธารณะต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการศึกษา สาธารณสุข และสวัสดิการให้ครอบคลุมและตอบสนองความต้องการได้อย่างทั่วถึง การเสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้อยู่อาศัย นักลงทุน ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว และการสร้างสภาพแวดล้อมของเมืองให้น่าอยู่อาศัย สะอาด และสวยงาม โดยเฉพาะการจัดการขยะและมลพิษและการปรับภูมิทัศน์เมืองให้มีพื้นที่สาธารณะและพื้นที่สีเขียว นอกจากนี้ ในการพัฒนาเมืองสู่ความน่าอยู่คู่อุตสาหกรรมเชิงนิเวศในเขตฯ สงขลามีการดำเนินกิจกรรมที่สำคัญซึ่งเน้นการพึ่งพาตนเองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับภาคีการพัฒนาในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะ การอนุรักษ์พื้นที่สีเขียว **ป่าเขาเล่** โดยการดำเนินงานดูแลรักษาพื้นที่ป่าเขาเล่เชิงบูรณาการ พื้นที่ประมาณ 324 ไร่ และพัฒนา

พื้นที่ฯ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งช่วยแก้ปัญหาการบุกรุกป่าไม้ รวมทั้งมีกิจกรรมปลูกป่าเพิ่ม ค่ายเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ฯลฯ ทั้งนี้ ยังได้ต่อยอดเป็นแหล่งเรียนรู้ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืนในชุมชน และสร้างนวัตกรรมการจัดการและพัฒนาพื้นที่สีเขียว และ **สำนักขามเมืองสะอาด** โดยการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย และแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมผ่านการสร้างกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน และการจัดตั้งองค์กรชุมชนในการจัดการขยะ เพื่อร่วมกันลดปริมาณขยะมูลฝอยด้วยการคัดแยกขยะจากครัวเรือนตามหลัก 3Rs และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น ทั้งนี้ ยังได้ต่อยอดกิจกรรมการจัดการขยะภายในสถานประกอบการโดยนำขยะเศษวัสดุจากสถานประกอบการไปใช้ประโยชน์ และสร้างนวัตกรรมการแปรรูปขยะลูกมะพร้าวสดจากร้านอาหารในพื้นที่

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ความต่อเนื่องของนโยบายการพัฒนาของเทศบาลเมืองสะเดาโดยเฉพาะในด้านการจัดการความสะอาดและสิ่งแวดล้อมเป็นประเด็นท้าทายสำคัญที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองสะเดาให้น่าอยู่อย่างยั่งยืน ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ยังไม่คลี่คลาย ทำให้ประชาชนในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลาซึ่งมีพื้นที่ติดชายแดนประเทศมาเลเซียมีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อโควิด-19 จึงจำเป็นต้องมีการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคอย่างจริงจัง เพื่อแก้ไขปัญหาและบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้การวางและจัดทำผังเมืองรวมในเขตฯ สงขลาเพื่อบังคับใช้เป็นกฎหมายมีกระบวนการที่ต้องใช้เวลาในการดำเนินงาน โดยปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนจัดทำเอกสารประกอบการยกร่างประกาศกระทรวงมหาดไทย (ขั้นตอนที่ 7 จากทั้งหมด 8 ขั้นตอนของกรมโยธาธิการและผังเมือง) ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือและประสานการดำเนินงานอย่างใกล้ชิดในการขับเคลื่อนการพัฒนาในมิติต่างๆเพื่อสนับสนุนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลาให้เป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนและสามารถปรับตัวต่อสถานการณ์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยผลักดันให้มีการดำเนินโครงการสำคัญอย่างต่อเนื่องตามผังเมืองที่บังคับใช้ในแต่ละพื้นที่ สอดคล้องกับทิศทางของการพัฒนาและความต้องการของประชาชน โดยควรสนับสนุนการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค/สาธารณูปการขั้นพื้นฐานให้ครอบคลุมและมีคุณภาพดี การพัฒนาระบบสาธารณสุขให้ได้มาตรฐาน การพัฒนาสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ของชุมชนให้สวยงาม การพัฒนาระบบจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลให้มีประสิทธิภาพและครบวงจร การควบคุมและป้องกันมลพิษต่างๆ และการสร้างจิตสำนึกการรักษาสิ่งแวดล้อมในทุกครัวเรือน และการพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและสร้างรายได้ให้ประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งพัฒนาการศึกษาทุกรูปแบบให้มีคุณภาพดี ตลอดจนเสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนให้ครอบคลุมในทุกพื้นที่ นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องเร่งรัดการจัดทำผังเมืองรวมในเขตฯ สงขลาให้แล้วเสร็จเพื่อเป็นกรอบแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตฯ สงขลาให้สนับสนุนการเป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ | ประเด็นที่ 10

10 การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม

"พัฒนาคนไทยในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีคุณภาพ
ด้วยการปลูกฝังค่านิยมวัฒนธรรมที่พึงประสงค์"

จ.1

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (10) การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม
มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยให้มีความสมบูรณ์ ด้วยการปลูกฝังค่านิยมวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ให้กับคนไทยในทุกช่วงวัย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติในการพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยในช่วงที่ผ่านมากระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่หลั่งไหลเข้าสู่ประเทศไทย อาทิ เทคโนโลยีและสื่อที่มีอิทธิพลมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว กว้างขวาง ซึ่งยังคงเป็นประเด็นที่มีความท้าทายต่อการสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมอันพึงประสงค์เป็นอย่างมาก ดังนั้นจึงต้องอาศัยกลไกการมีส่วนร่วมและการบูรณาการการทำงานร่วมกันจากทุกภาคส่วนในสังคมนอกเหนือจากหน่วยงานภาครัฐเพียงอย่างเดียว โดยแผนแม่บทประเด็นนี้ มีเป้าหมายระดับประเด็นที่กำหนดให้ **คนไทยมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และมีความรัก และภูมิใจในความเป็นไทยมากขึ้น นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต สังคมไทยมีความสุขและเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศมากขึ้น**

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

100001 คนไทยมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และมีความรัก และภูมิใจในความเป็นไทยมากขึ้น นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต สังคมไทยมีความสุขและเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศมากขึ้น

จ.2

ปี 2562 — ปี 2563 — ปี 2564

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ดัชนีคุณธรรม 5 ประการ เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 จากปีฐาน

จากสถานการณ์คุณธรรม ของคนไทยวัยทำงาน ช่วงอายุ 25-40 ปี ประจำปี 2564 ที่จัดทำโดยศูนย์คุณธรรม มีการสำรวจข้อมูล 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความพอเพียง ด้านวินัยรับผิดชอบ ด้านความกตัญญู ด้านสุจริต และด้านจิตอาสา จากผลสำรวจทั้ง 5 ด้านส่วนใหญ่ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (4.51-5.50 จากค่าเฉลี่ยเต็ม 6.00) อย่างไรก็ตามพบว่า ด้านความมีวินัยรับผิดชอบเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คืออยู่ที่ค่าเฉลี่ย 4.18 ซึ่งจัดอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในด้านอื่นๆ ได้แก่ ด้านความพอเพียง ด้านความกตัญญู ด้านสุจริต และด้านจิตอาสา มีคะแนนเฉลี่ย 4.61/5.11/ 4.49 และ 4.77 ตามลำดับ ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก

การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม

การดำเนินงานในระยะต่อไปเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม มีความท้าทายอยู่หลายประการ อาทิ การบูรณาการการทำงานทั้งภายในและระหว่างหน่วยงานอย่างเป็นระบบเพื่อลดความซ้ำซ้อนของโครงการ รวมทั้งการสร้างวิถีชีวิตคุณธรรมให้กับคนในทุกช่วงวัยยังคงมีอยู่อย่างจำกัดเนื่องจากที่ผ่านมามักมุ่งเน้นการปลูกฝังคุณธรรมเฉพาะในวัยเด็ก ดังนั้นในระยะต่อไปจึงต้องพัฒนาคุณธรรมทั้งในผู้ใหญ่และในเด็กควบคู่กันไปโดยเฉพาะในด้านความมีวินัยรับผิดชอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด นอกจากนี้ความท้าทายเชิงพื้นที่และช่องทางการสื่อสารอันเป็นผลจากการเติบโตของสื่อออนไลน์ที่หลากหลายยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งโครงการในปีที่ผ่านมามุ่งเน้นไปที่การจัดทำฐานข้อมูลดิจิทัล แต่การดำเนินการเชิงรุกเพื่อปรับเปลี่ยนค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรมที่สอดคล้องกับรูปแบบและช่องทางการสื่อสารของสื่อและชุมชนออนไลน์ที่หลากหลายนั้นยังมีอยู่อย่างจำกัด ยิ่งเป็นการสะท้อนว่าภาคส่วนที่เกี่ยวข้องยังคงต้องเร่งดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว และนับว่าเป็นประเด็นที่มีความท้าทายต่อการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดให้ “คนไทยมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงามและมีความรัก และภูมิใจในความเป็นไทยมากขึ้น นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต สังคมไทยมีความสุขและเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศมากขึ้น”

แผนแม่บทฯ ประเด็น (10) การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม

ประกอบด้วย 3 เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย โดยมีสถานะการบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1) กับเป้าหมายระดับประเด็น (Y2)

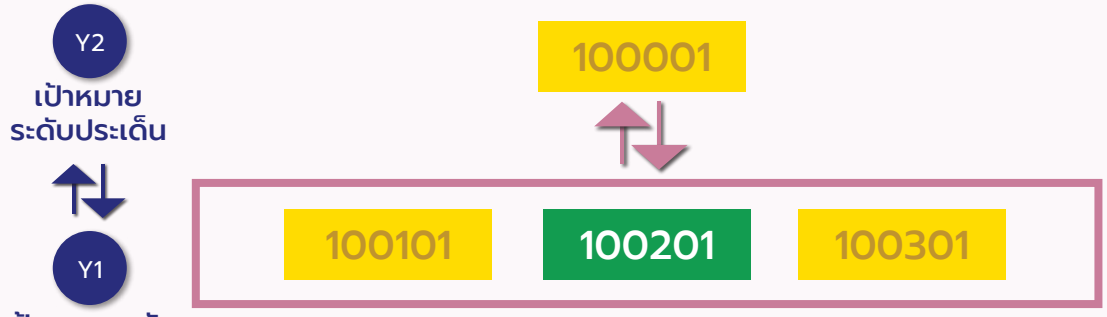

*สถานะการบรรลุเป้าหมายประจำปี 2564

100101

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความพร้อมในทุกมิติตามมาตรฐานและสมดุลทั้งด้านสติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม มีจิตวิญญาณที่ดี เข้าใจในการปฏิบัติตนปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น **กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 ประชากรอายุ 13 ปีขึ้นไป มีกิจกรรมการปฏิบัติตนที่สะท้อนการมีคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มขึ้น ร้อยละ 5 ต่อปี**

ซึ่งการประเมินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของประชากรไทยในด้านการมีจิตสาธารณะมีความก้าวหน้ามากขึ้น อย่างไรก็ตาม ในมิติความซื่อสัตย์สุจริตที่สะท้อนผ่านดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) ขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ ประเทศไทยถูกลดอันดับลงจากอันดับที่ 101 เมื่อปี 2562 เป็นอันดับที่ 104 ซึ่งพิจารณาแล้วแสดงให้เห็นถึงสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย

100201

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

ภาคธุรกิจมีบทบาทสำคัญในการลงทุนเพื่อสังคมเพิ่มขึ้น **กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 จำนวนธุรกิจที่เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคม จำนวน 50 บริษัทโดยในปี 2564**

ประเทศไทยมีธุรกิจที่เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคม จำนวน 148 องค์กร ซึ่ง**บรรลุตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้แล้ว**

100301

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

สื่อในสังคมไทยมีความเข้มแข็ง สามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ประชาชนในสังคม ทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ปลอดภัย และสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น **กำหนดค่าเป้าหมายระดับความสำเร็จของการสร้างความรับรู้ ความตระหนักและการใช้สื่ออย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์ของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ร้อยละ 70**

ซึ่งเทียบเคียงจากข้อมูลสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศของไทย ข้อมูลล่าสุด ณ ปี 2563 อยู่ที่ 72.3คะแนน จัดอยู่ในระดับที่ดี อย่างไรก็ตามหากพิจารณาจากการประเมินของ OECD 2021 กลับพบว่าความสามารถในการรับมือกับ Fake News และข้อมูลข่าวสารที่ผิดพลาดของเด็กอายุ 15 ปีจากทั่วโลก เด็กไทยมีศักยภาพต่ำมากในเรื่องนี้ โดยอยู่ในอันดับ 76 จาก 77 ประเทศทั่วโลกที่ OECD ทำการประเมิน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**

การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม

100101

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และการเสริมสร้างจิตสาธารณะและการเป็นพลเมืองที่ดี

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความพร้อมในทุกมิติตามมาตรฐานและสมดุลทั้งด้านสติปัญญา คุณธรรมจริยธรรม มีจิตวิญญาณที่ดี เข้าใจในการปฏิบัติตน ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ประชากรอายุ 13 ปี ขึ้นไป มีกิจกรรมการปฏิบัติตนที่สะท้อนการมีคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มขึ้น ร้อยละ 5 ต่อปี

การพัฒนาให้คนไทยมีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความพร้อมในทุกมิติ และสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้นั้น จำเป็นต้องวางรากฐานการพัฒนาที่สมดุลทั้งด้านสติปัญญาและคุณธรรมจริยธรรมตั้งแต่วัยเยาว์ เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกการเป็นพลเมืองที่ดี มีจิตสาธารณะ ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ผ่านการเสริมสร้างศักยภาพของสถาบันทางสังคมที่สำคัญ อาทิ การส่งเสริมให้ครอบครัวมีความพร้อมในการปลูกฝังคุณธรรม การจัดให้มีพื้นที่และกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมและวัฒนธรรมในระดับชุมชน การจัดการเรียนการสอนทั้งในและนอกสถานศึกษาที่สอดแทรกการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และการมีจิตสาธารณะรวมทั้งสร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางศาสนา และส่งเสริมองค์กรคุณธรรมและการสร้างต้นแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมให้คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งนี้ การดำเนินการที่ผ่านมายังมีความท้าทายในประเด็นสำคัญ คือ การบูรณาการการทำงานอย่างเป็นระบบเพื่อลดความซ้ำซ้อนของโครงการทั้งภายในและระหว่างหน่วยงาน รวมถึงการติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์ อีกทั้งการเติบโตของสื่อออนไลน์ในรูปแบบที่หลากหลายส่งผลให้เกิดความท้าทายในเชิงพื้นที่และช่องทางการสื่อสาร ตลอดจนการสร้างค่านิยมอันพึงประสงค์ร่วมกันระหว่างคนต่างช่วงวัยที่มีความหลากหลายทางความคิดเพื่อให้สังคมไทยอยู่ร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์

100101

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย จากการประเมินระดับการพัฒนามนุษย์ของประเทศไทยผ่านดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index: HDI) ที่จัดทำโดยโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) พบว่า ประเทศไทยมีพัฒนาการที่ดีขึ้นและถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีระดับการพัฒนามนุษย์สูง โดยมีค่า HDI ในปี 2562 เท่ากับ 0.777 เพิ่มขึ้นจาก 0.772 ในปีก่อนหน้า นอกจากนี้ ในการประเมินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของประชากรไทยในด้านการมีจิตสาธารณะ รวมถึงการพัฒนาทักษะทางการเงินและการสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงินที่ดี มีความก้าวหน้ามากขึ้น โดยข้อมูลในรายงานสถานการณ์คุณธรรม ปี 2564 ของศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) สะท้อนให้เห็นว่าภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม องค์กรศาสนา และสถาบันการศึกษา เข้ามามีบทบาทเชิงรุกมากขึ้นในการมีจิตอาสาช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่อบรรเทาผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในช่วงปีที่ผ่านมา อีกทั้งผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทยปี 2563ที่จัดทำโดยธนาคารแห่งประเทศไทยและสำนักงานสถิติแห่งชาติ[1] บ่งชี้ว่าคนไทยมีระดับทักษะทางการเงินทั้ง 3 ด้าน (ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน) ดีขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 71.0 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 66.2 ในปี 2561 ซึ่งหากพิจารณาข้อมูลด้านการบริหารจัดการเงินให้พร้อมรับมือกับทุกสถานการณ์ พบว่าร้อยละ 74.7 ของคนไทยมีเงินออม แต่ยังมีความท้าทายในการบริหารจัดการเงินให้เพียงพอกับรายจ่ายและภาระผ่อนหนี้ และการออมเงินเผื่อฉุกเฉินอย่างเพียงพอ อย่างไรก็ตาม ในมิติความซื่อสัตย์สุจริตที่สะท้อนผ่านดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) ขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ ประเทศไทยถูกลดอันดับลงจากอันดับที่ 101 เมื่อปี 2562 เป็นอันดับที่ 104 จาก 180 ประเทศ ในปี 2563 โดยประเทศไทยได้คะแนน 36 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลกที่ 43 คะแนน

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในช่วงปี 2564 หน่วยงานของรัฐได้ดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายดังกล่าวในการพัฒนาให้คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณธรรมและจริยธรรม โดยใช้กลไกทางสังคมที่สำคัญ เช่น ครอบครัว ชุมชน สถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ สถาบันทางศาสนา และองค์กรส่งเสริมคุณธรรม รวมทั้งการประสานความร่วมมือของภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ซึ่งมีโครงการสำคัญที่ทำในระดับครอบครัว อาทิ การสื่อสารในครอบครัวเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาธิปไตย และการส่งเสริมเครือข่ายครอบครัวคุณธรรม โครงการสำคัญที่ทำในระดับชุมชน อาทิ การส่งเสริมและเผยแพร่ค่านิยมและวัฒนธรรมความเป็นไทย และโครงการพลังบวร : ชุมชนคุณธรรม ลานธรรม ลานวิถีไทย โครงการสำคัญที่ทำผ่านสถานศึกษา อาทิ การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โดยปลูกฝัง อบรม บ่มเพาะอุปนิสัยให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ “อยู่อย่างพอเพียง” โครงการโรงเรียนคุณธรรม และการพัฒนายุวทูตความดีสู่วิถีพลเมืองโลกในศตวรรษที่ 21 โครงการสำคัญที่ทำผ่านสถาบันทางศาสนา อาทิ โครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โครงการศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิด และโครงการสำคัญในลักษณะเครือข่ายความร่วมมือในการขับเคลื่อนร่วมกัน อาทิ โครงการสมัชชาคุณธรรม ที่มีการจัดเวทีสมัชชาคุณธรรมในระดับพื้นที่จังหวัดนำร่องใน 4 ภูมิภาค และสมัชชาคุณธรรมระดับชาติที่สร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการส่งเสริมคุณธรรมของสังคมไทยรวม 385 องค์กร

[1] https://www.bot.or.th/Thai/PressandSpeeches/Press/2021/Pages/n7764.aspx

การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม

100101

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย หน่วยงานภาครัฐมีการดำเนินการเพื่อมุ่งปลูกฝังค่านิยมและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผ่านโครงการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม การดำเนินการยังมีประเด็นท้าทายในด้านการบูรณาการการทำงานทั้งภายในและระหว่างหน่วยงานอย่างเป็นระบบเพื่อลดความซ้ำซ้อนของโครงการ รวมถึงการติดตามและประเมินผลที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยเฉพาะข้อมูลสถานการณ์ทางสังคมและดัชนีตัวชี้วัดคุณธรรม ๕ ประการ นอกจากนี้ ความท้าทายเชิงพื้นที่และช่องทางการสื่อสารอันเป็นผลจากการเติบโตของสื่อออนไลน์ที่หลากหลายยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องซึ่งโครงการในปีที่ผ่านมามุ่งเน้นไปที่การจัดทำฐานข้อมูลดิจิทัล แต่การดำเนินการเชิงรุกเพื่อปรับเปลี่ยนค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรมที่สอดคล้องกับรูปแบบและช่องทางการสื่อสารของสื่อและชุมชนออนไลน์ที่หลากหลายนั้นยังมีอยู่อย่างจำกัด

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินการในระยะต่อไปเพื่อพัฒนาให้คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และมีความพร้อมในทุกมิติ ควรมุ่งเน้นการดำเนินการโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์และหลักฐานเชิงประจักษ์ โดยควรวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อนำไปปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและเกิดประสิทธิผลสูงสุด รวมถึงการส่งเสริมศักยภาพของกลไกทางสังคมและผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อขับเคลื่อนและขยายผลการดำเนินการอาทิ การพัฒนาศักยภาพกลไกการทำงานด้านครอบครัวการพัฒนาผู้นำชุมชน บุคคลและองค์กรต้นแบบด้านคุณธรรมและวัฒนธรรม ตลอดจนการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการพัฒนารูปแบบและช่องทางการสื่อสารให้หลากหลายและทันต่อสถานการณ์และความสนใจของคนในสังคมมากยิ่งขึ้น

100201

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์จากภาคธุรกิจ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ภาคธุรกิจมีบทบาทสำคัญในการลงทุนเพื่อสังคมเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

จำนวนธุรกิจที่เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคม จำนวน 50 บริษัท

การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรม ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ผ่านกลไกและสถาบันทางสังคมในการปลูกฝังค่านิยมวัฒนธรรม ความซื่อสัตย์ วินัย คุณธรรม จริยธรรม การมีจิตสาธารณะ จิตอาสา รวมทั้งตระหนักถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการอุปโภคบริโภคเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยในภาคธุรกิจต้องดำเนินธุรกิจอย่างมีธรรมาภิบาล และเป็นมิตรกับทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมบนหลักของการมีส่วนร่วม มีความรับผิดชอบต่อสังคม คนทุกคนในบริษัท และเปลี่ยนจากการเน้นผลตอบแทนสูงสุดของผู้ถือหุ้น เป็นผลประโยชน์ต่อส่วนรวม อย่างยั่งยืนรวมทั้งลงทุนพัฒนาด้านสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ขณะที่ภาครัฐต้องยกระดับมาตรการทั้งทางด้านภาษี และมาตรการทางการเงิน และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการลงทุนทางสังคมมากขึ้น อาทิ การพัฒนาฐานข้อมูลกลางเพื่อแก้ปัญหาทางสังคม และการพัฒนากฎระเบียบและกฎหมาย เพื่อจูงใจให้ภาคธุรกิจปรับเปลี่ยนแนวคิด รูปแบบการดำเนินธุรกิจ และการลงทุนเพื่อการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันจำนวนธุรกิจเพื่อสังคมได้เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากจนสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้แล้ว และภาคเอกชนโดยเฉพาะบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มีความตื่นตัวในการประกอบธุรกิจตามแนวคิด “การดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน” (Environmental Social Governance หรือ ESG) และมีการจัดทำรายงานความยั่งยืน เปิดเผยต่อผู้ถือหุ้นและนักลงทุนมากขึ้น

100201

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ในปี 2562 มีจำนวนธุรกิจที่เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมทั้งหมด 125 แห่ง และเพิ่มขึ้นเป็น 137 แห่ง ในปี 2563 โดยในปี 2564 มีวิสาหกิจเพื่อสังคมรวมทั้งสิ้น 148 องค์กร (ข้อมูล ณ เดือนกุมภาพันธ์ 2564) ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาชุมชน รักษาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการศึกษา และพัฒนาสุขภาพและความอยู่ดีกินดี ตามลำดับ ผ่านการดำเนินงานในอุตสาหกรรมที่หลากหลาย ได้แก่ เกษตรกรรม ปศุสัตว์ และประมง ร้อยละ 15.8 การศึกษา ร้อยละ 12.3 และสุขภาพและบริการสังคม ร้อยละ 11.6[1] ความท้าทายที่สำคัญในการพัฒนาวิสาหกิจเพื่อสังคมให้เติบโตและสามารถสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อสังคมอาทิ ข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งทุนทั้งเงินกู้และเงินลงทุน และการขาดความเข้าใจในกลุ่มประชาชนและผู้บริโภค และโมเดลการดำเนินธุรกิจที่ยังไม่สามารถดึงดูดการลงทุนได้ ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบกับการจัดอันดับประเทศที่เหมาะกับการเป็นผู้ประกอบการทางสังคมปี 2562 ที่จัดอันดับทั้งหมด 40 ประเทศ โดย Thomson Reuters Foundation ซึ่งประเมินใน 6 ด้าน ประกอบด้วย การสนับสนุนจากภาครัฐ ความน่าดึงดูดแรงงานทักษะสูง ความเข้าใจของประชาชนทั่วไปต่อผู้ประกอบการทางสังคม ความสามารถในการหารายได้ของผู้ประกอบการทางสังคม การได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง และการเข้าถึงแหล่งทุน พบว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 24 ในปี 2562 จากอันดับที่ 29 ในปี 2559 โดยการสนับสนุนจากภาครัฐ อยู่ในอันดับที่ 9 ความน่าดึงดูดแรงงานทักษะสูง อยู่ในอันดับที่ 30 ความเข้าใจของประชาชนทั่วไปต่อผู้ประกอบการทางสังคม อยู่ในอันดับที่ 18 ความสามารถในการหารายได้ของผู้ประกอบการทางสังคมอยู่ในอันดับที่ 15 การได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง อยู่ในอันดับที่ 23 และการเข้าถึงแหล่งทุนอยู่ในอันดับที่ 14 ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจของรายงานสภาพการณ์ธุรกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย (STATE OF SOCIAL ENTERPRISE IN THAILAND) ที่พบว่าข้อจำกัดในการดำเนินวิสาหกิจเพื่อสังคม คือ การเข้าถึงแหล่งทุนโดยเฉพาะการบริหารจัดการกระแสเงินสด (cash flow) ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 34.3 และความตระหนักถึงความสำคัญของประชาชนต่อบทบาทของวิสาหกิจเพื่อสังคม[2]

จำนวนวิสาหกิจเพื่อสังคมตั้งแต่ปี 2561 - 2564

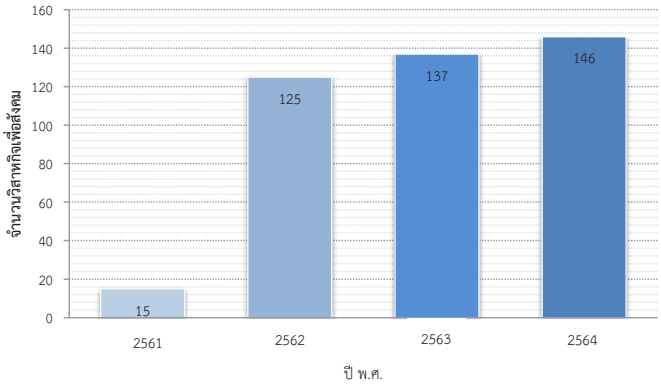

ที่มา: https://www.sethailand.org/resource/summary-state-of-social-enterprise-in-thailand/

จำนวนวิสาหกิจเพื่อสังคมตั้งแต่ปี 2561 - 2564

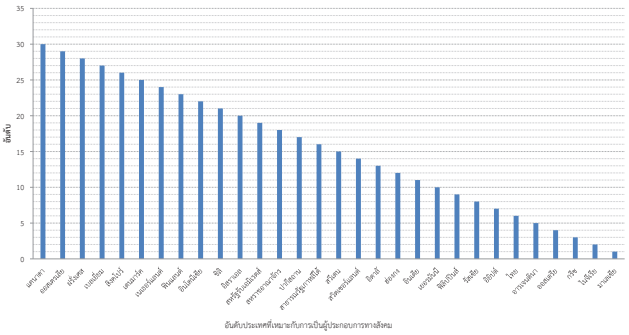

ที่มา: https://poll2019.trust.org/

[1] https://www.sethailand.org/resource/summary-state-of-social-enterprise-in-thailand/

[2] (https://issuu.com/sethailand/docs/state_of_social_ enterprise _in_thailand_2020)

100201

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในช่วงปีงบประมาณ 2564 ที่ผ่านมาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการพัฒนากลไกที่เป็นปัจจัยสำคัญตามที่กำหนดไว้ในห่วงโซ่คุณค่าของประเทศไทย (Final Value Chain Thailand) เพื่อเป็นการขับเคลื่อนไปสู่การบรรลุเป้าหมาย **ภาคธุรกิจมีบทบาทสำคัญในการลงทุนเพื่อสังคมเพิ่มขึ้น** โดยเฉพาะการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการลงทุนเพื่อสังคม อาทิ การผลักดันกฎระเบียบ/กฎหมายลำดับรองภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. 2562 นอกจากนี้ ได้มีการดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้ภาคธุรกิจคำนึงถึงความรับผิดชอบในด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) สังคม (Social) และธรรมาภิบาล (Governance) หรือ ESG อาทิ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ได้มีโครงการการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาตลาดทุนเพื่อความยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ตลาดทุนไทยเป็นตลาดทุนที่ยั่งยืนทั้งระบบและสร้างผลกระทบเชิงบวกให้แก่สังคมโดยรวม ผ่านการส่งเสริมผู้ระดมทุนให้เห็นถึงประโยชน์และความเสี่ยงจากปัจจัยด้าน ESG ต่อการประกอบธุรกิจ ตลอดจนการผลักดันให้ผู้ลงทุนตระหนักและคำนึงถึงผลจากปัจจัยด้าน ESG ที่จะกระทบต่อผลการดำเนินงานของกิจการและส่งผลต่อผลตอบแทนในการลงทุน เป็นต้น

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินการที่ผ่านมาทำให้มีจำนวนธุรกิจเพื่อสังคมเพิ่มขึ้นจำนวนมาก และภาคส่วนต่าง ๆ เกิดความตื่นตัวในการยกระดับมาตรฐานในการประกอบธุรกิจมากขึ้น แต่ผู้ประกอบการวิสาหกิจเพื่อสังคมส่วนใหญ่ยังคงประสบปัญหาการเข้าถึงแหล่งทุน และการขาดความตระหนักของประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมในการบริโภคสินค้าและบริการ รวมทั้งผลกระทบเชิงบวกที่เกิดขึ้นกับธุรกิจเกี่ยวเนื่องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตลอดห่วงโซ่ธุรกิจ ขณะที่การพัฒนาค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ในภาคธุรกิจขนาดใหญ่อยู่ที่การผนวก ESG ให้เป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์องค์กร การปรับเปลี่ยนโมเดลการดำเนินธุรกิจให้สามารถสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และ ชุมชน ส่วนรวมและการมีส่วนร่วมของพนักงาน คู่ค้า นักลงทุน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ตลอดห่วงโซ่อุปทาน[3] (Thomson Reuters Foundation 2562) ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินงานระยะต่อไปควรให้ความสำคัญกับการเร่งพัฒนาขีดความสามารถและบูรณาการแนวคิดการลงทุนและพัฒนาทางสังคมให้เป็นส่วนหนึ่งของดำเนินธุรกิจในทุกขั้นตอน ตลอดห่วงโซ่ธุรกิจอย่างยั่งยืนมากขึ้น ควบคู่กับการเร่งสร้างความตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของการลงทุนในกลุ่มนักลงทุนรายย่อยในธุรกิจที่ดำเนินงานตามหลัก ESG นอกจากนี้ ควรต้องให้ความสำคัญกับการสร้างผู้ประกอบการวิสาหกิจเพื่อสังคมผ่านการพัฒนาแนวคิดและทักษะการเป็นผู้ประกอบการในสถาบันการศึกษาทั้งในระดับขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาเพื่อผลิตคนรุ่นใหม่ที่มีทักษะสูงเพื่อยกระดับการดำเนินงานวิสาหกิจเพื่อสังคมให้มีประสิทธิภาพ มีความหลากหลาย สามารถสร้างผลกระทบเชิงบวกในสังคมในมิติต่าง ๆ มีขีดความสามารถในการสื่อสารผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นในวงกว้างเพื่อให้เกิดการลงทุนทางสังคมอย่างยั่งยืน โดยภาครัฐควรพัฒนามาตรการลดหย่อนภาษีเพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบการรายใหญ่เพิ่มบทบาทในการบ่มเพาะผู้ประกอบการวิสาหกิจเพื่อสังคมที่อยู่ในช่วงเริ่มต้นของการดำเนินงาน การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่นักลงทุนบุคคล และการขยายแหล่งเงินทุนให้ธุรกิจเพื่อสังคมสามารถเข้าถึงได้มากขึ้น ตลอดจนสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและรูปแบบการดำเนินงานของวิสาหกิจเพื่อสังคมในวงกว้าง เพื่อสนับสนุนการบริโภคสินค้าและบริการของวิสาหกิจเพื่อสังคม

[3] https://poll2019.trust.org/country/?id=thailand

การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม

100301

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

สื่อในสังคมไทยมีความเข้มแข็ง สามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ประชาชนในสังคม ทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ปลอดภัยและสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ระดับความสำเร็จของการสร้างความรับรู้ ความตระหนัก และการใช้สื่ออย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์ของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ร้อยละ 70

ในปัจจุบันสื่อและสื่อสารมวลชนนับเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อการหล่อหลอมทัศนคติ ค่านิยมและพฤติกรรมของคนในสังคม ดังนั้น ในการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรมเพื่อให้คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ จึงต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมประชาชนให้มีความรู้เท่าทันสื่อและใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ ตลอดจนพัฒนาช่องทางเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่สร้างสรรค์ ถูกต้อง เชื่อถือได้ และเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละช่วงวัย โดยการดำเนินการที่ผ่านมายังมีความท้าทายอยู่มากเนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว นำมาซึ่งปรากฏการณ์ Digital Disruption ที่ทำให้ช่องทางการเข้าถึงสื่อของคนในสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก สื่อกระแสหลักได้รับความนิยมน้อยลง จึงทำให้หน่วยงานภาครัฐยากต่อการเฝ้าระวังและคัดกรองสื่อที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสม

สถานภาพการเข้าใจดิจิทัลทั้ง 9 ด้าน	2562	2563	
สิทธิและความรับผิดชอบ (Digital Right)	63.8	66.7	▲
การเข้าถึงดิจิทัล (Digital Access)	63.8	68.6	▲
การสื่อสารยุคดิจิทัล (Digital Communication)	69.3	71.7	▲
ความปลอดภัยยุคดิจิทัล (Digital Safety)	56.6	67.3	▲
การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ (MIL)	68.1	72.3	▲
แนวปฏิบัติในสังคมดิจิทัล (Digital Etiquette)	70.9	70.9	=
สุขภาพดียุคดิจิทัล (Digital Health)	65.3	68.0	▲
ดิจิทัลคอมเมิร์ซ (Digital Commerce)	59.8	68.5	▲
กฎหมายดิจิทัล (Digital Law)	52.1	63.1	▲

ที่มา : สรุปผลผลสำรวจสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศของประเทศไทยประจำปี พ.ศ. 2563
สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
https://www.onde.go.th/assets/portals/1/files/MIL%20Public%20PDF%20A5-TH-final.pdf

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ซึ่งสะท้อนโดยระดับความสำเร็จของการสร้างการรับรู้ ความตระหนักและการใช้สื่ออย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์ของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย หากเทียบเคียงตัวชี้วัดดังกล่าวด้วยคะแนนสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศของประเทศไทย (MIL) ข้อมูล ณ ปี 2563 อยู่ที่ 72.3 คะแนน ซึ่งสูงขึ้นจากปี 2562 ที่ 68.1 คะแนน และหากแปลผลของระดับคะแนนโดยใช้วิธีแบบแบ่งชั้น (Grading) จัดอยู่ในระดับที่ดี (อยู่ในช่วง 65.0-79.9 คะแนน) จึงมีความเป็นไปได้ในการบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดในปี 2565 อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาเทียบกับต่างประเทศ จากการประเมินของ OECD 2021 กลับพบว่าความสามารถในการรับมือกับ Fake News และข้อมูลข่าวสารที่ผิดพลาดของเด็กอายุ 15 ปี จากทั่วโลก เด็กไทยมีศักยภาพต่ำมากในเรื่องนี้ โดยอยู่ในอันดับ 76 จาก 77 ประเทศทั่วโลกที่ OECD ทำการประเมิน

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในช่วงปีงบประมาณ 2564 ภาคส่วนต่างๆ ได้มีการดำเนินการที่สำคัญในหลายด้านที่สอดคล้องกับปัจจัยและองค์ประกอบที่กำหนดไว้ในห่วงโซ่คุณค่าของประเทศไทย (Final Value Chain Thailand) เพื่อเป็นการขับเคลื่อนไปสู่การบรรลุเป้าหมาย **สื่อในสังคมไทยมีความเข้มแข็ง สามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ประชาชนในสังคม ทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ปลอดภัยและสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น** ทั้งในด้านการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์และเพิ่มพื้นที่สื่อสร้างสรรค์ การสร้างภูมิคุ้มกันรู้เท่าทันสื่อให้กับประชาชนการบริหารจัดการข่าวปลอม (Fake news) การประชาสัมพันธ์เชิงรุก และการเฝ้าระวังและคัดกรองสื่อที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสมบนสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นประเด็นที่มีความท้าทายต่อการบรรลุเป้าหมาย อาทิ องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) ได้มีการดำเนินโครงการพัฒนาระบบการสื่อสารสาธารณะและฐานข้อมูลอย่างมีส่วนร่วมจากภาคพลเมือง (C-Site Nexus) สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ดำเนินโครงการพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ กรมประชาสัมพันธ์ ดำเนินโครงการสร้างและพัฒนาช่องทางการประชาสัมพันธ์เพื่อสาธารณะประโยชน์ โครงการจัดทำและเตรียมการบังคับใช้ พ.ร.บ. ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 และโครงการขับเคลื่อนการสื่อสารภาครัฐเพื่อปรับเปลี่ยนค่านิยม

100301

และวัฒนธรรม สำนักงาน กสทช. ได้ดำเนินโครงการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของประชาชนเกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างรู้เท่าทัน ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ดำเนินโครงการสื่อสารเสริมสร้างคุณธรรมอย่างยั่งยืนในยุค Thailand 4.0 MORAL Digital Team กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) ดำเนินโครงการส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดกลไกและกระบวนการคัดกรองเฝ้าระวังและการรู้เท่าทันสื่อ โครงการส่งเสริมและพัฒนาช่องทางเพื่อสื่อสารกับสังคมให้เกิดการรับรู้และมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคี โครงการส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ในการพัฒนาสื่อและนิเวศสื่อที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์ และโครงการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตและเผยแพร่สื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เป็นต้น อย่างไรก็ตามพบว่าการดำเนินการในช่วงปีงบประมาณ 2564 ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการในรูปแบบเดิมที่ต่อเนื่องจากปีงบประมาณที่ผ่านมา

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าสถานการณ์การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศของประเทศไทยที่ผ่านมาจะมีแนวโน้มที่ดีขึ้น และมีความเป็นไปได้ในการบรรลุเป้าหมายได้ภายในปี 2565 แต่อย่างไรก็ตามจากสถานการณ์การปรับเปลี่ยนช่องทางการเข้าถึงสื่อของคนไทยจากสื่อกระแสหลักมาเป็นสื่อสังคมออนไลน์อย่างต่อเนื่อง ยังคงเป็นประเด็นที่มีความท้าทายเป็นอย่างมาก เนื่องจากการที่ทุกคนบนสังคมออนไลน์โดยเฉพาะบุคคลที่ไม่สามารถระบุตัวตนได้ (Anonymous) สามารถเป็นผู้ผลิตและเผยแพร่สื่อบนโลกออนไลน์ได้เองอย่างรวดเร็ว ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่สามารถจัดการปัญหาดังกล่าวได้อย่างทันท่วงที ก่อให้ประชาชนเกิดความเสี่ยงในการรับข้อมูลข่าวสารที่ไม่ถูกต้องหรืออาจถูกล่อลวงทำให้เสียทรัพย์หรือเกิดความเสื่อมเสียงชื่อเสียงได้ และอาจเป็นการหล่อหลอมทัศนคติค่านิยม และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมให้กับสังคมไทยในระยะยาว อย่างในกรณีที่เกิดกระแสการปฏิเสธการรับวัคซีนโควิด -19 ในกลุ่มวัยเรียนซึ่งเป็นกระแสที่ถูกส่งต่อกันผ่านสังคมออนไลน์ ยิ่งเป็นการสะท้อนว่าภาคส่วนที่เกี่ยวข้องยังคงต้องเร่งดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว และนับว่าเป็นประเด็นที่มีความท้าทายต่อการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดให้“สื่อในสังคมไทยมีความเข้มแข็ง สามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ประชาชนในสังคม ทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ปลอดภัย และสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น”

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐในลักษณะของการกำกับผู้ผลิตสื่ออาจเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ไม่ยั่งยืน ไม่ทันต่อสถานการณ์ และทำได้ยาก เนื่องจากช่องทางการผลิตสื่อที่มีอยู่จำนวนมากในสังคมออนไลน์ ดังนั้น การหาแนวทางในการพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศและสื่อดิจิทัล (Media Information and Digital Literacy) ให้แก่ประชาชนจึงมีความสำคัญมากและจำเป็นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง อาทิ การเร่งสร้างความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องในการบริโภคสื่อสังคมออนไลน์ในทุกกลุ่มอายุ การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันความรู้ผ่านการเสริมสร้างกิจกรรม/หลักสูตรทักษะการรู้เท่าทันสื่อตั้งแต่ในวัยเรียน การส่งเสริมการอ่านและการวิเคราะห์ในการแยกแยะข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงกับความคิดเห็น การสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical thinking) การส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมร่วมกันระหว่างเยาวชนและผู้สูงอายุในชุมชน เน้นให้ร่วมกันตรวจสอบข้อมูลก่อนตัดสินใจเพื่อป้องกัน การหลงเชื่อการถูกหลอกลวงจากสื่อ ควบคู่ไปกับการใช้กลไก/มาตรการอื่น ๆ ด้วย อาทิ กลไกการกำกับดูแลกันเอง และส่งเสริมให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนปฏิบัติงานอย่างระมัดระวังและคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ตลอดจนการสร้างแรงจูงใจให้ผลิตสื่อและเผยแพร่สื่อคุณภาพอย่างมีจริยธรรมและความรับผิดชอบ รวมถึงมาตรการจูงใจในการผลิตสื่อสร้างสรรค์ และการจัดสรรเวลาและพื้นที่ออกอากาศให้แก่สื่อสร้างสรรค์

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 11

11 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

"มุ่งเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้อต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตคนไทย นำไปสู่การพัฒนาตนเองให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพในทุกมิติและในทุกช่วงชีวิตอย่างสมดุล ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา คุณธรรมและจริยธรรม พร้อมเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาสังคมและประเทศ"

จ.1

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (11) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มีวัตถุประสงค์ในการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน และประเทศให้เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพคนไทยตลอดช่วงชีวิต ตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์ ปฐมวัย วัยเรียน วัยรุ่น วัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุ ให้คนไทยเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ มีทักษะความรู้เป็นคนดีมีวินัย เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีความรอบรู้ทางการเงิน มีความสามารถในการวางแผนชีวิตและการวางแผนทางการเงินที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถพัฒนาตนเองและเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาสังคมและประเทศ ทั้งนี้ แผนแม่บทฯ ประเด็น (11) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มีความสอดคล้องโดยตรงกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยมีเป้าหมายระดับประเด็นที่กำหนดให้ **คนไทยทุกช่วงวัยมีคุณภาพเพิ่มขึ้น ได้รับการพัฒนา อย่างสมดุล ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญาและคุณธรรม จริยธรรม เป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21 รักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต**

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

110001 คนไทยทุกช่วงวัยมีคุณภาพเพิ่มขึ้น ได้รับการพัฒนาอย่างสมดุล ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญาและคุณธรรม จริยธรรม เป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21 รักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

จ.2

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ดัชนีการพัฒนามนุษย์มีค่าคะแนนอยู่ที่ 0.79

เมื่อพิจารณาดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index: HDI) พบว่า ประเทศไทยมีดัชนีการพัฒนามนุษย์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2560 – 2562 ประเทศไทยมีค่าคะแนน HDI เท่ากับ 0.765 0.772 และ 0.777 ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยดัชนีการพัฒนามนุษย์ของโลกที่อยู่ที่ 0.732 0.734 และ 0.737 ตามลำดับ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของ HDI พบว่าปี 2562 ประเทศไทยมีอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดอยู่ที่ 77.2 ปี จำนวนปีที่คาดว่าจะได้รับการศึกษาอยู่ที่ 15 ปี และรายได้ประชาชาติเฉลี่ยต่อหัวอยู่ที่ 17,781 บาท ซึ่งค่าเฉลี่ย

ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index: HDI)

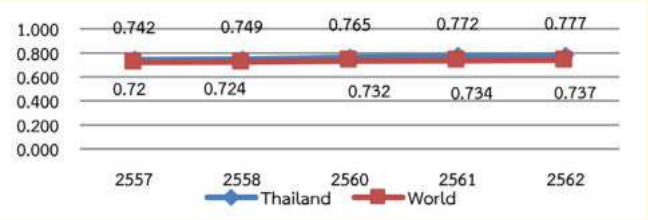

ที่มา: Human Development Report 2020,
United Nations Development Programme Development Programme

การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

ทั้ง 3 ด้านของไทยสูงกว่าค่าเฉลี่ยของโลก อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของไทยจะอยู่ที่ 7.9 ปี ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลก แต่เมื่อเปรียบในทุกด้านแล้ว ประเทศไทยยังคงได้รับการจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีการพัฒนามนุษย์ในระดับสูง (อันดับที่ 79 จาก 189 ประเทศ) ทั้งนี้ ในปี 2564 ยังคงไม่มีการเผยแพร่รายงานดัชนีการพัฒนามนุษย์

Human Development Index and its components, 2019 (2562)

	Human Development Index (HDI) (index value)	Life expectancy at birth (years)	Expected years of schooling (years)	Mean years of schooling (years)	Gross national income (GNI) per capita (PPP $)
Thailand	0.777	77.2	15.0	7.9	17,781
World	0.737	72.8	12.7	8.5	16,734

ที่มา: Human Development Report 2020,
United Nations Development Programme Development Programme

อย่างไรก็ตาม แผนแม่บทฯ ประเด็น การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ยังคงมีประเด็นท้าทายที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทฯ ได้แก่ ปัญหาความสัมพันธ์และการใช้ชีวิตในครอบครัว ปัญหาการพัฒนาเด็กปฐมวัยในเชิงพื้นที่ ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงและคุณภาพของการบริการทางการศึกษา การว่างงานระยะยาวที่อาจส่งผลต่อการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน การสร้างความตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาประเทศด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีและมั่นคงของผู้สูงอายุเพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างทางประชากร ประกอบกับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลกระทบให้เกิดข้อจำกัดและการลดทอนโอกาสในการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมทุกช่วงวัย

แผนแม่บทฯ ประเด็น (11) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

ประกอบด้วย 6 เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย โดยมีสถานะการบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1) กับเป้าหมายระดับประเด็น (Y2)

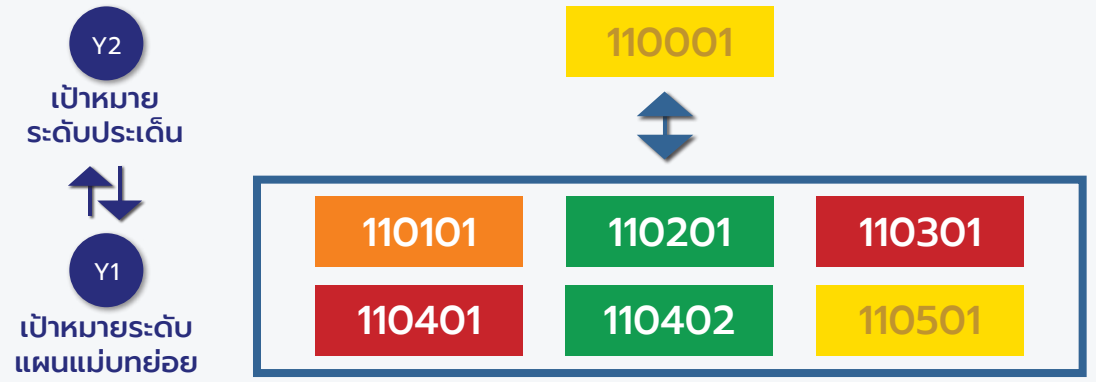

*สถานะการบรรลุเป้าหมายประจำปี 2564

110101

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ครอบครัวไทยเข้มแข็ง และมีจิตสำนึกความเป็นไทย ดำรงชีวิตแบบพอเพียงมากขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 ดัชนีครอบครัวอบอุ่น ร้อยละ 75

โดยในปี 2564 ไม่มีการจัดทำรายงานดัชนีความก้าวหน้าของคน อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาดัชนีความก้าวหน้าของคน ในปี 2563 พบว่า ดัชนีย่อยด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน อยู่ที่ 0.6571 เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 0.6200 ในปี 2560 และจาก 0.6371 ในปี 2562 ซึ่งมีสถานการณ์บรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง**

110201

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

เด็กเกิดอย่างมีคุณภาพ มีพัฒนาการสมวัย สามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพมากขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 ดัชนีพัฒนาการเด็กสมวัย ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

โดยผลการสำรวจพัฒนาการของเด็กปฐมวัยภายใต้การใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) พบว่าอยู่ที่ร้อยละ 82 ในปี 2564 ซึ่งคงที่จากปี 2563 แต่ลดลงจากปี 2562 ที่อยู่ที่ร้อยละ 86.95 อย่างไรก็ตาม ยังถือว่าสามารถ**บรรลุค่าเป้าหมายของแผนที่กำหนดไว้แล้ว**

110301

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

วัยเรียน/วัยรุ่น มีความรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21 รู้จักคิดวิเคราะห์ รักการเรียนรู้ มีสำนึกพลเมือง มีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีความสามารถในการแก้ปัญหา และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 คะแนนความสามารถในการแข่งขันการพัฒนาทุนมนุษย์ด้านทักษะ (Skill) ของ World Economic Forum (WEF) เพิ่มขึ้นร้อยละ 20

โดยในปี 2564 WEF ไม่มีการรายงานผลการจัดความสามารถทางการแข่งขัน อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาโดยเทียบเคียงจากการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ (International Institute for Management Development: IMD) ปี 2564 พบว่า ประเทศไทยมีอันดับเรื่องการศึกษาอยู่ในอันดับ 56 ซึ่งลดลง 1 อันดับจากปี 2563 ส่งผลให้สถานะการบรรลุเป้าหมายยังคงอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นวิกฤต**

110401

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

แรงงานมีศักยภาพในการเพิ่มผลผลิต มีทักษะอาชีพสูง ตระหนักในความสำคัญที่จะพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ สามารถปรับตัวและเรียนรู้สิ่งใหม่ตามพลวัตของโครงสร้างอาชีพและความต้องการของตลาดแรงงานเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 อัตราการขยายตัวของผลิตภาพแรงงาน ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 2.5

โดยในปี 2564 พบว่า ผลิตภาพแรงงาน (มูลค่า GDP/ผู้มีงานทำ) (ใช้ข้อมูลไตรมาส 1 – 3 ปี 2564) เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.7 ต่อปี หรือมีมูลค่าเท่ากับ 271,633 บาท/คน/ปี ซึ่งขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปี 2563 ที่ผลิตภาพแรงงานอยู่ที่ติดลบร้อยละ 6.3 ทั้งนี้ แม้ว่าจะขยายตัวเพิ่มขึ้น แต่ยังคงอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นวิกฤต**

110402

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

มีคนไทยที่มีความสามารถและผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศเข้ามาทำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในอุตสาหกรรมเป้าหมายเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 สัดส่วนกำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพิ่มขึ้นร้อยละ 10

โดยในปี 2564 พบว่า สัดส่วนกำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ใช้ข้อมูลเฉลี่ยไตรมาส 1 – 3 ของปี 2564) อยู่ที่ร้อยละ 9.7 ของกำลังแรงงานทั้งหมด เพิ่มขึ้นจากปี 2561 ร้อยละ 14.6 ส่งผลให้**บรรลุค่าเป้าหมาย**ตามแผน อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาจากดัชนี Global Talent Competitiveness Index: GTCI ปี 2021 ที่มีการประเมินจากศักยภาพการดึงดูด พัฒนา และรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถของประเทศต่าง ๆ 134 ประเทศ พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 68 ซึ่งอยู่ในอันดับที่ไม่สูงมาก เมื่อเปรียบเทียบกับสิงคโปร์ และมาเลเซีย ที่อยู่ในอันดับที่ 2 และ 34 ตามลำดับ

110501

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงในชีวิต มีทักษะการดำรงชีวิต เรียนรู้พัฒนาตลอดชีวิต มีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สังคมเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 จำนวนผู้สูงอายุมีศักยภาพมีงานทำและรายได้เหมาะสม เพิ่มขึ้นร้อยละ 10

โดยปี 2564 รายงานผลสำรวจภาวะการทำงาน (ใช้ข้อมูลของไตรมาส 2 ปี 2564) พบว่า มีจำนวนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพมีงานทำ 4.78 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 37.49 จากจำนวนผู้สูงอายุทั้งสิ้น 12.75 ล้านคน และเมื่อพิจารณาอัตราส่วนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพมีงานทำ พบว่า อยู่ที่ร้อยละ 37.49 ในปี 2564 เพิ่มสูงขึ้นเพียงเล็กน้อยจากร้อยละ 36.91 ในปี 2563 สำหรับค่าจ้างเฉลี่ยของผู้สูงอายุในปี 2564 ยังไม่มีการรายงานผลการสำรวจ ทั้งนี้ หากพิจารณา ในปี 2563 ค่าจ้างเฉลี่ยของผู้สูงอายุ อยู่ที่ 11,972 บาท/เดือน เพิ่มขึ้นจาก 11,336 บาท/เดือน ในปี 2562 อย่างไรก็ตาม แม้ว่าอัตราส่วนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพมีงานทำ และค่าจ้างเฉลี่ยของผู้สูงอายุจะเพิ่มสูงขึ้น แต่ยังคงอยู่ในสถานะการ**บรรลุเป้าหมายที่ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**

110101

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ครอบครัวไทยเข้มแข็ง และมีจิตสำนึกความเป็นไทย ดำรงชีวิตแบบพอเพียงมากขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ดัชนีครอบครัวอบอุ่น ร้อยละ 75

สถาบันครอบครัวมีส่วนสำคัญยิ่งในการสร้างและหล่อหลอมชีวิตมนุษย์ในสังคมให้เติบโต มีสุขภาพ มีพฤติกรรม และบุคลิกภาพตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมผ่านการอบรมเลี้ยงดู การให้ความรัก ความอบอุ่น การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมที่เหมาะสม เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวเติบโตเป็นคนดีมีคุณภาพ เป็นกำลังที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยในปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐได้มีการส่งเสริมกลไกที่เอื้อต่อการพัฒนาครอบครัวและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ต่าง ๆ อาทิ ระบบสิทธิประโยชน์สำหรับครอบครัว ความร่วมมือของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทุกระดับ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสภาวะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันได้ส่งผลกระทบต่อชีวิตของครอบครัวไทย รวมถึงวิถีการดำเนินชีวิตและความเป็นอยู่ของสมาชิกในครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกมีความเปราะบางมากขึ้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวอันเป็นหน่วยทางสังคมแรกที่สำคัญที่สุด ตลอดจนการสร้างความตระหนักรู้ถึงคุณค่า ความสำคัญและประโยชน์ของความเป็นไทย

110101

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ดัชนีย่อยด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน เป็นดัชนีที่สะท้อนถึงสภาพครอบครัวที่อบอุ่น สมาชิกในครอบครัวอยู่ร่วมกัน โดยไม่ปล่อยให้ผู้สูงอายุอยู่ลำพังคนเดียว ไม่ให้เด็กทำงานตั้งแต่อายุยังน้อย รวมทั้ง สะท้อนถึงสภาพแวดล้อมในชุมชนที่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ดังนั้น ดัชนีย่อยด้านชีวิตครอบครัวและชุมชนจึงเป็นหนึ่งในดัชนีย่อยของดัชนีความก้าวหน้าของคน โดยในปี 2563 พบว่า ดัชนีย่อยด้านชีวิตครอบครัวและชุมชนในปี 2563 อยู่ที่ 0.6571 เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 0.6200 ในปี 2560 และจาก 0.6371ในปี 2562 ซึ่งเป็นผลมาจากการปรับตัวลดลงของการแจ้งความคดีชีวิตร่างกาย เพศ และคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ ประกอบกับโครงสร้างทางครอบครัวไทยมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมในอดีต ซึ่งเคยเป็นครอบครัวขยายที่ประกอบด้วยพ่อ แม่ ลูก และเครือญาติ กลายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น เป็นไปตามสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัฒน์และความก้าวหน้าของเทคโนโลยี

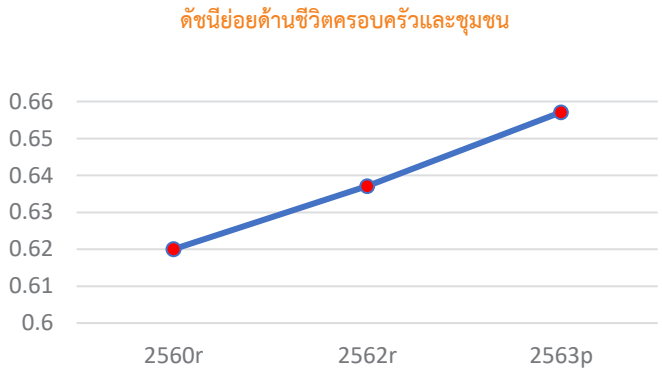

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสังคมแห่งชาติ

การดำเนินการที่ผ่านมา ในช่วงที่ผ่านมาภาครัฐมีโครงการส่งเสริมให้มีการยกระดับความเข้มแข็งของครอบครัวไทยอย่างต่อเนื่อง โดยสนับสนุนการปลูกจิตสำนึกความเป็นไทยให้ตั้งอยู่บนพื้นฐานการดำรงชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อาทิ โครงการพัฒนาศักยภาพครอบครัว โครงการ Thai Family Platform เพื่อการเรียนรู้สำหรับสตรีและครอบครัว โครงการสื่อสารองค์กรเพื่อเสริมสร้างพลังด้านสตรีและครอบครัวสู่สังคม โครงการขับเคลื่อนงานตามมาตรการด้านสตรีกับการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง ที่สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวร่วมมือกันให้ความช่วยเหลือและทำงานประสานกัน สร้างความสมดุลรอบด้านและการสานสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว ซึ่งโครงการต่าง ๆ ที่ภาครัฐดำเนินการล้วนส่งผลให้เกิดการสร้างสถาบันครอบครัวที่มีความเข้มแข็ง มุ่งเน้นสัมพันธภาพอันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัวรวมถึงสร้างจิตสำนึกให้สมาชิกในครอบครัวดำรงอยู่ได้อย่างปกติสุข

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การพัฒนากระบวนการสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวไทยและการปลูกจิตสำนึกของความเป็นไทย ดำรงชีวิตแบบพอเพียงมากขึ้นในศตวรรษที่ 21 ยังคงเผชิญกับประเด็นท้าทายหลัก คือ ปัญหาความสัมพันธ์และการใช้ชีวิตในครอบครัว ที่พบว่า ภาวะความอยู่ดีมีสุขของประชาชนมีแนวโน้มลดลง ส่งผลต่อสัมพันธภาพที่อบอุ่นในครอบครัว อันเนื่องมาจากผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่ามกลางความผันผวนของเศรษฐกิจโลกภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทำให้ครอบครัวต้องประสบกับปัญหาและความยากลำบาก ก่อให้เกิดสภาวะตึงเครียดสมาชิกในครอบครัวต้องหันมาพึ่งพาตนเองมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ขาดการดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมุ่งเน้นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันของสมาชิกในครอบครัว ประกอบกับต้องสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของครอบครัว นำไปสู่การใช้ชีวิตครอบครัวอย่างมีความสุขต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เนื่องจากการรักษาเสถียรภาพของปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญ จึงควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพครอบครัว โดยมุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะของครอบครัว สร้างครอบครัวให้มีศักยภาพและสัมพันธภาพที่ดี สามารถทำบทบาทหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม โดยสมาชิกของครอบครัวมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา รวมถึงการพัฒนาศักยภาพโดยภาคีเครือข่ายทางสังคมทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาครอบครัวอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม ก่อให้เกิดระบบเครือข่ายครอบครัวในรูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถส่งเสริมให้ครอบครัวดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ครอบครัวมีภูมิคุ้มกัน สามารถพึ่งพาตนเองได้ภายใต้สภาวการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของโลก

110201

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์จนถึงปฐมวัย

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

เด็กเกิดอย่างมีคุณภาพ มีพัฒนาการสมวัย สามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพมากขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ดัชนีพัฒนาการเด็กสมวัยไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

เป้าหมายการพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์จนถึงปฐมวัยให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมทั้งสุขภาวะ เจตคติ ความรู้และทักษะให้แก่พ่อแม่ก่อนการตั้งครรภ์ การส่งเสริมอนามัยแม่และเด็กตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์ การส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพ การส่งเสริมดูแลด้านโภชนาการเด็ก การสร้างความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานให้พ่อแม่สามารถเลี้ยงดูบุตรได้ด้วยตนเอง การพัฒนาหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดูแลพัฒนาเด็กให้มีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยเริ่มตั้งแต่การเกิดอย่างมีคุณภาพ การเจริญเติบโตและการมีพัฒนาการสมวัย การจัดบริการและสวัสดิการสำหรับเด็กปฐมวัย ระบบสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัย ตลอดจนกลไกบริหารจัดการเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กที่มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า การพัฒนาเด็กปฐมอย่างมุ่งเป้าในเชิงพื้นที่ และการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในการติดตาม พัฒนาและฟื้นฟูความรู้ของเด็กปฐมวัยที่ถดถอยไปในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ยังถือเป็นความท้าทายสำคัญที่ประเทศไทยจะต้องเร่งดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างยั่งยืน

110201

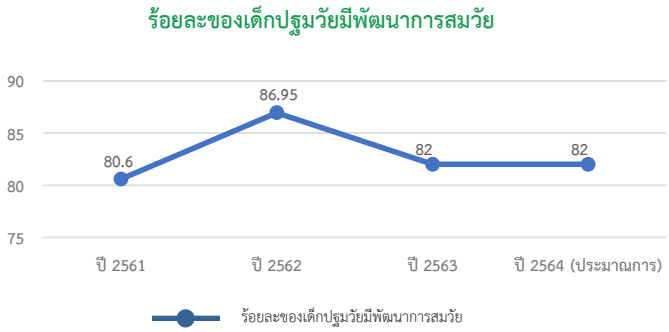

ที่มา: สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย การสำรวจพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นการคัดกรองพัฒนาการของเด็กอายุ 9, 18, 30, 42 และ 60 เดือน โดยใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) แล้วผลการตรวจคัดกรองผ่านครบ 5 ด้าน (การเคลื่อนไหว การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก การเข้าใจภาษา การใช้ภาษา การช่วยเหลือตนเองและสังคม) พบว่า การคาดประมาณการพัฒนาการสมวัยของเด็กปฐมวัย ของปี2564 อยู่ที่ร้อยละ 82 ซึ่งคงที่จากปี 2563 แต่ลดลงจากปี 2562 ที่อยู่ที่ร้อยละ 86.95 ซึ่งส่วนหนึ่งอาจเป็นผลกระทบมาจากการปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือสถานศึกษาตามมาตรการควบคุมการระบาดของเชื้อโควิด-19 ของ ศบค. ที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม ยังถือว่าสามารถบรรลุค่าเป้าหมายของแผนที่กำหนดให้พัฒนาการเด็กสมวัยไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 แล้ว ทั้งนี้ หากพิจารณาผลการดำเนินงานตามรายเขตสุขภาพโดยเฉพาะในเขตสุขภาพที่ 1 และ 4 ยังพบค่าเฉลี่ยร้อยละของเด็กปฐมวัยที่มีพัฒนาการที่ยังต้องเร่งพัฒนาเพื่อให้ทัดเทียมกับเขตสุขภาพอื่น ๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการแก้ไขปัญหาแบบมุ่งเป้าในเชิงพื้นที่มากขึ้น นอกจากนี้ จากการศึกษาของมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย พบว่า เด็กชั้นอนุบาล 3 ในพื้นที่ในจังหวัดที่มีปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 จำนวน 25 จังหวัดทั่วประเทศที่มีการปิดโรงเรียน มีระดับความพร้อมในการเรียนรู้ (School Readiness) ต่ำกว่ากลุ่มที่สามารถไปเรียนได้ตามปกติ โดยความพร้อมทางภาษาลดลง 0.39 ปี คณิตศาสตร์ลดลง 0.32 ปี สติปัญญาลดลง 0.38 ปี อย่างไรก็ตาม เด็กในช่วงอายุดังกล่าวยังมีความยืดหยุ่นทางปัญญาสูง หากมีการส่งเสริมการฟื้นฟูการเรียนรู้และการติดตามที่เหมาะสมก็จะสามารถแก้ปัญหาพัฒนาการดังกล่าวได้

การดำเนินการที่ผ่านมา ที่ผ่านมาปี 2563 – 2564 หน่วยงานภาครัฐมีการดำเนินการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยมีนโยบายเรียนฟรี 15 ปี และการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด 600 บาท/เดือน (พม.) เป็นนโยบายต่อเนื่องที่สำคัญของรัฐบาลในการสร้างการเข้าถึงการศึกษาและสวัสดิการอื่น ๆ ตั้งแต่ระดับปฐมวัย การบูรณาการ 4 กระทรวง ในการขับเคลื่อนมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม และการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2564-2570 โดยเน้นการนำ Unplug Coding และทักษะโลกยุคใหม่ลงสู่การปฏิบัติ อีกทั้งยังมีการดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่สำคัญ อาทิ การพัฒนาระบบการคัดกรองเพื่อช่วยเหลือเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส ได้รับการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการและได้รับโอกาสทางการศึกษาทั้งในและนอกระบบการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น การจัดทำและเชื่อมฐานข้อมูลเพื่อติดตามนักเรียนทุนเสมอภาคในช่วงรอยต่อในชั้นอนุบาล 3 (กสศ.) โครงการมหัศจรรย์ 1,000 วันแรก โดยมุ่งเน้นสร้างเสริมกิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัว การสร้างความรอบรู้ด้านการดูแลเด็กปฐมวัย เพื่อสร้างความตระหนักแก่กลุ่มพ่อแม่ผู้ปกครอง โดยเพิ่มช่องทางการเข้าถึงข้อมูล อาทิ เพจ 9 ย่างสร้างลูก DSPM E-Learning แอปพลิเคชัน Khunlook และเพิ่มช่องทางการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ทั้งพยาบาลหลังคลอดและโรงพยาบาลในสังกัดมหาวิทยาลัย

110201

และเอกชน ตลอดจนให้วิตามินเสริมธาตุเหล็กและโฟลิกก่อนตั้งครรภ์ 3 เดือนจนถึงหลังคลอด 6 เดือน หรือรับการตรวจครรภ์ฟรีและฝากครรภ์ฟรี (สธ.) รวมถึงการช่วยเหลือบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 อัตรา 2,000 บาท/คน ให้เด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนในและนอกสังกัด ศธ.

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ในภาพรวมประเทศไทยนั้นสามารถบรรลุเป้าหมายด้านพัฒนาการเด็กสมวัยมาได้อย่างต่อเนื่อง แต่การพัฒนาเด็กปฐมวัยในเชิงพื้นที่ยังประสบปัญหา จึงเป็นความท้าทายสำคัญของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่จะต้องยกระดับการดำเนินการในระยะต่อไปที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาและความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาเด็กปฐมวัยเชิงพื้นที่มากยิ่งขึ้น อีกทั้งสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ผ่านมา ที่มีการปิดสถานศึกษานั้นอาจส่งผลให้เด็กปฐมวัยไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและส่งผลให้เกิดภาวะถดถอยทางความรู้ (Learning Loss) ซึ่งเป็นความท้าทายที่ประเทศไทยจะต้องพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความพร้อมในการดำเนินการรองรับสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความคล่องตัวและยืดหยุ่นอย่างมีประสิทธิภาพให้ได้ รวมถึงยังต้องเร่งพัฒนาพ่อแม่ผู้ปกครองในการดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยได้อย่างมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในระยะต่อไปควรยกระดับการดำเนินงานโดยกำหนดแนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัย และการจัดสรรงบประมาณอย่างมุ่งเป้าไปในเชิงพื้นที่และรายสถานศึกษามากขึ้น โดยเร่งขจัดอุปสรรคในทางกฎระเบียบและการปฏิบัติในการบูรณาการข้อมูลเพื่อช่วยเหลือเด็กให้เข้าถึงโอกาสทางการศึกษาตั้งแต่ปฐมวัย อีกทั้งพัฒนาระบบการดูแลและพัฒนาที่สอดรับกับหลักการพัฒนาเด็กปฐมวัยและสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 อย่างเหมาะสม ทั้งการติดตามการพัฒนาทักษะและการเรียนรู้ของเด็กรายบุคคล และพัฒนาวิธีการฟื้นฟูภาวะความรู้ถดถอย อีกทั้งการมีกลไกในการคุ้มครองสิทธิเด็กที่ประสบผลกระทบจากโควิด-19 ทั้งผู้ป่วยเด็ก และเด็กกำพร้า ตลอดจนการพัฒนากลไกที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะของพ่อแม่ผู้ปกครองในการมีทักษะพ่อแม่ (Parenting Skills) ซึ่งต้องอาศัยการสร้างองค์ความรู้พื้นฐานในหลักสูตรตั้งแต่วัยเรียน รวมถึงการผลิตและพัฒนาครูและผู้ดูแลเด็กที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการดูแลเด็กปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยใช้กลไกของสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ในการศึกษาวิจัยรูปแบบการดำเนินงาน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนิสิต นักศึกษา ครู และครูประจำการ

110301

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

วัยเรียน/วัยรุ่น มีความรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21 รู้จักคิดวิเคราะห์ รักการเรียนรู้ มีสำนึกพลเมือง มีความกล้าหาญทางจริยธรรมมีความสามารถในการแก้ปัญหา และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

คะแนนความสามารถในการแข่งขันการพัฒนาทุนมนุษย์ด้านทักษะ (Skill) ของ World Economic Forum (WEF) เพิ่มขึ้นร้อยละ 20

เป้าหมายการพัฒนาช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นอย่างรอบด้าน ทั้ง Soft Skills และ Hard Skills โดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์ การแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน ทักษะชีวิตภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม ทักษะด้านภาษา ศิลปะ ตลอดจนการใช้เทคโนโลยี ซึ่งปัจจัยสำคัญของการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวนั้นเกี่ยวข้องตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี การเพิ่มศักยภาพให้แก่ผู้ถ่ายทอดความรู้ การออกแบบรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นเด็กและเยาวชนเป็นศูนย์กลาง และการฝึกปฏิบัติจริง รวมถึงการสร้างกลไกการบริหารจัดการเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาประชากรช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น อาทิ นโยบายและมาตรการที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพและเหมาะสม ทั้งนี้ จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียนและตลาดแรงงาน รวมถึงการพัฒนาทักษะที่จะเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตที่ยังไม่เพียงพอ ยังคงเป็นความท้าทายสำคัญที่ไทยจะต้องดำเนินการเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างแท้จริง

110301

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ในปี 2563-2564 World Economic Forum (WEF) ยังไม่มีการรายงานผลการจัดความสามารถทางการแข่งขัน ดังนั้น หากพิจารณาจากรายงานฯ ล่าสุด ในปี 2562 พบว่า อันดับความสามารถในการแข่งขันการพัฒนาทุนมนุษย์ด้านทักษะ (Skill) ของไทยเพิ่มขึ้นเป็นอันดับที่ 73 จาก 141 ประเทศทั่วโลก จากอันดับที่ 66 จาก 140 ประเทศทั่วโลก ในปี 2561 โดยมีคะแนนลดลงเป็น 62.30 คะแนน จากในปี 2561 ที่อยู่ที่ 63 คะแนน ทั้งนี้ สาเหตุสำคัญมากจากทักษะของบัณฑิตที่ลดลง และการสอนให้คิดเชิงวิเคราะห์ที่ยังมีคะแนนที่ค่อนข้างต่ำ อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาโดยการเทียบเคียงจากการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ IMD ในปี 2564 พบว่า ประเทศไทยมีอันดับด้านการศึกษาอยู่ในอันดับ 56 ซึ่งลดลง 1 อันดับจากปี 2563 โดยตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับทักษะของวัยเรียน/วัยรุ่นที่มีอันดับลดลง ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษาและการศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ขณะที่ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษอยู่ในอันดับดีขึ้น รวมถึงเมื่อพิจารณาดัชนีศักยภาพการแข่งขันด้านทรัพยากรบุคคลของโลกปี 2563 (GTCI) พบว่า ในภาพรวมไทยมีคะแนนเพียง 41.30 จาก 100 คะแนน โดยอยู่ในอันดับที่ 67 ซึ่งยังต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ ในกลุ่มประเทศอาเซียนค่อนข้างมาก โดยเฉพาะสิงคโปร์ที่มี 78.48 คะแนน และมาเลเซียที่มี 60.40 คะแนน ซึ่งมิติด้านทักษะที่ยังเป็นจุดอ่อน ได้แก่ ทักษะสายวิชาชีพ (Vocational & Technical Skills) และความรู้ความสามารถในระดับสากล (Global Knowledge Skills)

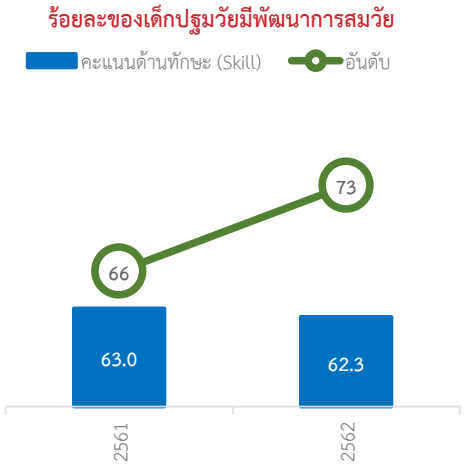

ที่มา: The Global Competitiveness Report 2019, World Economic Forum (WEF)

การดำเนินการที่ผ่านมา ช่วงปี 2563 – 2564 ที่ผ่านมามีการสร้างการเข้าถึงโอกาสการเรียนรู้ของวัยเรียน/วัยรุ่น อาทิ ขยายกลุ่มเป้าหมายโครงการจัดสรรเงินอุดหนุนแบบมีเงื่อนไข (นักเรียนทุนเสมอภาค) จากประมาณ 1.17 ล้านคน ในภาคการศึกษาที่ 2/2563 เป็น 1.30 ล้านคน ในภาคการศึกษาที่ 1/2564 รวมถึงพัฒนาและใช้ระบบฐานข้อมูลการติดตาม เฝ้าระวังการหลุดออกนอกระบบ และนำเด็กที่หลุดออกไปแล้วมาพัฒนาทักษะที่เหมาะสม ของ กสศ. อีกทั้งมีการดำเนินการเพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็น อาทิ พัฒนาและขับเคลื่อนการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ฐานสมรรถนะ) โดยนำร่องในโรงเรียนเขตพื้นที่นวัตกรรม พัฒนาหลักสูตรวิทยาศาสตร์พลังสิบระดับมัธยมศึกษา จัดทำหลักสูตรการพัฒนาศึกษานิเทศก์ในการยกร่างหลักสูตร Reskill และ Upskill เพื่อเป็นผู้นำทางวิชาการในเขตพื้นที่ ทั้งนี้มีการส่งเสริมการพัฒนาทักษะที่จำเป็นและเชื่อมต่อกับโลกการทำงานจริง ผ่านการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน เช่น การจัดสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (CWIE) การพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของอาชีวศึกษาตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ การสร้างบัณฑิตพันธุ์ใหม่ เพื่อตอบโจทย์อุตสาหกรรมเป้าหมายมี สถาบันอุดมศึกษาเข้าร่วมโครงการ 35 แห่ง แบ่งเป็นหลักสูตรระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา (Degree) จำนวน 91 หลักสูตร และประกาศนียบัตร (Non-Degree) รวมถึงส่งเสริมการพัฒนาทักษะผ่านแพลตฟอร์มที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ “Thai MOOC LMS” ความร่วมมือในการพัฒนารายวิชาออนไลน์ โดยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา กว่า 120 แห่ง กว่า 500 รายวิชา มีผู้เรียนกว่า 1,000,000 คน มีผู้เรียนจบได้รับประกาศนียบัตรกว่า 652,000 ใบ รวมถึงมีความร่วมมือกับสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพและสถาบันการศึกษาเพื่อ Reskill และ Upskill อีกด้วย

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ความเหลื่อมล้ำทั้งด้านการเข้าถึงและคุณภาพของการบริการทางการศึกษา การขาดความเชื่อมโยงระหว่างทักษะในการทำงานจริงและการจัดการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา รวมถึงการขาดการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับการตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียนรายบุคคล ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพสูงสุดของตนเองได้ เป็นความท้าทายที่สำคัญของประเทศ อีกทั้ง การขับเคลื่อนการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะไปสู่การปฏิบัติยังขาดการสร้างความเข้าใจและองค์ความรู้กับผู้ปฏิบัติทั้งครูและผู้บริหารสถานศึกษาอย่างเพียงพอและชัดเจน รวมถึงสภาพแวดล้อมของการจัดการศึกษายังให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ยังไม่เพียงพอ ไม่เอื้อต่อการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ โดยเฉพาะการแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์และการส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นที่หลากหลายในฐานะพลเมืองตื่นรู้ ซึ่งจะเป็นจุดคานงัดในการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของวัยเรียน/วัยรุ่น ทั้งนี้ อีกหนึ่งความท้าทายสำคัญคือการปรับกระบวนทัศน์ในการจัดการศึกษาที่เหมาะสมและยืดหยุ่นสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ได้

การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

110301

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย มุ่งเน้นการสร้างศักยภาพผู้ถ่ายทอดความรู้ โดยเฉพาะครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นผู้เล่นสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะ ทั้งด้านการใช้หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่เหมาะสมของตนเองในการปฏิบัติงานและการดำเนินชีวิตประจำวันให้สำเร็จลุล่วง โดยเน้นให้ผู้เรียนมีสมรรถนะหลักที่จำเป็น อาทิ การจัดการตนเอง การคิดขั้นสูง การสื่อสาร การรวมพลังทำงานเป็นทีม การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง การใช้สื่อสารสนเทศและเทคโนโลยี ผ่านการจัดการศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้ตามความสนใจและความถนัดของตนเอง และสามารถเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตจริง การยกระดับการอาชีวศึกษาโดยส่งเสริมการฝึกประสบการณ์ร่วมกับผู้ประกอบการมากขึ้น รวมถึงการสร้างแรงจูงใจ อาทิ ค่าตอบแทนระหว่างฝึกปฏิบัติ การจ้างงานหลังฝึกปฏิบัติ นอกจากนี้จะต้องมีการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นที่ปลอดภัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกคน โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพที่โอบรับคนทุกกลุ่มวัย และสร้างแนวทางการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างหลากหลาย รวมไปถึงการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาในการออกแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่สะท้อนความต้องการเชิงบริบทเพิ่มขึ้น อีกทั้งส่งเสริมบทบาทของอุดมศึกษาในการทำ Innovation Sandbox เพื่อผลิตกำลังคนตามความต้องการของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ตลอดจนการพัฒนานโยบายและมาตรการการพัฒนากำลังคนที่ยึดหลักความเสมอภาคและเป็นธรรม เพื่อสร้างการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ รวมถึงต้องมีความยืดหยุ่น สามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉินและบริบทที่ท้าทายในอนาคตได้

110401

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาและยกระดับศักยภาพวัยแรงงาน

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

แรงงานมีศักยภาพในการเพิ่มผลผลิต มีทักษะอาชีพสูง ตระหนักในความสำคัญที่จะพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ สามารถปรับตัวและเรียนรู้สิ่งใหม่ตามพลวัตของโครงสร้างอาชีพและความต้องการของตลาดแรงงานเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ผลิตภาพแรงงาน ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 2.5

การพัฒนาและยกระดับศักยภาพวัยแรงงานมีจุดเน้นการพัฒนาในการพัฒนาทักษะเพื่อเพิ่มผลิตภาพแรงงาน ตามหลักการทำงานที่มีคุณค่า โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบฐานข้อมูลแรงงานให้เกิดเชื่อมโยงระบบข้อมูลสถานการณ์แรงงาน ความต้องการแรงงาน/ค่าจ้าง/การอบรม และข้อมูลแรงงานรายบุคคล ส่งเสริมการพัฒนาทักษะแรงงานให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ระบบการรับรองสมรรถนะแรงงาน การส่งเสริมการมีงานทำอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการมีกลไกบริหารจัดการเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและยกระดับศักยภาพแรงงานที่เป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคการศึกษา รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิประโยชน์และสวัสดิการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะแรงงาน ทั้งนี้ ความท้าทายของการพัฒนาในด้านการยกระดับศักยภาพแรงงาน คือ การที่แรงงานส่วนใหญ่ที่ได้รับโอกาสในการเข้ารับการฝึกทักษะหรือการฝึกอบรม เป็นแรงงานที่อยู่ในระบบ ทำให้แรงงานนอกระบบยังคงขาดโอกาสในการพัฒนาทักษะและฝีมือแรงงาน

110401

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย จากข้อมูลอัตราการขยายตัวของผลิตภาพแรงงาน (ร้อยละต่อปี) คำนวณจากสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อผู้มีงานทำของปี 2564 (ใช้ข้อมูลไตรมาส 1-3 ปี 2564) พบว่า ขยายตัวได้จากปีก่อนหน้าเล็กน้อย หรือเพิ่มขึ้น ร้อยละ 0.7 ต่อปี มีมูลค่าเท่ากับ 271,633 บาท/คน/ปี แม้ว่าจะขยายตัวเพิ่มขึ้นแต่ยังคงต่ำกว่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุที่ร้อยละ 2.5 ต่อปี เป็นปีที่สองติดกัน สำหรับการขยายตัวของผลิตภาพแรงงานต่ำกว่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุ ซึ่งก่อนปี 2562 อัตราการขยายตัวของผลิตภาพแรงงานขยายตัวได้ดีอยู่ที่ร้อยละ 1.4 - 4.7 ทั้งนี้ เป็นผลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ในช่วงปี 2563 - 2564 และการใช้มาตรการควบคุมการแพร่ระบาดที่เข้มงวด ทำให้เศรษฐกิจหดตัวรุนแรง ส่งผลต่อเนื่องถึงผลิตภาพแรงงานที่ยังไม่สามารถขยายตัวได้เหมือนช่วงก่อน

อัตราการขยายตัวของผลิตภาพแรงงาน

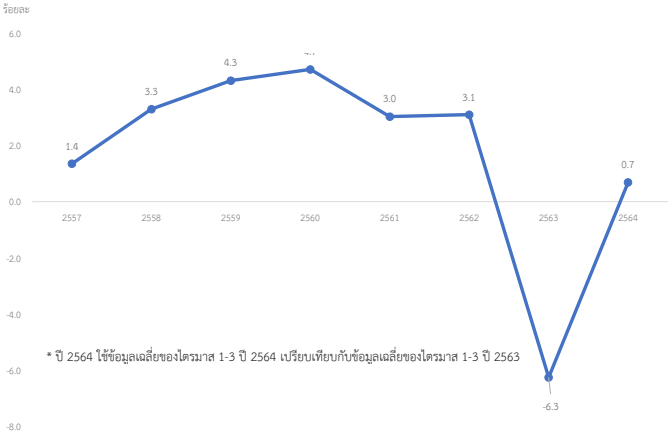

ที่มา: ข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ
และข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การดำเนินการที่ผ่านมา ในช่วงปี 2564 จากนโยบายหลักของรัฐบาลที่ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะทุกช่วงวัย และนโยบายเร่งด่วน เรื่อง การยกระดับศักยภาพของแรงงาน ได้มีการดำเนินนโยบายเพื่อยกระดับผลิตภาพแรงงานที่สำคัญ ประกอบด้วย การบริการฝึกทักษะออนไลน์ของกรมพัฒนาฝีมือแรงงานที่ได้เปิดโอกาสให้แรงงานสามารถเรียนรู้ทักษะอาชีพผ่านระบบออนไลน์ที่มีความครอบคลุมทั้งด้านงานช่าง งานบริการ รวมถึงการฝึกทักษะภาษาต่างประเทศ และการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนทักษะและเปลี่ยนสายอาชีพให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน อุตสาหกรรมเป้าหมายและความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ที่มีโครงการมากถึง 17 โครงการหลัก อาทิ โครงการฝึกอบรมความเป็นเลิศด้านเทคโนโลยี ใน 6 อุตสาหกรรมเป้าหมาย (ดิจิทัล ระบบอัตโนมัติ อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ ชีวภาพ ปัญญาประดิษฐ์ และหุ่นยนต์) โครงการยกระดับเพื่อเพิ่มศักยภาพฝีมือและสมรรถนะแรงงาน โครงการเพิ่มทักษะกำลังแรงงานในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โครงการพัฒนาฝีมือแรงงานนานาชาติเพื่อการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และโครงการพัฒนาทักษะแรงงานเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก นอกจากนี้ ยังมีการเตรียมความพร้อมให้แก่กำลังแรงงานใหม่ที่กำลังจะเข้าสู่ตลาดแรงงาน อาทิ โครงการบัณฑิตพันธุ์ใหม่ ที่มีการปรับรูปแบบการเรียนรู้และการสอนเพื่อพัฒนาทักษะและอาชีพ การจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน

110401

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ในปี 2564 ยังคงมีการสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 อีกครั้งหนึ่ง ต่อเนื่องเป็นปีที่ 2 ส่งผลให้เศรษฐกิจชะลอตัวอีกครั้งจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ลดลง เนื่องจากมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดที่มีความเข้มงวดยิ่งขึ้น ทำให้การฟื้นตัวของสถานประกอบกิจการได้รับผลกระทบ อีกทั้งทำให้เกิดการว่างงานระยะยาว อาจส่งผลให้กำลังแรงงานไม่ได้ใช้ทักษะที่มีเป็นระยะเวลานานจนเกิดความสูญเสียทักษะ และในปัจจุบันมีการจ้างงานอย่างไม่เต็มศักยภาพ พบว่า มีแรงงานทำงานต่ำกว่าระดับเป็นจำนวนมาก ชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยของแรงงานลดลงอย่างมากจากช่วงเวลาปกติ นอกจากนี้ผลกระทบจากการแพร่ระบาดยังส่งผลถึงรูปแบบการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไป จนถึงการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่อาจส่งผลกระทบต่อการจ้างงานในอนาคต แต่สำหรับผลิตภาพแรงงานอาจปรับตัวดีขึ้นจากการที่สถานประกอบการใช้เทคโนโลยีสูงขึ้นในการดำเนินการ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ปัจจุบันผลการดำเนินการยังคงอยู่ต่ำกว่าเป้าหมายพอสมควร ส่วนหนึ่งเป็นผลกระทบของภาคเศรษฐกิจที่หดตัวจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ต่อเนื่องกันในช่วงปี 2563 - 2564 อีกทั้งการสูญเสียทักษะของแรงงานจากการจ้างงานที่เปลี่ยนแปลงไป โดยระยะต่อไปอาจต้องเร่งกระตุ้นเศรษฐกิจในภาพรวมเพื่อให้เกิดการจ้างงานอย่างเต็มศักยภาพมากขึ้น และให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องกับการจูงใจให้แรงงานเห็นความสำคัญของการพัฒนาตนเอง เพื่อยกระดับทักษะความสามารถของแรงงานและรองรับการเปลี่ยนแปลงของความต้องการแรงงานที่อาจมีรูปแบบที่เปลี่ยนไปในอนาคต และการเร่งจัดทำฐานข้อมูลความต้องการของตลาดแรงงานที่จะเป็นข้อมูลให้แรงงานทราบถึงแนวโน้มความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป อาจต้องมีข้อมูลถึงระดับสมรรถนะของแรงงานที่นายจ้างต้องการควบคู่กับการสนับสนุนให้สถานประกอบกิจการส่งเสริมการฝึกอบรมทักษะให้กับแรงงาน ให้สอดคล้องกับความต้องการทักษะแรงงานและการประกอบธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไปจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยี รวมถึงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการผลิตทั้งภาคอุตสาหกรรม และภาคเกษตรกรรม สำหรับภาครัฐอาจสนับสนุนการใช้แฟลตฟอร์มออนไลน์เพื่อการพัฒนาทักษะความรู้อย่างต่อเนื่องและเปิดหลักสูตรที่มีความหลากหลายตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานที่อาจดำเนินการร่วมกันระหว่างสถานศึกษาภาคเอกชนและหน่วยงานภาครัฐ โดยเปิดโอกาสให้กับแรงงานทั้งในระบบและนอกระบบให้สามารถพัฒนาตนเองได้จากอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ส่วนตัว และอาจมีการสนับสนุนในลักษณะการร่วมจ่ายหรือการให้คูปองสำหรับการฝึกอบรมให้กับสถานประกอบการในการจัดการฝึกอบรมพัฒนาฝีมือแรงงานในหลักสูตรการฝึกอบรมที่มีค่าใช้จ่ายสูงที่มีผลสัมฤทธิ์สูงในการยกระดับคุณภาพและทักษะแรงงานของสถานประกอบการอย่างมีประสิทธิภาพ

110402

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาและยกระดับศักยภาพวัยแรงงาน

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

มีคนไทยที่มีความสามารถและผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศเข้ามาทำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในอุตสาหกรรมเป้าหมายเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

สัดส่วนกำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพิ่มขึ้นร้อยละ 10

การบรรลุเป้าหมายเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศในมิติการยกระดับศักยภาพของทุนมนุษย์ด้วยสัดส่วนกำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เพิ่มสูงขึ้น เป็นกระบวนการที่ต้องใช้การพัฒนาเพื่อบรรลุผลลัพธ์ในระยะยาว สิ่งที่สำคัญคือจะต้องมีการสร้างฐานข้อมูลแรงงานที่แสดงถึงความต้องการของตลาดแรงงาน และแนวโน้มเพื่อทิศทางของการพัฒนาประเทศและโลกที่ส่งผลต่อความต้องการแรงงานทันต่อสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับฐานข้อมูลแรงงานไทยและแรงงานต่างชาติที่มีความเชี่ยวชาญวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในอุตสาหกรรมเป้าหมายรายบุคคลการพัฒนาทักษะแรงงานด้วยการส่งเสริมหลักสูตรวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีคุณภาพตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน รวมถึงต้องคำนึงถึงการให้สิทธิประโยชน์เพื่อสนับสนุนให้ชาวต่างชาติสามารถเข้ามาเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในประเทศ และสนับสนุนอุตสาหกรรมเป้าหมายด้วยนโยบายภาครัฐและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

110402

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย สัดส่วนกำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปี 2564 (ใช้ข้อมูลเฉลี่ยไตรมาส 1-3 ของปี 2564) เท่ากับร้อยละ 9.7 ของกำลังแรงงานทั้งหมดเพิ่มขึ้นจากปี 2561 ร้อยละ 14.6 ซึ่งบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดว่าสัดส่วนกำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 สำหรับข้อมูลผู้ที่อยู่ระหว่างการศึกษา ปี 2564 - 2565 จากกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พบว่า จำนวนนักศึกษาสาขาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเกือบทุกสาขา ซึ่งจะส่งผลให้ในอนาคตมีกำลังแรงงานด้านดังกล่าวเพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งดัชนี Global Talent Competitiveness Index: GTCI ปี 2564 ได้มีการประเมินจากศักยภาพการดึงดูด พัฒนา และรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถของประเทศต่าง ๆ จาก 134 ประเทศ พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 68 ซึ่งอยู่ในอันดับที่ไม่สูงมาก เมื่อเทียบกับสิงคโปร์ และมาเลเซีย ที่อยู่ในอันดับที่ 2 และ 34 ตามลำดับ

สัดส่วนกำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และอัตราการเปลี่ยนแปลง[1] (%YoY)

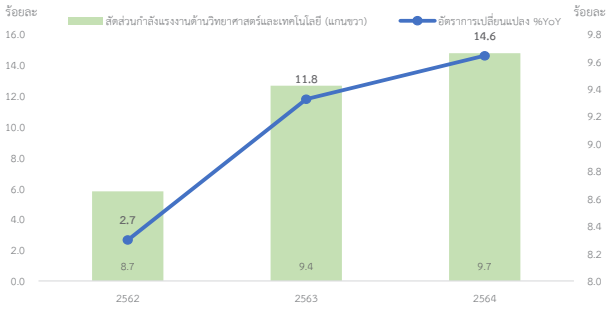

[1] เทียบจากปี 2561 สำหรับปี 2564 ใช้ข้อมูลเฉลี่ยไตรมาส 1-3

ที่มา: การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

การดำเนินการที่ผ่านมา ในช่วงปี 2564 หน่วยงานของรัฐได้ดำเนินโครงการต่าง ๆ ในการดึงดูดเด็กและเยาวชนเข้าสู่อาชีพนักวิจัยเพื่อสร้างแรงบันดาลใจผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม อาทิ การเพิ่มพูนประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก เยาวชน ประชาชน องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ เปิดโอกาสให้เข้าชมพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาและพิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีสารสนเทศในรูปแบบออนไลน์ สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ส่งผลให้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ปิดชั่วคราว แต่การเปิดรูปแบบดังกล่าวทำให้การเรียนรู้ การสร้างแรงบันดาลใจและความสนใจในด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมสามารถดำเนินต่อไปได้ อีกทั้งการเปิดแหล่งเรียนรู้ใหม่หลายแห่ง อาทิ จัตุรัสวิทยาศาสตร์ อพวช. เดอะ สตรีท รัชดา และ จัตุรัสวิทยาศาสตร์ อพวช. เชียงใหม่ ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนที่ทันสมัย สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับเด็กและเยาวชนให้มีความสนใจทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีผ่านกิจกรรมที่สนุกและเข้าใจง่าย ตลอดจนยังเป็นการกระจายโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพสูงไปยังภูมิภาคมากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมให้นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายเข้าร่วมโครงการพัฒนาอัจฉริยภาพทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสำหรับเด็กและเยาวชน ที่มีโครงการที่หลากหลายในรูปแบบออนไลน์ การสนับสนุนทุนการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษา-อุดมศึกษา ให้มีการศึกษาต่อขั้นสูงในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการสนับสนุนและดึงดูดนักศึกษาและบุคลากรวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศเข้าร่วมงานในห้องปฏิบัติการของศูนย์แห่งชาติ นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินการในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ โรงเรียนที่เน้นการเรียนการสอนทางวิทยาศาสตร์ (โรงเรียนจุฬาภรณ์ราชวิทยาลัย โรงเรียนกำเนิดวิทย์ โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ และโรงเรียนเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์) โครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ โครงการพัฒนาอัจฉริยภาพทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสำหรับเด็กและเยาวชน สำหรับการสนับสนุนให้แรงงานต่างชาติที่มีทักษะสูง ผ่านโครงการ SMART Visa ที่เป็นวีซ่าประเภทพิเศษที่ให้สิทธิประโยชน์พิเศษแก่ชาวต่างชาติที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทักษะสูงในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามาทำงานในประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มอุตสาหกรรม และกิจการเป้าหมายของประเทศ

การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

110402

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าปี 2564 ได้มีการบรรลุเป้าหมายของปี 2565 แล้ว แต่ยังมีความจำเป็นที่จะต้องสนับสนุนการสร้างความตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาประเทศด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้กับเด็กและเยาวชนรับรู้ เพื่อส่งผลต่อการเลือกศึกษาในอนาคตอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการสร้างความรับรู้ให้กับผู้ปกครองและนักเรียนถึงโอกาสทางด้านอาชีพทางวิทยาศาสตร์ อีกทั้ง ยังมีประเด็นท้าทายเรื่องการสร้างโอกาสให้กับเด็กและเยาวชนที่มีความแตกต่างทางเศรษฐานะทางสังคมให้มีโอกาสได้เข้าถึงความรู้ความสนใจทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโดยการเปิดพื้นที่ให้กับนักเรียนที่มีความสนใจและความสามารถทางวิทยาศาสตร์ได้แสดงศักยภาพ นอกจากนี้ ยังมีความท้าทายจากภายนอกที่ประเทศต่าง ๆ ได้มีการดึงดูดแรงงานเข้าไปทำงานในประเทศต่าง ๆ อาทิ เวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ภาครัฐยังคงต้องให้ความสำคัญกับการสำรวจและการสร้างฐานข้อมูลด้านกำลังคนของแต่ละสาขาอาชีพที่มีความจำเป็นต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในเชิงลึก โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมเป้าหมาย ที่ต้องมีการวิเคราะห์ความสมดุลระหว่างแรงงานไทยและแรงงานต่างชาติเพื่อวางแผนการผลิตกำลังคนที่มีศักยภาพตรงต่อความต้องการ อีกทั้งการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยเฉพาะการส่งเสริมและปลูกฝังความสนใจและใฝ่รู้ของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ต่าง ๆ อย่างเสมอภาค ให้เห็นความสำคัญและการใช้ประโยชน์ของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการพัฒนาประเทศ นอกจากนี้ ภาครัฐยังต้องมุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์ถึงงานที่มีคุณค่าและความก้าวหน้าของเส้นทางสายอาชีพด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้วยการใช้ความสำเร็จของผู้ที่ประกอบอาชีพทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียน นักศึกษาที่มีความสนใจทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้มีความมุ่งมั่นในการศึกษาระดับที่สูงขึ้นได้ประกอบอาชีพและใช้ความรู้ ความสามารถตามศักยภาพสูงสุดในการพัฒนาประเทศต่อไป

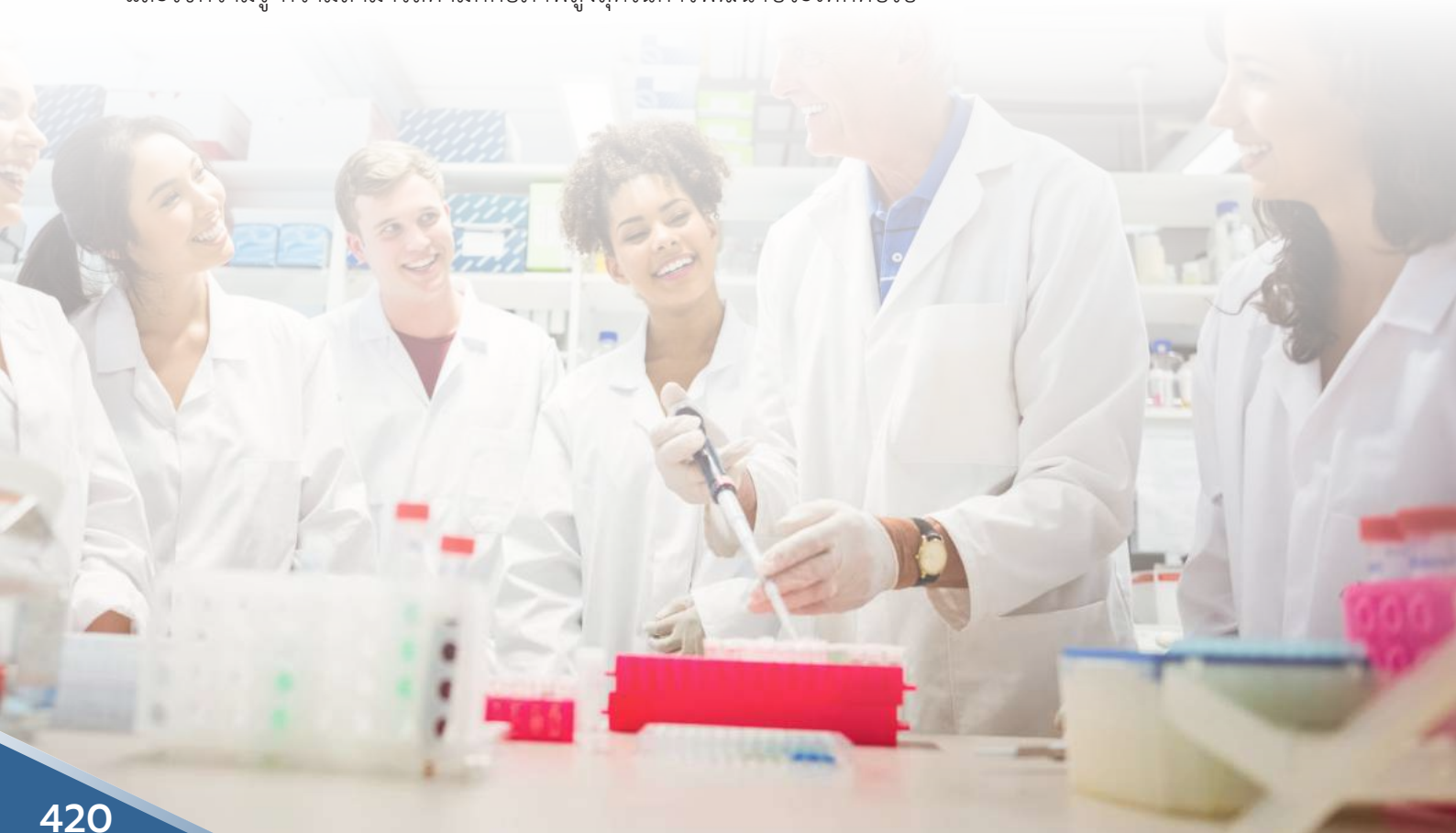

110501

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงในชีวิต มีทักษะการดำรงชีวิต มีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สังคมเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

จำนวนผู้สูงอายุมีศักยภาพมีงานทำและรายได้เหมาะสม เพิ่มขึ้นร้อยละ 10

โครงสร้างประชากรประเทศไทยและทั่วโลกมีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมสูงวัย เหตุเพราะอัตราการเกิดของประชากรมีแนวโน้มลดลง ประกอบกับประชากรมีอายุยืนยาวขึ้น อันเป็นผลมาจากการรักษาพยาบาลที่มีประสิทธิภาพ การมีสัดส่วนผู้สูงอายุในอัตราสูงนำมาซึ่งความไม่สมดุลของโครงสร้างประชากร เพราะทำให้เกิดผลกระทบในหลายมิติ ตลอดจนสถานการณ์ของไทยที่จำนวนผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงถือได้ว่าผู้บริโภคกลุ่มผู้สูงอายุเป็นตลาดที่มีศักยภาพสูง และมีความต้องการครอบคลุมอยู่ในหลายธุรกิจ ดังนั้น การสร้างทัศนคติของคนในสังคมให้มองผู้สูงอายุว่าเป็นกลุ่มประชากรที่มีศักยภาพ สามารถพึ่งพาตนเองและร่วมเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาและขับเคลื่อนเศรษฐกิจได้ ถือเป็นการเตรียมความพร้อมให้ทุกภาคส่วนสามารถรับมือกับสังคมผู้สูงอายุได้ในอนาคต

110501

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย จากผลการสำรวจที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี ส่งผลให้ประเทศไทยก้าวสู่สังคมของผู้สูงอายุ รวมทั้งเนื่องจากโครงสร้างของประชากรและโครงสร้างของกำลังแรงงานเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ผู้สูงอายุที่ยังต้องทำงานมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย ในปี 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช.) มีการรายงานผลสำรวจภาวการณ์ทำงาน (การสำรวจแรงงาน) ของประชากร ไตรมาส 2 ของปีดังกล่าว พบว่า มีจำนวนผู้สูงอายุที่ทำงาน 4.78 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 37.49 จากจำนวนผู้สูงอายุทั้งสิ้น 12.75 ล้านคน และเมื่อพิจารณาอัตราส่วนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพมีงานทำ พบว่า อยู่ที่ร้อยละ 37.49 ในปี 2564 เพิ่มสูงขึ้นเพียงเล็กน้อยจากร้อยละ 36.91 ในปี 2563 และเมื่อพิจารณากิจกรรมทางเศรษฐกิจในปี 2563 พบว่า มีผู้สูงอายุทำงานในภาคเกษตรกรรมร้อยละ 60.80 รองลงมาเป็นภาคการค้าและการบริการ ร้อยละ 29 และภาคการผลิต ร้อยละ 10.20 สำหรับค่าจ้างเฉลี่ยของผู้สูงอายุในปี 2564 ยังไม่มีการรายงานผลการสำรวจ ทั้งนี้ หากพิจารณาจากค่าจ้างหรือเงินเดือนเฉลี่ยต่อเดือนของผู้สูงอายุอยู่ที่ 11,972 บาทเพิ่มสูงขึ้นจาก 11,336 บาท ในปี 2562 นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาสถานภาพการทำงานและรายได้ของผู้สูงอายุจากการสำรวจในปี 2563 พบว่า ผู้สูงอายุที่ทำงานในภาคการบริการและการค้าเป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงที่สุดเมื่อเทียบกับภาคอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาสถานภาพการทำงานและรายได้ของผู้สูงอายุจากการสำรวจในปี 2563 พบว่า ผู้สูงอายุประกอบธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้าง ร้อยละ 62.30 ช่วยธุรกิจครัวเรือนโดยไม่ได้รับค่าจ้าง ร้อยละ 20.50 ลูกจ้างเอกชน ร้อยละ 11.90 นายจ้าง ร้อยละ 3 ลูกจ้างรัฐบาล ร้อยละ 2.20 และการรวมกลุ่ม ร้อยละ 0.10 จากประเด็นสถานการณ์ของผู้สูงอายุที่มีศักยภาพมีงานทำและรายได้ที่เหมาะสมยังคงต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่บรรลุไว้ที่ ร้อยละ 10 ในปี 2565 ส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินการต่าง ๆ ได้ทันในห้วงระยะเวลาที่กำหนด

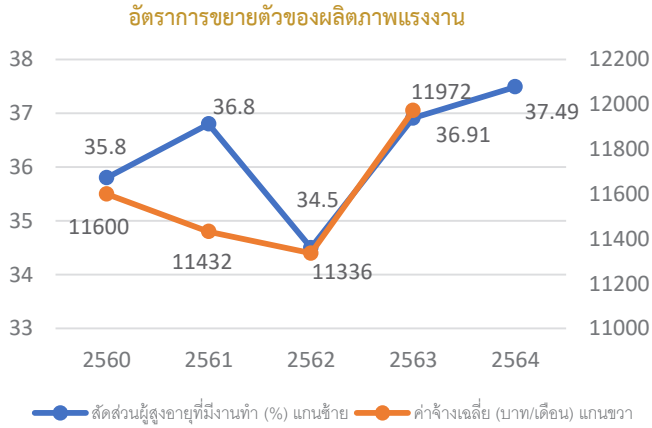

ที่มา: สรุปผลการสำรวจภาวะการทำงานของผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ.2563, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

การดำเนินการที่ผ่านมา หน่วยงานภาครัฐ อาทิ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายในปี 2564 โดยส่วนใหญ่เป็นโครงการ/การดำเนินงานที่มุ่งเน้นคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเป็นสำคัญในหลากหลายมิติ เช่น มิติด้านสุขภาพ โครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน โครงการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุมิติด้านเทคโนโลยี โครงการการพัฒนาและประยุกต์ใช้ Active Ageing Index (AAI) โครงการพัฒนาระบบการดูแลแบบองค์รวมต่อเนื่องและอัจฉริยะด้วยแนวคิดครอบครัวภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมเพื่อรองรับสังคมสูงวัยมิติด้านเศรษฐกิจและสังคม โครงการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุ โครงการสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดเพื่อเสริมสร้างรายได้แก่ผู้สูงอายุ นอกจากนี้ ยังคงมีโครงการที่ส่งเสริมและบูรณาการการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตตามแผนแม่บทฯ ที่ไม่มุ่งเน้นเฉพาะผู้สูงอายุ อาทิ โครงการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุเป็นผู้ดูแลเด็กเล็กเชื่อมสัมพันธ์สองรุ่นสร้างคุณค่าชีวิตตามแนวคิด: ศูนย์ดูแลคนสองวัย (Intergeneration Care Center) ทั้งนี้ โครงการดังกล่าวจะทำให้ผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน เนื่องจากการขาดแคลนกำลังแรงงานทำให้ GDP และผลิตภาพลดลง ผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในการทำงานจึงเป็นกลุ่มที่มีความต้องการในตลาดแรงงาน

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ผลจากการดำเนินงานที่ผ่านมา แม้จะมีการสร้างการตระหนักรู้เกี่ยวกับระบบดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการดำรงชีพของผู้สูงอายุ เครือข่ายคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุ แต่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างเชิงประชากรอย่างรวดเร็ว การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีและมั่นคงของผู้สูงอายุยังคงเป็นประเด็นท้าทายสำคัญสำหรับประเทศไทย เนื่องจากกลไกบริหารจัดการ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ อาทิ นโยบาย มาตรการ กฎหมาย สวัสดิการผู้สูงอายุยังคงไม่ครอบคลุม อีกทั้งภาคีเครือข่ายคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุไม่เข้มแข็ง

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย หน่วยงานภาครัฐควรกำหนดนโยบายที่สนับสนุนสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ ทั้งทางกายภาพและทางสังคมที่สามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ อาทิ โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัยของกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย โดยโครงการดังกล่าวมุ่งเน้นการพัฒนาผู้สูงอายุให้เป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะในการดำรงชีวิต มีภาวะพฤฒิพลัง (Active Aging) เพื่อเสริมสร้างการเตรียมความพร้อมสำหรับสังคมสูงอายุของประเทศ นำไปสู่ความมั่นคงในชีวิตและการเป็นส่วนสำคัญของโครงสร้างประชากรประเทศที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ก่อให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สังคมต่อไป

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ | ประเด็นที่ 12

12 การพัฒนาการเรียนรู้

ยุทธศาสตร์ชาติด้าน
การพัฒนา
และเสริมสร้างศักยภาพ
ทรัพยากรมนุษย์

"ปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21
เพิ่มประสิทธิภาพการศึกษาทุกระดับ พัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดช่วงชีวิต
ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพตามพหุปัญญาที่หลากหลาย"

การพัฒนาการเรียนรู้ 12

จ.1

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (12) การพัฒนาการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม และการสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการพัฒนาคนไทยตามพหุปัญญาให้เต็มตามศักยภาพ การสร้างเสริมศักยภาพผู้มีความสามารถพิเศษให้สามารถต่อยอดการประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง รวมถึงการรวมนักวิจัยและนักเทคโนโลยีชั้นแนวหน้าเพื่อพัฒนาต่อยอดงานวิจัยในการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ และเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งของประเทศ **ทั้งนี้ แผนแม่บทฯ ประเด็น (12) การพัฒนาการเรียนรู้ มีความสอดคล้องโดยตรงกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยมี 2 เป้าหมายระดับประเด็น ได้แก่ (1) คนไทยมีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น มีทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ 21 สามารถในการแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิผลเพิ่มขึ้น มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และ (2) คนไทยได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพตามความถนัดและความสามารถของพหุปัญญาดีขึ้น**

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

120001 **คนไทยมีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น มีทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ 21 สามารถในการแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิผลเพิ่มขึ้น มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต**

จ.2

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

1) คะแนน PISA ด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ (คะแนนเฉลี่ย) เฉลี่ย 470 คะแนน และ 2) อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านการศึกษา ประเมินโดย International Institute for Management Development (IMD) อยู่อันดับที่ 45

PISA จะจัดการประเมินต่อเนื่องทุกสามปี โดยการประเมินรอบล่าสุดเมื่อปี 2561 มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 412 คะแนน ซึ่งลดลง 3 คะแนนจากการประเมินรอบปี 2558 ที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 415 คะแนน ทั้งนี้ คะแนนเฉลี่ยในการประเมินรอบปี 2561 ยังห่างไกลกับค่าเป้าหมายในปี 2565 อยู่ถึง 58 คะแนน (ค่าเป้าหมาย 470 คะแนน) รวมถึงยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโลกอยู่ถึง 76 คะแนน (ค่าเฉลี่ยโลก 488 คะแนน) สำหรับการประเมินรอบถัดไปได้เลื่อนจากปี 2564 ไปเป็นปี 2565 เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ในการประเมินสถานการณ์ปี 2564 จึงประเมินจากค่าเฉลี่ยคะแนนผลการทดสอบ

ค่าเฉลี่ยคะแนนผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3

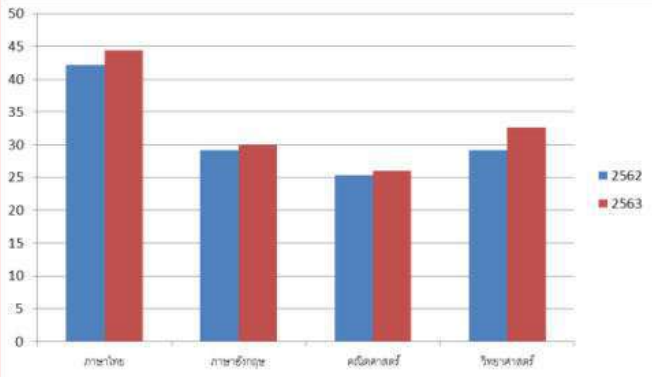

ที่มา: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ

ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563 เทียบกับปีการศึกษา 2562 ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการประเมินสอดคล้องกับการประเมิน PISA คือ นักเรียนอายุ 15 ปี โดยค่าเฉลี่ยคะแนน O-NET ในปีการศึกษา 2563 ได้แก่ ภาษาไทย 44.36 ภาษาอังกฤษ 29.94 คณิตศาสตร์ 26.04 และวิทยาศาสตร์ 32.68 และค่าเฉลี่ยคะแนน O-NET ในปีการศึกษา 2562 ได้แก่ ภาษาไทย 42.21 ภาษาอังกฤษ 29.20 คณิตศาสตร์ 25.41 และวิทยาศาสตร์ 29.20 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนของทุกวิชาในปี 2563 เพิ่มขึ้นจากปี 2562 อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาร่วมกับอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านการศึกษา โดย IMD ในปี 2564 พบว่า ประเทศไทยอยู่อันดับที่ 56 ขยับลงจากอันดับที่ 55 ในปี 2563 ซึ่งยังห่างจากค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2565 (อันดับที่ 45) ทั้งนี้ ยังมีปัจจัยด้านการศึกษาที่มีการพัฒนาดีขึ้น อาทิ ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL) การศึกษาในมหาวิทยาลัยตอบโจทย์การแข่งขัน ดัชนีอันดับมหาวิทยาลัย อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป รวมถึงทักษะทางภาษาตอบโจทย์ความต้องการของภาคธุรกิจ ซึ่งส่งเสริมให้มีการพัฒนาการเรียนรู้ที่ดีขึ้น

120002 คนไทยได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพตามความถนัดและความสามารถของพหุปัญญาดีขึ้น

จ.2

ปี 2562 — ปี 2563 — ปี 2564

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในระดับสากล Global Talent Competitiveness Index (GTCI) ไม่น้อยกว่า 50.1 คะแนน

Global Talent Competitiveness Index

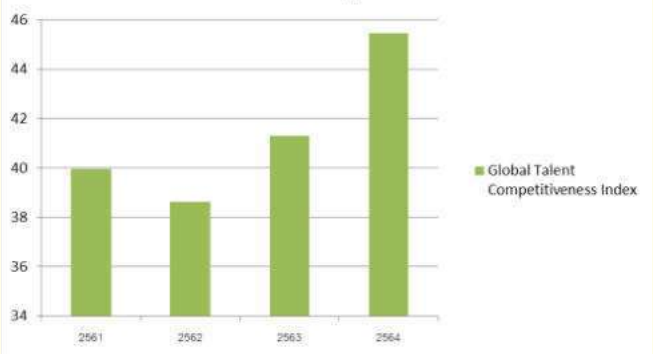

ในปี 2564 ประเทศไทยมีคะแนน GTCI อยู่ที่ 45.46 เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ที่มีคะแนนอยู่ที่ 41.3 ซึ่งยังคงมีความท้าทายที่จะบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2565 (50.1 คะแนน) นอกจากนี้สามารถพิจารณาเพิ่มเติมโดยเทียบเคียงกับ World Talent Ranking โดย IMD ซึ่งเป็นดัชนีชี้วัดด้านทรัพยากรมนุษย์เช่นเดียวกัน พบว่าอันดับของประเทศไทยในปี 2564 อยู่ที่อันดับ 42 จากทั้งหมด 64 ประเทศที่ได้รับการประเมิน โดยขยับขึ้นหนึ่งอันดับจากอันดับ 43 ในปี 2563

การพัฒนาการเรียนรู้

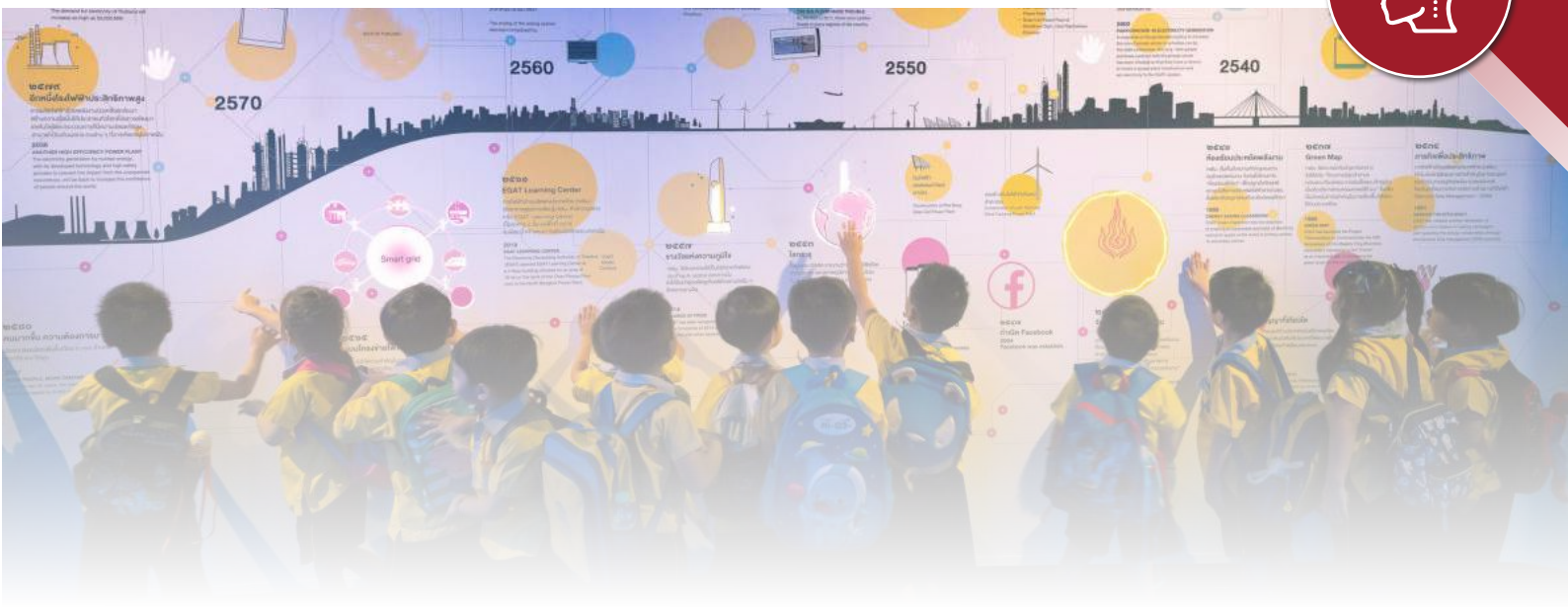

ทั้งนี้ ยังคงมีประเด็นท้าทายที่ต้องเร่งดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทฯ ได้แก่ ความพร้อมด้านทรัพยากรของโรงเรียนโดยเฉพาะในเขตพื้นที่ห่างไกล คุณภาพของครูผู้สอน ทักษะการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อดิจิทัล โดยเฉพาะอย่างยิ่งความท้าทายจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนได้ ต้องเร่งพัฒนาการเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มอื่น ๆ อาทิ ระบบออนไลน์ ระบบดาวเทียม DLTV ซึ่งยังคงมีข้อจำกัดในด้านความพร้อมของอุปกรณ์การเรียน โดยเฉพาะในครัวเรือนยากจนที่ขาดแคลนคอมพิวเตอร์และสมาร์ทโฟนที่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ รวมถึงยังมีข้อจำกัดในประเด็นความเข้าใจและการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา สังคมยังมีค่านิยมให้ความสำคัญกับความเป็นเลิศด้านวิชาการ ขาดความเข้าใจถึงความหลากหลายของพหุปัญญาของเด็กแต่ละคนที่แตกต่างกัน รวมถึงยังขาดการจัดเก็บข้อมูลและตัวชี้วัดที่สะท้อนเป้าหมายของพหุปัญญาได้อย่างชัดเจน

แผนแม่บทฯ ประเด็น (12) การพัฒนาการเรียนรู้

ประกอบด้วย 2 เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย โดยมีสถานะการบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1) กับเป้าหมายระดับประเด็น (Y2)

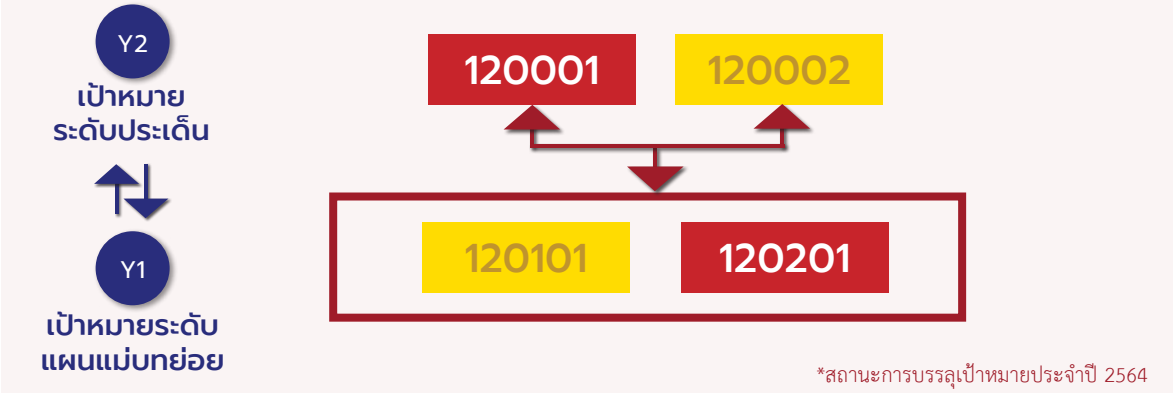

*สถานะการบรรลุเป้าหมายประจำปี 2564

120101

120101

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

คนไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะการเรียนรู้ และทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ 21 สามารถเข้าถึงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตดีขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 ได้แก่ อัตราความแตกต่างของคะแนน PISA ในแต่ละกลุ่มโรงเรียนลดลงร้อยละ 20 และอัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอยู่ที่ร้อยละ 80

ทั้งนี้ คะแนน PISA จะมีการประเมินทุก ๆ 3 ปี โดยการประเมิน PISA ครั้งล่าสุดในปี 2561 ความแตกต่างของกลุ่มโรงเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเทียบกับต่ำสุดแตกต่างกันถึง 210 คะแนน (การประเมินในรอบถัดไปได้เลื่อนจากปี 2564 ไปเป็นปี 2565 เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19) สำหรับข้อมูลอัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษาตอนต้นปีล่าสุด ปี 2563 อยู่ที่ร้อยละ 69.4 เพิ่มขึ้นจากข้อมูลปี 2562 ที่ร้อยละ 66.4 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์บรรลุเป้าหมายที่**ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**

120201

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ประเทศไทยมีระบบข้อมูลเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพตามพหุปัญญา เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาและการส่งต่อการพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 ได้แก่ สัดส่วนสถานศึกษาที่สามารถจัดการเรียนการสอนที่สร้างสมดุลทุกด้านและมีการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาพหุปัญญารายบุคคลอยู่ที่ร้อยละ 10 และสัดส่วนเด็กและเยาวชนที่ได้รับการส่งต่อและพัฒนาตามศักยภาพ/พหุปัญญา อยู่ที่ร้อยละ 10

อย่างไรก็ตาม ข้อมูลล่าสุดยังคงเป็นข้อมูลปี 2560 ซึ่งเป็นข้อมูลโรงเรียนจำนวน 57,238 แห่ง ประกอบด้วยโรงเรียนสามัญศึกษาทั่วไป 57,192 แห่ง โรงเรียนที่เน้นวิทยาศาสตร์ 18 แห่ง โรงเรียนกีฬา 12 แห่ง และ โรงเรียนเน้นนาฏศิลป์ 16 แห่ง โดยยังคงสะท้อนให้เห็นถึงสถานะการบรรลุเป้าหมายยังคง**ต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นวิกฤติ**

การพัฒนาการเรียนรู้

120101

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย

ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

คนไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะการเรียนรู้และทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ 21 สามารถเข้าถึงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตดีขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

สัดส่วนครูผ่านการทดสอบสมรรถนะรายสาขาในระดับสูงตามมาตรฐานนานาชาติร้อยละ 50 อัตราความแตกต่างของคะแนน PISA ในแต่ละกลุ่มโรงเรียนลดลงร้อยละ 20 และอัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 80

การปฏิรูปการเรียนรู้มุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับระบบการศึกษาการเรียนรู้ให้สอดรับกับความเปลี่ยนแปลงและทักษะที่จำเป็นตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษา โดยมุ่งเน้นการใช้ฐานความรู้และระบบคิดในลักษณะสหวิทยาการ พัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่เน้นการลงมือปฏิบัติ มีการสะท้อนความคิด ทบทวนไตร่ตรอง การสร้างผู้เรียนให้สามารถกำกับการเรียนรู้ของตนได้ เปลี่ยนโฉมบทบาท “ครู” ให้เป็นครูยุคใหม่ ทำหน้าที่กระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจ แนะนำวิธีเรียนรู้ออกแบบกิจกรรมและสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนและมีบทบาทเป็นนักวิจัยพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน รวมถึงการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยปัจจัยสำคัญหลักสู่ความสำเร็จ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษาให้มีมาตรฐานหลักสูตรแกนกลางทุกระดับและทุกประเภท มีหลักสูตรฐานสมรรถนะที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียนและประเทศ หลักสูตรมีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนทุกช่วงวัย มีการประกันคุณภาพจัดการศึกษา มีหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องสอดคล้องกับการประกอบอาชีพพัฒนาครูผู้สอน ให้เป็นผู้สอนยุคใหม่ที่มีทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และผลิตครู อัตรากำลังครู/ผู้สอนที่ตอบสนองต่อความต้องการของประเทศ มีระบบการประเมินครูที่เน้นผลลัพธ์จากผู้เรียนเป็นหลัก พัฒนารูปแบบและระบบการเรียนรู้สนับสนุนการใช้ดิจิทัลเพื่อการศึกษา ส่งเสริมรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการลงมือปฏิบัติและทักษะอาชีพ มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลายและสอดคล้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย พัฒนาการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ รวมถึงพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ อาทิ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการเรียนรู้จากทุกภาคส่วน และการมีส่วนร่วมของชุมชนและครอบครัว โดยที่ผ่านมามีความท้าทายในการบรรลุเป้าหมายที่สำคัญ คือ เรื่องการขาดข้อมูลที่สามารถสะท้อนคุณภาพของผู้สอนในระบบที่จะช่วยให้การเห็นความก้าวหน้าของการดำเนินการตามเป้าหมายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น รวมถึงระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของประชาชนทุกกลุ่ม

12 การพัฒนาการเรียนรู้

120101

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย คุรุสภาได้ดำเนินการประกาศกำหนดการทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพเพื่อขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ตามมาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2563 โดยได้มีการดำเนินการให้มีการทดสอบฯ ครั้งที่ 1 ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2564 และอยู่ระหว่างการดำเนินการจัดการทดสอบฯ และประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ครั้งที่ 2 ขณะที่ค่าเป้าหมายอัตราความแตกต่างของคะแนน PISA ในแต่ละกลุ่มโรงเรียนลดลงร้อยละ 20 เนื่องจากในปี 2564 ยังไม่ได้มีการทดสอบ PISA ซึ่งยังคงต้องใช้ผลคะแนน PISA 2561 ซึ่งคะแนนภาพรวมคะแนนลดลงจากปี 2558 และหากพิจารณาอัตราความแตกต่างของคะแนน PISA ในแต่ละกลุ่มโรงเรียนระหว่างกลุ่มโรงเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดและกลุ่มโรงเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด พบว่า มีความแตกต่างกันมากขึ้น อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาจากการทดสอบ O-NET มัธยมศึกษาปีที่ 3 ปี 2563 พบว่า คะแนนเฉลี่ยในทุกวิชาลดลงจาก 36.30 ในปี 2562 เป็น 36.01 คะแนน และหากจำแนกผลคะแนน O-NET ตามกลุ่มโรงเรียนจะยังคงพบความแตกต่างในด้านคุณภาพการศึกษาของแต่ละกลุ่มโรงเรียนที่ยังคงมีอยู่อย่างมาก โดยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มโรงเรียนที่มีคะแนนสูงที่สุดในทุกรายวิชายังคงเป็นกลุ่มโรงเรียนจุฬาภรณ์ โดยมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่า 50 คะแนนในทุกวิชา รองลงมาคือโรงเรียนสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กลุ่มโรงเรียนสาธิต) โดยมีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่า 50 คะแนนเพียงวิชาเดียวคือวิชาคณิตศาสตร์ ขณะที่กลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยส่วนใหญ่เกิน 50 คะแนนมีเพียงวิชาภาษาไทย และบางกลุ่มโรงเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยในแต่ละวิชาไม่ถึงร้อยละ 50 คะแนน อาทิ โรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โรงเรียนสังกัดสถาบันพลศึกษา และโรงเรียนสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยกลุ่มโรงเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยรวมต่ำสุดมีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่ากลุ่มโรงเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยรวมสูงสุดถึง 39 คะแนนหรือประมาณ 2.35 เท่า สะท้อนถึงคุณภาพการศึกษาที่ยังมีความแตกต่างกันมากในแต่ละกลุ่มโรงเรียน อัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (net enrolment rate) ในปี 2563 อยู่ที่ร้อยละ 69.4 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 66.4 ในปี 2562 แต่ยังคงค่อนข้างห่างจากเป้าหมายที่ตั้งไว้ (ร้อยละ 80 ในปี 2565) ดังนั้น ภาครัฐจึงควรเร่งดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ยกระดับคุณภาพการศึกษาที่ตอบสนองต่อทักษะการเรียนรู้ และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 รวมถึงการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เอื้อต่อประชาชนทุกกลุ่มเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

อัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

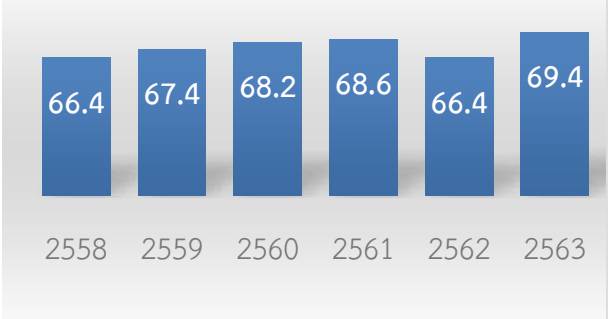

ที่มา: การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดย กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

การดำเนินการที่ผ่านมา การดำเนินโครงการที่สำคัญของหน่วยงานของรัฐเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายในช่วงปี 2563 – 2564 ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินโครงการที่มุ่งยกระดับกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา อาทิ โครงการพัฒนาและส่งเสริมการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนเพื่อสร้างสมรรถนะการแข่งขันในศตวรรษที่ 21 โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยมีสถาบันอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยง โครงการส่งเสริมการเรียนภาษาคอมพิวเตอร์ (Coding) และการให้ความสำคัญกับการยกระดับสมรรถนะครูผู้สอน อาทิ โครงการยกระดับสมรรถนะวิชาชีพครูปฐมวัยมุ่งสู่การพัฒนาเพื่อความเป็นเลิศ

(Super Teacher) โครงการพัฒนารูปแบบ/กระบวนการคัดเลือกบุคคลที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เข้าเรียนครูและการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินคุณลักษณะความเป็นครู โครงการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรผลิตครูตามสาขาวิชาและบริบทพื้นที่เพื่อสร้างความเป็นเลิศ การดำเนินการประกาศกำหนดการทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพเพื่อขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2563 รวมถึงการดำเนินโครงการในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต อาทิ โครงการจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มสมรรถนะ Reskill-Upskill ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในรูปแบบประกาศนียบัตร (Non-Degree) โครงการพัฒนาทักษะกำลังคนเพื่อสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพ (Non-Degree) หลักสูตรระบบไอโอทีเพื่ออุตสาหกรรม (Industrial Internet of Things, IIOT) และโครงการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพกำลังคนของประเทศด้วยระบบคุณวุฒิวิชาชีพ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าการดำเนินการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มีความก้าวหน้าผ่านการดำเนินงานในหลายโครงการ อย่างไรก็ตาม รูปแบบการเรียนที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ยังมีความท้าทายที่สำคัญในรูปแบบเดิม อาทิ ความพร้อมด้านทรัพยากรของโรงเรียนโดยเฉพาะในเขตพื้นที่ห่างไกล สมรรถนะของครูผู้สอนสู่การเป็นครูยุคใหม่ การขาดข้อมูลในมิติที่สามารถสะท้อนคุณภาพของผู้สอนโดยเฉพาะสัดส่วนครูผ่านการทดสอบสมรรถนะรายสาขาในระดับสูงตามมาตรฐานนานาชาติซึ่งจะช่วยให้เห็นความก้าวหน้าของการดำเนินการตามเป้าหมายได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น รวมถึงประเด็นท้าทายจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ก่อให้เกิดผลกระทบต่อด้านการศึกษาและต่อตัวนักเรียนโดยตรง เนื่องจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้การเรียนการสอนในห้องเรียนไม่สามารถทำได้ ต้องเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้อื่น อาทิ การเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ และการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ซึ่งสามารถเรียนรู้ได้ผ่าน 3 ช่องทางคือ (1) โทรทัศน์ช่อง DLTV (2) เว็บไซต์ DLTV และ (3) แอปพลิเคชัน DLTV เพื่อแก้ปัญหาการไม่สามารถไปเรียนในโรงเรียนได้ อย่างไรก็ตาม ยังคงมีข้อจำกัดโดยเฉพาะกับนักเรียนในครัวเรือนยากจน ทั้งในด้านอุปกรณ์ทีวี คอมพิวเตอร์และสมาร์ทโฟนที่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ โดยจากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช. ปี 2563 พบว่า การเข้าถึงการเรียนผ่านอุปกรณ์การเรียนรู้นอกห้องเรียน พบว่า ครัวเรือนยากจนมีแนวโน้มรับภาระในการจัดหาอุปกรณ์มากขึ้น เนื่องจากกลุ่มครัวเรือนที่ยากจนที่สุด (Decile 1) มีสัดส่วนประชากรวัยเรียน (3 – 17 ปี) ที่มากกว่ากลุ่มอื่น โดยการเข้าถึงการเรียนผ่านคอมพิวเตอร์ที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ พบว่ามีครัวเรือนที่มีประชากรวัยเรียน (3-17 ปี) ที่มีคอมพิวเตอร์ที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้มีเพียงร้อยละ 19.71 และมีจำนวนคอมพิวเตอร์ที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้เฉลี่ยเพียง 0.22 เครื่องต่อครัวเรือน โดยหากพิจารณาแยกตามกลุ่มครัวเรือนตามรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค จะพบว่ากลุ่มครัวเรือนที่จนที่สุด (Decile 1) มีคอมพิวเตอร์ที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้เพียงร้อยละ 1.12 ขณะที่กลุ่มครัวเรือนที่รวยที่สุดมีคอมพิวเตอร์ที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ตสูงถึงร้อยละ 75.23 รวมถึงยังต้องเผชิญกับปัญหาคุณภาพสัญญาณในเขตพื้นที่ห่างไกลและความท้าทายในการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีที่จะเข้ามามีบทบาทในการศึกษามากขึ้น ซึ่งต้องเตรียมความพร้อมของครูในด้านทักษะการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อดิจิทัล และการเตรียมความพร้อมด้านอุปกรณ์การเรียนการสอนให้กับโรงเรียนและผู้เรียน

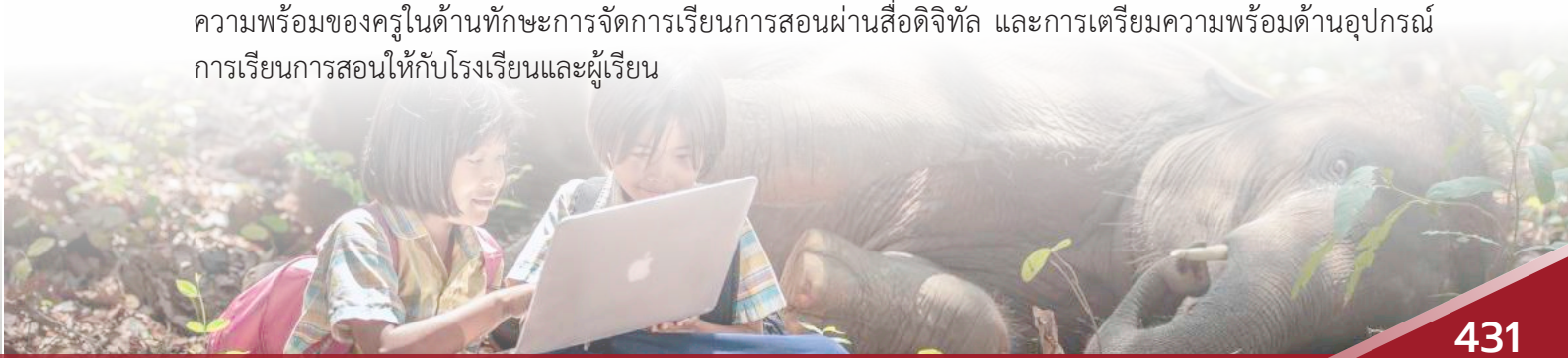

120101

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ควรเร่งดำเนินการทดสอบสมรรถนะครูรายสาขาที่สามารถเทียบเคียงกับมาตรฐานสากลได้ให้มากขึ้น โดยเฉพาะครูที่อยู่ในระบบการศึกษาอยู่แล้วเพื่อประกันคุณภาพของครูและพัฒนาครูผู้สอนไปสู่การเป็นครูยุคใหม่และสะท้อนคุณภาพของครูได้อย่างชัดเจน ดำเนินโครงการประเมินคุณภาพที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ด้านผู้เรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลายสอดคล้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย การวิจัยและสร้างองค์ความรู้ด้านการจัดการศึกษา และควรขยายผลระบบการศึกษาที่มีคุณภาพไปให้ทั่วถึงผ่านกลไกต่าง ๆ อาทิ การจับคู่โรงเรียนพี่เลี้ยง การกระจายทรัพยากรทางการศึกษาในเรื่องการจัดสรรครูและการผลิตครูที่มีคุณภาพให้ไปสอนในท้องถิ่น การสนับสนุนเครื่องมือการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความจำเป็นในแต่ละพื้นที่ การพัฒนามาตรฐานของสถานศึกษาและระบบการประกันคุณภาพการศึกษา การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา อาทิ การเตรียมความพร้อมในด้านอุปกรณ์ และการพัฒนาทักษะให้แก่ครูผู้สอนและนักเรียนสำหรับรองรับการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลที่เข้ามามีบทบาทกับภาคการศึกษามากขึ้น รวมทั้งการสร้างความร่วมมือเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชนและครอบครัว การร่วมมือกับ EdTech startup ในการพัฒนาและนำเทคโนโลยีทางการศึกษาที่เหมาะสมมาสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

120201

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ประเทศไทยมีระบบข้อมูลเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพตามพหุปัญญา เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาและการส่งต่อการพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

สัดส่วนสถานศึกษาที่สามารถจัดการเรียนการสอนที่สร้างสมดุลทุกด้าน และมีการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาพหุปัญญารายบุคคลร้อยละ 10 และสัดส่วนเด็กและเยาวชนที่ได้รับการส่งต่อและพัฒนาตามศักยภาพ/พหุปัญญาร้อยละ 10

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย *ประเทศไทยมีระบบข้อมูลเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพตามพหุปัญญา เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาและการส่งต่อการพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพเพิ่มขึ้น* ภายใต้การตระหนักรู้ถึงพหุปัญญาที่หลากหลายของมนุษย์ที่ช่วยให้เกิดกระบวนการพัฒนาและรักษากลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษของพหุปัญญาแต่ละประเภท รวมทั้งการสร้างสภาพแวดล้อมและระบบสนับสนุนให้เกิดอาชีพบนฐานพหุปัญญาอย่างมั่นคงและครอบคลุม โดยปัจจัยสู่ความสำเร็จที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาสถานศึกษาที่รองรับการพัฒนาศักยภาพตามพหุปัญญา การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเรื่องพหุปัญญาของผู้สอน กระบวนการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพตามพหุปัญญาของผู้เรียน การจัดทำระบบฐานข้อมูลและการบริหารข้อมูลพหุปัญญา การพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับการสำรวจ/คัดกรอง/วัดระดับ/ติดตามและประเมินผล รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาพหุปัญญา อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานที่ผ่านมายังมีความท้าทายที่โครงการส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญกับพหุปัญญาแบบเดิม อาทิ วิทยาศาสตร์ กีฬา รวมถึงยังขาดกลไกรองรับการพัฒนาพหุปัญญาด้านอื่น ๆ ทั้งระบบ

120201

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ในปัจจุบัน ประเทศไทยมีการจัดการศึกษาตามพหุปัญญาหลากหลายประเภท โดยในปี 2563 มีจำนวนสถานศึกษาภายใต้สังกัดต่าง ๆ ทั้งสิ้น 37,806 แห่ง (ครอบคลุมโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา แต่ไม่รวมสถานศึกษาเอกชน) ซึ่งจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการและการศึกษาเฉพาะทาง ประกอบด้วย โรงเรียนสามัญศึกษาทั่วไป 36,872 แห่ง สถาบันอาชีวศึกษา 870 แห่ง โรงเรียนเน้นกีฬา 28 แห่ง โรงเรียนเน้นนาฏศิลป์ 18 แห่ง และโรงเรียนเน้นวิทยาศาสตร์ 18 แห่ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าระบบการศึกษาไทยมีการรองรับการพัฒนาผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางความสามารถพิเศษระดับหนึ่งแล้ว อย่างไรก็ตาม จำนวนสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนตามเฉพาะทางยังมีจำนวนไม่แตกต่างจากปีที่ผ่านมาอย่างมีนัยสำคัญ

จำนวนสถานศึกษาในประเทศไทย จำแนกตามจุดเน้นในการเรียนการสอน ปีการศึกษา 2563

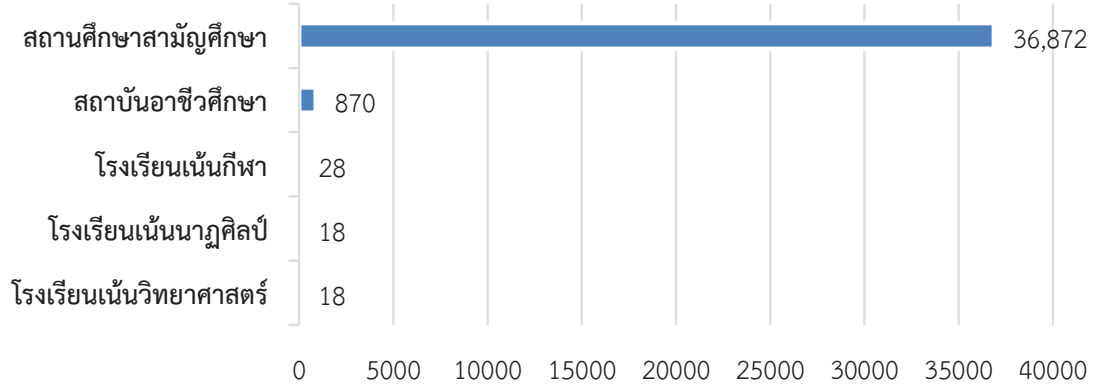

ที่มา: สถิติการศึกษาประจำปี 2563, ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

การดำเนินการที่ผ่านมา การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายในช่วงปี 2563 – 2564 ส่วนใหญ่ยังคงเป็นการดำเนินการที่เน้นด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์เป็นหลัก อาทิ โครงการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา (STEM Education) การเพิ่มเติมโรงเรียนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในโครงการพัฒนากำลังคนด้านวิศวกรรมศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมสนับสนุนการลงทุนและเพิ่มขีดความสามารถภาคอุตสาหกรรมในประเทศและภูมิภาค (KOSEN) โครงการผลิตบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน โครงการพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา (Excellent Center) โครงการจัดตั้งห้องเรียนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน โดยการกำดับดูแลของมหาวิทยาลัย (โครงการ วมว. ระยะที่ 3) และมีการสนับสนุนความสามารถด้านอื่น ๆ อีกบางส่วน อาทิ การดำเนินโครงการห้องเรียนกีฬา โครงการการพัฒนาสำหรับผู้เป็นนักกีฬาระดับอุดมศึกษา รวมถึงการจัดทำแพลตฟอร์มการใช้ประโยชน์กำลังคนที่มีศักยภาพสูงของประเทศ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ประเทศไทยมีการจัดการศึกษาที่รองรับพหุปัญญาหลากหลายประเภทและการส่งเสริมความสามารถพิเศษเฉพาะทางอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนการสอนในทางปฏิบัติยังทำได้ในลักษณะกระจุกตัวเฉพาะในบางกลุ่มโรงเรียน เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูงและแนวโน้มประชากรวัยเรียนที่ลดลงในระยะยาว นอกจากนี้ ความรู้ความเข้าใจตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาของบุคลากรทางการศึกษาไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้สอน ยังคงมีอยู่ในระดับจำกัด ประกอบกับค่านิยมและทัศนคติของสังคมไทยที่มีแนวโน้มในการยกย่องและให้ความสำคัญกับความเป็นเลิศทางด้านวิชาการเป็นหลัก ส่งผลให้เกิดสถานการณ์การเร่งเรียนและเรียนหนักเพื่อสนับสนุนไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามค่านิยมของสังคมตั้งแต่อายุยังน้อย โดยขาดการคำนึงถึงความหลากหลายทางพหุปัญญาด้านต่าง ๆ ที่เด็กแต่ละคนมีแตกต่างกัน นอกจากนี้ การติดตามการตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลายยังคงขาดการจัดเก็บข้อมูลและตัวชี้วัดที่สามารถสะท้อนผลลัพธ์ตามเป้าหมายได้อย่างเหมาะสมและชัดเจน

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพตามพหุปัญญา เพื่อบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาและการส่งต่อการพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพเพิ่มขึ้น จำเป็นต้องอาศัยการดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่องตั้งแต่ระดับนโยบายไปจนถึงปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งหมด โดยมุ่งเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านแหล่งเรียนรู้ ทั้งสถานศึกษาที่ส่งเสริมพหุปัญญาและโอกาสในการแสดงความสามารถพิเศษ ผู้สอน (ครูอาจารย์) ให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องพหุปัญญา และสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ที่คำนึงถึงศักยภาพ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน ตลอดจนพัฒนานักการศึกษาที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านดังกล่าว ระบบข้อมูล ทั้งระบบฐานข้อมูลพหุปัญญาแห่งชาติที่เชื่อมโยงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และระบบเทคโนโลยีสำหรับการสำรวจ คัดกรอง วัดระดับ และติดตามผลผู้เรียน รวมไปถึงสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาพหุปัญญา ทั้งนโยบายรัฐบาล การสนับสนุนด้านการศึกษา และการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพตามพหุปัญญา รวมทั้งการปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้เรียนและผู้ปกครองว่าผู้เรียนที่เก่งไม่จำเป็นต้องเก่งเฉพาะด้านวิชาการแต่เพียงเท่านั้น นอกจากนี้ สถานศึกษาที่มีอยู่ควรพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรและแนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพตามพหุปัญญาที่มีประสิทธิภาพและหลากหลายมากยิ่งขึ้น เพื่อลดความจำเป็นในการจัดตั้งสถานศึกษาเพิ่มเติมในอนาคต

13 การเสริมสร้าง ให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี

ยุทธศาสตร์ชาติด้าน การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

ยุทธศาสตร์ชาติด้าน การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

ยุทธศาสตร์ชาติด้าน การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

"ส่งเสริมการจัดการสุขภาวะในทุกรูปแบบ นำไปสู่การมีศักยภาพในการจัดการสุขภาวะที่ดีได้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาวะที่ดีและมีทักษะสุขภาวะที่เหมาะสม"

จ.1

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (13) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างการจัดการสุขภาวะในทุกรูปแบบ อันจะนำไปสู่การมีศักยภาพในการจัดการสุขภาวะที่ดีได้ด้วยตนเอง ควบคู่ไปกับการสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาวะให้มีทักษะด้านสุขภาวะที่เหมาะสม มีความรอบรู้ด้านสุขภาพ และร่วมกันส่งเสริมและพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัย ส่งผลให้เกิดการกระจายบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และสามารถพัฒนาและสร้างระบบรับมือ ปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมายระดับประเด็น คือ **คนไทยมีสุขภาวะที่ดีขึ้นและมีความเป็นอยู่ดีเพิ่มขึ้น โดยแผนแม่บทฯ ประเด็น (13) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี สอดคล้องโดยตรงกับยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์**

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

130001 คนไทยมีสุขภาวะที่ดีขึ้น และมีความเป็นอยู่ดีเพิ่มขึ้น

จ.2

ปี 2562 — ปี 2563 — **ปี 2564**

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดีที่เพิ่มขึ้นต่อเนื่อง (อายุเฉลี่ย) ไม่น้อยกว่า 68 ปี

จากฐานข้อมูล Healthy Life Expectancy (HALE) ซึ่งจัดทำโดยองค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) **พบว่า ในปี 2562 อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดีของประชากรประเทศไทยอยู่ที่ 68.3 ปี** ซึ่งบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2565 ที่ 68 ปี อย่างไรก็ตาม เมื่อจำแนกอายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดีตามเพศ พบว่า เพศหญิง อายุคาดเฉลี่ยอยู่ที่ 70.6 ปี และเพศชายอยู่ที่ 65.9 ปี ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเพศชายอายุคาดเฉลี่ยยังไม่บรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจาก HALE สามารถเทียบเคียงได้จาก**อัตราการเข้าถึงบริการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค** ซึ่งจัดเก็บโดยกระทรวง

อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี (อายุเฉลี่ย)

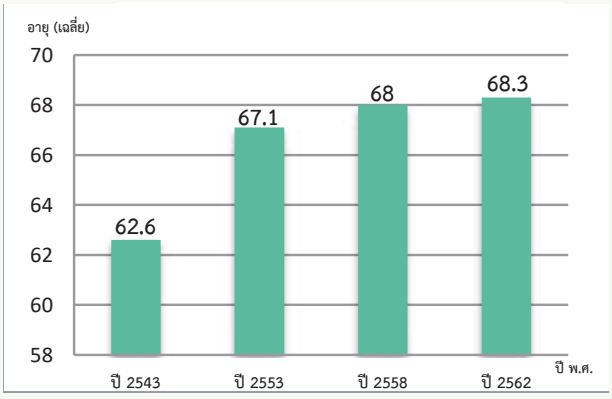

ที่มา: World Health Organization (WHO)

การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี

สาธารณสุข โดยเป็นการดำเนินงานที่มีการเพิ่มการเข้าถึงบริการสร้างเสริมสุขภาพรวมถึงการแก้ไขปัญหาด้านสุขภาวะในระดับพื้นที่ให้มีการเข้าถึงมากขึ้น โดยมีการรายงานค่าเฉลี่ยในภาพรวมของประเทศในปี 2563 อยู่ที่ 82.02 คะแนน และในปี 2564 อยู่ที่ 82.06 ทั้งนี้ แผนแม่บทดังกล่าว สนับสนุนการบรรลุผลสัมฤทธิ์การพัฒนาตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติให้สามารถบรรลุเป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย เพื่อรองรับการสนับสนุนการให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี

การดำเนินงานในระยะต่อไปเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทประเด็นการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี มีประเด็นท้าทายที่สำคัญ ได้แก่ **(1) ข่าวเท็จด้านสุขภาพบนสื่อออนไลน์** ส่งผลให้เกิดความเข้าใจด้านสุขภาพที่คลาดเคลื่อน รวมทั้งพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เป็นไปตามหลักการทางสาธารณสุขที่เหมาะสม **(2) ความปลอดภัยของฐานข้อมูล**เนื่องจากสถานการณ์ที่ผ่านมามีการคุกคามฐานข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุขส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นจากประชาชนน้อยลง **(3) ปริมาณและคุณภาพของบุคลากรทางสาธารณสุข**ในหน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิอาจยังไม่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และปัญหาสุขภาพที่เปลี่ยนไปได้อย่างทันท่วงที และ **(4) ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ** ซึ่งแพทย์ทุกสาขาอาชีพไม่จำเป็นต้องจบหลักสูตรแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวสามารถเข้ามาดูแลประชาชนในระดับพื้นที่ได้เหมือนกับแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว

แผนแม่บทฯ ประเด็น (13) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี

ประกอบด้วย 5 เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย โดยมีสถานะการบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1) กับเป้าหมายระดับประเด็น (Y2)

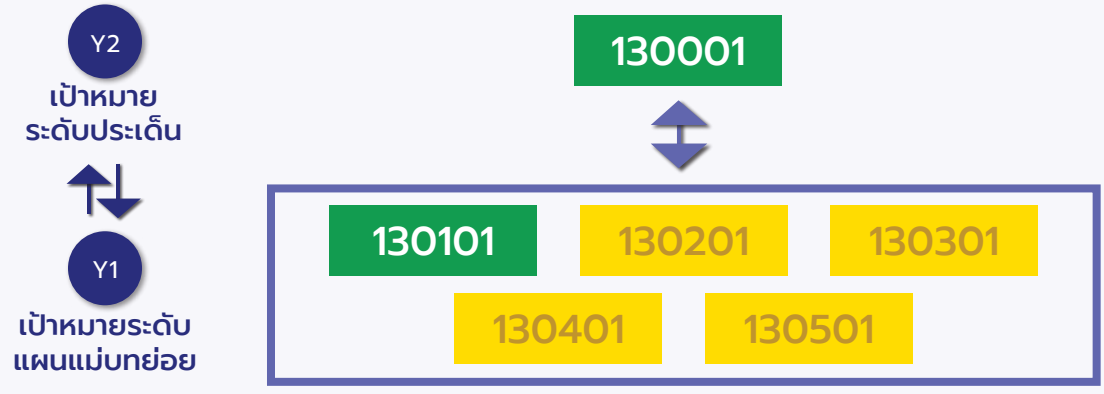

*สถานะการบรรลุเป้าหมายประจำปี 2564

130101

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาวะ สามารถดูแลสุขภาพ มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ และสามารถป้องกันและลดโรคที่สามารถป้องกันได้ เกิดเป็นสังคมบ่มเพาะจิตสำนึกการมีสุขภาพดีสูงขึ้น **โดยกำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 ได้แก่ อัตราความรอบรู้ด้านสุขภาวะของประชากรเป็นร้อยละ 50**

จากคลังข้อมูลสุขภาพ (Data Health Center: DHC) ของกระทรวงสาธารณสุข ได้มีรายงานค่าเฉลี่ยร้อยละของประชาชนเข้าถึงบริการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคตามเขตสุขภาพ พบว่า คะแนนเฉลี่ยในภาพรวมของประเทศอยู่ที่ 82.06 คะแนน ส่งผลให้ค่าสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**บรรลุค่าเป้าหมาย**

130201

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

จำนวนชุมชนสุขภาพดีเพิ่มขึ้น โดยพิจารณาการขยายจำนวนหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิให้ครอบคลุมทั่วประเทศในฐานะตัวชี้วัดเปรียบเทียบกับอัตราการนอนโรงพยาบาลโดยไม่จำเป็นด้วยภาวะที่ควรควบคุมด้วยบริการผู้ป่วยนอกลดลงการพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน **โดยกำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 ได้แก่ การขึ้นทะเบียนหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิเป็น 3,000 แห่ง**

โดยปี 2564 มีจำนวนหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วยปฐมภูมิสะสมทั้งสิ้น 2,760 หน่วย ซึ่งได้กำหนดจำนวนหน่วยบริการฯ เป็น 3,000 หน่วย ภายในปี 2565 โดยจำนวนหน่วยสุขภาพฯ ในปัจจุบันครอบคลุมการดูแลประชากรจำนวน 27,205,655 คน หรือร้อยละ 41.1 ของประชากรไทยทั่วประเทศ ซึ่งมีสถานะบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**

130301

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

มีระบบสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานที่ประชาชนทุกระดับเข้าถึงได้ดีขึ้น **โดยกำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 ได้แก่ การจัดอันดับประสิทธิภาพระบบบริการสุขภาพอยู่อันดับที่ 1 ใน 25**

ที่ผ่านมาจากผลการสำรวจโดยซีอีโอเวิลด์ ในปี 2562 พบว่าประเทศไทย อยู่ในอันดับที่ 6 จาก 89 ประเทศทั่วโลก โดยได้คะแนนทั้งหมด 67.99 เต็ม 100 และในปี 2564 ประเทศไทย อยู่ในอันดับที่ 13 จาก 89 ประเทศทั่วโลก โดยได้คะแนนทั้งหมด 59.52 เต็ม 100 ซึ่งมีค่าสถานะการบรรลุเป้าหมายไม่มีการเปลี่ยนแปลงคงอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**

130401

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

การเข้าถึงบริการสาธารณสุขมีความเหลื่อมล้ำลดลง โดยกำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 ได้แก่ ดัชนีความก้าวหน้าของการพัฒนาคนด้านสุขภาพ ทุกจังหวัดไม่ต่ำกว่า 0.67

โดยข้อมูลจากดัชนีความก้าวหน้าของการพัฒนาคนด้านสุขภาพ ณ ปี 2563 ค่าดัชนีความก้าวหน้าด้านสุขภาพอยู่ที่ 0.6078 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2562 อยู่ที่ 0.0235 ซึ่งมีค่าสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย

130501

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ประชาชนมีความรอบรู้สุขภาพ เรื่องโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศมากขึ้น โดยกำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 ได้แก่ ประชาชนมีความรอบรู้สุขภาพเรื่องโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ของประชากรทั้งหมด

จากข้อมูลการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 อันเป็นโรคอุบัติใหม่ที่องค์การอนามัยโลกประกาศเป็นภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ พบว่าไทยเป็นประเทศที่ฟื้นตัวจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เป็นอันดับที่ 4 ของโลก ตามผลการประเมินของ Global COVID-19 Index (GCI) ที่ใช้ระบบการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่จาก 184 ประเทศทั่วโลก ซึ่งมีค่าสถานะการบรรลุเป้าหมายไม่มีการเปลี่ยนแปลงคงอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย

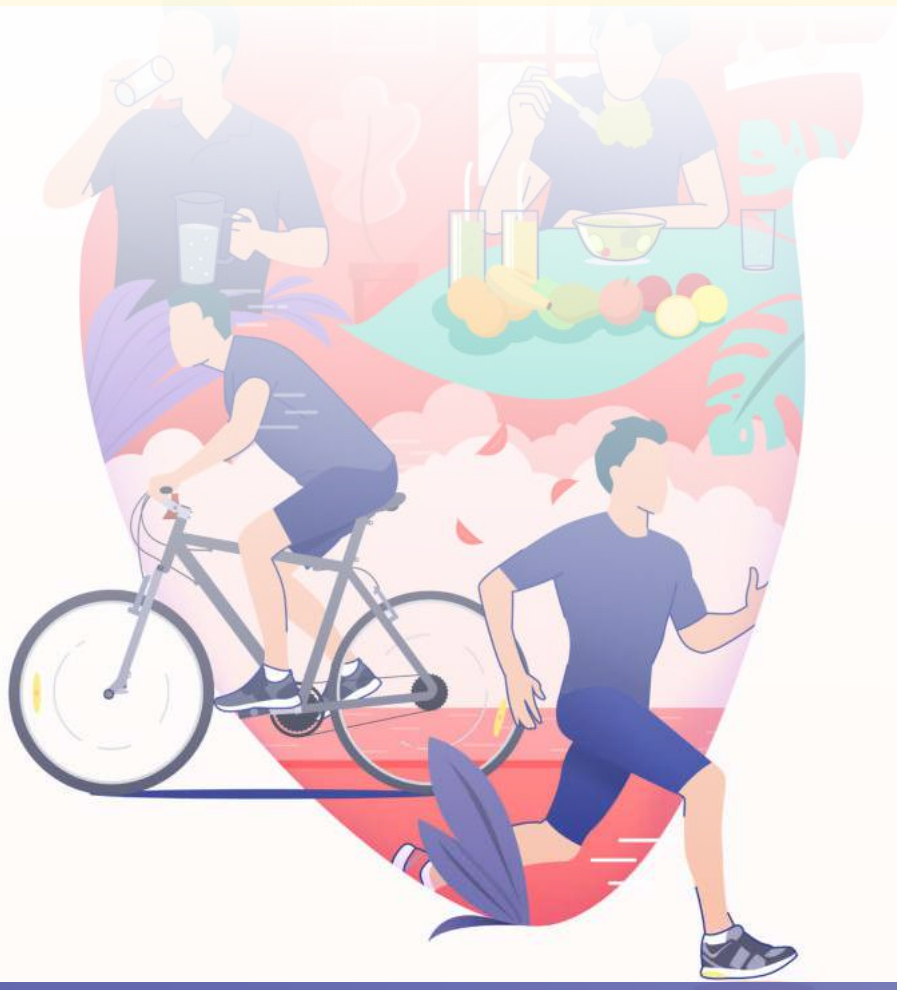

130101

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะและการป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาวะ สามารถดูแลสุขภาพ มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ และสามารถป้องกันและลดโรคที่สามารถป้องกันได้ เกิดเป็นสังคมบ่มเพาะจิตสำนึกการมีสุขภาพดีสูงขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อัตราความรอบรู้ด้านสุขภาวะของประชากรเป็นร้อยละ 50

ความรอบรู้ด้านสุขภาพของประชาชนเป็นปัจจัยพื้นฐานของการป้องกันการเจ็บป่วยขั้นต้นซึ่งสามารถดำเนินการได้ในทุกระดับ ครอบคลุมบุคคล ครอบครัว ชุมชน รวมถึงกลไกภายใต้ระบบสาธารณสุขของประเทศ ถึงแม้ประเทศไทยสามารถบรรลุเป้าหมายของคะแนนความรอบรู้ด้านสุขภาพในระยะปี 2561 – 2565 แล้ว อย่างไรก็ดี การสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพยังจำเป็นต้องได้รับการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดผลการดำเนินงานที่ยั่งยืน ตลอดจนการแปลงองค์ความรู้ดังกล่าวสู่การสร้างพฤติกรรมด้านสุขภาพอย่างแท้จริง ด้วยการขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างเป็นองค์รวม ทั้งในด้านของการพัฒนาศักยภาพบุคลากรและอาสาสมัครทางสาธารณสุขให้สามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนารูปแบบการสื่อสารที่หลายหลายและสอดคล้องกับเทคโนโลยีและช่องทางการเข้าถึงของประชาชนในปัจจุบัน ตลอดจนการผลักดันการดำเนินงานร่วมกันของความรอบรู้ด้านสุขภาวะระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม อย่างเป็นระบบ

130101

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย จากคลังข้อมูลสุขภาพ (Data Health Center: DHC) ของกระทรวงสาธารณสุข ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 ซึ่งได้รายงานค่าเฉลี่ยร้อยละของประชาชนเข้าถึงบริการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคตามเขตสุขภาพ พบว่าคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมของประเทศอยู่ที่ 82.06 คะแนน ซึ่งได้บรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 78 ซึ่งความสำเร็จดังกล่าวสามารถเทียบเคียงได้กับการบรรลุค่าเป้าหมายของอัตราความรอบรู้ทางสุขภาวะของประชากรในภาพรวมของประเทศ อย่างไรก็ดี ยังพบว่าเขตสุขภาพจำนวน 2 เขต ที่มีคะแนนต่ำกว่าค่าเป้าหมายและค่าเฉลี่ยในระดับประเทศ คือ เขตสุขภาพที่ 6 (สระแก้ว ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ ชลบุรี จันทบุรี ระยอง ตราด) มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 77.57 และเขตสุขภาพที่ 4 (นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา สระบุรี ลพบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง และนครนายก) มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 65.17 ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยร้อยละของประชาชนเข้าถึงบริการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค

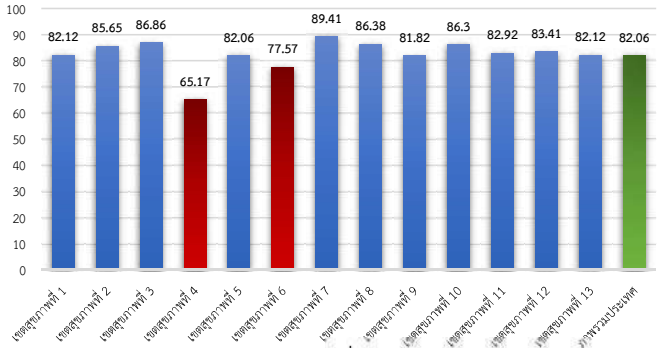

ที่มา: Data Health Center กระทรวงสาธารณสุข, 2564

นอกจากนี้ สวนดุสิตโพลได้รายงานผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในเดือนธันวาคม 2563 เรื่อง “การดูแลสุขภาพของคนไทยในปี 2020” ซึ่งพบว่าในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 คนไทยหันมาดูแลสุขภาพตนเองมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 68.10 รวมถึงให้ความสำคัญกับข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสุขภาพในเรื่องเทคนิคการดูแลสุขภาพตนเองมากถึงร้อยละ 71.98 โดยให้ความสำคัญกับการป้องกันตนเองจากโควิด-19 สูงสุด คิดเป็นร้อยละ 89.48

ที่มา: สวนดุสิตโพล, 2564

การดำเนินงานที่ผ่านมา กระทรวงสาธารณสุขได้ร่วมมือกับสมาคมส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำ 66 ประเด็นสื่อสารหลัก (66 Key Messages) ทั้งในรูปแบบคู่มือและสื่อออนไลน์ เพื่อเป็นชุดข้อมูลพื้นฐานและจำเป็นสำหรับสื่อสารกับภาคส่วนต่าง ๆ ในประเด็นการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ เป็นต้น อันจะช่วยเอื้อให้เกิดการสร้างสังคมรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literate Society) ที่เป็นรูปธรรม นอกจากนี้ ยังได้พัฒนากลไกเฝ้าระวังและตอบโต้ความเสี่ยงข้อมูลเท็จและข้อมูลที่ทำให้ประชาชนเกิดความสับสนบนโลกออนไลน์ เน้นย้ำการขับเคลื่อนงานและอภิบาลระบบความรอบรู้ด้านสุขภาพระดับประเทศและในระดับท้องถิ่น ด้วยการจัดให้มีรายการโทรทัศน์ด้านสุขภาพเป็นประจำ รวมถึงการลงพื้นที่สื่อสารเพื่อสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 และการให้ความช่วยเหลือด้านความรู้และแนวปฏิบัติสำหรับศูนย์แยกกักตัวในชุมชน (Community Isolation) การสนับสนุนการศึกษาและวิจัย และจัดให้มีศูนย์ความเป็นเลิศ

ด้านสุขภาพและความรอบรู้ด้านสุขภาพ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางด้านสุขภาพของประชาชน รวมถึงการแต่งตั้งคณะกรรมการสร้างเสริมความรอบรู้และสื่อสารสุขภาพแห่งชาติในเดือนกันยายน 2564 ที่ผ่านมา เพื่อกำหนดกลไกเชิงนโยบายอันจะนำไปสู่การถ่ายทอดเชิงปฏิบัติในระยะต่อไป

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ข่าวเท็จด้านสุขภาพบนสื่อออนไลน์ ประกอบกับข้อจำกัดของประชากรบางกลุ่มในการวิเคราะห์เนื้อหาอย่างสมเหตุสมผล ส่งผลให้เกิดความเข้าใจด้านสุขภาพที่คลาดเคลื่อน รวมทั้งพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เป็นไปตามหลักการทางสาธารณสุขที่เหมาะสม นอกจากนี้ ความรอบรู้ทางสุขภาพที่สูงขึ้น อาจไม่สามารถสะท้อนได้ถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมของประชากรได้เสมอไป เนื่องจากยังมีปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว อาทิ สถานะทางการเงินของบุคคล การเข้าถึงระบบบริการทางสุขภาพที่มีคุณภาพ ทั้งนี้ ยังควรเน้นผลักดันนโยบาย โครงการ และกิจกรรมส่งเสริมความรู้ทางสุขภาพที่มีความจำเพาะเจาะจงกับกลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยง ไม่ว่าจะเป็นผู้สูงอายุและกลุ่มประชากรที่ขาดโอกาสทางการศึกษา รวมถึงเร่งขับเคลื่อนการยกระดับองค์ความรู้ทางสุขภาวะในเขตสุขภาพที่ยังไม่บรรลุค่าเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้เกิดความยั่งยืนของการดำเนินงานในอนาคต กระทรวงสาธารณสุขควรร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่นอย่างบูรณาการ เพื่อขับเคลื่อนให้เกิดความรอบรู้ด้านสุขภาวะที่เท่าทันกับสถานการณ์ของโรคต่าง ๆ รวมถึงโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ การเข้าถึงแหล่งความรู้ที่มีคุณภาพผ่านรูปแบบการนำเสนอที่หลากหลายและเหมาะสมสำหรับกลุ่มประชากรแต่ละประเภท ทั้งนี้ รูปแบบการนำเสนอควรได้รับการพัฒนาบนพื้นฐานของเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรม อันจะช่วยให้ผู้รับสารเข้าใจถึงตัวเลือกและผลกระทบของการตัดสินใจที่ส่งผลต่อสุขภาพอย่างรอบด้าน การพัฒนากลไกเฝ้าระวังและตอบโต้ข่าวปลอมทางสุขภาพที่มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพบนสื่อออนไลน์และออฟไลน์ผ่านกลไกการแก้ไขปัญหาที่หน่วยงานรัฐมีบทบาทนำ ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการเสริมสร้างทักษะการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ด้านสุขภาพของประชาชน (Critical Thinking) การสร้างระบบฐานข้อมูลด้านความรอบรู้ทางสุขภาพที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายทางสาธารณสุขในอนาคต การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลที่ง่ายต่อการใช้งาน ผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่เพื่อสนับสนุนการเข้าถึงความรอบรู้ทางสาธารณสุขในยุคปัจจุบัน อาทิ การรับบริการความรู้เพื่อป้องกันโรค การคัดกรองโรค การใช้ยาเพื่อรักษาโรคเบื้องต้นผ่าน Mobile Health เป็นต้น ตลอดจนเร่งรัดการดำเนินงานในระดับจังหวัดและท้องถิ่นเพื่อสร้างองค์ความรู้ทางสุขภาวะที่ในเขตสุขภาพที่ยังมีคะแนนต่ำกว่าค่าเป้าหมาย บนพื้นฐานของการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

130201

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การใช้ชุมชนเป็นรากฐานในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

จำนวนชุมชนสุขภาพดีเพิ่มขึ้น โดยพิจารณาการขยายจำนวนหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิให้ครอบคลุมทั่วประเทศ

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

การขึ้นทะเบียนหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิ เป็น 3,000 แห่ง

หน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิและการมีเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิเป็นส่วนสำคัญของการสร้างชุมชนสุขภาพดี แนวคิดดังกล่าวถูกจัดตั้งขึ้นบนหลักการการจัดการแบบองค์รวมในมิติสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม รวมถึงคุณลักษณะและพฤติกรรมของมนุษย์ โดยระบบปฐมภูมิเป็นด่านแรกของการรักษาที่ให้ความสำคัญกับการป้องกัน พักฟื้นและดูแลผู้ป่วย มีระบบส่งต่อที่ไร้รอยต่อ ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนในการผลักดันการบริการทางสุขภาพที่เหมาะสมกับพื้นที่ ตลอดจนช่วยลดความแออัดในสถานพยาบาลและโรงพยาบาลขนาดใหญ่ ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการลดภาระทางการคลังด้านสาธารณสุขของภาครัฐอีกทางหนึ่งด้วย ทั้งนี้องค์ประกอบจะช่วยให้เกิดการบรรลุชุมชนสุขภาพดี ประกอบไปด้วย ศักยภาพและจำนวนบุคลากรทางการแพทย์ที่เพียงพอในแต่ละเขตพื้นที่สุขภาพ การบูรณาการฐานข้อมูลอย่างเป็นระบบและมีความเชื่อมโยงกับสถานพยาบาลในระดับทุติยภูมิและตติยภูมิ การดำเนินที่มีความจำเพาะ (Targeted Measures) สำหรับประชากรกลุ่มเสี่ยง ตลอดจนกฎระเบียบของรัฐที่เอื้อให้เกิดหน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิที่เข็มแข็งและครอบคลุมทุกพื้นที่

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย จำนวนชุมชนสุขภาพดีสามารถเทียบเคียงได้ได้จากจำนวนหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายบริการปฐมภูมิ เนื่องจากการมีหน่วยบริการปฐมภูมิที่มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมทุกเขตสุขภาพจะสามารถลดการเข้ารักษาในโรงพยาบาลระดับทุติยภูมิและตติยภูมิโดยไม่จำเป็นได้ ทั้งนี้ ในปี 2564 กระทรวงสาธารณสุขได้รายงานจำนวนหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วยปฐมภูมิสะสมทั้งสิ้น 2,760 หน่วย ซึ่งห่างจากค่าเป้าหมายเพียงเล็กน้อย ซึ่งได้กำหนดจำนวนหน่วยบริการฯ เป็น 3,000 หน่วย ภายในปี 2565 โดยจำนวนหน่วยสุขภาพฯ ในปัจจุบันครอบคลุมการดูแลประชากรจำนวน 27,205,655 คน หรือร้อยละ 41.1 ของประชากรไทยทั่วประเทศ ซึ่งการเพิ่มขึ้นดังกล่าวแสดงถึงแนวโน้มที่จะสามารถประสบความสำเร็จได้ภายใต้กรอบเวลาที่กำหนด

จำนวนหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วยปฐมภูมิ

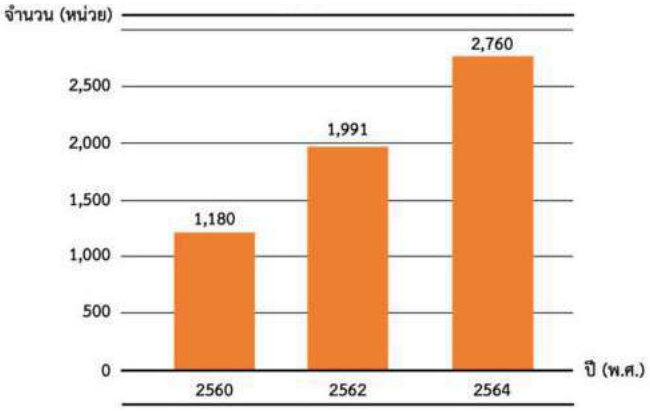

ที่มา: สำนักงานสนับสนุนระบบสุขภาพปฐมภูมิ (สสป.)

การดำเนินงานที่ผ่านมา กระทรวงสาธารณสุขได้ดำเนินการร่วมกับภาคีเครือข่ายเพื่อพัฒนาศักยภาพของแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวและทีมสหวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับงานปฐมภูมิ ผ่านการอบรมระยะสั้นและหลักสูตรการรักษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ ยังได้มุ่งพัฒนาระบบสุขภาพปฐมภูมิและเครือข่ายฯ ให้มีคุณภาพสูงขึ้น โดยเน้นโครงการและกิจกรรมที่ดูแลผู้ป่วยติดเตียงและการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย รวมทั้งเร่งขับเคลื่อนการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมทั้งร่างกายจิตใจ สังคม โดยผลักดันให้คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) บูรณาการการใช้ทรัพยากรร่วมกันในการดูแลประชาชนตามบริบทของพื้นที่ตามปัญหาของแต่ละอำเภอ เช่น ผู้สูงอายุ คนพิการ อุบัติเหตุ ขยะมูลฝอยสิ่งแวดล้อม และกลุ่มคนเปราะบาง รวมถึงการเชื่อมโยงโรงพยาบาลชุมชน (รพช.) หรือทีมหมอครอบครัวเข้ากับการให้บริการการส่งต่อที่มีคุณภาพทั้งส่งไปและส่งกลับ ทั้งนี้ การดำเนินการยังเน้นใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล (Telehealth) โดยพัฒนาแอปพลิเคชันคุยกับหมอ เพื่อเป็นช่องทางในการให้คำปรึกษาปัญหาสุขภาพเป็นการส่วนตัว รวมทั้งการพัฒนาระบบข้อมูลและระบบยืนยันตัวตนดิจิทัล (Digital ID) และ Health Information Exchange (HIE) Platform เพื่อการจัดทำระบบข้อมูลการให้บริการสุขภาพปฐมภูมิที่เชื่อมโยงกัน

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย แนวทางการบริการในระดับปฐมภูมิอาจยังไม่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และปัญหาสุขภาพที่เปลี่ยนไปได้อย่างทันท่วงที อาทิ การเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ การเพิ่มขึ้นของผู้ป่วยโรค NCD ปัญหาสุขภาพจิตอันเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 และจำนวนข่าวปลอมบนสังคมออนไลน์ที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ข้อจำกัดในแง่ปริมาณและคุณภาพของบุคลากรทางสาธารณสุขในหน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิ รวมถึงการบูรณาการที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรระหว่างหน่วยงานในท้องถิ่น อาทิ โรงพยาบาลชุมชน (รพช.) และโรงพยาบาลโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชน (รพ.สต.) ตลอดจนข้อจำกัดของเทคโนโลยีและคุณภาพของแอปพลิเคชันที่ไม่สามารถให้บริการทางสุขภาพขั้นปฐมภูมิได้ในทุกกรณี ตลอดจนความเสี่ยงของการรั่วไหลของข้อมูลผู้ป่วย

130201

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ควรปรับบทบาทและแนวทางการทำงานของหน่วยสุขภาพปฐมภูมิและเครือข่ายฯ ให้สอดรับกับบริบทและสถานการณ์ทางสุขภาพที่เปลี่ยนแปลงไป ผ่านการสร้างและกระจายองค์ความรู้ด้านสุขภาพในรูปแบบที่เข้าใจได้ง่าย และเหมาะสมกับกลุ่มประชากรประเภทต่าง ๆ การกำหนดมาตรการหรือกฎระเบียบของรัฐที่เอื้อต่อการดำเนินงานของหน่วยงานสาธารณสุขในท้องถิ่น การวางระบบและยกระดับสมรรถนะบุคลากรทางสาธารณสุขปฐมภูมิร่วมกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง การเพิ่มแรงจูงใจให้บุคลากรด้านสาธารณสุขเข้าสู่ระบบสุขภาพปฐมภูมิมากขึ้น อาทิ ค่าตอบแทน สวัสดิการบุคลากร เป็นต้น ตลอดจนการพัฒนากลไกการดำเนินงานเชิงบูรณาการระหว่างหน่วยงาน รวมทั้งการเข้าถึงฐานข้อมูลการบริการและการรักษาที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยเพิ่มความรวดเร็วในการส่งต่อและการรักษาในหน่วยบริการทางสาธารณสุขในระดับที่สูงขึ้น การพัฒนาคุณภาพ Application และระบบการใช้งานออนไลน์ที่ง่ายต่อประชาชนทั่วไป รวมถึงการปรับปรุงกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่รัดกุมและเหมาะสม เพื่อประยุกต์ใช้เทคโนโลยีทางสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

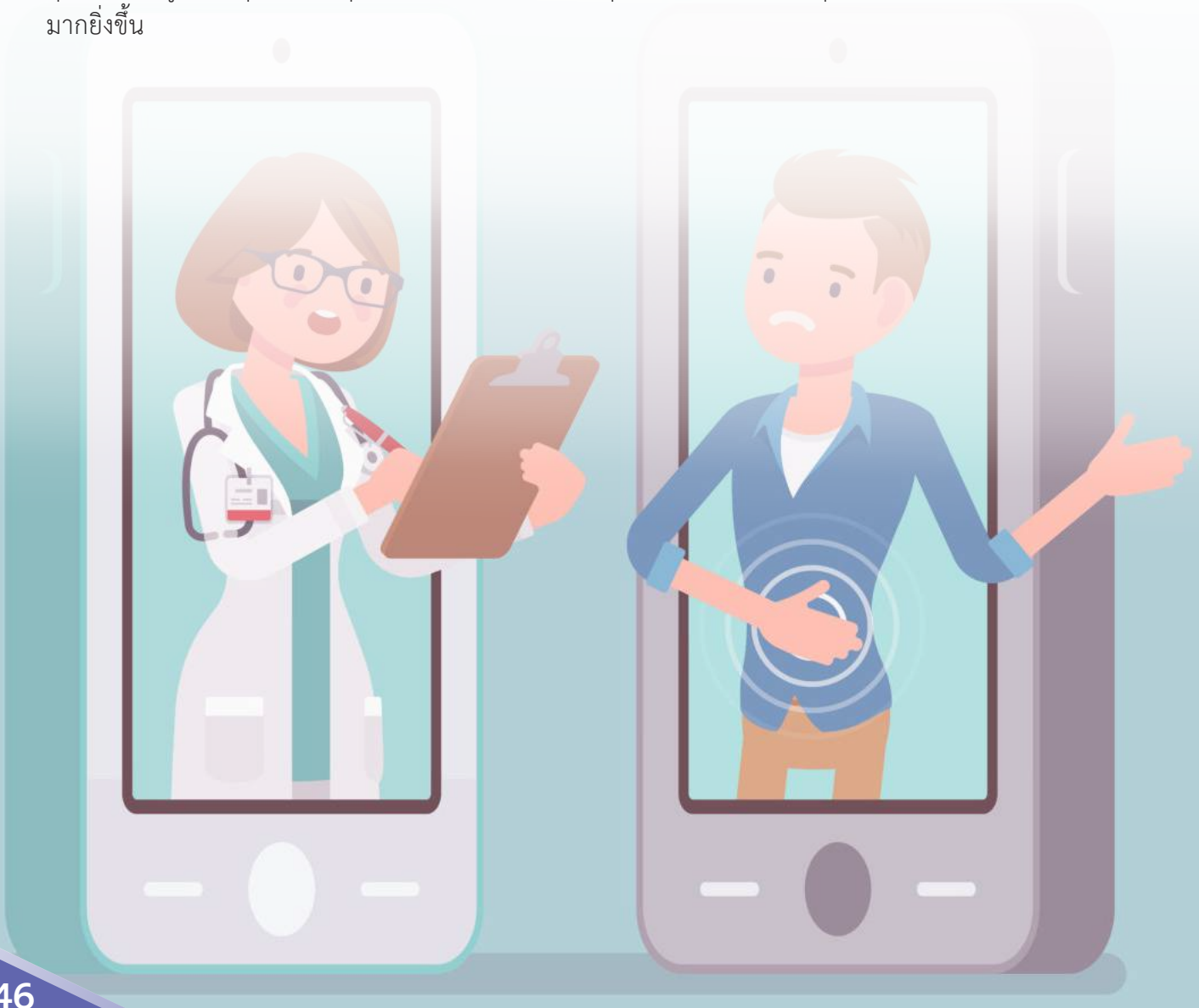

130301

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัยสนับสนุนการสร้างสุขภาวะที่ดี

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

มีระบบสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานที่ประชาชนทุกระดับเข้าถึงได้ดีขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

การจัดอันดับประสิทธิภาพระบบบริการสุขภาพอยู่อันดับที่ 1 ใน 25

การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัยสนับสนุนการสร้างสุขภาวะที่ดี มีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการแพทย์และสาธารณสุขที่ทันสมัย มาใช้ในการพัฒนาระบบบริการสาธารณสุข รวมถึงการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ในการให้คำปรึกษา วินิจฉัย เพื่อแก้ปัญหาบุคลากรทางการแพทย์ เพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพในการให้บริการตามหลักมาตรฐานทางวิชาการ รวมถึงกระจายอำนาจการบริหารเพื่อพัฒนาระบบบริการสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับห่วงโซ่คุณค่าของประเทศไทย ในองค์ประกอบของ ระบบสุขภาพ และปัจจัย นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข ที่ทันสมัย อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 พบว่า การบริหารงานด้านสาธารณสุขของประเทศไทยยังมีประเด็นท้าทายที่สำคัญ อาทิ ความพร้อมของระบบสาธารณสุข การขาดแคลนบุคลากรด้านสาธารณสุข รวมถึงอุปกรณ์หรือบริการทางการแพทย์ที่มีคุณภาพ

ดัชนีระบบสุขภาพปี 2564

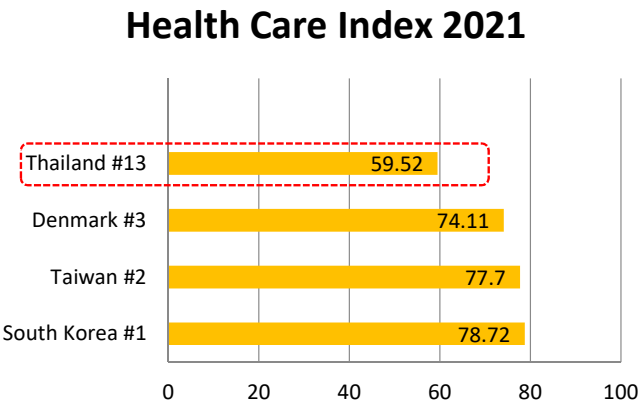

ที่มา: CEOWORLD Magazine, 2021

การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี

130301

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ที่ผ่านมาได้มีการเผยแพร่รายงานดัชนีความมั่นคงทางด้านสาธารณสุขหรือมีการจัดอันดับหลายแห่งที่แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยเป็นประเทศมีระบบสาธารณสุขที่ดีที่สุดแห่งหนึ่ง โดยพิจารณาจากอันดับระบบสุขภาพดีที่สุดในโลกตั้งแต่ปี 2562 ที่ผ่านมา ผลการสำรวจโดยซีอีโอเวิลด์พบว่าประเทศไทย อยู่ในอันดับที่ 6 จาก 89 ประเทศทั่วโลก โดยได้คะแนนทั้งหมด 67.99 เต็ม 100 และใน**ปี 2564 ประเทศไทย อยู่ในอันดับที่ 13 จาก 89 ประเทศทั่วโลก** โดยได้คะแนนทั้งหมด 59.52 เต็ม 100 ซึ่งการจัดอันดับดังกล่าว มีปัจจัยสำคัญในการวิเคราะห์ 5 ปัจจัย ประกอบด้วย โครงสร้างพื้นฐานของระบบบริการสุขภาพ บุคลากรทางการแพทย์ (แพทย์, พยาบาล และบุคลากรทางสาธารณสุข) ค่าใช้จ่ายต่อคนต่อปี ความพร้อมของยาที่ให้บริการ และความพร้อมของรัฐบาล อย่างไรก็ตาม พบว่า ในส่วนของปัจจัยบุคลากรทางการแพทย์ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับทุกปัจจัย เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ส่งผลให้บุคลากรขาดแคลนมากยิ่งขึ้น

การดำเนินงานที่ผ่านมา มีตัวอย่างการดำเนินการที่สำคัญ อาทิ **(1) จัดทำข้อมูลสารสนเทศ** และการพัฒนานวัตกรรมสุขภาพ โดยที่ผ่านมาศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ รวมถึงบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) ได้มีความร่วมมือกับกระทรวงสาธารณสุขในการเชื่อมโยงข้อมูลเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของโรงพยาบาลในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข และการพัฒนาแพลตฟอร์มการติดตามและประเมินผู้ที่มีความเสี่ยงติดเชื้อโควิด-19 โดยครอบคลุมถึงการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระบบข้อมูลสารสนเทศทางการแพทย์ การบริการสุขภาพและให้คำปรึกษาในทุกกลุ่มคนอย่างทั่วถึง นอกจากนี้ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม รวมถึงสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขยังเป็นภาคส่วนสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบแนวทางการจัดบริการสุขภาพปฐมภูมิ ตลอดจนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการแพทย์และสาธารณสุข **(2) ระบบบริการทางการแพทย์แบบใหม่** (New Normal Medical Service) เป็นการรักษาแบบออนไลน์ผ่านระบบ VDO Call และส่งยาทางไปรษณีย์ เป็นการเพิ่มขีดความสามารถการรักษาและ/ลดค่าใช้จ่ายของผู้ป่วยและญาติ และ **(3) การบริหารจัดการทรัพยากรด้านการบริการสาธารณสุข** นอกเหนือจากการผลิตแพทย์ทั่วไปแล้วยังให้ความสำคัญกับการผลิตผลิตแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว โดยกระทรวงสาธารณสุขได้มีการพัฒนาบุคลากรด้านปฐมภูมิเพิ่มเติม อาทิ พยาบาลนักจิตวิทยา นักกายภาพบำบัด นักเทคนิคการแพทย์ นักวิชาการสาธารณสุข ให้สามารถลงพื้นที่เพื่อช่วยเหลือได้อย่างทั่วถึงต่อไป

130301

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินงานเพื่อพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัย สนับสนุนการสร้างสุขภาวะที่ดี ยังมีความท้าทายจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด – 19 อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การดำเนินการเกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย จึงควรมุ่งเน้น**การพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์และอุปกรณ์ทางการแพทย์และสาธารณสุข** โดยเร่งการพัฒนาและวางแผนการผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับบริบทของสถานการณ์ในแต่ละพื้นที่ รวมทั้งวิเคราะห์กำลังคนที่ขาดแคลนในพื้นที่นั้น ๆ และให้ความสำคัญกับ**ความปลอดภัยของฐานข้อมูล**เนื่องจากสถานการณ์ที่ผ่านมามีการคุกคามฐานข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุขส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นจากประชาชนน้อยลง ซึ่งต้องมีการจัดหาบุคลากรและหน่วยงานที่รับผิดชอบต้องมีองค์ความรู้และตระหนักถึงความสำคัญของความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cyber Security) โดยมีการวางแผนรับมือและมีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนหากเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้นอีก

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการบุคลากรด้านสาธารณสุข ควรเร่งพัฒนาบุคลากรเพื่อการให้บริการในพื้นที่ชนบท อีกทั้งสร้างแรงจูงใจสำหรับองค์กรวิชาชีพด้านสุขภาพ ให้สามารถจัดการกำลังคนด้านสุขภาพเพียงพอต่อความต้องการ ให้สามารถเข้าถึงยาและเวชภัณฑ์ที่จำเป็น และเข้าถึงนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุขที่ทันสมัย นอกจากนี้ ต้องเตรียมการบริหารจัดการคนที่รองรับการบริการในภาวะฉุกเฉิน รวมทั้ง หน่วยงานผู้รับผิดชอบในส่วนของการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลด้านสาธารณสุข ควรวางแผนแนวทางการดำเนินงานให้ฐานข้อมูลการบริการสุขภาพที่มีการเชื่อมข้อมูลรายบุคคลแบบดิจิทัล โดยเฉพาะนวัตกรรมและเทคโนโลยีการแพทย์ทางไกลที่ทันสมัย ที่มีความปลอดภัย เชื่อถือได้ และสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชน

130401

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การกระจายบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

การเข้าถึงบริการสาธารณสุขมีความเหลื่อมล้ำลดลง

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ดัชนีความก้าวหน้าของการพัฒนาคนด้านสุขภาพ ทุกจังหวัดไม่ต่ำกว่า 0.67

ปัจจัยสำคัญในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขให้มีความเหลื่อมล้ำลดลง คือการยกระดับคุณภาพและกระจายการบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึง เพิ่มและพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านสุขภาพให้เพียงพอและเหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ สามารถให้บริการอย่างมีคุณภาพเป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการขยายบริการ เพิ่มขีดความสามารถของระบบการบริการปฐมภูมิ โดยจัดให้มีหน่วยบริการที่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน รวมถึงเพิ่มศักยภาพของเครือข่ายที่เข้มแข็ง ซึ่งสอดคล้องกับห่วงโซ่คุณค่าของประเทศไทย ในองค์ประกอบ ระบบบริหารจัดการด้านสาธารณสุข ปัจจัยหน่วยบริการปฐมภูมิมีเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน/แพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวที่เข้ามาดูแลประชาชนในทุกพื้นที่ และองค์ประกอบ กำลังคนทางการแพทย์ ปัจจัย กำลังคนทางการแพทย์ที่เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ อย่างไรก็ตาม ยังคงมีความท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในปีที่ผ่านมา แม้จะมีการดำเนินการแก้ไขไปบางส่วน อาทิ ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ โดยเฉพาะการผลิตแพทย์ พยาบาล และสาขาวิชาชีพที่ขาดแคลนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในพื้นที่ต่างจังหวัดและพื้นที่ห่างไกล ส่งผลให้การรับบริการสาธารณสุขเกิดความเหลื่อมล้ำ จึงทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

130401

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย จากดัชนีความก้าวหน้าของการพัฒนาคนด้านสุขภาพ ณ ปี 2563 มีค่าดัชนีความก้าวหน้าด้านสุขภาพอยู่ที่ 0.6078 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2562 อยู่ที่ 0.0235 อย่างไรก็ตาม แนวโน้มความก้าวหน้าการพัฒนาคนด้านสุขภาพมีแนวโน้มลดลงเมื่อเทียบกับร้อยละของประชากรที่เจ็บป่วยที่เป็นผู้ป่วยใน ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากการเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ ไปจนถึงอัตราการเจ็บป่วยโรคเรื้อรังเพิ่มมากขึ้น อาทิ โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง หลอดเลือดหัวใจ โดยเปรียบเทียบจากข้อมูลปี 2560 มีจำนวนประชากรที่เจ็บป่วยที่เป็นผู้ป่วยใน ร้อยละ 10.56 ในขณะที่ปี 2563 อยู่ที่ 11.25 โดยจังหวัดที่มีดัชนีความก้าวหน้าการพัฒนาคนด้านสุขภาพสูงสุด 5 จังหวัด ได้แก่ นนทบุรี สมุทรปราการ กรุงเทพมหานคร และ ภูเก็ต

ดัชนีความก้าวหน้าของการพัฒนาคนด้านสุขภาพ ณ ปี 2563

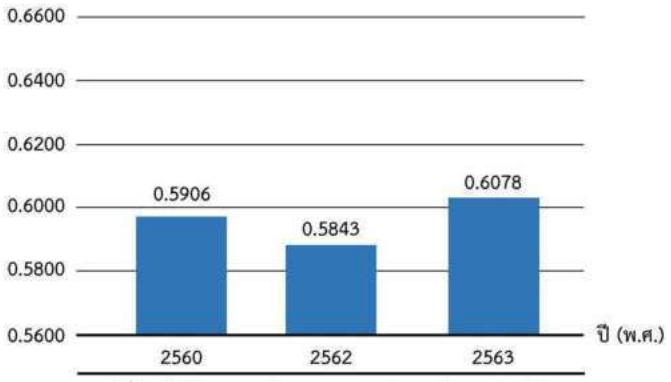

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การดำเนินงานที่ผ่านมา มีตัวอย่างการดำเนินการที่สำคัญ อาทิ **การสร้างหลักประกันสุขภาพให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย** โดยเป็นการดำเนินการค้นหาประชาชนกลุ่มเปราะบางและประชาชนที่ยังเข้าไม่ถึงบริการ เพื่อทราบสถานการณ์ปัญหาและออกแบบการจัดการให้รับรู้สิทธิ และได้รับบริการที่จำเป็น รวมทั้งเพิ่มกลไกการจัดการเพื่อคุ้มครองสิทธิกลุ่มเป้าหมายที่ยังมีปัญหาการเข้าถึงบริการ โดยเน้นการสื่อสารเชิงรุกให้เข้าถึงข้อมูลต่างๆ การร้องเรียนที่เข้าถึงง่ายและมีช่องทางหลากหลาย รวมทั้งการประสานงานร่วมกับหน่วยงาน/ภาคีที่เกี่ยวข้อง เช่น พม. สสส. เครือข่ายองค์กรภาคประชาสังคมต่าง ๆ ร่วมกัน โครงการพัฒนาแพทย์และบุคลากรด้านสุขภาพของประเทศ พัฒนากำลังคนและบุคลากรด้านสุขภาพสู่ความเป็นมืออาชีพ มีองค์ความรู้และสามารถให้บริการทางการแพทย์แก่ประชาชนได้อย่างมีคุณภาพ สร้างและพัฒนากลไกการบริหารจัดการระบบการผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านสุขภาพตลอดจนส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายด้านสุขภาพ และ **โครงการพัฒนาระบบการแพทย์ปฐมภูมิ** มีการดำเนินงานตามนโยบายคนไทยทุกครอบครัวมีหมอประจำตัว 3 คน (3 หมอ) ของ 12 เขตสุขภาพ พบว่า การดูแลคนไทยทุกครอบครัวมีหมอประจำตัว 3 คน และหมอคนที่ 1 อสม. หมอประจำบ้าน ดูแลประชากรในหลังคาเรือน ครอบคลุมร้อยละ 79 เปอร์เซ็นต์ จากประชากรเป้าหมาย จำนวน 23,672,821 หลังคาเรือน ในส่วนที่เหลืออยู่ระหว่างเร่งรัดดำเนินการบันทึกข้อมูลในระบบและจัดทำรายงานต่อไป

130401

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาแม้จะมีการแก้ไขปัญหา **การขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์** โดยเฉพาะการผลิตแพทย์ พยาบาล และสาขาวิชาชีพที่ขาดแคลนอย่างต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา แต่ปัจจุบันปัญหาการขาดแคลนบุคลากรยังคงมีอยู่ โดยเฉพาะในพื้นที่นอกเขตกรุงเทพมหานครและพื้นที่ห่างไกล ส่งผลให้การรับบริการสาธารณสุขเกิดความเหลื่อมล้ำ นอกจากนี้ยังคงมีประเด็นท้าทายในส่วนของ **ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ** ซึ่งแพทย์ทุกสาขาอาชีพไม่จำเป็นต้องจบหลักสูตรแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวสามารถเข้ามาดูแลประชาชนในระดับพื้นที่ได้เหมือนกับแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย หน่วยงานด้านสาธารณสุข ควรเร่งการสร้างการตระหนักรู้แก่ประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะประชาชนที่อยู่ห่างไกลจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้มีความรู้ความเข้าใจการใช้สิทธิของตนเอง นอกจากนี้ ในส่วนของการพัฒนาคุณภาพการบริการโดยการนำระบบเทคโนโลยีทางการแพทย์สมัยใหม่มาสนับสนุนการทำงานของบุคลากรทางการแพทย์ อาทิ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการวินิจฉัยโรค การพัฒนาแอปพลิเคชันให้คำปรึกษาทางการแพทย์และสาธารณสุขทางไกล (Telemedicine, Telehealth) เพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการอย่างทั่วถึงและแก้ไขปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ และเพื่อเป็นการสร้างความเท่าเทียมและเป็นธรรมในการเข้ารับบริการคุณภาพ นอกจากนี้ ในส่วนของปัญหาด้านกำลังคนด้านสาธารณสุขควรดำเนินการหาแพทย์ที่เหมาะสมกับแต่พื้นที่ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ห่างไกลโดยเร่งสร้างหลักสูตรการผลิตแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวให้สามารถเข้าถึงประชาชนในทุกระดับ รวมถึงหามาตรการจูงใจที่ดึงดูดบุคลากรที่มีอยู่ในระบบให้มีขวัญกำลังใจในการดำเนินงานต่อไป ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าว ควรมีกฎหมายที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิให้สามารถครอบคลุมในทุกพื้นที่ ให้สามาถขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

130501

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาและสร้างระบบรับมือและปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ
ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ประชาชนมีความรอบรู้สุขภาพ เรื่องโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศมากขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ประชาชนที่มีความรู้สุขภาพเรื่องโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ของประชากรทั้งหมด

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้สามารถรับมือกับโรคอุบัติใหม่อุบัติซ้ำได้อย่างทันท่วงที ผ่านการพัฒนาเทคโนโลยีที่ทันสมัย การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน หรือศูนย์ข้อมูลที่ได้มาตรฐาน การยกระดับระบบเฝ้าระวังป้องกันโรค การเตรียมความพร้อมเครือข่ายและกลไกความร่วมมือทั้งในระดับชาติและนานาชาติ ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนารูปแบบการสื่อสารความเสี่ยงและช่องทางการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพที่ถูกต้องของประชาชน ตลอดจนการประสานงานภายในองค์กรและภาคีเครือข่าย

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อย

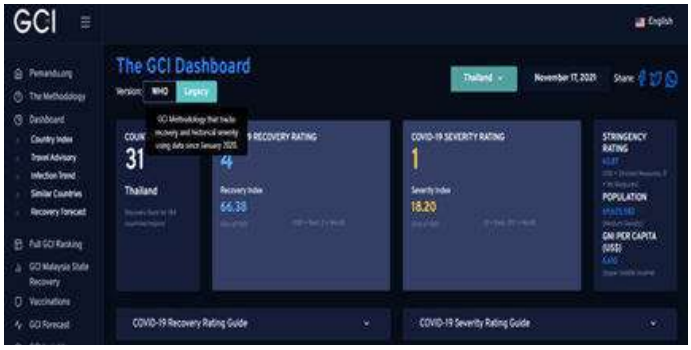

ที่มา: Pemandu.org, 2021

ตั้งแต่ปลายปี 2562 เป็นต้นมา ทั่วโลกต้องเผชิญกับการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ซึ่งเป็นโรคอุบัติใหม่ที่องค์การอนามัยโลกประกาศเป็น “ภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ” (Public Health Emergency of International Concern: PHEIC) หรือโรคระบาดใหญ่ (Pandemic) โดยปัจจุบันพบผู้ติดเชื้อทั่วโลกกว่า 256 ล้านราย คร่าชีวิตคนไปกว่า 5 ล้านราย ในขณะที่ประเทศไทยมีผู้ติดเชื้อสะสมกว่า 2 ล้านราย และมีผู้เสียชีวิตกว่า 20,000 ราย[1] โดยในปี 2563 ไทยถูกจัดอันดับเป็นประเทศที่ฟื้นตัวจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เป็นอันดับที่ 4 ของโลก ตามผลการประเมินของ Global COVID-19 Index (GCI) ที่ใช้ระบบการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่จาก 184 ประเทศทั่วโลก ซึ่งวัดจากตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายของแผนแม่บทนี้ คือ ความสามารถในการตอบสนองอย่างรวดเร็วในการควบคุมโรค และความพร้อม

[1] https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/ สืบค้นเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2564, กรมควบคุมโรค

ของโครงสร้างพื้นฐานทางสาธารณสุขในการรักษาผู้ติดเชื้อ[2] นอกจากนี้ ความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันตนเองของประชาชนในการป้องกันเชื้อโควิด-19 ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ดีเมื่อเทียบกับอัตราการดูแลตนเองและคนใกล้ชิดอยู่ที่ร้อยละ 80 แสดงให้เห็นว่าประชาชนตระหนักรู้และเข้าใจถึงวิธีการป้องกันตนเองในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ในปี 2564 ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาการแพร่ระบาดระลอกใหม่ของเชื้อโควิด-19 ทำให้มีผู้ติดเชื้อรายวันสูงถึง 13,291 ราย/วัน ในเดือนกันยายน 2564 ด้วยเหตุนี้ จึงส่งผลให้ไทยถูกจัดอันดับ GCI เป็นลำดับที่ 51 ของโลก[3] ลดลงจากปีก่อนหน้าที่อยู่ในอันดับที่ 47 ของโลก

การดำเนินงานที่ผ่านมา เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนและส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับโรคอุบัติใหม่ โดยได้มีการกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติราชการ แผนพัฒนาต่าง ๆ ตลอดจนการจัดทำคู่มือบริหารความเสี่ยง ซึ่งถือเป็นการถ่ายระดับการดำเนินงานในรูปแบบของแผนระดับ 3 ที่สอดคล้องกับเป้าหมายของแผนแม่บทย่อยนี้ อาทิ แผนยุทธศาสตร์เตรียมความพร้อมป้องกัน และแก้ไขปัญหาโรคติดต่ออุบัติใหม่แห่งชาติ (พ.ศ. 2560 - 2564) ของสำนักโรคติดต่ออุบัติใหม่ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ที่มุ่งเน้นการถ่ายทอดความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโรคติดต่ออุบัติใหม่ให้แก่เจ้าหน้าที่และประชาชน ผ่านการจัดทำคู่มือความรู้ที่เกี่ยวข้องกับโรคติดต่ออุบัติใหม่ เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ โดยผ่านหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แกนนำ ชุมชน และสื่อแขนงต่าง ๆ การสร้างภาคีเครือข่ายระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยใช้แนวทางประชารัฐ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายด้านโรคติดต่ออุบัติใหม่ รวมทั้งยังกำหนดให้มีการจัดตั้งเครือข่ายการเฝ้าระวังโรคติดต่ออุบัติใหม่ในคนและสัตว์ระดับชาติ นอกจากนี้ ในปี 2564 สำนักการแพทย์กรุงเทพมหานครได้จัดทำแผนดำเนินงานต่อเนื่อง สำหรับการบริหารความพร้อมต่อสภาวะวิกฤตกรณีโรคอุบัติใหม่/อุบัติซ้ำ (Business Continuity Plan for Emerging Infection Disease : BCP for EID) ในขณะเดียวกัน ภาครัฐได้ยกระดับการพัฒนาแอปพลิเคชัน “หมอพร้อม” ให้เป็น Digital Health Pass เพื่อรองรับการเปิดประเทศ และอำนวยความสะดวกแก่สถานประกอบการในการตรวจสอบสถานะการได้รับวัคซีนของประชาชน/ผลตรวจหาเชื้อโควิด-19 ทั้งแบบ RT-PCR ATK และประวัติการวินิจฉัยโรคโควิด-19 ซึ่งเป็นการเพิ่มช่องทางการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ของประชาชน นอกจากนี้ ได้มีการพัฒนาระบบสื่อสารประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่ประชาชนผ่านศูนย์ข้อมูลข่าวสารโควิด-19 การสื่อสารผ่าน ศบค. ซึ่งเป็นหน่วยงานบัญชาการสถานการณ์ โดยมีการใช้ภาษาเพื่อนบ้านและภาษาถิ่นร่วมในการให้ความรู้เกี่ยวกับโควิด-19 ผ่านเสียงตามสาย เช่น ภาษาพม่า ภาษาใต้ และภาษาอีสาน เป็นต้น

[2] https://www.thaipost.net/main/detail/74018 สืบค้นเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2563

[3] https://covid19.pemandu.org/gci-ranking/ สืบค้นเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2564

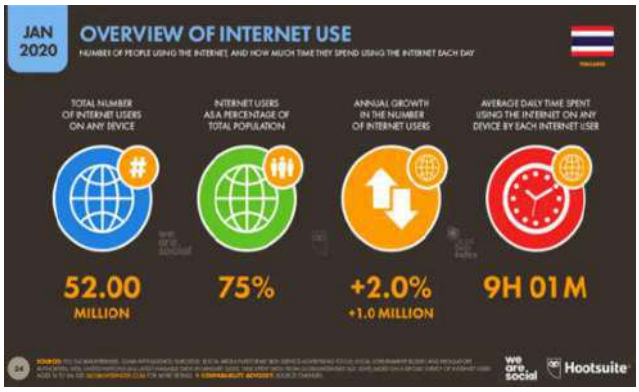

ที่มา: DataReportal, 2020

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ผ่านมาสะท้อนให้เห็นว่าความท้าทายสำคัญในการส่งเสริมความรู้สุขภาพเรื่องโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำให้แก่ประชาชน คือ ความถูกต้องแม่นยำของการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะข้อมูลที่เผยแพร่ในสื่อสังคมออนไลน์ที่ยังขาดมาตรการกำกับดูแลอย่างเหมาะสม ส่งผลให้ประชาชนได้รับข้อมูลที่คลาดเคลื่อนและไม่ตอบวัตถุประสงค์ของการสื่อสารความเสี่ยงในภาวะฉุกเฉิน และ ความเหลื่อมล้ำของการเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็น ที่หมายรวมถึงการเข้าไม่ถึงเทคโนโลยีและอุปกรณ์ดิจิทัล ซึ่งมีสาเหตุมาจากความพร้อมของอุปกรณ์พื้นฐานและการมีรายได้ไม่เพียงพอที่จะจ่ายค่าบริการอินเทอร์เน็ต โดยเว็บไซต์ DataReportal ระบุว่าประชากรไทยราว 69 ล้านคน มีเพียง 52 ล้านคน หรือประมาณร้อยละ 75 ที่เข้าถึงบริการอินเทอร์เน็ต แต่หากอิงข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ครัวเรือนไทยร้อยละ 68 เท่านั้น ที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต[4] ซึ่งความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยีและอุปกรณ์ดิจิทัลนั้นเป็นความท้าทายสำคัญต่อการยกระดับความรอบรู้สุขภาพเรื่องโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำของประชาชน โดยเฉพาะความรอบรู้ในการรับมือกับภาวะวิกฤต และมีความเสี่ยงต่อการปรับเปลี่ยนให้เกิดพฤติกรรมด้านสุขภาพที่พึงประสงค์และการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่อุบัติซ้ำของไทย

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในอนาคตประเทศไทยอาจต้องเผชิญกับความเสี่ยงจากการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น การส่งเสริมให้ประชาชนมีความรอบรู้ในการรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าว ยังจำเป็นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดความเสี่ยงและความรุนแรงในการแพร่ระบาดของโรค โดยในระยะต่อไปภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรมุ่งเน้นการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ดังนี้ **(1) สร้างเครือข่ายในการพัฒนารูปแบบการสื่อสารความเสี่ยงและช่องทางการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพที่ถูกต้องของประชาชน โดยเฉพาะการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารบนสื่อสังคมออนไลน์** อาทิ การดึงดูดกลุ่มที่มีอิทธิพลทางสังคม (Social Influencer) ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการเผยแพร่ข้อมูล การสร้างบุคคลต้นแบบที่มีพฤติกรรมด้านสุขภาพอันพึงประสงค์ (Healthy Idol) เพื่อให้เกิดค่านิยมทางสุขภาพใหม่ และ **(2) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างองค์ความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพ**และการป้องกันโรคในประชากรทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางที่ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีและอุปกรณ์ดิจิทัล

[4] รัฐไทยผู้ไม่เห็นหัวประชาชนที่เข้าไม่ถึง 'ดิจิทัล' https://themomentum.co/economics-digitaldivide/ , 11 มกราคม 2564

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ | ประเด็นที่ 14

14 ศักยภาพการกีฬา

ยุทธศาสตร์ชาติด้าน
การพัฒนา
และเสริมสร้างศักยภาพ
ทรัพยากรมนุษย์

"มุ่งส่งเสริมการใช้กิจกรรมกีฬาและนันทนาการบนฐาน
ของวิทยาศาสตร์การกีฬา เป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างสุขภาวะ
ของประชาชนอย่างครบวงจรและมีมาตรฐาน การสร้างนิสัยรักกีฬา
มีน้ำใจเป็นนักกีฬา และการใช้กีฬา และนันทนาการ
ในการพัฒนาจิตใจ สร้างความสามัคคีของคนในชาติ หล่อหลอม
ความเป็นพลเมืองดี พัฒนาคุณภาพชีวิต รวมทั้งการพัฒนา
ทักษะด้านกีฬาสู่ความเป็นเลิศและกีฬาเพื่อการอาชีพ"

ศักยภาพการกีฬา

จ.1

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (14) ศักยภาพการกีฬา ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการใช้กิจกรรมกีฬาและนันทนาการบนฐานของวิทยาศาสตร์การกีฬาเพื่อเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างสุขภาวะของประชาชนอย่างครบวงจรและมีคุณภาพมาตรฐาน การสร้างนิสัยรักกีฬาและมีน้ำใจเป็นนักกีฬาและการใช้กีฬาและนันทนาการในการพัฒนาจิตใจ สร้างความสามัคคี โดยมีเป้าหมายระดับประเด็น คือ **คนไทยมีสุขภาพดีขึ้นมีน้ำใจนักกีฬา และมีวินัย เคารพกฎกติกามากขึ้น ด้วยกีฬา** ทั้งนี้ แผนแม่บทฯ สนับสนุนการบรรลุผลสัมฤทธิ์การพัฒนาตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติให้สามารถบรรลุเป้าหมายคนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ และสังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

140001 คนไทยมีสุขภาพดีขึ้น มีน้ำใจนักกีฬา และมีวินัย เคารพกฎกติกามากขึ้นด้วยกีฬา

จ.2

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดีที่เพิ่มขึ้นต่อเนื่อง (อายุเฉลี่ย) ไม่น้อยกว่า 68 ปี

จากฐานข้อมูลอายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี (Healthy Adjust life expectancy (HALE)) จัดทำโดยองค์การอนามัยโลก (World Health Organization (WHO)) **ซึ่งมีการจัดเก็บข้อมูลล่าสุด คือ ปี 2562 อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดีของประชากรประเทศไทยอยู่ที่ 68.3 ปี ซึ่งบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2565 ที่ 68 ปี** ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาจำแนกอายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดีตามเพศ พบว่า ประชากรไทยเพศหญิงอายุคาดเฉลี่ยอยู่ที่ 70.6 ในขณะที่เพศชายอยู่ที่ 65.9 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าอายุคาดเฉลี่ยของเพศชายยังไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพที่ดี (อายุเฉลี่ย)

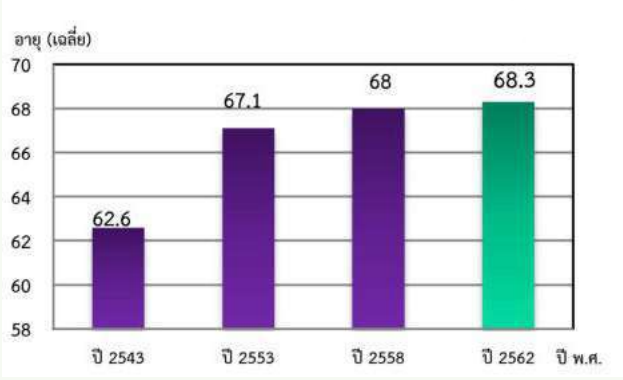

ที่มา: องค์การอนามัยโลก (World Health Organization)

นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดของประชากรไทย (Life expectancy at birth, total (years)) จากฐานข้อมูลการพัฒนาตัวชี้วัดโลก ของธนาคารโลก (The World Bank) พบว่า อายุคาดเฉลี่ยของประชากรไทยในภาพรวมในปี 2562 อยู่ที่ 77.2 ปี โดยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากปี 2560 และ 2561 ที่ 76.7 และ 76.9 อีกทั้งเมื่อพิจารณาร่วมกับตัวชี้วัดเทียบเคียงที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ข้อมูลด้านการออกกำลังกายกีฬา นันทนาการและวิทยาศาสตร์การกีฬา ของกรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พบว่า ในปี 2564 ประชาชนที่ออกกำลังกายสม่ำเสมอของกลุ่มเป้าหมายที่มีช่วงอายุตั้งแต่ 15 ขึ้นไป อยู่ที่ร้อยละ 39.18 ซึ่งลดลงเล็กน้อยจากปี 2563 และปี 2562 ร้อยละ 41.82 และ 40.40 ตามลำดับ แต่ยังคงมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากปีก่อนหน้า ซึ่งแม้ว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 จะส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชน แต่ในทางกลับกันก็เป็นปัจจัยสำคัญในการกระตุ้นให้ประชาชนหันมาทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะเกิดกระแสการรักสุขภาพของคนไทยมากยิ่งขึ้นด้วย

อายุคาดเฉลี่ยของประชากรไทย (แรกเกิด) โดยธนาคารโลก

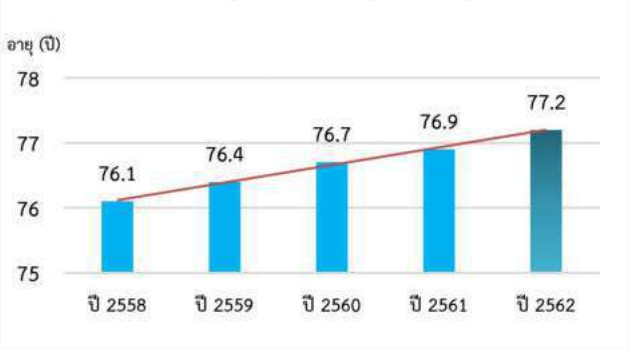

ที่มา: ธนาคารโลก (The World Bank)

ทั้งนี้ ยังคงมีประเด็นท้าทายที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทฯ ได้แก่ (1) การยกระดับและพัฒนาการดำเนินงานเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมและรูปแบบการทำกิจกรรมที่เอื้อและเหมาะสมต่อการออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการของประชาชนทุกช่วงวัย สามารถรองรับการออกกำลังกาย เล่นกีฬาบนฐานวิถีชีวิตใหม่ โดยประยุกต์ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่สามารถเชื่อมโยงกันได้อย่างทั่วถึง (Internet of thing : IoT) มาใช้ในการปรับทัศนคติ สร้างความตระหนัก และดึงดูดประชาชนให้หันมาออกกำลังกาย เล่นกีฬาของประชาชนที่เพียงพอและยั่งยืนต่อไป (2) การปรับปรุง ทบทวนกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามหลักสากล โดยองค์กรทางด้านกีฬาของไทยจำเป็นต้องรู้เท่าทันและปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์กรทางด้านกีฬาระหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคีสมาชิกอย่างเข้มงวดและเคร่งครัด เพื่อรักษาสิทธิ์และเสริมสร้างภาพลักษณ์ของประเทศไทยและยังคงความต่อเนื่องในการพัฒนานักกีฬาชาติไทยสู่ระดับโลก และ (3) การสร้างความยอมรับในมาตรฐานคุณภาพของบุคลากรทางด้านการกีฬาและนันทนาการ เพื่อสร้างโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่ในระดับนานาชาติ รวมทั้งการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐเพื่อสร้างแรงจูงใจและสนับสนุนการเพิ่มศักยภาพบุคลากรกีฬาและนันทนาการอาจยังไม่เพียงพอ และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

แผนแม่บทฯ ประเด็น (14) ศักยภาพการกีฬา

ประกอบด้วย 3 เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย โดยมีสถานะการบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1) กับเป้าหมายระดับประเด็น (Y2)

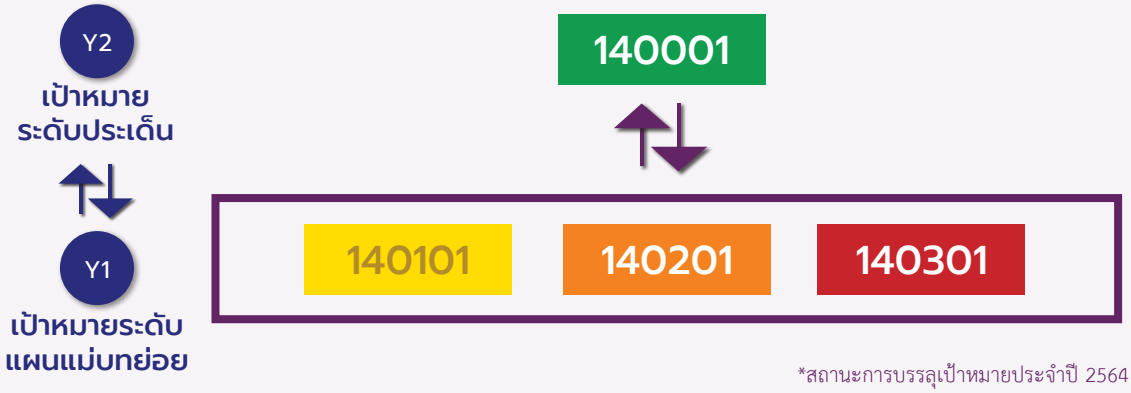

*สถานะการบรรลุเป้าหมายประจำปี 2564

140101

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

คนไทยออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการอย่างสม่ำเสมอเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 ได้แก่ ประชาชนทุกภาคส่วนของประชากรทั้งหมดออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอเพิ่มขึ้น ร้อยละ 40

โดยเมื่อพิจารณาสถานการณ์การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอของคนไทยในปี 2564 จากข้อมูลตัวชี้วัดเทียบเคียงด้านการออกกำลังกายกีฬา นันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา ของกรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พบว่า ในปี 2564 ประชาชนที่ออกกำลังกายสม่ำเสมอของกลุ่มเป้าหมายที่มีช่วงอายุตั้งแต่ 15 ขึ้นไป อยู่ที่ร้อยละ 39.18 ซึ่งลดลงจากปี 2563 และปี 2562 เล็กน้อยที่ร้อยละ 41.82 และ 40.40 ตามลำดับ ส่งผลให้มีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ **ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**

140201

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

นักกีฬาไทยประสบความสำเร็จในการแข่งขันระดับนานาชาติ กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 ได้แก่ อันดับการแข่งขันกีฬาในมหกรรมกีฬาระดับนานาชาติของนักกีฬาไทย อันดับที่ 7 ในระดับเอเชีย

โดยในปี 2561 ประเทศไทยอยู่อันดับที่ 11 ซึ่งลดลงจากอันดับที่ 6 ในปี 2557 ของการแข่งขันในมหกรรมกีฬาเอเชียนเกมส์ ซึ่งจัดขึ้นทุก ๆ 4 ปี ซึ่งในปี 2564 แข่งขันกีฬาในระดับนานาชาติในทวีปเอเชียถูกยกเลิกไปเนื่องจากสถานการณ์การการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 จึงได้พิจารณาตัวชี้วัดเทียบเคียงใหม่ **คือ อันดับผลการแข่งขันกีฬาของไทยในมหกรรมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกฤดูร้อน ครั้งที่ 32 ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น** ซึ่งมีประเทศเข้าร่วมการแข่งขันจำนวน 205 ประเทศ โดยประเทศในทวีปเอเชียเข้าร่วมการแข่งขันจำนวน 39 ประเทศ โดยเมื่อพิจารณาจากอันดับการแข่งขันของนักกีฬาไทยใน 3 ครั้งล่าสุด พบว่า ผลการแข่งขันของนักกีฬาทีมชาติไทยเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบอันดับการได้เหรียญทองของประเทศในภูมิภาคเอเชียมีแนวโน้มลดลงคือ จากอันดับที่ 11 ในปี 2555 อันดับที่ 8 ในปี 2559 และมาอยู่ในอันดับที่ 12 ในปี 2564 และหากพิจารณาอันดับของประเทศไทยเมื่อเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พบว่า อันดับของประเทศไทยตกลงจากอันดับที่ 1 มาอยู่ที่อันดับที่ 3 จึงมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง**

140301

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

บุคลากรด้านการกีฬา และนันทนาการมีคุณภาพและมาตรฐานเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 ได้แก่ มีบุคลากรด้านการกีฬานันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬาทั่วประเทศที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้น (เฉลี่ยร้อยละ) เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี

โดยเทียบเคียงจากข้อมูล**ทะเบียนบุคลากรทางการกีฬาของชาติ โดยการกีฬาแห่งประเทศไทย** ซึ่งปรับปรุงข้อมูล ณ เดือนพฤศจิกายน 2564 พบว่า จำนวนผู้ลงทะเบียนบุคลากรด้านกีฬาระดับนานาชาติมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2564 ที่ 60 คน ลดลงจากปี 2563 ที่ 179 คน สอดคล้องกับ**จำนวนบุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน โดยกรมพลศึกษาที่ลดลง** โดยปี 2564 อยู่ที่จำนวน 2,781 คน ลดลงจากจำนวน 4,495 คน ในปี 2563 ในขณะที่**จำนวนนักวิทยาศาสตร์การกีฬาที่ขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกกับสมาคมนักวิทยาศาสตร์การกีฬาแห่งประเทศไทย** ในปี 2564 เพิ่มขึ้นเล็กน้อยที่จำนวน 5 คน จากปี 2563 ที่เพิ่มขึ้นเพียง 1 คน แต่เมื่อเทียบกับช่วงปี 2561 – 2562 ถือว่าลดลงในสัดส่วนที่สูงมาก เนื่องจากในปี 2561 - 2562 มีจำนวนนักวิทยาศาสตร์การกีฬาที่ขึ้นทะเบียน เพิ่มขึ้นจำนวน 77 คน และ 90 คน ตามลำดับ ซึ่งส่งผลให้มีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับวิกฤติ**

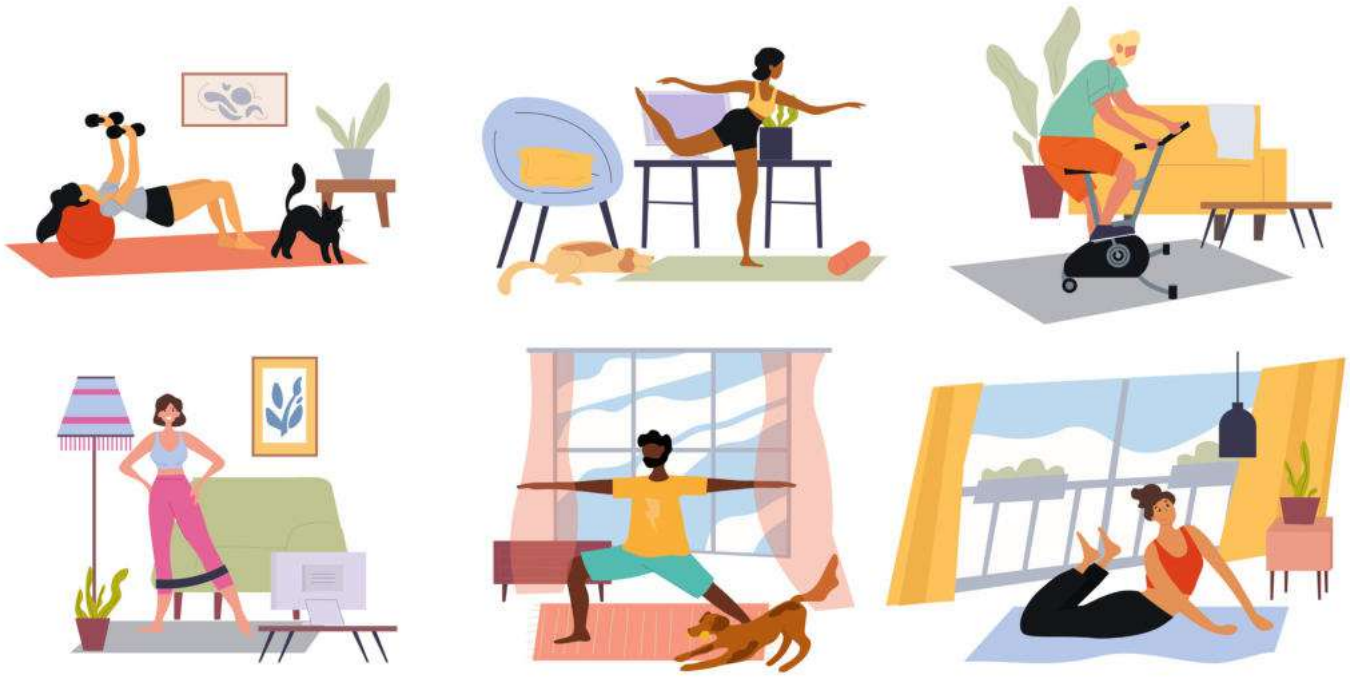

140101

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การส่งเสริมการออกกำลังกาย และกีฬาขั้นพื้นฐานให้กลายเป็นวิถีชีวิต และการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

คนไทยออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการอย่างสม่ำเสมอเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ร้อยละ 40 ประชาชนทุกภาคส่วนของประชากรทั้งหมดออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ

การออกกำลังกาย การเล่นกีฬา และนันทนาการให้กลายเป็นวิถีชีวิตจะเสริมสร้างและพัฒนาสุขภาวะ พัฒนาจิตใจ คุณภาพชีวิตของประชาชน รวมทั้งการสร้างความสามัคคี ความมีน้ำใจนักกีฬาของคนในชาติ โดยมุ่งส่งเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจและสร้างความตระหนักถึงประโยชน์ในการออกกำลังกาย การเล่นกีฬาตามความถนัดและความสนใจ การมีทัศนคติที่ถูกต้อง และการปลูกฝังให้ประชาชนมีน้ำใจนักกีฬา มีระเบียบวินัย ของประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกในการสนับสนุนให้ประชาชนเข้าถึงในทุกพื้นที่ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด และระดับประเทศ โดยมีปัจจัยความสำเร็จสำคัญที่ส่งผลให้บรรลุเป้าหมาย ได้แก่ การสร้างแรงจูงใจ ความตระหนัก ถึงความสำคัญของการออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการ รวมทั้งมีโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอ ตลอดจนการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้คนไทยออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ ยังคงมีความท้าทายจากปี 2563 ในการสร้างแรงจูงใจและการสร้างวินัยในการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้ในการสนับสนุนและปลุกกระแสการรักการออกกำลังกายอย่างเหมาะสม รวมถึงภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องบูรณาการความร่วมมือในการวางระบบและรูปแบบการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อดึงดูดใจ และเอื้อให้คนไทยหันมาให้ความสำคัญกับการออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 อย่างสร้างสรรค์

140101

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย เมื่อพิจารณาสถานการณ์การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอของคนไทยในปี 2564 จากข้อมูลตัวชี้วัดเทียบเคียงด้านการออกกำลังกายกีฬา นันทนาการและวิทยาศาสตร์การกีฬา ของกรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พบว่า ในปี 2564 ประชาชนที่ออกกำลังกายสม่ำเสมอของกลุ่มเป้าหมายที่มีช่วงอายุตั้งแต่ 15 ขึ้นไป อยู่ที่ร้อยละ 39.18 ซึ่งลดลงจากปี 2563 และปี 2562 เล็กน้อย ที่ร้อยละ 41.82 และ 40.40 ตามลำดับ

ประชาชนทุกภาคส่วนของประชากรทั้งหมด
ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ (อายุ 15 ปี ขึ้นไป)

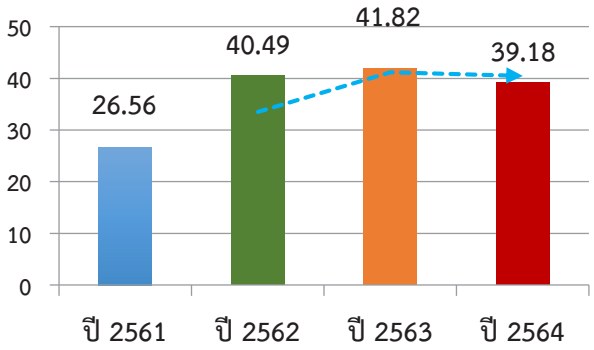

ที่มา: กรมพลศึกษา

อย่างไรก็ตามผลกระทบการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 และมาตรการขอความร่วมมือให้อยู่ในที่อยู่อาศัย เป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้คนหันมาเลือกทำกิจกรรมออนไลน์เพิ่มมากขึ้น แทนการเดินทางออกจากบ้านเรือน การออกกำลังกาย หรือเล่นกีฬาเพื่อหลีกเลี่ยงการพบปะผู้คน จึงอาจส่งผลให้ในปี 2564 ร้อยละของประชาชนที่ออกกำลังกายสม่ำเสมอของกลุ่มเป้าหมายที่มีช่วงอายุตั้งแต่ 15 ขึ้นไป ลดลงจากปี 2563 เล็กน้อย ถึงแม้ว่าในช่วงที่ผ่านมาสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้ประชาชนมีความตื่นตัวและตระหนักถึงการรักสุขภาพและหันมาออกกำลังกาย เล่นกีฬามากยิ่งขึ้น แต่ในขณะเดียวกัน

ที่มา: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ETDA)

เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลจำนวนชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ต โดยเฉลี่ยต่อวัน จากรายงานผลสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้ข้อมูลอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ในปี 2563 โดยสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ETDA) แล้ว พบว่า ในปี 2563 คนไทยใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยวันละ 11 ชั่วโมง 25 นาที โดยเพิ่มขึ้นจากปี 2562 ถึง 1 ชั่วโมง 3 นาที (10 ชั่วโมง 22 นาที) และเพิ่มขึ้นจากปี 2556 ซึ่งเป็นปีแรกที่มีการสำรวจกว่า 7 ชั่วโมง และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจส่งผลต่อการออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการของประชาชนในช่วงที่ผ่านมา แต่ในภาพรวมยังคงมีสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายที่จะสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2565 ได้อย่างเป็นรูปธรรม

การดำเนินการที่ผ่านมา ในช่วงปี 2564 ได้มีการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมาย โดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬามีการดำเนินโครงการสนับสนุนกิจกรรมการกีฬาและนันทนาการ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตในบางพื้นที่ที่มีการระบาดของเชื้อโควิด-19 น้อย เพื่อให้ประชาชนมีการออกกำลังกาย และเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการผ่านเครือข่ายกีฬาและนันทนาการระดับจังหวัด อีกทั้ง เพื่อให้ประชาชนในทุกระดับสามารถเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานในการออกกำลังกาย เล่นกีฬา กรมพลศึกษาได้มีการดำเนินโครงการปรับสภาพสนามกีฬาระดับอำเภอในแต่ละจังหวัดทั่วประเทศ นอกจากนั้น กรมอนามัยร่วมกับภาคีเครือข่าย อาทิ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) กระทรงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงแรงงาน กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินโครงการก้าวท้าใจ Season 3 เพื่อสมัครประชาชนจากทุกภาคส่วนเข้าร่วมกิจกรรมการออกกำลังกายในพื้นที่ปลอดภัย และบันทึกสะสมคะแนนสถิติการออกกำลังกายผ่านสมาร์ทโฟนเพื่อแลกของรางวัล ทั้งนี้การดำเนินงานดังกล่าวสอดคล้องกับปัจจัยความสำเร็จที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแรงจูงใจ ในการออกกำลังกาย เล่นกีฬาและนันทนาการ และรูปแบบกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการในการออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ ของประชาชนในทุกระดับอย่างแท้จริง

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้คนไทยออกกำลังกาย เล่นกีฬาและนันทนาการอย่างสม่ำเสมอเพิ่มขึ้นภายในปี 2565 ยังคงมีความท้าทายหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 คลี่คลายลง และการคลายมาตรการขอความร่วมมือให้อยู่ในที่อยู่อาศัยที่ส่งผลให้ประชาชนหันไปสนใจการทำกิจกรรมอื่น ๆ แทนการดำเนินกิจกรรมทางกายในชีวิตประจำวันจนกลายเป็นความปกติใหม่ (New Normal) จากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ซึ่งหน่วยงานของรัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องควรยกระดับและพัฒนาการดำเนินงานเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมและรูปแบบการทำกิจกรรมที่เอื้อและเหมาะสมต่อประชาชนทุกช่วงวัย สามารถรองรับการออกกำลังกาย เล่นกีฬา บนฐานวิถีชีวิตใหม่ โดยเฉพาะการประยุกต์ใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตในยุคที่เทคโนโลยีต่าง ๆ สามารถเชื่อมโยงกันได้อย่างทั่วถึง (Internet of thing : IoT) มาใช้ในการปรับทัศนคติ สร้างความตระหนัก และดึงดูดประชาชนให้หันมาออกกำลังกาย เล่นกีฬาที่เพียงพอในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดการมีสุขภาพที่ดีอย่างยั่งยืนของประชาชนในทุกช่วงวัย

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้สามารถบรรลุค่าเป้าหมายที่คนไทยออกกำลังกาย เล่นกีฬาและนันทนาการอย่างสม่ำเสมอเพิ่มขึ้นภายในปี 2565 หน่วยงานของรัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญกับ**ปัจจัยในการสร้างแรงจูงใจ** และ**ความตระหนักถึงความสำคัญในการออกกำลังกาย** ของประชาชนทุกช่วงวัยและทุกระดับและทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับปัจจัยที่ไม่มีการดำเนินงานมารองรับเพื่อบรรลุเป้าหมาย เช่น การดำเนิน**กิจกรรมที่สามารถตอบสนองความต้องการในการออกกำลังกาย เล่นกีฬาและกิจกรรมนันทนาการในรูปแบบใหม่** และการ**มีบุคลากรที่มีทักษะที่เพียงพอ** เพื่อกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างเหมาะสมและเอื้อต่อการออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการของประชาชนทุกช่วงวัยที่สอดคล้องกับสภาวการณ์ในปัจจุบัน และเชิญชวนประชาชนผ่านช่องทางต่าง ๆ ที่หลากหลายโดยเฉพาะสื่อออนไลน์ โซเชียลมีเดีย ในยุคที่ประชาชนทุกพื้นที่สามารถเข้าถึงบริการอินเทอร์เน็ตได้อย่างสะดวก เพื่อให้คนไทยมีการออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอและยั่งยืนต่อไป

140201

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การส่งเสริมการกีฬาเพื่อพัฒนาสู่ระดับอาชีพ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

นักกีฬาไทยประสบความสำเร็จในการแข่งขันระดับนานาชาติ

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อันดับ 7 ในระดับเอเชีย

การที่นักกีฬาไทยจะประสบความสำเร็จในการแข่งขันในระดับนานาชาติจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ อาทิ สมรรถภาพทางกายและจิตใจของตัวบุคคล การมีแรงจูงใจ/เป้าหมายความสำเร็จ การปลูกฝังความเชื่อมั่นของครอบครัว การมีหลักสูตรการเรียนการสอนกีฬาในสถานศึกษา การมีผู้ฝึกสอนที่มีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานระดับชาติ/นานาชาติ และโปรแกรมการฝึกซ้อมที่เข้มข้นมีการนำวิทยาศาสตร์การกีฬามาเป็นเครื่องมือหลักในการพัฒนานักกีฬา นอกจากนี้ การจัดการแข่งขันกีฬาในทุกระดับทั้งในประเทศและต่างประเทศยังเป็นโอกาสในการแสดงศักยภาพของนักกีฬา เพื่อสร้างโอกาสในการเข้าร่วมแข่งขันระดับนานาชาติของนักกีฬาไทยและเป็นแพลตฟอร์มหรือช่องทางในการก้าวเข้าสู่นักกีฬาทีมชาติและนักกีฬาอาชีพ อย่างไรก็ดี การจัดการแข่งขันกีฬาท่ามกลางการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 จำเป็นต้องดำเนินการอย่างเข้มงวดตามมาตรการการควบคุมโรคของไทย อีกทั้ง องค์กรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนานักกีฬาระดับนานาชาติของไทยจำเป็นต้องรู้เท่าทันและปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์กรอิสระด้านกีฬาระหว่างประเทศอย่างเข้มงวดเพื่อรักษาสิทธิ์ของประเทศไทยและคงความต่อเนื่องในเรื่องการพัฒนานักกีฬาชาติไทยในระดับโลก นอกจากนี้ จำเป็นต้องมีแผนรองรับสำหรับนักกีฬาไทยสามารถต่อยอดความเป็นเลิศสู่การประกอบอาชีพที่มั่นคงได้ ซึ่งนอกจากจะสร้างความสุขและความภาคภูมิใจให้กับนักกีฬาแล้ว ยังสามารถสร้างชื่อเสียงให้กับประเทศ ตลอดจน สามารถผลักดันอุตสาหกรรมการกีฬาของไทย การเป็นเจ้าภาพในการจัดการแข่งขันกีฬาในระดับประเทศและระดับนานาชาติเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

140201

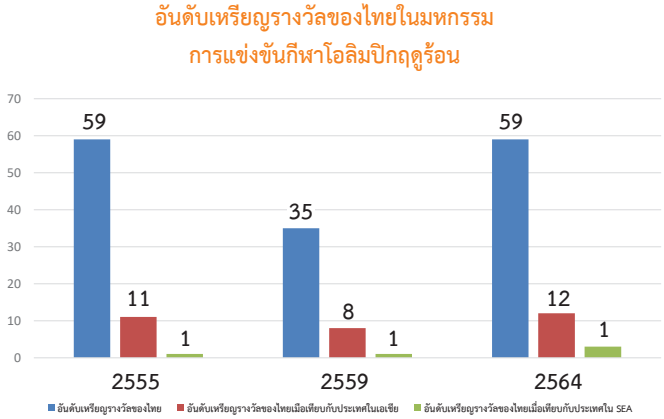

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้การแข่งขันกีฬาในระดับนานาชาติในทวีปเอเชียถูกยกเลิกไป โดยการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 31 ซึ่งกำหนดจัดขึ้นในปี 2564 ณ ประเทศเวียดนาม ได้ถูกยกเลิกจัดการแข่งขัน จึงได้พิจารณาตัวชี้วัดเทียบเคียงใหม่ คือ อันดับผลการแข่งขันกีฬาของไทยในมหกรรมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกฤดูร้อน ครั้งที่ 32 ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งมีประเทศเข้าร่วมการแข่งขันจำนวน 205 ประเทศ โดยประเทศในทวีปเอเชียเข้าร่วมการแข่งขันจำนวน 39 ประเทศ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาจากอันดับการแข่งขันในมหกรรมกีฬาโอลิมปิกฤดูร้อนของนักกีฬาไทยใน 3 ครั้งล่าสุด คือ ในปี 2555 (สหราชอาณาจักร) ปี 2559 (บราซิล) และปี 2564 (ญี่ปุ่น) เห็นว่าผลการแข่งขันของนักกีฬาชาติไทยเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบอันดับการได้เหรียญทองของประเทศในภูมิภาคเอเชียมีแนวโน้มลดลงคือ จากอันดับที่ 11 ในปี 2555 อันดับที่ 8 ในปี 2559 และมาอยู่ในอันดับที่ 12 ในปี 2564 และหากพิจารณาอันดับของประเทศไทยเมื่อเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้พบว่าอันดับของประเทศไทยตกลงจากอันดับที่ 1 ลงมาที่อันดับที่ 3 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความท้าทายอย่างมากในการบรรลุเป้าหมายอันดับ 7 (ระดับเอเชีย) ของการแข่งขันในมหกรรมกีฬาซีเกมส์และเอเชียนเกมส์ที่จะจัดขึ้นครั้งถัดไปในปี 2565

การดำเนินการที่ผ่านมา ในปีงบประมาณ 2564 ได้มีการดำเนินโครงการการเตรียมและส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติ และโครงการสรรหาและคัดเลือกนักกีฬาเป็นเลิศเข้าสู่การเป็นนักกีฬาทีมชาติซึ่งรวมถึงการเตรียมความพร้อมและจัดส่งนักกีฬาทีมชาติไทยเข้าร่วมในมหกรรมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกฤดูร้อน ครั้งที่ 32 ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น ในระหว่างวันที่ 23 กรกฎาคม ถึง 8 สิงหาคม 2564 โดยนักกีฬาทีมชาติไทยที่ผ่านการคัดเลือกและได้รับโควต้าเข้าร่วมแข่งขันในกีฬาโอลิมปิกฤดูร้อนในครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 41 คน เข้าร่วมการแข่งขัน 16 ประเภทกีฬา โดยผลงานของนักกีฬาไทยสามารถคว้าเหรียญรางวัลได้รวม 2 เหรียญ คือ 1 เหรียญทองจากกีฬาเทควันโดหญิงรุ่น 49 กิโลกรัม หญิง และ 1 เหรียญทองแดงจากมวยสากลหญิงรุ่นไลต์เวต หรือ 60 กิโลกรัม นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ โครงการพัฒนานักกีฬาและบุคลากรกีฬาอาชีพอย่างเป็นระบบ โครงการสนับสนุนการจัดกิจกรรมและการแข่งขันกีฬาทุกระดับ และโครงการพัฒนากีฬาเพื่อความเป็นเลิศและส่งเสริมการกีฬาเพื่อพัฒนาสู่ระดับอาชีพ ซึ่งดำเนินการโดยการกีฬาแห่งประเทศไทยร่วมกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้รับการสนับสนุนด้านการเงินจากภาคเอกชน ส่งผลให้นักกีฬาอาชีพของไทยสามารถทำผลงานได้ในระดับดีเลิศ สามารถสร้างชื่อเสียงและเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ประเทศไทยในสายตาชาวโลก อาทิ ชนะเลิศรายการแข่งขันกอล์ฟอาชีพสตรีในระดับเมเจอร์คือ ANA Inspiration ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา และได้รับรางวัลอันทรงเกียรติจากสมาคมนักกอล์ฟอาชีพสตรี (LPGA) คือรางวัลนักกอล์ฟหน้าใหม่ยอดเยี่ยมแห่งปี 2021 นอกจากนี้ ทีมนักกีฬาแบดมินตันประเภทคู่ผสมสามารถคว้ารางวัลชนะเลิศในรายการแข่งขันแบดมินตันในระดับ World Tour Super 1000 ได้ถึง 3 รายการติดต่อกัน ในเดือนมกราคม 2564 ณ ประเทศไทย และทีมฟุตซอลทีมชาติไทยสามารถผ่านเข้าสู่รอบ 16 ทีมสุดท้ายในการแข่งขันฟุตซอลชิง

140201

แชมป์โลกที่ประเทศลัตเวียได้ นอกจากนี้ ผลการแข่งขันของทีมวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทยในฐานะ 1 ใน 4 ทีมตัวแทนทวีปเอเชียร่วมการแข่งขันในรายการเนชันส์ลีก 2021 ณ ประเทศอิตาลีก็ยังมีผลงานเป็นที่น่าพอใจ ซึ่งต่างส่งผลให้การกีฬาของไทยมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับในระดับสากลมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ดี อันดับการแข่งขันของนักกีฬาไทยในการแข่งขันในระดับนานาชาติมีแนวโน้มที่ลดลง จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาวิเคราะห์ทบทวนจุดด้อยการพัฒนานักกีฬาทีมชาติไทยในทุกขั้นตอนกระบวนการ รวมถึง พัฒนาโครงการใหม่เพื่อปิดจุดด้อยและพัฒนาจุดแข็งของนักกีฬาชาติไทยเพื่อมุ่งสู่ระดับนักกีฬาอาชีพตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การยกระดับและพัฒนากระบวนการค้นหา การสร้างและการเลือกสรรนักกีฬาที่เป็นระบบทั้งในระดับประเทศ ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น เพื่อให้ได้มาซึ่งนักกีฬาที่มีพรสวรรค์ในแต่ละประเภทกีฬาครอบคลุมทุกพื้นที่ยังคงเป็นประเด็นท้าทายสำคัญ นอกจากนี้ การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้กิจกรรมกระบวนการค้นหา การสร้าง เลือกสรร และพัฒนานักกีฬาในทุกระดับถูกระงับไป รวมถึงการแข่งขันกีฬาในทุกชนิดได้ถูกระงับไปจนกว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดฯจะผ่อนคลาย ส่งผลให้ไทยไม่สามารถจัดการแข่งขันกีฬาทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติได้ รวมทั้ง ประเด็นการกำหนดบทลงโทษขององค์การต่อต้านการใช้สารต้องห้ามโลก (WADA) ต่อประเทศไทยในความล่าช้าของการแก้ไขกฎหมายพระราชบัญญัติควบคุมสารต้องห้ามทางการกีฬา พ.ศ. 2555 ส่งผลให้ประเทศไทยไม่สามารถใช้ธงชาติไทยในการแข่งขันในระดับนานาชาติได้ในทุกกรณี ซึ่งเป็นกรณีท้าทายตัวอย่างที่องค์กรทางด้านกีฬาของไทยจำเป็นต้องรู้เท่าทันและปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์กรทางด้านกีฬาระหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคีสมาชิกอย่างเข้มงวดและเคร่งครัด เพื่อรักษาสิทธิ์ และเสริมสร้างภาพลักษณ์ของประเทศไทยและยังคงความต่อเนื่องในการพัฒนานักกีฬาชาติไทยสู่ระดับโลก

ข้อเสนอแนะในการบรรลุเป้าหมาย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาควรเป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการประสานและบูรณาการการพัฒนานักกีฬาชาติไทยให้ประสบความสำเร็จในระดับนานาชาติ อาทิ เร่งให้มีการจัดทำหลักสูตรเฉพาะในการพัฒนานักกีฬาที่เหมาะสมในทุกระดับการศึกษาตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา เร่งยกระดับและพัฒนากระบวนการค้นหา การสร้าง และการเลือกสรรนักกีฬาที่เป็นระบบทั้งในระดับประเทศ ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น เพื่อให้ได้มาซึ่งนักกีฬาที่มีพรสวรรค์และในแต่ละประเภทกีฬา นอกจากนี้ การจัดการแข่งขันในทุกประเภทกีฬาทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศและระดับนานาชาติ จำเป็นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเคร่งครัดภายใต้มาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 โดยการดำเนินการจัดการแข่งขันโดยไม่มีผู้เข้าชมหรือการจำกัดจำนวนผู้เข้าชมอาจจะเป็นทางเลือกที่เหมาะสมในการจัดการแข่งขันภายใต้แนวทางวิถีชีวิตใหม่จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 นอกจากนี้ ควรเร่งปรับปรุงกฎระเบียบให้สอดคล้องกับองค์กรทางด้านกีฬาของโลกเพื่อรักษาสิทธิ์ของประเทศไทยและยังคงความต่อเนื่องการพัฒนานักกีฬาชาติไทยสู่ระดับโลก

140301

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาบุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

บุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการมีคุณภาพและมาตรฐานเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

จำนวนบุคลากรด้านการกีฬา นันทนาการและวิทยาศาสตร์การกีฬาทั่วประเทศที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้น (เฉลี่ยร้อยละ) เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี

การพัฒนาศักยภาพการกีฬาต้องพัฒนาองค์ประกอบหลายมิติไม่ว่าจะเป็นกระบวนการคัดเลือกนักกีฬา การฝึกซ้อม และการดูแลรักษาเพื่อฟื้นฟู ดังนั้นการพัฒนาบุคลากรด้านกีฬาและนันทนาการที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานบนฐานของวิทยาศาสตร์ที่เพียงพอกับความต้องการของทุกประเภทกีฬา รวมทั้งสามารถให้บริการด้านกีฬาและสามารถถ่ายทอดความรู้แก่ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม จึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยทำให้ศักยภาพการกีฬาของประเทศมีความเข้มแข็งมากขึ้น และช่วยส่งเสริมการออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการของประชาชนที่มีคุณภาพและปลอดภัยมากขึ้น ซึ่งจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรกีฬาและนันทนาการที่ได้มาตรฐานให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปกับการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเพิ่มคุณภาพและมาตรฐานบุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการ ทั้งนี้ ประเด็นความท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายในปี 2564 คือ ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ทำให้การจัดฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรกีฬานันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬาไม่สามารถดำเนินการได้ตามกำหนด จนส่งผลต่อกระทบต่อจำนวนของผู้ได้รับการรับรองมาตรฐานที่มีแนวโน้มลดลงอย่างมาก รวมไปถึงการมีโครงการที่สนับสนุนให้เกิดมาตรการและนโยบายที่จะเข้ามาสนับสนุนบุคลากรด้านกีฬาและนันทนาการที่น้อยเกินไป

140301

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย เมื่อพิจารณาเทียบเคียงจากข้อมูลทะเบียนบุคลากรทางการกีฬาของชาติ โดยการกีฬาแห่งประเทศไทย ระหว่างปี 2561 ถึงปี 2564 ที่มีการจัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลล่าสุด ณ เดือนพฤศจิกายน 2564 พบว่าจำนวนผู้ลงทะเบียนบุคลากรด้านกีฬาระดับนานาชาติมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงปี 2563 -2564 ถือว่าลดลงอย่างมาก ที่ 179 คน และ 60 คน ตามลำดับ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้การคัดเลือกและฝึกอบรมผู้ลงทะเบียนบุคลากรด้านการกีฬาไม่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องตามระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับจำนวนบุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน โดยกรมพลศึกษาที่ลดลงเช่นเดียวกัน โดยปี 2564 อยู่ที่จำนวน 2,781 คน ลดลงจากจำนวน 4,495 คน ในปี 2563 ขณะที่จำนวนนักวิทยาศาสตร์การกีฬาที่ขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกกับสมาคมนักวิทยาศาสตร์การกีฬาแห่งประเทศไทยในปี 2564 เพิ่มขึ้นเล็กน้อยที่จำนวน 5 คน จากปี 2563 ที่เพิ่มขึ้นเพียง 1 คน แต่เมื่อเทียบกับช่วงปี 2561 – 2564 ถือว่าลดลงในสัดส่วนที่สูงมาก เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2561 - 2562 ที่มีจำนวนนักวิทยาศาสตร์การกีฬาที่ขึ้นทะเบียนกับสมาคมฯ เพิ่มขึ้นจำนวน 77 คน และ 90 คน ตามลำดับ ทั้งนี้ ณ เดือน พฤศจิกายน 2564 มีจำนวนนักวิทยาศาสตร์การกีฬาที่ขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกกับสมาคมจากทั่วประเทศทั้งหมด 886 คน จากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนถึงความเสี่ยงอย่างมากที่อาจจะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดให้มีบุคลากรด้านการกีฬาของไทยมีคุณภาพและมาตรฐานเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี ภายในปี 2565

บุคลากรด้านกีฬาระดับนานาชาติ

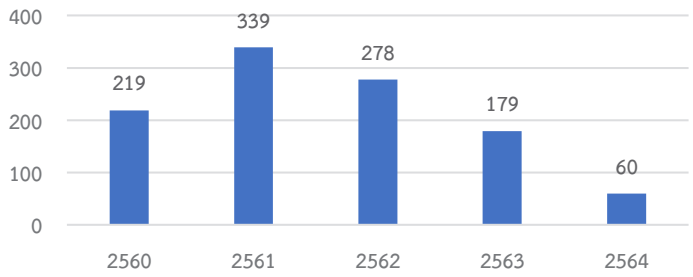

ที่มา: การกีฬาแห่งประเทศไทย

หมายเหตุ: เป็นข้อมูลที่ปรับปรุงใหม่ ณ เดือนพฤศจิกายน 2564

การดำเนินการที่ผ่านมา แม้ในช่วงปีที่ผ่านมาจะเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่รุนแรงจนกระทบต่อการจัดกิจกรรมด้านการกีฬาและฝึกอบรมบุคลากรด้านกีฬาและนันทนาการในภาพรวม แต่ยังคงมีการดำเนินเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการภายใต้ข้อจำกัดดังกล่าวได้อยู่บางส่วน อาทิ โครงการพัฒนาบุคลากรทางการกีฬา โครงการพัฒนาศักยภาพผู้ฝึกสอนกีฬาระดับพื้นฐาน และโครงการพัฒนาผู้ตัดสินกีฬาขั้นพื้นฐาน ซึ่งล้วนมีส่วนสำคัญต่อการยกระดับมาตรฐานบุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการของประเทศ นอกจากนี้ ยังได้สร้างความร่วมมือกับต่างประเทศซึ่งนำไปสู่การยกระดับมาตรฐานของบุคลากรกีฬาให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลมากขึ้น อาทิ โครงการค่าใช้จ่ายความร่วมมือระหว่างประเทศด้านกีฬา โดยเป็นความร่วมมือด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านกีฬาระหว่างมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติและโรงเรียนกีฬาสิงคโปร์ ประเทศสิงคโปร์ เพื่อเตรียมนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันระดับชาติและระดับนานาชาติ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย แนวโน้มของผู้ลงทะเบียนบุคลากรด้านการกีฬาทั้งระดับชาติและระดับสากลมีจำนวนลดลงอย่างมาก เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทำให้การจัดฝึกอบรมและการขึ้นทะเบียนบุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการหลังจบหลักสูตรการอบรมไม่สามารถดำเนินการได้ตามกำหนด ขณะเดียวกันการขาดการจัดฝึกอบรมรวมถึงการจัดการแข่งขันกีฬาที่ต่อเนื่องอาจทำให้คุณภาพของบุคลากรด้านกีฬาและนันทนาการไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่คาดหวังไว้ เนื่องจากขาดเวทีในการฝึกฝนทักษะและเก็บเกี่ยวประสบการณ์จากการปฏิบัติงานภาคสนาม รวมทั้งยังอาจส่งผลกระทบไปถึงการถ่ายทอดความรู้แก่เด็ก เยาวชน ประชาชนทั่วไป รวมถึงผู้ด้อยโอกาสอีกด้วย นอกจากนี้ ภาครัฐยังมีโครงการที่จะทำให้เกิดการสร้างแรงจูงใจเพื่อสนับสนุนการเพิ่มศักยภาพบุคลากรกีฬาและนันทนาการน้อยเกินไป

ข้อเสนอแนะในการบรรลุเป้าหมาย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา การกีฬาแห่งประเทศไทย สมาคมกีฬาต่าง ๆ และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ควรเร่งจัดการฝึกอบรม**บุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการ**เพื่อชดเชยกับช่วงเวลาที่ขาดหายไปในระหว่างการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 โดยใช้รูปแบบการฝึกอบรมให้หลากหลายมากขึ้น โดยเฉพาะการใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี อาทิ ระบบประชุมทางไกล และการใช้เครื่องจำลองต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกและเพิ่มทางเลือกในการบริหารความเสี่ยงหากเกิดกรณีที่ทำให้ไม่สามารถจัดการอบรมได้อีกในอนาคตเหมือนดังเช่นการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ในปัจจุบัน ซึ่งช่วยเพิ่มจำนวนบุคลากรกีฬาและนันทนาการให้เป็นไปตามเป้าหมายได้มากขึ้น นอกจากนี้ ภาครัฐควรมุ่งเน้น**การดำเนินโครงการที่จะทำให้เกิดมาตรการหรือนโยบายรัฐ**ที่สามารถสร้างแรงจูงใจต่อ**ภาคีเครือข่ายในการเข้ามามีส่วนร่วม**เพื่อพัฒนาและเพิ่มศักยภาพบุคลากรกีฬาและนันทนาการร่วมกันมากขึ้น

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 15

15 พลังทางสังคม

"การดึงพลังจากภาคส่วนต่าง ๆ ในทุกระดับของสังคม
ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่น
และกลุ่มทางเศรษฐกิจสังคม มาเป็นพลังสังคม
ร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาสังคม
และประเทศให้เกิดความแข็งแกร่ง และยั่งยืน"

จ.1

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (15) พลังทางสังคม มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างพลังทางสังคม โดยเป็นการดึงพลังจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชน ประชาชนทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย และภาคีต่าง ๆ ในทุกระดับ เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการพัฒนาและแก้ไขปัญหาได้ตรงกับความต้องการในระดับพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันบนฐานความรู้ ข้อมูล และหลักวิชาการที่มาจากการมีส่วนร่วมจากชุมชนและภาคีในสังคมอย่างแท้จริง โดยมีเป้าหมายระดับประเด็น คือ **ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมเพิ่มขึ้น** ทั้งนี้ แผนแม่บทฯ สนับสนุนการบรรลุผลสัมฤทธิ์การพัฒนาตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติให้สามารถบรรลุเป้าหมายการกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกระดับ และการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งพาตนเองและการจัดการตนเองเพื่อสร้างสังคมคุณภาพ ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

150001 ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมเพิ่มขึ้น

จ.2

ปี 2562 — ปี 2563 — **ปี 2564**

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

มิติด้านโอกาสของดัชนีชี้วัดความก้าวหน้าทางสังคม (เฉลี่ยร้อยละ) เพิ่มขึ้นร้อยละ 10

จากฐานข้อมูลมิติด้านโอกาสของดัชนีชี้วัดความก้าวหน้าทางสังคมที่จะต้องมีคะแนนเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 10 โดยมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สิทธิส่วนบุคคล 2) อิสรภาพและการมีทางเลือก 3) การเปิดรับความแตกต่าง และ 4) การเข้าถึงการศึกษาขั้นสูง จัดทำโดย Social Progress Imperative พบว่า ปี 2561 ปี 2562 ปี 2563 และปี 2564 มีค่าคะแนนอยู่ที่ร้อยละ 45.91 47.69 55.83 และ 55.11 ตามลำดับ โดยในปี 2564 มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.83 จากปี 2560 (ปีฐาน) ซึ่งมีสถานการณ์บรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ณ ปี 2565 (เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 10) ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาองค์ประกอบดัชนีชี้วัดความ

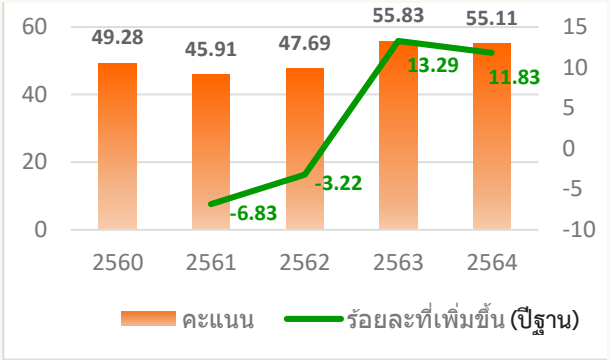

ที่มา: Social Progress Imperative

ก้าวหน้าทางสังคมด้านโอกาสในปี 2564 พบว่า องค์ประกอบที่มีการปรับค่าคะแนนเพิ่มมากที่สุดจากปี 2563 ได้แก่ ส่วนการเปิดรับความแตกต่าง (เพิ่มขึ้น 20.36 คะแนน) รองลงมา คือ สิทธิส่วนบุคคล (เพิ่มขึ้น 4.9 คะแนน) และองค์ประกอบที่มีการปรับค่าคะแนนลดลง ได้แก่ อิสรภาพและการมีทางเลือก (ลดลง 14.02 คะแนน) และการเข้าถึงการศึกษาขั้นสูง (ลดลง 14.08 คะแนน) อย่างไรก็ตาม ในระยะต่อไป ควรเร่งให้ความสำคัญในการดำเนินการภายใต้องค์ประกอบของดัชนีชี้วัดความก้าวหน้าทางสังคมด้านโอกาสประเด็นอิสรภาพและการมีทางเลือก และการเข้าถึงการศึกษาขั้นสูง ที่มีค่าคะแนนปรับตัวลดลง และต้องพัฒนาประเด็นการเปิดรับความแตกต่าง และสิทธิส่วนบุคคล อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ค่าคะแนนปรับเพิ่มขึ้นและสามารถสนับสนุนการคงสถานะการบรรลุเป้าหมายอย่างยั่งยืนต่อไป

องค์ประกอบดัชนีวัดความก้าวหน้าทางสังคมด้านโอกาส

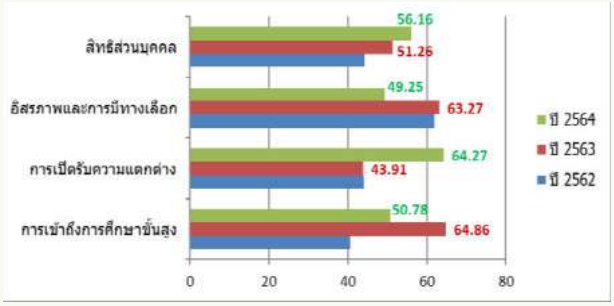

ที่มา: Social Progress Imperative

การดำเนินการเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมเพิ่มขึ้น มีประเด็นท้าทายที่จำเป็นต้องเร่งแก้ไขปัญหา อาทิ การเพิ่มบทบาทของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคธุรกิจเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม รวมทั้งนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการทำงานร่วมกันมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมสูงวัย ภาครัฐและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องเร่งเสริมสร้างการตระหนักรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเตรียมการเพื่อเข้าสู่สังคมสูงวัยผ่านรูปแบบที่เข้าใจง่ายและเหมาะสมกับทุกช่วงวัย และการส่งเสริมการศึกษา การออกแบบระบบสวัสดิการและบริการทางสังคม รวมทั้งการปรับปรุงนโยบายเพื่อสนับสนุนการเตรียมความพร้อมในทุกมิติ อาทิ ด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม ให้ครอบคลุม ทั่วถึง และสามารถรองรับความต้องการของประชากรสูงวัยวันนี้และผู้ที่จะเป็นผู้สูงอายุในอนาคตให้เป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม

แผนแม่บทฯ ประเด็น (15) พลังทางสังคม

ประกอบด้วย 3 เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย โดยมีสถานะการบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1) กับเป้าหมายระดับประเด็น (Y2)

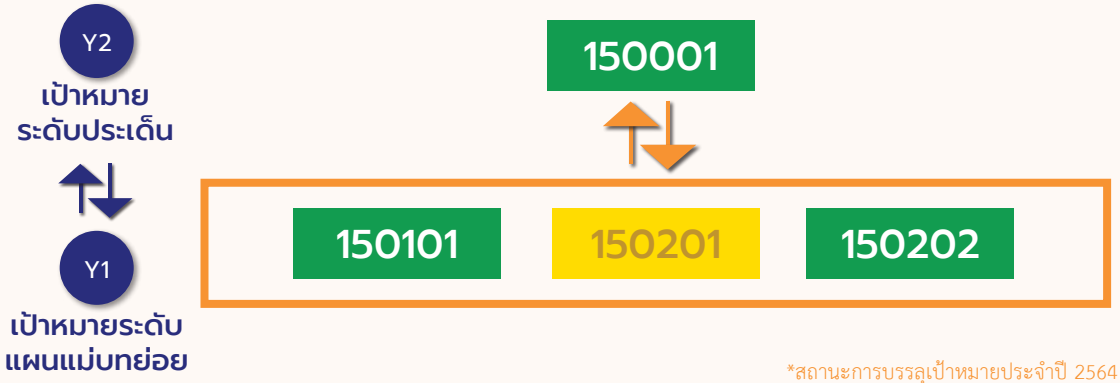

*สถานะการบรรลุเป้าหมายประจำปี 2564

150101

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

ภาคีการพัฒนามีบทบาทในการพัฒนาสังคมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง **กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 ดัชนีชี้วัดทุนทางสังคม เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 10**

โดยเทียบเคียงจาก **(1) ข้อมูลด้านจำนวนองค์กรชุมชน** พบว่า ปี 2563 มีจำนวนองค์กรชุมชน จำนวน 274.42 แห่ง จากปี 2562 จำนวน 265.79 แห่ง เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.25 **(2) จำนวนสภาองค์กรชุมชนระดับ A และ B** พบว่า ปี 2564 สภาองค์กรชุมชนที่มีความเข้มแข็งระดับ A จำนวน 1,817 แห่ง จากปี 2563 จำนวน 1,411 แห่ง เพิ่มขึ้นร้อยละ 28.77 **(3) ภาคเอกชนมีจำนวนวิสาหกิจเพื่อสังคมและกลุ่มวิสาหกิจเพื่อสังคมที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. 2562** พบว่า วิสาหกิจเพื่อสังคมที่จดทะเบียนฯ ปี 2564 จำนวน 173 แห่ง จากปี 2563 จำนวน 141 แห่ง และกลุ่มกิจการเพื่อสังคมที่จดทะเบียนฯ ปี 2564 จำนวน 48 แห่ง จากปี 2563 จำนวน 10 แห่ง **(4) สมาคมเครือข่ายโกลบอลคอมแพ็กแห่งประเทศไทย (GCNT)** พบว่า ปี 2564 มีสมาชิกจำนวน 89 บริษัท จากปี 2563 จำนวน 60 บริษัท ซึ่งการดำเนินงานของภาคีการพัฒนาต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นถึงการเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาสังคมเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งมีสถานะ**บรรลุค่าเป้าหมายแล้ว**

150201

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ประชากรไทยมีการเตรียมการก่อนยามสูงอายุเพื่อให้สูงวัยอย่างมีคุณภาพเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 สัดส่วนประชากรอายุ 25-59 ปีที่มีการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุทั้งมิติทางเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม เทียบกับจำนวนประชากรอายุ 25-59 ปี ทั้งหมด เฉลี่ยร้อยละ 60

โดยพิจารณาจากข้อมูล**การเตรียมการเพื่อยามสูงอายุทั้งมิติทางเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม เทียบกับจำนวนประชากรอายุ 25-59 ปี** พบว่า **(1) ภาพรวมข้อมูลในปี 2559-2563 มีประชากรอายุ 25-59 ปีที่มีการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม** คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 51.9 ซึ่งยังต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนด นอกจากนี้ **(2) ข้อมูลประชากรที่มีการเตรียมตัวด้านต่าง ๆ ช่วงอายุ 50-59 ปี** พบว่า มีการเตรียมการด้านสุขภาพ ร้อยละ 74.1 และด้านการออม ร้อยละ 74.3 รวมทั้ง **(3) ข้อมูลการออมของกองทุนการออมแห่งชาติ** พบว่า ในปี 2560-2563 ประชากรกลุ่มอายุมากกว่า 30-50 ปี และกลุ่มอายุมากกว่า 50-60 ปี มีการออมมากกว่ากลุ่มประชากรวัยอื่น ซึ่งมีสถานะ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**

150202

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 สัดส่วนผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความยากจนหลายมิติลดลง เฉลี่ยลดลงร้อยละ 10

โดยพิจารณาจาก**ข้อมูลผู้สูงอายุที่ยากจนหลายมิติมีจำนวนลดลง** พบว่า ภาพรวมข้อมูลในปี 2562-2564 ผู้สูงอายุที่ยากจนหลายมิติมีจำนวนลดลง คือ จาก 8.8 แสนคน หรือร้อยละ 12 ของผู้สูงอายุยากจนทั้งสิ้นในปี 2561 เป็น 6.9 แสนคน หรือร้อยละ 9.5 ของผู้สูงอายุยากจนในระบบ TPMAP ทั้งหมด ซึ่งลดลงคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 21.1 สูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 10 มีสถานะ**บรรลุค่าเป้าหมายแล้ว**

150101

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การเสริมสร้างทุนทางสังคม

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ภาคีการพัฒนามีบทบาทในการพัฒนาสังคมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ดัชนีชี้วัดทุนทางสังคม เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 10

การเสริมสร้างทุนทางสังคมด้วยการส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการรวมตัวของประชาชนในแต่ละภาคส่วน เพื่อร่วมเป็นภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชน สังคม ควบคู่ไปกับการดำเนินงานของภาครัฐ และเสริมสร้างศักยภาพองค์กรภาคประชาสังคมให้มีความเข้มแข็ง โดยการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายมีปัจจัยสำคัญ ได้แก่ กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน/องค์กรชุมชน (ภาคีพัฒนา หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนในพื้นที่สนับสนุน และมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนท้องถิ่น) องค์ความรู้ ความรู้ ความสามารถของภาคีเครือข่ายและคนในขบวนองค์กรชุมชน (รวมถึงการนำเทคโนโลยี สารสนเทศ มาใช้ในการพัฒนาภาคีเครือข่ายและคนในขบวนองค์กรชุมชน)การบูรณาการการทำงานอย่างมีส่วนร่วมระหว่างภาคีเครือข่ายที่เหมาะสมรวมทั้งผู้นำ 3 วัย (เยาวชน คนวัยทำงานและผู้สูงอายุ)/ผู้นำชุมชน/ผู้บริหารท้องถิ่นที่มีศักยภาพ เพื่อให้การดำเนินการสอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย เมื่อพิจารณาดัชนีชี้วัดทุนทางสังคมในด้านจำนวนองค์กรชุมชน พบว่า ในปี 2563 มีจำนวน 274.42 ต่อประชากรแสนคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.25 จากปี 2562 ในด้านสภาองค์กรชุมชนปี 2564 มีจำนวน 7,795 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 99.62 ของจำนวนตำบล/เทศบาล/เขตทั่วประเทศ (7,825 แห่ง) มีสมาชิกสภาองค์กรชุมชน ประกอบด้วยตัวแทนชุมชนและผู้ทรงคุณวุฒิรวม 254,944 คน ซึ่งจากการสอบทานคุณภาพสภาองค์กรชุมชน พบว่า มีความเข้มแข็งเพิ่มมากขึ้น โดยระดับคุณภาพ มีจำนวน 1,817 แห่ง เพิ่มขึ้นจากปี 2563

จำนวนองค์กรชุมชน

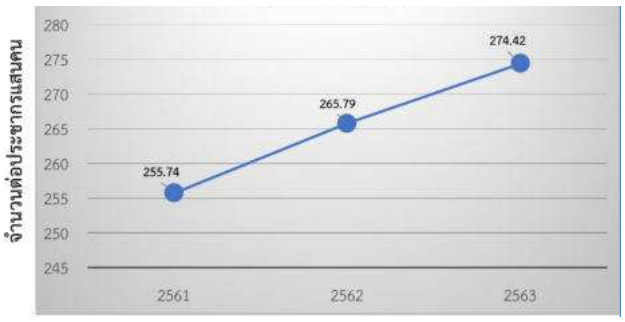

ที่มา: สำนักงานพัฒนาองค์กรชุมชน, 2564

150101

ร้อยละ 28.77 แสดงให้เห็นว่าประชาชนในระดับพื้นที่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรต่าง ๆ ในชุมชน และมีกลไกสภาองค์กรชุมชนสนับสนุนให้เกิดการหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาและวางแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีการพัฒนาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นจนครอบคลุมเกือบครบทุกพื้นที่ รวมทั้งมีการพัฒนาคุณภาพองค์กรให้มีความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นกลไกร่วมพัฒนาชุมชนท้องถิ่นกับภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ ใน**ด้านภาคเอกชน** ปี 2564 มีผู้ประกอบการ กลุ่มบุคคล ชุมชนที่ดำเนินการผลิตจำหน่ายสินค้า หรือการบริการ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสังคมเป็นเป้าหมายหลัก จดทะเบียนเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคม จำนวน 173 แห่ง เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ร้อยละ 22.69 และจดทะเบียนเป็นกลุ่มกิจการเพื่อสังคม จำนวน 48 กลุ่ม เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ที่มีเพียง 10 กลุ่ม ด้านสมาคมเครือข่ายโกลบอลคอมแพ็กแห่งประเทศไทย (Global Compact Network Thailand - GCNT) ซึ่งเป็นหนึ่งในเครือข่ายท้องถิ่น (Local Network) ของโครงการสำคัญในระดับโลกขององค์การสหประชาชาติ สนับสนุนภาคเอกชนให้ดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจที่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนและเป้าหมายสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง 17 เป้าหมาย โดยปี 2564 มีสมาชิกจำนวน 89 บริษัท เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ร้อยละ 48.33 การดำเนินงานของภาคส่วนต่าง ๆ เหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงการเข้ามาเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาสังคมเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องตามเป้าหมายที่กำหนด

จำนวนสภาองค์กรชุมชนระดับ A และ B

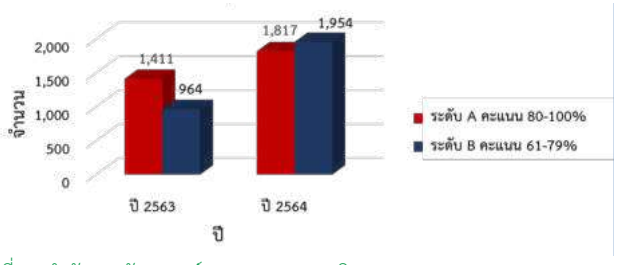

ที่มา: สำนักงานพัฒนาองค์กรชุมชน, ณ พฤศจิกายน 2564

จำนวนวิสาหกิจเพื่อสังคมและกลุ่มวิสาหกิจเพื่อสังคม ที่จดทะเบียนตาม พรบ. วิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ.2562

นิยาม :

- วิสาหกิจเพื่อสังคม คือ นิติบุคคลที่ดำเนินกิจการเพื่อสังคม
- กลุ่มวิสาหกิจเพื่อสังคม คือ กลุ่มคน ชุมชน ที่ดำเนินกิจการเพื่อสังคม

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม, ณ พฤศจิกายน 2564

สมาชิกเครือข่ายโกลบอลคอมแพ็กแห่งประเทศไทย (GCNT)

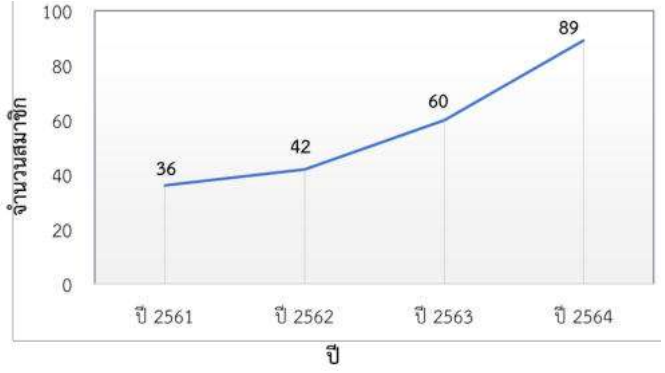

ที่มา: เครือข่ายโกลบอลคอมแพ็กแห่งประเทศไทย (GCNT), ณ พฤศจิกายน 2564

150101

การดำเนินการที่ผ่านมา ช่วงปี 2563 - 2564 ภาครัฐได้ส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาประเทศอย่างกว้างขวาง โดยในด้านการพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2564 - 2565) ในการพัฒนาศักยภาพผู้นำองค์กร การศึกษามาตรการทางภาษี การเงินการคลัง เพื่อสนับสนุนองค์กรภาคประชาสังคม การสร้างความร่วมมือภาควิชาการ ภาคธุรกิจ และภาคประชาสังคม มีการพัฒนาคุณภาพสภาองค์กรชุมชน โดยให้ความรู้ ความเข้าใจในบทบาท ภารกิจตามพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 โดยเฉพาะการจัดทำแผนพัฒนาตำบลและการบูรณาการแผนพัฒนากับหน่วยงานในพื้นที่ ในด้านการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ ได้มีการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจแห่งชาติ สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งได้ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจระดับจังหวัดแล้ว 36 จังหวัด **ในส่วนของภาคเอกชน** สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม รับขึ้นทะเบียนวิสาหกิจเพื่อสังคม กลุ่มกิจการเพื่อสังคม ส่งเสริม สนับสนุนให้ความช่วยเหลือ พัฒนาวิสาหกิจเพื่อสังคมและกลุ่มกิจการเพื่อสังคมให้มีความเข้มแข็ง มีการจัดทำโครงการให้ความรู้ต่าง ๆ อาทิ โครงการ “SE Coaching” รวมทั้งการดูแลสิทธิประโยชน์ตามมาตรการต่าง ๆ ของภาครัฐ ในส่วนสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ได้ส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีแนวคิดการลงทุนอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (Environmental Social and Governance หรือ ESG)

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การเพิ่มบทบาทของภาคส่วนต่าง ๆ ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต้องให้ความสำคัญต่อการสร้างความร่วมมือและบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคธุรกิจเอกชน โดยการสนับสนุนของภาครัฐ รวมทั้งการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาเป็นเครื่องมือสื่อสารการทำงานร่วมกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินงานระยะต่อไป ภาครัฐต้องส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างส่วนต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น ผ่านกลไกคณะกรรมการที่มีอยู่ เช่น คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ คณะอนุกรรมการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม เป็นต้น รวมทั้งมีการจัดเวทีเพื่อเปิดพื้นที่สาธารณะ (Public Space) ทั้งในรูปแบบ Onsite และ Online เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อการทำงานร่วมกัน และเปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายใหม่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ในด้านการพัฒนาศักยภาพองค์กรชุมชน ต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจต่อบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลง สร้างการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล นำเทคโนโลยี สารสนเทศมาใช้ในการขับเคลื่อนงาน อาทิ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการรวมตัวการทำกิจกรรมการพัฒนาชุมชน/สังคมในพื้นที่จริง รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่มคนต่างวัย เพื่อร่วมกันพัฒนาสังคมให้มีความสมดุล และยั่งยืน

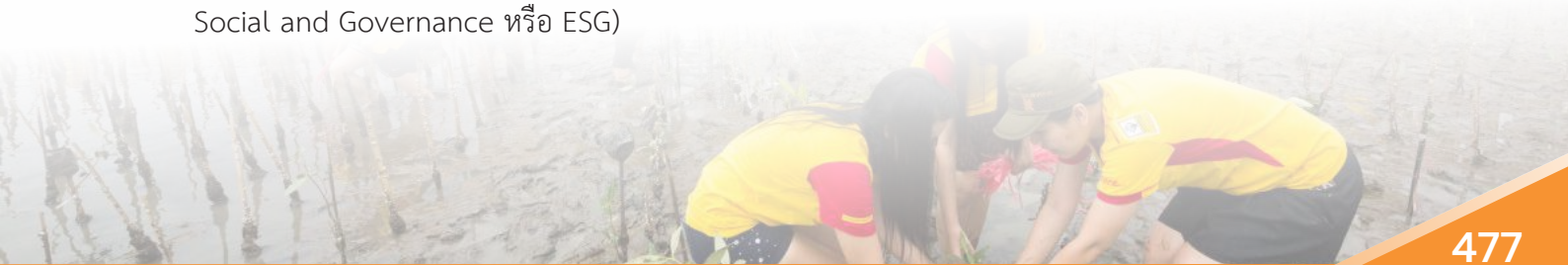

150201

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ประชากรไทยมีการเตรียมการก่อนยามสูงอายุ เพื่อให้สูงวัยอย่างมีคุณภาพเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

สัดส่วนประชากรอายุ 25-59 ปีที่มีการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุทั้งมิติทางเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อมอย่างมีคุณภาพเพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 60 เทียบกับจำนวนประชากรอายุ 25-59 ปี ทั้งหมด

การเตรียมความพร้อมประชากรเพื่อเข้าสู่สังคมสูงวัยโดยเฉพาะกลุ่มประชากรอายุ 25 - 59 ปี ให้มีความพร้อมในด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม เพื่อให้เป็นประชากรสูงวัยที่มีคุณภาพ มีความพร้อมในการดำรงชีวิต และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคมเข้าสู่สังคมสูงวัยได้ทันต่อสถานการณ์ โดยการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายมีปัจจัยสำคัญ ได้แก่ การสร้างการตระหนักรู้ / ความรอบรู้ในความสำคัญของการเตรียมความพร้อมก่อนยามสูงอายุ ทั้งความพร้อมด้านเศรษฐกิจ สุขภาพ สังคม และสภาพแวดล้อมที่รองรับผู้สูงอายุ ตลอดจนความร่วมมือของทุกภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย มาตรการ และกฎหมายที่เอื้อต่อการเตรียมความพร้อมก่อนยามสูงอายุ

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย โดยพิจารณาจากสัดส่วนประชากรอายุ 25 – 59 ปีที่มีการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุทั้งมิติทางเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม เทียบกับจำนวนประชากรอายุ 25 - 59 ปีทั้งหมด พบว่า ในปี 2559 มีการเตรียมการก่อนยามสูงอายุของประชากรวัย 25 – 59 ปี มีเพียงร้อยละ 51.9 ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้เฉลี่ยร้อยละ 60 ในปี 2565

การเตรียมการก่อนยามสูงอายุ

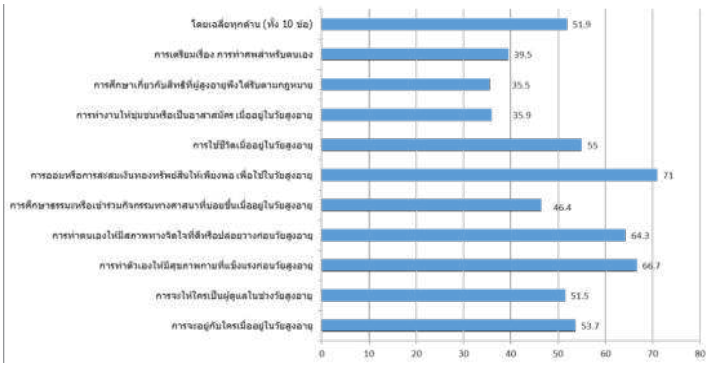

ที่มา: วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

150201

ทั้งนี้ ในปีเดียวกัน จากข้อมูลประชากรในช่วงอายุ 50-59ปีที่มีการเตรียมการก่อนยามสูงอายุ พบว่า มีการเตรียมพร้อมด้านการออม ร้อยละ 74.3 และการดูแลสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงก่อนสูงวัย ร้อยละ 74.1 นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาข้อมูลการออมของกองทุนการออมแห่งชาติ พบว่า ในปี 2560 – 2563 ประชากรกลุ่มอายุมากกว่า 30-50 ปี และ กลุ่มอายุมากกว่า 50-60 ปี มีการออมมากกว่ากลุ่มประชากรช่วงอายุ 15-30 ปี และ อายุ 60 ปีขึ้นไป ทั้งนี้ กลุ่มประชากรช่วงอายุ 15-30 ปี เริ่มมีการออมเพิ่มมากขึ้น สะท้อนให้เห็นว่าประชากรให้ความสำคัญในการเตรียมการด้านการออมเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ร้อยละของประชากรที่มีการเตรียมตัวด้านต่าง ๆ ช่วงอายุ 50-59 ปี
พ.ศ. 2559

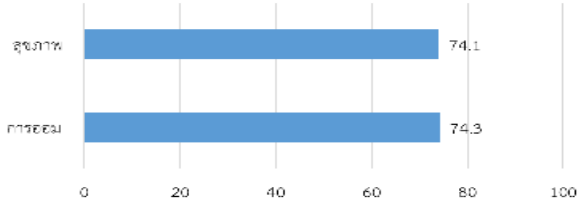

ที่มา: วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ร้อยละการออมของประชากรแต่ละช่วงวัย

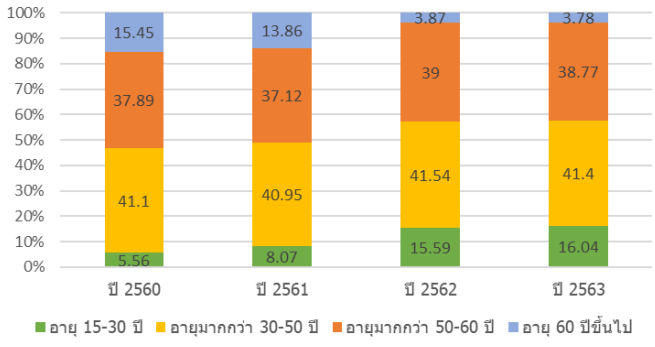

ที่มา: กองทุนการออมแห่งชาติ

การดำเนินการที่ผ่านมา ในปี 2564 ภาครัฐและภาคีเครือข่ายได้มีการเตรียมความพร้อมประชากรก่อนยามสูงอายุเพื่อให้เป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ โดยขับเคลื่อนการดำเนินการเพื่อสร้างความตระหนักให้ทุกภาคส่วนเห็นคุณค่าและความสำคัญในการเตรียมการเพื่อรองรับสังคมสูงวัย การเสริมสร้างและพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ผู้สูงอายุ ความเปลี่ยนแปลงในวัยสูงอายุ อาทิ โครงการสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมสูงวัย (กรมกิจการผู้สูงอายุ) การส่งเสริมการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพ อาทิ โครงการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพเพื่อรองรับสังคมสูงวัย (กรมอนามัย) เพื่อลดปัจจัยเสี่ยง เพิ่มปัจจัยปกป้องก่อนเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรังในผู้สูงอายุโดยการส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ ด้านเศรษฐกิจ อาทิ โครงการส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ประกันภัยที่จำเป็นและตอบสนองความต้องการของประชาชนที่หลากหลายมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยการคุ้มครอง) เพื่อการประกันภัยการดูแลระยะยาว (Long Term Care Insurance) และการประกันภัยที่สนับสนุนการรักษาสุขภาพ เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งประชากรวัยแรงงานสามารถเข้าถึงการประกันภัยและสามารถเลือกใช้การประกันภัยเป็นเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยงและวางแผนการเงินการส่งเสริมการออม ด้านสังคม อาทิ โครงการเสริมสร้างส่งต่อ และสืบสานคุณค่าภูมิปัญญาผู้สูงวัย “แก่อย่างมีคุณค่า ชราอย่างมีคุณภาพ” (มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ) เพื่อส่งเสริมผู้สูงอายุให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประสบการณ์การทำงานร่วมกันผ่านกิจกรรมในสังคม และด้านสภาพแวดล้อม รวมถึงแนวทางการดำเนินชีวิตในวัยสูงอายุให้แก่กลุ่มภาคีเครือข่ายและกลุ่มประชากรอายุระหว่าง 25 – 59 ปี เพื่อให้เป็นประชากรสูงวัยที่มีคุณภาพและสามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวมีความสอดคล้องกับปัจจัยการรับรู้และตระหนักรู้ในความสำคัญของการเตรียมความพร้อมก่อนยามสูงอายุ และองค์ความรู้/ความรอบรู้ในการเตรียมความพร้อมก่อนยามสูงอายุในทุกมิติ

150201

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การเตรียมการก่อนยามสูงอายุเพื่อให้สูงวัยอย่างมีคุณภาพเพิ่มขึ้น ร้อยละ 60 ภายในปี 2565 ยังคงเป็นความท้าทายเนื่องจากการเสริมสร้างการตระหนักรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเตรียมการเพื่อเข้าสู่สังคมสูงวัยและการเตรียมความพร้อมในทุกมิติยังไม่สามารถเข้าถึงและครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย จึงจำเป็นต้องเร่งดำเนินการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนยามสูงอายุผ่านรูปแบบที่เข้าใจง่ายและเหมาะสมกับทุกช่วงวัย นอกจากนี้ ระบบสวัสดิการและบริการทางสังคมที่ครอบคลุมกลุ่มประชากรสูงวัยและที่จะเป็นผู้สูงอายุในอนาคตยังมีการกระจายของสวัสดิการภาครัฐไม่ทั่วถึงและเป็นธรรมในทุกกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งภาครัฐจำเป็นต้องเร่งพัฒนา อาทิ ระบบบำนาญ ระบบการออม และระบบสวัสดิการสังคมที่มีประสิทธิภาพและตรงเป้าหมายเพื่อสามารถช่วยเหลือผู้สูงอายุที่จำเป็นด้วยรูปแบบที่เหมาะสม รวมทั้งต้องศึกษา ออกแบบระบบสวัสดิการและบริการทางสังคม ตลอดจนการปรับปรุงนโยบายเพื่อการบริหารจัดการทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุเพื่อให้เกิดความครอบคลุมและสามารถรองรับความต้องการของทั้งประชากรสูงวัยวันนี้และผู้ที่จะเป็นผู้สูงอายุในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่มีระยะเวลายาวนานอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมที่จำเป็นต้องรวมกลุ่มกันบางประเภทไม่สามารถดำเนินการได้ ทั้งนี้ ภาครัฐและภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญในการมุ่งเน้นและเร่งเตรียมการประชากรก่อนยามสูงอายุอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นประชากรสูงอายุที่มีคุณภาพสามารถพึ่งพาตนเองและเป็นพลังในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคมต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ภาครัฐและภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องควรเน้นการสนับสนุน ส่งเสริมความเข้าใจและให้ความรู้ในการเตรียมความพร้อมแก่ประชากรในทุกช่วงวัยผ่านรูปแบบที่เข้าใจง่าย โดยเฉพาะกลุ่มประชากรช่วงอายุ 25 – 59 ปี เพื่อยกระดับศักยภาพของกลุ่มประชากรดังกล่าวให้มีความพร้อมเพื่อให้สูงวัยอย่างมีคุณภาพในทุกมิติทั้งเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ โดยเฉพาะด้านสภาพแวดล้อมที่รองรับผู้สูงอายุ อาทิ การจัดให้มีอารยสถาปัตย์ บริการสาธารณะ/สิ่งอำนวยความสะดวกในสถานประกอบการต่าง ๆ รวมทั้งควรมีการติดตามและประเมินระดับการเตรียมความพร้อมก่อนยามสูงอายุ เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนกำหนดมาตรการและกลไกในการขับเคลื่อนการดำเนินงานในระยะต่อไปได้ทันสถานการณ์ นอกจากนี้ ควรส่งเสริมให้มีการนำข้อมูลการคาดประมาณประชากรที่จัดทำขึ้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการวางนโยบายและแผนงานต่าง ๆ เพื่อพัฒนาให้คนไทยทุกช่วงวัยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม ภาครัฐควรกำหนดยุทธศาสตร์ที่จะทำให้คนไทยเป็นประชากรที่มีคุณภาพตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา คลอดเป็นทารก เติบโตขึ้น ได้รับการศึกษาเป็นแรงงานและผู้ผลิตที่มีคุณภาพ มีสุขภาพที่ดี มีรายได้มั่นคงและเพียงพอต่อการดำรงชีพ จนกลายเป็นผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดี มีความมั่นคงด้านรายได้ มีส่วนร่วมและเป็นพลังของสังคม สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณค่าและมีคุณภาพตลอดช่วงชีวิต

150202

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ดีอย่างต่อเนื่อง

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

สัดส่วนผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความยากจนหลายมิติลดลง เฉลี่ยร้อยละ 10

การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี ครอบคลุมการมีสุขภาพที่ดีทั้งกายและจิต มีสังคมเอื้ออาทร ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมปลอดภัย มีหลักประกันความมั่นคง ได้รับสวัสดิการและการบริการที่เหมาะสม อยู่อย่างมีคุณค่า พึ่งพาตนเองได้ มีส่วนร่วมในครอบครัว ชุมชน และสังคม และมีโอกาสเข้าถึงข้อมูล และข่าวสารอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมีปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญ คือ การส่งเสริมและพัฒนาด้านการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันความเจ็บป่วย ส่งเสริมด้านรายได้ ฝึกอาชีพ จัดหางาน ให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถ สร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ และระบบสาธารณูปโภค ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม สร้างสังคมของการเกื้อกูล ในกลุ่มผู้สูงวัย รวมทั้งส่งเสริมการเข้าถึงและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อรองรับการก้าวสู่การเป็นสังคมสูงอายุโดยสมบูรณ์ (Complete - Aged Society)

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย โดยตัวชี้วัดภายใต้แผนแม่บทย่อย คือ สัดส่วนผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความยากจนหลายมิติลดลง โดยข้อมูลในระบบข้อมูลขนาดใหญ่สำหรับการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต (Thai People Map and Analytics Platform: TPMAP) พบว่า ผู้สูงอายุที่ยากจนหลายมิติมีจำนวนลดลง คือ จาก 8.8 แสนคน หรือร้อยละ 12 ของผู้สูงอายุยากจนทั้งสิ้นในปี 2561 เป็น 6.9 แสนคน หรือร้อยละ 9.5 ของผู้สูงอายุยากจนในปี 2562

จำนวนผู้สูงอายุที่ยากจนหลายมิติ

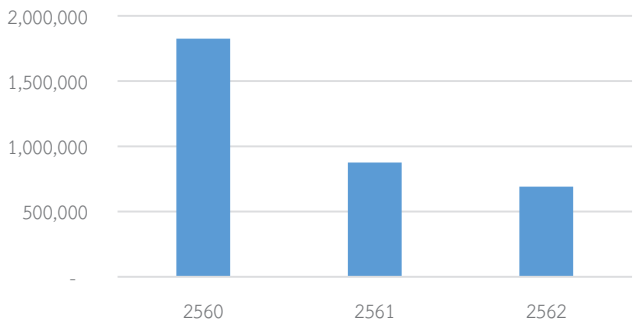

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

150202

การดำเนินการที่ผ่านมา รัฐบาลได้ให้ความสำคัญด้านการพัฒนาความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุมาอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดเป็นวาระระดับชาติ และจัดทำแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2565) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2561 ส่งเสริมการเตรียมความพร้อมประชาชนเพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุที่มีคุณภาพ ส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีของผู้สูงอายุ ส่งเสริมระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ และเผยแพร่องค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ โดยพัฒนาองค์ความรู้สำหรับการกำหนดนโยบายและการพัฒนาการบริการหรือการดำเนินการที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ ในปี 2563 – 2564 ที่ผ่านมา หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ให้การดูแลผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม พัฒนาทักษะ ความรู้ในการประกอบอาชีพ เพื่อสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุในการสร้างงาน สร้างรายได้ การสร้างอาชีพเสริมให้ผู้สูงอายุ ส่งเสริมการดูแลผู้สูงอายุเชิงป้องกัน โดยให้ชุมชนท้องถิ่น และครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมแบบบูรณาการ นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม โดยเฉพาะในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เนื่องจากผู้สูงอายุ เป็นกลุ่มวัยที่มีความเสี่ยงสูง เช่น โครงการศูนย์ที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุแบบครบวงจร โดยกรมธนารักษ์ ที่นำที่ราชพัสดุมาสร้างที่พักอาศัยพร้อมอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ โดยมีระบบการดูแลสุขภาพและสวัสดิการอื่น ๆ แบบครบวงจร โครงการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุในอาชีพที่เหมาะสมกับวัยและประสบการณ์ กระทรวงแรงงาน ส่งเสริมการมีงานทำและยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ อาทิ กิจกรรม 1 อำเภอ 1 ภูมิปัญญา จ้างงานผู้สูงอายุมาเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ โครงการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุพฤฒพลังตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เน้นการส่งเสริมอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุวัยต้น (60-69 ปี) และวัยกลาง (70-79 ปี) ที่ยังมีสุขภาพแข็งแรง ที่นำไปสู่การสร้างอาชีพหลายมิติ เช่น การเกษตร อาหาร-เครื่องดื่ม เครื่องแต่งกาย ของใช้ของตกแต่ง ของที่ระลึก เป็นต้น โครงการพัฒนาระบบการดูแลส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชนแบบบูรณาการ กระทรวงสาธารณสุข เพื่อพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวเชิงป้องกัน ให้ผู้สูงอายุไทยมีสุขภาพดี และมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ ตลอดจนผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงได้รับการดูแลและบริการด้านสาธารณสุขถึงที่บ้านอย่างต่อเนื่องด้วยการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และท้องถิ่น โครงการพัฒนาสุขภาพ และคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยในยุค New Normal กระทรวงการอุดมศึกษาฯ ร่วมกับ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เพื่อส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุที่เหมาะสมกับศักยภาพ สนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมทางสังคม พัฒนาศักยภาพบุคลากรทุกภาคส่วนและนวัตกรรมเพื่อรองรับการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ จัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ

ในภาพรวม ในปี 2564 ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาที่ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สุขภาพ สังคม และสภาพแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ ผู้สูงอายุได้รับการเพิ่มทักษะและจัดหางานอย่างเหมาะสม 165,927 คน ซึ่งเกินกว่ากลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ 77,000 คน ทำให้ผู้สูงอายุสามารถเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพที่หลากหลายมากขึ้น นอกจากนี้ ผู้สูงอายุได้รับความคุ้มครองทางสังคมให้พึ่งพาตนเองได้ เพิ่มขึ้น 148,545 คน จากในปี 2563 ที่ได้รับการคุ้มครองทางสังคม 112,279 คน รวมทั้งเข้าถึงการดูแลสุขภาพ 11,315,070 คน และมีที่อยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม 4,020 แห่ง เพิ่มขึ้นจาก

ปี 2563 จำนวน 3,222 แห่ง นอกจากนี้ ยังปรับสภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย ตลอดจนปรับปรุงสถานที่สาธารณะให้เหมาะสมและปลอดภัยกับการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุและคนทุกวัย (ข้อมูลจากกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย)

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี ยังคงมีประเด็นท้าทายในหลายประเด็น อาทิ ด้านรายได้ ปัจจุบัน มีการยืดเวลาเกษียณอายุการทำงาน และจ้างงานผู้สูงอายุที่มีองค์ความรู้เฉพาะทาง หรือองค์ความรู้ในสาขาขาดแคลน แต่แรงงานสูงอายุจะไม่สามารถรู้เท่าทันทักษะดิจิทัลและเทคโนโลยีขั้นสูงได้เท่าแรงงานอายุน้อย นอกจากนี้ การจ้างงานแรงงานสูงอายุกลุ่ม Blue Collar เป็นการจ้างงานที่ต้องใช้แรงงานเป็นส่วนใหญ่ ทำให้เป็นปัญหาด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ ด้านสวัสดิการและการดูแลผู้สูงอายุ ขาดมาตรการคุ้มครองผู้สูงอายุที่เหมาะสมและครอบคลุม ขณะเดียวกัน ภาครัฐไม่สามารถจัดศูนย์ดูแลด้านที่อยู่อาศัยให้ครอบคลุมผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะยากลำบาก รายได้น้อย ไม่มีครอบครัว ได้อย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง เนื่องจากสถานสงเคราะห์คนชราของภาครัฐรองรับจำนวนผู้สูงอายุได้น้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับผู้สูงอายุที่ต้องการความช่วยเหลือ บทบาทของผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุถูกลดบทบาทและความสำคัญในสังคม เนื่องจากถูกมองว่าสุขภาพไม่แข็งแรง เกิดภาวะความเจ็บป่วยได้ง่าย การสื่อสารกับคนทั่วไปมีจำกัด มีผลให้ผู้สูงวัยต้องอยู่ในบ้านและมีความรู้สึกว่าตนเองไม่มีประโยชน์ หมดคุณค่า เป็นภาระให้ลูกหลาน

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในการส่งเสริมผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี เกิดความมั่นคงทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ สร้างโอกาสและพัฒนาศักยภาพผู้สูงวัย ได้แก่ ส่งเสริมการจ้างงาน ควรมุ่งเน้นการจ้างงานผู้สูงอายุใน Service Sector ที่ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและต้องมีความปลอดภัย แทนที่งานในภาคเกษตรกรรมหรือโรงงาน เพื่อให้เหมาะสมกับสุขภาพของผู้สูงอายุ ขยายการจ้างงานสำหรับแรงงานผู้สูงอายุที่ยังคงมีศักยภาพทำงานได้ภายใต้หลักการของ “ความสมัครใจ” ซึ่งจะส่งผลให้ผู้สูงอายุสามารถกลับเข้าสู่ระบบแรงงานได้อย่างทั่วถึง สามารถสร้างรายได้และพึ่งพาตนเองได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต ภาครัฐควรวางระบบโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ กำหนดมาตรการเชิงนโยบายในทุกระดับ ให้ความสนใจเป็นพิเศษกับความแตกต่างของผู้สูงอายุในแต่ละช่วงอายุ รูปแบบการอยู่อาศัยและพื้นที่อยู่อาศัย รวมถึงการจัดสรรรายได้และรายจ่ายอย่างสมดุล โดยเฉพาะรายได้หลังวัยเกษียณ การสร้างโอกาสในด้านศักยภาพแก่ผู้สูงอายุ ผ่านกลไกรูปแบบชมรมผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ และองค์กรภาคประชาสังคมต่าง ๆ เพื่อสร้างความเป็นอยู่ที่ดีอย่างเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม ทั้งทางกายภาพและทางสังคม ให้ผู้สูงอายุมีบทบาทในสังคมมากขึ้น ทั้งนี้ ภาครัฐควรนำกลไกของศูนย์ขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) ในระดับจังหวัดและระดับต่าง ๆ ประกอบด้วย ศจพ.จ. ศจพ.กทม. ศจพ.อ. ศจพ.ข. ศจพ.อปท. และทีมปฏิบัติการในระดับพื้นที่ เพื่อใช้เป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายได้อย่างตรงจุดมากขึ้นทั้งในระดับบุคคลและระดับครัวเรือนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

16 เศรษฐกิจฐานราก

ยุทธศาสตร์ชาติด้าน การสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ชาติด้าน การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

ยุทธศาสตร์ชาติด้าน การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

"เศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็ง มีศักยภาพในการแข่งขัน
สามารถพึ่งพาตนเอง ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาอย่างทั่วถึง
และเป็นธรรม ยกระดับมาตรฐานการครองชีพ
และความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้น"

จ.1

แผนแม่บทฯ ประเด็น (16) เศรษฐกิจฐานราก เป็นแผนการพัฒนาที่มุ่งเน้นปรับโครงสร้างเศรษฐกิจฐานรากและเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเอง ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน มีคุณธรรม มีการไหลเวียนของระบบเศรษฐกิจระหว่างกันเป็นระบบ และเป็นระบบเศรษฐกิจที่เอื้อให้เกิดการพัฒนาด้านอื่น ๆ ในพื้นที่ เกิดการสร้างอาชีพและการกระจายรายได้ สามารถลดปัญหาความเหลื่อมล้ำและความไม่เสมอภาคในระดับชุมชน โดยมีเป้าหมายระดับประเด็น คือ **รายได้ของประชากรกลุ่มรายได้น้อยเพิ่มขึ้นอย่างกระจายและอย่างต่อเนื่อง** ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

160001 รายได้ของประชากรกลุ่มรายได้น้อยเพิ่มขึ้นอย่างกระจายและอย่างต่อเนื่อง

จ.2

ปี 2562 — ปี 2563 — ปี 2564

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ค่าคะแนนดัชนีการพัฒนาอย่างทั่วถึง 4.30 คะแนน

การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากวัดจากดัชนีการพัฒนาอย่างทั่วถึง (Inclusive Development Index: IDI) ซึ่งใช้วัดศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ที่ให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตของประชากรในมิติต่าง ๆ มากกว่าการอ้างอิงเพียงรายได้ต่อหัว เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจแบบกระจายความมั่งคั่ง ซึ่งตอบโจทย์การแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ **โดยตั้งแต่ปี 2561 จนถึงปัจจุบันยังไม่มีการรายงานค่าคะแนนดัชนีการพัฒนาอย่างทั่วถึง (Inclusive Development Index: IDI) เพิ่มเติม** โดย ณ ปี 2561 ประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างทั่วถึงอยู่อันดับที่ 17 จาก 74 ประเทศ และอยู่อันดับที่ 2 ของภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ มีคะแนนการพัฒนาอย่างทั่วถึง เท่ากับ 4.24 นับว่ายังคงมีความท้าทายในการบรรลุเป้าหมายในปี 2565 (4.30) ที่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากดัชนี IDI สามารถเทียบเคียงได้จาก**มิติการเติบโตและการพัฒนา** โดยพิจารณาจากผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศไตรมาสที่ 3/2564 พบว่าลดลงร้อยละ 0.3 จากที่เคยขยายตัวร้อยละ 7.6 ในไตรมาส

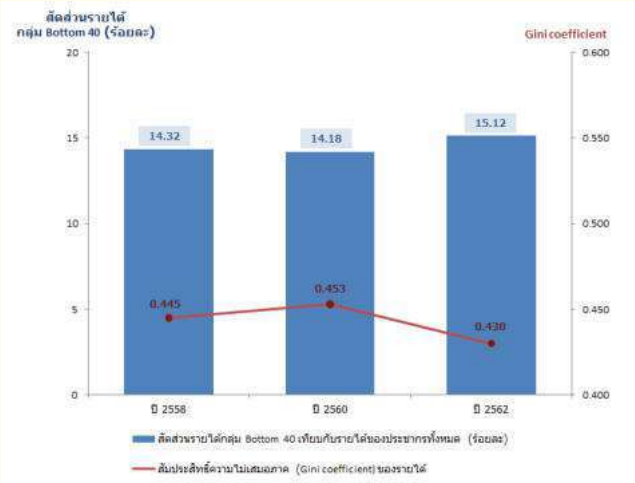

ที่มา: การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ (ประมวลผลโดย กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.)

ที่ 2/2564 (รายงานภาวะสังคม, สศช.) และเมื่อพิจารณาจากอายุคาดเฉลี่ยที่มีสุขภาพดีของคนไทยตั้งแต่ปี 2543 - 2562 พบว่ามีแนวโน้มสูงขึ้น โดยคนไทยมีอายุคาดเฉลี่ยที่มีสุขภาพดีคิดเป็น 63.4 ปี (ในปี 2543) 66.8 ปี (ในปี 2559) และ 68.3 ปี (ในปี 2562) (องค์กรอนามัยโลก : WHO) และเมื่อพิจารณาใน**มิติความทั่วถึง** โดยพิจารณาจากสัดส่วนรายได้ของประชากรจำแนกตามกลุ่มระดับรายได้ (Quintile by income) ณ ปี 2562 โดยเปรียบเทียบสัดส่วนรายได้กลุ่มประชากรที่รวยที่สุด 20% เทียบกับ กลุ่มประชากรที่จนที่สุด 20% คิดเป็น 8.92 เท่า ซึ่งลดลง 1.24 หรือคิดเป็นร้อยละ 12.21 ของปี 2560 แสดงให้เห็นว่าความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้มีแนวโน้มลดลง (รายงานภาวะสังคม, สศช.) และเมื่อพิจารณาจากสัดส่วนคนจนโดยวัดด้านรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค พบว่า สัดส่วนคนจนโดยเฉพาะนอกเขตเทศบาลแม้จะลดลงอย่างมากจากเมื่อ 10 ปีที่แล้ว แต่ยังคงทรงตัวเมื่อเทียบ 5 ปีก่อนหน้า โดยคิดเป็นสัดส่วน 10.65 (2559) 9.82 (2560) 12.29 (2561) 8.07 (2562) และ 8.55 (2563) นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคลดจาก 0.453 (2560) เป็น 0.430 (2562) โดยนอกเขตเทศบาล พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคลดจาก 0.426 (2560) เป็น 0.413 (2562) และเมื่อพิจารณาสัดส่วนการถือครองรายได้ของกลุ่มประชากรรายได้น้อย (Bottom 40) พบว่า ในปี 2562 มีสัดส่วนการถือครองรายได้เพิ่มขึ้นจาก 14.18% (2560) เป็น 15.12% (2562) แสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ของไทยลดลง

สัดส่วนคนจนเมื่อวัดด้านรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค

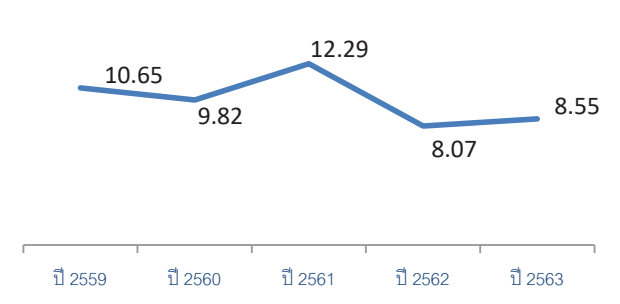

ที่มา: การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ, (ประมวลผลโดย กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.)

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาใน**มิติความเสมอภาคของคนในแต่ละรุ่นและความยั่งยืน** โดยพิจารณาจากอัตราส่วนการเป็นภาระพึ่งพิงของประชากร พบว่า อัตราพึ่งพิงวัยแรงงานของผู้สูงอายุลดลงจากวัยแรงงาน 3.75 คน ต่อผู้สูงอายุ 1 คน ในปี 2562 เป็นวัยแรงงาน 3.6 คนต่อผู้สูงอายุ 1 คน และคาดว่าจะลงเหลือวัยแรงงาน 1.8 คน ต่อผู้สูงอายุ 1 คนในปี 2583 ซึ่งอัตราการพึ่งพิงที่สูงขึ้นนี้อาจส่งผลต่อค่าใช้จ่ายและการออมของวัยแรงงานในอนาคตได้ ทั้งนี้ การพิจารณาตัวชี้วัดต่าง ๆ ทั้งในมิติการเติบโตและการพัฒนา มิติความทั่วถึงและมิติความเสมอภาคของคนในแต่ละรุ่นและความยั่งยืนที่กล่าวมายังไม่สามารถครอบคลุมการพัฒนาตามเป้าหมายของดัชนีการพัฒนาอย่างทั่วถึง เนื่องจากยังขาดตัวชี้วัดที่จำเป็น ซึ่งเป็นองค์ประกอบของตัวชี้วัด IDI อยู่หลายตัวชี้วัด อย่างไรก็ดี การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากยังคงมีความท้าทายในประเด็นการพัฒนาด้านศักยภาพ เนื่องจากประชากรกลุ่มรายได้น้อยมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นกลุ่มคนที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ มีระดับการศึกษาและทักษะต่ำ รวมถึงการดำเนินงานด้านนโยบายซึ่งออกจากส่วนกลาง ทำให้ไม่สามารถตอบโจทย์สภาพปัญหาที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ได้ และการขาดการบูรณาการด้านข้อมูล โดยเฉพาะข้อมูลระดับพื้นที่ซึ่งมีความสำคัญในการนำมาวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการ/ความขาดแคลน เพื่อให้การช่วยเหลืออย่างตรงจุด

เศรษฐกิจฐานราก

การดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายข้างต้นเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมุ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาตัวบุคคลในด้านทักษะที่มีความจำเป็นในการประกอบอาชีพ หารายได้และต่อยอด รวมทั้งทักษะการออมและการบริหารจัดการหนี้สิน โดยการสนับสนุนให้มีการออกแบบมาตรการการพัฒนาศักยภาพที่มีความเหมาะสมต่อกลุ่มเป้าหมาย และสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้ไม่มีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจเข้ามามีบทบาทในการทำงานให้มากขึ้น ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีความรู้และทักษะเพื่อใช้ในการปรับตัวต่อบริบทของตลาดที่เปลี่ยนไปในอนาคตได้ การสนับสนุนการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งทางด้านสาธารณูปโภค การคมนาคมขนส่ง และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ และยกระดับศักยภาพของผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานรากในท้องถิ่นห่างไกล รวมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาอาชีพโดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อย ให้มีองค์ความรู้และทักษะที่จะสามารถนำไปใช้ต่อยอดเพื่อยกระดับรายได้ให้สูงขึ้นได้ ควบคู่ไปกับการประชาสัมพันธ์เพื่อเพิ่มโอกาสให้ผู้มีรายได้น้อยเข้าถึงมาตรการช่วยเหลือจากภาครัฐ รวมทั้งกระจายแหล่งเงินกู้ในระบบให้ทั่วถึงยิ่งขึ้น นอกจากนี้ควรเร่งให้มีการบูรณาการ โดยเฉพาะการบูรณาการด้านข้อมูลที่สามารถเข้าถึงสภาพปัญหาของประชาชนในเศรษฐกิจฐานรากอย่างแท้จริง ทั้งนี้ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาหรือให้ความช่วยเหลือเป็นไปยังตรงจุด สามารถแก้ปัญหาได้อย่างแท้จริง ถูกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อการพัฒนาอย่างทั่วถึงและยั่งยืนต่อไป

แผนแม่บทฯ ประเด็น (16) เศรษฐกิจฐานราก

ประกอบด้วย 3 เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย โดยมีสถานะการบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1) กับเป้าหมายระดับประเด็น (Y2)

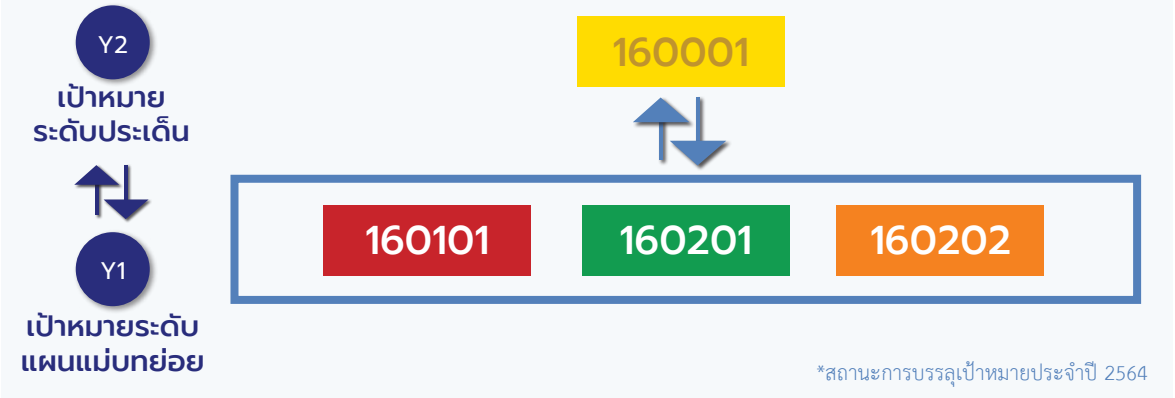

*สถานะการบรรลุเป้าหมายประจำปี 2564

160101

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

ศักยภาพและขีดความสามารถของเศรษฐกิจฐานรากเพิ่มขึ้น **กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 อัตราการเติบโตของรายได้ของกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุด เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ต่อปี**

โดยในปี 2562 รายได้เฉลี่ยต่อหัวของกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุด โตขึ้นจากปี 2561 ร้อยละ 9.2 (มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 4.6 ต่อปี) **ทั้งนี้ แนวโน้มในปี 2563 จากตัวชี้วัดเทียบเคียงทางด้านรายจ่ายเพื่อการบริโภคของกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายจ่ายต่ำสุด (Bottom 40) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย โดยมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.41 ชะลอลงจากร้อยละ 6.41 ในปี 2562** เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ซึ่งมีสถานการณ์บรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นวิกฤติ**

160201

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

ผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานรากมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง **กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 อัตราการเติบโตของมูลค่าเศรษฐกิจฐานรากของมูลค่าสินค้า OTOP เฉลี่ยอย่างน้อยร้อยละ 30 ของปีฐาน**

โดยในปี 2564 อัตราการเติบโตของมูลค่าสินค้า OTOP เพิ่มขึ้นที่ร้อยละ 81.68 (เทียบปีฐาน 2560) ซึ่งมีสถานะการบรรลุค่าเป้าหมายอยู่ในระดับ**บรรลุค่าเป้าหมาย**ในปี 2565

160202

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

กลุ่มประชากรรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 มีความสามารถในการบริหารจัดการหนี้สินได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง **กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 สัดส่วนภาระหนี้ต่อรายได้ ร้อยละ 55**

โดยในปี 2562 สัดส่วนภาระหนี้ต่อรายได้ของกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุด อยู่ที่ร้อยละ 64.12 ลดลงจากปี 2560 ที่อยู่ร้อยละ 85.15 **โดยในปี 2563 วัดจากตัวชี้วัดเทียบเคียงทางด้านรายจ่ายเพื่อการชำระหนี้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า รายจ่ายเพื่อการชำระหนี้ยังคงทรงตัวใกล้เคียงกับปีก่อนหน้า** โดยรายจ่ายเพื่อการชำระหนี้เฉลี่ยของประชากรกลุ่ม Bottom 40 อยู่ที่ 523 บาทต่อคนต่อเดือน ลดลงเล็กน้อยจาก 560 บาทต่อคนต่อเดือน ในปี 2562 ในขณะที่รายได้ของประชากร Bottom 40 คาดว่าจะมีแนวโน้มลดลงจากปีก่อน ตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง**

160101

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การยกระดับศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ศักยภาพและขีดความสามารถของเศรษฐกิจฐานรากเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อัตราการเติบโตของรายได้ของกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุดเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ต่อปี

การยกระดับศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจมุ่งเน้นไปที่กลุ่มเกษตรกร แรงงานทั่วไป รวมถึงกลุ่มผู้มีรายได้น้อย ให้มีอาชีพ มีรายได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยการสร้างองค์ความรู้และทักษะของผู้ประกอบการ การส่งเสริมให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงทรัพยากรอย่างเหมาะสม ทั้งในด้านเงินทุน ที่ดิน ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทุนทางสังคมและวัฒนธรรม สร้างโอกาสการเข้าถึงองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม การบริหารจัดการธุรกิจ การบริหารจัดการความเสี่ยง การตลาด การบริหารจัดการชุมชน การเพิ่มมูลค่าและพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์และบริการ การพัฒนาช่องทางการตลาด ทั้งตลาดในชุมชน ต่างประเทศ และออนไลน์ การรับรู้ทางธุรกิจ การประชาสัมพันธ์ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนการพัฒนาระบบเครือข่าย ฐานข้อมูล การวิจัยและพัฒนากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของเศรษฐกิจฐานราก ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลให้การยกระดับศักยภาพและขีดความสามารถของเศรษฐกิจฐานรากบรรลุเป้าหมายได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในช่วงที่ผ่านมาคือการขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ขาดองค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้ประกอบการ การกระจุกตัวของการดำเนินงานในบางพื้นที่ และความช่วยเหลือที่ไม่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

160101

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย โดยจากตัวชี้วัดตามแผนแม่บทฯ รายได้ของกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุด (Bottom 40) ในปี 2562 มีแนวโน้มขยายตัวได้ดีจากร้อยละ 0.8 ในปี 2560 มาอยู่ที่ร้อยละ 4.6 ในปี 2562 แต่ยังคงไม่บรรลุตามค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ในปี 2565 (เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ต่อปี) ส่วนหนึ่งเป็นผลจากโครงสร้างประชากรในกลุ่ม Bottom 40 ที่มากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นผู้ไม่มีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ (Economically Inactive) ขณะที่อีก 1 ใน 3 เป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระโดยไม่มีลูกจ้างและช่วยธุรกิจในครัวเรือนโดยไม่ได้รับค่าจ้าง ทำให้เผชิญกับข้อจำกัดในการเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถที่นำไปสู่สร้างรายได้ให้เพิ่มสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม แนวโน้มในปี 2563 จากตัวชี้วัดเทียบเคียงทางด้านรายจ่ายเพื่อการบริโภคของกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายจ่ายต่ำสุด (Bottom 40) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย โดยมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.41 ชะลอลงจากร้อยละ 6.41 ในปี 2562 เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตสูงขึ้น โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายทางด้านเวชภัณฑ์สำหรับการป้องกันต่าง ๆ ในขณะเดียวกันแนวโน้มรายได้ของกลุ่ม Bottom 40 อาจปรับตัวลดลงตามข้อจำกัดของสถานการณ์และการงดเว้นดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจบางส่วนในช่วงการเกิดวิกฤต

รายได้ของกลุ่มประชากร Bottom 40

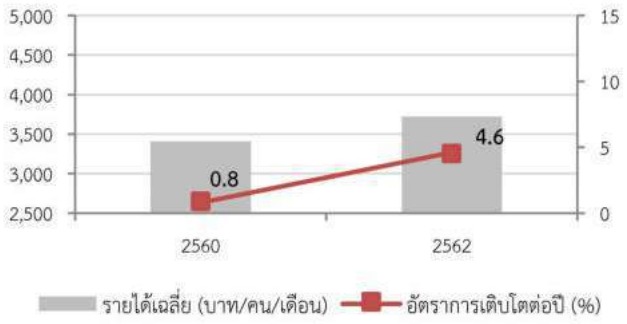

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (ประมวลผลโดย กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดทางสังคม : สศช.)

รายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคของกลุ่มประชากร Bottom 40

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (ประมวลผลโดย กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดทางสังคม : สศช.)

การดำเนินการที่ผ่านมา หน่วยงานรัฐได้ดำเนินการโครงการต่าง ๆ ที่สำคัญในการพัฒนาศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ ในปี 2563 – 2564 โดยมีโครงการที่มุ่งเน้นในการพัฒนาทักษะผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานราก การเสริมสร้างองค์ความรู้ และส่งเสริมการตลาด เช่น โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ โครงการส่งเสริมและสร้างทักษะในการประกอบอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตร โครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการสู่นักการตลาดมืออาชีพ โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเพิ่มมูลค่าและช่องทางการตลาด โครงการพัฒนาการตลาดเชิงรุก โครงการพัฒนาระบบตลาดผลิตภัณฑ์กลุ่มจังหวัดแบบหลายช่องทาง การเชื่อมโยงตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชน OTOP ทั้งในและต่างประเทศ โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก เป็นต้น

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การบรรลุเป้าหมายการยกระดับศักยภาพของเศรษฐกิจฐานรากในปี 2564 คือ การพัฒนาทักษะและองค์ความรู้สำหรับการประกอบอาชีพ การกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ เนื่องจากกลุ่มประชากรที่มีรายได้น้อยกว่าครึ่งหนึ่งเป็นกลุ่มคนที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ มีระดับการศึกษาและทักษะต่ำ ทำให้เกิดความท้าทายในการยกระดับศักยภาพและรายได้ รวมถึงขาดการดำเนินงานที่ชัดเจนในด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของเศรษฐกิจฐานราก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยและพัฒนา และการปรับปรุงระเบียบกฎหมายเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก นอกจากนี้ ยังควรให้ความสำคัญกับการสนับสนุนให้เกิดทักษะทางด้านการบริหารจัดการด้านธุรกิจที่จะมีส่วนสำคัญในการช่วยยกระดับความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) ของกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากที่นำไปสู่การสร้างความสามารถและศักยภาพในท้ายที่สุด

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของเศรษฐกิจฐานรากในระยะต่อไปควรสนับสนุนให้มีการออกแบบมาตรการสร้างแรงจูงใจให้ผู้ไม่มีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจเข้ามามีบทบาทและเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ การพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างองค์ความรู้และทักษะที่จำเป็น ที่เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างเหมาะสม เช่น การประกอบอาชีพ การบริหารจัดการด้านธุรกิจ การตลาด การบริหารจัดการชุมชน วิสาหกิจชุมชนและกิจการเพื่อสังคม เป็นต้น สนับสนุนทุนทางการเงิน ปัจจัยการผลิต และทุนทางสังคมเพื่อยกระดับศักยภาพและขีดความสามารถเศรษฐกิจฐานราก การสนับสนุนช่องทางหรือแพลตฟอร์มตลาดในชุมชน ตลาดออนไลน์ และตลาดต่างประเทศเพื่อเพิ่มช่องทางการสร้างรายได้ การยกระดับศักยภาพเศรษฐกิจฐานรากด้วยองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมและส่งเสริมการวิจัยและการใช้ประโยชน์จากการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ รวมทั้งการสนับสนุนและเสริมสร้างปัจจัยทางด้านโครงสร้างพื้นฐานทั้งทางด้านสาธารณูปโภค การคมนาคมขนส่ง สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และสภาพแวดล้อมที่ช่วยให้การเพิ่มศักยภาพความเป็นผู้ประกอบการสามารถเป็นไปอย่างสะดวกและเหมาะสมเพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพและยกระดับศักยภาพของผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ห่างไกล

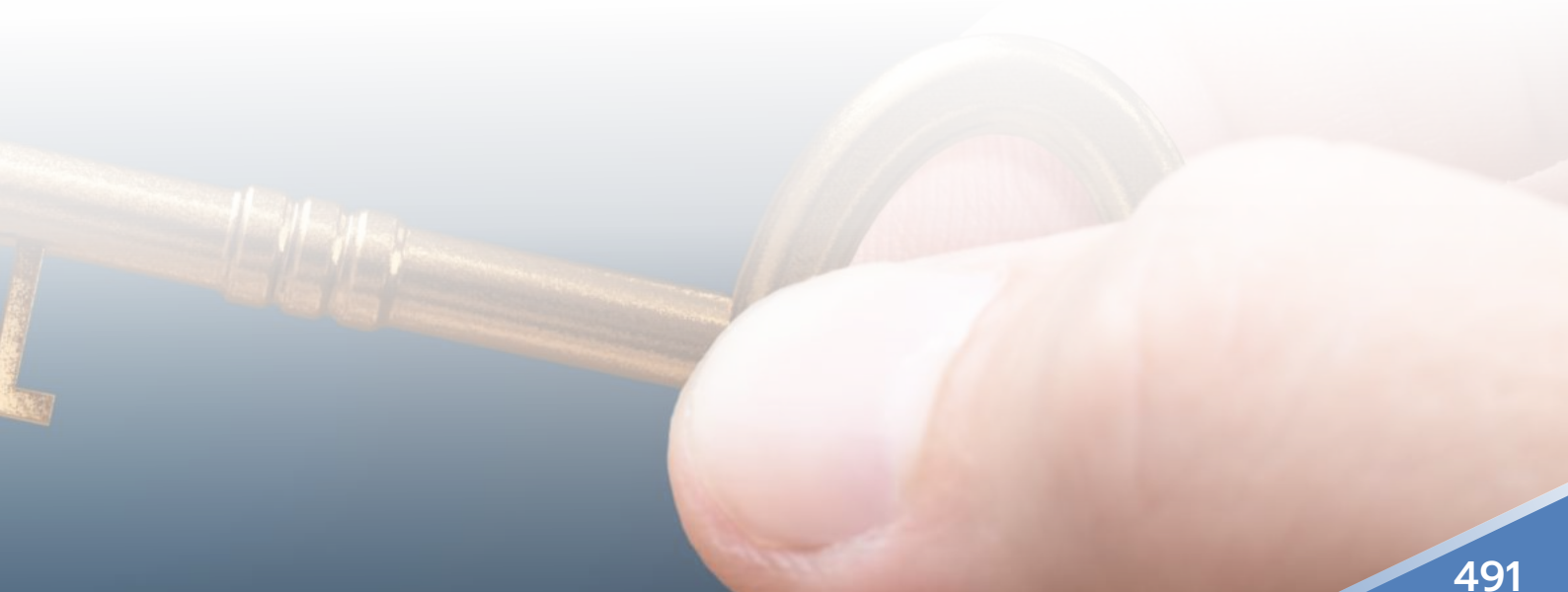

160201

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การสร้างสภาพแวดล้อมและกลไกที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

ผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานรากมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อัตราการเติบโตของมูลค่าเศรษฐกิจฐานรากของมูลค่าสินค้า OTOP เฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 30 ของปีฐาน

การสร้างสภาพแวดล้อมและกลไกที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก มุ่งเน้นส่งเสริมการรวมกลุ่มในรูปแบบที่มีโครงสร้างกระจายรายได้ ทั้งวิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ และวิสาหกิจเพื่อสังคม การพัฒนาช่องทางการตลาดและเครือข่าย การส่งเสริมช่องทางตลาดระดับชุมชน จังหวัด ภูมิภาค ระดับประเทศและระหว่างประเทศ พัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ E-Commerce, Digital Marketing ช่องทางการตลาดเฉพาะกลุ่มลูกค้า การพัฒนาและยกระดับผู้ผลิตและผู้ประกอบการ การสนับสนุนกลไกการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากและบริหารจัดการข้อมูล OTOP การพัฒนาคุณภาพและเพิ่มมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน การยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่มาตรฐานสากล การสร้างตราสินค้าชุมชนและบรรจุภัณฑ์ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้ผลิตภัณฑ์ การสร้างมูลค่าเพิ่มและต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงส่งเสริมและพัฒนากลไกและโครงสร้างดูดซับมูลค่าทางเศรษฐกิจและการกระจายรายได้กลับสู่ชุมชน ตลอดจนส่งเสริมให้มีนวัตกรรมทางการเงินเพื่อสนับสนุนแหล่งทุนให้กับเศรษฐกิจชุมชน และพัฒนากลไกการใช้ประโยชน์ที่ดินสาธารณะ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยเพิ่มรายได้ให้กับผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานรากได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยในช่วงที่ผ่านมา มีประเด็นท้าทายที่สำคัญ ได้แก่ การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้รายได้จากสินค้า OTOP ลดลงอย่างมาก รวมถึงการปรับตัวให้เข้ากับบริบทใหม่ (New Normal) ของผู้ประกอบการ ทั้งในด้านการตลาดและการเพิ่มช่องทางการซื้อขายสินค้า

160201

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย อัตราการเติบโตของมูลค่าสินค้า OTOP ในปีงบประมาณ 2564 (1 ต.ค. 63 – 30 ก.ย.64) ซึ่งสามารถสะท้อนการเติบโตทางเศรษฐกิจของเศรษฐกิจฐานราก พบว่า มีการเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 81.68 เมื่อเทียบกับปีฐาน (ปี 2560) ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมายที่ต้องเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 30 อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาอัตราการเติบโตโดยเทียบกับปีก่อนหน้า (%YoY) จะพบว่าในปี 2564 มูลค่าการขายสินค้า OTOP เพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 8.1 ซึ่งน้อยกว่า 3 ปีที่ผ่านมา (ในปี 2561 2562 และ 2563 มีอัตราการเติบโตเมื่อเทียบกับปีก่อน อยู่ที่ร้อยละ 24.5 24.6 และ 8.4 ตามลำดับ) เนื่องจากในปี 2564 การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ยังคงส่งผลกระทบโดยตรงต่อภาพรวมเศรษฐกิจประเทศ ทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจลดน้อยลง ผู้ประกอบการถูกจำกัดช่องทางในการซื้อขายสินค้า เนื่องจากมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลกระทบกับภาคการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นช่องทางสำคัญในการส่งเสริมให้เกิดการซื้อขายสินค้า OTOP

อัตราการเติบโตมูลค่าสินค้า OTOP เทียบปีฐาน (2560)

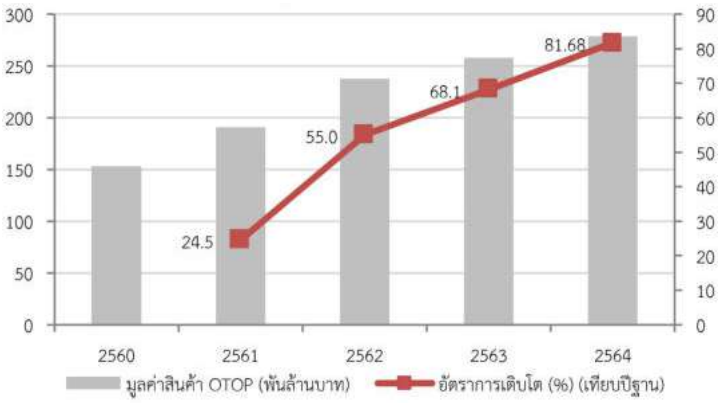

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

การดำเนินการที่ผ่านมา ในปีงบประมาณ 2564 หน่วยงานภาครัฐดำเนินงานด้านการสนับสนุนกลุ่มผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานราก โดยเฉพาะการเพิ่มศักยภาพของเศรษฐกิจฐานราก อาทิ โครงการจัดการองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจฐานราก โครงการพัฒนาศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร และธุรกิจชุมชน โครงการวิเคราะห์ธุรกิจและส่งเสริมศักยภาพในการดำเนินกิจการของธุรกิจชุมชน โครงการเสริมสร้างศักยภาพการค้าการลงทุนของกลุ่มจังหวัดเชื่อมโยงอาเซียน การพัฒนาการผลิตและคุณภาพผลิตภัณฑ์ ได้แก่ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต แปรรูปผลิตผลและสินค้าเกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม โครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน OTOP โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่น โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน โครงการการพัฒนากระบวนการผลิตและผลผลิตของกลุ่มเกษตรกรเกษตรอินทรีย์สู่ผลิตภัณฑ์มูลค่าเพิ่มสู่เศรษฐกิจสีเขียว การส่งเสริมการตลาด อาทิ โครงการส่งเสริมและพัฒนาช่องทางการตลาด พัฒนาสินค้าชุมชนเข้าสู่ตลาดออนไลน์ Offline2 Online (B2C) โครงการหมู่บ้านทำมาค้าขาย (Trading Village) รวมถึงโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก เป็นต้น

ARKETING

160201

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การปรับตัวของผู้ประกอบการ เพื่อให้เข้ากับบริบทใหม่ (New Normal) ทั้งในด้านการตลาด และการเพิ่มช่องทางการซื้อขายสินค้า โดยเฉพาะการปรับตัวสู่ตลาดออนไลน์ (Digital Marketing) เพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคได้สะดวกและรวดเร็ว รวมถึงการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและลดต้นทุนการผลิต รวมถึงการสร้างลักษณะเด่น สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ให้ทันสมัย น่าสนใจ สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและความต้องการของตลาด เป็นความท้าทายสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานราก

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การยกระดับรายได้ของผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานราก ในระยะต่อไป ควรส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีทักษะในการปรับตัวต่อบริบทของตลาดที่เปลี่ยนแปลงไป โดยให้ความสำคัญกับช่องทางการตลาดออนไลน์ E-Commerce, Digital Marketing ช่องทางการตลาดเฉพาะกลุ่มลูกค้า ช่องทางการตลาดระดับชุมชน จังหวัด ภูมิภาค ระดับประเทศและระหว่างประเทศ ยกระดับผู้ผลิตและผู้ประกอบการให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้น สร้างตราสินค้าชุมชนและบรรจุภัณฑ์ ให้มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ รวมถึงต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและต่อยอดงานวิจัยสู่การพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลิตภัณฑ์ บริหารจัดการฐานข้อมูล OTOP เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก พัฒนาผลิตภัณฑ์ ทั้งในด้านคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่มาตรฐานสากล ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสนับสนุนให้ผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานรากมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

160202

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การสร้างสภาพแวดล้อมและกลไกที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

กลุ่มประชากรรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 มีความสามารถในการบริหารจัดการหนี้สินได้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

สัดส่วนภาระหนี้ต่อรายได้ของกลุ่มประชากรรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 ต่ำกว่าร้อยละ 55

การเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในการบริหารจัดการหนี้สิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประชากรผู้มีรายได้น้อย ถือเป็นหนึ่งในปัจจัยเกื้อหนุนสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง เกิดการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม และสามารถพึ่งตนเองได้ โดยการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายครอบคลุมการบริหารจัดการหนี้สินตลอดทั้งกระบวนการ ตั้งแต่การส่งเสริมความรู้พื้นฐานด้านการเงิน การเสริมสร้างศักยภาพในการหารายได้ จนถึงการสร้างเครื่องมือและกลไกในการแก้ไขปัญหาหนี้สิน ผ่านกลไกการบริหารจัดการหนี้สิน การส่งเสริมการออม การเข้าถึงทรัพยากรและปัจจัยการผลิต การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาอาชีพ และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้กลุ่มประชากร Bottom 40 สามารถบริหารจัดการหนี้สินได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ทั้งนี้ ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในช่วงที่ผ่านมา คือ สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อรายได้อย่างมีนัยสำคัญ และอาจส่งผลให้คนจำนวนมากโดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อยที่ไม่มีเงินออมเพียงพอที่จะใช้จ่ายในยามฉุกเฉินมีหนี้สินเพิ่มมากขึ้นและอาจกลายเป็นคนจนอย่างฉับพลันได้ในท้ายที่สุด รวมทั้งการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนในการจัดการหนี้สินของตนเอง และการเพิ่มความรู้ด้านทักษะทางการเงินที่จำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาและความต่อเนื่องในการดำเนินการ

160202

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย จากตัวชี้วัดเทียบเคียงทางด้านรายจ่ายเพื่อการชำระหนี้เฉลี่ยต่อเดือน ในปี 2563 พบว่า รายจ่ายเพื่อการชำระหนี้ยังคงทรงตัวใกล้เคียงกับปีก่อนหน้า โดยรายจ่ายเพื่อการชำระหนี้เฉลี่ยของประชากรกลุ่ม Bottom 40 อยู่ที่ 523 บาทต่อคนต่อเดือน ลดลงเล็กน้อยจาก 560 บาทต่อคนต่อเดือน ในปี 2562 ในขณะที่รายได้ของประชากร Bottom 40 คาดว่าจะมีแนวโน้มลดลงจากปีก่อน ตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อการจ้างงานและการหารายได้ของกลุ่มผู้มีรายได้น้อยอย่างรุนแรงและเป็นวงกว้าง ส่งผลให้ภาระหนี้สินต่อรายได้ของประชากรกลุ่มดังกล่าวมีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มสูงและเป็นอุปสรรคต่อความสามารถในการดำรงชีวิต อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทย ปี 2563 สะท้อนว่า คนไทยมีระดับทักษะทางการเงินดีขึ้นจากเดิมร้อยละ 66.2 ในปี 2561 มาอยู่ที่ร้อยละ 71.0 ในปี 2563 โดยเป็นผลจากการดีขึ้นในมิติความรู้ทางด้านการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน และยังมีค่าคะแนนสูงกว่าประเทศอื่น ๆ ในกลุ่ม OECD (26 ประเทศที่เข้าร่วมโครงการสำรวจ) ทั้งในด้านความรู้ พฤติกรรม และทัศนคติ แม้กระนั้นก็ตาม ในด้านการบริหารการเงินให้พร้อมรับมือทุกสถานการณ์ พบว่า ร้อยละ 74.4 มีเงินออม แต่มีเพียงร้อยละ 38.0 ที่มีเงินออมเผื่อฉุกเฉินเพียงพอ เช่นเดียวกับการบริหารจัดการเงินให้เพียงพอต่อรายจ่ายและภาระผ่อนหนี้ที่มีเพียงร้อยละ 38.9 ที่สามารถบริหารจัดการได้ สะท้อนให้เห็นความท้าทายสำคัญของการเสริมสร้างศักยภาพในการหารายได้และความรู้พื้นฐานทางด้านการออมเงินและการบริหารจัดการหนี้สินของกลุ่มดังกล่าว

รายจ่ายเพื่อการชำระหนี้ (บาทต่อคนต่อเดือน) ของประชากร 40% ล่างสุด

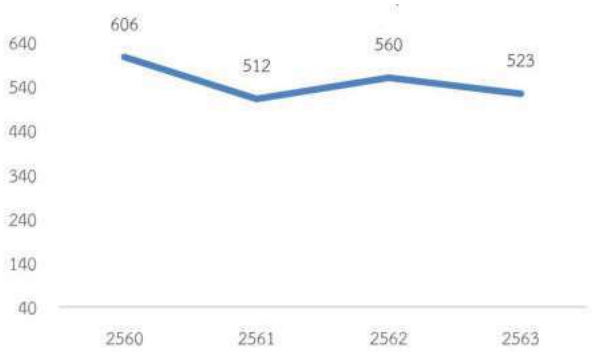

ที่มา: การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สสช. คำนวณโดย สศช.

ทักษะทางการเงิน

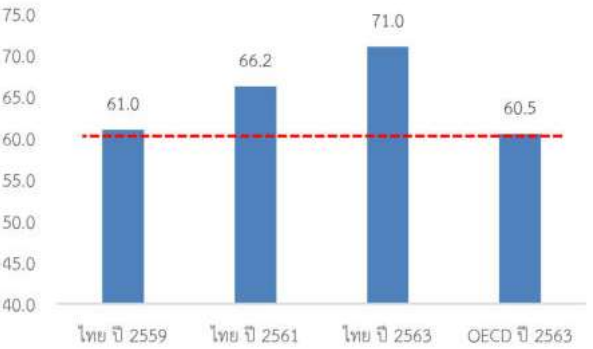

ที่มา: การสำรวจระดับทักษะการเงินของคนไทย โดยธนาคารแห่งชาติประเทศไทย และสำนักงานสถิติแห่งชาติ

การดำเนินการที่ผ่านมา การดำเนินงานของภาครัฐในช่วงปี 2563 – 2564 ที่ผ่านมา เพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายดังกล่าวค่อนข้างมีความครอบคลุมในประเด็นต่าง ๆ ทั้งตลอดกระบวนการจัดการหนี้สิน โดยเฉพาะการเสริมสร้างความรู้พื้นฐานด้านการบริหารจัดการหนี้สินและการเงิน เช่น โครงการส่งเสริมความเข้มแข็งให้ชุมชนและพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนชุมชนให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต แผนพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชน พ.ศ. 2560 – 2564 เป็นต้น สอดคล้องกับแนวโน้มระดับทักษะทางด้านการเงินของคนไทยที่ปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่วนในด้านการส่งเสริมการเข้าถึงทรัพยากรและปัจจัยการผลิต ภาครัฐได้ดำเนินโครงการสำคัญ อาทิ โครงการแก้ไขปัญหาการสูญเสียสิทธิในที่ดินของเกษตรกรและผู้ยากจน โครงการบริหารจัดการที่ดินอย่างยั่งยืน โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากด้วยกองทุนชุมชน และมาตรการพิโกไฟแนนซ์ (Pico-finance) เพื่อเป็นแหล่งเงิน

ทุนทางเลือกของผู้มีรายได้น้อย พร้อมกับส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาอาชีพผ่านโครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร การพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก และโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อส่งเสริมรายได้ของประชาชน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้กลุ่มประชากร Bottom 40 สามารถบริหารจัดการหนี้สินได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบอย่างบูรณาการและยั่งยืน โครงการพัฒนาระบบสถาบันการเงินประชาชน การแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบอย่างบูรณาการและยั่งยืน การไกล่เกลี่ยประนอมหนี้โดยตั้งคนกลาง โครงการคลินิกแก้หนี้ เป็นต้น

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ความต่อเนื่องของสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 และผลกระทบในระยะยาวต่อความสามารถและศักยภาพของการสร้างรายได้ของกลุ่มผู้มีรายได้น้อยจะกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อความสามารถในการชำระหนี้ของครัวเรือน และผลักดันให้ผู้มีรายได้น้อยจำเป็นต้องก่อหนี้เพิ่มขึ้นเพื่อชดเชยและรักษาระดับความเป็นอยู่ของครัวเรือนไปพร้อมกัน ซึ่งจะยิ่งส่งผลให้ภาระหนี้ปรับเพิ่มสูงขึ้นและเป็นข้อจำกัดต่อการดำรงชีวิต จึงต้องให้ความสำคัญกับกลไกการสร้างงานสร้างรายได้ เพื่อให้กลุ่มผู้มีรายได้น้อยมีรายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งความสำคัญและการต่อยอดความรู้ทางด้านการเงินในระดับครัวเรือนเพื่อให้ครัวเรือนเกิดความตระหนักและมีความสามารถในการจัดการการเงินดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะการออมเงินและการสร้างผลตอบแทนจากสินทรัพย์ทางการเงิน และการส่งเสริมให้ผู้มีหนี้สินเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ของภาครัฐเพื่อช่วยเหลือและลดต้นทุนจากการจัดการทางการเงินที่เกิดขึ้นจากปัญหาหนี้นอกระบบ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินงานของภาครัฐควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาอาชีพในกลุ่มผู้มีรายได้น้อยหรือกลุ่มประชากร Bottom 40 ให้มีองค์ความรู้และทักษะการประกอบอาชีพ การพัฒนาศักยภาพ และการต่อยอดจากการประกอบอาชีพสู่ผู้ประกอบการชุมชน เพื่อยกระดับรายได้ให้สูงขึ้นได้ รวมทั้งการส่งเสริมการเข้าถึงทรัพยากรและปัจจัยการผลิต ไม่ว่าจะเป็นที่ดิน แหล่งเงินทุน และปัจจัยขั้นพื้นฐานของการผลิต ขณะที่ในระยะต่อไปควรมุ่งเน้นการเชื่อมโยงและพัฒนาระบบข้อมูลหนี้สินรายบุคคลระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ธนาคาร และหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถในการออกแบบมาตรการช่วยเหลือที่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุดและเหมาะสม รวมถึงการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้และความเข้าใจด้านการจัดการทางการเงินและการออม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการออมเงินเพื่อรองรับสถานการณ์วิกฤติการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นบนความไม่แน่นอนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและพร้อมรับมือได้อย่างมั่นคง

17 ความเสมอภาค และหลักประกันทางสังคม

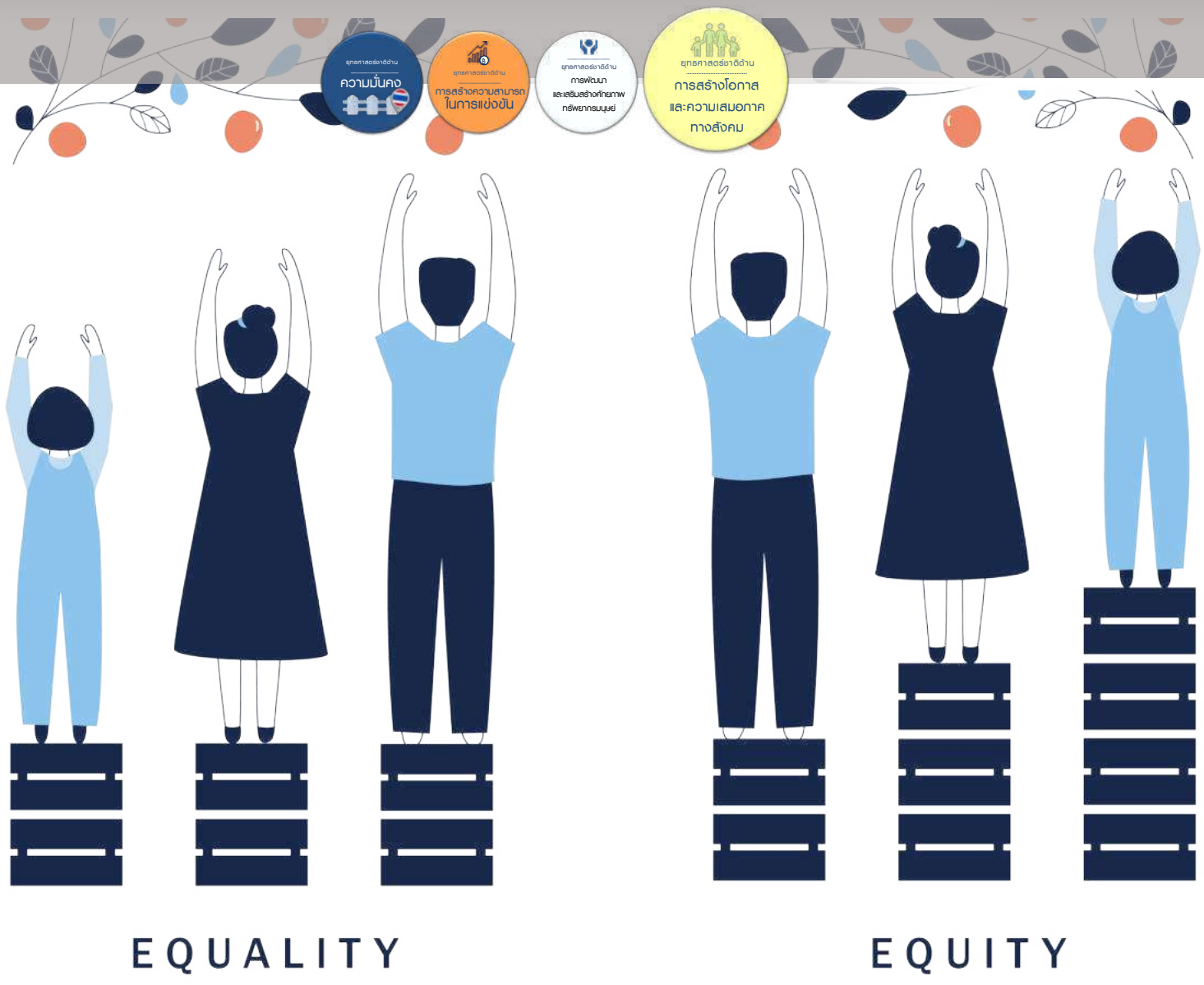

"สร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติของประชากร ทุกช่ววงวัย ทุกเพศสภาพ และทุกกลุ่ม โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง"

จ.1

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (17) ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม ให้ความสำคัญกับการสร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับคนทุกช่วงวัย ทุกเพศสภาพ และทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบาง การปิดช่องว่างการคุ้มครองทางสังคมอื่น ๆ เพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ รวมทั้งการป้องกันปัญหาความเหลื่อมล้ำและความไม่เสมอภาคที่คาดว่าจะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นจากกระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างต่าง ๆ ทั้งจากในและต่างประเทศ ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญในการกำจัดวงจรความเหลื่อมล้ำและความยากจนที่จะถูกถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นได้อย่างยั่งยืน โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง โดยมีเป้าหมายระดับประเด็น คือ **คนไทยทุกคนได้รับการคุ้มครองและมีหลักประกันทางสังคมเพิ่มขึ้น** ทั้งนี้ แผนแม่บทฯ สนับสนุนการบรรลุผลสัมฤทธิ์การพัฒนาตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติให้สามารถบรรลุเป้าหมายสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ เพื่อให้การเติบโตของประเทศเป็นการเติบโตที่ยั่งยืน โดยทุกคนได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

170001 คนไทยทุกคนได้รับการคุ้มครองและมีหลักประกันทางสังคมเพิ่มขึ้น

จ.2

ปี 2562 — ปี 2563 — ปี 2564

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

สัดส่วนประชากรไทยทั้งหมดที่ได้รับความคุ้มครองตามมาตรการคุ้มครองทางสังคมอย่างน้อย 9 กรณี ได้แก่ (1) เจ็บป่วย (2) คลอดบุตร (3) ตาย (4) ทุพพลภาพ/พิการ (5) เงินช่วยเหลือครอบครัวหรือบุตร (6) ชราภาพ (7) ว่างงาน (8) ผู้อยู่ในอุปการะ และ (9) การบาดเจ็บจากการทำงาน ร้อยละ 70

เมื่อเทียบเคียงจากข้อมูลหลักประกันสุขภาพ พบว่า ในปี 2563 มีจำนวนประชากรไทยได้รับหลักประกันสุขภาพคิดเป็นสัดส่วนสูงถึง ร้อยละ 99.73 ของประชากรทั้งหมดของประเทศ ซึ่งลดลงจากปี 2562 เพียงเล็กน้อย อย่างไรก็ตาม ยังคงสูงกว่าค่าเป้าหมายในปี 2565 (ร้อยละ 70) ทั้งนี้ หลักประกันสุขภาพเป็นเพียงความคุ้มครองตามมาตรการคุ้มครองทางสังคมเพียง 1 กรณีเท่านั้น จากที่ได้มีการกำหนดไว้อย่างน้อย 9 กรณี และเมื่อเทียบเคียงข้อมูลการคุ้มครองอื่น ๆ ประกอบ

สัดส่วนของประชากรจำแนกตามการมีหลักประกัน

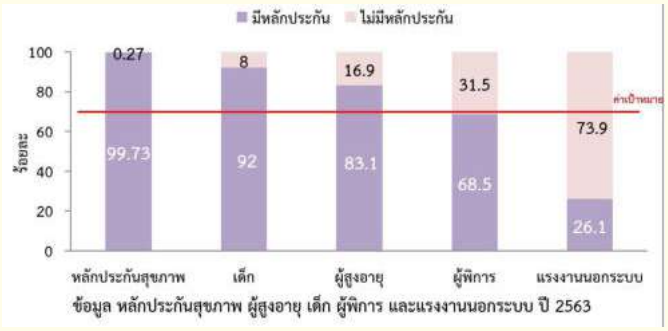

ข้อมูล หลักประกันสุขภาพ ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ และแรงงานนอกระบบ ปี 2563

ที่มา: สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ,
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กระทรวงแรงงาน

พบว่า ในปี 2563 มีเพียงกลุ่มเด็กและกลุ่มผู้สูงอายุที่มีสัดส่วนการได้รับการคุ้มครองมากกว่าค่าเป้าหมาย โดยมีจำนวนเด็กที่ได้รับเงินอุดหนุนเด็กแรกเกิดคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 92.0 ของจำนวนเด็กผู้มีสิทธิทั้งหมด และมีจำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับสวัสดิการเบี้ยยังชีพคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 83.1 ของจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด ในขณะที่ประชากรไทยในกลุ่มผู้พิการและกลุ่มแรงงานนอกระบบยังอยู่ต่ำกว่าเป้าหมาย แต่มีแนวโน้มทิศทางการปรับตัวดีขึ้นจากปีก่อนหน้า โดยมีจำนวนผู้พิการที่ได้รับเบี้ยผู้พิการคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 68.5 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 63.3 ในปีที่ผ่านมา และจำนวนแรงงานนอกระบบที่มีหลักประกันมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ร้อยละ 26.1 ของแรงงานนอกระบบทั้งหมด อันเป็นผลจากผู้ประกันตนตามมาตรา 39 และ 40 ที่มีสัดส่วนที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้ประกันตนตามมาตรา 40

การดำเนินการเพื่อการบรรลุเป้าหมายประเด็นข้างต้นยังมีประเด็นท้าทายที่จำเป็นต้องเร่งแก้ไข อาทิ การขยายและพัฒนาระบบฐานข้อมูลทางด้านการคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมให้มีความครอบคลุม ถูกต้อง และแม่นยำ เพื่อนำไปสู่การดำเนินมาตรการช่วยเหลือและสร้างหลักประกันที่มีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย สามารถจูงใจให้แรงงานนอกระบบเป็นผู้ประกันตนในระบบประกันสังคมเพิ่มขึ้น เพื่อลดข้อจำกัดทางด้านงบประมาณและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดสรรสวัสดิการ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและขยายความเชื่อมโยงระหว่างฐานข้อมูลต่าง ๆ ทั้งในหน่วยงานของรัฐและไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ เพื่อเพิ่มความครอบคลุมของประชากรกลุ่มเป้าหมายและแก้ปัญหาภาวะตกหล่น รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลในการออกแบบมาตรการในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติเพื่อลดความซ้ำซ้อนและลดสภาวะการจัดสรรสวัสดิการแบบแยกส่วนของหน่วยงานต่าง ๆ

แผนแม่บทฯ ประเด็น (17) ความเสมอภาคและหลักประกันสังคม

ประกอบด้วย 2 เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย โดยมีสถานะการบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1) กับเป้าหมายระดับประเด็น (Y2)

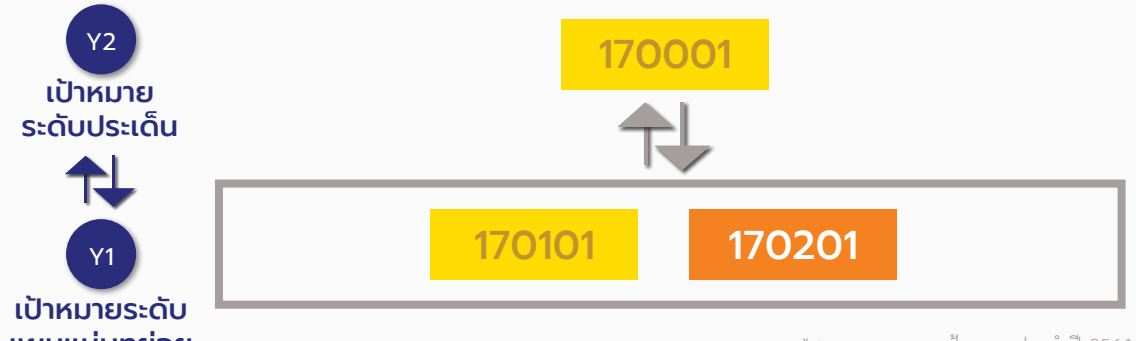

*สถานะการบรรลุเป้าหมายประจำปี 2564

170101

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

คนไทยทุกคน โดยเฉพาะกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางได้รับการคุ้มครองและมีหลักประกันทางสังคมเพิ่มขึ้น **กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี 2565 สัดส่วนประชากรกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางได้รับความคุ้มครองตามมาตรการคุ้มครองทางสังคมอย่างน้อย 9 กรณี ได้แก่ (1) เจ็บป่วย (2) คลอดบุตร (3) ตาย (4) ทุพพลภาพ/พิการ (5) เงินช่วยเหลือครอบครัวหรือบุตร (6) ชราภาพ (7) ว่างงาน (8) ผู้อยู่ในอุปการะ (9) การบาดเจ็บจากการทำงาน ร้อยละ 80**

เมื่อเทียบเคียงจากข้อมูลการคุ้มครองต่าง ๆ พบว่า ในปี 2563 กลุ่มเด็กและผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่มีหลักประกันสูงกว่าค่าเป้าหมาย (ร้อยละ 80 ในปี 2565) โดยจำนวนเด็กที่ได้รับเงินอุดหนุนเด็กแรกเกิดมีสัดส่วนร้อยละ 92.0 ของผู้มีสิทธิได้รับเงินทั้งหมด และจำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับสวัสดิการเบี้ยยังชีพมีสัดส่วนร้อยละ 83.1 ของจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด ในขณะที่ประชากรในกลุ่มผู้พิการและกลุ่มแรงงานนอกระบบยังอยู่ต่ำกว่าเป้าหมาย แต่มีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้นจากปีก่อนหน้า โดยจำนวนผู้พิการที่ได้รับเบี้ยมีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 68.5 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 63.3 ในปีที่ผ่านมา ส่วนจำนวนแรงงานนอกระบบที่มีหลักประกันมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ร้อยละ 26.1 ของแรงงานนอกระบบทั้งหมด อันเป็นผลจากผู้ประกันตนตามมาตรา 39 และ 40 ที่มีสัดส่วนที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**

170201

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

มีระบบและกลไกในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น **กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุ ในปี 2565 ดัชนีความยากจนแบบหลากหลายมิติของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือลดลงร้อยละ 10**

เมื่อเทียบเคียงจากระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform :TPMAP) พบว่า แนวโน้มในช่วงปี 2560 – 2562 ความยากจนแบบหลากหลายมิติปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่องในทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม ในปี 2563 ท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่รุนแรงและขยายเป็นวงกว้าง ทำให้กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือได้รับผลกระทบเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน โดยจากตัวชี้วัดเทียบเคียงสัดส่วนคนยากจนที่เป็นตัวเงินในกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ ได้แก่ เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการและสตรี มีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ใน**ระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง**

170101

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การคุ้มครองทางสังคมขั้นพื้นฐานและหลักประกันทางเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

คนไทยทุกคน โดยเฉพาะกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบาง ได้รับการคุ้มครองและมีหลักประกันทางสังคมเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

สัดส่วนประชากรกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางที่ได้รับความคุ้มครองตามมาตรการคุ้มครองทางสังคมอย่างน้อย 9 กรณี ได้แก่ (1) เจ็บป่วย (2) คลอดบุตร (3) ตาย (4) ทุพพลภาพ/พิการ (5) เงินช่วยเหลือครอบครัวหรือบุตร (6) ชราภาพ (7) ว่างงาน (8) ผู้อยู่ในอุปการะ (9) การบาดเจ็บจากการทำงาน ร้อยละ 80

การคุ้มครองทางสังคมขั้นพื้นฐานและหลักประกันทางเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ เน้นการขยายความคุ้มครองขั้นต่ำให้ทุกคนสามารถใช้ชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับความเป็นมนุษย์ภายใต้การสร้างระบบคุ้มครองและป้องกันแบบถ้วนหน้าเพื่อความทั่วถึง เป็นธรรม และมีส่วนร่วมรับผิดชอบในทุกภาคส่วน โดยเฉพาะกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางที่มีแนวโน้มได้รับผลกระทบจากการวิฤตการณ์รุนแรงกว่าคนทั่วไป ซึ่งปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญเพื่อมุ่งสู่การบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ นโยบาย/มาตรการด้านสวัสดิการที่ครอบคลุมทุกพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย กลไกและเครื่องมือในการขับเคลื่อนการสร้างหลักประกันทางสังคมที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมทุกกลุ่มคน โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง บนฐานของความยั่งยืนทางการคลัง อย่างไรก็ตาม ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้การจัดความคุ้มครองทางสังคมมีความท้าทายเพิ่มมากขึ้น จากข้อจำกัดด้านงบประมาณของรัฐและความต้องการการคุ้มครองเยียวยาที่เพิ่มมากขึ้น ในขณะเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานที่นำไปสู่การเติบโตอย่างรวดเร็วของแรงงานชั่วคราว โดยเฉพาะแรงงานในระบบเศรษฐกิจแพลตฟอร์ม[1] อาจส่งผลให้แรงงานนอกระบบที่ขาดหลักประกันทางอาชีพและรายได้เพิ่มสูงขึ้น

[1] ผู้ที่รับงานและค่าตอบแทนในการทำงานผ่านทางแพลตฟอร์มดิจิทัล

170101

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย สัดส่วนประชากรกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางที่ได้รับความคุ้มครองตามมาตรการคุ้มครองทางสังคมอย่างน้อย 9 กรณี ได้แก่ (1) เจ็บป่วย (2) คลอดบุตร (3) ตาย (4) ทุพพลภาพ/พิการ (5) เงินช่วยเหลือครอบครัวหรือบุตร (6) ชราภาพ (7) ว่างงาน (8) ผู้อยู่ในอุปการะ และ (9) การบาดเจ็บจากการทำงาน ในปี 2563 พบว่า เด็กและผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่มีหลักประกันสูงกว่าค่าเป้าหมาย (ร้อยละ 80 ในปี 2565) โดยกลุ่มเด็กที่ได้รับเงินอุดหนุนเด็กแรกเกิดมีสัดส่วนร้อยละ 92.0 ของผู้มีสิทธิได้รับเงินทั้งหมด และกลุ่มผู้สูงอายุที่ได้รับสวัสดิการเบี้ยยังชีพมีสัดส่วนร้อยละ 83.1 ของจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด ในขณะที่ประชากรในกลุ่มผู้พิการและกลุ่มแรงงานนอกระบบยังอยู่ต่ำกว่าเป้าหมาย แต่มีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้นจากปีก่อน โดยจากข้อมูลในปี 2563 ผู้พิการที่ได้รับเบี้ยมีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 68.5 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 63.3 ในปีที่ผ่านมา ส่วนแรงงานนอกระบบที่มีหลักประกันมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ร้อยละ 26.1 ของแรงงานนอกระบบทั้งหมด ซึ่งเป็นผลจากการเพิ่มสูงขึ้นของสัดส่วนผู้ประกันตนทั้งในส่วนของมาตรา 39 และ 40 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สัดส่วนของประชากรกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบาง
จำแนกตามการมีหลักประกัน

ที่มา: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กระทรวงแรงงาน

การดำเนินการที่ผ่านมา ในช่วงปี 2564 หน่วยงานภาครัฐดำเนินการต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายดังกล่าว โดยเน้นการดำเนินโครงการต่อเนื่องตามภารกิจประจำเป็นหลัก เช่น โครงการกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เป็นต้น รวมทั้งโครงการระยะสั้นเพื่อเยียวยาและบรรเทาผลกระทบของกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เช่น โครงการเยียวยากลุ่มเปาะบาง โครงเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มาตรการให้ความช่วยเหลือผู้ประกันตนกองทุนประกันสังคม เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินการในโครงการสำคัญใหม่ ๆ เพื่อขยายความครอบคลุมของหลักประกันในกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ผ่านการสร้างมาตรการด้านการเงินการคลังและระบบช่วยเหลือทางสังคมที่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย อาทิ โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก โครงการบริหารจัดการแรงงานนอกระบบ แรงงานสูงอายุ และแรงงานผู้พิการ โครงการเสริมสร้างระบบการคุ้มครองทางสังคมแบบบูรณาการสำหรับทุกคนในประเทศไทย รวมถึงโครงการบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคมที่เป็นการรวบรวมข้อมูลการจัดสรรสวัสดิการสังคมของหน่วยงานต่าง ๆ ในระดับภาพรวมรายโครงการและ/หรือมาตรการ และการปรับปรุงและขยายความเชื่อมโยงของระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP) ซึ่งเป็นระบบฐานข้อมูลในระดับบุคคลเพื่อส่งเสริมและสร้างระบบข้อมูลด้านการคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมที่นำไปสู่การสร้างหลักประกันที่ครอบคลุมทุกคน

170101

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การจัดสรรงบประมาณเพื่อสร้างหลักประกันทางสังคมบนฐานของความยั่งยืนทางการคลังเป็นความท้าทายสำคัญในระยะต่อไป เพราะการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อประชาชนอย่างกว้างขวางโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางที่ได้รับผลกระทบรุนแรงกว่ากลุ่มอื่น โดยความต้องการช่วยเหลือและหลักประกันที่เพิ่มสูงขึ้นในสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลต่อข้อจำกัดทางด้านงบประมาณอย่างมีนัยสำคัญ และอาจทำให้ทรัพยากรทางด้านงบประมาณของภาครัฐไม่สามารถครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึงและเหมาะสม นอกจากนี้ กลุ่มผู้พิการและแรงงานนอกระบบที่สัดส่วนการมีหลักประกันยังคงต่ำกว่าเป้าหมายมากมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต ในขณะเดียวกัน การขยายและพัฒนาระบบฐานข้อมูลทางด้านการคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมให้มีความครอบคลุม ถูกต้อง และแม่นยำ โดยสามารถระบุตัวตนได้อย่างชัดเจนผ่านการบูรณาการข้อมูลจากทุกหน่วยงานและภาคส่วนยังคงเป็นความท้าทายที่สำคัญเช่นกัน เพื่อนำไปสู่การดำเนินมาตรการช่วยเหลือและสร้างหลักประกันที่มีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย สามารถจูงใจให้แรงงานนอกระบบเป็นผู้ประกันตนในระบบประกันสังคมเพิ่มขึ้น เพื่อลดข้อจำกัดทางด้านงบประมาณที่และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดสรรสวัสดิการไปพร้อมกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินนโยบายและมาตรการทางด้านสวัสดิการในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางอย่างครอบคลุมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ควรส่งเสริมและพัฒนาระบบการคัดกรองและชี้เป้ากลุ่มเป้าหมายที่แม่นยำ เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถสร้างความครอบคลุมให้แก่กลุ่มเป้าหมายได้อย่างชัดเจนและจัดสรรสวัสดิการได้อย่างเพียงพอ เพื่อสร้างความยืดหยุ่นและเตรียมความพร้อมให้แก่กลุ่มเป้าหมายในการเผชิญภาวะวิกฤติการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งช่วยให้การออกแบบมาตรการของภาครัฐมีความเหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของแต่ละกลุ่มเป้าหมายและลดความซ้ำซ้อนของสวัสดิการต่าง ๆ ไปพร้อมกัน นอกจากนี้ การปรับปรุงระเบียบ/กฎหมายให้สอดคล้องและไม่เป็นอุปสรรค การส่งเสริมความร่วมมือของทุกภาคส่วนและภาคีการพัฒนาในการจัดสวัสดิการ และการเพิ่มความสามารถในการร่วมจ่ายและความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการมีหลักประกันทางสังคม จะเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยให้ระบบความคุ้มครองทางสังคมสามารถสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิตให้แก่ผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางบนฐานความยั่งยืนทางการคลัง

170201

จ.3

แผนแม่บทย่อย

มาตรการแบบเจาะจงกลุ่มเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะเจาะจง

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

มีระบบและกลไกในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ดัชนีความยากจนแบบหลากหลายมิติของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือลดลงร้อยละ 10

การมีระบบและกลไกในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยเน้นการพัฒนามาตรการและกลไกสนับสนุนช่วยเหลือประชาชนในกลุ่มเปราะบางหรือกลุ่มที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษภายใต้พลวัตความเปลี่ยนแปลงและสถานการณ์ต่าง ๆ ของประเทศที่นำไปสู่ความเสี่ยงและความท้าทายสูงในการปรับตัวและสามารถช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจงได้อย่างสอดคล้องและเหมาะสม จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยสำคัญเกี่ยวกับการนำระบบข้อมูลและเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการให้ความช่วยเหลือที่มีความชัดเจน การมีบริการขั้นพื้นฐานและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีระบบและกลไกให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่ผ่านมายังคงแสดงให้เห็นสถานการณ์และประเด็นท้าทายสำคัญที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายของการดำเนินงาน คือ การขยายความเชื่อมโยงของฐานข้อมูลในการระบุตัวตนของกลุ่มเป้าหมายระหว่างฐานข้อมูลทางด้านการพัฒนาคนอื่น ๆ ทั้งในหน่วยงานภาครัฐและไม่ใช่หน่วยงานภาครัฐ เพื่อเพิ่มความครอบคลุมของประชากรกลุ่มเป้าหมายและแก้ปัญหาภาวะตกหล่น รวมทั้งการบูรณาการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลที่นำไปสู่การสร้างและออกแบบมาตรการในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติเพื่อลดความซ้ำซ้อนและความขาดแคลนในบางกลุ่มเป้าหมาย

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย โดยจากตัวชี้วัดเทียบเคียงดัชนีความยากจนแบบหลากหลายมิติของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือ ได้แก่ เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยเรื้อรัง จากระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP) พบว่า แนวโน้มในช่วงปี 2560 – 2562 ความยากจนแบบหลากหลายมิติปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่องในทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างชัดเจน

ดัชนีความยากจนแบบหลากหลายมิติของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือ

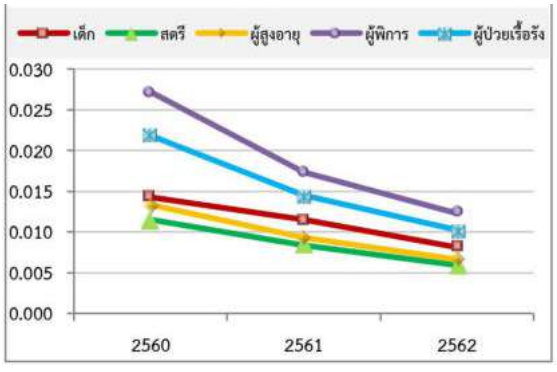

ที่มา: Thai People Map and Analytics Platform (TPMAP)

170201

สอดคล้องกับเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดให้ในปี 2565 ลดลงร้อยละ 10 อย่างไรก็ตาม ในปี 2563 ท่ามกลางสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่รุนแรงและเป็นวงกว้าง ทำให้กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือได้รับผลกระทบเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน โดยจากตัวชี้วัดเทียบเคียงสัดส่วนคนยากจนที่เป็นตัวเงินในกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ ได้แก่ เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และสตรี มีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย ซึ่งเป็นผลจากการดำเนินมาตรการเยียวยาและบรรเทาผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าวในกลุ่มด้อยโอกาสและเปราะบางที่สำคัญ ส่งผลให้ระดับความรุนแรงของการเพิ่มขึ้นของความยากจนไม่สูงมากนัก

สัดส่วนคนยากจนที่เป็นตัวเงินของกลุ่มเป้าหมาย

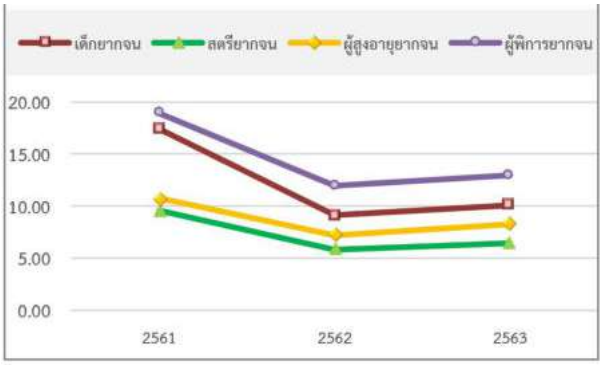

ที่มา: สำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สสช. คำนวณโดย สศช.

การดำเนินการที่ผ่านมา การดำเนินโครงการและมาตรการต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายดังกล่าวในช่วงปี 2564 ที่ผ่านมา ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการที่มุ่งเน้นในกลุ่มเป้าหมายเด็กเป็นหลัก โดยเฉพาะโครงการและมาตรการที่เกี่ยวข้องการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างไรก็ตาม โครงการสำคัญที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพและฐานข้อมูลขนาดใหญ่ทางด้านการให้ความช่วยเหลือประชาชนที่มีการบูรณการและสามารถชี้เป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยังคงมีการดำเนินอย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยงระหว่างฐานข้อมูลสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นระบบข้อมูล TPMAP ฐานข้อมูลบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และฐานข้อมูลของสวัสดิการและการพัฒนาคนในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย เช่น โครงการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กนักเรียน การพัฒนาประสิทธิภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและรายงานข้อมูลการติดตามช่วยเหลือนักเรียน โครงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลตำบล โครงการฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) เพื่อบริหารสวัสดิการสังคม โครงการบูรณาการข้อมูลและจัดทำ Dashboard ของผู้มีรายได้น้อย เป็นต้น ส่วนประเด็นปัจจัยทางด้านการสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายจะเป็นการดำเนินการในโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนและโครงการผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบทมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยเป็นหลัก นอกจากนี้ หน่วยงานของรัฐยังดำเนินโครงการต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การจัดทำและออกแบบมาตรการให้ความช่วยเหลือที่ชัดเจนและเฉพาะกลุ่มยิ่งขึ้น อาทิ การสร้างความเข้มแข็งในการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียน โครงการพัฒนายุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ด้านการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ การพัฒนาและขับเคลื่อนระบบงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าประเวณี และโครงการป้องกันและพัฒนาศักยภาพคนไร้ที่พึ่งและผู้ทำการขอทาน

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและขยายความเชื่อมโยงระหว่างฐานข้อมูลต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่นนอกเหนือภาครัฐ ยังคงเป็นประเด็นท้าทายที่มีความสำคัญ อาทิ ระบบข้อมูล TPMAP ฐานข้อมูลประกันสังคม และฐานข้อมูลหนี้สิน (บริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด) เพื่อนำไปสู่การเพิ่มความครอบคลุมของประชากรกลุ่มเป้าหมายและแก้ปัญหาภาวะตกหล่น รวมทั้งการบริหารจัดการให้ระบบฐานข้อมูลมีเป็นปัจจุบันเพื่อให้สอดรับและยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เช่น การเกิดวิกฤติแพร่ระบาดของเชื้อโควิค-19 เป็นต้น ซึ่งจะสามารถชี้เป้าหมายและระบุกลุ่มเป้าหมายได้อย่างแม่นยำและช่วยให้มาตรการถูกออกแบบอย่างเหมาะสม ในขณะเดียวกัน ควรให้ความสำคัญกับการใช้ประโยชน์จากระบบและกลไกการเชื่อมโยงและการบูรณาการข้อมูลทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติของหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการออกแบบมาตรการให้ความช่วยเหลือที่มีลักษณะร่วมกันระหว่างหน่วยงานเพื่อลดความซ้ำซ้อนและลดสภาวะการจัดสรรสวัสดิการแบบแยกส่วนของหน่วยงานต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในระยะต่อไป การดำเนินงานของภาครัฐจำเป็นต้องเร่งรัดการสร้างความเชื่อมโยงและบูรณาการข้อมูลทางด้านการพัฒนาคนและข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดฐานข้อมูลขนาดใหญ่ที่เป็นเอกภาพและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ อย่างครบถ้วนและสมบูรณ์ ซึ่งจะช่วยให้การออกแบบเครื่องมือและมาตรการให้ความช่วยเหลือแบบเจาะจงสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะกลุ่มและสอดคล้องกับความต้องการของประชากรกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงส่งเสริมและสร้างกลไกให้กลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงและรับรู้ถึงสิทธิประโยชน์ที่พึงได้รับ และสร้างทัศนคติและองค์ความรู้ของบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้เกิดการทำงานในเชิงรุกและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างทันท่วงทีและมีประสิทธิภาพ เพื่อผลักดันให้เกิดการสร้างกลไกการช่วยเหลือและพัฒนาแบบมุ่งเป้าที่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับพื้นที่ และการขยายขอบเขตการใช้ประโยชน์จากระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่สำหรับเป็นกลไกการติดตามและประเมินผลการดำเนินมาตรการแบบเจาะจงเฉพาะกลุ่มเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและยกระดับมาตรการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 18

18 การเติบโตอย่างยั่งยืน

"อนุรักษ์ ฟื้นฟู คุ้มครอง อย่างมีส่วนร่วม
เพื่อความหลากหลายทางชีวภาพและการเติบโตอย่างยั่งยืน"

การเติบโตอย่างยั่งยืน

จ.1

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (18) การเติบโตอย่างยั่งยืน มีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์ คุ้มครอง ฟื้นฟู และสร้างฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพให้มีระบบนิเวศที่สมดุล สนับสนุนการเพิ่มพื้นที่สีเขียวทั้งในเขตเมืองและชุมชน รวมทั้งส่งเสริมการลงทุนและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการผลิตและการบริโภคไปสู่ความยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับประเด็นต่าง ๆ ทั้งการดูแลฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การบริหารจัดการมลพิษทั้งระบบ ตลอดจนการพัฒนาและดำเนินการโครงการที่ยกระดับกระบวนทัศน์ เพื่อกำหนดอนาคตประเทศให้พัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมอย่างมีคุณภาพ ตามแนวทางการเติบโตอย่างยั่งยืนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมายระดับประเด็น คือ สภาวะแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ แผนแม่บทประเด็น (18) การเติบโตอย่างยั่งยืน มีความสอดคล้องโดยตรงกับยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

180001 สภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน

จ.2

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

การจัดอันดับของ Sustainable Development Report อยู่ในระดับต่ำกว่า 50 ประเทศแรกของโลก

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ตามแผนแม่บทประเด็นข้างต้น ภายใต้เป้าหมาย **สภาวะแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน** เมื่อพิจารณาจากการจัดอันดับของ Sustainable Development Report ในปี 2564 พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 43 จาก 165 ประเทศทั่วโลก ซึ่งบรรลุผลตามค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้อยู่ในระดับต่ำกว่า 50 ประเทศแรกของโลกภายในปี 2565 แล้ว สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยมีความก้าวหน้าดีขึ้นในด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนตามมิติ 5P ของสหประชาชาติ ได้แก่ คุณภาพชีวิตของผู้คน (People) ความเจริญทางเศรษฐกิจ (Prosperity) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (Planet) สันติภาพ (Peace) และหุ้นส่วนการพัฒนา

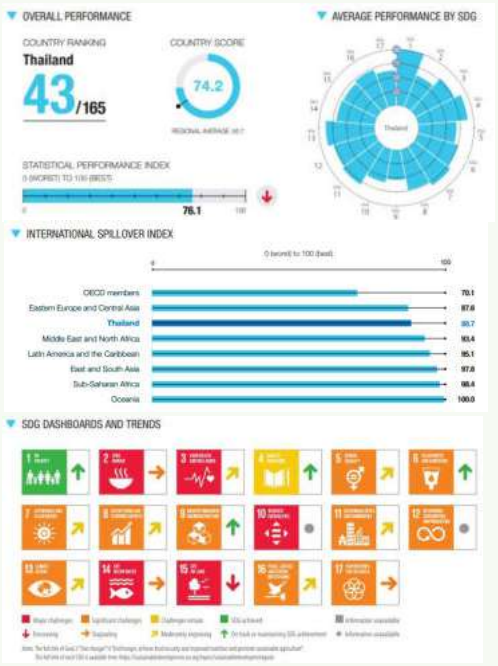

ที่มา: SDG Index and Dashboards

(Partnership) ซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ ในระยะยาวต่อไป อย่างไรก็ตาม การรักษาระดับของค่าเป้าหมายไม่ให้ตกลงจากเดิมและเพื่อเตรียมการในการบรรลุเป้าหมายในระยะต่อไปที่กำหนดไว้อยู่ในระดับต่ำกว่า 40 ประเทศแรกของโลก ในปี 2570

การดำเนินการเพื่อการบรรลุเป้าหมายยังคงมีประเด็นท้าทายที่ต้องให้ความสำคัญในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร การบริหารจัดการของเสียตั้งแต่การคัดแยกขยะจากต้นทางไปจนถึงการหมุนเวียนของเสียกลับมาใช้ประโยชน์ การลดปัญหาการสูญเสียอาหาร (Food Loss) และขยะอาหาร (Food Waste) การปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเพื่อให้หน่วยงานสามารถจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การบังคับใช้กลไกทางกฎหมายให้เข้มงวดควบคู่กับการพัฒนาองค์ความรู้การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อควบคุมและลดการบุกรุกพื้นที่ป่า รวมถึงการทำลายทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ตลอดจนการควบคุมแหล่งกำเนิดมลพิษ การลดและจัดการมลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำและเสียง โดยเฉพาะพื้นที่วิกฤติและแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ อีกทั้งการสร้างความร่วมมือและหุ้นส่วนการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนระหว่างภาครัฐ เอกชน และสังคม การสร้างจิตสำนึกให้ทุกภาคส่วนมีความตระหนักรู้เห็นถึงความสำคัญในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และปรับพฤติกรรมการดำรงชีวิตให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อรองรับการเติบโตอย่างยั่งยืนที่มีคุณภาพในอนาคต

แผนแม่บทฯ ประเด็น (18) โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล

ประกอบด้วย 8 เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย โดยมีสถานะการบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1) กับเป้าหมายระดับประเด็น (Y2)

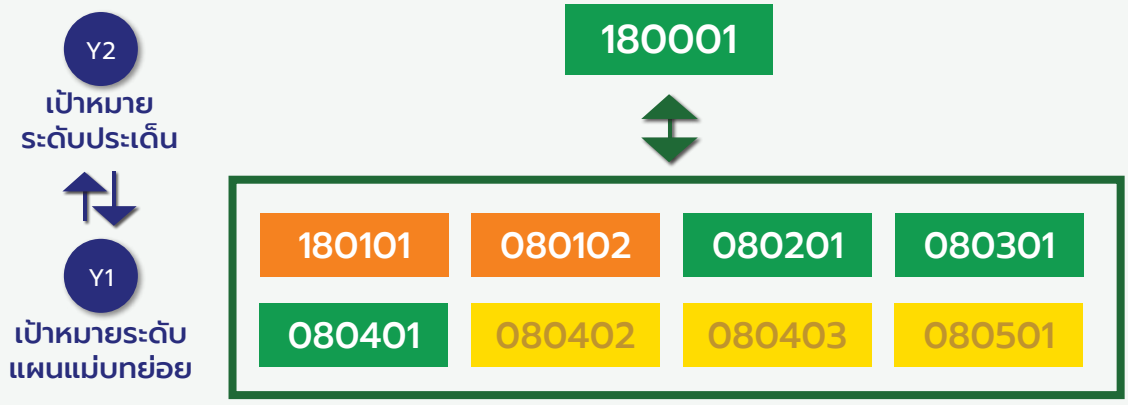

*สถานะการบรรลุเป้าหมายประจำปี 2564

180101

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

การบริโภคและการผลิตของประเทศมีความยั่งยืนสูงขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี 2565 ดัชนีสมรรถนะสิ่งแวดล้อม (คะแนน) ถึง 50 คะแนน

การประเมินดัชนีสมรรถนะสิ่งแวดล้อมและจัดอันดับทุก 2 ปี คือ การประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อม (Environmental Health) และคุณภาพระบบนิเวศ (Ecosystem Vitality) ในปี 2563 พบว่า ไทยมีคะแนนเฉลี่ยที่ 45.40 ลดลงจากปี 2561 ที่มีค่าคะแนนอยู่ที่ 49.88 ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยงขึ้นไป อยู่ที่ร้อยละ 39.18 ซึ่งลดลงจากปี 2563 และปี 2562 เล็กน้อยที่ร้อยละ 41.82 และ 40.40 ตามลำดับ ทำให้มีสถานการณ์บรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**

180102

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

พื้นที่สีเขียวทุกประเภทเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี 2565 สัดส่วนของพื้นที่สีเขียวที่เป็นป่าธรรมชาติ ป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์ และพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชนบท เป็นร้อยละ 32 ร้อยละ 10 และร้อยละ 2 ตามลำดับ

โดยในปี 2563 พบว่า ประเทศไทยมีพื้นที่สีเขียวส่วนที่เป็นป่าธรรมชาติ 102.48 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 31.68 พื้นที่ป่าเศรษฐกิจ 26.78 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 8.28 ในส่วนพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชนบทยังไม่มีข้อมูลในการสำรวจ ซึ่งค่าสถานะการบรรลุเป้าหมายไม่มีการเปลี่ยนแปลงคงอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**

180201

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

ความสมบูรณ์ของระบบนิเวศทางทะเลเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี 2565 ดัชนีคุณภาพมหาสมุทร (คะแนน) ถึง 70

โดยในปี 2564 พบว่า ยังไม่มีการเผยแพร่ข้อมูลรายงานผลประจำปี 2564 ดังนั้นการพิจารณาสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายของประเทศไทยจึงยังเป็นการรายงานผลโดยใช้ข้อมูล OHI ประจำปี 2563 ซึ่งไทยได้คะแนน OHI ที่ 74 คะแนน ซึ่งจากผลการดำเนินงานดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยสามารถ**บรรลุค่าเป้าหมาย**ที่กำหนดไว้

180301

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยลดลง กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี 2565 การปล่อยก๊าซเรือนกระจกลดลงอย่างน้อย ร้อยละ 12 จากกรณีปกติ ทั้งนี้ ตั้งแต่ปี 2564 ประเทศไทยจะลดก๊าซเรือนกระจกภายใต้กรอบการดำเนินงาน NDC

โดยมีเป้าหมายในการลดก๊าซเรือนกระจกที่ร้อยละ 20-25 ภายในปี พ.ศ. 2573 โดยในปี 2561 ประเทศไทยสามารถลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกร้อยละ 15.76 ซึ่งจากผลการดำเนินงานดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยสามารถ**บรรลุค่าเป้าหมาย**ที่กำหนดไว้แล้ว ทั้งนี้ประเทศไทยอยู่ระหว่างการดำเนินการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกภายใต้กรอบการดำเนินงานตาม NDC

180401

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำใต้ดิน และแหล่งน้ำทะเลมีคุณภาพเหมาะสมกับประเภทการใช้ประโยชน์ กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี 2565 คุณภาพของแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำทะเล และแหล่งน้ำใต้ดินอยู่ในเกณฑ์เหมาะสมกับประเภทการใช้ประโยชน์ร้อยละ 35 ของพื้นที่เป้าหมาย

ในปี 2563 พบว่า คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินที่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ ดี และดีมาก โดยมีสัดส่วนลดลงจากร้อยละ 82 คุณภาพแหล่งน้ำใต้ดินมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ดี และดีมาก โดยส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 80-90 ของพื้นที่เป้าหมาย และคุณภาพแหล่งน้ำทะเลส่วนใหญ่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ดี และดีมากร้อยละ 91 ซึ่งจากผลการดำเนินงานดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยสามารถ**บรรลุค่าเป้าหมาย**ที่กำหนดไว้

180402

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

คุณภาพอากาศ เสียง และความสั่นสะเทือนอยู่ระดับมาตรฐานของประเทศไทย กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี 2565 คุณภาพอากาศ เสียง และความสั่นสะเทือนอยู่ระดับมาตรฐานของประเทศไทย ร้อยละ 35 ของพื้นที่เป้าหมาย

การเทียบเคียงข้อมูลการรายงานผลการดำเนินงานที่สะท้อนสถานการณ์ด้านคุณภาพอากาศและเสียง โดยข้อมูลปริมาณฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM2.5) และฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน (PM10) เฉลี่ยรายปีและค่าเฉลี่ยรายพื้นที่ พบว่า ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน ลดลงจาก 45 ไมโครกรัม/ลูกบาศก์เมตร (มคก./ลบ.ม.) ในปี 2562 เป็น 43 มคก./ลบ.ม. ในปี 2563 และฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน มีค่าเฉลี่ยรายปีอยู่ในช่วง 8-42 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (ค่ามาตรฐาน 25.0 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) ด้านข้อมูลระดับเสียงบริเวณพื้นที่ริมถนนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในปี 2563 พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับเสียงเฉลี่ย (Leq) 24 ชั่วโมง เท่ากับ 68.5 เดซิเบลเอ ลดลงเล็กน้อยจาก 68.6 เดซิเบลเอ ในปี 2562 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานไม่เกิน 70 เดซิเบลเอ ทั้งนี้ ค่าสถานการณ์บรรลุเป้าหมายไม่มีการเปลี่ยนแปลง คงอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**

180403

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

การจัดการขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ ของเสียอันตราย สารเคมีในภาคการเกษตรและการอุตสาหกรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี 2565 ดัชนีประสิทธิภาพการจัดการขยะ ถึง 0.74

ในปี 2563 พบว่ามีปริมาณขยะมูลฝอยประมาณ 25.37 ล้านตัน หรือลดลงร้อยละ 12 ปริมาณมูลฝอยติดเชื้อประมาณ 49,451 ตัน หรือลดลงร้อยละ 7.45 การนำเข้าสารอันตรายภาคอุตสาหกรรม 3.06 ล้านตัน หรือลดลงร้อยละ 7.90 การนำเข้าสารอันตรายภาคเกษตรกรรมหรือวัตถุอันตรายทางเกษตร 89,486 ตัน หรือลดลงร้อยละ 32 เมื่อเทียบกับปี 2562 ซึ่งค่าสถานะการบรรลุเป้าหมายไม่มีการเปลี่ยนแปลงและยังคงคงอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**

180501

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

คนไทยมีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดี กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี 2565 ดัชนีการตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ถึงร้อยละ 20

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลจากความตระหนักรู้ของภาคประชาชนจากการให้ความสนใจและการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชน (รวบรวมโดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม) พบว่า (1) เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทสม.) มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ร้อยละ 7.7 จากปี 2563 ซึ่งมีจำนวน 243,152 คน และปี 2564 ซึ่งมีจำนวน 261,871 คน (2) จำนวนองค์กรเอกชน (NGO) ด้านสิ่งแวดล้อมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในปี 2563 มีจำนวน 281 องค์กร เทียบกับในปี 2564 มีจำนวน 288 องค์กร จากการรายงานข้อมูลการศึกษาของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมในกรณีความตระหนักรู้ที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change Awareness Index: CCAI) พบว่า ประชาชนในพื้นที่เขตเทศบาลที่ผ่านเข้ารอบการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนระดับประเทศ มีค่าดัชนี CCAI อยู่ในระดับ 0.78 ซึ่งสูงกว่าประชาชนที่อาศัยในพื้นที่อื่นๆ ที่มีค่าเฉลี่ยดัชนี CCAI อยู่ในระดับ 0.5 อย่างไรก็ตาม สถานะการบรรลุเป้าหมายยังคงอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**

18 การเติบโตอย่างยั่งยืน

180101

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

การบริโภคและการผลิตของประเทศมีความยั่งยืนสูงขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ดัชนีสมรรถนะสิ่งแวดล้อมมากกว่า 50 คะแนน

การบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน เป็นการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อลดผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตและการบริโภคควบคู่ไปกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกคน ทั้งนี้ การดำเนินงานด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน มีความสอดคล้องกับเป้าประสงค์และตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน SDGs12 ที่ภาคอุตสาหกรรมการผลิต จำเป็นต้องสร้างกระบวนการผลิตที่ยั่งยืน โดยการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เช่น การใช้น้ำ วัสดุและพลังงานที่มีประสิทธิภาพ การนำวัสดุที่ไม่ใช้แล้วหรือของเสียจากภาคอุตสาหกรรมกลับมาใช้ใหม่ เพื่อลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ เพื่อลดผลกระทบที่เกิดจากของเสียหรือมลพิษจากภาคอุตสาหกรรมที่ปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อม

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย การดำเนินการเพื่อกระตุ้นและส่งเสริมการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีเกณฑ์ชี้วัดสำคัญคือดัชนีสมรรถนะสิ่งแวดล้อม (คะแนน) ซึ่งจัดทำขึ้นโดย Yale Center for Environmental Law and Policy โดยจะมีการประเมินและจัดอันดับทุก 2 ปี ประกอบด้วย การประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อม (Environmental Health) และคุณภาพระบบนิเวศ (Ecosystem Vitality) ทั้งนี้ จากการประเมินในปี 2563 พบว่า ไทยมีคะแนนเฉลี่ยที่ 45.4 อยู่ในลำดับที่ 78 จากทั้งหมด 180 ประเทศ ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ที่ 50 คะแนน โดยคะแนนด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมและคะแนนด้านคุณภาพระบบนิเวศอยู่ที่ 48.4 และ 43.5 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานผลของ Sustainable Development Report 2021 ใน SDGs12 การบริโภคและการผลิตอย่างยั่งยืน พบว่า ยังไม่บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยยังมีปัญหาด้านการจัดการซากเครื่องใช้ไฟฟ้าและปัญหาการจัดการขยะในเขตเมืองที่ได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

การเติบโตอย่างยั่งยืน

180101

การดำเนินการที่ผ่านมา ภาครัฐให้ความสำคัญกับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจใหม่ คือ เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy: BCG Model) โดยมุ่งเน้นสู่การใช้ทรัพยากรชีวภาพอย่างคุ้มค่าทั้งกระบวนการผลิตและบริโภค การพัฒนากระบวนการที่จะสามารถนำวัสดุต่าง ๆ กลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด รวมถึงแก้ไขปัญหามลพิษ เพื่อเป็นการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยหน่วยงานต่าง ๆ ได้ทำการผลักดัน BCG ให้เกิดขึ้นจริง ทั้งภาคเกษตรกรรมที่มุ่งสร้างเศรษฐกิจฐานรากเพิ่มรายได้และอาชีพระดับชุมชน ด้วยการพัฒนาการเกษตรในเมืองและในชนบท โดยจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม (ศูนย์ AIC) 77 จังหวัด เพื่อให้มีกลไกขับเคลื่อนการเกษตรกรรมยั่งยืน (Sustainable Agriculture) ระดับภูมิภาค และภาคอุตสาหกรรมที่มุ่งปรับโครงสร้างการผลิตและโมเดลธุรกิจแบบใหม่ที่ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและครบวงจรตั้งแต่การผลิต การบริโภค การจัดการของเสีย จนถึงการนำวัสดุกลับมาใช้ใหม่ เพื่อลดปัญหาสิ่งแวดล้อมและของเสีย รวมถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจแก่ประเทศกับ ‘Circular Startup’ ในระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนที่ขยะเป็นศูนย์ โดยมีแผนในการพัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียนระดับพื้นที่ และมุ่งสร้างสภาพแวดล้อมในการขับเคลื่อนผ่านกลไกทางกฎหมาย กฎระเบียบ สิทธิประโยชน์เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ปัญหาด้านประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากรพื้นฐาน (ชีวมวล โลหะ อโลหะ และพลังงานฟอสซิล) ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยยังอยู่ในระดับต่ำ ขาดประสิทธิภาพการบริหารจัดการของเสีย ขาดการคัดแยกประเภทของขยะจากต้นทาง ภาคเกษตรและอาหารยังมีปัญหาการสูญเสียอาหาร (Food Loss) และขยะอาหาร (Food Waste) นอกจากนี้ การผลิตของประเทศไทยยังคงถูกทดแทนได้ง่าย เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ขั้นพื้นฐาน จึงเสียเปรียบประเทศที่มีความได้เปรียบด้านต้นทุนโดยเฉพาะในกลุ่มสินค้าเกษตร ในส่วนของเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ประเทศคู่ค้าโดยเฉพาะสหภาพยุโรปเริ่มมีการนำมาตรการทางสิ่งแวดล้อมมาใช้เป็นมาตรการกีดกันทางการค้ามากขึ้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขโดยเฉพาะการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และปรับเปลี่ยนระบบการผลิตให้ไม่ส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจของไทยที่พึ่งพาการส่งออกเป็นหลัก รวมทั้งไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นการรักษาขีดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ควรพัฒนาระบบรับรองผลิตภัณฑ์หรือกระบวนการผลิตที่มีความน่าเชื่อถือ เช่น การผลิตด้านปศุสัตว์ที่มีประสิทธิภาพเชิงเศรษฐนิเวศ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice: GAP) ฟาร์มที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พัฒนาต้นแบบแหล่งท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดำเนินนโยบายเพื่อพัฒนาสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐและเผยแพร่อย่างทั่วถึง เพื่อให้หน่วยงานสามารถจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้โดยเฉพาะกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่มีความสำคัญ บรรจุหลักสูตรด้านการบริโภคที่ยั่งยืน (Environmental Education for Sustainable Consumption: EESC) และด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน (Eductionfor Sustainable Development: ESD) รวมถึงหลักสูตรการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศตั้งแต่ระดับประถมศึกษา

180102

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

พื้นที่สีเขียวทุกประเภทเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

สัดส่วนพื้นที่สีเขียว พื้นที่เป็นป่าธรรมชาติ ร้อยละ 32 พื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์ ร้อยละ 10 พื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชนบท ร้อยละ 2

การเพิ่มพื้นที่สีเขียวของประเทศ ประกอบไปด้วย การเพิ่มพื้นที่ป่าธรรมชาติ (พื้นที่ป่าคงสภาพ พื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ ป่าชายเลนที่มีสภาพเป็นป่า และพื้นที่ป่าในที่ดินรัฐ) การเพิ่มพื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์ (สวนป่าเศรษฐกิจ สวนยางพารา) พื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชนบท เป็นการดำเนินงานที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ และฟื้นฟูพื้นที่ป่า ป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่า เพิ่มประสิทธิภาพการเฝ้าระวังพื้นที่ป่า พัฒนาศักยภาพพื้นที่ป่า และกลไกการอนุรักษ์ พัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีพื้นที่สีเขียวเพิ่มขึ้น รวมทั้งการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเฝ้าระวัง ติดตาม ตรวจสอบ และส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่สีเขียวเพื่อให้คนในชุมชนสามารถอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน บนพื้นฐานของการตระหนักรู้ถึงคุณค่าและความสำคัญของพื้นที่ป่าและพื้นที่สีเขียวเพื่อสาธารณะประโยชน์ รวมถึงส่งเสริมให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการบริโภคที่ยั่งยืนจากการมีส่วนร่วม จากทุกภาคส่วนในการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมเป็นธรรม

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย จากการรายงานข้อมูลประจำปี 2562 ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าธรรมชาติ ประกอบด้วย พื้นที่คงสภาพป่า 30.13 ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 9.31 พื้นที่ป่าอนุรักษ์ 62.03 ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 19.17 ป่าชายเลนที่มีสภาพเป็นป่า 1.07 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.33 พื้นที่ป่าในที่ดินรัฐอื่น ๆ 9.26 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.86 รวมทั้งสิ้น 102.48 ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 31.68 ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่ร้อยละ 32 พื้นที่ป่าเศรษฐกิจ ประกอบด้วย สวนป่าเศรษฐกิจ 4.72 ล้านไร่ สวนยางพารา 22.06 ล้านไร่ รวม 26.78 ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 8.28 ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่ร้อยละ 10 ในส่วนของพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชนบทยังไม่มีข้อมูลในการสำรวจ รวมพื้นที่สีเขียวทั้งหมด 135.73 ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 41.96 ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่ ร้อยละ 44 ดังนั้นสภาพพื้นที่สีเขียวในปัจจุบันจึงยังไม่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ เนื่องจากมีปัญหาจากการบุกรุกเพื่อดำเนินกิจกรรมทางเกษตรอุตสาหกรรม สร้างที่อยู่อาศัย รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มีการใช้พื้นที่ป่าในการดำเนินการ

การเติบโตอย่างยั่งยืน

18

180102

การดำเนินการที่ผ่านมา รัฐบาลมีนโยบายให้ความสำคัญกับการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟูป่า รักษาความหลากหลายทางชีวภาพ บริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เพื่อให้ทรัพยากรป่าไม้ได้รับการฟื้นฟู รักษาในทุกมิติ อนุมัติจัดตั้งป่าชุมชนตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 จำนวนทั้งสิ้น 13,028 หมู่บ้าน พื้นที่ป่ารวม 6,295,718 ไร่ ดำเนินการเพิ่มพื้นที่ป่าอนุรักษ์ให้ได้ร้อยละ 24 ของพื้นที่ประเทศ เป็นส่วนหนึ่งในการเพิ่ม พื้นที่ป่าไม้ให้ได้ร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศภายในปี 2565 ที่ฟื้นฟูพื้นที่อนุรักษ์ไปแล้ว รวมทั้งสิ้น 49,760 ไร่ จัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ป่าชายเลนนานาชาติ จังหวัดจันทบุรี ด้านการถือครองที่ดิน มีการดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดกิจกรรมปฏิบัติการพิเศษในการป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหยุดยั้งการตัดไม้ทำลายป่าและทวงคืนผืนป่าจากผู้บุกรุกครอบครองให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และโครงการทวงผืนป่า 10,028.89 ไร่ ทวงคืนฝืนป่าชายเลยใน 20 จังหวัด รวม 174 คดี พื้นที่ทวงคืน 5,221.59 ไร่ และยังดำเนินการด้านการปลูกป่าชายเลนเพื่อเป็นแนวกันคลื่นและแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์ทะเลใน 19 จังหวัด รวม 7,675.22 ไร่

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ทำอย่างไรจึงจะเกิดการบูรณาการระหว่างการอนุรักษ์ป่าไม้ การเพิ่มพื้นที่ป่าร่วมกับการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ป่าอย่างสมดุลและยั่งยืน เพื่อให้มีการทำลายป่าน้อยที่สุด เช่น การจัดหาพื้นที่แหล่งน้ำที่มีความสำคัญและสามารถตอบสนองความต้องการของภาคประชาชน รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตที่ต้องใช้พื้นที่ป่าในการดำเนินการ การสร้างถนนเพื่อการท่องเที่ยวในรูปแบบของการอนุรักษ์ โดยไม่ทำลายป่ายังคงรักษาสภาพความเป็นป่าและความหลายหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน ลดการบุกรุกพื้นที่สาธารณะและพื้นที่ป่าไม้ เพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเกษตร อุตสาหกรรม รวมไปถึงการสร้างที่อยู่อาศัย การสร้างความชัดเจนของการแบ่งเขตที่ดิน/ป่าไม้ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ควรส่งเสริมการจัดทำข้อมูลพื้นที่ป่าให้เป็นปัจจุบัน โดยการใช้ดาวเทียมร่วมกับการลงพื้นที่สำรวจ และมุ่งเน้นสำรวจข้อมูลพื้นที่ป่าในเขตเมืองที่ยังไม่ได้มีการดำเนินการให้เป็นปัจจุบัน นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมสนับสนุนข้อมูล การศึกษาวิจัยด้านทรัพยากรป่าไม้และพื้นที่สีเขียว รวมถึงสนับสนุนการเพิ่มพื้นที่ป่าเศรษฐกิจของภาคประชาชน ภาคเอกชน เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวและสร้างมูลค่าของไม้ป่าเศรษฐกิจ ตลอดจนสร้างเครือข่ายร่วมกับภาคีในภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อบูรณาการตั้งแต่การป้องกัน อนุรักษ์ ฟื้นฟู และเฝ้าระวังพื้นที่ป่าอย่างยั่งยืน

18 การเติบโตอย่างยั่งยืน

180201

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

ความสมบูรณ์ของระบบนิเวศทางทะเลเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ดัชนีคุณภาพมหาสมุทร (คะแนน) ถึง 70 คะแนน

การเพิ่มความสมบูรณ์ของระบบนิเวศทางทะเลอย่างยั่งยืนภายใต้แผนแม่บทที่มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน Sustainable Development Goals: SDGs ในหัวข้อที่ 14 การอนุรักษ์และประโยชน์จากทรัพยากรทะเลอย่างยั่งยืนนั้น มุ่งเน้นการสร้างฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงและสร้างองค์ความรู้ทางทะเล มีมาตรการป้องกันระบบนิเวศจากภัยคุกคามและกิจกรรมมนุษย์ เตรียมพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน บริหารจัดการระบบนิเวศทางทะเลอย่างเป็นระบบด้วยการคุ้มครองรักษาพื้นที่ชายฝั่งทะเลที่มีความสำคัญ เช่น การผลักดันพื้นที่แหล่งอนุรักษ์หรือชีวมณฑลขึ้นเป็นมรดกโลกและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความสมบูรณ์ของระบบนิเวศทางทะเล ด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนชายฝั่ง อาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อบูรณาการในการสร้างงานวิจัยและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับทางทะเลและชายฝั่ง รวมถึงการปรับปรุงกฎ ระเบียบ นโยบาย เพื่อบังคับใช้ร่วมกับแนวทางอื่น ๆ ด้วย

สถานการณ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เนื่องจากการรายงานการจัดทำดัชนีคุณภาพมหาสมุทร (Ocean Health Index: OHI) โดย Global OHI team มีเกณฑ์การให้คะแนนจากเอกสารรายงานของประเทศที่ทำการประเมิน ซึ่งบางประเด็นคะแนนที่ทีมวิจัยไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลงานที่เป็นภาษาไทยได้ ทำให้หัวข้อคะแนนบางส่วนของประเทศไทยไม่ตรงกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยการพัฒนาจัดทำฐานข้อมูล OHI ในประเทศไทยเป็นความตั้งใจของหน่วยงานหลายหน่วยที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

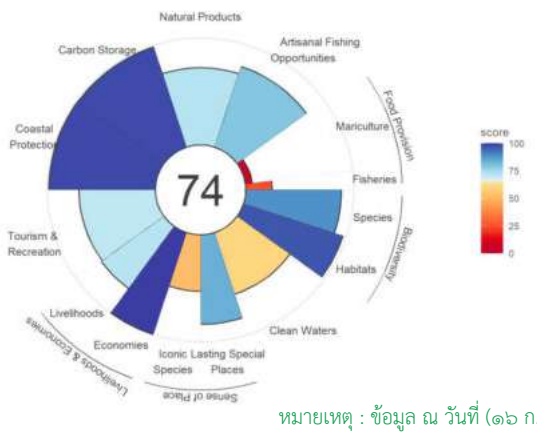

หมายเหตุ : ข้อมูล ณ วันที่ (๑๖ ก.ค. ๒๕๖๔)

สำนักงานสถิติแห่งชาติ กรมควบคุมมลพิษ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และกระทรวงการเที่ยวและกีฬา ที่จัดทำตัวชี้วัด OHI เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความสมบูรณ์ของระบบนิเวศทางทะเลทั้ง 10 มิติ โดยใช้เกณฑ์เดียวกันกับ Global OHI team เพื่อเทียบเคียงกับค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุ พบว่าคะแนนดัชนีคุณภาพมหาสมุทรของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2563 เท่ากับ 74 เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2562 ที่ได้คะแนนเท่ากับ 66.4 คะแนน อย่างไรก็ตาม คะแนนดังกล่าวที่เพิ่มสูงขึ้นอาจเป็นผลมาจากการเข้าถึงรายงานสถานะข้อมูลของดัชนีคุณภาพมหาสมุทรของประเทศไทย หากพิจารณาในรายละเอียดคะแนนในแต่ละหัวข้อ พบว่าคะแนนที่เพิ่มสูงขึ้นมาจากหลายมิติ เช่น มิติการพัฒนาศักยภาพในการอนุรักษ์ความหลากหลายของชนิดพันธุ์และแหล่งอาศัย การป้องกันชายฝั่ง ความสามารถในการกักเก็บคาร์บอนของหญ้าทะเล การทำประมงและการเพาะเลี้ยงอย่างยั่งยืน ส่วนคะแนนที่ลดลงคือการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม (Illegal Unreported and Unregulated Fishing : IUU) โดยรวมแล้วสถานการณ์ภาคทะเลสามารถบรรลุตามค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุแล้ว

การดำเนินการที่ผ่านมา การดำเนินการเพื่อเพิ่มความสมบูรณ์ของระบบนิเวศทางทะเลที่ผ่านมา มีการดำเนินการในหลายมิติ อาทิ การกักเก็บคาร์บอนด้วยการเพิ่มปริมาณหญ้าทะเลเพื่อเป็นแหล่งการเก็บคาร์บอน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการป้องกันชายฝั่ง การประกาศพื้นที่คุ้มครองทางทะเลเพิ่มเติมและพัฒนาแหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามันเป็นพื้นที่มรดกโลกทางทะเล การเพิ่มศักยภาพด้านอาหารจากการทำประมงและการเพาะเลี้ยงในทะเลด้วยการสร้างโภชนาการหลายชั้นแบบผสมผสาน (Integrated multi-trophic aquaculture: IMTA) การทำประมงพื้นบ้าน เช่น โครงการธนาคารปู เพิ่มระดับความสะอาดของน้ำและชายหาดในท้องถิ่น เช่น การเก็บกู้ซากอวนประมงและการจัดการไมโครพลาสติก (Micro plastics) ในแม่น้ำและพื้นที่ Offshore เพิ่มศักยภาพในการอนุรักษ์ความหลากหลายของชนิดพันธุ์และแหล่งอาศัย ด้วยการอนุรักษ์สัตว์ทะเลหายากในประเทศไทยและรายงานความหนาแน่นและการเพิ่มศักยภาพด้านเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของชุมชนชายฝั่ง เช่น การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล ตามกรอบแนวคิดการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน (Sustainable Southern Economics Corridor: SEC)

180201

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย จากข้อมูลพบว่าประเทศไทยสามารถบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดแล้ว แต่อย่างไรก็ตามยังคงต้องให้ความสำคัญกับการรักษา อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ระบบนิเวศมีความสมดุลอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะการเพิ่มศักยภาพในมิติที่ยังมีคะแนนต่ำในดัชนีคุณภาพมหาสมุทรของประเทศไทยโดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ ประการที่หนึ่ง คือ การปรับใช้กลไกทางกฎหมาย ในเรื่องการบังคับใช้ที่ยังไม่เข้มงวด เพื่อการควบคุมกิจกรรมของมนุษย์ที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถขยับระดับขั้น IUU ที่ปัจจุบันไทยถูกจัดอยู่ในระดับขั้นที่ 2 ไปสู่ระดับขั้นที่ 1 ต่อไป ประการที่สอน คือ การปรับตัวและรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลต่อศักยภาพในการอนุรักษ์ความหลากหลายของชนิดพันธุ์และแหล่งอาศัย อาทิ ปะการังอาจเกิดการฟอกขาวจากอุณหภูมิน้ำทะเลที่เพิ่มสูงขึ้นหรือจากกระแสน้ำอุ่นที่ไหลเวียนมาจากคาบสมุทรใกล้เคียง รวมถึงสัตว์ทะเลบางชนิดอาจทำการอพยพเพื่อแสวงหาแหล่งอาหารที่อุดมสมบูรณ์กว่าเนื่องจากทรัพยากรแหล่งในทะเลและชายฝั่งของไทยถูกทำลายจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ จึงเป็นประเด็นที่ควรให้ความสำคัญและมีความท้าทายในการจัดการอย่างยิ่ง

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย จากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่ายังมีประเด็นท้าทายที่สำคัญในรักษา อนุรักษ์และฟื้นฟูความสมบูรณ์ของระบบนิเวศทางทะเล ควรเร่งรัดขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ที่สำคัญ อาทิ ผลักดันการบริหารจัดการเรื่องการประมง โดยเฉพาะการประมงที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ทะเลหายากและผลักดันการอนุรักษ์ความสมบูรณ์ของระบบนิเวศทางทะเล โดยเร่งจัดการเพิ่มพื้นที่คุ้มครองทางทะเล เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่ 30,000 ตร.กม. หรือคิดเป็นร้อยละ 10 ภายในปี 2030 เร่งการบริหารจัดการคุณภาพน้ำในอ่าวไทยตอนใน เร่งผลักดันพื้นที่ทะเลอันดามันเป็นมรดกโลก เพื่อสร้างแรงขับเคลื่อนให้กับกลุ่มจังหวัดอันดามันตอนบน และส่งเสริมการอนุรักษ์ควบคู่กับการใช้ประโยชน์ เร่งผลักดันการศึกษาวิจัยด้านสมุทรศาสตร์ (Ocean Science) ตามแนวทาง Ocean Decade ของ UN โดยมุ้งเน้นการแก้ไขปัญหาโลกร้อนและประเด็นความหลากหลายทางชีวภาพ

180301

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยลดลง

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

การปล่อยก๊าซเรือนกระจกลดลงอย่างน้อย ร้อยละ 12 จากกรณีปกติ

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนควบคู่ไปกับการคงอยู่ของสภาพแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์บนเงื่อนไขที่สังคมเป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศนั้น มีความเกี่ยวเนื่องโดยตรงกับปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศ ซึ่งมีประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญคือ การดำเนินนโยบายการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการดำเนินงานลดก๊าซเรือนกระจก รวมไปถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ ซึ่งการดำเนินงานที่ผ่านมาประเทศไทยสามารถบรรลุเป้าหมายการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ตามที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินงานระยะต่อไปภายใต้ (Thailand's Nationally Determined Contribution Roadmap on Mitigation 2021-2030) ซึ่งเริ่มต้นในปี พ.ศ. 2564 ต้องใช้ความพยายามในการประสานความร่วมมือจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างเข้มข้นขึ้นในหลายมิติ และจำเป็นต้องมีการพัฒนาและประยุกต์ใช้องค์ความรู้และนวัตกรรมสมัยใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาขาพลังงานและขนส่ง สาขากระบวนการทางอุตสาหกรรมและการใช้ผลิตภัณฑ์ และสาขาการจัดการของเสียในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยรวมของประเทศ ภายใต้กรอบการดำเนินงาน (Nationally Appropriate Mitigation Action : NAMA) ที่ดำเนินการในสาขาหลัก คือ สาขาพลังงานและการขนส่ง สามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ถึงร้อยละ 15.76 ซึ่งบรรลุค่าเป้าหมายที่วางไว้คือลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลดลงอย่างน้อยร้อยละ 12 จากกรณีปกติ แต่ในปี 2564 เป็นต้นไป ประเทศไทยจะดำเนินการลดก๊าซเรือนกระจกภายใต้กรอบการดำเนินงาน NDC โดยมีเป้าหมายในการลดก๊าซเรือนกระจกที่ร้อยละ 20 ภายในปี 2573 โดยที่ระดับ NDC สามารถเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 25 จะต้องมีการอาศัยกลไกการสนับสนุนจากทั้งภาครัฐและเอกชน การพัฒนาเทคโนโลยี รวมไปถึงมาตรการต่าง ๆ ที่ส่งผลให้ก๊าซเรือนกระจกลดลงทั้งในสาขาการขนส่งและพลังงาน สาขากระบวนการอุตสาหกรรมและการใช้ผลิตภัณฑ์ และสาขาการจัดการของเสีย

การเติบโตอย่างยั่งยืน

180301

การดำเนินการที่ผ่านมา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการจัดทำรายงานแห่งชาติ ฉบับที่ 3 เพื่อรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมถึงการดำเนินงานของประเทศไทยในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ภายใต้กรอบการดำเนินงานตาม NDC ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่ร้อยละ 20-25 จากปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในภาคพลังงานและขนส่ง ภาคกระบวนการอุตสาหกรรมและการใช้ผลิตภัณฑ์ และภาคการจัดการของเสีย รวมถึงการดำเนินการจากความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนเพื่อลดปริมาณก๊าซเรือนกระจก อาทิ โครงการ T-VER (โครงการที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการ ลดก๊าซเรือนกระจกโดยสมัครใจและสามารถนำปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ลด/กักเก็บได้ ที่เรียกว่า คาร์บอนเครดิต ไปแลกเปลี่ยนเพื่อใช้สำหรับการชดเชยการปล่อยก๊าซเรือนกระจก) คาร์บอนฟุตพริ้นท์สำหรับองค์กร การขึ้นทะเบียนคาร์บอนเครดิต โครงการอุตสาหกรรมสีเขียว เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ โครงการเทศบาลคาร์บอนต่ำ และยังรวมไปถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำหรับกลไกสร้างแรงจูงใจเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยกำหนดราคาหรือเพิ่มต้นทุนในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ภายใต้การแสดงเจตนารมณ์ของประเทศไทยต่อการประชุมสมัชชาประเทศภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สมัยที่ 26 (COP26) ในการบรรลุเป้าหมายการเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality) ภายในปี ค.ศ. 2050 การปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero Greenhouse Gas Emission) ภายในหรือก่อนหน้าปี ค.ศ. 2065 และมียกเลิกการใช้ถ่านหิน ทำให้มีความ ท้าทายในส่วนที่เกี่ยวกับการรักษาระดับอุณหภูมิไว้ที่ 1.5 องศาเซลเซียส การเป็นกลางทางคาร์บอน และการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ รวมถึงปัจจัยด้านการค้าโลก ที่สหภาพยุโรปกำลังเตรียมจะใช้มาตรการปรับคาร์บอนก่อนข้ามพรมแดน (CBAM) โดยจะส่งผลกระทบต่อการส่งออกสินค้าของประเทศไทย นับเป็นความท้าทายใหม่ที่ไทยจะต้องหาแนวทางในการบริหารจัดการร่วมกันของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ควรให้การสนับสนุนและผลักดันโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลการลดก๊าซเรือนกระจกจากมาตรการของประเทศ เพื่อประเมินสถานการณ์ต่อการบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ รวมไปถึงภาครัฐและเอกชนควรกำหนดเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกที่ชัดเจน มีการดำเนินงานตามนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องโดยมีบูรณาการการทำงานร่วมกันของทุกภาคีเครือข่าย รวมไปถึงต้องมีการพัฒนา นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในการลดก๊าซเรือนกระจก รณรงค์การลดการบริโภคผลิตภัณฑ์ที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจก ตลอดจนเร่งพัฒนากลไกทางเศรษฐศาสตร์หรือมาตรการภาษีทางคาร์บอนให้มีการนำไปใช้อย่างแพร่หลาย เพื่อการบรรลุเป้าหมายในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างยั่งยืนต่อไป

180401

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสารเคมีในภาคการเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำใต้ดิน และแหล่งน้ำทะเลมีคุณภาพเหมาะสมกับประเภทการใช้ประโยชน์

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

คุณภาพของแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำทะเล และแหล่งน้ำใต้ดิน อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมกับประเภทการใช้ประโยชน์ร้อยละ 35 ของพื้นที่เป้าหมาย

การพัฒนาคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำใต้ดิน และแหล่งน้ำทะเล ภายใต้บริบทการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่มุ่งเน้นการควบคุมและการบริหารจัดตั้งแต่ระดับนโยบายไปจนถึงระดับปฏิบัติงาน ประกอบด้วย การจัดการแหล่งมลพิษทางน้ำทั้งการควบคุมการระบายน้ำทิ้ง การควบคุมการใช้น้ำจากแหล่งกำเนิดของภาคอุตสาหกรรม การเกษตรและภาคครัวเรือน การบริหารจัดการคุณภาพน้ำที่มีการเฝ้าระวัง การติดตามรายงานและประเมินผลการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการคุณภาพน้ำ โดยกำหนดกฎ ระเบียบ และนโยบายที่เหมาะสม เอื้อต่อการพัฒนาและสามารถบังคับใช้ได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการบำบัดน้ำเสีย โดยมีการจัดทำฐานข้อมูลแหล่งกำเนิดมลพิษเพื่อให้คุณภาพน้ำจากแหล่งน้ำทั้งสามประเภทมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย จากการรายงานคุณภาพน้ำในแต่ละแหล่งในปี 2563 พบว่า คุณภาพแหล่งน้ำผิวดินมีการจัดทำดัชนีคุณภาพน้ำ (Water Quality Index: WQI) โดยกรมควบคุมมลพิษที่ทำการสำรวจแม่น้ำสายหลักของประเทศทั้ง 59 แห่ง และแหล่งน้ำนิ่ง 6 แห่ง อยู่ในเกณฑ์พอใช้ ดี และดีมากร้อยละ 82 แบ่งออกเป็นคุณภาพที่อยู่ในเกณฑ์ดีจำนวน 25 จังหวัด พอใช้จำนวน 26 จังหวัด และเสื่อมโทรมจำนวน 13 จังหวัดซึ่งส่วนใหญ่เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในภาคกลาง สำหรับแหล่งน้ำทะเลพบว่า ส่วนใหญ่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ดี และดีมากร้อยละ 91 สำหรับแหล่งน้ำใต้ดินพบว่าคุณภาพน้ำที่ตรวจและติดตามโดยกรมทรัพยากรน้ำบาดาลอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานน้ำบาดาลที่สามารถใช้อุปโภค-บริโภคได้ตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาลปี พ.ศ. 2520 จากผลการตรวจสอบและประเมินคุณภาพแหล่งน้ำทั้งสามแหล่ง พบว่าคุณภาพอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ดี และดีมากเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 80-90 ของพื้นที่เป้าหมาย จึงสรุปได้ว่าคุณภาพน้ำจากทั้งสามแหล่งอยู่ในเกณฑ์ที่สูงกว่าค่าเป้าหมายเหมาะสมกับประเภทการใช้ประโยชน์

การเติบโตอย่างยั่งยืน

180401

การดำเนินการที่ผ่านมา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินการเพื่อบริหารจัดการคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำใต้ดิน และแหล่งน้ำทะเลหลายประการเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายภายใต้แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ในหัวข้อ 6.3 โดยสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักในการบูรณาการแผนที่เกี่ยวข้องในทุกมิติ และได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ในการควบคุมการระบายน้ำเสียจากแหล่งกำเนิด การจัดการน้ำเสียเกษตรกรรม เพื่อป้องกันการปนเปื้อนในแหล่งน้ำทั้งสามแหล่ง มีการจัดทำแหล่งข้อมูลภูมิสารสนเทศเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำรวจและประเมินความเสี่ยงเพื่อป้องกันการปนเปื้อนของโลหะหนักและน้ำกร่อยเค็มในแหล่งน้ำใต้ดิน บริหารจัดการแหล่งน้ำผิวดินและแหล่งน้ำทะเลด้วยเทคโนโลยีที่สามารถส่งข้อมูลอัตโนมัติผ่านระบบออนไลน์แบบใกล้เคียงเวลาจริง แหล่งน้ำทะเลมีการใช้ข้อมูลเรดาร์เพื่อสร้างแบบจำลองพื้นที่ทางทะเลและชายฝั่งเพื่อการติดตาม ป้องกันและแก้ไขสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำแหล่งน้ำทะเลได้อย่างทันท่วงที

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าสถานการณ์ปัจจุบันของประเทศไทยสามารถบรรลุค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้แล้ว แต่เนื่องจากเป้าหมาย SDG 6.3.1 ประเทศไทยมีสัดส่วนของน้ำเสียที่ได้รับการบำบัดอย่างปลอดภัยที่ร้อยละ 26 เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยโลกที่ร้อยละ 56 รวมถึงเป้าหมาย SDG 6.3.2 สัดส่วนของแหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำโดยรอบที่ดีคิดเป็นร้อยละ 36 เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยโลกที่ร้อยละ 72 ประเทศไทยยังคงมีประเด็นที่ต้องดำเนินการขับเคลื่อนการบริหารจัดการน้ำเสียและคุณภาพน้ำให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเพื่อยกระดับสัดส่วนคะแนนให้ทัดเทียมกับค่าเฉลี่ยโลก ดังนั้นประเด็นท้าทายหลักของการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพน้ำ คือ การควบคุมแหล่งกำเนิดมลพิษโดยเฉพาะพื้นที่วิกฤติ

และแหล่งท่องเที่ยวสำคัญซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน นอกจากนี้ ยังคงมีประเด็นท้าทายในการสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนมีความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการจัดการน้ำเสียที่เกิดจากภาคครัวเรือน เพื่อดำเนินการให้คุณภาพแหล่งน้ำทั้งสามประเภท มีการพัฒนาคุณภาพน้ำให้อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม และเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้และต้องคำนึงถึงการดำเนินการที่ไม่กระทบต่อเป้าหมายการพัฒนาในมิติอื่น

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การบริหารจัดการคุณภาพแหล่งน้ำทั้งสามประเภทให้มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์นั้นควรให้ความสำคัญกับการจัดการแหล่งกำเนิดมลพิษโดยเร็ว ควรพัฒนาระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ การดำเนินการฟื้นฟูและปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนที่มีการก่อสร้างแล้วให้มีประสิทธิภาพพร้อมใช้งานและสนับสนุนให้มีการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนเพิ่มเติมในพื้นที่วิกฤตหรือแหล่งท่องเที่ยวสำคัญให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ปัญหาของแต่ละชุมชนและสถานภาพของคุณภาพแหล่งน้ำ สนับสนุนให้มีการจัดการน้ำเสียตั้งแต่ต้นทางเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและลดความสกปรกของน้ำเสียก่อนระบายสู่แหล่งน้ำ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในพื้นที่ให้รับรู้ถึงความจำเป็นรวมถึงสำรวจความคิดเห็นถึงความเป็นไปได้ในการจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสียที่เหมาะสมผ่านกลไกที่ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย

180402

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสารเคมีในภาคการเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

คุณภาพอากาศ เสียง และความสั่นสะเทือนอยู่ระดับมาตรฐานของประเทศไทย

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

คุณภาพอากาศ เสียง และความสั่นสะเทือนอยู่ระดับมาตรฐานของประเทศไทย ร้อยละ 35 ของพื้นที่เป้าหมาย

การจัดการคุณภาพเสียงและการสั่นสะเทือนมุ่งเน้นการเฝ้าระวัง ติดตาม บริหารจัดการและสร้างองค์ความรู้ที่มีความครอบคลุมครบถ้วนในทุกมิติ ทั้งในระดับนโยบายที่มีการออกกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มาตรการและระบบการอนุญาตที่มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ มีการจัดสรรทรัพยากรและพัฒนาศักยภาพของบุคลากร มีการสร้างองค์ความรู้ทางด้านการวิจัย นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพอากาศและเสียงโดยการศึกษาแหล่งที่มาของฝุ่นละอองและความสามารถในการรองรับมลพิษในเชิงพื้นที่ ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ตลอดจนกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการมลพิษทางอากาศและเสียงในระดับปฏิบัติที่มีการเฝ้าระวัง ตรวจวิเคราะห์ ประเมินความเสี่ยงและการคาดการณ์ปริมาณมลพิษที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพ รวมถึงการรายงานข้อมูลคุณภาพอากาศและเสียง การจัดหาเครื่องมือในการตรวจวัดและแจ้งเตือนสถานการณ์ต่อสาธารณะและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อก่อให้เกิดกระบวนการป้องกันและแก้ไขมลพิษทางอากาศและเสียงอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีการจัดทำรายงานข้อมูลที่แสดงถึงการบรรลุเป้าหมายด้านการจัดการคุณภาพอากาศและเสียงในระดับพื้นที่ตามที่กำหนดในแผนแม่บท อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดที่สามารถเทียบเคียงได้คือข้อมูลปริมาณฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอนและฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน เฉลี่ยรายปีในแต่ละพื้นที่จากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศอัตโนมัติทั่วประเทศโดยกรมควบคุมมลพิษ ทั้งหมด 36 จังหวัด 68 สถานี ในปี 2563 พบว่าฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน (PM10) ค่าเฉลี่ยรายปีทั้งประเทศอยู่ในระดับ 43 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (ค่ามาตรฐาน 50.0 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) ยังอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน สำหรับฝุ่นละออง PM10 ทุกพื้นที่มีค่าลดลง โดยมีเพียงบริเวณพื้นที่จังหวัดสระบุรีที่ยังเกินค่ามาตรฐาน สำหรับฝุ่นละอองขนาดเล็กเส้นผ่านศูนย์กลางไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM2.5) ค่าเฉลี่ยรายปีอยู่ในช่วง 8-42 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (ค่ามาตรฐาน 25.0 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) โดยพื้นที่ที่มีค่าเกินมาตรฐาน คือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และพื้นที่จังหวัดสระบุรี ที่มีสาเหตุมาจากการจราจรที่หนาแน่นและเป็นพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมตามลำดับ พื้นที่ภาคเหนือได้รับผลกระทบจากปัญหาการเผาในที่โล่ง ไฟป่า และหมอกควันข้ามพรมแดน ส่วนการติดตามตรวจสอบระดับเสียงในสิ่งแวดล้อมโดยสถานีแบบอัตโนมัติต่อเนื่องตลอดทั้งปี บริเวณพื้นที่ริมถนนและพื้นที่ทั่วไปใน 13 จังหวัด 28 สถานี และมีการตรวจวัดระดับเสียงบริเวณพื้นที่ริมถนนในเขตกรุงเทพมหานครแบบจุดตรวจวัดชั่วคราว รวม 27 จุด พบว่าการจราจรเป็นแหล่งกำเนิดเสียงหลักที่เกินค่ามาตรฐาน โดยรวมจะเห็นว่ามลพิษทางอากาศและเสียงในภาพรวมมีแนวโน้มดีกว่าปี 2562 โดยสาเหตุเนื่องจากการขับเคลื่อนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ ในการแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ซึ่งหลายหน่วยงานทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ใช้นโยบายการทำงานที่บ้านหรือ Work from Home จึงส่งผลให้ปริมาณการใช้ยานพาหนะลดน้อยลงกว่าสถานการณ์ปกติ ส่งผลให้มลพิษทางอากาศและเสียงจึงลดลงตามไปด้วย

ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กเส้นผ่าศูนย์กลางไม่เกิน 10 ไมครอน (PM10) เฉลี่ยรายปีและค่าเฉลี่ยรายพื้นที่ พ.ศ. 2554 - 2563

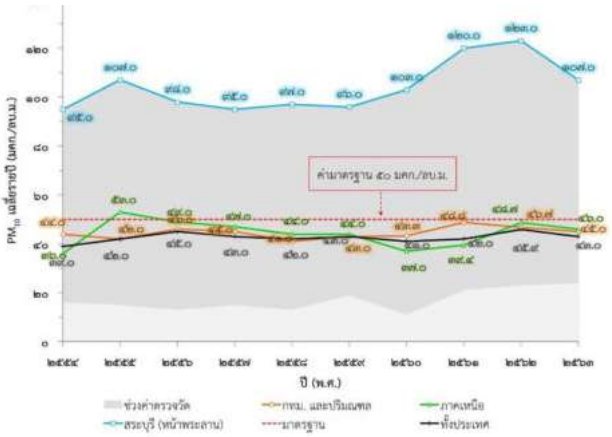

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ (๒๕๖๔ก)

ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กเส้นผ่าศูนย์กลางไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM2.5) เฉลี่ยรายปีและค่าเฉลี่ยรายพื้นที่ พ.ศ. 2554 - 2563

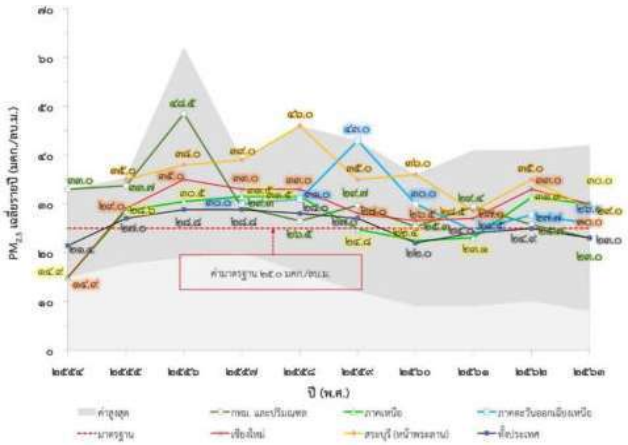

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ (2564)

การเติบโตอย่างยั่งยืน

180402

การดำเนินการที่ผ่านมา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง หลายประการ ประกอบด้วย สนับสนุนการใช้ยานพาหนะขับเคลื่อนไฟฟ้า ควบคุมกิจกรรมก่อสร้างที่จะก่อฝุ่นละอองในช่วงวิกฤติ การเผาในที่โล่ง การแจกจ่ายหน้ากากอนามัยในพื้นที่เสี่ยง พัฒนาเครื่องมือในการบริหารจัดการที่อาศัยการพยากรณ์ที่แม่นยำล่วงหน้า 3 วัน เพิ่มเครือข่ายตรวจวัดคุณภาพอากาศ ปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอนและการระบายมลพิษอากาศจากแหล่งกำเนิด การป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าโดยการใช้เทคโนโลยีและเครือข่ายชุมชนในการเฝ้าระวัง การแก้ปัญหามลพิษข้ามพรมแดนด้วยอากาศยานลาดตระเวน การสร้างศูนย์แจ้งเตือนและเฝ้าระวังในพื้นที่วิกฤติ การบริหารจัดการเพื่อแก้ปัญหาด้านมลพิษทางเสียงประกอบไปด้วยการตรวจสภาพยานพาหนะประจำปี กวดขันและป้องกันการแข่งขันรถยนต์และรถจักรยานยนต์ในพื้นที่สาธารณะ และกำหนดมาตรฐานระดับเสียงของรถจักรยานยนต์ให้ไม่เกิน 5 เดซิเบลเอ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 จะส่งผลให้สถานการณ์มลพิษทางอากาศดีขึ้น อย่างไรก็ตาม หากผ่านพ้นวิกฤตการณ์นี้ไปแล้วคุณภาพอากาศอาจกลับมาอยู่ในเกณฑ์ที่แย่ลง ดังนั้นการเตรียมการรับมือกับมลพิษที่เกิดจากความหนาแน่นของการคมนาคม ภาคอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยวที่จะกลับมาฟื้นตัว จึงจัดเป็นประเด็นที่มีความท้าทายในระดับหนึ่ง ในขณะเดียวกันสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศและเสียงอัตโนมัติของประเทศไทยยังไม่ครอบคลุมในหลายพื้นที่มีการจราจรหนาแน่นทำให้ขาดข้อมูลในการจัดทำดัชนีชี้วัดเพื่อบรรลุเป้าภายใต้แผนแม่บท ดังนั้น จึงควรเพิ่มสถานีเครือข่ายตรวจวัดคุณภาพอากาศและเสียงให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในด้านข้อมูลด้านการเตรียมการรับมือ ป้องกัน และลดผลกระทบต่อสุขภาพที่อาจเกิดจากมลพิษทางอากาศและเสียง ตลอดจนมีกลไกและการบังคับใช้กฎหมายกับแหล่งกำเนิดมลพิษที่ยังมีความไม่ชัดเจน รวมถึงมีการปรับปรุงแก้ไขการบริหารจัดการให้มีระบบธรรมาภิบาล โปร่งใสและตรวจสอบได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้การจัดการคุณภาพอากาศ เสียงและการสั่นสะเทือนเป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ประเทศไทยควรรณรงค์ให้ความรู้และสร้างค่านิยมให้ประชาชนเลือกใช้ยานพาหนะที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมการปล่อยมลพิษ ส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียนหรือพลังงานทางเลือกแทนการใช้พลังงานฟอสซิล สนับสนุนให้ประชาชนดูแลบำรุงรักษายานพาหนะให้มีสภาพดีอย่างสม่ำเสมอโดยร่วมมือกับภาคเอกชน เพื่อลดปัญหายานพาหนะที่ปล่อยควันดำและเสียงดัง สร้างความตระหนักรู้แก่กลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการลดมลพิษทางอากาศ อาทิ การใช้ระบบขนส่งสาธารณะเพิ่มมากขึ้น ลดปริมาณรถยนต์บนท้องถนน งดการเผาในที่โล่ง นำเศษวัสดุจากการทำเกษตรกรรมไปใช้ประโยชน์ในทางอื่นแทนการเผาทำลาย ทั้งนี้ ในแง่ของการเฝ้าระวังติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศและเสียงด้วยสถานีอัตโนมัติถึงได้ว่าเป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการโดยเร่งด่วน เพื่อให้ทราบข้อมูลแล้วแก้ไขสถานการณ์ได้ทันท่วงทีและสามารถบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ นอกจากนี้ การปรับปรุงกลไกและการบังคับใช้กฎหมายเป็นสิ่งที่ต้องทำควบคู่ไปกับการพัฒนาเช่นกัน หากต้องการควบคุมสถานการณ์คุณภาพอากาศให้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี จะต้องปรับปรุงค่ามาตรฐานเพื่อรองรับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลา โดยทุกภาคส่วนต้องเตรียมพร้อมในการร่วมกันขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคตต่อไป

180403

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสารเคมีในภาคการเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

การจัดการขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ ของเสียอันตราย สารเคมีในภาคการเกษตร และการอุตสาหกรรม มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ดัชนีประสิทธิภาพการจัดการขยะ ถึง 0.74 ในปี 2565

การจัดการขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ ของเสียอันตราย สารเคมีในภาคการเกษตร และภาคอุตสาหกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ควรได้รับการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรมบนฐานความรับผิดชอบร่วมกันตามบทบาทหน้าที่ของทุกภาคส่วน หลักการในการดำเนินงานที่สำคัญเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ควรดำเนินงานเรื่องการบริหารจัดการขยะที่เหมาะสม เช่น การแยกประเภทขยะ การลดปริมาณการเกิดขยะ รวมถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย นโยบาย กฎระเบียบวิจัยและการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการจัดการขยะ และการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการบริหารจัดการขยะ ซึ่งการดำเนินงานตามแนวทางดังกล่าว ต้องได้รับการปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น การบริหารจัดการขยะให้ถูกต้องทั้งขยะทางบกและขยะทางทะเล ซึ่งส่งผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งมีชีวิตทางทะเลอย่างรุนแรง เช่น เต่าทะเลกินถุงพลาสติก พะยูนเสียชีวิตจากการกินขยะทะเล จึงจะเป็นประเด็นที่ต้องเร่งดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายต่อไป

180403

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย จากข้อมูลรายงานของกรมควบคุมมลพิษในปี 2563 พบว่าขยะมูลฝอยมีปริมาณ 25.37 ล้านตัน หรือลดลงร้อยละ 12 เมื่อเทียบกับปี 2562 ปริมาณของมูลฝอยติดเชื้อประมาณ 49,451 ตัน ลดลงร้อยละ 7.45 จากปี 2562 การนำเข้าสารอันตรายภาคอุตสาหกรรม 3.06 ล้านตัน ลดลงร้อยละ 7.90 จากปี 2562 การนำเข้าสารอันตรายภาคเกษตรกรรมหรือวัตถุอันตรายทางเกษตร 89,486 ตัน ลดลงร้อยละ 32 จากปี 2562 เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ซึ่งมีการควบคุมการเดินทางของนักท่องเที่ยว ส่งผลให้อัตราการเกิดขยะมูลฝอยลดลง ในขณะที่ปริมาณของเสียอันตรายเกิดขึ้นทั่วประเทศประมาณ 18.76 ล้านตัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.2 ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กยังขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการขยะกากอุตสาหกรรม รวมถึงประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความตระหนักรู้ และพระราชบัญญัติจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์และซากผลิตภัณฑ์อื่น พ.ศ. ... นอกจากนี้ ยังอยู่ในกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ยังส่งผลให้เกิดปริมาณขยะหลายประเภทเพิ่มขึ้น โดยส่วนใหญ่มาจากกลุ่มการใช้บริการส่งอาหาร กลุ่มขยะติดเชื้อ และอุปกรณ์ทางการแพทย์ เพิ่มมากขึ้น ในขณะเดียวกันประเทศไทยยังมีปริมาณขยะทะเลมากเป็นอันดับ 10 ของโลก โดยเป็นขยะพลาสติกที่มีการจัดการไม่ถูกต้อง 1.03 ล้านตัน/ปี ส่งผลให้ขยะถือเป็นวาระแห่งชาติ โดยเฉพาะขยะพลาสติก ซึ่งถูกกำหนดให้มีความสำคัญและต้องได้รับการแก้ไขและจัดการอย่างเร่งด่วน

การดำเนินการที่ผ่านมา รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการจัดการขยะ โดยมีการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นกรอบในการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยและขยะอันตรายของประเทศ โดยได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน มุ่งสู่การแก้ปัญหาขยะอย่างยั่งยืน ลดผลกระทบจากปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ขับเคลื่อนการลด เลิก ใช้บรรจุภัณฑ์จากพลาสติก ส่งเสริมภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแปรรูปขยะมูลฝอยเป็นพลังงานหรือเชื้อเพลิง ดำเนินงานตาม Roadmap ของการจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2563-2573 ตลอดจนศึกษาวิจัยเพื่อการจัดทำรายงานฐานข้อมูลขยะทะเล นอกจากนี้ ยังได้มีการบริหารจัดการขยะอันตรายชุมชนด้วยการสร้างวินัยและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน นำไปสู่การจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน รวมถึงการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. 2562 – 2565 ที่ได้รับการทบทวนและปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้อง สร้างความร่วมมือและขับเคลื่อนระดับนโยบายเพื่อการจัดการขยะมูลฝอยติดเชื้อที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบ บริหารจัดการมูลฝอยติดเชื้อ กำหนดแนวทางการจัดการมูลฝอยติดเชื้อในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 โดยเฉพาะหน้ากากอนามัยใช้แล้ว มูลฝอยกลุ่มเสี่ยงและสถานที่กักกันโรค ให้มีการกำจัดอย่างถูกต้อง และการออกประกาศกำหนดวัตถุอันตรายพาราควอตและเคลอร์ไพริฟอส เป็นวัตถุอันตรายทำให้สารอันตรายในภาคการเกษตรลดลง ตลอดจนได้ดำเนินการบริหารจัดการขยะทางทะเล ซึ่งเป็นมลพิษข้ามถิ่นที่สร้างปัญหาต่อสัตว์น้ำนานาชนิด แนวปะการัง และระบบนิเวศ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ในปัจจุบัน ก่อให้เกิดปริมาณขยะติดเชื้อจากหน้ากากอนามัยและอุปกรณ์ทางการแพทย์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากขาดแนวทางการบริหารจัดการขยะติดเชื้ออย่างถูกต้อง ดังนั้น ควรมีแนวทางในการจัดการขยะติดเชื้อตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทางอย่างถูกวิธี รวมถึงสร้างความตระหนักรู้แก่ประชาชนในการจัดการขยะติดเชื้อ นอกจากนี้ การจัดการขยะทะเลที่สร้างผลกระทบรุนแรงต่อระบบนิเวศ และวงจรชีวิตของสัตว์น้ำ และการพัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยี และกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น ยังคงเป็นประเด็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ประเทศไทยต้องมีการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายในการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานสากล ส่งเสริมมาตรการการงดให้ถุงพลาสติกในตลาดสดและร้านค้าต่าง ๆ ส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนให้มีการจัดการขยะติดเชื้ออย่างเป็นระบบและถูกวิธี ศึกษาความเป็นไปได้ ในการสร้างแหล่งกำจัดขยะติดเชื้อให้เพียงพอ ตลอดจนจัดทำระบบฐานข้อมูลการจัดการขยะมูลฝอยและขยะติดเชื้อให้ครอบคลุม เร่งรัดและผลักดันให้มีพระราชบัญญัติจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์และซากผลิตภัณฑ์อื่น ประกอบกับสนับสนุนวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ

180501

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การยกระดับกระบวนทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

คนไทยมีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดี

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ดัชนีการตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ถึงร้อยละ 20

การสร้างอนาคตของประเทศไทยให้เป็นประเทศที่น่าอยู่ มีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ควรมีการพัฒนาและยกระดับกระบวนทัศน์หรือปรับเปลี่ยนแนวคิด พฤติกรรมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมดุลและยั่งยืน ควรสร้างกระบวนการเรียนรู้ โดยการถอดบทเรียนจากต้นแบบการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การบริหารจัดการน้ำชุมชน การเตรียมพร้อมรับมือกับปัญหาภัยพิบัติ การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด รวมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในทุกมิติทั้งทางบกและทางทะเล

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ปัจจุบันยังไม่มีการจัดทำข้อมูลดัชนีการตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นทางการ ส่งผลให้ต้องนำข้อมูลเทียบเคียงที่แสดงให้เห็นถึงการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของตนเองมาประกอบการพิจารณา โดยจากข้อมูลของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมในปี 2564 พบว่า (1) เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทสม.) มีจำนวนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 7.7 เมื่อเทียบกับปี 2563 ที่มีจำนวน 243,152 คน และปี 2564 ที่มีจำนวน 261,871 คน (2) จำนวนองค์กรเอกชน (NGO) ด้านสิ่งแวดล้อมมีจำนวนเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน โดยในปี 2563 มีจำนวน 281 องค์กร เทียบกับปี 2564 มีจำนวน 288 องค์กร นอกจากนี้ ยังมีการรายงานข้อมูลการศึกษาของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมในกรณีความตระหนักรู้ที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change Awareness Index: CCAI) พบว่า ประชาชนในพื้นที่เขตเทศบาลที่ผ่านเข้ารอบการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนระดับประเทศ ซึ่งได้รับการอบรมให้ความรู้จากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง จะมีความตระหนักรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภาวะโลกร้อน โดยมีค่าดัชนี CCAI อยู่ที่ระดับ 0.78 ซึ่งสูงกว่าประชาชนที่อาศัยในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีค่าเฉลี่ยดัชนี CCAI อยู่ที่ระดับ 0.5

การดำเนินการที่ผ่านมา ด้านการสร้างองค์ความรู้ ภาครัฐได้ให้การสนับสนุนการฝึกอบรมในทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง โดยมีการดำเนินการผ่านโครงการ ต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดี เช่น โครงการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม โครงการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองและชุมชนอย่างเป็นองค์รวม และโครงการวิจัย พัฒนา เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้เพื่อสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมโดยกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม อีกทั้งมีการบรรจุหลักสูตรความรู้เขตทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในระดับอุดมศึกษาที่ขับเคลื่อนโดยคณะอนุกรรมการแผนการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนส่งเสริมให้เยาวชนรู้ถึงความสำคัญของระบบนิเวศทางทะเลและปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง สำหรับในด้านการมีส่วนร่วม เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภาครัฐได้ส่งเสริมโครงการและกิจกรรมอาสาสมัคร ต่างๆ อาทิ โครงการสร้างจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมในการป้องกันการเผาในที่โล่งและลดหมอกควัน โครงการอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) และโครงการจิตอาสาพระราชทาน 904 วปร. ที่ปลูกจิตสำนึกด้านสาธารณะ และตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านกิจกรรมการพิทักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ การจัดการขยะมูลฝอย การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ และการป้องกันปัญหาไฟป่าและหมอกควัน เป็นต้น

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ยังขาดการบูรณาการการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการรับรู้และตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ อาทิ ปัญหาหมอกควันจากไฟป่า ปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตและสุขภาพของคนไทย และปัญหาการใช้ทรัพยากรในการผลิตสินค้าและบริการเพื่อรองรับการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนในอนาคต โดยต้องปรับกระบวนการผลิตไปสู่การใช้เทคโนโลยีการผลิตที่สะอาด ใช้วัตถุดิบ พลังงาน และทรัพยากรธรรมชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ผู้บริโภคควรหันมาสนับสนุนสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย มุ่งเน้นการสร้างความตระหนักรู้ ปลูกฝังจิตสำนึกในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชนทุกกลุ่มทุกช่วงวัย โดยเริ่มปลูกฝังจิตสำนึกตั้งแต่ในระดับครอบครัว การศึกษาปฐมวัยตลอดจนระดับอุดมศึกษา เพื่อเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่ได้เป็นกำลังสำคัญในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และควรปรับพฤติกรรมการดำรงชีวิตให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเติบโตที่มีคุณภาพในอนาคต โดยประชาชน หน่วยงานทุกภาคส่วน ร่วมมือกันลดการใช้พลาสติก เลือกใช้สินค้าที่ผลิตจากวัสดุหมุนเวียน บริโภคสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีการจัดการขยะและของเสียทั้งในระดับครัวเรือนและภาคอุตสาหกรรม ลดหรือหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่มีผลต่อการสร้างภาวะโลกร้อน เช่น ประหยัดพลังงาน งดการเผาพื้นที่การเกษตร หันมาใช้พลังงานสะอาดหรือพลังงานทดแทนเพื่อลดฝุ่นละออง PM 2.5 เป็นต้น

19 การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ

"การพัฒนาการจัดการเชิงลุ่มน้ำเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำ
เพื่อปรับสมดุลด้านการจัดหา การใช้ และการอนุรักษ์"

จ.1

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (19) การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับสมดุลการบริหารจัดการน้ำ ในการอุปโภคบริโภค เกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ รวมทั้งการพัฒนาการจัดการลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงและผลิตผลด้านน้ำในทุกภาคส่วนของประเทศ โดยมี 3 เป้าหมายระดับประเด็น ได้แก่ **1) ความมั่นคงด้านน้ำของประเทศเพิ่มขึ้น 2) ผลิตภาพของน้ำทั้งระบบเพิ่มขึ้น ในการใช้น้ำอย่างประหยัดและสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำ และ 3) แม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพให้มีระบบนิเวศที่ดี** ทั้งนี้ แผนแม่บทประเด็นดังกล่าว สนับสนุนการบรรลุผลสัมฤทธิ์การพัฒนาตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ให้สามารถบรรลุเป้าหมายการเป็นประเทศพัฒนาแล้วที่มีฐานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมที่สามารถส่งต่อให้คนรุ่นต่อไปได้ใช้อย่างยั่งยืน พร้อมทั้งสามารถใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโตบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุลภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

190001 ความมั่นคงด้านน้ำของประเทศเพิ่มขึ้น

จ.2

ปี 2562 — ปี 2563 — ปี 2564

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ดัชนีความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ ระดับ 2 (60 คะแนน)

พิจารณาจากรายงาน Asian Water Development Outlook 2020 ความมั่นคงด้านน้ำอุปโภคบริโภค โดยมีตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) ความมั่นคงด้านน้ำอุปโภคบริโภค 2) ความมั่นคงด้านน้ำเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ 3) ความมั่นคงด้านน้ำในเขตเมือง 4) ความมั่นคงด้านน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อม และ 5) ความมั่นคงต่อการรับมือกับภัยพิบัติด้านน้ำ โดยในปี พ.ศ. 2563 ประเทศไทยมีดัชนีความมั่นคงด้านน้ำของประเทศอยู่ระดับที่ 2 จากสูงสุดระดับที่ 5 ซึ่งเป็นระดับความมั่นคงที่ “มีส่วนร่วม” (Engaged) โดยครัวเรือนส่วนมากสามารถเข้าถึงระบบประปาและสุขาภิบาลพื้นฐาน

Key Dimensions of National Water Security

ที่มา: Asian Water Development Outlook 2020

ได้เป็นอย่างน้อย มีการพัฒนาระบบจัดการน้ำในเขตเมืองมีการใช้ประโยชน์จากน้ำในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และมีการรับมือกับภัยพิบัติด้านน้ำได้ในระดับพื้นฐาน โดยผลการประเมินชี้ให้เห็นว่าความมั่นคงด้านน้ำของประเทศมีแนวโน้มดีขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 58.6 คะแนนจาก 56.8 ในปี พ.ศ.2559 คะแนน และมีโอกาสบรรลุค่าเป้าหมายดัชนีความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ ระดับที่ 2 (60 คะแนน) ในปี 2565 ตามที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ การขยายโครงข่ายการให้บริการน้ำและคุณภาพน้ำ ผลิตภาคการใช้น้ำในภาคเกษตรกรรม ตลอดจนการรับมือกับอุทกภัย ยังคงเป็นประเด็นท้าทายสำคัญในและดำเนินการเพื่อบรรลุค่าเป้าหมายดัชนีความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ

AWDO 2020

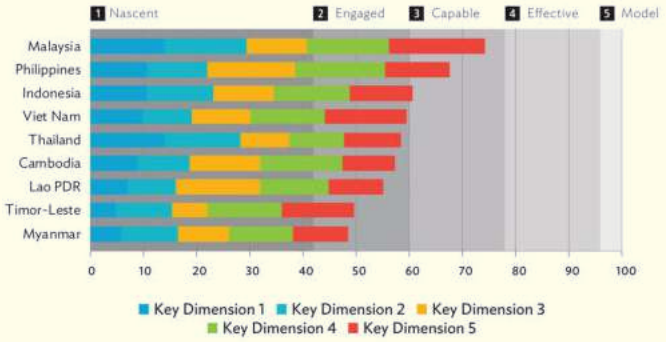

ที่มา: Asian Water Development Outlook 2020

Table A1: Scores and National Water Security Index

Economy	KD1	KD2	KD3	KD4	KD5	NWSI Score	NWSI
Scale	1–20	1–20	1–20	1–20	1–20	1–100	1–5
Thailand	14.0	14.7	9.1	10.1	10.8	58.6	2

KD = key dimension, KD1 = rural household water security, KD2 = economic water security, KD3 = urban water security, KD4 = environmental water security, KD5 = water-related disaster security, NWSI = National Water Security Index.

ที่มา: Asian Water Development Outlook 2020

190002 ผลิตภาพของน้ำทั้งระบบเพิ่มขึ้น ในการใช้น้ำอย่างประหยัดและสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำ

จ.2

ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ระดับความมั่นคง และ/หรือ ผลิตภาพจากการใช้น้ำเพิ่มขึ้น 3 เท่าจากค่าเฉลี่ยปัจจุบันปี 2561

พิจารณาจากตัวชี้วัด ระดับความมั่นคง และ/หรือผลิตภาพจากการใช้น้ำเพิ่ม 3 เท่า จากค่าเฉลี่ยปี พ.ศ. 2560 (7.5 ดอลลาร์สหรัฐต่อลูกบาศก์เมตร) โดยเทียบเคียงผลการประเมินจากข้อมูล Sustainable Development Report 2020 ตัวชี้วัด SDG 6.4.1 การเปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพการใช้น้ำตามช่วงเวลา ซึ่งคำนวณจากมูลค่าเพิ่มของภาคการผลิตต่อปริมาณการใช้น้ำรายภาค ใน 3 ภาคการผลิตหลัก ประกอบด้วย ภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ ซึ่งในปี 2562 ประเทศไทยมีประสิทธิภาพการใช้น้ำในภาพรวมเพิ่มขึ้นอยู่ที่ 7.49 ดอลลาร์สหรัฐต่อ ลบ.ม. เพิ่มขึ้นจากปี 2561 ซึ่งมีประสิทธิภาพการใช้น้ำ

ในภาพรวมอยู่ที่ 7.16 ดอลลาร์สหรัฐต่อ ลบ.ม. โดยภาคอุตสาหกรรมมีประสิทธิภาพการใช้น้ำอยู่ที่ 31.12 ดอลลาร์สหรัฐ ขณะที่ภาคเกษตรมีประสิทธิภาพการใช้น้ำอยู่ที่ 0.33 ดอลลาร์สหรัฐต่อ ลบ.ม. และภาคบริการมีประสิทธิภาพการใช้น้ำอยู่ที่ 27.93 ดอลลาร์สหรัฐ ต่อ ลบ.ม. ทั้งนี้ ประสิทธิภาพการใช้น้ำในภาพรวมของไทยยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลกซึ่งอยู่ที่ 19 ดอลลาร์สหรัฐต่อ ลบ.ม. แม้ทิศทางของประสิทธิภาพการใช้น้ำของประเทศไทยจะมีแนวโน้มที่ดีขึ้น จากการเพิ่มขึ้นของประสิทธิภาพการใช้น้ำในภาคอุตสาหกรรมและภาคการเกษตร แต่ในการจะบรรลุค่าเป้าหมายตามที่กำหนดไว้มีความท้าทายเป็นอย่างยิ่ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นจะต้องเร่งผลักดันให้ประสิทธิภาพการใช้น้ำที่สูงขึ้นผ่านกลไกและเครื่องมือในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และมีความเที่ยงธรรมอย่างเป็นรูปธรรม

190003 แม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพให้มีระบบนิเวศที่ดี

จ.2

ปี 2562 — ปี 2563 — ปี 2564

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

สัดส่วนของแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติที่ไม่มีสิ่งรุกล้ำผิดกฎหมาย ร้อยละ 20

พิจารณาจากสัดส่วนของแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติที่ไม่มีสิ่งรุกล้ำผิดกฎหมาย (ร้อยละของแม่น้ำลำคลองและพื้นที่ชุ่มน้ำทั้งประเทศ) ได้รับการฟื้นฟู ร้อยละ 20 จาก 95 แห่ง โดยในปี พ.ศ. 2564 ที่ผ่านมาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้กำหนดการดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์ ตลอดจนอนุรักษ์ฟื้นฟูและพัฒนาแม่น้ำลำคลองสายหลัก และแหล่งน้ำธรรมชาติ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 227 คลอง และดำเนินการสำเร็จร้อยละ 100 โดยมีลำคลองสายสำคัญที่ได้รับการดำเนินการปรับปรุงและฟื้นฟูอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ คลองบางลำพู คลองคูเมืองเดิม คลองรอบกรุง คลองผดุงกรุงเกษม และคลองแสนแสบ ผลการดำเนินการดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการอนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครมีผลการดำเนินงานไปในทิศทางที่ดีและบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีนัยยะ ซึ่งสามารถสะท้อนไปถึงการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ขณะที่การอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ลำน้ำสายหลักในพื้นที่ชุ่มน้ำทั้งประเทศ ไม่สามารถประเมินผลได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องด้วยข้อจำกัดของการกำหนดเขตแดนพื้นที่และการกำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบ ดังนั้นแล้วจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องกำหนดเขตแดนพื้นที่ให้ชัดเจนและเร่งบูรณาการการดำเนินงานจากทุกภาคส่วน ซึ่งเป็นประเด็นท้าทายในการบรรลุเป้าหมายแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพให้มีระบบนิเวศที่ดี

ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากสถานการณ์ของเป้าหมายระดับประเด็น ทั้ง 3 เป้าหมายแล้วแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยยังคงมีความท้าทายอย่างมากเพื่อให้บรรลุเป้าหมายระดับประเด็นตามที่กำหนดไว้

ความท้าทายที่สำคัญในการขับเคลื่อนการบริการจัดการน้ำทั้งระบบเพื่อบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ 1) ความสามารถในการรับมือกับอุทกภัยและภัยพิบัติทางด้านน้ำ ทั้งในพื้นที่เมืองและพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งจากผลการดำเนินงานที่ผ่านมานั้นความสามารถในการรับมือมือกับปัญหาดังกล่าว ตลอดจนการเยียวยาแก้ไขของประเทศอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งส่งผลถึงระดับความมั่นคงทางน้ำในมิติอื่นอย่างมีนัยสำคัญ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรร่วมกันเร่งดำเนินการให้เกิดการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้อย่างยั่งยืน 2) การรวบรวมและจัดการข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ ตลอดจนการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเผยแพร่ต่อสาธารณชน อาทิ ปริมาณความต้องการการใช้น้ำในภาคครัวเรือน ภาคอุตสาหกรรม และภาคเกษตรกรรม สภาพภูมิอากาศล่วงหน้า แหล่งน้ำที่ได้รับการฟื้นฟู รวมถึงกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากในการจัดการบริหารน้ำทั้งระบบมีผลกระทบต่อหลายภาคส่วน การเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องอันเป็นปัจจุบันระหว่างหน่วยงาน เอกชน ภาคประชาสังคม และประชาชนมีความสำคัญอย่างยิ่งในการลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต 3) การรับมือต่อความต้องการใช้น้ำที่เพิ่มมากขึ้นทั้งในภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรมและบริการ อันเนื่องมาจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการขยายตัวของพื้นที่เมืองเพิ่มมากขึ้น โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องเร่งรัดดำเนินการจัดการให้เกิดโครงสร้างพื้นฐานที่จะรองรับระบบประปาในแต่พื้นที่ โดยควรนำเทคโนโลยีการประหยัดน้ำมาบูรณาการเพื่อให้เกิดผลิตภาพการใช้น้ำที่คุ้มค่า ตลอดจนสามารถรองรับความต้องการของประชาชนได้

แผนแม่บทฯ ประเด็น (19) การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ

ประกอบด้วย 7 เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย โดยมีสถานะการบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1) กับเป้าหมายระดับประเด็น (Y2)

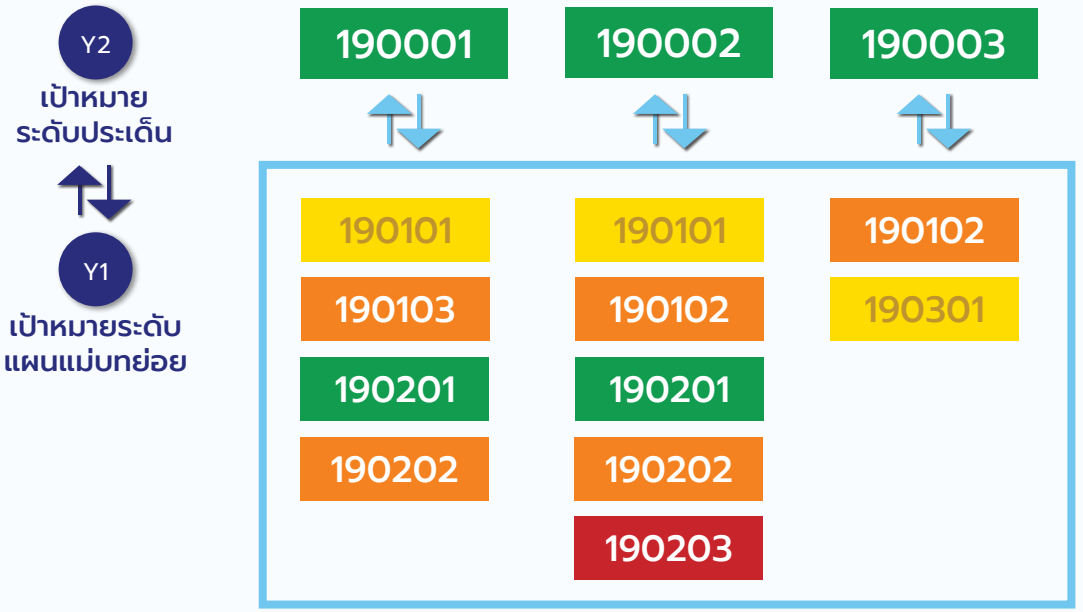

*สถานะการบรรลุเป้าหมายประจำปี 2564

190101

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ระดับความมั่นคงด้านน้ำอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้น **กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 ระดับความมั่นคงด้านน้ำอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้นเป็นระดับ 4 (สูงสุดที่ระดับที่ 5)**

เทียบเคียงผลการประเมินจากรายงาน Asian Water Development Outlook 2020 ซึ่งพิจารณาจากดัชนีชี้วัด 2 ประการ ได้แก่ 1) ความมั่นคงด้านน้ำอุปโภคบริโภค และ 2) ดัชนีความมั่นคงด้านน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อม ในปี พ.ศ. 2563 ประเทศไทยมีดัชนีความมั่นคงด้านน้ำอุปโภคและบริโภคอยู่ระดับที่ 3 และดัชนีความมั่นคงด้านน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมอยู่ระดับที่ 2 ตามลำดับ จากสูงสุดที่ระดับที่ 5 โดยแม้จะอยู่ในเกณฑ์เดิม แต่ความมั่นคงด้านน้ำอุปโภคบริโภคของประเทศไทยมีแนวโน้มที่ดีขึ้นโดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น กล่าวคือ 1) ความมั่นคงด้านน้ำอุปโภคบริโภค มีคะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 60 จาก 56 คะแนน และ 2) ดัชนีความมั่นคงด้านน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมมีคะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 42 จาก 36 คะแนน ดังนั้นค่าสถานการณ์บรรลุเป้าหมายจึงไม่มีการเปลี่ยนแปลง อยู่ที่ระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย

190102

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ระดับการรับมือกับพิบัติภัยด้านน้ำเพิ่มขึ้น **กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 ระดับการรับมือกับพิบัติภัยด้านน้ำเพิ่มขึ้นเป็นระดับ 3 สูงสุดระดับที่ 5**

เทียบเคียงผลการประเมินจากรายงาน Asian Water Development Outlook 2020 ในปี พ.ศ. 2563 ประเทศไทยมีดัชนีระดับความมั่นคงต่อการรับมือกับภัยพิบัติด้านน้ำอยู่ที่ระดับที่ 2 จากสูงสุดที่ระดับที่ 5 ซึ่งมีทิศทางต่อการรับมือภัยแล้งและการรับมือพายุซัดฝั่งที่ดีขึ้น ในขณะที่ความมั่นคงด้านการรับมือต่ออุทกภัยยังคงเป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญของประเทศ โดยค่าสถานการณ์บรรลุเป้าหมายไม่มีการเปลี่ยนแปลง อยู่ที่ระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง

190103

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ระดับธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการน้ำ **กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 ยกระดับธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการน้ำให้เป็น 80 คะแนน (สูงสุด 100 คะแนน)**

เทียบเคียงผลการประเมินจากข้อมูล Sustainable Development Report 2020 ตัวชี้วัด SDG 6.5.1 ซึ่งพิจารณาจากองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ 1) สภาวะแวดล้อมที่เอื้ออำนวย 2) กลไกเชิงสถาบันและการมีส่วนร่วม 3) เครื่องมือบริหารจัดการ และ 4) การเงิน ในปี พ.ศ. 2562 ประเทศไทย มีคะแนนอยู่ที่ 53 จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน จัดอยู่ในระดับเกณฑ์ปานกลาง โดยมีการพัฒนาเครื่องมือการบริหารจัดการเป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญที่สุดเนื่องจากมีคะแนนน้อยกว่าค่ากลาง (50 คะแนน) อยู่ที่ 41 คะแนน ระดับธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการน้ำจึงมีค่าสถานการณ์บรรลุเป้าหมายอยู่ที่ระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง

การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ

190201

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

ระดับความมั่นคงด้านน้ำในเขตเมืองเพิ่มขึ้น **กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 ความมั่นคงด้านน้ำในเขตเมืองอยู่ในระดับที่ 1.5**

ผลการประเมินจากรายงาน Asian Water Development Outlook 2020 ในปี พ.ศ. 2563 ประเทศไทยมีดัชนีระดับความมั่นคงด้านน้ำในเขตเมืองอยู่ที่ระดับที่ 2 จากค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 ที่ระดับ 1.5 อย่างไรก็ตาม การรักษาระดับของค่าเป้าหมายให้ตกลงจากเดิมและเพื่อเตรียมการในการบรรลุเป้าหมายในระยะต่อไป ยังคงมีประเด็นท้าทายที่ต้องให้ความสำคัญในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านความสามารถในการรองรับน้ำท่วม ซึ่งจากผลการดำเนินงานดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยสามารถ**บรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้**

190202

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

ระดับความมั่นคงด้านน้ำเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น **กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 ความมั่นคงด้านน้ำเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจอยู่ในระดับที่ 4.2 (สูงสุดระดับที่ 5)**

เทียบเคียงผลการประเมินจากรายงาน Asian Water Development Outlook 2020 ในปี พ.ศ. 2563 ประเทศไทยมีดัชนีระดับความมั่นคงด้านน้ำเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจอยู่ที่ระดับที่ 3 จากสูงสุดที่ระดับที่ 5 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง อย่างไรก็ตามระดับความมั่นคงด้านน้ำเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจมีแนวโน้มลดลงเมื่อเทียบกับผลการประเมินในปี ค.ศ. 2016 ที่อยู่ในระดับ 4 โดยมีค่าสถานการณ์บรรลุเป้าหมายอยู่ที่ระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง**

190203

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

ผลิตภาพของน้ำทั้งระบบเพิ่มขึ้น **กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 ผลิตภาพจากการใช้น้ำเพิ่มขึ้น 3 เท่า**

เทียบเคียงผลการประเมินจากข้อมูล Sustainable Development Report 2020 ตัวชี้วัด SDG 6.4.1 ซึ่งคำนวณจากมูลค่าเพิ่มของภาคการผลิตต่อปริมาณการใช้น้ำรายภาค ในปี 2562 พบว่าประสิทธิภาพการใช้น้ำในภาพรวมของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2561 โดยอยู่ที่ 7.49 ดอลลาร์สหรัฐต่อ 19 ลบ.ม. อย่างไรก็ตาม ประสิทธิภาพการใช้น้ำในภาคการเกษตรที่เพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย และประสิทธิภาพการใช้น้ำในภาคบริการที่ลดลงยังคงเป็นประเด็นท้าทายที่จำเป็นต้องเร่งดำเนินการเพื่อให้บรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ว่าผลิตภาพจากการใช้น้ำเพิ่มขึ้น 3 เท่า ในปี พ.ศ. 2565 ผลิตภาพของน้ำทั้งระบบจึงมีค่าสถานการณ์บรรลุเป้าหมายไม่มีการเปลี่ยนแปลง อยู่ที่ระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นวิกฤต**

190301

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

แม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศมีระบบนิเวศและทัศนียภาพที่ดี ที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน

กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 สัดส่วนลำคลองสายหลักในเขตกรุงเทพมหานครได้รับการฟื้นฟู ร้อยละ 50 ของพื้นที่เป้าหมาย และสัดส่วนลำน้ำสายหลักใน 25 ลุ่มน้ำได้รับการฟื้นฟู ร้อยละ 20

จากรายงานการติดตามประเมินผลตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี ช่วงระยะ 2561 – 2565 และการรายงานประเมินผลตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็น 19 การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ ในปี พ.ศ. 2564 มีผลความสำเร็จ ในการดำเนินการฟื้นฟูพื้นที่ลำคลองสายหลักในเขตกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 100 จากเป้าหมายที่กำหนดไว้ 227 คลอง ในขณะที่ยังไม่มีการรายงานผลความสำเร็จของการดำเนินการฟื้นฟูลำน้ำสายหลักอย่างเป็นทางการ ดังนั้นค่าเป้าหมายสัดส่วนลำคลองสายหลักในเขตกรุงเทพมหานครได้รับการฟื้นฟู ร้อยละ 50 ของพื้นที่เป้าหมาย และสัดส่วนลำน้ำสายหลักใน 25 ลุ่มน้ำได้รับการฟื้นฟู ร้อยละ 20 จึงมีค่าสถานการณ์บรรลุเป้าหมายอยู่ที่ระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย

190101

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ระดับความมั่นคงด้านน้ำอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้น จากระดับ 3 ให้เป็นระดับ 4 (สูงสุดที่ระดับ 5)

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ดัชนีความมั่นคงด้านน้ำอุปโภคบริโภค (ระดับ) อยู่ในระดับ 3.25 2.ความมั่นคงด้านน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับ 2.5

การพัฒนาการจัดการน้ำเพื่อความมั่นคงของประเทศในประเด็นด้านน้ำอุปโภคบริโภคนั้น ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจต่างๆ เนื่องจากปัจจัยสำเร็จที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้อย่างสัมฤทธิ์ผล คือ การจัดให้มีน้ำสะอาดเพื่อใช้อย่างทั่วถึงทุกครัวเรือน การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการระบบประปา และการเพิ่มศักยภาพในการบำบัดน้ำเสียที่เกิดจากการอุปโภคบริโภคและการผลิต

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank : ADB) ได้ประเมินสถานะตัวชี้วัดดัชนีความมั่นคงด้านน้ำอุปโภคบริโภคไว้ ซึ่งดัชนีความมั่นคงด้านน้ำอุปโภคบริโภคของประเทศไทยอยู่ในระดับต่ำกว่าเป้าหมาย โดยค่าเป้าหมายที่ได้จากการประเมินในปี2563 พบว่าอยู่ในระดับ 3 จากเป้าหมายของแผนแม่บทย่อยที่ตั้งไว้ที่ระดับ 3.25 และดัชนีความมั่นคงด้านน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมต่ำกว่าเป้าหมายอยู่ในระดับ 2 จากค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ที่ระดับ 2.5 โดยค่าที่ได้จากการประเมินผลการดำเนินงานในปี 2563 พบว่า สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายในปัจจุบัน จากข้อมูลการประเมินผลตัวชี้วัด Asian Development Bank (ADB) ได้ประเมินผลดัชนีความมั่นคงด้านน้ำอุปโภคบริโภคของประเทศไทย จากปี 2559 อยู่ในระดับ 3 จากเป้าหมายแผนแม่บทย่อยที่ตั้งไว้ที่ระดับ 5 มีการเข้าถึงน้ำดื่มที่ปลอดภัยและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขาภิบาลได้รับการปรับปรุงเพิ่มขึ้น เป็นระดับ 3 จากเป้าหมายแผนแม่บทย่อยที่ตั้งไว้ที่ระดับ ในปี 2563 มีการเข้าถึงน้ำดื่มที่ปลอดภัยและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขาภิบาลได้รับการปรับปรุงเพิ่มขึ้น การประเมินผลตัวชี้วัดที่ได้รับคะแนนสูงสุด คือ และในประเด็นที่ควรเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน คือ ด้านความสามารถในการจ่ายค่าน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค อยู่ในระดับ 2 รวมทั้งในด้านดัชนีความมั่นคงด้านน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย จากปี 2559 อยู่ในระดับ 2 มีส่วนร่วมนำมาตรการมาใช้เพื่อปรับปรุงน้ำคุณภาพและฟื้นฟูสุขภาพทางนิเวศของแหล่งน้ำ เป็นระดับ 2 มีการกำกับดูแลสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลางโดยมีแรงกดดันอย่างรุนแรงต่อระบบนิเวศทางน้ำ และผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ภายใต้แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี พบว่า ปี 2564 การเข้าถึงประปาชนบท อยู่ที่ร้อยละ 94 และการเข้าถึงประปาเมือง อยู่ที่ร้อยละ 100

การดำเนินการที่ผ่านมา ผลการดำเนินการเพื่อเพิ่มระดับความมั่นคงด้านน้ำอุปโภคบริโภค จากข้อมูลกรมพัฒนาชุมชนรายงาน การเข้าถึงประปาในเมือง ดำเนินการครบถ้วน ร้อยละ 100 โดยมีโครงการที่สำคัญ คือ โครงการเสริมสร้างศักยภาพในการบริหารจัดการระบบประปาหมู่บ้านให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2564) การเข้าถึงประปาชนบทอยู่ที่ร้อยละ 94 และโครงการเพิ่มศักยภาพระบบประปาหมู่บ้าน ร้อยละการเข้าถึงน้ำอุปโภคบริโภคที่ได้มาตรฐาน (เพียงพอตลอดปี) อยู่ที่ร้อยละ 90.5 ร้อยละการเข้าถึงน้ำอุปโภคบริโภคที่ได้มาตรฐาน (ผ่านมาตรฐาน) อยู่ที่ร้อยละ 98.7 และข้อมูลจากกรมควบคุมโรค อัตราจำนวนผู้เสียชีวิตจากโรคทางน้ำต่อประชากรแสนคน: 0.01 ในประเด็นการขยายเขต/เพิ่มเขตจ่ายน้ำ ซึ่งผลการดำเนินงานที่ยังคงดำเนินการไม่แล้วเสร็จ ได้แก่ การขยายและเพิ่มเขตจ่ายน้ำในกลยุทธ์การพัฒนาประปาเมือง/พื้นที่เศรษฐกิจ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย จากข้อมูลการประเมินผลการดำเนินงานของธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank) พบว่า ประเด็นท้าทายที่สำคัญ ได้แก่ ด้านการขยาย/เพิ่มเขตจ่ายน้ำประปาเมือง/พื้นที่เศรษฐกิจ (Access to Water Supply) ยังคงดำเนินการไม่แล้วเสร็จครอบคลุมพื้นที่ตามเป้าหมายที่วางไว้ 5 ปี ของ สทนช. ด้านการเข้าถึงน้ำประปาที่ได้มาตรฐาน (Access to Sanitation) ที่อยู่ระดับ 4 และด้านคุณภาพน้ำประปา (จำนวนคนป่วยจากโรคทางน้ำ/จำนวนประชากรที่ เข้าถึงน้ำสะอาด) (Healthimpacts) รวมทั้งด้านความสามารถในการจ่ายค่าน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค (Affordability) ซึ่งได้ประเมินผลการดำเนินงานอยู่ในระดับ 2

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ระดับความมั่นคงด้านน้ำอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้น ควรส่งเสริมบทบาทของหน่วยงานท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขยายเขต และเพิ่มประสิทธิภาพระบบประปาหมู่บ้าน ด้วยการสำรวจออกแบบ มาตรฐานแหล่งน้ำต้นทุน ตลอดจนเพิ่มการลงทุนในระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านการบริการน้ำและสุขาภิบาลในชุมชน เพื่อให้เกิดนวัตกรรมประหยัดน้ำ ซึ่งจะทำให้เกิดการเข้าถึงน้ำประปาที่เพียงพอและได้มาตรฐานเทียบเท่ากับมาตรฐานของชุมชนเมือง รวมทั้งดำเนินการปรับปรุงค่าน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคเหมาะสมกับความสามารถในการจ่ายของประชาชนที่เข้าถึงน้ำประปาได้

การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ

190102

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ระดับการรับมือกับภัยพิบัติด้านน้ำเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ระดับการรับมือกับภัยพิบัติด้านน้ำเพิ่มขึ้นเป็นระดับ 3

ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นภัยที่เกิดขึ้นซ้ำและสามารถคาดการณ์ได้ ซึ่งอุทกภัยเป็นภัยธรรมชาติสำคัญที่เกิดขึ้นเรื้อรัง ก่อให้เกิดความสูญเสียเป็นประจำทุกปี ทั้งต่อชีวิต ทรัพย์สิน ทรัพยากรธรรมชาติ และมูลค่าทางเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอันเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของปริมาณก๊าซเรือนกระจกในชั้นบรรยากาศ ทำให้อุณหภูมิโลกสูงขึ้น ส่งผลให้ภัยแล้งที่ประเทศไทยเผชิญอยู่ในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะมีระดับความรุนแรงและมีความถี่เพิ่มมากขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นโดย การป้องกันและการบรรเทาภัยที่ช่วยให้เกิดการจัดการภัยพิบัติด้านน้ำอย่างเป็นระบบ ด้วยการใช้ระบบการเตือนภัยที่มีความถูกต้อง และแม่นยำ การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการรับมือกับภัยพิบัติทางด้านน้ำด้วยองค์ความรู้ด้านการปรับตัว เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมที่ช่วยประหยัดน้ำ ซึ่งจะทำให้ความเสี่ยงภัยด้านน้ำลดลง และชุมชนมีความสามารถในการรับมือฟื้นตัวจากภัยพิบัติได้ ซึ่งปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนให้บรรลุเป้าหมาย ประกอบด้วย การลดความเสี่ยงภัยแล้งในพื้นที่เกษตรน้ำฝน การบรรเทาอุทกภัยเชิงพื้นที่สำคัญอย่างเป็นระบบ และการจัดทำแผนการปรับตัวและเผชิญเหตุในพื้นที่ น้ำท่วมซ้ำซาก

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) ยังอยู่ระหว่างการพัฒนาตัวชี้วัดด้านการรับมือภัยพิบัติด้านน้ำของประเทศไทย ค่าเป้าหมายของแผนแม่บทย่อยจึงได้ถูกกำหนดโดยอ้างอิงจากดัชนีการรับมือภัยพิบัติด้านน้ำของรายงาน Asian Water Development Outlook ที่จัดทำโดยธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank : ADB) (ปี 2020) พบว่า ประเทศไทยมีดัชนีความมั่นคงจากภัยพิบัติด้านน้ำอยู่ที่ระดับ 2 ซึ่งอยู่ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย (ปี 2565) ที่กำหนดให้อยู่ที่ระดับ 3 โดยการประเมินผลจะพิจารณาความสามารถในการรับมือภัยพิบัติ 3 ประเภท และประเทศไทยมีระดับคะแนนในแต่ละประเภท ดังนี้ 1) ด้านภัยแล้ง มีระดับคะแนนอยู่ที่ 2.4 2) ด้านอุทกภัย มีระดับคะแนนอยู่ที่ 1.2 และ 3) ด้านคลื่นพายุซัดฝั่ง มีระดับคะแนนอยู่ที่ 4.4 **แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีความสามารถในการรับมืออุทกภัยได้ต่ำที่สุด** ซึ่งต่ำกว่าการรับมือภัยด้านอื่นๆ มาโดยตลอด ทั้งนี้เนื่องจากในปี 2020 มีการปรับหลักเกณฑ์ประเมินผล ซึ่งใช้ค่าความความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงแทนตัวเลขประมาณในการคำนวณค่าความเสียหายที่เกิดจากภัยพิบัติ ทำให้ผลคะแนนการรับมือภัยพิบัติส่วนใหญ่ปรับเพิ่มสูงขึ้นจากปีก่อนหน้า อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศไทยมีระดับคะแนนอยู่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย

การดำเนินการที่ผ่านมา ภาครัฐได้ดำเนินการพัฒนาระบบการบริหารจัดการน้ำมาโดยตลอด โดยเฉพาะด้านการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานด้านน้ำ เพื่อบรรเทาปัญหาน้ำท่วม อาทิ การพัฒนาระบบชลประทานและการระบายน้ำในพื้นที่ชนบทและเขตชุมชนเมือง รวมถึงการก่อสร้างโครงการสำหรับบรรเทาอุทกภัยในเชิงพื้นที่อย่างเป็นระบบ โดยในช่วงปี 2561- 2565 มีการจัดทำแผนงานที่สำคัญ ดังนี้ 1) การเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ โดยปรับปรุงสิ่งกีดขวางทางน้ำ และการระบายน้ำในแม่น้ำรวม 253 แห่ง 2) การป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนเมือง ที่ให้ความสำคัญในการจัดทำระบบป้องกันภัยในชุมชนเมือง และการจัดทำผังน้ำในพื้นที่/ผังการระบายน้ำในระดับลุ่มน้ำรวม 32 แห่ง 3) การจัดการพื้นที่น้ำท่วมและพื้นที่ชะลอน้ำ เพื่อพัฒนาพื้นที่ชะลอน้ำ และเพิ่มประสิทธิภาพสถานี/อาคารสูบน้ำในช่วงเวลาเกิดภัยพิบัติด้านน้ำรวม 55 แห่ง 4) การบรรเทาอุทกภัยในเชิงพื้นที่อย่างเป็นระบบทั้งในระดับลุ่มน้ำและพื้นที่วิกฤต โดยให้ความช่วยในพื้นที่ที่ได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาน้ำท่วมไปแล้วคิดเป็นร้อยละ 25 ของพื้นที่เป้าหมายทั้งหมด และ 5) การบำรุงรักษาระบบเตือนภัยน้ำท่วม-ดินถล่ม (Early Warning) ในพื้นที่เดิมเพื่อสร้างความมั่นใจว่าระบบเตือนภัยในพื้นที่ยังสามารถทำงานได้เมื่อเกิดภัยพิบัติ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย จากการที่ประเทศไทยเผชิญปัญหาน้ำท่วมและภัยแล้งที่มีแนวโน้มรุนแรงเพิ่มมากขึ้นอยู่บ่อยครั้ง ความท้าทายที่จะต้องเร่งดำเนินการ ได้แก่ การจัดการเชิงพื้นที่เพื่อลดผลกระทบจากภัยพิบัติด้านน้ำ โดยเฉพาะในพื้นที่เกิดภัยน้ำท่วมและน้ำแล้งซ้ำซาก รวมถึงการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือความเสี่ยงที่อาจเพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระยาวโดยอาศัยการบูรณาการข้อมูล และวางแผนงานร่วมกันทั้งในระดับส่วนกลาง และในระดับพื้นที่ รวมถึงการสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรด้านการบริหารจัดการน้ำในระดับภูมิภาคให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างองค์กร เพื่อเพิ่มความสามารถในการบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

190102

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้ผลกระทบที่เกิดจากภัยพิบัติด้านน้ำในประเทศไทยลดลง การดำเนินการในระยะต่อไปของไทยจึงควรให้ความสำคัญในกิจกรรม ดังนี้ 1) การป้องกัน และลดผลกระทบจากภัยพิบัติด้านน้ำในพื้นที่สำคัญ โดยการใช้มาตรการเชิงป้องกันในพื้นที่สำคัญ และพื้นที่เกิดภัยน้ำท่วมและน้ำแล้งซ้ำซาก เช่น การวางผังเมือง การจัดสรรการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเป็นระบบและการพัฒนารูปแบบของสิ่งปลูกสร้างที่ใช้แนวคิดสถาปัตยกรรมที่สอดคล้องกับภูมิอากาศ เป็นต้น และการจัดทำแบบจำลองระดับชาติ ที่มีแผนแก้ไขปัญหา และเจ้าภาพที่ชัดเจน มาใช้ในพื้นที่สำคัญ รวมถึงการระบุพื้นที่สำคัญที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติด้านน้ำ โดยการบูรณาการข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และแผนที่เสี่ยงภัยที่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำแผนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้สามารถจัดทำแผนบริหารจัดการได้อย่างเหมาะสม 2) การพัฒนา และเพิ่มศักยภาพประชาชนและชุมชน ในการรับมือกับภัยพิบัติด้านน้ำและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยให้ความสำคัญกับการบูรณาการองค์ความรู้ด้านการจัดการภัยพิบัติด้านน้ำในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ การสนับสนุนให้ประชาชนสามารถเข้าถึง รวมทั้งแจ้งเตือนภัย และใช้ประโยชน์จากข้อมูลเตือนภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 3) การสนับสนุนมาตรการที่ไม่ใช่เชิงโครงสร้าง อาทิ การปรับปรุงกฎหมายให้มีประสิทธิภาพ และรวบรวมจัดหมวดหมู่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติทางน้ำ การจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการป้องกันเพื่อลดผลกระทบจากภัยน้ำท่วม และน้ำแล้ง

190103

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

ระดับธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการน้ำ

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ยกระดับธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการน้ำให้เป็น 80 คะแนน

ธรรมาภิบาลถือเป็นรากฐานสำคัญที่จะช่วยให้การบริหารจัดการน้ำสามารถสนองตอบความต้องการใช้น้ำของผู้ใช้น้ำทุกกลุ่มอย่างเป็นธรรม รวมถึงสนับสนุนให้เกิดการใช้ทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยองค์การเพื่อความร่วมมือ และการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organisation for Economic Co-operation and Development: OECD) ได้กำหนดให้การบริหารจัดการน้ำอย่างมีธรรมาภิบาลต้องอยู่บนหลักการพื้นฐาน 3 ประการ ได้แก่ **1) หลักประสิทธิผล** ได้แก่ การมีนโยบาย และเป้าหมายในการบริหารจัดการน้ำที่ชัดเจน โดยมีกลไกการขับเคลื่อนเพื่อสนับสนุนให้เป้าหมายที่กำหนดสัมฤทธิ์ผล **2) หลักประสิทธิภาพ** ได้แก่ การบริหารจัดการน้ำที่มุ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมด้วยต้นทุนที่ต่ำที่สุด และ **3) หลักความไว้วางใจและการมีส่วนร่วม** ได้แก่ การบริหารจัดการน้ำที่สามารถสร้างความเชื่อมั่นของสาธารณะเพื่อเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมบนพื้นฐานของประชาธิปไตยและความเป็นธรรมของสังคมโดยรวม

การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ

190103

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ในการวัดผลของการบรรลุเป้าหมายการยกระดับธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการน้ำ แผนแม่บทฯ ได้กำหนดให้ใช้ดัชนีธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการน้ำตามกรอบของ OECD ซึ่งจากการศึกษาของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติพบว่ากรอบธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการน้ำตามกรอบของ OECD มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัด SDG 6.5.1 ระดับของการดำเนินการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ ซึ่งพิจารณาจาก 4 องค์ประกอบ ได้แก่ **1) สภาวะแวดล้อมที่เอื้ออำนวย** ได้แก่ นโยบาย กฎหมาย และแผนงาน **2) กลไกเชิงสถาบันและการมีส่วนร่วม** อาทิ ศักยภาพของหน่วยงาน และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย **3) เครื่องมือบริหารจัดการ** อาทิ ระบบติดตามด้านน้ำ การควบคุมมลพิษ และการจัดการภัยพิบัติ และ 4) การเงิน ได้แก่ การลงทุนและการใช้จ่ายงบประมาณ โดยจากการวัดผลการดำเนินงานตาม SDG 6.5.1 ในปี 2563 พบว่า ประเทศไทยมีค่าคะแนนที่อยู่ 53 จากคะแนนเต็ม 100 ซึ่งถือว่ามีระดับของการดำเนินการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการอยู่ในระดับปานกลาง โดยองค์ประกอบที่ไทยมีคะแนนสูงที่สุด คือ สภาวะแวดล้อมที่เอื้ออำนวย (60 คะแนน) รองลงมา คือ กลไกเชิงสถาบันและการมีส่วนร่วม (59 คะแนน) การเงิน (50 คะแนน) และเครื่องมือการบริหารจัดการ (41 คะแนน) ตามลำดับ

Degree of Integrated Water Resources Management Implementation (1-100) in Thailand, Progress over time, by dimension

ที่มา: UN-Water

การดำเนินการที่ผ่านมา การดำเนินงานที่สำคัญของหน่วยงานของรัฐเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายการยกระดับธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการน้ำในช่วงปี 2563-2564 ได้แก่ 1) การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาลให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาทรัพยากรน้ำบาดาลของประเทศให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติภารกิจหน้าที่ได้อย่างสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน 2) การสร้างความรับรู้ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำบาดาล 3) การจัดทำร่างกฎกระทรวงกำหนดลักษณะและรายละเอียดการใช้น้ำแต่ละประเภทตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 เพื่อเป็นหลักเกณฑ์สำหรับการจัดเก็บค่าน้ำ ซึ่งจะช่วยลดข้อจำกัดของงบประมาณภาครัฐในการลงทุนด้านน้ำ และจูงใจให้ภาคส่วนต่าง ๆ ปรับปรุงวิธีการใช้น้ำให้มีประสิทธิภาพ 4) การจัดทำกฎกระทรวงองค์กรผู้ใช้น้ำ พ.ศ. 2564 ซึ่งจะเปิดโอกาสให้ผู้ใช้น้ำบริเวณใกล้เคียงกันและอยู่ในเขตลุ่มน้ำเดียวกัน รวมตัวกันจดทะเบียนก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำ และสามารถมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ของตนเอง รวมถึงรวบรวมความคิดเห็นสะท้อนผ่านคณะกรรมการลุ่มน้ำไปยังองค์กรระดับชาติ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การวัดผลการดำเนินงานตาม SDG 6.5.1 ในปี 2563 สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยยังคงมีข้อจำกัดในด้านเครื่องมือการบริหารจัดการน้ำ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการบริหารจัดการน้ำในหลากหลายมิติ ทั้งในด้านการจัดสรรน้ำที่มีประสิทธิภาพ การรักษาคุณภาพของน้ำในแหล่งน้ำ และการป้องกันภัยจากน้ำ โดยการพัฒนาเครื่องมือการบริหารจัดการน้ำที่มีคุณภาพจำเป็นต้องอาศัยทั้งองค์ความรู้ และฐานข้อมูลที่มีความครอบคลุมที่เป็นปัจจุบัน โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม รวมถึงความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อนำเครื่องมือการบริหารจัดการน้ำที่พัฒนาขึ้นไปใช้ประโยชน์อย่างเต็มประสิทธิภาพ และประสานสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ การที่ประเทศไทยมีพื้นที่หลายลุ่มน้ำที่เป็นลุ่มน้ำนานาชาติ ทำให้ต้องอาศัยความร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ของแม่น้ำระหว่างประเทศให้มีความยั่งยืน รวมถึงการลดความเสี่ยงจากอุทกภัย และภัยแล้งในพื้นที่ดังกล่าว อย่างไรก็ดี ในปัจจุบันประเทศต่าง ๆ มีการจัดทำโครงสร้างพื้นฐานในแม่น้ำเพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศที่อยู่ท้ายน้ำ โดยยังคงไม่มีกลไกที่ชัดเจนในการช่วยเหลือเยียวยาประเทศที่ได้รับผลกระทบ ในขณะเดียวกัน การแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านน้ำของประเทศต่าง ๆ ที่อยู่ภายในลุ่มน้ำเดียวกันยังคงเป็นไปอย่างจำกัด

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาเครื่องมือบริหารจัดการน้ำ อาทิ ฐานข้อมูลด้านน้ำในระดับลุ่มน้ำ และระบบการติดตามสถานการณ์น้ำ ที่หน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งจะช่วยเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ความต้องการของผู้ใช้น้ำ และความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ รวมทั้งจะเอื้อให้เกิดการดำเนินงานที่เป็นเอกภาพ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญกับการผลักดันในด้านความร่วมมือกับประเทศในภูมิภาคเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านน้ำที่ทันต่อเหตุการณ์ เพื่อให้ประเทศต่าง ๆ ที่อยู่ในลุ่มน้ำเดียวกันสามารถวางแผนรับมือกับสถานการณ์น้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนถึงการพัฒนากลไกที่เหมาะสมในการช่วยเหลือเยียวยาประเทศที่ได้รับผลกระทบอันเนื่องมาจากการดำเนินงานของประเทศอื่น

190201

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การเพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำทัดเทียมกับระดับสากล

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

ระดับความมั่นคงด้านน้ำในเขตเมืองเพิ่มมากขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ดัชนีความมั่นคงด้านน้ำในเขตเมือง (ระดับ) อยู่ในระดับ 1.5

แนวโน้มการขยายตัวและความหนาแน่นที่เพิ่มขึ้นของเมืองต่าง ๆ ทั่วประเทศ ส่งผลให้การรักษาความมั่นคงด้านน้ำในเขตเมืองมีความท้าทายมากยิ่งขึ้น โดยธนาคารพัฒนาเอเชียได้ให้คำจำกัดความของความมั่นคงด้านน้ำในเขตเมืองครอบคลุม 5 มิติ ได้แก่ 1) ความครอบคลุมของระบบประปาในเขตเมือง 2) การมีระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย 3) ความสามารถของเมืองในการรับภาระค่าใช้จ่ายด้านน้ำ 4) ความสามารถของเมืองในการรองรับน้ำท่วม และ 5) สิ่งแวดล้อมทางน้ำ

Table A5.2: Detailed Scores for Key Dimension 3 (Urban Water Security)

Economy	Water Supply	Sanitation	Affordability	Drainage	Environment	Sum	Adjusted Score	Index
Thailand	2	2	3	0.25	0.50	7.75	9.1	2

ที่มา: Asian Water Development Outlook 2020

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ตัวชี้วัดของเป้าหมายความมั่นคงด้านน้ำในเขตเมืองในแผนแม่บทฯ ถูกกำหนดขึ้นตามดัชนีความมั่นคงด้านน้ำในเขตเมืองของธนาคารพัฒนาเอเชีย โดยจากผลการประเมินของธนาคารพัฒนาเอเชียในปี 2563 พบว่าประเทศไทยมีระดับของความมั่นคงด้านน้ำในเขตเมืองอยู่ในระดับ 2 (จากคะแนนเต็ม 5) ซึ่งเป็นระดับที่ประชากรที่สามารถเข้าถึงบริการน้ำประปาและระบบบำบัดน้ำเสียยังอยู่ในสัดส่วนที่ต่ำ และมีแนวโน้มที่จะได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม และปัญหาสิ่งแวดล้อมทางน้ำในระดับที่สูง โดยมิติที่ไทยได้รับคะแนนสูงที่สุด คือ ความสามารถของเมืองในการรับภาระค่าใช้จ่ายด้านน้ำ (ได้ 3 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5) รองลงมา คือสิ่งแวดล้อมทางน้ำ (ได้ 0.5 คะแนน จากคะแนนเต็ม 1) ความครอบคลุมของระบบประปาในเขตเมือง (ได้ 2 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5) การมีระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย (ได้ 2คะแนน จากคะแนนเต็ม 5) และความสามารถในการรองรับน้ำท่วม (ได้ 0.25 คะแนน จากคะแนนเต็ม 1) ทั้งนี้ คะแนนดัชนีความมั่นคงด้านน้ำในเขตเมืองของไทยในปี 2563 ปรับตัวดีขึ้นจากในปี 2559 ซึ่งมีคะแนนอยู่ในระดับ 1 และสามารถบรรลุค่าเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ ที่กำหนดไว้ที่ระดับ 1.5 แล้ว

190201

การดำเนินการที่ผ่านมา การดำเนินงานที่สำคัญที่ช่วยส่งเสริมความมั่นคงด้านน้ำในเขตเมืองในช่วงปี 2561-2564 มีดังนี้ 1) การเพิ่มการเข้าถึงน้ำประปาในเขตเมือง โดยการขยาย/เพิ่มเขตจ่ายน้ำประปา จำนวน 570 แห่ง ครอบคลุมครัวเรือนที่ได้รับบริการจำนวน 105,729 ครัวเรือน 2) การก่อสร้างระบบป้องกันชุมชนเมืองเพื่อลดผลกระทบจากน้ำท่วม จำนวน 6 แห่ง พื้นที่ที่ได้รับการป้องกันรวม 1,375 ไร่ 3) การก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งระยะทางรวม 136 กิโลเมตร และ 4) การจัดทำผังน้ำในเขตเมืองจำนวน 15 ผังน้ำ และผังการระบายน้ำจำนวน 11 จังหวัด

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าประเทศไทยจะสามารถบรรลุเป้าหมายความมั่นคงด้านน้ำในเขตเมืองแล้ว แต่เมื่อพิจารณาการวัดผลในแต่ละมิติ พบว่ายังคงมี 1 มิติที่ยังมีสัดส่วนคะแนนต่ำกว่าค่าเป้าหมาย คือ ความสามารถในการรองรับน้ำท่วม โดยในปี 2564 มีหลายเมืองทั่วประเทศที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมอย่างรุนแรง อาทิ ขอนแก่น นครราชสีมา สุโขทัย ลพบุรี นครสวรรค์ จันทบุรี ชุมพร ดังนั้น การดำเนินงานในระยะต่อไปจึงควรมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในเมือง โดยให้ความสำคัญกับเมืองที่ประสบปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก ทั้งนี้ เพื่อแก้ไขปัญหาให้บรรลุผลสำเร็จจำเป็นต้องมีการดำเนินงานพร้อมกันในหลายส่วน ได้แก่การพัฒนาระบบป้องกันน้ำท่วมและระบบระบายน้ำของเมืองที่มีประสิทธิภาพ การจัดทำพื้นที่รับน้ำในเมือง การแก้ไขปัญหาการรุกล้ำลำน้ำ รวมถึงการแก้ไขปัญหาขยะตกค้างในเมือง ซึ่งก่อให้เกิดการอุดตันทางระบายน้ำ ตลอดจนการบังคับใช้ผังเมือง/ผังการระบายน้ำอย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ การวางแผนแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในเขตเมืองในระยะยาวจำเป็นต้องคำนึงถึงการขยายตัวของเมือง รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของฝน และระดับน้ำทะเลที่เพิ่มสูงขึ้นอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศควบคู่ไปด้วย

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อเพิ่มระดับความมั่นคงด้านน้ำในเขตเมืองต่อไปในอนาคต จำเป็นต้องอาศัยการดำเนินงานที่ครอบคลุมในทุกมิติของการพัฒนาด้านทรัพยากรน้ำในเขตเมือง โดยเฉพาะการขยายเขตการให้บริการน้ำประปา การควบคุมแหล่งกำเนิดมลพิษทางน้ำ การเพิ่มความครอบคลุมและประสิทธิภาพของระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน การจัดทำระบบป้องกันน้ำท่วมที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการบูรณาการและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชน ในการเฝ้าระวังและตรวจสอบคุณภาพน้ำและน้ำสูญเสียในระบบประปา รวมถึงการสร้างจิตสำนึกในการประหยัดน้ำและอนุรักษ์แหล่งน้ำในเขตเมือง

190202

จ.3

แผนแม่บทย่อย

ผลิตภาพของน้ำทั้งระบบเพิ่มขึ้น ในการใช้อย่างประหยัดและสร้างมูลค่าเพิ่ม
จากการใช้น้ำระดับความมั่นคง/ผลิตภาพจากการใช้น้ำ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ระดับความมั่นคงด้านน้ำเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ดัชนีความมั่นคงด้านน้ำเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ อยู่ในระดับ 4.2

น้ำเป็นวัตถุดิบสำคัญในกระบวนการผลิตทั้งในภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ การบริหารจัดการน้ำเพื่อเพิ่มระดับความมั่นคงด้านน้ำต่อการพัฒนาเศรษฐกิจจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการจัดหาปริมาณน้ำให้เพียงพอต่อภาคเศรษฐกิจทั้ง 3 ด้าน โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ ดังนี้ 1) การมีปริมาณน้ำที่เพียงพอต่อการผลิต และ 2) คุณภาพน้ำมีความเหมาะสมในการสนับสนุนกระบวนการผลิต ซึ่งมีปัจจัยหลักในการบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ การพัฒนาแหล่งน้ำต้นทุนเพื่อให้เพียงพอต่อการเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ รวมถึงการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำด้วยการนำเทคโนโลยีที่ประหยัดน้ำมาใช้ในภาคการผลิต ตลอดจนการใช้มาตรการเพื่อจัดการความต้องการใช้น้ำ

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย มิติด้านการจัดการน้ำเพื่อใช้ในด้านเศรษฐกิจเป็นมิติสำคัญที่ได้รับการประเมินดัชนีความมั่นคงจากหลายหน่วยงาน ได้แก่ 1) ธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank), 2) องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) และ 3) สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) โดยใช้กรอบแนวคิดของ Asian Water Development Outlook 2020 โดยธนาคารพัฒนาเอเชียเป็นกรอบหลัก ซึ่งมีความสอดคล้องกับตัวชี้วัด SDG 6.4.1 ที่วัดผลิตภาพการใช้น้ำ จากเป้าหมายของแผนแม่บทย่อยที่ตั้งไว้ คือ ระดับความมั่นคงด้านน้ำเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น โดยดัชนีความมั่นคงด้านน้ำเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ จะวัดระดับจากดัชนี ดังนี้ 1) ดัชนีภาคการเกษตร/ประสิทธิภาพการใช้น้ำภาคการเกษตร อยู่ในระดับ 3.7 2) ดัชนีภาคอุตสาหกรรม/ประสิทธิภาพการใช้น้ำภาคอุตสาหกรรม อยู่ในระดับ 4.7 3) ดัชนีภาคบริการ/ประสิทธิภาพการใช้น้ำภาคบริการ อยู่ในระดับ 3.0 ซึ่งสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายในปัจจุบัน จากข้อมูลการประเมินผลตัวชี้วัด Asian Development Bank (ADB) ได้ประเมินผลดัชนีความมั่นคงด้านน้ำในเขตเมืองของประเทศไทย จากปี 2559 เป็นระดับ 4 มีประสิทธิภาพในการจัดการน้ำเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ เป็นระดับ 3 ในปี 2564 มีความสามารถจัดการความมั่นคงด้านน้ำทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งจะเห็นได้ว่าสถานการณ์ดัชนีความมั่นคงด้านน้ำเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจมีระดับที่ลดลง

190202

การดำเนินการที่ผ่านมา ผลการดำเนินงานตามเป้าหมายดัชนีความมั่นคงด้านน้ำเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ ได้ดำเนินงานตามดัชนี ดังนี้ **1) ดัชนีภาคการเกษตร/ประสิทธิภาพการใช้น้ำภาคการเกษตร** ในการประเมินผลการดำเนินงานระหว่างปี 2561-2564 ได้มีการดำเนินการจัดหา และพัฒนาแหล่งน้ำสำรอง/จัดหาน้ำต้นทุน อยู่ที่ร้อยละ 17 การลดการใช้น้ำภาคเกษตร และนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ในเขตพื้นที่ชลประทาน อยู่ที่ร้อยละ 14 การอนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อตอบสนองความต้องการใช้น้ำพื้นที่เกษตรน้ำฝน อยู่ที่ร้อยละ 7 **2) ดัชนีภาคอุตสาหกรรม/ประสิทธิภาพการใช้น้ำภาคอุตสาหกรรมและดัชนีภาคบริการ/ประสิทธิภาพการใช้น้ำภาคบริการ** ได้ดำเนินการพัฒนาระบบประปาเมืองหลัก/พื้นที่เศรษฐกิจ/แหล่งท่องเที่ยว จำนวน 2 แห่ง (4,800 ครัวเรือน) จากเป้า 55 แห่ง (789,980 ครัวเรือน) แล้ว

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ประเด็นท้าทายในการเพิ่มระดับดัชนีความมั่นคงด้านน้ำเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจให้เพิ่มขึ้น สถานการณ์บรรลุเป้าหมายปัจจุบัน การประเมินผลของ ADB ในปี 2564 ระดับดัชนีความมั่นคงด้านน้ำเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยมีระดับลดลงจากปี 2559 ประเด็นท้าทายได้มุ่งเน้นไปที่ 1) การเพิ่มการใช้น้ำภาคเกษตรกรรม ซึ่งควรจัดลำดับความสำคัญโดยพิจารณาความจำเป็นของแต่ละพื้นที่ และแผนหลักการลดการใช้น้ำในพื้นที่ชลประทาน ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับมูลค่าเพิ่มของผลผลิตที่มีการใช้น้ำ เพื่อให้ผลิตภาพการใช้น้ำเพิ่มขึ้น 2) การเพิ่มการใช้น้ำภาคอุตสาหกรรม ที่ควรเร่งรัดนำผลการศึกษาวิจัยในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ นำร่องให้มีข้อสรุปการดำเนินการในพื้นที่อื่นๆ ต่อไปซึ่งจะต้องสอดคล้องกับมูลค่าเพิ่มของผลผลิตที่มีการใช้น้ำ เพื่อให้ผลิตภาพการใช้น้ำเพิ่มขึ้น 3) การเพิ่มการใช้น้ำภาคบริการ เพื่อรองรับการเติบโตทางการท่องเที่ยว 4) พัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำ/อาคารบังคับน้ำ/ระบบส่งน้ำใหม่ (ภาคเกษตรและอุตสาหกรรม) เพื่อรองรับอุปสงค์จากการใช้น้ำในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินงานเพื่อเพิ่มระดับดัชนีความมั่นคงด้านน้ำเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ควรส่งเสริมการดำเนินงาน ดังนี้ 1) ส่งเสริมระบบการจัดสรรน้ำที่มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ ของภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจสูง เพื่อเพิ่มผลิตภาพการใช้น้ำให้เพิ่มขึ้น 2) ส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมในกิจกรรมด้านน้ำ 3) พัฒนาพื้นที่เก็บกักน้ำระบบชลประทานให้เต็มศักยภาพ และระบบน้ำประปาให้มีความมั่นคงในการจัดหาน้ำมีการจัดการความเสี่ยงจากการผลิตและการจ่าย ที่สามารถจ่ายได้ในปริมาณและคุณภาพที่เพียงพอเพื่อตอบสนองความต้องการ 4) มีการจัดการที่มีประสิทธิภาพจากอ่างเก็บน้ำที่มีอยู่รวมถึงน้ำใต้ดิน พื้นที่ชุ่มน้ำและดูแลสิ่งแวดล้อม รวมถึงการพัฒนา และการจัดการระบบทรัพยากรน้ำเพื่อสนับสนุนภาคเศรษฐกิจ

190203

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การเพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำทัดเทียมกับระดับสากล

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ผลิตภาพจากการใช้น้ำเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

เพิ่ม 3 เท่าจากค่าเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2561

ในแต่ละปี ภาครัฐจำเป็นต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมากในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางด้านน้ำ ทั้งแหล่งเก็บกักน้ำ และระบบส่งน้ำ เพื่อให้สามารถนำน้ำมาสนับสนุนให้กับภาคการผลิตต่าง ๆ ได้อย่างเพียงพอกับความต้องการ ในขณะเดียวกัน ยังจำเป็นต้องมีการจัดทำระบบบำบัดน้ำเสียเพื่อรองรับน้ำทิ้งที่มาจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และบำบัด เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้น การนำน้ำมาใช้เป็นปัจจัยการผลิตทั้งในภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ จึงมีต้นทุนแฝงที่สูงมาก และเพื่อสนับสนุนให้การใช้น้ำในภาคการผลิตต่าง ๆ มีความคุ้มค่ากับต้นทุนแฝงที่เกิดขึ้น ภาครัฐจึงจำเป็นต้องสนับสนุน และจูงใจให้ภาคการผลิตต่าง ๆ ปรับปรุงรูปแบบและวิธีการใช้น้ำ เพื่อให้น้ำที่จัดหามาได้นั้นสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ตัวชี้วัดสำหรับผลิตภาพจากการใช้น้ำ ได้แก่ มูลค่าทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการใช้น้ำปริมาณ 1 ลบ.ม. ซึ่งเชื่อมโยงกับตัวชี้วัด SDG 6.4.1 ที่มีการเปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพการใช้น้ำตามช่วงเวลา (Water-use efficiency) โดยคำนวณมาจากมูลค่าเพิ่มของภาคการผลิต 3 ภาคการผลิตหลัก (เกษตร อุตสาหกรรม และบริการ) ต่อปริมาณการใช้น้ำรายภาคการผลิต ซึ่งการวัดผลในปี 2562 พบว่าประเทศไทยมีประสิทธิภาพการใช้น้ำในภาพรวมอยู่ที่ 7.49 ดอลลาร์สหรัฐต่อ ลบ.ม. เพิ่มขึ้นจากปี 2561 ซึ่งมีประสิทธิภาพการใช้น้ำในภาพรวมอยู่ที่ 7.16 ดอลลาร์สหรัฐต่อ ลบ.ม. โดยภาคอุตสาหกรรมเป็นภาคการผลิตที่มีประสิทธิภาพการใช้น้ำเพิ่มขึ้นสูงที่สุด จาก 27.66 ดอลลาร์สหรัฐต่อ ลบ.ม. ในปี 2562 เป็น 31.12 ดอลลาร์สหรัฐในปี 2562 ในขณะที่ภาคเกษตรมีประสิทธิภาพการใช้น้ำเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยในช่วงเวลาเดียวกัน จาก 0.32 ดอลลาร์สหรัฐต่อ ลบ.ม. เป็น 0.33 ดอลลาร์สหรัฐต่อ ลบ.ม. ในขณะที่ภาคบริการมีประสิทธิภาพการใช้น้ำลดลงจาก 28.66 ดอลลาร์สหรัฐต่อ ลบ.ม. เป็น 27.93 ดอลลาร์สหรัฐ ต่อ ลบ.ม. ทั้งนี้ หากเทียบเคียงตัวเลขดังกล่าวกับค่าเป้าหมายของแผนแม่บทฯ ที่กำหนดให้ผลิตภาพการใช้น้ำเพิ่มขึ้น 3 เท่าในช่วงปี 2561-2565 พบว่าการที่จะบรรลุค่าเป้าหมายตามที่แผนแม่บทฯ กำหนดไว้ เป็นสิ่งที่มีความท้าทายเป็นอย่างยิ่ง ในขณะเดียวกันประสิทธิภาพการใช้น้ำโดยรวมของไทยยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลกที่ 19 ดอลลาร์สหรัฐต่อ ลบ.ม. อยู่ค่อนข้างมาก สะท้อนให้เห็นว่าในระยะต่อไป หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องเร่งดำเนินการเพื่อสนับสนุนให้ภาคการผลิตต่าง ๆ มีประสิทธิภาพการใช้น้ำที่เพิ่มขึ้น

190203

การดำเนินการที่ผ่านมา การดำเนินงานที่สำคัญในช่วงปี 2563-2564 ที่ช่วยส่งเสริมให้ผลิตภาพการใช้น้ำเพิ่มสูงขึ้น ได้แก่ 1) การเพิ่มพื้นที่ในการดำเนินการต้นแบบและขยายไปในพื้นที่พัฒนาแหล่งน้ำ และระบบส่งน้ำ โดยในปัจจุบันได้มีการดำเนินการโครงการบริหารจัดการน้ำพัฒนาแหล่งน้ำ และเพิ่มพื้นที่ชลประทาน โดยมีจุดประสงค์พัฒนาแหล่งน้ำ โดยส่งน้ำให้ครอบคลุมทั้ง 77 จังหวัด 2) การปรับปรุงเส้นท่อประปาที่ชำรุด และเสื่อมสภาพในหลายพื้นที่ของการประปาส่วนภูมิภาค เพื่อลดปริมาณน้ำสูญเสียในระบบจ่ายน้ำ 3) การพัฒนาระบบการนำน้ำเสียกลับมาหมุนเวียนใช้ใหม่ในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมหลายแห่ง อาทิ นิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ สวนอุตสาหกรรมสหพัฒน์ นิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง รวมถึงการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียพร้อมระบบการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ในโครงการพัฒนาสนามบิน และเมืองการบินภาคตะวันออก ซึ่งจะช่วยให้การใช้น้ำในภาคอุตสาหกรรม และบริการมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้เพิ่มมากขึ้น 4) การเผยแพร่นวัตกรรมที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในภาคเกษตร ของศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC) ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่สามารถควบคุมการให้น้ำแบบอัตโนมัติผ่านการตรวจวัดอุณหภูมิ และความชื้นในดิน ซึ่งจะช่วยลดโอกาสของการให้น้ำที่เกินกว่าความต้องการของพืช

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการเพิ่มผลิตภาพการใช้น้ำยังมีอุปสรรคที่สำคัญหลายประการ ดังนี้ 1) การขาดกลไกในการบริหารจัดการความต้องการใช้น้ำที่เป็นรูปธรรมโดยเฉพาะการจัดเก็บค่าน้ำที่เหมาะสมในภาคเกษตรซึ่งเป็นผู้ใช้น้ำรายใหญ่ที่สุด ทำให้ผู้ใช้น้ำขาดแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการใช้น้ำให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น 2) การขาดระบบจัดการน้ำทิ้งและบำบัดน้ำเสียที่มีความครอบคลุม มีประสิทธิภาพ และเอื้อให้สามารถนำน้ำเสียกลับมาหมุนเวียนใช้ใหม่ นอกจากนี้ การนำน้ำเสียกลับมาหมุนเวียนใช้ใหม่ยังขาดการยอมรับจากผู้ใช้น้ำ เนื่องจากเกรงว่าน้ำรีไซเคิลจะมีปัญหาการปนเปื้อน 3) พื้นที่เกษตรของไทยจำนวนมากมีการปลูกพืชที่ใช้ปริมาณน้ำมาก แต่มีมีมูลค่าเพิ่มต่ำ รวมถึงขาดการใช้เครื่องมืออุปกรณ์เพื่อบริหารจัดการการใช้น้ำในฟาร์มให้มีประสิทธิภาพ

190203

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การบรรลุเป้าหมายการเพิ่มผลิตภาพการใช้น้ำจำเป็นต้องส่งเสริมให้เกิดการใช้น้ำตามหลักการ 3R (Reduce Reuse Recycle) อย่างกว้างขวางทั้งในภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ ผ่านการสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ช่วยประหยัดน้ำ การพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความต้องการใช้น้ำ อาทิ กฎหมายการจัดเก็บค่าน้ำ และการขออนุญาตใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ การสนับสนุนให้เกิดการนำน้ำเสียกลับมาหมุนเวียนใช้ใหม่ และการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการประหยัดน้ำ อย่างไรก็ดี เนื่องจากภาคเกษตรเป็นภาคการผลิตที่มีสัดส่วนการใช้น้ำสูงที่สุด แต่ยังมีผลิตภาพการใช้น้ำที่ต่ำกว่าเกณฑ์ โดยการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายจึงควรมุ่งเน้นการเพิ่มผลิตภาพการใช้น้ำในภาคเกษตรเป็นสำคัญ นอกเหนือจากการใช้น้ำตามหลัก 3R ตามที่กล่าวถึงข้างต้น การเพิ่มผลิตภาพการใช้น้ำในภาคเกษตรยังจำเป็นที่จะต้องต้องสนับสนุนเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำการเกษตรควบคู่ไปด้วย โดยการจูงใจให้เกษตรปรับเปลี่ยนจากการปลูกพืชที่ใช้น้ำมากแต่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มต่ำ ไปสู่การปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อยแต่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น ตัวอย่างเช่น การสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการปลูกข้าวในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมเป็นพืชชนิดอื่นที่มีมูลค่าเพิ่มสูงกว่า และการปรับลดรอบการทำนาและเปลี่ยนมาปลูกพืชชนิดอื่นในฤดูแล้ง เป็นต้น

190301

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

แม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศมีระบบนิเวศและทัศนียภาพที่ดี ที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

สัดส่วนลำคลองสายหลักในเขตกรุงเทพมหานครได้รับการฟื้นฟู ร้อยละ 50 ของพื้นที่เป้าหมายและสัดส่วนลำน้ำสายหลักใน 25 ลุ่มน้ำได้รับการฟื้นฟูร้อยละ 20

การอนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำ ลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศ โดยมุ่งเน้นการพิสูจน์แนวเขตและป้องกันการลุกล้ำ แม่น้ำ แหล่งน้ำธรรมชาติ ควบคู่ไปกับการส่งเสริมกลไกการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการวางแผนการอนุรักษ์ ฟื้นฟูแหล่งน้ำบนพื้นฐานของการรักษาสมดุลนิเวศ พัฒนาโครงข่ายการสัญจรทางน้ำ ที่สะดวก ปลอดภัย ประหยัด และมีประสิทธิภาพ โดยส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชน องค์กรเอกชน ให้มีความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักต่อคุณค่า และความสำคัญของแม่น้ำ คู คลอง โดยมุ่งเน้นการพิสูจน์แนวเขตลำน้ำสาธารณะการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ ซึ่งมีปัจจัยหลักที่ต้องดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ การจัดการและแก้ไขปัญหาการรุกล้ำแนวเขตแม่น้ำ ลำคลอง และแหล่งน้ำธรรมชาติด้วยการตรวจสอบพิสูจน์สิทธิ พัฒนาเทคโนโลยีการสำรวจ จัดทำทะเบียนและฐานข้อมูลด้านแหล่งน้ำของประเทศ การอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำในทุกมิติ เช่น ด้านการระบายน้ำ ความสามารถในการเก็บกักน้ำและคุณภาพน้ำ เป็นต้น รวมถึงควรดำเนินการบังคับใช้กฎหมายต่าง ๆ อย่างจริงจัง เร่งจัดทำแผนหลักที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ฟื้นฟู แม่น้ำ ลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติ

การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ

190301

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันกำหนด ปัจจุบันตัวชี้วัด และตัวชี้วัดเทียบเคียงนั้นยังอยู่ในระหว่างการดำเนินการ เนื่องจากโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบนั้นเป็นการดำเนินการระยะยาว และยังไม่เสร็จสิ้น พื้นที่ลำคลองสายหลักที่ได้รับการฟื้นฟูในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร และกำหนดเป้าหมายจำนวน 227 คลอง ในช่วง ปี 2561-2565 ปัจจุบันในปี 2564 ได้ดำเนินการมีผลความสำเร็จร้อยละ 100 อีกทั้งยังมีกิจกรรมการอนุรักษ์ฟื้นฟู และพัฒนาแม่น้ำ ลำคลอง และแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น ด้านการระบายน้ำ กักเก็บน้ำ การจัดการคุณภาพน้ำ กำจัดขยะวัชพืช สิ่งกีดขวางทางน้ำ ปรับปรุงภูมิทัศน์ แนวคลองสำคัญ ได้แก่ 1) คลองเปรมประชากร 2) คลองแสนแสบ 3) คลองผดุงกรุงเกษม 4) คลองหลอดวัดราชนัดดา 5) คลองหลอดวัดราชบพิตร 6) คลองรอบกรุง หรือคลองบางลำพู 7) คลองโอ่งอ่าง เป็นต้น นอกจากนี้สัดส่วนพื้นที่ลำน้ำที่ได้รับการฟื้นฟู (ลำน้ำสายหลักใน 25 ลุ่มน้ำ) กำหนดเป้าหมายในช่วง ปี 2561-2565 ความสำเร็จร้อยละ 20 นั้นยังไม่มีการรายงานผลความสำเร็จอย่างเป็นทางการ

การดำเนินการที่ผ่านมา กรุงเทพมหานครได้ปรับภูมิทัศน์ รวมทั้งแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของคลองในพื้นที่ ประกอบด้วย 1) คลองบางลำพู 2) คลองคูเมืองเดิม 3) คลองรอบกรุง 4) คลองผดุงกรุงเกษม และ 5) คลองแสนแสบ มาอย่างต่อเนื่อง โดยบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน และประชาชนในพื้นที่ เพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์คูคลอง ให้มีความสะอาด สวยงาม และปลอดภัย เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาแหล่งน้ำให้สวยงาม สะอาดอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและแนวทางการอนุรักษ์อีกทั้งส่งเสริมอัตลักษณ์ของชุมชน โดยมีการทำความสะอาดคูคลองรวมถึงทางเท้าตลอดแนวคลอง ในกรุงเทพฯ จำนวน 39 คลอง ดำเนินการเก็บขยะและกำจัดวัชพืช เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ รวมถึงได้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคเอกชน และสถานประกอบการที่อยู่ริมคลอง ตลอดจนรณรงค์ประชาสัมพันธ์และขอความร่วมมือประชาชนในพื้นที่ไม่ให้ทิ้งขยะและของเสียลงแม่น้ำคูคลอง รวมทั้งให้ความรู้แก่ประชาชนในการคัดแยกขยะนอกจากนี้หน่วยงานยังได้ดำเนินการ เช่น การฟื้นฟูลำน้ำในพื้นที่อื่น ๆ ที่นอกเหนือจากเขตกรุงเทพมหานครโดยการขุดลอกเพื่อรักษาสภาพลำน้ำตามธรรมชาติ และเพิ่มพื้นที่หน้าตัดในการระบายน้ำธรรมชาติ มีการก่อสร้างเขื่อนป้องกันการกัดเซาะตลิ่งของแม่น้ำ การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเกษตร รวมถึงการบำรุงรักษาแหล่งน้ำต่าง ๆ ทั่วประเทศ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การฟื้นฟูแม่น้ำลำคลอง และลำน้ำธรรมชาติทั่วประเทศเป็นประเด็นที่หน่วยงานให้ความสำคัญ และมีการดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามการจะบรรลุค่าเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม จำเป็นต้องอาศัยการประเมินจากข้อมูลที่ได้รับการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ เห็นได้จากตัวอย่างความสำเร็จในพื้นที่กรุงเทพมหานครที่ดำเนินการอนุรักษ์ และฟื้นฟูลำคลองสายหลัก โดยบรรลุเป้าหมายได้เป็นสัดส่วน ร้อยละ 100 จากการประเมินด้วยชุดข้อมูลที่มีคุณภาพ ทั้งนี้การดำเนินการฟื้นฟู และพัฒนาพื้นที่เป้าหมาย รวมถึงลำน้ำสายหลักในอีก 25 ลุ่มน้ำ ยังไม่ได้รับการประเมิน และจัดทำข้อมูลอย่างเป็นระบบ เนื่องจากความซับซ้อนของพื้นที่ ทั้งนี้จึงเป็นความท้าทายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเร่งดำเนินการขยายผลความสำเร็จดังตัวอย่างพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพื่อให้สามารถรายงานผลความสำเร็จอย่างเป็นทางการ และสามารถบรรลุค่าเป้าหมายได้อย่างมีนัยสำคัญ ควรให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ในการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายต่างๆ อย่างจริงจัง ความท้าทายที่สำคัญ คือ แผนหลักที่เกี่ยวข้องกันการอนุรักษ์ฟื้นฟู แม่น้ำ ลำคลอง และแหล่งน้ำธรรมชาติ นั้นยังอยู่ในกระบวนการจัดทำ ทั้งนี้ นิยาม ขอบเขตและเกณฑ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องนั้นยังไม่มีความชัดเจน ตัวชี้วัดบางตัวนั้นอยู่ในระหว่างการปรับปรุง จึงมีผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ควรเร่งรัดการจัดทำแผนการอนุรักษ์ฟื้นฟู แม่น้ำ ลำคลอง และแหล่งน้ำธรรมชาติให้เป็นระบบ เพื่อให้ง่ายต่อการประเมินผล พร้อมทั้งมีการประเมิน และจัดทำทะเบียนและฐานข้อมูลด้านแหล่งน้ำของประเทศให้ครอบคลุมในเชิงลำน้ำสายหลักอย่างสม่ำเสมอสำหรับการอนุรักษ์และการจัดการแหล่งน้ำต่างๆ รวมถึงการกำหนดนิยาม และขอบเขต/เกณฑ์การวัดการอนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำลำคลอง และแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่นเกณฑ์การจัดการแก้ไขปัญหา และป้องกันการรุกล้ำแนวเขตแม่น้ำลำคลอง และแหล่งน้ำธรรมชาติ เกณฑ์การอนุรักษ์ฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติในทุกมิติ ตลอดจนจัดทำข้อกำหนด ในการออกแบบทั้งเชิงภูมิสถาปัตยกรรมและวิศวกรรมให้ชัดเจนขึ้น เพื่อสามารถนำไปประเมินความก้าวหน้า ในการฟื้นฟู แม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติต่อไป เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมาย แม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศมีระบบนิเวศและทัศนียภาพที่ดี เป็นไปอย่างมีคุณภาพและมาตรฐานได้อย่างเป็นรูปธรรม

20 การบริหารประชาชน และประสิทธิภาพภาครัฐ

"ภาครัฐทันสมัย มีประสิทธิภาพ บริการประชาชนสะดวก รวดเร็ว
โปร่งใส บุคลากรภาครัฐมีความเป็นมืออาชีพ
มุ่งพัฒนาภายใต้หลักการ ภาครัฐของประชาชน
เพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม"

จ.1

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (20) การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของภาครัฐและการให้บริการประชาชน ปรับสมดุลระบบบริหารจัดการภาครัฐ และพัฒนาระบบบุคลากรอันเป็นพื้นฐานสนับสนุนการพัฒนาด้านอื่น ๆ ที่สำคัญ ภายใต้หลักการ “ภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” ให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและภาคส่วนอื่น ๆ ได้อย่างตรงจุด โปร่งใส มีคุณภาพและมาตรฐานเทียบเท่าสากล รวดเร็ว ตลอดจนสนับสนุนการพัฒนาที่ครอบคลุมในทุกมิติ ตั้งแต่เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยมี 2 เป้าหมายระดับประเด็น ได้แก่ **(1) บริการของภาครัฐมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ และ (2) ภาครัฐมีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ ด้วยการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้** ทั้งนี้ แผนแม่บทประเด็นดังกล่าวเกี่ยวข้องโดยตรงกับประเด็น**ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ**

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

200001 บริการของภาครัฐมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ

จ.2

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ระดับความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการของภาครัฐ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85

พิจารณาจากระดับความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการของภาครัฐ ในปี 2563 จากผลการสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ โดยรวบรวมจากผลสำรวจหน่วยงานผู้ให้บริการทั่วประเทศ พบว่า มีความพึงพอใจของประชาชนต่อบริการของหน่วยงานรัฐอยู่ที่ระดับร้อยละ 84.81 เพิ่มขึ้นจากเดิมที่ 84.75 ซึ่งใกล้เคียงกับค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565 (ร้อยละ 85) โดยจำแนกเป็นความพึงพอใจในด้านเจ้าหน้าที่บริการร้อยละ 82.2 สะท้อนให้เห็นถึงความพร้อมของเจ้าหน้าที่ในการให้บริการภาครัฐ ที่สามารถสื่อสารและสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนที่รับบริการได้อย่าง

ความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการของรภาครัฐ ในปี 2563

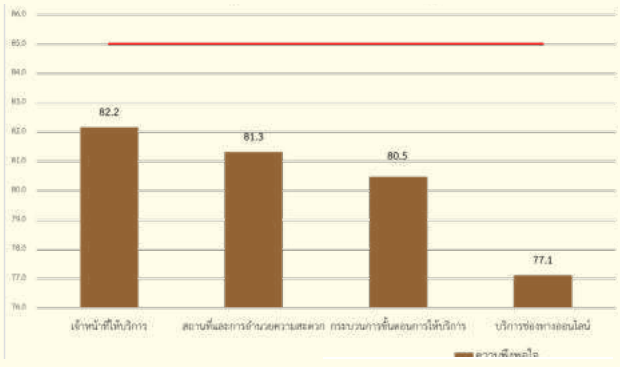

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

ทันทีทันใด และแสดงออกซึ่งความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ทำให้ประชาชนเกิดความมั่นใจในการให้บริการ ความพึงพอใจด้านสถานที่และการอำนวยความสะดวก ร้อยละ 81.23 สะท้อนให้เห็นถึงความพร้อมของสถานที่ในการให้บริการและการอำนวยความสะดวกให้ประชาชนในการเข้าใช้บริการ ทำให้ประชนชนได้รับความสะดวก รวดเร็ว คล่องตัว ในการเข้ารับบริการ ความพึงพอใจด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ร้อยละ 80.5 และความพึงพอใจด้านบริการช่องทางออนไลน์ ร้อยละ 77.1 สะท้อนให้เห็นถึงการเพิ่มสมรรถนะของภาครัฐในการดำเนินการยกระดับการให้บริการประชาชนโดยพัฒนาช่องทางการรับบริการที่รวดเร็วและง่ายขึ้น ทั้งช่องทางในการใช้บริการ แบบปกติ และแบบออนไลน์ โดยเฉพาะในสถานการณ์การระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้ภาครัฐปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานการให้บริการให้สอดคล้องกับชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) มีการพัฒนาการให้บริการในรูปแบบดิจิทัลที่สะดวกและตอบสนองต่อประชาชนมากขึ้น แต่สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายคงอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย

200002 ภาครัฐมีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพด้วยการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้

จ.2

ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ประเทศไทยต้องอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีการพัฒนาด้านรัฐบาลดิจิทัลสูงสุด 60 อันดับแรกในดัชนีรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ในการจัดลำดับขององค์กรสหประชาชาติ

สามารถประเมินได้จากดัชนีรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ในการจัดลำดับขององค์กรสหประชาชาติ ปี 2563 (United Nations E-Government Survey: E-government Develop Index (EGDI) 2020) ซึ่งจัดทำทุก ๆ 2 ปี พิจารณาจากผลการจัดอันดับในปี 2563 พบว่า **ประเทศไทยได้รับการจัดให้อยู่ในอันดับที่ 57 จาก 193 ประเทศทั่วโลก ดีขึ้น 16 อันดับ จากปี 2561** โดยในปี 2563 ประเทศไทยได้รับคะแนนประเมิน 0.7565 คะแนน เพิ่มขึ้น 0.1022 คะแนน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.6 จากปี 2561 ซึ่งสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของโลกในปี 2563 ที่ 0.5988 คะแนน อย่างไรก็ตามการดำเนินการในปี 2564 สามารถพิจารณาเพิ่มเติมได้จากผลการสำรวจระดับความพร้อมรัฐบาลดิจิทัลหน่วยงานภาครัฐ ประจำปี 2564 (Digital Government Readiness Framework 2021) โดยสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (DGA: Digital Government Development Agency) จากการสำรวจหน่วยงานภาครัฐกว่า 1,922 หน่วยงาน มีหน่วยงานที่ให้ความร่วมมือทั้งสิ้น 1,852 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 96.36 โดยวัดระดับความพร้อมรัฐบาลจากตัวชี้วัด 6 มิติ ดังนี้ มิติที่ 1 นโยบายและแนวปฏิบัติ (Pillar 1: Policies and Practices) มิติที่ 2 ความสามารถทางดิจิทัล (Pillar 2: Digital Capability) มิติที่ 3 บริการสาธารณะ (Pillar 3: Public Service) มิติที่ 4 การบริหารจัดการภายใน (Pillar 4: Smart Back Office) มิติที่ 5 โครงสร้างพื้นฐานมีประสิทธิภาพและปลอดภัย (Pillar 5: Secure and Efficient Infrastructure) และ มิติที่ 6 แนวปฏิบัติด้านเทคโนโลยีและดิจิทัล (Pillar 6: Digital Technology Practices) และมีการสรุปภาพรวมของทั้ง 6 มิติ สามารถแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ ระดับ 1 เริ่มต้น: แนวปฏิบัติมาตรฐานใหม่ (Level 1 Initial: New standard practice) ระดับ 2

กำลังพัฒนา: ทั่วไป (Level 2: Developing: General) ระดับ 3 มีแนวทางชัดเจน: ทันสมัย (Level 3 Defined: Up-to-date) ระดับ 4 มั่นคง: เทคโนโลยีชั้นนำ (Level 4: Managed: Leading-tech) และระดับ 5 เพิ่มประสิทธิภาพ: เทคโนโลยีแห่งอนาคต (Level 5: Optimizing: Future-tech) พบว่า มีหน่วยงานที่อยู่ในระดับ 1 จำนวน 91 หน่วยงานคิดเป็นร้อยละ 4.92 หน่วยงานที่อยู่ในระดับ 2 คิดจำนวน 1,109 หน่วยงานคิดเป็นร้อยละ 59.95 หน่วยงานที่อยู่ในระดับ 3 จำนวน 630 หน่วยงานคิดเป็นร้อยละ 34.05 หน่วยงานที่อยู่ในระดับ 4 จำนวน 20 หน่วยงานคิดเป็นร้อยละ 1.08 และไม่มีหน่วยงานใดอยู่ในระดับ 5 โดยในปี 2564 มีสัดส่วนหน่วยงานที่อยู่ในระดับ 2 คิดเป็น ร้อยละ 59.95 ลดลงจากจากร้อยละ 78.09 ในปี 2563 สัดส่วนหน่วยงานที่อยู่ในระดับ 3 คิดเป็น ร้อยละ 34.05 เพิ่มขึ้นจากจากร้อยละ 17.29 ในปี 2563 ซึ่งสัดส่วนหน่วยงานที่อยู่ในระดับ 2 ขึ้นไป คิดเป็น ร้อยละ 95.08 เพิ่มขึ้น ร้อยละ 3.28 จากร้อยละ 91.80 ในปี 2563 ซึ่งภาพรวมหน่วยงานได้มีการเลื่อนระดับที่ดีขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงการปรับตัวในทางที่ดีขึ้นของภาครัฐที่มีความพร้อมในการพัฒนาไปสู่รัฐบาลดิจิทัล หน่วยงานมีความเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญของข้อมูล จากผลสำรวจที่มิติด้านโครงสร้างพื้นฐานมีประสิทธิภาพและปลอดภัยมีการเลื่อนระดับเพิ่มขึ้นสูงสุดเป็นผลจากการที่หน่วยงานได้มีการเพิ่มมาตรการในจัดการข้อมูล อาทิ การตรวจสอบแก้ไขข้อมูล (Data Cleansing) ก่อนการจัดเก็บ อัพเดทข้อมูลในฐานข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน มีการจัดทำคลังข้อมูล (Data Warehouse) หรือ ทะเลสาบข้อมูล (Data Lake) ส่งผลให้ภาครัฐบรรลุเป้าหมายในการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ตามเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐในระยะแรก จากการพิจารณาการจัดอันดับรัฐบาลดิจิทัลฯ ปี 2563 และผลการสำรวจระดับความพร้อมรัฐบาลดิจิทัลฯ ปี 2564 แสดงถึงการ**บรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐในระยะที่หนึ่ง ซึ่งได้กำหนดให้ประเทศไทยต้องอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีการพัฒนาด้านรัฐบาลดิจิทัลสูงสุด 60 อันดับแรก ภายในปี 2565**

ปี / มิติ	ปี 2564				ปี 2563			
ระดับ	สูงมาก	สูง	กลาง	ต่ำ	สูงมาก	สูง	กลาง	ต่ำ
ภาพรวม	7.95%⬆	34.74%⬆	47.78%⬇	9.54%⬇	5.20%	29.02%	55.12%	10.65%
1 นโยบายและแนวปฏิบัติ (Policies and practices)	8.37%⬆	39.68%⬆	38.01%⬇	13.94%⬇	4.55%	19.61%	50.85%	25%
2 ความสามารถทางดิจิทัล (Digital Capability)	4.97%⬆	21.56%⬇	58.97%⬆	14.48%⬆	4.06%	31.37%	54.04%	10.51%
3 บริการสาธารณะ (Public Service)	18.43%⬆	31.84%⬆	44%⬇	5.74%⬇	8.73%	15.02%	69.25%	6.98%
4 การบริหารจัดการภายในอัจฉริยะ (Smart Back Office)	13.51%⬆	39.19%⬆	40.16%⬇	7.14%⬇	6.77%	31.77%	48.84%	12.60%
5 โครงสร้างพื้นฐานมีประสิทธิภาพและปลอดภัย (Secure and Efficient Infrastructure)	36.21%⬆	45.67%⬇	16.11%⬇	2%⬇	14.47%	46.71%	33.4%	5.41%
6 แนวปฏิบัติด้านเทคโนโลยีและดิจิทัล (Digital Technology Practices)	2.86%⬆	6.05%⬆	8.97%⬇	82.11%⬆	2.77%	5.31%	16.57%	75.34%

หมายเหตุ ⬇ คือสัดส่วนลดลงเมื่อเทียบกับปี 2563 ⬆ คือสัดส่วนเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2564

การดำเนินการเพื่อการบรรลุเป้าหมายประเด็น (1) บริการของภาครัฐมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ มีประเด็นท้าทายที่จำเป็นต้องเร่งแก้ไข อาทิ การพัฒนากำลังคนทุกภาคส่วนให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล พัฒนาองค์ความรู้ทั้งในด้านวิชาการและด้านเทคนิค ให้มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างชาญฉลาด สร้างสรรค์และเหมาะสม ในการให้บริการประชาชน ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างคุณค่าการให้บริการได้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกและความต้องการของประชาชนในประเทศ สำหรับประเด็น (2) ภาครัฐมีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ ด้วยการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ ที่ได้มีการบรรลุเป้าหมายภายในปี 2565 แล้วนั้น ทั้งนี้ เพื่อให้ประเทศไทยก้าวไปสู่การพัฒนาดิจิทัลในระดับที่สูงขึ้นในห้วงระยะเวลาต่อไปในปี 2566 - 2570 ภาครัฐไทยต้องตระหนักถึงภารกิจด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐที่ยังคงต้องเร่งดำเนินการให้สำเร็จลุล่วง อันเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเปลี่ยนผ่านไปสู่รัฐบาลดิจิทัลอย่างแท้จริง การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานรัฐแบบเบ็ดเสร็จ ที่ต้องควบคู่ไปกับการให้ความสำคัญถึงประเด็นด้านความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ ความเป็นส่วนตัวของข้อมูล เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและภาคธุรกิจ ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงในยุคการดำเนินชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ส่งผลให้

ประชาชนเข้าถึงงานบริการของภาครัฐยากขึ้น ซึ่งทุกหน่วยงานของรัฐจำเป็นต้องมีการยกระดับหน่วยงานในการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน โดยปัจจัยที่สำคัญในการปรับเปลี่ยนภาครัฐไปสู่รัฐบาลดิจิทัล คือ การปรับเปลี่ยนทัศนคติตั้งแต่ผู้บริหารไปจนถึงผู้ปฏิบัติงานให้ตระหนักถึงความสำคัญของการปรับเปลี่ยนงานบริการให้เป็นรูปแบบดิจิทัลได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

แผนแม่บทฯ ประเด็น (20) การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ

ประกอบด้วย 6 เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย โดยมีสถานะการบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1) กับเป้าหมายระดับประเด็น (Y2)

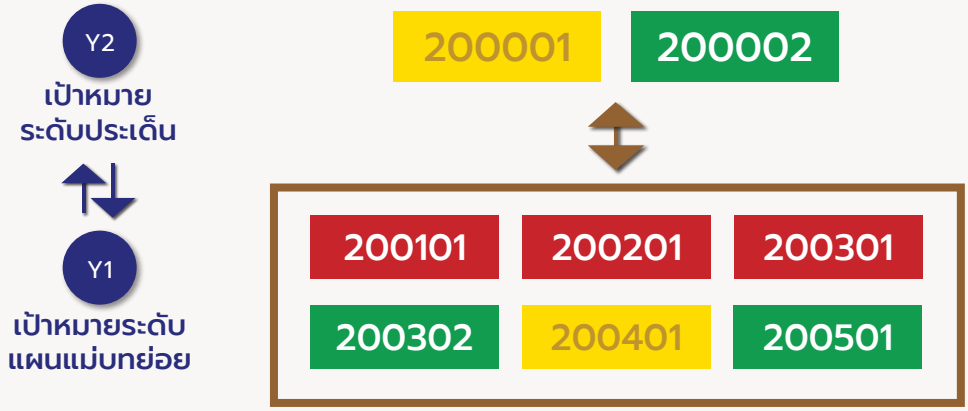

*สถานะการบรรลุเป้าหมายประจำปี 2564

200101

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

งานบริการภาครัฐที่ปรับเปลี่ยนเป็นดิจิทัลเพิ่มขึ้น **กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 ปรับเปลี่ยนกระบวนงานบริการภาครัฐให้เป็นดิจิทัลจำนวน 2,180 กระบวนงาน**

โดยในปี 2564 มีกระบวนงานบริการประชาชนของภาครัฐที่ได้รับการปรับให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลจำนวน 325 กระบวนงาน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ งานบริการเพื่อประชาชนจำนวน 87 กระบวนงาน งานบริการด้านแรงงาน จำนวน 46 กระบวนงาน และงานบริการผู้ประกอบธุรกิจ/SMEs จำนวน 192 กระบวนงานเพิ่มขึ้นจาก 280 กระบวนงาน ในปี 2563 โดยได้ดำเนินการไปเพียงร้อยละ 14.90 ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นวิกฤติ**

200201

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

หน่วยงานภาครัฐบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 มีแผนงาน/โครงการภายใต้ 15 ประเด็นเร่งด่วนของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติครบถ้วน

ซึ่งเทียบเคียงจากโครงการที่ผ่านกระบวนการจัดลำดับความสำคัญเพื่อเป็นโครงการที่สามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นรูปธรรมจำแนกตามหน่วยงานของรัฐ พบว่า ปี 2564 มีหน่วยงานที่มีโครงการที่ผ่านกระบวนการจัดลำดับความสำคัญเพื่อเป็นโครงการที่สามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นรูปธรรมประจำปีงบประมาณ 2566 จำนวน 406 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 13.36 จากจำนวนข้อเสนอโครงการทั้งหมด 3,039 โครงการ ลดลงจากปี 2563 ซึ่งมีโครงการที่ผ่านกระบวนการจัดลำดับความสำคัญเพื่อเป็นโครงการที่สามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นรูปธรรมประจำปีงบประมาณ 2565 จำนวน 571 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 16.62 จากจำนวนข้อเสนอโครงการทั้งหมด 3,436 โครงการ โดยในปี 2564 มีหน่วยงานระดับกระทรวงที่มีข้อเสนอโครงการแต่ไม่ได้รับการจัดลำดับความสำคัญให้เป็นโครงการสำคัญจำนวน 1 หน่วยงาน ลดลงจากปี 2563 ซึ่งมีหน่วยงานระดับกระทรวงที่มีเสนอโครงการแต่ไม่ได้รับการจัดลำดับความสำคัญให้เป็นโครงการสำคัญจำนวน 3 หน่วยงาน

พร้อมทั้งพิจารณาสถานะการบรรลุค่าเป้าหมายของห่วงโซ่คุณค่า 140 เป้าหมายแผนแม่บทย่อยภายใต้แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พบว่า ในปี พ.ศ. 2564 มีเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยที่บรรลุค่าเป้าหมายต่ำกว่าร้อยละ 50 (สถานะสีเป้าเป็นสีแดง) จำนวน 23 เป้าหมาย คงเดิมกับเป้าหมายในปี พ.ศ. 2563 เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยที่บรรลุค่าเป้าหมายร้อยละ 51 ถึงร้อยละ 75 (สถานะสีเป้าเป็นสีส้ม) จำนวน 35 เป้าหมาย ลดลงร้อยละ 7.89 จาก 38 เป้าหมายในปี พ.ศ. 2563 เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยที่บรรลุค่าเป้าหมายร้อยละ 76 ถึงร้อยละ 99 (สถานะสีเป้าเป็นสีเหลือง) จำนวน 43 เป้าหมาย ลดลงร้อยละ 12.24 จาก 49 เป้าหมายในปี พ.ศ. 2563 และ เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยที่บรรลุค่าเป้าหมายร้อยละร้อย(สถานะสีเป้าเป็นสีเขียว) จำนวน 39 เป้าหมาย เพิ่มขึ้นร้อยละ 30 จาก 30 เป้าหมายในปี พ.ศ. 2563 ซึ่งเป้าหมายแผนแม่บทย่อยภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่บรรลุเป้าหมายร้อยละร้อย คิดเป็นร้อยละ 27.86 จากจำนวนเป้าหมายของห่วงโซ่คุณค่า 140 เป้าหมาย ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ใน**ระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นวิกฤติ**

200301

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

เปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดบริการและกิจกรรมสาธารณะอย่างเหมาะสม กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 ระดับความสำเร็จในการเปิดให้ภาคส่วนอื่นเข้ามาดำเนินการบริการสาธารณะไม่ต่ำกว่าร้อยละ 20

โดยในปี 2564 ประเทศไทย มีสัดส่วนการลงทุนของภาคเอกชนต่อการลงทุนรวมในการจัดบริการสาธารณะอยู่ที่ร้อยละ 3.74 เทียบกับค่าเป้าหมายร้อยละ 20 ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นวิกฤติ**

200302

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสมรรถนะและสร้างความทันสมัยในการจัดบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะให้กับประชาชน กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 ค่าคะแนนการประเมินร้อยละของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่นำแผนชุมชนสู่การพัฒนาท้องถิ่นได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไม่น้อยกว่าร้อยละ 70

โดยในปี 2563 พบว่า มีผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment : LPA) ในภาพรวมอยู่ที่ร้อยละ 82.32 ซึ่งอยู่ในระดับดีมากและผ่านเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำที่ร้อยละ 60 รวมทั้งผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่ร้อยละ 70 ตามวิสัยทัศน์ของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินสูงสุด 2 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานบุคคลและกิจการสภา อยู่ที่ร้อยละ 89.02 และด้านการบริหารจัดการอยู่ที่ร้อยละ 84.20 ซึ่งทำให้สามารถ**บรรลุค่าเป้าหมายได้**

200401

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ภาครัฐมีขีดสมรรถนะสูงเทียบเท่ามาตรฐานสากลและมีความคล่องตัว กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 ระดับ Digital Government Maturity Model (Gartner) อยู่ในระดับ 2 และสัดส่วนของหน่วยงานที่บรรลุผลสัมฤทธิ์อย่างสูงตามเป้าหมาย ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90

ซึ่งเทียบเคียงจากรายงานการจัดอันดับรัฐบาลดิจิทัลนานาชาติโดยสถาบันรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์มหาวิทยาลัยวาเซดะ พบว่าประเทศไทยมีคะแนนการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลเพิ่มขึ้น จาก 68.1 คะแนนในปี 2561 เป็น 72.3 คะแนนในปี 2563 โดยอยู่อันดับที่ 26 ของโลก ลดลงจากอันดับที่ 21 ของโลกในปี 2561 และอยู่ที่อันดับที่ 2 ของอาเซียน อับดับคงเดิมกับปี 2561 ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**

200501

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

บุคลากรภาครัฐยึดค่านิยมการทำงานเพื่อประชาชน ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก มีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565 ดัชนีความผูกพันของบุคลากรภาครัฐ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 และสัดส่วนเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำผิดกฎหมายลดลง ลดลงร้อยละ 20 ซึ่งเทียบเคียงจากข้อมูลจำนวนคดีในความรับผิดชอบของศาลปกครอง ที่แสดงให้เห็นถึงการมีมูลความผิดในการดำเนินงานหรือการใช้อำนาจในทางมิชอบของบุคลากรภาครัฐ

พบว่า ในปี 2564 ศาลปกครองมีคดีรับเข้าเป็นจำนวน 4,711 คดี ลดลงร้อยละ 35.2 จากปี 2560 ที่ศาลปกครองมีคดีรับเข้าทั้งหมด 7,272 คดี ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมาย โดยหากเทียบเคียงกับข้อมูลสถิติการรับฟ้องคดีของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) พบว่า ในปี 2564 การรับฟ้องคดีการทุจริตประพฤติมิชอบของข้าราชการ มีจำนวน 652 คดี ลดลงร้อยละ 47.45 จากปี 2563 ที่มีจำนวน 1,374 คดี ซึ่งทำให้สามารถ**บรรลุค่าเป้าหมายได้**

200101

จ.3 nws

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาบริการประชาชน

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

งานบริการภาครัฐที่ปรับเปลี่ยนเป็นดิจิทัลเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ปรับเปลี่ยนกระบวนการงานบริการภาครัฐให้เป็นดิจิทัลจำนวน 2,180 กระบวนงาน

การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม การก้าวเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจดิจิทัล และการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ในปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมของปักเจกบุคคล ส่งผลให้ภาครัฐจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์การให้บริการเพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ประเทศไทยจึงได้พัฒนาและปฏิรูประบบบริหารราชการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการให้บริการภาครัฐเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนและภาคธุรกิจ และเป็นกลไกในการสื่อสารและส่งผ่านความช่วยเหลือไปยังประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติจึงได้กำหนดเป้าหมายที่มุ่งเน้นให้มีการปรับเปลี่ยนงานบริการภาครัฐให้เป็นดิจิทัลเพิ่มขึ้นเพื่อยกระดับคุณภาพการให้บริการของรัฐ โดยมีปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญ อาทิ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเป็นดิจิทัล การเชื่อมโยงและเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ และการพัฒนาทักษะเฉพาะด้านดิจิทัลให้กับบุคลากร อย่างไรก็ดี ภาครัฐจำเป็นต้องพิจารณาปรับปรุงกฎระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในกระบวนงาน เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการต่อยอดและการปรับเปลี่ยนงานบริการภาครัฐให้เป็นดิจิทัลได้เพิ่มขึ้นต่อไป

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) รายงานว่า ในปี 2564 มีกระบวนงานบริการประชาชนของภาครัฐที่ได้รับการปรับให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลจำนวน 325 กระบวนงาน (เพิ่มขึ้นจาก 280 กระบวนงาน ในปีก่อนหน้า) คิดเป็นร้อยละ 14.90 เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมายการปรับเปลี่ยนกระบวนงานภาครัฐให้เป็นดิจิทัลจำนวนทั้งสิ้น 2,180 กระบวนงาน ภายในปี 2565 โดยสามารถจำแนกกระบวนงานที่ปรับเปลี่ยนเป็นรูปแบบดิจิทัลแล้วออกเป็น 3 กลุ่มที่สำคัญ ได้แก่ (1) งานบริการเพื่อประชาชน 87 กระบวนงาน (2) งานบริการสำหรับผู้ประกอบธุรกิจและ SMEs 192 กระบวนงาน และ (3) งานบริการด้านแรงงานหรือการส่งเสริมการมีงานทำ 46 กระบวนงาน โดยมีตัวอย่างการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ โครงการพัฒนาศูนย์กลางการบริการประชาชนในการติดต่อราชการแบบเบ็ดเสร็จครบวงจร (Citizen Portal) และโครงการพัฒนาระบบการให้บริการภาครัฐแบบเบ็ดเสร็จทางอิเล็กทรอนิกส์ (Biz Portal) เป็นต้น

การดำเนินการที่ผ่านมา ในปี 2564 สำนักงาน ก.พ.ร. ร่วมกับสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.) **พัฒนาระบบศูนย์กลางบริการประชาชนในการติดต่อราชการแบบเบ็ดเสร็จครบวงจร (Citizen Portal)** ในลักษณะ Mobile Application ภายใต้ชื่อแอปพลิเคชัน **"ทางรัฐ"** เพื่อเป็นเครื่องมือในการอำนวยความสะดวกให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและบริการต่าง ๆ ของภาครัฐผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างเบ็ดเสร็จ ครบวงจร ปลอดภัย และประหยัดค่าใช้จ่าย โดยมีเป้าหมายจะนำบริการภาครัฐมาให้บริการผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ให้ครอบคลุม 13 หมวด 170 บริการ และแบ่งการพัฒนาออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ (1) ระยะเริ่มต้น ที่จะมุ่งเน้นบริการด้านสิทธิและสวัสดิการพื้นฐาน 50 บริการ อาทิ บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ สิทธิประกันสังคม และเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นต้น ซึ่งในปัจจุบันมีหน่วยงานนำร่องให้บริการในระบบต้นแบบจำนวน 19 หน่วยงาน มีบริการสะสม 45 บริการ (2) ระยะเติมเต็ม จะเพิ่มเติมบริการด้านสวัสดิการกรณีเฉพาะและบริการยอดนิยม 60 บริการ อาทิ การขอรับเลี้ยงบุตรบุญธรรม การขอยุติการตั้งครรภ์ และการออกโฉนดที่ดิน เป็นต้น และ (3) ระยะต่อยอด ซึ่งจะเพิ่มเติมงานบริการเฉพาะทางอีกจำนวน 60 บริการ อาทิ ข้อมูลการลดหย่อนภาษี การขอหนังสือรับรองดอกเบี้ยสินเชื่อที่อยู่อาศัย และการแจ้งเดินทางไปทำงานต่างประเทศ เป็นต้น **มีการพัฒนาระบบให้บริการภาครัฐสำหรับภาคธุรกิจแบบเบ็ดเสร็จ (Biz Portal)** ซึ่งมีบริการสำคัญ ๆ อาทิ ระบบจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ระบบขอขึ้นทะเบียนนายจ้าง/ลูกจ้าง บริการขอติดตั้งไฟฟ้าและน้ำประปา เป็นต้น โดยในปัจจุบันมีบริการนำร่องอยู่ 78 ใบอนุญาต ใน 25 ประเภทธุรกิจ และมีหน่วยงานให้บริการผ่านระบบดังกล่าวทั้งสิ้น 32 หน่วยงาน **มีการพัฒนาแพลตฟอร์มการค้าระหว่างประเทศของไทย (National Digital Trade Platform: NDTP)** ในรูปแบบของเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ที่มีความปลอดภัยสูง เพื่อให้บริการและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้ผู้ประกอบการในภาคการนำเข้าและส่งออก การขนส่ง และโลจิสติกส์ โดยในปัจจุบันระบบดังกล่าวผ่านการทดสอบระบบต้นแบบแล้ว และคาดว่าจะเปิดให้ใช้งานได้อย่างเต็มรูปแบบภายในปี 2566 นอกจากนี้ ในช่วงที่มีสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 สำนักงาน ก.พ.ร. ได้ดำเนินมาตรการ**ขับเคลื่อนการให้บริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Service) ของหน่วยงานภาครัฐ** เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้ส่วนราชการสามารถยกระดับงานบริการของหน่วยงานให้สามารถให้บริการผ่าน e-Service ได้แบบเบ็ดเสร็จ มีการอบรมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และเข้าพบผู้บริหารระดับกระทรวงทั้ง 20 กระทรวง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และเป้าหมายการดำเนินการ โดยในปี 2564 มีส่วนราชการเสนองานบริการเพื่อนำมาปรับเป็นรูปแบบ e-Service จำนวน 78 หน่วยงาน รวม 80 งานบริการ (ข้อมูล ณ วันที่ 30 เมษายน 2564)

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย สำนักงาน ก.พ.ร. รายงานผลการดำเนินงานและประเด็นท้าทายมาตรการขับเคลื่อนการให้บริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานภาครัฐ ระบุว่า ส่วนราชการยังขาดองค์ความรู้ในการพัฒนาบริการอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งในด้านวิชาการและด้านเทคนิค ขาดการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานรัฐแบบเบ็ดเสร็จ รวมถึงยังมีข้อกฎหมายและกฎระเบียบจำนวนมากที่ยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาบริการภาครัฐไปสู่การให้บริการในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ อย่างไรก็ดี การปรับเปลี่ยนกระบวนงานของภาครัฐให้เป็นการบริการผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างเต็มรูปแบบนั้น ภาครัฐจะต้องพิจารณาถึงประเด็นด้านความมั่นคงความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cyber Security) ที่อาจส่งผลต่อความเชื่อมั่นของประชาชนในบริการภาครัฐ รวมถึงควรพิจารณามาตรการรองรับผลกระทบทางลบที่จะเกิดขึ้นกับกลุ่มเปราะบางหรือผู้ด้อยโอกาสที่ไม่สามารถเข้าถึงอุปกรณ์สำหรับใช้ในการรับบริการแบบดิจิทัลจากภาครัฐด้วย เพื่อให้การเป็นภาครัฐดิจิทัลสามารถเกิดประโยชน์สูงสุดได้อย่างแท้จริง

200101

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เร่งรัดการยกระดับคุณภาพโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล (Digital Ecosystem) ให้สามารถรองรับการให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีเบ็ดเสร็จ ครบวงจร และปลอดภัยจากความเสี่ยงทางไซเบอร์ทุกรูปแบบ โดยควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงข่ายเชื่อมโยงข้อมูลภาครัฐ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างให้เกิดกลไกการทำงานแบบบูรณาการข้ามหน่วยงาน (Integrated Work System) เพื่อลดขั้นตอนให้แก่ประชาชนในการขอรับบริการสาธารณะ อีกทั้งยังสามารถช่วยลดความคลาดเคลื่อนและความซ้ำซ้อนในกระบวนการบันทึกข้อมูล ควรมีการพัฒนาแพลตฟอร์มให้บริการภาครัฐโดยยึดผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง (Customer Centric) โดยหน่วยงานรัฐที่ประสงค์จะพัฒนากระบวนงานบริการเป็นรูปแบบดิจิทัลอาจพิจารณาดำเนินการภายใต้มาตรการขับเคลื่อนการให้บริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์และแผนแม่บทพอร์ทัลกลางเพื่อประชาชนของสำนักงาน ก.พ.ร. และ สพร. ที่จะช่วยสนับสนุนทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐานแพลตฟอร์มข้อมูล และการพัฒนาทักษะเฉพาะด้านดิจิทัล (Digital Literacy) ให้แก่บุคลากร เพื่อให้หน่วยงานสามารถพัฒนากระบวนงานรูปแบบดิจิทัลและนำมาให้บริการผ่านแอปพลิเคชันกลาง “ทางรัฐ” และให้ประชาชนได้รับบริการที่มีความสะดวก รวดเร็ว เข้าถึงง่าย ประหยัดค่าใช้จ่าย โปร่งใส และมีมาตรฐานเดียวกัน นอกจากนี้ควรให้ความสำคัญกับการปรับทัศนคติการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับผู้บริหาร ให้มีความตระหนักรู้ถึงความจำเป็นเร่งด่วนของการปรับเปลี่ยนบริบท รูปแบบ และวิธีการทำงานภาครัฐไปสู่การทำงานในรูปแบบดิจิทัล รวมถึงควรมีการปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้รองรับการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในกระบวนงานต่อไป

200201

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การบริหารจัดการการเงินการคลัง

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

หน่วยงานภาครัฐบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

มีแผนงาน/โครงการภายใต้ 15 ประเด็นเร่งด่วนของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติครบถ้วน

การที่เป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติสามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ได้ตามที่กำหนดเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าหน่วยงานของรัฐมีความเข้าใจและสามารถแปลงยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และมีการบริหารจัดการการเงินการคลังของประเทศที่มีความสอดคล้องและสนับสนุนการดำเนินงานดังกล่าวของหน่วยงานของรัฐ โดยหน่วยงานของรัฐต้องมีความพร้อมที่จะปรับปรุงและพัฒนาการการดำเนินงานของหน่วยงานให้สอดคล้องกับบริบทและเงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในแต่ละช่วงเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้ง ต้องมีการติดตามตรวจสอบประเมินผลการดำเนินการอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม เพื่อนำไปสู่การปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการดำเนินงานให้มีความเหมาะสมต่อไป ดังนั้น ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญที่จะทำให้หน่วยงานภาครัฐบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ คือ การมีข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ประกอบการวิเคราะห์หาช่องว่างการพัฒนา ช่องว่างเชิงนโยบาย การวางแผน การจัดทำโครงการและแผนงานบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์และสอดคล้องกับหลักความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (Causal Relationship : XYZ) ได้อย่างบูรณาการ อย่างไรก็ตาม การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 รวมทั้งความเข้าใจของการนำหลักการ XYZ ไปปฏิบัติการทำงานที่ยังขาดการบูรณาการในลักษณะของการมองเป้าหมายการพัฒนาประเทศร่วมกันของหน่วยงานของรัฐ ยังคงเป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญของการที่หน่วยงานของรัฐจะสามารถดำเนินงานเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นรูปธรรม

200201

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย สะท้อนจากตัวชี้วัดเทียบเคียงจากหน่วยงานของรัฐที่มีโครงการสำคัญหรือ “โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ” ที่ผ่านกระบวนการจัดลำดับความสำคัญ ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 5 และ 18 พฤษภาคม 2564 พบว่า ปีงบประมาณ 2566 มี**หน่วยงานระดับกระทรวงที่จัดส่งข้อเสนอโครงการฯ ครบถ้วนทุกกระทรวง โดยมี 1 กระทรวงที่ไม่มีโครงการฯ ผ่านกระบวนการจัดลำดับความสำคัญประจำปี 2566 เทียบกับโครงการฯ ประจำปี 2565 มีหน่วยงานระดับกระทรวงที่ไม่ได้จัดส่งข้อเสนอโครงการฯ 1 กระทรวง โดยมี 3 กระทรวงที่ไม่มีโครงการฯ ผ่านกระบวนการจัดลำดับความสำคัญ**

ทั้งนี้ หากพิจารณาเป็นหน่วยงานระดับกรม ซึ่งเป็นระดับของหน่วยงานที่ต้องมีการจัดทำโครงการในปี 2566 พบว่า **จาก 313 หน่วยงาน[1] มีหน่วยงานที่ได้ดำเนินการจัดส่งข้อเสนอโครงการฯ จำนวน 208 กรม** (ร้อยละ 66.45 ของหน่วยงานระดับกรมทั้งหมด) **เทียบกับปี 2565 ที่มีหน่วยงานที่จัดส่งข้อเสนอโครงการฯ จำนวน 194 กรม** (ร้อยละ 61.98 ของหน่วยงานระดับกรมทั้งหมด) และจากหน่วยงานระดับกรมที่มีการจัดส่งข้อเสนอโครงการฯ จำนวน 208 กรม พบว่า มี**หน่วยงานที่มีโครงการฯ ผ่านกระบวนการจัดลำดับความสำคัญประจำปี 2566 จำนวน 113 กรม** (ร้อยละ 54.33 ของหน่วยงานระดับกรมทั้งหมดที่ส่งข้อเสนอโครงการฯ) **เทียบกับโครงการฯ ประจำปี 2565 มีหน่วยงานที่มีโครงการฯ ผ่านกระบวนการจัดลำดับความสำคัญ จำนวน 127 กรม** (ร้อยละ 65.46 ของหน่วยงานระดับกรมทั้งหมดที่ส่งข้อเสนอโครงการฯ)

หน่วยงานของรัฐระดับกระทรวงที่มีการจัดส่งข้อเสนอโครงการฯ
และหน่วยงานของรัฐระดับกระทรวงที่มีโครงการได้รับการจัดลำดับความสำคัญ

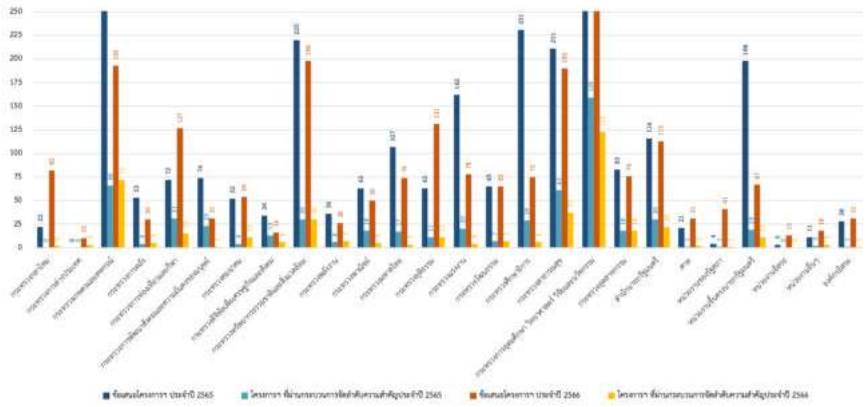

อย่างไรก็ตาม หน่วยงานระดับกรมที่มีโครงการฯ ผ่านกระบวนการจัดลำดับความสำคัญประจำปี 2566 ทั้ง 113 กรม มีจำนวนเพียง 34 กรม ที่มีโครงการฯ ผ่านการจัดลำดับ “มากกว่า” ร้อยละ 50 (ร้อยละ 30.1 ของหน่วยงานระดับกรมที่มีโครงการฯ ผ่านกระบวนการจัดลำดับความสำคัญ) เทียบกับโครงการฯ ประจำปี 2565 หน่วยงานระดับกรมที่มีโครงการฯ ผ่านกระบวนการจัดลำดับความสำคัญ จำนวน 127 กรม มีจำนวนเพียง 32 กรม ที่มีโครงการฯ ผ่านการจัดลำดับ “มากกว่า” ร้อยละ 50 (ร้อยละ 25.2 ของหน่วยงานระดับกรมที่มีโครงการฯ ผ่านกระบวนการจัดลำดับความสำคัญ)

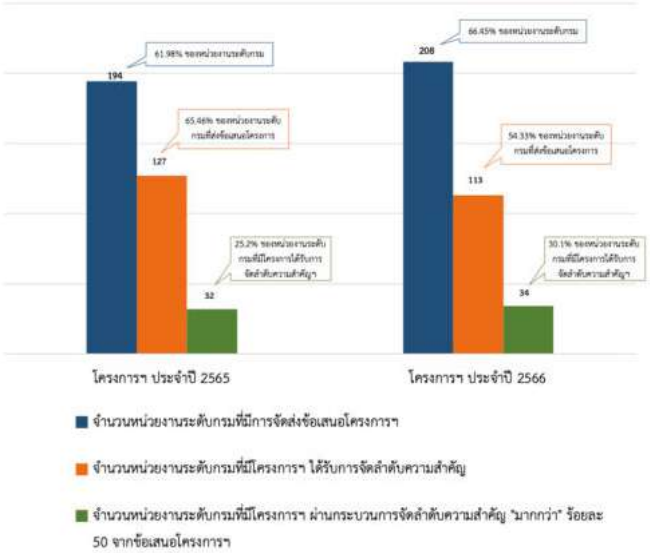

[1] จำนวนหน่วยงานระดับกรมทั้งหมด โดยไม่นับรวมหน่วยงานสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ทั้งนี้ สถาบันการศึกษาในระดับ อุดมศึกษา พบว่า จาก 175 หน่วยงาน[2] **มีหน่วยงานที่ได้ดำเนินการจัดส่งข้อเสนอโครงการฯ จำนวน 57 หน่วยงาน** (ร้อยละ 32.57 ของสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งหมด) **เทียบกับปี 2565 ที่มีหน่วยงานที่จัดส่งข้อเสนอโครงการฯ จำนวน 69 กรม** (ร้อยละ 39.43 ของสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งหมด) และจากสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีการจัดส่งข้อเสนอโครงการฯ จำนวน 57 หน่วยงาน พบว่า **มีหน่วยงานที่มีโครงการฯ ผ่านกระบวนการจัดลำดับความสำคัญประจำปี 2566 จำนวน 27 หน่วยงาน** (ร้อยละ 47.37 ของสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่ส่งข้อเสนอโครงการ) **เทียบกับโครงการฯ ประจำปี 2565 มีหน่วยงานที่มีโครงการฯ ผ่านกระบวนการจัดลำดับความสำคัญ จำนวน 39 หน่วยงาน** (ร้อยละ 56.52 ของสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่ส่งข้อเสนอโครงการ)

ในปี 2566 มีโครงการฯ ที่ผ่านกระบวนการจัดลำดับความสำคัญประจำปี จำนวน 406 โครงการ จากข้อเสนอโครงการฯ จำนวน 3,039 โครงการ เทียบกับปี 2565 มีโครงการฯ ที่ผ่านกระบวนการจัดลำดับความสำคัญประจำปี 571 โครงการจากข้อเสนอโครงการฯ จำนวน 3,436 โครงการ **ผลการดำเนินการดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดของหน่วยงานในความเข้าใจถึงแนวทางและหลักเกณฑ์ในการจัดทำโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ** รวมถึงข้อจำกัดในการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงาน ซึ่งหน่วยงานจัดทำข้อเสนอโครงการฯ อาจเป็นโครงการที่ไม่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย หรือหน่วยงานยังขาดการนำฐานข้อมูลเชิงประจักษ์มาประกอบการจัดทำข้อเสนอโครงการฯ และข้อเสนอโครงการฯ ไม่สอดคล้องกับหลักความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (Causal Relationship : XYZ) ส่งผลให้ข้อเสนอโครงการฯ ไม่ผ่านกระบวนการการจัดลำดับความสำคัญตามหลักสถิติ และหลักเกณฑ์การให้คะแนนตามที่กำหนด นอกจากนี้ เมื่อพิจารณา**สถานการณ์การบรรลุค่าเป้าหมายแผนแม่บทย่อย 140 เป้าหมาย พบว่า ในปี 2564 มีเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยที่บรรลุค่าเป้าหมายตามที่กำหนด (สีเขียว) แล้วเพียง 39 เป้าหมายจากทั้งหมด 140 เป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 27.9 ของเป้าหมายแผนแม่บทย่อยทั้งหมด เทียบกับร้อยละ 21.4 ของปี 2563 และร้อยละ 14.3 ของปี 2562** ขณะที่เป้าหมายแผนแม่บทย่อยที่ยังไม่บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด (มีสถานะสีการบรรลุเป้าหมายสีเหลือง สีส้ม และสีแดง) ปี 2564 มีรวมจำนวน 101 เป้าหมาย จากทั้งหมด 140 เป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 62.1 ลดลงจาก 110 เป้าหมาย (ร้อยละ 78.6) ในปี 2563 และ 120 เป้าหมาย (ร้อยละ 85.7) ในปี 2562 สะท้อนให้เห็นว่าหน่วยงานของรัฐมีการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ที่ดีขึ้นแต่สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายคงอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นวิกฤติ

สถานะการบรรลุค่าเป้าหมายเปรียบเทียบระหว่างปี 2562 - 2564

[2] ที่มา สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

200201

การดำเนินการที่ผ่านมา ในช่วงปีงบประมาณ 2564 สำนักงานฯ ในฐานะสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติได้มีการประสานและทำงานร่วมกับหน่วยงานของรัฐ ทั้งในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนประเด็นแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ทั้ง 3 ระดับ ได้แก่ เจ้าภาพระดับประเด็น (จ.1) เจ้าภาพระดับเป้าหมายระดับประเด็นแผนแม่บทฯ (จ.2) และเจ้าภาพเป้าหมายแผนแม่บทย่อยฯ (จ.3) และในฐานะหน่วยงานร่วมขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนแม่บทฯ ในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการแปลงยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง บนหลักความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล รวมทั้งหลักการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในการการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติของหน่วยงานของรัฐ นอกจากนี้หน่วยงานของรัฐได้มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินการของโครงการ/การดำเนินงานรายไตรมาสจากระบบ eMENSCR อย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่จะเป็นอุปสรรคสำคัญที่คาดว่าจะส่งผลให้เป้าหมายแผนแม่บทย่อยไม่สามารถบรรลุผลลัพธ์ได้ตามที่กำหนดไว้ รวมทั้งนำเข้าแผนระดับที่ 3 ทั้งในส่วนของแผนปฏิบัติราชการรายปี และแผนปฏิบัติการด้าน (ถ้ามี) เข้าในระบบ eMENSCR เพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์ความครอบคลุมของการแปลงแผนระดับที่ 2 ต่าง ๆ ไปสู่การปฏิบัติ นอกจากนี้สำนักงานฯ ได้มีการเผยแพร่ข้อมูลโครงการ/การดำเนินงานในรูปแบบไฟล์ JSON ซึ่งเป็นรูปแบบไฟล์ที่ง่ายต่อการใช้งาน ต่อสาธารณชนเพื่อให้หน่วยงานนำไปใช้ประโยชน์ในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป อย่างไรก็ตาม หลายหน่วยงานยังมีการนำเข้า/รายงานข้อมูลโครงการ/การดำเนินงานและแผนระดับที่ 3 ล่าช้ากว่าที่กำหนด นอกจากนี้ จากกระบวนการจัดทำโครงการที่สามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นรูปธรรมที่ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2564 ยังมีหลายหน่วยงานที่ไม่มีโครงการที่ผ่านกระบวนการจัดลำดับความสำคัญ โดยมีสาเหตุหลักจากโครงการของหน่วยงานมีรายละเอียดโครงการไม่สอดคล้องกับหลักความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล XYZ มีรายละเอียดตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย/การส่งผลต่อการบรรลุค่าเป้าหมายยังไม่ชัดเจน มีรายละเอียดโครงการที่มีลักษณะคล้ายกันโดยขาดการบูรณาการการจัดทำโครงการร่วมกัน และขาดข้อมูลเชิงประจักษ์สนับสนุนที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงการส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทฯ อาทิ ข้อมูลตัวเลข สถิติ และงานวิจัย

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ความเข้าใจของการแปลงยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐและของหลักการจัดทำโครงการที่ดีที่สามารถขับเคลื่อนการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งในส่วนของการใช้ประโยชน์จากห่วงโซ่คุณค่าของแต่ละเป้าหมายแผนแม่บทฯ และการวิเคราะห์เพื่อพิจารณาหาช่องว่างการพัฒนา รวมทั้งการทำงานที่ยังขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานเจ้าภาพทั้ง 3 ระดับและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเป้าหมายในหลายเป้าหมายยังคงเป็นประเด็นความท้าทายที่สำคัญที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายหน่วยงานภาครัฐบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติในปี 2565 หน่วยงานเจ้าภาพทั้ง 3 ระดับและสำนักงานฯ ควรต้องเร่งสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องกับหน่วยงานร่วมขับเคลื่อนในการจัดทำโครงการที่ดีที่สามารถขับเคลื่อนการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นรูปธรรม และการทำงานบนหลักการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในการการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติของหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งจัดทำปรับปรุงข้อมูล สถิติ สถานการณ์ให้เป็นปัจจุบันบนฐานข้อมูลเปิดภาครัฐที่เชื่อมโยงชุดข้อมูลสารสนเทศระหว่างหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งจัดทำงานวิจัยที่สอดคล้องกับช่องว่างการพัฒนาตามห่วงโซ่คุณค่าเพื่อให้มีข้อมูลประกอบการจัดทำโครงการที่ดีต่อไป

200301

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การปรับสมดุลภาครัฐ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

เปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดบริการและกิจกรรมสาธารณะอย่างเหมาะสม

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ระดับความสำเร็จในการเปิดให้ภาคส่วนอื่นเข้ามาดำเนินการบริการสาธารณะ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 20

การปรับสมดุลภาครัฐที่มุ่งลดบทบาทและขนาดของภาครัฐด้วยการเสริมสร้างบทบาทของภาคส่วนอื่นของสังคมในการจัดบริการและกิจกรรมสาธารณะ เพื่อเพิ่มทางเลือกที่หลากหลายและความสะดวกในการเข้าถึงบริการสาธารณะที่สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบันของการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ส่งผลให้การให้บริการสาธารณะของภาครัฐไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง เนื่องด้วยกฎระเบียบต่าง ๆ ที่อาจจะยังไม่เอื้ออำนวยให้ภาครัฐสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วเหมือนกับภาคส่วนอื่น ๆ ของสังคม ซึ่งการส่งเสริมให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐเพื่อนำส่งการบริการสาธารณะหรือโครงสร้างพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพของภาคีการพัฒนาอื่น ๆ ในการจัดบริการสาธารณะตามแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจการบริหารจัดการ โดยภาครัฐดำเนินบทบาทเป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการดำเนินการด้วยการลดข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการจัดหาบริการสาธารณะของภาคส่วนอื่น การสร้างกลไกและช่องทางการเปิดรับฟังความเห็นของทุกภาคส่วนในการพัฒนาการให้บริการสาธารณะภาครัฐที่มีความเชื่อมโยง การจัดให้มีระบบการติดตามประเมินผลในการดำเนินการจัดบริการและกิจกรรมสาธารณะที่มุ่งเน้นความเป็นหุ้นส่วนระหว่างรัฐและเอกชน และการกำหนดมาตรการส่งเสริมการร่วมลงทุนระหว่างรัฐกับภาคส่วนอย่างเหมาะสมจะเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญที่จะช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมของภาคส่วนอื่น ๆ ในการให้บริการสาธารณะ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การขับเคลื่อนการเปิดให้ภาคส่วนอื่นเข้ามาดำเนินการบริการสาธารณะเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเร่งรัดการดำเนินการถ่ายโอนภารกิจ หน้าที่ และอำนาจในการบริหารการเงินการคลังของหน่วยงานระดับท้องถิ่นให้มีความชัดเจนเพิ่มมากขึ้น เพื่อเปิดพื้นที่ให้ภาคีการพัฒนาต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ การดำเนินโครงการร่วมลงทุนที่มีความล่าช้า เนื่องจากผลกระทบของการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด - 19 ในช่วงปี 2563 – 2564 และความไม่ชัดเจนมาตรการส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการเป็นผู้ให้บริการสาธารณูปโภคพื้นฐานแทนรัฐมากขึ้น ถือว่ายังประเด็นท้าทายที่สำคัญที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในปี 2565

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ระดับความสำเร็จในการเปิดให้ภาคส่วนอื่นเข้ามาดำเนินการบริการสาธารณะ ซึ่งสะท้อนได้จากตัวชี้วัดเทียบเคียง สัดส่วนการลงทุนของภาคเอกชนต่อการลงทุนรวมในการจัดบริการสาธารณะ ในปี 2564 อยู่ที่ร้อยละ 3.7 ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่ร้อยละ 20.0 โดยโครงการร่วมทุนรัฐ-เอกชนในปี 2564 ที่คณะกรรมการนโยบายการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชนเห็นชอบแล้ว อาทิ โครงการทางพิเศษสายกะทู้-ป่าตอง จังหวัดภูเก็ตมีมูลค่าการลงทุนรวม 14,177 ล้านบาท

สัดส่วนการลงทุนภาคเอกชนต่อการลงทุนรวมในการจัดบริการสาธารณะ

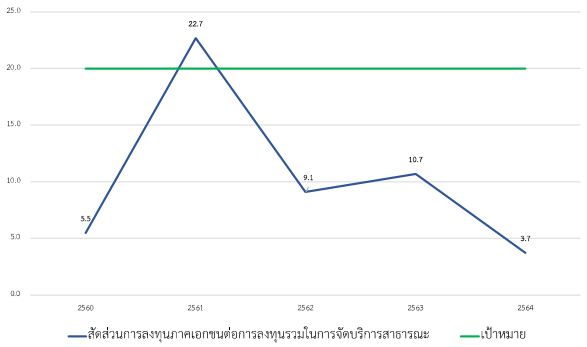

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ

การดำเนินการที่ผ่านมา ในปี 2564 ได้มีการดำเนินงานสำคัญเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ อาทิ ปรับปรุงกฎหมายการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน เพื่อกำหนดนโยบายการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการบริการสาธารณะที่เน้นการลงทุนร่วมกันระหว่างรัฐและเอกชนบนพื้นฐานความเป็นหุ้นส่วน รวมถึงการกำหนดกลไกในการแก้ไขปัญหา อุปสรรค หรือความล่าช้าในการจัดทำหรือดำเนินโครงการร่วมลงทุนต่าง ๆ และเพิ่มมาตรการส่งเสริมการร่วมลงทุนให้เหมาะสมภายใต้กรอบวินัยการเงิน การคลัง บนพื้นฐานการทำงานที่กระชับ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเผยแพร่ข้อมูลสรุปผลการดำเนินโครงการร่วมลงทุนในรูปแบบที่เข้าใจง่ายต่อสาธารณชนผ่านช่องทางต่าง ๆ ของหน่วยงานเจ้าของโครงการ เพื่อให้การกระจายหน้าที่และอำนาจในการจัดบริการสาธารณะให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ การดำเนินงานดังกล่าวสอดคล้องกับปัจจัยความสำเร็จที่เกี่ยวข้องกับการลดอุปสรรคด้านกฎหมายเพื่อส่งเสริมการร่วมลงทุนของภาคเอกชน การเผยแพร่ข้อมูลผลการดำเนินโครงการร่วมทุน การเน้นการมีส่วนร่วมในการให้บริการสาธารณะของประชาชนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินการเพื่อสนับสนุนให้ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมของภาคเอกชนการจัดทำโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะได้ภายในปี 2565 เผชิญความท้าทายจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ในช่วงปี 2563 – 2564 ส่งผลให้การดำเนินโครงการร่วมลงทุนล่าช้าออกไปกว่าแผนการดำเนินงาน ข้อจำกัดของกฎหมายและกฎระเบียบที่ยังเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของภาคส่วนอื่น เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนอื่นในการกำหนดและการบริหารจัดการการให้บริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะได้อย่างเหมาะสมในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนาที่สำคัญยังคงอยู่ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย จึงควรมุ่งเน้นในประเด็นการลดข้อจำกัดและอุปสรรคของกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องการร่วมลงทุนกับรัฐของภาคส่วนอื่น และมาตรการส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการเป็นผู้ให้บริการสาธารณูปโภคพื้นฐานแทนรัฐอย่างเหมาะสมมากขึ้น

การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ

200301

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดบริการและกิจกรรมสาธารณะอย่างเหมาะสมไม่ต่ำกว่าร้อยละ 20 ในปี 2565 ควรให้ความสำคัญกับการลดข้อจำกัดของกฎหมายและกระบวนการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ มาตรการส่งเสริมการลงทุนที่ดึงดูดกลุ่มผู้ลงทุนกลุ่มใหม่ในกิจการสาธารณะของรัฐ ควบคู่กับการส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายการพัฒนาต่าง ๆ อาทิ ชุมชน เอกชน ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการสาธารณร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ การเปิดการสื่อสารรับฟังความคิดเห็นจากภาคส่วนอื่น ๆ และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภาครัฐที่เข้าถึงได้โดยสะดวกด้วยข้อมูลข่าวสารที่เข้าใจได้โดยง่าย ทั้งนี้ การเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การจัดทำข้อเสนอ การอนุมัติแผนงาน/โครงการ การติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานผ่านระบบดิจิทัล ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการให้บริการสาธารณะที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มคนในแต่ละพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

200302

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การปรับสมดุลภาครัฐ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสมรรถนะและสร้างความทันสมัยในการจัดบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะให้กับประชาชน

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ค่าคะแนนการประเมินร้อยละของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่นำแผนชุมชนสู่การพัฒนาท้องถิ่นได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไม่น้อยกว่าร้อยละ 70

การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือเป็นการสร้างสมรรถนะและความทันสมัยในการจัดบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะให้กับประชาชน เนื่องจากบริบททางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องมีแนวทางการพัฒนาในระดับพื้นที่ที่เป็นจุดเชื่อมต่อแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจะช่วยตอบสนองความต้องการในระดับพื้นที่ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยจะต้องคำนึงถึงบทบาทในเชิงพื้นที่ รูปแบบการให้บริการสาธารณะ และปรับปรุงระบบภาษีของท้องถิ่นให้มีรายได้ที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานในพื้นที่ให้เกิดความยั่งยืน อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานที่จะสามารถขับเคลื่อนเป้าหมายดังกล่าว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการจัดทำข้อมูลและพัฒนาระบบข้อมูลในทุก ๆ มิติ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้มีความทันสมัยและสามารถนำไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาและวางแผนการจัดบริการสาธารณะให้เหมาะสมและตรงกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง อีกทั้งควรรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นช่องทางในการแสดงความต้องการและเป็นการเข้าถึงข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐของประชาชนได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน โดยประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในปี 2563 คือ สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในภาพรวม และทำให้ประชาชนมีภาระค่าใช้จ่ายมากขึ้น ซึ่งภาครัฐต้องดำเนินมาตรการลดอัตราภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของท้องถิ่นเพื่อช่วยเหลือและบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายให้แก่ประชาชน

200302

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย การประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment: LPA) สามารถสะท้อนจุดอ่อนในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง และสามารถกำหนดแนวทางให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และส่งเสริมได้อย่างเหมาะสมและทันท่วงทีโดยในปี 2563 ค่าเฉลี่ยผลการประเมิน LPA ในภาพรวม 5 ด้าน อยู่ที่ร้อยละ 82.32 และอยู่ในระดับ “ดีมาก” ถือว่ามีแนวโน้มสูงขึ้นจากที่ผ่านมา โดยสูงกว่าค่าเฉลี่ยผลการประเมินในปี 2560 – 2562 ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 79.41 ร้อยละ 80.70 และร้อยละ 77.95 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยผลการประเมินทุกด้านอยู่ในระดับดีขึ้นไป โดยมี 4 ด้าน อยู่ในระดับดีมาก และ 1 ด้าน อยู่ในระดับดี ทั้งนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินสูงสุด คือด้านที่ 2 การบริหารงานบุคคลและกิจการสภา ซึ่งมีผลคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 89.02 อยู่ในระดับดีมาก รองลงมา คือ ด้านที่ 1 การบริหารจัดการ มีผลคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 84.20 ด้านที่ 4 การบริการสาธารณะ มีผลคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 83.84 และด้านธรรมาภิบาล มีผลคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80.47 ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก สำหรับด้านที่มีผลคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านที่ 3 การบริหารงานการเงินและการคลัง มีผลคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75.95 ซึ่งอยู่ในระดับดี ทั้งนี้ หากพิจารณาจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามคะแนน พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลการประเมิน LPA ในภาพรวมในระดับควรปรับปรุงมีจำนวน 61 แห่ง โดยด้านธรรมาภิบาลมีผลการประเมินต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำมากที่สุด จำนวน 255 แห่ง รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานการเงินและการคลัง มีผลการประเมินต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำมากที่สุด จำนวน 203 แห่ง

ค่าเฉลี่ยผลการประเมิน LPA ในภาพรวมของปี 2560 - 2563

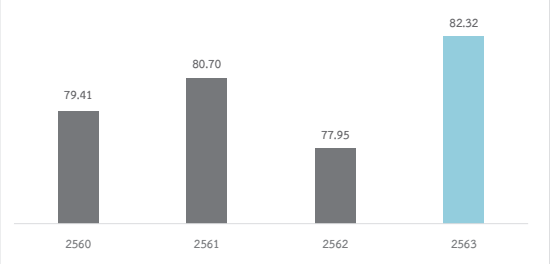

ผลการประเมิน LPA ประจำปี 2560 - 2563

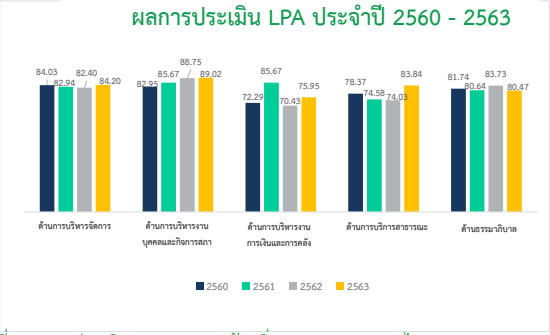

ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

การดำเนินการที่ผ่านมา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในการกำหนดแนวทางการพัฒนาของในแต่ละพื้นที่ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยในปี 2563 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการดำเนินโครงการทั้งในด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน อาทิ โครงการฝึกอบรมข้าราชการกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 โดยมีวัตุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และสามารถให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำแก่ประชาชนผู้เสียภาษี รวมทั้งประชาชนได้รับความเป็นธรรมจากการประเมินภาษีและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างได้ถูกต้องตามขั้นตอนของกฎหมาย ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ อาทิ โครงการอาสาสมัครบริบาลท้องถิ่นเพื่อดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง โครงการสร้างหลักประกันด้านรายได้แก่ผู้สูงอายุ และโครงการสนับสนุนการเสริมสร้างสวัสดิการทางสังคมให้แก่คนพิการหรือทุพพลภาพและผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ด้านการสร้างความเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น โครงการส่งเสริมการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

เพื่อเป็นการลดขยะและส่งเสริมให้ประชาชนคัดแยกขยะก่อนทิ้ง เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินโครงการส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการ เพื่อพัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำ ก่อสร้างและปรับปรุงระบบประปาหมู่บ้าน พัฒนาแหล่งน้ำ ทำให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณะจากท้องถิ่นอย่างมีคุณภาพ และนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก แต่ยังมีข้อจำกัดในด้านการบริหารจัดการการเงินและการคลังที่ยังมีค่าคะแนนประเมินอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับตัวชี้วัดในด้านอื่น ๆ ซึ่งจะเป็นอุปสรรคและข้อจำกัดที่สำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งเพื่อยกระดับให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถบริหารจัดการตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้มีการออกพระราชกฤษฎีกาลดภาษีสำหรับที่ดินและสิ่งปลูกสร้างบางประเภท พ.ศ. 2563 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2564 เพื่อบรรเทาผลกระทบให้แก่ประชาชนและเพื่อให้เหมาะสมกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจและสังคม จึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ท้องถิ่นไม่สามารถจัดเก็บรายได้ตามที่คาดการณ์ไว้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การเพิ่มศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะให้กับประชาชน ในระดับพื้นที่ควรให้ความสำคัญกับการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลในมิติต่าง ๆ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในปัจจุบัน ในการใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาและวางแผนการจัดบริการสาธารณะให้เหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ โดยการจัดทำโครงการหรือการดำเนินงานของท้องถิ่นต้องสอดคล้องกับทิศทางของยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับที่ 2 โดยเฉพาะแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งควรนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละปีงบประมาณมาวิเคราะห์และพิจารณาหาช่องว่างการพัฒนาต่าง ๆ (Gap Analysis) เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการจัดทำโครงการ/การดำเนินงานที่สอดคล้องกับสถานการณ์และเป็นปัจจุบัน นอกจากนี้ ควรมีการปรับแนวทางการบริหารกิจการสาธารณะในรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาการบริการสาธารณะให้มีประสิทธิภาพและครอบคลุมกับทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยเน้นการทำงานในลักษณะของเครือข่ายที่เป็นการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

200401

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนาระบบบริหารงานภาครัฐ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ภาครัฐมีขีดสมรรถนะสูงเทียบเท่ามาตรฐานสากล และมีความคล่องตัว

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ระดับ Digital Government Maturity Model (Gartner) อยู่ในระดับ 2 และสัดส่วนของหน่วยงานที่บรรลุผลสัมฤทธิ์อย่างสูงตามเป้าหมาย ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90

การพัฒนาให้ภาครัฐมีระบบบริหารงานที่ทันสมัยสอดคล้องกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปของโลกในปัจจุบัน ถือเป็นปัจจัยสนับสนุนสำคัญในการพัฒนาประเทศไปสู่การเป็นภาครัฐที่มีขีดสมรรถนะสูงเทียบเท่ามาตรฐานสากลและมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการปฏิบัติราชการของหน่วยงานภาครัฐ เนื่องจากสามารถนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนานโยบาย การตัดสินใจ การบริหารจัดการการให้บริการ และการพัฒนานวัตกรรมภาครัฐ รวมถึงเป็นการเชื่อมโยงการทำงานและข้อมูลระหว่างองค์กรทั้งภายในและภายนอกภาครัฐแบบอัตโนมัติ เพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลที่สะดวกและรวดเร็วและเป็นมาตรฐานเดียวกัน และเปิดโอกาสให้ภาคีต่าง ๆ ได้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลอย่างทั่วถึง ทั้งนี้ การดำเนินงานที่จะสามารถขับเคลื่อนเป้าหมายดังกล่าว ควรเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานขององค์กรและบุคคลากรภาครัฐเพื่อให้มีขีดสมรรถนะเพิ่มสูงขึ้น อาทิ มีระบบการทำงานบนฐานข้อมูลกลางโดยใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการภายในองค์กร และบุคลากรทุกระดับมีทักษะการทำงานในยุคดิจิทัลเน้นการทำงานในรูปแบบดิจิทัลแทนการทำงานในรูปแบบเอกสาร รวมทั้งควรเพิ่มประสิทธิภาพระบบการให้บริการของภาครัฐให้มีความสะดวกและง่ายในการขอรับบริการของประชาชน อย่างไรก็ตาม ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายในปี 2564 คือ สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่เป็นปัจจัยเร่งให้เข้าสู่รัฐบาลดิจิทัลเร็วขึ้น ส่งผลให้หน่วยงานบางแห่งและประชาชนบางกลุ่มไม่มีความพร้อมในการปรับสู่รัฐบาลดิจิทัลได้ทันกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นตลอดจนประชาชนบางกลุ่มไม่สามารถเข้าถึงการรับบริการในรูปแบบดิจิทัลจากภาครัฐได้

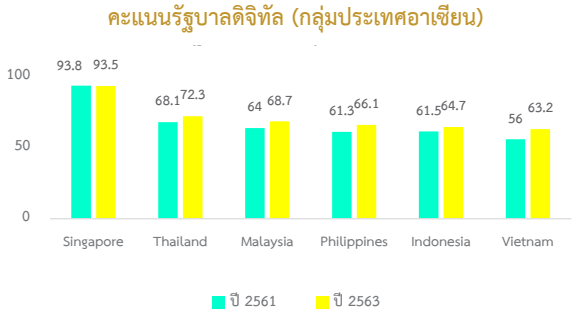

ที่มา: มหาวิทยาลัยวาเซดะ

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย สถาบันรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์มหาวิทยาลัยวาเซดะ (Waseda University Institute of e-Government) ร่วมกับ 10 มหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก ในเครือข่ายขององค์กรวิชาชีพทางด้านผู้บริหารด้านสารสนเทศ (International Academy of CIO: IAC) จัดทำรายงานการจัดอันดับรัฐบาลดิจิทัลนานาชาติ ซึ่งดำเนินการทุก 2 ปี เพื่อประเมินระดับการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลใน 64 ประเทศทั่วโลก (ปี 2561 มี 65 ประเทศทั่วโลก) และสะท้อนถึงแนวโน้มการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลในปัจจุบัน พบว่า **ประเทศไทยมีคะแนนการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลเพิ่มขึ้น จาก 68.1 คะแนนในปี 2561 เป็น 72.3 คะแนนในปี 2563 โดยอยู่อันดับที่ 26 ของโลก ลดลงจาก อันดับที่ 21 ของโลกในปี 2561 และอยู่ที่อันดับ 2 ของอาเซียน อันดับคงเดิมกับปี 2561** ทั้งนี้แม้ว่าผลการจัดอันดับของประเทศไทยจะลดลงแต่คะแนนรวมของประเทศเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2561 ซึ่งเป็นผลจากการดำเนินการพัฒนาด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์อย่างจริงจังและมีความก้าวหน้าอย่างมากในช่วงที่ผ่านมา โดยในปี 2563 มีประเทศได้อันดับสูงสุด 5 อันดับแรกของโลก คือ อันดับที่ 1 สหรัฐอเมริกา 96.3 คะแนนอันดับที่ 2 เดนมาร์ก 94.6 คะแนน อันดับที่ 3 สิงคโปร์ 93.5 คะแนน อันดับที่ 4 อังกฤษ 92.1 คะแนน และอันดับที่ 5 เอสโตเนีย 91.5 คะแนน ส่วนในกลุ่มประเทศอาเซียนมี 6 ประเทศได้รับการจัดอันดับ โดยไทยอยู่ในอันดับที่ 2 ของอาเซียน รองจากสิงคโปร์ ตามด้วยมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และเวียดนาม ตามลำดับ

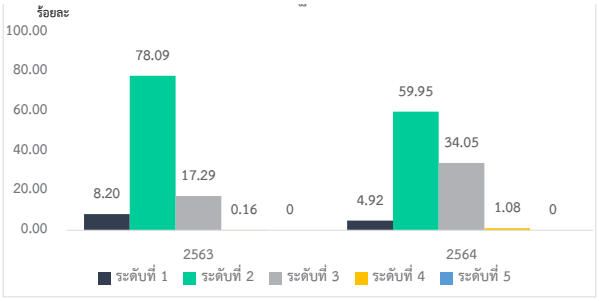

เมื่อพิจารณาระดับความพร้อมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล เพื่อสะท้อนให้เห็นว่า หน่วยงานมีแนวทางการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล การเปิดเผยข้อมูลและมีการให้ข้อมูลแบบ real-time บุคลากรมีทักษะและความสามารถด้านดิจิทัล ข้อมูล และความปลอดภัยทางไซเบอร์ รวมถึงรองรับการบริการแบบ One Stop Service พบว่า **ในปี 2564 มีสัดส่วนหน่วยงานที่มีระดับความพร้อมรัฐบาลดิจิทัลอยู่ที่ระดับที่ 2 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 95.08 ปรับตัวดีขึ้นจากร้อยละ 91.80 ในปี 2563 ทั้งนี้ ในปี 2564 มีสัดส่วนหน่วยงานที่มีระดับความพร้อมรัฐบาลดิจิทัลอยู่ที่ระดับที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 34.05 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 17.29 ในปีก่อนหน้า ขณะที่สัดส่วนหน่วยงานที่มีระดับความพร้อมรัฐบาลดิจิทัลอยู่ที่ระดับที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 59.95 ลดลงจากร้อยละ 78.09 ในปีก่อนหน้า** ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหน่วยงานมีความพร้อมในการพัฒนาไปสู่รัฐบาลดิจิทัลอยู่ในระดับที่ดีขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า

200401

การดำเนินการที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการดำเนินการเพื่อพัฒนารัฐบาลดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง โดยภาครัฐได้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานภาครัฐไปสู่ดิจิทัล อาทิ โครงการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ (Government Data Catalog) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์การกำหนดนโยบายและจัดทำแผนงาน/โครงการพัฒนาประเทศทุกระดับ และโครงการส่งเสริมการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลในกระบวนการผลิตเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรรายย่อยและผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรแปรรูป นอกจากนี้ในด้านการให้บริการแก่ประชาชนได้มีการใช้เทคโนโลยีมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพระบบการให้บริการของภาครัฐให้มีความสะดวก เช่น โครงการพัฒนาและบริหารจัดการระบบบัตรสุขภาพ เพื่อติดตามและประเมินความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ในกลุ่มนักเดินทางเข้า – ออกประเทศไทย โดยเป็นการพัฒนาระบบบัตรสุขภาพเพื่อใช้สำหรับผู้เดินทางซึ่งจะทำหน้าที่บันทึกข้อมูลสุขภาพ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการประมวลผลข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงจากประวัติการเดินทางของผู้ใช้บริการ และระงับการแพร่ระบาด รวมถึงสร้างความเชื่อมั่นด้านการท่องเที่ยวและส่งเสริมเศรษฐกิจให้กับประเทศไทย เป็นต้น อีกทั้งสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อการปรับรูปแบบการทำงานของภาครัฐและภาคเอกชนให้เป็นดิจิทัลมากขึ้น อาทิ การทำงานในรูปแบบออนไลน์ การประชุมในรูปแบบ VDO Conference และการใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ในการติดต่องานแทนรูปแบบเอกสารมากขึ้น

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าหน่วยของรัฐจะให้ความสำคัญกับการนำระบบดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการองค์กรและการให้บริการแก่ประชนมากขึ้น แต่การนำเทคโนโลยีไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดยังคงเป็นข้อจำกัดสำคัญของหลายหน่วยงาน รวมถึงหน่วยงานภาครัฐบางหน่วยงานยังขาดระบบดิจิทัลสำหรับใช้สนับสนุนการให้บริการหรือระบบที่มีอยู่ในปัจจุบันล้าสมัยยากต่อการปรับเปลี่ยนให้รองรับการทำงานแบบดิจิทัล นอกจากนี้ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่เป็นปัจจัยเร่งให้เข้าสู่รัฐบาลดิจิทัลเร็วขึ้น ส่งผลให้หน่วยงานหรือประชาชนยังไม่มีความพร้อมในการปรับสู่รัฐบาลดิจิทัลได้ทันกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และความสามารถในการเข้าถึงการรับบริการในรูปแบบดิจิทัลของประชาชนมีความแตกต่างกัน ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ภายในปี 2565 ควรให้ความสำคัญกับการปรับทัศนคติในการทำงานของบุคลากรทุกระดับ โดยเฉพาะระดับผู้บริหาร ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้เกิดการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กร เพื่อให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงภาครัฐไปสู่การดำเนินการและให้บริการในรูปแบบดิจิทัล ควบคู่กับการพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางให้มีประสิทธิภาพ และควรเร่งเพิ่มทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในยุคดิจิทัลของบุคลากรในทุกระดับ โดยเฉพาะการเร่งหาช่องว่างของทักษะในด้านดิจิทัลของบุคคลากรในองค์กรเพื่อพัฒนาให้ตรงจุด สำหรับในการให้บริการแก่ประชาชนควรเร่งพัฒนาให้มีความสะดวก เข้าถึงได้ง่าย และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้ ควรปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการปรับเปลี่ยนให้เป็นรัฐบาลดิจิทัลเพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

200501

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การสร้างและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

บุคลากรภาครัฐยึดค่านิยมในการทำงานเพื่อประชาชน ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก มีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ดัชนีความผูกพันของบุคลากรภาครัฐ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 และสัดส่วนเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำผิดกฎหมายลดลงร้อยละ 20

บุคลากรภาครัฐเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติและการพัฒนาประเทศ ดังนั้น การสร้างและพัฒนาให้บุคลากรภาครัฐมีความพร้อมทั้งความรู้ ความสามารถ กรอบความคิด และทัศนคติในการขับเคลื่อนภารกิจยุทธศาสตร์ชาติให้ประสบผลสำเร็จ ต้องพัฒนาและปรับปรุงระบบ กลไก และวิธีการบริหารงานบุคคล การบริหารและพัฒนาบุคลากรภาครัฐในทุกมิติเพื่อสร้างและพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้เป็นคนดีและเก่ง ยึดหลัก คุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก มีความสามารถสูง มีภาวะผู้นำ มุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ มีทักษะการปฏิบัติงาน ที่ทันสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ด้วยการปรับปรุงกลไกในการกำหนดเป้าหมายและนโยบายกำลังคนในภาครัฐให้มีมาตรฐาน และเกิดผลในทางปฏิบัติ เสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารงานบุคคลในภาครัฐให้เป็นไปตามระบบคุณธรรม ที่ผ่านมาแม้ว่าหลายหน่วยงานจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะของบุคลากรในด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง อาทิ โครงการพัฒนาศักยภาพและทักษะในด้านต่างๆ แต่โครงการการปรับกระบวนทัศน์ของบุคลากร การปลูกฝังค่านิยมการทำงานที่ดียังมีไม่มาก อีกทั้ง การดำเนินการในบางกระบวนการต้องใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ อาจทำให้เกิดการทุจริตนำมาซึ่งการร้องเรียนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ได้ จึงเป็นประเด็นท้าทายสำคัญที่ต้องเร่งแก้ไข เพื่อผลักดันให้การพัฒนาบุคลากรภาครัฐประสบความสำเร็จเป็นรูปธรรม

200501

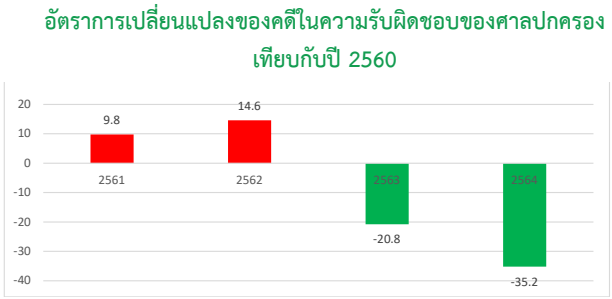

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย บุคลากรภาครัฐยึดค่านิยมในการทำงานเพื่อประชาชนยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก มีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ จะพิจารณาจากดัชนีความผูกพันของบุคลากรภาครัฐ และสัดส่วนเจ้าหน้าที่ที่กระทำผิดกฎหมายลดลง ซึ่ง**สามารถเทียบเคียงได้จากข้อมูลจำนวนคดีในความรับผิดชอบของศาลปกครอง ที่แสดงให้เห็นถึงการมีมูลความผิดในการดำเนินงานหรือการใช้อำนาจในทางมิชอบของบุคลากรภาครัฐ พบว่าในปีงบประมาณ 2562 ศาลปกครองมีคดีรับเข้าทั้งหมด 8,331 คดี ปีงบประมาณ 2563 ลดลงเหลือจำนวน 5,759 คดีในปี 2563 (ลดลงร้อยละ 20.8 เมื่อเทียบกับปีงบประมาณ 2560) และปีงบประมาณ 2564 ลดลงเหลือจำนวน 4,711 คดี (ลดลงร้อยละ 35.2 เมื่อเทียบกับปีงบประมาณ 2560)** นอกจากนี้ หากเทียบเคียงกับข้อมูลสถิติการรับฟ้องคดีของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) พบว่าการรับฟ้องคดีการทุจริตประพฤติมิชอบของข้าราชการในปี 2564 มีจำนวน 652 คดี ลดลงจาก 1,374 คดี ในปี 2563 และ 2,045 คดี ในปี 2562 สอดคล้องในการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว

การดำเนินการที่ผ่านมา การดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐเน้นพัฒนาบุคลากรภาครัฐ ในด้านต่างๆ ให้มีสมรรถนะเพิ่มขึ้น โดยการจัดฝึกอบรมบุคลากรทั้งในสายงานหลักและสายงานสนับสนุน เน้นการพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้มีทักษะที่เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อาทิ ทักษะด้านดิจิทัลและเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะด้านภาษาต่างประเทศ ทักษะด้านการบริหารจัดการ การสนับสนุนทุนการศึกษาให้กับข้าราชการไปศึกษาหรืออบรมต่างประเทศ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้บุคลากรภาครัฐสามารถปรับตัวได้อย่างสอดคล้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ สามารถให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ หลายหน่วยงานได้จัดทำโครงการเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และมีจิตสาธารณะ เพื่อพัฒนาข้าราชการและเจ้าหน้าที่รัฐให้เป็นคนดีคนเก่ง

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย หน่วยงานของรัฐเน้นการดำเนินการพัฒนาบุคลากรในด้านต่าง ๆเป็นจำนวนมาก ทั้งฝึกอบรมเพื่อสร้างทักษะการทำงานในแบบทั่วไป ยังขาดแผนงาน/โครงการเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการบริหารงานบุคคล โดยเฉพาะเรื่องของการจัดทำแผนการจัดการกำลังคนและเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ (Career Path) ที่ชัดเจนอันจะนำไปสู่กระบวนการบริหารทรัพยากรบุคคลให้สอดคล้องกับสถานการณ์ การวางระบบการติดตามและประเมินผลการบริหารทรัพยากรบุคคลให้สะท้อนศักยภาพของบุคลากรในหน่วยงาน และการวางแผนและดำเนินการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลให้สามารถพัฒนาระบบการพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้ดีขึ้นยังมีน้อย อีกทั้งแม้ภาครัฐจะนำระบบอิเล็คทรอนิคส์มาใช้ในการยื่นขอเพื่อพิจารณาอนุมัติ อนุญาต เพื่อลดการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐในภาพรวมแต่ก็ยังมีการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ จึงยังพบการร้องเรียนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐอยู่

200501

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เนื่องจากเป้าหมายการสัดส่วนเจ้าหน้าที่ที่กระทำผิดกฎหมายลดลงบรรลุเป้าหมายแล้ว การพัฒนาบุคลากรภาครัฐในระยะต่อไป ควรให้ความสำคัญกับการกระบวนการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อสร้างและรักษา คนดีคนเก่งในภาครัฐ หน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนประเด็นหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนเป้าหมายหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนเป้าหมายของแผนย่อยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องมีการด้วยการบูรณาการร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อผลักดันให้หน่วยงานภาครัฐวางระบบการจัดการกำลังคนและเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพเพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงาน นำเทคโนโลยีที่ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ด้านการบริหารงานบุคคลภาครัฐมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ส่งเสริมสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานด้านนี้ให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับกฎหมายและแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐ ส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐมีสภาพแวดล้อมและระบบการทำงานที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนากรอบความคิดและกรอบทักษะ สำหรับการทำงานและการดำเนินชีวิต รวมทั้งปลูกฝังบุคลากรภาครัฐทุกระดับให้มีกรอบความคิด (Mindset) ในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง การมุ่งเน้นประโยชน์ส่วนรวมและทำงานบนหลักคุณธรรม ประยุกต์หลักสากลอย่างเหมาะสม และทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในบริบทที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้มีคุณลักษณะในการเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้และพัฒนา ให้ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนรวม ทำงานด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ ยึดมั่นในมาตรฐานจริยธรรม และมีทัศนคติแบบสากลเพื่อร่วมกันสร้างภาครัฐที่ทันสมัย เป็นที่พึ่งของประชาชน และเชื่อถือไว้วางใจได้

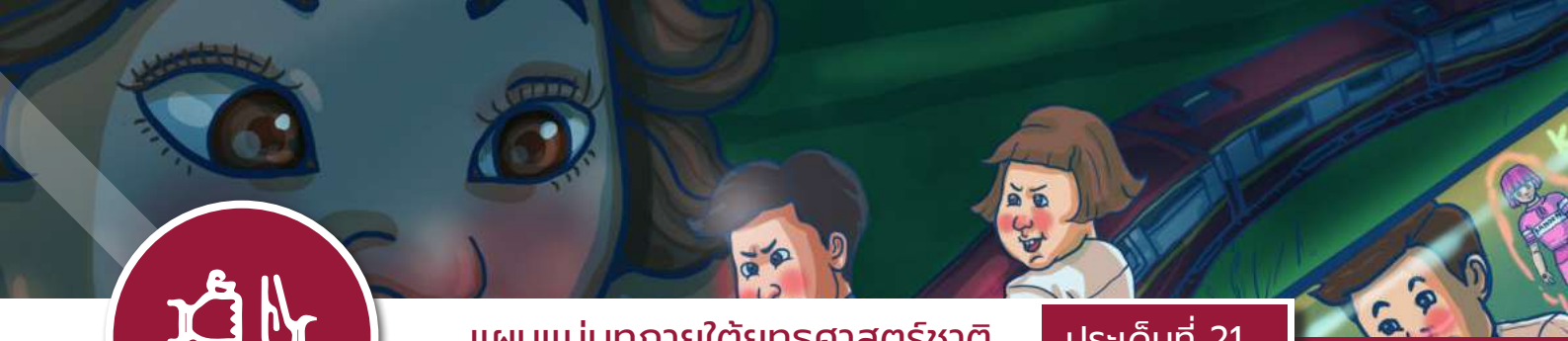

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 21

21 การต่อต้านการทุจริต และประพฤติมิชอบ

ยุทธศาสตร์ชาติด้าน ความมั่นคง

ยุทธศาสตร์ชาติด้าน การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

"ภาครัฐโปร่งใส สังคมไทยปลอดการทุจริตและการประพฤติมิชอบ"

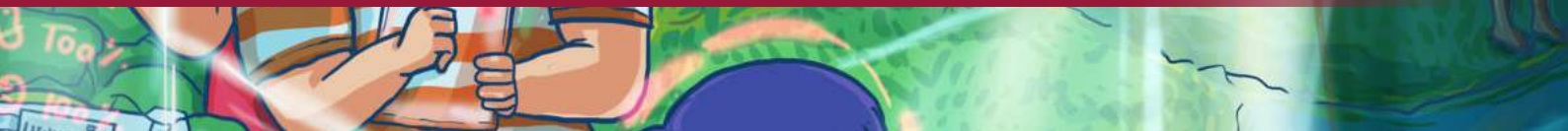

จ.1

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (21) การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการทำงานของภาครัฐให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกระดับ มีวัฒนธรรมแยกแยะประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมของบุคลากรภาครัฐให้เกิดขึ้น และสร้างจิตสำนึกและค่านิยมให้ทุกภาคส่วนตื่นตัวละอายต่อการทุจริตประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ มีส่วนร่วมต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยมีเป้าหมายระดับประเด็น คือ **ประเทศไทยปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ** ทั้งนี้ แผนแม่บทประเด็นดังกล่าว สนับสนุนการบรรลุผลสัมฤทธิ์การพัฒนาตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติให้สามารถบรรลุเป้าหมายภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

210001 ประเทศไทยปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ

จ.2

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทยอยู่ในอันดับ 1 ใน 54 และ/หรือได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 50 คะแนน

ประเทศไทยปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยพิจารณาดัชนีการรับรู้การทุจริตหรือดัชนีภาพลักษณ์การคอร์รัปชันของประเทศไทย ซึ่งจัดอันดับโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (TI) ประเทศไทยมีคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตในปี 2563 อยู่ที่ 36 คะแนน คงที่เท่ากับในปี 2562 ทั้งนี้ ในการจัดอันดับปรับลดลงจากอันดับที่ 101 เป็นอันดับที่ 104 จากทั้งหมด 180 ประเทศ และในกลุ่มประเทศอาเซียนไทยได้อันดับลดลงจากอันดับที่ 6 ในปี 2562 เป็นอันดับที่ 5 ในปี 2563 ข้อมูลสถานการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของปัญหาการทุจริตและคอร์รัปชันในประเทศที่ยังไม่ลดลงซึ่งส่งผลให้อาจไม่สามารถบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ที่อันดับที่ 1 ใน 54 หรือได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 50 คะแนนไว้ภายในปี 2565

คะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย (CPI) ตั้งแต่ปี 2538 - 2563

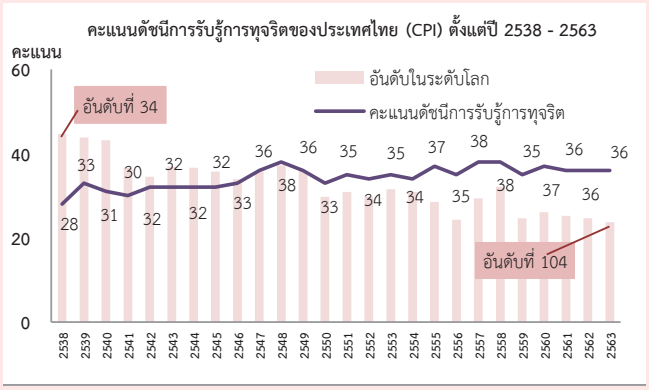

ที่มา: สรุปข้อมูลจาก Transparency International

ทั้งนี้ ยังคงมีประเด็นท้าทายที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทฯ ได้แก่ (1) การสร้างความรู้และความเข้าใจกับหน่วยงานภาครัฐ และประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ผ่านการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ให้มีระดับ 85 คะแนนขึ้นไป อีกทั้งเร่งปลูกฝังและสร้างคุณธรรมและจริยธรรมในสถานศึกษาเพื่อสร้างค่านิยมในการไม่ยอมรับการทุจริต (2) การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของราชการให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่ต้องร้องขอ เพื่อสร้างความโปร่งใสในการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งจะส่งผลให้คดีทุจริตและประพฤติมิชอบลดลง เนื่องจากประชาชนจะเป็นหูเป็นตาในการตรวจสอบการดำเนินการให้มีความโปร่งใส (3) การพัฒนาการพิจารณาคดีให้มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น โดยกำหนดกรอบระยะเวลาคดีให้สั้นลง ซึ่งจะส่งผลให้มีความรวดเร็วมากขึ้น อีกทั้งเร่งสร้างคุณธรรมและจริยธรรมแก่เจ้าหน้าที่และบุคลากรผู้อยู่ในกระบวนการพิจารณาคดี เพื่อลดการประวิงเวลาคดีให้หมดอายุความ รวมถึงการปรับปรุงกฎหมายและกำหนดพันธกรณีระหว่างประเทศ เพื่อเข้าร่วมการเป็นภาคีเครือข่ายระหว่างประเทศ และเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้เป็นไปอย่างรวดเร็วและถูกต้อง

แผนแม่บทฯ ประเด็น (21) การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ประกอบด้วย 3 เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย โดยมีสถานะการบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1) กับเป้าหมายระดับประเด็น (Y2)

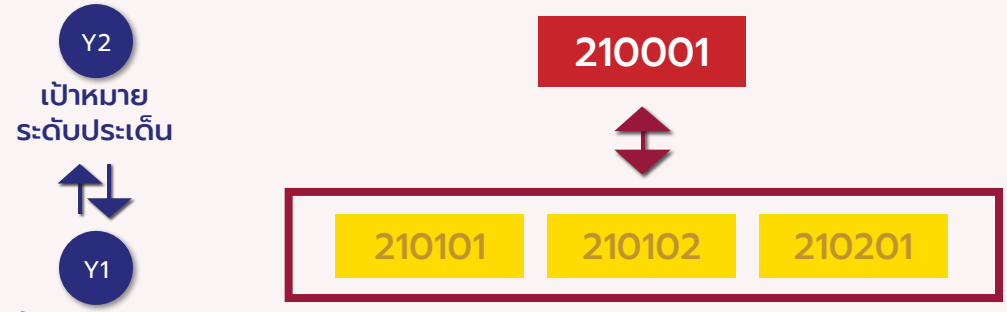

*สถานะการบรรลุเป้าหมายประจำปี 2564

210101

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ประชาชนมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี 2565 ได้แก่ ร้อยละของเด็กและเยาวชนไทยมีพฤติกรรมที่ยึดมั่นความซื่อสัตย์สุจริต ในช่วงปี 2561-2565 ที่ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 50 ร้อยละของประชาชนที่มีวัฒนธรรม ค่านิยมสุจริต มีทัศนคติและพฤติกรรมในการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบในช่วงปี 2561-2565 ที่ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 50 และร้อยละของหน่วยงานที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ITA ในปี 2565 ร้อยละ 80 ของหน่วยงาน ผ่านเกณฑ์การประเมิน ITA ที่ 85 คะแนน ขึ้นไป

พิจารณาจากผลการประเมิน ITA ในปี 2564 ภาพรวมของประเทศไทยมีแนวโน้มที่ดีขึ้น มีผลการประเมินโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 81.3 คะแนน เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ทีมี 67.9 คะแนน ทั้งนี้ มีจำนวนหน่วยที่มีการประเมินผ่านเกณฑ์และมีจำนวนหน่วยงานที่มีผลการประเมินผ่านเกณฑ์ (ระดับ 85 คะแนนขึ้นไปจากคะแนนเต็ม 100 คะแนน)

จำนวน 4,149 หน่วยงานหรือคิดเป็นร้อยละ 49.95 นอกจากนั้น สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินโครงการเพื่อป้องกันการทุจริตในพื้นที่ อาทิ โครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา (โครงการโรงเรียนสุจริต) ประจำปีงบประมาณ 2564 ขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาและหลักสูตรวัยใส ใจสะอาดในระดับอุดมศึกษา โครงการธรรมาภิบาล โปร่งใส โครงการประเมิน ITA ในหน่วยงานต่าง ๆ โครงการพัฒนาแผนที่พื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริตในประเทศไทย ตลอดจนเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างต่อเนื่อง

210102

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

คดีทุจริตและประพฤติมิชอบลดลง กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี 2565 ได้แก่ จำนวนคดีทุจริตในภาพรวมลดลง ในช่วงปี 2561-2565 ที่ลดลงเฉลี่ยร้อยละ 10 จำนวนข้อร้องเรียนเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ถูกชี้มูลเรื่องวินัย (ทุจริต) ในปี 2561-2565 ลดลงเฉลี่ยร้อยละ 10 และสัดส่วนจำนวนข้อร้องเรียนเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ถูกชี้มูลว่ากระทำการทุจริตในปี 2561-2565 ลดลงร้อยละ 10

พิจารณาจากในปีงบประมาณ 2564 จำนวนคดีทุจริตในภาพรวมลดลงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้มาก โดยลดลงร้อยละ 19.44 ซึ่งสูงจากเป้าหมายในปี 2564 ที่กำหนดไว้ร้อยละ 10 ดังจะเห็นได้ว่า สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ สามารถดำเนินการตรวจสอบเบื้องต้นและไต่สวนข้อเท็จจริงแล้วเสร็จได้แล้วเสร็จ 5,376 เรื่อง (จากเป้าหมายที่กำหนดไว้จำนวน 6,565 เรื่อง) และผลจากการที่สำนักงาน ป.ป.ช. ทำให้จำนวนคดีทุจริตในภาพรวมลดลงสูงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้มาก

210201

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

การดำเนินคดีทุจริตมีความรวดเร็ว เป็นธรรม โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติ กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี 2565 ได้แก่ สัดส่วนกระบวนการดำเนินคดีทุจริตที่จำเป็นต้องขอขยายระยะเวลาเกินกว่ากรอบเวลาปกติที่กฎหมายกำหนดลดลง โดยในปี 2561-2565 จะต้องไม่เกินร้อยละ 25 และสัดส่วนจำนวนคดีอาญาที่หน่วยงานไต่สวนคดีทุจริตถูกฟ้องกลับลดลง โดยในปี 2561-2565 จะต้องไม่เกินร้อยละ 4 ของจำนวนคดีที่ส่งฟ้อง

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีเรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ไต่สวน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 725 เรื่อง และมีเรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ไต่สวนและมีการขยายกรอบเวลาดำเนินการเกินกว่ากรอบเวลาปกติที่กฎหมายกำหนด (2 ปี) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 532 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 73.37 ของเรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ไต่สวน นอกจากนั้นจำนวนคดีอาญาที่หน่วยงานไต่สวนคดีทุจริตถูกฟ้องกลับในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 หน่วยงานไต่สวนคดีทุจริตยังไม่ถูกฟ้องกลับจากคดีที่มีการส่งฟ้องศาล

210101

จ.3

แผนแม่บทย่อย

ด้านการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ประชาชนมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในช่วง 5 ปีแรก (พ.ศ. 2561 - 2565) เด็กและเยาวชนไทยมีพฤติกรรมที่ยึดมั่นความซื่อสัตย์สุจริตและประชาชนมีวัฒนธรรมค่านิยมสุจริต มีทัศนคติและพฤติกรรมต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ร้อยละ 50 และหน่วยงานที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ร้อยละ 80 (หรือ 85 คะแนนขึ้นไป)

มีปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญ ได้แก่ **(1) เสริมสร้างการรับรู้และปรับฐานคิดเพื่อประโยชน์ส่วนรวม** โดยปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม ปรับฐานคิดของประชาชนให้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีวัฒนธรรมค่านิยมสุจริต มีพฤติกรรมต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ปลูกฝังกลุ่มเด็กและเยาวชนไทยให้มีพฤติกรรมซื่อสัตย์และวัฒนธรรมสุจริตผ่านหลักสูตรการศึกษา ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษา รวมทั้งจัดทำสื่อและประชาสัมพันธ์ด้านคุณธรรม จริยธรรม **(2) ประสานพลังความร่วมมือจากหน่วยงานและภาคส่วนต่างๆ เพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงในการยกระดับ ITA** โดยให้ความสำคัญกับการสนับสนุนทรัพยากรและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในหน่วยงานต่างๆ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนองค์ความรู้ ทักษะด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาด้านการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ และช่วยยกระดับคะแนน ITA ของประเทศให้บรรลุตามเกณฑ์ที่กำหนดได้ **(3) การปรับโครงสร้าง/ระบบที่เอื้อต่อการลดการใช้ดุลยพินิจ** แต่สนับสนุนการดำเนินการที่เป็นมาตรฐานและกรอบแนวคิดการพิจารณาใช้อำนาจที่ชัดเจน เป็นธรรม และ **(4) สนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ** ในการตรวจสอบการดำเนินโครงการของภาครัฐ การเฝ้าระวังการทุจริต และมีระบบเฝ้าระวังที่มีประสิทธิภาพ ชี้เบาะแสเมื่อพบเห็นการกระทำที่ทุจริต โดยมีมาตรการสนับสนุนและการคุ้มครองผู้ชี้เบาะแส พัฒนาบริหารงานภาครัฐ เพื่อให้มีกลไกการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ ปรับระบบงานและโครงสร้างองค์กรที่เอื้อต่อการลดการใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ รวมถึงการพัฒนาและจัดการองค์ความรู้ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตด้วย

210101

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ในปี 2564 สำนักงาน ป.ป.ช. มุ่งดำเนินโครงการที่สนับสนุนการปรับฐานความคิด แยกระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม ผลักดันหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาหรือโครงการเสริมสร้างวัฒนธรรมค่านิยมสุจริต ให้มีผลในทางปฏิบัติ และครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ให้มากขึ้น ตลอดจนสนับสนุนหน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้าร่วมและพยายามที่จะพัฒนาตนเองในกระบวนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ให้มากขึ้นตลอดจนมุ่งพัฒนาระบบสารสนเทศในหน่วยงานต่างๆ ให้พร้อมต่อการประเมิน ITA และสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินฯ ไปใช้ในการพัฒนาองค์กรและการปฏิบัติงานได้อย่างโปร่งใส รวมทั้งพัฒนากลไกการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการทุจริตให้มีประสิทธิภาพ และสนับสนุนการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐให้โปร่งใสมากขึ้น นอกจากนี้ แนวโน้มผลการประเมิน ITA ในภาพรวมประจำปี 2564 เป็นไปในทางที่ดีขึ้น โดยมีผลการประเมินโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 81.25 คะแนน เพิ่มขึ้นจากปี 2563 (67.9 คะแนน) ทั้งนี้ มีจำนวนหน่วยงานที่มีผลการประเมินผ่านเกณฑ์ (ระดับ 85 คะแนนขึ้นไป) จำนวน 4,149 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 49.95 ซึ่งแม้ว่าจะยังต่ำกว่าเป้าหมายตามที่กำหนด แต่ก็ดีขึ้นจากปี 2563ที่ร้อยละ 13.19 และหากพิจารณาประเด็นการประเมิน พบว่า เรื่องการเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้างที่เอื้อประโยชน์ให้ผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง และความถูกต้องในการขอใช้ทรัพย์สินของราชการ เป็นเรื่องเร่งด่วนที่สำนักงาน ป.ป.ช. และหน่วยงานภาครัฐต้องไม่มองข้าม เพราะจะมีผลต่อการสนับสนุนให้ประชาชนเชื่อมั่นในภาครัฐมีค่านิยมและวัฒนธรรมสุจริตได้

คะแนนภาพรวมระดับประเทศ

การดำเนินการที่ผ่านมา สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ดำเนินโครงการเพื่อป้องกันการทุจริตในพื้นที่ อาทิ โครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา (โครงการโรงเรียนสุจริต) ประจำปีงบประมาณ 2564 ขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาและหลักสูตรวัยใสใจสะอาดในระดับอุดมศึกษา โครงการธรรมาภิบาลโปร่งใส โครงการประเมิน ITA ในหน่วยงานต่างๆ โครงการพัฒนาแผนที่พื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริตในประเทศไทย ตลอดจนเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างต่อเนื่องดังจะเห็นได้ว่า ผลการดำเนินการในปี 2564 ที่ประเมินโดยสำนักงาน ป.ป.ช. พบว่า ร้อยละ 78.30 ของเด็กและเยาวชนไทยมีพฤติกรรมที่ยึดมั่นความซื่อสัตย์สุจริต และร้อยละ 70.90 ของประชาชนมีวัฒนธรรม ค่านิยม ทัศนคติและพฤติกรรมในการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบในระดับนโยบาย สำนักงาน ป.ป.ช. ได้จัดทำแผนงานบูรณาการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ติดตามความก้าวหน้าผลสัมฤทธิ์ตามตัวชี้วัดของแผน

210101

และได้รับจัดสรรงบประมาณภายใต้แผนฯ ทั้งสิ้น 578 ล้านบาท มีหน่วยงานร่วมบูรณาการ 29 หน่วยงาน และดำเนินโครงการเพื่อตอบสนองแนวทางการปลูกฝังวิธีคิด ปลุกจิตสำนึกให้มีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต ภายใต้งบประมาณ 379.9 ล้านบาท และสำนักงาน ป.ป.ช. ได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขับเคลื่อนปลูกฝังนักเรียนและบุคลากรการศึกษาให้มีคุณลักษณะตามค่านิยมเป้าหมาย 5 ประการ (ได้แก่ ทักษะกระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และจิตสาธารณะ) ของโรงเรียนสุจริต ขยายผลหลักสูตรต้านทุจริตและสนับสนุนกิจกรรมสำนักงานเขตพื้นที่สุจริต จัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริตใน 245 เขต ตลอดจนประเมิน ITA ออนไลน์ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและนำข้อเสนอแนะไปจัดทำมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ขณะนี้ สำนักงาน ป.ป.ช. อยู่ในระหว่างการพัฒนาเครื่องมือ กำหนดกรอบการประเมินและการขับเคลื่อนหลักสูตรให้มีผลในทางปฏิบัติ รวมทั้งขยายการดำเนินกิจกรรมสนับสนุนให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเอง มีความซื่อสัตย์สุจริตให้มากขึ้น

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย แม้สำนักงาน ป.ป.ช. มุ่งมั่นที่จะขับเคลื่อนโครงการต่าง ๆ และมีความก้าวหน้าอย่างมาก แต่ในการผลักดันโครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการสร้างการรับรู้และปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยมแห่งความซื่อสัตย์ โดยเฉพาะหลักสูตรต้านทุจริตให้มีผลในทางปฏิบัตินั้น สำนักงาน ป.ป.ช. และหน่วยงานเกี่ยวข้องควรร่วมกันกำหนดนิยามและกรอบการประเมินความสำเร็จเกี่ยวกับพฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริต หรือวัฒนธรรมสุจริต ให้ชัดเจนและเข้าใจตรงกัน มีรูปแบบการวัดผลที่เป็นรูปธรรม มีกรอบแนวทาง กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่เป็นที่ยอมรับร่วมกัน นอกจากนี้ควรต้องสนับสนุนการมีส่วนร่วมของหน่วยงานในพื้นที่อย่างเต็มที่ เพื่อผลักดันหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาหรือโครงการเกี่ยวกับการปลูกฝังค่านิยม วัฒนธรรมความซื่อสัตย์ ให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่วนกระบวนการประเมิน ITA นั้น สำนักงาน ป.ป.ช. ยังต้องสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นกลุ่มหน่วยงานที่มีจำนวนมากที่สุดในการประเมินฯ เห็นถึงความสำคัญและเข้าร่วมในการประเมินฯ เตรียมความพร้อมของหน่วยงาน (โดยเฉพาะด้านงบประมาณ กลุ่มบุคลากรผู้รับผิดชอบ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ITA ของบุคลากร) เพื่อเข้าร่วมในการประเมิน ITA ให้เต็มที่ หน่วยงานได้ข้อมูลที่แท้จริง และนำผลการประเมินฯ ไปใช้พัฒนาองค์กรต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ผลักดันเครือข่ายในระดับท้องถิ่นให้เข้าร่วมในการประเมิน ITA ให้มากขึ้น พัฒนาฐานข้อมูลตัวอย่างโครงการของหน่วยงานที่มีผลการประเมิน ITA ในระดับสูงมาก (95 คะแนนขึ้นไป) ตลอดจนเสริมพลังแห่งความร่วมมือของเครือข่ายในพื้นที่ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดทำแนวทางการใช้ประโยชน์จากข้อมูล ITA เพื่อนำมาสู่กระบวนการการพัฒนาองค์กรและเสริมสร้างให้ประชาชนมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริตจากข้อมูลเชิงประจักษ์เหล่านี้ ซึ่งจะมีผลต่อการสนับสนุนให้ประชาชนเชื่อมั่นในภาครัฐ มีค่านิยมและวัฒนธรรมสุจริตได้

210102

จ.3

แผนแม่บทย่อย

ด้านการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

คดีการทุจริตและประพฤติมิชอบลดลง

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในช่วง 5 ปีแรก (พ.ศ. 2561 - 2565) คดีทุจริตในภาพรวม จำนวนคดีทุจริตรายหน่วยงาน (จำนวนข้อร้องเรียน เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ถูกชี้มูล เรื่องวินัย (ทุจริต) และจำนวนข้อร้องเรียน (เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ถูกชี้มูลว่า กระทำการทุจริต) ลดลงร้อยละ 10 รวมทั้งจำนวนคดีทุจริตที่เกี่ยวข้องกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองลดลงร้อยละ 25

มีปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญ ได้แก่ (1) การปลุกจิตสำนึกและพฤติกรรมต้านทุจริต ของประชาชนและเจ้าหน้าที่ปราบปรามการทุจริตไม่ติดสินบน (2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบเฝ้าระวังและการปฏิบัติงานของภาครัฐ พัฒนาเครือข่ายและคุ้มครองการแจ้งเบาะแสการทุจริตและประพฤติมิชอบในสังคม ให้ภาคประชาชนมีศักยภาพและส่วนร่วมในการตรวจสอบพฤติกรรมการทุจริตมากขึ้น สร้างกระแสสังคมให้ต้านการทุจริต ไม่ยอมรับพฤติกรรมทุจริต (3) การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม (4) การพัฒนาระบบราชการ โดยให้ความสำคัญกับการบูรณาการความร่วมมือในด้านต่างๆ เชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับการปราบปรามการทุจริต สนับสนุนการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐในทุกขั้นตอนตั้งแต่ก่อน ระหว่างและหลังการดำเนินโครงการ โดยเฉพาะโครงการใหญ่ๆ ที่มีผลกระทบต่อสังคมอย่างมาก ซึ่งช่วยสกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบายและเป็นการป้องกันการทุจริตในเชิงรุก ลดโอกาสที่จะเกิดการทุจริตได้ทันถ่วงที (5) การพิจารณากฎหมาย กฎระเบียบให้กระบวนการปราบปรามการทุจริตใช้บังคับ และการมีบทลงโทษที่เหมาะสม โดยปรับปรุงและพัฒนากลไก กระบวนการปราบปรามการทุจริตให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยลดคดีการทุจริตและการกระทำทุจริตให้น้อยลง และสนับสนุนให้การปฏิบัติงานด้านการปราบปรามการทุจริตมีประสิทธิภาพ ยุติธรรม

210102

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ผลการดำเนินการในปี 2564 สะท้อนให้เห็นว่า มีแนวโน้มที่จะสามารถบรรลุค่าเป้าหมายได้ใน 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ **(1) จำนวนคดีทุจริตในภาพรวมลดลงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้มาก โดยลดลงร้อยละ 19.44 ซึ่งสูงจากเป้าหมายในปี 2564 ที่กำหนดไว้ร้อยละ 10** ดังจะเห็นได้ว่า สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ สามารถดำเนินการตรวจสอบเบื้องต้นและไต่สวนข้อเท็จจริงแล้วเสร็จได้แล้วเสร็จ 5,376 เรื่อง (จากเป้าหมายที่กำหนดไว้จำนวน 6,565 เรื่อง) และผลจากการที่สำนักงาน ป.ป.ช. **ทำให้จำนวนคดีทุจริตในภาพรวมลดลงสูงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้มาก (2) จำนวนข้อร้องเรียนเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ถูกชี้มูลเรื่องวินัย (ทุจริต) ลดลงร้อยละ 33.33** และ **(3) จำนวนข้อร้องเรียนเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ถูกชี้มูลว่ากระทำการทุจริตลดลงร้อยละ 19.36 ซึ่งสูงจากเป้าหมายในปี 2564 ที่กำหนดไว้ร้อยละ 8** ขณะที่ ตัวชี้วัดที่ **(4) ข้อมูลจำนวนคดีทุจริตที่เกี่ยวข้องกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ผ่านมา** (เปรียบเทียบตั้งแต่ปี 2561 จนถึงข้อมูลปี 2563) ในส่วนข้อมูลประเภทกลุ่มคดีด้านกระบวนการยุติธรรม การเมืองและความมั่นคง และในส่วนข้อมูลกลุ่มคดีด้านจริยธรรมและความประพฤติมิชอบ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ สำนักงาน ป.ป.ช. ยังได้มุ่งพัฒนาระบบป้องการทุจริตเชิงรุก โดยออกกฎระเบียบต่างๆ เพื่อปรับปรุงกลไกในเกิดการบูรณาการด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างทันท่วงที เช่น การมีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 358/2562 จัดตั้งศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.) ในสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) เพื่อมุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วนบูรณาการแก้ไขปัญหาการทุจริตให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างยั่งยืน โดยเร็ว โดยมี ศอตช.เป็นกลไกหลักในการตรวจสอบและกลั่นกรองรายงานผลการดำเนินงานของส่วนราชการ กรณีเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2559

สถิติผลการชี้มูลความผิดเจ้าพนักงานของรัฐของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2563

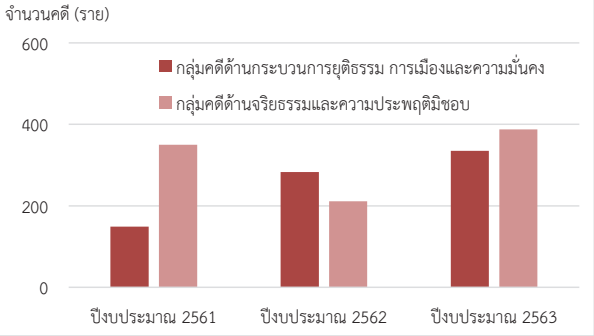

การดำเนินการที่ผ่านมา สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ดำเนินโครงการปราบปรามการทุจริต เพื่อขับเคลื่อนงานด้านการปราบปรามการทุจริต ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 โดยกำหนดเป้าหมายการตรวจสอบเบื้องต้นและไต่สวนข้อเท็จจริงให้แล้วเสร็จในปีงบประมาณ 2564 จำนวน 6,565 เรื่อง ส่งผลให้ผู้กระทำการทุจริตได้รับการลงโทษและทำให้คดีการทุจริตที่ค้างสะสมและคดีทุจริตที่รับใหม่ดำเนินการได้แล้วเสร็จมากขึ้น นอกจากนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังได้กำหนดกลไกกำกับ ติดตามและบริหารงานคดีให้เป็นไปตามเป้าหมาย อาทิ ตั้งศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในสำนักงาน ป.ป.ช. เพื่อทำหน้าที่วิเคราะห์ รวบรวมเรื่องกล่าวหาร้องเรียนและคดีทุจริตต่างๆ ตลอดจนกำกับติดตามการบริหารงานคดี แก้ไขปัญหาอุปสรรคเชิงบริหารที่อยู่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ช. และแก้ไขปัญหาคดีค้าง เร่งรัดและประเมินผลการบริหารคดี โดยในปีงบประมาณ 2564 คณะอนุกรรมการบริหารคดีได้กำกับ ติดตามการดำเนินคดีที่เร่งด่วน โดยเฉพาะเรื่องไต่สวนข้อเท็จจริงที่ใกล้ขาดอายุความและไต่สวนข้อเท็จจริงก่อนพระราชบัญญัติฯ มีผลบังคับใช้ ให้แล้วเสร็จ และแต่งตั้งคณะอนุกรรมการกลั่นกรองกลางพิจารณาคำกล่าวหาที่เป็นบัตรสนเท่ห์ เรื่องร้องเรียนผ่านช่องทางต่าง ๆ

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) ยังได้ขับเคลื่อนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต กำกับให้หน่วยงานต่างๆ วิเคราะห์และจัดทำข้อเสนอโครงการที่มีความเสี่ยงสูง เพื่อให้เกิดการเฝ้าระวังและ สร้างการรับรู้ความเข้าใจ เพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณมีความคุ้มค่า โปร่งใส และกำหนดมาตรการป้องกันการทุจริตที่มีประสิทธิภาพด้วย

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ควรขยายกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะในภาคการเมือง เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้บังคับใช้กฎหมายให้เรียนรู้เกี่ยวกับกฎหมายการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมให้มากขึ้น สนับสนุนการบูรณาการด้านข้อมูล นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพ และพัฒนาระบบการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ สามารถรับมือกับสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ควรพัฒนาระบบราชการ โดยสนับสนุนมาตรการลดการแทรกแซงและลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมให้มีความรวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติ ผลักดันการนำบทลงโทษหัวหน้าส่วนราชการ กรณีการดำเนินการทางวินัยล่าช้าให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจัง ตลอดจนบูรณาการความร่วมมือและข้อมูลการปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการรวบรวมและเชื่อมโยงข้อมูล โดยเฉพาะคดีทุจริตสำคัญ ให้สังคมรับทราบและมีส่วนร่วมติดตาม ตรวจสอบ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในสังคม นอกจากนี้ ควรพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการปราบปรามการทุจริตให้เป็นมืออาชีพ ไม่รับสินบน รวมทั้งบังคับใช้มาตรการทางวินัยอย่างเคร่งครัด กำหนดอัตราโทษและมาตรการลงโทษทั้งทางกฎหมายและทางสังคมที่รุนแรงพอที่จะผลักดันให้ผู้กระทำการทุจริตตัดสินใจยับยั้งความคิดการกระทำผิด และควรสนับสนุนแนวร่วมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำกับ ติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

210201

จ.3

แผนแม่บทย่อย

ด้านการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

การดำเนินคดีทุจริตมีความรวดเร็ว เป็นธรรม โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติ

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

กระบวนการดำเนินคดีทุจริตที่จำเป็นต้องขอขยายระยะเวลาเกินกว่ากรอบเวลาปกติที่กฎหมายกำหนดไม่เกินร้อยละ 25 และจำนวนคดีอาญาที่หน่วยงานไต่สวนคดีทุจริตถูกฟ้องกลับไม่เกินร้อยละ 4 ของจำนวนคดีที่ส่งฟ้อง

มีปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญ ได้แก่ (1) การพัฒนาระบบและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของกระบวนการและกลไกการปราบปรามการทุจริต โดยการปรับกระบวนการทำงานด้านการปราบปรามการทุจริตเข้าสู่ระบบดิจิทัลให้ได้มาตรฐานสากลและเป็นมาตรฐานเดียวกัน บูรณาการพัฒนาระบบฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ และการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินคดีทุจริต (2) การปรับปรุงกระบวนการปราบปรามการทุจริตที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยลดและปรับปรุงขั้นตอนการดำเนินการที่ล่าช้าของหน่วยงานในกระบวนการปราบปรามการทุจริตให้มีความรวดเร็ว การลงโทษผู้กระทำความผิด เมื่อคดีถึงที่สุดเป็นไปอย่างรวดเร็วเห็นผล (3) พัฒนาการจัดการองค์ความรู้ด้านการปราบปรามการทุจริต โดยการจัดทำระบบฐานข้อมูลองค์ความรู้ด้านการปราบปรามการทุจริต เสริมสร้างสมรรถนะและความเชี่ยวชาญของเจ้าหน้าที่ ให้มีความรู้และคุณธรรม

210201

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย จากค่าเป้าหมายที่กำหนด กระบวนการดำเนินคดีทุจริตที่จำเป็นต้องขยายระยะเวลาเกินกว่ากรอบเวลาปกติที่กฎหมายกำหนด ไม่เกินร้อยละ 25 ภายในปี พ.ศ. 2564 พิจารณาโดยใช้จำนวนเรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ไต่สวนในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 เป็นฐานในการประเมิน เปรียบเทียบกับจำนวนเรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ไต่สวนและมีการขยายกรอบเวลาดำเนินการเกินกว่ากรอบเวลาปกติที่กฎหมายกำหนด (2 ปี) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีผลการดำเนินงาน ได้แก่ มีเรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ไต่สวน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 725 เรื่อง และมีเรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ไต่สวนและมีการขยายกรอบเวลาดำเนินการเกินกว่ากรอบเวลาปกติที่กฎหมายกำหนด (2 ปี) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 532 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 73.37 ของเรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ไต่สวน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ทั้งนี้ ข้อมูลจาก สำนักงาน ป.ป.ช. เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2564 แจ้งว่าจำนวนคดีอาญาที่หน่วยงานไต่สวนคดีทุจริตถูกฟ้องกลับ ไม่เกินร้อยละ 5 ของจำนวนคดีที่ส่งฟ้อง ซึ่งคำนิยามของคำว่า “หน่วยงานไต่สวนคดีทุจริตถูกฟ้องกลับ” หมายถึง เมื่อหน่วยงานส่งเรื่องฟ้องร้องไปยังศาลแล้ว ศาลพิจารณายกฟ้อง หน่วยงานจึงอาจถูกฟ้องกลับ อันอาจเกิดจากการพิจารณาแล้วว่าจัดทำสำนวนไม่ชอบ เป็นต้น พิจารณาโดยใช้จำนวนคดีที่ส่งฟ้องศาลในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 เป็นฐานในการประเมิน ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 หน่วยงานไต่สวนคดีทุจริตยังไม่ถูกฟ้องกลับจากคดีที่มีการส่งฟ้องศาล

210201

การดำเนินการที่ผ่านมา สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ดำเนินการตามนโยบาย กฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง อาทิ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2561 เรื่องมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในระบบราชการ ที่กำหนดให้มีกระบวนการร้องเรียนการตรวจสอบข้อเท็จจริง การดำเนินการทางวินัย การกำหนดให้หน่วยงานต่างๆ มีกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต รวมทั้งการมีบทบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 กำหนดเรื่องการคุ้มครองพยานของผู้แจ้งเบาะแส เป็นต้น นอกจากนี้ ยังได้พัฒนาการดำเนินการของศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในสำนักงาน ป.ป.ช. เพื่อทำติดตาม เร่งรัดการดำเนินการ บริหารงานคดีให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติดังกล่าว และสนับสนุนให้ศูนย์ฯ เป็นกลไกกำกับติดตามการปฏิบัติงานและการบริหารจัดการคดีอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งแก้ไขปัญหาอุปสรรคเชิงบริหารที่อยู่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ช. อย่างทันท่วงที นอกจากนี้ สำนักงาน ป.ป.ช. และหน่วยงานต่าง ๆ ยังได้พัฒนาบุคลากรด้านการปราบปรามการทุจริต และได้พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการปราบปรามการทุจริต ตามนโยบายของรัฐบาล โดยเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานภาครัฐ สถาบันการเงิน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการปฏิบัติงาน บริหารจัดการคดี บูรณาการข้อมูลกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงาน พัฒนาระบบฐานข้อมูลคดีทุจริต ทำให้สามารถตรวจสอบข้อมูลและความก้าวหน้าในการดำเนินงานในเรื่องเกี่ยวกับการกล่าวหา ร้องเรียนที่รับส่งระหว่างสำนักงาน ป.ป.ช. และหน่วยงานภายนอก และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อแสดงผลในเชิงสถิติได้ ผลการจากการดำเนินการที่ผ่านมา มีแนวโน้มเป็นไปในทางที่ดีขึ้น แม้ในปี พ.ศ. 2564 จะยังไม่บรรลุเป้าหมายที่ระดับร้อยละ 25 ดังจะเห็นได้ว่า ข้อมูล ณ เดือนพฤศจิกายน 2564 สำนักงาน ป.ป.ช. ดำเนินการตามเป้าหมายนี้ได้ที่ระดับร้อยละ 73.37 ซึ่งยังต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ และข้อมูลจากสำนักงาน ป.ป.ท. (www.pacc.go.th) ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 รายงานว่าในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สำนักงาน ป.ป.ท. ได้รับเรื่องร้องเรียน/ กล่าวหาไว้ทั้งสิ้น 658 คดีโดยในส่วนการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน พบว่า คณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาแล้วทั้งสิ้น 36,210 คดี (โดยรับเรื่องไว้ไต่ส่วนข้อเท็จจริงนับตั้งแต่ปี 2555-2564 จำนวน 6,793 คดี และไม่รับไต่สวนฯ 16,185 คดี) นอกจากนี้ ในส่วนของการไต่สวนข้อเท็จจริง (วินิจฉัยชี้มูล) พบว่า คณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาแล้ว 2,038 คดี โดยเป็นคดีผิดอาญาและวินัยจำนวน 1,087 คดี ไม่ผิดอาญาแต่ผิดวินัยจำนวน 30 คดีส่งสำนักงาน ป.ป.ช. จำนวน 161 คดี ส่งพนักงานสอบสวน 177 คดีและยุติเรื่อง 583 คดี ทั้งนี้ ได้ส่งอัยการเรียบร้อยแล้ว 542 คดีและศาลมีคำพิพากษาแล้ว 306 คดี[1]

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ภารกิจการจัดทำรายงานหรือการเข้านำข้อมูลในระบบ อาทิ ระบบของสำนักงบประมาณ ระบบของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือระบบของสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นภารกิจมีปริมาณงานมากซึ่งต้องใช้เวลาในการดำเนินการมากขึ้นเช่นกัน นอกจากนี้ กรณีมีการโยกย้าย สับเปลี่ยนผู้รับผิดชอบในภารกิจการปราบปรามการทุจริตในหน่วยงาน ย่อมมีผลทำให้การกรอกข้อมูลอาจมีความผิดพลาดคลาดเคลื่อน ไม่ถูกต้องและไม่ต่อเนื่องได้ ดังนั้น หน่วยงานต่างๆ ที่เป็นผู้รับผิดชอบระบบ ต้องให้ความสำคัญกับการนำเข้าข้อมูลในระบบอย่างถูกต้อง และพัฒนาระบบให้ง่าย

[1] แหล่งข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 จากสำนักงาน ป.ป.ท.

แก่การใช้งาน หรืออาจต้องจัดทำคู่มือการรายงานผลการดำเนินงานให้กับหน่วยงานต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้ปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ หากมีการโยกย้ายหรือสับเปลี่ยนบุคลากรก็สามารถศึกษาและดำเนินการได้เองอย่างต่อเนื่อง และมีการแจ้งแนวทางการดำเนินงานล่วงหน้าให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นการล่วงหน้า

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ควรสนับสนุนการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้ถูกกล่าวหา สร้างกลไกการบูรณาการระหว่างหน่วยงานให้ครอบคลุมการปราบปรามและแก้ไขปัญหาเรื่องการทุจริต เสริมสร้างความพร้อมของระบบกระบวนการยุติธรรมหรือการพิจารณาคดีการทุจริตและประพฤติมิชอบ พิจารณา ทบทวน ปรับปรุงกฎหมายและกำหนดพันธกรณีที่ต้องดำเนินการกับเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศ บังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง เพื่อให้การดำเนินการของระบบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาและบูรณาการโครงข่ายฐานข้อมูลบูรณาการคดีเกี่ยวกับการทุจริตและการติดตามผลของคดี โดยเฉพาะการดำเนินการ ตามมมาตรการ 3 P’s (Punishment Prevention and Promotion) อย่างต่อเนื่อง ให้ภาคีมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการได้อย่างไม่ซับซ้อน และรวดเร็ว และผลักดันการใช้กลไกที่มีอยู่ เช่น ศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.) ภายในสำนักงาน ป.ป.ท. หรือศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตในแต่ละหน่วยงาน ให้เป็นไปอย่างเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ สัมฤทธิ์ผลและรวดเร็ว เพื่อสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนได้บูรณาการแก้ไขปัญหาทุจริตให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างยั่งยืน และเป็นกลไกตรวจสอบและกลั่นกรองรายงานผลการดำเนินการตรวจสอบของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตโครงการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้เป็นไปอย่างรวดเร็วและถูกต้อง สามารถบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ได้มากขึ้น

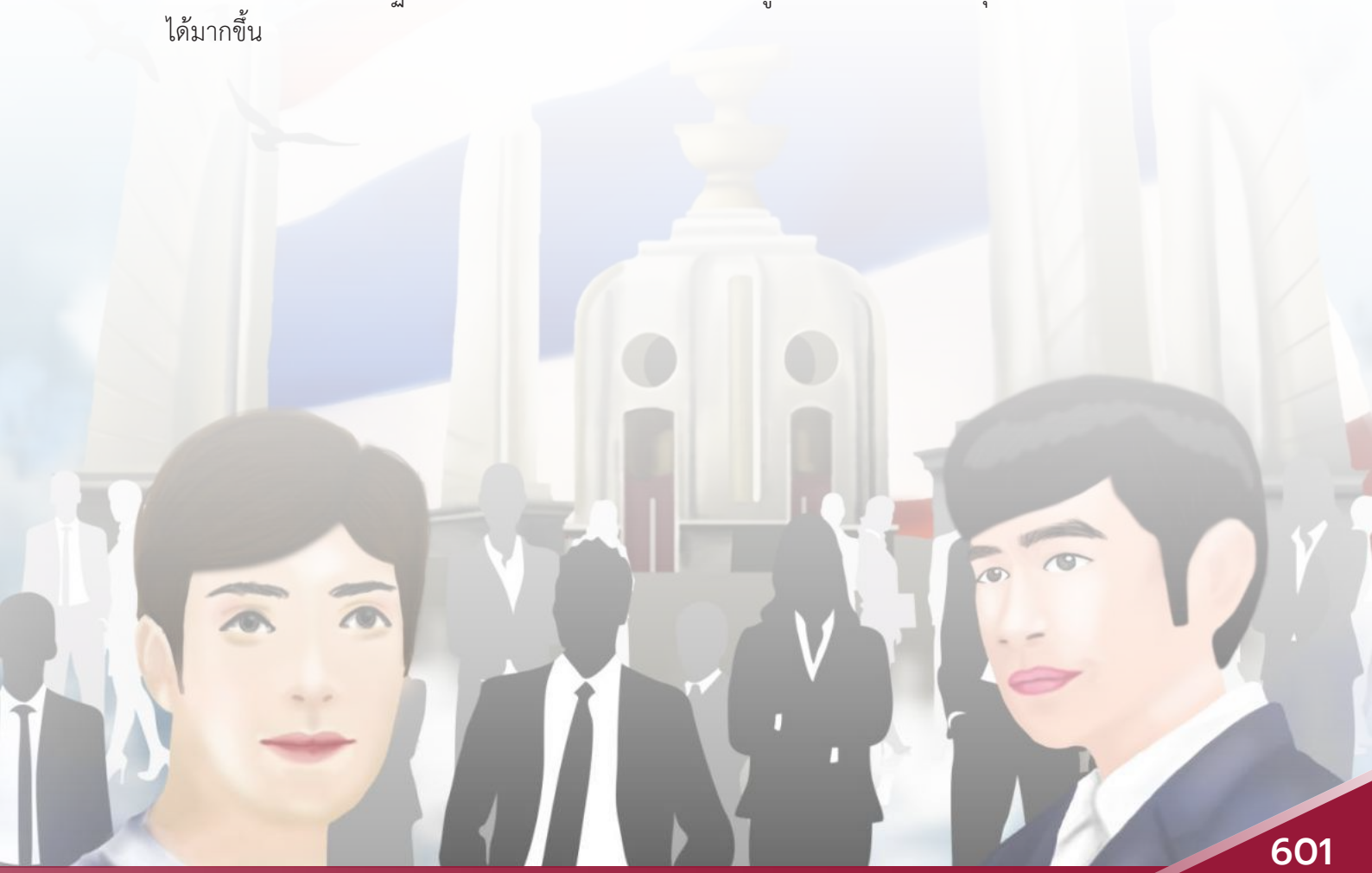

22 กฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม

"มุ่งเน้นกฎหมายให้มีเท่าที่จำเป็น สอดคล้องกับบริบทการพัฒนาในทุกมิติ รวมทั้งมีกระบวนการยุติธรรมที่เคารพสิทธิของมนุษยชน และปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความเสมอภาค เป็นกลาง น่าเชื่อถือ โปร่งใส และตรวจสอบได้"

กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

จ.1

ที่มา: โครงการความยุติธรรมโลก (World Justice Project (WJP)

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (22) กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นกลไกสำคัญตอบสนองต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้วยการมุ่งเน้นให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น สอดคล้องกับบริบทการพัฒนาในทุกมิติได้อย่างเป็นปัจจุบัน รวมทั้ง มีกระบวนการยุติธรรมที่เคารพสิทธิของมนุษยชนและปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความเสมอภาค เป็นกลาง น่าเชื่อถือ โปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยมี 2 เป้าหมายระดับประเด็น ได้แก่ **(1) กฎหมายเป็นเครื่องมือให้ทุกภาคส่วนได้ประโยชน์จากการพัฒนาประเทศอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม และ (2) การอำนวยความยุติธรรมเป็นไปโดยความเสมอภาค โปร่งใส เป็นธรรม ทั่วถึง และปราศจากการเลือกปฏิบัติ** ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการบรรลุเป้าหมายประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

220001 กฎหมายเป็นเครื่องมือให้ทุกภาคส่วนได้ประโยชน์จากการพัฒนาประเทศอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม

จ.2

220002 การอำนวยความยุติธรรมเป็นไปโดยความเสมอภาค โปร่งใส เป็นธรรม ทั่วถึง และปราศจากการเลือกปฏิบัติ

จ.2

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

คะแนนดัชนีนิติธรรมของ 4 ปัจจัย จากทั้งหมด 8 ปัจจัย ได้แก่ (1) การจำกัดอำนาจรัฐ (2) รัฐบาลโปร่งใส (3) สิทธิขั้นพื้นฐาน และ (4) ความเป็นระเบียบและความมั่นคง คะแนนไม่ต่ำกว่า 0.65 คะแนน

22 กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

จากข้อมูลค่าคะแนนทั้ง 4 ปัจจัยของดัชนีนิติธรรม ที่จัดทำโดย โครงการความยุติธรรมโลก (World Justice Project : WJP) พบว่า ในปี 2564 ประเทศไทย มีค่าคะแนนเฉลี่ยภาพรวมอยู่ที่ 0.53 คะแนน ซึ่งมีค่าคะแนนลดลงจากปี 2563 ที่ผ่านมา ที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 0.55 คะแนน โดยเมื่อพิจารณารายละเอียดมี 3 ปัจจัย ที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยลดลงจากปี 2563 ได้แก่ (1) ปัจจัยการจำกัดอำนาจรัฐ ที่มีค่าคะแนนอยู่ที่ 0.46 คะแนน ลดลงจาก 0.48 คะแนน (2) ปัจจัยรัฐบาลโปร่งใส มีค่าคะแนนอยู่ที่ 0.49 ลดลงจาก 0.51 คะแนน และ (3) ปัจจัยสิทธิขั้นพื้นฐาน มีค่าคะแนนอยู่ที่ 0.47 ซึ่งลดลงจาก 0.49 คะแนน และปัจจัยความเป็นระเบียบและความมั่นคง มีค่าคะแนนคงที่อยู่ที่ 0.71 คะแนน ซึ่งส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยในภาพรวมลดลงจากปี 2563 เล็กน้อย นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจากอันดับค่าคะแนนเฉลี่ยของประเทศในเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก ในปี 2564 ประเทศไทย อยู่อันดับที่ 10 จากทั้งหมด 15 ประเทศ ซึ่งมีอันดับคงที่เท่ากับปี 2562 และ 2563

ดัชนีนิติธรรม (Rule of Law Index)
ปี 2562 - 2564

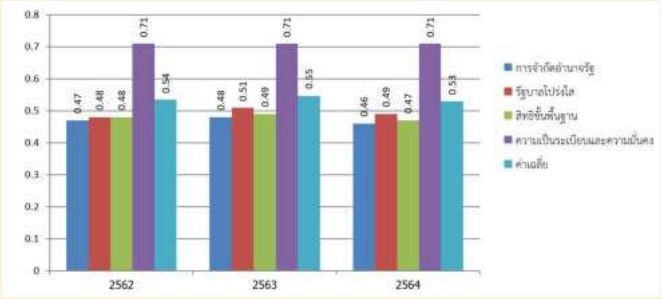

อย่างไรก็ตาม การดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทฯ ยังคงมีประเด็นท้าทาย ได้แก่ การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 การพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางด้านกฎหมายให้มีความสมบูรณ์ และประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงระบบกลางทางกฎหมายได้โดยสะดวก รวมทั้งการสนับสนุนให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการบูรณาการการดำเนินงานเพื่อให้การพัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แผนแม่บทฯ ประเด็น (22) กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

ประกอบด้วย 4 เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย โดยมีสถานะการบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1) กับเป้าหมายระดับประเด็น (Y2)

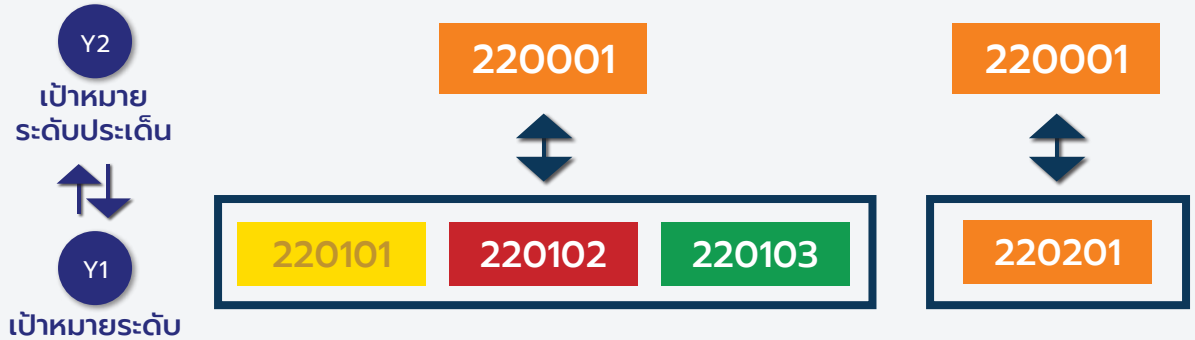

*สถานะการบรรลุเป้าหมายประจำปี 2564

220101

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

กฎหมายไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาภาครัฐและภาคเอกชนอยู่ภายใต้กรอบกฎหมายที่มุ่งให้ประชาชนในวงกว้างได้รับประโยชน์จากการพัฒนาประเทศโดยทั่วถึง กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 ได้แก่ กฎหมายที่ได้รับการทบทวนแก้ไข ปรับปรุงและ/หรือยกเลิก ให้มีเนื้อหาที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ร้อยละ 50 ของกฎหมายทั้งหมด

โดยในปี 2564 สามารถเทียบเคียงได้จากพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 ในการดำเนินการเพื่อรองรับและขับเคลื่อนการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฯ โดยให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการ ได้แก่ (1) การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย โดยประกาศรายชื่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ และระยะเวลาการประเมินผลสัมฤทธิ์ (2) การเข้าถึงบทบัญญัติในกฎหมาย โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลกฎหมาย กฎเกณฑ์ และคำอธิบายกฎหมายที่มีผลใช้บังคับอยู่ก่อนวันบังคับใช้พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 และ (3) การดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา 22 ของพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 ทั้งนี้ ยังไม่มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย จึงส่งผลให้มีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**

220102

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

การปฏิบัติตามและการบังคับใช้กฎหมายมีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ทั่วถึง ไม่เลือกปฏิบัติ และเป็นธรรม กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 (1) สัดส่วนการนำเทคโนโลยีและระบบฐานข้อมูลกลางของประเทศมาใช้ในการบังคับใช้กฎหมายต่อจำนวนกฎหมาย ร้อยละ 50 ของกฎหมาย (2) ระยะเวลาที่ลดลงในกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย ทุกหน่วยงานของรัฐบังคับใช้กฎหมายได้รวดเร็วขึ้น ร้อยละ 50

โดยเทียบเคียงจากมิติด้านการบังคับใช้กฎหมาย (Regulatory Enforcement) ของดัชนีนิติธรรม (The Rule of Law Index) จัดทำโดย World Justice Project (WJP) จะพบว่า ในปี 2564 มิติด้านการบังคับใช้กฎหมาย (Regulatory Enforcement) ของดัชนีนิติธรรม (The Rule of Law Index) ประเทศไทย มีค่าคะแนน 0.46 คะแนน ลดลงจากปี 2563 ที่ 0.47 คะแนน และปี 2562 ที่ 0.48 คะแนน ส่งผลให้มีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ **ต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับขั้นวิกฤต**

220103

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนากฎหมาย กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 จำนวน/ระดับของมาตรการ/กลไก ที่ประชาชนมีส่วนร่วมกันในการทบทวนความจำเป็น เหมาะสมและผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ร้อยละ 50

โดยในปี 2564 สามารถเทียบเคียงจากพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 ในการดำเนินการเพื่อรองรับและขับเคลื่อนการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฯ ประกอบกับระบบกลางด้านกฎหมายได้เปิดให้บริการในระยะที่หนึ่งเพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและแสดงความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายได้รวดเร็วกว่าในช่วงปีที่ผ่านมา จึงส่งผลให้**บรรลุค่าเป้าหมาย** ตามที่กำหนดไว้

220201

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

การอำนวยความยุติธรรมมีความโปร่งใส สะดวก รวดเร็ว เสมอภาค ทั่วถึง เป็นธรรม และปราศจากการเลือกปฏิบัติ กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 อัตราส่วนที่เพิ่มขึ้นของจำนวนขั้นตอนในการอำนวยความยุติธรรมที่ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อความโปร่งใส ความสะดวกและรวดเร็ว ร้อยละ 75 ของจำนวนขั้นตอนที่สำคัญ

โดยเทียบเคียงจากปัจจัยที่ 6 การบังคับใช้กฎหมาย (Regulatory Enforcement) ปัจจัยที่ 7 กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง (Civil Justice) และปัจจัยที่ 8 กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Criminal Justice) ของดัชนีนิติธรรม (Rule of Law Index) พบว่า ในปี 2564 ในปัจจัยที่ 6 การบังคับใช้กฎหมาย มีค่าคะแนน 0.46 คะแนน ลดลงจาก 0.47 คะแนน ในปี 2563 ปัจจัยที่ 7 กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง มีค่าคะแนนคงที่ 0.48 คะแนน และปัจจัยที่ 8 กระบวนการยุติธรรมทางอาญา มีค่าคะแนนคงที่ 0.43 คะแนน โดยค่าคะแนนยังอยู่ต่ำกว่าเป้าหมาย จึงส่งผลให้สถานะการบรรลุเป้าหมายยังคงอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง**

220101

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนากฎหมาย

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

กฎหมายไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาภาครัฐและภาคเอกชนอยู่ภายใต้กรอบกฎหมายที่มุ่งให้ประชาชนในวงกว้างได้รับประโยชน์จากการพัฒนาประเทศโดยทั่วถึง

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

สัดส่วนของกฎหมายที่ได้รับการทบทวนแก้ไข ปรับปรุงและ/หรือยกเลิก ให้มีเนื้อหาที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ร้อยละ 50 ของกฎหมายทั้งหมด

เมื่อบริบททางสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ซึ่งหากไม่มีการทบทวน แก้ไข ปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง ดังนั้น กฎหมายจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสนับสนุนการพัฒนาและจัดระเบียบในสังคมให้เกิดความเป็นธรรม โดยการทบทวนความจำเป็นและความเหมาะสมของกฎหมาย แก้ไข ปรับปรุง ยกเลิกกฎหมายที่มีเนื้อหาที่ไม่จำเป็นหรือเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพหรือการดำเนินธุรกิจของประชาชน รวมทั้งการกำหนดระยะเวลาการทบทวนปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้ทันสมัย โดยต้องดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบตลอดจนเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ต่อประชาชน เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทและเอื้อต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ การดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายมีปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญ ได้แก่ กลไกการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย โดยให้ความสำคัญกับการกำหนดผู้รับผิดชอบการประเมินกฎหมาย หลักเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ และกลไกการวิเคราะห์ผลกระทบของกฎหมาย ในส่วนของการวิเคราะห์ผลกระทบอย่างรอบด้านเพื่อให้กฎหมายมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในส่วนของการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ และสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ซึ่งในช่วงที่ผ่านมามีประเด็นท้าทายที่สำคัญ ที่สามารถทำให้บรรลุเป้าหมายโดยหน่วยงานของรัฐจะต้องดำเนินการเพื่อรองรับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 ในกรอบระยะเวลาที่กำหนด เพื่อให้การประเมินผลสัมฤทธิ์เป็นไปอย่างถูกต้อง ครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ

220101

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2564 เห็นชอบ**การดำเนินการเพื่อรองรับและขับเคลื่อนการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562** โดยให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการ ได้แก่ (1) การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย โดยประกาศรายชื่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ และระยะเวลาการประเมินผลสัมฤทธิ์ (2) การเข้าถึงบทบัญญัติในกฎหมาย โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลกฎหมาย กฎเกณฑ์ และคำอธิบายกฎหมายที่มีผลใช้บังคับอยู่ก่อนวันบังคับใช้พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 และ (3) การดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา 22 ของพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 โดยตรวจสอบกฎหมายในความรับผิดชอบว่ามีกรณีที่หน่วยงานจะต้องดำเนินการออกกฎหรือการดำเนินการเพื่อที่ประชาชนจะสามารถปฏิบัติตามกฎหมายหรือได้รับสิทธิประโยชน์จากกฎหมาย รวมทั้งมีการเปิดใช้งานระบบกลางทางกฎหมาย (Law Portal) เว็บไซต์ www.law.go.th ในระยะที่ 1 ซึ่งเป็นช่องทางสำหรับการรับฟังความคิดเห็น โดยประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นผ่านระบบดังกล่าว และมีการดำเนินการเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัติฯ โดยการจัดทำสื่อวิดีทัศน์ที่มีการเผยแพร่ อาทิ บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานตามพระราชบัญญัติฯ การทำความรู้จักกับหลักเกณฑ์การร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย และขั้นตอนการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

การดำเนินการที่ผ่านมา ในช่วงที่ผ่านมามีการดำเนินการตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 โดยหน่วยงานของรัฐได้ประกาศรายชื่อกฎหมาย หน่วยงานที่รับผิดชอบ ระยะเวลาการประเมินผลสัมฤทธิ์ และการเผยแพร่กฎหมาย กฎเกณฑ์ คำอธิบาย และคำแปลกฎหมาย รวมทั้งการเปิดใช้งานระบบกลางทางกฎหมาย (Law Portal) บนเว็บไซต์ www.law.go.th ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีการ่วมกับสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ซึ่งเป็นการดำเนินการในระยะที่หนึ่ง สำหรับการรับฟังความคิดเห็นในการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย เพื่อเป็นช่องทางให้หน่วยงานของรัฐและประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นต่อกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวก ขณะเดียวกันระบบกลางทางกฎหมายยังอยู่ระหว่างการพัฒนาการให้บริการในระยะที่สอง ในการจัดทำฐานข้อมูลทางกฎหมายของประเทศ นอกจากนี้ มีโครงการศึกษาวิเคราะห์ทบทวนกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับและกระบวนงานที่เกี่ยวกับการอนุญาต เพื่อลดขั้นตอนการดำเนินการและการอนุญาตที่ไม่จำเป็นหรือเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและการดำเนินธุรกิจของประชาชน โดยมีกระบวนงานทั้งสิ้น 1,094 กระบวนงาน ประกอบด้วย (1) กระบวนงานที่หน่วยงานรับดำเนินการ จำนวน 885 กระบวนงาน (2) กระบวนงานที่หน่วยงานอยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน 90 กระบวนงาน และ (3) กระบวนงานที่หน่วยงานไม่มีการแจ้งตอบกลับจำนวน 119 กระบวนงาน ทั้งนี้ การดำเนินงานดังกล่าวจะส่งผลต่อการขับเคลื่อนให้กลไกการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ในส่วนของการกำหนดผู้รับผิดชอบการประเมินกฎหมาย หลักเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย การรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ช่องทางการเข้าถึงกฎหมายที่หลากหลาย ระบบฐานข้อมูลกลางและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย และสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย บรรลุเป้าหมายได้อย่างเป็นรูปธรรม

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 จะมีผลบังคับใช้มาระยะหนึ่งแล้ว ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการของทุกหน่วยงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงควรมุ่งเน้นสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฯ ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องประเมินผลสัมฤทธิ์กฎหมายตามกรอบระยะเวลา รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ช่องทางการเข้าถึงระบบกลางทางกฎหมายที่เป็นข้อมูลให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายภายในปี 2565 ที่กำหนดไว้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย หน่วยงานของรัฐจะต้องสร้างความเข้าใจและติดตามการดำเนินการเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การปฏิบัติของพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 ทั้งนี้ การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐจะต้องเป็นการส่งเสริมและบูรณาการระหว่างหน่วยงาน เพื่อมองเป้าหมายร่วมกัน และควรให้ความสำคัญกับการคำนึงถึงสภาพปัญหาในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีกฎหมายที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนากฎหมาย โดยการศึกษาแนวโน้ม เป้าหมายและนโยบายของรัฐ และการบูรณาการและการแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

220102

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนากฎหมาย

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

การปฏิบัติตามและการบังคับใช้กฎหมายมีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ทั่วถึง ไม่เลือกปฏิบัติ และเป็นธรรม

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

(1) สัดส่วนการนำเทคโนโลยีและระบบฐานข้อมูลกลางของประเทศมาใช้ในการบังคับใช้กฎหมายต่อจำนวนกฎหมาย ร้อยละ 50 ของกฎหมาย (2) ระยะเวลาที่ลดลงในกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย ทุกหน่วยงานของรัฐบังคับใช้กฎหมายได้รวดเร็วขึ้น ร้อยละ 50 (3) ระดับความเชื่อมั่นของประชาชนในการบังคับใช้กฎหมาย ร้อยละ 75 ของประชาชนเชื่อมั่นในการบังคับใช้กฎหมาย

ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 การนำเทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในกระบวนการบังคับใช้กฎหมายมีความสำคัญมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะในการทำให้หน่วยงานภาครัฐสามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส เป็นธรรม และประหยัด ในขณะเดียวกันสามารถทำให้ประชาชนรับรู้และเข้าใจสิทธิหน้าที่ตามกฎหมายได้อย่างสะดวกและทั่วถึง โดยปัจจัยสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายคือการที่มีกลไกการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายมีความเป็นกลาง และมีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างถ่องแท้ และประชาชนมีความรู้ความเข้าใจกฎหมายโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ และชีวิตประจำวันของตน ทั้งนี้ ในระยะที่ผ่านมาความท้าทายสำคัญในการบรรลุเป้าหมายนี้คือการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายยังไม่มีความเป็นรูปธรรม และยังขาดการส่งเสริมให้ประชาชนรับรู้และเข้าใจกฎหมาย และพัฒนาศักยภาพของผู้มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย เมื่อพิจารณาประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทย โดยเทียบเคียงจาก**มิติด้านการบังคับใช้กฎหมาย** (Regulatory Enforcement) ของดัชนีนิติธรรม (The Rule of Law Index) จัดทำโดย World Justice Project (WJP) จะพบว่า ในปี 2564 ประเทศไทยมีคะแนน 0.46 คะแนน โดยจัดอยู่ลำดับที่ 95 จากทั้งหมด 139 ประเทศทั่วโลก **โดยคะแนนในการบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง จาก 0.50 คะแนนในปี 2561 เป็น 0.48 คะแนนในปี 2562 และ 0.47 คะแนนในปี 2563 และ 0.46 คะแนนในปี 2564** เมื่อพิจารณาคะแนนรายองค์ประกอบของมิติด้านการบังคับใช้กฎหมายจะพบว่า องค์ประกอบ “ความชอบด้วยกระบวนการในการดำเนินการทางปกครอง” (Due process is respected in administrative proceedings) เป็นองค์ประกอบที่ประเทศไทยมีคะแนนต่ำที่สุดคือ 0.28 คะแนน และองค์ประกอบ “ความไม่ล่าช้าโดยไม่มีเหตุผลของกระบวนการทางปกครอง” (Administrative proceedings are conducted without unreasonable delay) เป็นองค์ประกอบที่มีคะแนนต่ำรองลงมาคือ 0.42 คะแนน **ซึ่งสะท้อนว่าปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายโดยเฉพาะในกระบวนการทางปกครองยังคงเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทยที่ต้องเร่งแก้ไข** และยังอยู่ห่างจากการบรรลุเป้าหมาย “การปฏิบัติตามและการบังคับใช้กฎหมายมีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ทั่วถึง ไม่เลือกปฏิบัติ และเป็นธรรม”

การดำเนินการที่ผ่านมา ในปี 2564 มีการดำเนินการสำคัญเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายคือการเริ่มใช้งานระบบกลางด้านกฎหมาย (Law Portal) ซึ่งเป็นเว็บไซต์ https://law.go.th ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (สคก.) และสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.) ได้ร่วมกันพัฒนาขึ้นตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 เพื่อเป็นช่องทางให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย เปิดให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อกฎหมายและติดตามตรวจสอบการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐในกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย รวมทั้งเป็นศูนย์กลางข้อมูลทางกฎหมายของประเทศ โดยปัจจุบันเว็บไซต์ https://law.go.th สามารถให้บริการในระยะที่หนึ่งคือเป็นระบบรับฟังความคิดเห็นในการจัดทำร่างกฎหมายและประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายของหน่วยงานของรัฐแล้ว และอยู่ระหว่างการพัฒนาการให้บริการในระยะที่สอง คือ การเป็นฐานข้อมูลกฎหมายของประเทศต่อไป ทั้งนี้ ปัจจุบันมีหน่วยงานของรัฐแจ้งความประสงค์ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายในปี 2565 จำนวน 105 ฉบับ ในปี 2566 จำนวน 76 ฉบับ ในปี 2567 จำนวน 193 ฉบับ และในปี 2568 จำนวน 184 ฉบับ นอกจากนั้น ยังมีการดำเนินโครงการอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมาย อาทิ โครงการกำหนดกรอบหน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุม กำกับดูแลและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย และกลไกการขับเคลื่อนโครงการกำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพระบบการให้บริการประชาชนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Service) โครงการฝึกอบรมหลักสูตรกฎหมายใหม่กับการบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ โครงการพัฒนาศักยภาพ/ทักษะ/ความเชี่ยวชาญของผู้บังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ และโครงการการพัฒนาระบบบริหารคดีด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ (DSI Case Intelligence System : CIS) ระยะที่สองของกระทรวงยุติธรรม โครงการการเสวนาเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายการแข่งขันทางการค้าแก่หน่วยงานของรัฐอื่นของสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า โครงการส่งเสริมความรู้ด้านกฎหมายการศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โครงการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการบังคับใช้กฎหมายภายใต้พระราชบัญญัติ

220102

หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ทั้งนี้ โครงการส่วนมากจะมุ่งพัฒนาศักยภาพของหน่วยงานของรัฐในการบังคับใช้กฎหมายที่หน่วยงานรับผิดชอบ ในขณะที่ยังคงขาดการดำเนินการในการส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจระบบกฎหมาย รวมทั้งสิทธิหน้าที่ตามกฎหมายในภาพรวม นอกจากนั้น ระบบกลางด้านกฎหมาย (Law Portal) เว็บไซต์ https://law.go.th ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการบูรณาการกฎหมายต่าง ๆ และเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและติดตามผลกระทบจากกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมายยังอยู่ในช่วงเริ่มต้น

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย เมื่อพิจารณามิติด้านการบังคับใช้กฎหมาย (Regulatory Enforcement) ของดัชนีนิติธรรม (The Rule of Law Index) ที่ประเทศไทยมีคะแนนลดลงอย่างต่อเนื่อง จะเห็นว่ามีความท้าทายมากที่จะบรรลุเป้าหมาย “การปฏิบัติตามและการบังคับใช้กฎหมายมีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ทั่วถึง ไม่เลือกปฏิบัติ และเป็นธรรม” ในปี 2565 ได้ นอกจากนั้น ร่างกฎหมายสำคัญ ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก พ.ศ. .... ยังคงอยู่ระหว่างการดำเนินการ ประกอบกับปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนในการบังคับใช้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม อย่างไรก็ตาม การเริ่มใช้งานระบบกลางด้านกฎหมาย (Law Portal) ในระยะที่หนึ่ง ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะเร่งกระบวนการพัฒนา และบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพได้ในระยะต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ควรเร่งสร้างความรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานของรัฐและประชาชนใช้งานระบบกลางด้านกฎหมาย (Law Portal) เว็บไซต์ https://law.go.th ในการร่วมพัฒนาและประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งเร่งรัดพัฒนาระบบกลางด้านกฎหมายในระยะที่สองเพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูลทางกฎหมายของประเทศต่อไป นอกจากนั้น ควรเร่งรัดการประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติ การจัดทำประมวลกฎหมายและกฎเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก พ.ศ. .... รวมทั้งใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีมาสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายและประชาชนรับรู้และเข้าใจกฎหมายในภาพรวม และเพื่อลดอำนาจดุลพินิจของเจ้าหน้าที่เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นของประชาชนต่อกระบวนการบังคับใช้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

220103

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนากฎหมาย

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนากฎหมาย

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

จำนวน/ระดับของมาตรการ/กลไก ที่ประชาชนมีส่วนร่วมกันในการทบทวนความจำเป็น เหมาะสม และผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ร้อยละ 50

กฎหมายเปรียบเสมือนกติกาของสังคมเพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข โดยในช่วงที่ผ่านมาประเทศไทยได้มีการตรากฎหมายในระดับต่าง ๆ ขึ้นเป็นจำนวนมาก ขณะที่บริบทการพัฒนาเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อม มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้น การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนจึงมีความสำคัญต่อการทบทวนความจำเป็น ความเหมาะสม และผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย เพื่อพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องกับสภาพการณ์และบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนด จึงมีปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญ เช่น ข้อมูลกฎหมาย ในส่วนของการเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมาย การบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงาน และกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วม โดยการแสดงความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งความสะดวกในการเข้าถึงกฎหมาย และสื่อประชาสัมพันธ์ ซึ่งในช่วงที่ผ่านมามีประเด็นท้าทายที่สำคัญ คือ การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ แนวทาง กรอบระยะเวลาตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 ของหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งการพัฒนาระบบกลางทางกฎหมาย (Law Portal) เพื่อให้หน่วยงานของรัฐและประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนากฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

220103

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ภายหลังจากที่พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 มีผลบังคับใช้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 19 มกราคม 2564 เห็นชอบการดำเนินการเพื่อรองรับและขับเคลื่อนการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยให้หน่วยงานของรัฐกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบ ระยะเวลาการประเมินผลสัมฤทธิ์ การเผยแพร่ข้อมูลคำอธิบายของกฎหมาย และการดำเนินการให้สอดคล้องกับมาตรา 22 ของพระราชบัญญัติดังกล่าว ที่ต้องตรวจสอบกฎหมายในความรับผิดชอบในการออกกฎหรือดำเนินการเพื่อประชาชนสามารถปฏิบัติตามกฎหมายหรือได้รับสิทธิประโยชน์จากกฎหมายที่มีความชัดเจนยิ่งขึ้นในการดำเนินการ ประกอบกับช่วงที่ผ่านมาระบบกลางทางกฎหมาย (Law Portal) ได้เปิดให้บริการในระยะที่หนึ่งอย่างเป็นทางการ โดยเป็นช่องทางเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนสามารถเข้าถึงการแสดงความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายได้โดยสะดวกและรวดเร็ว สะท้อนให้เห็นว่าสามารถบรรลุเป้าหมายการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการทบทวนความจำเป็นเหมาะสม และผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายได้

การดำเนินการที่ผ่านมา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ได้ร่วมมือกันพัฒนาและเปิดใช้งาน “ระบบกลางด้านกฎหมาย (Law Portal)” โดยเป็นการดำเนินการในระยะที่หนึ่งเพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายและประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย รวมถึงเป็นศูนย์กลางข้อมูลทางกฎหมายของประเทศเพื่อให้ประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ ใช้ในการศึกษาและอ้างอิงได้ โดยในช่วงที่ผ่านมาได้เปิดรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบกลางทางกฎหมายหลายฉบับ เช่น โครงการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ย โครงการร่างพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. .... และโครงการประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2564 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2564 โดยพระราชบัญญัติดังกล่าวจะเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนสามารถเข้าชื่อเสนอกฎหมายได้ และมีการจัดกิจกรรมสัมมนาในรูปแบบออนไลน์เกี่ยวกับประเด็นการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย การเข้าชื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฯ หลักเกณฑ์ วิธีการ และกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้ การดำเนินการจะส่งผลต่อการขับเคลื่อนได้โดยข้อมูลกฎหมาย ที่มีสาระสำคัญของกฎหมายการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงาน และกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมโดยการแสดงความคิดเห็นของประชาชน การนำเทคโนโลยีมาเพื่อใช้เป็นช่องทางการเข้าถึงกฎหมาย ตลอดจนการมีฐานข้อมูลเดียวกัน

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าจะบรรลุเป้าหมายจากการกำหนดแนวทางการดำเนินการและการขับเคลื่อนตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางกฎหมาย พ.ศ. 2562 ให้มีความชัดเจน รวมทั้งมีการเปิดใช้งานระบบกลางด้านกฎหมาย (Law Portal) เพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนากฎหมายแล้วนั้น ประเด็นท้าทายที่สำคัญในระยะต่อไป คือการพัฒนาระบบฐานข้อมูลกฎหมายของประเทศ ในระยะที่สองให้เสร็จตามเป้าหมายและกรอบระยะเวลา โดยให้ความสำคัญกับความสะดวกในการใช้งานของผู้ใช้งานกลุ่มต่าง ๆ และประสิทธิภาพของระบบค้นหาข้อมูล ตลอดจนการเชื่อมโยงกับแนวปฏิบัติ มติคณะรัฐมนตรี คำพิพากษา และความเห็นทางด้านกฎหมายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีระบบฐานข้อมูลกลางที่มีความสมบูรณ์ รวมทั้งสนับสนุนให้ประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการพัฒนากฎหมาย ที่จะสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรมต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย หน่วยงานผู้รับผิดชอบตามกฎหมาย ควรดำเนินการตามขั้นตอนของพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 อย่างเคร่งครัด และหน่วยงานกำกับการดำเนินงานพัฒนาระบบกลางด้านกฎหมาย (Law Portal) และเร่งพัฒนาระบบในระยะที่สองให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อให้ระบบกลางด้านกฎหมายมีความสมบูรณ์ เกิดประสิทธิภาพในการให้บริการแก่ประชาชนได้เข้าถึงกฎหมายโดยสะดวก รวมทั้งเผยแพร่ความรู้กฎหมาย โดยการประชาสัมพันธ์ให้มีการใช้งานระบบมากยิ่งขึ้น การมีข้อมูลกฎหมายที่เป็นการใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมโดยการติดตามสถานะของกฎหมาย เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนากฎหมายได้ตามเป้าหมายต่อไป

220201

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การพัฒนากระบวนการยุติธรรม

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

การอำนวยความยุติธรรมมีความโปร่งใส สะดวก รวดเร็ว เสมอภาค ทั่วถึง เป็นธรรม และปราศจากการเลือกปฏิบัติ

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อัตราส่วนที่เพิ่มขึ้นของจำนวนขั้นตอนในการอำนวยความยุติธรรมที่ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อความโปร่งใส ความสะดวกและรวดเร็ว ร้อยละ 75 ของจำนวนขั้นตอนที่สำคัญ และประเภทและระดับของมาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรม ร้อยละ 100 (มาตรการเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุคนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาสในกระบวนการยุติธรรม)

แผนแม่บทย่อยการพัฒนากระบวนการยุติธรรมมีจุดเน้นให้มีกระบวนการยุติธรรมที่เคารพต่อสิทธิมนุษยชน มีธรรมาภิบาล และมีประสิทธิภาพเทียบเท่าระดับสากล ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวกและเสมอภาค เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมมีความกล้าหาญทางจริยธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีการทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการ โดยมีปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ การเคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเสริมสร้างจิตสำนึกและการปลูกฝังทัศนคติที่ดีเพื่อให้สังคมสงบสุข การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่ทุกภาคส่วนสามารถเข้ามามีส่วนร่วม ตลอดจนการบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ ทั้งนี้ ในระยะที่ผ่านมายังคงมีความท้าทายในการบูรณาการข้อมูลสารสนเทศระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมหลายหน่วยงานยังคงมีวัฒนธรรมองค์กรที่แตกต่างกันในการดำเนินงาน รวมถึงมีกฎหมาย จริยธรรม/จรรยาบรรณวิชาชีพที่แตกต่างกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย เมื่อพิจารณาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมสามารถเทียบเคียงจากข้อมูลรายงานที่เกี่ยวข้อง คือ ดัชนีนิติธรรม (Rule of Law Index) จัดทำโดย World Justice Project (WJP) โดยพิจารณาจากมิติด้านที่ 6 การบังคับใช้กฎหมาย (Regulatory Enforcement) มิติด้านที่ 7 กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง (Civil Justice) และมิติด้านที่ 8 กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Criminal Justice) จะพบว่า **(1) มิติด้านที่ 6 การบังคับใช้กฎหมาย** (Regulatory Enforcement) คะแนนในการบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง จาก 0.50 คะแนนในปี 2561 เป็น 0.48 คะแนนในปี 2562 และ 0.47 คะแนนในปี 2563 และ 0.46 คะแนนในปี 2564 จัดอยู่ลำดับที่ 95 จากทั้งหมด 139 ประเทศทั่วโลก **(2) มิติด้านที่ 7 กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง** (Civil Justice) คะแนนของกระบวนการยุติธรรมทางแพ่งของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องจาก 0.53 คะแนนในปี 2561 เป็น 0.49 คะแนนในปี 2562 และ 0.48 คะแนนในปี 2563 และปี 2564 โดยจัดอยู่ในลำดับที่ 88 จากทั้งหมด 139 ประเทศทั่วโลก และ **(3) มิติด้านที่ 8 กระบวนการยุติธรรมทางอาญา** (Criminal Justice) คะแนนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทยมีแนวโน้มที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 0.40 คะแนนในปี 2561 เป็น 0.42 คะแนนในปี 2562 และ 0.43 คะแนนในปี 2563 และ 0.48 คะแนนในปี 2564 ซึ่งเป็นลำดับที่ 75 จากทั้งหมด 139 ประเทศทั่วโลก ซึ่งสะท้อนว่าประเทศไทยยังคงมีปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง ในขณะที่กระบวนการยุติธรรมทางอาญามีแนวโน้มที่ดีขึ้น ส่งผลให้ในภาพรวมสถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย “การอำนวยความยุติธรรมมีความโปร่งใส สะดวก รวดเร็ว เสมอภาค ทั่วถึง เป็นธรรม และปราศจากการเลือกปฏิบัติ” ยังคงต่ำกว่าค่าเป้าหมายในระดับเสี่ยง

การดำเนินการที่ผ่านมา ในปี 2564 มีการดำเนินการที่สำคัญ**เพื่อส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม** ได้แก่ **การขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2561 – 2565)** โดยเฉพาะในด้านกระบวนการยุติธรรมสู่การปฏิบัติ และวางกรอบในการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570) **โครงการส่งเสริมและพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางเลือก สร้างความสมานฉันท์ในสังคม** โดยใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ประจำปีงบประมาณ 2564 โดยกระทรวงยุติธรรมและกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีนโยบายนำเอากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) เข้ามาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน โดยมุ่งให้ผู้เสียหายได้รับการรักษาเยียวยาและชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้น อีกทั้งเปิดโอกาสให้ครอบครัวและชุมชนของผู้กระทำผิดได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูด้วย **โครงการค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา** ที่มุ่งให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม 2 กลุ่ม คือ (1) ผู้เสียหายในคดีอาญาหรือบุคคลซึ่งได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิตหรือแก่ร่างกายหรือจิตใจ เนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่น โดยตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น (2) จำเลยในคดีอาญาและถูกคุมขังระหว่างการพิจารณาคดี หากปรากฏตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดในคดีนั้นว่า ข้อเท็จจริงฟังเป็นที่ยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด ให้ได้รับการช่วยเหลือเยียวยาโดยรัฐตามรัฐธรรมนูญฯ และ**โครงการส่งเสริมการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของบุคคลมาใช้ในการปล่อยชั่วคราว ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564** ที่กระทรวงยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมมีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของบุคคลมาใช้ในการปล่อยชั่วคราว (Electronic Monitoring : EM) มาใช้กับผู้กระทำผิดในระบบงานคุมประพฤติ จำนวน 30,000 เครื่อง ครอบคลุมศาลยุติธรรม จำนวน 171 ศาล เพื่อให้ผู้ต้องหาและจำเลยมีโอกาส

220201

ได้รับการปล่อยตัวมากขึ้น อันเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพแก่ผู้ต้องหาและจำเลยตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ในขณะที่มีการดำเนินการสำคัญ**เพื่อส่งเสริมความเสมอภาคในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม** อาทิ **โครงการขับเคลื่อนศูนย์ยุติธรรมชุมชน** มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ได้แก่ (1) ช่วยเหลือประชาชนในทางกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม และการไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาทในชุมชน (2) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งด้านกฎหมายและความยุติธรรมแก่ประชาชน ทั้งนี้ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ยุติธรรมชุมชนแล้ว 7,788 ศูนย์ โดยจัดตั้งอยู่ในทุกพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ **โครงการสนับสนุนการขับเคลื่อนศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ**เพื่อเป็นช่องทางในการับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ และให้ข้อมูลสำคัญแก่ประชาชน **โครงการศูนย์บริการร่วมกระทรวงยุติธรรมเคลื่อนที่** จัดตั้งขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการเข้ามาติดต่อกระทรวงยุติธรรม โดยการนำบทบาทภารกิจของกระทรวงยุติธรรมและการนำความรู้ด้านกฎหมาย เผยแพร่ให้เข้าถึงประชาชนในเชิงรุก รวมทั้งการรับเรื่องราวร้องทุกข์ ร้องเรียน โดยมุ่งเน้นในเขตพื้นที่ที่เป็นแหล่งชุมชนในเขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร **โครงการยุติธรรมเคลื่อนที่** ของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดที่เป็นช่องทางการเข้าถึงงานบริการของกระทรวงยุติธรรมอย่างบูรณาการในระดับจังหวัด **โครงการยุติธรรมเชิงรุกสร้างสุขให้ประชาชน** ที่มุ่งให้องค์ความรู้ในเรื่องการทำนิติกรรมสัญญาต่าง ๆ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องแก่ประชาชนในชุมชน/หมู่บ้าน/ครัวเรือน เพื่อแก้ปัญหาหนี้นอกระบบ ในพื้นที่ความรับผิดชอบของศูนย์ยุติธรรมชุมชน **โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562** กำหนดให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพและสำนักงานยุติธรรมจังหวัดทุกจังหวัดเป็นหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค **โครงการสนับสนุนการดำเนินการตามกฎหมายในหน้าที่ของฝ่ายปกครองเพื่อการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรม** ที่มุ่งพัฒนาศักยภาพบุคลากรผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทประจำอำเภอให้มีความรู้ความเข้าใจในกฎกระทรวงว่าด้วยการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาททางแพ่ง พ.ศ. 2553 **โครงการเสริมสร้างกระบวนการและข้อพิจารณาให้กับคู่กรณี ประชาชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง**เพื่อให้คดีเสร็จจากศาลโดยเร็ว นอกจากนั้นยังมีโครงการสำคัญอื่น ๆ ที่ดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ **โครงการกองทุนยุติธรรม**มีภารกิจหลักสำคัญในการให้ความช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อนหรือด้อยโอกาสให้ได้รับการอำนวยความยุติธรรมอย่างทั่วถึง เสมอภาค โดยมี 4 ภารกิจ ได้แก่ การช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี การขอปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย การให้ความช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน และการสนับสนุนโครงการให้ความรู้ทางกฎหมาย**โครงการค่าใช้จ่ายสายด่วนยุติธรรม** บริการให้คำปรึกษากฎหมาย หรือสอบถามข้อมูลหรือสอบถามภารกิจของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรมผ่านช่องทาง 1111 กด 77 ตลอด 24 ชั่วโมง **โครงการทนายความอาสาประจำสถานีตำรวจ**ซึ่งจัดหาทนายความอาสาประจำสถานีตำรวจให้ครบทุกสถานีทั่วประเทศ เพื่อให้มีมาตรการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลย ให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ สะดวก รวดเร็วยิ่งขึ้น นอกจากนั้น **ยังมีการดำเนินการสำคัญเพื่อพัฒนาระบบงานยุติธรรม** อาทิ โครงการขับเคลื่อนแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 โครงการบูรณาการงานวิจัยของกระทรวงยุติธรรม โครงการสร้างเสริมองค์ความรู้และพัฒนางานวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมในทุกมิติ โครงการขับเคลื่อนและส่งเสริมงานวิจัยด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมสู่การนำไปใช้ประโยชน์ โครงการพัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลกระบวนการดิจิทัลด้านอำนวยความยุติธรรมและด้านติดตามสถานะคดี ศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม (Data Exchange Center : DXC) ซึ่งเป็นระบบที่มีหน่วยงานเป็นสมาชิกจำนวน 25 หน่วยงาน และโครงการพัฒนาระบบการพิจารณาพิพากษาคดี

ปกครองและบริการประชาชนผ่านช่องทางศาลปกครองอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งมี**การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีกฎหมายที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาภาครัฐและภาคเอกชน**โดยเริ่มใช้งานระบบกลางด้านกฎหมาย (Law Portal) เว็บไซต์ https://law.go.th ในระยะที่หนึ่งคือเป็นระบบรับฟังความคิดเห็นในการจัดทำร่างกฎหมายและประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย และติดตามตรวจสอบการดำเนินการทางกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ และอยู่ระหว่างการพัฒนาการให้บริการในระยะที่สองคือการเป็นฐานข้อมูลกฎหมายของประเทศต่อไป

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย เมื่อพิจารณาจากการดำเนินการที่สำคัญในปี 2564 จะพบว่าประเด็นการบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อลดความซ้ำซ้อนของภารกิจ เช่น การรับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ การส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมทางเลือกยังคงเป็นความท้าทายในการบรรลุเป้าหมายอีกทั้งหน่วยงานที่ดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายส่วนมากจะเป็นหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่อยู่ในระดับกลางน้ำ (ได้แก่ สำนักงานอัยการ สำนักงานศาล) และปลายน้ำ (ได้แก่ กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก) รวมทั้งกระบวนการยุติธรรมทางเลือกที่เป็นการลดภาระของกระบวนการยุติธรรมแต่หน่วยงานที่อยู่ในระดับต้นน้ำของกระบวนการยุติธรรม (ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานที่ใช้อำนาจในทางปกครอง) ยังไม่มีการดำเนินงานสำคัญที่ส่งผลต่อปัจจัยในการบรรลุเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมต้องให้ความสำคัญกับการบูรณาการการดำเนินงานกันอย่างเป็นระบบ เพื่อลดความซ้ำซ้อน และอำนวยความสะดวก รวดเร็วของกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งหน่วยงานในระดับต้นน้ำของกระบวนการยุติธรรมต้องให้ความสำคัญในการเปิดโอกาสในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่เสมอภาค เพื่อยกระดับระบบงานยุติธรรมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการพัฒนาระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อเชื่อมต่อข้อมูลของกระบวนการยุติธรรมให้มีความสะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง สามารถสนับสนุนการบรรลุเป้าหมาย “การอำนวยความยุติธรรมมีความโปร่งใสสะดวก รวดเร็ว เสมอภาค ทั่วถึง เป็นธรรม และปราศจากการเลือกปฏิบัติ” ให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม

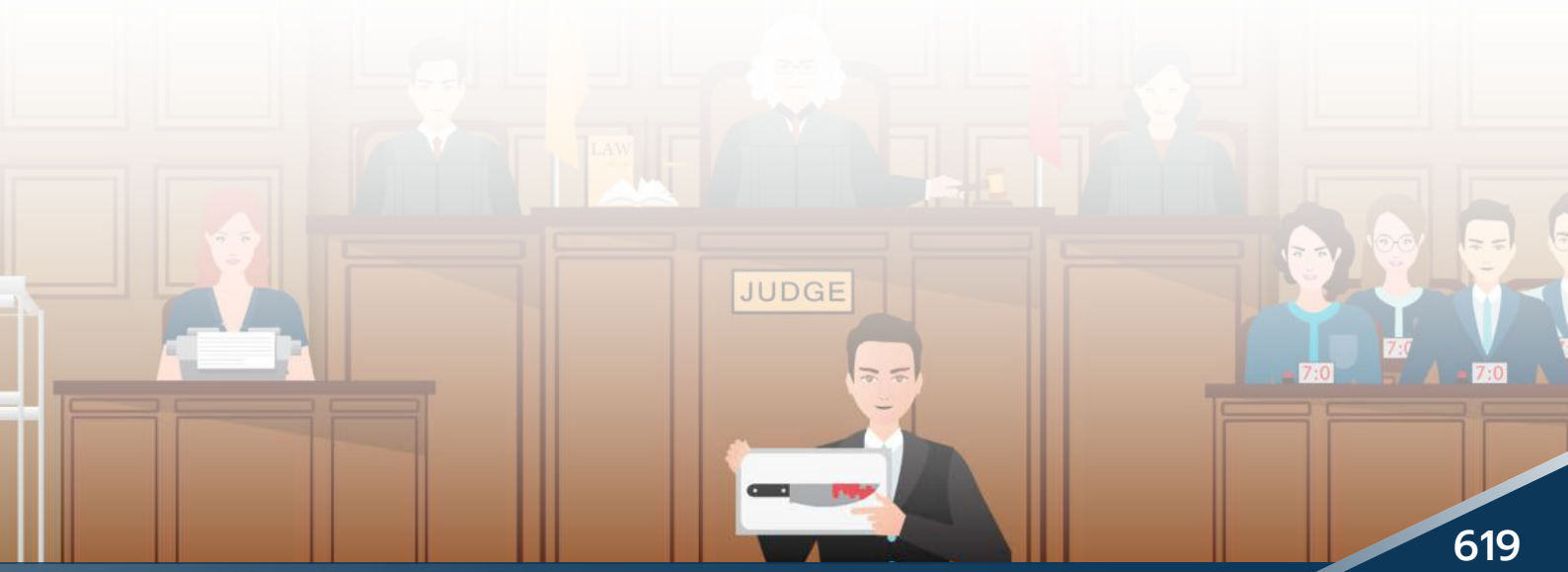

23 การวิจัย และพัฒนานวัตกรรม

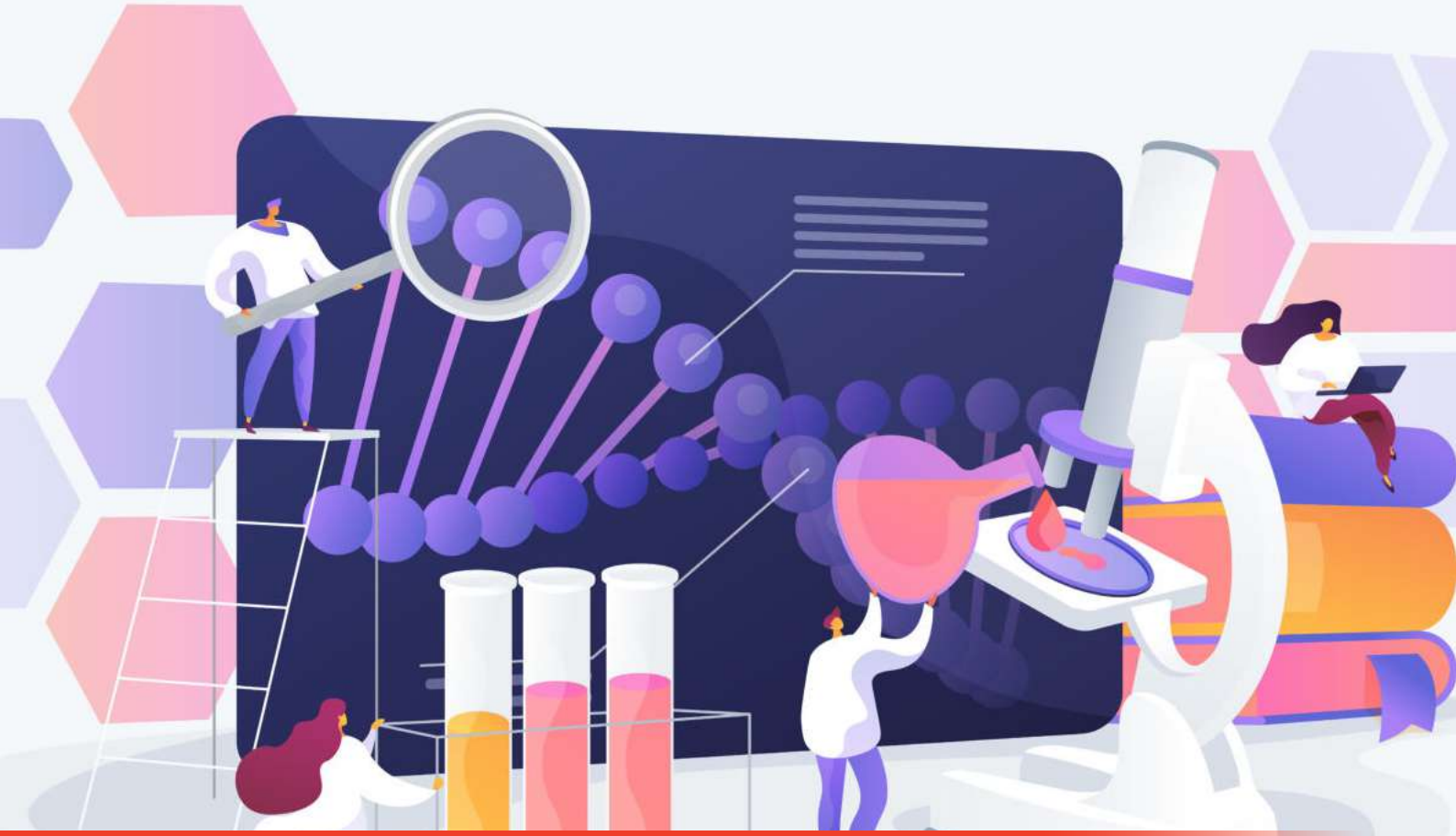

"ขับเคลื่อนประเทศไทย ด้วยการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม สร้างองค์ความรู้เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน มุ่งสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างยั่งยืน"

จ.1

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (23) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีและด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของประเทศ รวมทั้งเพิ่มมูลค่าการลงทุนวิจัยและพัฒนานวัตกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ เพื่อให้การดำเนินการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมสามารถตอบโจทย์ความต้องการในการแก้ปัญหาท้าทายเร่งด่วนของประเทศ ยกระดับภาคการผลิตและบริการ ตลอดจนประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐ รวมทั้ง สามารถรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศได้อย่างยั่งยืน โดยมี 2 เป้าหมายระดับประเด็น ได้แก่ **(1) ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีและด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของประเทศเพิ่มสูงขึ้น และ (2) มูลค่าการลงทุนวิจัยและพัฒนานวัตกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้น** ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

230001 ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี และด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของประเทศเพิ่มสูงขึ้น

จ.2

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

การจัดอันดับโดยสภาเศรษฐกิจโลกและสถาบันการจัดการนานาชาติ อยู่ในอันดับ 1 ใน 30

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย (1) ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี และด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของประเทศเพิ่มสูงขึ้น ได้กำหนดค่าเป้าหมายการจัดอันดับโดยสภาเศรษฐกิจโลกและสถาบันการจัดการนานาชาติ อยู่ในอันดับ 1 ใน 30 ซึ่งสามารถประเมินได้จากการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของสถาบันการจัดการนานาชาติ (IMD) โดยการจัดอันดับในปี 2564 ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีอยู่ในอันดับที่ 37 ลดลงจากอันดับที่ 34 ในปีก่อนหน้านี้ ในขณะที่

โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี

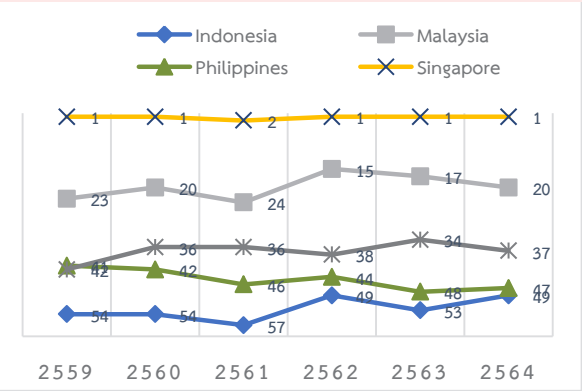

ที่มา: สถาบันการจัดการนานาชาติ

ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์อยู่ในอันดับที่ 38 เพิ่มขึ้นจากอันดับที่ 39 ของปีก่อน โดยการจัดอันดับในทั้ง 2 ด้าน หากพิจารณาแนวโน้มในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาจะพบว่า ยังคงเป็นแนวโน้มที่มีทิศทางที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ดี จากผลการจัดอันดับดังกล่าวพบว่า แม้คะแนนและอันดับในปัจจัยย่อยจะดีขึ้นแต่โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะก่อให้เกิดการขยายผลควบคู่ไปกับโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ลดลงเล็กน้อย ดังนั้น ทุกภาคส่วนจึงจำเป็นต้องร่วมกันกำหนดทิศทางการลงทุนเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ในทุกมิติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ในปี 2565 ขณะเดียวกันผลกระทบจากสถานการณ์ของโรคระบาดจากเชื้อโควิด-19 ทำให้การจัดสรรงบประมาณจำเป็นต้องมุ่งเน้นไปที่การฟื้นตัวของเศรษฐกิจในภาพรวมเป็นสำคัญ ส่งผลให้การจัดสรรงบประมาณเพื่อการลงทุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์จำเป็นต้องชะลอตัวลงด้วยเช่นกัน

โครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์

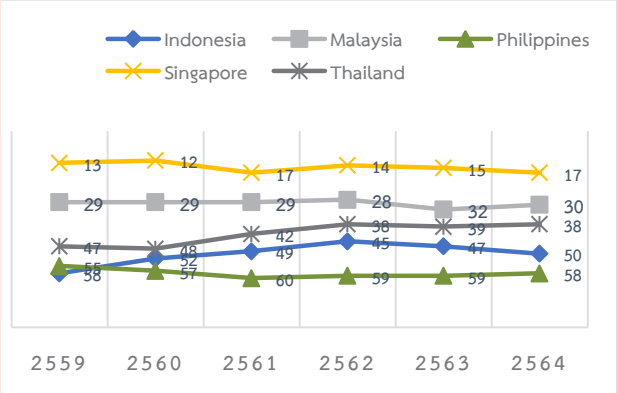

ที่มา: สถาบันการจัดการนานาชาติ

230002 มูลค่าการลงทุนวิจัยและพัฒนานวัตกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้น

จ.2

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

สัดส่วนมูลค่าการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GERD/GDP) ที่ร้อยละ 1.5 ภายในปี 2565

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย (2) มูลค่าการลงทุนวิจัยและพัฒนานวัตกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้น โดยได้กำหนดค่าเป้าหมายสัดส่วนมูลค่าการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GERD/GDP) ที่ร้อยละ 1.5 ภายในปี 2565 ซึ่งในปี 2562 ประเทศไทยมีสัดส่วน GERD/GDP อยู่ที่ร้อยละ 1.14 เพิ่มขึ้นจากปีก่อนซึ่งมีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 1.11 โดยมีมูลค่าการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศไทยรวมทั้งสิ้น 193,072 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนคิดเป็นร้อยละ 5.87 ซึ่งเป็นอัตราที่เพิ่มขึ้นน้อยลงเมื่อเทียบกับอัตราการเปลี่ยนแปลงในปีที่ผ่านมาร้อยละ 17.54 เนื่องจากสัญญาณการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกในช่วงปลายปี 2562 ส่งผลให้การลงทุนภาคเอกชนชะลอตัวลง มีผลให้สัดส่วนการลงทุนด้านวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนเพิ่มขึ้นไม่มากนัก ในส่วนของสัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐของประเทศไทยเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2558 โดยมีสัดส่วนเท่ากับ 70:30 แต่ทั้งนี้ในปี 2562 มีสัดส่วนเท่ากับ 77:23 ลดลงจากปี 2561 ที่มีสัดส่วนอยู่ที่ 78:22 เล็กน้อย ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาด

ของเชื้อโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อเนื่องต่อการบริหารจัดการด้านงบประมาณของภาครัฐ อย่างไรก็ตาม ภาครัฐยังคงต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับทิศทาง ร่างกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2566 - 2570 จึงทำให้มีแนวโน้มการบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ตามกรอบเวลาดังกล่าวข้างต้น

การลงทุนด้านวิจัย และนวัตกรรมของประเทศไทย

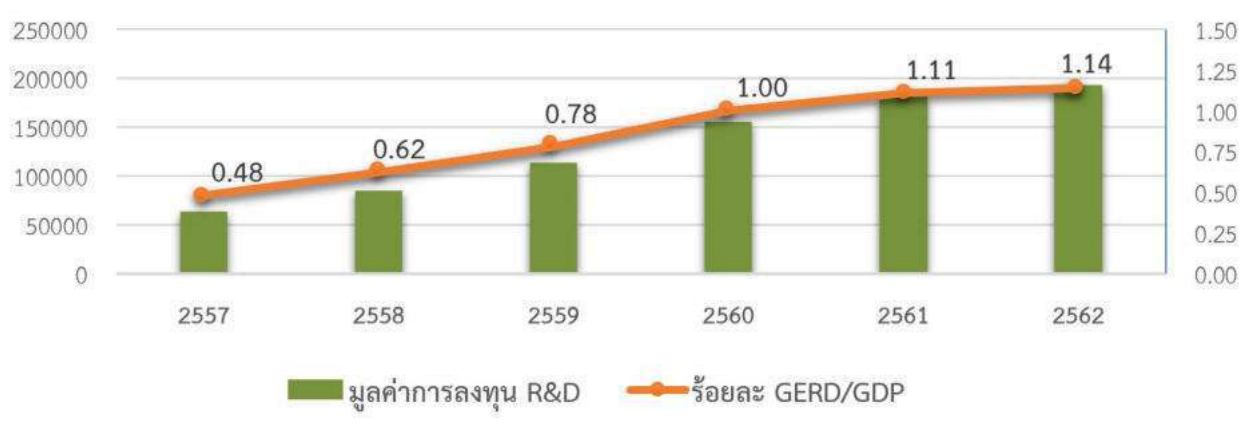

ที่มา: กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

การดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายระดับประเด็น (1) ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี และด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของประเทศเพิ่มสูงขึ้น มีประเด็นท้าทายที่ต้องเร่งพัฒนา อาทิ การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมเป้าหมาย การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีเพื่อให้สามารถพัฒนางานวิจัยและสร้างนวัตกรรมชั้นแนวหน้า และการสร้างแรงจูงใจเพื่อดึงดูดให้ภาคเอกชนลงทุนทำการวิจัยและนวัตกรรม และการสร้างระบบนิเวศการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถพัฒนาและต่อยอดวิสาหกิจส่งออกสู่ตลาดทั้งในและต่างประเทศอย่างเข้มแข็ง การสนับสนุนการทำวิจัยทางสังคมและการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ลดความเหลื่อมล้ำ และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน รวมทั้ง การพัฒนาสภาพแวดล้อมและการประยุกต์ใช้ความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจสีเขียว สำหรับเป้าหมายระดับประเด็น (2) มูลค่าการลงทุนวิจัยและพัฒนานวัตกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้น แม้ว่าสัดส่วนการลงทุนของภาคเอกชนจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องแต่ยังคงมีประเด็นท้าทายที่ต้องเร่งพัฒนา อาทิ การพัฒนาองค์ความรู้และบุคลากรด้านการวิจัยที่เป็นมืออาชีพทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ การเพิ่มจำนวนห้องปฏิบัติการของภาครัฐที่มีการรับรองตามระบบคุณภาพสากล และการพัฒนาฐานข้อมูลทางเทคโนโลยีของประเทศ ซึ่งจะช่วยยกระดับความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ประกอบการและนักลงทุนต่อไป

แผนแม่บทฯ ประเด็น (23) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

ประกอบด้วย 7 เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย โดยมีสถานะการบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1) กับเป้าหมายระดับประเด็น (Y2)

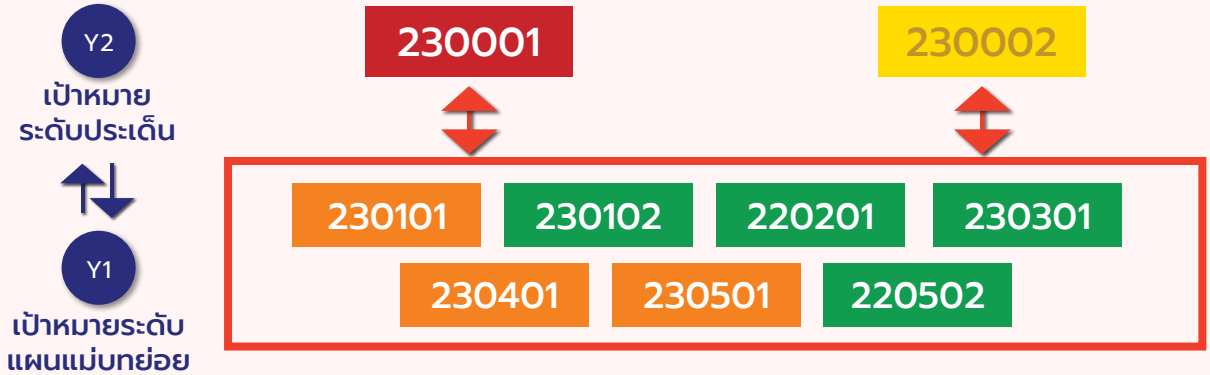

*สถานะการบรรลุเป้าหมายประจำปี 2564

230101

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

ภาคอุตสาหกรรมการผลิตและบริการสร้างมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นจากการวิจัยและนวัตกรรม ส่งผลให้เกิดการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปัจจุบัน ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 อัตราการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมการผลิตและบริการที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นจากการวิจัย เฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี

ซึ่งเทียบเคียงจากข้อมูลการลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนโดยในปี 2562 การลงทุนมีมูลค่ารวม 149,244 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ที่มีการลงทุนจำนวน 123,942 ล้านบาท โดยมีการเพิ่มขึ้นร้อยละ 20.4 โดยส่วนใหญ่ยังเป็นการลงทุนในอุตสาหกรรมอาหาร โดยไม่ได้เป็นการลงทุนวิจัยและนวัตกรรมในอุตสาหกรรมเป้าหมายในอนาคต อาทิ อุตสาหกรรมดิจิทัล ข้อมูล ปัญญาประดิษฐ์ อีกทั้งในภาพรวมค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและนวัตกรรมในอุตสาหกรรมของประเทศที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่วนใหญ่อยู่ในอุตสาหกรรมการผลิตและบริการอื่นๆ รองลงมาเป็นผลิตภัณฑ์จากการกลั่นปิโตรเลียม บริการการเงินและประกันภัย และยานยนต์ ทำให้ยังคงมีสถานะการบรรลุเป้าหมายต่ำกว่าเป้าหมายในระดับเสี่ยง

230102

ปี 2562 | ปี 2563 | **ปี 2564**

วิสาหกิจในกลุ่มเป้าหมายด้านเศรษฐกิจที่มีนวัตกรรมเพิ่มขึ้น ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 จำนวนวิสาหกิจที่มีนวัตกรรมที่มีสัดส่วนของรายได้จากผลิตภัณฑ์นวัตกรรมต่อรายได้ทั้งหมดเพิ่มขึ้น 1 เท่าจากปีฐาน

ซึ่งเทียบเคียงจากข้อมูลจำนวนผู้ประกอบการที่มีการดำเนินกิจกรรมนวัตกรรม ซึ่งในปี 2560 มีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 113,020 กิจการ จากจำนวน 53,365 กิจการในปี 2560 หรือเพิ่มขึ้นเป็นเท่าตัว ประกอบกับประเทศไทยมีอันดับความสามารถด้านนวัตกรรมของโลก (Global Innovation Index: GII) เพิ่มขึ้นเป็นอันดับที่ 43 ของโลก ในปี 2564 ซึ่งปรับขึ้นมาจากอันดับที่ 44 ในปี 2563 อีกทั้งปัจจัยด้านศักยภาพด้านผลผลิตจากการพัฒนาความรู้และเทคโนโลยีมีอันดับที่ดีขึ้น จากอันดับที่ 44 ในปี 2563 เป็นอันดับที่ 40 ในปี 2564 จึงมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับบรรลุค่าเป้าหมาย

220201

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

คุณภาพชีวิต ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และความเสมอภาคทางสังคมได้รับการยกระดับเพิ่มขึ้นจากผลการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเชิงสังคม ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 มีผลสัมฤทธิ์ในการยกระดับคุณภาพทางสังคมจากผลการวิจัยฯ

ซึ่งเทียบเคียงจากข้อมูลจำนวนโครงการนวัตกรรมเพื่อสังคมที่ขอรับสนับสนุนเงินทุนและการก่อให้เกิดมูลค่าการลงทุนของสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ พบว่า ในปี 2563 มีจำนวนโครงการนวัตกรรมเพื่อสังคมที่ขอรับสนับสนุนเงินทุน จำนวน 97 โครงการ เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ที่มีจำนวน 25 โครงการ ถึง 4 เท่า ถึงแม้เมื่อพิจารณาสัดส่วนการลงทุนจะลดลงจาก 4.52 ล้านบาทต่อ 1 โครงการ ในปี 2562 เป็น 1.64 ล้านบาท ในปี 2563 แต่ทั้งนี้จากจำนวนโครงการที่เพิ่มมากขึ้น จึงคาดว่าส่วนหนึ่งเป็นผลจากการกระจายการลงทุนไปยังนวัตกรรมที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น จึงมีสถานการณ์บรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**บรรลุค่าเป้าหมาย**

220301

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

การประยุกต์ใช้ความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจสีเขียวอย่างยั่งยืนเพิ่มขึ้น ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 จัดทำฐานข้อมูลและมีข้อมูลปีฐานเกี่ยวกับสิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ด้านเศรษฐกิจฐานชีวภาพ

ซึ่งพิจารณาได้จากข้อมูลที่ประเทศไทยได้รับสิทธิบัตรในหมวดของ (1) Agriculture, Food Chemistry (2) Agriculture & Food Processing Machinery (3) Organic Fine Chemistry (4) Biotechnology และ (5) Environmental Technology ซึ่งในช่วงปี 2558 - 2563 มีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 3 สิทธิบัตร เป็น 33 สิทธิบัตร โดยพบว่า มีจำนวนสิทธิบัตรด้าน Biotechnology สูงสุดจำนวน 23 สิทธิบัตร และในปี 2563 มีสินค้า GI ขึ้นทะเบียนรวม 145 รายการ กระจายอยู่ทั่วประเทศ จึงมีสถานการณ์บรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ บรรลุค่าเป้าหมายพิจารณาได้จากข้อมูลที่ประเทศไทยได้รับสิทธิบัตรในหมวดของ (1) Agriculture, Food Chemistry (2) Agriculture & Food Processing Machinery (3) Organic Fine Chemistry (4) Biotechnology และ (5) Environmental Technology ซึ่งในช่วงปี 2558 - 2563 มีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 3 สิทธิบัตร เป็น 33 สิทธิบัตร โดยพบว่า มีจำนวนสิทธิบัตรด้าน Biotechnology สูงสุดจำนวน 23 สิทธิบัตร และในปี 2563 มีสินค้า GI ขึ้นทะเบียนรวม 145 รายการ กระจายอยู่ทั่วประเทศ จึงมีสถานการณ์บรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**บรรลุค่าเป้าหมาย**

การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

220401

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

ประเทศไทยมีขีดความสามารถของเทคโนโลยีฐานทั้ง 4 ด้าน ทัดเทียมประเทศที่ก้าวหน้าในเอเชีย ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 อันดับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีวัสดุ นาโนเทคโนโลยี และเทคโนโลยีดิจิทัล อยู่ในอันดับที่ 1 ใน 20 ของประเทศที่ก้าวหน้าในเอเชีย

ซึ่งเทียบเคียงได้จากดุลการชำระเงินทางเทคโนโลยี โดยเปรียบเทียบมูลค่าการชำระเงินทางเทคโนโลยีระหว่างไทยกับประเทศในเอเชีย ที่สะท้อนสถานะของประเทศในการเป็นผู้รับหรือผู้ถ่ายทอดเทคโนโลยี โดยในปี 2563 ประเทศไทยขาดดุลการชำระเงินทางเทคโนโลยี 240,561 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อน 19,586 ล้านบาท แต่เป็นปีแรกที่มีแนวโน้มการขาดดุลการชำระเงินลดลง และเมื่อพิจารณาการขาดดุลการชำระเงินกับจีนและเขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนพบว่าขาดดุลเพิ่มขึ้นเล็กน้อย จึงยังคงมีความเสี่ยงที่จะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ และยังคงมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง

220501

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

จำนวนโครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 อัตราจำนวนโครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 10

ซึ่งเทียบเคียงจากข้อมูลดัชนีวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม พบว่าประเทศไทยมีจำนวนห้องปฏิบัติการลดลงจากในปี 2558 ไทยมีห้องปฏิบัติการทั่วประเทศรวมทั้งหมด 8,580 แห่ง ลดลงเหลือ 8,154 แห่ง ในปี 2564 หรือลดลงประมาณร้อยละ 5 แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาที่ทำงานวิจัยเต็มเวลา พบว่ามีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 24 คนต่อประชากร 10,000 คน ในปี 2561 เป็น 25 คนต่อประชากร 10,000 คน ในปี 2562 อีกทั้ง สถาบันการจัดการนานาชาติ (IMD) ได้จัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของไทยให้อยู่ในอันดับที่ 38 ในปี 2564 ดีขึ้นจากอันดับที่ 39 ในปี 2563 สะท้อนให้เห็นถึงความก้าวหน้าในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของประเทศเมื่อเทียบกับบริบทสากล แต่ทั้งนี้แม้คนไทยมีการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี แต่การใช้งานส่วนมากยังคงกระจุกตัวอยู่ในเมืองใหญ่ จึงแสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยี สถานการณ์บรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง

220502

ปี 2562 | ปี 2563 | ปี 2564

สัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐเพิ่มขึ้น ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐเพิ่มขึ้นที่ระดับ 70:30

ซึ่งพิจารณาได้จากข้อมูล สัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐในช่วงปี 2558 – 2562 โดยประเทศไทยมีสัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐบรรลุเป้าหมายตั้งแต่ปี 2558 และมีสัดส่วนเป็น 77:23 ในปี 2562 มีค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 59,442 ล้านบาท ในปี 2558 เป็น 149,224 ล้านบาท ในปี 2562 หรือเพิ่มขึ้น 2.5 เท่า จึงมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับบรรลุค่าเป้าหมาย

230101

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านเศรษฐกิจ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

ภาคอุตสาหกรรมการผลิตและบริการสร้างมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นจากการวิจัยและนวัตกรรม ส่งผลให้เกิดการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปัจจุบัน

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อัตราการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมการผลิตและบริการที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นจากการวิจัย เฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี

การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมที่ตอบโจทย์ความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตจะช่วยเพิ่มผลิตภาพ คุณภาพและมาตรฐาน รวมถึงศักยภาพของผู้ประกอบการ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มและก่อให้เกิดการขยายตัวในภาคอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมาย นำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยมีปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านวิจัยและนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมาย การส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมในอุตสาหกรรมเป้าหมาย การส่งเสริมการนำนวัตกรรมไปใช้ในเชิงพาณิชย์ การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการบริการวิจัยและนวัตกรรม อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังขาดบุคลากรด้านการวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพที่จะรองรับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมการผลิตและบริการ รวมถึงยังไม่มีการถ่ายทอดองค์ความรู้จากผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศเพื่อให้บุคลากรภายในประเทศสามารถวิจัยและพัฒนานวัตกรรมได้เอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีขั้นสูงที่จะสามารถประยุกต์ใช้ในอุตสาหกรรมเป้าหมายได้อย่างเป็นรูปธรรม

การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

230101

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย การสร้างมูลค่าที่เพิ่มสูงขึ้นของภาคอุตสาหกรรมการผลิตและบริการจากการวิจัยและนวัตกรรม สามารถเทียบเคียงได้จากรายงานค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาในภาคเอกชน จำแนกตามรายอุตสาหกรรม โดยในปี 2562 การลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนมีมูลค่ารวม 149,244 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก 123,942 ล้านบาท ในปี 2560 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 20.4 (ข้อมูลการสำรวจจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.)) โดยส่วนใหญ่ยังเป็นการลงทุนในอุตสาหกรรมอาหาร โดยไม่ได้เป็นการลงทุนวิจัยและนวัตกรรมในอุตสาหกรรมเป้าหมายในอนาคต อาทิ อุตสาหกรรมดิจิทัล ข้อมูล ปัญญาประดิษฐ์ อย่างไรก็ตาม ในภาพรวมค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและนวัตกรรมในอุตสาหกรรมการผลิตและบริการอื่น ๆ ของประเทศมีอัตราการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม รองลงมา ได้แก่ ผลิตภัณฑ์จากการกลั่นปิโตรเลียม บริการการเงินและประกันภัย และยานยนต์ ตามลำดับ

ค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาในภาคอุตสาหกรรม และการบริการของภาคเอกชน

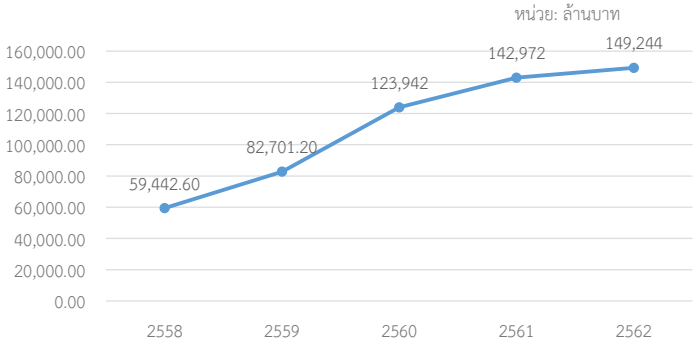

ที่มา: สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ อว. (2564)

ค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาในภาคเอกชน แยกรายอุตสาหกรรม ปี 2558 - 2562

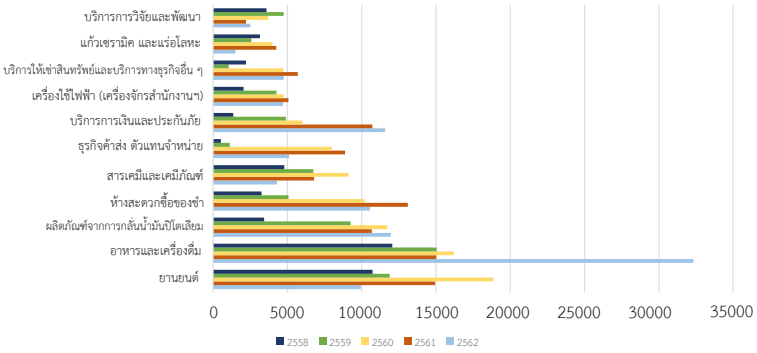

ที่มา: สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ อว. (2564)
สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมแห่งชาติ, อว. (2564)

การดำเนินการที่ผ่านมา ภาครัฐได้ดำเนินงานเพื่อส่งเสริมให้ภาคอุตสาหกรรมการผลิตและบริการพัฒนาและใช้ประโยชน์จากการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขัน โดยมีโครงการสำคัญ อาทิ โครงการการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผงปรุงรสโซเดียมต่ำจากเห็ดโคนน้อย โครงการพัฒนารูปแบบและแนวทางการใช้ตำรับยาแผนไทยที่มีส่วนผสมของกัญชา (ทำลายพระสุเมรุ) ในการรักษาผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองในโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทย และโครงการสร้างอุตสาหกรรมการแพทย์ใหม่บนฐานการก้าวกระโดดของเทคโนโลยีด้านชีววิทยาศาสตร์ ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวสอดคล้องกับปัจจัยความสำเร็จโครงสร้างพื้นฐานและฐานข้อมูลวิจัยและนวัตกรรมที่ตอบโจทย์ตามความต้องการอุตสาหกรรมเป้าหมาย คุณภาพและมาตรฐานการวิจัยได้รับการยอมรับ และการต่อยอดธุรกิจที่เกิดจากงานวิจัย/เทคโนโลยีเชิงลึก

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย จากรายงานสมรรถนะบุคลากรในอนาคตสำหรับ 12 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย (พ.ศ. 2563 – 2567) โดย สอวช. พบว่า อุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศอาทิ อุตสาหกรรมดิจิทัล ในอีก 5 ปีข้างหน้า มีความต้องการบุคลากร จำนวน 30,742 คน ซึ่งถือเป็นจำนวนที่สูงมาก ทำให้กลายเป็นความท้าทายในการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมดังกล่าว นอกจากนี้ ข้อจำกัดทางโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยียังส่งผลให้ไม่สามารถพัฒนางานวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมชั้นแนวหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ รวมทั้งยังขาดสิ่งจูงใจทั้งทางภาษีและไม่ใช่ภาษีที่เพียงพอต่อการกระตุ้นให้ภาคเอกชนลงทุนในการทำการวิจัยและนวัตกรรมมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ควรส่งเสริมและสนับสนุนการลงทุนวิจัยและนวัตกรรมในอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศให้มากขึ้น โดยภาครัฐควรมีมาตรการสนับสนุนเพื่อสร้างแรงจูงใจในการลงทุนวิจัยและนวัตกรรมของภาคเอกชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง สร้างโครงสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการบริการวิจัยและนวัตกรรม รวมถึงบูรณาการร่วมกับสถาบันการศึกษาในการเพิ่มสมรรถนะกำลังคนและผู้ประกอบการเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายแห่งอนาคตที่จะส่งผลให้ภาคอุตสาหกรรมการผลิตและบริการขยายตัวอย่างเนื่อง และจัดทำข้อมูลมูลค่าการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมและบริการที่เป็นผลจากการลงทุนในการวิจัยและพัฒนา

230102

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านเศรษฐกิจ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

วิสาหกิจในกลุ่มเป้าหมายด้านเศรษฐกิจที่มีนวัตกรรมเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

จำนวนวิสาหกิจที่มีนวัตกรรมที่มีสัดส่วนของรายได้จากผลิตภัณฑ์นวัตกรรมต่อรายได้ทั้งหมดเพิ่มขึ้น 1 เท่าจากปีฐาน

การส่งเสริมการใช้นวัตกรรมในวิสาหกิจจะเป็นการพัฒนาศักยภาพและสร้างความเข้มแข็งให้กับวิสาหกิจอันนำมาซึ่งการเพิ่มขึ้นของรายได้และการพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวม โดยการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายมีปัจจัยสำคัญ ได้แก่ ความสามารถทางนวัตกรรมของผู้ประกอบการวิสาหกิจ การเข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อให้สามารถนำไปพัฒนาและต่อยอดวิสาหกิจได้ องค์ความรู้ด้านเทคโนโลยี โดยจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ทั้งการส่งเสริมองค์ความรู้ กฎหมาย นิเวศนวัตกรรม และสภาพแวดล้อม ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดวิสาหกิจนวัตกรรมที่สามารถรายได้เพิ่มขึ้นจนนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย การขับเคลื่อนวิสาหกิจในกลุ่มเป้าหมายด้านเศรษฐกิจที่มีนวัตกรรมเพิ่มขึ้นสามารถพิจารณาจากตัวชี้วัดจำนวนผู้ประกอบการที่มีการดำเนินกิจกรรมนวัตกรรม ซึ่งพบว่าในปี 2562 ประเทศไทยมีผู้ประกอบการที่มีการดำเนินกิจกรรมนวัตกรรม 113,020 กิจการ ปรับเพิ่มขึ้นจาก 53,365 กิจการในปี 2560 หรือเพิ่มขึ้นเท่าตัว ตลอดจนเมื่อพิจารณาจากดัชนีนวัตกรรมโลก (Global Innovation Index: GII) ในปี 2564 พบว่า อันดับความสามารถด้านนวัตกรรมของประเทศไทย อยู่ในอันดับที่ 9 ของภูมิภาคเอเชีย และอันดับที่ 43 ของโลก ซึ่งปรับขึ้นมาจากอันดับที่ 44 ในปี 2563 โดยมีปัจจัยด้านศักยภาพทางการตลาด (Market Sophistication) อันดับ

ปัจจัยที่ส่งผลต่ออันดับความสามารถด้านนวัตกรรมของไทย (GII)

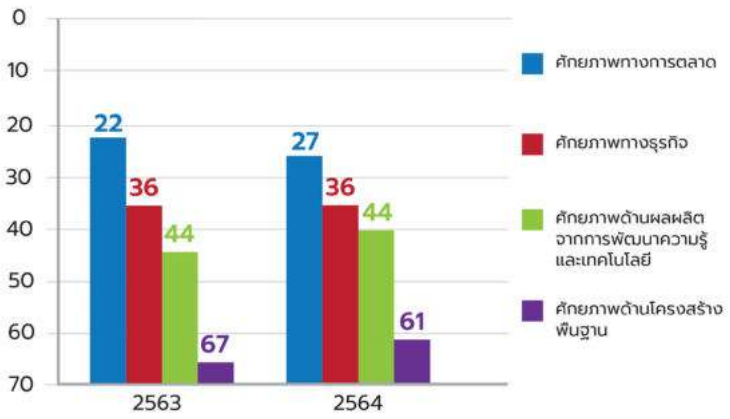

ที่มา: WIPO (2564)

230102

อันดับความสามารถด้านนวัตกรรมของประเทศไทย (GII)

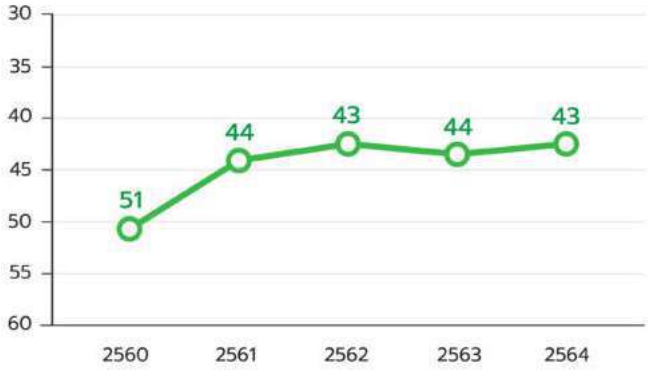

ที่มา: WIPO (2564)

ลดลงจากอันดับที่ 22 ในปี 2563 เป็นอันดับที่ 27 ในปี 2564 ส่วนศักยภาพทางธุรกิจ (Business Sophistication) ยังคงอันดับเดิมที่ 36 ในปี 2564 เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 จึงเป็นปัจจัยลบที่ส่งผลกระทบต่อศักยภาพทางการตลาดและการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจที่พัฒนานวัตกรรมการออกมาในช่วงที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม ปัจจัยด้านศักยภาพด้านผลผลิตจากการพัฒนาความรู้และเทคโนโลยี (Knowledge and Technology Outputs) มีอันดับที่ดีขึ้น จากอันดับที่ 44 ในปี 2563 เป็นอันดับที่ 40 ในปี 2564 สอดคล้องกับปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ที่มีอันดับดีขึ้น ซึ่งเป็นผลจากการที่ภาครัฐพยายามสนับสนุนกลไกขับเคลื่อนวิสาหกิจให้สามารถพัฒนานวัตกรรมผ่านการสนับสนุนการสร้างองค์ความรู้ เงินทุนให้แก่วิสาหกิจอย่างต่อเนื่อง รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานที่กระจายอยู่ในทุกภาค โดยเฉพาะมหาวิทยาลัย ซึ่งทำหน้าที่เป็นศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจที่สนใจสร้างนวัตกรรมเพื่อยกระดับผลประกอบการ

การดำเนินการที่ผ่านมา ในปี 2564 กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) มีการดำเนินการโครงการที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมเพิ่มมากขึ้น เพื่อส่งเสริมให้วิสาหกิจและผู้ประกอบการเข้าถึงได้มากขึ้นกว่าในปี 2563 อาทิ โครงการพัฒนาเกษตรกรด้วยนวัตกรรม เพื่อยกระดับผู้ประกอบการวิสาหกิจในการประยุกต์ใช้นวัตกรรม โครงการขับเคลื่อนองค์ความรู้และนวัตกรรมเชิงพื้นที่เพื่อต่อยอดเชิงพาณิชย์ เพื่อเป็นการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยในเชิงพาณิชย์ โครงการการถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่ผู้ประกอบการและชุมชน เพื่อช่วยเพิ่มความสามารถทางนวัตกรรมของผู้ประกอบการวิสาหกิจ และโครงการนวัตกรรมสำหรับเมืองและชุมชน เพื่อใช้นวัตกรรมในการขับเคลื่อนสังคมในมิติต่าง ๆ รวมทั้งการท่องเที่ยวชุมชนและเกษตรกรรมยั่งยืน เป็นต้น

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินการขับเคลื่อนวิสาหกิจในกลุ่มเป้าหมายด้านเศรษฐกิจที่มีนวัตกรรมเพิ่มขึ้น ยังมีประเด็นข้อจำกัดด้านการสร้างระบบนิเวศนวัตกรรม โดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน การสร้างความร่วมมือในพื้นที่และการเข้าถึงความช่วยเหลือที่จำเป็นต่อการพัฒนานวัตกรรมของผู้ประกอบการ การเข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สามารถพัฒนาและต่อยอดวิสาหกิจ และการสร้างโอกาสให้วิสาหกิจที่มีนวัตกรรมสามารถออกสู่ตลาดหรือเชิงพาณิชย์ได้ทั้งในและต่างประเทศได้อย่างเข้มแข็ง รวมถึงผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ทำให้การเติบโตของวิสาหกิจชะลอตัว และเป็นข้อจำกัดในการลงทุนและใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมในการยกระดับไปสู่วิสาหกิจนวัตกรรม

230102

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ภาครัฐควรผลักดันให้มีงานวิจัยในประเด็นนวัตกรรมให้มากขึ้น โดยเฉพาะในด้านระบบนิเวศนวัตกรรม ทั้งโครงสร้างพื้นฐาน พื้นที่เศรษฐกิจ ความร่วมมือในพื้นที่ ตลอดจนการเชื่อมโยงระบบนิเวศนวัตกรรมในประเทศกับต่างประเทศ ซึ่งต้องอาศัยการสนับสนุนเชิงนโยบายจากภาครัฐ การปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาฐานข้อมูลนวัตกรรมกลางให้ทันสมัยและครอบคลุม ตลอดจนการพัฒนาตลาดให้รองรับสินค้านวัตกรรมที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต ซึ่งอาจสนับสนุนการลงทุนการวิจัยในนวัตกรรมเชิงพาณิชย์ผ่านการให้สิทธิประโยชน์ทั้งทางภาษีและที่ไม่ใช่ภาษีให้กับผู้ประกอบการ รวมทั้งการดำเนินมาตรการส่งเสริมการลงทุนเชิงรุกในวิสาหกิจที่เน้นการใช้นวัตกรรมเพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาวิสาหกิจอย่างก้าวกระโดด

230201

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านสังคม

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

คุณภาพชีวิต ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และความเสมอภาคทางสังคมได้รับการยกระดับเพิ่มขึ้น จากผลการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเชิงสังคม

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

มีผลสัมฤทธิ์ในการยกระดับคุณภาพทางสังคมจากผลการวิจัยฯ

การพัฒนาประเทศมีเป้าหมายสำคัญในการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมที่สมดุล ครอบคลุม และยั่งยืน โดยการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเชิงสังคมจะเป็นเครื่องมือหนึ่งในการยกระดับคุณภาพชีวิต พัฒนาศักยภาพคน และสร้างความเสมอภาคทางสังคมได้ โดยมีประเด็นที่ควรให้ความสำคัญตามห่วงโซ่คุณค่า ได้แก่ การสร้างองค์ความรู้นวัตกรรมและบูรณาการข้ามศาสตร์วิชาเพื่อสังคม การพัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม เพื่อประชากรทุกช่วงวัยอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ รวมถึงสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อให้การพัฒนานวัตกรรมสามารถตอบโจทย์และนำไปใช้ในวงกว้างได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

230201

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย หน่วยงานภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมในการพัฒนาและแก้ปัญหาสำคัญทางสังคมของประเทศ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและศักยภาพของประชาชน โดยสร้างองค์ความรู้เชิงนวัตกรรมเพื่อสังคมผ่านการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของประชาชน เพื่อสามารถตอบโจทย์ของสังคมได้อย่างสอดคล้องกับประเด็นปัญหาและแนวทางการพัฒนา จากรายงานประจำปีของสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (สนช.) พบว่า ประเทศไทยมีโครงการนวัตกรรมเพื่อสังคมที่ขอรับสนับสนุนเงินทุนเพิ่มขึ้นจาก 25 โครงการในปี 2562 เป็น 97 โครงการ ในปี 2563 หรือคิดเป็น 4 เท่าของการเพิ่มขึ้นของจำนวนโครงการดังกล่าว อย่างไรก็ตาม สัดส่วนการลงทุนต่อโครงการมีแนวโน้มลดลง โดยในปี 2563 สัดส่วนการลงทุนต่อ 1 โครงการมีมูลค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.64 ล้านบาท ซึ่งลดลงจากปี 2562 ที่มีมูลค่าการลงทุนต่อ 1 โครงการอยู่ที่ 4.52 ล้านบาท ซึ่งเป็นผลมาจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจตลอดช่วงที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม จากจำนวนโครงการที่เพิ่มมากขึ้น คาดว่าส่วนหนึ่งเป็นผลจากการกระจายการลงทุนไปยังนวัตกรรมที่หลากหลายมากยิ่งขึ้นด้วยเช่นกัน

สัดส่วนการลงทุนต่อโครงการ

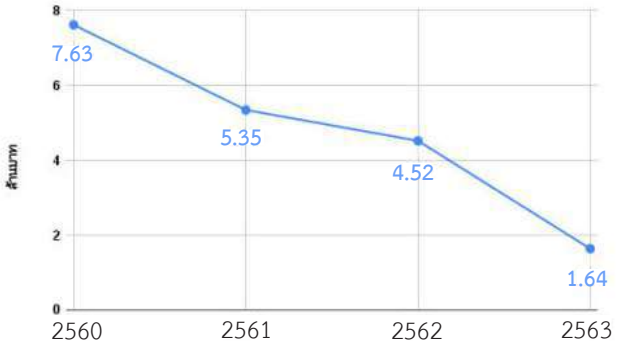

ที่มา: สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ

สัดส่วนการลงทุนต่อโครงการ

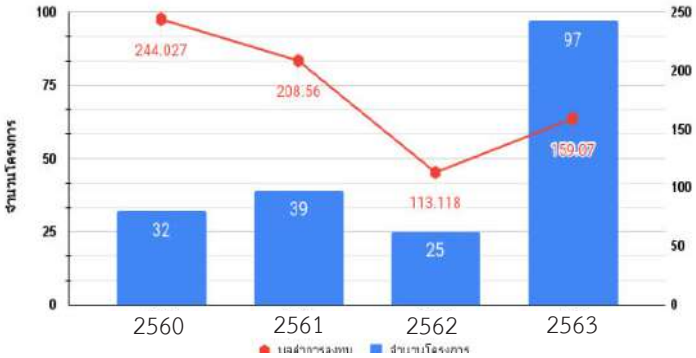

ที่มา: สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ

การดำเนินงานที่ผ่านมา หน่วยงานภาครัฐได้มีการดำเนินการที่สำคัญเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายผ่านโครงการที่มุ่งเน้นการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านสังคม อาทิ โครงการพัฒนาธุรกิจนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดการลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ในกลุ่มจังหวัดยากจนของประเทศ ภายใต้การดำเนินงานของสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ โครงการศึกษาวิจัยแนวทางการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผู้ต้องขังสูงอายุในประเทศไทย เพื่อแสวงหาแนวทางในการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขังสูงอายุในประเทศไทยที่เหมาะสมตามหลักสิทธิมนุษยชนสากลและสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย ซึ่งดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โครงการส่งเสริมการทำวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อการจัดทำนโยบายการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ เพื่อพัฒนาด้านการบริหารจัดการเรียนรู้จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น

230201

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าประเทศไทยจะมีแนวโน้มของโครงการนวัตกรรมเพื่อสังคมเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น พิจารณาจากจำนวนโครงการนวัตกรรมเพื่อสังคมในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา (ปี 2560-2563) ที่มีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม หน่วยงานภาครัฐยังคงต้องส่งเสริมตลอดจนการพัฒนานวัตกรรมสังคมเชิงสร้างสรรค์บนความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายในและต่างประเทศ สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และความเสมอภาคทางสังคม บนพื้นฐานการใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมเพื่อสังคมในรูปแบบต่างๆ ทั้งออนไลน์และออฟไลน์ เพื่อให้สามารถนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้คนในสังคมไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย หน่วยงานภาครัฐควรร่วมกับสถาบันวิจัย สถาบันการศึกษา วิสาหกิจเพื่อสังคม และองค์กรเพื่อการพัฒนาสังคม ในการสำรวจ วิจัย และพัฒนานวัตกรรมด้านสังคมในทุกระดับ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการจัดทำด้วยการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายเพื่อสังคมที่เป็นรูปธรรม และสามารถนำไปปฏิบัติใช้ได้จริง เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพชีวิตศักยภาพทรัพยากรมนุษย์และสร้างความเสมอภาคทางสังคม ตลอดจนควรให้ความสำคัญกับการทำงานแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการสร้างนวัตกรรมเชิงสังคมเพื่อการแก้ไขปัญหาของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศได้อย่างตรงจุด รวมถึงสนับสนุนการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต รองรับการขยายตัวตามแนวโน้มการพัฒนาของเทคโนโลยีดิจิทัลในอนาคตต่อไป

230301

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านสิ่งแวดล้อม

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

การประยุกต์ใช้ความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจสีเขียวอย่างยั่งยืนเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

จัดทำฐานข้อมูลและมีข้อมูลปีฐานเกี่ยวกับสิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ด้านเศรษฐกิจฐานชีวภาพ

การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างองค์ความรู้ในการต่อยอดการพัฒนาด้านต่าง ๆ อาทิ เศรษฐกิจฐานชีวภาพ การจัดการมลพิษและพลังงานหมุนเวียน โดยมีประเด็นที่ควรให้ความสำคัญตามห่วงโซ่คุณค่า ได้แก่ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจสีเขียว มาตรการส่งเสริมการประกอบธุรกิจสีเขียว และการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และการต่อยอดสู่รูปแบบธุรกิจสีเขียว การพัฒนามาตรการการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งการขับเคลื่อนห่วงโซ่คุณค่าภายใต้ประเด็นเหล่านี้ จะมีส่วนช่วยผลักดันให้เกิดการสร้างแรงจูงใจในการปรับตัวของธุรกิจและผู้ประกอบการสู่เศรษฐกิจสีเขียวได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย กระทรวงพาณิชย์ โดยกรมทรัพย์สินทางปัญญา เป็นผู้รวบรวมและประมวลผลข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิบัตรและอนุสิทธิบัตรของประเทศ โดยสามารถสืบค้นระบบฐานข้อมูลได้จาก www.ipthailand.go.th ซึ่งเป็นข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์และประมวลผลเพื่อการนำไปใช้ในการติดตามการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล เช่น จำนวนการยื่นขอจดทะเบียนสิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร จำนวนสิทธิบัตรและอนุสิทธิบัตรรายปี แยกตามประเภทสิทธิบัตร ประกอบด้วย การออกแบบผลิตภัณฑ์และการประดิษฐ์

การได้รับสิทธิบัตรของคนไทย จำแนกตามสาขาเทคโนโลยี ปี 2558-2563

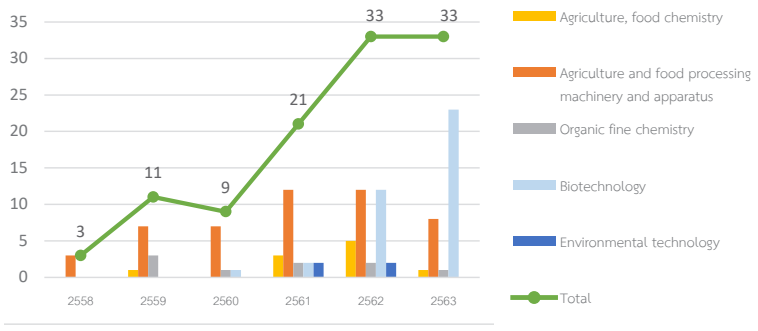

ที่มา: กรมทรัพย์สินปัญญา กระทรวงพาณิชย์

อย่างไรก็ตาม ระบบฐานข้อมูลดังกล่าวอยู่ระหว่างพัฒนารูปแบบการนำเสนอข้อมูลสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ซึ่งจำเป็นจะต้องบูรณาการฐานข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น เพื่อให้ฐานข้อมูลมีความครอบคลุม สามารถเข้าถึงการใช้งานได้โดยง่าย และสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนแม่บทย่อยการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านสิ่งแวดล้อม สำหรับประเด็นความก้าวหน้าในการประยุกต์ใช้ความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจสีเขียวอย่างยั่งยืน สามารถพิจารณาข้อมูลที่ประเทศไทยได้รับสิทธิบัตรในหมวดของ (1) Agriculture, Food Chemistry (2) Agriculture & Food Processing machinery and apparatus (3) Organic Fine Chemistry (4) Biotechnology และ (5) Environmental Technology ซึ่งในช่วงปี 2558 - 2563 มีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 3 สิทธิบัตร เป็น 33 สิทธิบัตร (ข้อมูลจากกรมทรัพย์สินทางปัญญา) โดยพบว่า มีจำนวนสิทธิบัตรด้าน Biotechnology สูงสุดจำนวน 23 สิทธิบัตร ขณะที่ข้อมูลสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ได้มีการนำเสนอในรูปของแหล่งกำเนิดสินค้าแยกเป็น 4 ภาค และในรูปแบบประเภทสินค้า เช่น พันธุ์ข้าว ผัก/ผลไม้ อาหาร เป็นต้น โดยในปี 2563 มีสินค้า GI ขึ้นทะเบียนรวม 145 รายการ อาทิ สินค้าข้าว 18 รายการ ผัก/ผลไม้ 65 รายการ อาหาร 28 รายการ เป็นต้น กระจายอยู่ทั่วประเทศ โดยภาคเหนือมีสินค้า GI สูงสุด จำนวน 38 รายการ

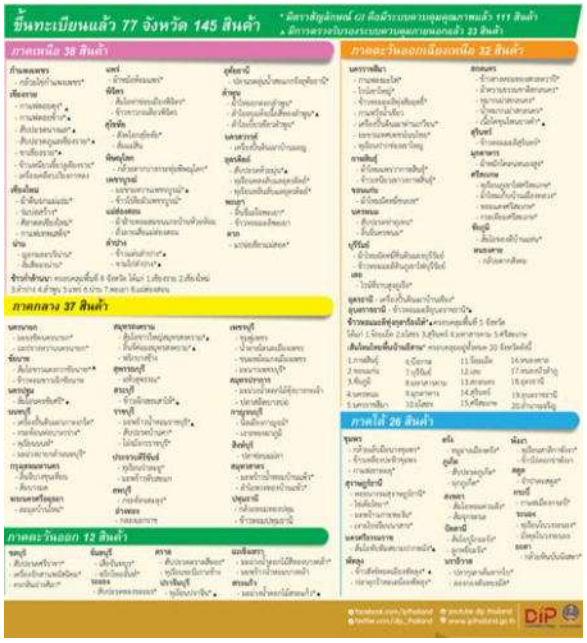

ที่มา: กรมทรัพย์สินปัญญา กระทรวงพาณิชย์

การดำเนินงานที่ผ่านมา ภาครัฐได้ดำเนินการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในมหาวิทยาลัย เพื่อยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจสีเขียว รวมทั้งยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรภายใต้มาตรฐานอาหารปลอดภัยของชุมชนชาวเขาบนพื้นที่สูงจังหวัดเชียงใหม่ ส่งเสริมการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจสีเขียวของวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ภาคเหนืออย่างยั่งยืน ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าเศษวัสดุเหลือทิ้งจากการผลิตลำไยให้เป็นวัสดุชีวภาพสีเขียวเพื่อการเกษตรและพลังงานชุมชน และส่งเสริมการถ่ายทอดเทคโนโลยีพลังงานชีวมวลและการเพิ่มมูลค่าเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยแห่งความสำเร็จในการสร้างองค์ความรู้ เทคโนโลยีนวัตกรรมด้านทรัพยากรธรรมชาติ

230301

และสิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพและการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรทางบก ทางน้ำ ทางทะเล ให้มีความสมดุลตามระบบนิเวศ นอกจากนั้นภาครัฐยังได้พัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรมเพื่อเศรษฐกิจสีเขียว โครงการส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาด การผลิตและการบริโภคแบบคาร์บอนต่ำและลดการเกิดของเสีย และเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมบนความร่วมมือจากทุกภาคส่วน รวมทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรองรับการพัฒนานวัตกรรมเพื่อเศรษฐกิจสีเขียว ด้วยการสร้างฐานข้อมูลวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านสิ่งแวดล้อม สร้างและพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจสีเขียว และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการผลิตที่เหมาะสมกับการพัฒนาและสร้างมูลค่าเพิ่มของเศรษฐกิจสีเขียวอย่างยั่งยืน

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การประยุกต์ใช้ความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจสีเขียวอย่างยั่งยืน ยังมีข้อจำกัดหลายด้าน อาทิ การขาดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการประยุกต์ใช้ความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจสีเขียว การปรับเปลี่ยนไปสู่รูปแบบการผลิตและบริโภคแบบคาร์บอนต่ำ ยังขาดแรงจูงใจในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตและบริโภคของสังคม รวมถึงการวิจัยและพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมและการต่อยอดเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ในขณะเดียวกันการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านสิ่งแวดล้อม และการจดสิทธิบัตรยังคงมีต้นทุนที่สูง กระบวนการของภาครัฐยังมีความล่าช้าและส่วนใหญ่ประเทศไทยยังคงอาศัยเทคโนโลยีจากต่างประเทศ รวมถึงยังคงขาดการมุ่งเน้นให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยี (Technology Transfer) ส่งผลให้มีต้นทุนด้านเทคโนโลยีที่เพิ่มสูงขึ้น นำไปสู่ประเด็นท้าทายในการพัฒนาการวิจัยและนวัตกรรม เทคโนโลยี เพื่อให้สามารถจดสิทธิบัตรได้เพิ่มขึ้นในอนาคต

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้การจัดทำฐานข้อมูลและข้อมูลปีฐานเกี่ยวกับสิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ด้านเศรษฐกิจฐานชีวภาพเป็นระบบและสามารถติดตามแนวโน้มการพัฒนาและการลงทุนด้านนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจชีวภาพทั้งในภาครัฐและเอกชนได้อย่างครอบคลุม ควรเร่งเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างช่องทางการสืบค้นและใช้ประโยชน์จากข้อมูลดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะข้อมูลสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ด้านเศรษฐกิจฐานชีวภาพ ซึ่งยังอยู่ระหว่างปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป อีกทั้งควรผลักดันและส่งเสริมการนำงานวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ เศรษฐกิจฐานชีวภาพ การจัดการมลพิษและพลังงานหมุนเวียน เป็นต้น เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในภาคส่วนต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง สามารถขับเคลื่อนไปสู่การเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจสีเขียวได้อย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการระบบทรัพย์สินทางปัญญาให้มีความรวดเร็วและครอบคลุมมากขึ้น รวมถึงสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมที่จะสนับสนุนการเพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจสีเขียวได้อย่างยั่งยืนต่อไป

230401

จ.3

แผนแม่บทย่อย

การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านองค์ความรู้พื้นฐาน

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 **ปี 2564**

ประเทศไทยมีขีดความสามารถของเทคโนโลยีฐาน ทั้ง 4 ด้าน ทัดเทียมประเทศที่ก้าวหน้าในเอเชีย

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อันดับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีวัสดุ นาโนเทคโนโลยี และเทคโนโลยีดิจิทัล อยู่ในอันดับที่ 1 ใน 20 ของประเทศที่ก้าวหน้าในเอเชีย

การขับเคลื่อนประเทศให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับแนวหน้าของเอเชีย จำเป็นต้องมีการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านองค์ความรู้พื้นฐาน เพื่อให้สามารถต่อยอดไปสู่องค์ความรู้ที่เป็นเลิศและนวัตกรรมระดับสูง สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีฐานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ เทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีวัสดุ นาโนเทคโนโลยี และเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งมีปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญ คือ การส่งเสริมการทำวิจัยพื้นฐานและขั้นแนวหน้า การผลิตและพัฒนานักวิจัยอาชีพ การพัฒนาและการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีนวัตกรรมแห่งอนาคต และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนางานวิจัย โดยที่ผ่านมาการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านองค์ความรู้พื้นฐานมีประเด็นท้าทายที่สำคัญ คือ การขาดแคลนบุคลากรทางการวิจัยและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อหนุนต่อการพัฒนาเทคโนโลยีในด้านดังกล่าว

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ในปัจจุบันยังไม่มีการจัดทำอันดับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีวัสดุ นาโนเทคโนโลยี และเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นการเฉพาะ จึงไม่สามารถวัดการบรรลุเป้าหมายได้โดยตรง ซึ่งสามารถพิจารณาเทียบเคียงความก้าวหน้าของขีดความสามารถทางเทคโนโลยีฐานทั้ง 4 ด้านของประเทศไทยได้โดยการเปรียบเทียบมูลค่าการชำระเงินทางเทคโนโลยีระหว่างไทยกับประเทศในเอเชีย โดยในปี 2563 ประเทศไทยขาดดุลการชำระเงินทางเทคโนโลยี 240,561 ล้านบาท ลดลง

ดุลการชำระเงินทางเทคโนโลยีของประเทศไทย ปี 2559-2563

ที่มา: อว. (2564)

230401

จากปีก่อน 19,586 ล้านบาท แม้ว่าการขาดดุลการชำระเงินจะสะท้อนภาพสถานการณ์ที่ประเทศไทยเป็นผู้รับเทคโนโลยี โดยเฉพาะกับญี่ปุ่น สิงคโปร์ จีน มาเลเซีย และเขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน อย่างไรก็ดี ปี 2563 เป็นปีแรกที่แนวโน้มการขาดดุลการชำระเงินลดลง โดยเฉพาะกับญี่ปุ่น สิงคโปร์ และมาเลเซีย ในขณะที่มีการขาดดุลการชำระเงินกับจีนและเขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย อีกทั้งเมื่อพิจารณามูลค่าการชำระเงินในเรื่องดังกล่าวกับประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ เวียดนาม สปป.ลาว และอินโดนีเซีย ประเทศไทยยังคงได้ดุลการชำระเงินเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สะท้อนสถานะของประเทศไทยที่เริ่มมีการปรับสถานะเป็นผู้รับเทคโนโลยีน้อยลงและเป็นผู้ถ่ายทอดเทคโนโลยีมากขึ้น

ดุลการชำระเงินทางเทคโนโลยีของประเทศไทย
กับประเทศในเอเชีย ปี 2563

ที่มา: อว. (2564)

การดำเนินงานที่ผ่านมา อว. เป็นหน่วยงานขับเคลื่อนหลักผ่านหน่วยงานใต้สังกัด และเครือข่ายมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ เพื่อให้ประเทศไทยมีองค์ความรู้และขีดความสามารถของเทคโนโลยีฐานเพิ่มขึ้น ซึ่งมีบทความตีพิมพ์ในวารสารนานาชาติตามรายชื่อของ Citation Index มีการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาจากการต่อยอดจากเทคโนโลยีฐานเพิ่มขึ้น และมีต้นแบบระดับห้องปฏิบัติการเพื่อให้เกิดขีดความสามารถและนำไปพัฒนาเป็นแนวทางแก้ปัญหาให้กับภาคส่วนต่าง ๆ ได้มากยิ่งขึ้น โดยมีการขับเคลื่อนสำคัญ ได้แก่ (1) ด้านเทคโนโลยีชีวภาพ โดยการพัฒนาความสามารถในการจัดการและวิเคราะห์ข้อมูลโอมิกส์ขนาดใหญ่แบบบูรณาการ (Integrated Omics) สร้างองค์ความรู้ปฏิสัมพันธ์ของชีววิทยาระบบ (Systems Biology) (2) ด้านเทคโนโลยีวัสดุ โดยการพัฒนากระบวนออกแบบและการขึ้นรูปวัสดุที่มีสมบัติเฉพาะ และการพัฒนากระบวนการแปรรูปของเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่า (3) ด้านนาโนเทคโนโลยี โดยการพัฒนาการกักเก็บสารสำคัญระดับนาโนและระบบนำส่งแบบมุ่งเป้าเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการนำส่งสารสำคัญ (4) ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล โดยการพัฒนาเทคโนโลยีด้านวิทยาการคำนวณและปัญญาประดิษฐ์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาแพลตฟอร์มประมวลผลข้อมูลขนาดใหญ่ และการพัฒนาเทคโนโลยีด้านระบบอัจฉริยะและเครือข่าย (Intelligent Systems and Networks) เพื่อช่วยประสิทธิภาพในการผลิต การบริหารจัดการ และการเกษตรแม่นยำ และ (5) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการวิจัยและนวัตกรรมกับหน่วยงานวิจัยต่างประเทศในระดับนานาชาติและการพัฒนาศักยภาพของนักวิจัยไทยภายใต้ข้อตกลงความร่วมมือระหว่าง วช. และต่างประเทศ โดยการดำเนินงานของภาครัฐที่ผ่านมาสอดคล้องกับปัจจัยความสำเร็จในการขับเคลื่อนขีดความสามารถของเทคโนโลยีฐานทั้ง 4 ด้าน ซึ่งเป็นรากฐานการพัฒนาให้ประเทศไทยมีเทคโนโลยีเป็นของตนเอง ลดการนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างชาติ และส่งเสริมบทบาทการเป็นผู้ถ่ายทอดเทคโนโลยีในเอเชีย

230401

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การเป็นประเทศที่มีขีดความสามารถของเทคโนโลยีฐานทั้ง 4 ด้านทัดเทียมกับประเทศที่ก้าวหน้าในเอเชียนั้น ไทยยังมีข้อจำกัดในด้านองค์ความรู้และสภาพแวดล้อมที่จำเป็นต่อการทำวิจัยขั้นพื้นฐานและการวิจัยขั้นแนวหน้า (Basic and Frontier Research) รวมถึงด้านบุคลากรที่มีความเป็นมืออาชีพในด้านการวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อให้ไทยสามารถพัฒนาเทคโนโลยีฐานสำคัญที่ตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ รองรับและต่อยอดการผลักดันให้ประเทศไทยเป็นผู้นำเทคโนโลยี ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีการจัดอันดับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีฐานอย่างเป็นทางการ จึงทำให้ยังไม่มีฐานข้อมูลสำหรับเปรียบเทียบศักยภาพของประเทศได้โดยละเอียด เพื่อเป็นแนวทางในการยกระดับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของประเทศไทยต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาควรเร่งพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีพื้นฐานทั้ง 4 ด้านและการวิจัยขั้นแนวหน้าร่วมกัน ผ่านการพัฒนาระบบ กลไก ฐานข้อมูล และโครงสร้างพื้นฐานในการพัฒนาผลงานวิชาการวิจัยและนวัตกรรม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางเทคโนโลยีของประเทศ สร้างสรรค์เทคโนโลยีงานวิจัยค้นพบใหม่และนวัตกรรมต้นแบบ และได้มาตรฐานงานวิจัยระดับสากล รวมทั้งการพัฒนานักวิจัยมืออาชีพครอบคลุมบุคลากรด้านการวิจัยขั้นพื้นฐานและขั้นแนวหน้าให้เพียงพอ ตลอดจนการใช้ประโยชน์จากเวทีความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อสร้างเครือข่ายการวิจัยและพัฒนา และเป็นช่องทางในการศึกษาความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีของประเทศในเอเชีย เพื่อนำมาพัฒนาแนวทางในการยกระดับขีดความสามารถของประเทศไทยให้อยู่ในระดับแนวหน้าของเอเชียต่อไปในอนาคต

230501

จ.3

แผนแม่บทย่อย

ปัจจัยสนับสนุนในการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

จำนวนโครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

อัตราจำนวนโครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 10

การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในด้านต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ อาทิ ห้องปฏิบัติการวิจัย ศูนย์ความเป็นเลิศเฉพาะทาง สถาบันวิจัยพัฒนาและเทคโนโลยี เป็นต้น โดยปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญ อาทิ การพัฒนาฐานข้อมูลด้านวิทยาศาสตร์ วิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรม การพัฒนาห้องปฏิบัติการให้มีมาตรฐานสากล การบูรณาการโครงสร้างพื้นฐานทางคุณภาพของประเทศให้ทำงานเป็นระบบเดียวกันและมีความเป็นสากล รวมถึงการพัฒนาบุคลากรที่เท่าเทียมระดับโลก เป็นต้น

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย การเพิ่มขึ้นของจำนวนโครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ สามารถเทียบเคียงจากจำนวนห้องปฏิบัติการ โดยในปี 2558 ไทยมีห้องปฏิบัติการทั่วประเทศรวมทั้งหมด 8,580 แห่ง ลดลงเหลือ 8,154 แห่ง ในปี 2564 หรือลดลงประมาณร้อยละ 5 โดยส่วนใหญ่เป็นห้องปฏิบัติการของหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 4,218 แห่ง หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 51.7 อย่างไรก็ตาม มีจำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาที่ทำงานวิจัยเต็มเวลา (Full-Time equivalence: FTE) เพิ่มขึ้นจาก 24 คนต่อประชากร 10,000 คน ในปี 2561 เป็น 25 คนต่อประชากร 10,000 คน ในปี 2562 ซึ่งเป็นแนวโน้มที่ดีขึ้นในการยกระดับจำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศ แม้ว่าโครงสร้างพื้นฐานรองรับการพัฒนาองค์ความรู้ในส่วนของห้องปฏิบัติการจะลดลงก็ตาม

230501

ทั้งนี้ ในปี 2564 สถาบันการจัดการนานาชาติ (International Institute for Management Development: IMD) ได้จัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของไทยให้อยู่ในอันดับที่ 38 ดีขึ้นจากอันดับที่ 39 ในปี 2563 สะท้อนให้เห็นถึงความก้าวหน้าในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของประเทศเมื่อเทียบกับบริบทสากล นอกจากนี้ ภาพรวมการเข้าถึงและใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของคนไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี แต่การใช้งานส่วนมากยังคงกระจุกตัวอยู่ในเมืองใหญ่ โดยเฉพาะการใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตที่มีความแตกต่างระหว่างกรุงเทพมหานครกับภูมิภาคอื่น ค่อนข้างมาก อาทิ การใช้งานคอมพิวเตอร์ในกรุงเทพมหานคร ปี 2561 คิดเป็นร้อยละ 43.0 ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คิดเป็นร้อยละ 20.1 และการใช้งานอินเทอร์เน็ตในปีเดียวกันในกรุงเทพมหานคร และภาคตะวันออกเฉียงเหนือคิดเป็นร้อยละ 85.3 และ 56.8 ตามลำดับ

การใช้งานคอมพิวเตอร์ จำแนกตามภูมิภาค

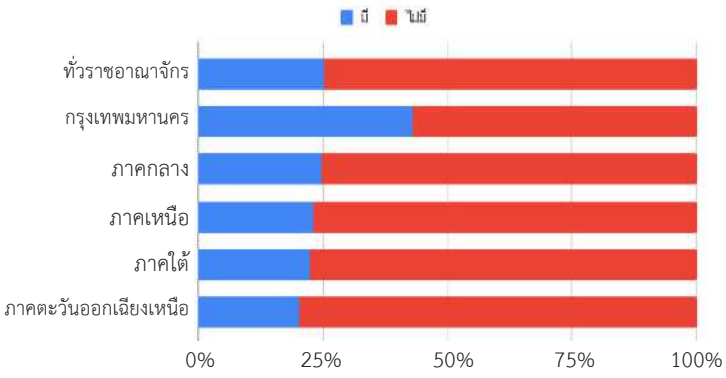

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

การใช้งานคอมพิวเตอร์ จำแนกตามภูมิภาค

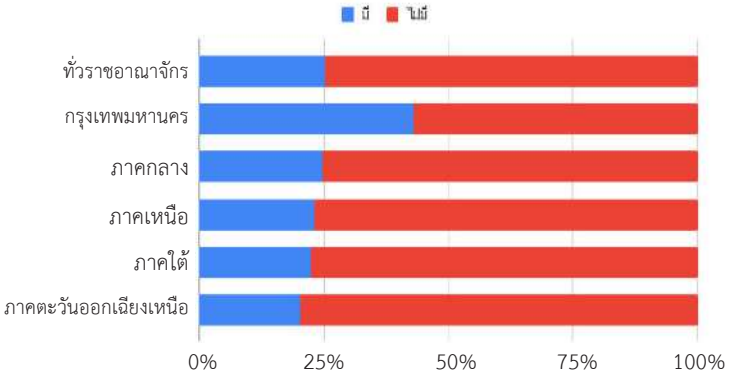

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

การดำเนินงานที่ผ่านมา หน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบในด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและพัฒนา ได้ดำเนินการโครงการเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในเรื่องดังกล่าว อาทิ สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้ดำเนินการโครงการรับรองผลิตภัณฑ์นวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์นวัตกรรม เช่น ผลิตภัณฑ์นวัตกรรมสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ ผลิตภัณฑ์นวัตกรรมวัสดุสัมผัสอาหาร ผลิตภัณฑ์ยาง สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) ได้ดำเนินโครงการพัฒนาระบบวิเคราะห์ข้อมูลศึกษา ออกแบบ พัฒนา และทดสอบนำร่องระบบเชื่อมโยงข้อมูล ด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อววน.) ของภาครัฐ สถาบันการศึกษาและภาคเอกชน รวมทั้งเผยแพร่ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์สะท้อนขีดความสามารถด้าน อววน. ต่อสาธารณชน สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) หรือ GISTDA ได้ดำเนินการโครงการระบบดาวเทียมสำรวจเพื่อการพัฒนา (THEOS-2) เพื่อพัฒนาระบบสถานีภาครับสัญญาณและสถานีควบคุมดาวเทียมแบบหลายดวง แอพพลิเคชั่นภูมิสารสนเทศ การบริหารจัดการเชิงพื้นที่แบบองค์รวม และพัฒนาศักยภาพของบุคลากรไทยด้านเทคโนโลยีด้านเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการของไทยในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศด้านเศรษฐกิจอวกาศ เป็นต้น โดยจากการเสริมสร้างความเข้มแข็งเรื่องดังกล่าวของภาครัฐ ยังส่งผลให้ในปี 2562 มีสัดส่วนการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาในภาคเอกชนต่อภาครัฐเพิ่มขึ้นเป็น 77:23 จากเดิมในปี 2561 เท่ากับ 78:22

230501

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของภาครัฐรวมถึงการพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาที่ทำงานวิจัยเต็มเวลามีจำนวนเพิ่มขึ้น แต่เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 การดำเนินงานจึงต้องมีการระงับหรือชะลอการดำเนินงาน อาทิ การลงพื้นที่เพื่อติดต่อสื่อสาร การเก็บข้อมูล การดำเนินงานกับเจ้าหน้าที่ซึ่งอยู่ต่างประเทศ เป็นต้น รวมถึงจำนวนห้องปฏิบัติการของภาครัฐที่มีการรับรองตามระบบคุณภาพสากล (หนึ่งแห่งสามารถได้รับการรับรองมากกว่าหนึ่งระบบคุณภาพ) มีจำนวนที่ลดลงจาก 4,381 แห่ง ในปี 2563 เหลือ 4,218 แห่ง ในปี 2564 หรือลดลงร้อยละ 3.74

จำนวนห้องปฏิบัติการของหน่วยงาน จำแนกตามระบบคุณภาพ ปี 2564

	ไม่มีนโยบาย	ยังไม่ได้รับการรับรอง	กำลังดำเนินการ	ได้รับการรับรองแล้ว
ISO/IEC 17025	1,823	1,463	532	687
ISO 9000 series	1,378	1,642	266	1,262
ISO 14000	1,814	1,674	224	572
ISO 15189	944	1,174	133	54
HACCP	1,811	1,530	448	365
QS 9000	1,244	992	19	17
GMP	1,530	1,351	84	414
GLP	16	9	0	6
ฮาลาล	20	7	1	13
อื่น ๆ	1,955	1,315	165	828
รวม	12,535	11,157	1,872	4,218

ดังนั้น กระบวนการรับรองมาตรฐานของห้องปฏิบัติการ รวมทั้งการกำกับและตรวจสอบมาตรฐานห้องปฏิบัติการยังคงเป็นความท้าทายที่สำคัญของการบรรลุเป้าหมายนี้ นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดในเรื่องบุคลากรวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการตอบโจทย์ความต้องการของทั้งภาคผลิตและบริการในเชิงสังคมและพื้นที่ เพื่อยกระดับคุณภาพและความเชื่อมั่นของผู้ใช้งานห้องปฏิบัติการ ผู้ประกอบการ นักลงทุน รวมไปถึงผู้บริโภคหรือผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ภาครัฐควรให้ความสำคัญในการพัฒนาฐานข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึงและนำข้อมูลไปให้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงบูรณาการระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งภาควิชาการทั้งในและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาและยกระดับโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ขั้นสูงและเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศให้เป็นสากล ขณะเดียวกันจำเป็นต้องส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ ห้องปฏิบัติการทดสอบและรับรองมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล เป็นต้น รวมถึงเพิ่มจำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาที่ทำงานวิจัยเต็มเวลา เพื่อให้สอดคล้องกับการลงทุนภาครัฐและเอกชนที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศสู่การเติบโตบนฐานนวัตกรรมอย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

230502

จ.3

แผนแม่บทย่อย

ปัจจัยสนับสนุนในการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563 ปี 2564

สัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐเพิ่มขึ้นที่ระดับ 70:30

การลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ทำให้เกิดนวัตกรรมและสร้างโอกาสทางธุรกิจอย่างกว้างขวาง นำไปสู่การผลักดันให้เศรษฐกิจของประเทศไทยเติบโตและหลุดพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง โดยมีปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายตามห่วงโซ่คุณค่าของประเทศไทย ได้แก่ การพัฒนาธุรกิจโดยการอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงตลาดทั้งในและต่างประเทศ บ่มเพาะผู้ประกอบการและส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงธุรกิจผู้ประกอบการกับนักลงทุน การสร้างแรงจูงใจในการใช้ประโยชน์งานวิจัย มาตรการทางการเงินและการคลังเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมและดึงดูดบุคลากรวิจัยคุณภาพสูง รวมทั้งมีกลไกการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัย โดยการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อการใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ สร้างกลไกการทำงานวิจัยร่วมกันระหว่างสถาบันวิจัย มหาวิทยาลัย และภาคเอกชน และการบริหารจัดการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมที่ตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาประเทศ โดยประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายปี 2564 คือ การเพิ่มสัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาในภาคบริการและภาคค้าปลีก/ค้าส่ง เนื่องจากการลงทุนวิจัยและพัฒนารายอุตสาหกรรมกระจุกตัวอยู่ในภาคการผลิตและอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ขณะที่นวัตกรรมด้านการค้าปลีก/ค้าส่งมีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด โดยเฉพาะนวัตกรรมจากต่างประเทศ

230502

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ในปี 2558-2562 ค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศไทยมีแนวโน้มดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจาก 84,671 ล้านบาท เป็น 193,072 ล้านบาท ในปี 2562 หรือเพิ่มขึ้น 2.2 เท่า โดยสัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐบรรลุเป้าหมายที่ระดับ 70:30 ตั้งแต่ปี 2558 โดยในปี 2562 มีสัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐ เท่ากับ 77:23 โดยค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 59,442 ล้านบาท ในปี 2558 เป็น 149,224 ล้านบาท ในปี 2562 หรือเพิ่มขึ้น 2.5 เท่า แสดงให้เห็นว่าการลงทุนวิจัยและพัฒนาในภาคเอกชนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงที่ผ่านมา เมื่อพิจารณาสัดส่วนการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเปรียบเทียบกับ GDP ของไทยในปี 2562 พบว่า อยู่ที่ระดับร้อยละ 1.14 ซึ่งยังมีระดับที่ต่ำกว่าหลายประเทศ/เขตเศรษฐกิจในภูมิภาค เช่น เกาหลีใต้ (ร้อยละ 4.53) ไต้หวัน (ร้อยละ 3.36) จีน (ร้อยละ 2.14) และมาเลเซีย (ร้อยละ 1.84) (สอวช., 2564) ดังนั้น ภาครัฐจึงควรสนับสนุนการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาทั้งของภาครัฐและเอกชน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนไทยสู่การเป็นประเทศรายได้สูงในระยะต่อไป

สัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาของเอกชนต่อภาครัฐ

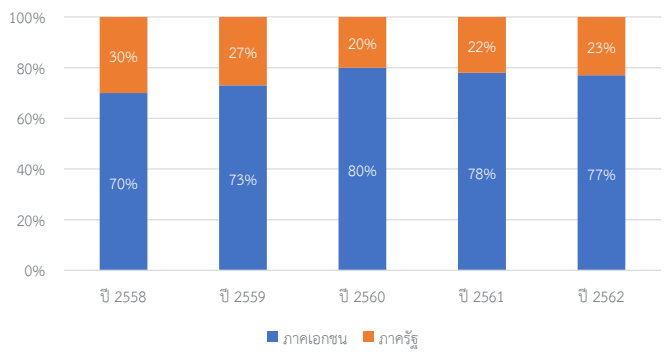

ค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาภาครัฐและภาคเอกชน
หน่วย : ล้านบาท

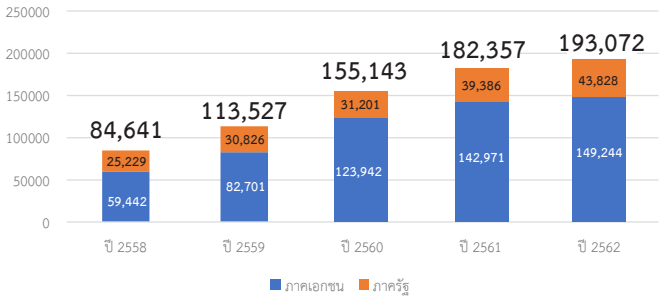

ที่มา: สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.)

การดำเนินงานที่ผ่านมา การพัฒนาและยกระดับศักยภาพนักวิจัยเป็นประเด็นที่ภาครัฐให้ความสำคัญและดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง โดยได้จัดฝึกอบรมสร้างความรู้และให้ทุนเพื่อสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ พัฒนาทักษะนักวิจัยให้มีสมรรถนะและเป็นมืออาชีพ ส่งเสริมการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา พัฒนาระบบวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และระบบบริหารจัดการงานวิจัยและนวัตกรรมและการบริหารระบบงบประมาณด้านวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม การพัฒนาระบบส่งเสริมการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ รวมทั้งปลดล็อคข้อจำกัดในเรื่องกฎหมายที่เอื้อประโยชน์ต่อการใช้ประโยชน์งานวิจัย และมีมาตรการสร้างแรงจูงใจทางการเงินและการคลัง ผ่านการออกพระราชบัญญัติส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2564

230502

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การขับเคลื่อนการดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้ประเทศไทยมีสัดส่วนการลงทุนและพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐเพิ่มขึ้นอย่างมั่นคงนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังคงมีความท้าทายในการขับเคลื่อนโครงการท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณภาครัฐ ตลอดจนสภาพคล่องทางเศรษฐกิจของภาคเอกชนไม่เอื้อให้มีการลงทุนในการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์มากนัก ขณะที่การพัฒนาระบบวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) และระบบบริหารจัดการงานวิจัยและนวัตกรรมยังคงขาดแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) ผู้เชี่ยวชาญ และความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน รวมทั้งยังขาดแรงจูงใจที่มากพอสำหรับกระตุ้นให้ภาคเอกชนลงทุนการวิจัยและนวัตกรรมเชิงพาณิชย์ นอกจากนี้ ข้อจำกัดด้านการจัดการทางทรัพย์สินทางปัญญาและการอ้างสิทธิในเทคโนโลยีที่คิดค้นใหม่ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการของรัฐที่มีความล่าช้า ทำให้ภาคเอกชนชะลอการลงทุนในการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเชิงพาณิชย์

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย แม้สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐจะบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2565 แล้ว แต่ปัจจุบันองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเป็นปัจจัยที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการแข่งขันในเวทีโลกที่จะช่วยสร้างโอกาสให้กับประเทศในระยะยาว ภาครัฐจึงควรมีมาตรการกระตุ้นให้เกิดการวิจัยและพัฒนาของทั้งเอกชนและภาครัฐให้มีการลงทุนอย่างต่อเนื่อง อีกทั้ง ควรพิจารณาปรับและพัฒนาระบบบริหารจัดการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมที่ตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาประเทศในองค์รวม ทั้งการพัฒนาบุคลากรวิจัย โดยมีมาตรการเพื่อดึงดูดบุคลากรวิจัยคุณภาพสูง และพัฒนาระบบนิเวศเพื่อบ่มเพาะผู้ประกอบการ และการเชื่อมโยงกับนักลงทุน ซึ่งรวมถึงการยกระดับการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศ และการสนับสนุนงบประมาณรูปแบบการวิจัยเชิงพาณิชย์ที่อาจดำเนินการร่วมกับต่างประเทศ โดยมีมาตรการทางการเงินและการคลังเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม และการส่งเสริมการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ให้สอดรับกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 และเน้นการจัดทำโครงการสนับสนุนการลงทุนวิจัยและพัฒนาเพื่อพัฒนาธุรกิจในการสร้างนวัตกรรมให้มากขึ้น

ส่วนที 3 ประเด็นท้าทายและการดำเนินการในระยะต่อไป

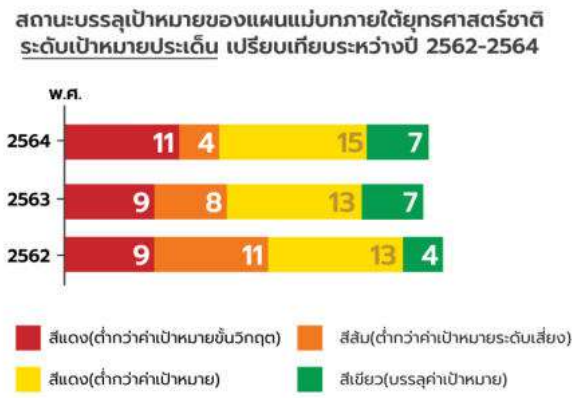

สถานะการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พบว่า **ในภาพรวมปี 2564 มีเป้าหมายที่มีสถานะการบรรลุเป้าหมาย (สีแสดงสถานะ สีเขียว) เท่ากับปี 2563 จำนวน 7 เป้าหมาย** ประกอบด้วย เป้าหมายของแผนแม่บทฯ ประเด็น (7) โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล เป้าหมายความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศดีขึ้น แผนแม่บทฯ ประเด็น (9) เขตเศรษฐกิจพิเศษ เป้าหมายการลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดได้รับการยกระดับ แผนแม่บทฯ ประเด็น (13) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี เป้าหมายคนไทยมีสุขภาวะที่ดีขึ้นและมีความเป็นอยู่ดีเพิ่มขึ้น แผนแม่บทฯ ประเด็น (14) ศักยภาพการกีฬา เป้าหมาย คนไทยมีสุขภาพดีขึ้น มีน้ำใจนักกีฬา และมีวินัย เคารพกฎกติกามากขึ้นด้วยกีฬาแผนแม่บทฯ ประเด็น (15) พลังทางสังคม เป้าหมายทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมเพิ่มขึ้น แผนแม่บทฯ ประเด็น (18) การเติบโตอย่างยั่งยืน เป้าหมายสภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน และแผนแม่บทฯ ประเด็น (20) เป้าหมายภาครัฐมีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพด้วยการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ **ทั้งนี้ ในปี 2564 มี 4 เป้าประเด็นของแผนแม่บทฯ ที่มีสถานะการดำเนินการในทิศทางที่ดีขึ้น** ได้แก่ ประเด็น (5) การท่องเที่ยว เป้าหมายรายได้จากการท่องเที่ยวในเมืองรองเพิ่มขึ้น ประเด็น (17) ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม เป้าหมายคนไทยทุกคนได้รับการคุ้มครองและมีหลักประกันทางสังคมเพิ่มขึ้น ประเด็น (19) การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ เป้าหมายความมั่นคงด้านน้ำของประเทศเพิ่มขึ้น และประเด็น (23) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม เป้าหมายมูลค่าการลงทุนวิจัยและพัฒนานวัตกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม เป้าประเด็นที่มีสถานะการบรรลุเป้าหมายในระดับวิกฤต **(สีแสดงสถานะ สีแดง)** ในปี 2564 มีจำนวนเพิ่มขึ้นกว่าปี 2563 และ ปี 2562 ซึ่งเป็น**ประเด็นที่ยังคงมีสีแสดงสถานะดังเดิม** ได้แก่ แผนแม่บทฯ ประเด็น (1) ความมั่นคง แผนแม่บทฯ ประเด็น (3) การเกษตร แผนแม่บทฯ ประเด็น (4) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต แผนแม่บทฯ ประเด็น (5) การท่องเที่ยว แผนแม่บทฯ ประเด็น (6) พื้นที่และเมืองน่าอยู่ แผนแม่บทฯประเด็น (12) การพัฒนาการเรียนรู้ แผนแม่บทฯ ประเด็น (21) การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ และแผนแม่บทฯ ประเด็น (23) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม และเป็นประเด็นที่มี**การปรับลดสีแสดงสถานะมาเป็นสีแดง** ได้แก่ **แผนแม่บทฯ ประเด็น (4) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต** เป้าหมาย ผลิตภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการเพิ่มขึ้น และ**แผนแม่บทฯ ประเด็น (19) การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ** เป้าหมายผลิตภาพของน้ำทั้งระบบเพิ่มขึ้น ในการใช้น้ำอย่างประหยัดและสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าที่ผ่านมาถึงแม้สำนักงานฯ ร่วมกับหน่วยงานของรัฐ**ได้มีความพยายามขับเคลื่อน**

หมายเหตุ: นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2565 สำนักงานฯ ขอปรับ จากคำว่า “โครงกรสำคัญ” เป็น “โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ”

ยุทธศาสตร์ชาติตามหลักการ PDCA ในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ แต่ยังคงมี**ประเด็นท้าทาย ปัญหาและอุปสรรคหลายประการที่สะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดของการมองเป้าหมายร่วมกันของหน่วยงานในการถ่ายทอดเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติและของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติ** รวมทั้งการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ เช่น การวิเคราะห์แผนระดับที่ 3 ในส่วนของแผนปฏิบัติการด้าน... การจัดทำโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปีงบประมาณ 2565 และประจำปีงบประมาณ 2566 เป็นต้น ส่งผลให้ยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุผลสัมฤทธิ์และผลลัพธ์เป้าหมายการพัฒนาของยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทฯ ตามที่กำหนด โดยสามารถสรุปประเด็นท้าทายที่สำคัญสรุปได้ ดังนี้

ประเด็นท้าทายตามหลักการบริหารงานคุณภาพ (PDCA)

Plan – แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งเป็นแผนระดับที่ 2 ที่มีการถ่ายระดับเป้าหมายการพัฒนาจากยุทธศาสตร์ชาติโดยตรง **หลายประเด็นแผนแม่บทอาจยังมีเป้าหมายแผนแม่บทย่อยที่ไม่สามารถสะท้อนการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทระดับประเด็นได้อย่างเป็นรูปธรรมตามหลักความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (Causal Relationship : XYZ) รวมทั้งหลายเป้าหมายระดับประเด็นและเป้าหมายแผนแม่บทย่อยอาจไม่มีการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน** ส่งผลให้จำเป็นต้องใช้ตัวชี้วัดเทียบเคียงทดแทนซึ่งอาจไม่สามารถสะท้อนเป้าหมายได้อย่างครอบคลุมและเป็นรูปธรรม

Do – การแปลงไปสู่การปฏิบัติ เช่น การจัดทำโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปีงบประมาณ 2565 – 2566 การจัดทำแผนระดับที่ 3 เป็นต้น พบปัญหาอุปสรรคที่สำคัญสรุปได้ ดังนี้

1. โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ

ที่ผ่านมา สำนักงานฯ ได้ดำเนินการประสาน**หน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ทั้ง 3 ระดับ** ประกอบด้วย หน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนประเด็นแผนแม่บทฯ (จ.1) หน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนเป้าหมายระดับประเด็นแผนแม่บทฯ (จ.2) และหน่วยงานเจ้าภาพเป้าหมายระดับแผนย่อย (จ.3) รวมทั้ง**ทุกหน่วยงานของรัฐในระดับกรมหรือเทียบเท่า** ในฐานะหน่วยปฏิบัติซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการขับเคลื่อนการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติให้บรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม **ซึ่งมีประเด็นท้าทายสรุปได้ตาม 4 แนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ** ดังนี้

หมายเหตุ: นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2565 สำนักงานฯ ขอปรับ จากคำว่า “โครงกรสำคัญ” เป็น “โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ”

1.1 แนวทางที่ 1 การมองเป้าหมายร่วมกัน ยังพบประเด็นท้าทายที่สำคัญประกอบด้วย ในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพทั้ง 3 ระดับ **อาจยังไม่ได้มีการดำเนินการวิเคราะห์ความครบถ้วนของหน่วยงาน**ร่วมขับเคลื่อนการดำเนินการตามปัจจัยภายใต้ห่วงโซ่คุณค่าของเป้าหมายแผนแม่บทย่อยในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพทั้ง 3 ระดับ **อาจยังไม่ได้มีการดำเนินการวิเคราะห์ความครบถ้วนของหน่วยงาน**ร่วมขับเคลื่อนการดำเนินการตามปัจจัยภายใต้ห่วงโซ่คุณค่าของเป้าหมายแผนแม่บทย่อย **ถ้วนของหน่วยงาน**ร่วมขับเคลื่อนการดำเนินการตามปัจจัยภายใต้ห่วงโซ่คุณค่าของเป้าหมายแผนแม่บทย่อย **ขณะที่ในฐานะหน่วยงานร่วมขับเคลื่อนเป้าหมายแผนแม่บทฯ** อาจยังขาดความเข้าใจในทิศทางการขับเคลื่อนประเทศและบทบาท ภารกิจหน้าที่ของหน่วยงานในการมีส่วนร่วมขับเคลื่อนเป้าหมายแผนแม่บทฯ ให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนด นอกจากนี้ อาจยัง**ไม่ได้มีการดำเนินการประสานบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน**ทั้งหมดภายใต้เป้าหมายแผนแม่บทย่อยได้อย่างบูรณาการ**ส่งผลให้ขาดความครอบคลุมของหน่วยงาน**ต่อปัจจัยภายใต้ห่วงโซ่คุณค่าของเป้าหมายแผนแม่บทย่อย รวมทั้ง**การดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ยังคงต่างคนต่างทำแต่ภารกิจของตนเอง**โดยไม่ได้คำนึงถึงการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนประเทศที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

1.2 แนวทางที่ 2 การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าที่ส่งผลให้บรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อยและจัดทำข้อเสนอ โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติยังพบประเด็นท้าทายที่สำคัญในส่วนของ **(1) การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ** หน่วยงานอาจยังพิจารณาเลือกปัจจัยภายใต้องค์ประกอบของห่วงโซ่คุณค่าในการจัดทำโครงการ/การดำเนินงาน ได้ไม่ครบถ้วนและครอบคลุม ส่งผลให้บางองค์ประกอบและบางปัจจัยไม่มีโครงการมารองรับทำให้เกิดช่องว่างในการขับเคลื่อนการดำเนินการต่อการบรรลุเป้าหมาย **จำนวน 5 เป้าหมาย** ได้แก่ เป้าหมายแผนแม่บทย่อย 040401 ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการซ่อมบำรุงอากาศยานในภูมิภาค โดยเฉพาะอากาศยานรุ่นใหม่ เป้าหมายแผนแม่บทย่อย 040502 การส่งออกของอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศเพิ่มขึ้น เป้าหมายแผนแม่บทย่อย 050302 อันดับด้านรายได้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย เป้าหมายแผนแม่บทย่อย 090202 อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ และเป้าหมายแผนแม่บทย่อย 100201 ภาคธุรกิจมีบทบาทสำคัญในการลงทุนเพื่อสังคมเพิ่มขึ้น **(2) การจัดทำข้อเสนอ**โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติบางหน่วยงานมีการจัดทำข้อเสนอโครงการ**ไม่สอดคล้องกับหลักความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล XYZ (Causal Relationship)** และข้อเสนอโครงการของหน่วยงาน**มีรายละเอียดตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย/การส่งผลต่อการบรรลุค่าเป้าหมายยังไม่ชัดเจน** รวมทั้งข้อเสนอโครงการของหน่วยงานมีรายละเอียด**โครงการที่มีลักษณะคล้ายกัน ไม่มีการบูรณาการการจัดทำโครงการร่วมกัน ขาดข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ไม่สะท้อนถึงการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทฯ** อาทิ ข้อมูลตัวเลข สถิติ และงานวิจัย นอกจากนี้ หลายหน่วยงานที่มีภารกิจหลักและสนับสนุนตามหลักการการจัดทำโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อย

หมายเหตุ: นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2565 สำนักงานฯ ขอปรับ จากคำว่า “โครงกรสำคัญ” เป็น “โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ”

ไม่มีการดำเนินการจัดทำโครงการ หรือมีการ**จัดส่งข้อเสนอโครงการแต่ไม่ผ่านกระบวนการในการจัดลำดับความสำคัญ** ซึ่งตามหลักการการจัดทำโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติหน่วยงานที่มีภารกิจหลัก**จำเป็นต้องมีการจัดทำโครงการรองรับ**เพื่อส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อย ในขณะเดียวกัน **หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุน จะต้องพิจารณาความเหมาะสมในการจัดทำโครงการที่**ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อย

1.3 แนวทางที่ 3 การจัดลำดับความสำคัญของข้อเสนอโครงการ ยังพบประเด็นท้าทายที่สำคัญ คือ **การให้คะแนนโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติของผู้มีสิทธิ์ประเมินคะแนน ในหลายเป้าหมายอาจไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน** สะท้อนได้จากความสัมพันธ์ของคะแนนที่ผ่านการวิเคราะห์ทางกระบวนการทางสถิติในการจัดลำดับความสำคัญของโครงการฯ ซึ่ง**อาจเกิดจากข้อจำกัดในความเข้าใจในรายละเอียดของโครงการและหลักการการให้คะแนนของผู้มีสิทธิ์ประเมิน** รวมทั้งห่วงโซ่คุณค่าฯ และหลักการความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (XYZ) ในการถ่ายระดับแผนและโครงการฯ

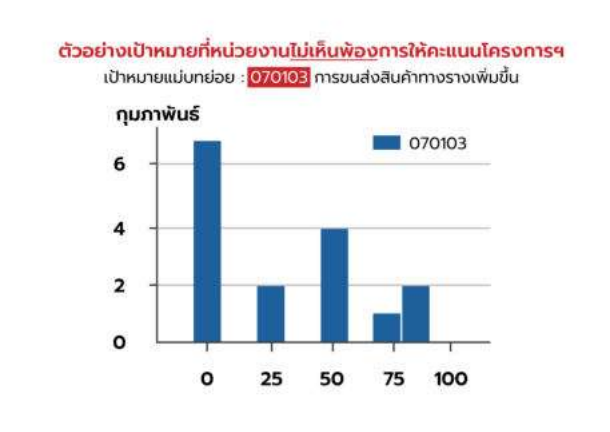

1.4 แนวทางที่ 4 การจัดทำแผนปฏิบัติราชการ ยังคงพบประเด็นท้าทายที่สำคัญ คือ **หน่วยงานของรัฐไม่มีการนำเข้าแผนฯ ในระบบ eMENSCR** ซึ่งจากการตรวจสอบข้อมูลผ่านทางระบบ eMENSCR พบว่าหน่วยงานของรัฐได้มีการนำเข้าแผนปฏิบัติราชการจำนวน 550 แผน โดยจำแนกเป็น **แผนปฏิบัติราชการราย 5 ปี จำนวน 75 แผน และแผนปฏิบัติราชการรายปี จำนวน 475 แผน** (ข้อมูล ณ ตุลาคม 2564)

หมายเหตุ: นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2565 สำนักงานฯ ขอปรับ จากคำว่า “โครงกรสำคัญ” เป็น “โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ”

2. การจัดทำแผนระดับที่ 3 ในส่วนของแผนปฏิบัติการด้าน...

จากข้อมูลการพิจารณาการกลั่นกรองแผนของสำนักงานฯ **เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีที่ผ่านมา** พบว่า (1) แผนปฏิบัติการด้าน... ไม่มีการปรับปรุงให้มีความสอดคล้องกับแผนระดับที่ 1 และ/หรือแผนระดับที่ 2 (2) แผนปฏิบัติการด้าน... ในส่วนของกรอบระยะเวลาการดำเนินการจัดทำแผนฯ ไม่เป็นไปตามห้วงเวลาของแผนแม่บทฯ ที่กำหนดไว้ (2565 2570 2575 2580) (3) แผนปฏิบัติการด้าน... อาจมีความซ้ำซ้อน (เนื่องจากมีหลายแผนจากหลายหน่วยงานในประเด็นเดียวกัน) และ (4) แผนปฏิบัติการด้าน... หลายแผนฯ หน่วยงานจัดทำขึ้นโดยไม่มีมีความจำเป็นและไม่มีกฎหมายรองรับให้จัดทำแผนฯ

Check – ถึงแม้คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2564 มีมติเพื่อเน้นย้ำความสำคัญของการประยุกต์ใช้หลักการ PDCA ในการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติ อย่างไรก็ตาม ภาคีที่เกี่ยวข้องยังคงใช้เครื่องมือและข้อมูลประกอบการดำเนินการที่หลากหลาย**ส่งผลให้การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐตามยุทธศาสตร์ชาติขาดการบูรณาการการดำเนินงานที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน**อย่างเป็นระบบ รวมทั้งอาจยังขาดการนำข้อมูลจากระบบ eMENSCR และข้อมูลในรูปแบบไฟล์ JSON ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานได้อย่างเต็มศักยภาพ

ACT – กลไกและภาคส่วนต่าง ๆ ที่ผ่านมาอาจยังไม่มีการนำข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ ระบบ eMENSCR ข้อมูลในรูปแบบไฟล์ JSON ข้อมูลจากระบบ Open-D ข้อมูลห่วงโซ่คุณค่าประเทศไทย (Final Value Chain Thailand : FVCT) **ไปใช้ประกอบการประมวลผลและวิเคราะห์เชิงลึก เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนากระบวนการจัดทำแผนระดับที่ 3 โครงการ และการดำเนินงานเพื่อปิดช่องว่างการพัฒนา**ให้สอดคล้องกับสถานะการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หมายเหตุ: นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2565 สำนักงานฯ ขอปรับ จากคำว่า “โครงกรสำคัญ” เป็น “โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ”

ประเด็นท้าทายตามเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 23 ประเด็น

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณา**ผลการดำเนินงานจากการประเมินเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 23 ประเด็น** พบประเด็นท้าทายสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ สรุปได้ดังนี้

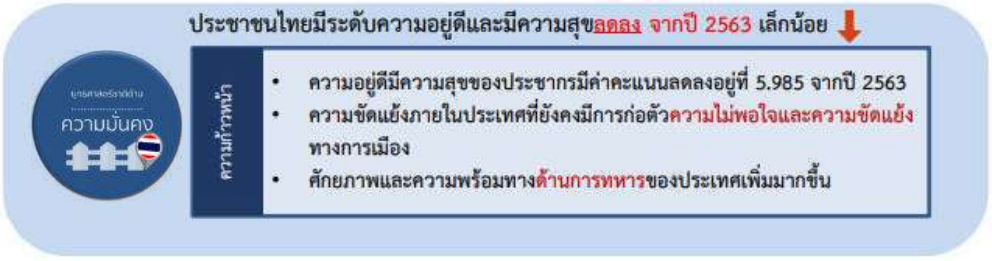

1. **ความอยู่ดีมีสุขของคนไทย** มีประเด็นท้าทายสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ **สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด -19** ส่งผลให้เศรษฐกิจชะลอตัว ประชาชนประสบปัญหาภาวะว่างงานเพิ่มขึ้นรายได้ลดลง อีกทั้ง ผลกระทบทางสังคมที่อาจเกิดขึ้นจากมาตรการป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด -19 อาทิ มาตรการล็อกดาวน์ ที่ส่งผลกระทบกับประชากรหลายกลุ่มโดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง ได้แก่ ครอบครัวยากจน คนเร่ร่อน มาตรการเว้นระยะห่างทางสังคมที่ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตใหม่ซึ่งอาจนำมาสู่ปัญหาไม่พึงประสงค์ในสังคม อาทิ ปัญหาความเครียด ปัญหาด้านสุขภาพจิต **ความพร้อมของบุคลากรที่มีทักษะความเชี่ยวชาญในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบดิจิทัล**ที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างสมรรถภาพในการรับมือภัยความมั่นคงที่มีความซับซ้อน ซึ่งอาจส่งผลต่อขีดความสามารถของประเทศในการป้องกันภัยในรูปแบบต่าง ๆ ให้กับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

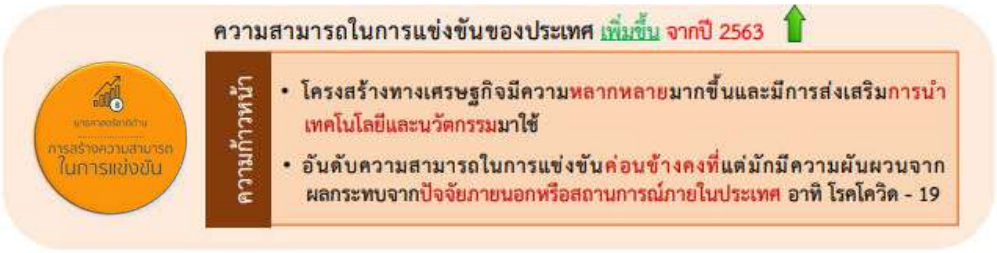

2. **ขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้** มีประเด็นท้าทายสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ **การท่องเที่ยวในอนาคตอาจเปลี่ยนแปลงไปตามวิถีใหม่** โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจที่มีแนวโน้มเป็นการดำเนินการผ่านสื่อออนไลน์มากขึ้น ซึ่งส่งผลต่อรายได้ของประเทศในภาพรวม **เศรษฐกิจชะลอตัวอันเกิดจากความไม่แน่นอนของสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19** เนื่องจากประชาชนระมัดระวังพฤติกรรมการใช้จ่ายมากขึ้น ส่งผลให้การลงทุนชะลอตัว

หมายเหตุ: นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2565 สำนักงานฯ ขอปรับ จากคำว่า “โครงกรสำคัญ” เป็น “โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ”

และการแข่งขันทางการค้าในรูปแบบออนไลน์ที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้ผู้ประกอบการบางกลุ่มอาจยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินธุรกิจให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป

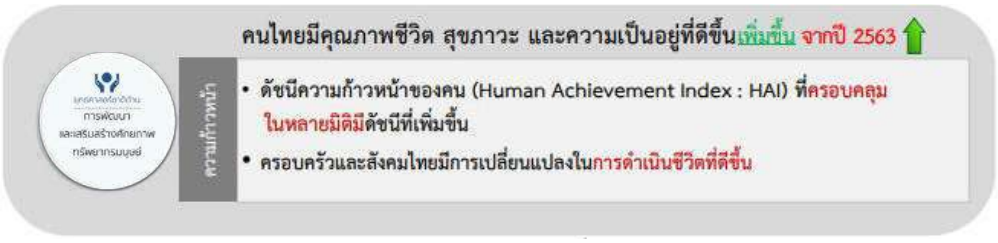

3. **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ** มีประเด็นท้าทายสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ **ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด – 19** ส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมทางการศึกษาที่อาจเพิ่มมากขึ้น อาทิ ความพร้อมและอุปกรณ์เพื่อรองรับในการเรียนการสอนของเด็กและเยาวชนของแต่ละคนไม่เท่ากันอาจเกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึง **ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด -19** ส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวต้องหันมาพึ่งพาตนเองมากขึ้น ทำให้ขาดการดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ทางครอบครัวเริ่มลดน้อยลง บุคลากรการแพทย์ไม่เพียงพอ ส่งผลให้ประชาชนที่ต้องการเข้ารับบริการทางการรักษาไม่เพียงพอและเกิดความเหลื่อมล้ำทางการรักษาโดยเฉพาะพื้นที่ห่างไกลอาจไม่เข้าถึงการดูแลรักษาที่มีประสิทธิภาพ

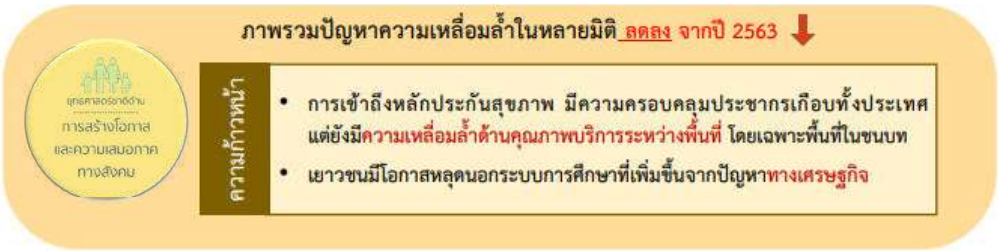

4. **ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม** มีประเด็นท้าทายสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ **สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด -19** ส่งผลให้ประชาชนจำนวนมากโดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อยไม่มีเงินออมเพียงพอที่จะใช้จ่ายในยามฉุกเฉินเพิ่มมากขึ้น **กลุ่มคนเปราะบางต้องการได้รับความช่วยเหลือเพิ่มมากขึ้น** ส่งผลให้สิทธิในการรักษาพยาบาลและสิทธิอื่น ๆ ที่พึงจะได้รับเกิดความเหลื่อมล้ำและไม่สามารถเข้าถึงสิทธิดังกล่าวได้อย่างทั่วถึง **การเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์** ส่งผลให้ภาครัฐและภาคเอกชนต้องแบกรับค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นในการดูแลรักษา และเตรียมความพร้อมด้านมาตรการให้ครอบคลุมกับกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้น

หมายเหตุ: นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2565 สำนักงานฯ ขอปรับ จากคำว่า “โครงกรสำคัญ” เป็น “โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ”

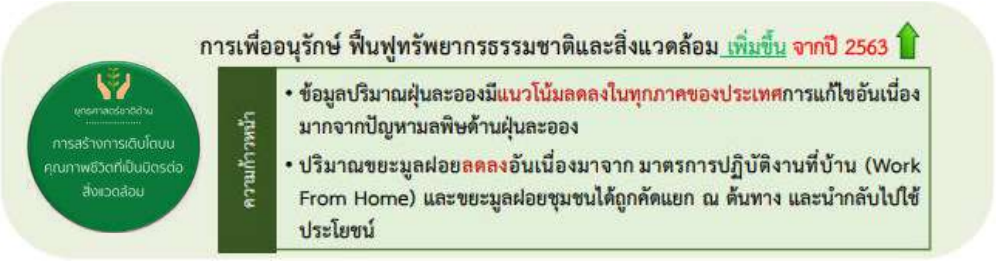

5. **ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ** ประเด็นท้าทายสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ **ปริมาณของขยะติดเชื้อจากหน้ากากอนามัยและพลาสติกมีปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น** ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพหากยังขาดมาตรการบริหารจัดการที่ดี **การเผชิญปัญหาน้ำท่วมและภัยแล้งที่มีแนวโน้มรุนแรงเพิ่มมากขึ้น** ส่งผลกระทบโดยตรงต่อผลผลิตที่ลดลงทั้งในด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม ซึ่งอาจส่งผลต่อวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปของประชาชน ทั้งการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ ตลอดจนการย้ายถิ่นที่อยู่อาศัย

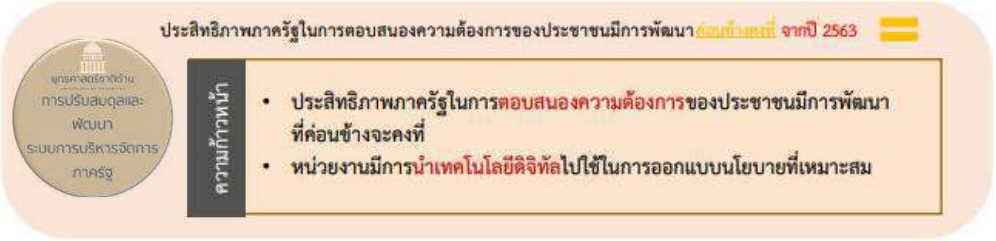

6. **ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ** มีประเด็นท้าทายสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ **บุคลากรไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีดิจิทัล** ขาดวัฒนธรรมของภาครัฐ และบางกรณีเป็นเหตุผลสำคัญในการขัดขวางการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการภาครัฐ **การขาดความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการภาครัฐ** ส่งผลกระทบโดยตรงต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐที่มักยึดติดกับขั้นตอนและระเบียบมากเกินควร **การขาดการบูรณาการในการดำเนินงานระหว่างหน่วยงาน** ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนกันทั้งบทบาทและภารกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลักจะต้องให้ความสำคัญต่อการบูรณาการในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบเพื่อลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน รวมไปถึงอำนวยความสะดวกให้แก่หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง **ข้อมูลทรัพยากรต่าง ๆ ของภาครัฐเพื่อการพัฒนาประเทศยังขาดการบูรณาการและการบริหารอย่างเป็นระบบ** ขาดการนำมาวิเคราะห์และใช้งานในการตัดสินใจ

หมายเหตุ: นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2565 สำนักงานฯ ขอปรับ จากคำว่า “โครงกรสำคัญ” เป็น “โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ”

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของบริบทโลกที่คาดว่าอาจส่งผลต่อบริบทการพัฒนาประเทศและการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ

การที่จะบรรลุวิสัยทัศน์และเป้าหมายดังกล่าวได้อย่างเป็นรูปธรรม ประเทศไทยจำเป็นต้องศึกษา พิจารณาและวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของบริบทโลกที่คาดว่าอาจส่งผลต่อบริบทการพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ ร่วมด้วย เพื่อนำไปสู่การเตรียมการรองรับที่เหมาะสมได้อย่างมีศักยภาพ โดยที่ผ่านมาโดยเฉพาะสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด -19 ได้ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในวงกว้างในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สาธารณสุข รวมไปถึงการปรับวิถีการดำรงชีวิตของคนในสังคมที่เปลี่ยนไปอย่างมากจนเกิดเป็นความปกติใหม่ในสังคม นอกจากนี้ คาดว่าประเทศไทยจะต้องเผชิญบริบทการพัฒนาที่มีลักษณะของการมีความผันผวน (Volatility) ความไม่แน่นอน (Uncertainty) ความสลับซับซ้อน (Complexity) ความคลุมเครือ (Ambiguity) สูง ส่งผลให้การพัฒนาประเทศไทยในระยะต่อไปจะมีความเสี่ยงและความท้าทายมากขึ้นกว่าที่ผ่านมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาวะแวดล้อมในมิติต่าง ๆ อย่างรวดเร็วเกิดเป็นความปกติแบบใหม่ที่ทุกภาคส่วนต้องเร่งปรับตัวเพื่อรับมืออย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อประเทศไทย สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การฟื้นฟูด้านเศรษฐกิจ ที่ผ่านมาสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด -19 ส่งผลให้จำนวนประชากรในประเทศเป็นจำนวนมากได้รับผลกระทบอาทิ คนตกงานจำนวนมากเนื่องจากผู้ประกอบการไม่สามารถแบกรับภาระได้ไหว นักศึกษาจบใหม่ที่ไม่สามารถหางาน ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม SMEs มีการปิดกิจการอย่างเป็นจำนวนมาก ซึ่งหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องเร่งดำเนินการ**ยกระดับทักษะผู้ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด -19 เพื่อกลับสู่ตลาดแรงงานหรือประกอบอาชีพใหม่**โดยเฉพะกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว ที่เป็นกำลังของประเทศ

2. ความก้าวหน้าและการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่การยกระดับเศรษฐกิจและสังคม โดยในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคดิจิทัล (Digital Transformation) โดยมีการวัดจากการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (IMD) โดยจากผลสำรวจจาก 64 ประเทศ ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 28 จาก 64 ประเทศ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยมี**แนวโน้มในความพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนการดำเนินการต่าง ๆ ให้เป็นรูปแบบดิจิทัลมากขึ้น** โดยหน่วยงานภาครัฐและเอกชนได้มีการปรับเปลี่ยนการดำเนินการต่าง ๆ ให้สอดรับกับสถานการณ์ อาทิ การพัฒนาแพลตฟอร์มบริการภาครัฐที่

หมายเหตุ: นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2565 สำนักงานฯ ขอปรับ จากคำว่า “โครงกรสำคัญ” เป็น “โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ”

สำคัญ ประกอบด้วย Biz Portal เป็นแอปพลิเคชันในการเริ่มต้นทำธุรกิจและการให้บริการด้านการออกหนังสือรับรอง ใบอนุญาต และเอกสารต่าง ๆ และ Citizen Portal หรือ ทางรัฐ เป็นแอปพลิเคชันที่ให้บริการของหน่วยงานภาครัฐที่สะดวก รวดเร็ว ซึ่งประชาชนสามารถเข้าถึงบริการภาครัฐที่หลากหลายได้ในช่องทางเดียว อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลจะก้าวกระโดดขึ้นมาอย่างรวดเร็ว แต่ยังคงพบปัญหาที่สำคัญที่เกี่ยวกับการพัฒนา อาทิ การบริหารจัดการภายในของหน่วยงานต่าง ๆ ยังไม่มีการปรับเปลี่ยนให้เป็นรูปแบบดิจิทัลเท่าที่ควร ทำให้งานบริการต่าง ๆ ยังมีความซ้ำซ้อนในการเข้ารับบริการ ความสำคัญ ประกอบด้วย Biz Portal เป็นแอปพลิเคชันในการเริ่มต้นทำธุรกิจและการให้บริการด้านการออกหนังสือรับรอง ใบอนุญาต และเอกสารต่าง ๆ และ Citizen Portal หรือ ทางรัฐ เป็นแอปพลิเคชันที่ให้บริการของหน่วยงานภาครัฐที่สะดวก รวดเร็ว ซึ่งประชาชนสามารถเข้าถึงบริการภาครัฐที่หลากหลายได้ในช่องทางเดียว อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลจะก้าวกระโดดขึ้นมาอย่างรวดเร็ว แต่ยังคงพบปัญหาที่สำคัญที่เกี่ยวกับการพัฒนา อาทิ การบริหารจัดการภายในของหน่วยงานต่าง ๆ ยังไม่มีการปรับเปลี่ยนให้เป็นรูปแบบดิจิทัลเท่าที่ควร ทำให้งานบริการต่าง ๆ ยังมีความซ้ำซ้อนในการเข้ารับบริการ ความปลอดภัยของข้อมูล ทั้งในส่วนของการเข้าถึงข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาตซึ่งเป็นปัญหาสำคัญและเป็นเรื่องที่ยากต่อการจัดการเนื่องจากการโจมตีของภัยไซเบอร์มีหลากหลายรูปแบบ

3. การเข้าสู่สังคมสูงวัย ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมสูงวัยแบบสมบูรณ์ (Aged Society) อย่างรวดเร็ว โดยคาดว่าจะเกิดขึ้นในปี 2567 ซึ่งจะเป็นการเพิ่มความท้าทายต่อการรักษาความยั่งยืนทางการคลัง **โดยจำนวนของประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ภาครัฐต้องจัดสรรงบประมาณด้านสวัสดิการชราภาพและด้านสาธารณสุขเพิ่มมากขึ้น** ในขณะเดียวกัน จำนวนของประชากรวัยแรงงานที่ลดลงจะยิ่งมีผลกระทบกับความสามารถของภาครัฐในการจัดเก็บภาษี ทำให้มีงบประมาณที่เหลือสำหรับค่าใช้จ่ายเพื่อการพัฒนาประเทศลดน้อยลง ซึ่งอาจส่งผลต่อความสามารถในการเติบโตทางเศรษฐกิจและการจัดเก็บรายได้ของภาครัฐซึ่งมีแนวโน้มต่ำกว่าประมาณการอยู่แต่เดิม

4. สุขภาวะทางจิตใจ เป็นความท้าทายที่สำคัญซึ่งจากข้อมูลการประเมินสุขภาพจิตคนไทยจากกรมสุขภาพจิต พบว่า ประเทศไทยกำลังเผชิญกับแนวโน้มกับผู้ป่วยสุขภาพจิตที่สูงขึ้น ทั้งจากผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด -19 ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคม**ผลกระทบจากความเครียด ผลกระทบจากปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อมที่กระทบต่อปัญหาด้านสุขภาวะ** และอื่น ๆ ซึ่งสาเหตุดังกล่าวส่งผลให้อัตราความเสี่ยงที่ประชาชนมีภาวะเครียดสูงเสี่ยงซึมเศร้า ร้อยละ 28.50 และเสี่ยงฆ่าตัวตาย ร้อยละ 18.04 โดยแนวโน้มของผู้ป่วยจะอยู่ในกลุ่มที่ปัญหาสุขภาพจิตเดิม กลุ่มที่ตกงานขาดรายได้ และธุรกิจประสบปัญหา ทั้งนี้ คาดว่าแนวโน้มปัญหาดังกล่าวจะพุ่งสูงขึ้นต่อไป

หมายเหตุ: นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2565 สำนักงานฯ ขอปรับ จากคำว่า “โครงกรสำคัญ” เป็น “โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ”

5. การนำซอฟต์พาวเวอร์ไปใช้ประโยชน์เชิงสร้างสรรค์ในการยกระดับมูลค่าสินค้าและบริการ ปัจจุบันแนวโน้มการผลักดันการนำซอฟต์พาวเวอร์ไปใช้ในการยกระดับมูลค่าสินค้าและบริการ เป็นที่กล่าวถึงกันทั่วโลก ซึ่งประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่มีต้นทุนเรื่องของมรดกทางวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติ โดยได้รับการจัดอันดับจาก CEOWorld magazine ในปี 2564 ให้เป็นประเทศที่ทรงอิทธิพลทางด้านมรดกวัฒนธรรมของโลกอันดับที่ 5 จาก 165 ประเทศ สะท้อนให้เห็นว่าการดำเนินการดังกล่าวสามารถนำมาต่อยอดและยกระดับเศรษฐกิจภายในประเทศให้เกิดกระแสและความนิยมในสินค้าและบริการอย่างมีนัยสำคัญ

การดำเนินการที่ผ่านมาในการบรรเทาผลกระทบอันเกิดจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ เชื้อโควิด -19 เพื่อยกระดับการพัฒนาประเทศ

สำนักงานฯ ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ได้มีการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศเพื่อยกระดับการพัฒนาให้เป็นไปตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งนับตั้งแต่ปี 2563 มีการดำเนินการ ดังนี้

1.การจัดทำแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ อันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด–19 พ.ศ. 2564 – 2565 ซึ่งได้มีการประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2563 โดยมีแนวคิด“ล้มแล้ว ลุกไว (Resilience)” ซึ่งเป็นการกำหนดประเด็นและแนวทางการพัฒนาที่ต้องให้ความสำคัญในช่วงระยะเวลา 2 ปี ดำเนินการคู่ขนานกับแผนแม่บทฯ ทั้ง 23 ประเด็น โดยแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ **มีวัตถุประสงค์** เพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีพในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด –19 ได้ และผลักดันการกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจไปสู่หัวเมืองหลักและเมืองรอง และเสริมสร้างการวางรากฐานโครงสร้างของประเทศเพื่อรองรับการพัฒนาทางเศรษฐกิจในอนาคต เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนให้สามารถดำรงชีวิตท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด –19 ได้อย่างเข้มแข็ง และ**สามารถฟื้นตัวได้รวดเร็วจากโครงสร้างพื้นฐานและการร่วมมือกันของทุกภาคส่วนที่เอื้ออำนวยต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจทุกระดับ ซึ่งแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ นี้จะเป็นแผนที่สามารถยกระดับในการเยียวยาฟื้นฟู ให้ประเทศไทยสามารถกลับเข้าสู่สภาวะปกติได้เร็วที่สุด** โดยสำนักงานฯ จะมีการรายงานผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในปี พ.ศ. 2565 ให้ทราบต่อไป

2.การจัดทำพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 โดยกระทรวงสาธารณสุขได้มีการกำหนดให้การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด -19 เป็นโรคติดต่ออันตราย โดย พ.ร.บ. ดังกล่าวกำหนดขึ้น**เพื่อเป็นประโยชน์ในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดต่อที่อุบัติขึ้น มีการปรับโครงสร้างคณะกรรมการควบคุมโรคติดต่อ**

หมายเหตุ: นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2565 สำนักงานฯ ขอปรับ จากคำว่า “โครงกรสำคัญ” เป็น “โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ”

ที่ให้อำนาจตั้งแต่ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับหมู่บ้าน รวมทั้ง จัดทำแนวทางเฝ้าระวังและวิธีปฏิบัติในช่วงการแพร่ระบาดในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้การควบคุมโรคติดต่อมีประสิทธิภาพและสามารถปกป้องชีวิตและเศรษฐกิจไทยได้อย่างทันท่วงที

3.การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด -19 สำนักงานฯ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดฯ โดยกำหนด **พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาเยียวยาและฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 และฉบับเพิ่มเติม พ.ศ. 2564 (พ.ร.ก. กู้เงินฯ)** ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการเงินให้กับทางการแพทย์และสาธารณสุข รวมทั้งช่วยเหลือ เยียวยา และชดเชยให้กับประชาชน เกษตรกร ผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบ ตลอดจนการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยประชาชน ได้รับการเยียวยาเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนผ่านโครงการภาครัฐต่าง ๆ เช่น โครงการคนละครึ่ง โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โครงการเราชนะ เป็นต้น รวมทั้งเพื่อจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ หน่วยงานภาครัฐภาคเอกชน และภาคประชาชนสามารถติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลโครงการภายใต้ พ.ร.ก. กู้เงินฯ ผ่านทางเว็บไซต์ ThaiME (Monitoring & Evaluation) ซึ่งมีการรายงานสถานะการเบิกจ่ายงบประมาณ และโครงการต่าง ๆ ที่ขอรับงบประมาณเงินกู้ รวมทั้งรายละเอียดโครงการ แผนการใช้จ่ายเงินในโครงการผ่านระบบ eMENSCR อย่างสะดวกและเกิดความโปร่งใสในการเบิกจ่ายประมาณเพื่อทำให้ประเทศสามารถฟื้นฟูและกลับเข้าสู่สภาวะปกติได้โดยเร็ว

เว็บไซต์ ThaiME

4.การจัดทำ (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 สำนักงานฯ อยู่ระหว่างการจัดทำแผนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างต่อเนื่องใน**แต่ละช่วงระยะเวลาห้าปีที่มีความสอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐ ยุทธศาสตร์ชาติ สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งของประเทศและของโลก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” โดยมีแนวคิดที่สำคัญ 4 ประการ** ได้แก่ (1) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) แนวคิด Resilience (3) เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ และ (4) โมเดลเศรษฐกิจ BCG และมีเป้าหมายหลักที่ต้องการบรรลุผล 5 ประการ ประกอบด้วย (1) การปรับโครงสร้างการผลิตสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม (2) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ (3) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม (4) การเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืน และ (5) การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับความเสี่ยงและการเปลี่ยนแปลงภายใต้บริบทโลกใหม่ โดยมี 13 หมุดหมายการพัฒนา จำแนกออกได้เป็น 4 มิติ ดังนี้

หมายเหตุ: นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2565 สำนักงานฯ ขอปรับ จากคำว่า “โครงกรสำคัญ” เป็น “โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ”

4.1 มิติภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย ประกอบด้วย 6 หมุดหมาย ได้แก่ หมุดหมายที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง หมุดหมายที่ 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน หมุดหมายที่ 3 ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าของอาเซียน หมุดหมายที่ 4 ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง หมุดหมายที่ 5 ไทยเป็นประตูการค้า การลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค และหมุดหมายที่ 6 ไทยเป็นศูนย์กลางด้านดิจิทัลและอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะของอาเซียน

4.2 มิติโอกาสและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม ประกอบด้วย 3 หมุดหมาย ได้แก่ หมุดหมายที่ 7 ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้ หมุดหมายที่ 8 ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน และหมุดหมายที่ 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอและเหมาะสม

4.3 มิติความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 2 หมุดหมาย ได้แก่ หมุดหมายที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ และหมุดหมายที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

4.4 มิติปัจจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศ ประกอบด้วย 2 หมุดหมาย ได้แก่ หมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต หมุดหมายที่ 13 ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน

ทั้งนี้ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จะเป็นดำเนินการคู่ขนานไปกับแผนระดับที่ 2 อื่น ๆ โดยเฉพาะแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ยังคงเป็นแผนระดับที่ 2 ที่สำคัญ ที่ทุกหน่วยงานของรัฐจะต้องดำเนินการตามมาตรา 10 วรรค 3 ของพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560

หมายเหตุ: นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2565 สำนักงานฯ ขอปรับ จากคำว่า “โครงกรสำคัญ” เป็น “โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ”

ข้อเสนอแนะต่อประเด็นท้าทายและการดำเนินการในระยะต่อไป

จากประเด็นท้าทายที่สำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของบริบทโลกที่คาดว่าอาจส่งผลต่อบริบทการพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ รวมทั้งความจำเป็นในการฟื้นฟูประเทศกลับสู่ระดับการพัฒนาก่อนสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด -19 สำนักงานฯ จึงมีข้อเสนอให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการตามหลักการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ ในการขับเคลื่อนประเทศให้บรรลุผลสัมฤทธิ์และผลลัพธ์ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมในระยะต่อไป ดังนี้

Plan – หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับที่ 2 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง**แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และห่วงโซ่คุณค่าของประเทศไทย (Final Value Chain Thailand : FVCT) ที่มีรายละเอียดองค์ประกอบและปัจจัยที่จะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อย** เพื่อเป็นกรอบในการวางแผนการดำเนินงานต่าง ๆ ตามภารกิจหน้าที่ของหน่วยงาน ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐจะต้องมองเป้าหมายการพัฒนาประเทศเป็นเป้าหมายการทำงานร่วมกันของหน่วยงาน ตามหลักการความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (Causal Relationship : XYZ)

Do – หน่วยงานของรัฐจะต้องจัดทำแผนระดับที่ 3 โดยเฉพาะแผนปฏิบัติราชการราย 5 ปี และแผนปฏิบัติราชการรายปีที่สอดคล้องกับห้วงเวลาของแผนแม่บทฯ และจะต้องวางแผนจัดทำโครงการ/การดำเนินงานที่สามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับที่ 2 ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. จัดทำโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ สรุป

สาระสำคัญได้ ดังนี้

1.1 จัดทำโครงการการดำเนินงานต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับ (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นกลไกในการถ่ายทอดยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติโดยทำหน้าที่ระบุทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาที่ประเทศควรให้ความสำคัญและมุ่งดำเนินการในระยะ 5 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2566 – 2570

หมายเหตุ: นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2565 สำนักงานฯ ขอปรับ จากคำว่า “โครงกรสำคัญ” เป็น “โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ”

1.2 ใช้ฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ประกอบการจัดทำโครงการฯ อาทิ (1) ห่วงโซ่คุณค่าของประเทศไทย (Final Value Chain Thailand : FVCT) ของแต่ละเป้าหมายแผนแม่บทย่อย เพื่อนำมาประกอบในการดูช่องว่างเชิงการพัฒนา (Gap) ในการจัดทำโครงการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อยฯ (2) ข้อมูลสถิติ สถานการณ์ งานวิจัย และรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2562 และปี 2563 และ(3) การใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลภาครัฐ อาทิ ฐานข้อมูลเปิดภาครัฐ (Open-D) ระบบ eMENSCR และ (4) การใช้ประโยชน์จากจากไฟล์ JSON (JavaScript Object Notation) ซึ่งหน่วยงานสามารถใช้ประโยชน์ในการกำกับและติดตามการดำเนินการตามแผนระดับ 3 รวมถึงกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้หน่วยงานหลักและหน่วยงานเจ้าภาพทั้ง 3 ระดับ มีทิศทางและมาตรฐานในการดำเนินงานเดียวกัน รวมถึงมีความเชื่อมโยงฐานข้อมูลชุดเดียวกันที่สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ อาทิ ข้อมูลโครงการ/กิจกรรมงบประมาณและหน่วยงานที่ระบุความเกี่ยวข้อง ทั้งนี้ หากมีการวิเคราะห์ข้อมูลจากไฟล์ JSON เรียบร้อยแล้ว หน่วยงานจะสามารถทราบได้ว่ามีโครงการรูปแบบใดบ้างที่แต่ละหน่วยงานนำเข้าในระบบที่มีลักษณะเดียวกัน แต่กลับไม่ได้ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อยทั้งที่มีการดำเนินโครงการ/กิจกรรมลักษณะนี้จำนวนมาก

การใช้ประโยชน์ไฟล์ JSON จากระบบ eMENSCR

2. ศึกษาทำความเข้าใจบทบาทภารกิจของหน่วยงานในการจัดทำโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

2.1 ศึกษาความเกี่ยวข้องกับเป้าหมายแผนแม่บทย่อย เพื่อมองเป้าหมายการพัฒนาร่วมกันอันจะเป็นประโยชน์ต่อดำเนินโครงการในระดับแผนแม่บทให้สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะเป็นการปิดช่องว่างของนโยบาย (Policy Gap) ของแต่ละหน่วยงานที่มีหน้าที่และพันธกิจแตกต่างกันอีกด้วย ทั้งนี้ หน่วยงานควรให้ความสำคัญต่อการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด รวมถึงกลุ่มเป้าหมายให้มีความชัดเจน เพื่อให้ง่ายต่อการติดตามและประเมินผลของการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

2.2 ยึดหลักการความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (XYZ) โดยอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์จากแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ รวมทั้งให้ความสำคัญกับองค์ประกอบภายใต้ห่วงโซ่คุณค่าที่ยังไม่ปรากฏในการจัดทำโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายฯ ดังกล่าว ดังนั้น จึงต้องมีการวิเคราะห์เพื่อระบุหรือชี้ชัดให้ได้ว่ายังขาดองค์ประกอบใดอีกบ้างภายใต้ห่วงโซ่คุณค่าของเป้าหมายแผนบทย่อยที่จะต้องได้รับการเติมเต็มองค์ประกอบภายใต้ห่วงโซ่คุณค่าฯให้ครบถ้วน นอกจากนั้น หน่วยงานควรมีการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหน่วยงานสนับสนุนหลักต้องมีโครงการฯ ให้รองรับการดำเนินการภายใต้เป้าหมายแผนแม่บทย่อยที่เกี่ยวข้องด้วย

หมายเหตุ: นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2565 สำนักงานฯ ขอปรับ จากคำว่า “โครงกรสำคัญ” เป็น “โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ”

2.3 ศึกษาและทำความเข้าใจกระบวนการประเมินโครงการฯ ซึ่งอยู่บนหลักการมองเป้าหมายร่วมกัน ในส่วนของกระบวนการประเมินโครงการฯ นั้น หน่วยงานควรให้คะแนนการประเมินอย่างเที่ยงตรง โดยยึดตามหลักข้อเท็จจริงที่สอดคล้องตามหลักเกณฑ์ เพื่อให้เกิดความพ้องต้องกันของคะแนนระหว่างหน่วยงานผู้ให้คะแนนโครงการดังกล่าว

Check – หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานต้อง**นำเข้าแผนระดับที่ 3 และรายงานผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนในระบบ eMENSCR รวมทั้งนำเข้าโครงการ/การดำเนินงานในระบบ eMENSCR และรายงานผลการดำเนินการตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดตามระเบียบอย่างเคร่งครัด** เพื่อที่กลไกและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นระบบอย่างบูรณาการ

ACT – กลไกและภาคส่วนต่าง ๆ จะต้องนำข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ ระบบ eMENSCR ข้อมูลในรูปแบบไฟล์ JSON ข้อมูลจากระบบ Open-D ข้อมูลห่วงโซ่คุณค่าประเทศไทย (Final Value Chain Thailand : FVCT) **ไปใช้ประกอบการประมวลและวิเคราะห์เชิงลึก เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนากระบวนการจัดทำแผนระดับที่ 3 โครงการ และการดำเนินงานเพื่อปิดช่องว่างการพัฒนา**ให้สอดคล้องกับสถานะการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

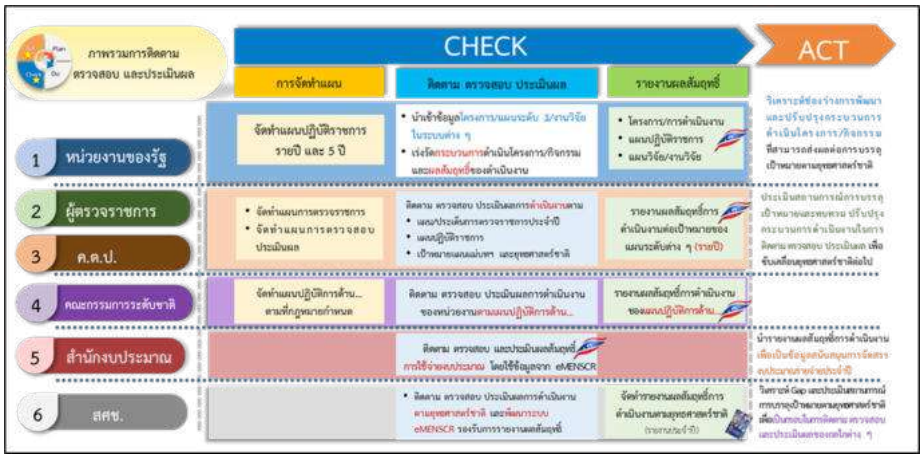

รายชื่อหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักกิจกรรม Big Rock ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

ชื่อย่อหน่วยงาน	ชื่อเต็มหน่วยงาน	สัญลักษณ์
กก.	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	
กค.	กระทรวงการคลัง	
กต.	กระทรวงการต่างประเทศ	
กปส.	กรมประชาสัมพันธ์	
ก.พ.	สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน	
ก.พ.ร.	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ	
กษ.	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	
กห.	กระทรวงกลาโหม	
กอ.รมน.	กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน	
คค.	กระทรวงคมนาคม	
ดศ.	กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	

ภาคผนวก ก

ชื่อย่อหน่วยงาน	ชื่อเต็มหน่วยงาน	สัญลักษณ์
ตร.	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	
ทส.	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
นร.	สำนักนายกรัฐมนตรี	
BOI	คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน	
ป.ป.ช.	คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	
พณ.	กระทรวงพาณิชย์	
พน.	กระทรวงพลังงาน	
พม.	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	
มท.	กระทรวงมหาดไทย	
ยธ.	กระทรวงยุติธรรม	
รง.	กระทรวงแรงงาน	
วธ.	กระทรวงวัฒนธรรม	

ภาคผนวก ก

ชื่อย่อหน่วยงาน	ชื่อเต็มหน่วยงาน	สัญลักษณ์
ศธ.	กระทรวงศึกษาธิการ	
สกพอ.	สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	
สขช.	สำนักข่าวกรองแห่งชาติ	
สทนช.	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	
สธ.	กระทรวงสาธารณสุข	
สภากาชาดไทย	สภากาชาดไทย	
สมช.	สภาความมั่นคงแห่งชาติ	
สศช.	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	
สสปน.	สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ	
สสว.	สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	
อก.	กระทรวงอุตสาหกรรม	
อว.	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	

รายชื่อเป้าหมายระดับประเด็น (Y2) และเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1) ของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ประเด็น	รหัส	เป้าหมายระดับประเด็น (Y2)	รหัส	เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1)
01 ความมั่นคง	010001	ประเทศชาติมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับเพิ่มขึ้น	010101	ประชาชนมีความมั่นคง ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพิ่มขึ้น
	010002	ประชาชนอยู่ดี กินดี และมีความสุขดีขึ้น	010102	คนไทยมีความจงรักภักดี ซื่อสัตย์ พร้อมธำรงรักษาไว้ซึ่งสถาบันของชาติ สถาบันศาสนาเป็นที่เคารพ ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทยสูงขึ้น
			010103	การเมืองมีเสถียรภาพ และธรรมาภิบาลสูงขึ้น
			010201	ปัญหาความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน (เช่น ปัญหายาเสพติด ความมั่นคงทางไซเบอร์ การค้ามนุษย์ ฯลฯ) ได้รับการแก้ไขดีขึ้นจนไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารและพัฒนาประเทศ
			010202	ภาคใต้มีความสงบสุข ร่มเย็นมากขึ้น
			010301	หน่วยงานด้านการข่าวและประชาคมข่าวกรองทำงานอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นและแผนเตรียมพร้อมแห่งชาติมีความทันสมัยและปฏิบัติได้จริง
			010302	กองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงมีความพร้อมสูงขึ้นที่จะเผชิญภัยคุกคามทุกรูปแบบทุกมิติและทุกระดับความรุนแรง
			010401	ประเทศไทยมีความมั่นคงและสามารถรับมือกับความท้าทายจากภายนอกได้ทุกรูปแบบสูงขึ้น
			010402	ประเทศไทยมีบทบาทเพิ่มขึ้นในการกำหนดทิศทางและส่งเสริมเสถียรภาพของภูมิภาคเอเชีย รวมทั้งเป็นประเทศแนวหน้าในภูมิภาคอาเซียน
			010501	กลไกการบริหารจัดการความมั่นคงมีประสิทธิภาพสูงขึ้น
02 การต่างประเทศ	020001	การต่างประเทศไทย มีเอกภาพ ทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน มีมาตรฐานสากลและมีเกียรติภูมิในประชาคมโลก	020201	ประเทศไทยเป็นหนึ่งในศูนย์กลางการค้า การลงทุน การบริหาร และความเชื่อมโยง ที่สำคัญในภูมิภาคเอเชีย โดยมีระบบเศรษฐกิจที่เน้นนวัตกรรมดีขึ้น
			020202	ประเทศไทยเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่ยั่งยืนกับต่างประเทศ เพื่อร่วมกันบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก

ประเด็น	รหัส	เป้าหมายระดับประเด็น (Y2)	รหัส	เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1)
02 การต่างประเทศ			020301	ประเทศไทยมีการพัฒนาที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลในทุกมิติ และสามารถมีบทบาทเชิงรุกในการร่วมกำหนดมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น
			020401	ประเทศไทยมีเกียรติภูมิ อำนาจต่อรอง และได้รับการยอมรับในสากลมากขึ้น
			020501	ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมขับเคลื่อนการต่างประเทศอย่างมีเอกภาพ และไทยเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือกับต่างประเทศในทุกมิติมากขึ้น
03 การเกษตร	030001	ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น	030101	สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น
	030002	ผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น	030201	สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น
			030202	ผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น
			030301	สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น
			030302	วิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการจัดตั้งในทุกตำบลเพิ่มขึ้น
			030401	สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้น
			030501	สินค้าที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ มีมูลค่าเพิ่มขึ้น
			030502	ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น
			030601	ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น
			030602	สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเป้าหมาย) ที่ขึ้นทะเบียนกับ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีความเข้มแข็ง ในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น
04 อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต	040001	การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาอุตสาหกรรม และบริการ	040101	อุตสาหกรรมชีวภาพมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น
	040002	ผลิตภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการเพิ่มขึ้น	040201	อุตสาหกรรมและบริการทางการแพทย์มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น

ประเด็น	รหัส	เป้าหมายระดับประเด็น (Y2)	รหัส	เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1)
04 อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต			040301	อุตสาหกรรมและบริการเทคโนโลยีดิจิทัล ข้อมูลและปัญญาประดิษฐ์มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น
			040302	ความสามารถในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจดิจิทัลของไทยดีขึ้น
			040401	ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการซ่อมบำรุงอากาศยานในภูมิภาคโดยเฉพาะอากาศยานรุ่นใหม่
			040402	ประเทศไทยมีศักยภาพในการผลิตชิ้นส่วนอากาศยานสูงขึ้น (Tier)
			040501	อุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น
			040502	การส่งออกของอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศเพิ่มขึ้น
			040601	แรงงานไทยมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น
			040602	ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขัน ด้านดิจิทัลในด้านความพร้อมในอนาคตดีขึ้น
05 การท่องเที่ยว	050001	ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศด้านการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้น	050101	รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น
	050002	รายได้จากการท่องเที่ยวของเมืองรองเพิ่มขึ้น	050102	เมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น
	050003	ความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยดีขึ้น	050103	สินค้าท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมได้รับการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาเพิ่มขึ้น
			050201	รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจเพิ่มขึ้น
			050202	การเป็นจุดหมายปลายทางในการจัดการประชุมนานาชาติของไทย
			050301	รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงามและแพทย์แผนไทย เพิ่มขึ้น
			050302	อันดับด้านรายได้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย
			050302	สถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและบริการทางการแพทย์ได้รับมาตรฐานเพิ่มขึ้น

ประเด็น	รหัส	เป้าหมายระดับประเด็น (Y2)	รหัส	เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1)
05 การท่องเที่ยว			050401	รายได้การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำเพิ่มขึ้น
			050402	การขยายตัวของท่าเรือท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้น
			050501	ประเทศไทยเป็นจุดเชื่อมต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียน
			050601	นักท่องเที่ยวมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากขึ้น
			050602	โครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวมีคุณภาพและมาตรฐานดีขึ้น
			050603	การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น
06 พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ	060001	ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น เกิดศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมในทุกภูมิภาคของประเทศ เพื่อกระจายความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและสังคม	060101	เมืองในพื้นที่เป้าหมายที่ได้รับการพัฒนาเพื่อกระจายความเจริญและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ
	060002	ประเทศไทยมีพื้นที่มีแผนผังภูมินิเวศเพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ชนบทมั่นคง เกษตรยั่งยืน และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ รวมทั้งผังพื้นที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแหล่งโบราณคดี	060201	เมืองมีระบบจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษที่มีประสิทธิภาพครอบคลุมและได้มาตรฐาน
	060003	ช่องว่างความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ลดลง	060202	ความยั่งยืนทางภูมินิเวศ ภูมิสังคม และภูมิวัฒนธรรม
07 โครงสร้างพื้นฐานระบบโลจิสติกส์และดิจิทัล	070001	ความสามารถในการแข่งขันด้าน โครงสร้างพื้นฐานของประเทศดีขึ้น	070101	ต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศไทยต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศลดลง
			070102	ประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์ระหว่างประเทศของประเทศไทยดีขึ้น
			070103	การขนส่งสินค้าทางรางเพิ่มขึ้น
			070104	การเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมืองเพิ่มขึ้น
			070105	ผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนลดลง
			070201	การใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้าลดลง
			070202	การใช้พลังงานทดแทนที่ผลิตภายในประเทศเพิ่มมากขึ้น

ประเด็น	รหัส	เป้าหมายระดับประเด็น (Y2)	รหัส	เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1)
07 โครงสร้างพื้นฐานระบบโลจิสติกส์และดิจิทัล			070203	ประสิทธิภาพการใช้พลังงานของประเทศเพิ่มขึ้น
			070204	การปรับปรุงและพัฒนาระบบไฟฟ้าของประเทศให้มีประสิทธิภาพด้วยเทคโนโลยีระบบโครงข่ายสมาร์ทกริด
			070301	ประชาชนมีความสามารถในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตมากขึ้น
08 ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่	080001	ผู้ประกอบการในทุกระดับเป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ที่มีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น	080101	การขยายตัวของวิสาหกิจเริ่มต้นในประเทศไทยเพิ่มขึ้น
			080102	ความสามารถในการแข่งขันด้านการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีดิจิทัลดีขึ้น
			080201	สินเชื่อธุรกิจรายใหม่ที่ไม่ใช่รายใหญ่เฉลี่ยต่อปีเพิ่มขึ้น
			080202	มูลค่าการระดมทุนผ่านตลาดทุนของกิจการที่เริ่มตั้งต้นและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพิ่มขึ้น
			080301	มูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศเพิ่มขึ้น
			080302	ความสามารถในการแข่งขันด้านการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทยดีขึ้น
			080303	การขยายตัวการส่งออกของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพิ่มขึ้น
			080401	อันดับนโยบายของภาครัฐที่มีต่อวิสาหกิจและผู้ประกอบการด้านการสนับสนุนและความสอดคล้องของนโยบายดีขึ้น
09 เขตเศรษฐกิจพิเศษ	090001	การเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดเพิ่มขึ้น	090101	การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเพิ่มขึ้น
	090002	การลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดได้รับการยกระดับ	090102	การลงทุนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
			090201	การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เพิ่มขึ้น
			090202	การลงทุนในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เพิ่มขึ้น
			090203	เมืองในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่มากขึ้น

ประเด็น	รหัส	เป้าหมายระดับประเด็น (Y2)	รหัส	เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1)
09 เขตเศรษฐกิจพิเศษ			090301	การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเพิ่มขึ้น
			090302	การลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเพิ่มขึ้น
			090303	เมืองในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่มากขึ้น
10 การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม	100001	คนไทยมีคุณธรรม จริยธรรมค่านิยมที่ดีงามและมีความรัก และภูมิใจในความเป็นไทยมากขึ้นนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต สังคมไทยมีความสุขและเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศมากขึ้น	100101	คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความพร้อมในทุกมิติตามมาตรฐานและสมดุลทั้งด้านสติปัญญาคุณธรรม จริยธรรม มีจิตวิญญาณที่ดี เข้าใจในการปฏิบัติตน ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมดีขึ้น
			100201	ภาคธุรกิจมีบทบาทสำคัญในการลงทุนเพื่อสังคมเพิ่มขึ้น
			100301	สื่อในสังคมไทยมีความเข้มแข็ง สามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ประชาชนในสังคม ทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ปลอดภัย และสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น
11 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต	110001	คนไทยทุกช่วงวัยมีคุณภาพเพิ่มขึ้นได้รับการพัฒนาอย่างสมดุล ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญาและคุณธรรม จริยธรรม เป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21 รักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต	110101	ครอบครัวไทยมีความเข้มแข็ง และมีจิตสำนึกความเป็นไทย ดำรงชีวิตแบบพอเพียงมากขึ้น
			110201	เด็กเกิดอย่างมีคุณภาพ มีพัฒนาการสมวัยสามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพมากขึ้น
			110301	วัยเรียน / วัยรุ่น มีความรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21 ครบถ้วน รู้จักคิด วิเคราะห์ รักการเรียนรู้มีสำนึกพลเมือง มีความกล้าหาญทางจริยธรรมมีความสามารถในการแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิผลตลอดชีวิตดีขึ้น
			110401	แรงงานมีศักยภาพในการเพิ่มผลผลิต มีทักษะอาชีพสูง ตระหนักในความสำคัญที่จะพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ สามารถปรับตัวและเรียนรู้สิ่งใหม่ตามพลวัตของโครงสร้างอาชีพและความต้องการของตลาดแรงงานเพิ่มขึ้น

ประเด็น	รหัส	เป้าหมายระดับประเด็น (Y2)	รหัส	เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1)
11 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต			110402	มีคนไทยที่มีความสามารถและผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศเข้ามาทำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมในอุตสาหกรรมเป้าหมายเพิ่มขึ้น
			110501	ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีมีความมั่นคงในชีวิต มีทักษะการดำรงชีวิต มีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคมสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สังคมเพิ่มขึ้น
12 การพัฒนาการเรียนรู้	120001	คนไทยมีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น มีทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ 21 สามารถในการแก้ปัญหาปรับตัวสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิผลเพิ่มขึ้น มีนิสัยใฝ่เรียน รู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต	120101	คนไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะการเรียนรู้ และทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ 21 สามารถเข้าถึงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตดีขึ้น
	120002	คนไทยได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพตามความถนัดและความสามารถของพหุปัญญาดีขึ้น	120201	ประเทศไทยมีระบบข้อมูลเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพตามพหุปัญญา เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาและการส่งต่อการพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพเพิ่มขึ้น
13 การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี	130001	คนไทยมีสุขภาวะที่ดีขึ้นและมีความเป็นอยู่ดีเพิ่มขึ้น	130101	ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาวะสามารถดูแลสุขภาพมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ และสามารถป้องกันและลดโรคที่สามารถป้องกันได้เกิดเป็นสังคมบ่มเพาะจิตสำนึกการมีสุขภาพดีสูงขึ้น
			130201	จำนวนชุมชนสุขภาพดีเพิ่มขึ้น
			130301	มีระบบสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานที่ประชากรทุกระดับเข้าถึงได้ดีขึ้น
			130401	การเข้าถึงบริการสาธารณสุขมีความเหลื่อมล้ำลดลง
			130501	ประชาชนมีความรู้สุขภาพเรื่องโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศมากขึ้น
14 ศักยภาพการกีฬา	140001	คนไทยมีสุขภาพดีขึ้นมีน้ำใจนักกีฬา และมีวินัยเคารพกฎกติกามากขึ้น ด้วยกีฬา	140101	คนไทยออกกำลังกายเล่นกีฬาและนันทนาการอย่างสม่ำเสมอเพิ่มขึ้น
			140201	นักกีฬาไทยประสบความสำเร็จในการแข่งขันระดับนานาชาติ
			140301	บุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการมีคุณภาพและมาตรฐานเพิ่มขึ้น

ประเด็น	รหัส	เป้าหมายระดับประเด็น (Y2)	รหัส	เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1)
15 พลังทางสังคม	150001	ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมเพิ่มขึ้น	150101	ภาคีการพัฒนามีบทบาทในการพัฒนาสังคมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง
			150201	ประชากรไทยมีการเตรียมการก่อนยามสูงอายุเพื่อให้สูงวัยอย่างมีคุณภาพเพิ่มขึ้น
			150202	ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง
16 เศรษฐกิจฐานราก	160001	รายได้ของประชากรกลุ่มรายได้น้อยเพิ่มขึ้นอย่างกระจายและอย่างต่อเนื่อง	160101	ศักยภาพและขีดความสามารถของเศรษฐกิจฐานรากเพิ่มขึ้น
			160201	ผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานรากมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
			160202	กลุ่มประชากรรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 มีความสามารถในการบริหารจัดการหนี้สินได้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
17 ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม	170001	คนไทยทุกคนได้รับการคุ้มครองและมีหลักประกันทางสังคมเพิ่มขึ้น	170101	คนไทยทุกคน โดยเฉพาะกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางได้รับการคุ้มครองและมี 1 ประกันทางสังคมเพิ่มขึ้น
			170201	มีระบบและกลไกในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น
18 การเติบโตอย่างยั่งยืน	180001	สภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน	180101	การบริโภคและการผลิตของประเทศมีความยั่งยืนสูงขึ้น
			180102	พื้นที่สีเขียวทุกประเภทเพิ่มขึ้น
			180201	ความสมบูรณ์ของระบบนิเวศทางทะเลเพิ่มขึ้น
			180301	การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยลดลง
			180401	คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำใต้ดินและแหล่งน้ำทะเลมีคุณภาพเหมาะสมกับประเภทการใช้ประโยชน์

ประเด็น	รหัส	เป้าหมายระดับประเด็น (Y2)	รหัส	เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1)
18 การเติบโตอย่างยั่งยืน			180402	คุณภาพอากาศ เสียง และความสั่นสะเทือนอยู่ระดับมาตรฐานของประเทศไทย
			180403	การจัดการขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ ของเสียอันตราย สารเคมีในภาคการเกษตรและการอุตสาหกรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น
			180501	คนไทยมีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดี
19 การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ	190001	ความมั่นคงด้านน้ำของประเทศเพิ่มขึ้น	190101	ระดับความมั่นคงด้านน้ำอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้นจากระดับ 3 ให้เป็นระดับ 4 (สูงสุดที่ระดับ5)
	190002	ผลิตภาพของน้ำทั้งระบบเพิ่มขึ้นในการใช้น้ำอย่างประหยัดและสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำ	190102	ระดับการรับมือกับพิบัติภัยด้านน้ำเพิ่มขึ้น
	190003	แม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพให้มีระบบนิเวศที่ดี	190103	ยกระดับธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการน้ำเพิ่มขึ้นจากปัจจุบัน 64 คะแนน ให้เป็น 80 คะแนน
			190201	ระดับความมั่นคงด้านน้ำในเขตเมืองเพิ่มขึ้น
			190202	ระดับความมั่นคงด้านน้ำเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น
			190203	ผลิตภาพจากการใช้น้ำเพิ่มขึ้น
			190301	แม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศมีระบบนิเวศและทัศนียภาพที่ดีมีคุณภาพได้มาตรฐานเพิ่มขึ้น
20 การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ	200001	บริการของรัฐมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ	200101	งานบริการภาครัฐที่ปรับเปลี่ยนเป็นดิจิทัลเพิ่มขึ้น
	200002	ภาครัฐมีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ ด้วยการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้	200201	หน่วยงานภาครัฐบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ
			200301	เปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะอย่างเหมาะสม

ประเด็น	รหัส	เป้าหมายระดับประเด็น (Y2)	รหัส	เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1)
20 การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ			200302	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสมรรถนะและสร้างความทันสมัยในการจัดบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะให้กับประชาชน
			200401	ภาครัฐมีขีดสมรรถนะสูงเทียบเท่ามาตรฐานสากลและมีความคล่องตัว
			200501	บุคลากรภาครัฐยึดค่านิยมในการทำงานเพื่อประชาชน ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรมมีจิตสำนึกมีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ
21 การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ	210001	ประเทศไทยปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ	210101	ประชาชนมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต
			210102	คดีทุจริตและประพฤติมิชอบลดลง
			210201	การดำเนินคดีทุจริตมีความรวดเร็ว เป็นธรรม โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติ
22 กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม	220001	กฎหมายเป็นเครื่องมือให้ทุกภาคส่วนได้ประโยชน์จากการพัฒนาประเทศอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม	220201	กฎหมายไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาภาครัฐและภาคเอกชนอยู่ภายใต้กรอบกฎหมายที่มุ่งให้ประชาชนในวงกว้างได้รับประโยชน์จากการพัฒนาประเทศโดยทั่วถึง
	220002	การอำนวยความยุติธรรมเป็นไปโดยความเสมอภาค โปร่งใส เป็นธรรม ทั่วถึงและปราศจากการเลือกปฏิบัติ	220102	การปฏิบัติตามและการบังคับใช้กฎหมายมีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ทั่วถึง ไม่เลือกปฏิบัติและเป็นธรรม
			220103	ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนากฎหมาย
			220201	การอำนวยความยุติธรรมมีความโปร่งใส สะดวก รวดเร็ว เสมอภาค ทั่วถึง เป็นธรรม และปราศจากการเลือกปฏิบัติ
23 การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม	230001	ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างฐานทางเทคโนโลยี และด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของประเทศเพิ่มสูงขึ้น	230101	ภาคอุตสาหกรรมการผลิตและบริการ สร้างมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นจากการวิจัยและนวัตกรรมส่งผลให้เกิดการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปัจจุบัน
	230002	มูลค่าการลงทุนวิจัยและพัฒนานวัตกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้น	230102	วิสาหกิจในกลุ่มเป้าหมายด้านเศรษฐกิจที่มีนวัตกรรมเพิ่มขึ้น

ประเด็น	รหัส	เป้าหมายระดับประเด็น (Y2)	รหัส	เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1)
23 การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม			230201	คุณภาพชีวิต ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และ ความเสมอภาคทางสังคมได้รับการยกระดับเพิ่มขึ้นจากผลการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเชิงสังคม
			230301	การประยุกต์ใช้ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจสีเขียวอย่างยั่งยืนเพิ่มขึ้น
			230401	ประเทศไทยมีขีดความสามารถของเทคโนโลยีฐานทั้ง 4 ด้านทัดเทียมประเทศที่ก้าวหน้าในเอเชีย
			230501	จำนวนโครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น
			230502	สัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐเพิ่มขึ้น

ภาคผนวก ข

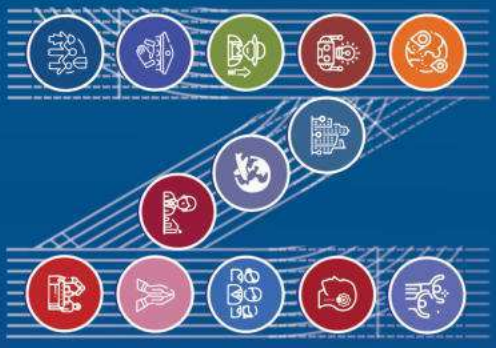

สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

962 ถนนกรุงเกษม แขวงวัดโสมนัส
เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100
โทรศัพท์ 02 280 4085 ต่อ 6221 - 41
โทรสาร 02 280 6384
Email : nscr@nesdc.go.th
Website : nscr.nesdc.go.th

รายงานสรุปผลการดำเนินการตาม
แผนการปฏิรูปประเทศ
ประจำปี 2564

คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ ได้กำหนดให้การปฏิรูปประเทศต้องดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย 3 ประการ ได้แก่ (1) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนา ด้านจิตใจ (2) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ และ (3) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งการปฏิรูปประเทศต้องมีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ โดยให้เริ่มดำเนินการปฏิรูปในแต่ละด้านภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญฯ และให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังภายในระยะเวลา 5 ปี ซึ่งหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศอย่างบูรณาการร่วมกันเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายภายในห้วงระยะเวลาที่กำหนดไว้

พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 กำหนดให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทำหน้าที่สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ มีหน้าที่ในการศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล และประเมินผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ รวมทั้งการจัดทำรายงานความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศทุกสามเดือนตามมาตรา 270 ของรัฐธรรมนูญฯ ตลอดจนการจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศประจำปีเสนอต่อที่ประชุมร่วมประธานกรรมการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้ความเห็นชอบ และเมื่อได้รับความเห็นชอบแล้ว ให้เสนอต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ คณะรัฐมนตรี หัวหน้าหน่วยงานของรัฐในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ องค์กรอิสระ องค์กรอัยการ และรัฐสภา รวมทั้งประชาชนทราบ

สำนักงานฯ ได้จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีตามแผนการปฏิรูปประเทศ ประจำปี 2564 ขึ้น เป็นรายงานฉบับที่ 3 นับตั้งแต่แผนการปฏิรูปประเทศได้มีการประกาศใช้เป็นครั้งแรกในปี 2561 โดยในช่วงปี 2564 ที่ผ่านมาได้มีการประกาศใช้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) เพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานคู่ขนานไปกับแผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับเดิม ซึ่งในการจัดทำรายงานฉบับนี้ ได้แสดงให้เห็นผลการดำเนินการปฏิรูปประเทศตามเป้าหมายที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และผลการประเมินความสำเร็จตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ทั้ง 13 ด้าน โดยเทียบค่าเป้าหมายปี 2564 และปี 2565 เพื่อให้เห็นสถานะการบรรลุเป้าหมาย ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ประเด็นท้าทาย รวมถึงข้อเสนอแนะ เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานในระยะต่อไปของการปฏิรูปประเทศให้สามารถบรรลุผลได้ภายในห้วงเวลาที่กำหนด ซึ่งหน่วยงานของรัฐสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม และประชาชนที่สนใจสามารถใช้เป็นข้อมูลในการเข้ามามีส่วนร่วมขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศให้บรรลุเป้าหมายตามแผนการปฏิรูปประเทศนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญต่อไป

สารบัญ

บทสรุป
สำหรับผู้บริหาร
005

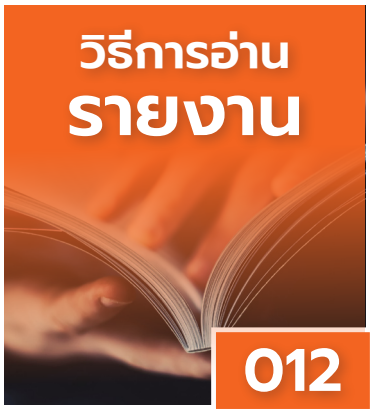
วิธีการอ่าน
รายงาน
012

ส่วนที่ 1
บทนำ
021

CR03
ด้านกฎหมาย
093

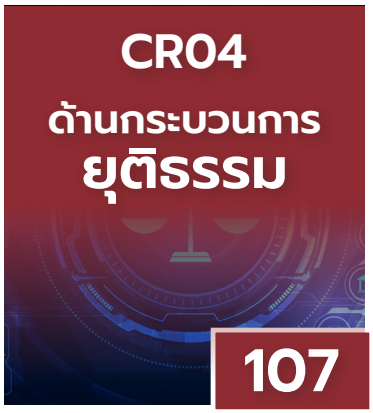
CR04
ด้านกระบวนการ
ยุติธรรม
107

CR08
ด้านสื่อสารมวลชน
เทคโนโลยีสารสนเทศ
181

CR12
ด้านการศึกษา
249

สารบัญ

ส่วนที่ 2
ผลการดำเนินการ
ตามแผนการปฏิรูปประเทศ
033

CR01
ด้านการเมือง
065

CR02
ด้านการบริหาร
ราชการแผ่นดิน
077

CR05
ด้านเศรษฐกิจ
121

CR06
ด้านทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม
141

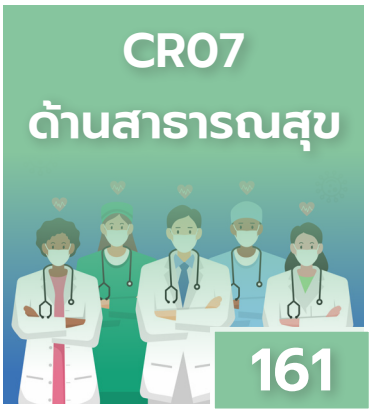
CR07
ด้านสาธารณสุข
161

CR09
ด้านสังคม
193

CR10
ด้านพลังงาน
213

CR11
ด้านการป้องกัน
และปราบปราม
การทุจริต
และประพฤติมิชอบ
227

CR13
ด้านวัฒนธรรม
กีฬา แรงงาน
และการพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์
263

ส่วนที่ 3
ประเด็นท้าทาย
และการดำเนินการ
ในระยะต่อไป
283

ภาคผนวก
295

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

แผนการปฏิรูปประเทศ เป็นแผนระดับที่ 2 ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 ที่แสดงขั้นตอนและวิธีการในการดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หรือแก้ไขประเด็นปัญหาและอุปสรรคเชิงโครงสร้าง วิธีและกระบวนการ กลไก หรือ กฎระเบียบ ให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน และประเทศมีรากฐานที่มั่นคงและเหมาะสมกับบริบทการพัฒนาประเทศในช่วง 5 ปีแรก ให้พร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ตามยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งเป็นการดำเนินการตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ที่ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศให้บรรลุเป้าหมาย 3 ประการ ได้แก่ (1) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ (2) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ และ (3) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยกำหนดให้มีแผนการปฏิรูปประเทศขึ้นเพื่อใช้เป็นกลไกให้ทุกหน่วยงานของรัฐดำเนินการให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังภายในระยะเวลา 5 ปี ตามที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ

แผนการปฏิรูปประเทศ ได้มีการประกาศราชกิจจานุเบกษาเพื่อบังคับใช้ขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2561 และได้มีการปรับปรุงโดยประกาศใช้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2564 เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ได้มีการประกาศใช้หลังจากแผนการปฏิรูปประเทศฉบับแรกประกาศใช้ โดยปรับลดกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นภารกิจปกติและมีมากเกินความจำเป็น มาพิจารณาเพื่อนำมากำหนดกิจกรรมที่เห็นว่ามีความสำคัญและส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยตรงขึ้นกับประชาชน รวมถึงมีการกำหนดผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังโดยสะท้อนให้เห็นถึงประโยชน์ที่ประชาชนทุกระดับจะได้รับ พร้อมทั้งกำหนดค่าเป้าหมายและตัวชี้วัดในปี 2564 และ 2565 ไว้อย่างชัดเจน โดยคำนึงถึงค่าเป้าหมายในห้วง 5 ปีแรกของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดไว้ให้มีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้สามารถติดตาม และประเมินผลสัมฤทธิ์ได้

การขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศไปสู่การปฏิบัติ ถือเป็นการดำเนินงานที่สำคัญในช่วงเวลาที่เหลืออยู่ก่อนแผนการปฏิรูปประเทศสิ้นสุดลงในปี 2565 ตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ โดยทุกหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ในการดำเนินการให้เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศแต่ละด้าน โดย**ใช้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) เป็นกรอบในการดำเนินงานคู่ขนานไปกับแผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับเดิม และมุ่งเน้นการดำเนินงานและให้ความสำคัญไปที่กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ หรือที่เรียกกันว่า “กิจกรรม Big Rock”** ซึ่งได้ถูกกำหนดไว้ไม่เกินกว่า 5 กิจกรรมในแต่ละด้าน รวมแผนการปฏิรูปประเทศทั้ง 13 ด้าน มีกิจกรรม Big Rock ทั้งสิ้น 62 กิจกรรม ที่มุ่งเน้นดำเนินการให้แล้วเสร็จในช่วงเวลาที่เหลือของแผนการปฏิรูปประเทศ โดยดำเนินการผ่านเครื่องมือที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการถ่ายระดับการดำเนินงานตามขั้นตอนและวิธีการของกิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ไปสู่การปฏิบัติให้เห็นเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น **ซึ่งได้กำหนดให้มีการจัดทำแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ขึ้นเพื่อใช้เป็นแผนปฏิบัติงานที่ใช้ในการถ่ายทอดการดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ได้อย่างแท้จริง** ซึ่งคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2464 มีมติรับทราบในหลักการของแผนขับเคลื่อนฯ โดยทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม Big Rock จำเป็นต้องเข้าใจ

ในเป้าหมาย ผลลัพธ์ และการดำเนินการ เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ให้บรรลุผล และทำงานประสานการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานรับผิดชอบหลัก และหน่วยงานร่วมดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยในแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ได้มีการกำหนดเป้าหมายย่อย กิจกรรม/โครงการ ระยะเวลาดำเนินการ และผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินการขับเคลื่อนแต่ละกิจกรรม Big Rock รวมถึงเป้าหมายความสำเร็จที่คาดว่าจะได้รับในแต่ละช่วงเวลา เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำกับ ติดตาม และรายงานความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศต่อรัฐสภาทุกสามเดือน ตามมาตรา 270 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศ มีข้อมูลประกอบการพิจารณาที่มีความชัดเจนและแสดงให้เห็นความสำเร็จในการดำเนินงานในแต่ละช่วงเวลา โดยแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าในการดำเนินงานสะสม และประเด็นปัญหาการดำเนินการที่แท้จริงเพื่อนำไปแก้ไขได้อย่างทันการณ์และตรงจุด เพื่อให้สามารถกำกับ ติดตามการดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศให้เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

การติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการปฏิรูป มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำรายงานความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อรายงานต่อรัฐสภาทราบทุกสามเดือนตามมาตรา 270 ของรัฐธรรมนูญฯ และจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีตามแผนการปฏิรูปประเทศ เพื่อประโยชน์ในการติดตามผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ โดยรายงานความก้าวหน้าของการปฏิรูปประเทศ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ โดยจะต้องเสนอต่อที่ประชุมร่วมประธานกรรมการปฏิรูปประเทศเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ รายงานต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ คณะรัฐมนตรี หัวหน้าหน่วยงานของรัฐในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ องค์กรอิสระ องค์กรอัยการ และรัฐสภาทราบ ตลอดจนเผยแพร่ต่อประชาชนที่สนใจและภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมได้ใช้เป็นข้อมูลในการเข้ามามีส่วนร่วมขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามรัฐธรรมนูญและแผนการปฏิรูปประเทศต่อไป

สรุปผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ประจำปี 2564

รายงานสรุปผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ประจำปี 2564 ฉบับนี้ ได้แสดงให้เห็นถึงผลการดำเนินการปฏิรูปประเทศตามเป้าหมายที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รวมทั้งได้แสดงผลการประเมินความสำเร็จโดยเทียบกับเป้าหมายอันพึงประสงค์ของปี 2564 และปี 2565 ที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) แต่ละด้าน เพื่อให้เห็นถึงสถานะการบรรลุเป้าหมาย ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ประเด็นท้าทาย รวมถึงข้อเสนอแนะ เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานในระยะต่อไป ให้การปฏิรูปประเทศสามารถบรรลุผลได้ภายในห้วงเวลาที่กำหนด โดยได้สรุปประมวลผลข้อมูลการดำเนินงานและสถานะความสำเร็จของกิจกรรม Big Rock เทียบกับห้วงเวลาดำเนินการที่กำหนดไว้ในแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock จากข้อมูลที่หน่วยงานมีการรายงานผลการดำเนินงาน/โครงการที่เกี่ยวข้องและเป็นไปตามข้อกำหนดของแผนขับเคลื่อนฯ ผ่านระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (Electronic Monitoring and Evaluation System of National Strategy and Country Reform : eMENSCR) ประกอบกับในห้วงปี 2564 ที่ผ่านมาเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านระหว่างแผนการปฏิรูปประเทศฉบับเดิมและฉบับปรับปรุง จึงได้มีการอธิบายความต่อเนื่องระหว่างเรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศฉบับเดิมกับกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) เพื่อให้เห็นความต่อเนื่องและการส่งต่อการดำเนินงานของแผนปฏิรูปประเทศทั้งสองฉบับ ซึ่งมีเป้าหมายสุดท้ายที่มุ่งหวังเดียวกัน คือสามารถดำเนินการปฏิรูปประเทศให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและบรรลุผลสัมฤทธิ์ได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ ที่กำหนดไว้

สำหรับสถานการณ์ดำเนินงานเพื่อการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศ แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ทั้ง 13 ด้าน ได้กำหนดเป้าหมายอันพึงประสงค์ไว้รวมทั้งสิ้น 31 เป้าหมาย โดยได้กำหนดค่าเป้าหมายที่คาดหวังไว้ทั้งในปี 2564 และ 2565 ดังนั้น จึง**ได้ดำเนินการประเมินสถานะการบรรลุเป้าหมาย โดยเทียบกับค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564 และปี 2565 สรุปได้ดังนี้**

สถานะการบรรลุเป้าหมาย เมื่อเทียบค่าเป้าหมายในปี 2564

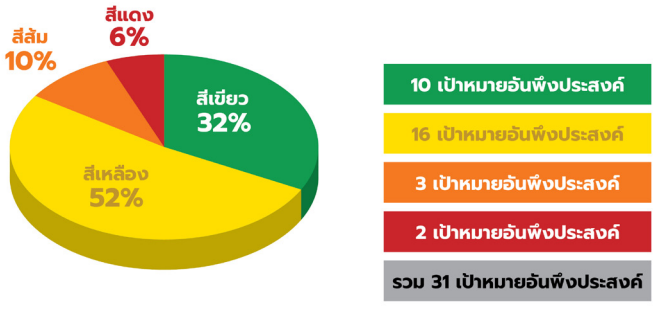

หากเทียบสถานะการบรรลุเป้าหมาย กับค่าเป้าหมายค่าคาดหวังในปี 2564 พบว่าสถานะการบรรลุเป้าหมายในส่วนใหญ่ใกล้เคียงหรือบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้จำนวนทั้งสิ้น 26 จาก 31 เป้าหมาย หรือคิดเป็นร้อยละ 84 ของเป้าหมายทั้งหมด โดยอยู่ใน**ระดับบรรลุเป้าหมายแล้ว (สีเขียว)** จำนวน 10 เป้าหมาย (ร้อยละ 32) อยู่ใน**ระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง)** จำนวน 16 เป้าหมาย (ร้อยละ 52) และนอกจากนี้ยังมี**ระดับยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย (สีส้ม)** จำนวน 3 เป้าหมาย (ร้อยละ 10)และมี**ระดับยังคงมีความเสี่ยงในขั้นวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง)** จำนวน 2 เป้าหมาย (ร้อยละ 6)

สถานะการบรรลุเป้าหมาย เมื่อเทียบค่าเป้าหมายในปี 2565

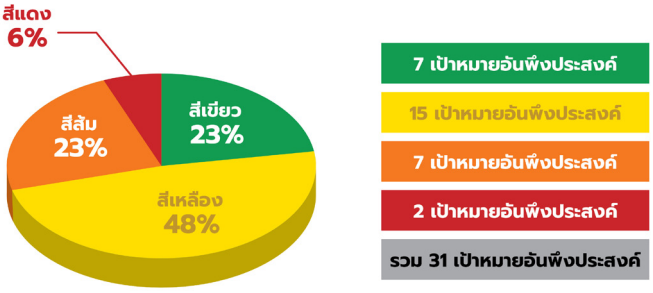

หากเทียบสถานะการบรรลุเป้าหมาย กับค่าเป้าหมายค่าคาดหวังในปี 2565 พบว่ามีเป้าหมายที่**บรรลุค่าเป้าหมายแล้ว (สีเขียว)** จำนวน 7 เป้าหมาย (ร้อยละ 23) และอยู่ใน**ระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง)** จำนวน 15 เป้าหมาย (ร้อยละ 48) ทั้งนี้ ยังมีเป้าหมายที่ค่าสถานการณ์**ยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย (สีส้ม)** จำนวน 7 เป้าหมาย (ร้อยละ 23) และ**อยู่ในขั้นวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง)** จำนวน 2 เป้าหมาย (ร้อยละ 6) **ซึ่งจากสถานะการดำเนินงานปัจจุบัน เทียบกับ การบรรลุค่าเป้าหมายประจำปี 2565** พบว่ามีเป้าหมายที่มีความเสี่ยงหรืออยู่ในขั้นวิกฤตในการบรรลุเป้าหมายในปี 2565 (**สีแดง สีส้ม**) **รวม 9 เป้าหมาย ได้แก่**

ประเด็นปฏิรูปที่อยู่ในขั้นวิกฤตในการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ในปี 2565

ด้านกฎหมาย	CR03G02	ความสะดวกในการเข้าถึง รับรู้ และปฏิบัติตามกฎหมายของประชาชน
ด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	CR13G02	เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรม

ประเด็นปฏิรูปที่มีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ในปี 2565

ด้านการเมือง	CR01G01	ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมทางการเมืองและกระบวนการนโยบายสาธารณะ การเมืองมีเสถียรภาพและความมั่นคงตลอดจนเกิดความปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ และพรรคการเมืองและนักการเมืองยึดมั่นในประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นหลัก
ด้านกระบวนการยุติธรรม	CR04G01	การอำนวยความยุติธรรมในแต่ละขั้นตอนเป็นไปอย่างโปร่งใส แล้วเสร็จตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด และเข้าถึงง่ายโดยเสมอภาค
	CR04G02	การบังคับการตามกฎหมายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และพัฒนาระบบการบริหารงานยุติธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เลือกปฏิบัติและเป็นธรรม
ด้านเศรษฐกิจ	CR05G01	ยกระดับศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ
	CR05G02	กระจายความเจริญและความเข้มแข็งของภาคสังคม
ด้านสังคม	CR09G01	มีระบบการอาสาทั้งภาคสมัครใจ และภาคบังคับแก่ประชาชนทุกกลุ่มเพื่อเพิ่มความสามารถในการพึ่งพาตนเองหลังเกษียณ
ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ	CR11G02	หน่วยงานภาครัฐมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต

จากประเด็นปฏิรูปข้างต้นที่ยังคงมีความเสี่ยง และอาจไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ในปี 2565 ได้ตามที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) **จำเป็นต้องให้ความสำคัญเร่งรัดและแก้ปัญหาเพื่อให้สามารถดำเนินการได้บรรลุผลภายในปี 2565** โดยเฉพาะใน**ประเด็นปฏิรูปที่มีสถานะการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์อยู่ในขั้นวิกฤตที่จะบรรลุเป้าหมายได้ภายในปี 2565** อันได้แก่ ด้านกฎหมาย ในเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 2 ความสะดวกในการเข้าถึง รับรู้ และปฏิบัติตามกฎหมายของประชาชน ที่ต้องเร่งสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายแก่หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ออกกฎหมาย เพื่อให้ประชาชนสามารถ

เข้าถึงตัวบทกฎหมายได้โดยสะดวก เพื่อให้พระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก สามารถบังคับใช้ได้ภายในปี 2565 ตามกรอบระยะเวลาของแผนการปฏิรูปประเทศ และ**ด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์** ในเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 2 เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรม ที่ต้องเร่งรัดดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนการนำทุนทางวัฒนธรรมมาต่อยอดและสร้างสรรค์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรม ประกอบกับส่งเสริมการนำวิถีชีวิตศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างผลิตภัณฑ์และบริการด้านวัฒนธรรมพื้นถิ่นให้เป็นวัฒนธรรมสร้างสรรค์ที่มีศักยภาพ เพื่อกระตุ้นมูลค่าทางเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรมให้มีการขยายตัวสูงขึ้นอย่างก้าวกระโดด จากการหดตัวอย่างมากในปีก่อนหน้าอันเนื่องมาจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19

สำหรับประเด็นปฏิรูปที่ยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ได้ในปี 2565 ในประเด็นด้านการเมือง เป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 1 ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมทางการเมืองและกระบวนการนโยบายสาธารณะ การเมืองมีเสถียรภาพและความมั่นคงตลอดจนเกิดความปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ และพรรคการเมืองและนักการเมืองยึดมั่นในประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นหลัก ที่ต้องเร่งให้หน่วยงานภาครัฐและทุกภาคส่วนส่งเสริมการคุ้มครองเสรีภาพการแสดงออกและแสดงความคิดเห็นของประชาชนให้ดำเนินตามกรอบของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายโดยสันติวิธี ปลูกฝังให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความรู้ทางการเมืองที่ถูกต้อง และสร้างระบบหรือกลไกที่ผลักดันให้พรรคการเมืองและนักการเมืองมีความรับผิดชอบต่อนโยบายที่ใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง **ด้านกระบวนการยุติธรรม** ในเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 1 การอำนวยความยุติธรรมในแต่ละขั้นตอนเป็นไปอย่างโปร่งใส แล้วเสร็จตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด และเข้าถึงง่ายโดยเสมอภาค และเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 2 การบังคับการตามกฎหมายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และพัฒนาระบบการบริหารงานยุติธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพไม่เลือกปฏิบัติและเป็นธรรม ที่ต้องเร่งรัดให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ตลอดการพิจารณาคดีได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายที่สูงเกินสมควร รวมทั้งการสร้างระบบการตรวจสอบ ติดตามและแจ้งความความคืบหน้าโดยมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น **ด้านเศรษฐกิจ** ในเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 1 ยกระดับศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ และเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 2 กระจายความเจริญและความเข้มแข็งของภาคสังคม ที่ต้องเร่งฟื้นฟูภาคเศรษฐกิจ เร่งปรับปรุงกิจกรรมโครงการให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน และสนับสนุนการฟื้นฟูเศรษฐกิจการค้าการลงทุนของประเทศ ตลอดจนบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งภายในและนอกประเทศ เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินการและอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงบริการต่าง ๆ ของภาครัฐด้วยระบบดิจิทัล **ด้านสังคม** ในเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 1 มีระบบการออมทั้งภาคสมัครใจ และภาคบังคับแก่ประชาชนทุกกลุ่มเพื่อเพิ่มความสามารถในการพึ่งพาตนเองหลังเกษียณ ที่ต้องเร่งสร้างการตระหนักถึงความสำคัญในการออมเงินเพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ในวัยหลังเกษียณ และด้วยสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ส่งผลให้สภาวะทางการเงินและการงานมีความสั่นคลอน โดยจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือทางด้านสวัสดิการที่เพียงพอให้สามารถรับมือกับสถานการณ์และกลับมาดำเนินชีวิตและสร้างรายได้ให้เพียงพอในการออมเงินเพื่ออนาคต และ **ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบ** ในเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 2 หน่วยงานภาครัฐมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต ที่ต้องเร่งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนร่วมในการป้องกันและเฝ้าระวังการทุจริต โดยเร่งผลักดันการแก้ไข พรบ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 ควบคู่ไปกับการเตรียมช่องทางให้สามารถแจ้งเบาะแส ได้อย่างสะดวกและปลอดภัยโดยผู้ให้เบาะแสจะต้องได้รับการปกป้องคุ้มครองอย่างเหมาะสม

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าประเด็นปฏิรูปส่วนหนึ่งที่ยังคงมีความเสี่ยง และอาจไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ในปี 2565 ได้ตามที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) โดยจำเป็นต้องให้ความสำคัญและหยิบยกประเด็นดังกล่าว มาเร่งรัด และกำกับ ติดตามการดำเนินงานอย่างใกล้ชิดเพื่อกำหนดมาตรการเป็นการเฉพาะให้เกิดการนำไปขับเคลื่อนได้อย่างแท้จริง รวมถึงสรุปประเด็นปัญหาที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปได้ตามที่กำหนด เพื่อนำไปทบทวน และกำหนดแนวทาง วิธีดำเนินงานที่เหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการดำเนินการให้สำเร็จตามเป้าประสงค์ที่มุ่งหวังไว้ในช่วงเวลาที่กำหนดได้ต่อไป

ทั้งนี้ **ได้สรุปสถานะความคืบหน้าในการดำเนินงานตามกิจกรรม Big Rock** ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ทั้ง 13 ด้าน โดยประเมินความสำเร็จในภาพรวมของกิจกรรม Big Rock จากการบรรลุเป้าหมายย่อยที่กำหนดตามช่วงเวลาที่ระบุไว้ในแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock เพื่อให้เห็นว่ากิจกรรม Big Rock มีสถานะการดำเนินการเป็นไปตามแผน หรือล่าช้ากว่าแผนที่กำหนด

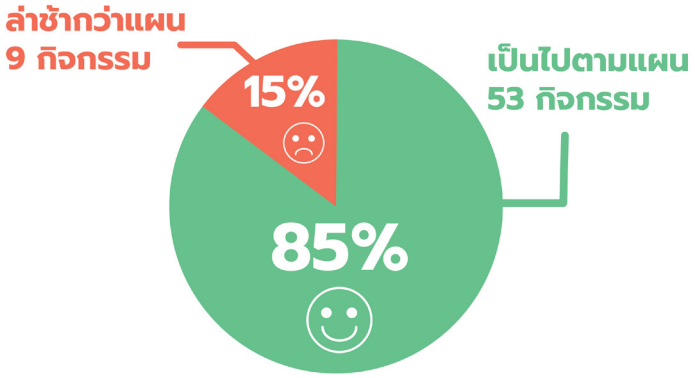

โดยกิจกรรม Big Rock ทั้ง 62 กิจกรรม มีสถานะความคืบหน้าในการดำเนินงานสิ้นสุด ณ กันยายน 2564 สรุปได้ดังนี้ จากกิจกรรม Big Rock จำนวนทั้งสิ้น 62 กิจกรรม มีกิจกรรมที่ดำเนินการได้เป็นไปแผน 53 กิจกรรม หรือคิดเป็นร้อยละ 85 และกิจกรรมที่ดำเนินการได้ล่าช้ากว่าแผน จำนวน 9 กิจกรรม หรือคิดเป็นร้อยละ 15 ประกอบด้วย **ด้านการเมือง จำนวน 2 กิจกรรม** ได้แก่ BR0103 การสร้างความสามัคคีปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ BR0104 การส่งเสริมการพัฒนาพรรคการเมือง **ด้านกฎหมาย จำนวน 2 กิจกรรม** ได้แก่ BR0302 จัดให้มีกลไกทางกฎหมายเพื่อให้มีการพิจารณาปรับเปลี่ยนโทษทางอาญาที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรงให้เป็นโทษปรับเป็นพินัย เพื่อลดผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน BR0305 จัดทำประมวลกฎหมายเพื่อรวบรวมกฎหมายเรื่องเดียวกันไว้ด้วยกันเพื่อความสะดวกในการใช้งาน **ด้านกระบวนการยุติธรรม จำนวน 1 กิจกรรม** ได้แก่ BR0403 การจัดหาทนายความอาสาประจำสถานีตำรวจให้ครบทุกสถานีทั่วประเทศ **ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 2 กิจกรรม** ได้แก่ BR0601 เพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ตามเป้าหมาย BR0603 การบริหารจัดการน้ำเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่นอกเขตชลประทาน และ **ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ จำนวน 2 กิจกรรม** ได้แก่ BR1102 การพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและระบบคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ BR1105 การพัฒนามาตรการสกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ ซึ่งจะต้องมีการดำเนินการประสานหน่วยงานรับผิดชอบหลัก และหน่วยงานร่วมดำเนินการเพื่อเร่งรัดขับเคลื่อนให้เกิดการดำเนินงาน และกำกับติดตามอย่างใกล้ชิด เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามเป้าหมาย และระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายตามแผนการปฏิรูปประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

ประเด็นท้าทายและการดำเนินงานในระยะต่อไป

ประเด็นท้าทายของการดำเนินงานที่ผ่านมา หน่วยงานภาครัฐได้ดำเนินโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ทั้ง 13 ด้าน พร้อมกับได้รายงานผลการดำเนินงานผ่านระบบ eMENSCR โดยได้ระบุผลการดำเนินการ ปัญหา อุปสรรค และความท้าทายในการดำเนินโครงการและกิจกรรมตามแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) โดยประเด็นปัญหาที่พบส่วนใหญ่ที่ส่งต่อผลให้การขับเคลื่อนการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ ได้แก่ **(1) สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19** ส่งผลให้การดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศเกิดความล่าช้า เนื่องจากสถานการณ์ดังกล่าวทำให้หน่วยงานภาครัฐต้องปรับตัวในการทำงานให้สอดคล้องและเป็นไปตามมาตรการการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ หน่วยงานจึงไม่สามารถจัดกิจกรรม/การดำเนินงานได้ทั้งหมดตามแผนที่วางไว้ **(2) การเร่งรัดดำเนินโครงการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์** โครงการที่สามารถส่งผลต่อการบรรลุค่าเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) บางโครงการยังมีการดำเนินการที่ล่าช้ากว่าห้วงระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock จึงส่งผลให้การดำเนินการไม่บรรลุค่าเป้าหมายอันพึงประสงค์ตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด **(3) การผลักดันกฎหมายที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ กฎหมายและกระบวนงานที่มีความล้าสมัยทำให้เกิดอุปสรรคในการพัฒนาประเทศ** ทั้งนี้ การปรับปรุงกฎหมาย การจัดระเบียบกฎหมายให้อยู่ในแหล่งเดียวกัน และการเผยแพร่ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการเป็นอย่างมาก ส่งผลให้การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐยังคงเป็นไปอย่างล้าช้า และ **(4) การบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง** หน่วยงานภาครัฐยังขาดการบูรณาการร่วมกันทั้งในส่วนของการร่วมวางแผน การแก้ไขปัญหา ตลอดจนการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากหน่วยงานยังคงยึดติดกับภารกิจหน้าที่ของตนเอง จึงอาจยังไม่ได้มีการบูรณาการกันอย่างครอบคลุมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกันในประเด็นต่าง ๆ

การดำเนินการในระยะต่อไปก่อนแผนการปฏิรูปประเทศจะสิ้นสุดลง หน่วยงานรับผิดชอบหลัก หน่วยงานร่วมดำเนินการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องให้ความสำคัญในการดำเนินงาน/โครงการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศ โดยให้มี**การประสานและบูรณาการร่วมกันอย่างใกล้ชิด** เพื่อเร่งรัดขับเคลื่อนการดำเนินการให้เกิดผลตามเป้าหมายอันพึงประสงค์อย่างแท้จริง โดย**ใช้ประโยชน์แผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ในการกำกับ ติดตามการดำเนินงาน**ตามแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ให้การดำเนินเป็นไปอย่างต่อเนื่อง สามารถแก้ไขปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดได้อย่างไม่ล่าช้า รวมทั้งให้ความสำคัญในประเด็นปฏิรูปที่มีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ และกิจกรรม Big Rock ที่มีความล่าช้า มา**วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาเพื่อเร่งรัด กำกับ และติดตามการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด** ผ่านกลไกเครือข่ายของสำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง (สำนักงาน ป.ย.ป.) และสำนักงานฯ ในฐานะสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ เพื่อกำหนดแนวทาง วิธีดำเนินงานที่เหมาะสมและเป็นไปได้ ให้มีมาตรการเป็นการเฉพาะเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศไปสู่การดำเนินการให้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าประสงค์ที่มุ่งหวังไว้ภายในกรอบระยะเวลาของแผนการปฏิรูปประเทศได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ

วิธีการอ่านรายงาน

ส่วนที่ 1 **บทนำ**

แสดงสาระสำคัญของการปฏิรูปประเทศ และที่มาของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) รวมถึงเครื่องมือในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศสู่การปฏิบัติผ่านแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock

ส่วนที่ 2 **ผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ**

- ส่วนที่ 2.1 การสรุปผลการดำเนินการในภาพรวมของแผนการปฏิรูปประเทศ
- ส่วนที่ 2.2 การสรุปผลการดำเนินการในระดับเป้าหมายอันพึงประสงค์

ส่วนที่ 3 **ประเด็นท้าทายและการดำเนินการในระยะต่อไป**

ตัวอย่างแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ด้านสังคม

ส่วนที่ 2.1 การสรุปผลการดำเนินการในภาพรวมของแผนการปฏิรูปประเทศ

- ส่วนย่อยที่ 1 *สาระสำคัญของการปฏิรูปประเทศ ด้าน...*
- ส่วนย่อยที่ 2 *สรุปการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) เทียบกับค่าเป้าหมายปี 2564 และค่าเป้าหมายปี 2565*
- ส่วนย่อยที่ 3 *สาระสำคัญของกิจกรรม Big Rock และสรุปสถานะการดำเนินงานปี 2564*
- ส่วนย่อยที่ 4 *สถานะการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ*
- ส่วนย่อยที่ 5 *ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะ*

ส่วนย่อยที่ 1 สาระสำคัญของการปฏิรูปประเทศ ด้าน...

- เป้าหมายอันพึงประสงค์ของแผนการปฏิรูปประเทศ
- ความเกี่ยวข้องของเรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับเดิม) กับกิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) และสถานะการบรรลุเป้าหมาย ปี 2563

ส่วนย่อยที่ 1 (ต่อ) สาระสำคัญของการปฏิรูปประเทศ ด้าน...

- แผนผังแสดงความสัมพันธ์ของเรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับเดิม) กับกิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

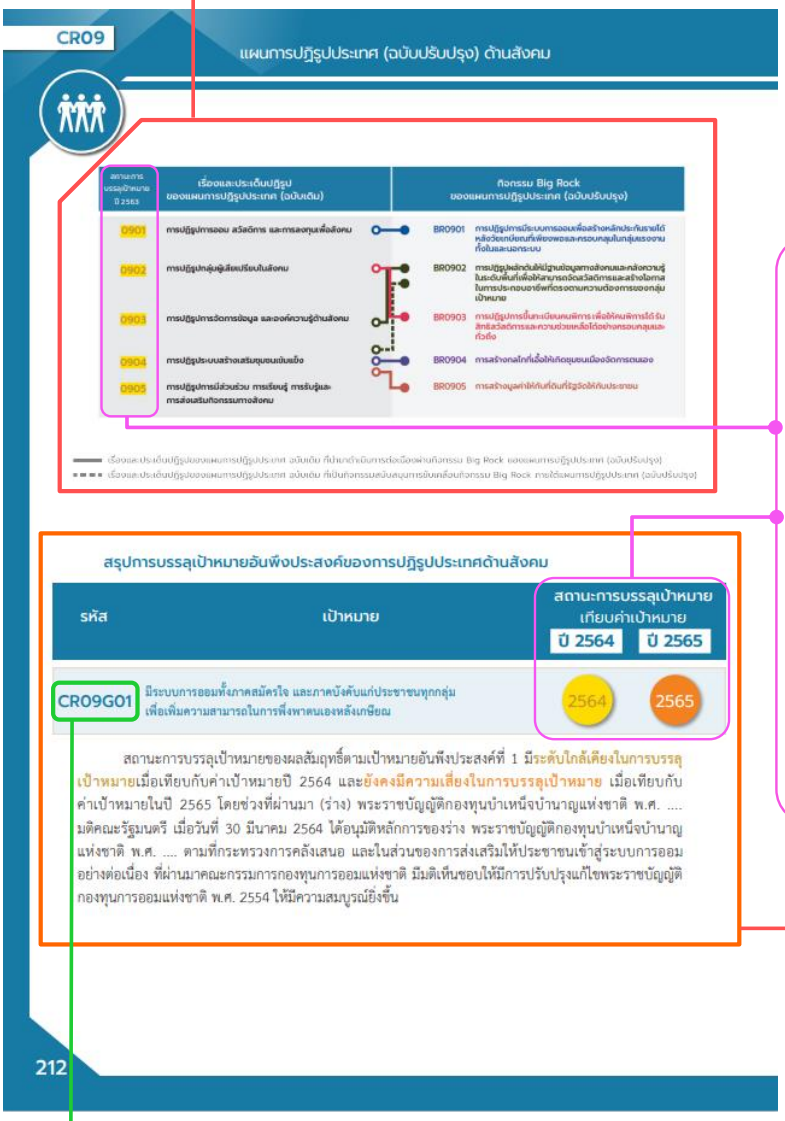

ส่วนย่อยที่ 2

สรุปการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) เทียบกับค่าเป้าหมาย ปี 2564 และค่าเป้าหมายปี 2565

สีแสดงสถานะการบรรลุเป้าหมาย

- **สีแดง** ระดับวิกฤติในการบรรลุเป้าหมาย : ต่ำกว่า 50% ของค่าเป้าหมาย
- **สีส้ม** ระดับยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย : อยู่ในช่วง 51-75% ของค่าเป้าหมาย
- **สีเหลือง** ระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย : อยู่ในช่วง 76-99% ของค่าเป้าหมาย
- **สีเขียว** บรรลุเป้าหมาย : สามารถบรรลุค่าเป้าหมาย 100%

รหัสแผนการปฏิรูปประเทศและรหัสเป้าหมายอันพึงประสงค์

รหัสแผนการปฏิรูปประเทศ

CRXX GXX

รหัสเป้าหมายอันพึงประสงค์

ส่วนย่อยที่ 3
สาระสำคัญของกิจกรรม Big Rock และสรุปสถานะการดำเนินงาน ประจำปี 2564

รหัสแผนการปฏิรูปประเทศ

CR09
แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ด้านสังคม

สาระสำคัญของกิจกรรม Big Rock และสรุปสถานะการดำเนินงาน ประจำปี 2564

BR0901	กิจกรรมปฏิรูปที่ 1 การมีระบบการออมเพื่อสร้างหลักประกันรายได้หลังวัยเกษียณที่เพียงพอและครอบคลุมในกลุ่มแรงงานทั้งในและนอกระบบ	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
กค.	มุ่งเน้นการพัฒนาระบบการออมทั้งภาคสมัครใจและภาคบังคับแก่แรงงานทั้งในและนอกระบบ โดยการออกกฎหมายและปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มความสามารถในการพึ่งพาตนเองหลังเกษียณและเพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยปรับปรุงจากประเด็นปฏิรูปเรื่องการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคมที่มุ่งเน้นการลดความเหลื่อมล้ำของระบบหลักประกันทางสังคมที่มีอยู่ในปัจจุบัน	☺ ได้มีการดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดในแผนขับเคลื่อนฯ โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2564 อนุมัติหลักการ (ร่าง) พ.ร.บ. กองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ พ.ศ. .... ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง โดยให้พิจารณาในประเด็นอายุของลูกจ้างในการเป็นสมาชิกกองทุนฯ ได้ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายเกี่ยวกับการเกษียณอายุ และในส่วนของแนวทางการปรับกฎระเบียบกองทุนการออมแห่งชาติและกองทุนประกันสังคมปัจจุบันอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะอนุกรรมการพิจารณาแนวทางการปรับปรุงกฎหมายของกองทุนการออมแห่งชาติ

BR0902	กิจกรรมปฏิรูปที่ 2 ผลักดันให้มีฐานข้อมูลทางสังคมและคลังความรู้ในระดับพื้นที่ เพื่อให้สามารถจัดสวัสดิการและสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพที่ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
มท.	มุ่งเน้นการผลักดันให้ชุมชนมีฐานข้อมูลกลางระดับพื้นที่ที่เปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อให้ทุกภาคส่วน สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ข้อมูลในการกำหนดนโยบายและแก้ไขปัญหาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ และเพื่อให้บุคคลและชุมชนสามารถเข้าถึงคลังข้อมูลสำหรับการประกอบอาชีพ ที่รวดเร็ว น่าเชื่อถือ และมีอาชีพเพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ตลอดจนได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นการต่อยอดจากประเด็นการปฏิรูปเรื่องการจัดข้อมูลและองค์ความรู้ทางสังคมที่เดิมให้ความสำคัญกับบทบาทของหน่วยงานท้องถิ่นในการจัดเก็บข้อมูลด้านสังคม	☺ ได้มีการดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดในแผนขับเคลื่อนฯ โดยที่ผ่านมากรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้มีการจัดตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม กิจกรรมปฏิรูปที่ 2 เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2564 โดยมีอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเป็นประธานคณะทำงาน เพื่อจัดประชุมหารือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเชื่อมโยงฐานข้อมูลที่อยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงาน และมีการดำเนินโครงการเพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศด้านสังคม อาทิ กรมการปกครองได้ดำเนินโครงการพัฒนาตำบลแบบบูรณาการ (Tambon Smart Team) เพื่อจัดเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาพื้นที่แบบบูรณาการ

214

สัญลักษณ์แสดงสถานะการดำเนินงาน

- ☺ เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลากำหนดไว้
- ☹ ล่าช้ากว่าขั้นตอนและกรอบระยะเวลากำหนดไว้

วิธีการอ่านรายงาน

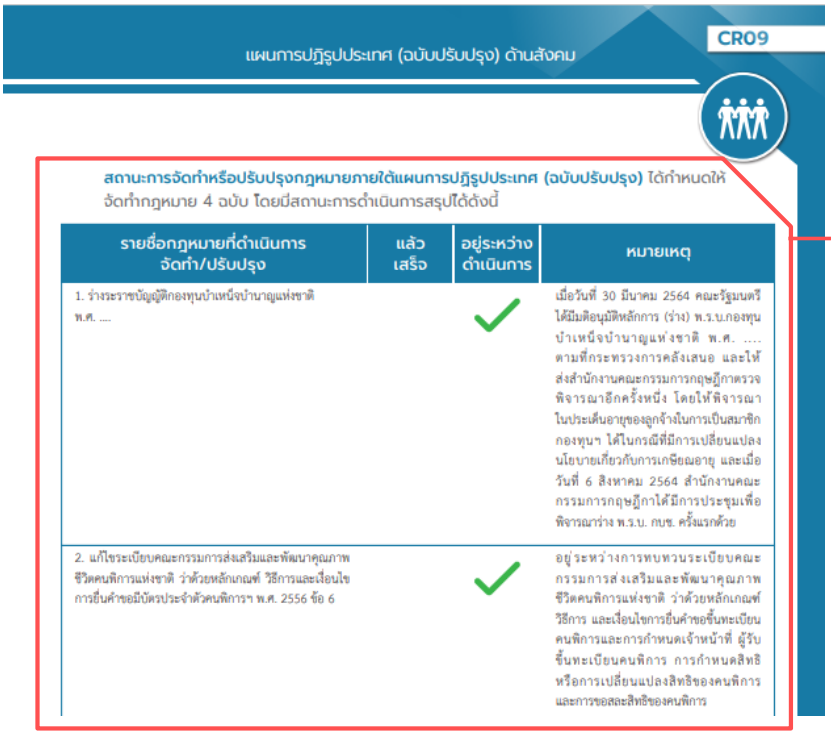
แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ด้านสังคม

CR09

สถานะการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ได้กำหนดให้จัดทำกฎหมาย 4 ฉบับ โดยมีสถานะการดำเนินการสรุปได้ดังนี้

รายชื่อกฎหมายที่ดำเนินการจัดทำ/ปรับปรุง	แล้วเสร็จ	อยู่ระหว่างดำเนินการ	หมายเหตุ
1. ร่างระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ พ.ศ.		✓	เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2564 คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติหลักการ (ร่าง) พ.ร.บ.กองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ พ.ศ. .... ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง โดยให้พิจารณาในประเด็นอายุของลูกจ้างในการเป็นสมาชิกกองทุนฯ ได้ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายเกี่ยวกับการเกษียณอายุ และเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2564 สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีการประชุมเพื่อพิจารณาร่าง พ.ร.บ. กบช. ครั้งแรกด้วย
2. แก้ไขระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวคนพิการฯ พ.ศ. 2556 ข้อ 6		✓	อยู่ระหว่างการทบทวนระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยื่นคำขอขึ้นทะเบียนคนพิการและการกำหนดเจ้าหน้าที่ ผู้รับขึ้นทะเบียนคนพิการ การกำหนดสิทธิหรือการเปลี่ยนแปลงสิทธิของคนพิการและการขอสละสิทธิของคนพิการ

ส่วนย่อยที่ 4
สถานะการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมาย ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

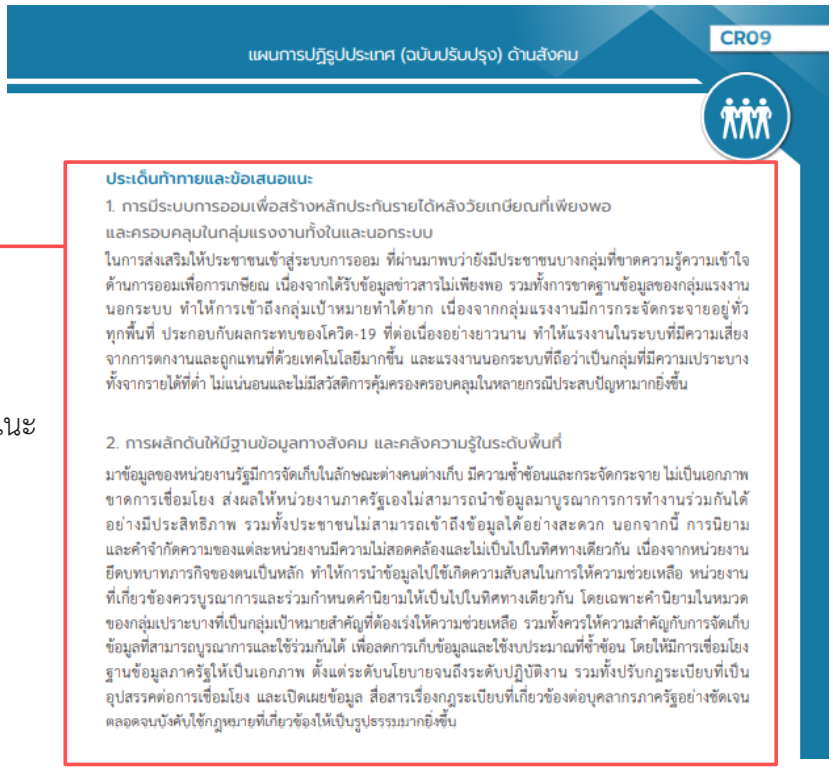
แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ด้านสังคม

CR09

ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะ

1. การมีระบบการออมเพื่อสร้างหลักประกันรายได้หลังวัยเกษียณที่เพียงพอและครอบคลุมในกลุ่มแรงงานทั้งในและนอกระบบ

ในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าสู่ระบบการออม ที่ผ่านมาพบว่ายังมีประชาชนบางกลุ่มที่ขาดความรู้ความเข้าใจด้านการออมเพื่อการเกษียณ เนื่องจากได้รับข้อมูลข่าวสารไม่เพียงพอ รวมทั้งการขาดฐานข้อมูลของกลุ่มแรงงานนอกระบบ ทำให้การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายทำได้ยาก เนื่องจากกลุ่มแรงงานมีการกระจัดกระจายอยู่ทั่วทุกพื้นที่ ประกอบกับผลกระทบของโควิด-19 ที่ต่อเนื่องอย่างยาวนาน ทำให้แรงงานในระบบที่มีความเสี่ยงจากการตกงานและถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยีมากขึ้น และแรงงานนอกระบบที่ถือว่าเป็นกลุ่มที่มีความเปราะบางทั้งจากรายได้ที่ต่ำ ไม่แน่นอนและไม่มีสวัสดิการคุ้มครองครอบคลุมในหลายกรณีประสบปัญหามากยิ่งขึ้น

2. การผลักดันให้มีฐานข้อมูลทางสังคม และคลังความรู้ในระดับพื้นที่

มาข้อมูลของหน่วยงานรัฐมีการจัดเก็บในลักษณะต่างคนต่างเก็บ มีความซ้ำซ้อนและกระจัดกระจาย ไม่เป็นเอกภาพ ขาดการเชื่อมโยง ส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐเองไม่สามารถนำข้อมูลมาบูรณาการการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งประชาชนไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวก นอกจากนี้ การนิยามและคำจำกัดความของแต่ละหน่วยงานมีความไม่สอดคล้องและไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากหน่วยงานยึดบทบาทภารกิจของตนเป็นหลัก ทำให้การนำข้อมูลไปใช้เกิดความสับสนในการให้ความช่วยเหลือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรบูรณาการและร่วมกำหนดคำนิยามให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยเฉพาะคำนิยามในหมวดของกลุ่มเปราะบางที่เป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญที่ต้องเร่งให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งควรให้ความสำคัญกับการจัดเก็บข้อมูลที่สามารถบูรณาการและใช้ร่วมกันได้ เพื่อลดการเก็บข้อมูลและใช้งบประมาณที่ซ้ำซ้อน โดยให้มีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลภาครัฐให้เป็นเอกภาพ ตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติงาน รวมทั้งปรับกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการเชื่อมโยง และเปิดเผยข้อมูล สื่อสารเรื่องกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องต่อบุคลากรภาครัฐอย่างชัดเจนตลอดจนบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

ส่วนย่อยที่ 5
ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวมของแผนการปฏิรูปประเทศ

ส่วนที่ 2.2 การสรุปผลการดำเนินการในระดับเป้าหมายอันพึงประสงค์

รหัสเป้าหมายอันพึงประสงค์ พร้อมแถบสี
สถานะการบรรลุเป้าหมายของปี 2564
เทียบกับค่าเป้าหมายปี 2564 และ 2565

รหัสแผนการปฏิรูปประเทศ — CRXX GXX — รหัสเป้าหมายอันพึงประสงค์

สีแสดงสถานะการบรรลุเป้าหมาย

- สีแดง: ระดับวิกฤติในการบรรลุเป้าหมาย : ต่ำกว่า 50% ของค่าเป้าหมาย
- สีส้ม: ระดับยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย : อยู่ในช่วง 51-75% ของค่าเป้าหมาย
- สีเหลือง: ระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย : อยู่ในช่วง 76-99% ของค่าเป้าหมาย
- สีเขียว: บรรลุเป้าหมาย : สามารถบรรลุค่าเป้าหมาย 100%

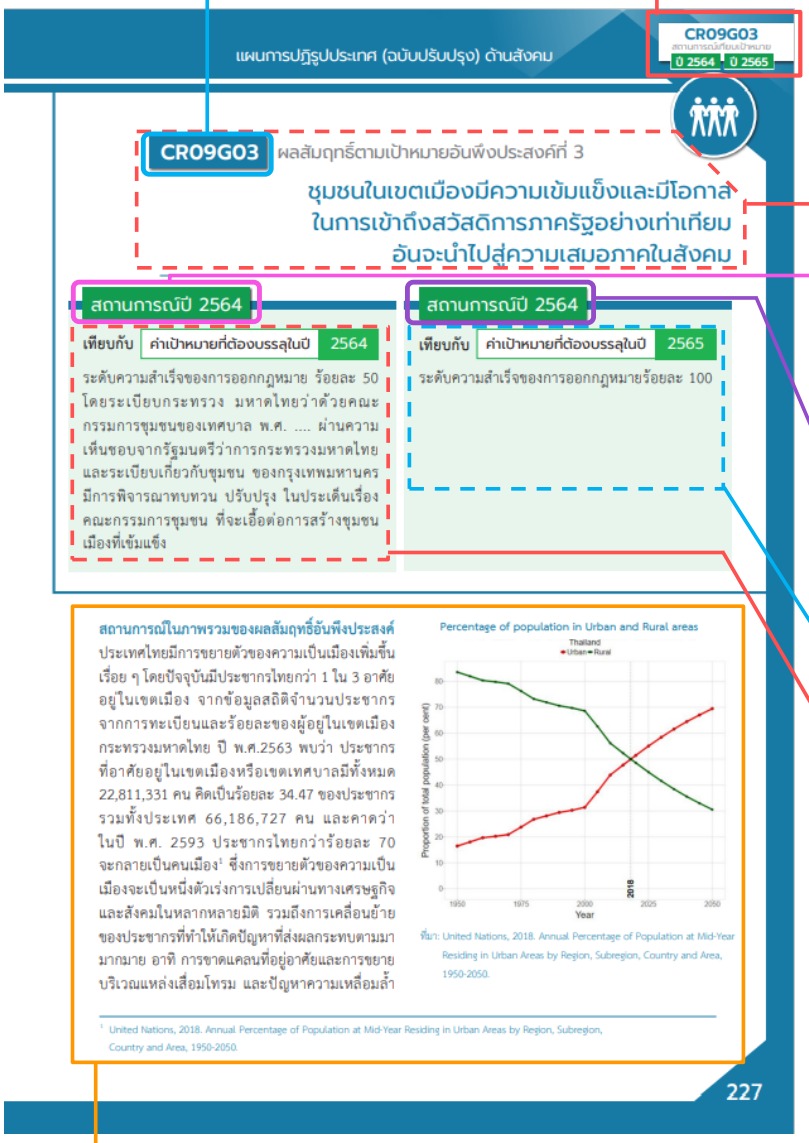

ชื่อผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์

สีแสดงสถานะการบรรลุเป้าหมายของปี 2564 เทียบกับค่าเป้าหมายที่ต้อง**บรรลุภายในปี 2564**

สีแสดงสถานะการบรรลุเป้าหมายของปี 2564 เทียบกับค่าเป้าหมายที่ต้อง**บรรลุภายในปี 2565**

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุ**ภายในปี 2565**

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุ**ภายในปี 2564**

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์ โดยอธิบายสถานการณ์ปัจจุบันที่มีความสำคัญ และมีความสอดคล้องกับเป้าหมายอันพึงประสงค์

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์ (ต่อ)

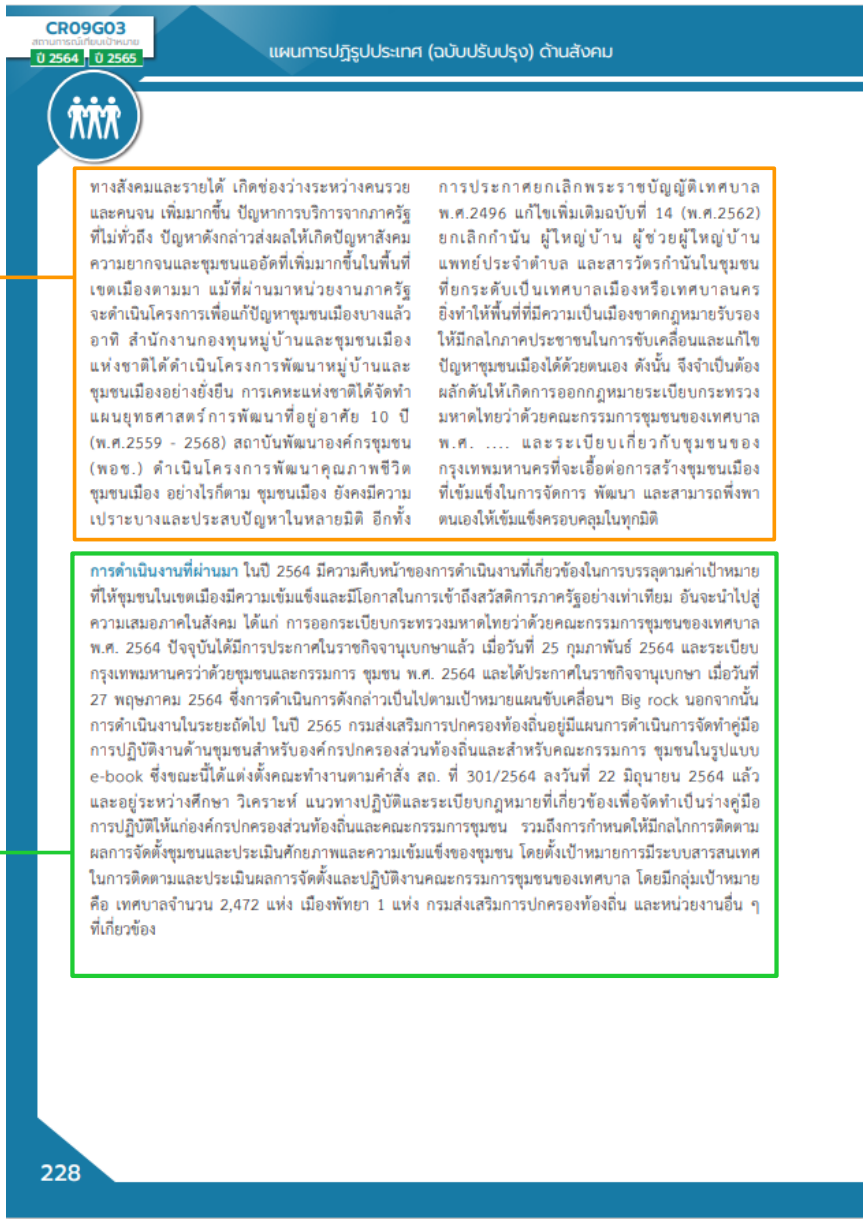

CR09G03
สถานการณ์เทียบเป้าหมาย
ปี 2564 ปี 2565

แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ด้านสังคม

ทางสังคมและรายได้ เกิดช่องว่างระหว่างคนรวยและคนจน เพิ่มมากขึ้น ปัญหาการบริการจากภาครัฐที่ไม่ทั่วถึง ปัญหาดังกล่าวส่งผลให้เกิดปัญหาสังคม ความยากจนและชุมชนแออัดที่เพิ่มมากขึ้นในพื้นที่เขตเมืองตามมา แม้ที่ผ่านมาหน่วยงานภาครัฐจะดำเนินโครงการเพื่อแก้ปัญหาชุมชนเมืองบางแล้ว อาทิ สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติได้ดำเนินโครงการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน การเคหะแห่งชาติได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่อยู่อาศัย 10 ปี (พ.ศ.2559 - 2568) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนเมือง อย่างไรก็ตาม ชุมชนเมือง ยังคงมีความเปราะบางและประสบปัญหาในหลายมิติ อีกทั้งการประกาศยกเลิกพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 14 (พ.ศ.2562) ยกเลิกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนันในชุมชนที่ยกระดับเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร ยิ่งทำให้พื้นที่ที่มีความเป็นเมืองขาดกฎหมายรับรองให้มีกลไกภาคประชาชนในการขับเคลื่อนและแก้ไขปัญหาชุมชนเมืองได้ด้วยตนเอง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องผลักดันให้เกิดการออกกฎหมายระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนของเทศบาล พ.ศ. .... และระเบียบเกี่ยวกับชุมชนของกรุงเทพมหานครที่จะเอื้อต่อการสร้างชุมชนเมืองที่เข้มแข็งในการจัดการ พัฒนา และสามารถพึ่งพาตนเองให้เข้มแข็งครอบคลุมในทุกมิติ

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในปี 2564 มีความคืบหน้าของการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องในการบรรลุตามค่าเป้าหมายที่ให้ชุมชนในเขตเมืองมีความเข้มแข็งและมีโอกาสในการเข้าถึงสวัสดิการภาครัฐอย่างเท่าเทียม อันจะนำไปสู่ความเสมอภาคในสังคม ได้แก่ การออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนของเทศบาล พ.ศ. 2564 ปัจจุบันได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2564 และระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยชุมชนและกรรมการ ชุมชน พ.ศ. 2564 และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2564 ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวเป็นไปตามเป้าหมายแผนขับเคลื่อนฯ Big rock นอกจากนั้นการดำเนินงานในระยะถัดไป ในปี 2565 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอยู่มีแผนการดำเนินการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานด้านชุมชนสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสำหรับคณะกรรมการ ชุมชนในรูปแบบ e-book ซึ่งขณะนี้ได้แต่งตั้งคณะทำงานตามคำสั่ง สถ. ที่ 301/2564 ลงวันที่ 22 มิถุนายน 2564 แล้ว และอยู่ระหว่างศึกษา วิเคราะห์ แนวทางปฏิบัติและระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำเป็นร่างคู่มือการปฏิบัติให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการชุมชน รวมถึงการกำหนดให้มีกลไกการติดตามผลการจัดตั้งชุมชนและประเมินศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชน โดยตั้งเป้าหมายการมีระบบสารสนเทศในการติดตามและประเมินผลการจัดตั้งและปฏิบัติงานคณะกรรมการชุมชนของเทศบาล โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ เทศบาลจำนวน 2,472 แห่ง เมืองพัทยา 1 แห่ง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

228

การดำเนินงานที่ผ่านมา โดยอธิบายความก้าวหน้าของการดำเนินงานในช่วงที่ผ่านมาของหน่วยงานรัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ตามแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

- **ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย** โดยอธิบายถึงปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินงานต่อการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้

- **ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย** โดยอธิบายข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงาน เพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ และข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานในระยะยาว เพื่อบรรลุผลการปฏิรูปประเทศในประเด็นที่เกี่ยวข้องที่จะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต

ส่วนที่ 1
บทนำ

การปฏิรูปประเทศ เป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขประเด็นปัญหาและอุปสรรคเร่งด่วนในช่วง 5 ปีแรกของยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้รากฐานการพัฒนามีความมั่นคง เหมาะสม สมควรกับบริบทประเทศ และพร้อมขับเคลื่อนประเทศให้บรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ตามยุทธศาสตร์ชาติ โดยเป็นการมุ่งเน้นการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้าง การปรับเปลี่ยนและลดอุปสรรค “วิธีและกระบวนการ” หรือ “กลไก” หรือ “กฎระเบียบ” ที่สำคัญ เพื่อให้การดำเนินงานของทุกภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนั้นสะดวก มีประสิทธิภาพ และบรรลุผลอันพึงประสงค์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ และสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้จัดทำแผนการปฏิรูปประเทศแต่ละด้านให้สอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ โดยให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการปฏิรูปประเทศเพื่อให้การปฏิรูปประเทศบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ

แผนการปฏิรูปประเทศ ได้ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาครั้งแรก เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2561 เพื่อดำเนินการตามเป้าประสงค์ของรัฐธรรมนูญฯ และได้มีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ โดยได้ประกาศบังคับใช้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2564 ซึ่งนับจากห้วงเวลานี้ไปจนถึงสิ้นสุดการดำเนินของแผนการปฏิรูปประเทศในปี 2565 จะใช้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) เป็นกรอบในการดำเนินงานคู่ขนานไปกับแผนการปฏิรูปประเทศฉบับเดิม **โดยมุ่งเน้นในการขับเคลื่อนเฉพาะการดำเนินงานตามกิจกรรมปฏิรูปที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ หรือที่เรียกว่า “กิจกรรม Big Rock”** โดยมีแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock เป็นเครื่องมือในการถ่ายระดับการดำเนินงานตามขั้นตอนและวิธีการของกิจกรรม Big Rock ตามที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งจะมีการรายงานความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศต่อรัฐสภาให้ทราบอย่างต่อเนื่องเป็นระยะในทุกสามเดือน ตามมาตรา 270 ของรัฐธรรมนูญฯ[1] รวมทั้งจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีเพื่อให้เห็นสถานะการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ

[1] มาตรา 270 ของรัฐธรรมนูญฯ กำหนดให้วุฒิสภา มีหน้าที่และอำนาจติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ โดยให้คณะรัฐมนตรีแจ้งความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศต่อรัฐสภาเพื่อทราบทุกสามเดือน

ความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ กับแผนการปฏิรูปประเทศ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 65 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายเดียวกันในการพัฒนาประเทศให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่งคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง” ได้ตามที่กำหนดไว้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งตามนัยมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 ได้จำแนกแผนออกเป็น 3 ระดับ โดยกำหนดให้**ยุทธศาสตร์ชาติเป็นแผนระดับที่ 1** เพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดนโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน และจัดทำแผนระดับต่าง ๆ ให้มีความสอดคล้องและบูรณาการกันอย่างเป็นระบบ โดยมีแผนระดับที่ 2 อันได้แก่ **แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ** เป็นแนวทางการขับเคลื่อนประเทศในมิติต่างๆ เพื่อบรรลุตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติ **ผ่านการจัดทำแผนระดับที่ 3 ประกอบด้วย แผนปฏิบัติการด้าน... แผนปฏิบัติราชการรายปี ราย 5 ปี หรือแผนอื่น ๆ** ที่จัดทำขึ้นโดยหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแนวทางขับเคลื่อนและทำให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์ในการกำหนดแผนระดับที่ 2 แต่ละฉบับขึ้นมีเป้าประสงค์ที่แตกต่างกัน โดยหน่วยงานของรัฐจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการของแผน 3 ระดับ รวมถึงมีความชัดเจนในหลักการและเป้าประสงค์ของแผนฉบับต่างๆ เพื่อให้สามารถถ่ายทอดและนำไปสู่การจัดทำแผนระดับ 3 โดยเฉพาะแผนปฏิบัติการราชการรายปีและราย 5 ปี เพื่อให้หน่วยงานของรัฐกำหนดแนวทางการปฏิบัติราชการให้ตอบโจทย์ตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ **โดยสามารถสรุปได้ดังนี้**

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งเป็นแผนที่ถ่ายทอดเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติโดยกำหนดประเด็นการพัฒนาที่มีความบูรณาการและเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ชาติในด้านที่เกี่ยวข้องไว้อย่างครอบคลุมใน 23 ประเด็น

แผนการปฏิรูปประเทศ ที่มีจุดมุ่งเน้นให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขประเด็นปัญหาและอุปสรรคเชิงโครงสร้าง วิธีการ หรือกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อให้ประเทศมีรากฐานที่มั่นคงและเหมาะสมกับบริบทการพัฒนาประเทศในช่วง 5 ปีแรกของยุทธศาสตร์ชาติ

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่มีการระบุทิศทางการพัฒนาประเทศที่ควรให้ความสำคัญและมุ่งดำเนินการในทุก ๆ 5 ปี โดยคำนึงถึงพลวัตและเงื่อนไขการพัฒนาที่ประเทศเผชิญอยู่

นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ ที่เป็นกรอบการดำเนินการป้องกัน แจ้งเตือน แก้ไข หรือระงับยับยั้งภัยคุกคามทุกรูปแบบ เพื่อธำรงไว้ซึ่งความมั่นคงแห่งชาติ

สาระสำคัญของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

ด้วยแผนการปฏิรูปประเทศ ที่ได้ประกาศใช้ครั้งแรกเมื่อวันที่ 6 เมษายน 2561 เป็นห้วงเวลาที่เกิดขึ้นก่อนหน้าการประกาศบังคับใช้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2561 และวันที่ 18 เมษายน 2562 ส่งผลให้**ต้องมีการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ** โดยเป็นการดำเนินการตาม**มาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560** ที่กำหนดให้ในกรณีมีเหตุจำเป็นต้องแก้ไขปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศด้านใดเพราะมีการแก้ไขเพิ่มเติมยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บทหรือเพราะเหตุอื่นใดให้คณะรัฐมนตรีแจ้งให้คณะกรรมการปฏิรูปด้านนั้นดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศด้านนั้นโดยเร็ว โดยให้นำความในมาตรา 11 มาใช้บังคับโดยอนุโลม ประกอบกับมีประเด็นข้อสังเกตในการดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศ ที่อาจส่งผลต่อการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของการปฏิรูปประเทศที่กำหนดไว้ อาทิ โครงการและกิจกรรมส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นภารกิจปกติของหน่วยงาน มีโครงการและกิจกรรมจำนวนมาก กิจกรรมมีความซ้ำซ้อน มีเป้าหมายและตัวชี้วัดในระดับแผนขาดความชัดเจน โดยได้นำไปกำหนดเป็นแนวทางในการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศ โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่จะส่งผลต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2562 เห็นชอบการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง โดยมอบหมายคณะกรรมการปฏิรูปประเทศดำเนินการตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด และให้มีการรับฟังความเห็นเพื่อประกอบการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านที่รับผิดชอบให้มีความสมบูรณ์ ซึ่งสำนักงานฯ ในฐานะเลขานุการคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ได้นำเสนอตามขั้นตอนของกฎหมาย โดยที่ประชุมร่วมประธานกรรมการปฏิรูปประเทศ คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ และคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) แล้วเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2563 วันที่ 9 พฤศจิกายน 2563 และวันที่ 8 ธันวาคม 2563 ตามลำดับ และได้เสนอต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 4, 8 และ 11 กุมภาพันธ์ 2564 ให้รับทราบเป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยได้ประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2564 เพื่อบังคับใช้โดยทั่วกัน

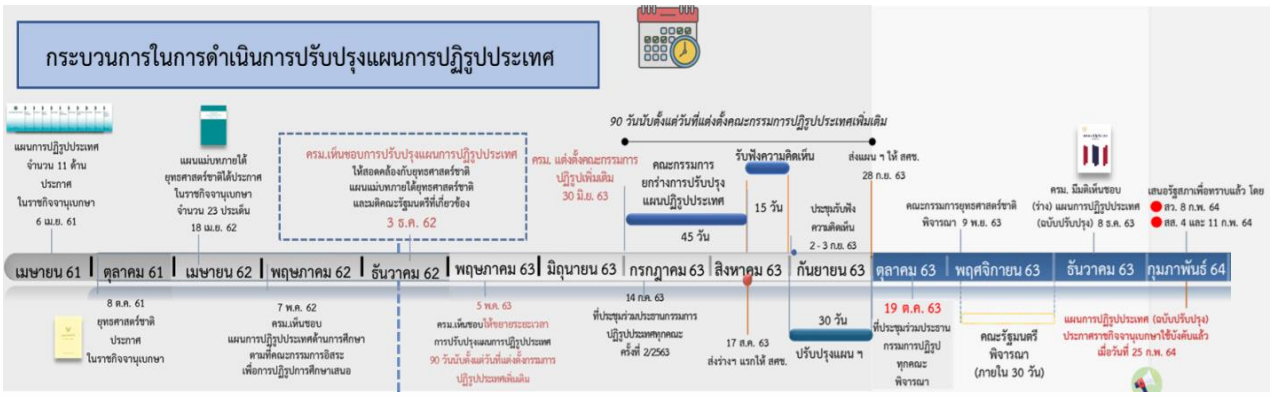

แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ประกาศบังคับใช้ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2564 ประกอบด้วยแผนการปฏิรูปประเทศ 13 ด้าน โดยได้กำหนดรายละเอียดอันประกอบด้วย ผลอันพึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัดของการปฏิรูปประเทศแต่ละด้านไว้อย่างชัดเจน และมีความสอดคล้องและส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ โดยมุ่งเน้นดำเนินการผ่านกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่ส่งผลต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ หรือกิจกรรม Big Rock ที่กำหนดไว้ไม่เกินกว่า 5 กิจกรรมต่อด้านการปฏิรูปประเทศ โดยมีการกำหนดให้มีหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักของแต่ละกิจกรรมไว้ในแผนฯ อย่างชัดเจน รวมมีกิจกรรม Big Rock ทั้งสิ้น 62 กิจกรรม และมีกฎหมายที่ควรปรับปรุงหรือจัดทำขึ้นใหม่ จำนวน 45 ฉบับ อย่างไรก็ตาม **แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) นี้ยังคงเป็นแผนระดับที่ 2 ตามนัยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2560 ซึ่งจะดำเนินการคู่ขนานไปกับเล่มแผนการปฏิรูปประเทศฉบับเดิม ที่ประกาศใช้เมื่อเดือนเมษายน 2561** โดยหน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการตามกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) ให้เกิดการนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อผลอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศบรรลุตามเป้าหมายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด **โดยการปฏิรูปประเทศ ทั้ง 13 ด้าน มีเป้าประสงค์ที่สำคัญสรุปได้ดังนี้**

1. ด้านการเมือง

มีเป้าประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองและกระบวนการนโยบายสาธารณะ การเมืองมีเสถียรภาพและความมั่นคงและเกิดความสามัคคี ปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ ตลอดจนเพื่อให้พรรคการเมืองและนักการเมืองยึดมั่นในประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นหลัก

2. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

มีเป้าประสงค์เพื่อให้ความสำคัญในการเตรียมความพร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติและรองรับผลกระทบของสถานการณ์ชีวิตวิถีใหม่ และทิศทางที่กำหนดไว้ตามยุทธศาสตร์ชาติ

3. ด้านกฎหมาย

มีเป้าประสงค์เพื่อให้เกิดผลอันพึงประสงค์ในการมีกฎหมายที่ดีและมีเพียงเท่าที่จำเป็นตามหลักการของมาตรา 258 ค. ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

4. ด้านกระบวนการยุติธรรม

มีเป้าประสงค์เพื่ออำนวยความยุติธรรมในแต่ละขั้นตอนให้เป็นไปอย่างโปร่งใสแล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สร้างความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ พัฒนาระบบการบริหารงานยุติธรรมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เลือกปฏิบัติและเป็นธรรม

5. ด้านเศรษฐกิจ

มีเป้าประสงค์เพื่อยกระดับศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ กระจายความเจริญและความเข้มแข็งของภาคสังคม และปรับบทบาท โครงสร้าง และกลไกสถาบันบริหารจัดการเศรษฐกิจของประเทศตามหลักแนวคิดการบริหารงานคุณภาพที่มีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนประเด็นปฏิรูปเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ และลดความเหลื่อมล้ำให้เกิดผลสัมฤทธิ์

6. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มีเป้าประสงค์เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับการดูแล รักษา และฟื้นฟูอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และมีความสมบูรณ์ยั่งยืน เป็นฐานการพัฒนาประเทศทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งเกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ลดความขัดแย้งของการพัฒนาที่ใช้ฐานทรัพยากรธรรมชาติ บรรเทาผลกระทบสิ่งแวดล้อมและลดภัยพิบัติทางธรรมชาติ และมีระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนตามแนวทางประชารัฐ

7. ด้านสาธารณสุข

มีเป้าประสงค์เพื่อให้ผู้ป่วย ผู้เสี่ยงโรคและผู้สูงอายุได้รับบริการที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และทันสมัย มีความรอบรู้ด้านสุขภาพเพิ่มขึ้น สามารถป้องกันและลดโรคที่สามารถป้องกันได้ พร้อมทั้งผู้สูงอายุสามารถดูแลสุขภาพตนเองและได้รับการบริบาลและรักษาพยาบาลที่มีคุณภาพที่บ้านและในชุมชน

8. ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ

มีเป้าประสงค์เพื่อมุ่งเน้นการสร้างดุลยภาพระหว่างเสรีภาพในการทำหน้าที่ของสื่อบนความรับผิดชอบกับการกำกับที่มีความชอบธรรม และการใช้พื้นที่ดิจิทัลเพื่อการสื่อสารอย่างมีจรรยาบรรณ ดำรงรักษาเสรีภาพของการแสดงออก การรับรู้ของประชาชน ด้วยความเชื่อว่าเสรีภาพของการสื่อสารคือเสรีภาพของประชาชนตามแนวทางของประชาธิปไตย และมุ่งเน้นให้สื่อเป็นโรงเรียนของสังคมในการให้ความรู้แก่ประชาชน ปลูกฝังวัฒนธรรมของชาติ และปลูกฝัง ทัศนคติที่ดี

9. ด้านสังคม

มีเป้าประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำในสังคม การคุ้มครองกลุ่มเปราะบางในสังคม ตลอดจนการสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรและแหล่งทุนของประชาชน

10. ด้านพลังงาน

มีเป้าประสงค์เพื่อให้กิจการพลังงานมีการแข่งขันอย่างเป็นธรรมมากขึ้น ภายใต้กลไกตลาดที่เหมาะสม หน่วยงานภาครัฐมีการใช้พลังงานอย่างรับผิดชอบ ประหยัด คุ้มค่า และมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีการใช้พลังงานสะอาดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีการเผยแพร่สื่อสารข้อมูลการวิเคราะห์ด้านพลังงาน เพื่อสนับสนุนการวางแผนและเตรียมความพร้อมระบบโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ และสนับสนุนการเติบโตของพลังงานทางเลือก และสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง

11. ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

มีเป้าประสงค์เพื่อแก้ปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบ ให้มีการส่งเสริมสนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการทุจริตประพฤติมิชอบ และให้มีมาตรการควบคุม กำกับ ติดตาม การบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน โดยเฉพาะการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตของบุคลากรใช้ดุลยพินิจโดยสุจริต ภายใต้กรอบธรรมาภิบาลและการกำกับกิจการที่ดีอย่างแท้จริง รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภาครัฐให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและตรวจสอบได้และสนับสนุนแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนในการต่อต้านการทุจริตเพื่อขจัดปัญหาการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐ

12. ด้านการศึกษา

มีเป้าประสงค์เพื่อยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร เพิ่มความคล่องตัวในการรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษาและสร้างเสริมธรรมาภิบาล ซึ่งการศึกษาที่จะได้รับการปฏิรูปจะครอบคลุมถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต มิได้จำกัดเฉพาะการจัดการศึกษาเพื่อคุณวุฒิตามระดับเท่านั้น

13. ด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

มีเป้าประสงค์เพื่อให้ประชาชนมีคุณธรรมจริยธรรม เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรม ประชาชนออกกำลังกายและเล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงมีความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อพัฒนาสุขภาพให้แข็งแรงและเป็นฐานในการพัฒนากีฬาชาติ และกำลังคนของประเทศมีทักษะที่เอื้อต่อการสร้างผลิตภาพแรงงานและคุณภาพชีวิตที่ดี

การขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศสู่การปฏิบัติ

ด้วยห้วงเวลาอันใกล้ที่การดำเนินงานตามที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศจะสิ้นสุดลงในปี 2565 ทำให้ช่วงเวลาที่เหลืออยู่นี้ เป็นช่วงเวลาที่สำคัญที่จะขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศให้บรรลุผลได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยการดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) **มุ่งเน้นให้ความสำคัญไปที่การดำเนินการตามกิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ หรือที่เรียกกันว่า “กิจกรรม Big Rock”** อันมีที่มาจากการที่คณะกรรมการปฏิรูปประเทศแต่ละด้านได้พิจารณากำหนดกิจกรรมที่เห็นว่ามีความจำเป็นต้องให้ความสำคัญในการดำเนินการเพื่อจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยตรงขึ้นกับประชาชนเพื่อนำมากำหนดเป็นกิจกรรม Big Rock ที่จะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในปี 2565 ตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฯ

คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2563 มีมติเห็นชอบแนวทางการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) สู่การบรรลุผลสัมฤทธิ์ในช่วงเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ โดยสำนักงานฯ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องร่วมกันดำเนินการดังนี้

1. **การดำเนินกิจกรรมของแผนการปฏิรูปประเทศเดิม** ให้ดำเนินการคู่ขนานกับกิจกรรม Big Rock โดยให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบรับไปดำเนินการในลักษณะภารกิจปกติของหน่วยงาน

2. **การสื่อสารสร้างความเข้าใจกิจกรรม Big Rock เพื่อถ่ายทอดสู่หน่วยงานปฏิบัติ** ให้เข้าใจในเป้าหมาย ผลลัพธ์ และการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) เพื่อให้เกิดการถ่ายระดับไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

3. **การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อใช้ในการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศ** ผ่านเครื่องมือแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock เพื่อแสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์ของแต่ละช่วงเวลาที่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จ หน่วยงานร่วมดำเนินการที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock นั้น ๆ รวมถึงโครงการ/การดำเนินงานที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ซึ่งทำให้สามารถติดตาม เร่งรัดการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุด เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพ และบรรลุผลตามกรอบเวลาที่กำหนดได้อย่างแท้จริง

4. **การขับเคลื่อนประเด็นบูรณาการระหว่างแผนการปฏิรูปประเทศ** โดยหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก หน่วยงานร่วมดำเนินการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการประสานบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด เพื่อให้สามารถการดำเนินการได้ตามขั้นตอนและวิธีการที่ระบุไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลของเป้าหมายย่อยตามระยะเวลาที่กำหนด

5. **การจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการภายใต้กิจกรรม Big Rock** ซึ่งโครงการภายใต้กิจกรรม Big Rock จำเป็นต้องมีงบประมาณรองรับการดำเนินการที่เพียงพอและทันต่อการดำเนินโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามกรอบเวลาที่กำหนด

6. **การติดตามเร่งรัดการดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศ** ให้มีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบสถานะความคืบหน้าและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างทันท่วงที นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ได้ตามที่กำหนด

ทั้งนี้ ในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศไปสู่การปฏิบัตินั้น **ทุกหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ในการดำเนินการให้เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศแต่ละด้าน เพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ดังเป้าหมายตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ** โดยหน่วยงานผู้รับผิดชอบที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศจะต้องดำเนินการแปลงแผน ขั้นตอน และวิธีการดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศแต่ละด้าน ไปสู่การกำหนดแผนงาน/โครงการเพื่อดำเนินการภายในกรอบระยะเวลาของขั้นตอนและวิธีการนั้น ๆ ที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ โดยอาจดำเนินการในลักษณะแผนงาน โครงการ หรือ กิจกรรมที่ต้องใช้งบประมาณจากแหล่งต่าง ๆ หรืออาจเป็นการกำหนดมาตรการ การปรับปรุงกฎระเบียบ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการดำเนินงานขององค์กร การปรับปรุงขั้นตอนการดำเนินงาน ซึ่งอาจไม่ต้องใช้วงเงินจากแหล่งเงินงบประมาณหรือแหล่งเงินใด รวมถึงการทำงานในลักษณะบูรณาการร่วมกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งผลอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศ โดยมี สศช. ในฐานะสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ทำหน้าที่ให้การสนับสนุนข้อมูลและความเห็นเชิงวิชาการ เพื่อใช้ประกอบในการพิจารณาดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ รวมถึงมีหน้าที่ในการประสานและดำเนินการให้หน่วยงานของรัฐ ประชาชน ตลอดจนทุกภาคส่วน ให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศแต่ละด้าน รวมทั้งดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศ

เครื่องมือในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศสู่การปฏิบัติ

แผนขับเคลื่อนกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ หรือแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock เป็นเครื่องมือสำคัญ ที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการถ่ายระดับการดำเนินงานตามขั้นตอนและวิธีการของกิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ไปสู่การปฏิบัติให้เห็นเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น โดยมีหลักการสำคัญคือทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม Big Rock นั้น ๆ เข้าใจเป้าหมาย ผลลัพธ์ และการดำเนินการ เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ โดยแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ได้แสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์ของแต่ละช่วงเวลาที่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จ หน่วยงานร่วมดำเนินการที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock นั้น ๆ รวมถึงโครงการ/การดำเนินงานที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ซึ่งทำให้สามารถติดตามการดำเนินการปฏิรูปประเทศในแต่ละช่วงเวลาได้อย่างตรงจุด และทราบถึงประเด็นปัญหาอุปสรรคที่ทำให้ล่าช้าหรือไม่สามารถดำเนินการได้ เพื่อร่วมกันคิด แก้ไข และเร่งรัดการดำเนินการต่าง ๆ ให้การขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock เป็นไปได้อย่างต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพ และสามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยรายละเอียดของแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ประกอบด้วย

- **หน่วยงานร่วมดำเนินการ** เป็นหน่วยงานร่วมในการดำเนินการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ซึ่งจำเป็นต้องมีโครงการ/การดำเนินงานที่สนับสนุนการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

- **เป้าหมายย่อย** เป็นเป้าหมายความสำเร็จที่ถ่ายระดับมาจากผลการดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการของกิจกรรม Big Rock โดยกำหนดผลที่จะเกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดไตรมาส ซึ่งจะเป็นข้อมูลสำหรับการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของโครงการ/การดำเนินงานที่ขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock อย่างเป็นรูปธรรม

- **ระยะเวลาที่แล้วเสร็จ** เป็นการแสดงช่วงระยะเวลาที่คาดว่าจะแล้วเสร็จของแต่ละเป้าหมายย่อย เพื่อใช้ในการกำกับ ติดตาม เร่งรัดการดำเนินการให้เป็นไปตามขั้นตอนและระยะเวลาที่กำหนด

- **โครงการและการดำเนินงานที่ส่งผลต่อเป้าหมายของกิจกรรม Big Rock** เป็นรายการของโครงการ/การดำเนินงานที่รองรับการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ซึ่งโครงการ/การดำเนินงานนั้นจะส่งผลให้เกิดผลผลิตตามเป้าหมายย่อยภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยมีรายละเอียดของช่วงเวลาดำเนินการ แหล่งที่มาและวงเงินงบประมาณที่ใช้ โดยอาจดำเนินการในลักษณะแผนงาน/โครงการหรือกิจกรรมที่ต้องใช้งบประมาณจากแหล่งต่าง ๆ หรืออาจเป็นการดำเนินการกำหนดมาตรการ การปรับปรุงกฎระเบียบ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการดำเนินงานขององค์กร การปรับปรุงขั้นตอนการดำเนินงาน ซึ่งอาจไม่ต้องใช้วงเงินจากแหล่งเงินงบประมาณหรือแหล่งอื่นใด รวมถึงการทำงานในลักษณะบูรณาการร่วมกัน **โดยคณะกรรมการปฏิรูปประเทศได้มีการพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของโครงการ/การดำเนินงานที่รองรับกิจกรรม Big Rock** ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายตามแผนการปฏิรูปประเทศเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับเร่งรัด ติดตาม และให้ความสำคัญในการจัดสรรงบประมาณให้สามารถดำเนินโครงการได้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ด้วยหลักการของแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ที่มีการกำหนดเป้าหมายย่อย กิจกรรม และผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินการขับเคลื่อนแต่ละกิจกรรม Big Rock รวมถึงเป้าหมายความสำเร็จที่คาดว่าจะได้รับในแต่ละช่วงเวลา จะทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลสามารถดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศได้อย่างทันการณ์ ตรงจุดและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากมีข้อมูลประกอบการพิจารณาที่สามารถแสดงให้เห็นความก้าวหน้าในการดำเนินงานสะสม และประเด็นปัญหาที่แท้จริงในการดำเนินงานแต่ละช่วงเวลาได้ชัดเจน ดังนั้น แผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock จึงถือว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะนำทางให้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ซึ่งเป็นแผนระดับ 2 ให้สามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ที่กำหนดไว้ได้ตามเป้าประสงค์และเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติในที่สุด

การกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศ

ข้อมูลในการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ผ่านระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (Electronic Monitoring and Evaluation System of National Strategy and Country Reform : eMENSCR) ได้มีการพัฒนาให้รองรับการติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock โดยใช้ข้อมูลรายละเอียดจากแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock เป็นข้อมูลตั้งต้นเพื่อใช้ในการรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานทุกสิ้นไตรมาส โดยกำหนดให้หน่วยงานร่วมดำเนินการรายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินโครงการ/การดำเนินงานที่ทุกหน่วยงานของรัฐต้องนำเข้าระบบ eMENSCR ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบว่าด้วยการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ และแผนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2562 ภายใน 1 เดือนนับจากวันสิ้นสุดไตรมาส และให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในแต่ละกิจกรรม Big Rock รายงานความสำเร็จของเป้าหมายย่อย (Milestone: MS) โดยเปรียบเทียบความสำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนขับเคลื่อนฯ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำรายงานความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรายงานรัฐสภาทราบทุก 3 เดือน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 270 ของรัฐธรรมนูญฯ ต่อไป

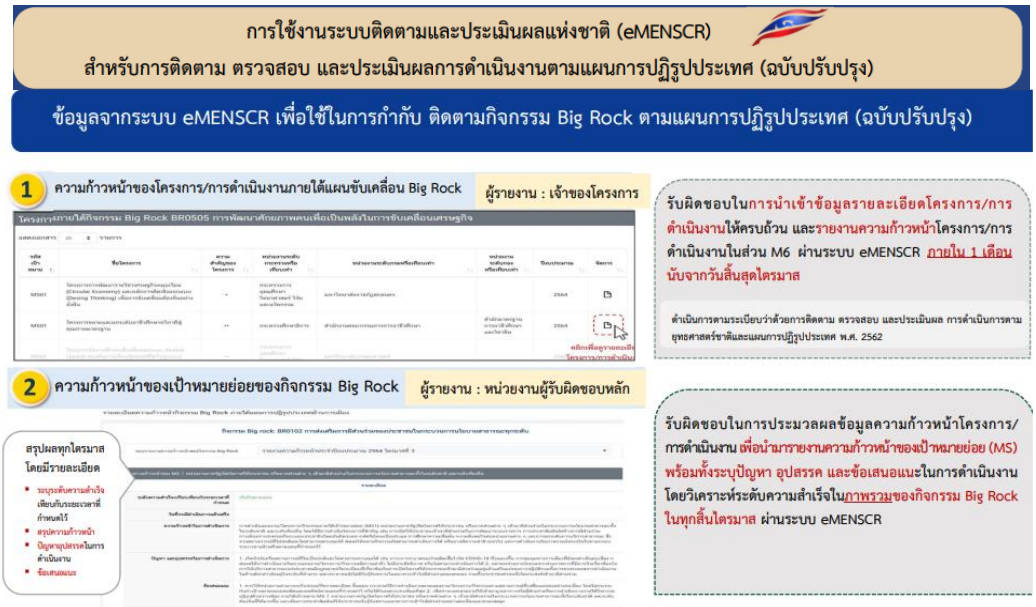

การรายงานความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ตามมาตรา 270 ของรัฐธรรมนูญฯ

โดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการปฏิรูป มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำรายงานความคืบหน้าในการดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศต่อรัฐสภาทราบทุก 3 เดือน โดยใช้ข้อมูลที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานร่วมดำเนินการได้รายงานความคืบหน้าฯ ผ่านระบบ eMENSCR ซึ่งเป็นการรายงานผลความคืบหน้าของกิจกรรม Big Rock เปรียบเทียบความสำเร็จของการดำเนินงานกับเป้าหมายย่อย ในแต่ละช่วงเวลาตามที่กำหนดไว้ในแผนขับเคลื่อนฯ เพื่อแสดงให้เห็นสถานะการดำเนินการปัจจุบัน เปรียบเทียบกับระยะเวลาความสำเร็จของเป้าหมายย่อย (MS) ที่กำหนดไว้ และได้สรุปสถานะการดำเนินการให้เห็นว่าในแต่ละเป้าหมายย่อยมีความล่าช้ากว่าแผน หรือเป็นไปตามแผน หรือเร็วกว่าแผน รวมทั้งอธิบายรายละเอียดของการดำเนินงาน ข้อจำกัดและประเด็นท้าทาย เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการติดตาม เร่งรัด และนำประเด็นปัญหาไปแก้ไขได้อย่างตรงจุดต่อไป

การรายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปี

สำนักงานฯ ได้การจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีตามแผนการปฏิรูปประเทศ โดยประเมินสถานะการบรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปประเทศทั้ง 13 ด้าน เพื่อรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค ประเด็นท้าทาย และข้อเสนอแนะ โดยจะต้องเสนอต่อที่ประชุมร่วมประธานกรรมการปฏิรูปประเทศเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และรายงานต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ คณะรัฐมนตรี หัวหน้าหน่วยงานของรัฐในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ องค์กรอิสระ องค์กรอัยการ และรัฐสภาทราบ ตลอดจนเผยแพร่ต่อประชาชนที่สนใจ และภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมได้ใช้เป็นข้อมูลในการเข้ามามีส่วนร่วมขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามรัฐธรรมนูญและแผนการปฏิรูปประเทศต่อไป

ส่วนที่ 2
ผลการดำเนินการ
ตามแผนการปฏิรูปประเทศ

รายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปี 2564 ตามแผนการปฏิรูปประเทศ แสดงให้เห็นผลการดำเนินงานที่สะท้อน **1 การดำเนินการปฏิรูปประเทศตามเป้าหมายที่ได้บัญญัติไว้ในหมวด 16 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560** รวมทั้งได้แสดง **2 การดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)** ซึ่งประกอบด้วย (1) สถานะการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จตามผลอันพึงประสงค์หรือผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นของการปฏิรูปประเทศ ทั้ง 13 ด้าน ตามที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) โดยเทียบกับค่าเป้าหมายในปี 2564 และปี 2565 พร้อมทั้งแสดง (2) สรุปสถานะการดำเนินงานของกิจกรรม Big Rock ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) เปรียบเทียบกับแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้ในแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock และ (3) สรุปผลสัมฤทธิ์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ที่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ดังเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. การดำเนินการปฏิรูปประเทศตามเป้าหมายที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 257 หมวด 16 ของรัฐธรรมนูญฯ

กำหนดให้การปฏิรูปประเทศต้องดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

เป้าหมายที่ 1 :	**ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ**
การดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง :	ปลูกฝังจิตสำนึกรักสามัคคีและส่งเสริมความปรองดองของคนในชาติ (ระดับจังหวัดทั้ง 76 จังหวัด และระดับอำเภอ) และโครงการจิตอาสาเสริมสร้างความสามัคคีและความปรองดองสมานฉันท์ เพื่อให้เยาวชนและประชาชนมีความรู้รักสามัคคีปรองดองสมานฉันท์ และเสียสละเพื่อส่วนรวมและประเทศชาติ การเตรียมความพร้อมในการเปิดเจรจาจัดทำความตกลงเสรีการค้า (Free Trade Area : FTA) โดยเฉพาะกลุ่มประเทศคู่ค้าสำคัญของไทย การพิจารณาจัดตั้งกองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ (FTA) เพื่อช่วยเหลือสำหรับการปรับตัวของภาคการผลิตและภาคบริการที่ได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้า
เป้าหมายที่ 2 :	**สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ**
การดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง :	**ลดความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในสังคมในหลายด้าน** อาทิ ด้านการสาธารณสุขที่มีการเชื่อมโยงข้อมูลสุขภาพส่วนบุคคล หรือที่เรียกว่าระบบ “Persona Health” ซึ่งเป็นนวัตกรรมกลไกที่ช่วยเพิ่มโอกาสการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพด้วยรูปแบบและช่องทางที่สอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้งานของประชาชน เพื่อเตรียมความพร้อมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้าถึงองค์ความรู้และความรอบรู้ทางสุขภาพ (Health Literacy) นำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้มีสุขภาพที่ดีขึ้นโดยเร็วที่สุด ด้านการศึกษา การให้เด็กเล็ก/เด็กปฐมวัย ได้รับการดูแลและการคุ้มครองอย่างมี

เป้าหมายที่ 2 : สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ

พัฒนาการที่ดีรอบด้าน ได้รับการศึกษาอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง ทั่วถึง และเสมอภาค ส่งเสริมการเรียนรู้และเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กปฐมวัยในช่วงรอยต่อตั้งแต่ก่อนระดับอนุบาลจนถึงระดับประถมศึกษาอย่างเหมาะสม รวมทั้งการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา เพื่อให้เติบโตเป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพ นอกจากนี้ มีการปรับปรุงการบริหารจัดเก็บภาษีในรูปแบบออนไลน์ โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้กับกระบวนการทำงานต่าง ๆ ให้มีความเชื่อมโยงตั้งแต่ต้นจนจบ เพื่อให้เกิดรูปแบบการให้บริการที่ง่ายและรวดเร็ว รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมการบริหารจัดการที่ดินแก่เกษตรกรรายย่อยและผู้ด้อยโอกาส เพื่อกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม ตลอดจนการจัดทำ (ร่าง) พระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. .... เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า

เป้าหมายที่ 3 : ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง : สร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน รวมถึงในกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะ เพื่อให้ประชาชนมีช่องทางและกลไกในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และมีการปรับปรุง/แก้ไข (ร่าง) พระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ. .... เพื่อส่งเสริมและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของรัฐ การพัฒนาและใช้งานเว็บไซต์ https://www.law.go.th/ หรือ ระบบกลางทางกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 สำหรับการรับฟังความคิดเห็นเพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายและประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย การออกระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยรายงานประจำวันอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2564 โดยดำเนินการผ่านระบบ Crime เพื่อใช้ในการรับคำร้องทุกข์หรือกล่าวโทษความผิดอาญานอกเขตอำนาจการสอบสวน และเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสถานีตำรวจทั่วประเทศ ทำให้พนักงานสอบสวนสามารถรับคำร้องทุกข์จากคดีที่เกิดขึ้นนอกเขตพื้นที่รับผิดชอบได้ และสามารถส่งคำร้องทุกข์ดังกล่าวให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบโดยเร็ว การเชื่อมโยงข้อมูลสุขภาพส่วนบุคคล หรือที่เรียกว่าระบบ “Persona Health” ซึ่งเป็นนวัตกรรมกลไกที่ช่วยเพิ่มโอกาสการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพ ด้วยรูปแบบและช่องทางที่สอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้งานของประชาชน เพื่อเตรียมความพร้อมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้าถึงองค์ความรู้และความรอบรู้ทางสุขภาพ (Health Literacy) นำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้มีสุขภาพที่ดีขึ้นโดยเร็วที่สุด และขยายเครือข่ายหน่วยบริการอื่น ๆ เพื่อเพิ่มการเข้าถึงบริการอย่างทั่วถึงโดยเฉพาะพื้นที่กรุงเทพมหานคร

2. การดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ที่ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2564 รวมประเด็นปฏิรูปทั้ง 13 ด้าน อันประกอบด้วย เป้าหมายอันพึงประสงค์ รวมทั้งสิ้น 31 เป้าหมาย กิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) รวมทั้งสิ้น 62 กิจกรรม และกฎหมายที่ควรปรับปรุงหรือจัดทำใหม่ รวมทั้งสิ้น 45 ฉบับ โดยหน่วยงานของรัฐจะต้องขับเคลื่อนการดำเนินการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะบรรลุผลในช่วงระยะเวลา 5 ปี ซึ่งการดำเนินการจำเป็นต้องมุ่งเน้นการขับเคลื่อนตามกิจกรรม Big Rock เพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ทั้ง 13 ด้านที่กำหนดไว้ **โดยได้แสดงสถานการณ์บรรลุเป้าหมายของการดำเนินการสิ้นสุด ณ ปีงบประมาณ 2564 เปรียบเทียบกับค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564 และปี 2565** ซึ่งได้ประมวลผลจากข้อมูลการดำเนินงาน/โครงการหรือกิจกรรมที่หน่วยงานของรัฐรายงานผ่านระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (Electronic Monitoring and Evaluation System of National Strategy and Country Reform :eMENSCR) เพื่อนำมาประเมินสถานการณ์ในการบรรลุเป้าหมาย โดยอ้างอิงจากข้อมูลตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) หรือข้อมูลตัวชี้วัดเทียบเคียง (Proxy) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของข้อมูลที่ได้มีการจัดเก็บไว้ ซึ่งการประเมินค่าสีสถานการณ์บรรลุเป้าหมายของผลการดำเนินงานปัจจุบันเทียบกับเป้าหมายของผลอันพึงประสงค์ให้เห็นใน 2 ระยะ คือ สถานการณ์ปัจจุบันเทียบกับค่าเป้าหมายของปี 2564 และสถานการณ์ปัจจุบันเทียบกับค่าเป้าหมายของปี 2565 โดยในการคำนวณมีการกำหนดให้ค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแต่ละปีมีค่าฐานเท่ากับ 100 แล้วประเมินค่าสถานการณ์ปัจจุบันเป็นร้อยละความสำเร็จของการดำเนินงานเป็นค่าสีสถานะการบรรลุเป้าหมายตามช่วงความสำเร็จที่กำหนดไว้

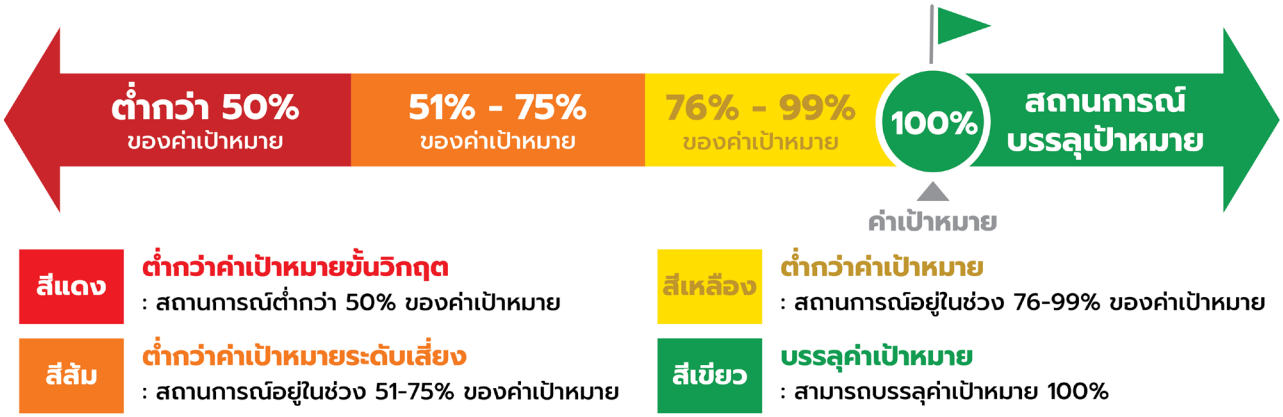

สรุปการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ได้ดังนี้

(1) สถานะการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จตามผลอันพึงประสงค์หรือผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นของการปฏิรูปประเทศ ทั้ง 13 ด้าน จำนวน 31 เป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) โดยเทียบกับค่าเป้าหมายในปี 2564 และปี 2565 เพื่อทำให้เห็นสถานการณ์ผลการดำเนินงาน ประเด็นท้าทาย รวมถึงข้อเสนอแนะ ซึ่งสามารถสรุปสถานะการบรรลุเป้าหมายตามผลอันพึงประสงค์ได้ ดังนี้

สถานะการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ เทียบกับค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564 และปี 2565

การปฏิรูปประเทศ		จำนวน	เป้าหมายอันพึงประสงค์ เทียบกับค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุปี 2564					เป้าหมายอันพึงประสงค์ เทียบกับค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุปี 2565				
	1. ด้านการเมือง	1	CR01G01					CR01G01				
	2. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน	2	CR02G01	CR02G02				CR02G01	CR02G02			
	3. ด้านกฎหมาย	2	CR03G01	CR03G02				CR03G01	CR03G02			
	4. ด้านกระบวนการยุติธรรม	2	CR04G01	CR04G02				CR04G01	CR04G02			
	5.ด้านเศรษฐกิจ	3	CR05G01	CR05G02	CR05G03			CR05G01	CR05G02	CR05G03		
	6. ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	4	CR06G01	CR06G02	CR06G03	CR06G04		CR06G01	CR06G02	CR06G03	CR06G04	
	7. ด้านสาธารณสุข	5	CR07G01	CR07G02	CR07G03	CR07G04	CR07G05	CR07G01	CR07G02	CR07G03	CR07G04	CR07G05
	8. ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ	1	CR08G01					CR08G01				
	9. ด้านสังคม	3	CR09G01	CR09G02	CR09G03			CR09G01	CR09G02	CR09G03		
	10. ด้านพลังงาน	1	CR10G01					CR10G01				
	11. ด้านการป้องกัน ปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบ	2	CR11G01	CR11G02				CR11G01	CR11G02			
	12. ด้านการศึกษา	1	CR12G01					CR12G01				
	13. ด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	4	CR13G01	CR13G02	CR13G03	CR13G04		CR13G01	CR13G02	CR13G03	CR13G04	
รวมเป้าหมายอันพึงประสงค์ทั้งสิ้น		31										

เทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564

ระดับสีแดง จำนวน 2 เป้าหมาย
ระดับสีส้ม จำนวน 3 เป้าหมาย
ระดับสีเหลือง จำนวน 16 เป้าหมาย
ระดับสีเขียว จำนวน 10 เป้าหมาย
รวมทั้งสิ้น 31 เป้าหมาย

เทียบค่าเป้าหมาย ปี 2565

ระดับสีแดง จำนวน 2 เป้าหมาย
ระดับสีส้ม จำนวน 7 เป้าหมาย
ระดับสีเหลือง จำนวน 15 เป้าหมาย
ระดับสีเขียว จำนวน 7 เป้าหมาย
รวมทั้งสิ้น 31 เป้าหมาย

(2) สรุปสถานะการดำเนินงานของกิจกรรม Big Rock ทั้ง 62 กิจกรรมภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ทั้ง 13 ด้าน เปรียบเทียบกับแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้ในแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock เพื่อให้เห็นความเป็นไปได้ในการดำเนินงานให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ได้ภายในห้วงเวลาที่กำหนด โดยประมวลผลข้อมูลการดำเนินงานจากกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องที่หน่วยงานได้รายงานผ่านระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (Electronic Monitoring and Evaluation System of National Strategy and Country Reform : eMENSCR) ซึ่งสามารถสรุปสถานะการดำเนินงานของกิจกรรม Big Rock ทั้ง 62 กิจกรรมได้ ดังนี้

1. การเมือง	5 กิจกรรม	BR0101	BR0102	BR0103	BR0104	BR0105
2. บริหารราชการแผ่นดิน	5 กิจกรรม	BR0201	BR0202	BR0203	BR0204	BR0205
3. กฎหมาย	5 กิจกรรม	BR0301	BR0302	BR0303	BR0304	BR0305
4. กระบวนการยุติธรรม	5 กิจกรรม	BR0401	BR0402	BR0403	BR0404	BR0405
5. เศรษฐกิจ	5 กิจกรรม	BR0501	BR0502	BR0503	BR0504	BR0505
6. ทรัพยากรธรรมชาติฯ	4 กิจกรรม	BR0601	BR0602	BR0603	BR0604	
7. สาธารณสุข	5 กิจกรรม	BR0701	BR0702	BR0703	BR0704	BR0705
8. สื่อสารมวลชน	3 กิจกรรม	BR0801	BR0802	BR0803		
9. สังคม	5 กิจกรรม	BR0901	BR0902	BR0903	BR0904	BR0905
10. พลังงาน	5 กิจกรรม	BR1001	BR1002	BR1003	BR1004	BR1005
11. ปปช.	5 กิจกรรม	BR1101	BR1102	BR1103	BR1104	BR1105
12. การศึกษา	5 กิจกรรม	BR1201	BR1202	BR1203	BR1204	BR1205
13. วัฒนธรรมฯ	5 กิจกรรม	BR1301	BR1302	BR1303	BR1304	BR1305

รวม 62 กิจกรรม

เป็นไปตามแผน

ล่าช้ากว่าแผน

สรุปสถานะ กิจกรรม Big Rock

การดำเนินการเป็นไปตามแผน
จำนวน 53 กิจกรรม Big Rock

การดำเนินการล่าช้ากว่าแผน
จำนวน 9 กิจกรรม Big Rock

รวมทั้งสิ้น
62 กิจกรรม Big Rock

สำหรับกิจกรรม Big Rock ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ที่มีการดำเนินการล่าช้ากว่าแผน จำนวน 9 กิจกรรม โดยจำเป็นต้องมีการกำกับ ติดตามและเร่งรัดการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ที่กำหนดไว้ สรุปได้ดังนี้

แผนการปฏิรูปประเทศ	กิจกรรม Big Rock	
ด้านการเมือง	BR0103	การสร้างความสามัคคีปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ
	BR0104	การส่งเสริมการพัฒนาพรรคการเมือง
ด้านกฎหมาย	BR0302	จัดให้มีกลไกทางกฎหมายเพื่อให้มีการพิจารณาปรับเปลี่ยนโทษทางอาญาที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรงให้เป็นโทษปรับเป็นพินัย เพื่อลดผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน
	BR0305	จัดทำประมวลกฎหมายเพื่อรวบรวมกฎหมายเรื่องเดียวกันไว้ด้วยกัน เพื่อความสะดวกในการใช้งาน
ด้านกระบวนการยุติธรรม	BR0403	การจัดหาทนายความอาสาประจำสถานีตำรวจให้ครบทุกสถานีทั่วประเทศ
ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	BR0601	เพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ตามเป้าหมาย
	BR0603	การบริหารจัดการน้ำเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่นอกเขตชลประทาน
ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ	BR1102	การพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและระบบคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ
	BR1105	การพัฒนามาตรการสกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่

(3) สรุปผลสัมฤทธิ์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฯ เพื่อแสดงการดำเนินงานปฏิรูปประเทศ ตั้งแต่ที่ราชกิจจานุเบกษาได้มีการประกาศใช้แผนการปฏิรูปประเทศ เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2561 ต่อเนื่องมาจนถึง แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) โดยได้สรุปผลสัมฤทธิ์ที่ประชาชนจะได้รับจากการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ เปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 258 วรรค ก- ฉ ในหมวด 16 ของรัฐธรรมนูญฯ ที่กำหนดให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศให้บรรลุผลเป็นอย่างน้อย

ทั้งนี้ มีการประเมินสถานะการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จตามผลอันพึงประสงค์หรือผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นของการปฏิรูปประเทศ ทั้ง 13 ด้าน ตามที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) และสถานะการดำเนินงานของกิจกรรม Big Rock รวมทั้งผลสัมฤทธิ์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินการปฏิรูปประเทศ เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายตามผลอันพึงประสงค์ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

CR01 ผลการดำเนินงานประจำปี 2564 ของการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง

สถานะการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์

สถานการณ์เทียบกับค่าเป้าหมาย

ปี 2564 ปี 2565

เป้าหมาย CR01G01 ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมทางการเมืองและกระบวนการ นโยบายสาธารณะการเมืองมีเสถียรภาพและความมั่นคงตลอดจนเกิดความปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ และพรรคการเมืองและนักการเมืองยึดมั่นในประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นหลัก

ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 5 กิจกรรม ได้แก่ BR0101 BR0102 BR0103 BR0104 BR0105

แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 5 กิจกรรม ได้แก่		หน่วยงานรับผิดชอบหลัก
BR0101	การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	สถาบันพระปกเกล้า
BR0102	การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะทุกระดับ	สปน.
BR0103	การสร้างความสามัคคีปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ	สำนักงาน ป.ย.ป.
BR0104	การส่งเสริมการพัฒนาพรรคการเมือง	กกต.
BR0105	การปรับปรุงโครงสร้างและเนื้อหาของรัฐธรรมนูญเพื่อการปฏิรูป	สถาบันพระปกเกล้า

● อยู่ในขั้นวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย ● ยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย ● ใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย ● บรรลุเป้าหมาย

สถานะการดำเนินงานของกิจกรรม Big Rock

BR0101 ☺
- จัดทำเอกสารวิชาการเรื่องการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- จัดทำสื่อ Motion Graphic เรื่องการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

BR0102 ☺
- ส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการคุ้มครองแรงงาน ควบคุมให้สถานประกอบการดำเนินการตามกฎหมาย
- ผลักดัน (ร่าง) พระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ. ....

BR0103 ☹
- อยู่ในขั้นตอนการเริ่มดำเนินการจัดประชุมหารือเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นในประเด็นการสร้างความสามัคคีปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติทั้งในเวทีส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ทั้ง 4 ภาค
- สาเหตุที่ล่าช้า เนื่องจากอยู่ในขั้นตอนการขอรับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการตามแผนปฏิบัติงาน

BR0104 ☹
- โครงการพลเมืองคุณภาพและนักการเมืองคุณภาพโดยมีผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 534,3940 คน
- โครงการจัดการเลือกตั้งคุณภาพ พ.ศ. 2563-2564 โดยมีผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งทั้งประเทศทั้งสิ้น ร้อยละ 66.44
- โครงการการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีผู้ร่วมกิจกรรม 996,018 คน ซึ่งทางสำนักงานฯได้จัดกิจกรรมดังกล่าวร่วมกับศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยตำบล (ศส.ปชต.) จำนวนทั้งสิ้น 7,517 แห่งทั่วประเทศ
- สาเหตุที่ล้าช้า เนื่องจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19

BR0105 ☺
- สร้างวิทยากรที่จะให้ความรู้เกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญตามภูมิภาคต่าง ๆ
- จัดทำเนื้อหาและความรู้เกี่ยวกับเรื่องกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญฯ

☺ เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลากำหนดไว้ ☹ ล่าช้ากว่าขั้นตอนและกรอบระยะเวลากำหนดไว้

เป้าหมายตามมาตรา 258 ของรัฐธรรมนูญฯ	การดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง	ผลสัมฤทธิ์ที่ประชาชนได้รับจากการปฏิรูปประเทศ
• ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข • การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง • การมีการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ • การยอมรับในความเห็นทางการเมืองที่แตกต่างกัน • ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งและออกเสียงประชามติโดยอิสระปราศจากการครอบงำไม่ว่าด้วยทางใด	• การส่งเสริม เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข • การสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนและกระบวนการนโยบายสาธารณะ เพื่อให้ประชาชนมีช่องทางและกลไกในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ รวมทั้งมีการปรับปรุงและผลักดัน ร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ. .... เข้าสู่กระบวนการพิจารณาตามขั้นตอนของกฎหมาย เพื่อส่งเสริมและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของรัฐ • การสร้างความรู้ความเข้าใจทางการเมืองและการเลือกตั้งระดับต่าง ๆ โดยมีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการดำเนินงาน	**ประชาชนในทุกช่วงวัยได้รับการสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข**
• การมีกิจกรรมของพรรคการเมืองมีลักษณะเปิดเผยและตรวจสอบได้ • การมีกระบวนการให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบอย่างแท้จริง • การคัดเลือกผู้มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรม เข้ามาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม	• การดำเนินโครงการเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตย โครงการกระบวนการเลือกตั้ง/การออกเสียงประชามติโปร่งใส เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเลือกตั้งที่สุจริต และตรวจสอบได้ • การดำเนินโครงการให้ความรู้การจัดการเลือกตั้งขั้นต้น (Primary Election) ของพรรคการเมือง โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศการเลือกตั้งแบบสมาร์ท และโครงการเสริมสร้างเครือข่ายดำเนินการตามค่านิยมวัฒนธรรมการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กิจกรรมหลักการขับเคลื่อนกิจกรรมหมู่บ้านไม่ขายเสียง เพื่อส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง และให้ได้นักการเมืองที่มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรมเข้ามาดำเนินงานได้อย่างแท้จริง	**ประชาชนมีช่องทางและกลไกในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในการกำหนดนโยบายสาธารณะร่วมกับสถาบันทางการเมืองต่าง ๆ รวมถึงในการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ**
• การมีกลไกที่กำหนดความรับผิดชอบของพรรคการเมืองในการประกาศโฆษณานโยบายที่มิได้วิเคราะห์ผลกระทบ ความคุ้มค่า และความเสี่ยงอย่างรอบด้าน • การมีกลไกที่กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและรับผิดชอบต่อประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ของตน	• การดำเนินกิจกรรมรณรงค์หมู่บ้านไม่ขายเสียงและทุจริตการเลือกตั้ง เพื่อกระตุ้นและรณรงค์ให้ทุกหมู่บ้านเป็นภาคีเครือข่ายสำคัญในการรณรงค์การไม่ซื้อสิทธิขายเสียง เกิดการเลือกตั้งที่มีคุณภาพ สุจริต โปร่งใสและเที่ยงธรรม รวมทั้งได้มีการจัดอบรมเครือข่ายศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) เพื่อให้ความช่วยเหลือและสังเกตการณ์การเลือกตั้งท้องถิ่น ตลอดจนขยายเครือข่ายคนไม่ขายเสียง จำนวน 7,252 แห่งทั่วประเทศ	**พรรคการเมืองภายในประเทศทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น ดำเนินนโยบายโดยยึดหลักประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก**
• การมีกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธีภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	• การดำเนินโครงการปลูกฝังจิตสำนึกรักสามัคคีและส่งเสริมความปรองดองของคนในชาติ (ระดับจังหวัดทั้ง 76 จังหวัด และระดับอำเภอ) และโครงการจิตอาสาเสริมสร้างความสามัคคีและความปรองดองสมานฉันท์ เพื่อให้เยาวชนและประชาชนมีความรู้รักสามัคคี ปรองดองสมานฉันท์ และเสียสละเพื่อส่วนรวมและประเทศชาติ	**เยาวชนและประชาชนในชาติมีความรู้รักสามัคคี ปรองดองสมานฉันท์รู้จักเสียสละในการทำงานเพื่อส่วนรวม**

CR02 ผลการดำเนินงานประจำปี 2564 ของการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

สถานะการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์

สถานการณ์เทียบกับค่าเป้าหมาย

เป้าหมาย CR02G01 บริการของรัฐมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ — ปี 2564 | ปี 2565

ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 5 กิจกรรม ได้แก่ BR0201 BR0202 BR0203 BR0204 BR0205

เป้าหมาย CR02G02 ภาครัฐมีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพด้วยการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ — ปี 2564 | ปี 2565

ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 1 กิจกรรม ได้แก่ BR0201

แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 5 กิจกรรม ได้แก่	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก
BR0201 ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานและการบริการภาครัฐไปสู่ระบบดิจิทัล	ดศ.
BR0202 จัดโครงสร้างองค์กร และระบบงานภาครัฐให้มีความยืดหยุ่น คล่องตัว และเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์	กพร.
BR0203 ปรับเปลี่ยนการบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐสู่ระบบเปิด เพื่อให้ได้มา และรักษาไว้ซึ่งคนเก่ง ดีและมีความสามารถอย่างคล่องตัว ตามหลักคุณธรรม	ก.พ.
BR0204 สร้างความเข้มแข็งในการบริหารราชการในระดับพื้นที่โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน	กพร.
BR0205 ขจัดอุปสรรคในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ และการเบิกจ่ายเงินเพื่อให้เกิดความรวดเร็ว คุ้มค่า โปร่งใส ปราศจากการทุจริต	บก.

- อยู่ในขั้นวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย
- ยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย
- ใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย
- บรรลุเป้าหมาย

สถานะการดำเนินงานของกิจกรรม Big Rock

BR0201
- พัฒนาระบบต้นแบบระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ และนำร่องหน่วยงานจัดทำบัญชีข้อมูลของตนเอง พัฒนาระบบเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศ
- จัดทำระบบการให้บริการและสนับสนุนระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน มีการจัดทำศูนย์กลางข้อมูลให้ประชาชน ธุรกิจ และชาวต่างชาติ ติดต่อราชการแบบเบ็ดเสร็จ ครบวงจร ณ จุดเดียว (One Stop Service)
- เพิ่มชุดข้อมูลทะเบียนพาณิชย์ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า
- อยู่ระหว่างการจัดทำมาตรฐานเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลภาครัฐ (Data Exchange Standard)
- เชื่อมโยงใช้ประโยชน์ข้อมูลจากฐานข้อมูลทะเบียนกลาง แบบออนไลน์ และเปิดให้มีระบบยืนยันตัวตนดิจิทัลเพื่อเข้าใช้บริการอิเล็กทรอนิกส์ของกรมสรรพากร

BR0202
- อยู่ระหว่างการยกร่างกฎหมายเกี่ยวกับการยกระดับการบริหารงานภาครัฐให้มีความทันสมัย
- ปรับปรุงแนวทางการแบ่งส่วนราชการภายในกรม (อยู่ระหว่างเสนอ ครม. เพื่อขอทบทวนมติ ครม. ที่เกี่ยวข้องต่อไป)
- การศึกษารูปแบบการบริหารจัดการและการบูรณาการในลักษณะองค์กรบริหารเฉพาะกิจ (Adhoc) และ Agile Organization
- ทบทวนบทบาทและภารกิจของภาครัฐ
- ดำเนินการร่วมกับภาคเอกชน ภายใต้ อ.ก.พ.ร. เกี่ยวกับการทบทวนบทบาทภารกิจและปรับปรุงโครงสร้างของส่วนราชการ

BR0203
- อยู่ระหว่างศึกษาข้อมูลและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- จัดทำคู่มือแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาบุคคลากรภาครัฐ การจัดทำแผนพัฒนาตนเอง พัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับ Skillset/Mindset ตามแนวทางการพัฒนาฯ โดยการเรียนรู้ในระบบออนไลน์
- อยู่ระหว่างการพัฒนา Learning Platform กลางในการพัฒนาข้าราชการ และดำเนินการพัฒนาร่วมกับหน่วยงานเครือข่าย
- อยู่ระหว่างศึกษา รวบรวมข้อมูล ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทน การจัดทำยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงระบบบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2566

BR0204
- อยู่ระหว่างการพัฒนารูปแบบการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารราชการในจังหวัดที่มีความคล่องตัว ในระบบงาน ระบบแผน ระบบงบประมาณ และระบบบริหารงานบุคคลให้มีการทำงานที่มีผลสัมฤทธิ์สูง (High Performance Provinces : จังหวัด HPP)

BR0205
- พัฒนาระบบงานและทดสอบความพร้อมของระบบงานแล้วเสร็จ พร้อมทั้งสรุปผลการทดสอบและนำเสนอผู้บริหารเรียบร้อยแล้ว
- คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วนฯ อยู่ระหว่างการพิจารณา ร่างแก้ไขพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560
- ดำเนินการเชื่อมโยงข้อมูลแบบ Webservice กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีระบบเชื่อมโยงข้อมูลจัดซื้อจัดจ้างระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์แบบ Interface และแบบ Excel Loader

☺ เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลากำหนดไว้ ☹ ล่าช้ากว่าขั้นตอนและกรอบระยะเวลากำหนดไว้

เป้าหมายตามมาตรา 258 ของรัฐธรรมนูญฯ	การดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง	ผลสัมฤทธิ์ที่ประชาชนได้รับจากการปฏิรูปประเทศ
การนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินและการจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดินและเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน	• มีแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2563 – 2565 และการพัฒนาระบบต้นแบบระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐประกอบด้วยระบบลงทะเบียน และระบบบริการสืบค้นข้อมูล โดยนำร่องหน่วยงานจัดทำบัญชีข้อมูลของตนเอง ให้สอดคล้องกับมาตรฐานอย่างน้อย 30 หน่วยงานและ 3 จังหวัด รวมทั้งนำร่องให้บริการสืบค้นข้อมูล (Show case) รวมถึงจัดทำระบบการให้บริการและสนับสนุนระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน (Help desk) • มีศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐและส่งเสริมการเปิดเผยและใช้ประโยชน์จากข้อมูล (Open Data) และให้บริการศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ (Open Data Platform) บนเว็บไซต์ data.go.th รวมถึงมีเครื่องมือเพื่อสนับสนุนการจัดเตรียมข้อมูลภาครัฐในรูปแบบดิจิทัลให้มีคุณภาพตามหลักธรรมาภิบาลข้อมูล	ประชาชนผู้รับบริการภาครัฐได้รับการอำนวยความสะดวกและรวดเร็วขึ้น โดยสามารถเข้าถึงบริการของรัฐได้โดยง่าย
การบูรณาการฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานเข้าด้วยกัน เพื่อให้เป็นระบบข้อมูลเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินและการบริการประชาชน	• การจัดให้มีดิจิทัลแฟลตฟอร์มภาครัฐและบริการดิจิทัล รวมถึงระบบข้อมูล และข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) • การเชื่อมโยงระบบข้อมูลแบบ webservice กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กรมเจ้าท่า กรมการขนส่งทางบก กรมศุลกากร เรียบร้อยแล้ว และจะดำเนินการเชื่อมโยงข้อมูลกับกรมการปกครอง กรมบังคับคดี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ต่อไป • การจัดให้มีระบบเชื่อมโยงข้อมูลจัดซื้อจัดจ้างระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์แบบ Interface ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างการทดสอบระบบเชื่อมโยงข้อมูลจัดซื้อจัดจ้างระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วอิเล็กทรอนิกส์ แบบ Excel Loader	
การปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างและระบบการบริหารงานของรัฐและแผนกำลังคนภาครัฐให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ๆ โดยต้องดำเนินการให้เหมาะสมกับภารกิจของหน่วยงานของรัฐแต่ละหน่วยงานที่แตกต่างกัน	• การดำเนินการยกร่างกฎหมายเกี่ยวกับการยกระดับการบริหารงานภาครัฐให้มีความทันสมัย เพื่อเป็นกลไกในการดำเนินการเรื่องลดสภาพความเป็น นิติบุคคลของส่วนราชการระดับกระทรวงและกรม ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของระบบราชการไทย • การศึกษารูปแบบการบริหารจัดการและการบูรณาการในลักษณะองค์กรบริหารเฉพาะกิจ (Adhoc) และ Agile Organization • การทบทวนบทบาทและภารกิจของภาครัฐ ดำเนินการร่วมกับภาคเอกชน ภายใต้คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบราชการ (อ.ก.พ.ร.) เกี่ยวกับการทบทวนบทบาทภารกิจและปรับปรุงโครงสร้างของส่วนราชการ	ภาครัฐมีความคล่องตัวในการทำงาน สามารถปรับตัวให้เท่าทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ และมีศักยภาพความพร้อมในการพัฒนาประเทศ
การปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานบุคคลภาครัฐเพื่อจูงใจให้ผู้มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงเข้ามาทำงานในหน่วยงานของรัฐ และสามารถเจริญก้าวหน้าได้ตามความสามารถและผลสัมฤทธิ์ของงานของแต่ละบุคคล	• การศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล สำรวจข้อมูลเกี่ยวกับความรู้และทักษะที่จำเป็นที่เป็น Future Skills หรือทักษะสำหรับการทำงานภายใต้ภาวะวิถีชีวิตใหม่ • การจัดทำคู่มือแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรภาครัฐ การจัดทำแผนพัฒนาตนเอง การจัดทำแผนพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับ Skillset/Mindset ตามแนวทางการพัฒนาฯ โดยการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ • การพัฒนา Learning Platform กลางในการพัฒนาข้าราชการ และดำเนินการพัฒนาร่วมกับหน่วยงานเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง	
การปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้มีความคล่องตัว การเปิดเผย ตรวจสอบได้และมีกลไกในการป้องกันการทุจริตทุกขั้นตอน	• การนำเสนอร่างแก้ไขพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 เพื่อเป็นกลไกสำคัญให้การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเป็นแบบดิจิทัลในทุกขั้นตอน โดยอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วนฯ	ภาครัฐปลอดจากการทุจริต มีความโปร่งใสในการทำงาน และสามารถตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอน

CR03 ผลการดำเนินงานประจำปี 2564 ของการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย

สถานะการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์

เป้าหมาย CR03G01 กฎหมายและกระบวนงานที่ล้าสมัยก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรม สร้างภาระแก่ประชาชนและเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพได้รับการยกเลิกหรือแก้ไขปรับปรุง

สถานการณ์เทียบกับค่าเป้าหมาย: ปี 2564 | ปี 2565

ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 3 กิจกรรม ได้แก่ BR0301 BR0302 BR0304

เป้าหมาย CR03G02 ความสะดวกในการเข้าถึง รับรู้ และปฏิบัติตามกฎหมายของประชาชน

สถานการณ์เทียบกับค่าเป้าหมาย: ปี 2564 | ปี 2565

ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 2 กิจกรรม ได้แก่ BR0303 BR0305

แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 5 กิจกรรม ได้แก่		หน่วยงานรับผิดชอบหลัก
BR0301	มีกลไกยกเลิกหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่สร้างภาระหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือ การประกอบอาชีพของประชาชน	สำนักงาน ป.ย.ป.
BR0302	จัดให้มีกลไกทางกฎหมายเพื่อให้มีการพิจารณาปรับเปลี่ยนโทษทางอาญาที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรงให้เป็นโทษปรับเป็นพินัย เพื่อลดผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน	สคก.
BR0303	จัดให้มีกลไกกำหนดให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่ควบคุมกำกับดูแลและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินการเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย	ยธ.
BR0304	จัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย	สผ.
BR0305	จัดทำประมวลกฎหมายเพื่อรวบรวมกฎหมายเรื่องเดียวกันไว้ด้วยกันเพื่อความสะดวกในการใช้งาน	สคก.

● อยู่ในขั้นวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย ● ยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย ● ใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย ● บรรลุเป้าหมาย

สถานะการดำเนินงานของกิจกรรม Big Rock

BR0301 ☺
- มีการแต่งตั้งคณะทำงานทบทวนข้อเสนอในโครงการศึกษาวิเคราะห์ทบทวนกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับและกระบวนงานที่เกี่ยวกับการอนุญาต
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรายงานความคืบหน้าผลการศึกษา วิเคราะห์ทบทวนกฎหมายฯ มายังสำนักงาน ป.ย.ป. โดยมีกระบวนงานตามผลการศึกษา ณ สิ้นเดือนกันยายน 2564 อาทิ การแก้ไขนิยามคำว่า “โรงงาน” ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน เพื่อยกเว้นการควบคุมสำหรับผู้ประกอบการขนาดเล็ก การแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการรักษาความปลอดภัย

BR0302 ☹
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (สคก.) ได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. .... โดยเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2564 คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบในหลักการและเสนอให้คณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา
- คณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎร ได้เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ที่ สคก. ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ แล้วเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2564
- คณะรัฐมนตรีลงมติรับทราบสรุปผลการประชุมคณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎร และให้ สคก. เสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวที่ปรับแก้ตามคณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎร ต่อรัฐสภาเป็นเรื่องเร่งด่วนต่อไป

BR0303 ☺
- ดำเนินการโดยใช้กลไกภายใต้คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นคณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.)
- กำหนดกรอบหน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุมกำกับดูแล และบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย
- กำหนดกรอบให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม จำนวน 21 หน่วยงานนำกิจกรรมปฏิรูปผสานเข้ากับการขับเคลื่อนแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติฉบับที่ 3 และเสนอเข้าสู่การประชุมคณะอนุกรรมการฯ แล้ว จำนวน 2 ครั้ง

BR0304 ☺
- อยู่ระหว่างการประมวลผลกิจกรรม ผลความพึงพอใจ และสำรวจติดตามการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจการเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามพระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2564 ในรูปแบบออนไลน์ผ่านโปรแกรม Zoom Meeting
- มีการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการจัดนิทรรศการ เพื่อเสริมสร้างภาคีเครือข่ายทั้ง 4 ภูมิภาค ให้สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19

BR0305 ☹
- จัดทำร่างพระราชบัญญัติการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก พ.ศ. .... แล้วเสร็จ และอยู่ระหว่างขั้นตอนการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง
- มีการจัดสัมมนา เพื่อรับฟังความคิดเห็นเพิ่มเติมในการจัดทำประมวลกฎหมาย

☺ เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลากำหนดไว้ ☹ ล่าช้ากว่าขั้นตอนและกรอบระยะเวลากำหนดไว้

เป้าหมายตามมาตรา 258 ของรัฐธรรมนูญฯ	การดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง	ผลสัมฤทธิ์ที่ประชาชนได้รับจากการปฏิรูปประเทศ
• การมีกลไกดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ • สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา 77[1] และพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักสากล • การใช้ระบบอนุญาตและระบบการดำเนินการโดยคณะกรรมการเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อให้การทำงานเกิดความคล่องตัว โดยมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน และไม่สร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น เพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และป้องกันการทุจริต และประพฤติมิชอบ	• การดำเนินการเพื่อรองรับและขับเคลื่อนการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 โดยมีการดำเนินการ ได้แก่ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายโดยประกาศรายชื่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ และระยะเวลาการประเมินผลสัมฤทธิ์ การเข้าถึงบทบัญญัติในกฎหมายโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลกฎหมาย กฎเกณฑ์ และคำอธิบายกฎหมายที่มีผลใช้บังคับอยู่ก่อนวันบังคับใช้พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 การดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา 22 ของพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 • การศึกษาวิเคราะห์ทบทวนกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับและกระบวนงานที่เกี่ยวกับการอนุญาต เพื่อลดขั้นตอนการดำเนินการและการอนุญาตที่ไม่จำเป็นหรือเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและการดำเนินธุรกิจของประชาชน โดยพบว่า มีกระบวนงานจำนวนทั้งสิ้น 1,094 กระบวนงาน ประกอบด้วย (1) กระบวนงานที่หน่วยงานรับดำเนินการแล้ว จำนวน 885 กระบวนงาน (ร้อยละ 81) (2) กระบวนงานที่หน่วยงานแจ้งตอบกลับและอยู่ระหว่างการพิจารณาดำเนินการ จำนวน 90 กระบวนงาน (ร้อยละ 8) และ (3) กระบวนงานที่หน่วยงานไม่มีการแจ้งตอบกลับ 119 (ร้อยละ 11) (ข้อมูล ณ สิ้นเดือนกันยายน 2564)	**ประชาชนที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่ไม่ได้เกิดจากการกระทำความผิดร้ายแรง ได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพที่เหมาะสม**
• การปฏิรูประบบการเรียนการสอนและการศึกษาอบรมวิชากฎหมาย เพื่อพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายให้เป็นผู้มีความรอบรู้ มีนิติทัศนะ และยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรมของนักกฎหมาย	• ได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการสภานิติศึกษาแห่งชาติ เพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายในการพัฒนาบุคลากรด้านกฎหมาย เสนอแนะหลักสูตรการศึกษานิติศาสตร์ระดับปริญญาตรีที่เป็นมาตรฐาน ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างทักษะใหม่ที่จำเป็นในการทำงานให้สอดคล้องกับความต้องการ (reskill) การพัฒนาเพื่อยกระดับทักษะเดิมให้ดีขึ้น เพื่อรองรับการเติบโตในอนาคต (upskill) สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายทุกสาขา	**ประชาชนสามารถดำรงชีวิตในการประกอบอาชีพหรือดำเนินธุรกิจโดยปราศจากอุปสรรคที่เกิดจากกฎหมายหรือการบังคับใช้กฎหมาย**
• การพัฒนาระบบฐานข้อมูลกฎหมายของรัฐโดยใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลกฎหมายได้สะดวก และสามารถเข้าใจเนื้อหาสาระของกฎหมายได้ง่าย	• การพัฒนาเว็บไซต์ https://www.law.go.th/ หรือ ระบบกลางทางกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 • การเปิดใช้งานระบบกลางทางกฎหมายระยะที่ 1 สำหรับการรับฟังความคิดเห็น เพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายและประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย	**ประชาชนมีความสะดวกในการเข้าถึงกฎหมายที่มีประสิทธิภาพ**
• การจัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย	• การจัดสัมมนาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วยโปรแกรม Zoom Meeting เพื่อให้สอดคล้องกับประเด็นการเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามพระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2564 โดยจัดสัมมนาในกลุ่มจังหวัดเป้าหมาย ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรการในการป้องกันและยับยั้งการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 • อยู่ระหว่างการดำเนินการประมวลผลการดำเนินการ ความพึงพอใจ และสำรวจติดตามการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจการเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามพระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2564 และพัฒนารูปแบบการจัดนิทรรศการเพื่อเสริมสร้างภาคีเครือข่ายทั้ง 4 ภูมิภาค	**ประชาชนมีองค์ความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการและกระบวนการในการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย**

[1] **ตามมาตรา 77** กำหนดว่า รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ โดยไม่ชักช้า เพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

CR04 ผลการดำเนินงานประจำปี 2564 ของการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม

สถานะการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์

สถานการณ์เทียบกับค่าเป้าหมาย

เป้าหมาย CR04G01 การอำนวยความยุติธรรมในแต่ละขั้นตอนเป็นไปอย่างโปร่งใสแล้วเสร็จตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด และเข้าถึงง่ายโดยเสมอภาค — ปี 2564 | ปี 2565

ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 3 กิจกรรม ได้แก่ BR0401 BR0402 BR0403

เป้าหมาย CR04G02 การบังคับการตามกฎหมายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และพัฒนาระบบการบริหารงานยุติธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เลือกปฏิบัติและเป็นธรรม — ปี 2564 | ปี 2565

ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 2 กิจกรรม ได้แก่ BR0404 BR0405

แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 5 กิจกรรม ได้แก่	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก
BR0401 การให้ประชาชนสามารถติดตามความคืบหน้า ขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรม	คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
BR0402 การรับแจ้งความร้องทุกข์ต่างท้องที่	ตร.
BR0403 การจัดหาทนายความอาสาประจำสถานีตำรวจให้ครบทุกสถานีทั่วประเทศ	สท.
BR0404 ปฏิรูประบบการปล่อยชั่วคราว	ศย.
BR0405 การบันทึกภาพและเสียงในการตรวจค้น จับกุม และการสอบปากคำในการสอบสวน	ตร.

● อยู่ในขั้นวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย ● ยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย ● ใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย ● บรรลุเป้าหมาย

สถานะการดำเนินงานของกิจกรรม Big Rock

BR0401 ☺
- คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ ร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. .... แล้ว โดยเมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2564
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

BR0402 ☺
- เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2564 สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ 177/2564 เรื่องการรับคำร้องทุกข์หรือกล่าวโทษความผิดอาญานอกเขตอำนาจการสอบสวนและออกระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยรายงานประจำวันอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2564
- ทำงานผ่านระบบ Crime เพื่อใช้ในการรับคำร้องทุกข์กล่าวโทษและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสถานีตำรวจทั่วประเทศ

BR0403 ☹
- จัดหาทนายความอาสาประจำสถานีตำรวจ ดำเนินการได้เพียง 150 สถานี ซึ่งยังไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของสถานีตำรวจทั่วประเทศ (741 สถานี จาก 1,482 สถานี) ปัจจุบันได้รับการจัดสรรงบประมาณดำเนินโครงการเพิ่มขึ้นอีก 53 สถานี (รวมทั้งสิ้น 203 สถานี)

BR0404 ☺
- มีการสั่งติดอุปกรณ์ EM ในการปล่อยชั่วคราวแก่ผู้ต้องหา/จำเลยในศาลที่เข้าร่วมโครงการ 171 ศาล จำนวน 3,352 เครื่อง โดยเริ่มใช้อุปกรณ์ EM ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2564

BR0405 ☺
- ผบ.ตร.ได้ลงนาม ตามคำสั่ง ตร. ที่ 178/2564 ลงวันที่ 9 เมษายน 2564 เรื่อง การบันทึกภาพและเสียงการตรวจค้น จับกุม และสอบสวนคดีอาญา ขณะนี้อยู่ระหว่างการจัดหาระบบและอุปกรณ์รองรับการปฏิบัติงาน
- มุ่งเน้นการติดตามประเมินผล ประสิทธิภาพในการดำเนินการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในกิจกรรมดังกล่าว เช่น การเก็บข้อมูลสถิติจำนวนการบันทึกภาพและเสียง การประเมินความพึงพอใจของประชาชน

☺ เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลากำหนดไว้ ☹ ล่าช้ากว่าขั้นตอนและกรอบระยะเวลากำหนดไว้

เป้าหมายตามมาตรา 258 ของรัฐธรรมนูญฯ	การดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง	ผลสัมฤทธิ์ที่ประชาชนได้รับจากการปฏิรูปประเทศ
• การกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า • การมีกลไกช่วยเหลือประชาชนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรม • การสร้างกลไกเพื่อให้มีการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในสังคม	• คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2564 มีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. .... และได้จัดส่งให้รัฐสภาพิจารณาตามขั้นตอนของกฎหมายเรียบร้อยแล้ว • ปัจจุบันอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรก่อนบรรจุวาระของรัฐสภา • ซึ่งทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีการกำกับดูแลตนเองภายในหน่วยงาน	**ประชาชนได้รับการอำนวยความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า และมีข้อมูลในการติดตามความคืบหน้าในการดำเนินคดีในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม**
• การปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม • การกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ชัดเจนเพื่อมิให้คดีขาดอายุความ และสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา • การกำหนดให้การสอบสวนต้องใช้ประโยชน์จากนิติวิทยาศาสตร์ และจัดให้มีบริการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าหนึ่งหน่วยงานที่มีอิสระจากกัน เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างมีทางเลือก	• คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติระบบนิติวิทยาศาสตร์แห่งชาติ พ.ศ. .... เรียบร้อยแล้ว • การจัดส่งร่างพระราชบัญญัติระบบนิติวิทยาศาสตร์แห่งชาติ พ.ศ. .... ที่คณะกรรมการพิจารณาแล้วให้กระทรวงยุติธรรม เพื่อพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง • กระทรวงยุติธรรมแต่งตั้งคณะทำงานฯ เพื่อพิจารณาร่างกฎหมายก่อน การดำเนินการรับฟังความเห็นและดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายต่อไป	**ประชาชนได้รับความคุ้มครอง ได้รับการช่วยเหลือคำแนะนำด้านกฎหมายในการดำเนินคดี**
• การเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมให้มุ่งอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว	• การออกระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยรายงานประจำวันอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2564 โดยดำเนินการผ่านระบบ Crime เพื่อใช้รับคำร้องทุกข์หรือกล่าวโทษความผิดอาญานอกเขตอำนาจการสอบสวน และเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสถานีตำรวจทั่วประเทศ ทำให้พนักงานสอบสวนสามารถรับคำร้องทุกข์จากคดีที่เกิดขึ้นนอกเขตพื้นที่รับผิดชอบได้ และสามารถส่งคำร้องทุกข์ดังกล่าวให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบโดยเร็วต่อไป	**ประชาชนผู้เสียหาย ผู้ต้องหา ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวภายใต้การควบคุมที่เหมาะสม**
• การดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับหน้าที่ อำนาจ และภารกิจของตำรวจให้เหมาะสม • การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการตำรวจให้เกิดประสิทธิภาพ มีหลักประกันว่าข้าราชการตำรวจจะได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสม ได้รับความเป็นธรรมในการแต่งตั้ง โยกย้าย และการพิจารณาบำเหน็จความชอบตามระบบคุณธรรมที่ชัดเจน ซึ่งในการพิจารณาแต่งตั้งและโยกย้ายต้องคำนึงถึงอาวุโสและความรู้ความสามารถประกอบกันเพื่อให้ข้าราชการตำรวจสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีอิสระไม่ตกอยู่ใต้อาณัติของบุคคลใด มีประสิทธิภาพและภาคภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตน	• คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 19 มกราคม 2564 มีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. .... และอยู่ระหว่างการพิจารณาของรัฐสภา	**ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในการดำเนินงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมากขึ้น**

CR05 ผลการดำเนินงานประจำปี 2564 ของการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

สถานะการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์

สถานการณ์เทียบกับค่าเป้าหมาย

เป้าหมาย CR05G01 ยกระดับศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ — ปี 2564 | ปี 2565

ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 5 กิจกรรม ได้แก่
BR0501 BR0502 BR0503 BR0504 BR0505

เป้าหมาย CR05G02 กระจายความเจริญและความเข้มแข็งของภาคสังคม — ปี 2564 | ปี 2565

ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 3 กิจกรรม ได้แก่
BR0501 BR0503 BR0505

เป้าหมาย CR05G03 ปรับบทบาท โครงสร้าง และกลไกสถาบันบริหารจัดการเศรษฐกิจของประเทศ — ปี 2564 | ปี 2565

ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 3 กิจกรรม ได้แก่
BR0503 BR0504 BR0505

แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 5 กิจกรรม ได้แก่		หน่วยงานรับผิดชอบหลัก
BR0501	การสร้างเกษตรมูลค่าสูง (High Value Added)	กษ.
BR0502	การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวคุณภาพสูง	กก.
BR0503	การเพิ่มโอกาสของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กในอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมาย	สสว.
BR0504	การเป็นศูนย์กลางด้านการค้าและการลงทุนของไทยในภูมิภาค (Regional Trading/Investment Center)	พณ.
BR0505	การพัฒนาศักยภาพคนเพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ	อว.

● อยู่ในขั้นวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย ● ยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย ● ใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย ● บรรลุเป้าหมาย

สถานะการดำเนินงานของกิจกรรม Big Rock

BR0501
- พัฒนาที่ดินเพื่อสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมตาม Agri-Map จำนวน 93,297 ไร่ ในพื้นที่ 49 จังหวัด
- พัฒนาคุณภาพดินในระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ และการเชื่อมโยงตลาด รวมถึงส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ประมง
- สร้างผู้ประกอบการเกษตร (Smart Farmer) มีการพัฒนาองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรเพื่อพัฒนาเป็น Smart Farmer และ Young Smart Farmer

BR0502
- จัดทำระบบฐานข้อมูลดิจิทัลด้านการท่องเที่ยวเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว
- พัฒนาทุนวัฒนธรรมท้องถิ่นสู่การสร้างสรรค์ตราสัญลักษณ์ (Storytelling To branding) เพื่อพัฒนาและยกระดับพื้นที่เมืองที่มีศักยภาพ และนำไปสู่การเพิ่มจำนวนเมืองสร้างสรรค์
- ปรับปรุงหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับเรือสำราญ และกีฬาที่ได้รับการยกเว้นอากร

BR0503
- ดำเนินมาตรการด้านสินเชื่อ เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากขึ้น
- เพิ่มสภาพคล่องในการดำเนินธุรกิจ การเพิ่มโอกาสทางการค้ากับภาครัฐ การพัฒนาผู้ประกอบการในการใช้ดิจิทัลในการดำเนินธุรกิจ

BR0504
- ออกแบบและจัดทำต้นแบบของระบบการค้าดิจิทัลแพลตฟอร์มแห่งชาติ (National Digital Trade Platform)
- กำหนดมาตรการจูงใจให้ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มสตาร์ทอัพ และนักลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาทำงานและพักอาศัยในประเทศไทย

BR0505
- สนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตกำลังคนอาชีวะพันธุ์ใหม่ที่เป็นช่างเทคนิค/นักเทคโนโลยีที่มีความชำนาญขั้นสูง ตามมาตรฐานสากล
- ฝึกอบรมแรงงานภายใต้โครงการเสริมสมรรถนะแรงงานด้านเทคโนโลยีรองรับการทำงานในศตวรรษที่ 21

☺ เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลากำหนดไว้ ☹ ล่าช้ากว่าขั้นตอนและกรอบระยะเวลากำหนดไว้

เป้าหมายตามมาตรา 258 ของรัฐธรรมนูญฯ	การดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง	ผลสัมฤทธิ์ที่ประชาชนได้รับจากการปฏิรูปประเทศ
• การขจัดอุปสรรคและเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อให้ประเทศชาติ และประชาชนได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกลุ่มเศรษฐกิจต่างๆ อย่างยั่งยืน โดยมีภูมิคุ้มกันที่ดี	• จัดทำความตกลงเสรีการค้า (Free Trade Area : FTA) • เตรียมความพร้อมในการเปิดเจรจาจัดทำความตกลงเสรีการค้า โดยเฉพาะกลุ่มประเทศที่เป็นตลาดคู่ค้าสำคัญของไทย	**ผู้ประกอบการ และกำลังแรงงานของประเทศมีศักยภาพและความพร้อมเป็นพลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้**
• การสร้างกลไก เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการนำความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ	• พัฒนาความสามารถของประกอบการและธุรกิจสร้างสรรค์ ทำให้ผู้ประกอบการ SME มีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 44.76 เพิ่มศักยภาพผู้ประกอบการทั่วประเทศ 6,388 คน พัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้เศรษฐกิจสร้างสรรค์สู่ผู้ใช้งานกว่า 821,750 ครั้ง	
• การปรับปรุงระบบภาษีอากรให้มีความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ เพิ่มพูนรายได้ของรัฐด้านต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ • การปรับปรุงระบบการจัดทำและการใช้จ่ายงบประมาณให้มีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล	• ปรับปรุงการบริหารจัดเก็บภาษี โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้กับกระบวนการทำงานต่าง ๆ ให้มีความเชื่อมโยงตั้งแต่ต้นจนจบ เพื่อให้เกิดรูปแบบการให้บริการที่ง่ายและรวดเร็ว เช่น การยื่นแบบและชำระภาษีออนไลน์ (e-Filing) เป็นต้น • ภาครัฐเริ่มดำเนินการจัดเก็บภาษีใหม่ ๆ ที่เป็นการเพิ่มรายได้ให้ภาครัฐที่สำคัญ อาทิ การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับบริการอิเล็กทรอนิกส์ (VAT for Electronic Service : VES)	**ประชาชนมีรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและเพิ่มโอกาสในการเป็นผู้ประกอบการ เพื่อให้สามารถดำเนินธุรกิจให้อุตสาหกรรมและบริการเป้าหมาย ให้ประเทศไทยได้ศูนย์กลางทางการค้าในระดับภูมิภาค**
• การสร้างกลไกเพื่อส่งเสริมสหกรณ์และผู้ประกอบการแต่ละขนาดให้มีความสามารถในการแข่งขันอย่างเหมาะสม • การส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจเพื่อสังคมและวิสาหกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม • การสร้างกลไกเพิ่มโอกาสในการทำงานและการประกอบอาชีพของประชาชน	• พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของสหกรณ์ ผ่านการดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสถาบัน (สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร ธุรกิจชุมชน) • กำหนดกลไกการขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนา วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ผ่านการจัดทำงบประมาณ/แผนงานบูรณาการ • เพิ่มโอกาสในการทำงานและประกอบอาชีพของประชาชน ผ่านการขับเคลื่อนโครงการบัณฑิตพันธุ์ใหม่ และโครงการบัณฑิตพันธุ์ใหม่เพื่อรองรับการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC)	

CR06 ผลการดำเนินงานประจำปี 2564 ของการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สถานะการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์

สถานการณ์เทียบกับค่าเป้าหมาย

เป้าหมาย CR06G01 สิ่งแวดล้อมได้รับการดูแล รักษาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อลดมลพิษและผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและระบบนิเวศ ปี 2564 ปี 2565
ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 1 กิจกรรม ได้แก่ BR0604

เป้าหมาย CR06G02 มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนตามแนวทางประชารัฐ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรม สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติกฎหมายที่เกี่ยวข้องและข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก โดยยึดถือผลประโยชน์ของประเทศ ปี 2564 ปี 2565
ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 2 กิจกรรม ได้แก่ BR0602 BR0603

เป้าหมาย CR06G03 ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการรักษาและฟื้นฟูให้มีความสมบูรณ์และยั่งยืน เป็นฐานการพัฒนาประเทศทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ปี 2564 ปี 2565
ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 1 กิจกรรม ได้แก่ BR0601

เป้าหมาย CR06G04 เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ลดความขัดแย้งของการพัฒนาที่ใช้ฐานทรัพยากรธรรมชาติ บรรเทาผลกระทบสิ่งแวดล้อม และลดภัยพิบัติทางธรรมชาติ ปี 2564 ปี 2565
ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 1 กิจกรรม ได้แก่ BR0601

แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 4 กิจกรรม ได้แก่		หน่วยงานรับผิดชอบหลัก
BR0601	เพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ตามเป้าหมาย	ทส.
BR0602	การบริหารจัดการเขตทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัด	มท.
BR0603	การบริหารจัดการน้ำเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่นอกเขตชลประทาน	มท.
BR0604	ปฏิรูประบบการบริหารจัดการเขตควบคุมมลพิษ กรณีเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด	ทส.

● อยู่ในขั้นวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย ● ยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย ● ใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย ● บรรลุเป้าหมาย

สถานะการดำเนินงานของกิจกรรม Big Rock

BR0601 ☹
- ใช้ประโยชน์ฐานข้อมูล สถานภาพทรัพยากรป่าไม้ในการกำกับดูแลพื้นที่ป่าไม้ไม่ให้มีการบุกรุกทำลายอย่างมีประสิทธิภาพ -
- ใช้ระบบลาดตระเวนเชิงคุณภาพ (SMART Patrol) และการลาดตระเวนครอบคลุม (patrol coverage)
- ใช้ประโยชน์จากงานฐานข้อมูลสถานภาพทรัพยากรป่าไม้ใกล้เวลาจริง (Near real time) โดยดำเนินการเชิงรุกในปี 2564
- สถานการณ์ที่ล่าช้าเกิดจากสภาพภูมิประเทศในพื้นที่การดำเนินการมีปัญหาอุปสรรคและผลกระทบเกี่ยวกับเรื่อง ดิน ฟ้า อากาศ และสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทำให้จำเป็นต้องชะลองานบางส่วน รวมทั้งชะลองานในพื้นที่ก่อสร้างที่ 2 เพื่อโยกย้ายกำลังพลแรงงานไปดำเนินการในพื้นที่ก่อสร้างที่ 1 ส่งผลให้งานก่อสร้างพื้นที่ก่อสร้างที่ 1 ไม่สามารถดำเนินการได้เสร็จ

BR0602 ☺
- อยู่ระหว่างการจัดทำแผนที่การจำแนกเขตทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัดและร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับการกำหนดเขตจังหวัดในทะเล

BR0603 ☹
- ชุมชนและท้องถิ่นในพื้นที่เหนืออ่างเก็บน้ำรับมือกับมวลน้ำฝนสะสมจากอิทธิพลของพายุโซนร้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- สถานการณ์ที่ล่าช้าเกิดจาก ด้านการจัดสรรงบประมาณขับเคลื่อนโครงการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐไม่สามารถจัดสรรงบประมาณดำเนินการได้

BR0604 ☺
- จัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษทางอากาศบริเวณพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดระยอง ในเดือนสิงหาคม 2564 พบปริมาณก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์เฉลี่ย 1 ชั่วโมงมีค่าระหว่าง 5 – 51 ppb (ค่ามาตรฐานไม่เกิน170 bbp)

☺ เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลากำหนดไว้ ☹ ล่าช้ากว่าขั้นตอนและกรอบระยะเวลากำหนดไว้

เป้าหมายตามมาตรา 258 ของรัฐธรรมนูญฯ	การดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง	ผลสัมฤทธิ์ที่ประชาชนได้รับจากการปฏิรูปประเทศ
การมีระบบบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรมและยั่งยืน โดยคำนึงถึงความต้องการใช้น้ำในทุกมิติ รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศ	การสร้างระบบการบริหารจัดการน้ำอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่นอกเขตชลประทาน โดยมีพื้นที่นำร่อง 2 แห่ง ได้แก่ ชุมชนและท้องถิ่นในพื้นที่เหนืออ่างเก็บน้ำลำเชียงไกร อำเภอโนนไทย และพื้นที่เหนืออ่างเก็บน้ำซับประดู่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีการดำเนินการที่สำคัญ ได้แก่ การขุดลอก การสร้างฝาย การสร้างอาคารบังคับน้ำ การพัฒนาระบบระบายน้ำ รวมถึงกิจกรรมปลูกป่า เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการในชุมชนที่เหมาะสม	**ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการอนุรักษ์ คุ้มครอง ฟื้นฟู อย่างเป็นระบบและมีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ**
การจัดให้มีระบบจัดการและกำจัดขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ด้านอื่น ๆ	การพยายามควบคุม ลด และขจัดมลพิษที่เกินค่ามาตรฐานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานและสอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งและการจัดทำแอพพลิเคชั่นเกี่ยวกับคุณภาพสิ่งแวดล้อม อาทิ แอพพลิเคชั่น Air4Thai และเว็บไซต์ http://iwis.pcd.go.th	**ประชาชนได้รับประโยชน์จากการมีช่องทางการรับรู้ข่าวสารข้อมูลการรายงานสถานการณ์คุณภาพอากาศที่เป็นปัจจุบัน (Real Time) สามารถรับมือและป้องกันผลกระทบที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงทีเพื่อความปลอดภัยในสุขภาพ**

CR07 ผลการดำเนินงานประจำปี 2564 ของการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

สถานะการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์

	สถานการณ์เทียบกับค่าเป้าหมาย	
เป้าหมาย CR07G01 ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาวะ สามารถดูแลสุขภาพ มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์และสามารถป้องกันและลดโรคที่สามารถป้องกันได้เกิดเป็นสังคมบ่มเพาะจิตสำนึกสุขภาพดีสูงขึ้น **ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock** จำนวน 1 กิจกรรม ได้แก่ BR0702	ปี 2564	ปี 2565
เป้าหมาย CR07G02 จำนวนชุมชนสุขภาพดีเพิ่มขึ้น โดยพิจารณาการขยายจำนวนหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิให้ครอบคลุมทั่วประเทศการขึ้นทะเบียนหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิเป็น 3,000 แห่ง **ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock** จำนวน 2 กิจกรรม ได้แก่ BR0703 BR0705	ปี 2564	ปี 2565
เป้าหมาย CR07G03 มีระบบสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานที่ประชากรทุกระดับเข้าถึงได้ดีขึ้น **ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock** จำนวน 3 กิจกรรม ได้แก่ BR0702 BR0704 BR0705	ปี 2564	ปี 2565
เป้าหมาย CR07G04 การเข้าถึงบริการสาธารณสุขมีความเหลื่อมล้ำลดลง **ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock** จำนวน 2 กิจกรรม ได้แก่ BR0702 BR0704	ปี 2564	ปี 2565
เป้าหมาย CR07G05 ประชาชนมีความรอบรู้สุขภาพ เรื่องโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศมากขึ้น **ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock** จำนวน 1 กิจกรรม ได้แก่ BR0701	ปี 2564	ปี 2565

แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 5 กิจกรรม ได้แก่		หน่วยงานรับผิดชอบหลัก
BR0701	การปฏิรูปการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข รวมถึงโรคระบาดระดับชาติและโรคอุบัติใหม่เพื่อความมั่นคงแห่งชาติด้านสุขภาพ	สธ.
BR0702	การปฏิรูปเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการสร้างเสริมสุขภาพ ความรอบรู้ด้านสุขภาพการป้องกันและดูแลรักษาโรคไม่ติดต่อสำหรับประชาชนและผู้ป่วย	สธ.
BR0703	การปฏิรูประบบบริการสุขภาพผู้สูงอายุด้านการบริบาล การรักรักษาพยาบาลที่บ้าน/ชุมชน และการดูแลสุขภาพตนเองในระบบสุขภาพปฐมภูมิเชิงนวัตกรรม	สธ.
BR0704	การปฏิรูประบบหลักประกันสุขภาพและกองทุนที่เกี่ยวข้องให้มีความเป็นเอกภาพ บูรณาการ เป็นธรรม ทั่วถึงเพียงพอและยั่งยืนด้านการเงินการคลัง	สปสช.
BR0705	การปฏิรูปเขตสุขภาพให้มีระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการ คล่องตัว และการร่วมรับผิดชอบด้านสุขภาพระหว่างหน่วยงานและท้องถิ่น	สธ.

● อยู่ในขั้นวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย ● ยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย ● ใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย ● บรรลุเป้าหมาย

สถานะการดำเนินงานของกิจกรรม Big Rock

BR0701 ☺
- จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศที่สนับสนุนการดำเนินงานด้านสุขภาพและรองรับการดำเนินงานภายใต้สถานการณ์ภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขได้แบบ Real Time
- พัฒนาระบบเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศ

BR0702 ☺
- พัฒนานโยบายการสร้างเสริมสุขภาพ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ การป้องกันโรคในสถานที่ทำงานภาครัฐและเอกชน
- นำร่องระบบบริการทางการแพทย์วิถีใหม่ (New Normal Metical Service) โดยสร้างนวัตกรรมการแพทย์รูปแบบใหม่เพื่อใช้ในห้องทันตกรรม ห้องฉุกเฉิน ห้องผ่าตัด และการดูแลรักษาผู้ป่วยกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง
- การนำเทคโนโลยีมาใช้สนับสนุนการป้องกันควบคุมโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง ผ่านการตรวจวัดความดันโลหิตด้วยตนเองที่บ้าน (Home Blood Pressure Monitoring; HBPM)
- พัฒนาระบบ H4U ซึ่งเป็นระบบข้อมูลโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูงเชื่อมกับระบบ Health Station ในชุมชน เพื่อเป็นเครื่องมือในการเพิ่มความรอบรู้ด้านสุขภาพ การสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และการเข้าถึงบริการรักษาพยาบาล

BR0703 ☺
- พัฒนาระบบ Long Term Care (3C) เพื่อรองรับข้อมูลผู้บริบาลผู้สูงอายุที่ผ่านหลักสูตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน
- จัดทำหลักสูตรการดูแลระยะยาว (Long Term Care) ผู้ป่วยและผู้สูงอายุสำหรับนักศึกษาพยาบาล
- จัดทำคู่มือการเรียนรู้การส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุเพื่อใช้ฝึกอบรมอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ให้มีศักยภาพในการจัดการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน

BR0704 ☺
- ขยายหน่วยบริการรองรับการใช้บริการของสิทธิ Non-UC และกลุ่มเฉพาะเพื่อให้คนไทยทุกคนเข้าถึงบริการ และบูรณาการสิทธิประโยชน์การป้องกันตรวจคัดกรอง ดูแลรักษาโรคโควิด-19 สำหรับคนไทยทุกสิทธิ
- เชื่อมโยงฐานข้อมูลบริการโควิด-19 (วัคซีน ตรวจคัดกรอง HICI รักษาพยาบาล) ระหว่าง สปสช. กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานอื่น ๆ พร้อมทั้งเผยแพร่ข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประโยชน์

BR0705 ☺
- มีเขตสุขภาพนำร่องที่มีระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการและร่วมรับผิดชอบระหว่างหน่วยงาน และท้องถิ่น มีความคล่องตัว ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

☺ เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลากำหนดไว้ ☹ ล่าช้ากว่าขั้นตอนและกรอบระยะเวลากำหนดไว้

เป้าหมายตามมาตรา 258 ของรัฐธรรมนูญฯ	การดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง	ผลสัมฤทธิ์ที่ประชาชนได้รับจากการปฏิรูปประเทศ
การปรับระบบหลักประกันสุขภาพให้ประชาชนได้รับสิทธิและประโยชน์จากการบริหารจัดการและการเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพและสะดวกทัดเทียมกัน	• การเชื่อมโยงข้อมูลสุขภาพส่วนบุคคล หรือที่เรียกว่าระบบ “Persona Health” ซึ่งเป็นนวัตกรรมกลไกที่ช่วยเพิ่มโอกาสการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพด้วยรูปแบบและช่องทางที่สอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้งานของประชาชน เพื่อเตรียมความพร้อมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้าถึงองค์ความรู้และความรอบรู้ทางสุขภาพ (Health Literacy) นำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้มีสุขภาพที่ดีขึ้นโดยเร็วที่สุด • การขยายเครือข่ายหน่วยบริการอื่นๆ เพื่อเพิ่มการเข้าถึงบริการอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะพื้นที่กรุงเทพมหานคร	**ประชาชนในทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับสิทธิประโยชน์และเข้าถึงบริการด้านสุขภาพที่มีคุณภาพ สะดวกและทัดเทียมกันในทุกพื้นที่**
การมีระบบการแพทย์ปฐมภูมิที่มีแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวดูแลประชาชนในสัดส่วนที่เหมาะสม	• การติดตามความก้าวหน้าเรื่องการจัดตั้งหน่วยบริการปฐมภูมิ และเครือข่าย ซึ่งในพื้นที่ทั่วประเทศ และพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีหน่วยบริการปฐมภูมิครอบคลุมมากกว่า 2,700 หน่วย จากประชากรกว่า 26.62 ล้านคน และมีการตั้งเป้าหมายในปี 2565 เพิ่มเป็น 3,000 หน่วย โดยอยู่ระหว่างการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการยกระดับการดูแลสุขภาพ ลดการเดินทาง ลดความแออัดในโรงพยาบาลให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	**ผู้สูงอายุได้รับการบริบาลและเข้าถึงการรักษาที่มีคุณภาพตามความต้องการเมื่อเข้าสู่ภาวะพึ่งพิง**

CR08 ผลการดำเนินงานประจำปี 2564 ของการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ

สถานะการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์

เป้าหมาย CR08G01 การมุ่งเน้นการสร้างดุลยภาพระหว่างเสรีภาพของการทำหน้าที่ของสื่อบนความรับผิดชอบกับการกำกับที่มีความชอบธรรม และการใช้พื้นที่ดิจิทัลเพื่อการสื่อสารอย่างมีจรรยาบรรณ ดำรงรักษาเสรีภาพของการแสดงออก การรับรู้ของประชาชนด้วยความเชื่อว่าเสรีภาพของการสื่อสารคือเสรีภาพของประชาชนตามแนวทางของประชาธิปไตย และสื่อเป็นโรงเรียนของสังคมในการให้ความรู้แก่ประชาชน สร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ ปลูกฝังวัฒนธรรมของชาติ และปลูกฝังทัศนคติที่ดี

สถานการณ์เทียบกับค่าเป้าหมาย

ปี 2564	ปี 2565
●	●

ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 3 กิจกรรม ได้แก่ BR0801 BR0802 BR0803

แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 3 กิจกรรม ได้แก่		หน่วยงานรับผิดชอบหลัก
BR0801	การพัฒนาระบบคลังข้อมูลข่าวสารเพื่อการประชาสัมพันธ์เชิงรุกและการจัดการ Fake News	ดศ.
BR0802	การกำกับดูแลสื่อออนไลน์	ดศ.
BR0803	การยกระดับการรู้เท่าทันสื่อ	อว.

● อยู่ในขั้นวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย ● ยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย
● ใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย ● บรรลุเป้าหมาย

สถานะการดำเนินงานของกิจกรรม Big Rock

BR0801 ☺

- เปิดศูนย์ประสานงานและแก้ไขปัญหาข่าวปลอม (Anti-Fake News Center: AFNC)
- ดำเนินคดีกับผู้เผยแพร่ข่าวปลอม
- ดำเนินโครงการกำกับดูแลการออกอากาศเนื้อหารายการที่มีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ให้เป็นไปตาม พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 ตลอดจนกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

BR0802 ☺

- ดำเนินโครงการจ้างเหมาเฝ้าระวังเว็บไซต์ผิดกฎหมาย และ Facebook Fanpage “อาสา จับตา ออนไลน์”
- ดำเนินโครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อพัฒนากลไกหรือมาตรการป้องกันการรังแก ข่มขู่ คุกคาม สตรี เด็ก และเยาวชน

BR0803 ☺

- ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพและทักษะด้านดิจิทัล รวมถึงสร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจการใช้ไซเบอร์ปลอดภัยให้แก่ ผู้สูงวัย ผู้ด้อยโอกาส
- กิจกรรมการพัฒนาคนไทยกลุ่มเป้าหมาย (เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ) เพื่อเตรียมพร้อมเป็น Digital Citizen ที่คุ้นเคยกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างมั่นคงปลอดภัย
- ดำเนินโครงการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของประชาชน เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างรู้เท่าทัน

☺ เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลากำหนดไว้ ☹ ล่าช้ากว่าขั้นตอนและกรอบระยะเวลากำหนดไว้

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง	ผลสัมฤทธิ์ที่ประชาชนได้รับจากการปฏิรูปประเทศ
• มีการพัฒนาระบบคลังข้อมูลข่าวสารของศูนย์ประสานงานและแก้ไขปัญหาข่าวปลอม (Anti-Fake News Center : AFNC) เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารมีมาตรฐาน มีความแม่นยำ ถูกต้อง และรวดเร็ว ให้ประชาชนมีช่องทางสำหรับการแจ้งข้อมูลข่าวปลอม สามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงและความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารได้ • หน่วยงานภาครัฐมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลสารสนเทศที่สอดคล้องตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานผ่านสื่อหลัก สื่อออนไลน์ และสื่อสังคมออนไลน์	ประชาชนมีช่องทางการติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานภาครัฐ และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในสถานการณ์ฉุกเฉินหรือสภาวะวิกฤตที่มีมาตรฐาน มีความแม่นยำ ถูกต้อง รวดเร็ว และทันสมัย
• มีการกิจกรรมการพัฒนาคนไทยกลุ่มเป้าหมายเพื่อเตรียมพร้อมเป็น Digital Citizen ที่คุ้นเคยกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างมั่นคงปลอดภัย • มีการกำกับดูแลสื่อออนไลน์ผ่านการเฝ้าระวังเว็บไซต์ผิดกฎหมายจากหน่วยงานของรัฐ	ประชาชนผู้บริโภคสื่อและผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสื่อได้รับการดูแลและคุ้มครองตามสิทธิที่พึงมีในการทำธุรกรรมการสื่อสารทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ
• มีหลักสูตรการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของประชาชนเกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างรู้เท่า • มีการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพและทักษะด้านดิจิทัล การสร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจการใช้ไซเบอร์ปลอดภัย	กลุ่มนักเรียน นักศึกษา และประชาชนมีความรู้เท่าทัน สามารถแยกแยะเนื้อหาของข้อมูลข่าวสารจากช่องทางที่หลากหลาย เลือกเสพสื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นผู้ผลิตสื่อที่มีคุณภาพ สามารถเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่มีประโยชน์สู่สังคม

หมายเหตุ : เป็นประเด็นปฏิรูปประเทศที่ไม่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 258 ของรัฐธรรมนูญฯ

CR09 ผลการดำเนินงานประจำปี 2564 ของการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

สถานะการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์

สถานการณ์เทียบกับค่าเป้าหมาย

เป้าหมาย CR09G01 มีระบบการออมทั้งภาคสมัครใจ และภาคบังคับแก่ประชาชนทุกกลุ่มเพื่อเพิ่มความสามารถในการพึ่งพาตนเองหลังเกษียณ — ปี 2564 | ปี 2565

ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 1 กิจกรรม ได้แก่ BR0901

เป้าหมาย CR09G02 อปท. มีข้อมูลทางสังคมในพื้นที่ เพื่อนำมาใช้จัดระบบสวัสดิการสังคม (Social Safety Net) ที่สอดคล้อง และตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง — ปี 2564 | ปี 2565

ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 3 กิจกรรม ได้แก่ BR0902 BR0903 BR0905

เป้าหมาย CR09G03 ชุมชนในเขตเมืองมีความเข้มแข็ง และมีโอกาสในการเข้าถึงสวัสดิการภาครัฐอย่างเท่าเทียม อันจะนำไปสู่ความเสมอภาคในสังคม — ปี 2564 | ปี 2565

ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 1 กิจกรรม ได้แก่ BR0904

แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 5 กิจกรรม ได้แก่	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก
BR0901 การมีระบบการออมเพื่อสร้างหลักประกันรายได้หลังวัยเกษียณที่เพียงพอและครอบคลุมในกลุ่มแรงงานทั้งในและนอกระบบ	กค.
BR0902 ผลักดันให้มีฐานข้อมูลทางสังคมและคลังความรู้ในระดับพื้นที่ เพื่อให้สามารถจัดสวัสดิการและสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพที่ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย	มท.
BR0903 การปฏิรูปการขึ้นทะเบียนคนพิการ เพื่อให้คนพิการได้รับสิทธิสวัสดิการและความช่วยเหลือได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง	พม.
BR0904 การสร้างกลไกที่เอื้อให้เกิดชุมชนเมืองจัดการตนเอง	มท.
BR0905 การสร้างมูลค่าให้กับที่ดินที่รัฐจัดให้กับประชาชน	สคทช.

● อยู่ในขั้นวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย ● ยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย ● ใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย ● บรรลุเป้าหมาย

สถานะการดำเนินงานของกิจกรรม Big Rock

BR0901
- อนุมัติหลักการ (ร่าง) พ.ร.บ. กองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ พ.ศ. .... และเสนอสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาอีกครั้งหนึ่งในประเด็นอายุของลูกจ้างในการเป็นสมาชิกกองทุนฯ กรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายเกี่ยวกับการเกษียณอายุ
- อยู่ระหว่างการพิจารณาปรับกฎระเบียบกองทุนการออมแห่งชาติและกองทุนประกันสังคม

BR0902
- จัดตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม กิจกรรมปฏิรูปที่ 2 เพื่อจัดประชุมหารือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเชื่อมโยงฐานข้อมูลที่อยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงาน
- ดำเนินโครงการพัฒนาตำบลแบบบูรณาการ (Tambon Smart Team) เพื่อจัดเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาพื้นที่แบบบูรณาการ

BR0903
- ปรับคำนิยาม “คนพิการ” ให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทุกหน่วยงาน
- ปรับปรุงประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เรื่องประเภทและหลักเกณฑ์ความพิการ พ.ศ. 2552 โดยทบทวนการกำหนดประเภทความพิการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน
- จัดทำระบบการเชื่อมโยงข้อมูลด้านสิทธิและสวัสดิการคนพิการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมการปกครอง สปสช. ผ่านฐานระบบข้อมูลบุคคล Linkage Center กรมการปกครอง และมีแผนการขยายหน่วยเชื่อมโยงข้อมูลเพิ่มเติมภายในปี 2565 ประกอบด้วย กรมการกงสุล กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงการคลัง องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก กรมสรรพากร และกระทรวงสาธารณสุข ในส่วนของข้อมูลประวัติสุขภาพ

BR0904
- จัดทำระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนของ เทศบาล พ.ศ. 2564
- จัดทำระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยชุมชนและกรรมการ ชุมชน พ.ศ. 2564
- อยู่ระหว่างการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานด้านชุมชนสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสำหรับคณะกรรมการชุมชนในรูปแบบ e-book

BR0905
- ดำเนินกิจกรรมการบริหารจัดการที่ดินแก่เกษตรกรรายย่อยและผู้ด้อยโอกาส
- ดำเนินการศึกษาปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรและประชาชน
- ดำเนินการสำรวจข้อมูล และปรับปรุงราคาประเมินที่ดินกรุงเทพฯ และในภูมิภาค

☺ เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลากำหนดไว้ ☹ ล่าช้ากว่าขั้นตอนและกรอบระยะเวลากำหนดไว้

เป้าหมายตามมาตรา 258 ของรัฐธรรมนูญฯ	การดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง	ผลสัมฤทธิ์ที่ประชาชนได้รับจากการปฏิรูปประเทศ
• การจัดให้มีการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม	• การจัดกิจกรรมการบริหารจัดการที่ดินแก่เกษตรกรรายย่อยและผู้ด้อยโอกาส	**เกษตรกรและคนยากจนได้รับหลักประกันการเข้าถึงแหล่งทุนสำหรับการประกอบอาชีพจากการจัดสรรที่ดินจากรัฐให้กับประชาชน**
• การตรวจสอบกรรมสิทธิ์และการถือครองที่ดินทั้งประเทศเพื่อแก้ไขปัญหากรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองที่ดินอย่างเป็นระบบ	• การจัดกิจกรรมการศึกษาปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรและประชาชน • การดำเนินการสำรวจข้อมูลและปรับปรุงราคาประเมินที่ดินกรุงเทพฯ และในภูมิภาค	

CR10 ผลการดำเนินงานประจำปี 2564 ของการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน

สถานะการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์

สถานการณ์เทียบกับค่าเป้าหมาย: ปี 2564 | ปี 2565

เป้าหมาย CR10G01 ยกระดับความสามารถในการแข่งขันด้านพลังงานของประเทศ

ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 5 กิจกรรม ได้แก่ BR1001 BR1002 BR1003 BR1004 BR1005

แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 5 กิจกรรม ได้แก่		หน่วยงานรับผิดชอบหลัก
BR1001	ศูนย์อนุมัติอนุญาตเบ็ดเสร็จ One-Stop-Service ด้านกิจการไฟฟ้า ที่แท้จริง	กระทรวงพลังงาน MINISTRY OF ENERGY พน.
BR1002	การพัฒนาศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติ	กระทรวงพลังงาน MINISTRY OF ENERGY พน.
BR1003	การใช้มาตรการบริษัทจัดการพลังงาน (ESCO) สำหรับหน่วยงานภาครัฐ	กระทรวงพลังงาน MINISTRY OF ENERGY พน.
BR1004	การพัฒนาปิโตรเคมีระยะที่ 4 เพื่อการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนและสร้างฐานทางเศรษฐกิจใหม่ (New S-Curve)	EEC สกพอ.
BR1005	ปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าและธุรกิจก๊าซธรรมชาติเพื่อเพิ่มการแข่งขัน	กระทรวงพลังงาน MINISTRY OF ENERGY พน.

- อยู่ในขั้นวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย
- ยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย
- ใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย
- บรรลุเป้าหมาย

สถานะการดำเนินงานของกิจกรรม Big Rock

BR1001 ☺
- ลดขั้นตอนการแจ้งยกเว้นในการขอใบอนุญาต และพัฒนาระบบการอนุญาตในรูปแบบดิจิทัล ผ่านสมาร์ตโฟน
- ทบทวน Licensing Scheme กระบวนการอนุญาตสำหรับกิจการควบคุมระบบไฟฟ้า กิจการระบบส่งไฟฟ้า กิจการระบบจำหน่ายไฟฟ้า กิจการจำหน่ายไฟฟ้า และกิจการก๊าซธรรมชาติ
- จัดทำระบบตัวชี้วัด (KPI) ติดตามประเมินผลเพื่อการตรวจประเมินโรงไฟฟ้าทั้งก่อนและหลังการกำหนดจ่ายไฟฟ้าเข้าระบบ (COD)
- พัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่ออำนวยความสะดวกในการเชื่อมต่อโครงข่ายไฟฟ้าหรือจ่ายไฟเข้าระบบเชิงพาณิชย์ตามแนวคิด Anywhere, Anyplace, Anytime

BR1002 ☺
- จัดตั้งศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติ (National Energy Information Center: NEIC) เป็นหน่วยงานภายใต้สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน
- พัฒนาเว็บไซต์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวงพลังงาน
- บูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับด้านพลังงานทั้งจากภาครัฐและเอกชน เพื่อประโยชน์ในด้านการวางแผน การตัดสินใจ และการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน

BR1003 ☺
- จัดทำร่างหลักเกณฑ์ แนวทางการใช้มาตรการบริษัทจัดการพลังงาน (ESCO) สำหรับหน่วยงานภาครัฐ
- จัดทำร่างสัญญาบริหารจัดการพลังงาน (Energy Performance Contract: EPC)
- (ร่าง) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมมาตรการอนุรักษ์พลังงานและพลังงานทดแทนสำหรับหน่วยงานของรัฐ โดยรูปแบบธุรกิจบริษัทจัดการพลังงาน พ.ศ. .... แล้วเสร็จ และอยู่ระหว่างหารือร่วมกับกรมบัญชีกลางและสำนักงบประมาณ เพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับกฎหมายและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง

BR1004 ☺
- ศึกษากรอบแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ 4 ในพื้นที่ทะเลชายฝั่งภาคตะวันออก และพื้นที่ที่มีศักยภาพเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจในอนาคตแล้วเสร็จ
- การดำเนินการในระยะต่อไป สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงานจะร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนงานส่งเสริมการลงทุนระยะสั้นในพื้นที่ EEC เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติตามขั้นตอนต่อไป

BR1005 ☺
- ศึกษาสัดส่วนโรงไฟฟ้าฐานที่เหมาะสมสำหรับรองรับแนวโน้ม Prosumer แล้วเสร็จ และนำผลการศึกษาไปปรับใช้ในการจัดทำ PDP2022
- การไฟฟ้าทั้ง 3 แห่ง ได้ศึกษาแนวทางปรับปรุงระบบส่งและระบบจำหน่ายให้มีความทันสมัยรองรับเทคโนโลยีระบบไฟฟ้าในอนาคต (Grid Modernization of Transmission and Distribution) แล้วเสร็จ
- จัดทำแผนปฏิบัติการโครงการนำร่องตลาดซื้อขายไฟฟ้าเสรีในพื้นที่ EEC (Energy Trading Platform: ETP) เพื่อเป็นโครงการนำร่องในการส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขัน
- โครงการ Regional LNG Hub ภายใต้ ERC Sandbox เพื่อทดสอบระบบการดำเนินการส่งออก LNG (Reloading) ในระยะแรกแล้วเสร็จ โดยมีการส่งออก LNG ประมาณ 62,449 ตัน มีรายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายประมาณ 580 ล้านบาท ซึ่ง ปตท. ได้นำส่งภาครัฐแล้ว โดย กกพ. จะนำรายได้ที่ส่งให้รัฐไปเป็นส่วนลดราคาค่าก๊าซธรรมชาติและนำมาคำนวณเพื่อลดต้นทุนค่าไฟฟ้าให้ประชาชนต่อไป
- ดำเนินการตามแนวทางการส่งเสริมการแข่งขันในกิจการก๊าซธรรมชาติ ระยะที่ 2 ตามมติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2564

☺ เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลากำหนดไว้ ☹ ล่าช้ากว่าขั้นตอนและกรอบระยะเวลากำหนดไว้

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

- มีศูนย์อนุมัติอนุญาตเบ็ดเสร็จ One-Stop-Service โรงไฟฟ้าที่แท้จริง เอื้อต่อการผลิตไฟฟ้าใช้เองของประชาชนและผู้ผลิตรายเล็ก
- มีศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติ ให้ความรู้ความเข้าใจด้านพลังงานที่ถูกต้องแก่ประชาชน
- การใช้มาตรการบริษัทจัดการพลังงาน (ESCO) ในหน่วยงานภาครัฐ เพื่อเกิดผลประหยัดพลังงานในระยะยาว ส่งผลให้เกิดการประหยัดพลังงานและงบประมาณ
- มีแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ 4 และแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปพลาสติกและเคมีภัณฑ์ รวมทั้งศึกษาโอกาสในการพัฒนาเป็น Regional LNG Trading Hub และศึกษาการริเริ่มการสร้างฐานเศรษฐกิจใหม่ของประเทศจากปิโตรเคมี เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมปิโตรเคมีให้กับประเทศ ลดต้นทุนการนำเข้า และสามารถผลิตใช้เองได้ในประเทศ
- การศึกษาแนวทางปรับโครงสร้างบริหารกิจการไฟฟ้า และส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเสรีที่ใช้พลังงานทดแทน เพื่อการบริหารจัดการพลังงาน มีแผนการจัดหาพลังงาน รวมทั้งส่งเสริมพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กำหนดทิศทางการพัฒนาและการลงทุนเทคโนโลยีใหม่ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของประเทศ

ผลสัมฤทธิ์ที่ประชาชนได้รับจากการปฏิรูปประเทศ

- **ประชาชนเข้าถึงการใช้พลังงานในราคาที่เป็นธรรม ได้รับคุณภาพและการบริการที่ดีขึ้น เกิดการแข่งขันในทุกกิจการพลังงาน และลดการผูกขาด**
- **ประชาชนและผู้ผลิตรายเล็กสามารถผลิตไฟฟ้าใช้เองได้ มีการกระจายสัดส่วนและแหล่งเชื้อเพลิงที่สมดุลเพื่อความมั่นคงด้านพลังงาน**
- **หน่วยงานภาครัฐใช้พลังงานอย่างรับผิดชอบ ประหยัด คุ้มค่า มีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีการใช้พลังงานสะอาดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม**

หมายเหตุ : เป็นประเด็นปฏิรูปประเทศที่ไม่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 258 ของรัฐธรรมนูญฯ

CR11 ผลการดำเนินงานประจำปี 2564 ของการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

สถานะการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์

สถานการณ์เทียบกับค่าเป้าหมาย

เป้าหมาย CR11G01 ประเทศไทยมีการทุจริตและประพฤติมิชอบลดลง

ปี 2564 ปี 2565

ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 3 กิจกรรม ได้แก่ BR1102 BR1103 BR1104

เป้าหมาย CR11G02 หน่วยงานภาครัฐมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต

ปี 2564 ปี 2565

ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 4 กิจกรรม ได้แก่ BR1101 BR1103 BR1104 BR1105

แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 5 กิจกรรม ได้แก่		หน่วยงานรับผิดชอบหลัก
BR1101	การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริต	พอช.
BR1102	การพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและระบบคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสการทุจริตที่มี ประสิทธิภาพ	ป.ป.ช.
BR1103	พัฒนากระบวนการยุติธรรมที่รวดเร็ว โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติในการดำเนินคดีทุจริต ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน	ป.ป.ช.
BR1104	การพัฒนาระบบราชการไทยให้โปร่งใส ไร้ผลประโยชน์	ป.ป.ท.
BR1105	การพัฒนามาตรการสกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่	ป.ป.ท.

- อยู่ในขั้นวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย
- ยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย
- ใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย
- บรรลุเป้าหมาย

สถานะการดำเนินงานของกิจกรรม Big Rock

BR1101 ☺

- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตในพื้นที่ปี 2564 ใน 5 จังหวัด 25 ตำบล และมีการปรับปรุงแผนปฏิบัติการในระดับพื้นที่ให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ และความพร้อมในการขับเคลื่อนงานของระดับตำบลและจังหวัด ศักยภาพของคณะทำงานในการวางแผนการขับเคลื่อนงาน การประสานการทำงานร่วมกันระหว่างคณะทำงาน แกนนำ และเครือข่ายชุมชน หน่วยงานในพื้นที่
- จัดทำคู่มือการดำเนินงานการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริต

BR1102 ☹

- ศึกษาทบทวน พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงง่าย ซึ่งอยู่ระหว่างเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ
- สำนักงาน ป.ป.ช. อยู่ระหว่างการดำเนินการพัฒนาช่องทางและหลักเกณฑ์ในการแจ้งเบาะแสและข้อมูลเชิงลึกในรูปแบบที่หลากหลายและระบบปกปิดตัวตนผู้แจ้งเบาะแสที่มีประสิทธิภาพ
- การแก้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐและหัวหน้าหน่วยงานของรัฐฟ้องร้องดำเนินคดีกับบุคคลที่แสดงความเห็นหรือเปิดโปงเบาะแสเกี่ยวกับการทุจริตประพฤติมิชอบ (กฎหมายป้องกันการฟ้องปิดปาก (Anti-SLAPP Law) ปัจจุบันอยู่ระหว่างการเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา
- สาเหตุที่ล่าช้า เนื่องจากมีการนำพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 กลับมาทบทวนใหม่ และอยู่ระหว่างการหารือกับสำนักงานกฤษฎีกาในการดำเนินการตาม มาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรี

BR1103 ☺

- ร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งอยู่ในระหว่างการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร
- การเสนอแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต พ.ศ. 2561 เกี่ยวกับการเฝ้าระวังงบประมาณรายจ่ายและ การติดตามทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดคืน

BR1104 ☺

- ขับเคลื่อนนโยบายไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy) มีส่วนราชการจำนวน 116 หน่วยงานเข้าร่วม และมีการดำเนินการหารือร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ช. ให้นำประเด็นดังกล่าวมากำหนดเป็นข้อพิจารณาเพิ่มเติมในการประเมิน ITA ปี 2565
- จัดทำข้อเสนอแนวทางการนำพฤติกรรมทางจริยธรรมไปใช้ในกระบวนการบริหารงานบุคคล อยู่ระหว่างการตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการนำไปปฏิบัติจริง ก่อนนำเสนอกรรมการมาตรฐานทางจริยธรรมพิจารณาต่อไป
- รวบรวมข้อมูลรูปแบบพฤติกรรมการขัดกันแห่งผลประโยชน์ เพื่อจัดทำคู่มือ และเป็นข้อมูลประกอบการการจัดทำมาตรฐานจริยธรรม
- ยกร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา 130 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 เรียบร้อยแล้ว (ปัจจุบันอยู่ระหว่างปรับปรุงการกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อหัวหน้าส่วนราชการหรือต้นสังกัด

BR1105 ☹

- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตเชิงนโยบายและแนวทางในการตรวจสอบติดตาม กำกับ และดำเนินการจัดทำร่างคู่มือการประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ ปัจจุบันอยู่ระหว่างการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ
- สาเหตุที่ล่าช้า เนื่องจากรอเสนอต่อที่ประชุมศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.) ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ

☺ เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลากำหนดไว้ ☹ ล่าช้ากว่าขั้นตอนและกรอบระยะเวลากำหนดไว้

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

- มีการจัดตั้งกลไกความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเครือข่ายประชาชนและการจัดทำคู่มือดำเนินงานการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริตและช่องทางการร้องเรียนของประชาชน
- มีการผลักดันศึกษาทบทวนพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 การพัฒนาช่องทางการแจ้งเบาะแสและข้อมูลเชิงลึกในรูปแบบที่หลากหลายและการจัดทำระบบปกปิดตัวตนที่มีประสิทธิภาพและการคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสอย่างครบวงจร รวมทั้ง การจัดให้มีการเรื่องร้องเรียนและอุทธรณ์ด้วยระบบดิจิทัล การพัฒนาระบบเปิดเผยและแจ้งผลการติดตามเรื่องร้องเรียน และการจัดทำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการฟ้องปิดปาก
- มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการป้องกันและต่อต้านการทุจริต การกำหนดบทลงโทษกับหน่วยงานและหัวหน้าหน่วยงานที่ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม การจัดให้มีมาตรการควบคุม กำกับ ติดตามการบริหารจัดการโดยยึดหลักคุณธรรม การจัดทำมาตรฐานขนาดของคดีและระยะเวลาในการดำเนินคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ และการพัฒนาระบบฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานด้านปราบปรามการทุจริต
- มีนโยบายไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่เพื่อไม่ให้เกิดบุญคุณต่อกัน การจัดทำร่างกฎหมายว่าด้วยการบริหารบุคคล การกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อหัวหน้าส่วนราชการ และการจัดให้มีการประเมินความเสี่ยงเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ที่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

ผลสัมฤทธิ์ที่ประชาชนได้รับจากการปฏิรูปประเทศ

- **เครือข่ายภาคประชาชน องค์กรชุมชน และภาคีที่เกี่ยวข้องของภาคประชาชนมีบทบาท ความสามารถ และมีส่วนร่วมในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในพื้นที่โดยตรง**
- **ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและผู้แจ้งเบาะแสได้รับการคุ้มครองจากการมีระบบคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ**
- **ประชาชนมีส่วนร่วมในการการตรวจสอบและเฝ้าระวังการปฏิบัติงานของภาครัฐ ได้รับความเสมอภาค ความรวดเร็ว และความโปร่งใสในการดำเนินการในกระบวนการยุติธรรม เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมที่ถูกดำเนินการทางวินัย มาตรฐานทางจริยธรรม หรืออาญา เพราะการดำเนินงาน/คดีที่ตนรับผิดชอบมีจำนวนลดลง**
- **หน่วยงานภาครัฐ เจ้าหน้าที่รัฐมีการดำเนินการที่มีความโปร่งใสได้รับความยุติธรรม ประชาชนได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล**

หมายเหตุ : เป็นประเด็นปฏิรูปประเทศที่ไม่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 258 ของรัฐธรรมนูญฯ

CR12 ผลการดำเนินงานประจำปี 2564 ของการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

สถานะการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์

เป้าหมาย CR12G01 ผู้เรียนทุกกลุ่มวัยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตาม มาตรฐานสากล มีทักษะที่จำเป็นของโลกอนาคต สามารถในการแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีประสิทธิผล มีวินัย มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและเป็นพลเมืองที่ดี รู้สิทธิและหน้าที่ มีความ รับผิดชอบ และมีจิตสาธารณะ

ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 5 กิจกรรม ได้แก่ BR1201 BR1202 BR1203 BR1204 BR1205

สถานการณ์เทียบกับค่าเป้าหมาย

ปี 2564	ปี 2565

แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 5 กิจกรรม ได้แก่	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก
BR1201 การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย	กสศ.
BR1202 การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสู่การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21	ศธ.
BR1203 การปฏิรูปกลไกและระบบการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐาน	อว.
BR1204 การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและระบบอื่น ๆ ที่เน้นการฝึกปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบนำไปสู่การจ้างงานและการสร้างงาน	ศธ.
BR1205 การปฏิรูปบทบาทการวิจัยและระบบธรรมาภิบาลของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศไทยออกจากกับดักรายได้ปานกลางอย่างยั่งยืน	อว.

● อยู่ในขั้นวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย ● ยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย
● ใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย ● บรรลุเป้าหมาย

สถานะการดำเนินงานของกิจกรรม Big Rock

BR1201 ☺
- พัฒนาเครื่องมือและระบบบูรณาการการทำงานการป้องกันแก้ไขปัญหาเด็กเยาวชนออกจากระบบการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย ที่สนับสนุนกลไกการดำเนินงานในระดับพื้นที่และต้นสังกัด การติดตามความคืบหน้า และการมีส่วนร่วมของสังคม

BR1202 ☺
- จัดทำการพัฒนาระบบวัดแววพหุปัญญา
- จัดทำสื่อเพื่อใช้สำหรับอบรมครู เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษระดับประถมศึกษา สังกัด สพฐ.
- การจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนทุกระดับในรูปแบบ Active learning
- การจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา (STEM Education)

BR1203 ☺
- การจัดตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนารูปแบบ/กระบวนการคัดเลือกบุคคลที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เข้าเรียนครูและการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินคุณลักษณะความเป็นครู
- ปรับปรุงหลักสูตรผลิตครูตามสาขาวิชาและบริบทพื้นที่เพื่อสร้างความเป็นเลิศ
- พัฒนาระบบและกระบวนการบริหารจัดการกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและระบบการนิเทศการศึกษาและการสอนงานของครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษา และพัฒนาอาจารย์ประจำหลักสูตร
- กำหนดมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินวิทยฐานะ และปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

BR1204 ☺
- พัฒนาระบบความร่วมมือการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและระบบอื่น ๆ
- ปรับปรุงหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการทั้งในประเทศและท้องถิ่น
- สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและระบบอื่น ๆ โดยใช้พื้นที่เป็นฐานดำเนินการโครงการจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา
- จัดทำคู่มือการขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์บริหารเครือข่ายการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา โดยมีการดำเนินการจัดตั้งศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคีเขตพื้นที่ 15 แห่ง

BR1205 ☺
- ให้บริการแพลตฟอร์มระบบจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่สนับสนุนให้คนไทยได้ศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิต
- ดำเนินยุทธศาสตร์ด้านการวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบโจทย์ท้าทายของสังคม
- จัดทำมาตรฐานและคุณภาพระดับอุดมศึกษา ศึกษาระบบงบประมาณการผลิตและพัฒนากำลังคนในลักษณะ Demand-Side Financing
- จัดทำระบบการจัดสรรและบริหารงบประมาณแบบบูรณาการที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ พัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับการบริหารจัดการและการติดตามประเมินผล OKRs
- จัดทำร่างประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่อง แนวปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2564
- จัดทำประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่อง แนวปฏิบัติตามหลักความรับผิดชอบต่อสังคม หลักเสรีภาพทางวิชาการ หลักความเป็นอิสระ และหลักความเสมอภาค พ.ศ. 2564

☺ เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลากำหนดไว้ ☹ ล่าช้ากว่าขั้นตอนและกรอบระยะเวลากำหนดไว้

เป้าหมายตามมาตรา 258 ของรัฐธรรมนูญฯ	การดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง	ผลสัมฤทธิ์ที่ประชาชนได้รับจากการปฏิรูปประเทศ
• การเริ่มดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษา ตามมาตรา 54 วรรคสอง เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัยโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย	• วันที่ 30 เมษายน 2562 ราชกิจจานุเบกษาได้ประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 • คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2564 มีมติเห็นชอบ (ร่าง) แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2564 – 2570 • การจัดทำแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเด็กปฐมวัยและนำไปปฏิบัติให้เป็นไปตามเป้าหมายของแผนดังกล่าว	**เด็กปฐมวัย ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส ได้รับการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการที่สมวัย และได้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา**
• การดำเนินการตรากฎหมายเพื่อจัดตั้งกองทุนตามมาตรา 54 วรรคหก ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้	• วันที่ 13 พฤษภาคม 2561 ราชกิจจานุเบกษาได้ประกาศบังคับใช้ พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561 • การจัดตั้งกองทุนเพื่อการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ลดความเหลื่อมล้ำ	
• การมีกลไกและระบบการผลิต คัดกรองและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ให้ได้ผู้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน • การมีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครู	• การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการที่เป็นผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อกำหนดกรอบแนวทางการคัดเลือกบุคคลที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ • การเริ่มปรับปรุงหลักสูตรต่าง ๆ โดยยึดตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่ประกาศใช้ในปัจจุบันเป็นหลัก • ปัจจุบันอยู่ระหว่างการพัฒนาระบบการพัฒนารูปแบบ/กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและระบบการนิเทศการศึกษาและการสอนงานของครูพี่เลี้ยงให้เป็นระบบ online • สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (สำนักงาน ก.ค.ศ.)ได้เห็นชอบ (1) มาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากร และ (2) หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เรื่อง การลดระยะเวลาตามเงื่อนไขคุณสมบัติเฉพาะสำหรับวิทยฐานะของผู้ขอมีวิทยฐานะหรือเลื่อนวิทยฐานะ สายงานการสอน สายงานบริหารสถานศึกษา	**ครูและบุคลากรทางการศึกษามีสมรรถนะสูง เป็นต้นแบบที่ดี สามารถจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**
• การปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัดและปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่	การจัดทำหลักสูตรการศึกษาที่ยืดหยุ่น และตอบสนองต่อความถนัดและความสนใจของผู้เรียน โดยมีการดำเนินการ ดังนี้ (ร่าง) กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช .... (ร่าง) คู่มือการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช .... สำหรับช่วงชั้นที่ 1 (ป.1–3) (ร่าง) สาระการเรียนรู้ 7 สาระ ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1 – 3) แผนการดำเนินงานโครงการวิจัยกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนนำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา	**ผู้เรียนทุกระดับมีความรู้ที่จำเป็นและสมรรถนะหลักในการดำรงชีวิต มีการพัฒนาตนเองตามความถนัด ความสนใจ เป็นผู้มีทักษะและศักยภาพที่ตอบสนองกับความต้องการของตลาดแรงงาน และพร้อมเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ**

CR13 ผลการดำเนินงานประจำปี 2564 ของการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรมกีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

สถานะการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์

สถานการณ์เทียบกับค่าเป้าหมาย

เป้าหมาย CR13G01 ประชาชนมีคุณธรรมจริยธรรม
ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 1 กิจกรรม ได้แก่ BR1301 — ปี 2564 | ปี 2565

เป้าหมาย CR13G02 เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรม
ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 1 กิจกรรม ได้แก่ BR1302 — ปี 2564 | ปี 2565

เป้าหมาย CR13G03 ประชาชนออกกำลังกายและเล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงมีความรอบรู้ด้านสุขภาพ เพื่อพัฒนาสุขภาพให้แข็งแรง และเป็นฐานในการพัฒนากีฬาชาติ
ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 1 กิจกรรม ได้แก่ BR1303 — ปี 2564 | ปี 2565

เป้าหมาย CR13G04 กำลังคนของประเทศมีทักษะที่เอื้อต่อการสร้างผลิตภาพแรงงานและคุณภาพชีวิตที่ดี
ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 2 กิจกรรม ได้แก่ BR1304 BR1305 — ปี 2564 | ปี 2565

แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

ดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 5 กิจกรรม ได้แก่		หน่วยงานรับผิดชอบหลัก
BR1301	การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในทุกช่วงวัย : ผ่านการปฏิรูปอุตสาหกรรมบันเทิง และการใช้กลไก ร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนในการขับเคลื่อน	ศคธ.
BR1302	การพัฒนาการเรียนรู้และเศรษฐกิจชุมชนบนฐานวัฒนธรรมแบบบูรณาการ	วธ.
BR1303	การส่งเสริมประชาชนเป็นศูนย์กลางในการสร้างวิถีชีวิตทางการกีฬา อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม และการสร้างโอกาสทางการกีฬาและการพัฒนานักกีฬา	กก.
BR1304	การพัฒนาระบบการบริหารจัดการกำลังคนของประเทศแบบบูรณาการ	สคช.
BR1305	การบริหารจัดการศักยภาพบุคลากรของประเทศ	คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรมฯ

● อยู่ในขั้นวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย ● ยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย ● ใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย ● บรรลุเป้าหมาย

สถานะการดำเนินงานของกิจกรรม Big Rock

BR1301 ☺
- การรวบรวมและคัดเลือกชุมชนท้องถิ่นต้นแบบด้านคุณธรรม
- การยกร่าง (ร่าง) กรอบแนวคิดการพัฒนาการใช้เครดิตทางสังคมในประเทศไทย เพื่อเป็นการสร้างรากฐานของการแสดงพฤติกรรมเชิงบวก
- การดำเนินการจัดทำเกณฑ์และมาตรฐานด้านคุณธรรมจริยธรรมของบุคคล/หน่วยงาน/องค์กร/สื่อ
- การคัดเลือกสื่อสร้างสรรค์คุณธรรมอวอร์ด

BR1302 ☺
- การศึกษาภาพแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมต้นแบบ
- การสร้างความตระหนักและจูงใจเยาวชนเห็นความสำคัญ สืบสานรักษาและต่อยอดทุนทางวัฒนธรรม
- การขับเคลื่อนการปลดล็อกการใช้อาคาร สถานที่ เพื่อสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ขององค์การภาครัฐในด้านวัฒนธรรม

BR1303 ☺
- การส่งเสริมการออกกำลังกายและเล่นกีฬาในชุมชนเมืองและท้องถิ่น
- การสร้างโอกาสทางการกีฬาและพัฒนานักกีฬา เช่น พัฒนาทักษะผู้ตัดสิน จัดทำเส้นทางสายอาชีพของนักกีฬา
- การพัฒนาศูนย์ฝึกกีฬาแห่งชาติให้ได้มาตรฐาน

BR1304 ☺
- การพัฒนาให้เกิดคณะกรรมการอิสระเพื่อระบบการพัฒนาและยกระดับสมรรถนะกำลังคนของประเทศไทย ในลักษณะองค์กรเสมือนจริง
- การพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านกำลังคนของประเทศในรูปแบบของระบบ E -Workforce Ecosystem
- การพัฒนา Concept paper กองทุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตอยู่ระหว่างการดำเนินการเพื่อปรับปรุงหรือจัดตั้งกองทุนใหม่ เพื่อใช้สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

BR1305 ☺
- การพัฒนากรอบแนวคิดเกณฑ์การวัดระดับสมรรถนะสำหรับครู และบุคลากรทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านดิจิทัล เพื่อยกระดับทักษะด้านดิจิทัล
- การจัดสรรทุนรัฐบาลในสาขาวิชาขาดแคลน หรือทุนนวัตกรรมดิจิทัล เพื่อดึงดูดผู้มีศักยภาพสูงเข้าสู่ภาครัฐ
- การขับเคลื่อนการปฏิรูปลงสู่โรงเรียนต้นแบบ โดยได้ริเริ่มจากโรงเรียนเมืองพัทยา 11 เพื่อพัฒนาให้เป็นโรงเรียนต้นแบบที่มีคุณภาพ

☺ เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลากำหนดไว้ ☹ ล่าช้ากว่าขั้นตอนและกรอบระยะเวลากำหนดไว้

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง	ผลสัมฤทธิ์ที่ประชาชนได้รับจากการปฏิรูปประเทศ
• การพัฒนาระบบเครดิตสังคม (Social credit) ด้วยการใช้พลังทางวัฒนธรรมหรือความคิดที่ก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านพลังบวก • การปฏิรูปอุตสาหกรรมบันเทิง รวมถึงสื่อโฆษณาและเกม เพื่อให้เกิดสื่อคุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัย	**ประชาชนได้รับสื่อที่สร้างสรรค์และเหมาะสมกับช่วงวัย เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม**
• การคัดเลือกชุมชนท้องถิ่นต้นแบบด้านคุณธรรม • การพัฒนาการเรียนรู้และเศรษฐกิจชุมชนบนฐานวัฒนธรรม โดยการพัฒนาศักยภาพแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมต้นแบบในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค • การสร้างความตระหนักและจูงใจเยาวชนเห็นความสำคัญในการสืบสานรักษาและต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่ให้เป็นสินค้าทางวัฒนธรรมที่สร้างรายได้ให้กับท้องถิ่น	**ชุมชนมีความเข้มแข็งเป็นต้นแบบในด้านของคุณธรรมจริยธรรม รวมถึงมีแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมที่สามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นให้ประชาชน**
• ส่งเสริมการออกกำลังกายและเล่นกีฬาในชุมชนเมืองและท้องถิ่น • การสร้างโอกาสทางการกีฬาและพัฒนานักกีฬา ทั้งทักษะผู้ตัดสิน จัดทำเส้นทางสายอาชีพของนักกีฬา • การพัฒนาศูนย์ฝึกกีฬาแห่งชาติให้ได้มาตรฐานเพื่อให้เป็นศูนย์พัฒนานักกีฬาและวิทยาศาสตร์การกีฬาเพื่อความเป็นเลิศทางการกีฬาของอาเซียนและศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬาแห่งชาติและภูมิภาค	**ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพ ออกกำลังกาย และเล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอ และสร้างนักกีฬาอาชีพที่มีศักยภาพและสามารถสร้างสรรค์ผลงานให้เป็นที่ประจักษ์**
• การพัฒนาให้เกิดคณะกรรมการอิสระเพื่อระบบการพัฒนาและยกระดับสมรรถนะกำลังคนของประเทศไทย • การพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านกำลังคนของประเทศในรูปแบบของระบบ E - Workforce Ecosystem • การยกระดับโรงเรียนเมืองพัทยา 11 เพื่อนำร่องเป็นโรงเรียนต้นแบบที่มีคุณภาพ	**ประชาชนทุกกลุ่มและทุกช่วงวัย โดยเฉพาะกลุ่มแรงงาน ได้รับการพัฒนาทักษะและศักยภาพอย่างเหมาะสม**

หมายเหตุ : เป็นประเด็นปฏิรูปประเทศที่ไม่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 258 ของรัฐธรรมนูญฯ

ด้านการเมือง 01

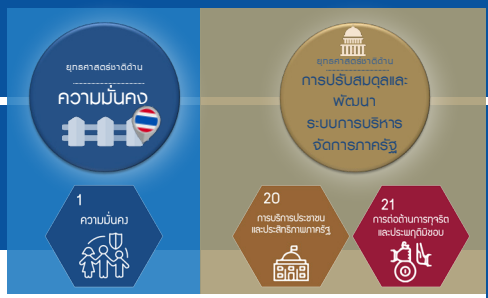

ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ยอมรับความเห็นที่แตกต่างทางการเมือง พรรคการเมืองดำเนินกิจกรรมโดยเปิดเผยตรวจสอบได้ นักการเมืองปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตลอดจนแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง มีเป้าหมายอันพึงประสงค์ คือ **ประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ร่วมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ รู้จักการยอมรับความเห็นทางการเมืองที่แตกต่าง พรรคการเมืองดำเนินกิจกรรมโดยเปิดเผยตรวจสอบได้และเป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชนที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกันอย่างแท้จริง นักการเมืองปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและรับผิดชอบต่อประชาชน ตลอดจนมีการสร้างกลไกเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองด้วยสันติวิธีภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข** โดยในแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองฉบับเดิมได้กำหนดให้มีเรื่องและประเด็นปฏิรูป รวม 5 เรื่อง ซึ่งในการประเมินผลการดำเนินงาน **ณ สิ้นสุดปีงบประมาณ 2563 มีสถานะการบรรลุเป้าหมายของเรื่องและประเด็นปฏิรูป** ประกอบด้วย ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง) 1 เรื่อง ในระดับยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย (สีส้ม) 3 เรื่อง และอยู่ในระดับขั้นวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง) 1 เรื่อง นั้น ได้นำมาดำเนินการต่อเนื่องในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 3 เรื่องและประเด็นปฏิรูป และอีก 2 เรื่องและประเด็นปฏิรูป เป็นกิจกรรมที่มีส่วนร่วมสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ได้ตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยแสดงรายละเอียดความเกี่ยวข้องของเรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับเดิม) กับกิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) สรุปได้ ดังนี้

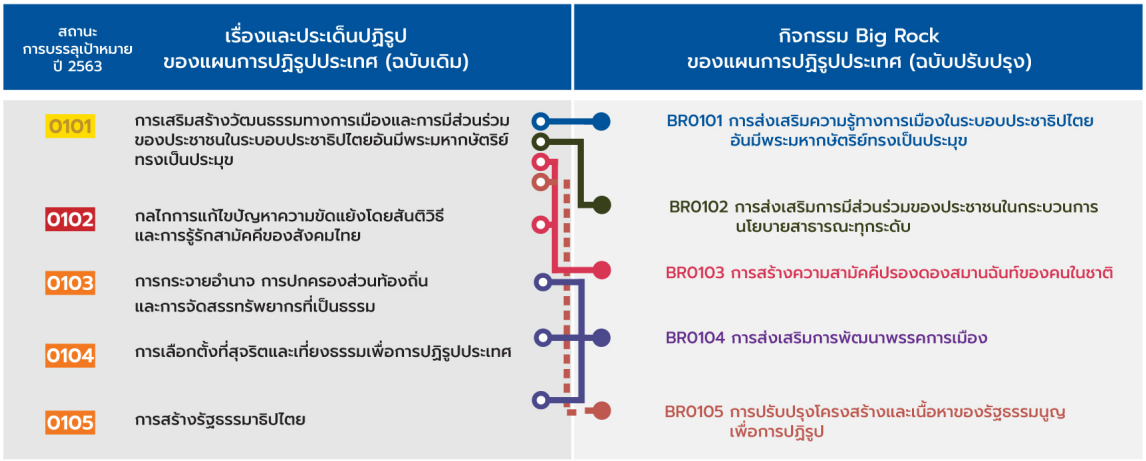

เรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับเดิม ที่นำมาดำเนินการต่อเนื่องผ่านกิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

เรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับเดิม ที่เป็นกิจกรรมสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

สรุปการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง

รหัส	เป้าหมาย	สถานะการบรรลุเป้าหมาย เทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564	ปี 2565
CR01G01	ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมทางการเมืองและกระบวนการนโยบายสาธารณะ การเมืองมีเสถียรภาพและความมั่นคงตลอดจนเกิดความปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ และพรรคการเมืองและนักการเมืองยึดมั่นในประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นหลัก	2564	2565

สถานะการบรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์โดยภาพรวมยังคง**มีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย** เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมายปี 2564 และปี 2565 สะท้อนจากผลคะแนนของการประเมินสถานการณ์ความเป็นประชาธิปไตยของประเทศไทยที่จัดทำขึ้นโดยสถาบันพระปกเกล้าในห้วงปี พ.ศ. 2563 ปรากฏผลคะแนนรวมทั้งสิ้น 55 คะแนน ลดลงจากปี 2562 ที่มีคะแนน 58.4 คะแนน และต่ำกว่าค่าเป้าหมายในปี 2564 ที่กำหนดไว้ที่ 63 คะแนน นอกจากนั้น ผลคะแนนของดัชนีประชาธิปไตยประจำปี 2563 (Democracy Index 2020) ซึ่งจัดเก็บโดย Economist Intelligence Unit (EIU) ประเทศไทยได้รับผลคะแนนรวม 6.04 คะแนน (อันดับที่ 73 ของโลก) ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย 2564 ที่คาดการณ์ไว้ 0.71 คะแนน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในระดับสากลแล้วพบว่าดัชนีประชาธิปไตยทั่วโลกในระเวลาเวลานี้ล้วนตกต่ำลงทั้งสิ้น

สาระสำคัญของกิจกรรม Big Rock และสรุปสถานะการดำเนินงาน ประจำปี 2564

BR0101	กิจกรรมปฏิรูปที่ 1 การส่งเสริมความรู้ทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
สถาบันพระปกเกล้า	มุ่งเน้นการส่งเสริมความรู้ทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่มีเนื้อหาร่วมสมัย ใกล้ตัวและสามารถเข้าถึงประชาชนได้ทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และสามารถแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างสุจริต	ได้มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยได้มีการจัดทำเอกสารหลักสูตรการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแล้วเสร็จ และได้มีการจัดทำหลักสูตรอบรมการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขทั้งแบบออฟไลน์และออนไลน์ โดยหลักสูตรออนไลน์จะประกอบด้วย 3 ชุดวิชา ซึ่งจะมีแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนรวมทั้งมีการให้ใบประกาศนียบัตรสำหรับผู้ที่ผ่านการทดสอบด้วย นอกจากนี้แล้วยังได้มีการจัดทำ Motion Graphic ซึ่งคาดว่าจะสามารถเผยแพร่ได้ภายในเวลาหลังจากนี้

BR0102	กิจกรรมปฏิรูปที่ 2 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการนโยบายสาธารณะทุกระดับ	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
สปน.	มุ่งเน้นการสนับสนับสนุนการมีส่วนร่วมประชาชนต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะ รวมถึงการตอบสนองต่อการให้บริการของหน่วยภาครัฐ เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ทั้งการมีส่วนร่วมของผ่านการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรม ซึ่งเป็นรูปแบบในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีความรวดเร็ว เข้าถึงง่าย และมีประสิทธิภาพ	ได้มีการดำเนินงา**นเป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยสำนักงานฯ ได้ดำเนินการในการปรับปรุงสภาพการบังคับใช้กฎหมายร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ การเพิ่มประสิทธิภาพการคุ้มครองแรงงาน การควบคุมให้สถานประกอบการดำเนินการตามกฎหมาย เพื่อให้ประชาชนในภาคแรงงานได้รับประโยชน์ นอกจากนั้นทางสำนักงานฯ กำลังอยู่ในขั้นตอนการผลักดันร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ. .... ซึ่งกฎหมายฉบับดังกล่าวมีจุดประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการร่วมกันกำหนดนโยบายสาธารณะมากขึ้นกว่าเดิม

BR0103	กิจกรรมปฏิรูปที่ 3 การสร้างความสามัคคีปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
สำนักงาน ป.ย.ป. Strategic Transformation Office ป.ย.ป.	มุ่งเน้นการสร้างความสามัคคีปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติและการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยผ่านการจัดทำแนวทาง กลไก และมาตรการในการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของประชาชนและขจัดความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมเป็นหลัก เพื่อทำหน้าที่ในการติดตาม แจ้งเตือน เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาและดำเนินการอย่างบูรณาการทุกภาคส่วน เพื่อสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของประชาชนและขจัดความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมอย่างยั่งยืน โดยการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ประโยชน์ในการขับเคลื่อนในการสร้างความสามัคคีปรองดองสมานฉันท์ดังกล่าวด้วย	☹ ได้มีการดำเนินงาน**ล่าช้ากว่าขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยสำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง (ป.ย.ป.) จะมีการจัดประชุมหารือเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นทั้งในเวทีส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในประเทศไทยทั้ง 4 ภาค เพื่อให้ได้ข้อเสนอในการระบุแนวทาง กลไก และมาตรการการขับเคลื่อนตาม Big Rock สร้างความสามัคคีปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ

BR0104	กิจกรรมปฏิรูปที่ 4 การส่งเสริมการพัฒนาพรรคการเมือง	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
กกต. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง	ได้มีการดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลากำหนดไว้ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยในส่วนของการดำเนินโครงการแบ่งเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ การดำเนินโครงการในสถานที่จริง (on site) และการดำเนินโครงการในรูปแบบออนไลน์ (online) โดยทางสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ได้ดำเนินการติดต่อและประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบางส่วนแล้ว และสำหรับการดำเนินโครงการในรูปแบบออนไลน์นั้น ทาง กกต. จะจัดทำแอปพลิเคชั่นและคู่มือออนไลน์ ซึ่งได้รับการประสานความร่วมมืออย่างดีจากสถาบันพระปกเกล้า เพื่อนำข้อมูลวิชาการและสื่อต่าง ๆ ที่ทางสถาบันพระปกเกล้าได้จัดทำไว้มาบรรจุไว้ในแอปพลิเคชันเพื่อต่อยอดในการเผยแพร่หลักสูตรการศึกษาและอบรมต่อไป	☹ ได้มีการดำเนินงาน**ล่าช้ากว่าขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยในส่วนของการดำเนินโครงการแบ่งเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ การดำเนินโครงการในสถานที่จริง (on site) และการดำเนินโครงการในรูปแบบออนไลน์ (online) โดยทางสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ได้ดำเนินการติดต่อและประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบางส่วนแล้วและสำหรับการดำเนินโครงการในรูปแบบออนไลน์นั้น ทาง กกต. จะจัดทำแอปพลิเคชันและคู่มือออนไลน์ ซึ่งได้รับการประสานความร่วมมืออย่างดีจากสถาบันพระปกเกล้า เพื่อนำข้อมูลวิชาการและสื่อต่าง ๆ ที่ทางสถาบันพระปกเกล้าได้จัดทำไว้มาบรรจุไว้ในแอปพลิเคชันเพื่อต่อยอดในการเผยแพร่หลักสูตรการศึกษาและอบรมต่อไป

BR0105	กิจกรรมปฏิรูปที่ 5 การปรับปรุงโครงสร้างและเนื้อหาของรัฐธรรมนูญเพื่อการปฏิรูป	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
สถาบันพระปกเกล้า	มุ่งเน้นการการปรับปรุงกระบวนการการร่างรัฐธรรมนูญให้ตั้งอยู่บนพื้นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์และเชิงวิชาการ มีความโปร่งใสและมีการประเมินผลกระทบของร่างรัฐธรรมนูญอย่างครอบคลุมตลอดจนมีการนำเสนอแนวคิดและผลกระทบของมาตราต่าง ๆ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ไขและการร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อให้การแก้ไขรัฐธรรมนูญตลอดจนการร่างรัฐธรรมนูญเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชน และได้รับการยอมรับจากประชาชนให้ได้มากที่สุด	☺ ได้มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อน โดยในส่วนของการสร้างวิทยากรกระบวนการตามภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อให้วิทยากรกระบวนการสามารถรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญได้ โดยมุ่งเน้นการสร้างวิทยากรให้กระจายตามจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ นอกจากนี้จะมีเนื้อหาและความรู้เกี่ยวกับเรื่องกระบวนการซึ่งจะมีวิทยากรที่อยู่ในพื้นที่ที่มีความเชี่ยวชาญ ทั้งนี้ ปัจจุบันได้ดำเนินการจัดทำคู่มือวิทยากรกระบวนการใกล้เสร็จแล้ว

สถานะการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ได้กำหนดให้จัดทำกฎหมาย 2 ฉบับ โดยมีสถานะการดำเนินการสรุปได้ ดังนี้

รายชื่อกฎหมายที่ดำเนินการจัดทำ/ปรับปรุง	แล้วเสร็จ	อยู่ระหว่างดำเนินการ	หมายเหตุ
1. ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย พ.ศ.		✓	อยู่ระหว่างพิจารณาแนวทางในการผลักดันร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว
2. ร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ.		✓	สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะโดยนายกรัฐมนตรี ได้ลงนามแล้ว โดยคาดว่าจะนำเสนอร่างดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการรับฟังความคิดเห็นต่อไป

ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะ

1. การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

จากสถานการณ์ปัจจุบันประชาชนในประเทศมีความตื่นตัวทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น โดยมีการแสดงออกทางการเมืองทั้งในเวทีสาธารณะและผ่านทางช่องทางโซเชียลมีเดีย แต่ทั้งนี้ ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของประชาชนบางกลุ่มยังคงมีความคลาดเคลื่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสดงออกทางการเมืองต่อประชาชนผู้เห็นต่าง อันอาจจะนำไปสู่การสร้างเงื่อนไขต่อสถานการณ์ทางการเมืองปัจจุบัน ให้มีแนวโน้มไปสู่ความขัดแย้งและรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องมุ่งปลูกฝังให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความรู้ทางการเมืองที่ถูกต้อง โดยควรให้ความสำคัญกับสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นสถาบันหลักของประเทศ โดยต้องปลูกฝังให้เข้าใจตรงกันทั้งในเชิงนามธรรมและรูปธรรม อีกทั้งการใช้สื่อโซเชียลมีเดียซึ่งมีอิทธิพลต่อการรับรู้และสร้างความคิดให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชน เป็นกลไกสำคัญในการให้ความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้อย่างถูกต้อง

2. การคุ้มครองและสร้างหลักประกันสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน รวมทั้งป้องกันการละเมิดสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนจากการแสดงออกทางการเมืองที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

จากสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองของประเทศไทยมีแนวโน้มทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ประชาชนบางส่วนได้ออกมาร่วมชุมนุมทางการเมืองอย่างแพร่หลายทั้งในพื้นที่กรุงเทพมหานครรวมถึงบริเวณต่างจังหวัด การชุมนุมดังกล่าวสอดคล้องกับการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในโซเชียลมีเดียซึ่งกำลังเป็นที่แพร่หลายอย่างมาก ทั้งนี้ การสร้างหลักประกันสิทธิและเสรีภาพให้กับประชาชนที่ออกมาชุมนุมหรือแสดงความคิดเห็นทางการเมืองถือเป็นความท้าทายสำคัญที่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญและติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมคุ้มครองเสรีภาพการแสดงออกและแสดงความคิดเห็นของประชาชนให้ดำเนินไปตามกรอบของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายโดยสันติวิธี รวมทั้งให้ความคุ้มครองไม่ให้บุคคลถูกคุกคามจากการใช้เสรีภาพในการแสดงออกทางการเมืองดังกล่าว อีกทั้งต้องหลีกเลี่ยงการใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือทางการเมืองในการปิดกั้นหรือจำกัดสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร รวมถึงเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะนำมาซึ่งบรรยากาศของความเป็นประชาธิปไตยตามหลักสากล ที่ประชาชนสามารถเรียกร้องข้อเสนอหรือความต้องการของตนผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างแท้จริง

3. การยกระดับการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จำเป็นต้องมีการปรับตัวด้วยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารงานในด้านการให้บริการประชาชน เพื่อส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารงานของ อปท. และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในหลากหลายมิติ นอกจากนี้ อปท. จะต้องมีระบบฐานข้อมูลที่ทันสมัย สามารถเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานอื่น ๆ ได้อย่างมั่นคง ปลอดภัย มีประสิทธิภาพ และรวดเร็ว ซึ่งจะทำให้ประชาชนได้รับความสะดวกในการรับบริการ มีข้อมูลที่เปิดเผย โปร่งใส และสามารถตรวจสอบการดำเนินงานของ อปท. ได้ อีกทั้ง อปท. จำเป็นต้องมีการวางแผนและพัฒนาเพื่อดำเนินการขับเคลื่อนการบริหารงานภาครัฐไปสู่การเป็นท้องถิ่นดิจิทัล และก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การส่งเสริมให้พรรคการเมืองและนักการเมืองยึดมั่นในประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นหลัก

พรรคการเมืองเป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงระหว่างประชาชนกับรัฐบาล และเป็นกลไกสำคัญที่ชักนำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง นอกจากนี้แล้วพรรคการเมืองยังเป็นผู้รวบรวมผลประโยชน์ของประชาชนมาเพื่อกำหนดนโยบายของพรรค โดยประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งคนใดเห็นด้วยกับนโยบายของพรรคการเมืองใดก็จะเลือกพรรคการเมืองนั้นเข้าไปทำหน้าที่เป็นตัวแทนของตนในรัฐสภา แต่ในความเป็นจริงแล้วสถานการณ์ทางการเมืองของประเทศไทยที่ผ่านมา พรรคการเมืองไทยแทบจะไม่ได้ทำหน้าที่ดังกล่าวมากนัก ดังนั้น ควรมีการสร้างระบบหรือกลไกที่จะผลักดันให้พรรคการเมืองและนักการเมืองมีความรับผิดชอบต่อนโยบายที่ใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งเพื่อแสดงถึงความเชื่อมั่นของประชาชนที่ตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองและนักการเมืองเข้ามาเป็นผู้แทนในการรักษาผลประโยชน์ของประชาชนเช่นกัน

CR01G01 ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 1

1. ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองและกระบวนการนโยบายสาธารณะ
3. การเมืองมีเสถียรภาพและความมั่นคงตลอดจนเกิดความปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ
4. พรรคการเมืองและนักการเมืองยึดมั่นในประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นหลัก

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564

ผลคะแนนของการประเมินสถานการณ์ความเป็นประชาธิปไตยของประเทศไทย 63 คะแนน และมีผลคะแนน Democracy Index 6.75 คะแนน

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

ผลคะแนนของการประเมินสถานการณ์ความเป็นประชาธิปไตยของประเทศไทย 65 คะแนน และมีผลคะแนน Democracy Index 7 คะแนน

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์

สถานการณ์ทางการเมืองและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในปัจจุบันมีทิศทางและแนวโน้มของความเปลี่ยนแปลงที่ไม่แตกต่างจากเดิมมากนัก โดยเฉพาะในประเด็นที่สืบเนื่องตลอดห้วงปีที่ผ่านมา ทั้งกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การแสดงออกทางการเมืองของนักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชน ทั้งที่เป็นการชุมนุมในพื้นที่สาธารณะหรือในพื้นที่สังคมออนไลน์ยังคงปรากฏอยู่อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การแสดงออกทางการเมืองดังกล่าวเป็นไปตามหลักสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญจึงจำเป็นต้องมีการติดตามและกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสดงความเห็นทางการเมืองในประเด็นเรื่องรูปแบบของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งเป็นเรื่องที่เปราะบางและยังคงปรากฏความเห็นที่แตกต่างกันของประชาชนแต่ละฝ่ายในปัจจุบัน นอกจากนี้ การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นทั่วประเทศในระยะที่ผ่านมาเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้บริหารและสมาชิกสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทั้งในส่วนขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) และเทศบาลทุกระดับล้วนมีบรรยากาศที่เป็นไปอย่างคึกคักเนื่องจากการเลือกตั้งเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่ว่างเว้นมาเป็นระยะเวลานาน ทำให้เกิดปรากฏการณ์การตื่นตัวของทั้งประชาชนและสถาบันทางการเมืองต่าง ๆ ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ด้วยเหตุที่กล่าวมานี้ทำให้พัฒนาการของสถานการณ์ทางการเมือง

และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศไทย ในปัจจุบันยังคงมีลักษณะอย่างค่อยเป็นค่อยไป สะท้อนได้จากผลคะแนนของการประเมินสถานการณ์ความเป็นประชาธิปไตยของประเทศไทยที่จัดทำขึ้นโดยสถาบันพระปกเกล้าในห้วงปี พ.ศ. 2563 โดยปรากฏผลคะแนนรวมทั้งสิ้น 55 คะแนน ลดลงจากปี 2562 ที่มีคะแนน 58.4 คะแนน และต่ำกว่าค่าเป้าหมายในปี 2564 ที่กำหนดไว้ที่ 63 คะแนน หมายความว่าประเทศไทยมีคะแนนความเป็นประชาธิปไตยอยู่ระดับปานกลาง อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของการประเมินดังกล่าว พบว่า คะแนนย่อยในมิติที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์ ได้แก่ มิติของการเคารพสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ และมิติของการสนับสนุนประชาธิปไตยนั้นมีผลคะแนนอยู่ในระดับที่สูง คือ 66.6 และ 65.0 คะแนนตามลำดับ ส่วนมิติของการเชื่อมั่นในสถาบันต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเชื่อมั่นในสถาบันรัฐสภามีผลคะแนน 58.4 คะแนนโดยจัดอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ มิติที่ได้รับคะแนนน้อยที่สุดคือมิติของการมีส่วนร่วมของประชาชนมีผลคะแนนเพียง 7.4 คะแนนเท่านั้น ซึ่งสถาบันพระปกเกล้าได้ให้เหตุผลในประเด็นดังกล่าวว่าเป็นการเก็บข้อมูลจากกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในรูปแบบปกติเท่านั้น ไม่ได้หมายรวมหรือครอบคลุมถึงการมีส่วนร่วมที่เป็นการชุมนุมเพื่อแสดงออกทางการเมืองแต่อย่างใด นอกจากนั้นแล้วผลคะแนนของดัชนีประชาธิปไตยประจำปี พ.ศ. 2563 (Democracy Index 2020) ซึ่งจัดเก็บโดย Economist Intelligence Unit (EIU) พบว่าประเทศไทยได้รับผลคะแนนรวม 6.04 คะแนน (อันดับที่ 73 ของโลก) ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2564 ที่คาดการณ์ไว้ 0.71 คะแนน ซึ่งหมายความว่าประเทศไทยยังคงจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่ประชาธิปไตยยังคงมีข้อบกพร่อง (Flawed Democracies) เช่นเดียวกับปีที่ผ่านมา อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาในระดับสากล พบว่า ดัชนีประชาธิปไตยทั่วโลกในระยะเวลานี้ล้วนตกต่ำลงทั้งสิ้นโดยมีผลคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 5.37 คะแนน ลดลงจากปีที่แล้ว 0.07 คะแนน อันมีสาเหตุมาจากการควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด - 19 เป็นเหตุให้รัฐบาลในหลาย ๆ ประเทศจำเป็นต้องออกมาตรการเพื่อจำกัดสิทธิเสรีภาพบางประการของประชาชนเพื่อจุดประสงค์ในการควบคุมโรค จึงกล่าวได้ว่าประเทศไทยไม่ได้เป็นประเทศเดียวที่ต้องเผชิญกับผลคะแนนของดัชนีประชาธิปไตยในระดับที่ต่ำลง แต่เป็นกระแสที่ปรากฏอยู่ทั่วทั้งโลกอันเป็นผลมาจากการกำหนดมาตรการในควบคุมโรคดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ทำให้สถานการณ์บรรลุเป้าหมายในภาพรวมยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

ที่มา: The Economist Intelligence Unit

การดำเนินการที่ผ่านมา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการร่วมขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ได้ร่วมกันดำเนินการผ่านกิจกรรม Big Rock เพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมาย โดยสถาบันพระปกเกล้าได้ดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ด้วยการจัดทำเอกสารทางวิชาการว่าด้วยการสร้างความรู้และความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของไทยจำนวน 3 ชุดวิชาพร้อมได้จัดทำหลักสูตรการศึกษาในประเด็นดังกล่าวในรูปแบบออนไลน์ด้วย รวมทั้งได้มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานเครือข่ายเพื่อขยายผลในการถ่ายทอดหลักสูตรการศึกษาไปยังหน่วยงานหรือประชาชนผ่านหลักสูตรการอบรมต่อไปในอนาคต สำหรับสำนักงานปลัดนายกรัฐมนตรีได้ดำเนินการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองและกระบวนการนโยบายสาธารณะ โดยการปรับปรุงสภาพการบังคับใช้กฎหมายร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ การเพิ่มประสิทธิภาพการคุ้มครองแรงงาน การควบคุมให้สถานประกอบการดำเนินการตามกฎหมาย เพื่อให้ประชาชนในภาคแรงงานได้รับประโยชน์ นอกจากนี้ ทางสำนักงานฯ กำลังอยู่ในขั้นตอนการผลักดันร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ. .... ซึ่งกฎหมายฉบับดังกล่าวมีจุดประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการร่วมกันกำหนดนโยบายสาธารณะมากขึ้นกว่าเดิม สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง (ป.ย.ป.) ได้ดำเนินการส่งเสริมให้การเมืองมีเสถียรภาพและความมั่นคงตลอดจนเกิดความปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการขอรับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการตามแผนปฏิบัติงานต่อไป และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ได้ดำเนินการส่งเสริมให้พรรคการเมืองและนักการเมืองยึดมั่นในประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นหลัก โดยได้ดำเนินโครงการพลเมืองคุณภาพและนักการเมืองคุณภาพโดยมีผู้เข้าร่วมกิจกรรม 5,343,940 คน โครงการจัดการเลือกตั้งคุณภาพ ซึ่งจัดขึ้นในช่วงการเลือกตั้งท้องถิ่นทั้งขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและเทศบาลทั่วประเทศระหว่าง พ.ศ. 2563 – 2564 โดยมีผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งทั้งประเทศทั้งสิ้นร้อยละ 66.44 โครงการการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีผู้ร่วมกิจกรรม 996,018 คน ซึ่งทางสำนักงานฯ ได้จัดกิจกรรมดังกล่าวร่วมกับศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยตำบล (ศส.ปชต.) จำนวนทั้งสิ้น 7,517 แห่งทั่วประเทศ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ทัศนคติและความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประชาชนไทยถือว่าเป็นประเด็นที่ท้าทายที่สุด เนื่องจากแนวคิดดังกล่าวเป็นรากฐานสำคัญของประเพณีการปกครองและรัฐธรรมนูญของประเทศมาโดยตลอด การส่งเสริมความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องตามหลักวิชาการเกี่ยวกับระบอบการปกครองดังกล่าวจึงเป็นประเด็นเร่งด่วนที่สุดเพื่อสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้อันจะนำไปสู่การหาทางออกอย่างสันติ หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าระหว่างกันของประชาชนแต่ละฝ่ายซึ่งท้ายที่สุดจะทำให้เกิดความสามัคคีปรองดองของคนในประเทศ ทั้งนี้ หากไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ก็จะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายย่อยอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย กระแสการตื่นตัวของประชาชนอย่างกว้างขวางในเรื่องการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบที่ช่วยให้ประชาชนเข้าถึงบริการดังกล่าวให้สะดวกมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการออกแบบขั้นตอนหรือวิธีการที่จะทำให้ประชาชนสามารถแสดงเจตจำนงในการมีส่วนร่วมผ่านทางช่องทางเทคโนโลยีที่มีความสะดวก รวดเร็ว และไม่ซับซ้อน ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในภาพรวมมากขึ้นในอนาคตอีกด้วย นอกจากนี้มาตรการควบคุมและจำกัดสิทธิ์ของประชาชนในช่วงระหว่างการควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ควรได้รับการผ่อนปรนลงจนสู่ระดับปกติ ซึ่งการผ่อนคลายมาตรการต่าง ๆ จะช่วยสนับสนุนกระบวนการด้านสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ตลอดจนจะส่งผลต่อลำดับคะแนนด้านสิทธิของพลเมืองและดัชนีประชาธิปไตยของประเทศให้ดียิ่งขึ้น

ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน 02

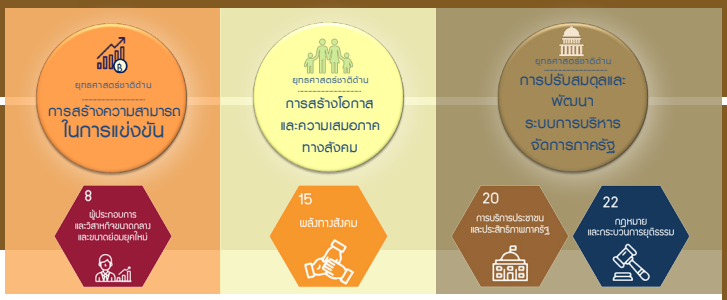

องค์กรภาครัฐเปิดกว้างและเชื่อมโยงข้อมูลกัน กะทัดรัดแต่แข็งแรง บูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการทำงานเพื่อประชาชนโดยเชิงพื้นที่เป็นหลัก จัดระบบบริหารและบริการให้เป็นดิจิทัล จัดระบบบุคลากรให้มีมาตรฐานกลาง มีคุณธรรมและจริยธรรม และสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน มีเป้าหมายอันพึงประสงค์ คือ **บริการของรัฐมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ และภาครัฐมีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพด้วยการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้** โดยในแผนการปฏิรูปประเทศฉบับเดิมได้กำหนดให้มีเรื่องและประเด็นปฏิรูป รวม 6 เรื่อง ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายประจำปี 2563 **ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง) 5 เรื่อง** และ**อยู่ในระดับยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย (สีส้ม) 1 เรื่อง** นั้น ได้นำมาดำเนินการต่อเนื่องในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 6 เรื่อง และประเด็นปฏิรูป เป็นกิจกรรมที่มีส่วนร่วมสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ได้ตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยแสดงรายละเอียดความเกี่ยวข้องของเรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับเดิม) กับกิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) สรุปได้ดังนี้

สถานะการบรรลุเป้าหมาย ปี 2563	เรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับเดิม)	กิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)
0201	บริการภาครัฐ สะดวก รวดเร็ว และตอบโจทย์ชีวิตประชาชน	BR0201 ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานและการบริการภาครัฐไปสู่ระบบดิจิทัล
0202	ระบบข้อมูลภาครัฐมีมาตรฐาน ทันสมัย และเชื่อมโยงกัน ก้าวสู่รัฐบาลดิจิทัล	BR0202 จัดโครงสร้างองค์กร และระบบงานภาครัฐให้มีความยืดหยุ่น คล่องตัว และเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์
0203	โครงสร้างภาครัฐ กะทัดรัด ปรับตัวได้เร็ว และระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง	BR0203 ปรับเปลี่ยนการบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐสู่ระบบเปิดเพื่อให้ได้มา และรักษาไว้ซึ่งคนเก่ง ดีและมีความสามารถอย่างคล่องตัว ตามหลักคุณธรรม
0204	กำลังคนภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสมและมีสมรรถนะสูงพร้อมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ	BR0204 สร้างความเข้มแข็งในการบริหารราชการในระดับพื้นที่โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน
0205	ระบบบริหารงานบุคคลที่สามารถดึงดูด สร้าง และรักษาคนดีคนเก่งไว้ในภาครัฐ	BR0205 ขจัดอุปสรรคในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ และการเบิกจ่ายเงินเพื่อให้เกิดความ รวดเร็ว คุ้มค่า โปร่งใส ปราศจากการทุจริต
0206	การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ คล่องตัว โปร่งใส และมีกลไกป้องกันการทุจริตทุกขั้นตอน	

เรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับเดิม ที่นำมาดำเนินการต่อเนื่องผ่านกิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

เรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับเดิม ที่เป็นกิจกรรมสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

สรุปการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

รหัส	เป้าหมาย	สถานะการบรรลุเป้าหมาย เทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564	ปี 2565
CR02G01	บริการของรัฐมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ	2564	2565

สถานะการบรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 1 มี**ระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย**เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมายปี 2564 และปี 2565 โดยวัดจากระดับความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการของภาครัฐในภาพรวม ที่จัดทำโดยสำนักงาน ก.พ.ร. ซึ่งในปี 2564 พบว่า คะแนนระดับความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการของภาครัฐในภาพรวม คิดเป็นร้อยละ 84.81 ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2564 ที่กำหนดค่าเป้าหมายไว้ที่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 เนื่องจากการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันต้องอาศัยความรวดเร็ว ลดขั้นตอน และสามารถให้บริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ ซึ่งหน่วยงานภาครัฐมีความพร้อมด้านเทคโนโลยีที่ไม่เท่ากัน บางหน่วยงานยังขาดระบบดิจิทัลสำหรับใช้สนับสนุนการให้บริการ (Backend) ซึ่งเป็นอุปสรรคในการเชื่อมโยงข้อมูล กระทบการให้บริการและขั้นตอนการให้บริการภาคประชาชน โดยการให้บริการภาครัฐยังคงไม่สามารถลดขั้นตอนได้เท่าที่ควร รวมทั้งยังมีกฎหมาย และกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการให้บริการในรูปแบบดิจิทัลอีกด้วย

รหัส	เป้าหมาย	สถานะการบรรลุเป้าหมาย เทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564	ปี 2565
CR02G02	ภาครัฐมีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ ด้วยการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้	2564	2565

สถานะการบรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 2 มี**ระดับการบรรลุเป้าหมาย**เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมายปี 2564 และมี**ระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย** เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมายปี 2565 โดยวัดจากดัชนีรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ในการจัดลำดับขององค์การสหประชาชาติ โดยผลการสำรวจประเทศที่เป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ในปี 2563 พบว่า ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีการพัฒนาสูงสุดอันดับที่ 57 ซึ่งแม้จะบรรลุค่าเป้าหมายของปี 2564 ที่กำหนดไว้ให้อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีการพัฒนาสูงสุด 60 อันดับแรก แต่อย่างไรก็ดี การสำรวจประเทศที่เป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ จะมีการประกาศผลทุก 2 ปี ดังนั้น ผลการสำรวจดังกล่าวจึงยังไม่สามารถวัดเทียบกับระดับเป้าหมายของปี 2564 ได้อย่างแท้จริง

สาระสำคัญของกิจกรรม Big Rock และสรุปสถานะการดำเนินงาน ประจำปี 2564

BR0201	กิจกรรมปฏิรูปที่ 1 ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานและการบริการภาครัฐไปสู่ระบบดิจิทัล	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
ดศ.	มุ่งเน้นปรับเปลี่ยน “บทบาทของภาครัฐ” ให้เป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการประกอบการ โดยเร่งเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานและการบริการภาครัฐ โดยการผลักดันให้ทุกองค์กรของรัฐเข้าสู่กระบวนการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government Transformation) หรือการเป็นภาครัฐที่เชื่อมโยง วิเคราะห์และบูรณาการข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) โดยส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาระบบนิเวศด้านดิจิทัลที่สร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ ให้พร้อมสำหรับการตัดสินใจเชิงนโยบาย การกำกับและการบริหารจัดการองค์กร รวมทั้งเสริมสร้างบทบาทของภาคส่วนอื่นในสังคมเพื่อให้ประชาชนมีช่องทางในการเข้าถึงบริการสาธารณะได้หลากหลายและได้รับบริการที่สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะของบุคคลหรือกลุ่มคน เพื่อมุ่งไปสู่ความเป็นองค์กรแบบบูรณาการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเดียวกับทุกภาคส่วน มีขีดสมรรถนะสูง มีผลสัมฤทธิ์เทียบได้กับมาตรฐานสากล สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงประเด็นและทันต่อสถานการณ์	ได้มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยได้พัฒนาระบบต้นแบบระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ พร้อมทั้งนำร่องหน่วยงานจัดทำบัญชีข้อมูลของตนเอง จัดทำระบบการให้บริการและสนับสนุนระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน มีการจัดทำศูนย์กลางข้อมูลให้ประชาชน ธุรกิจ และชาวต่างชาติ ติดต่อราชการแบบเบ็ดเสร็จครบวงจร ณ จุดเดียว (One Stop Service) และได้ดำเนินการเพิ่มชุดข้อมูลทะเบียนพาณิชย์ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า รวมถึงอยู่ระหว่างการจัดทำมาตรฐานเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลภาครัฐ (Data Exchange Standard) นอกจากนี้ยังมีการเชื่อมโยงใช้ประโยชน์ข้อมูลจากฐานข้อมูลทะเบียนกลางแบบออนไลน์ และเปิดให้มีระบบยืนยันตัวตนดิจิทัลเพื่อเข้าใช้บริการอิเล็กทรอนิกส์ของกรมสรรพากรตั้งแต่วันที่ 18 มีนาคม 2564

BR0202	กิจกรรมปฏิรูปที่ 2 จัดโครงสร้างองค์กร และระบบงานภาครัฐ ให้มีความยืดหยุ่น คล่องตัว และเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
กพร.	ภาครัฐจำเป็นต้องปรับตัวการดำเนินงานให้สอดรับกับชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) และมีกลไกการบริหารราชการที่สามารถบริหารจัดการและบูรณาการงานในลักษณะองค์กรบริหารเฉพาะกิจ (Adhoc) ที่มีรูปแบบแตกต่างไปจากเดิม โดยมุ่งเน้นพัฒนาและปรับระบบวิธีการปฏิบัติราชการให้ทันสมัย เป็นองค์กรที่ยืดหยุ่น คล่องตัว ปฏิบัติงานในลักษณะบูรณาการมากขึ้น โดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนประเทศ เพื่อให้การขับเคลื่อนการบริหารราชการแผ่นดินมีประสิทธิภาพ ตอบสนองความต้องการของประชาชน โปร่งใส และใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า สามารถสอดคล้องกับเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ	ได้มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยอยู่ระหว่างการยกร่างกฎหมายเกี่ยวกับการยกระดับการบริหารงานภาครัฐให้มีความทันสมัย และดำเนินการปรับปรุงแนวทางการแบ่งส่วนราชการภายในกรม ซึ่งอยู่ระหว่างเสนอ ครม. เพื่อขอทบทวนมติ ครม. ที่เกี่ยวข้องต่อไป รวมทั้งอยู่ระหว่างการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการและการบูรณาการในลักษณะองค์กรบริหารเฉพาะกิจ (Adhoc) และ Agile Organization และทบทวนบทบาทและภารกิจของภาครัฐ ดำเนินการร่วมกับภาคเอกชน ภายใต้ อ.ก.พ.ร. เกี่ยวกับการทบทวนบทบาทภารกิจและปรับปรุงโครงสร้างของส่วนราชการ

BR0203	กิจกรรมปฏิรูปที่ 3 ปรับเปลี่ยนการบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐสู่ระบบเปิด เพื่อให้ได้มา และรักษาไว้ซึ่งคนเก่ง ดีและมีความสามารถอย่างคล่องตัว ตามหลักคุณธรรม	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
ก.พ.	มุ่งเน้นปรับเปลี่ยนการบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐสู่ระบบเปิด โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ “การปรับเปลี่ยนการบริหารคน”(People Transformation) เพื่อนำไปสู่ “การปรับเปลี่ยนระบบราชการ” (Civil Service Transformation) ให้ระบบราชการมีความยืดหยุ่น มีการถ่ายเทกำลังคนระหว่างหน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานของรัฐกับองค์กรในภาคส่วนอื่น ๆ ได้อย่างคล่องตัวและรวดเร็ว โดยการปรับเปลี่ยนกฎหมาย กฎระเบียบ และหลักเกณฑ์ในการบริหารกำลังคน โครงสร้าง ระบบกลไกและมาตรฐานในการดูแลบุคลากรภาครัฐ อาทิ การกำหนดค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์สำหรับบุคลากรภาครัฐอย่างเหมาะสม การสรรหาบุคลากรและมอบหมายหน้าที่ให้เหมาะสมกับงาน เพื่อให้ได้มาและรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีความมุ่งมั่น ผูกพันและทุ่มเท สามารถสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ คล่องตัวตอบสนองต่อสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคแห่งชีวิตวิถีใหม่ (New Normal)	ได้มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยอยู่ระหว่างศึกษาข้อมูลและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำข้อศึกษาและข้อเสนอในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป ทั้งนี้สำนักงาน ก.พ. จัดทำคู่มือแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาบุคคลากรภาครัฐ การจัดทำแผนพัฒนาตนเอง พัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับ Skillset/ Mindset ตามแนวทางการพัฒนาฯ โดยการเรียนรู้ในระบบออนไลน์/ ซึ่งอยู่ระหว่างการพัฒนา Learning Platform กลางในการพัฒนาข้าราชการ และดำเนินการพัฒนาร่วมกับหน่วยงานเครือข่ายและอยู่ระหว่างศึกษารวบรวมข้อมูล ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทน การจัดทำยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงระบบบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2566

BR0204	กิจกรรมปฏิรูปที่ 4 สร้างความเข้มแข็งในการบริหารราชการในระดับพื้นที่ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
กพร.	มุ่งเน้นให้ภาครัฐดำเนินการให้เหมาะสมกับภารกิจของหน่วยงาน โดยสร้างพลังความร่วมมือกับทุกภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม ให้บูรณาการร่วมกันในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารราชการเชิงพื้นที่ ทั้งในแนวตั้งและแนวระนาบ ข้ามหน่วยงานหรือข้ามพื้นที่ โดยเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกระดับและขับเคลื่อนประเด็นนโยบาย ที่สำคัญในลักษณะหุ้นส่วนการพัฒนาที่มีทิศทางและเป้าหมายชัดเจน รวมถึงร่วมกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นให้มีความชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อน ทันสมัยทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ ให้เป็นภาครัฐที่มีขีดสมรรถนะสูง สามารถบูรณาการการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดิน	ได้มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยสำนักงาน ก.พ.ร. ร่วมด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ระหว่างการพัฒนารูปแบบการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารราชการในจังหวัดที่มีความคล่องตัว ในระบบงาน ระบบแผน ระบบงบประมาณ และระบบบริหารงานบุคคลให้มีการทำงานที่มีผลสัมฤทธิ์สูง (High Performance Provinces : จังหวัด HPP)

BR0204	กิจกรรมปฏิรูปที่ 4 สร้างความเข้มแข็งในการบริหารราชการในระดับพื้นที่ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
	การจัดทำบริการสาธารณะ และการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ โดยมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน	

BR0205	กิจกรรมปฏิรูปที่ 5 ขจัดอุปสรรคในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ และการเบิกจ่ายเงิน เพื่อให้เกิดความ รวดเร็ว คุ้มค่า โปร่งใส ปราศจากการทุจริต	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
กรมบัญชีกลาง บก.	มุ่งเน้นให้หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงานเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชนให้มากที่สุด เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม โดยดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ที่คำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการใช้งานเป็นสำคัญซึ่งจะก่อให้เกิดความคุ้มค่าในการใช้จ่ายเงิน มีการวางแผนการดำเนินงานและมีการประเมินผลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล มุ่งเน้นการวางระบบที่รวดเร็ว และโปร่งใสด้วยการใช้เทคโนโลยีเข้ามาจัดการแทนบุคคล และควรให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูล ด้านการจัดซื้อจัดจ้างและบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างกรมบัญชีกลางและหน่วยงานตรวจสอบการทุจริตเพื่อให้มีแนวทางการป้องกันการทุจริตที่ชัดเจน มีมาตรฐาน รวมทั้งส่งเสริมบทบาท ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไกการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เพื่อป้องกันและขจัดการทุจริตประพฤติมิชอบในภาคราชการได้อย่างครบวงจร	ได้มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยมีการพัฒนาระบบงานและทดสอบความพร้อมของระบบงานแล้วเสร็จ พร้อมทั้งสรุปผลการทดสอบและนำเสนอผู้บริหารเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ร่างแก้ไขพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วนฯ มีการดำเนินการเชื่อมโยงข้อมูลแบบ Webservice กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีระบบเชื่อมโยงข้อมูลจัดซื้อจัดจ้างระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์แบบ Interface และแบบ Excel Loader

สถานะการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ได้กำหนดให้จัดทำกฎหมาย 2 ฉบับ โดยมีสถานะการดำเนินการสรุปได้ดังนี้

รายชื่อกฎหมายที่ดำเนินการจัดทำ/ปรับปรุง	แล้วเสร็จ	อยู่ระหว่างดำเนินการ	หมายเหตุ
1. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม		✓	รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ได้เห็นชอบด้วย ในหลักการและนำเสนอเรื่องดังกล่าว ต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง (คณะกรรมการ ป.ย.ป.) รับไปพิจารณาดำเนินการตามที่เห็นสมควรต่อไป
2. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม		✓	อยู่ระหว่างการพิจารณาสาระสำคัญในการปรับเปลี่ยนระบบบริหารทรัพยากรบุคคลตามแผนการปฏิรูปประเทศ ซึ่งคาดว่าจะสามารถกำหนดขอบเขตสาระสำคัญและประเด็นที่จะแก้ไข พ.ร.บ.ฯ ได้โดยเร็ว และ อ.ก.พ. กฎหมายและระเบียบราชการในการประชุมครั้งที่ 1/64 วันที่ 2 เม.ย. 64 ได้มีมติเห็นชอบให้สำนักงาน ก.พ. จัดหมวดหมู่กฎหมายลำดับรองให้ใช้งานง่าย ทบทวนผลสัมฤทธิ์ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข พ.ร.บ.ฯ ให้ทันสมัยสอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงต่อไป

ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะ

1. นำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้บริหารและบริการประชาชนให้มากขึ้น

เนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์และการพัฒนาการด้านเทคโนโลยีที่รวดเร็วและพลิกโฉม ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบในวงกว้างมากขึ้น ทำให้พฤติกรรม วิถีการดำรงชีวิตของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป หันมาพึ่งพาเทคโนโลยีและการบริการภาครัฐในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น ดังนั้นภาครัฐในฐานะแกนหลักในการพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้และเชื่อมโยงการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานในการให้บริการภาครัฐ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน และเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการภาครัฐได้อย่างรวดเร็วและหลากหลายช่องทาง

2. บูรณาการเชื่อมโยงการทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ

เนื่องจากที่ผ่านมา การทำงานของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องในการทำงานร่วมกันยังมีความพร้อมไม่เท่ากัน และการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานภาครัฐที่ผ่านมาของแต่ละหน่วยงานมีลักษณะต่างคนต่างดำเนินการเอง ไม่มีมาตรฐานเดียวกัน ทำให้การเชื่อมโยงข้อมูลหรือระบบการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานเป็นไปได้ยากในทางเทคนิค รวมทั้งยังมีข้อกังวลของหน่วยงานเจ้าของข้อมูลในการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลระหว่างหน่วยงาน จึงเห็นควรที่ภาครัฐต้องร่วมมือกับทุกภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อปรับตัวการบริหารให้มีความยืดหยุ่น คล่องตัว และบูรณาการกันมากขึ้น

3. ปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบที่มีอยู่ เพื่อขจัดอุปสรรคต่อการให้บริการในรูปแบบดิจิทัล

โดยภาครัฐมีกฎหมายและกฎระเบียบรวมถึงบทลงโทษในการปฏิบัติราชการที่เคร่งครัดมากเกินควร ทำให้หน่วยงานเจ้าของข้อมูลมีความกังวลต่อการเปิดเผยข้อมูลและการบริการในรูปแบบดิจิทัล ดังนั้น จึงสมควรที่ภาครัฐต้องปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ให้สอดคล้องต่อการพัฒนาหน่วยงานภาครัฐไปสู่องค์กรดิจิทัล

4. ปรับปรุงการบริหารบุคลากรและขนาดอัตรากำลังของภาครัฐ

ทั้งในส่วนของบุคลากรเดิมที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับการทำงานรูปแบบใหม่ รวมทั้งการสรรหาและรักษาบุคลากรที่มีทักษะด้านดิจิทัลซึ่งจะมาช่วยในการยกระดับการทำงานของภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ

5. พัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากรภาครัฐเพื่อรองรับการทำงานในระบบดิจิทัลเต็มรูปแบบ

โดยภาครัฐต้องเร่งปรับโครงสร้างและกระบวนการทำงานของบุคลากรภายในหน่วยงาน ให้มีทักษะการทำงานภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ อาทิ ทักษะดิจิทัล ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งพัฒนากรอบความคิด (Mindset) ของเจ้าหน้าที่ในภาครัฐที่ยังยึดติดกับรูปแบบการทำงานแบบเดิม ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงและความคาดหวังของประชาชน โดยการสร้างการรับรู้และเข้าใจการทำงานในรูปแบบดิจิทัล ทั้งในส่วนของเจ้าหน้าที่ภาครัฐและประชาชน เพื่อสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ และการยอมรับระหว่างกัน เพื่อการพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืนบนหลักความสมดุล

6. ส่งเสริมให้เกิดระบบนิเวศด้านดิจิทัลของประเทศไทย (Digital Government Ecosystem)

เพื่อให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่น ความไว้วางใจในการใช้แพลตฟอร์มบริการภาครัฐ แสดงให้เห็นเชื่อมโยงร่วมกันระหว่างหน่วยงานแบบระบบนิเวศ (Ecosystem) ทั้งในส่วนของข้อมูล บริการ และเครือข่าย เพื่อให้ได้ระบบบริการแบบอัตโนมัติทั้งระบบแบบไร้รอยต่อ (Seamless Service) และสามารถกำหนดลำดับความสำคัญของประเด็นที่ต้องมุ่งเน้นให้เหมาะสม และการยกระดับหน่วยงานภาครัฐไปสู่องค์กรดิจิทัล (Digitalization)

CR02G01 ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 1

บริการของรัฐมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564

ระดับความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการของภาครัฐไม่น้อยกว่าร้อยละ 85

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

ระดับความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการของภาครัฐไม่น้อยกว่าร้อยละ 85

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและผลกระทบจากการระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้ภาครัฐต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานให้สอดคล้องกับชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ของประชาชนในสังคม โดยบริการภาครัฐจะต้องมีความสะดวก รวดเร็ว เข้าถึงผู้รับบริการทุกกลุ่มเป้าหมาย และตรงตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน จึงได้กำหนดเป้าหมาย **“บริการของรัฐมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ”** โดยมีตัวชี้วัด คือ ระดับความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการของภาครัฐไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 ในปี พ.ศ. 2564 และ 2565 ทั้งนี้ จากผลการสำรวจของสำนักงาน ก.พ.ร. ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 โดยรวบรวมจากผลสำรวจหน่วยงานผู้ให้บริการทั่วประเทศ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8,093 คน (เพศชาย 2,595 คน และเพศหญิง 5,498 คน) พบว่า คะแนนระดับความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการของภาครัฐในภาพรวม

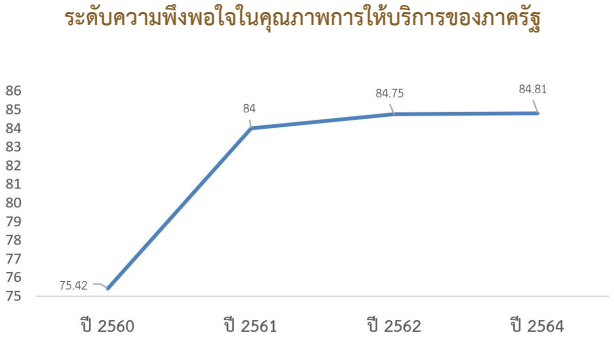

ที่มา: สำนักงาน ก.พ.ร.

เท่ากับร้อยละ 84.81 โดยประเภทงานบริการที่ได้รับความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการค้า/การลงทุน (ร้อยละ 88.06) ด้านการท่องเที่ยว (ร้อยละ 87.77) และด้านการเกษตร (ร้อยละ 87.45) ตามลำดับ ส่วนประเภทงานบริการที่ได้รับความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการน้อยที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการเงิน (ร้อยละ 84.23) ด้านสุขภาพ (ร้อยละ 84.74) และด้านงานทะเบียนและที่ดิน (ร้อยละ 85.18) ตามลำดับ

การดำเนินการที่ผ่านมา เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่กำหนด คณะกรรมการฯ ได้กำหนดกิจกรรมการปฏิรูป (Big Rock) ใน 5 ประเด็นสำคัญ โดยสรุปผลการดำเนินงานในส่วนที่สอดคล้องกับเป้าหมายอันพึงประสงค์ได้ดังนี้

กิจกรรมปฏิรูปที่ 1 ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานและการบริการภาครัฐไปสู่ระบบดิจิทัล มีโครงการสำคัญ คือ **โครงการศูนย์กลางข้อมูลให้ประชาชน ธุรกิจ และชาวต่างชาติ ติดต่อราชการแบบเบ็ดเสร็จ ครบวงจร ณ จุดเดียว (One Stop Service: OSS)** ประกอบด้วย **(1) การพัฒนาพอร์ทัลกลางสำหรับประชาชน (Citizen Service Portal)** ที่รวบรวมข้อมูลและงานบริการต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน โดยที่ผ่านมาได้ให้บริการแอปพลิเคชันสำหรับประชาชนในชื่อ **“ทางรัฐ”** ซึ่งมีบริการสะสม 45 บริการ อาทิ บริการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และบริการของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และมีผู้ดาวน์โหลดแอปพลิเคชันไปใช้งานแล้ว 81,768 ครั้ง **(2) การพัฒนาพอร์ทัลกลางสำหรับภาคธุรกิจ (Biz Portal)** เป็นศูนย์กลางข้อมูลให้ธุรกิจติดต่อราชการแบบเบ็ดเสร็จ ครบวงจร ณ จุดเดียว โดยมีบริการสำหรับภาคธุรกิจ เช่น ระบบจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ระบบขอขึ้นทะเบียนนายจ้าง/ลูกจ้างบริการขอติดตั้งไฟฟ้า และน้ำประปา ซึ่งมีการนำร่องให้บริการอยู่ 78 ใบอนุญาตใน 25 ประเภทธุรกิจ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 โดยปัจจุบันมีผู้ประกอบการมาใช้บริการ Biz Portal แล้วถึง 762 ราย หรือคิดเป็น 1,177 คำขออนุญาต

กิจกรรมปฏิรูปที่ 2 จัดโครงสร้างองค์กร และระบบงานภาครัฐให้มีความยืดหยุ่น คล่องตัว และเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ โดยโครงการพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐเพื่ออนาคต ได้มีการนำเครื่องมือการบริหารจัดการใหม่ ๆ และมาใช้ทดลองนำร่อง เช่น การใช้ Design Thinking และ Regulatory Sandbox กับสำนักงาน ก.พ.ร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงการออกใบอนุญาตสำหรับการเริ่มต้นธุรกิจร้านอาหารในลักษณะใบอนุญาตเดียว (Super License)

กิจกรรมปฏิรูปที่ 3 ปรับเปลี่ยนการบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐสู่ระบบเปิด เพื่อให้ได้มาและรักษาไว้ซึ่งคนเก่ง ดีและมีความสามารถอย่างคล่องตัว ตามหลักคุณธรรม โดยมีโครงการสำคัญ คือ การศึกษาระบบการจ้างงานรูปแบบใหม่ในภาครัฐ ใน 6 เรื่องได้แก่ (1) การปรับปรุงระบบการสอบแข่งขันเข้ารับราชการ (2) การปรับปรุงระบบการบรรจุบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และความชำนาญงานสูงเข้ารับราชการ (Lateral Entry) (3) การปรับปรุงระบบพนักงานราชการ (4) การพัฒนาความเชื่อมโยงระบบพนักงานราชการและระบบข้าราชการ (5) การปรับปรุงระบบทดลองการปฏิบัติหน้าที่ราชการ (6) การพัฒนาประเภทข้าราชการเพื่อรองรับการทำงานในวิถีใหม่

กิจกรรมปฏิรูปที่ 4 สร้างความเข้มแข็งในการบริหารราชการในระดับพื้นที่ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน มีโครงการสำคัญ คือ โครงการสร้างความเข้มแข็งในการบริหารราชการในระดับพื้นที่ โดยมีรูปแบบการทำงานที่เน้นการบูรณาการในประเด็นนโยบายสำคัญ (Agenda) ของกรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เช่น การจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) การแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM 2.5 ในจังหวัดลำปาง จังหวัดสิงห์บุรี และกรมควบคุมมลพิษ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมดำเนินการ เช่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) เป็นต้น

กิจกรรมปฏิรูปที่ 5 ขจัดอุปสรรคในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ และการเบิกจ่ายเงินเพื่อให้เกิดความรวดเร็ว คุ้มค่า โปร่งใส ปราศจากการทุจริต โดยการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 เพื่อให้สามารถรองรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ดีขึ้น ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน สำนักงาน ป.ย.ป.

นอกจากนี้ คณะกรรมการฯ ได้ยกร่างแนวคิดหลักการสำคัญเพื่อเป็นกรอบในการยกร่างกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อเป็นเครื่องมือขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน เช่น การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น โดยนำเสนอร่างดังกล่าวต่อรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) เพื่อพิจารณา ซึ่งได้ให้ความเห็นชอบแล้ว เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2564 และเสนอต่อคณะกรรมการ ป.ย.ป. รับไปพิจารณาดำเนินการตามที่เห็นสมควรต่อไป

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย โดยการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้และเชื่อมโยงการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานในการให้บริการภาครัฐ พบว่า หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องในการทำงานร่วมกันยังมีความพร้อมไม่เท่ากัน บางหน่วยงานยังขาดระบบดิจิทัลสำหรับใช้สนับสนุนการให้บริการ (Backend) รวมทั้งยังมีกฎหมาย ระเบียบที่มีอยู่ ยังเป็นอุปสรรคต่อการให้บริการในรูปแบบดิจิทัล นอกจากนี้ โครงสร้างกระบวนการทำงาน รวมทั้งกรอบความคิด (Mindset) ของเจ้าหน้าที่ในภาครัฐที่ยังยึดติดกับรูปแบบการทำงานแบบเดิม ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลง และความคาดหวังของประชาชน

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย โดยที่เป้าหมายหลักสุดท้ายของการดำเนินงานตามแผนปฏิรูปประเทศ คือ ผลลัพธ์ที่ได้จะต้องส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ ที่จะทำให้ประชาชนได้รับบริการถึงตัวโดยไม่ต้องร้องขอ และลดขั้นตอนในการใช้บริการภาครัฐ ดังนั้น การดำเนินงานในกิจกรรมโครงการ/งานบริการ ให้ได้ผลลัพธ์ตามเป้าหมายอย่างแท้จริง จำเป็นจะต้องมีนวัตกรรมเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้และการทำงานเชื่อมโยงร่วมกันระหว่างหน่วยงานแบบระบบนิเวศ (Ecosystem) ทั้งในส่วนของข้อมูล บริการ และเครือข่าย จึงจะทำให้ได้ระบบบริการที่เป็นแบบอัตโนมัติทั้งระบบแบบไร้รอยต่อ (Seamless Service) ทำให้ในการดำเนินงานจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ความคาดหวังของประชาชน การประสานและการสร้างระบบเชื่อมต่อทั้งในส่วนของข้อมูลและระบบงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระบบนิเวศการวิเคราะห์กระบวนการปัจจุบัน การออกแบบกระบวนการอนาคตทั้งทางด้านเทคนิค/การลดขั้นตอน/การ Reprocess รวมถึงการปรับปรุง กฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะต้องดำเนินงานให้ทันกับระยะเวลาและงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด รวมทั้งการปรับบทบาทภาครัฐในทุกด้านทั้งด้านโครงสร้าง กระบวนการ บุคลากร การทำงานภาครัฐที่โปร่งใส ที่จะต้องเร่งดำเนินการควบคู่กันไปด้วย

CR02G02 ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 2

ภาครัฐมีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ ด้วยการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564

ดัชนีรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ในการจัดลำดับขององค์การสหประชาชาติ อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีการพัฒนาสูงสุด 60 อันดับแรก

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

ดัชนีรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ในการจัดลำดับขององค์การสหประชาชาติ อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีการพัฒนาสูงสุด 50 อันดับแรก

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์

ด้วยพัฒนาการด้านเทคโนโลยีที่รวดเร็วและพลิกโฉมภาครัฐซึ่งเป็นแกนหลักในการพัฒนาประเทศควรอาศัยศักยภาพและโอกาสจากพัฒนาการด้านเทคโนโลยีดังกล่าว เร่งผลักดันให้ทุกองค์กรของรัฐเข้าสู่กระบวนการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government Transformation) หรือการเป็นภาครัฐที่เชื่อมโยงเสมือนเป็นองค์กรเดียว

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน จึงได้กำหนดเป้าหมาย “ภาครัฐมีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ ด้วยการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้” โดยมีค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด คือ ดัชนีรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ในการจัดลำดับขององค์การสหประชาชาติ อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีการพัฒนาสูงสุด 60 อันดับแรก ในปี พ.ศ. 2564 และอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีการพัฒนาสูงสุด 50 อันดับแรก ในปี พ.ศ. 2565 โดยดัชนีดังกล่าว จัดทำขึ้นเพื่อประเมินความพร้อมของการพัฒนารัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศต่าง ๆ เพื่อให้เห็นถึงทิศทางการพัฒนา e-Government และสะท้อนถึงความสามารถของภาครัฐในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานและการเข้าถึงประชาชน โดยสำรวจจากประเทศที่เป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ และมีการประกาศผลเป็นประจำทุก 2 ปี ซึ่งในการประกาศผลครั้งล่าสุด คือ ปี พ.ศ. 2563 (ค.ศ. 2020) ซึ่งประเทศไทยอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีการพัฒนาสูงสุดอันดับที่ 57 ทั้งนี้ หากพิจารณาถึงแนวโน้มการพัฒนาในช่วงที่ผ่านมา พบว่า อันดับดัชนีรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยมีแนวโน้มที่ดีขึ้นตามลำดับ จากอันดับที่ 77 ในปี พ.ศ. 2559 และอันดับที่ 73 ในปี พ.ศ. 2561

อันดับรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยในการจัดลำดับขององค์การสหประชาชาติ
E-Government Development Index (EGDI)

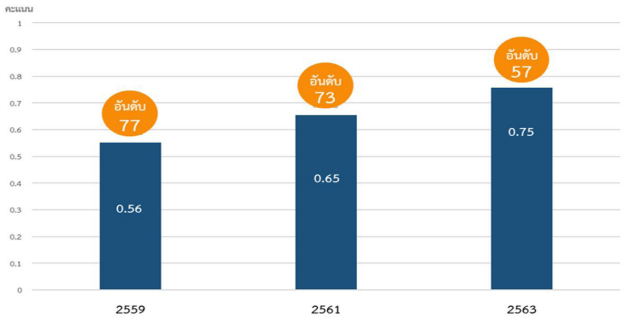

ที่มา: องค์การสหประชาชาติ

สัดส่วนระดับความพร้อมรัฐบาลดิจิทัลของหน่วยงานในแต่ละระดับ

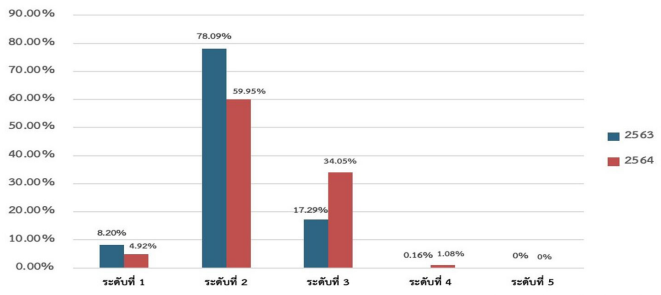

ที่มา: สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล

นอกจากนี้ หากพิจารณาจากผลสำรวจระดับความพร้อมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) **พบว่า ในปี 2564 มีสัดส่วนหน่วยงานที่มีระดับความพร้อมเป็นรัฐบาลดิจิทัลอยู่ที่ระดับที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 34.05 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 17.29 ในปีก่อนหน้า ขณะที่สัดส่วนหน่วยงานที่มีระดับความพร้อมรัฐบาลดิจิทัลอยู่ที่ระดับ 2 คิดเป็นร้อยละ 59.95 ลดลงจากร้อยละ 78.09 ในปีก่อนหน้า ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหน่วยงานมีความพร้อมในการพัฒนาไปสู่รัฐบาลดิจิทัลอยู่ในระดับที่ดีขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า**

การดำเนินงานที่ผ่านมา ผลการดำเนินงานที่สำคัญในส่วนที่สอดคล้องกับเป้าหมายอันพึงประสงค์ ประกอบด้วย **โครงการพัฒนาและบริหารจัดการระบบบัตรสุขภาพ เพื่อติดตามและประเมินความเสี่ยงต่อโรคติดเชื้อโควิด-19 ในกลุ่มนักเดินทางเข้า – ออกประเทศไทย** โดยสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (สพร.) ร่วมกับ 4 หน่วยงาน ประกอบด้วย 1) กรมควบคุมโรค 2) กรมการกงสุล 3) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และ 4) บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ร่วมกันพัฒนาแนวทางการบูรณาการแอปพลิเคชันในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เพื่อใช้สำหรับผู้เดินทางซึ่งจะทำหน้าที่บันทึกข้อมูลสุขภาพ ช่วยในการเฝ้าระวังและประเมินความเสี่ยง แจ้งระดับความเสี่ยง และยืนยันความปลอดภัยของผู้เดินทาง **โครงการจัดการฐานข้อมูลกลางและบูรณาการการให้บริการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน (GDX)** เพื่อให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ มีการเชื่อมโยงใช้ประโยชน์ข้อมูลจากฐานข้อมูลทะเบียนกลางแบบออนไลน์ **โครงการศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกลางภาครัฐ** เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน เมื่อต้องการใช้บริการจากหน่วยงานภาครัฐ และช่วยให้หน่วยงานภาครัฐสามารถแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงข้อมูลในรูปแบบดิจิทัล ซึ่งระบบ GDX Platform ที่รองรับการเชื่อมโยงข้อมูลกับแพลตฟอร์มอื่น ๆ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีหน่วยงานภาครัฐใช้บริการ GDX Platform บนเว็บไซต์ gdx.dga.or.th ของสพร. แล้วเป็นจำนวน 169 หน่วยงาน และมีการเรียกใช้งานรวมถึง 63.3 ล้านครั้ง รวมทั้งคณะอนุกรรมการในคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ได้ร่วมดำเนินการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ สพร. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) กรมบัญชีกลาง เพื่อการพัฒนาระบบสวัสดิการกลาง (Government Welfare Platform for THAI) โดยจะเริ่มดำเนินการใน 3 สวัสดิการ ประกอบด้วย สวัสดิการเด็กแรกเกิด สวัสดิการผู้พิการ และสวัสดิการผู้สูงอายุ โดยขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาคัดเลือกจังหวัดเพื่อดำเนินการนำร่องในพื้นที่เพื่อดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ในส่วนของการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ได้ดำเนินการ**จัดทำกฎหมายกลางปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานของภาครัฐตามกฎหมายต่าง ๆ ให้เป็นระบบดิจิทัล** โดยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เสนอร่างพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. .... ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแล้ว เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2564 และอยู่ระหว่างขั้นตอนการเสนอร่างกฎหมายเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภา

นอกจากนี้ ในส่วนของบุคลากรภาครัฐ สำนักงาน ก.พ. ได้กำหนดแนวทางการบริหารทรัพยากรบุคคลเฉพาะ สำหรับกลุ่มกำลังคนคุณภาพด้านวิทยาการข้อมูล (HRM for Digital Talents) โดยมี**โครงการ “โรงซ่อม เสริม และสร้างรัฐบาลดิจิทัล” หรือ Digital Garage เพื่อช่วยสนับสนุนให้ส่วนราชการได้บุคลากรที่มีทักษะด้านดิจิทัลและนวัตกรรมอย่างเหมาะสม** ซึ่งกำหนดกลไกการบริหารทรัพยากรบุคคลเฉพาะสำหรับผู้รับทุนรัฐบาลในสาขาวิชาที่ขาดแคลน (HRM for Digital Talents) โดยผู้รับทุนจะได้รับมอบหมายให้ไปช่วยราชการในส่วนราชการที่ทำ Digital Transformation ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาผ่านกลไกการปฏิบัติงานในภารกิจ/โจทย์สำคัญด้านดิจิทัล มีพี่เลี้ยงเป็นโค้ชมืออาชีพจากหน่วยงานเครือข่ายของสำนักงาน ก.พ.

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ในการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานภาครัฐที่ผ่านมา พบว่า การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานของแต่ละหน่วยงานมีลักษณะต่างคนต่างดำเนินการเอง ไม่มีมาตรฐานเดียวกัน ทำให้การเชื่อมโยงข้อมูลหรือระบบการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานเป็นไปได้ยากในทางเทคนิค รวมทั้งยังมีข้อกังวลของหน่วยงานเจ้าของข้อมูลในการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลระหว่างหน่วยงาน แม้ว่าพระราชบัญญัติข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ได้กำหนดข้อยกเว้นให้สามารถเปิดเผยข้อมูลได้ หากเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ และการปฏิบัติหน้าที่ในการใช้อำนาจรัฐที่ได้มอบให้แก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล (มาตรา 24 (4)) นอกจากนี้ ยังต้องปรับปรุงในด้านบุคลากรของภาครัฐทั้งในส่วนของบุคลากรเดิมที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับการทำงานรูปแบบใหม่ รวมทั้งการสรรหาและรักษาบุคลากรที่มีทักษะด้านดิจิทัลซึ่งจะมาช่วยในการยกระดับการทำงานของภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อบรรลุเป้าหมายการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานภาครัฐ และเร่งให้องค์กรของรัฐเข้าสู่กระบวนการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล ในภาพรวมควรมีการกำหนดแผนภาพระบบนิเวศการพัฒนาดิจิทัลของประเทศไทย (Digital Government Ecosystem) เพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงการทำงานระหว่างกัน และสามารถกำหนดลำดับความสำคัญของประเด็นที่ต้องมุ่งเน้นให้เหมาะสม นอกจากนี้ การยกระดับหน่วยงานภาครัฐไปสู่องค์กรดิจิทัล (Digitalization) ไม่ใช่แค่เพียงการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology: IT) เข้ามาใช้ในหน่วยงาน แต่ภาครัฐต้องมีการประเมินและปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ ลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น (Process Re-engineering) ก่อนที่จะนำระบบดิจิทัลเข้ามาช่วยสนับสนุนการดำเนินงานให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน รวมทั้งปรับปรุงกฎ ระเบียบ และพัฒนาบุคลากรเพื่อให้สอดรับกับการทำงานในรูปแบบดิจิทัล สร้างการรับรู้และเข้าใจการทำงานในรูปแบบดิจิทัลทั้งในส่วนของเจ้าหน้าที่ภาครัฐและประชาชน เพื่อสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ และการยอมรับระหว่างกันเพื่อการพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืนบนหลักความสมดุล

ด้านกฎหมาย 03

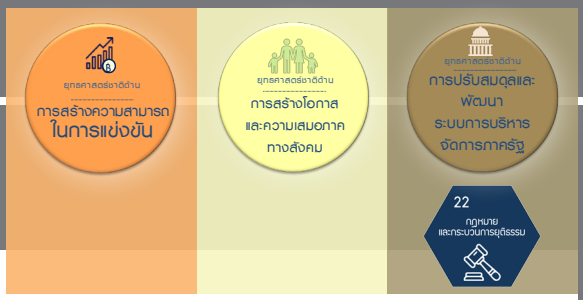

กฎหมายและกระบวนงานที่ล้าสมัยได้รับการยกเลิกหรือปรับปรุงแก้ไข เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน รวมทั้งมีความสะดวกในการเข้าถึงและปฏิบัติตามกฎหมาย ตลอดจนมีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย มีเป้าหมายอันพึงประสงค์ คือ **กฎหมายและกระบวนงานที่ล้าสมัยก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรม สร้างภาระแก่ประชาชน และเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพได้รับการยกเลิกหรือแก้ไขปรับปรุง และความสะดวกในการเข้าถึง รับรู้ และปฏิบัติตามกฎหมายของประชาชน** โดยในแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายฉบับเดิม ที่กำหนดเรื่องและประเด็นปฏิรูปไว้ จำนวน 10 เรื่อง ซึ่งสถานะการบรรลุเป้าหมายประจำปี 2563 ใน**ระดับบรรลุเป้าหมาย (สีเขียว) 2 เรื่อง ระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง) 4 เรื่อง ระดับยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย (สีส้ม) 3 เรื่อง** และ**ระดับอยู่ในขั้นวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง) 1 เรื่อง** นั้น ได้นำมาดำเนินการต่อเนื่องในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 4 เรื่องและประเด็นปฏิรูป และอีก 6 เรื่องและประเด็นปฏิรูป เป็นกิจกรรมที่มีส่วนร่วมสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ได้ตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยแสดงรายละเอียดความเกี่ยวข้องของเรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับเดิม) กับกิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) สรุปได้ดังนี้

แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ด้านกฎหมาย

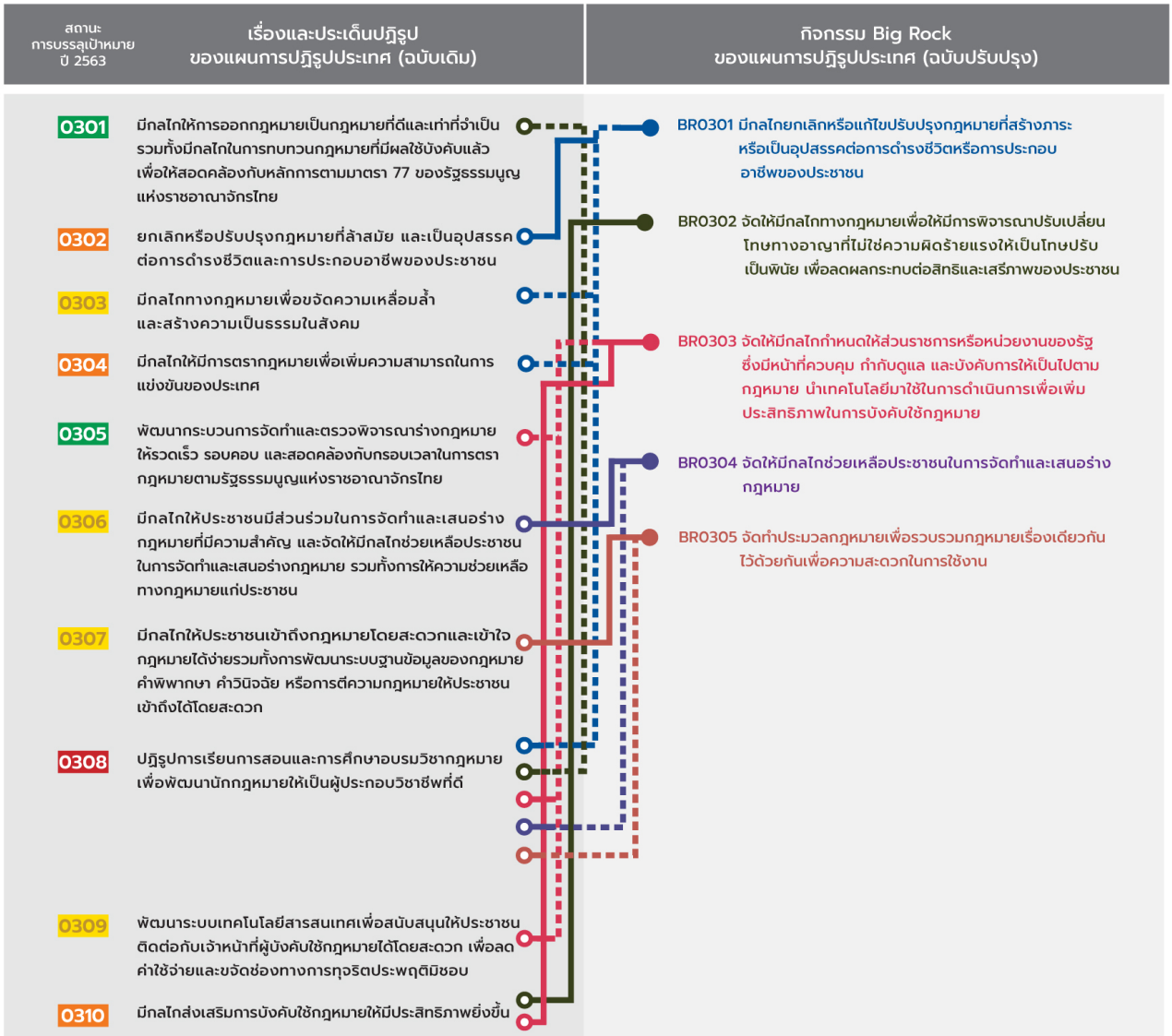

เรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับเดิม ที่นำมาดำเนินการต่อเนื่องผ่านกิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

เรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับเดิม ที่เป็นกิจกรรมสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

สรุปการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย

รหัส	เป้าหมาย	สถานะการบรรลุเป้าหมาย เทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564	ปี 2565
CR03G01	กฎหมายและกระบวนงานที่ล้าสมัยก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรม สร้างภาระแก่ประชาชนและเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพได้รับการยกเลิกหรือแก้ไขปรับปรุง	2564	2565

สถานะการบรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 1 มี**ระดับบรรลุเป้าหมาย**ในปี 2564 และ**อยู่ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย** ในปี 2565 โดยช่วงที่ผ่านมาคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการเพื่อให้บรรลุผลอันพึงประสงค์ดังกล่าว ตั้งแต่แผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย (ฉบับปี 2561) และต่อเนื่องมาในแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย (ฉบับปรับปรุง) ได้มอบหมายให้สำนักงาน ป.ย.ป. เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินการโดยการศึกษาวิเคราะห์ทบทวนกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับและกระบวนงานที่เกี่ยวกับการอนุญาต เพื่อลดขั้นตอนการดำเนินการและการอนุญาตที่ไม่จำเป็นหรือเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและการดำเนินธุรกิจของประชาชน เพื่อใช้เป็นฐานในการดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีกระบวนงานตามผลการศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 1,094 กระบวนงาน ซึ่งจากผลการดำเนินงาน ณ สิ้นเดือนกันยายน 2564 มีกระบวนงานที่หน่วยงานรับดำเนินการแล้ว จำนวน 885 กระบวนงานที่จำเป็น โดยจะเห็นว่าในปี 2564 มีผลการดำเนินงานเกินกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2564 ที่กำหนดให้มีการปรับปรุงไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 และหากเทียบกับเป้าหมายปี 2565 ที่มุ่งหวังให้ทุกกระบวนงานฯ ที่สำนักงาน ป.ย.ป. เสนอได้รับการปรับปรุงมีความเป็นไปได้ที่จะสามารถดำเนินการได้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

รหัส	เป้าหมาย	สถานะการบรรลุเป้าหมาย เทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564	ปี 2565
CR03G02	ความสะดวกในการเข้าถึง รับรู้ และปฏิบัติตามกฎหมายของประชาชน	2564	2565

สถานะการบรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 2 **มีระดับอยู่ในขั้นวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย**ในปี 2564 และปี 2565 ซึ่งประเมินจากจำนวนแผนงานหรือโครงการในการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎเพื่อประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก ซึ่งที่ผ่านมาได้ดำเนินการจัดทำประมวลกฎหมายและรวบรวมกฎหมายเรื่องเดียวกันไว้ด้วยกันให้เข้าใจได้ง่าย และประชาชนสามารถเข้าถึงกฎหมายได้โดยสะดวก รวมทั้งการจัดให้มีกลไกของส่วนราชการในการนำเทคโนโลยีมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย ส่งเสริมความเป็นธรรมในการปฏิบัติตามกฎหมายของประชาชนทุกภาคส่วน โดยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาในฐานะผู้ได้รับมอบหมายให้จัดทำร่างพระราชบัญญัติการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก พ.ศ. .... ได้ดำเนินการยกร่างกฎหมายแล้วเสร็จในช่วงเดือนตุลาคม 2563 ทั้งนี้ อยู่ระหว่าง

ขั้นตอนการสร้างความรู้ความเข้าใจในการจัดทำประมวลกฎหมายแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ก่อนการดำเนินการตามกระบวนการจัดทำกฎหมายต่อไป ดังนั้น เมื่อกฎหมายดังกล่าวยังไม่มีผลบังคับใช้ ทำให้ในปี 2564 ที่ผ่านมายังไม่สามารถดำเนินการจัดทำแผนงานหรือโครงการในการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

สาระสำคัญของกิจกรรม Big Rock และสรุปสถานะการดำเนินงาน ประจำปี 2564

BR0301	กิจกรรมปฏิรูปที่ 1 มีกลไกยกเลิกหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่สร้างภาระหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
สำนักงาน ป.ย.ป.	กำหนดให้มีกลไกยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัย และเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชน ให้เหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลง โดยที่ผ่านมาได้มีการศึกษา วิเคราะห์ ทบทวนกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และกระบวนงานที่เกี่ยวกับการอนุมัติ/อนุญาตของราชการ ซึ่งมีความคืบหน้าในการดำเนินการเป็นลำดับ จึงจำเป็นต้องมีการขับเคลื่อนกลไกการทบทวนกฎหมายหรือใบอนุญาตที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพหรือการดำเนินธุรกิจของประชาชน โดยเฉพาะในกลุ่มกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ การขออนุญาต อนุมัติ หรือขึ้นทะเบียนเรื่องต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการลงทุนของประเทศ	☺ ได้มีการดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยมีการแต่งตั้งคณะทำงานทบทวนข้อเสนอในโครงการศึกษาวิเคราะห์ทบทวนกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับและกระบวนงานที่เกี่ยวกับการอนุญาต เพื่อลดขั้นตอนการดำเนินการและการอนุญาตที่ไม่จำเป็นหรือเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและการดำเนินธุรกิจของประชาชน โดยปัจจุบันมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรายงานความคืบหน้ามายังสำนักงาน ป.ย.ป. โดยมีกระบวนงานตามผลการศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 1,094 กระบวนงาน และจากผลการดำเนินงาน ณ สิ้นเดือนกันยายน 2564 มีดังนี้ (1) กระบวนงานที่หน่วยงานรับดำเนินการแล้ว จำนวน 885 กระบวนงาน (2) กระบวนงานที่หน่วยงานแจ้งตอบกลับและอยู่ระหว่างการพิจารณาดำเนินการ จำนวน 90 กระบวนงาน และ (3) กระบวนงานที่หน่วยงานไม่มีการแจ้งตอบกลับ จำนวน 119 กระบวนงาน

BR0302	กิจกรรมปฏิรูปที่ 2 จัดให้มีกลไกทางกฎหมายเพื่อให้มีการพิจารณาปรับเปลี่ยนโทษทางอาญาที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรงให้เป็นโทษปรับเป็นพินัย เพื่อลดผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
สคก.	กำหนดให้มีกลไกทางกฎหมายเพื่อให้มีการพิจารณาปรับเปลี่ยนโทษทางอาญาที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรงให้เป็นโทษปรับทางปกครองหรือมาตรการในลักษณะอื่น มิให้เป็นการกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเกินสมควร จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายกลางเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในทางสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติสำหรับใช้ในการพิจารณาและกำหนดค่าปรับสำหรับความผิดที่มีกฎหมายกำหนดให้ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัย เพื่อรองรับการปรับเปลี่ยนโทษทางอาญาที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรงให้เป็นโทษปรับเป็นพินัยหรือมาตรการลงโทษในลักษณะอื่น แทนการกำหนดโทษทางอาญา	☹ ได้มีการดำเนินงานล่าช้ากว่าขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนขับเคลื่อนฯ ซึ่งกำหนดให้ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. .... ต้องเสนอเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาภายในเดือนมีนาคม 2564 ซึ่งในการดำเนินการที่ผ่านมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2564 ในหลักการร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. .... โดยมีสาระสำคัญในการกำหนดให้มีกฎหมายกลางในการพิจารณาและกำหนดมาตรการสำหรับผู้ที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรง ซึ่งกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องชำระเงินค่าปรับตามที่กำหนด โดยการปรับนั้นมิใช่เป็นโทษปรับทางอาญา รวมทั้งไม่มีการจำคุกหรือกักขังแทนการปรับ ตลอดจนไม่มีการบันทึกลงในประวัติอาชญากรรม

BR0302	กิจกรรมปฏิรูปที่ 2 จัดให้มีกลไกทางกฎหมายเพื่อให้มีการพิจารณาปรับเปลี่ยนโทษทางอาญาที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรงให้เป็นโทษปรับเป็นพินัย เพื่อลดผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
		ทั้งนี้ ให้ส่งคณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาก่อนเสนอรัฐสภาต่อไป โดยให้แจ้งประธานรัฐสภาทราบด้วย ว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย - **วันที่ 10 มิถุนายน 2564** สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (สคก.) ได้มีการประชุมชี้แจงต่อคณะอนุกรรมการกลั่นกรองร่างกฎหมายในกระบวนการนิติบัญญัติ เพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว **- วันที่ 13 ธันวาคม 2564** ที่ประชุมคณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรต่อรัฐสภาเพื่อบรรจุระเบียบวาระเป็นเรื่องด่วน และได้เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวที่ สคก. ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ - **วันที่ 14 ธันวาคม 2564** คณะรัฐมนตรีได้มีการประชุมปรึกษาและลงมติรับทราบสรุปผลการประชุมคณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2564 และให้เสนอร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. .... ที่ สคก. ปรับแก้ตามคณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎร ต่อรัฐสภาเพื่อบรรจุระเบียบวาระเป็นเรื่องเร่งด่วนต่อไป

BR0303	กิจกรรมปฏิรูปที่ 3 จัดให้มีกลไกกำหนดให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีหน้าที่ควบคุม กำกับดูแล และบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย นำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
ยธ.	กำหนดให้มีการสร้างกลไกการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในสังคม ซึ่งเป็นหนึ่งในเป้าหมายของการปฏิรูปประเทศที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยการบังคับใช้กฎหมายเป็นหลักการสำคัญที่นำไปสู่การดำเนินการตามกฎหมาย และเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพ จึงได้กำหนดให้มีการพัฒนาระบบการให้บริการประชาชนผ่านระบบการให้บริการอิเล็กทรอนิกส์ (e-Service) ให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาให้เป็นระบบที่มีความปลอดภัยและน่าเชื่อถือ เพื่อลดค่าใช้จ่ายและขจัดช่องทางการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมถึงการนำอุปกรณ์หรือเทคโนโลยีต่าง ๆ มาเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมาย ที่ต้องมีการผลักดันและขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง	ได้มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยใช้กลไกภายใต้คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นคณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) และกำหนดกรอบหน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุมกำกับดูแลและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งได้กำหนดกรอบเป็นหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม จำนวน 21 หน่วยงาน มีการนำกิจกรรมปฏิรูปเป้าหมายผสานเข้ากับการขับเคลื่อนแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรมด้วยดิจิทัล เข้าสู่การประชุมคณะอนุกรรมการฯ แล้ว จำนวน 2 ครั้ง เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2564 และ 5 กรกฎาคม 2564

BR0304	กิจกรรมปฏิรูปที่ 4 จัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
สผ.	กำหนดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย โดยการดำเนินการดังกล่าวจำเป็นต้องมีกฎหมายเพื่อกำหนดขั้นตอนและวิธีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย รวมถึงกลไกหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือประชาชนทั้งในการจัดทำร่างกฎหมายและการรวบรวมหลักฐานการร่วมเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมาย ตลอดจนดำเนินการตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายให้เกิดผลอย่างแท้จริงตามเจตนารมณ์ที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	☺ ได้มีการดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้ไม่สามารถจัดโครงการตามแผนที่กำหนดไว้ได้ โดยทางสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้ปรับเปลี่ยนการจัดกิจกรรมในรูปแบบออนไลน์ ผ่านโปรแกรม Zoom Meeting ในประเด็นการเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามพระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2564 และอยู่ระหว่างการประมวลผลกิจกรรม ผลความพึงพอใจและสำรวจติดตามการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจการเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามพระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2564 รวมถึงพัฒนารูปแบบกิจกรรมการจัดนิทรรศการเพื่อเสริมสร้างภาคีเครือข่ายทั้ง 4 ภูมิภาค ให้สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19

BR0305	กิจกรรมปฏิรูปที่ 5 จัดทำประมวลกฎหมายเพื่อรวบรวมกฎหมายเรื่องเดียวกันไว้ด้วยกันเพื่อความสะดวกในการใช้งาน	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
สคก.	กำหนดให้มีการจัดทำประมวลกฎหมายเพื่อรวบรวมกฎหมายเรื่องเดียวกันไว้ด้วยกันเพื่อความสะดวกในการใช้งาน จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และแนวทาง ขั้นตอนในการดำเนินการ รวมถึงกลไกในการขับเคลื่อนการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎดังกล่าว	☹ ได้มีการดำเนินงานล่าช้ากว่าขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก พ.ศ. .... แล้วเสร็จ และอยู่ระหว่างขั้นตอนการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง โดยการจัดสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นเพิ่มเติมในการจัดทำประมวลกฎหมาย แต่เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ระลอกใหม่ จึงได้ปรับเปลี่ยนการจัดสัมมนาเป็นจัดทำวีดิทัศน์เพื่อเผยแพร่ ดังนั้น เมื่อกฎหมายดังกล่าวยังไม่มีผลบังคับใช้ ทำให้ในปี 2564 ที่ผ่านมา ยังไม่สามารถดำเนินการจัดทำแผนงานหรือโครงการในการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

สถานะการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ได้กำหนดให้จัดทำกฎหมาย 5 ฉบับ โดยมีสถานะการดำเนินการสรุปได้ดังนี้

รายชื่อกฎหมายที่ดำเนินการจัดทำ/ปรับปรุง	แล้วเสร็จ	อยู่ระหว่างดำเนินการ	หมายเหตุ
1. ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ.		✓	คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2564 เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. .... และอยู่ระหว่างบรรจุเข้าวาระการประชุมรัฐสภา
2. ร่างพระราชบัญญัติการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก พ.ศ.		✓	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้ดำเนินการจัดทำร่างพระราชบัญญัติการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงโดยสะดวก พ.ศ. .... เสร็จแล้ว โดยอยู่ระหว่างการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีในระยะต่อไป
3. ร่างพระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ.	✓		พระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2564 ได้ประกาศลงในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2564 และมีผลบังคับใช้ในวันถัดไป
4. ร่างพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.		✓	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ได้ดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 เพื่อแก้ปัญหากฎหมายหลายฉบับที่ไม่ได้กำหนดขั้นตอน ระยะเวลา เอกสารหรือหลักฐานที่จำเป็นในการอนุญาตไว้อย่างชัดเจน ตลอดจนกระบวนการพิจารณาอนุญาตของหน่วยงานมีความยุ่งยาก ล่าช้า จึงต้องแก้ไขปรับปรุงมาตรการต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย เหมาะสมกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป
5. ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองทรัพย์สินตกค้างที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐและเอกชน พ.ศ. ...		✓	นายกรัฐมนตรีได้พิจารณาและมีข้อสั่งการให้กระทรวงการคลังรับร่างกฎหมายฯ ทั้ง 2 ฉบับ ได้แก่ (1) ฉบับที่จัดทำขึ้นโดยกระทรวงการคลัง และ (2) ฉบับที่จัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน ไปพิจารณาทบทวนอีกครั้ง โดยให้รับความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปประกอบการพิจารณา ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะ

1. การจัดลำดับความสำคัญของกระบวนงานในการยกเลิก ปรับปรุง หรือแก้ไขกฎหมาย

กฎหมายมีอยู่จำนวนมากและมีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน ประกอบกับกระบวนการในการยกเลิก ปรับปรุง หรือแก้ไขกฎหมายมีลำดับขั้นตอนและระยะเวลาพอสมควร หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจึงควรพิจารณาคัดเลือกกระบวนงานที่มีความจำเป็น เพื่อลดขั้นตอนการอนุญาตที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชนให้เกิดประโยชน์สูงสุดในวงกว้าง

2. การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย

เนื่องจากร่างกฎหมายว่าด้วยการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก เป็นกฎหมายที่มีความสำคัญต่อทุกภาคส่วนที่จะช่วยสร้างความสะดวกในการเข้าถึง รับรู้ และปฏิบัติตามกฎหมายของประชาชน อีกทั้งมีสาระสำคัญเพื่อเป็นกรอบในการรวบรวมข้อมูลกฎหมายและกฎที่กระจัดกระจายอยู่ในกฎหมายหลายฉบับไว้ในแหล่งเดียวกันอย่างเป็นระบบและมีการเผยแพร่ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงควรสร้างความเข้าใจแก่หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ออกกฎหมาย ซึ่งหน่วยงานของรัฐจะต้องเข้าใจในสาระสำคัญของกฎหมาย รวมทั้งเตรียมการในการวางระบบรองรับ ทั้งนี้ ควรเร่งรัดการดำเนินการให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ในการเข้าถึง รับรู้ และปฏิบัติตามกฎหมายของประชาชนโดยสะดวก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งเสนอร่างกฎหมายว่าด้วยการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก ให้มีผลบังคับใช้ตามกฎหมาย และจัดทำประมวลกฎหมายและกฎเพื่อเป็นตัวอย่างในการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

CR03G01 ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 1

กฎหมายและกระบวนงานที่ล้าสมัยก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรม สร้างภาระแก่ประชาชนและเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพได้รับการยกเลิกหรือแก้ไขปรับปรุง

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564

ร้อยละ 80 ของจำนวนกระบวนงานที่เกี่ยวกับการอนุญาตและกฎหมายที่สร้างภาระหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชนที่สำนักงาน ป.ย.ป. เสนอได้รับการปรับปรุง

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

ร้อยละ 100 ของจำนวนกระบวนงานที่เกี่ยวกับการอนุญาตและกฎหมายที่สร้างภาระหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชนที่สำนักงาน ป.ย.ป. เสนอได้รับการปรับปรุง

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 77 กำหนดให้รัฐพึงมีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็นและยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็น ไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้เป็นภาระกับประชาชน คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการเพื่อให้บรรลุผลอันพึงประสงค์ดังกล่าวอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่แผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย (ฉบับปี 2561) และต่อมาในช่วงแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย (ฉบับปรับปรุง) ได้มอบหมายให้สำนักงาน ป.ย.ป. เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินการดังกล่าว โดยได้มีการศึกษาวิเคราะห์ทบทวนกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับและกระบวนงานที่เกี่ยวกับการอนุญาต เพื่อลดขั้นตอนการดำเนินการและการอนุญาตที่ไม่จำเป็นหรือเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและการดำเนินธุรกิจของประชาชน เพื่อใช้เป็นฐานในการดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีกระบวนงานตามผลการศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 1,094 กระบวนงาน ซึ่งจากผลการดำเนินงาน ณ สิ้นเดือนกันยายน 2564 มีดังนี้

การยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชน

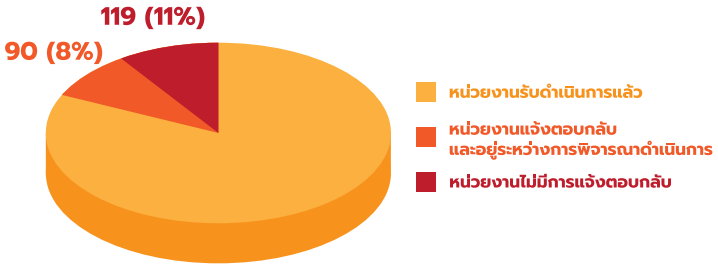

ที่มา: กระบวนงานตามผลการศึกษา จำนวน 1,094 กระบวนงาน

(1) กระบวนงานที่หน่วยงานรับดำเนินการแล้ว จำนวน 885 กระบวนงาน (ร้อยละ 81) (2) กระบวนงานที่หน่วยงานแจ้งตอบกลับและอยู่ระหว่างการพิจารณาดำเนินการ จำนวน 90 กระบวนงาน (ร้อยละ 8) และ (3) กระบวนงานที่หน่วยงานไม่มีการแจ้งตอบกลับ 119 กระบวนงาน (ร้อยละ 11) ทั้งนี้จากผลการศึกษาจะเห็นว่าในปี 2564 มีผลการดำเนินงานเกินกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ให้มีการปรับปรุงไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 และหากเทียบกับเป้าหมายปี 2565 ที่มุ่งหวังให้ทุกกระบวนงานฯ ที่สำนักงาน ป.ย.ป. เสนอได้รับการปรับปรุง มีความเป็นไปได้ที่จะสามารถดำเนินการได้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

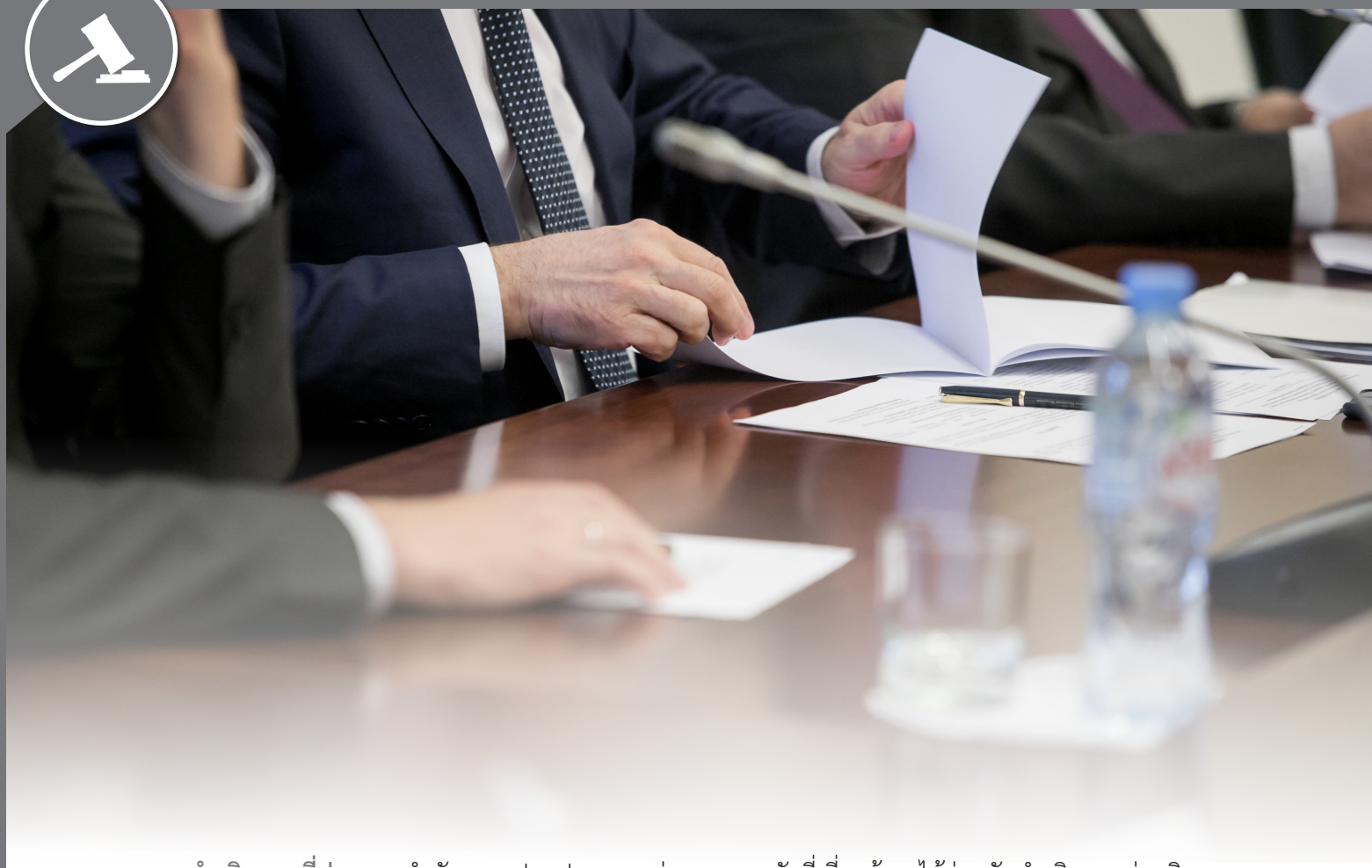

การดำเนินงานที่ผ่านมา สำนักงาน ป.ย.ป. และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมกันดำเนินการผ่านกิจกรรมปฏิรูปที่ 1 การมีกลไกยกเลิกหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่สร้างภาระหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือประกอบอาชีพของประชาชน โดยมีกระบวนงานที่หน่วยงานรับดำเนินการแล้ว ร้อยละ 81 ของกระบวนงานทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการแก้กฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ หรือกระบวนการภายในของหน่วยงาน อาทิ การแก้ไขนิยามคำว่า “โรงงาน” ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน เพื่อยกเว้นการควบคุมสำหรับผู้ประกอบการขนาดเล็ก การยกเลิกการควบคุมการนำเข้าสินค้าบางประเภท เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้าภายในบ้าน อุปกรณ์ไฟส่องสว่าง เป็นต้น และการยกเลิกกฎหมายว่าด้วยควบคุมผลิตภัณฑ์ซีดี รวมทั้งมีกระบวนงานที่หน่วยงานอยู่ระหว่างการดำเนินการ อาทิ การยกเลิกการควบคุมนำเข้าเครื่องพิมพ์สามมิติ การปรับปรุงหลักเกณฑ์การขึ้นทะเบียนตัวแทนสิทธิบัตรให้สะดวกยิ่งขึ้น การยื่นขออนุญาตผู้ประกอบการผลิตอาหารรายย่อยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ การขออนุญาตและเคลื่อนย้ายเครื่องบันทึกการเก็บเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของกรมสรรพากร และการปรับปรุงหลักเกณฑ์เรื่องการจ้างงานคนต่างด้าว นอกจากนี้ ในกิจกรรมปฏิรูปที่ 2 จัดให้มีกลไกทางกฎหมายเพื่อให้มีการพิจารณาปรับเปลี่ยนโทษทางอาญาที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรงให้เป็นโทษปรับเป็นพินัย เพื่อลดผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยในช่วงที่ผ่านมาสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ดำเนินการจัดทำร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. .... แล้วเสร็จ และจะมีส่วนช่วยลดผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยปัจจุบันอยู่ระหว่างขั้นตอนการเสนอเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภา รวมทั้งในกิจกรรมปฏิรูปที่ 4 การจัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำกฎหมายได้ โดยในช่วงที่ผ่านมาพระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2564 ได้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2564 ปัจจุบันสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ในฐานะหน่วยงานผู้รับผิดชอบได้จัดกิจกรรมสัมมนาในรูปแบบออนไลน์ เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย การเข้าชื่อเสนอญัตติที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การปรับปรุงกฎหมายและกระบวนงานที่มีความล้าสมัยมีอยู่เป็นจำนวนมากและมีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความรู้และความเข้าใจในการดำเนินการ อีกทั้งแต่ละกระบวนการในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายมีลำดับขั้นตอนและใช้ระยะเวลาค่อนข้างนาน ดังนั้นหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาคัดเลือกปรับปรุงกระบวนงานที่ยังไม่แล้วเสร็จแต่มีความสำคัญที่จะสามารถลดภาระหรือความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมให้แก่ประชาชน รวมทั้งสามารถขจัดอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและการดำเนินธุรกิจที่เกิดผลอย่างมีนัยสำคัญ นำมาดำเนินการก่อนในลำดับแรก เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในวงกว้างอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อเร่งรัดการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายการยกเลิกหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายและกระบวนงานที่ล้าสมัยก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรม สร้างภาระให้แก่ประชาชนและเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพในระยะต่อไป หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งสร้างความเข้าใจและความตระหนักรู้ถึงความจำเป็นในการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่ล้าสมัยในความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ รวมทั้งติดตามผลกระบวนงานที่หน่วยงานไม่มีการแจ้งตอบกลับที่เหลือเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ 100 ของจำนวนกระบวนงาน ซึ่งจะช่วยลดภาระแก่ประชาชนและลดอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพ รวมทั้งสนับสนุนขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาวต่อไป

CR03G02 ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 2

ความสะดวกในการเข้าถึง รับรู้ และปฏิบัติตามกฎหมายของประชาชน

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564

จำนวนแผนงานหรือโครงการในการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก ไม่น้อยกว่า 2 เรื่องต่อปี

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

จำนวนแผนงานหรือโครงการในการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก ไม่น้อยกว่า 2 เรื่องต่อปี

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์

ตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญฯ ได้กำหนดให้รัฐดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง โดยได้มีการดำเนินการมาตั้งแต่มีการประกาศใช้แผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย (ฉบับปี 2561) และต่อเนื่องมาในช่วงของแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย (ฉบับปรับปรุง) เพื่อจัดทำประมวลกฎหมายเพื่อรวบรวมกฎหมายเรื่องเดียวกันไว้ด้วยกัน ให้เข้าใจได้ง่าย และประชาชนสามารถเข้าถึงกฎหมายได้โดยสะดวก รวมทั้งการจัดให้มีกลไกของส่วนราชการในการนำเทคโนโลยีมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายส่งเสริมความเป็นธรรมในการปฏิบัติตามกฎหมายของประชาชนทุกภาคส่วน โดยที่ผ่านมาสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาในฐานะผู้ได้รับมอบหมายให้จัดทำร่างพระราชบัญญัติการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก พ.ศ. .... ได้ดำเนินการยกร่างกฎหมายแล้วเสร็จในช่วงเดือนตุลาคม 2563 ทั้งนี้ อยู่ระหว่างขั้นตอนการสร้างความรู้ความเข้าใจในการจัดทำประมวลกฎหมายแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ก่อนการดำเนินการตามกระบวนการจัดทำกฎหมายต่อไป ดังนั้น เมื่อกฎหมายดังกล่าวยังไม่มีผลบังคับใช้ ทำให้ในปี 2564 ที่ผ่านมายังไม่สามารถดำเนินการจัดทำแผนงานหรือโครงการในการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวกได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

การดำเนินงานที่ผ่านมา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ดำเนินการจัดทำร่างพระราชบัญญัติการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก พ.ศ. .... เพื่อเสนอต่อรัฐสภา ซึ่งเป็นการดำเนินงานตามกิจกรรม Big Rock ที่ 5 การจัดทำประมวลกฎหมายเพื่อรวบรวมกฎหมายเรื่องเดียวกันไว้ด้วยกันเพื่อความสะดวกในการใช้งาน ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการสร้างความรู้ความเข้าใจในการจัดทำประมวลกฎหมายแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ก่อนที่จะเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของรัฐสภาและขั้นตอนในการประกาศบังคับใช้ เพื่อให้พระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นกรอบแนวทางในการจัดทำประมวลกฎหมายอื่น ๆ ต่อไป นอกจากนี้ ในช่วงที่ผ่านมา สำนักงาน ป.ย.ป. ได้มีการศึกษาวิจัยเรื่องการจัดทำตัวอย่างประมวลกฎหมายและกฎเกี่ยวกับการกีฬา เพื่อใช้เป็นแนวทางนำร่องในการจัดทำประมวลกฎหมาย หลังจากร่างพระราชบัญญัติการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก พ.ศ. .... มีการประกาศบังคับใช้ และเป็นองค์ความรู้ในการพัฒนาระบบกฎหมายของประเทศไทยต่อไป สำหรับการดำเนินงานภายใต้กิจกรรม Big Rock ที่ 3 การให้มีกลไกของส่วนราชการในการนำเทคโนโลยีมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย กระทรวงยุติธรรมในฐานะผู้ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานหลัก ได้กำหนดให้ใช้กลไกคณะอนุกรรมการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรมภายใต้คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) ในการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ดังกล่าว โดยได้ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม จำนวน 14 หน่วยงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายและระบบการให้บริการประชาชนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Service)

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ร่างพระราชบัญญัติการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก พ.ศ. .... เป็นกฎหมายที่มีความสำคัญต่อทุกภาคส่วน ที่จะช่วยสร้างความสะดวกในการเข้าถึง รับรู้ และปฏิบัติตามกฎหมายของประชาชน โดยกฎหมายฉบับดังกล่าวมีสาระสำคัญเพื่อเป็นกรอบในการรวบรวมข้อมูลกฎหมายและกฎที่กระจัดกระจายอยู่ในกฎหมายหลายฉบับไว้ในแหล่งเดียวกันอย่างเป็นระบบ และมีการเผยแพร่ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งสร้างความเข้าใจแก่หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ออกกฎหมาย ซึ่งหน่วยงานของรัฐจะต้องเข้าใจในสาระสำคัญของกฎหมายด้วย

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อเร่งรัดการดำเนินการให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ในการเข้าถึง รับรู้ และปฏิบัติตามกฎหมายของประชาชนโดยสะดวก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งเสนอร่างพระราชบัญญัติการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก พ.ศ. .... ให้มีผลบังคับใช้ตามกฎหมาย และจัดทำประมวลกฎหมายและกฎเพื่อเป็นตัวอย่างในการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรมภายใต้คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) ควรติดตามการดำเนินการของหน่วยงานด้านกระบวนการยุติธรรมในการบังคับใช้กฎหมายและระบบการให้บริการประชาชนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Service)

ด้านกระบวนการยุติธรรม

04

กระบวนการยุติธรรมของไทยมีประสิทธิภาพ สามารถอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนโดยสะดวก รวดเร็วและประหยัด ตลอดจนช่วยขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้อย่างเหมาะสม กำหนดกลไกการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลที่ชัดเจน เพื่อกำกับให้กระบวนการยุติธรรมเกิดผลสัมฤทธิ์ นำไปสู่สังคมที่มีความสงบสุข เป็นธรรม และประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม มีเป้าหมายอันพึงประสงค์ คือ **การอำนวยความยุติธรรมในแต่ละขั้นตอนเป็นไปอย่างโปร่งใส แล้วเสร็จตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด และเข้าถึงง่ายโดยเสมอภาค และ การบังคับการตามกฎหมายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และพัฒนาระบบการบริหารงานยุติธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เลือกปฏิบัติและเป็นธรรม** โดยในแผนการปฏิรูปประเทศฉบับเดิม ที่กำหนดเรื่องและประเด็นปฏิรูปไว้จำนวน 10 เรื่อง **ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายประจำปี 2563 ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง) 3 เรื่อง** และอยู่**ในระดับยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย (สีส้ม) 7 เรื่อง** ได้นำมาดำเนินการต่อเนื่องในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 4 เรื่องและประเด็นปฏิรูป และอีก 6 เรื่องและประเด็นปฏิรูป เป็นกิจกรรมที่มีส่วนร่วมสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ได้ตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยแสดงรายละเอียดความเกี่ยวข้องของเรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับเดิม) กับกิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) สรุปได้ดังนี้

แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ด้านกระบวนการยุติธรรม

สถานะการบรรลุเป้าหมาย ปี 2563	เรื่องและประเด็นปฏิรูป ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับเดิม)	กิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)
0401	การกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า	BR0401 การให้ประชาชนสามารถติดตามความคืบหน้า ขั้นตอนการดำเนินงานต่างๆในกระบวนการยุติธรรม
0402	การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม	BR0402 การรับแจ้งความร้องทุกข์ต่างท้องที่
0403	การพัฒนากลไกการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ	BR0403 การจัดหาทนายความอาสาประจำสถานีตำรวจให้ครบทุกสถานีทั่วประเทศ
0404	การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรม เพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม	
0405	การปรับปรุงระบบสอบสวนคดีอาญาเพื่อให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม	BR0404 ปฏิรูประบบการปล่อยชั่วคราว
0406	การกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ชัดเจนเพื่อมิให้คดีขาดอายุความ	BR0405 การบันทึกภาพและเสียงในการตรวจค้น จับกุม และการสอบปากคำในการสอบสวน
0407	การพัฒนาระบบการสอบสวนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ	
0408	การปฏิรูประบบนิติวิทยาศาสตร์เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อเท็จจริงแห่งคดี	
0409	การเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเพื่อมุ่งอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว	
0410	การพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ	

เรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับเดิม ที่นำมาดำเนินการต่อเนื่องผ่านกิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

เรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับเดิม ที่เป็นกิจกรรมสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

สรุปการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม

รหัส	เป้าหมาย	สถานะการบรรลุเป้าหมาย เทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564	ปี 2565
CR04G01	การอำนวยความยุติธรรมในแต่ละขั้นตอนเป็นไปอย่างโปร่งใส แล้วเสร็จตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด และเข้าถึงง่ายโดยเสมอภาค	2564	2565

สถานะการบรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 1 มีระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมายเมื่อเทียบค่าเป้าหมายในปี 2564 และ**มีระดับยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย**เมื่อเทียบค่าเป้าหมายในปี 2565 อัตราส่วนของจำนวนกระบวนการในการอำนวยความยุติธรรม มีการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน ซึ่งประเมินสถานการณ์ผ่านตัวชี้วัดแทน โดยใช้ค่าดัชนีนิติธรรม ปัจจัยย่อยที่ 8.2 ระบบการพิพากษาคดีอาญามีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับเวลา ที่มีคะแนนในปี 2564 เท่ากับปี 2563 ที่ 0.43 และในส่วนของอัตราส่วนการกำหนดมาตรการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหาย พยาน ผู้ต้องหา/จำเลย ให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่ายและเสมอภาค ซึ่งประเมินสถานการณ์จากดัชนีนิติธรรม ปัจจัยย่อยที่ 4.1 มีการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม และไม่มีการเลือกปฏิบัติ ในปี 2564 มีคะแนน 0.51 ลดลงเล็กน้อย จากปี 2563 ที่มีคะแนน 0.53 และสำหรับการคุ้มครองสิทธิและเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ของคู่ความและผู้ที่เกี่ยวข้องในคดีที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส ได้รับความคุ้มครองสิทธิและเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม กองทุนยุติธรรม ได้จัดทำสรุปรายงานผลการช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี โดยในปี 2564 ได้ให้ความช่วยเหลือไปแล้ว 2,253 ราย จากจำนวนผู้ขอรับความช่วยเหลือ 4,223 ราย (ร้อยละ 53) โดยมีอัตราให้ความช่วยเหลือเพิ่มขึ้นจากปี 2563 ที่ได้ดำเนินการช่วยเหลือ 2,211 ราย จากจำนวนผู้ขอรับความช่วยเหลือทั้งหมด 5,642 ราย (ร้อยละ 39)

รหัส	เป้าหมาย	สถานะการบรรลุเป้าหมาย เทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564	ปี 2565
CR04G02	การบังคับการตามกฎหมายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และพัฒนาระบบการบริหารงานยุติธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เลือกปฏิบัติและเป็นธรรม	2564	2565

สถานะการบรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 2 **มีระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย**เมื่อเทียบค่าเป้าหมายในปี 2564 และ**มีระดับยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย**เมื่อเทียบค่าเป้าหมายในปี 2565 มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในขั้นตอนการอำนวยความยุติธรรมเพื่อประชาชนได้รับความช่วยเหลือโดยสะดวกและรวดเร็ว อาทิ การนำระบบปฏิบัติการ Justice Fund มาช่วยในขั้นการทำสำนวนเพื่อเชื่อมต่อระบบภายในให้เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานนอกสถานที่ได้ การจัดให้มีช่องทางการให้บริการผ่านเว็บไซต์และ Application Justice Care ที่ส่งผลให้ประชาชนสามารถติดต่อขอรับบริการและติดตามความคืบหน้าในการดำเนินการได้ตลอด 24 ชั่วโมง รวมถึงการพัฒนาระบบ

การออกหนังสือรับรองการชำระเงินในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ ในส่วนของมาตรการเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวก ให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุคนพิการ หรือ ผู้ด้อยโอกาส ในกระบวนการยุติธรรม ได้ประเมินสถานการณ์โดยใช้ค่าดัชนีนิติธรรม ปัจจัยย่อยที่ 8.7 มีกระบวนการที่ชอบด้วยกฎหมายและประกันสิทธิของผู้ต้องหา ในปี 2564 มีคะแนน 0.43 เพิ่มขึ้นเล็กน้อย จากปี 2563 ที่คะแนน 0.42 คะแนน รวมทั้งจากรายงานสถานการณ์ตัวชี้วัดประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญาประจำปีงบประมาณ 2564 ที่มีการเก็บข้อมูลมาตรการ/ระบบที่เอื้อต่อการป้องกันมิให้เกิดการเลือกปฏิบัติหรือผลประโยชน์ทับซ้อนในการปฏิบัติหน้าที่ มีการกำหนดแนวปฏิบัติ/มาตรการ/หลักเกณฑ์ มีผลการประเมินในปี 2563 คิดเป็นร้อยละ 92.85 เพิ่มขึ้นมากจากปี 2562 ที่มีประสิทธิภาพอยู่ที่ร้อยละ 40.34 โดยสัดส่วนที่เพิ่มสูงขึ้นเกิดจากหน่วยงานได้กำหนดแนวปฏิบัติ/มาตรการ/หลักเกณฑ์ เพิ่มขึ้นเป็น 13 หน่วยงาน จากจำนวน 14 หน่วยงาน

สาระสำคัญของกิจกรรม Big Rock และสรุปสถานะการดำเนินงาน ประจำปี 2564

BR0401	กิจกรรมปฏิรูปที่ 1 การให้ประชาชนสามารถติดตามความคืบหน้าขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรม	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม	มุ่งเน้นการกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า โดยมีการยกร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. .... ขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม มีการพัฒนาและเชื่อมโยง สร้างระบบตรวจสอบและแจ้งความคืบหน้าให้ประชาชนทราบ	ได้มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยคณะรัฐมนตรีเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. .... แล้ว โดยเมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2564 คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาและลงมติรับทราบสรุปผลการประชุมคณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎร วันจันทร์ที่ 22 พฤศจิกายน 2564 ซึ่งให้เสนอร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. .... ต่อรัฐสภา เพื่อบรรจุระเบียบวาระเป็นเรื่องด่วน โดยสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

BR0402	กิจกรรมปฏิรูปที่ 2 การรับแจ้งความร้องทุกข์ต่างท้องที่	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
ตร.	มุ่งเน้นการอำนวยความสะดวกรวดเร็ว ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมโดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องเขตพื้นที่การสอบสวน ส่งเสริมพัฒนาระบบการสืบเสาะและการสอดส่องให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการเสริมสร้างความโปร่งใสและพลวัตของกระบวนการยุติธรรมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ในการเป็นช่องทางให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมตลอดจนกระบวนการพิจารณาคดีได้	ได้มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดย เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2564 สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ 177/2564 เรื่องการรับคำร้องทุกข์หรือกล่าวโทษความผิดอาญานอกเขตอำนาจการสอบสวนและออกระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยรายงานประจำวันอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2564 โดยเป็นการทำงานผ่านระบบ Crime เพื่อใช้ในการรับคำร้องทุกข์กล่าวโทษและเชื่อมโยงข้อมูล

BR0402	กิจกรรมปฏิรูปที่ 2 การรับแจ้งความร้องทุกข์ต่างท้องที่	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
	อย่างสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร รวมถึงพัฒนาระบบการสอบสวนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ	ระหว่างสถานีตำรวจทั่วประเทศ ทำให้พนักงานสอบสวนสามารถรับคำร้องทุกข์แม้จะเป็นคดีที่เกิดขึ้นนอกเขตพื้นที่รับผิดชอบ และสามารถส่งคำร้องทุกข์ดังกล่าวให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบได้

BR0403	กิจกรรมปฏิรูปที่ 3 การจัดหาทนายความอาสาประจำสถานีตำรวจให้ครบทุกสถานีทั่วประเทศ	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
สท.	มุ่งเน้นการจัดให้มีมาตรการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลย เพื่อให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ สะดวก รวดเร็วยิ่งขึ้น มีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนได้รับการช่วยเหลือ คำแนะนำด้านกฎหมายในการดำเนินคดี การดำเนินการในชั้นพนักงานสอบสวนได้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น ถ้าสามารถยุติข้อพิพาททางคดีในเบื้องต้นได้จะทำให้ปริมาณคดีที่จะขึ้นสู่ศาลลดลง ช่วยให้รัฐสามารถประหยัดงบประมาณค่าใช้จ่ายในด้านการพิจารณาคดีของศาลตามกระบวนการยุติธรรม อีกทั้งยังช่วยให้ประชาชนได้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวกและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมตามนโยบายรัฐบาล	☹ ได้มีการดำเนินงาน**ล่าช้ากว่าขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ ตามเป้าหมายในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สภาทนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ในฐานะหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักกิจกรรมการจัดหาทนายความอาสาประจำสถานีตำรวจ ดำเนินการได้เพียง 150 สถานี ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวยังไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของสถานีตำรวจทั่วประเทศ (741 สถานี จาก 1,482 สถานี) สภาทนายความได้ดำเนินการยื่นขอรับงบประมาณรายจ่าย งบกลางแล้ว ซึ่งได้รับการจัดสรรงบประมาณดำเนินโครงการเพิ่มขึ้นอีก 53 สถานี ทำให้ในปัจจุบันมีทนายความอาสาประจำสถานีตำรวจทั้งสิ้น 203 สถานี

BR0404	กิจกรรมปฏิรูปที่ 4 ปฏิรูประบบการปล่อยชั่วคราว	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
ศย.	มุ่งเน้นให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างรวดเร็ว ให้ผู้ต้องหาและจำเลยมีโอกาสได้รับการปล่อยตัวมากขึ้น ลดความเหลื่อมล้ำของสังคมระหว่างคนจนกับคนรวยให้มีความเสมอภาคเท่าเทียม อันเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพแก่ผู้ต้องหาและจำเลยตามเจตนารมณ์ของกฎหมายเข้าถึงสิทธิที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราว และยกระดับการปล่อยชั่วคราวให้มีประสิทธิภาพ โดยนำระบบประเมินความเสี่ยงและการกำกับดูแลหลังปล่อยชั่วคราวที่มีความเหมาะสมกับผู้ต้องหาหรือจำเลยแต่ละรายมาใช้ทดแทนการเรียกทรัพย์สินเป็นหลักประกัน	☺ ได้มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยสำนักงานศาลยุติธรรมได้ทำสัญญาเช่าและติดตั้งอุปกรณ์เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์พร้อมระบบที่เกี่ยวข้องสำหรับตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของบุคคลในการปล่อยชั่วคราว (Electronic Monitoring) ให้แก่ศาลยุติธรรมทั่วประเทศที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 171 ศาล และมีการสั่งติดอุปกรณ์ EM ในการปล่อยชั่วคราวแก่ผู้ต้องหา/จำเลยในศาลที่เข้าร่วมโครงการ 171 ศาล จำนวน 3,352 เครื่อง โดยเริ่มใช้อุปกรณ์ EM ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2564

BR0505	กิจกรรมปฏิรูปที่ 5 การบันทึกภาพและเสียงในการตรวจค้น จับกุม และการสอบปากคำในการสอบสวน	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
ตร.	มุ่งเน้นการจัดให้มีมาตรการเพื่อคุ้มครองผู้ต้องหาและจำเลยให้เหมาะสม ครอบคลุมและรวดเร็ว และสามารถใช้เป็นพยานหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือในการพิสูจน์ความผิด หรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาหรือจำเลย และเป็นการคุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุมและพนักงานสอบสวน ผู้ต้องหาและจำเลยสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	ได้มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติได้ลงนามแล้ว ตามคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ 178/2564 ลงวันที่ 9 เมษายน 2564 เรื่อง การบันทึกภาพและเสียงการตรวจค้น จับกุม และสอบสวนคดีอาญา ขณะนี้อยู่ระหว่างการจัดหาระบบและอุปกรณ์รองรับการปฏิบัติงานและการดำเนินการในระยะต่อไปมุ่งเน้นไปที่เรื่องการติดตามประเมินผล ประสิทธิภาพในการดำเนินการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในกิจกรรมดังกล่าว เช่น การเก็บข้อมูลสถิติจำนวนการบันทึกภาพและเสียง การประเมินความพึงพอใจของประชาชน

สถานะการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ได้กำหนดให้จัดทำกฎหมาย 1 ฉบับ โดยมีสถานะการดำเนินการสรุปได้ดังนี้

รายชื่อกฎหมายที่ดำเนินการจัดทำ/ปรับปรุง	แล้วเสร็จ	อยู่ระหว่างดำเนินการ	หมายเหตุ
1. ร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ.		✓	คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ ร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. .... แล้ว โดยเมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2564 สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะ

1. การเตรียมความพร้อมก่อนการปฏิบัติจริง

การกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมแต่ละขั้นตอน ภายหลังจากที่พระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. .... มีผลบังคับใช้นั้นหน่วยงานจะต้องประกาศให้ประชาชนทราบภายใน 90 วัน ซึ่งหน่วยงานควรมีการเตรียมการล่วงหน้า และพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อรองรับการดำเนินการดังกล่าว การดำเนินงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในกิจกรรมการรับแจ้งความร้องทุกข์ต่างท้องที่ควรมีการซักซ้อมความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติให้สามารถบริการประชาชนผู้มาใช้บริการได้อย่างมีมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ และควรมีการจัดเก็บสถิติการเก็บข้อมูลสถิติการใช้บริการ การประเมินความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ เพื่อนำมาใช้ในการติดตามประเมินผลและประเมินประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาการดำเนินการในระยะต่อไป ในส่วนของโครงการทนายความอาสาประจำสถานีตำรวจ ที่ดำเนินการโดยสภาทนายความในพระบรมราชูปถัมภ์นั้น ควรเตรียมการจัดหาทนายความที่มีความพร้อมในการให้บริการตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรรเพิ่มเติม และนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ควบคู่ในการบริการเพื่ออำนวยความสะดวกกับประชาชนเพิ่มเติมด้วย

2. การใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และการใช้มาตรการอื่นร่วม

การปล่อยชั่วคราวที่นำระบบประเมินความเสี่ยงและการกำกับดูแลหลังการปล่อยตัวมาใช้ เป็นความท้าทายในการปฏิบัติหน้าของผู้พิพากษาที่ต้องใช้ดุลพินิจให้มีความเหมาะสมกับอัตราโทษในแต่ละคดีและพฤติการณ์ของผู้ต้องหา/จำเลย ซึ่งหากมีการพัฒนาให้มีประเภทของคดีและอัตราโทษที่ไม่นำปัจจัยทางด้านทรัพย์สินมาเป็นหลักประกันในการพิจารณาให้มากยิ่งขึ้น ก็จะเป็นการขยายโอกาสให้ผู้ต้องหา/จำเลย ได้เข้าถึงสิทธิการปล่อยตัวชั่วคราวและลดความเหลื่อมล้ำได้มากยิ่งขึ้น ในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในประเด็นการรับแจ้งความร้องทุกข์ต่างท้องที่ การบันทึกภาพและเสียงในการตรวจค้น จับกุม และการสอบปากคำในการสอบสวน อาจพิจารณามาตรการอื่นชั่วคราวเพื่อคุ้มครองสิทธิของบุคคล/ผู้ต้องหา และนำเทคโนโลยีที่มีความคุ้มค่ามาใช้ในการดำเนินการด้วย

CR04G01 ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 1

การอำนวยความยุติธรรมในแต่ละขั้นตอนเป็นไปอย่างโปร่งใส แล้วเสร็จตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด และเข้าถึงง่ายโดยเสมอภาค

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564

(1) ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนกระบวนการในการอำนวยความยุติธรรมที่มีการกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนและการตรวจสอบความคืบหน้า (2) ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมที่มีการกำหนดมาตรการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหาย พยาน ผู้ต้องหา/จำเลยให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่ายและเสมอภาค และ (3) ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของคู่ความและผู้ที่เกี่ยวข้องในคดีที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาสที่ได้รับความคุ้มครองสิทธิและเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

(1) ร้อยละ 100 ของจำนวนกระบวนการในการอำนวยความยุติธรรมที่มีการกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนและการตรวจสอบความคืบหน้า (2) ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมที่มีการกำหนดมาตรการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหาย พยาน ผู้ต้องหา/จำเลยให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้โดยง่ายและเสมอภาค และ (3) ร้อยละ 100 ของคู่ความและผู้ที่เกี่ยวข้องในคดีที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส ที่ได้รับความคุ้มครองสิทธิและเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์

การอำนวยความยุติธรรมในแผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม (ฉบับปรับปรุง) มุ่งเน้นไปที่ความรวดเร็วในการดำเนินการด้วยความโปร่งใสภายใต้กรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ประชาชนได้รับความสะดวกในการเข้าถึงได้อย่างเสมอภาค โดยประเมินสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายได้จากอัตราส่วนของจำนวนกระบวนการในการอำนวยความยุติธรรมมีการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน ซึ่งปัจจุบันสำนักงานกิจการยุติธรรมได้มีการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าว หากแต่ด้วยข้อจำกัดในวิธีการจัดเก็บที่มีการกำหนดนิยามแตกต่างกันในเรื่องของกระบวนการปฏิบัติงาน ประเภทความผิดและอัตราโทษ ตลอดจนความยากง่ายในการปฏิบัติงานในฐานความผิดแต่ละประเภท ทำให้ไม่สามารถ

ข้อมูลการให้ความช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี ของกองทุนยุติธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม

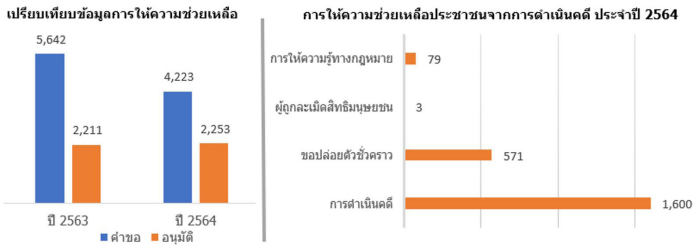

นำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการอ้างอิง จึงได้ประเมินสถานการณ์ผ่านตัวชี้วัดแทน โดยใช้ค่าดัชนีนิติธรรม ปัจจัยย่อยที่ 8.2 ระบบการพิพากษาคดีอาญามีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับเวลา ที่มีคะแนนในปี 2564 เท่ากับปี 2563 ที่ 0.43 ในส่วนของอัตราส่วนการกำหนดมาตรการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหาย

พยาน ผู้ต้องหา/จำเลยให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่ายและเสมอภาค ยังไม่มีหน่วยงานจัดเก็บข้อมูล จึงประเมินสถานการณ์จากดัชนีนิติธรรม ปัจจัยย่อยที่ 4.1 มีการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม และไม่มีการเลือกปฏิบัติ ในปี 2564 ที่มีคะแนน 0.51 ลดลงเล็กน้อย จากปี 2563 ที่มีคะแนน 0.53 ทั้งนี้ สำหรับการคุ้มครองสิทธิและเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของคู่ความและผู้ที่เกี่ยวข้องในคดีที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส ได้รับความคุ้มครองสิทธิและเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม โดยกองทุนยุติธรรมได้สรุปรายงานผลการช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี โดยในปี 2564 ได้ให้ความช่วยเหลือไปแล้ว 2,253 ราย จากจำนวนผู้ขอรับความช่วยเหลือ 4,223 ราย (ร้อยละ 53) โดยมีอัตราให้ความช่วยเหลือเพิ่มขึ้นจากปี 2563 ที่ได้ดำเนินการช่วยเหลือ 2,211 ราย จากจำนวนผู้ขอรับความช่วยเหลือทั้งหมด 5,642 ราย (ร้อยละ 39)

การดำเนินงานที่ผ่านมา ได้มีการดำเนินงานผ่านกิจกรรม Big Rock ที่ 1 การให้ประชาชนสามารถติดตามความคืบหน้า ขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรม คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม โดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. .... โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2564 ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรก่อนบรรจุวาระของรัฐสภา ซึ่งร่างกฎหมายฉบับดังกล่าวเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม ทำให้ประชาชนสามารถตรวจสอบความคืบหน้าผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศได้โดยง่าย มีความสะดวกและเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้มากขึ้น และตามกิจกรรม Big Rock ที่ 2 การรับแจ้งความร้องทุกข์ต่างท้องที่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ดำเนินการออกคำสั่งเลขที่ 177/2564 ลงวันที่ 9 เมษายน 2564 เรื่องการรับคำร้องทุกข์หรือกล่าวโทษความผิดอาญานอกเขตอำนาจการสอบสวนและออกระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยรายงานประจำวันอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2564 โดยเป็นการทำงานผ่านระบบสารสนเทศของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ระบบ Crime) เพื่อใช้ในการรับคำร้องทุกข์กล่าวโทษและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสถานีตำรวจทั่วประเทศ ทำให้พนักงานสอบสวนสามารถรับคำร้องทุกข์แม้จะเป็นคดีที่เกิดขึ้นนอกเขตพื้นที่รับผิดชอบ และสามารถส่งคำร้องทุกข์ดังกล่าวให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบดำเนินการอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ สำหรับการดำเนินการตามกิจกรรม Big Rock ที่ 3 การจัดหาทนายความอาสาประจำสถานีตำรวจให้ครบทุกสถานีทั่วประเทศ สภาทนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ทำการประเมินความพึงพอใจจากประชาชนผู้รับบริการโครงการทนายความอาสาประจำสถานีตำรวจทั่วประเทศจำนวน 9,689 คน มีความพึงพอใจคิดเป็นร้อยละ 94.20 ซึ่งเป็นมาตรการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลย เพื่อให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น และลดปริมาณคดีเข้าสู่ระบบอีกทางหนึ่งด้วย

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ภายหลังจากที่พระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. .... มีผลบังคับใช้ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมต้องดำเนินการกำหนดระยะเวลาที่ต้องประกาศให้ประชาชนทราบภายใน 90 วัน ซึ่งหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมควรมีการเตรียมการล่วงหน้า และพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเพื่อรองรับการดำเนินการ ในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในประเด็นการรับแจ้งความร้องทุกข์ต่างท้องที่ควรมีการซักซ้อมความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติให้สามารถบริการประชาชนผู้รับบริการได้อย่างมีมาตรฐานทั่วประเทศ และสภาทนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ที่จะได้รับงบประมาณเพิ่มเติมปี 2565 ในโครงการทนายความอาสาประจำสถานีตำรวจ ควรเตรียมการจัดหาทนายความที่มีความพร้อมในการให้บริการตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรรเพิ่มเติมด้วย

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมควรมีการซักซ้อมความเข้าใจกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ภายหลังพระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. .... มีผลบังคับใช้ เพื่อให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมสามารถดำเนินการได้ตามระยะเวลาที่กำหนด ในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในประเด็นการรับแจ้งความร้องทุกข์ต่างท้องที่ควรมีการจัดเก็บสถิติข้อมูลการใช้บริการ การประเมินความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ เพื่อนำมาใช้ในการติดตามประเมินผลและประเมินประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาการดำเนินการในระยะต่อไป และสภาทนายความในพระบรมราชูปถัมภ์อาจพิจารณานำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ควบคู่ในการบริการเพื่ออำนวยความสะดวกกับประชาชนเพิ่มเติมด้วย

CR04G02 ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 2

การบังคับการตามกฎหมายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และพัฒนาระบบการบริหารงานยุติธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เลือกปฏิบัติและเป็นธรรม

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564

(1) ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนขั้นตอนในการอำนวยความยุติธรรมที่ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อความโปร่งใส ความสะดวกและรวดเร็ว และ (2) ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของมาตรการ เพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุคนพิการ หรือ ผู้ด้อยโอกาสในกระบวนการยุติธรรม

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

(1) ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ของจำนวนขั้นตอนในการอำนวยความยุติธรรมที่ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อความโปร่งใส ความสะดวกและรวดเร็ว และ (2) ร้อยละ 100 ของมาตรการเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวก ให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุคนพิการ หรือ ผู้ด้อยโอกาสในกระบวนการยุติธรรม

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์

การลดความเหลื่อมล้ำ ไม่เลือกปฏิบัติในกระบวนการยุติธรรม ในแผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม (ฉบับปรับปรุง) มุ่งเน้นไปที่การให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมโดยเท่าเทียมกัน ในการเข้าถึงสิทธิตามกฎหมาย มีมาตรการเพื่อคุ้มครองผู้ต้องหาและจำเลยให้เหมาะสม ครอบคลุมและรวดเร็ว และมีความน่าเชื่อถือในการพิสูจน์ความผิดหรือการคุ้มครองความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาและจำเลย โดยได้มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในขั้นตอนการอำนวยความยุติธรรมเพื่อให้ประชาชนได้รับความช่วยเหลือโดยสะดวกและรวดเร็ว อาทิ การนำระบบปฏิบัติการ Justice Fund มาช่วยในขั้นการทำสำนวนเพื่อเชื่อมต่อระบบภายในให้เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานนอกสถานที่ได้ การจัดให้มีช่องทางการให้บริการผ่านเว็บไซต์และ Application Justice Care ที่ส่งผลให้ประชาชนสามารถติดต่อขอรับบริการและติดตามความคืบหน้าในการดำเนินการได้ตลอด 24 ชั่วโมง รวมถึงการพัฒนาระบบการออกหนังสือรับรองการชำระเงินในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ในส่วนของมาตรการเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวก ให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุคนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส ในกระบวนการยุติธรรม ได้ประเมินสถานการณ์โดยใช้ค่าดัชนีนิติธรรม ปัจจัยย่อยที่ 8.7 มีกระบวนการที่ชอบด้วยกฎหมายและประกันสิทธิของผู้ต้องหา ในปี 2564 มีคะแนน 0.43 เพิ่มขึ้นเล็กน้อย จากปี 2563 ที่คะแนน 0.42 คะแนน รวมทั้งจากรายงานสถานการณ์ตัวชี้วัดประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญาประจำปีงบประมาณ 2564 ที่มีการเก็บข้อมูลมาตรการ/ระบบที่เอื้อต่อการป้องกันมิให้เกิดการเลือกปฏิบัติหรือผลประโยชน์ทับซ้อนในการปฏิบัติหน้าที่ มีการกำหนดแนวปฏิบัติ/มาตรการ/หลักเกณฑ์ มีผลการประเมินในปี 2563 คิดเป็นร้อยละ 92.85 เพิ่มขึ้นมากจากปี 2562 ที่มีประสิทธิภาพอยู่ที่ร้อยละ 40.34 โดยสัดส่วนที่เพิ่มสูงขึ้นเกิดจากหน่วยงานได้กำหนดแนวปฏิบัติ/มาตรการ/หลักเกณฑ์ เพิ่มขึ้นเป็น 13 หน่วยงาน จากจำนวน 14 หน่วยงาน

การดำเนินงานที่ผ่านมา ได้มีการดำเนินงานผ่านกิจกรรม Big Rock ที่ 4 ปฏิรูประบบการปล่อยชั่วคราว โดยศาลยุติธรรมได้จัดระบบให้มีการปล่อยชั่วคราวได้ทุกวันโดยไม่มีวันหยุด ซึ่งอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งมีศาลยุติธรรมทั่วประเทศเข้าร่วมโครงการ จำนวน 171 แห่ง และสำนักงานศาลยุติธรรมได้ทำสัญญาเช่าและติดตั้งอุปกรณ์เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์พร้อมระบบที่เกี่ยวข้องสำหรับตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของบุคคลในการปล่อยชั่วคราว (Electronic Monitoring) แก่ผู้ต้องหา/จำเลยในศาล จำนวน 3,352 เครื่อง เพื่อใช้ในศาลยุติธรรมทั่วประเทศ ในส่วนของการปล่อยชั่วคราวที่นำระบบประเมินความเสี่ยงและการกำกับดูแลหลังการปล่อยตัวมาใช้ และเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2563 ประธานศาลฎีกาได้ออกคำแนะนำของประธานศาลฎีกา เกี่ยวกับมาตรฐานกลางสำหรับการปล่อยชั่วคราวของผู้ต้องหาหรือจำเลย พ.ศ. 2563 และเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2564 ได้มีคำแนะนำของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการใช้มาตรการกำกับดูแลในระหว่างปล่อยตัวชั่วคราว พ.ศ. 2564 ซึ่งมีการให้คำแนะนำให้สามารถปล่อยชั่วคราวได้โดยไม่ต้องเรียกหลักประกัน และสามารถใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวเพื่อตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางได้ ซึ่งเป็นมาตรการที่ทำให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างรวดเร็ว ลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสิทธิที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราวและยกระดับการปล่อยชั่วคราวให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ จากการดำเนินงานผ่านกิจกรรม Big Rock ที่ 5 การบันทึกภาพและเสียงในการตรวจค้น จับกุม และการสอบปากคำในการสอบสวน สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ 178/2564 เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2564 เรื่อง การบันทึกภาพและเสียงการตรวจค้น จับกุม และการสอบสวนคดีอาญา เพื่อเป็นแนวทางในการบันทึกภาพและเสียง ในการตรวจค้น จับกุม และการสอบสวนคดีอาญา ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติอยู่ระหว่างการจัดหาระบบและอุปกรณ์เพื่อรองรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การปล่อยชั่วคราวที่นำระบบประเมินความเสี่ยงและการกำกับดูแลหลังการปล่อยตัวมาใช้ เป็นความท้าทายในการปฏิบัติหน้าของผู้พิพากษาที่ต้องใช้ดุลพินิจให้มีความเหมาะสมกับอัตราโทษในแต่ละคดีและพฤติการณ์ของผู้ต้องหา/จำเลย ซึ่งหากมีการพัฒนาให้มีประเภทของคดีและอัตราโทษที่ไม่นำปัจจัยทางด้านทรัพย์สินมาเป็นหลักประกันในการพิจารณาให้มากยิ่งขึ้น ก็จะเป็นการขยายโอกาสให้ผู้ต้องหา/จำเลย ได้เข้าถึงสิทธิการปล่อยตัวชั่วคราวและลดความเหลื่อมล้ำได้มากยิ่งขึ้น ในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในประเด็นการรับแจ้งความร้องทุกข์ต่างท้องที่ การบันทึกภาพและเสียงในการตรวจค้น จับกุม และการสอบปากคำในการสอบสวนอยู่ในระหว่างการจัดหาระบบและอุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงมาปฏิบัติงานซึ่งต้องใช้งบประมาณในการดำเนินการ อาจพิจารณามาตรการอื่นชั่วคราวเพื่อคุ้มครองสิทธิของบุคคล/ผู้ต้องหา ในการตรวจค้น จับกุม และการสอบสวนคดีอาญาแทน

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้การดำเนินการในระยะต่อไปบรรลุเป้าหมาย ควรพัฒนาประเภทของคดีและอัตราโทษที่ไม่นำปัจจัยทางด้านทรัพย์สินมาเป็นหลักประกันในการพิจารณาให้มากยิ่งขึ้น และนำเทคโนโลยีที่มีความคุ้มค่าต่อการใช้จ่ายงบประมาณมาใช้ในการบันทึกภาพและเสียงในการตรวจค้น จับกุม และการสอบปากคำในการสอบสวน รวมถึงแจ้งผลการดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ ให้ประชาชนทราบอย่างสะดวกและรวดเร็ว

Victory point
ตึก 999 จำกัด
Center one

ด้านเศรษฐกิจ 05

เพื่อยกระดับศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ กระจายความเจริญ และความเข้มแข็งของภาคสังคม และปรับบทบาท โครงสร้าง และกลไกสถาบันบริหารจัดการเศรษฐกิจของประเทศ ตามหลัก PDCA ที่มีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนประเด็นปฏิรูป เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ และลดความเหลื่อมล้ำให้เกิดผลสัมฤทธิ์

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ มีเป้าหมายอันพึงประสงค์ คือ **ยกระดับศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ กระจายความเจริญและความเข้มแข็งของภาคสังคม** และ**ปรับบทบาท โครงสร้าง และกลไกสถาบันบริหารจัดการเศรษฐกิจของประเทศ** โดยในแผนการปฏิรูปประเทศฉบับเดิม ที่กำหนดเรื่องและประเด็นปฏิรูป ไว้จำนวน 55 เรื่อง ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายประจำปี 2563 **ในระดับบรรลุเป้าหมาย (สีเขียว) 8 เรื่อง** อยู่**ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง) 21 เรื่อง** อยู่**ในระดับยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย (สีส้ม) 22 เรื่อง** และ**อยู่ในระดับขั้นวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง) 4 เรื่อง** ได้นำมาดำเนินการต่อเนื่องในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 35 เรื่อง และประเด็นปฏิรูป และอีก 20 เรื่องและประเด็นปฏิรูป เป็นกิจกรรมที่มีส่วนร่วมสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ได้ตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยแสดงรายละเอียดความเกี่ยวข้องของเรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับเดิม) กับกิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) สรุปได้ดังนี้

แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ด้านเศรษฐกิจ

สถานะการบรรลุเป้าหมาย ปี 2563	เรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับเดิม)	กิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)
0502	อุตสาหกรรมการเกษตร	BR0501 การสร้างเกษตรมูลค่าสูง (High Value Added)
0503	อุตสาหกรรมอาหาร	
0504	อุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพ	
0513	การเพิ่มประสิทธิภาพทางเทคโนโลยี Big data (สนับสนุน)	
0531	การขยายผลโครงการในพระราชดำริกว่า 4,000 โครงการทั่วประเทศ	
0532	การสร้างและใช้ Big Data ภาคเกษตร	
0533	การพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร	
0534	ส่งเสริม Smart farmer และ Precision farming	
0535	การพัฒนาระบบประกันภัยพืชผลและระบบเกษตรพันธสัญญา	BR0502 การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวคุณภาพสูง
0536	การจัดตั้ง Centre of Excellence สำหรับภาคเกษตร	
0501	อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ	
0523	ขจัดอุปสรรคด้านการเคลื่อนย้ายคน	
0509	อุตสาหกรรมสุขภาพ	
0507	อุตสาหกรรมเศรษฐกิจดิจิทัล	BR0503 การเพิ่มโอกาสของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กในอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมาย
0514	การเพิ่มระดับการแข่งขันทางธุรกิจ หน่วยงานดูแลควบคุมด้านกฎหมายด้านการแข่งขันทางการค้า และตลาดเสรี(สนับสนุน)	
0516	การเพิ่มระดับการแข่งขันทางธุรกิจ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สนับสนุน)	
0530	การตั้งศูนย์กลางเพื่อส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพและสเกลอัพ	BR0504 การเป็นศูนย์กลางด้านการค้าและการลงทุนของไทยในภูมิภาค (Regional Trading/Investment Center)
0539	การสร้างความเข้มแข็งให้แก่ระบบสถาบันการเงินชุมชน	
0540	การพัฒนาธุรกิจชุมชน	
0554	การปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจเพื่อบริหารการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก SMEs	
0529	การปฏิรูปกรมทรัพย์สินทางปัญญา	BR0505 การพัฒนาศักยภาพคนเพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ
0541	การจัดตั้งกองทุน Social Investment Fund (SIF)	
0547	การบริหารจัดเก็บภาษี	
0548	ระบบภาษี	
0551	ปฏิรูปสถาบันเพื่อการบริหารจัดการยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ	
0517	การเพิ่มระดับการแข่งขันทางธุรกิจ ความยากง่ายในการทำธุรกิจ	
0518	Regional Integration Committee: คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนด้านการรวมกลุ่มในภูมิภาค	
0519	Clusters and Hubs: พัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมาย	
0520	พัฒนาเมืองหลัก/เมืองศูนย์กลางของภูมิภาค	
0521	Regional Headquarters/ศูนย์วิจัยและพัฒนา/TradingCenters/Treasury Centers	
0522	Borderless Trade: ขจัดอุปสรรคทางการค้า	
0524	เร่งรัดการเจรจากับประเทศกลุ่มเป้าหมาย	
0525	ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยลงทุนในต่างประเทศ	
0526	Connectivity: พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในประเทศ	
0527	Connectivity: พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระดับภูมิภาค	
0505	อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า	
0506	อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะ	
0512	การเพิ่มประสิทธิภาพทางเทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (สนับสนุน)	
0515	คณะทำงานด้านการประชาสัมพันธ์ (สนับสนุน)	
0552	การปฏิรูปหน่วยงานบริหารสินทรัพย์ของภาครัฐ (รัฐวิสาหกิจ)	
0553	การปฏิรูปสถาบันด้านการส่งเสริมผลิตภาพ การมาตรฐานและนวัตกรรม	
0555	การปฏิรูปหน่วยงาน ขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาเศรษฐกิจ	
0508	อุตสาหกรรมการศึกษา	
0510	การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อาชีวศึกษา (สนับสนุน)	
0511	การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อุดมศึกษา (สนับสนุน)	
0528	การจัดตั้งศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนา	
0537	การส่งเสริมให้แรงงานเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อพัฒนาทักษะอย่างเท่าเทียม	
0538	การสร้างแรงงานคุณภาพ และเชื่อมโยงแรงงานสู่ตลาดอย่างครบวงจร	
0542	การจัดตั้งสำนักงานบูรณาการการแก้ไขปัญหาความยากจนและเหลื่อมล้ำ	
0543	การขยายความคุ้มครองของกองทุนประกันสังคม	
0544	การประสานโครงการสวัสดิการในปัจจุบัน	
0545	ระบบเงินโอนเพื่อผู้มีรายได้น้อย (Negative Income Tax: NIT)	
0546	เงินบำนาญ	
0549	การสร้างความมั่นคงด้านที่ดินให้กับประชาชน	
0550	การสร้างความมีส่วนร่วมจากภาคเอกชนในการลดความเหลื่อมล้ำ	

เรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับเดิม ที่นำมาดำเนินการต่อเนื่องผ่านกิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

เรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับเดิม ที่เป็นกิจกรรมสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

สรุปการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

รหัส	เป้าหมาย	สถานะการบรรลุเป้าหมายเทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564	ปี 2565
CR05G01	ยกระดับศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ	2564	2565

สถานะการบรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 1 มี**ระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย**ในปี 2564 และปี 2565 เนื่องจากการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันโดย IMD ในปี 2564 พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 28 จากการจัดอันดับจำนวน 64 ประเทศ โดยมีอันดับสูงขึ้นจากอันดับที่ 29 ในปี 2563 ซึ่งเป็นผลจากการปรับตัวดีขึ้นของประสิทธิภาพภาครัฐ (Government Efficiency) ที่ปรับตัวดีขึ้น 3 อันดับ มาอยู่ที่อันดับ 20 ในขณะที่ปัจจัยหลักด้านประสิทธิภาพภาคธุรกิจ (Business Efficiency) มีการปรับตัวดีขึ้น 2 อันดับ มาอยู่ที่อันดับ 21 และการศึกษา (Infrastructure) ยังคงปรับตัวดี 1 อันดับมาอยู่ที่อันดับ 43 อย่างไรก็ตามปัจจัยหลักด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Performance) มีอันดับลดลงถึง 7 อันดับ มาอยู่ที่อันดับ 21 จากอันดับที่ 14 ในปี 2563 โดยสาเหตุหลักมาจากสถานการณ์การค้าและการลงทุนของประเทศในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ส่งผลต่อตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าและการส่งออกสินค้า และสถานการณ์การลงทุนจากต่างประเทศ

รหัส	เป้าหมาย	สถานะการบรรลุเป้าหมายเทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564	ปี 2565
CR05G02	กระจายความเจริญและความเข้มแข็งของภาคสังคม	2564	2565

สถานะการบรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 2 มี**ระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย**ในปี 2564 และปี 2565 เนื่องจากสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient) ด้านรายได้จะมีการจัดทำทุก 2 ปี ดังนั้นการประเมินสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายในปี 2563 จึงเป็นการเทียบเคียงจากสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายจ่าย ซึ่งมีการจัดทำข้อมูลเป็นรายปี เป็นการสะท้อนรายจ่ายด้านอุปโภคและบริโภคหรือรายจ่ายพื้นฐานที่จำเป็น ซึ่งพบว่า ในปี 2563 ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายจ่ายอยู่ที่ 0.350 โดยเพิ่มขึ้นจาก 0.348 ในปี 2562 แสดงให้เห็นว่าความไม่เท่าเทียมด้านรายจ่ายมีการเพิ่มขึ้นในปี 2563 ซึ่งเป็นผลจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อรายได้และรายจ่ายของครัวเรือนในทุกภาคส่วน อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาแนวโน้มค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายได้และรายจ่ายในช่วงกว่า 10 ปีที่ผ่านมา แม้ว่าจะมีทิศทางเดียวกันและมีแนวโน้มลดลงแต่เมื่อพิจารณาจากค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ในปี 2565 ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายได้อยู่ที่ 0.41 นับว่ายังมีความท้าทายอย่างสูงในการบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้

รหัส	เป้าหมาย	สถานะการบรรลุเป้าหมายเทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564	ปี 2565
CR05G03	ปรับบทบาท โครงสร้าง และกลไกสถาบันบริหารจัดการเศรษฐกิจของประเทศ	2564	2565

สถานะการบรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 3 มีการ**บรรลุเป้าหมาย**ในปี 2564 และปี 2565 เนื่องจากในปี 2564 อันดับประสิทธิภาพภาครัฐของประเทศไทยอยู่ในอันดับ 20 ปรับอันดับดีขึ้นจากปีก่อนที่อันดับ 23 และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในอาเซียน ซึ่งประกอบด้วยสิงคโปร์อันดับที่ 5 อินโดนีเซียอันดับที่ 26 มาเลเซียอันดับที่ 30 และฟิลิปปินส์อันดับที่ 45 ตามลำดับ พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 2 ของอาเซียน ซึ่งถือว่าบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยอันดับประสิทธิภาพภาครัฐดังกล่าวประกอบด้วยปัจจัยย่อย คือ ฐานะการคลัง (Public Finance) นโยบายภาษี (Tax Policy) กรอบการบริหารด้านสถาบัน (Institutional Framework) กฎหมายด้านธุรกิจ (Business Legislation) และกรอบการบริหารด้านสังคม (Societal Framework) ที่สะท้อนภาพกลไกสถาบันบริหารจัดการเศรษฐกิจในมิติต่าง ๆ ของประเทศไทยที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะด้านนโยบายภาษีที่อยู่ในอันดับสูง ในขณะที่อันดับของปัจจัยย่อยกฎหมายด้านธุรกิจ อาทิ พ.ร.บ.การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว การจดทะเบียนจัดตั้งธุรกิจใหม่ และกฎหมายการแข่งขันทางการค้า ถูกจัดอันดับอยู่ในลำดับท้าย ซึ่งจำเป็นต้องมีการขับเคลื่อนประเด็นดังกล่าวเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม เพื่อให้สามารถรักษาอันดับของประเทศไทยด้านประสิทธิภาพภาครัฐได้อย่างต่อเนื่อง

สาระสำคัญของกิจกรรม Big Rock และสรุปสถานะการดำเนินงาน ประจำปี 2564

BR0501	กิจกรรมปฏิรูปที่ 1 การสร้างเกษตรมูลค่าสูง (High Value Added)	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
กษ.	มุ่งเน้นการปรับโครงสร้างจากเกษตรแบบดั้งเดิม พัฒนาไปสู่เกษตรสมัยใหม่ที่มีมูลค่าสูง พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานความปลอดภัยด้านอาหาร และต่อยอดการพัฒนาไปสู่เศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) โดยการใช้ทรัพยากรชีวภาพเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม และพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง ซึ่งจะสร้างมูลค่าเพิ่มกับห่วงโซ่คุณค่าภาคเกษตร เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ที่คำนึงถึงการนำวัสดุต่าง ๆ กลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุดภายใต้เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมและการรักษาสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุล มั่นคง และเติบโตได้อย่างยั่งยืน เพื่อสนับสนุนให้เกิดเศรษฐกิจ BCG ที่สามารถแข่งขันได้ในระดับโลก ตลอดจนยังจะเป็นการกระจายรายได้สู่เกษตรกรอย่างทั่วถึง	การดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนด**ไว้ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และคณะทำงานด้านการประสานการขับเคลื่อนและติดตามการดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจประเด็นการสร้างเกษตรมูลค่าสูง โดยมีความก้าวหน้าการดำเนินงานในภาพรวมสรุปได้ดังนี้ (1) ปรับเปลี่ยนพื้นที่จากการทำเกษตรมูลค่าต่ำ และไม่เหมาะสมกับพื้นที่ไปสู่การปลูกพืชเลี้ยง ปศุสัตว์และประมงที่มีมูลค่าสูง ดำเนินการพัฒนาที่ดินเพื่อสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมตาม Agri-Map จำนวน 93,297 ไร่ ในพื้นที่ 49 จังหวัด (2) สนับสนุนการทำการเกษตรแบบรวมผลิตและรวมจำหน่าย มีการดำเนินการพัฒนาคุณภาพดินในระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่จำนวน 74,667 ไร่ ถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรในแปลงใหญ่ด้านพืชเน้นการพัฒนาคุณภาพการตลาด และการเชื่อมโยงตลาด จำนวน 2,395 แปลง และส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ประมง จำนวน 2 กลุ่มสัตว์น้ำ (3) ขยายพื้นที่ชลประทานให้เกษตรกรมีน้ำใช้สำหรับการผลิตสินค้าเกษตรอย่างเหมาะสมเพียงพอ ทั่วถึงและเป็นธรรม ได้ดำเนินโครงการด้านชลประทานจำนวนรวมกว่า 9,547 รายการงาน มีรายการที่สำคัญ เช่น โครงการชลประทานขนาดใหญ่ (ด้านพัฒนาแหล่งน้ำและเพิ่มพื้นที่ชลประทาน) 13 โครงการ (4) พัฒนาคลัสเตอร์พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และส่งเสริมให้มีความหลากหลายทางชีวภาพการเกษตร มีการดำเนินงานเกี่ยวกับงานวิจัยเพื่อพัฒนาการผลิต การอนุรักษ์เพื่อดำรงรักษาพันธุ์ดี พันธุ์เฉพาะ รวมทั้งส่งเสริมให้มีความหลากหลายทางชีวภาพการเกษตร (5) พัฒนาสหกรณ์การเกษตรให้มีความเข้มแข็งและส่งเสริมให้เกิดผู้ให้บริการด้านการจัดการสมัยใหม่ มีการส่งเสริมพัฒนาสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรให้มีการบริหารจัดการองค์กรและพัฒนาธุรกิจให้มีความเข้มแข็งตามศักยภาพ จำนวน 12,473 แห่ง (6) สร้างผู้ประกอบการเกษตร (Smart Farmer) ได้มีการพัฒนาองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรเพื่อพัฒนาเป็น Smart Farmer และ Young Smart Farmer รวม 31,138 ราย (7) ส่งเสริมเกษตรกรให้สามารถเข้าถึงข้อมูล Big Data ด้านการเกษตร และใช้ประโยชน์จากดิจิทัลแพลตฟอร์ม มีการผลักดันการดำเนินงานของศูนย์ข้อมูลเกษตรแห่งชาติ (National Agriculture Big Data Center: NABC) โดยพัฒนาฐานข้อมูล Big Data ร่วมกับกระทรวงต่าง ๆ และหน่วยงาน

BR0501	กิจกรรมปฏิรูปที่ 1 การสร้างเกษตรมูลค่าสูง (High Value Added)	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
		ที่เกี่ยวข้องด้านการจัดทำข้อมูลด้านการเกษตร โดยมีการรวบรวมเชื่อมโยงข้อมูลและการดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตรให้ครอบคลุมทุกด้านทั้งสินค้า การตลาด ทรัพยากร ความต้องการคุณภาพและปริมาณของตลาดทั้งในและต่างประเทศ และครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 77 จังหวัด เพื่อนำไปใช้วางแผนการผลิตอย่างเป็นระบบ

BR0502	กิจกรรมปฏิรูปที่ 2 การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวคุณภาพสูง	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
กก.	มุ่งเน้นกลุ่มลูกค้าที่ใส่ใจสุขภาพ ผ่านโมเดลอารมณ์ดี มีความสุข (Happy Model) กินดี อยู่ดี ออกกำลังกายดี แบ่งปันสิ่งดี ๆ โดยจะเป็นแนวทางและเครื่องมือในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวคุณภาพสูง โดยเฉพาะในการขับเคลื่อน Medical & Wellness Hub ที่จะช่วยสร้างความเชื่อมั่นต่อนักท่องเที่ยวและผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนและท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อสร้างงานและกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นและชุมชน ตลอดจนยังสามารถนำแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์มาใช้ควบคู่กับการส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งจะก่อให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่องและการจ้างงานเพิ่มมากขึ้น อาทิ อุตสาหกรรมสิ่งทอ แฟชั่น อาหาร และความงาม	การดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนด**ไว้ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาในฐานะผู้รับผิดชอบหลัก ร่วมกับคณะทำงานด้านการประสานขับเคลื่อนและติดตามการดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจประเด็นการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวคุณภาพสูง ได้ดำเนินงานตามแผนขับเคลื่อนฯ โดยมีการดำเนินการที่สำคัญ อาทิ (1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยววิถีเกษตร เป็นการดำเนินการเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร/จุดเรียนรู้ และซ่อมแซมภูมิทัศน์ให้สวยงาม เพื่อยกระดับแหล่งท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม (2) โครงการพัฒนาศูนย์ข้อมูลดิจิทัลเพื่อการท่องเที่ยวและบริการของประเทศไทย ได้จัดทำระบบฐานข้อมูลดิจิทัลด้านการท่องเที่ยวเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว (3) โครงการพัฒนาทุนวัฒนธรรมท้องถิ่นสู่การสร้างสรรค์ตราสัญลักษณ์ (Storytelling To branding) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและยกระดับพื้นที่เมืองที่มีศักยภาพ และนำไปสู่การเพิ่มจำนวนเมืองสร้างสรรค์ เพื่อจัดทำโครงการและกิจกรรมนำร่องเพื่อพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ (4) ปรับปรุงหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับเรือสำราญ และกีฬา ตามประเภท 3 (ค) ภาค 4 ของที่ได้รับการยกเว้นอากร โดยให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีให้แก่นักท่องเที่ยวซึ่งนำเรือยอร์ชเข้ามาในราชอาณาจักรด้านการขยายระยะการจอดเรือ

BR0503	กิจกรรมปฏิรูปที่ 3 การเพิ่มโอกาสของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กในอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมาย	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
สสว.	มุ่งเน้นผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs) ที่เป็นแกนกลางสำคัญของเศรษฐกิจไทย มีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจและขับเคลื่อนการเติบโตของประเทศ และเป็นภาคส่วนสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ตลอดจนมีบทบาทในการสร้างสรรค์นวัตกรรมที่ SMEs ประเทศไทยประสบปัญหาในการแข่งขันกับธุรกิจขนาดใหญ่เนื่องจากการผลิตขนาดเล็กทำให้ไม่ได้รับประโยชน์จากการประหยัดต้นทุนจากการขยายขนาด (Economy of Scale) รวมทั้งไม่มีอำนาจต่อรองและไม่สามารถเข้าถึงตลาดในระดับใกล้เคียงกับบริษัทใหญ่	การดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนด**ไว้ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยเฉพาะในสถานการณ์ปัจจุบันที่ยังคงมีการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ซึ่งได้ดำเนินมาตรการด้านสินเชื่อ เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากขึ้น การเพิ่มสภาพคล่องในการดำเนินธุรกิจ การเพิ่มโอกาสทางการค้ากับภาครัฐ การพัฒนาผู้ประกอบการในการใช้ดิจิทัลในการดำเนินธุรกิจ และการพัฒนาระบบนิเวศให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจด้วยการพัฒนาแพลตฟอร์มความรู้ และการพัฒนาระบบผู้ให้บริการทางธุรกิจ โดยมีการดำเนินการที่สำคัญ อาทิ (1) โครงการ DR BIZ การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ลูกหนี้ธุรกิจที่มีเจ้าหนี้หลายราย (2) โครงการค้ำประกันสินเชื่อ Portfolio Guarantee Scheme ระยะที่ 9 (PGS 9) (3) โครงการค้ำประกันสินเชื่อเพื่อผู้ประกอบการ Micro Entrepreneurs ระยะที่ 4 (Micro 4) (4) โครงการยกระดับสมรรถนะกำลังคนสู่ผู้ประกอบการมืออาชีพ (From Professional to MSME) ของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (5) โครงการเพิ่มศักยภาพในการประกอบธุรกิจให้กับผู้ประกอบการรายย่อย

BR0504	กิจกรรมปฏิรูปที่ 4 การเป็นศูนย์กลางด้านการค้าและการลงทุนของไทยในภูมิภาค (Regional Trading/Investment Center)	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
พณ.	มุ่งเน้นการวางยุทธศาสตร์เชิงรุกเพื่อผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้านการค้าและการลงทุนที่เชื่อมโยงกับการลงทุนในต่างประเทศ และส่งเสริมหรือปรับปรุงกฎระเบียบต่าง ๆ ที่จะสามารถเอื้อให้เกิดการพัฒนาต่อยอด ในการอำนวยความสะดวกของการประกอบธุรกิจในประเทศ ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้านการค้าและการลงทุน รวมทั้งพัฒนาหน่วยงานของรัฐและเอกชนให้ก้าวสู่ความเป็นสากลและทันสมัยมากยิ่งขึ้น	การดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยกระทรวงพาณิชย์ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ดำเนินการพัฒนาด้านโลจิสติกส์เพื่อสร้างความเชื่อมโยง (Connectivity) พร้อมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเป็นศูนย์กลางด้านการค้าและการลงทุนในภูมิภาค มีการกำหนดนโยบายและมาตรการดึงดูดผู้เชี่ยวชาญ/นักลงทุนต่างชาติเข้ามาในประเทศไทย และอำนวยความสะดวกให้แก่ธุรกิจการเงิน การประกันภัย และการบริการ ทั้งนี้ มีการดำเนินการที่สำคัญ อาทิ (1) ออกแบบและจัดทำต้นแบบของระบบการค้าดิจิทัลแพลตฟอร์มแห่งชาติ (National Digital Trade Platform) (2) ผลักดันร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการพาณิชย์นาวี พ.ศ. .... (3) การเชื่อมโยงข้อมูล ASEAN Customs Declaration Document (ACDD) ผ่าน ASEAN Single Window

BR0504	กิจกรรมปฏิรูปที่ 4 การเป็นศูนย์กลางด้านการค้าและการลงทุนของไทยในภูมิภาค (Regional Trading/Investment Center)	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
		ได้เชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกันแล้ว จำนวน 5 ประเทศ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเป็นศูนย์กลางด้านการค้าและการลงทุนในภูมิภาค มีการดำเนินการที่สำคัญ (4) การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อผลักดันการลงทุนอุตสาหกรรมที่เกี่ยวเนื่องกับเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular economy) ในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (5) การกำหนดมาตรการจูงใจให้ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มสตาร์ทอัพ และนักลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาทำงานและพักอาศัยในประเทศไทย

BR0505	กิจกรรมปฏิรูปที่ 5 การพัฒนาศักยภาพคนเพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
อว.	มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของคนในทุกระดับและทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นเกษตรกรผู้ประกอบการ วิสาหกิจชุมชน หรือแรงงาน โดยพัฒนาองค์ความรู้และทักษะที่จำเป็น เพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และการนำระบบทวิภาคีที่มีการผสมผสานระหว่างการเรียนในห้องเรียนกับการฝึกปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการมาใช้ในการศึกษาระดับอาชีวศึกษาทุกแห่ง เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชนในการผลิตกำลังคนให้มีทักษะสอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและบริการที่เป็นเป้าหมายการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการพัฒนาแรงงานผู้สูงวัยที่สามารถทำงานได้ตามศักยภาพ ตลอดจนการพัฒนาทักษะกำลังคนที่ออกจากระบบการศึกษามาแล้วเพื่อยกระดับความสามารถในการประกอบอาชีพเดิมและสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและบริการ	ได้มีการดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะกำหนดไว้ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยการพัฒนาศักยภาพคนเพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ภายใต้แผนปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ มีเป้าหมายเพื่อสร้างและพัฒนากำลังคนที่มีทักษะและความพร้อมเพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ มีการดำเนินการออกแบบหลักสูตรปริญญาและประกาศนียบัตร (degree และ non degree) ออกแบบกาพัฒนาทักษะกำลังคน (Up Skill, Re Skill and New Skill) ตลอดจนการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆ ในการสร้างกลุ่มภาคีการศึกษาและทำงานสำหรับตอบโจทย์ภาคการผลิตและการบริหารอย่างเป็นระบบ โดยมีผลการดำเนินงานที่สำคัญดังนี้ (1) โครงการผลิตบัณฑิตพันธุ์ใหม่ และโครงการผลิตบัณฑิตพันธุ์ใหม่เพื่อรองรับการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) โดยมีมหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาเข้าร่วมโครงการดังกล่าว ทั้งหมด 37 แห่ง (2) สนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตกำลังคนอาชีวะพันธุ์ใหม่ที่เป็นช่างเทคนิค/นักเทคโนโลยีที่มีความชำนาญขั้นสูง ตามมาตรฐานสากล (3) ขับเคลื่อนกำลังคนตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (NQF) จำนวน 8 สาขาวิชาชีพ ภายใต้การดำเนินโครงการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพกำลังคนของประเทศด้วยระบบคุณวุฒิวิชาชีพ รวมทั้งได้มีการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 4 สาขาวิชาชีพ และ 1 มาตรฐานสมรรถนะ และได้พัฒนาโมเดลหลักสูตรฐานสมรรถนะในยุคความปรกติใหม่ (New normal) เพื่อการสะสมหน่วยกิตในธนาคารหน่วยกิต (Credit bank)

BR0505	กิจกรรมปฏิรูปที่ 5 การพัฒนาศักยภาพคนเพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
		(4) จัดทำชุดฝึกอบรมและสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพในการเข้าสู่ระบบคุณวุฒิวิชาชีพ และพัฒนาสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์และดิจิทัลคอนเทนต์ (5) ประเมินสมรรถนะของบุคคลตามคุณวุฒิมาตรฐานอาชีพและวิชาชีพ ในโครงการสร้างโอกาสในการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบอาชีพ (6) ฝึกอบรมแรงงานภายใต้โครงการเสริมสมรรถนะแรงงานด้านเทคโนโลยีรองรับการทำงานในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้แรงงานมีความสามารถ เข้ามาทำงานด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมในอุตสาหกรรมเป้าหมายเพิ่มขึ้น

สถานะการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ได้กำหนดให้จัดทำกฎหมาย 7 ฉบับ โดยมีสถานะการดำเนินการสรุปได้ดังนี้

รายชื่อกฎหมายที่ดำเนินการจัดทำ/ปรับปรุง	แล้วเสร็จ	อยู่ระหว่างดำเนินการ	หมายเหตุ
1. พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522		✓	อยู่ระหว่างหน่วยงานดำเนินการปรับปรุง
2. พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560		✓	อยู่ระหว่างหน่วยงานดำเนินการปรับปรุง
3. พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542		✓	มีการออกกฎกระทรวง 3 ฉบับ เกี่ยวกับการขออนุญาตทำงาน การออกใบอนุญาตทำงานและการแจ้งการทำงานของคนต่างด้าว ซึ่งรวมถึงคนต่างด้าวที่เข้ามาทำงานตามกฎหมาย BOI กฎหมายปิโตรเลียม หรือกฎหมายอื่น
4. ร่างพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์แห่งชาติ พ.ศ.		✓	อยู่ระหว่างหน่วยงานดำเนินการปรับปรุง

รายชื่อกฎหมายที่ดำเนินการจัดทำ/ปรับปรุง	แล้วเสร็จ	อยู่ระหว่างดำเนินการ	หมายเหตุ
5. ร่างพระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ.		✓	เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2564 สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี อยู่ระหว่างดำเนินการสอบถามความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
6. พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560		✓	ร่างพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ ...) ที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (โดยสำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้เสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อให้เป็นไปตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งออกตั้งแต่มีนาคม 2564 เกี่ยวกับการอนุญาตให้ขายสุราและยาสูบ)
7. พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562		✓	เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2564 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการร่างกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการยื่นอุทธรณ์และวิธีพิจารณาในการวินิจฉัยอุทธรณ์เกี่ยวกับผังเมืองรวม และผังเมืองเฉพาะ พ.ศ. .... ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอและให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา โดยให้พิจารณาตามประเด็นข้อสังเกตของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและให้รับความเห็นของกรุงเทพมหานครไปประกอบการพิจารณาด้วย แล้วดำเนินการต่อไปได้ ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทย เสนอว่า พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 ได้มีผลใช้บังคับในวันที่ 25 พฤศจิกายน 2562 บัญญัติให้ยกเลิกพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ทั้งฉบับ และได้กำหนดเรื่องการอุทธรณ์ในส่วนของผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ ในกรณีที่คณะกรรมการผังเมืองคณะกรรมการผังเมืองจังหวัด คณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วน 5 ท้องถิ่น เจ้าพนักงานการผังหรือเจ้าหน้าที่ดำเนินการ แล้วแต่กรณี มีคำสั่งหรือหนังสือแจ้งไปยังบุคคลเกี่ยวกับผังเมืองรวมหรือผังเมืองเฉพาะ บุคคลนั้นมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งหรือหนังสือแจ้งดังกล่าวได้ประกาศเผยแพร่ รวมถึงการกำกับ ดูแล ฝึกอบรมให้เจ้าพนักงานท้องถิ่น ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562

ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะ

1. การฟื้นฟูเศรษฐกิจผ่านกลไกการขับเคลื่อนกิจกรรมปฏิรูป

ความท้าทายจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทำให้มีข้อจำกัด ส่งผลให้แผนการดำเนินงานไม่เป็นไปตามที่กำหนด หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องหรือทุกภาคส่วน จึงควรเร่งฟื้นฟูภาคเศรษฐกิจโดยการปรับปรุงกิจกรรมโครงการให้สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน และสนับสนุนการฟื้นฟูเศรษฐกิจการค้าการลงทุนของประเทศ เช่น การดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกต่อการดำเนินธุรกิจด้านการเงิน การประกันภัย และการบริการ รวมถึงการเตรียมการรองรับเครื่องมือทางการเงินรูปแบบใหม่ ๆ ตลอดจนการกำหนดมาตรการจูงใจและอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาทำงานและประกอบธุรกิจในประเทศไทย โดยเร่งปรับปรุงเงื่อนไขวีซ่าประเภทพิเศษ “SMART Visa” และพัฒนาระบบสารสนเทศการบริการ SMART Visa เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น

2. การปรับเปลี่ยนกลไกการบริหารจัดการเศรษฐกิจ

โดยแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง และรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งการหารือเพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินการที่เหมาะสม ใช้ระยะเวลานานในการดำเนินการให้สำเร็จลุล่วง ฉะนั้น ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับการบูรณาการความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินการ การอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงบริการต่าง ๆ ของภาครัฐด้วยระบบดิจิทัล รวมทั้งหารือแนวทางและปรับแผนการดำเนินงานให้เหมาะสมกับกรอบระยะเวลาที่กำหนด

CR05G01 ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 1

ยกระดับศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564

1) ผลิตภาพการผลิตรวมของประเทศไม่ต่ำกว่าร้อยละ 2.5 ต่อปี
2) อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย โดยสถาบันการจัดการนานาชาติ (International Institute for Management Development: IMD) อยู่ในกลุ่มที่ 1 ใน 25 ของประเทศแรกที่ได้รับการจัดอันดับทั้งหมด

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

1) ผลิตภาพการผลิตรวมของประเทศไม่ต่ำกว่าร้อยละ 2.5 ต่อปี
2) อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย โดยสถาบันการจัดการนานาชาติ (International Institute for Management Development: IMD) อยู่ในกลุ่มที่ 1 ใน 25 ของประเทศแรกที่ได้รับการจัดอันดับทั้งหมด

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์

การจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันโดย IMD ในปี 2564 พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 28 จากการจัดอันดับจำนวน 64 ประเทศ โดยมีอันดับสูงขึ้นจากอันดับที่ 29 ในปี 2563 ซึ่งเป็นผลจากการปรับตัวดีขึ้นของประสิทธิภาพภาครัฐ (Government Efficiency) ที่ปรับตัวดีขึ้น 3 อันดับ มาอยู่ที่อันดับ 20 เป็นผลจากภาพลักษณ์ความโปร่งใสในการดำเนินงานของภาครัฐที่มีการปรับตัวดีขึ้น และการเร่งรัดการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจที่ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ปัจจัยหลักด้านประสิทธิภาพภาคธุรกิจ (Business Efficiency) มีการปรับตัวดีขึ้น 2 อันดับ มาอยู่ที่อันดับ 21 เนื่องจากความพยายามของภาครัฐและภาคธุรกิจที่สนับสนุนการจ้างงานและการพัฒนาบุคลากรให้อยู่รอดในตลาดแรงงานและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการสาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี และการศึกษา (Infrastructure) ยังคงปรับตัวดี 1 อันดับมาอยู่ที่อันดับ 43 เนื่องจากการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามปัจจัยหลักด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Performance) มีอันดับลดลงอย่างเห็นได้ชัด โดยลดลงถึง 7 อันดับ มาอยู่ที่อันดับ 21 จากอันดับที่ 14 ในปี 2563 โดยสาเหตุหลักมาจากสถานการณ์การค้าและการลงทุนของประเทศในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ส่งผลต่อตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าและการส่งออกสินค้า และสถานการณ์การลงทุนจากต่างประเทศ

การจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
โดยสถาบัน IMD

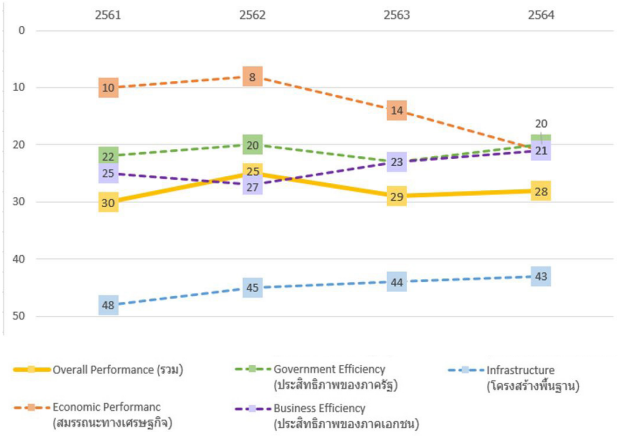

ที่มา: IMD

ในส่วนของผลิตภาพการผลิตรวมของประเทศในปี 2563 อยู่ที่ร้อยละ -5.53 โดยภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ อยู่ที่ร้อยละ -2.45, -5.03 และ -6.20 ตามลำดับ ในขณะที่ปีก่อนหน้าผลิตภาพการผลิตรวมอยู่ที่ร้อยละ 1.67 ภาคเกษตร อุตสาหกรรม และ บริการ อยู่ที่ร้อยละ 0.63, 2.31, และ 2.31 ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าผลิตภาพรวมและผลิตภาพในสาขาต่าง ๆ ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ อันเป็นผลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคบริการที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดอันเป็นผลจากมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดในการจำกัดการเดินทางทำให้นักท่องเที่ยวลดลงไปเป็นจำนวนมาก ดังนั้นจากสถานการณ์ตัวชี้วัดดังกล่าวผนวกกับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจที่แม้ว่าจะมีการปรับตัวดีขึ้น แต่ยังคงต้องใช้เวลาในการฟื้นตัวทั้งเศรษฐกิจในประเทศและระหว่างประเทศ จึงเป็นความท้าทายอย่างสูงสำหรับประเทศไทยในการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

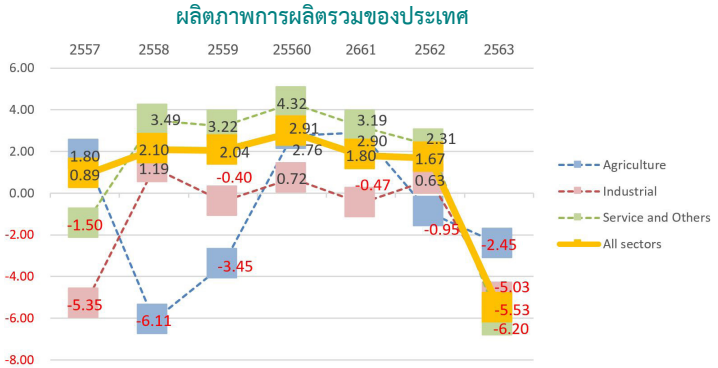

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในการยกระดับศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ได้มีการดำเนินการที่สำคัญภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ ผ่านกิจกรรมที่สำคัญ ดังนี้ (1) การพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันที่รวบรวมงานบริการด้านการเกษตร องค์ความรู้ด้านการเกษตร และเชื่อมโยงบริการโมบายแอปพลิเคชันของทุกหน่วยงานในสังกัดของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไว้ในแอปพลิเคชัน “เกษตรดิจิทัล” เพื่อให้เกษตรกรเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรต่าง ๆ รวมถึงโครงการพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลของรัฐที่ได้จัดทำชุดโครงสร้างมาตรฐานเพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางด้านการเกษตร (Farmer ONE) รองรับข้อมูลทะเบียนเกษตรกรจากกรมส่งเสริมการเกษตร กรมประมง และกรมปศุสัตว์ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการเกษตรของประเทศ (2) การเพิ่มโอกาสของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก โดยการสนับสนุนให้ SME เข้าถึงการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ซึ่งมีจำนวนการขึ้นทะเบียนของผู้ประกอบการ 100,752 ราย จำนวนสินค้า/บริการ 661,492 รายการ และมีมูลค่าการจัดซื้อจัดจ้างจากผู้ประกอบการ SME ที่ขึ้นทะเบียนไว้กับ สสว. จำนวน 551,306 ล้านบาท รวมถึงได้จัดกิจกรรมเพิ่มศักยภาพผู้ประกอบการออนไลน์ด้วย Digital Marketing ส่งเสริมการทำธุรกิจออนไลน์ อาทิ ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำธุรกิจออนไลน์ การเปิดร้านค้าออนไลน์ และการพัฒนา Application : SME CONNEXT โดยการสร้างฐานข้อมูลผู้ประกอบการ ผลิตภัณฑ์ หรือการบริการแบบออนไลน์ (Market Place Online) เป็นการส่งเสริมให้เกิดระบบนิเวศสำหรับ SME ทำให้ผู้ประกอบการ SME มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น (3) การพัฒนาและปรับปรุงกฎหมาย และกฎระเบียบเพื่อขจัดปัญหาอุปสรรค และสนับสนุนการดำเนินธุรกิจในภาคส่วนต่าง ๆ เช่น ด้านการท่องเที่ยวได้มีการปรับปรุงหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับเรือสำราญ โดยให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีให้แก่นักท่องเที่ยวซึ่งนำเรือยอร์ชเข้ามาในราชอาณาจักร ด้านการขยายระยะเวลาการจอดเรือโดยกรมศุลกากรมีประกาศกรมศุลกากร ที่ได้มีผลบังคับใช้เมื่อกุมภาพันธ์ 2564 ด้านการส่งเสริมการค้าและการลงทุน ได้มีการทบทวนประเภทธุรกิจตามบัญชีแนบท้าย พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 อีกทั้ง ทบทวนสิทธิประโยชน์การลงทุนในทุกเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อจูงใจนักลงทุน และปรับปรุงมาตรการทางภาษีเพื่อส่งเสริมการลงทุนให้เทียบเท่าประเทศคู่แข่ง ซึ่งจะช่วยสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้สูงขึ้น

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย เนื่องจากยังคงมีการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 อย่างต่อเนื่อง ทำให้มีข้อจำกัดในการเดินทางข้ามจังหวัด และมีข้อบังคับในการรวมตัวอย่างเข้มงวด ส่งผลให้การดำเนินงานภายใต้กิจกรรม Big Rock ทั้ง 5 ประเด็น ไม่เป็นไปตามแผนการดำเนินงานที่กำหนด แม้ว่าจะมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินกิจกรรมไปสู่การดำเนินการแบบออนไลน์ แต่ในบางกิจกรรมที่จำเป็นต้องลงพื้นที่ยังต้องชะลอออกไปก่อน อย่างไรก็ดี การฟื้นฟูเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ จากผลกระทบที่ได้รับอย่างรุนแรงก่อนหน้ามีการปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่องแม้ว่าจะเป็นไปอย่างช้า ๆ ไม่ว่าจะเป็นการฟื้นตัวของอุปสงค์ภายในประเทศและภาคการผลิต การฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยวระหว่างประเทศภายใต้นโยบายการเปิดประเทศของภาครัฐ รวมถึงการฟื้นตัวของการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ จะเป็นปัจจัยบวกที่มีส่วนสนับสนุนสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใกล้เป้าหมายที่กำหนดไว้ แม้ว่าอาจยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายตามระยะเวลาที่กำหนด

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในการบรรลุเป้าหมายการยกระดับศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ควรให้ความสำคัญกับประเด็นขับเคลื่อนที่สำคัญ ดังนี้ (1) เร่งฟื้นฟูภาคเศรษฐกิจจริงให้เกิดการฟื้นตัวผ่านการขับเคลื่อนกิจกรรมภายใต้ Big Rock ทั้ง 5 โดยเมื่อมีการผ่อนคลายมาตรการป้องกันและควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 แล้วหน่วยงานควรเร่งปรับปรุงกิจกรรมโครงการให้สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน รวมทั้งเร่งรัดดำเนินงานให้เป็นไปตามกรอบระยะเวลาโดยเร็ว เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมภายใต้ Big Rock ทั้ง 5 ได้ตามที่กำหนดไว้เพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมในวงกว้าง และ (2) เร่งรัดการดำเนินการเพื่อสนับสนุนการฟื้นฟูเศรษฐกิจการค้าการลงทุนของประเทศ เช่น การดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกต่อการดำเนินธุรกิจด้านการเงิน การประกันภัย และการบริการ รวมถึงการเตรียมการรองรับเครื่องมือทางการเงินรูปแบบใหม่ ๆ ตลอดจนการกำหนดมาตรการจูงใจและอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาทำงานและประกอบธุรกิจในประเทศไทย โดยเร่งปรับปรุงเงื่อนไขวีซ่าประเภทพิเศษ “SMART Visa” และพัฒนาระบบสารสนเทศการบริการ SMART Visa เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญในการร่วมกับเอกชนในการขับคลื่อนกิจกรรม Big Rock ทั้ง 5 กิจกรรม

CR05G02 ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 2

กระจายความเจริญและความเข้มแข็งของภาคสังคม

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564

ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient) ด้านรายได้ลดลงเหลือ 0.41

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient) ด้านรายได้ลดลงเหลือ 0.41

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์

เนื่องจากสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient) ด้านรายได้ จะมีการจัดทำทุก 2 ปี ดังนั้นการประเมินสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายในปี 2563 จึงเป็นการเทียบเคียงจากสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายจ่าย ซึ่งมีการจัดทำข้อมูลเป็นรายปี เป็นการสะท้อนรายจ่ายด้านอุปโภคและบริโภคหรือรายจ่ายพื้นฐานที่จำเป็น ซึ่งพบว่าในปี 2563 ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายจ่ายอยู่ที่ 0.350 โดยเพิ่มขึ้นจาก 0.348 ในปี 2562 แสดงให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมด้านรายจ่ายมีการเพิ่มขึ้นในปี 2563 ซึ่งเป็นผลจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อรายได้และรายจ่ายของครัวเรือนในทุกภาคส่วน อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาแนวโน้มค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายได้และรายจ่ายในช่วงกว่า 10 ปีที่ผ่านมา แม้ว่าจะมีทิศทางเดียวกันและมีแนวโน้มลดลงแต่เมื่อพิจารณาจากค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ในปี 2565 ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายได้อยู่ที่ 0.41 นับว่ายังมีความท้าทายอย่างสูงในการบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้

สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini coefficient)
ของรายได้และรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคทั่วประเทศ

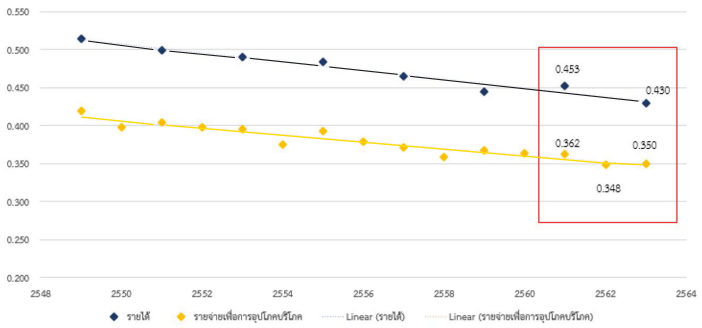

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การดำเนินงานที่ผ่านมา การขับเคลื่อนเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดการกระจายความเจริญและความเข้มแข็งของภาคสังคม ได้มีการดำเนินงานที่สำคัญของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ต่าง ๆ ได้แก่ (1) การผลักดันให้เกษตรกรดำเนินการปรับเปลี่ยนพื้นที่จากการทำเกษตรมูลค่าต่ำและไม่เหมาะสมกับพื้นที่ไปสู่การปลูกพืช การปศุสัตว์ และประมงที่มีมูลค่าสูงขึ้น โดยได้ดำเนินการพัฒนาที่ดินเพื่อสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมตาม Agri-Map จำนวน 93,297 ไร่ ในพื้นที่ 49 จังหวัด (2) การส่งเสริมและพัฒนาเกษตรแปลงใหญ่จำนวน 4,209 แปลง โดยพัฒนาคุณภาพดิน ถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรในเกษตรแปลงใหญ่ด้านพืช เน้นการพัฒนาคุณภาพการตลาด การบริหารจัดการกลุ่ม การลดต้นทุน การเพิ่มผลผลิต และการเชื่อมโยงตลาด การผลักดันแปลงใหญ่ที่มีความพร้อมมีการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลให้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การลดต้นทุนโดยใช้เกษตรสมัยใหม่ เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมและเชื่อมโยงตลาด (3) การสร้างผู้ประกอบการเกษตร (Smart Farmer) โดยพัฒนาองค์ความรู้ให้กับเกษตรกร/ผู้ประกอบการในแต่ละชนิดสินค้าและยกระดับสู่การเป็นผู้ประกอบการที่มีความพร้อมในเชิงธุรกิจมากขึ้น โดยได้มีการพัฒนาองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรเพื่อพัฒนาเป็น Smart Farmer และ Young Smart Farmer รวม 31,138 ราย และ (4) การสนับสนุนและเสริมสร้างขีดความสามารถของผู้ประกอบการวิสาหกิจรายย่อย วิสาหกิจชุมชน และผู้ประกอบการ OTOP ด้วยวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม โดยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนจำนวน 80 ผลิตภัณฑ์ ครอบคลุมผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารและเครื่องดื่ม สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร ผ้าและเครื่องแต่งกาย และของประดับตกแต่งและของที่ระลึก

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ในช่วงที่ผ่านมาได้ส่งผลกระทบต่อการดำเนินกิจกรรมภายใต้ Big Rock ทั้ง 5 ประเด็น เนื่องจากมาตรการการป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ได้มีข้อจำกัดในการเดินทางระหว่างพื้นที่ในภูมิภาคต่าง ๆ และการรวมกลุ่มในการทำกิจกรรม จึงทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินการตามที่กำหนดไว้ แม้ว่าจะได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับสถานการณ์บ้างแล้ว แต่ยังคงมีหลายกิจกรรมที่ไม่สามารถดำเนินการได้ นอกจากนี้ หลายกิจกรรมภายใต้แผนฯ เป็นการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิตและบริการไม่ว่าจะเป็นมิติด้านเกษตร ท่องเที่ยว หรือ SMEs ซึ่งอาจกลายเป็นข้อจำกัดในการได้รับความช่วยเหลือของภาครัฐ เนื่องจากยังมีกลุ่มคนที่ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศได้ อย่างไรก็ดี สถานการณ์การแพร่ระบาดภายในประเทศที่คลี่คลายลง ทำให้สามารถผ่อนคลายมาตรการการควบคุมการแพร่ระบาดลงได้ส่งผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจและการใช้จ่ายของประชาชนมีแนวโน้มกลับมาดำเนินได้เป็นปกติมากขึ้น รวมทั้งแรงสนับสนุนจากการดำเนินนโยบายเพื่อส่งเสริมกำลังซื้อของรัฐบาลซึ่งช่วยลดภาระด้านรายจ่ายให้แก่ประชาชน จะเป็นส่วนช่วยให้สามารถขับเคลื่อนไปในทิศทางที่กำหนดไว้ตามเป้าหมาย แม้ว่าจะยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ตามระยะเวลาที่กำหนด

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายด้านการกระจายความเจริญและความเข้มแข็งของภาคสังคม โดยเฉพาะภายใต้ภาวะวิกฤตจากสถานการณ์โควิด-19 ควรให้ความสำคัญกับ (1) การเร่งรัดขับเคลื่อนกิจกรรมภายใต้ Big Rock ทั้ง 5 ด้านโดยปรับแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 และปรับเปลี่ยนรูปแบบในบางกิจกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์และพื้นที่เพื่อเร่งรัดการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย (2) เร่งรัดการดำเนินกิจกรรมที่มีส่วนช่วยในการสร้างงาน สร้างรายได้ และพัฒนายกระดับความสามารถในการแข่งขันให้เกษตรกรและผู้ประกอบการรายย่อย เช่น การส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มผลิตสินค้าเกษตรตามแนวทางระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่โดยมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงานที่เน้นการลดต้นทุน การเพิ่มผลผลิต การพัฒนาคุณภาพ มีช่องทางตลาดที่หลากหลาย และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่อุปทาน และ (3) การผลักดันการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG Model โครงการปฏิบัติการเร่งรัด (Quick Win Project) ที่สร้างผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญในพื้นที่นำร่อง BCG Value Chain ใน 5 จังหวัด ประกอบด้วย ขอนแก่น จันทบุรี พัทลุง ราชบุรี และลำปาง และคัดเลือกสินค้านำร่องในแต่ละพื้นที่ โดยเป็นความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ และภาคเอกชนในการขับเคลื่อน

CR05G03 ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 3

ปรับบทบาท โครงสร้าง และกลไกสถาบันบริหารจัดการเศรษฐกิจของประเทศ

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564

อันดับประสิทธิภาพภาครัฐ โดยสถาบันการจัดการนานาชาติ (International Institute for Management Development: IMD) อยู่ในอันดับที่ 2 ของอาเซียน

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

อันดับประสิทธิภาพภาครัฐ โดยสถาบันการจัดการนานาชาติ (International Institute for Management Development: IMD) อยู่ในอันดับที่ 2 ของอาเซียน

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์

ในปี 2564 อันดับประสิทธิภาพภาครัฐของประเทศไทยอยู่ในอันดับ 20 ปรับอันดับดีขึ้นจากปีก่อนที่อันดับ 23 และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในอาเซียน ซึ่งประกอบด้วยสิงคโปร์อันดับที่ 5 อินโดนีเซียอันดับที่ 26 มาเลเซียอันดับที่ 30 และฟิลิปปินส์อันดับที่ 45 ตามลำดับ พบว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 2 ของอาเซียน ซึ่งถือว่าบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยอันดับประสิทธิภาพภาครัฐดังกล่าวประกอบด้วยปัจจัยย่อย คือ ฐานะการคลัง (Public Finance) นโยบายภาษี (Tax Policy) กรอบการบริหารด้านสถาบัน (Institutional Framework) กฎหมายด้านธุรกิจ (Business Legislation) และกรอบการบริหารด้านสังคม (Societal Framework) ที่สะท้อนภาพกลไกสถาบันบริหารจัดการเศรษฐกิจในมิติต่าง ๆ ของประเทศไทยที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะด้านนโยบายภาษีที่อยู่ในอันดับสูง ในขณะที่อันดับของปัจจัยย่อยกฎหมายด้านธุรกิจ อาทิ พ.ร.บ.การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว การจดทะเบียนจัดตั้งธุรกิจใหม่ และกฎหมายการแข่งขันทางการค้า ถูกจัดอันดับอยู่ในลำดับท้าย ซึ่งจำเป็นต้องมีการขับเคลื่อนประเด็นดังกล่าว เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม เพื่อให้สามารถรักษาอันดับของประเทศไทยด้านประสิทธิภาพภาครัฐได้อย่างต่อเนื่อง

อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศในกลุ่มอาเซียน

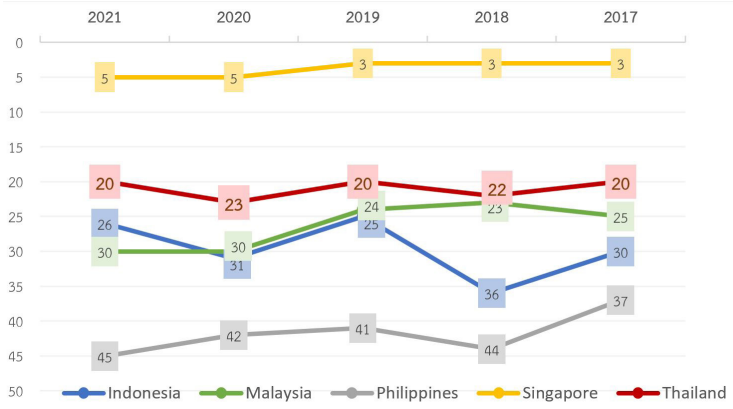

ที่มา: IMD

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในด้านการปรับปรุงกลไกและกระบวนการการจัดการเศรษฐกิจของประเทศ ภาครัฐได้ดำเนินการสำคัญ ดังนี้ (1) การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างภาครัฐ อาทิ ระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการ SMEs และการเชื่อมโยงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ด้านนิติบุคคลที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนระหว่างกรมสรรพากรและสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (2) การเชื่อมโยงข้อมูล ASEAN Customs Declaration Document ผ่าน ASEAN Single Window จำนวน 5 ประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย มาเลเซีย เมียนมา กัมพูชา และสิงคโปร์ (3) การออกแบบและจัดทำต้นแบบของระบบการค้าดิจิทัลแพลตฟอร์มแห่งชาติ (National Digital Trade Platform) เพื่อทดสอบกับแพลตฟอร์มต่างประเทศ (4) การยกระดับการให้บริการภาครัฐเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ อาทิ การพัฒนา Application การแจ้ง ตม.6 ออนไลน์ และการพัฒนาระบบ Biz Portal เพื่ออำนวยความสะดวกการยื่นคำขอ การชำระค่าธรรมเนียม การรับรอง/การออกใบอนุญาตแบบเบ็ดเสร็จทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น และในส่วนของการปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ภาครัฐได้ดำเนินการสำคัญ ดังนี้ (1) การออกประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่องแนวทางพิจารณาการปฏิบัติทางการค้าที่เป็นธรรมเกี่ยวกับระยะเวลาการให้สินเชื่อการค้า (Credit Term) กรณีผู้ประกอบธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นผู้ขายสินค้าหรือบริการเพื่อออกเกณฑ์มาตรฐานเรื่องระยะเวลาในการชำระหนี้ทางการค้าให้แก่ SMEs (2) การทบทวนประเภทธุรกิจตามบัญชีแนบท้าย พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 เพื่อกำหนดธุรกิจบริการที่ไม่ต้องขออนุญาตภายใต้ พ.ร.บ. ดังกล่าว (3) การทบทวนขอบข่ายธุรกิจประเภทกิจการศูนย์กลางธุรกิจระหว่างประเทศ (IBC) เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการให้บริการแก่วิสาหกิจในเครือทั้งในและต่างประเทศ และ (4) การทบทวนสิทธิประโยชน์การลงทุนและการกำหนดสิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่เขตเศรษฐกิจพิเศษ อุตสาหกรรมเรือยอร์ชและเรือซุปเปอร์ยอร์ช และมาตรการจูงใจให้ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มสตาร์ทอัพ และนักลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาทำงานและพักอาศัยในประเทศไทย

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การปรับเปลี่ยนกลไกการบริหารจัดการเศรษฐกิจของภาครัฐและการแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน และมีขั้นตอนการดำเนินงานที่ซับซ้อน อาทิ การพิจารณากฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง การรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการหารือเพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินการที่เหมาะสม จึงจำเป็นต้องใช้ระยะเวลานานในการดำเนินการให้สำเร็จลุล่วง อย่างไรก็ดี แม้จะบรรลุเป้าหมายแล้ว แต่ยังคงมีความท้าทายในการดำเนินการขับเคลื่อนเพื่อรักษาระดับอันดับประสิทธิภาพภาครัฐเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปีถัดไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในการรักษาอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพภาครัฐของไทยให้คงอยู่ในอันดับ 2 ของอาเซียนได้อย่างต่อเนื่องและพัฒนายกระดับไปสู่อันดับที่ดีขึ้นในอนาคต ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับการบูรณาการความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินการ การอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงบริการต่าง ๆ ของภาครัฐด้วยระบบดิจิทัล รวมทั้งหารือแนวทางและปรับแผนการดำเนินงานให้เหมาะสมกับกรอบระยะเวลาที่กำหนด นอกจากนี้ ควรมีการสำรวจความต้องการและอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจของภาคเอกชนเป็นระยะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการบริการจากภาครัฐ รวมทั้งการเฝ้าระวังการปรับเปลี่ยนหรือยกระดับมาตรฐานทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศในรูปแบบใหม่ อันเป็นผลมาจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการรักษา ฟื้นฟู ทำให้เกิดความยั่งยืน เป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศ สร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ทั้งทรัพยากรทางบก ทรัพยากรทางน้ำ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ความหลากหลายทางชีวภาพสิ่งแวดล้อม และระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายอันพึงประสงค์ คือ **ให้สิ่งแวดล้อมได้รับการดูแลรักษาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพเพื่อลดมลพิษและผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและระบบนิเวศ ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรม สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกโดยยึดถือผลประโยชน์ของประเทศโดยมุ่งเน้นให้ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการรักษาและฟื้นฟูให้มีความสมบูรณ์และยั่งยืน เป็นฐานการพัฒนาประเทศทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยให้เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ลดความขัดแย้งของการพัฒนาที่ใช้ฐานทรัพยากรธรรมชาติ** โดยในแผนการปฏิรูปประเทศฉบับเดิม ที่กำหนดเรื่องและประเด็นปฏิรูปไว้จำนวน 36 เรื่อง ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายประจำปี 2563 **ในระดับบรรลุเป้าหมาย (สีเขียว) 1 เรื่อง ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง) 15 เรื่อง ในระดับยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย (สีส้ม) 16 เรื่อง** และ**ในระดับที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย (สีแดง) 4 เรื่อง** ได้นำมาดำเนินการต่อเนื่องในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 11 เรื่องและประเด็นปฏิรูป และอีก 25 เรื่องและประเด็นปฏิรูป เป็นกิจกรรมที่มีส่วนร่วมสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ได้ตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยแสดงรายละเอียดความเกี่ยวข้องของเรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับเดิม) กับกิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) สรุปได้ดังนี้

แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สถานะการบรรลุเป้าหมาย ปี 2563	เรื่องและประเด็นปฏิรูป ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับเดิม)	กิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)
0601	ทรัพยากรทางบก	BR0601 เพิ่มและพัฒนาป่าไม้ให้ได้ตามเป้าหมาย
0620	ปฏิรูปกลไกด้านความหลากหลายทางชีวภาพทั้งระดับชาติ	
0621	การปฏิรูประบบการวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพ	
0622	ปฏิรูประบบข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ เพื่อการอนุรักษ์ คุ้มครอง ใช้ประโยชน์ และแบ่งปัน ผลประโยชน์ที่เป็นธรรม	BR0602 การบริหารจัดการเขตทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัด
0624	ปฏิรูประบบบุคลากร ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ	
0625	ปฏิรูประบบกลไกรองรับการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน	
0607	การบริหารจัดการเขตทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัด	BR0603 การบริหารจัดการน้ำเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่นอกเขตชลประทาน
0608	การปรับสมดุลโครงสร้างองค์กรในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล	
0610	การบริหารจัดการองค์ความรู้ทางทะเล	
0614	การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามแนวคิดการวางแผนเชิงพื้นที่ทางทะเล (Marine Spatial Planning)	
0619	การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายทางทะเลให้ทันสมัยและสอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทางทะเล ค.ศ. 1982	BR0604 ปฏิรูประบบการบริหารจัดการเขตควบคุมมลพิษกรณีเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด
0609	การบริหารจัดการขยะในทะเลและชายฝั่ง	
0611	การบริหารจัดการมลพิษในทะเลและชายฝั่ง	
0612	การบริหารจัดการการประมงทะเล	
0613	การบริหารจัดการทรัพยากรสินแร่และแหล่งพลังงานในทะเล	
0615	การอนุรักษ์ปะการังอย่างยั่งยืน	
0616	การแก้ปัญหา การกัดเซาะชายฝั่ง	
0617	การส่งเสริม ความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการปกป้องรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล	
0618	การบริหารจัดการพื้นที่ คุ้มครองทางทะเลและสัตว์ทะเล	
0602	การบริหารแผนโครงการที่สำคัญตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารทรัพยากรน้ำ	
0603	การบริหารเชิงพื้นที่	
0605	ระบบขยายผลแบบอย่างความสำเร็จ	
0604	ระบบเส้นทางน้ำ	
0606	ความรู้เทคโนโลยีและทรัพยากรมนุษย์เพื่อการบริหารจัดการน้ำ	
0623	ปฏิรูประบบและเครือข่ายฐานทรัพยากรท้องถิ่นให้ครอบคลุมทั่วประเทศรวมถึงเครือข่ายระดับประเทศและอาเซียน	
0629	ปฏิรูประบบและโครงสร้างการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EIAและEHIA)	
0631	ปฏิรูประบบการบริหารจัดการควบคุมมลพิษ	
0626	เสริมสร้างระบบบริหารจัดการมลพิษที่แหล่ง กำเนิดให้มีประสิทธิภาพ	
0627	ปรับปรุงระบบและกลไกการเฝ้าระวัง ติดตาม และตรวจสอบมลพิษ	
0628	ผลักดันทุกภาคส่วนให้ร่วมแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	
0630	ระบบการประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างยั่งยืน	
0632	ปฏิรูปการผังเมือง	
0633	ปฏิรูปเครื่องมือเศรษฐศาสตร์เพื่อสิ่งแวดล้อม	
0634	ปฏิรูปองค์กร ระบบแผน ระบบงบประมาณ และเครื่องมือบริหารจัดการ	
0635	ระบบยุติธรรมสิ่งแวดล้อม	
0636	ปฏิรูปกฎหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	

เรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับเดิม ที่นำมาดำเนินการต่อเนื่องผ่านกิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

เรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับเดิม ที่เป็นกิจกรรมสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

สรุปการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

รหัส	เป้าหมาย	สถานะการบรรลุเป้าหมายเทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564	ปี 2565
CR06G01	สิ่งแวดล้อมได้รับการดูแล รักษาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อลดมลพิษและผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและระบบนิเวศ	2564	2565

สถานะการบรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 1 มี**ระดับบรรลุค่าเป้าหมายแล้ว** เมื่อเทียบค่าเป้าหมายปี 2564 และปี 2565 โดยที่ผ่านมาจากรายงานการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Report) ในปี 2564 พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 43 จาก 165 ประเทศทั่วโลก มีอันดับลดลงจากปี 2563 ที่อยู่ในอันดับ 41 จาก 166 ประเทศทั่วโลก ถือได้ว่าบรรลุตามค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้แล้ว (ไทยอยู่ในอันดับต่ำกว่า 50 ประเทศแรกของโลก)

รหัส	เป้าหมาย	สถานะการบรรลุเป้าหมายเทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564	ปี 2565
CR06G02	มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนตามแนวทางประชารัฐ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรม สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก โดยยึดถือผลประโยชน์ของประเทศ	2564	2565

สถานะการบรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 2 มีระดับ**บรรลุค่าเป้าหมายแล้ว** เมื่อเทียบค่าเป้าหมายปี 2564 และปี 2565 โดยพิจารณาจากข้อมูลการจัดอันดับของประเทศด้านความยั่งยืนและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับโลกจากรายงานการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Report) ในปี 2564 พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 43 จาก 165 ประเทศทั่วโลก มีอันดับลดลงจากปี 2563 ที่อยู่ในอันดับ 41 จาก 166 ประเทศทั่วโลก ถือได้ว่าบรรลุตามค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้แล้ว (ไทยอยู่ในอันดับต่ำกว่า 50 ประเทศแรกของโลก)

รหัส	เป้าหมาย	สถานะการบรรลุเป้าหมาย เทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564	ปี 2565
CR06G03	ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการรักษาและฟื้นฟูให้มีความสมบูรณ์และยั่งยืน เป็นฐานการพัฒนาประเทศทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม	2564	2565

สถานะการบรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 3 มี**ระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย** เมื่อเทียบค่าเป้าหมายปี 2564 และปี 2565 โดยในปี 2564 ความหลากหลายทางพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์และถิ่นที่อยู่ในระดับโลก (Biodiversity Health Index: BHI) ซึ่งมีการรายงานอยู่ภายใต้ดัชนีสมรรถนะสิ่งแวดล้อม (Environmental Performance Index: EPI) จัดทำขึ้นโดย Yale Center for Environmental Law and Policy โดยปี 2563 ประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ย 53 คะแนน อยู่ในลำดับที่ 114 จากประเทศทั้งหมด 180 ประเทศ ซึ่ง (ค่า BHI รายงานทุก 2 ปี จึงยังไม่มีค่าคะแนน ปี 2564) โดยหากพิจารณาผลสัมฤทธิ์ภายใต้การบรรลุเป้าหมายให้ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการรักษาและฟื้นฟูให้มีความสมบูรณ์และยั่งยืน เป็นฐานการพัฒนาประเทศทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อาจกล่าวได้ว่ายังไม่บรรลุผลสำเร็จ

รหัส	เป้าหมาย	สถานะการบรรลุเป้าหมาย เทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564	ปี 2565
CR06G04	เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ลดความขัดแย้งของการพัฒนาที่ใช้ฐานทรัพยากรธรรมชาติ บรรเทาผลกระทบสิ่งแวดล้อมและลดภัยพิบัติทางธรรมชาติ	2564	2565

สถานะการบรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 4 มี**ระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย** เมื่อเทียบค่าเป้าหมายปี 2564 และปี 2565 โดยในปี 2564 ความหลากหลายทางพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์และถิ่นที่อยู่ในระดับโลก (Biodiversity Health Index: BHI) ซึ่งมีการรายงานอยู่ภายใต้ดัชนีสมรรถนะสิ่งแวดล้อม (Environmental Performance Index: EPI) จัดทำขึ้นโดย Yale Center for Environmental Law and Policy โดยปี 2563 ประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ย 53 คะแนน อยู่ในลำดับที่ 114 จากประเทศทั้งหมด 180 ประเทศ ซึ่ง (ค่า BHI รายงานทุก 2 ปี จึงยังไม่มีค่าคะแนน ปี 2564) โดยหากพิจารณาเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ลดความขัดแย้งของการพัฒนาที่ใช้ฐานทรัพยากรธรรมชาติ ที่ผ่านมาประเทศให้ความสำคัญกับการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว โดยละเลยการสร้างการเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ เพื่อใช้ในการผลิตสินค้าและบริการอย่างสิ้นเปลืองและขาดความสมดุลจนทำให้ทรัพยากรธรรมชาติลดลงเป็นจำนวนมาก อาจกล่าวได้ว่ายังไม่บรรลุผลสำเร็จ

สาระสำคัญของกิจกรรม Big Rock และสรุปสถานะการดำเนินงาน ประจำปี 2564

BR0601	กิจกรรมปฏิรูปที่ 1 เพิ่มและพัฒนาป่าไม้ให้ได้ตามเป้าหมาย	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
ทส.	มุ่งเน้นให้มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนตามแนวทางประชารัฐ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรม สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก โดยยึดถือผลประโยชน์ของประเทศ เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน	☹ ได้มีการดำเนินงาน**ล่าช้ากว่าขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มีการใช้ประโยชน์ฐานข้อมูล สถานภาพทรัพยากรป่าไม้ในการกำกับดูแลพื้นที่ป่าไม้ไม่ให้มีการบุกรุกทำลายอย่างมีประสิทธิภาพรวมถึงการใช้ระบบลาดตระเวนเชิงคุณภาพ (SMART Patrol) และการลาดตระเวนครอบคลุม (Patrol Coverage) อีกทั้งยังมีการใช้ประโยชน์จากงานฐานข้อมูลสถานภาพทรัพยากรป่าไม้ใกล้เวลาจริง (Near Real Time) โดยดำเนินการเชิงรุกในปี 2564 ตามนโยบายกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ครบวงจร **ทั้งนี้ สถานการณ์ที่ล่าช้าเกิดจาก สภาพภูมิประเทศในพื้นที่การดำเนินการมีปัญหาอุปสรรคและผลกระทบเกี่ยวกับเรื่อง ดิน ฟ้า อากาศ และสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทำให้จำเป็นต้องชะลองานบางส่วน รวมทั้งชะลองานในพื้นที่ก่อสร้างที่ 2 เพื่อโยกย้ายกำลังพล แรงงานไปดำเนินการในพื้นที่ก่อสร้างที่ 1 ส่งผลให้งานก่อสร้างพื้นที่ก่อสร้างที่ 1 ไม่สามารถดำเนินการได้เสร็จ**

BR0602	กิจกรรมปฏิรูปที่ 2 การบริหารจัดการเขตทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัด	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
ดศ.	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมุ่งเน้นด้านการบริหารจัดการ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม ส่งผลให้เกิดข้อพิพาทระหว่างกลุ่มผู้ได้ประโยชน์และเสียประโยชน์มาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ด้วยเงื่อนไขข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งดำเนินการสร้างความสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อก่อให้เกิดการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมบนฐานการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน	☺ ได้มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยกระทรวงมหาดไทยอยู่ระหว่างการจัดทำแผนที่การจำแนกเขตทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัด และร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับการกำหนดเขตจังหวัดในทะเล

BR0603	กิจกรรมปฏิรูปที่ 3 การบริหารจัดการน้ำเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่นอกเขตชลประทาน	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
มท.	มุ่งเน้นสร้างระบบการบริหารจัดการน้ำเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่นอกเขตชลประทาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันดำเนินการขับเคลื่อนกิจกรรมที่สำคัญ เพื่อให้มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ จังหวัดนครราชสีมา โดยดำเนินโครงการที่สำคัญ ๆ อาทิ การขุดลอก การสร้างฝาย การสร้างอาคารบังคับน้ำ การพัฒนาระบบระบายน้ำ รวมถึงกิจกรรมปลูกป่า เพื่อให้เกิดบริหารจัดการในชุมชนที่เหมาะสมกับภูมิสังคมตามแนวพระราชดำริการบริหารจัดการน้ำ ดิน ป่า และพลังงานอย่างบูรณาการ เพิ่มความมั่นคงด้านน้ำ ทั้งน้ำอุปโภคบริโภค และน้ำสำหรับทำการเกษตร ส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้	☹ ได้มีการดำเนินงาน**ล่าช้ากว่าขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยกระทรวงมหาดไทย ชุมชนและท้องถิ่นในพื้นที่เหนืออ่างเก็บน้ำรับมือกับมวลน้ำฝนสะสมจากอิทธิพลของพายุโซนร้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้สถานการณ์ที่ล่าช้าเกิดจาก ด้านการจัดสรรงบประมาณขับเคลื่อนโครงการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐไม่สามารถจัดสรรงบประมาณดำเนินการได้

BR0604	กิจกรรมปฏิรูปที่ 4 ปฏิรูประบบการบริหารจัดการเขตควบคุมมลพิษ กรณีเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
มท.	โดยกรมควบคุมมลพิษและจังหวัดระยอง มุ่งเน้นไปที่ระบบการบริหารจัดการเขตควบคุมมลพิษกรณีเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด เป็นเขตหนึ่งใน 18 เขต ที่ถูกประกาศเป็นเขตที่ต้องควบคุมมลพิษ ตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 32 (ลงวันที่ 30 เมษายน พ.ศ.2552) เป็นประเด็นปฏิรูปหนึ่งที่ต้องการผลักดันให้เกิดการดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษในพื้นที่อย่างจริงจัง เนื่องจากมีแนวโน้มเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนและคุณภาพสิ่งแวดล้อม	☺ ได้มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้มีการจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษทางอากาศบริเวณพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ในเดือนกันยายน 2564 พบปริมาณก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์เฉลี่ย 1 - 101 ppb (ค่ามาตรฐานไม่เกิน 300 ppb) / ชั่วโมง พบไนโตรเจนไดออกไซด์เฉลี่ย 6 – 52 ppb (ค่ามาตรฐานไม่เกิน 170 ppb) / ชั่วโมง พบฝุ่น PM 10 มีค่า 9 – 46 มคก./ลบ.ม. (ค่ามาตรฐานไม่เกิน 120 มคก./ลบ.ม.) และพบฝุ่น PM 2.5 มีค่า 4 – 24 มคก./ลบ.ม. (ค่ามาตรฐานไม่เกิน 50 มคก./ลบ.ม.)

สถานะการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ได้กำหนดให้จัดทำกฎหมาย 1 ฉบับ โดยมีสถานะการดำเนินการสรุปได้ดังนี้

รายชื่อกฎหมายที่ดำเนินการจัดทำ/ปรับปรุง	แล้วเสร็จ	อยู่ระหว่างดำเนินการ	หมายเหตุ
1. ร่างพระราชบัญญัติการกำหนดและปรับปรุงพื้นที่เขตการปกครองของจังหวัดทางทะเล พ.ศ.		✓	เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2564 มีการประชุมคณะกรรมการกฎหมายทะเลและเขตทางทะเลของประเทศไทย ซึ่งคณะกรรมการเสนอให้มีความคิดเห็นและข้อห่วงใยต่าง ๆ ในการจัดทำร่าง พ.ร.บ.เขตการปกครองของจังหวัดทางทะเล พ.ศ. .... ทั้งนี้ ที่ประชุมมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการกฎหมายทะเลและเขตทางทะเลของประเทศไทยรับข้อเสนอและข้อห่วงใยดังกล่าวไปปรึกษาหารือกับฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการกำหนดและปรับปรุงพื้นที่เขตการปกครองของจังหวัดทางทะเลเพื่อนำเสนอคณะกรรมการกำหนดและปรับปรุงพื้นที่เขตการปกครองของจังหวัดทางทะเลพิจารณาต่อไป

ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะ

1. การควบคุมมลพิษทางอากาศ

ในเขตพื้นที่ควบคุมมลพิษนั้น อาจไม่สามารถดำเนินการให้เห็นผลได้ในทันที เนื่องจากโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ยังคงดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจอย่างต่อเนื่องเป็นปกติ ซึ่งยังคงมีการปล่อยมลพิษต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ควรเร่งส่งเสริมการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานรวมถึงการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2561 การเร่งเพิ่มศักยภาพและบทบาทของชุมชนและอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) ในการเฝ้าระวังการปล่อยน้ำเสียจากแหล่งกำเนิดมลพิษ รวมถึงการเร่ง กำหนดแนวทางและมาตรการพิเศษทางกฎหมายด้านการป้องกันและควบคุมมลพิษคงไว้ในพื้นที่ต่อไปจนกว่าจะสามารถประกาศยกเลิกเป็นเขตควบคุมมลพิษ

2. การบุกรุกพื้นที่ฐานทรัพยากรธรรมชาติทั้งทางบกและทางทะเล

ประเด็นท้าทายที่สำคัญในการเร่งติดตามการบุกรุกพื้นที่ เพื่อใช้ทรัพยากรธรรมชาติเนื่องจากการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดการบุกรุกพื้นที่ฐานทรัพยากรธรรมชาติทั้งทางบกและทางทะเล เพื่อให้เกิดความชัดเจนของการแบ่งเขตการใช้ทรัพยากร จึงควรเร่งพัฒนาหรือปรับปรุงแนวเขตที่ดิน ป่าไม้ของรัฐทุกประเภท รวมไปถึงการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้สำหรับการป้องกันและอนุรักษ์ฐานทรัพยากรของประเทศ

CR06G01 ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 1

สิ่งแวดล้อมได้รับการดูแลรักษาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อลดมลพิษและผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและระบบนิเวศ

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564

อันดับของประเทศด้านความยั่งยืนและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับโลก (SDGs) ไทยอยู่ในอันดับต่ำกว่า 50 ประเทศแรกของโลก

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

อันดับของประเทศด้านความยั่งยืนและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับโลก (SDGs) ไทยอยู่ในอันดับต่ำกว่า 50 ประเทศแรกของโลก

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์

เมื่อพิจารณาข้อมูลการจัดอันดับของประเทศด้านความยั่งยืนและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับโลกจากรายงานการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Report) ในปี 2564 พบว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 43 จาก 165 ประเทศทั่วโลก มีอันดับลดลงจากปี 2563 ที่อยู่ในอันดับ 41 จาก 166 ประเทศทั่วโลก ถือได้ว่าบรรลุตามค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้แล้ว (ไทยอยู่ในอันดับต่ำกว่า 50 ประเทศแรกของโลก) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในภาพรวม 17 เป้าหมาย มีแนวโน้มทรงตัวในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาคือ ปี 2563 - 2564 เมื่อเทียบกับประเทศต่างๆ อย่างไรก็ตามหากพิจารณารายเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในมิติทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้วอาจกล่าวได้ว่า การขับเคลื่อนงานปฏิรูปประเทศเพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์พึงประสงค์ตามเป้าหมายในประเด็นลดมลพิษ ลดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและระบบนิเวศ ยังไม่บรรลุผลสำเร็จถึงระดับเขียว (Green) เนื่องจากปัญหามลพิษทางอากาศ ทางน้ำ ขยะอันตราย สารเคมีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตในภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตร และจากภาคครัวเรือนในฐานะที่เป็นผู้ผลิตและฐานะผู้บริโภค ยังไม่ผ่านค่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ เช่น ค่าฝุ่นละออง PM 2.5 PM 10 ที่ยังเกินค่ามาตรฐานในบางช่วงเวลา ปัญหาหมอกควันจากไฟป่าในพื้นที่ภาคเหนือยังคงทวีความรุนแรง ปัญหาคุณภาพน้ำเน่าเสีย รวมทั้งปริมาณขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ขยะติดเชื้อจากชุมชนที่เพิ่มขึ้นส่วนหนึ่งมาจากผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ซึ่งมีแนวโน้มทวีความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง

การดำเนินการที่ผ่านมา การผลักดันตามกิจกรรมปฏิรูปที่ 4 ระบบการบริหารจัดการเขตควบคุมมลพิษ กรณีเขตควบคุมมลพิษมาบตาพุด เป็นเขต หนึ่งใน 18 เขต ที่ถูกประกาศเป็นเขตที่ต้องควบคุมมลพิษ ตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 32 (ลงวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2552) เป็นประเด็นปฏิรูปหนึ่งที่ต้องการผลักดันให้เกิดการดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษในพื้นที่อย่างจริงจัง เนื่องจากมีแนวโน้มเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนและคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในปี 2564 โดยกรมควบคุมมลพิษและจังหวัดระยอง ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมดำเนินการทบทวนผลการปฏิบัติงานตามมาตรการของเขตควบคุมมลพิษ การจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพิ่มกลไกการดำเนินงานของผู้ว่าราชการจังหวัด ในการเป็นผู้กำกับดูแลการดำเนินงานส่วนท้องถิ่น ตลอดจนศึกษาและจัดทำข้อเสนอการออกกฎระเบียบใน การลงโทษ/เก็บค่าใช้จ่ายเพื่อการป้องกันและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมจากผู้ที่ก่อมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ และกำหนดวิธีการใช้งบประมาณที่สามารถดำเนินการเพื่อลดและขจัดมลพิษในพื้นที่ ทั้งนี้ด้านการจัดการมลพิษ สถานการณ์ด้านอากาศสามารถและกากของเสียมีผลดำเนินงานจัดการที่ดีขึ้น ส่วนการดำเนินงานในการแก้ไข ปัญหามลพิษด้านสารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) ด้านมลพิษทางน้ำ ยังต้องเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่องต่อไป

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การประกาศยกเลิกเขตควบคุมมลพิษนั้นเป็นกิจกรรมปฏิรูป ที่ยังคงมีความท้าทาย เนื่องจากการจะควบคุม ลด และขจัดมลพิษให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้อาจ ทำได้ยาก จากการวิเคราะห์คุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษ ปี 2564 เมื่อเทียบกับค่ามาตรฐาน พบว่า คุณภาพอากาศในพื้นที่ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายของแผนปฏิบัติการและมาตรการฯ ที่กำหนดไว้ โดยยัง พบสารปนเปื้อน อาทิ เบนซีน และ สาร 1,3–บิวทาไดอีน มีค่าสูงเกินค่าเฝ้าระวังฯ และสาร 1, 2–ไดคลอโรอีเทน และสารไวนิลคลอไรด์ มีค่าสูงเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2563 และในส่วนของคุณภาพน้ำผิวดิน น้ำทะเล และตะกอนดินยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด นอกจากนี้ยังมีประเด็นปัญหาการจัดหาที่ดินที่เหมาะสม เพื่อการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียในพื้นที่และได้รับการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่ ขาดบุคลากรกำกับ ดูแล ตรวจวัดในแหล่งกำเนิดมลพิษที่เพียงพอ รวมถึงขาดการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานใน การดำเนินกิจกรรมเดียวกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้สามารถดำเนินการควบคุม ลด และขจัดมลพิษให้สำเร็จตาม เป้าหมายและเจตนารมณ์ของการประกาศเขตควบคุมมลพิษ ควรเร่งสร้างความเข้าใจและความร่วมมือ กับประชาชนเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหามลพิษอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงาน รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2561 การเร่งเพิ่มศักยภาพและบทบาทของชุมชนและอาสาสมัคร พิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) ในการเฝ้าระวังการปล่อยน้ำเสียจากแหล่งกำเนิด มลพิษ รวมถึงการเร่ง กำหนดแนวทางและมาตรการพิเศษทางกฎหมายด้านการป้องกันและควบคุมมลพิษคงไว้ ในพื้นที่ต่อไปจนกว่าจะสามารถประกาศยกเลิกเป็นเขตควบคุมมลพิษ

CR06G02 ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 2

มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนตามแนวทางประชารัฐ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรม สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก โดยยึดถือผลประโยชน์ของประเทศ

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564

ไทยอยู่ในอันดับต่ำกว่า 50 ประเทศแรกของโลก (อันดับของประเทศด้านความยั่งยืนและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับโลก (SDGs))

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

ไทยอยู่ในอันดับต่ำกว่า 50 ประเทศแรกของโลก (อันดับของประเทศด้านความยั่งยืนและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับโลก (SDGs))

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์

ตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายใต้เป้าหมาย **มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนตามแนวทางประชารัฐ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ กฎหมายที่เกี่ยวข้องและข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก โดยยึดถือผลประโยชน์ของประเทศ** เมื่อพิจารณาข้อมูลการจัดอันดับของประเทศด้านความยั่งยืนและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับโลกจากรายงานการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Report) ในปี 2564 พบว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 43 จาก 165 ประเทศทั่วโลก มีอันดับลดลงจากปี 2563 ที่อยู่ในอันดับ 41 จาก 166 ประเทศทั่วโลก ถือได้ว่าบรรลุตามค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้แล้ว (ไทยอยู่ในอันดับต่ำกว่า 50 ประเทศแรกของโลก) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในภาพรวม 17 เป้าหมาย มีแนวโน้มทรงตัวในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาคือ ปี 2563 -2564 เมื่อเทียบกับประเทศต่าง ๆ อย่างไรก็ตามหากพิจารณารายเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนในมิติทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้วอาจกล่าวได้ว่า การขับเคลื่อนงานปฏิรูปประเทศเพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์พึงประสงค์ตามเป้าหมายให้มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนตามแนวทางประชารัฐ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ กฎหมายที่เกี่ยวข้องและข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก โดยยึดถือผลประโยชน์ของประเทศนั้น มีการผลักดันการปฏิรูปใน 2 ประเด็นหลัก ๆ คือ **1) การบริหารจัดการเขตทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัด** โดยกำหนดเขตจังหวัดทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัดให้ครบถ้วนทั้ง 23 จังหวัด เพื่อให้มีความชัดเจนที่เป็นรูปธรรมในการกำหนดเส้นเขตทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัด และการกำหนด

พื้นที่ทางทะเลของแต่ละรายจังหวัดชายทะเลเพื่อให้เกิดความชัดเจนและสามารถใช้ประโยชน์ในการกำหนดเขตการปกครอง การวางแผน การดำเนินการบริหารจัดการพื้นที่ การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และ **2) การบริหารจัดการน้ำเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่นอกเขตชลประทาน** โดยสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนหรือท้องถิ่นเพื่อบริหารจัดการน้ำด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนตามแนวทางประชารัฐ เพิ่มศักยภาพและทักษะด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดย “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกิดความมั่นคงทางน้ำ อาหาร เศรษฐกิจและทรัพยากรธรรมชาติ เป็นท้องถิ่นและชุมชนที่เข้มแข็งพึ่งตนเองได้บนความสมดุลด้านทรัพยากรธรรมชาติ

การดำเนินการที่ผ่านมา การผลักดันตามกิจกรรมปฏิรูปที่ 2 การบริหารจัดการเขตทางทะเลและชายฝั่งรายจังหวัด และกิจกรรมปฏิรูปที่ 3 การสร้างระบบการบริหารจัดการน้ำเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่นอกเขตชลประทาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันดำเนินการขับเคลื่อนกิจกรรมที่สำคัญ เพื่อให้มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ **(1) การพัฒนาระบบและกลไกที่สำคัญในการบริหารจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง** โดยกระทรวงมหาดไทย ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการจัดทำแผนที่การจำแนกเขตทางทะเลและชายฝั่ง ปัจจุบันสามารถบันทึกข้อตกลงรายจังหวัดแล้วเสร็จ จำนวน 20 คู่จังหวัดและยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จจำนวน 1 คู่จังหวัด คือ จังหวัดกระบี่ - จังหวัดพังงา ซึ่งกำลังอยู่ระหว่างการหาข้อยุติร่วมกัน โดยการกำหนดพื้นที่เขตการปกครองทางทะเลเพื่อให้มีความชัดเจนในเขตความรับผิดชอบทางทะเลของแต่ละจังหวัด และนำมาซึ่งการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดทำกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการแบ่งเขตการปกครองของจังหวัดทางทะเล โดยได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานยกร่างกฎหมายเพื่อกำหนดพื้นที่เขตการปกครองของจังหวัดทางทะเลขึ้น โดยจะนำเอาแผนที่การจำแนกเขตทางทะเลและชายฝั่งมาประกอบการจัดทำกฎหมายฉบับดังกล่าว ซึ่งปัจจุบันกำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณารูปแบบของการจัดทำร่าง พ.ร.บ.เขตการปกครองของจังหวัดทางทะเล พ.ศ. .... ให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการจัดทำเนื้อหารายวิชาเขตทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในระดับอุดมศึกษา โดยคณะทำงานจัดทำเนื้อหารายวิชาเขตทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นคณะทำงานภายใต้คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการจัดทำเนื้อหารายวิชาเขตทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในระดับอุดมศึกษาแล้วเสร็จ และได้นำเสนอกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแล้ว โดยกระทรวงการอุดมศึกษาฯ ได้มีหนังสือแจ้งให้สถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศพิจารณานำไปบรรจุในหลักสูตรการศึกษาแล้ว สำหรับการศึกษาในระดับต่ำกว่าอุดมศึกษานั้น คณะกรรมการฯ ได้มอบหมายผู้แทนประชุมหารือร่วมกับผู้บริหารของกระทรวงศึกษาธิการ และได้จัดทำ (ร่าง) สาระสำคัญและเนื้อหาที่จะบรรจุเรื่อง เขตทางทะเล

และเขตทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในหลักสูตรการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีแผนที่จะดำเนินการจัดประชุมเพื่อทดลองจัดการเรียนการสอน ต่อไป **(2) การสร้างระบบการบริหารจัดการน้ำเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่นอกเขตชลประทาน** กระทรวงมหาดไทยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คัดเลือกพื้นที่นำร่องในการดำเนินการ 2 แห่ง คือ ชุมชนและท้องถิ่นในพื้นที่เหนืออ่างเก็บน้ำลำเชียงไกร อำเภอโนนไทย และชุมชนและท้องถิ่นในพื้นที่เหนืออ่างเก็บน้ำซับประดู่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยดำเนินโครงการที่สำคัญ ๆ อาทิ การขุดลอก การสร้างฝาย การสร้างอาคารบังคับน้ำ การพัฒนาระบบระบายน้ำ รวมถึงกิจกรรมปลูกป่าเพื่อให้เกิดบริหารจัดการในชุมชนที่เหมาะสมกับภูมิสังคมตามแนวพระราชดำริ การบริหารจัดการน้ำ ดิน ป่า และพลังงานอย่างบูรณาการ เพิ่มความมั่นคงด้านน้ำ ทั้งน้ำอุปโภค บริโภค และน้ำสำหรับทำการเกษตร ส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้และนำไปสู่การสร้างเครือข่ายการบริหารจัดการน้ำร่วมกับพื้นที่ใกล้เคียง สามารถบริหารจัดการแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อเสริมระบบชลประทานให้มีน้ำเพียงพอต่อการเพาะปลูกได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม และสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินโครงการจัดการน้ำชุมชนสู่การพัฒนาเกษตรกรและท้องถิ่นอย่างยั่งยืน (พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ชุมชนบ้านหนองจอก ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยในปี พ.ศ. 2564 สามารถเพิ่มปริมาณน้ำกักเก็บขึ้นไม่น้อยกว่า 1,000 ลูกบาศก์เมตร สร้างความชุ่มชื้นและฟื้นฟูป่าต้นน้ำของชุมชนได้จำนวน 200 ไร่ มีผู้ได้รับประโยชน์จำนวน 3 ชุมชน รวม 800 ครัวเรือน ประชากร 2,700 คน พื้นที่เกษตร 500 ไร่

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การจัดทำแนวเขตการปกครองระหว่าง จ.พังงา และ จ.กระบี่ (ต.เกาะยาวน้อย อ.เกาะยาว จ.พังงา – ต.เขาทอง อ.เมืองกระบี่ จ.กระบี่) ที่ต้องพิจารณาหาข้อมูลพยานหลักฐานความเป็นมา เพื่อให้ได้ข้อสรุปในการจัดทำแนวเขตการปกครองร่วมกัน โดยกระทรวงมหาดไทยได้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณาหาข้อยุติ นอกจากนี้ประเด็นการจัดทำร่าง พ.ร.บ.เขตการปกครองของจังหวัดทางทะเล พ.ศ. .... เพื่อกำหนดพื้นที่เขตการปกครองของจังหวัดทางทะเล ที่ต้องใช้วิธีการแบ่งเขตทางทะเลตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 (United Nations Convention on the Law Of the Sea : UNCLOS 1982) เพื่อให้เป็นไปตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศทั้งในเรื่องเขตอำนาจอธิปไตยและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เป็นต้น ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการอย่างรอบคอบ เนื่องจากจะเป็นข้อมูลที่เปิดเผยและอาจส่งผลกระทบต่อการเจรจากับประเทศเพื่อนบ้าน จึงจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการพิจารณาทบทวนในทุกมิติที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประเทศ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการมีระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ การรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนเพื่อนำมาพิจารณาในการจัดทำกฎหมาย นับเป็นประเด็นสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของตัวกฎหมายเมื่อมีการประกาศใช้ ซึ่งกระบวนการในการจัดทำกฎหมายนั้น หากได้รับฟังความเห็นครบถ้วนจากทุก ๆ ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จะทำให้ทราบถึงผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบในทุกระดับ โดยจะก่อให้เกิดความครอบคลุมที่ชัดเจน และเป็นธรรมกับทุกภาคส่วน โดยเกิดประโยชน์อย่างสูงสุดต่อประเทศชาติเมื่อกฎหมายได้มีการบังคับใช้ และมีการเผยแพร่ความรู้และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทุกกลุ่มวัย ได้เข้าใจและทราบถึงอาณาเขตทางทะเลในแต่ละจังหวัดของประเทศไทย เมื่อได้มีการประกาศการแบ่งเขตอย่างเป็นทางการ เพื่อป้องกันการขัดแย้งระหว่างพื้นที่เนื่องจากอาจมีการเปลี่ยนแปลงเขตการปกครองในพื้นที่ทางทะเลระหว่างจังหวัด

CR06G03 ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 3

ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการรักษาและฟื้นฟู ให้มีความสมบูรณ์และยั่งยืน เป็นฐานการพัฒนาประเทศ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564

ไทยอยู่ในอันดับต่ำกว่า 114 ประเทศแรก ของโลก

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

ไทยอยู่ในอันดับต่ำกว่า 114 ประเทศแรก ของโลก

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์

โดยในปี 2564 ความหลากหลายทางพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และถิ่นที่อยู่ในระดับโลก (Biodiversity Health Index: BHI) ซึ่งมีการรายงานอยู่ภายใต้ดัชนีสมรรถนะสิ่งแวดล้อม (Environmental Performance Index: EPI) จัดทำขึ้นโดย Yale Center for Environmental Law and Policy โดยปี 2563 ประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ย 53 คะแนน อยู่ในลำดับที่ 114 จากประเทศทั้งหมด 180 ประเทศ ซึ่ง (ค่า BHI รายงานทุก 2 ปี จึงยังไม่มีค่าคะแนนปี 2564) โดยหากพิจารณาผลสัมฤทธิ์ภายใต้การบรรลุเป้าหมายให้**ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการรักษาและฟื้นฟูให้มีความสมบูรณ์และยั่งยืน เป็นฐานการพัฒนาประเทศทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม** อาจกล่าวได้ว่ายังไม่บรรลุผลสำเร็จ เนื่องจากความหลากหลายทางชีวภาพหมายถึงการมีสิ่งมีชีวิตนานาชนิด นานาพันธุ์ในระบบนิเวศอันเป็นแหล่งที่อยู่อาศัย ซึ่งมีมากมายและแตกต่างกันทั่วโลก หรือการที่มีชนิดพันธุ์ (species) สายพันธุ์ (genetic) และระบบนิเวศ (ecosystem) ที่แตกต่างหลากหลายบนโลก (ที่มา: สผ.) **โดยสถานการณ์ความหลากหลายทางชีวภาพ** จากการสำรวจพบชนิดพันธุ์ใหม่ของโลกในประเทศไทย ในช่วงปี 2557 - 2561 จำนวน 202 ชนิด สำหรับชนิดพันธุ์สัตว์มีการสำรวจในปี 2563 พบชนิดพันธุ์สัตว์มีกระดูกสันหลังที่ถูกคุกคาม 671 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 13.42 ของสัตว์มีกระดูกสันหลังที่พบในประเทศไทย มี**พื้นที่ชุ่มน้ำกระจายอยู่ทั่วประเทศ** คิดเป็นร้อยละ 7.5 ของพื้นที่ประเทศ โดยในปี 2562 พื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง จังหวัดนครพนม ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแรมซาร์ไซต์ แห่งที่ 15 ของประเทศไทย ลำดับที่ 2,420 ของโลก **ระบบนิเวศป่าไม้** พื้นที่ป่าไม้ในปี 2563 พบว่าในปี 2563 มีพื้นที่ป่าไม้ 102,353,485 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 31.64 ของพื้นที่ประเทศ ซึ่งมีปริมาณลดลงจากปี 2562 ที่มีพื้นที่ป่าคิดเป็นร้อยละ 31.68 ซึ่งได้มีฟื้นฟูโดยการปลูกป่าโดยหน่วยงาน 37,306 ไร่ และภาคเอกชน 13,994 ไร่ และมีป่าชุมชนรวม 13,028 หมู่บ้าน เนื้อที่ 6,295,718 ไร่ ในส่วนของพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ พบว่าในปี 2562 มีพื้นที่ประมาณร้อยละ 8.28 หรือประมาณ 26.78 ล้านไร่ โดยแบ่งเป็นสวนป่าเศรษฐกิจ 4.72 ล้านไร่ และสวนยางพารา (ในที่ดินเอกสารสิทธิ์) 22.06 ล้านไร่ ทั้งนี้ในส่วนของพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชนบทยังอยู่ในระหว่างจัดทำข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสำหรับ**การกัดเซาะชายฝั่ง** พบว่า ในปี 2561 มีพื้นที่ชายฝั่งทะเลถูกกัดเซาะ 726.76 กิโลเมตร และนอกจากนี้ในปี 2562 ประเทศไทยมีอุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปีสูงกว่าปี 2561 ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวถือเป็นภัยคุกคามที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทาง

ชีวภาพของประเทศไทย ทั้งความหลากหลายทางพันธุกรรมและชนิดพันธุ์ รวมทั้งชนิดพันธุ์พืชและสัตว์พื้นเมืองตลอดจนส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ จึงจำเป็นต้องเร่งขับเคลื่อนการดำเนินงานที่สำคัญต่างๆในประเด็น เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ลดความขัดแย้งของการพัฒนาที่ใช้ฐานทรัพยากรธรรมชาติ ต่อไป

การดำเนินการที่ผ่านมา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินกิจกรรมที่สำคัญเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า โดย **1) การหยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้ในที่ดินป่าไม้ของรัฐทุกรูปแบบ** มุ่งเน้นการเพิ่มความเข้มงวดการลาดตระเวนและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการป้องกันรักษาป่าในพื้นที่ป่าไม้ และเพื่อสร้างจิตสำนึกร่วมกับประชาชนในพื้นที่ให้เกิดความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของป่า โดยในปี 2564 มีพื้นที่ป่าไม้ได้รับการปลูกและฟื้นฟู 407,655 ไร่ หน่วยงานสามารถหยุดยั้งการทำลายป่าคงสภาพและยึดคืนผืนป่าที่ถูกบุกรุก 18,347 ไร่ และสามารถดำเนินการชิงเก็บ 1,200 ตัน ทำให้จุดความร้อน (hotspot) ลดลงกว่าร้อยละ 50 จากปีที่ผ่านมา (กรมป่าไม้, 2564) อีกทั้ง หน่วยงานได้มี **2) การพัฒนาและขยายผลระบบลาดตระเวนเชิงคุณภาพ (SMART Patrol System) ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์อย่างต่อเนื่อง** เพื่อป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่า โดยในปี 2564 สามารถดำเนินการได้ 213 แห่ง โดยมีร้อยละการลาดตระเวนครอบคลุม (patrol coverage) ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์เป้าหมายดำเนินการได้ร้อยละ 86.15 (อส, 2564) **3) การเพิ่มและพัฒนาป่าอนุรักษ์ ป่าเศรษฐกิจ ป่าชุมชน และพื้นที่สีเขียว ในเขตเมืองและชุมชน** โดยมีพื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น 33,586 ไร่ มีการสนับสนุนกล้าไม้ 158,470,000 กล้า (กรมป่าไม้) และ **4) มีการรวบรวม และอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชหายากเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์และถูกคุกคามของประเทศ** เช่น พืชหายากและเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์จำนวน 408 ชนิด กล้วยไม้ จำนวน 615 ชนิด และขิงข่า จำนวน 262 ชนิด มีทรัพยากรพันธุ์พืชหายาก พืชที่ถูกคุกคาม พืชใกล้สูญพันธุ์ ได้รับการอนุรักษ์ ขยายพันธุ์ ศึกษาวิจัย และสามารถเข้าสู่โปรแกรมฟื้นฟูคืนถิ่น ดำเนินการได้รวม 37 ชนิดสะสม และมีแหล่งอนุรักษ์และจัดแสดงแหล่งเรียนรู้ได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพในการรองรับการให้บริการทางพฤกษศาสตร์ตามมาตรฐานสากล จำนวน 5 แห่ง

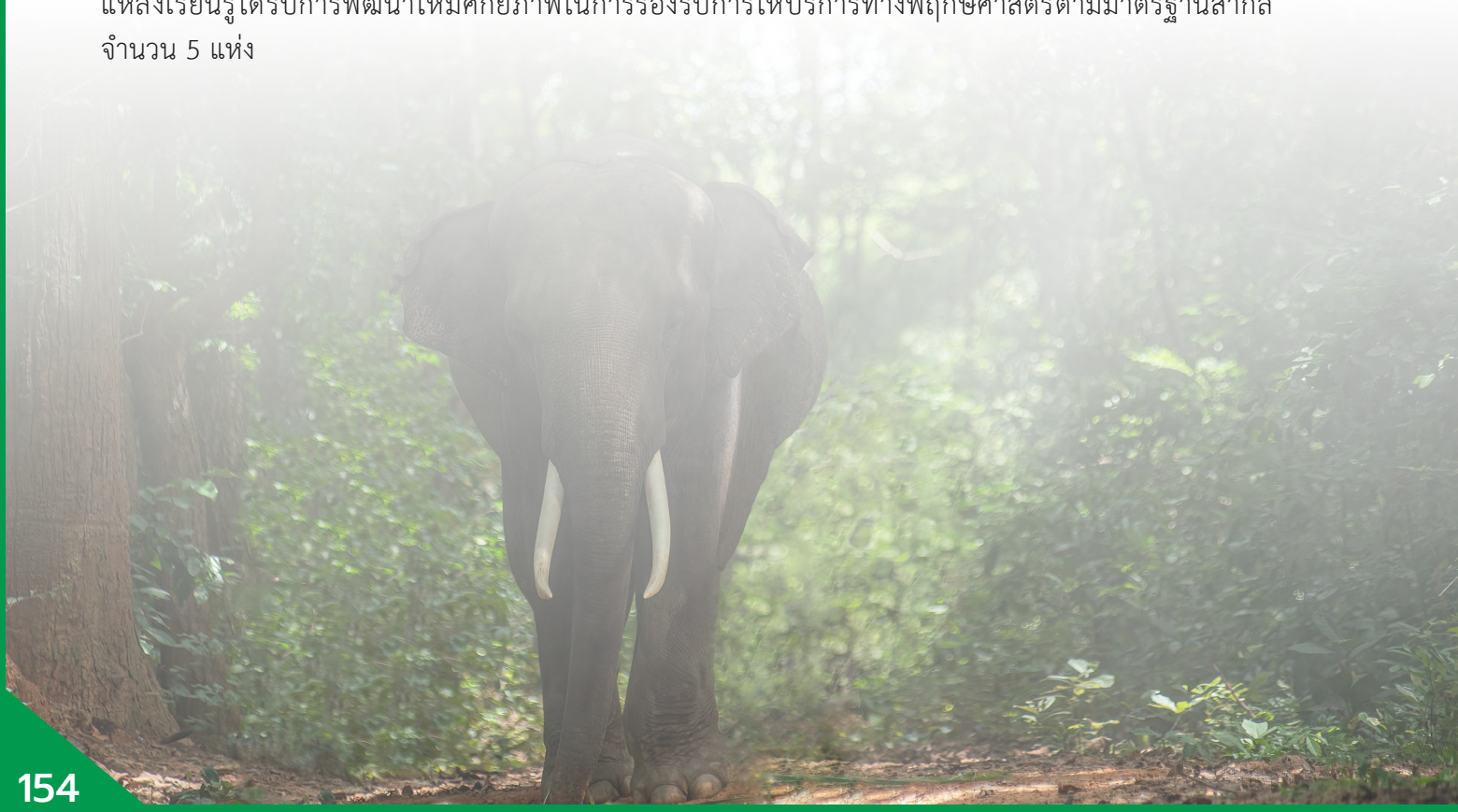

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องส่งผลให้เกิดการบุกรุกพื้นที่ฐานทรัพยากรธรรมชาติทั้งทางบกและทางทะเล เพื่อดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจรวมถึงการสร้างที่อยู่อาศัย ยังคงเป็นปัจจัยหลักในการสร้างความเสียหายแก่ทรัพยากรทางธรรมชาติ ทำให้มีความท้าทายที่สำคัญในการเร่งติดตามการบุกรุกพื้นที่เพื่อใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ดังนั้น เพื่อให้เกิดการติดตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จำเป็นต้องอาศัยความรู้ความสามารถเฉพาะทางของบุคลากร รวมถึงการสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพและความพร้อมของหน่วยงาน ทั้งด้านงบประมาณ ในการปฏิบัติหน้าที่ ป้องกัน ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากร รวมถึงการบูรณาการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเชื่อมโยงการพัฒนาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ จึงควรเน้นให้ความสำคัญกับ **1) การส่งเสริมเครือข่ายชุมชนในการเฝ้าระวังทรัพยากรธรรมชาติให้เพิ่มมากขึ้น** โดยสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าแก่ทุกภาคส่วน **2) ส่งเสริมและสนับสนุนการสำรวจข้อมูลและการมีฐานข้อมูลด้านทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าที่เป็นปัจจุบัน** เพื่อให้มีฐานข้อมูลในการติดตามประเมินผล และสามารถบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงภาคประชาชนสามารถเข้าถึงและนำไปใช้ประโยชน์ได้ นอกจากนี้ **3) ควรเร่งส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้สำหรับการป้องกันและอนุรักษ์ฐานทรัพยากรของประเทศ** เพื่อให้หน่วยงานสามารถติดตามป้องกันการบุกรุกพื้นที่อย่างผิดกฎหมายได้อย่างทันท่วงที เช่น การใช้โดรนในการตรวจวัดจุดความร้อน (hotspot) หรือใช้โดรนติดลูกบอลดับไฟก่อนลุกลาม การส่งเสริมพัฒนาระบบติดตามการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ป่าไม้อัจฉริยะมาช่วยในการวิเคราะห์ และการประมวลผลข้อมูลจากภาพถ่ายดาวเทียม ทำให้การทำงานมีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น นำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนต่อไป

CR06G04 ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 4

เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ลดความขัดแย้งของการพัฒนาที่ใช้ฐานทรัพยากรธรรมชาติ บรรเทาผลกระทบสิ่งแวดล้อมและลดภัยพิบัติทางธรรมชาติ

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564

ไทยอยู่ในอันดับต่ำกว่า 50 ประเทศแรกของโลก (อันดับของประเทศด้านความยั่งยืนและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับโลก (SDGs))

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

ไทยอยู่ในอันดับต่ำกว่า 50 ประเทศแรกของโลก (อันดับของประเทศด้านความยั่งยืนและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับโลก (SDGs))

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์

ในปี 2564 ความหลากหลายทางพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์และถิ่นที่อยู่ในระดับโลก (Biodiversity Health Index: BHI) ซึ่งมีการรายงานอยู่ภายใต้ดัชนีสมรรถนะสิ่งแวดล้อม (Environmental Performance Index: EPI) จัดทำขึ้นโดย Yale Center for Environmental Law and Policy โดยปี 2563 ประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ย 53 คะแนน อยู่ในลำดับที่ 114 จากประเทศทั้งหมด 180 ประเทศ ซึ่ง (ค่า BHI รายงานทุก 2 ปี จึงยังไม่มีค่าคะแนน ปี 2564) โดยหากพิจารณาเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ลดความขัดแย้งของการพัฒนาที่ใช้ฐานทรัพยากรธรรมชาติ ที่ผ่านมาประเทศให้ความสำคัญกับการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว โดยละเลยการสร้างการเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ เพื่อใช้ในการผลิตสินค้าและบริการอย่างสิ้นเปลืองโดยขาดความสมดุล

จนทำให้ทรัพยากรธรรมชาติลดลงเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมลงของระบบนิเวศจนยากที่จะเยียวยาหรืออนุรักษ์ ฟื้นฟูให้กลับมาอยู่ในสภาพเดิมได้ เช่น พื้นที่ป่าไม้ ในปี 2563 พบว่ามีพื้นที่ป่าไม้ 102,353,485 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 31.64 ของพื้นที่ประเทศ มีปริมาณลดลงจากปี 2562 ที่มีพื้นที่ป่าคิดเป็นร้อยละ 31.68 ทั้งนี้สาเหตุหลัก ๆ มาจากจำนวนประชากรที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้มีความต้องการใช้ประโยชน์จากป่าไม้เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการเป็นแหล่งที่ดินทำกิน มีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำการเกษตร เป็นที่อยู่อาศัยของชาวบ้าน หรือการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของรัฐ ได้แก่ การสร้างฝาย อ่างเก็บน้ำ การตัดถนน การทำแนวสายไฟแรงสูง การโทรคมนาคม การทำเหมืองแร่ หรือการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าเพื่อวัตถุประสงค์สำหรับการท่องเที่ยว โดยสร้างบ้านพัก สถานที่ตากอากาศ สนามกอล์ฟ รวมถึงการซื้อที่ดินเพื่อการเก็งกำไร เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการทำลายพื้นที่ป่าเป็นบริเวณกว้าง นอกจากนี้ยังรวมถึงการลดลงของป่าชายเลน ป่าชายหาด และป่าพรุ ที่ส่วนใหญ่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ที่สำคัญ เช่น การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ไปเป็นบ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ชุมชน และโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศด้านสิ่งแวดล้อมและด้านอาหาร โดยเฉพาะการลดลงของความหลากหลายและปริมาณสิ่งมีชีวิตที่มีวงจรชีวิตที่เชื่อมโยงกับป่าชายเลนและพื้นที่ชุ่มน้ำ เช่น กุ้งกุลาดำ กุ้งแชบ๊วย หอย ปู และปลาที่นำมาบริโภคเป็นอาหาร เป็นต้น (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, 2564) ซึ่งภาครัฐได้มีการแก้ไขปัญหาโดยการจัดที่ดินทำกินให้แก่ชุมชน โดยรวมผลดำเนินการจนถึงปี 2563 ได้เห็นชอบพื้นที่เป้าหมายแล้ว 734 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 76.12 หรือประมาณ 1.5 ล้านไร่ โดยได้ออกหนังสืออนุญาตแล้ว 267 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 35.06 หรือประมาณ 700,000 ไร่ ซึ่งได้จัดคนเข้าใช้ประโยชน์แล้ว 60,419 ราย ดังนั้น การบริหารจัดการ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม ส่งผลให้เกิดข้อพิพาทระหว่างกลุ่มผู้ได้ประโยชน์และเสียประโยชน์มาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ด้วยเงื่อนไขข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งดำเนินการสร้างความสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อลดความขัดแย้ง และก่อให้เกิดการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมบนฐานการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน

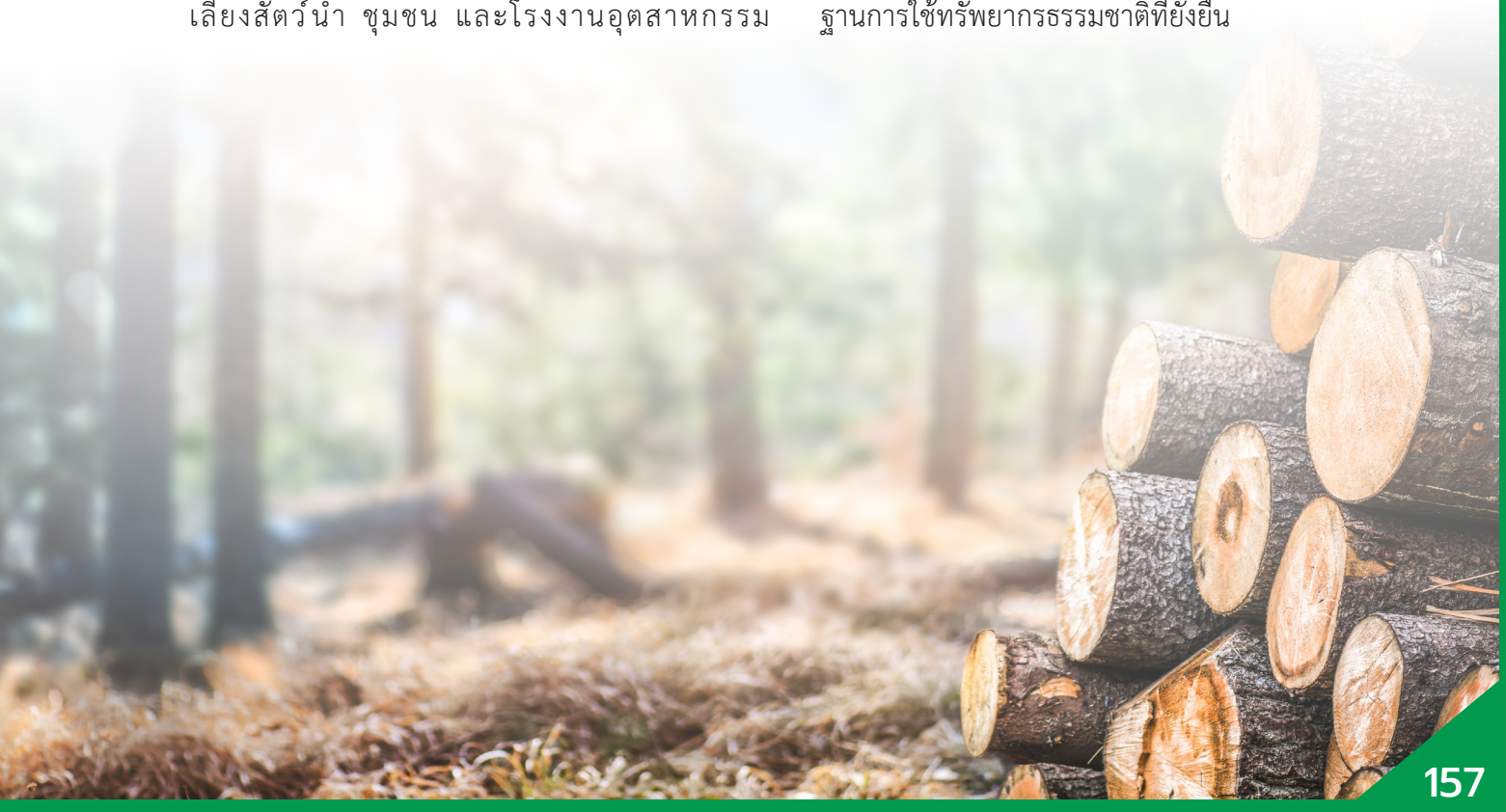

การดำเนินการที่ผ่านมา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินกิจกรรมที่สำคัญเพื่อมุ่งเน้นการสร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ รวมถึงลดความขัดแย้งของการพัฒนาในมิติต่าง ๆ โดย **1) การเพิ่มและพัฒนาป่าอนุรักษ์ ป่าเศรษฐกิจ ป่าชุมชน และพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชุมชน** มีการส่งเสริมการจัดตั้งและพัฒนาป่าชุมชน ได้ร้อยละ 95 จากเป้าหมายดำเนินการจัดตั้งและพัฒนาป่าชุมชน 427 ป่าชุมชน โดยมีประชาชนในพื้นที่ได้รับการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการป่าชุมชน 250 ป่าชุมชน อีกทั้งหน่วยงานได้ปฏิบัติการให้เกิดปฏิสัมพันธ์ในเครือข่ายชุมชนไม้มีค่า-ป่าครอบครัว และมีการขยายตัวในลักษณะเครือข่ายไปแล้ว 4 ภูมินิเวศ มีพื้นที่ที่เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมดำเนินการชุมชนไม้มีค่า-ป่าครอบครัว 5,258 ไร่ มีการส่งเสริมเกษตรกรปลูกบำรุงไม้เศรษฐกิจ (ไม้โตเร็วและไม้โตช้า) จำนวน 16,000 ไร่ มีการส่งเสริมระบบวนเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินดำเนินการได้ 45,000 ไร่ **2) การจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ของรัฐทุกประเภทอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม โดยการจัดการที่ดินทำกิน** ได้ดำเนินการสำรวจการถือครองที่ดินของราษฎรในพื้นที่ป่าอนุรักษ์แล้วเสร็จจำนวน 4.27 ล้านไร่ มีแปลงที่ดินที่ประชาชนได้รับการจัดที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย ดำเนินงานสะสม จำนวน 1,895 แปลง มีครัวเรือนที่ยากจนที่ได้รับการจัดที่ดินเพื่อเข้าทำประโยชน์และอยู่อาศัย จำนวน 1,624 ครัวเรือน **3) การดำเนินงานพัฒนาการใช้ประโยชน์ผลิตผลและการบริการจากป่าไม้และอุตสาหกรรมป่าไม้ทั้งระบบ** ได้มีการจัดทำข้อเสนอแนวทางการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ BD ในพื้นที่กรรมสิทธิ์ Privately Protected Areas (PPA) และ Private-Land Conservation Areas (PLCA) โดยมีข้อเสนอเชิงกลไกการขับเคลื่อนพื้นที่สีเขียวนอกเขตอนุรักษ์แล้ว 1 ข้อเสนอ โดยหน่วยงานอยู่ระหว่างการศึกษาทบทวนคำนิยามของไม้แปรรูปในมิติต่าง ๆ เพิ่มเติมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการยกร่างประกาศกระทรวงการคลังเพื่อลดและยกเว้นอากรขาออกไม้ต่อไป

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ในการบรรลุเป้าหมายเกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนจะต้องมีการกระจายการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างทั่วถึง ทำให้มีความท้าทายที่สำคัญ **1) เร่งแก้ไขปัญหาความไม่ชัดเจนในการใช้ทรัพยากร** เพื่อให้ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากรแต่ละประเภทและพื้นที่ตกอยู่กับภาคส่วนที่ทำหน้าที่ดูแลรักษาทรัพยากรอย่างแท้จริง ทั้งยังสามารถบังคับใช้ข้อกฎหมายต่าง ๆ ในการควบคุมการใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ **2) เร่งจัดทำแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐ (one map)** เพื่อให้เกิดความชัดเจนของพื้นที่ในหน่วยงานของภาครัฐโดยรวมของทั้งประเทศ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความชัดเจน ไม่เกิดความทับซ้อนกันในการนับพื้นที่ระหว่างหน่วยงานของรัฐ ส่งผลให้มีหน่วยงานที่ดูแลทรัพยากรในแต่ละพื้นที่ที่ชัดเจน **3) สร้างมาตรการจูงใจทางด้านภาษี** โดยภาครัฐออกนโยบายจูงใจให้ผู้ผลิตเข้าสู่ฐานการผลิตสีเขียว ซึ่งจะประกอบไปด้วย เศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomic) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ซึ่งเป็นกระแสเศรษฐกิจในระดับโลก ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน พร้อมทั้งยังเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม **4) พัฒนาการใช้ประโยชน์ผลิตผลและการบริการจากป่าไม้และอุตสาหกรรมป่าไม้ทั้งระบบ** โดย (1) ส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตผลจากป่าไม้ครบวงจรในทุกระดับ และพัฒนา เศรษฐกิจจากฐานทรัพยากรป่าไม้อย่างเหมาะสมและเป็นรูปธรรม (2) พัฒนาและส่งเสริมการรับรองป่าไม้ ตามมาตรฐานการรับรองป่าไม้ให้เป็นที่ยอมรับและได้รับการรับรองทั้งในระดับประเทศและระดับสากล และ (3) ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ประโยชน์การบริการจากป่าไม้อย่างสมดุล ยั่งยืน และเกื้อกูลระบบนิเวศ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย โดยเพื่อให้เกิดความชัดเจนของการแบ่งเขตการใช้ทรัพยากร จึงควรเร่งพัฒนาหรือปรับปรุงแนวเขตที่ดินป่าไม้ของรัฐทุกประเภท รวมถึงการสร้างความเข้าใจถึงปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนโดยรอบพื้นที่ป่า และการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาและใช้ประโยชน์ร่วมของชุมชนและป่าไม้เพื่อป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่ารวมถึงสร้างแนวร่วมในการช่วยกันอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ ทั้งนี้สามารถดำเนินการโดยการนำระบบสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการติดตามตรวจสอบและจัดทำแนวเขตที่ดินของรัฐให้ชัดเจน รวมถึงการปรับปรุงกฎหมายให้ทันกับสถานการณ์และบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมโดยเฉพาะในพื้นที่ป่าต้นน้ำและพื้นที่อนุรักษ์ที่มี **และในการมุ่งสู่การพัฒนาและเพิ่มพื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อสร้างการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน** จะต้องเร่งผลักดันพัฒนาการใช้ประโยชน์ผลิตผลและการบริการจากป่าไม้และอุตสาหกรรมป่าไม้ทั้งระบบ ส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตผลจากป่าไม้ครบวงจร เร่งพัฒนาและส่งเสริมการรับรองป่าไม้ตามมาตรฐานการรับรองป่าไม้ให้ได้รับการรับรองทั้งในระดับประเทศ และการเร่งผลักดันแนวทางการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ BD ในพื้นที่กรรมสิทธิ์ Privately Protected Areas (PPA) และ Private-Land Conservation Areas (PLCA) อย่างต่อเนื่อง

ด้านสาธารณสุข

07

ประชาชนทุกภาคส่วนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพ มีส่วนร่วม
ในการวางระบบในการดูแลสุขภาพ ได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกัน
ในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่จำเป็น และอยู่ในสภาพแวดล้อม
ที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ภายใต้ระบบสาธารณสุขที่เป็นเอกภาพ และการอภิบาลระบบที่ดี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข มีเป้าหมายอันพึงประสงค์ คือ **ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาวะสามารถดูแลสุขภาพ มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ และสามารถป้องกันและลดโรคที่สามารถป้องกันได้ เกิดเป็นสังคมบ่มเพาะจิตสำนึกการมีสุขภาพดีสูงขึ้น** รวมถึง**มีจำนวนชุมชนสุขภาพดีขึ้น มีระบบสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานที่ประชากรทุกระดับเข้าถึงได้ดีขึ้น** พร้อมทั้ง**การเข้าถึงบริการสาธารณสุขมีความเหลื่อมล้ำลดลง และประชาชนมีความรอบรู้สุขภาพ เรื่องโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศมากขึ้น** โดยในแผนการปฏิรูปประเทศฉบับเดิม ได้กำหนดให้มีเรื่องและประเด็นปฏิรูป รวม 10 เรื่อง ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายประจำปี 2563 ประกอบด้วย **ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง) 6 เรื่อง ในระดับยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย (สีส้ม) 2 เรื่อง** และอยู่**ในระดับยังคงมีความเสี่ยงขั้นวิกฤติในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง) 2 เรื่อง** ได้มาดำเนินการต่อเนื่องในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 9 เรื่องและประเด็นปฏิรูป และอีก 1 เรื่องและประเด็นปฏิรูป เป็นกิจกรรมที่มีส่วนร่วมสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ได้ตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยแสดงรายละเอียดความเกี่ยวข้องของเรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับเดิม) กับกิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) สรุปได้ดังนี้

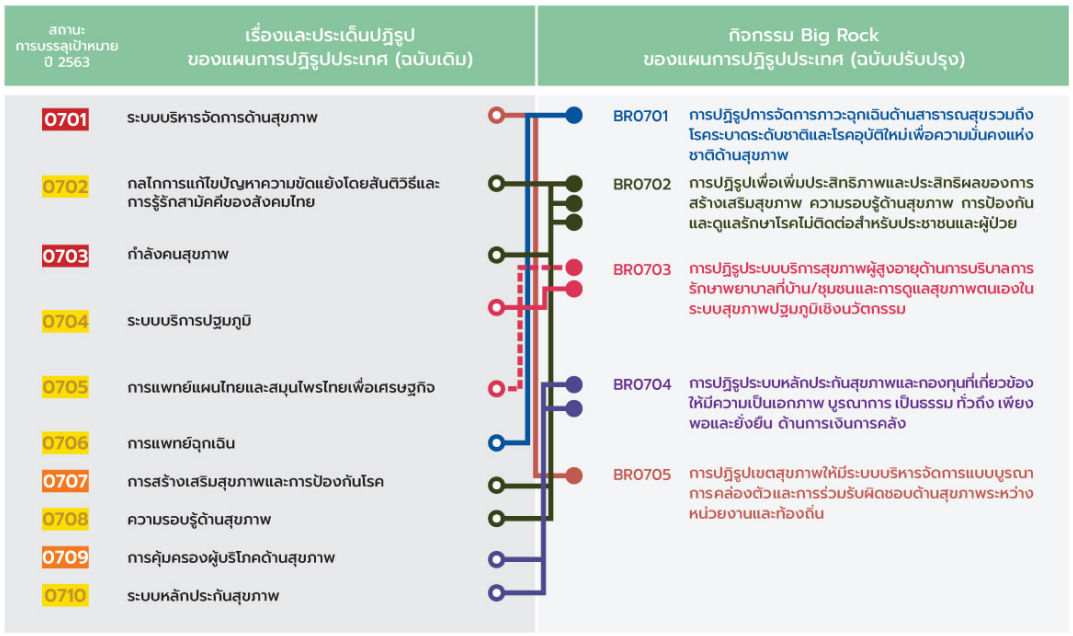

เรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับเดิม ที่นำมาดำเนินการต่อเนื่องผ่านกิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

เรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับเดิม ที่เป็นกิจกรรมสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

สรุปการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

รหัส	เป้าหมาย	สถานะการบรรลุเป้าหมายเทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564	ปี 2565
CR07G01	ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาวะ สามารถดูแลสุขภาพ มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์และสามารถป้องกันและลดโรคที่สามารถป้องกันได้เกิดเป็นสังคมบ่มเพาะจิตสำนึกสุขภาพดีสูงขึ้น	2564	2565

สถานะการบรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 1 มี**ระดับการบรรลุเป้าหมาย**ในปี 2564 และปี 2565 โดยช่วงที่ผ่านสถานการณ์ความรอบรู้ด้านสุขภาวะของไทยในปี 2564 ได้มีการเทียบเคียงจากค่าเฉลี่ยร้อยละของประชาชนในการเข้าถึงการบริการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค พบว่า ภาพรวมในระดับประเทศมีคะแนนอยู่ที่ 82.06 คะแนน ซึ่งได้บรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้

รหัส	เป้าหมาย	สถานะการบรรลุเป้าหมายเทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564	ปี 2565
CR07G02	จำนวนชุมชนสุขภาพดีเพิ่มขึ้น โดยพิจารณาการขยายจำนวนหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิให้ครอบคลุมทั่วประเทศการขึ้นทะเบียนหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิเป็น 3,000 แห่ง	2564	2565

สถานะการบรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 2 มี**ระดับการบรรลุเป้าหมาย**ในปี 2564 และ**อยู่ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย**ในปี 2565 โดย**จำนวนชุมชนสุขภาพดีสามารถเทียบเคียงได้จากจำนวนหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายบริการปฐมภูมิ** เนื่องจากการมีหน่วยบริการปฐมภูมิที่มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมทุกเขตสุขภาพจะสามารถลดการเข้ารักษาในโรงพยาบาลระดับทุติยภูมิและตติยภูมิโดยไม่จำเป็นได้ ทั้งนี้ ในปี 2564 กระทรวงสาธารณสุขได้รายงานจำนวนหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วยปฐมภูมิสะสมทั้งสิ้น 2,760 หน่วย ซึ่งห่างจากค่าเป้าหมายเพียงเล็กน้อย ซึ่งได้กำหนดจำนวนหน่วยบริการฯ เป็น 3,000 หน่วย ภายในปี 2565 โดยจำนวนหน่วยสุขภาพฯ ในปัจจุบันครอบคลุมการดูแลประชากรจำนวน 27,205,655 คน หรือร้อยละ 41.1 ของประชากรไทยทั่วประเทศ ซึ่งการเพิ่มขึ้นดังกล่าวแสดงถึงแนวโน้มที่จะสามารถประสบความสำเร็จได้ภายใต้กรอบเวลาที่กำหนด

รหัส	เป้าหมาย	สถานะการบรรลุเป้าหมาย เทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564	ปี 2565
CR07G03	มีระบบสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานที่ประชากรทุกระดับเข้าถึงได้ดีขึ้น	2564	2565

สถานะการบรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 3 มี**ระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย**เมื่อเทียบเคียงกับค่าเป้าหมายปี 2564 และปี 2565 โดยที่ผ่านมาผลการสำรวจโดยซีอีโอเวิลด์ พบว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 6 จาก 89 ประเทศทั่วโลก โดยได้คะแนนทั้งหมด 67.99 เต็ม 100 และในปี 2564 ประเทศไทย อยู่ในอันดับที่ 13 จาก 89 ประเทศ ทั่วโลก โดยได้คะแนนทั้งหมด 59.52 เต็ม 100 ซึ่งการจัดอันดับดังกล่าว มีปัจจัยสำคัญในการวิเคราะห์ 5 ปัจจัย ประกอบด้วย โครงสร้างพื้นฐานของระบบบริการสุขภาพ บุคลากรทางการแพทย์ (แพทย์, พยาบาล และบุคลากรทางสาธารณสุข) ค่าใช้จ่ายต่อคนต่อปี ความพร้อมของยาที่ให้บริการ และ ความพร้อมของรัฐบาล ซึ่งเหตุที่อันดับของประเทศไทยมีการตกอันดับมาเนื่องจากปัจจัยด้านบุคลากรทางการแพทย์ที่ยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการประชาชน

รหัส	เป้าหมาย	สถานะการบรรลุเป้าหมาย เทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564	ปี 2565
CR07G04	การเข้าถึงบริการสาธารณสุขมีความเหลื่อมล้ำลดลง	2564	2565

สถานะการบรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 4 มีระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมายเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมายปี 2564 และปี 2565 จากผลการสำรวจดัชนีความก้าวหน้าของการพัฒนาคนด้านสุขภาพ ณ ปี 2563 พบว่า มีดัชนีความก้าวหน้าของการพัฒนาคนด้านสุขภาพอยู่ที่ 0.6078 เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ก่อนหน้าเท่ากับ 0.0235 อย่างไรก็ตาม แม้ว่าแนวโน้มของดัชนีดังกล่าวมีแนวโน้มสูงขึ้น แต่ยังคงมีปัจจัยที่ยังคงประเด็นท้าทายคือจำนวนประชากรที่เจ็บป่วยที่เป็นผู้ป่วยในมีจำนวนที่เพิ่มขึ้น โดยในปี 2563 มีจำนวนร้อยละ 11.25 เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ที่มีจำนวนร้อยละ 10.56 ทั้งนี้ เนื่องจากอัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังเพิ่มขึ้น อาทิ โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง และโรคหลอดเลือดหัวใจ รวมทั้งสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ส่งผลให้มีจำนวนผู้ป่วยเข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยในมากขึ้น

รหัส	เป้าหมาย	สถานะการบรรลุเป้าหมาย เทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564	ปี 2565
CR07G05	ประชาชนมีความรอบรู้สุขภาพ เรื่องโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศมากขึ้น	2564	2565

สถานะการบรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 5 มี**ระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย**เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมายปี 2564 และปี 2565 ผลการประเมินของ Global COVID-19 Index (GCI) ที่ใช้ระบบการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่จาก 184 ประเทศทั่วโลก พบว่า ในปี 2563 ไทยถูกจัดอันดับเป็นประเทศที่ฟื้นตัวจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เป็นอันดับที่ 4 ของโลก ซึ่งวัดจากตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายของแผนแม่บทนี้ คือ ความสามารถในการตอบสนองอย่างรวดเร็วในการควบคุมโรค และความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานทางสาธารณสุขในการรักษาผู้ติดเชื้อ นอกจากนี้ ความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันตนเองของประชาชนในการป้องกันเชื้อโควิด-19 ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ดีเมื่อเทียบกับอัตราการดูแลตนเองและคนใกล้ชิดอยู่ที่ร้อยละ 80 แสดงให้เห็นว่าประชาชนตระหนักรู้และเข้าใจถึงวิธีการป้องกันตนเองในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ในปี 2564 ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาการแพร่ระบาดระลอกใหม่ของเชื้อโควิด-19 ทำให้มีผู้ติดเชื้อรายวันสูงถึง 13,291 ราย/วัน ในเดือนกันยายน 2564 ด้วยเหตุนี้ จึงส่งผลให้ไทยถูกจัดอันดับ GCI เป็นลำดับที่ 51 ของโลก ลดลงจากปีก่อนหน้าที่อยู่ที่อันดับที่ 47 ของโลก

สาระสำคัญของกิจกรรม Big Rock และสรุปสถานะการดำเนินงาน ประจำปี 2564

BR0701	กิจกรรมปฏิรูปที่ 1 การปฏิรูปการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข รวมถึงโรคระบาดระดับชาติและโรคอุบัติใหม่ เพื่อความมั่นคงแห่งชาติด้านสุขภาพ	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
สธ.	มุ่งดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาประเด็นสำคัญที่เป็นจุดคานงัดสำคัญในระบบจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข ได้แก่ การปรับปรุงกฎหมาย โดยเฉพาะพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 การทบทวนและออกแบบโครงสร้างการทำงานความมั่นคงด้านสุขภาพและการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขที่มีความรุนแรงในระดับที่สูงมาก พัฒนาและปรับปรุงระบบการเงินและงบประมาณของประเทศ การจัดสรรวงเงินงบประมาณในกรอบของความมั่นคงด้านสุขภาพ ระบบหลักประกันสุขภาพ รวมทั้งการพัฒนาและจัดหาวัคซีน ยา เวชภัณฑ์ และอุปกรณ์ทางการแพทย์และสาธารณสุข รวมถึงการจัดทำแผนบูรณาการเพื่อการยกระดับศักยภาพและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขอย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพในทุกภาวะฉุกเฉิน และมีความมั่นคงด้านสุขภาพของประเทศ	ได้มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยกระทรวงสาธารณสุขมีระบบข้อมูลสารสนเทศที่สามารถสนับสนุนการดำเนินงานด้านสุขภาพและรองรับการดำเนินงานภายใต้สถานการณ์ภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขได้แบบ Real Time ทั้งในระดับจังหวัด และระดับประเทศ รวมทั้งพัฒนาระบบเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศ ณ ช่องทางเข้าออกประเทศโดยอยู่ระหว่างการดำเนินกิจกรรมได้แก่ การจัดตั้งระบบการขึ้นทะเบียนของผู้เดินทาง และการตรวจจับคัดกรองโรคทางห้องปฏิบัติการ และพัฒนาโปรแกรมข้อมูล

BR0702	กิจกรรมปฏิรูปที่ 2 การปฏิรูปเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการสร้างเสริมสุขภาพ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ การป้องกันและดูแลรักษาโรคไม่ติดต่อสำหรับประชาชนและผู้ป่วย	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
สธ.	เป็นการบูรณาการการสร้างเสริมสุขภาพ ความรอบรู้ด้านสุขภาพและการป้องกันโรคกับการรักษาพยาบาลในระบบบริการสุขภาพอย่างต่อเนื่องยั่งยืน โดยมีการพัฒนานโยบายและมาตรการ รวมถึงระบบการเงินการคลังและเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพตลอดจนการเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการป้องกันและลดโรคและผลแทรกซ้อนจากโรคไม่ติดต่อ ซึ่งจะเน้นโรคไม่ติดต่อที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพ ได้แก่ โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง ที่มีความชุกสูงก่อนและมุ่งเน้นกลุ่มประชากรวัยทำงาน อีกทั้งจะสนับสนุนการขับเคลื่อนมาตรการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคที่ได้ผล รวมทั้งการใช้นโยบายด้านภาษีเพื่อลดปริมาณการบริโภคอาหารและสารเคมีที่เป็นสาเหตุของโรคไม่ติดต่อ โดยเฉพาะน้ำตาล โซเดียม และติดตามการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสารเคมีที่ใช้ในวงกว้างและทำให้เกิดการเจ็บป่วย ได้แก่ สารเคมีอันตรายที่ใช้การเกษตร	☺ ได้มีการดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยกระทรวงสาธารณสุขอยู่ระหว่างดำเนินการพัฒนานโยบายและส่งเสริมความรอบรู้สุขภาพ สำหรับสถานที่ทำงานภาครัฐ ภาคเอกชน และท้องถิ่นให้มีความรอบรู้ด้านสุขภาพและสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับบุคคลอื่น ๆ ในชุมชนได้ นอกจากนี้ ได้มีการพัฒนาเกณฑ์สำหรับค้นหารูปแบบบริการ (Service Model) เชิงนวัตกรรมที่มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยบูรณาการไปกับเกณฑ์การประเมิน คุณภาพ NCD Clinic Plus และนำไปใช้กับ รพ. ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขในปี 2565

BR0703	กิจกรรมปฏิรูปที่ 3 การปฏิรูประบบบริการสุขภาพผู้สูงอายุด้านการบริบาล การรักษาพยาบาลที่บ้าน/ชุมชน และการดูแลสุขภาพตนเองในระบบสุขภาพปฐมภูมิเชิงนวัตกรรม	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
สธ.	เพื่อรองรับกับจำนวนผู้สูงอายุที่จะเพิ่มขึ้นอย่างมากในอนาคต โดยเน้นการเร่งแก้ไขปัญหาทั้งในมิติความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อเพิ่มความสามารถในการดูแลตัวเอง การดำเนินงานร่วมกันของหน่วยงานภาคส่วนต่าง ๆ และพื้นที่/ท้องถิ่น/ชุมชน ในการสร้างผู้บริบาลผู้สูงอายุให้มีทั้งปริมาณและคุณภาพที่เพียงพอกับความต้องการเมื่อเข้าสู่ภาวะพึ่งพิง และการบริการรักษาพยาบาลที่บ้านและในชุมชนอย่างต่อเนื่องจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิตจากทีมแพทย์ครอบครัวเพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีและลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการ	☺ ได้มีการดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยกระทรวงสาธารณสุขได้มีการพัฒนาระบบโปรแกรม Long Term Care (3C) เพื่อรองรับข้อมูลผู้บริบาลผู้สูงอายุที่ผ่านหลักสูตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน (อยู่ระหว่างพัฒนาและออกแบบเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ครอบคลุมทั้งประเทศ) รวมทั้งได้มีการจัดทำหลักสูตรการดูแลระยะยาว (Long Term Care) ผู้ป่วยและผู้สูงอายุสำหรับนักศึกษาพยาบาล และมีการประสานสถานศึกษาพยาบาล พร้อมเริ่มดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

BR0704	กิจกรรมปฏิรูปที่ 4 การปฏิรูประบบหลักประกันสุขภาพและกองทุนที่เกี่ยวข้อง ให้มีความเป็นเอกภาพ บูรณาการ เป็นธรรม ทั่วถึง เพียงพอและยั่งยืนด้านการเงินการคลัง	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
สปสช.	เป็นการปรับระบบหลักประกันสุขภาพให้ประชาชนได้รับสิทธิประโยชน์จากการบริหารจัดการและการเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพและสะดวกทัดเทียมกัน สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ มุ่งเน้นการจัดบริการสาธารณสุขและระบบความคุ้มครองทางสังคมที่ครอบคลุมประชากรทุกกลุ่มอย่างเหมาะสมนำไปสู่ความเสมอภาคและกำหนดให้มีความเป็นธรรมสำหรับประชาชนทุกกลุ่มในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่จำเป็นอย่างมีคุณภาพ (รวมทั้งบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิและคนต่างด้าว) รวมถึงประเด็นการคุ้มครองผู้บริโภค	ได้มีการดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยกระทรวงสาธารณสุขมีการขยายหน่วยบริการรองรับการใช้บริการของสิทธิ Non-UC และกลุ่มเฉพาะ เพื่อให้คนไทยทุกคนเข้าถึงบริการ รวมทั้งมีการบูรณาการสิทธิประโยชน์การป้องกัน ตรวจคัดกรอง ดูแลรักษาโรคโควิด-19สำหรับคนไทยทุกสิทธิ รวมทั้งรูปแบบการจ่ายชดเชยค่าบริการรวมทั้งมีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลบริการ COVID-19 (วัคซีน ตรวจคัดกรอง HICI รักษาพยาบาล) ระหว่าง สปสช. และกระทรวงสาธารณสุข Co-Lab, Co-Link, Co-Ward, หมอพร้อม รวมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ และขยายไปในระดับเขตต่อไป

BR0705	กิจกรรมปฏิรูปที่ 5 การปฏิรูปเขตสุขภาพให้มีระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการ คล่องตัว และการร่วมรับผิดชอบด้านสุขภาพระหว่างหน่วยงานและท้องถิ่น	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
สธ.	มุ่งกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ระดับเขตพื้นที่ โดยเฉพาะในเรื่องของระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าที่เปิดพื้นที่บริหารให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางเพื่อช่วยแก้ปัญหาเฉพาะพื้นที่ รวมถึงการกระจายอำนาจการจัดบริการของหน่วยบริการในลักษณะพวงบริการและการบริหารงบประมาณ/เงินกองทุนของหน่วยในระดับเขตสุขภาพ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มความเข้มแข็งให้เขตสุขภาพมีระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการที่มีความคล่องตัว ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล	ได้มีการดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยกระทรวงสาธารณสุขมีระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการและร่วมรับผิดชอบระหว่างหน่วยงาน และท้องถิ่น มีความคล่องตัว ประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถทำให้เกิดผลสำเร็จในพื้นที่ตามเป้าหมายของการปฏิรูปประเทศ ด้านการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข โรคไม่ติดต่อ ผู้สูงอายุ ระบบหลักประกันสุขภาพและกองทุนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีการดำเนินการ 3 ระยะ ระยะที่ 1 จัดทำข้อเสนอ (Sandbox) 5 ด้าน (อภิบาลระบบ กำลังคน ระบบการเงินการคลัง ข้อมูลเทคโนโลยีสุขภาพ) เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อน ระยะที่ 2 เขตนำร่องนำกลไกไปขับเคลื่อนตามแนวทาง และระยะที่ 3 ติดตามประเมินผล จัดทำข้อเสนอเพื่อการบริหารจัดการ

สถานะการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ได้กำหนดให้จัดทำกฎหมาย 1 ฉบับ โดยมีสถานะการดำเนินการสรุปได้ดังนี้

รายชื่อกฎหมายที่ดำเนินการจัดทำ/ปรับปรุง	แล้วเสร็จ	อยู่ระหว่างดำเนินการ	หมายเหตุ
1 พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558		✓	ปัจจุบันพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา (หมายเหตุ คณะรัฐมนตรีจะแยกพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 บางส่วนเป็น พรก.)

ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะ

1. ข้อจำกัดเชิงจำนวนและศักยภาพของบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการสื่อสารความรู้เรื่องโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ

รวมถึงรูปแบบการสื่อสารที่ยังไม่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะกลุ่มประชากรเสี่ยงสูง อาทิ กลุ่มประชากรรายได้น้อยที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด เด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุ และแรงงานข้ามชาติ ซึ่งอาจส่งผลต่อการถ่ายทอดองค์ความรู้ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

2. การบูรณาการการดำเนินของหน่วยงานด้านต่าง ๆ ยังขาดประสิทธิภาพ

ซึ่งไม่สามารถสะท้อนให้เกิดความร่วมมือของการทำงานในการสร้างองค์ความรู้ในภาพรวมและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงความซ้ำซ้อนของการดำเนินงานด้านประชาสัมพันธ์

3. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสื่อสารและสร้างองค์ความรู้ทางสุขภาพอาจมีข้อจำกัดสำหรับประชากรกลุ่มที่มีรายได้ต่ำและ/หรือมีทักษะทางด้านดิจิทัลที่ยังไม่เพียงพอ

ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการควบคู่กับวิธีการอื่นอย่างเหมาะสม ความเหลื่อมล้ำของการเข้าถึงและการรับรู้ข้อมูลที่ส่งเสริมสุขภาวะที่ดีของประชากรในแต่ละพื้นที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานในระดับจังหวัดและพื้นที่ยังคงมี ความท้าทาย ไม่ว่าจะเป็นประเด็นการบูรณาการดำเนินการของภาคส่วนต่าง ๆ ศักยภาพของบุคลากรทางสาธารณสุขในการสื่อสารกับประชาชน ฐานข้อมูลทางสาธารณสุขและผู้ป่วยที่ยังไม่เป็นระบบและขาดความเชื่อมโยง และการจัดการการติดตามและประเมินผลที่ยังไม่เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

4. การคุ้มครองตกหล่นไปจากระบบหลักประกันทางสุขภาพ

แรงงานภาคการเกษตร แรงงานทำงานบ้าน แรงงานต่างด้าว เป็นต้น ซึ่งความท้าทายดังกล่าว ส่งผลต่อความเหลื่อมล้ำทางระบบหลักประกันสุขภาพ และสถานการณ์ด้านสุขภาพที่แรงงานข้ามชาติต้องแบกรับความเสี่ยงจากการไม่มีหลักประกันสุขภาพมารองรับด้วยตนเอง

5. การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุขที่ทันสมัย

ยังไม่เพียงพอเมื่อเปรียบเทียบกับความต้องการของผู้ใช้งาน โดยเฉพาะการพัฒนาการตรวจวินิจฉัย ควบคุม ป้องกัน รักษาโรค และเฝ้าระวังโรคอุบัติใหม่โรคติดต่อโรคไม่ติดต่อ และโรคทางพันธุกรรมที่เป็นปัญหาสำคัญของประเทศ

CR07G01 ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 1

ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาวะ สามารถดูแลสุขภาพ มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์และสามารถป้องกันและลดโรคที่สามารถป้องกันได้ เกิดเป็นสังคมบ่มเพาะจิตสำนึกสุขภาพดีสูงขึ้น

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564

อัตราความรอบรู้ด้านสุขภาวะของประชากร ร้อยละ 50

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

อัตราความรอบรู้ด้านสุขภาวะของประชากร ร้อยละ 50

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์

การส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาวะถือเป็นปัจจัยพื้นฐานหนึ่งของการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางสุขภาพที่ดีของประชาชน ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องในทุกระดับเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งนี้ สถานการณ์ความรอบรู้ด้านสุขภาวะของไทยในปี 2564 โดยเทียบเคียงจากค่าเฉลี่ยร้อยละของประชาชนในการเข้าถึงการบริการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค พบว่าภาพรวมในระดับประเทศ มีคะแนนอยู่ที่ 82.06 คะแนน ซึ่งได้บรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 78 อย่างไรก็ดี ยังมีเขตสุขภาพที่ 4 (65.17 คะแนน) และ 6 (77.57 คะแนน) ที่ยังมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่าค่าเป้าหมายและค่าเฉลี่ยของประเทศ

นอกจากนี้ สวนดุสิตโพลได้รายงานผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในเดือนธันวาคม 2563 เรื่อง “การดูแลสุขภาพของคนไทยในปี 2020” ซึ่งพบว่าในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ประชาชนหันมาดูแลสุขภาพตนเองมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 68.10 รวมถึงให้ความสำคัญกับข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสุขภาพในเรื่องเทคนิคการดูแลสุขภาพตนเองมากถึงร้อยละ 71.98 โดยให้ความสำคัญกับการป้องกันตนเองจากเชื้อโควิด-19 สูงสุด คิดเป็นร้อยละ 89.48

ค่าเฉลี่ยร้อยละของประชาชนเข้าถึงบริการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค

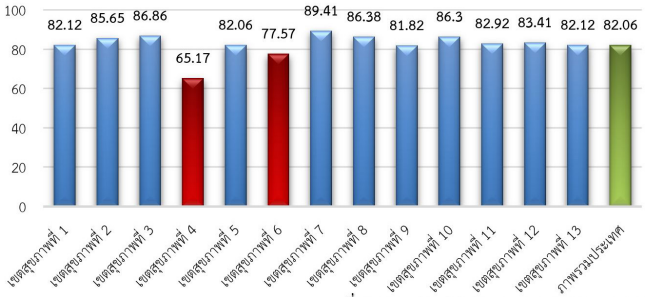

ที่มา: Data Health Center กระทรวงสาธารณสุข, 2564

ที่มา: สวนดุสิตโพล, 2564

การดำเนินการที่ผ่านมา เพื่อผลักดันประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานด้านการสร้างเสริมความรู้ทางสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุขได้ร่วมกับภาคีเครือข่ายดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ โครงการขับเคลื่อนนโยบายป้องกันควบคุมโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง และส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในสถานที่ทำงานของภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่น ที่เชื่อมโยงกับระบบบริหารทรัพยากรบุคคลและสวัสดิการ การจัดทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) ร่วมกับกรมการปกครองส่วนท้องถิ่นและสำนักสนับสนุนระบบบริการสุขภาพชุมชน เพื่อสนับสนุนการใช้อุปกรณ์ดิจิทัลส่วนบุคคลและสถานีสุขภาพดิจิทัล (Digital Health Station) รวมถึงการพัฒนานโยบายการควบคุมการตลาดอาหารและเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์สำหรับเด็ก และการจัดทำข้อเสนอและแนวปฏิบัติเชิงมาตรการเพื่อป้องกันและแก้ไขผลกระทบจากมลพิษ และสารเคมีอันตรายที่ใช้ในภาคเกษตร

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสื่อสารและสร้างองค์ความรู้ทางสุขภาพอาจมีข้อจำกัดสำหรับประชากรกลุ่มที่มีรายได้ต่ำและ/หรือมีทักษะทางด้านดิจิทัลที่ยังไม่เพียงพอ ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการควบคู่กับวิธีการอื่นอย่างเหมาะสม ความเหลื่อมล้ำของการเข้าถึงและการรับรู้ข้อมูลที่ส่งเสริมสุขภาวะที่ดีของประชากรในแต่ละเขตสุขภาพสามารถสะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานในระดับจังหวัดและพื้นที่ยังคงมีความท้าทาย ไม่ว่าจะเป็นประเด็นการบูรณาการดำเนินการของภาคส่วนต่าง ๆ ศักยภาพของบุคลากรทางสาธารณสุขในการสื่อสารกับประชาชน ฐานข้อมูลทางสาธารณสุขและผู้ป่วยที่ยังไม่เป็นระบบและขาดความเชื่อมโยง และการจัดการการติดตามและประเมินผลที่ยังไม่เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เป็นต้น รวมทั้งข่าวเท็จทางสุขภาพในรูปแบบสื่อออนไลน์และออฟไลน์ที่มีจำนวนมากขึ้น ซึ่งส่งผลต่อความเชื่อและพฤติกรรมทางสุขภาพของประชาชนที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้เกิดการดำเนินงานเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ยั่งยืนเห็นควรเร่งการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะควรมุ่งเน้น **(1) การพัฒนารูปแบบการสื่อสารที่หลากหลาย รวมถึงการสร้างนวัตกรรมทางสังคมใหม่ ๆ** ที่ช่วยให้ประชากรกลุ่มเปราะบางสามารถรับรู้ เข้าใจ และนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสุขภาพที่ดีในระยะต่อไป **(2) การเร่งรัดการดำเนินการเชิงพื้นที่ ซึ่งครอบคลุมการบูรณาการความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ** การกำหนดแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ การพัฒนาศักยภาพของอาสาสมัครทางสาธารณสุขและบุคลากรทางการแพทย์ รวมถึงการประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อกระตุ้นให้เกิดการประชาสัมพันธ์และการรับรู้ข้อมูลทางสุขภาพในเขตสุขภาพต่าง ๆ ที่เป็นระบบและต่อเนื่อง **(3) การสร้างระบบฐานข้อมูลความรอบรู้ทางสุขภาพ**ที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายทางสาธารณสุขในอนาคต และ **(4) การพัฒนากลไกเฝ้าระวังและตอบโต้ข่าวปลอมทางสุขภาพที่มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพผ่านกลไกการแก้ไขปัญหาของหน่วยงานรัฐ** โดยจำเป็นต้องดำเนินการควบคู่ไปกับ**การเสริมสร้างทักษะการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ด้านสุขภาพของประชาชน (Critical Thinking)** โดยสามารถบรรจุ**ให้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาในระดับชั้นต่าง ๆ ได้**

CR07G02 ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 2

จำนวนชุมชนสุขภาพดีเพิ่มขึ้น

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564

อัตราการนอนโรงพยาบาลโดยไม่จำเป็นด้วยภาวะที่ควรควบคุมด้วยบริการผู้ป่วยนอก (Ambulatory Care Sensitive Conditions: ACSC) ลดลง ไม่เกินร้อยละ 100

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

อัตราการนอนโรงพยาบาลโดยไม่จำเป็นด้วยภาวะที่ควรควบคุมด้วยบริการผู้ป่วยนอก (Ambulatory Care Sensitive Conditions: ACSC) ลดลง ไม่เกินร้อยละ 100

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์

ชุมชนเป็นฐานสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี ดังนั้นการส่งเสริมให้ชุมชนเป็นชุมชนที่มีสุขภาพดีควรเริ่มตั้งแต่การมีความรอบรู้ด้านสุขภาวะได้ด้วยตนเอง ซึ่งจำเป็นต้องมีบุคลากรที่ให้ความรอบรู้ด้านสุขภาพได้อย่างทั่วถึง ซึ่งสามารถ**เทียบเคียงได้จากสถานการณ์ของระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิ** เนื่องจากเป็นการให้บริการรักษาพยาบาลเบื้องต้นในระดับปฐมภูมิจะรองรับผู้ป่วยที่สามารถให้การรักษาพยาบาลโดยไม่จำเป็นต้องนอนรักษาในโรงพยาบาล ดังนั้น การมีหน่วยบริการปฐมภูมิที่ดี มีประสิทธิภาพ และครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่จะสามารถลดการเข้านอนรักษาในโรงพยาบาลระดับทุติยภูมิและตติยภูมิโดยไม่จำเป็นได้ โดยปัจจุบันสำนักงานสนับสนุนระบบสุขภาพปฐมภูมิ (สสป.) กระทรวงสาธารณสุข มีการตั้งเป้าหมายหน่วยบริการปฐมภูมิปี 2563 อยู่ที่ 2,500 หน่วย และในปี 2565 จำนวนทั้งสิ้น 3,000 หน่วย ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับสถานการณ์ในปัจจุบัน พบว่าในปี 2564 มี**จำนวน**

จำนวนหน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิ

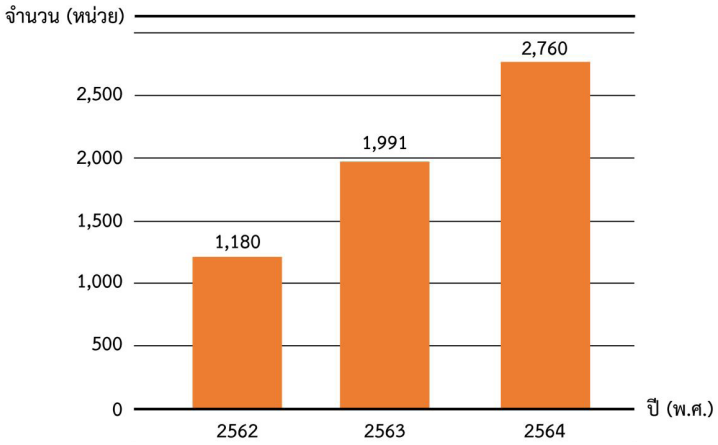

ที่มา: สำนักงานสนับสนุนระบบสุขภาพปฐมภูมิ (สสป.), 2564

หน่วยบริการปฐมภูมิและเครือข่ายหน่วยปฐมภูมิสะสมทั้งสิ้น 2,760 หน่วย เพิ่มขึ้นจาก ปี 2563 เดิม 769 หน่วย แสดงให้เห็นถึงความครอบคลุมในการให้บริการประชาชนเพิ่มมากขึ้น 27,205,655 คน คิดเป็นร้อยละ 41.1 จากประชากรไทยทั่วประเทศ

การดำเนินการที่ผ่านมา ในช่วงการดำเนินงานด้านระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิที่ผ่านมา ได้มีแนวทางในการพัฒนาผ่านการจัดสรรแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวและเจ้าหน้าที่ให้บริการสุขภาพหน่วยปฐมภูมิอย่างต่อเนื่อง ภายใต้โครงการจัดตั้งหน่วยบริการ “คลินิกหมอครอบครัว” ซึ่งเป็นหน่วยบริการที่สนับสนุน ส่งเสริม และดูแลรักษาประชาชนทุกกลุ่มอายุในพื้นที่บริการ โดยแนวทางพัฒนาดังกล่าว จะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการมิติต่าง ๆ ทั้งทางด้านบุคลากรทางการแพทย์ ด้านนวัตกรรมทางระบบสุขภาพปฐมภูมิ และด้านการวิจัยทางสุขภาพ ซึ่งนำไปสู่การเข้าถึงบริการทางด้านสุขภาพของประชาชนไทยทั่วประเทศ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการด้านสุขภาพ ตลอดจนการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านการจัดตั้งภาคีเครือข่ายที่ดำเนินงานร่วมกับชุมชน โดยจะส่งผลกระทบเชิงบวกในด้านการเสริมสร้างความเข้าใจทางด้านสุขภาพให้กับประชาชนต่อระบบสุขภาพปฐมภูมิมากยิ่งขึ้น รวมถึงการพัฒนานวัตกรรมด้านโปรแกรมการพูดคุยผ่านช่องทางแอปพลิเคชัน “คุยกับหมอ” ซึ่งเป็นการบริการส่วนหนึ่งในโครงการบริการการแพทย์ทางไกล สามารถรับคำปรึกษาด้านสุขภาพกับแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ประจำคลินิกหมอครอบครัว โดยในปี 2564 มีการขยายขอบเขตการให้บริการในอำเภอเมืองของแต่จังหวัด (8 จังหวัด) ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสงขลา จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดสุรินทร์

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินงานยังคงมีข้อท้าทายหลักสองด้าน ได้แก่ **ด้านระบบการสื่อสารผ่านช่องทางออนไลน์** ความครอบคลุมในการให้บริการด้านให้คำปรึกษาทางการแพทย์ที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน รวมถึงประชาชนไม่สามารถเข้าถึงหรือใช้งานระบบดังกล่าวได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว นอกจากนี้ยังข่าวปลอมด้านสุขภาพบนสื่อออนไลน์ ยังมีการเผยแพร่ออกมาอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องสร้างการตระหนักรู้อย่างต่อเนื่องให้กับประชาชนให้สามารถรู้เท่าทันสื่อ **ด้านบุคลากร** ที่มีจำนวนบุคลากรทางด้านสาธารณสุขไม่สอดคล้องกับสัดส่วนประชากรในประเทศไทย จึงไม่สามารถให้บริการประชาชนที่เข้ามาขอรับคำปรึกษาผ่านช่องทางออนไลน์ได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง การสื่อสารประสานงานภายในองค์กรและองค์กรภาคีเครือข่าย ที่ผ่านมาหลายหน่วยงานต่างดำเนินการในส่วนภารกิจงานของตนเองเป็นหลัก โดยไม่คำนึงถึงความซ้ำซ้อนทั้งในส่วนของข้อมูล และเทคโนโลยี จึงส่งผลให้ประชาชนเกิดความสับสนในข้อมูล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีการประสานร่วมมือการบูรณาข้อมูลและในส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

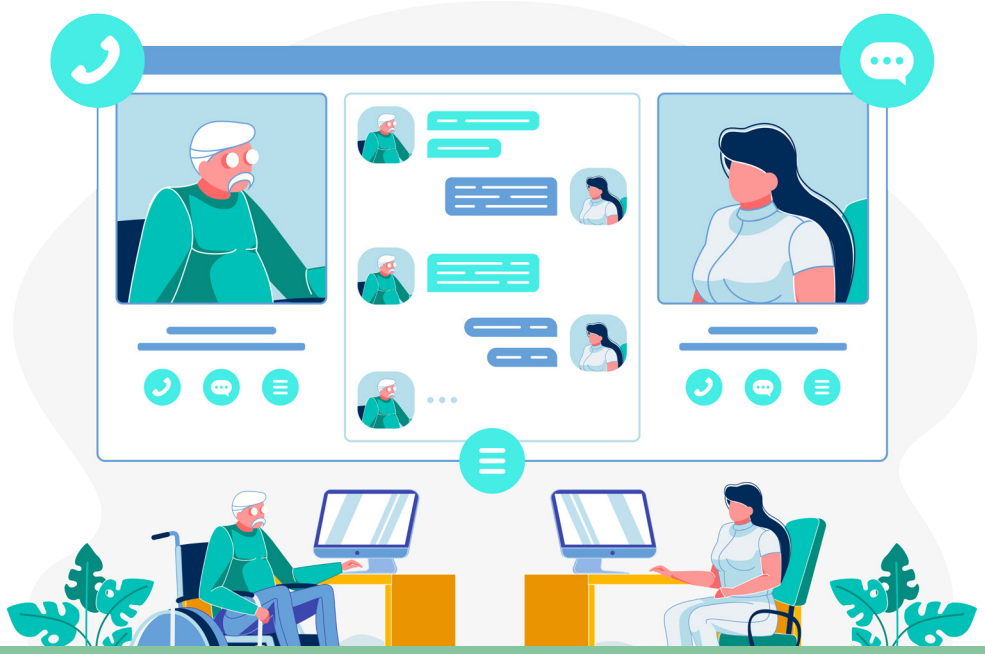

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ทางสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) และกระทรวงสาธารณสุข ควรเร่งพัฒนาแอปพลิเคชันให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการขอรับการปรึกษาได้สะดวกและรวดเร็ว ตลอดจนการ**เร่งรัดผลิตบุคลากรทางการแพทย์ โดยเฉพาะแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว**และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ประจำในหน่วยบริการปฐมภูมิ ให้มีอัตราส่วนในเข้าถึงการให้บริการประชาชนในพื้นที่ทั่วประเทศอย่างครอบคลุมและเหมาะสม ทั้งนี้ การเพิ่ม**แรงจูงใจให้บุคลากรด้านสาธารณสุขเข้าสู่ระบบสุขภาพปฐมภูมิมากขึ้น** อาทิ ค่าตอบแทน สวัสดิการบุคลากร ตลอดจนการบริหารจัดการด้านภาระงานที่เหมาะสมกับบุคลากร เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้บุคลากรด้านสาธารณสุขเข้าสู่ระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิมากขึ้น นอกจากนี้ การให้ความสำคัญในการจัดการกับ**ปัจจัยทางสังคมมีผลต่อการกำหนดสุขภาพ (Social Determinants of Health)** ทั้งปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางการศึกษา ปัจจัยทางสังคม โดยเฉพาะปัจจัยทางชุมชน อาทิ **การพัฒนาผู้นำท้องถิ่นและประชาชนให้มีศักยภาพในการดูแลสุขภาพของตนเองและผู้คนในชุมชน** รวมทั้งการให้ความสำคัญและพัฒนาระบบการอบรมเพื่อสร้างผู้นำ (Coaching System: Training the Trainer) เพื่อกระตุ้นให้เกิดสภาผู้นำชุมชนทางด้านสุขภาวะ และส่งผลให้เกิดการพัฒนาผู้คนในชุมชนให้สามารถขับเคลื่อนระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิได้ด้วยตนเอง ซึ่งข้อเสนอแนะดังกล่าว จะนำไปสู่การมี**ช่องทางออนไลน์ในการขอรับคำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพ** และการให้บริการในแต่ละหน่วยบริการปฐมภูมิทั่วประเทศไทยมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น ตลอดจนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางด้านสุขภาพของประชาชนให้สามารถ**ตระหนักรู้ข้อมูลด้านสุขภาพได้ด้วยตัวเอง** โดยไม่ต้อง**เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลโดยไม่จำเป็น** ซึ่งเป็นการลด**ความแออัดของโรงพยาบาล** และสร้างความเข้มแข็งให้กับตนเองในระยะยาวต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

CR07G03 ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 3

มีระบบสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานที่ประชากรทุกระดับเข้าถึงได้ดีขึ้น

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564

การจัดอันดับประสิทธิภาพระบบบริการสุขภาพอยู่อันดับที่ 1 ใน 25

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

การจัดอันดับประสิทธิภาพระบบบริการสุขภาพอยู่อันดับที่ 1 ใน 25

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์

ที่ผ่านมาได้มีการเผยแพร่รายงานดัชนีความมั่นคงทางด้านสาธารณสุข หรือมีการจัดอันดับหลายแห่งที่แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยเป็นประเทศมีระบบสาธารณสุขที่ดีที่สุดแห่งหนึ่ง โดยพิจารณาจากอันดับระบบสุขภาพดีที่สุดในโลกตั้งแต่ปี 2562 ที่ผ่านมา ผลการสำรวจโดยซีอีโอเวิลด์ พบว่า ประเทศไทย อยู่ในอันดับที่ 6 จาก 89 ประเทศทั่วโลก โดยได้คะแนนทั้งหมด 67.99 เต็ม 100 และในปี 2564 ประเทศไทย อยู่ในอันดับที่ 13 จาก 89 ประเทศทั่วโลก โดยได้คะแนนทั้งหมด 59.52 เต็ม 100 ซึ่งการจัดอันดับดังกล่าว มีปัจจัยสำคัญในการวิเคราะห์ 5 ปัจจัย ประกอบด้วย โครงสร้างพื้นฐานของระบบบริการสุขภาพ บุคลากรทางการแพทย์ (แพทย์ พยาบาล และบุคลากรทางสาธารณสุข) ค่าใช้จ่ายต่อคนต่อปี ความพร้อมของยาที่ให้บริการ และความพร้อมของรัฐบาล ซึ่งเหตุที่อันดับของประเทศไทยมีการตกอันดับมาเนื่องจากปัจจัยด้านบุคลากรทางการแพทย์ที่ยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการประชาชน

ดัชนีระบบสุขภาพปี 2564 (Health Care Index 2021)

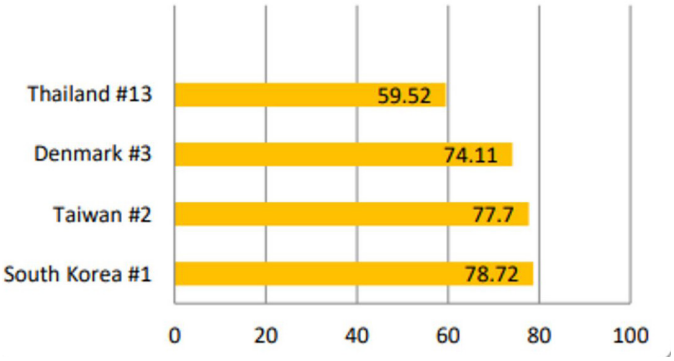

ที่มา: CEOWorld Magazine, 2021

การดำเนินการที่ผ่านมา ที่ผ่านกระทรวงสาธารณสุขมุ่งเน้นการบริหารจัดการปัญหาด้านสุขภาวะให้ประชาชนเข้าถึงได้อย่างทั่วถึงอย่างต่อเนื่อง โดยมีการดำเนินงานที่สำคัญ อาทิ **(1) สาสุขยุคใหม่ชวนคนไทยใส่ใจตนเอง** มีการกำหนดมาตรการสถานบริการสาธารณสุขให้ดำเนินการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพให้กับประชาชนให้สามารถรับรู้สิทธิการรักษาพยาบาลให้ได้รับการรักษาอย่างเท่าเทียม รวมทั้งพัฒนามาตรการสื่อความรอบรู้ด้านสุขภาพแก่ประชาชนที่เข้ามารับบริการในคลินิกในแต่ละพื้นที่ **(2) การจัดทำระบบมาตรฐานและคืนข้อมูลสุขภาพโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูง** โดยกรมควบคุมโรค ได้มีการพัฒนาแอปพลิเคชัน

Health for You หรือ H4U สมุดสุขภาพประชาชน โดยแอปพลิเคชันดังกล่าวจะส่งผลให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและนำข้อมูลสุขภาพของตนเองในรูปแบบดิจิทัลไปใช้ประโยชน์ได้โดยง่ายและสะดวก รวมถึงรู้เท่าทันสุขภาวะของตนเอง และเกิดประโยชน์ในภาพรวมของประเทศทางด้านเศรษฐกิจ ช่วยลดต้นทุนการรักษาพยาบาลลงได้ และ **(3) การส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดี** เป็นการดำเนินการที่มุ่งเน้น 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ **การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ** สร้างกระบวนการให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลความรู้ ด้วยการจัดบรรยากาศหรือสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อประชาชนเพื่อพัฒนาทักษะและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม **การส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัย โดยเน้นให้ประชาชนเข้าถึงบริการส่งเสริมสุขภาพ** เป็นการออกแบบบริการใหม่ให้ทุกกลุ่มวัยเข้าถึงบริการโดยง่าย สะดวก ทั้งเชิงรุกในพื้นที่ หรือใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อลดความเสี่ยงผลกระทบต่อสุขภาพ และ**การจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม** ถือเป็นมาตรการสำคัญในการจัดการภาวะคุกคามสุขภาพประชาชน โดยจะส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาควบคุมกำกับดูแลหน่วยงานในพื้นที่ให้อยู่ภายใต้กฎระเบียบตามที่กฎหมายกำหนด

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่าการประสานงานและรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการดำเนินการดำเนินงานยังคงล่าช้า เนื่องจากบางหน่วยงานมีปัญหาด้าน**การใช้เทคโนโลยีในการรวบรวมข้อมูล**ส่วนใหญ่จะไม่มีหน่วยงานที่มีผู้เชี่ยวชาญด้านดิจิทัลที่สามารถควบคุมและดูแลกำกับหรือรวบรวมข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้ง**ลักษณะโครงสร้าง พันธกิจ และภารกิจหลัก**ในการดูแลสุขภาพของแต่ละสถานประกอบการมีลักษณะแตกต่างกัน ทำให้ยากต่อการกำหนดแนวทางองค์กรสุขภาพให้เป็นหนึ่งเดียว นอกจากนี้ **การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุขที่ทันสมัย** ยังไม่เพียงพอเมื่อเปรียบเทียบกับความต้องการของผู้ใช้งาน โดยเฉพาะการพัฒนาการตรวจวินิจฉัย ควบคุม ป้องกัน รักษาโรค และเฝ้าระวังโรคอุบัติใหม่โรคติดต่อโรคไม่ติดต่อ และโรคทางพันธุกรรมที่เป็นปัญหาสำคัญของประเทศ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้ระบบสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานที่ประชากรทุกระดับเข้าถึงได้ดีขึ้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรวางแผน**การจัดการกำลังคนด้านสุขภาพเพียงพอต่อความต้องการของผู้ป่วย**ในปัจจุบันด้วย รวมทั้ง**บริหารจัดการกำลังคนที่รองรับการบริการในภาวะฉุกเฉิน** ให้มีความพร้อมเมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน นอกจากนี้ ในส่วนของ**การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุขที่ทันสมัย** ตาม**มาตรฐานตามหลักวิชาการ** โดยจะต้องพัฒนาและ**ยกระดับระบบการเฝ้าระวัง**ที่สามารถตอบสนองเมื่อต้องการใช้งานได้อย่างทันท่วงที รวมทั้งต้องพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการพัฒนานวัตกรรมดังกล่าวให้มีความปลอดภัย ประชาชนสามารถเชื่อถือได้ นอกจากนี้ ยังมีนวัตกรรมและเทคโนโลยีอื่น ๆ ที่จำเป็น อาทิ นวัตกรรมการส่งเสริมให้การลดความแออัดในโรงพยาบาล การพัฒนาระบบการส่ง**ยาและเวชภัณฑ์ที่จำเป็น** ไปยังที่อยู่ของผู้ป่วย การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิ ที่ส่งผลให้ประชาชนมีหมอประจำตัว มีประวัติการรักษาต่อเนื่อง หากมีปัญหาสุขภาพที่จำเป็นต้องส่งต่อไป**รักษาในโรงพยาบาลที่มีศักยภาพสูงขึ้นแบบไร้รอยต่อ** และส่งกลับมาดูแลต่อเนื่องในโรงพยาบาลชุมชนใกล้บ้านเมื่อพ้นภาวะวิกฤต

CR07G04 ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 4

การเข้าถึงบริการสาธารณสุขมีความเหลื่อมล้ำลดลง

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564

ดัชนีความก้าวหน้าของการพัฒนาคนด้านสุขภาพทุกจังหวัดไม่ต่ำกว่า 0.67

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

ดัชนีความก้าวหน้าของการพัฒนาคนด้านสุขภาพทุกจังหวัดไม่ต่ำกว่า 0.67

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์ จากผลการสำรวจ**ดัชนีความก้าวหน้าของการพัฒนาคนด้านสุขภาพ ณ ปี 2563** พบว่า มีดัชนีความก้าวหน้าของการพัฒนาคนด้านสุขภาพอยู่ที่ 0.6078 เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ก่อนหน้าเท่ากับ 0.0235 อย่างไรก็ตาม แม้ว่าแนวโน้มของดัชนีดังกล่าวมีแนวโน้มสูงขึ้น แต่ยังคงมีปัจจัยที่ยังคงประเด็นท้าทายคือจำนวนประชากรที่เจ็บป่วยที่เป็นผู้ป่วยในมีจำนวนที่เพิ่มขึ้น โดยในปี 2563 มีจำนวนร้อยละ 11.25 เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ที่มีจำนวนร้อยละ 10.56 ทั้งนี้เนื่องจากอัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังเพิ่มขึ้น อาทิ โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง และโรคหลอดเลือดหัวใจ รวมทั้งสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ส่งผลให้มีจำนวนผู้ป่วยเข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยในมากขึ้น

ดัชนีความก้าวหน้าของการพัฒนาคนด้านสุขภาพ ณ ปี 2563

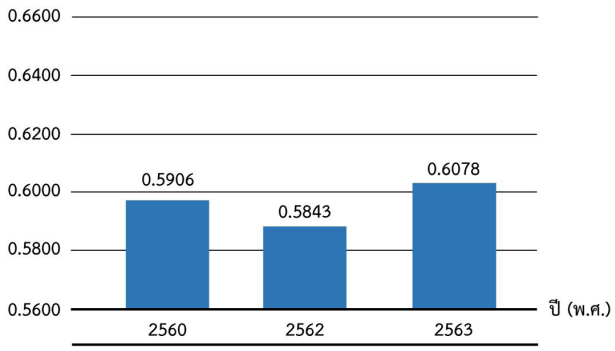

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2563

การดำเนินการที่ผ่านมา การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ตามที่กำหนด มีความสอดคล้องกับกิจกรรมการปฏิรูป (Big Rock) ใน 2 ประเด็นสำคัญ ดังนี้ **(1) กิจกรรมปฏิรูปที่ 2 การปฏิรูปเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการสร้างเสริมสุขภาพ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ การป้องกัน และดูแลรักษาโรคไม่ติดต่อสำหรับประชาชนและผู้ป่วย** มีโครงการที่สำคัญ คือ **โครงการพัฒนาชุดสิทธิประโยชน์และบูรณาการกลไกทางการเงินด้านการสร้างเสริมสุขภาพการป้องกันและควบคุมโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูงในระบบประกันสุขภาพภาครัฐ** ที่ได้เริ่มดำเนินการเพิ่มสิทธิประโยชน์บริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคสำหรับประชาชนไทยทุกสิทธิหลักประกันสุขภาพภาครัฐภายในปี 2565 ได้แก่ (1) การตรวจวัดความดันโลหิตด้วยตัวเองที่บ้าน และ (2) การคัดกรองเบาหวานในผู้ที่เป็นกลุ่มเสี่ยง **(2) กิจกรรมปฏิรูปที่ 4 การปฏิรูประบบหลักประกันสุขภาพ** ได้มีการยกระดับหลักประกันสุขภาพหรือบัตรทองให้ประชาชนได้เข้าถึงบริการทางการแพทย์ได้ทุกพื้นที่ โดยไม่จำเป็นต้องอยู่ในพื้นที่หน่วยบริการที่ตนมีสิทธิการรักษาพยาบาล ซึ่งจะมีการเชื่อมต่อข้อมูลกับทางคลินิกหมอครอบครัว ให้สามารถตรวจสอบสิทธิผ่านแอปพลิเคชัน และระบบยืนยันตัวตนในการรับบริการผ่านบัตรประจำตัวประชาชนได้

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย หน่วยบริการทางการแพทย์ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างเพียงพอ ทั้งในเรื่องของบุคลากรทางด้านสาธารณสุขที่มีการดูแลรักษาไม่เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน การกระจุกตัวอยู่เฉพาะตัวเมืองของบุคลากรทางการแพทย์ ซึ่งส่งผลให้มีกำลังคนทางการแพทย์ไม่เพียงพอ นอกจากนี้ ปัจจุบัน พบว่า วัยแรงงานมีโอกาสเจ็บป่วยจากโรคติดต่อไม่เรื้อรังสูงขึ้น อันเนื่องมาจากพฤติกรรมการใช้ชีวิตประกอบกับประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ซึ่งอาจส่งผลให้อัตราการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรังเพิ่มขึ้นในกลุ่มผู้สูงอายุ รวมทั้งสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 พบความท้าทายในการเข้าถึงบริการสุขภาพของกลุ่มแรงงานข้ามชาติ พบว่า แรงงานข้ามชาติจำนวนมากไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ในการรักษาพยาบาลตามที่พึงได้ เนื่องจากกฎหมายด้านแรงงานข้ามชาติในปัจจุบันไม่สามารถให้ความคุ้มครองแรงงานข้ามชาติได้อย่างครอบคลุมในกลุ่มอาชีพ เพราะยังมีการให้คำนิยามทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องในลักษณะที่ไม่ชัดเจน ทำให้แรงงานข้ามชาติที่ควรได้รับการคุ้มครองตกหล่นไปจากระบบหลักประกันทางสุขภาพ เช่น แรงงานภาคการเกษตร แรงงานทำงานบ้าน เป็นต้น ซึ่งความท้าทายดังกล่าว ส่งผลต่อตวามเหลื่อมล้ำทางระบบหลักประกันสุขภาพ และส่งผลกระทบต่อสภาวการณ์ด้านสุขภาพที่แรงงานข้ามชาติต้องแบกรับความเสี่ยงจากการไม่มีหลักประกันสุขภาพมารองรับด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้การเข้าถึงบริการสาธารณสุขมีความเหลื่อมล้ำลดลง หน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญในการปรับปรุงตัวบทกฎหมายในเรื่องการเพิ่มสิทธิให้กลุ่มเป้าหมายที่ตกหล่นในระบบหลักประกันสุขภาพให้สามารถ**ครอบคลุมชุดสิทธิประโยชน์ขั้นพื้นฐาน** รวมทั้งสร้างการตระหนักรู้ให้กลุ่มเป้าหมายดังกล่าว ให้มี**ความรู้ความเข้าใจในการใช้สิทธิของตนเอง** นอกจากนี้ ในส่วนของระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิ ซึ่งเป็นรากฐานของระบบสาธารณสุขไทย ควรมีการจัดทำ**หลักสูตรการผลิตแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว เพื่อให้สามารถเข้าถึงประชาชนในทุกระดับ** ซึ่งจะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ได้อย่างแท้จริง รวมทั้งเน้นการกระตุ้นในระดับชุมชนด้านการอบรมเพื่อให้เกิดสภาผู้นำชุมชนทางด้านสุขภาวะ และการ**พัฒนาคนในชุมชนให้สามารถขับเคลื่อนระบบบริการสุขภาพในระดับปฐมภูมิได้ด้วยตนเอง** ทั้งนี้ ในกลุ่มผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง หน่วยบริการทางการแพทย์ควรนำ**เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการรักษา** มาปรับใช้ในกระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ อาทิ เทคโนโลยีที่ช่วยติดตามและประเมินผลการรักษาโดยไม่เป็นภาระของประชาชน และลดความแออัดของโรงพยาบาล รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการส่งเสริมมาตรการการลดโรคภัยด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิตที่มีความเสี่ยงต่อโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง โดยบุคลากรทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องจะต้องให้คำแนะนำและคำปรึกษาปัญหาสุขภาวะที่เหมาะสมตาม**บริบทของปัญหาในแต่ละพื้นที่**ต่อไป

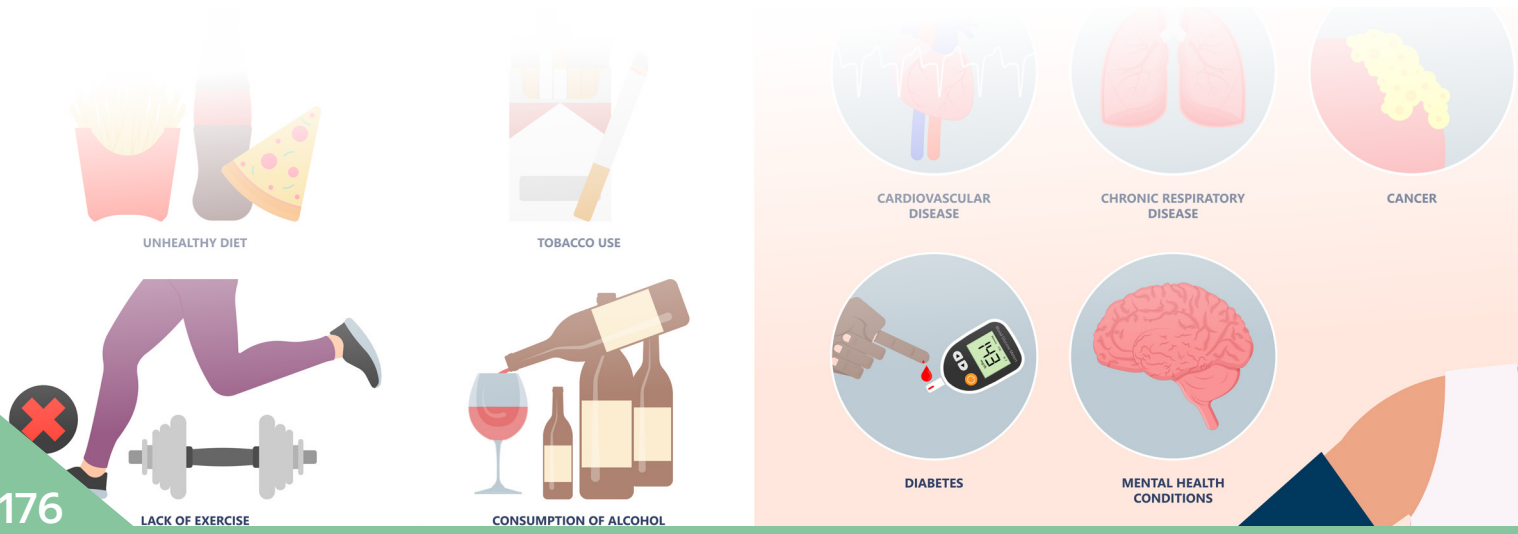

CR07G05 ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 5

ประชาชนมีความรอบรู้สุขภาพ เรื่องโรคอุบัติใหม่ และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศมากขึ้น

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564

สัดส่วนประชาชนที่มีความรู้สุขภาพ เรื่องโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ (ร้อยละของประชากรทั้งหมด) เพิ่มเป็นร้อยละ 5

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

สัดส่วนประชาชนที่มีความรู้สุขภาพ เรื่องโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ (ร้อยละของประชากรทั้งหมด) เพิ่มเป็นร้อยละ 5

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์

ค่าสถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์ ตั้งแต่ปลายปี 2562 เป็นต้นมา ทั่วโลกต้องเผชิญกับการระบาดของเชื้อโควิด-19 ซึ่งเป็นโรคอุบัติใหม่ที่องค์การอนามัยโลกประกาศเป็น “ภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ” (Public Health Emergency of International Concern: PHEIC) หรือโรคระบาดใหญ่ (Pandemic) โดยปัจจุบันพบผู้ติดเชื้อทั่วโลกกว่า 256 ล้านราย คร่าชีวิตคนไปกว่า 5 ล้านราย ในขณะที่ประเทศไทยมีผู้ติดเชื้อสะสมกว่า 2 ล้านราย และมีผู้เสียชีวิตกว่า 20,000 ราย[1] โดยในปี 2563 ไทยถูกจัดอันดับเป็นประเทศที่ฟื้นตัวจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เป็นอันดับที่ 4 ของโลก ตามผลการประเมินของ Global COVID-19 Index (GCI) ที่ใช้ระบบการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่จาก 184 ประเทศทั่วโลก ซึ่งวัดจากตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายของแผนแม่บทนี้ คือ ความสามารถในการตอบสนองอย่างรวดเร็วในการควบคุมโรค และความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานทางสาธารณสุขในการรักษาผู้ติดเชื้อ[2] นอกจากนี้ ความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันตนเองของประชาชนในการป้องกันโรคโควิด-19 ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ดี เมื่อเทียบกับอัตราการดูแลตนเองและคนใกล้ชิดอยู่ที่ร้อยละ 80 แสดงให้เห็นว่าประชาชนตระหนักรู้และเข้าใจถึงวิธีการป้องกันตนเองในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ในปี 2564 ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาการแพร่ระบาดระลอกใหม่ของโรคโควิด-19 ทำให้มีผู้ติดเชื้อรายวันสูงถึง 13,291 ราย/วัน ในเดือนกันยายน 2564 ด้วยเหตุนี้ จึงส่งผลให้ไทยถูกจัดอันดับ GCI เป็นลำดับที่ 51 ของโลก ลดลงจากปีก่อนที่อยู่ในอันดับที่ 47

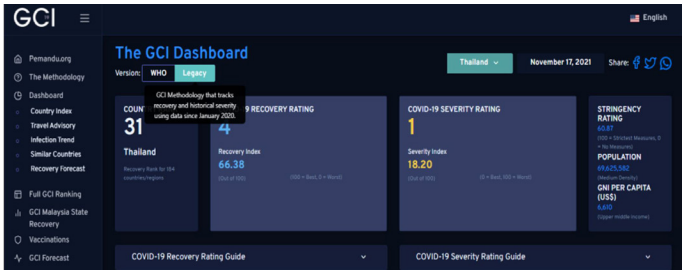

ที่มา: Pemandu.org, 2021

[1] https://www.thaipost.net/main/detail/74018 สืบค้นเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2563

[2] https://covid19.pemandu.org/gci-ranking/ สืบค้นเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2564

การดำเนินการที่ผ่านมา การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 มีการแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่อง และทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น ส่งผลให้มีจำนวนผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกระทรวงสาธารณสุขได้มีการดำเนินงานที่สำคัญ อาทิ **การพัฒนาสมรรถนะเครือข่ายในการจัดการภาวะฉุกเฉินให้พร้อมรับมือกับโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ** โดยมีการจัดทำคู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน ในการเฝ้าระวังและรายงานเหตุการณ์ระดับจังหวัดแบบ Real Time รวมทั้งจัดทำสื่อรณรงค์ป้องกันโรคโควิด-19 **การจัดทำรายงานทรัพยากร** อาทิ การเตรียมความพร้อมในกระบวนการรับ – ส่งยา/เวชภัณฑ์ บุคลากรทางการแพทย์ในระดับ อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีความครอบคลุมทุกพื้นที่โดยเฉพาะพื้นที่ห่างไกล **มีระบบความมั่นคงทางสุขภาพด้านการเฝ้าระวังป้องกันโรค ณ ช่องทางเข้าออกประเทศ** และสถานที่กักกันโรคที่มีประสิทธิภาพด้วยความพร้อมใช้ประโยชน์ของข้อมูลไปยังหน่วยบริการและบุคลากรด้านการแพทย์และสาธารณสุข รวมทั้งมี**การบูรณาการร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมส่วนตำบล เจ้าหน้าที่ตำรวจ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน** ในการร่วมกัน รณรงค์ป้องกันสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 อาทิ คัดกรองผู้ที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดนั้น ๆ เพื่อป้องกันการติดเชื้อโควิด-19 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย **ข้อจำกัดเชิงจำนวนและศักยภาพของบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการสื่อสารความรู้เรื่องโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ** รวมถึง**รูปแบบการสื่อสารที่ยังไม่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย** โดยเฉพาะกลุ่มประชากรเสี่ยงสูง อาทิ กลุ่มประชากรรายได้น้อยที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด เด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุ และแรงงานข้ามชาติ ซึ่งอาจส่งผลต่อการถ่ายทอดองค์ความรู้ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการรับรู้และเข้าใจสารที่คลาดเคลื่อนและไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสารความเสี่ยงดังกล่าว การเข้ามามี**อิทธิพลของข่าวปลอมทางสุขภาพที่เพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็วบนสื่อออนไลน์** ก็ยังเป็นความท้าทายหนึ่งซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมสุขภาพของประชากร ซึ่งสามารถพบเห็นได้อย่างชัดเจนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 นอกจากนี้ การบูรณาการการดำเนินของหน่วยงานด้านต่าง ๆ ยังขาดประสิทธิภาพ ซึ่งไม่สามารถสะท้อนให้เกิดความร่วมมือของการทำงานในการสร้างองค์ความรู้ในภาพรวมและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงความซ้ำซ้อนของการดำเนินงานด้านประชาสัมพันธ์

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้การดำเนินการเกิดประสิทธิภาพสูงสุด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกระทรวงสาธารณสุข ควรเร่งดำเนินการ จัดทำสื่อ**รูปแบบการสื่อสารด้านความเสี่ยงด้านโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เหมาะสม** มุ่งเน้นการเสริมสร้างความเข้าใจเร่งด่วนในการรับมือกับการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เช่น การเว้นระยะห่างทางสังคม การปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคโควิด-19 และไม่ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น ๆ กล่าวคือ จะต้องบูรณาการร่วมกันจัดทำสื่อที่เผยแพร่ในรูปแบบเดียวกัน เพื่อลดความสับสนต่อประชาชนในการรับข่าวสาร รวมทั้งควรมี**ศูนย์ข้อมูลอ้างอิงที่เป็นมาตรฐาน**และสามารถเป็นสื่อที่ประชาชนให้ความเชื่อถือ รวมทั้งมีแผนเตรียมการรับมือให้พร้อมกับการระบาดของโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ อาทิ **ระบบเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคอุบัติใหม่โรคอุบัติซ้ำและโรคติดต่อ เทคโนโลยีที่ทันสมัยสามารถเพื่อพยากรณ์แนวโน้มการเกิดโรคเพื่อการตัดสินใจแบบ Real Time** นอกเหนือจากการเตรียมแผนการรับมือด้านโครงสร้างพื้นฐานแล้ว ยังจำเป็นต้องมีการปฐมพยาบาลทางใจในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ซึ่งบุคลากรด้านจิตวิทยาต้องดำเนินการดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยโดยเป็นการแสดงออกด้วยความเห็นอกเห็นใจ ให้ความสนใจกับท่าทางที่แสดงออก การฟังด้วยความตั้งใจ รวมถึงการให้ความช่วยเหลือตามที่จำเป็น เพื่อให้ประชาชนรู้สึกปลอดภัย ผ่อนคลายและมีความหวังต่อไป จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19

ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ

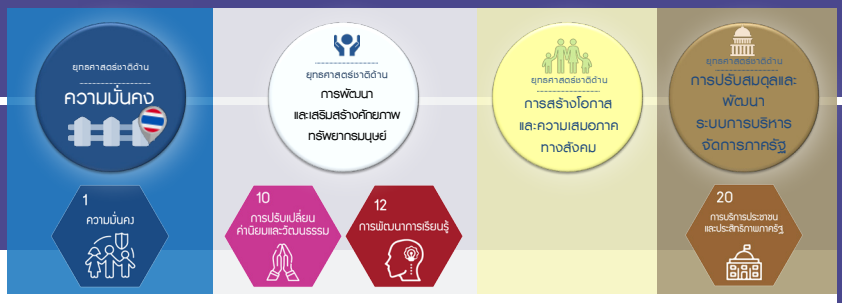

ดุลยภาพระหว่างเสรีภาพของการทำหน้าที่สื่อบนความรับผิดชอบ
กับการกำกับที่มีความชอบธรรม การดำรงรักษาเสรีภาพ
ในการรับรู้ของประชาชน และการให้สื่อเป็นโรงเรียนของสังคม

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ มีเป้าหมายอันพึงประสงค์ คือ **มุ่งเน้นการสร้างดุลยภาพระหว่างเสรีภาพของการทำหน้าที่ของสื่อบนความรับผิดชอบกับการกำกับที่มีความชอบธรรม และการใช้พื้นที่ดิจิทัลเพื่อการสื่อสารอย่างมีจรรยาบรรณ ดำรงรักษาเสรีภาพของการแสดงออก การรับรู้ของประชาชน ด้วยความเชื่อว่าเสรีภาพของการสื่อสารคือเสรีภาพของประชาชนตามแนวทางของประชาธิปไตย** และเพื่อให้**สื่อเป็นโรงเรียนของสังคมในการให้ความรู้แก่ประชาชน สร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ ปลูกฝังวัฒนธรรมของชาติ และปลูกฝังทัศนคติที่ดี** โดยในแผนการปฏิรูปประเทศฉบับเดิมที่กำหนดเรื่องและประเด็นปฏิรูปไว้จำนวน 6 เรื่อง ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายประจำปี 2563 **ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง) 4 เรื่อง** และอยู่**ในระดับยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย (สีส้ม) 2 เรื่อง** นั้น ได้นำมาดำเนินการต่อเนื่องในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 3 เรื่องและประเด็นปฏิรูป และอีก 3 เรื่องและประเด็นปฏิรูป เป็นกิจกรรมที่มีส่วนร่วมสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ได้ตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยแสดงรายละเอียดความเกี่ยวข้องของเรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับเดิม) กับกิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) สรุปได้ดังนี้

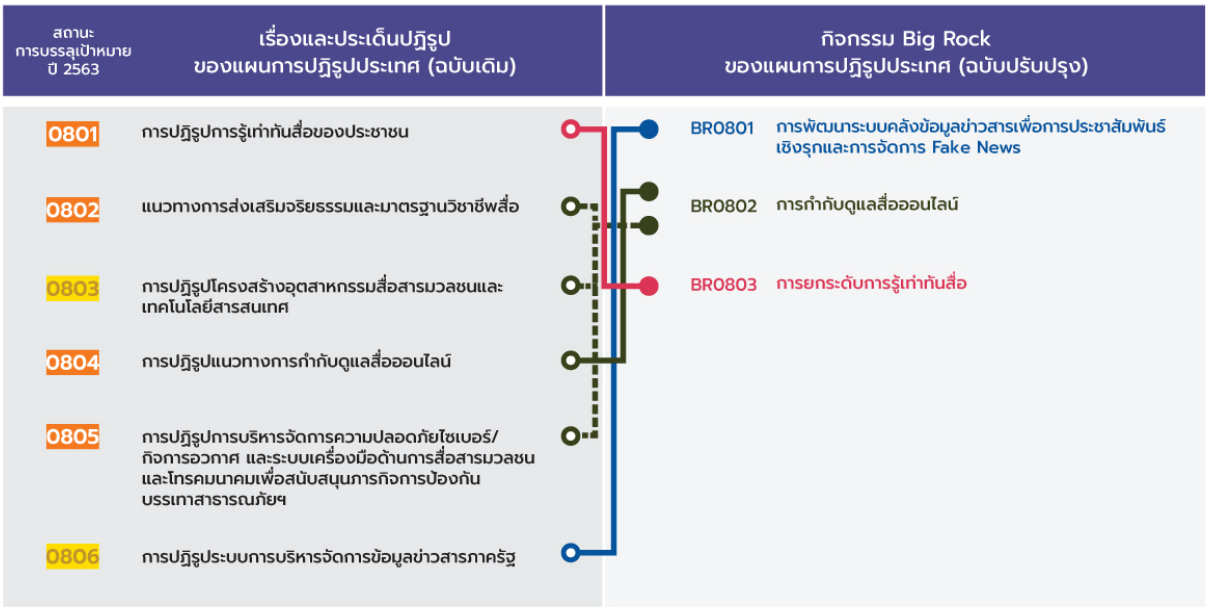

เรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับเดิม ที่นำมาดำเนินการต่อเนื่องผ่านกิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

เรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับเดิม ที่เป็นกิจกรรมสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

สรุปการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ

รหัส	เป้าหมาย	สถานะการบรรลุเป้าหมาย เทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564	ปี 2565
CR08G01	การมุ่งเน้นการสร้างดุลยภาพระหว่างเสรีภาพของการทำหน้าที่ของสื่อบนความรับผิดชอบกับการกำกับที่มีความชอบธรรม และการใช้พื้นที่ดิจิทัลเพื่อการสื่อสารอย่างมีจรรยาบรรณ ดำรงรักษาเสรีภาพของการแสดงออก การรับรู้ของประชาชนด้วยความเชื่อว่าเสรีภาพของการสื่อสารคือเสรีภาพของประชาชนตามแนวทางของประชาธิปไตย และสื่อเป็นโรงเรียนของสังคมในการให้ความรู้แก่ประชาชน สร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ ปลูกฝังวัฒนธรรมของชาติ และปลูกฝังทัศนคติที่ดี	2564	2565

สถานะการบรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 1 มี**ระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย**เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมายปี 2564 และปี 2565 โดยจากการสำรวจสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ (Media and Information Literacy: MIL) ของประชาชนไทยในปี 2563 พบว่า อยู่ในระดับดี มีคะแนนรวมเฉลี่ย 70.8 คะแนน ซึ่งสูงขึ้นจากปี 2562 ที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 67.1 คะแนน สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนไทยมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะการสื่อสาร และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการดำเนินชีวิตประจำวันและการทำงานได้อย่างเหมาะสมและมีจริยธรรม รวมทั้งสามารถใช้เครื่องมือหรือวิธีการในการเฝ้าระวังสื่อสารสนเทศ เพื่อประเมินถึงประสิทธิภาพและผลกระทบที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงคะแนนองค์ประกอบของสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อที่ประกอบด้วย ด้านการเข้าถึง (Access) 68.6 คะแนน การประเมิน (Evaluation) 72.3 คะแนน และการสร้าง (Create) 71.7 คะแนน พบว่า คะแนนด้านการเข้าถึงต่ำกว่าคะแนนรวมเฉลี่ย แสดงว่าประชาชนไทยยังต้องได้รับการพัฒนาทักษะบุคคลในการค้นหา เข้าถึงข้อมูลและเนื้อหาที่จำเป็นสำหรับตนเองให้มากขึ้น โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมถึงกลุ่มผู้สูงอายุ (Baby Boomer) นอกจากนี้ ในปี 2563 สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ดำเนินการปรับปรุงตัวชี้วัดสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อให้เท่าทันและสอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลที่เกิดอย่างรวดเร็ว โดยผนวกรวมตัวชี้วัด MIL กับสมรรถนะการเข้าใจดิจิทัล (Digital Literacy: DL) ซึ่งเป็นการประเมินสมรรถนะให้ครอบคลุมทั้งในด้านสิทธิความรับผิดชอบ ความปลอดภัย แนวปฏิบัติในสังคมดิจิทัล ผลกระทบด้านสุขภาพจากการใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อดิจิทัล ดิจิทัลคอมเมิร์ช (Digital Commerce) และการเข้าใจกฎหมายกฎระเบียบทางสังคม โดยผลการประเมินยังคงอยู่ในระดับดี มีผลคะแนนเฉลี่ยที่ 68.6 คะแนน ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมิน MIL

สาระสำคัญของกิจกรรม Big Rock และสรุปสถานะการดำเนินงาน ประจำปี 2564

BR0801	กิจกรรมปฏิรูปที่ 1 การพัฒนาระบบคลังข้อมูลข่าวสาร เพื่อการประชาสัมพันธ์เชิงรุก และการจัดการ Fake News	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
ดศ.	มุ่งเน้นการให้ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานภาครัฐมีมาตรฐานความแม่นยำ ความรวดเร็ว และมีช่องทางการติดต่อสื่อสารที่เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งดำเนินงานในสถานการณ์ฉุกเฉินหรือสภาวะวิกฤตที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้รวดเร็ว และถูกต้อง จึงมีความจำเป็นที่ต้องกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบหลักของภาครัฐในการพัฒนาระบบคลังข้อมูลข่าวสารเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการตรวจสอบติดตามข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ออกไปให้มีความถูกต้อง รองรับวิถีชีวิตของประชาชน การประกอบอาชีพ และการบริหารจัดการภาคส่วนต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป (New Normal) ภายหลังการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 และสามารถประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องในเชิงรุกได้ เพื่อให้ประชาชนรับทราบข้อเท็จจริงที่ถูกต้องในเวลาที่รวดเร็วและป้องกันการสร้างความเสียหายต่อสังคมในวงกว้าง โดยนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ อาทิ Big Data และระบบ AI เข้ามาช่วยและมีมาตรการสร้างแรงจูงใจหรือการให้รางวัลสำหรับการกำกับ เฝ้าระวัง Fake News เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะเป็นปัจจัยสนับสนุนในการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ และเสริมสร้างวัฒนธรรมและจริยธรรมที่ดีให้กับประชาชน	ได้มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยมีการขับเคลื่อนกิจกรรมที่สำคัญ อาทิ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้ดำเนินการเปิดศูนย์ประสานงานและแก้ไขปัญหาข่าวปลอม (Anti-Fake News Center: AFNC) ซึ่งมีการใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูลจากสื่อออนไลน์ต่าง ๆ มีการคัดกรองข้อความที่ได้มาเพื่อนำไปขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบความถูกต้อง และนำข้อมูลที่ได้รับการยืนยันจากหน่วยงานมาจัดทำเป็นคลังข้อมูลให้สืบค้นและนำไปเผยแพร่ในช่องทางต่าง ๆ รวมทั้งมีการแจ้งความดำเนินคดีกับผู้เผยแพร่ข่าวปลอม และสำนักงาน กสทช. ได้มีการดำเนินโครงการกำกับดูแลการออกอากาศเนื้อหารายการที่มีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ให้เป็นไปตาม พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 ตลอดจนกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

BR0802	กิจกรรมปฏิรูปที่ 2 การกำกับดูแลสื่อออนไลน์	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
ดศ.	มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของหน่วยงานหลักในการร่วมมือกำกับดูแลสื่อออนไลน์ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวโน้มปริมาณการใช้งานสื่อออนไลน์ที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นในอนาคต ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะแบบออนไลน์เพิ่มขึ้น รวมทั้งประชาชนสามารถเป็นทั้งผู้ผลิต (Creator) ผู้นำเสนอ (Sender) และผู้บริโภคสื่อ (Receiver) ไปพร้อมกันได้ ซึ่งข้อมูลและเนื้อหาสาระที่เผยแพร่อยู่บนแพลตฟอร์มต่าง ๆ ไม่มีผู้กำกับดูแลและบริหารจัดการที่ชัดเจน อาจทำให้มีการเผยแพร่ข้อมูล หรือการแสดงความคิดเห็น (Bully) ที่ไม่เหมาะสม และมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของหน่วยงานหลักให้เป็นศูนย์ประสานงานในภาวะวิกฤติ อาทิ กรณีเกิดเหตุภัยพิบัติ หรือกรณีเกิดโรคระบาดรุนแรง โดยมุ่งเน้นการขับเคลื่อนหน่วยงานที่ประสานงานกับผู้ให้บริการสื่อออนไลน์ และพัฒนากลไกการกำกับดูแลกันเองในกลุ่มสื่อสารมวลชนบนพื้นฐานของจริยธรรมที่ดี และมีความเหมาะสมเป็นไปตามกฎ ระเบียบ กติกาที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการดูแลและคุ้มครองประชาชนผู้บริโภคสื่อ และผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสื่อตามสิทธิที่พึงมีในการทำธุรกรรมการสื่อสารทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ	ได้มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยมีการขับเคลื่อนกิจกรรมที่สำคัญ อาทิ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้ดำเนินโครงการจ้างเหมาเฝ้าระวังเว็บไซต์ผิดกฎหมาย และ Facebook Fanpage “อาสา จับตา ออนไลน์” โดยมีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้ มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเก็บพยานหลักฐานภัยคุกคามทางอินเตอร์เน็ตที่เกี่ยวกับสถาบันศาสนา พระมหากษัตริย์ ตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อนำไปดำเนินการยื่นคำขอต่อศาลเพื่อให้มีคำสั่งระงับการแพร่หลาย ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่ผิดกฎหมาย นอกจากนี้ สำนักงาน กสทช. ได้ดำเนินโครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อพัฒนากลไกหรือมาตรการป้องกันการรังแก ข่มขู่คุกคาม สตรี เด็ก และเยาวชน โดยช่องทางการรณรงค์ผ่านสื่อมัลติมีเดียต่าง ๆ ซึ่งอยู่ระหว่างการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบ สาเหตุ พฤติกรรม และมาตรการป้องกันการรังแกคุกคามผ่านพื้นที่ไซเบอร์ต่อสตรี เด็ก และเยาวชนทั้งในและต่างประเทศ

BR0803	กิจกรรมปฏิรูปที่ 3 การยกระดับการรู้เท่าทันสื่อ	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
อว.	มุ่งเน้นการปลูกฝังและการรณรงค์ให้ประชาชนในทุกช่วงวัย ตั้งแต่เด็ก เยาวชน จนถึงผู้สูงอายุ ให้สามารถรู้เท่าทันสื่อและเลือกบริโภคสื่อได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับสังคมและสร้างความมั่นคงให้กับประเทศภายใต้ความปกติใหม่ (New Normal) และมุ่งเน้นการยกระดับให้ประชาชนรู้เท่าทันสื่อและการสร้างสรรค์สื่อที่ดีและมีคุณภาพ โดยจะต้องให้ความสำคัญตั้งแต่ตัวบุคลากรผู้ซึ่งทำหน้าที่ถ่ายทอดและสนับสนุนการเรียนรู้ในด้านการสื่อสาร โดยบุคลากรดังกล่าวต้องเป็นผู้ที่มีความรู้เท่าทันสื่อ	ได้มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยมีการขับเคลื่อนกิจกรรมที่สำคัญ อาทิ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพและทักษะด้านดิจิทัล รวมถึงสร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจการใช้ไซเบอร์ปลอดภัยให้แก่ ผู้สูงวัย ผู้ด้อยโอกาส และสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้ดำเนินกิจกรรมการพัฒนาคนไทยกลุ่มเป้าหมาย (เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ) เพื่อเตรียมพร้อมเป็น Digital Citizen ที่คุ้นเคยกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างมั่นคงปลอดภัย นอกจากนี้ สำนักงาน กสทช. ได้ดำเนินโครงการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของประชาชน เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียง

BR0803	กิจกรรมปฏิรูปที่ 3 การยกระดับการรู้เท่าทันสื่อ	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
	และปรับตัวได้ทันท่วงทีกับการเปลี่ยนแปลงในโลกของการสื่อสารในยุคดิจิทัล ดังนั้น การให้ผู้ประกอบการด้านสื่อสารมวลชนที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและขับเคลื่อนการเรียนรู้ด้านสื่อ รวมทั้งการสนับสนุนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ให้สอดคล้องและรองรับกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อเป็นรากฐานของการปฏิรูปในประเด็นอื่น ๆ ต่อไป	และโทรทัศน์ เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างรู้เท่าทัน โดยจัดทำหลักสูตรการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของประชาชนเกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างรู้เท่าทัน จำนวน 2 หลักสูตร ในระดับมัธยม และระดับประชาชนทั่วไป

สถานะการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ได้กำหนดให้จัดทำกฎหมาย 2 ฉบับ โดยมีสถานะการดำเนินการสรุปได้ดังนี้

รายชื่อกฎหมายที่ดำเนินการจัดทำ/ปรับปรุง	แล้วเสร็จ	อยู่ระหว่างดำเนินการ	หมายเหตุ
1. พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.		✓	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ได้ดำเนินการจัดทำร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. .... ฉบับใหม่ โดยได้เสนอร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าวไปยังสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ตีเรื่องกลับมายัง พม. เพื่อให้จัดทำกฎหมายลำดับรองเพิ่มเติม ปัจจุบันอยู่ระหว่างร่างกฎหมายลำดับรอง
2. พระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดการข้อมูลข่าวปลอม พ.ศ.		✓	อยู่ระหว่างหารือเพื่อศึกษาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยในการนี้ได้มีคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ 117/2564 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาการเผยแพร่ข้อมูลเท็จทางสื่อสังคมออนไลน์ ลงวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2564 เพื่อเร่งรัดติดตาม กำกับดูแล และบูรณาการการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินงานตามหน้าที่และอำนาจตามกฎหมาย รวมทั้งกำหนดนโยบาย มาตรการ และแนวทางปฏิบัติเพื่อบูรณาการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหาการเผยแพร่ข้อมูลเท็จทางสื่อสังคมออนไลน์ จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและยกร่างกฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนดและประกาศที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนมาตรการทางปกครอง มาตรการทางภาษีและมาตรการทางสังคม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อม และลดความเสียหายจากผลกระทบที่เกิดขึ้นได้รวดเร็ว

ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะ

1. การเข้าถึงสื่อดิจิทัลของประชาชน

ความสามารถในการเข้าถึงสื่อดิจิทัลของประชากรบางกลุ่มยังคงมีข้อจำกัด เช่น กลุ่มคนว่างงาน กลุ่มผู้มีรายได้น้อย ผู้สูงอายุ เป็นต้น ประกอบกับความห่างไกลของพื้นที่กับโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล รวมทั้งระบบฐานข้อมูลหรือศูนย์ข้อมูลข่าวสารยังไม่สมบูรณ์เพียงพอที่จะทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวกรวดเร็ว เพื่อใช้ตรวจสอบข้อเท็จจริงของข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะในสภาวะวิกฤตที่ประชาชนจำเป็นต้องรับทราบข้อเท็จจริงอย่างทันท่วงทีเพื่อให้สามารถรับมือต่อสถานการณ์ฉุกเฉินได้

2. การสร้างการรู้เท่าทันสื่อให้กับเด็กและเยาวชนในระดับประถมและมัธยมศึกษา

จำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรครูให้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการถ่ายทอดวิชาการรู้เท่าทันสื่อ รวมทั้งวิชาการรู้เท่าทันสื่อยังไม่ได้รับการบรรจุเป็นวิชาเฉพาะ จึงจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม

3. การพัฒนาระบบ/อุปกรณ์ให้สามารถปฏิบัติงานในการกำกับดูแลสื่อออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ควรเร่งรัดดำเนินการศูนย์ประสานงานและแก้ไขปัญหาข่าวปลอม รวมถึงการจัดตั้งศูนย์ประสานความร่วมมือด้านอาชญากรรมทางเทคโนโลยีและความมั่นคงปลอดภัยของระบบสารสนเทศ เพื่อให้สามารถรับมือกับปัญหาข่าวปลอมและอาชญากรรมทางเทคโนโลยีได้อย่างทันสถานการณ์ รวมทั้งควรเร่งดำเนินการพัฒนาคลังข้อมูลข่าวสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ภาครัฐเชิงรุก และการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารเพื่อการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤตที่ถูกต้อง รวดเร็ว เชื่อถือและอ้างอิงได้

4. หลักสูตรการรู้เท่าทันสื่อ

ควรเร่งยกร่างวิชาการรู้เท่าทันสื่อ และดำเนินการบรรจุให้เป็นวิชาเฉพาะ เพื่อสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่เป็นรูปธรรมให้กับเด็กและเยาวชน รวมทั้งควรมีการจัดอบรม ประชาสัมพันธ์ และจัดค่ายการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้แก่บุคลากร ตลอดจนใช้เครือข่ายของมหาวิทยาลัยทั้งในส่วนกลางและภูมิภาคสร้างความเชื่อมโยงของมหาวิทยาลัยสู่ชุมชน เพื่อสื่อสารให้ประชาชนทุกช่วงวัย มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ

CR08G01 ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 1

1. การมุ่งเน้นการสร้างดุลยภาพระหว่างเสรีภาพของการทำหน้าที่ของสื่อบนความรับผิดชอบกับการกำกับที่มีความชอบธรรม และการใช้พื้นที่ดิจิทัลเพื่อการสื่อสารอย่างมีจรรยาบรรณ ดำรงรักษาเสรีภาพของการแสดงออก การรับรู้ของประชาชนด้วยความเชื่อว่าเสรีภาพของการสื่อสารคือเสรีภาพของประชาชนตามแนวทางของประชาธิปไตย
2. สื่อเป็นโรงเรียนของสังคมในการให้ความรู้แก่ประชาชน สร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ ปลูกฝังวัฒนธรรมของชาติ และปลูกฝังทัศนคติที่ดี

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564

สถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศมีคะแนนเฉลี่ยในภาพรวม 73 คะแนน ขึ้นไป

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

สถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศมีคะแนนเฉลี่ยในภาพรวม 76 คะแนน ขึ้นไป

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์

จากการสำรวจสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ (Media and Information Literacy: MIL) ของประชาชนไทยในปี 2563 พบว่า อยู่ในระดับดี มีคะแนนรวมเฉลี่ย 70.8 คะแนน ซึ่งสูงขึ้นจากปี 2562 ที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 67.1 คะแนน สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนไทยมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะการสื่อสาร และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการดำเนินชีวิตประจำวันและการทำงานได้อย่างเหมาะสมและมีจริยธรรม รวมทั้งสามารถใช้เครื่องมือหรือวิธีการในการเฝ้าระวังสื่อสารเทศ เพื่อประเมินถึงประสิทธิภาพและผลกระทบที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงคะแนนองค์ประกอบของสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อที่ประกอบด้วย ด้านการเข้าถึง (Access) 68.6 คะแนน การประเมิน (Evaluation) 72.3 คะแนน และการสร้าง (Create) 71.7 คะแนน พบว่าคะแนนด้านการเข้าถึงต่ำกว่าคะแนนรวมเฉลี่ย

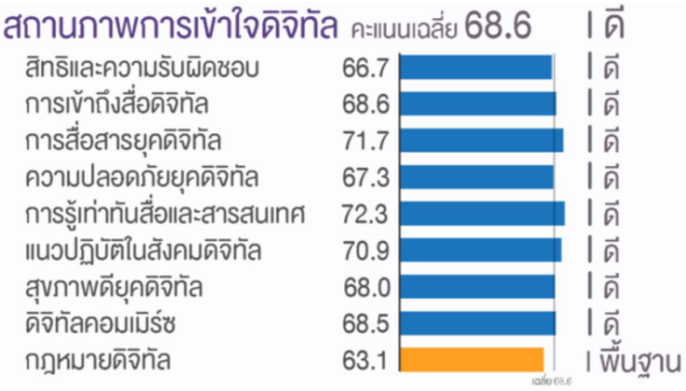

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แสดงว่าประชาชนไทยยังต้องได้รับการพัฒนาทักษะบุคคลในการค้นหา เข้าถึงข้อมูลและเนื้อหาที่จำเป็นสำหรับตนเองให้มากขึ้น โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมถึงกลุ่มผู้สูงอายุ (Baby Boomer) นอกจากนี้ในปี 2563 สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ดำเนินการปรับปรุงตัวชี้วัดสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อให้เท่าทันและสอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลที่เกิดอย่างรวดเร็ว โดยผนวกรวมตัวชี้วัด MIL กับสมรรถนะการเข้าใจดิจิทัล (Digital Literacy: DL) ซึ่งเป็นการประเมินสมรรถนะให้ครอบคลุมทั้งในด้านสิทธิความรับผิดชอบ ความปลอดภัย แนวปฏิบัติในสังคมดิจิทัล ผลกระทบด้านสุขภาพจากการใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อดิจิทัล ดิจิทัลคอมเมิร์ซ (Digital Commerce) และการเข้าใจกฎหมายกฎระเบียบทางสังคม โดยผลการประเมินยังคงอยู่ในระดับดี มีผลคะแนนเฉลี่ยที่ 68.6 คะแนน ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมิน MIL

อย่างไรก็ดี วิกฤติการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทำให้ประชาชนจำเป็นต้องประยุกต์ใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลในชีวิตประจำวัน อาทิ การเรียน การทำงาน และการสื่อสารต่าง ๆ โดยสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) รายงานผลสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตประเทศไทย ปี 2563 พบว่า มีคนไทยใช้อินเทอร์เน็ต 50.1 ล้านคน เพิ่มขึ้น 2.6 ล้านคน จากปี 2562 และมีแนวโน้มระยะเวลาใช้งานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เฉลี่ยวันละ 11 ชั่วโมง 25 นาที ในปี 2563 เพิ่มขึ้นจากปี 2562 1 ชั่วโมง 3 นาที โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนและนักศึกษาที่มีชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ตสูงที่สุด เฉลี่ย 12 ชั่วโมง 43 นาทีต่อวัน ทั้งนี้ มีจำนวนผู้ใช้งานที่มีความไม่มั่นใจว่าข้อมูลที่ปรากฏบนอินเทอร์เน็ตมีความน่าเชื่อถือเพิ่มขึ้นจากปี 2562 ถึงร้อยละ 13.1 แสดงให้เห็นว่าผู้ใช้งานให้ความสำคัญกับความตระหนักรู้ถึงปัญหาในการใช้อินเทอร์เน็ตมากขึ้น ดังนั้น การพัฒนาระบบคลังข้อมูลข่าวสารเพื่อการประชาสัมพันธ์เชิงรุกและการจัดการ Fake News การกำกับดูแลสื่อออนไลน์ และการยกระดับการรู้เท่าทันสื่อ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ยังคงต้องได้รับการขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย

ที่มา: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)

การดำเนินงานที่ผ่านมา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ดศ.) ได้ให้ความสำคัญในการจัดการ Fake News โดยศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมและความมั่นคง (ANSCOP) (ศตปค.ตร.) ได้ดำเนินการรับเรื่องร้องเรียนปัญหาออนไลน์ ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2563 ถึงเดือนพฤศจิกายน 2564 มีจำนวนเรื่องที่ต้องตรวจสอบทั้งหมด 6,109 เรื่อง สามารถตรวจสอบเรียบร้อยแล้ว 2,162 เรื่อง และดำเนินการเผยแพร่ 1,234 เรื่อง โดยสัดส่วนข่าวปลอมในปี 2564 ลดลงร้อยละ 26.43 ข่าวจริงเพิ่มขึ้นร้อยละ 28.66 และข่าวบิดเบือนลดลงร้อยละ 6.69 นอกจากนี้ ดศ. ได้ร่วมกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บก.ปอท.) ดำเนินการตามกฎหมายต่อผู้กระทำความผิด โดยในปี 2563 มีจำนวนคดีที่เข้าสู่กระบวนการทางกฎหมาย 158 ราย ดำเนินคดีแล้ว 59 ราย และปี 2564 จำนวน 135 ราย ดำเนินคดีแล้ว 57 ราย ขณะที่การพัฒนาระบบคลังข้อมูลข่าวสารเพื่อการประชาสัมพันธ์เชิงรุก ดศ. ได้ดำเนินโครงการศูนย์ประสานงานและแก้ไขปัญหาข่าวปลอม (Anti-Fake News Center: AFNC) เพื่อวิเคราะห์เนื้อหา บริหารงานข่าว ประสานงานและรับการแจ้งเตือน โครงการจ้างเหมาเฝ้าระวังเว็บไซต์ผิดกฎหมาย (Facebook Fanpage “อาสาจับตา ออนไลน์”) รวมทั้งสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (สำนักงาน กสทช.) ได้ดำเนินการกำกับดูแลการออกอากาศเนื้อหารายการที่มีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (ผู้รับใบอนุญาต) ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.2551 ตลอดจนกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่ง กสทช. ได้รับเรื่องร้องเรียนด้านผังรายการและเนื้อหารายการจำนวน 27 เรื่อง และดำเนินการตามกระบวนการเรียบร้อยแล้ว สำหรับการยกระดับการรู้เท่าทันสื่อ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.) ได้ดำเนินงานสนับสนุนภารกิจคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (กิจกรรม การพัฒนาคนไทยกลุ่มเป้าหมาย (เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ) เพื่อเตรียมพร้อมเป็น Digital Citizen ที่คุ้นเคยกับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างมั่นคง ปลอดภัย) โดยมีกำลังคนที่ได้รับการยกระดับความรู้และทักษะด้านดิจิทัลมีความรู้ ความเข้าใจ เพิ่มขึ้นร้อยละ 87.84 ขณะที่ กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) รวมทั้งสถาบันพัฒนาครูและผู้บริหารการศึกษา ได้จัดทำหลักสูตรการใช้ดิจิทัลอย่างปลอดภัยเพื่อพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความรู้เท่าทันสื่อ ใช้สื่อได้อย่างปลอดภัย โดยมีบุคลากรผ่านการฝึกอบรมแล้วจำนวน 1,500 คน ขณะที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จัดให้มีหลักสูตรออนไลน์ในระบบ e-Learning สำหรับครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจและแนวทางในการยุติการรังแกผ่านสื่อสังคมออนไลน์ พร้อมสนับสนุนการรณรงค์และสร้างเครือข่ายสื่อดี รวมทั้งกำหนดให้มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) อยู่ในกลุ่มสาระเรียนรู้เทคโนโลยีวิทยาการคำนวณ เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้สื่อได้อย่างมีสติ รู้เท่าทันและมีจริยธรรม นอกจากนี้ สพฐ. บูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินโครงการ เพื่อสนับสนุนการสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ด้านโค้ดดิ้ง (Coding) เพื่อช่วยสอนให้เยาวชนได้รู้จักกับพื้นฐานสำคัญของการเป็นพลเมืองยุคดิจิทัลและความปลอดภัยสามารถใช้สื่อออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

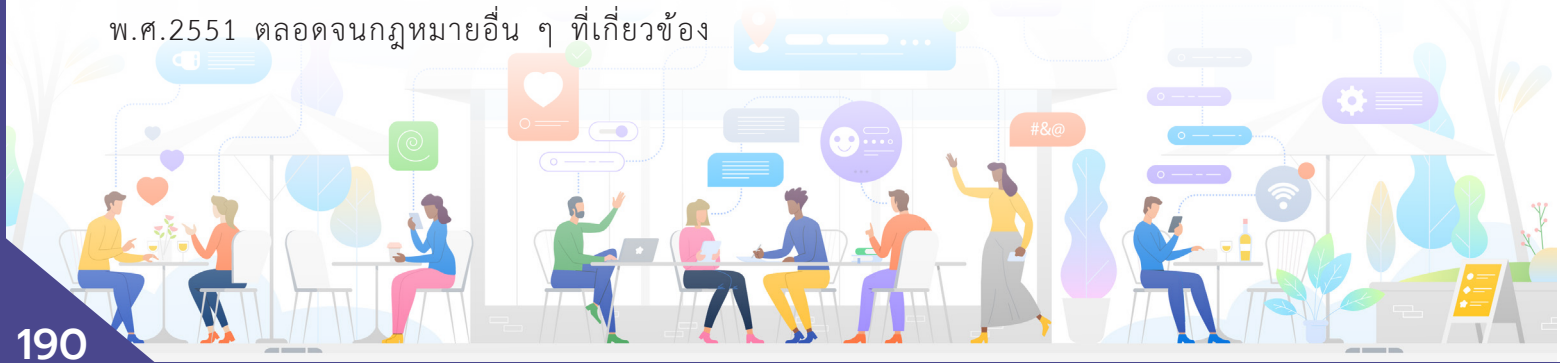

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การเข้าถึงสื่อดิจิทัลของประชาชนยังคงมีข้อจำกัดที่สำคัญ อาทิ ความห่างไกลของพื้นที่กับโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล ความสามารถในการเข้าถึงสื่อดิจิทัลของประชากรบางกลุ่ม เช่น กลุ่มคนว่างงาน กลุ่มผู้มีรายได้น้อย ผู้สูงอายุ เป็นต้น รวมทั้งระบบฐานข้อมูลหรือศูนย์ข้อมูลข่าวสารยังไม่สมบูรณ์เพียงพอที่จะทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวกรวดเร็ว เพื่อใช้ตรวจสอบข้อเท็จจริงของข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะในสภาวะวิกฤตที่ประชาชนจำเป็นต้องรับทราบข้อเท็จจริงอย่างทันท่วงทีเพื่อให้สามารถรับมือต่อสถานการณ์ฉุกเฉินได้ นอกจากนี้ ในด้านการสร้างการรู้เท่าทันสื่อให้กับเด็กและเยาวชนในระดับประถมและมัธยมศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรครูให้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการถ่ายทอดวิชาการรู้เท่าทันสื่อ รวมทั้งวิชาการรู้เท่าทันสื่อยังไม่ได้รับการบรรจุเป็นวิชาเฉพาะ จึงจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินงานในระยะต่อไปหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรและพัฒนาระบบ/อุปกรณ์ให้สามารถปฏิบัติงานในการกำกับดูแลสื่อออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ เร่งรัดดำเนินการศูนย์ประสานงานและแก้ไขปัญหาข่าวปลอม รวมถึงการจัดตั้งศูนย์ประสานความร่วมมือด้านอาชญากรรมทางเทคโนโลยีและความมั่นคงปลอดภัยของระบบสารสนเทศ เพื่อให้สามารถรับมือกับปัญหาข่าวปลอมและอาชญากรรมทางเทคโนโลยีได้อย่างทันสถานการณ์ รวมทั้งควรเร่งดำเนินการพัฒนาคลังข้อมูลข่าวสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ภาครัฐเชิงรุก และการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารเพื่อการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤตที่ถูกต้อง รวดเร็ว เชื่อถือและอ้างอิงได้ นอกจากนี้ ควรเร่งยกร่างวิชาการรู้เท่าทันสื่อ และดำเนินการบรรจุให้เป็นวิชาเฉพาะ เพื่อสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่เป็นรูปธรรมให้กับเด็กและเยาวชน รวมทั้งควรมีการจัดอบรม ประชาสัมพันธ์ และจัดค่ายการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้แก่บุคลากร ตลอดจนใช้เครือข่ายของมหาวิทยาลัยทั้งในส่วนกลางและภูมิภาคสร้างความเชื่อมโยงของมหาวิทยาลัยสู่ชุมชน เพื่อสื่อสารให้ประชาชนทุกช่วงวัย มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ

โครงการฝึกอบรมการป้อ
มองเสื่อมในผู้สูงอาย
มรมผู้สูงอายุตำบลสถาน
(ศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิตผู้สูงอายุ และประชาชน ตำบลสถาน)

ด้านสังคม

09

พัฒนาประเทศสู่สังคมคุณภาพ สร้างหลักประกันทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม ให้แก่คนกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส เพิ่มบทบาทของชุมชนในการบริหารจัดการตนเอง และเสริมสร้างพลังทางสังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม มีเป้าหมายอันพึงประสงค์ คือ **การสร้างสังคมคุณภาพ โดยการทำให้คนไทยมีหลักประกันทางรายได้ในวัยเกษียณที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ สังคมไทยเป็นสังคมแห่งโอกาสและไม่แบ่งแยก ภาครัฐมีข้อมูลและสารสนเทศด้านสังคมที่บูรณาการทุกหน่วยงานและเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ ชุมชนและท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง โดยสามารถจัดการกันเองและทำงานร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ได้และคนไทยมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่การมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น** โดยในแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคมฉบับเดิม ที่กำหนดเรื่องและประเด็นปฏิรูป ไว้จำนวน 5 เรื่อง ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายประจำปี 2563 ในระดับ**ใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง) ทั้ง 5 เรื่อง** ได้นำมาดำเนินการต่อเนื่องในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 4 เรื่องและประเด็นปฏิรูป และอีก 1 เรื่องและประเด็นปฏิรูปเป็นกิจกรรมที่มีส่วนร่วมสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ได้ตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยแสดงรายละเอียดความเกี่ยวข้องของเรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับเดิม) กับกิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) สรุปได้ดังนี้

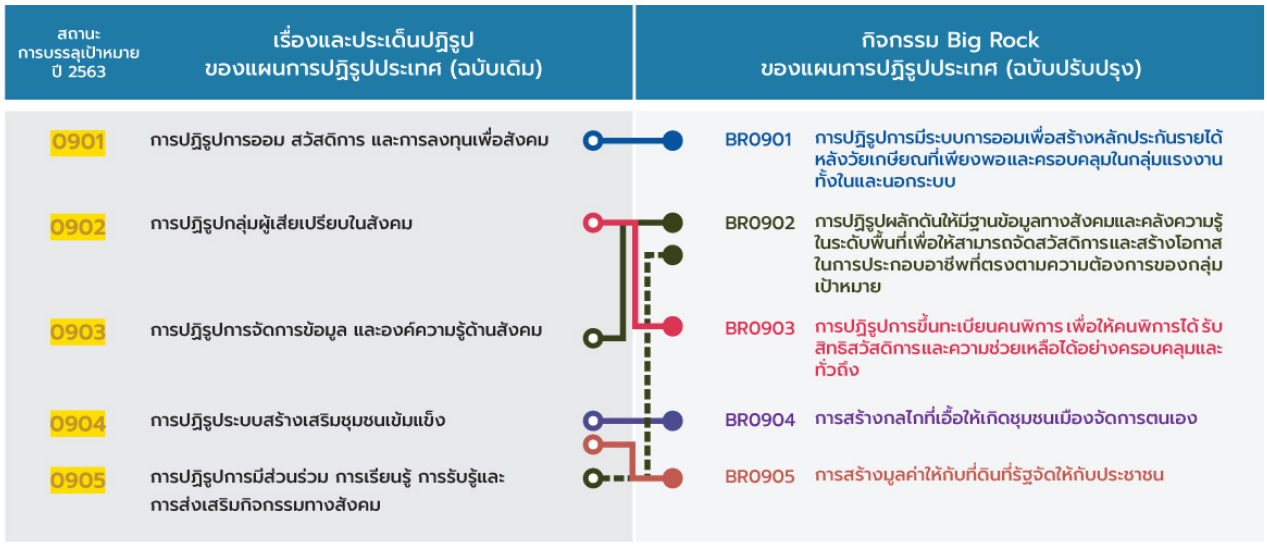

เรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับเดิม ที่นำมาดำเนินการต่อเนื่องผ่านกิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)
เรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับเดิม ที่เป็นกิจกรรมสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

สรุปการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

รหัส	เป้าหมาย	สถานะการบรรลุเป้าหมาย เทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564	ปี 2565
CR09G01	มีระบบการออมทั้งภาคสมัครใจ และภาคบังคับแก่ประชาชนทุกกลุ่ม เพื่อเพิ่มความสามารถในการพึ่งพาตนเองหลังเกษียณ	2564	2565

สถานะการบรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 1 มี**ระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย**เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมายปี 2564 และ**ยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย** เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมายในปี 2565 โดยช่วงที่ผ่านมา (ร่าง) พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ พ.ศ. .... มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2564 ได้อนุมัติหลักการของ (ร่าง) พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ พ.ศ. .... ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ แต่อย่างไรก็ตาม (ร่าง) พระราชบัญญัติฯ ยังต้องผ่านกระบวนการพิจารณาโดยรัฐสภาก่อนมีผลบังคับใช้ต่อไป และในส่วนของการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าสู่ระบบการออมอย่างต่อเนื่อง ที่ผ่านมาคณะกรรมการกองทุนการออมแห่งชาติ มีมติเห็นชอบให้มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. 2554 ให้มีความสมบูรณ์และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันมากยิ่งขึ้น

รหัส	เป้าหมาย	สถานะการบรรลุเป้าหมาย เทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564	ปี 2565
CR09G02	อปท. มีข้อมูลทางสังคมในพื้นที่ เพื่อนำมาใช้จัดระบบสวัสดิการสังคม (Social Safety Net) ที่สอดคล้อง และตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง	2564	2565

สถานะการบรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 2 มี**ระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย**เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมายปี 2564 และปี 2565 โดยช่วงที่ผ่านมาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการดำเนินโครงการ เพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศด้านสังคม อาทิ กรมการปกครองได้ดำเนินโครงการพัฒนาตำบลแบบบูรณาการ (Tambon Smart Team) เพื่อจัดเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาพื้นที่แบบบูรณาการ อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมาข้อมูลของหน่วยงานรัฐยังคงมีการจัดเก็บในลักษณะต่างคนต่างเก็บ มีความซ้ำซ้อนและกระจัดกระจาย ไม่เป็นเอกภาพ ขาดการเชื่อมโยง ส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐเองไม่สามารถนำข้อมูลมาบูรณาการการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รหัส	เป้าหมาย	สถานะการบรรลุเป้าหมาย เทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564	ปี 2565
CR09G03	ชุมชนในเขตเมืองมีความเข้มแข็ง และมีโอกาสในการเข้าถึงสวัสดิการภาครัฐอย่างเท่าเทียม อันจะนำไปสู่ความเสมอภาคในสังคม	2564	2565

สถานะการบรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 3 มี**ระดับบรรลุค่าเป้าหมายแล้ว**เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมายปี 2564 และปี 2565 โดยปัจจุบันระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนของเทศบาล พ.ศ. 2564 ได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2564 และระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยชุมชนและกรรมการชุมชน พ.ศ. 2564 และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2564 ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวเป็นไปตามเป้าหมายแผนขับเคลื่อนฯ

สาระสำคัญของกิจกรรม Big Rock และสรุปสถานะการดำเนินงาน ประจำปี 2564

BR0901	กิจกรรมปฏิรูปที่ 1 การมีระบบการออมเพื่อสร้างหลักประกันรายได้หลังวัยเกษียณที่เพียงพอและครอบคลุมในกลุ่มแรงงานทั้งในและนอกระบบ	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
กค.	มุ่งเน้นการพัฒนาระบบการออมทั้งภาคสมัครใจและภาคบังคับแก่แรงงานทั้งในและนอกระบบ โดยการออกกฎหมายและปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มความสามารถในการพึ่งพาตนเองหลังเกษียณและเพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยปรับปรุงจากประเด็นปฏิรูปเรื่องการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคมที่มุ่งเน้นการลดความเหลื่อมล้ำของระบบหลักประกันทางสังคมที่มีอยู่ในปัจจุบัน	ได้มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนด**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2564 อนุมัติหลักการ (ร่าง) พ.ร.บ. กองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ พ.ศ. .... ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง โดยให้พิจารณาในประเด็นอายุของลูกจ้างในการเป็นสมาชิกกองทุนฯ ได้ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายเกี่ยวกับการเกษียณอายุ และในส่วนของแนวทางการปรับกฎระเบียบกองทุนการออมแห่งชาติและกองทุนประกันสังคมปัจจุบันอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะอนุกรรมการพิจารณาแนวทางการปรับปรุงกฎหมายของกองทุนการออมแห่งชาติ

BR0902	กิจกรรมปฏิรูปที่ 2 ผลักดันให้มีฐานข้อมูลทางสังคมและคลังความรู้ในระดับพื้นที่ เพื่อให้สามารถจัดสวัสดิการและสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพที่ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
มท.	มุ่งเน้นการผลักดันให้ชุมชนมีฐานข้อมูลกลางระดับพื้นที่ที่เปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อให้ทุกภาคส่วน สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ข้อมูลในการกำหนดนโยบายและแก้ไขปัญหาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ และเพื่อให้บุคคลและชุมชนสามารถเข้าถึงคลังข้อมูลสำหรับการประกอบอาชีพ ที่รวดเร็ว น่าเชื่อถือ และมีอาชีพเพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ตลอดจนได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นการต่อยอดจากประเด็นการปฏิรูปเรื่องการจัดข้อมูลและองค์ความรู้ทางสังคมที่เดิมให้ความสำคัญกับบทบาทของหน่วยงานท้องถิ่นในการจัดเก็บข้อมูลด้านสังคม	ได้มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนด**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยที่ผ่านมากรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้มีการจัดตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม กิจกรรมปฏิรูปที่ 2 เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2564 โดยมีอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเป็นประธานคณะทำงาน เพื่อจัดประชุมหารือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเชื่อมโยงฐานข้อมูลที่อยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงาน นอกจากนี้ได้มีการดำเนินโครงการเพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศด้านสังคม อาทิ กรมการปกครองได้ดำเนินโครงการพัฒนาตำบลแบบบูรณาการ (Tambon Smart Team) เพื่อจัดเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาพื้นที่แบบบูรณาการ

BR0903	กิจกรรมปฏิรูปที่ 3 การปฏิรูปการขึ้นทะเบียนคนพิการ เพื่อให้คนพิการได้รับสิทธิสวัสดิการและ ความช่วยเหลือได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
พม.	มุ่งพัฒนากระบวนการขึ้นทะเบียนคนพิการเพื่อให้กลุ่มคนพิการสามารถเข้าถึงการจดทะเบียนและออกบัตรประจำตัวคนพิการโดยง่ายและครอบคลุมความพิการทุกประเภท โดยเฉพาะการให้บริการ ณ สถานพยาบาล ซึ่งเป็นสถานที่ที่คนพิการต้องเข้ามาตรวจประเมินร่างกายและรับเอกสารรับรองความพิการ ซึ่งจะช่วยให้คนพิการได้รับสิทธิสวัสดิการและความช่วยเหลือเมื่อมีความพิการ เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและลดโอกาสที่จะเกิดการตกหล่นจากระบบการขึ้นทะเบียนคนพิการ ซึ่งเป็นการปรับปรุงจากประเด็นปฏิรูปการช่วยเหลือและเพิ่มขีดความสามารถให้แก่กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม	☺ ได้มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนด**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการได้เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนกิจกรรมปฏิรูปฯ ในหลายประเด็น อาทิ การปรับคำนิยาม “คนพิการ” ให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทุกหน่วยงาน ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานสถิติแห่งชาติ การปรับปรุงประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง ประเภทและหลักเกณฑ์ความพิการ พ.ศ. 2552 โดยทบทวนการกำหนดประเภทความพิการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกณฑ์ประเภทความพิการให้มีคำนิยามเป็นมาตรฐานเดียวกัน และการจัดทำระบบการเชื่อมโยงข้อมูลด้านสิทธิ สวัสดิการคนพิการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมการปกครอง สปสช. ผ่านฐานระบบข้อมูลบุคคล Linkage Center กรมการปกครองและมีแผนการขยายหน่วยเชื่อมโยงข้อมูลเพิ่มเติม (ภายในปี 2565) ประกอบด้วย กรมการกงสุล กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงการคลัง องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก กรมสรรพากร และกระทรวงสาธารณสุข ในส่วนของข้อมูลประวัติสุขภาพ เป็นต้น

BR0904	กิจกรรมปฏิรูปที่ 4 การสร้างกลไกที่เอื้อให้เกิดชุมชนเมืองจัดการตนเอง	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
มท.	มุ่งผลักดันให้เกิดเครื่องมือส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนโดยเฉพาะชุมชนในเขตเมือง ผ่านการออกกฎหมายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนเอง และมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชุมชน โดยเปิดโอกาสให้กลไกคณะกรรมการชุมชนสามารถระดมทุนและบริหารจัดการทรัพยากรของชุมชนด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยเพิ่มศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนให้สามารถแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชนได้โดยตรงและรวดเร็ว อันจะนำไปสู่การสร้างความเสมอภาคและการลดความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยการปรับปรุงจากประเด็นปฏิรูป การพัฒนาระบบสร้างเสริม	☺ ได้มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนด**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยปัจจุบันระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนของเทศบาล พ.ศ. 2564 ได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2564 และระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยชุมชนและกรรมการชุมชน พ.ศ. 2564 และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2564 และอยู่ระหว่างการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานด้านชุมชนสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสำหรับคณะกรรมการชุมชนในรูปแบบ e-book

BR0904	กิจกรรมปฏิรูปที่ 4 การสร้างกลไกที่เอื้อให้เกิดชุมชนเมืองจัดการตนเอง	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
	ชุมชนเข้มแข็ง เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่สะท้อนถึงการขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการตนเองของชุมชนโดยเฉพาะชุมชนในเขตเมือง	

BR0905	กิจกรรมปฏิรูปที่ 5 การสร้างมูลค่าให้กับที่ดินที่รัฐจัดให้กับประชาชน	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
สคทช.	มุ่งเน้นการสร้างมูลค่าให้กับที่ดินที่รัฐจัดให้กับประชาชนโดยคำนึงถึงการปรับปรุงกลไกพื้นฐานในการกำหนดหรือคำนวณมูลค่าที่ดินและทรัพย์สินที่รัฐจัดให้กับประชาชน ควบคู่กับการจัดระบบแลกเปลี่ยนซื้อที่คืนโดยรัฐ การทดแทนค่าที่ดิน การตรวจสอบ การปรับปรุงหนี้สินโดยใช้ที่ดินเป็นหลักทรัพย์ การตกทอดทางมรดก ฯลฯ ตามกฎหมายต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม	☺ ได้มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนด**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยสำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (สคทช.) และหน่วยงานที่ร่วมดำเนินการ ได้แก่ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) กรมธนารักษ์ และสถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินโครงการ/กิจกรรม เพื่อตอบเป้าหมายย่อยทั้ง 5 เป้าหมายย่อยเป็นไปตามแนวที่กำหนดไว้ โดยการดำเนินการเป็นไปตามแผนที่ได้เสนอไว้ โดยมีกิจกรรมการบริหารจัดการที่ดินแก่เกษตรกรรายย่อย และผู้ด้อยโอกาส กิจกรรมการศึกษาปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรและประชาชน ดำเนินการโดย ส.ป.ก. และการดำเนินการสำรวจข้อมูล และปรับปรุงราคาประเมินที่ดินกรุงเทพฯ และในภูมิภาคดำเนินการโดยกรมธนารักษ์

สถานะการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ได้กำหนดให้จัดทำกฎหมาย 4 ฉบับ โดยมีสถานะการดำเนินการสรุปได้ดังนี้

รายชื่อกฎหมายที่ดำเนินการจัดทำ/ปรับปรุง	แล้วเสร็จ	อยู่ระหว่างดำเนินการ	หมายเหตุ
1. (ร่าง) พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ พ.ศ.		✓	เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2564 คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติหลักการ (ร่าง) พ.ร.บ.กองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ พ.ศ. .... ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง โดยให้พิจารณาในประเด็นอายุของลูกจ้างในการเป็นสมาชิกกองทุนฯ ได้ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายเกี่ยวกับการเกษียณอายุ และเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2564 สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีการประชุมเพื่อพิจารณาร่าง พ.ร.บ. กบช. ครั้งแรกด้วย
2. แก้ไขระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวคนพิการฯ พ.ศ. 2556 ข้อ 6		✓	อยู่ระหว่างการทบทวนระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยื่นคำขอขึ้นทะเบียนคนพิการและการกำหนดเจ้าหน้าที่ ผู้รับขึ้นทะเบียนคนพิการ การกำหนดสิทธิหรือการเปลี่ยนแปลงสิทธิของคนพิการและการขอสละสิทธิของคนพิการ
3. ร่างระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนของเทศบาล พ.ศ.	✓		ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนของเทศบาล พ.ศ. 2564 ได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2564
4. ร่างกฎกระทรวงออกตามความในมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 และกฎหมายอื่นที่สร้างมูลค่าให้กับที่ดินที่รัฐจัดให้กับประชาชน		✓	สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้ดำเนินการศึกษาและปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรและประชาชน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 โดยศึกษาวิเคราะห์พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2519 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2532 คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 36/2518 เรื่องมาตรการในการแก้ไขปัญหาการครอบครองที่ดินในเขต ส.ป.ก. โดยมิชอบด้วยกฎหมาย และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 31/2560 เรื่อง

รายชื่อกฎหมายที่ดำเนินการจัดทำ/ปรับปรุง	แล้วเสร็จ	อยู่ระหว่างดำเนินการ	หมายเหตุ
			การใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกรและประโยชน์สาธารณะของประเทศ และได้ศึกษาวิเคราะห์ เสนอแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สอดคล้องกับกฎหมายและแผนระดับต่าง ๆ และเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศที่ได้มีการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดทำและปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดิน รวมถึงจัดทำรายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์ของคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 36/2559 และรายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์ของคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 31/2560 ส.ป.ก. ได้บันทึกสรุปวิเคราะห์ประกอบร่างพระราชบัญญัติ และจัดทำข้อเสนอสำหรับ ส.ป.ก. เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงตามบริบทของการปรับปรุงพัฒนากฎหมาย รวมทั้งจัดทำสรุปรายมาตราของร่างพระราชบัญญัติ และข้อมูลตารางเปรียบเทียบพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2519 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2532 ตารางเปรียบเทียบคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 36/2559 และคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 31/2560 กับร่างพระราชบัญญัติฉบับใหม่ให้เห็นถึงความเหมือนและความแตกต่างของสาระสำคัญโดยมีเหตุผลประกอบด้วย

ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะ

1. การมีระบบการออมเพื่อสร้างหลักประกันรายได้หลังวัยเกษียณที่เพียงพอและครอบคลุมในกลุ่มแรงงานทั้งในและนอกระบบ

ในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าสู่ระบบการออม ที่ผ่านมาพบว่ายังมีประชาชนบางกลุ่มที่ขาดความรู้ความเข้าใจด้านการออมเพื่อการเกษียณ เนื่องจากได้รับข้อมูลข่าวสารไม่เพียงพอ รวมทั้งการขาดฐานข้อมูลของกลุ่มแรงงานนอกระบบ ทำให้การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายทำได้ยาก เนื่องจากกลุ่มแรงงานมีการกระจัดกระจายอยู่ทั่วทุกพื้นที่ ประกอบกับผลกระทบของการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ต่อเนื่องอย่างยาวนาน ทำให้แรงงานในระบบที่มีความเสี่ยงจากการตกงานและถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยีมากขึ้น และแรงงานนอกระบบที่ถือว่าเป็นกลุ่มที่มีความเปราะบาง ทั้งจากรายได้ที่ต่ำ ไม่แน่นอนและไม่มีสวัสดิการคุ้มครองครอบคลุมในหลายกรณี ประสบปัญหามากยิ่งขึ้น

2. การผลักดันให้มีฐานข้อมูลทางสังคม และคลังความรู้ในระดับพื้นที่

ที่ผ่านมา ข้อมูลของหน่วยงานรัฐมีการจัดเก็บในลักษณะต่างคนต่างเก็บ มีความซ้ำซ้อนและกระจัดกระจาย ไม่เป็นเอกภาพ ขาดการเชื่อมโยง ส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐเองไม่สามารถนำข้อมูลมาบูรณาการการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งประชาชนไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวก นอกจากนี้ การนิยามและคำจำกัดความของแต่ละหน่วยงานมีความไม่สอดคล้องและไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากหน่วยงานยึดบทบาทภารกิจของตนเป็นหลัก ทำให้การนำข้อมูลไปใช้เกิดความสับสนในการให้ความช่วยเหลือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรบูรณาการและร่วมกำหนดคำนิยามให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยเฉพาะคำนิยามในหมวดของกลุ่มเปราะบางที่เป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญที่ต้องเร่งให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งควรให้ความสำคัญกับการจัดเก็บข้อมูลที่สามารถบูรณาการและใช้ร่วมกันได้ เพื่อลดการเก็บข้อมูลและใช้งบประมาณที่ซ้ำซ้อน โดยให้มีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลภาครัฐให้เป็นเอกภาพ ตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติงาน รวมทั้งปรับกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการเชื่อมโยง และเปิดเผยข้อมูล สื่อสารเรื่องกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องต่อบุคลากรภาครัฐอย่างชัดเจนตลอดจนบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

3. การสร้างกลไกที่เอื้อให้เกิดชุมชนเมืองจัดการตนเอง

การสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นกับชุมชนเมืองยังคงเป็นประเด็นที่มีความท้าท้าย โดยเฉพาะการสร้างให้เกิดการรวมพลังของชุมชนในการร่วมกันจัดการปัญหาและความท้าทายใหม่ ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต ดังนั้น จึงยังจำเป็นต้องมีกลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบพร้อมมีการติดตามประเมินผลอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทพื้นที่ของตน พร้อมทั้งสามารถรักษาอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นและสามารถอยู่ร่วมกันกับโลกอนาคตที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปได้

CR09G01 ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 1

มีระบบการออมทั้งภาคสมัครใจและภาคบังคับแก่ประชาชนทุกกลุ่ม เพื่อเพิ่มความสามารถในการพึ่งพาตนเองหลังเกษียณ

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564

ระดับความสำเร็จของการออกกฎหมายร้อยละ 50 โดย (ร่าง) พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ พ.ศ. .... ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี และข้อเสนอในการปรับปรุงกฎกระทรวงเรื่องสิทธิประโยชน์ของสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติดำเนินการแล้วเสร็จ

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

ระดับความสำเร็จของการออกกฎหมายร้อยละ 100 โดย (ร่าง) พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ พ.ศ. .... ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และพระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติฯ ได้รับการปรับปรุง/แก้ไขในประเด็นสิทธิประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์

ปัจจุบันประเทศไทยเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัย ส่งผลให้เกิดภาระทางการเงินและการคลังในการดูแลกลุ่มผู้สูงอายุ รวมทั้งอัตราการพึ่งพิงของผู้สูงอายุต่อประชากรวัยทำงานของประเทศไทยก็เพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน ในขณะที่ สถานการณ์ด้านการออมเงิน ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 พบว่าจำนวนเงินออมของคนไทยอยู่ในระดับถดถอย ปัจจุบันประเทศไทยมีบัญชีเงินฝากทั้งหมด 97.12 ล้านบัญชี โดยกลุ่มแรงงานมีความเปราะบางมากขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงการระบาดระลอกแรก สะท้อนจากข้อมูลยอดคงค้างเงินฝากต่อบัญชีที่มีมูลค่าต่ำกว่า 50,000 บาท ในเดือนมิถุนายน 2564 ลดลงร้อยละ 4.14 จากเดือนธันวาคม 2562 และมีแนวโน้มลดลง อันเกิดจากผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและวิกฤติโควิด-19 ที่ทำให้ประชาชนขาดความสามารถในการหารายได้ มีรายได้ไม่แน่นอน ทำให้ขาดเงินออมและถึงขั้นมีเงินออมไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพในบั้นปลายของชีวิต ดังนั้น รัฐบาลจึงมีความจำเป็นต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวางแผนการออมเงินเพื่อวัยเกษียณไว้ตั้งแต่ยังอยู่ในวัย

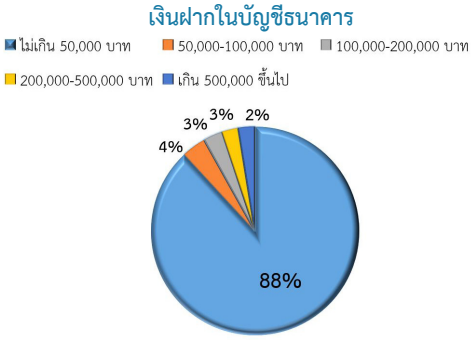

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย ข้อมูล ณ กันยายน 2564

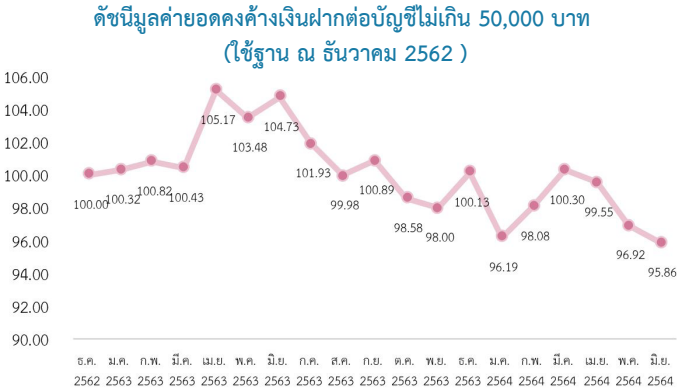

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ทำงาน (15-60 ปี) ทั้งส่วนของแรงงานในระบบและแรงงานนอกระบบอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม โดยใช้แรงจูงใจ (Incentive) ในรูปแบบต่าง ๆ และต้องเร่งขยายระบบการออมที่มีอยู่ให้ครอบคลุมครบทุกกลุ่มเป้าหมาย

การดำเนินงานที่ผ่านมา หน่วยงานภาครัฐดำเนินการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าสู่ระบบการออมอย่างต่อเนื่อง โดยกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) มีจำนวนสมาชิกประมาณ 2.4 ล้านคน ที่ผ่านมาคณะกรรมการกองทุนการออมแห่งชาติ มีมติเห็นชอบการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. 2554 ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งในเรื่องการขยายอายุของสมาชิก การบูรณาการดำเนินงานร่วมกับสิทธิประกันสังคม มาตรา 40 (2) และ 40 (3) ตลอดจนการพิจารณารับเงินบำเหน็จก้อนเดียว ในกรณีที่สมาชิกมีความประสงค์จะใช้เงินก้อน เมื่อทำการออมครบตามเงื่อนไข ขณะที่การปรับปรุงกฎกระทรวง มีแนวทางในการเสนอปรับปรุงเพดานเงินสะสมและเงินสมทบของสมาชิกจาก 13,200 บาทต่อปี เป็น 30,000 บาทต่อปี เงินสมทบภาครัฐสูงสุด 1,800 บาท ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ กอช. แล้ว ปัจจุบันอยู่ระหว่างการพิจารณาของกระทรวงการคลังเกี่ยวกับผลกระทบทางภาระการเงินการคลังของประเทศไทยในอนาคต นอกจากนี้ กอช. ได้ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงมหาดไทย ในการขยายจำนวนสมาชิก โดยในอนาคตจะขยายการดำเนินงานไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขณะที่การดำเนินการกับกลุ่มนักศึกษา ได้มีการทำบันทึกความร่วมมือกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เพื่อบรรจุวิชาการวางแผนทางการเงินไว้ในหลักสูตรการศึกษา และขยายผลไปยังกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ขึ้นไป โดยร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ และสถาบันการศึกษาเอกชน ทั้งในและนอกระบบ เพื่อให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่ม

จำนวนสมาชิกของกองทุนการออมแห่งชาติ

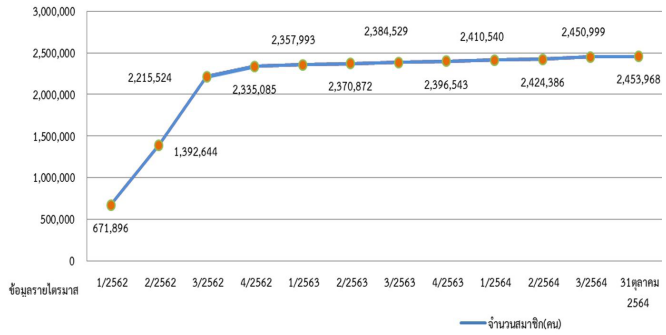

ที่มา: กองทุนการออมแห่งชาติ กระทรวงการคลัง

ในส่วนของการผลักดัน (ร่าง) พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ พ.ศ. .... เพื่อให้แรงงานในระบบมีรายได้หลังเกษียณที่เพียงพอ คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2564 อนุมัติหลักการของ (ร่าง) พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ พ.ศ. .... ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ตรวจพิจารณาอีกครั้งหนึ่งก่อนเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย จากการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าสู่ระบบการออม พบว่า ยังมีประชาชนบางกลุ่มที่ขาดความรู้ความเข้าใจด้านการออมเงินเพื่อการเกษียณ โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานนอกระบบ ผลิตภัณฑ์การออมของ กอช. ไม่จูงใจให้เกิดการสมัครสมาชิก อาทิ เงินสะสมและเงินสมทบยังไม่จูงใจรวมถึงมีความซับซ้อนและเข้าใจยาก สมาชิก กอช. ได้รับข้อมูลข่าวสารไม่เพียงพอ และไม่ค่อยเข้าใจรายละเอียดในผลิตภัณฑ์การออมของ กอช. รวมทั้งขาดฐานข้อมูลของกลุ่มแรงงานนอกระบบ ทำให้การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายทำได้ยาก เนื่องจากมีความกระจัดกระจายอยู่ทั่วทุกพื้นที่ นอกจากนี้ ผลกระทบของการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ต่อเนื่องอย่างยาวนาน จำเป็นต้องมีมาตรการที่เจาะจงให้ความช่วยเหลือแรงงานที่ได้รับผลกระทบ ทั้งแรงงานในระบบที่มีความเสี่ยงจากการตกงานมากขึ้นและถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยี และแรงงานนอกระบบที่ถือว่าเป็นกลุ่มที่มีความเปราะบาง ทั้งจากรายได้ที่ต่ำและไม่แน่นอน ไม่มีสวัสดิการคุ้มครองครอบคลุมในหลายกรณี การออมเงินน้อยและมีปัญหาหนี้สิน ซึ่งกลุ่มแรงงานนอกระบบที่สมัครเข้าเป็นสมาชิก กอช. มีเพียง 2.4 ล้านคน เมื่อเกิดความเสี่ยงหรือเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด จะได้รับผลกระทบมากกว่ากลุ่มอื่น

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินงานในระยะต่อไป ควรให้ความสำคัญกับการขยายฐานสมาชิกให้มากยิ่งขึ้น เพิ่มช่องทางการเข้าถึงสำหรับผู้ที่ไม่มีสมาร์ทโฟน โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานนอกระบบ ให้มีระบบการออมเพื่อการชราภาพทั้งในรูปแบบเงินบำนาญและบำเหน็จโดยไม่ตัดสิทธิทางใดทางหนึ่ง และส่งเสริมการออมร่วมกันระหว่างประชาชนและรัฐบาล การขยายเพดานของเงินสมทบ และพัฒนาผลิตภัณฑ์การออม เพื่อสร้างแรงจูงใจเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์แก่สมาชิก ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขข้อกฎหมายเกี่ยวกับทางเลือกของสมาชิกที่เปิดกว้างมากขึ้น รวมทั้งบูรณาการระบบฐานข้อมูลและการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดความซับซ้อนและตอบโจทย์ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้ตรงจุด

นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการสร้างความตระหนักรู้และสร้างความเข้าใจเรื่องการวางแผนทางการเงินให้ครอบคลุมกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเพิ่มความสามารถในการพึ่งพาตนเองหลังเกษียณโดยให้ประชาชนมีเงินออมที่เพียงพอ วางแผนทางการเงินได้ เกิดความมั่นคงทางการเงิน และเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

CR09G02 ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 2

อปท. มีข้อมูลทางสังคมในพื้นที่ เพื่อนำมาใช้จัดระบบสวัสดิการสังคม (Social Safety Net) ที่สอดคล้องและตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564

ระดับความสำเร็จของการจัดทำฐานข้อมูลทางสังคมระดับพื้นที่ร้อยละ 50 โดยฐานข้อมูลได้รับการออกแบบระบบการจัดเก็บข้อมูลที่สามารถบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้วเสร็จ

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

ระดับความสำเร็จของการจัดทำฐานข้อมูลทางสังคมระดับพื้นที่ร้อยละ 100 โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลทางสังคมในระดับพื้นที่และคลังข้อมูลด้านอาชีพ

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์

ปัจจุบันประเทศไทยมีจำนวนผู้เปราะบางจากข้อมูลการจ่ายเงินเยียวยากลุ่มเปราะบางของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ณ วันที่ 20 กรกฎาคม 2563 จำนวน 13,143,079 คน และจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ผ่านมา พบว่า กลุ่มคนเปราะบางตกหล่นจากการให้ความช่วยเหลือภาครัฐ คิดเป็นร้อยละ 48.33 ประกอบด้วย **(1) กลุ่มคนพิการ** โดยที่มีความช่วยเหลือที่ต้องการมากที่สุดคือการสนับสนุนผู้ช่วยคนพิการการกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพ และการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ นอกจากนี้ พบว่ายังมีคนพิการร้อยละ 55.6 ไม่ได้จดทะเบียนคนพิการโดยมาจากหลายสาเหตุ ทั้งการที่ไม่ต้องการจดทะเบียน (รวมไม่คิดว่าตนเองพิการ) ความพิการไม่อยู่ในระดับที่จดทะเบียนได้ การไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการจดทะเบียน ไม่มีคนพาไป และเดินทางไม่สะดวก อีกทั้งปัญหาสำคัญของการขึ้นทะเบียนคนพิการมีสาเหตุหลักมาจากการกำหนดคำนิยาม “คนพิการ” ที่ปัจจุบันมีความแตกต่างกันแต่ละหน่วยงาน ขณะที่กระบวนการขึ้นทะเบียนคนพิการต้องผ่านการวินิจฉัยโดยแพทย์และขึ้นทะเบียน

สัดส่วนกลุ่มคนเปราะบางที่ได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ

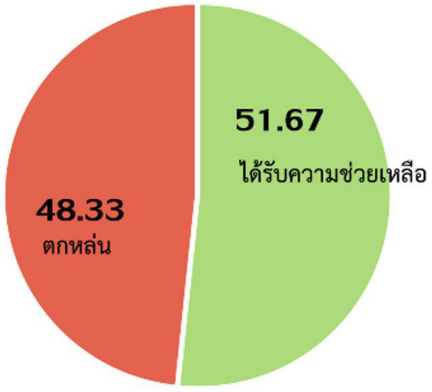

กับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อให้ได้รับเอกสารรับรองความพิการตามกฎหมายส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ รวมทั้งการขึ้นทะเบียนคนพิการตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงฯ มีขั้นตอนที่ยุ่งยาก ใช้เอกสารเป็นจำนวนมาก **(2) กลุ่มผู้สูงอายุ** ยังพบผู้ตกสำรวจและยังไม่ได้รับสวัสดิการเบี้ยผู้สูงอายุในแหล่งชุมชนต่าง ๆ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการสำรวจข้อมูลผู้สูงอายุที่ยังไม่ได้ลงทะเบียนดังกล่าวเพิ่มเติมเพื่อขอรับการสนับสนุนสวัสดิการต่าง ๆ ตามสิทธิ์ต่อไป และ **(3) กลุ่มเด็กแรกเกิดในครอบครัวยากจน** พบว่าร้อยละ 30 ยังเข้าไม่ถึงสวัสดิการเงินอุดหนุนของรัฐ

นอกจากนี้ ส่วนราชการต่าง ๆ มีการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสังคม เช่น (1) การจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลทุกมิติที่จัดเก็บโดยหน่วยงานระดับพื้นที่ เพื่อนำมาจัดทำแผนแผนพัฒนาในพื้นที่ตามนโยบาย One Plan (2) การจัดทำและพัฒนาระบบพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform : TPMAP) ซึ่งเป็นระบบ Big Data ของภาครัฐเพื่อการแก้ปัญหาความยากจนที่สามารถระบุปัญหาความยากจนหลายมิติได้ถึงระดับบุคคล โดยในปัจจุบันได้มีการเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่มีข้อมูลเลขบัตรประชาชน 13 หลัก อาทิ ข้อมูลจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ประกอบด้วย ทะเบียนคนพิการ ข้อมูลจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีข้อมูลการรับเบี้ยคนพิการและผู้สูงอายุ ข้อมูลสิทธิการรักษาพยาบาลจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพ (สปสช.) และข้อมูลทะเบียนราษฎร์ (กรมการปกครอง) และอยู่ระหว่างบูรณาการข้อมูลกับส่วนราชการอื่น ๆ เพื่อขอรับการสนับสนุนข้อมูลตามมิติต่าง ๆ ด้วย โดยในปัจจุบันระบบ TPMAP ครอบคลุมจำนวนประชากรจำนวน 60 กว่าล้านคน จากจำนวนทะเบียนราษฎร์ของสำนักทะเบียนกลาง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 (3) โครงการพัฒนาตำบลแบบบูรณาการ (Tambon Smart Team) เป็นการจัดเก็บข้อมูลในระดับเขตการปกครองที่เล็กที่สุด (ระดับหมู่บ้าน) โดยการจัดเก็บข้อมูลผ่านระบบคอมพิวเตอร์และจัดเก็บอย่างเป็นระเบียบ พร้อมสำหรับการนำมาใช้งานได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ซึ่งผู้บริหารหรือส่วนราชการสังกัดกรมการปกครองในแต่ละพื้นที่สามารถดึงข้อมูลพื้นฐานหรือข้อมูลเฉพาะด้านเพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้ตลอดเวลา รวมถึงการนำข้อมูลที่จัดเก็บเหล่านั้นมาเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์และจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ ทั้งแผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนพัฒนาอำเภอ ซึ่งแผนเหล่านี้จะเป็นแผนที่เริ่มต้นจากความต้องการของประชาชนในพื้นที่ที่นำมาเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาในระดับจังหวัด กลุ่มจังหวัด ภาค และประเทศ ให้สามารถขับเคลื่อนประเทศไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นกลไกในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

การดำเนินงานที่ผ่านมา **การผลักดันให้มีฐานข้อมูลทางสังคมและคลังความรู้ในระดับพื้นที่ เพื่อให้สามารถจัดสวัสดิการและสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพที่ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย** ในช่วงปี 2564 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการดำเนินโครงการ เพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศด้านสังคม อาทิ กรมการปกครองได้ดำเนินโครงการพัฒนาตำบลแบบบูรณาการ (Tambon Smart Team) โดยการจ้างประชาชนในตำบล อำเภอ ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 7,255 ตำบล เพื่อจัดเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาพื้นที่แบบบูรณาการ ที่มีประสิทธิภาพสำหรับการวางแผนพัฒนาพื้นที่ในทุกระดับตั้งแต่การพัฒนาหมู่บ้าน/เขตชุมชน แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาอำเภอ แผนพัฒนาจังหวัด ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และการพัฒนาในระยะยาว และใช้เป็นฐานข้อมูลกลางที่เปิดเผยต่อสาธารณชน (Single opened-data system) ให้ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคมต่าง ๆ สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ร่วมกันในข้อมูลเดียวกัน ขณะเดียวกันกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม อยู่ระหว่างดำเนินโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมตำบลแบบบูรณาการ (1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย) โดยได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากโครงการพัฒนาตำบลแบบบูรณาการ นอกจากนี้ **การปฏิรูปการขึ้นทะเบียนคนพิการ เพื่อให้คนพิการได้รับสิทธิสวัสดิการและความช่วยเหลือได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง** ในส่วนของการกำหนดนิยาม “คนพิการ” นั้น ปัจจุบันได้มีการกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ความพิการเชิงการแพทย์ (Medical Model) รวมถึงทำการศึกษาประเภทและหลักเกณฑ์ความพิการเชิงสังคม (Social Model) เพิ่มเติม และศึกษาสิทธิและสวัสดิการสำหรับกลุ่มที่มีแนวโน้มจะมีความพิการ โดยมีการพัฒนายกระดับการให้บริการคนพิการแบบดิจิทัลด้วยการให้มีศูนย์บริการคนพิการแบบเบ็ดเสร็จในโรงพยาบาล โดยร่วมมือกับกระทรวงสาธารณสุขแล้ว 16 แห่ง และให้การใช้บัตรคนพิการผ่านระบบ Mobile Application นอกจากนี้ ยังมีการเชื่อมโยงสิทธิสวัสดิการของคนพิการกับ 6 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สำนักงานประกันสังคม กรมการปกครอง (สำนักทะเบียนราษฎร) กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (คนพิการที่กู้ยืมเรียน) กรมบัญชีกลาง (สวัสดิการเบี้ยคนพิการ) และสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ) รวมทั้งแก้ไขระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการฯ พ.ศ. 2556 เช่น การไม่ใช้สำเนาเอกสาร การออกบัตรให้คนพิการ การกำหนดบัตรหมดอายุ เป็นต้น นอกจากนี้ ในส่วนของกลุ่มเปราะบางที่เป็นเกษตรกร ได้มีการ**ปฏิรูปการสร้างมูลค่าที่ดินที่รัฐจัดให้กับประชาชน** โดยสำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (สคทช.) และหน่วยงานที่ร่วมดำเนินการ อาทิ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) กรมธนารักษ์ และสถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินกิจกรรมเพื่อตอบเป้าหมายย่อยทั้ง 5 เป้าหมายย่อย ซึ่งเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในแผนขับเคลื่อนการปฏิรูป โดยมีกิจกรรมการบริหารจัดการที่ดินแก่เกษตรกรรายย่อยและผู้ด้อยโอกาส กิจกรรมการศึกษาปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรและประชาชน ดำเนินการโดย ส.ป.ก. และการดำเนินการสำรวจข้อมูลและปรับปรุงราคาประเมินที่ดินกรุงเทพฯ และในภูมิภาค ดำเนินการโดยกรมธนารักษ์

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ข้อมูลของหน่วยงานรัฐ มี**การจัดเก็บในลักษณะต่างคนต่างเก็บ มีความซ้ำซ้อนและกระจัดกระจาย** ไม่เป็นเอกภาพ ขาดการเชื่อมโยง ส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐเองไม่สามารถนำข้อมูลมาบูรณาการการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งประชาชนไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวก นอกจากนี้ ยังก่อให้เกิดปัญหาการจัดสรรสวัสดิการที่ซ้ำซ้อน อีกทั้งการจัดเก็บข้อมูลยังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ทำให้มีกลุ่มเป้าหมายที่ตกหล่นจากการให้ความช่วยเหลือภาครัฐ รวมทั้งไม่ทราบพิกัดของกลุ่มเป้าหมายที่มี**การตกหล่นจากการสำรวจ** จึงจำเป็นต้องให้มีการบูรณาการข้อมูลจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะหน่วยงานในระดับพื้นที่ที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน เพื่อเร่งจัดเก็บข้อมูลบุคคลเหล่านั้นให้เข้ามาอยู่ในระบบ และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถวิเคราะห์ให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสมกับความต้องการต่อไป นอกจากนี้ **การนิยามและคำจำกัดความของแต่ละหน่วยงานมีความไม่สอดคล้องและไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน** เนื่องจากหน่วยงานยึดบทบาทภารกิจของตนเป็นหลัก ทำให้การนำข้อมูลไปใช้เกิดความสับสนในการให้ความช่วยเหลือ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรบูรณาการและร่วมกำหนดคำนิยามให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยเฉพาะคำนิยามในหมวดของกลุ่มเปราะบางที่เป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญที่ต้องเร่งให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งควร**ให้ความสำคัญกับการจัดเก็บข้อมูล**ที่สามารถบูรณาการและใช้ร่วมกันได้ เพื่อลดการเก็บข้อมูลและใช้งบประมาณที่ซ้ำซ้อน โดยให้มีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลภาครัฐให้เป็นเอกภาพ ตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติงาน รวมทั้ง**ปรับกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการเชื่อมโยงและเปิดเผยข้อมูล**สื่อสารเรื่องกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องต่อบุคลากรภาครัฐอย่างชัดเจน ตลอดจนบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ควรให้มีการ**ถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับประเภทข้อมูล**ที่ต้องจัดเก็บให้กับผู้ปฏิบัติได้เข้าใจเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้การจัดเก็บข้อมูลสอดคล้องกับสภาพปัญหาของพื้นที่ได้อย่างตรงจุด ทั้งนี้ ภาครัฐควรนำกลไกของศูนย์ขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) ในระดับจังหวัด และระดับต่าง ๆ ประกอบด้วย ศจพ.จ. ศจพ.กทม. ศจพ.อ. ศจพ.ข. ศจพ.อปท. และทีมปฏิบัติการในระดับพื้นที่ เพื่อใช้เป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายได้อย่างตรงจุดมากขึ้นทั้งในระดับบุคคลและระดับครัวเรือนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

CR09G03 ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 3

ชุมชนในเขตเมืองมีความเข้มแข็งและมีโอกาสในการเข้าถึงสวัสดิการภาครัฐอย่างเท่าเทียม อันจะนำไปสู่ความเสมอภาคในสังคม

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564

ระดับความสำเร็จของการออกกฎหมาย ร้อยละ 50 โดยระเบียบกระทรวง มหาดไทยว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนของเทศบาล พ.ศ. .... ผ่านความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และระเบียบเกี่ยวกับชุมชน ของกรุงเทพมหานคร มีการพิจารณาทบทวน ปรับปรุง ในประเด็นเรื่องคณะกรรมการชุมชน ที่จะเอื้อต่อการสร้างชุมชนเมืองที่เข้มแข็ง

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

ระดับความสำเร็จของการออกกฎหมายร้อยละ 100 โดยคณะกรรมการชุมชนของเทศบาลนคร เทศบาลเมือง กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา มีการจัดตั้งตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์

ประเทศไทยมีการขยายตัวของความเป็นเมืองเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยปัจจุบันมีประชากรไทยกว่า 1 ใน 3 อาศัยอยู่ในเขตเมือง จากข้อมูลสถิติจำนวนประชากรจากการทะเบียนและร้อยละของผู้อยู่ในเขตเมือง กระทรวงมหาดไทย ปี พ.ศ.2563 พบว่า ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองหรือเขตเทศบาลมีทั้งหมด 22,811,331 คน คิดเป็นร้อยละ 34.47 ของประชากรรวมทั้งประเทศ 66,186,727 คน และคาดว่าในปี พ.ศ. 2593 ประชากรไทยกว่าร้อยละ 70 จะกลายเป็นคนเมือง[1] ซึ่งการขยายตัวของความเป็นเมืองจะเป็นหนึ่งตัวเร่งการเปลี่ยนผ่านทางเศรษฐกิจและสังคมในหลากหลายมิติ รวมถึงการเคลื่อนย้ายของประชากรที่ทำให้เกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบตามมามากมาย อาทิ การขาดแคลนที่อยู่อาศัยและการขยายบริเวณแหล่งเสื่อมโทรม และ

Percentage of population in Urban and Rural areas

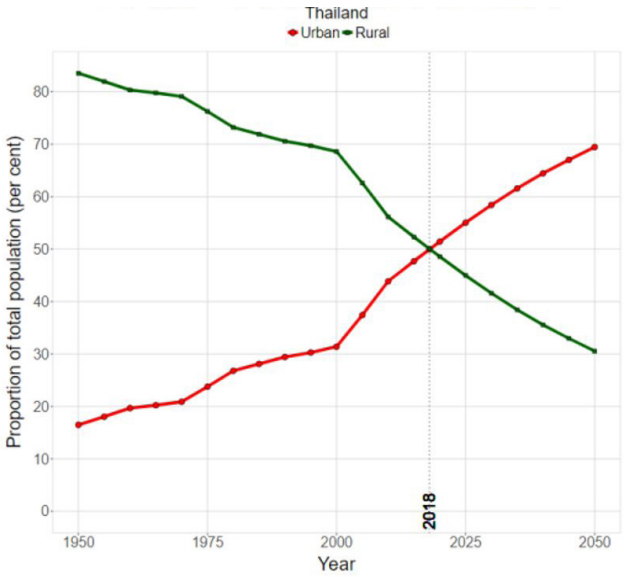

ที่มา: United Nations, 2018. Annual Percentage of Population at Mid-Year Residing in Urban Areas by Region, Subregion, Country and Area, 1950-2050.

[1] United Nations, 2018. Annual Percentage of Population at Mid-Year Residing in Urban Areas by Region, Subregion, Country and Area, 1950-2050.

ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมและรายได้เกิดช่องว่างระหว่างคนรวยและคนจน เพิ่มมากขึ้น ปัญหาการบริการจากภาครัฐที่ไม่ทั่วถึง ปัญหาดังกล่าวส่งผลให้เกิดปัญหาสังคม ความยากจนและชุมชนแออัดที่เพิ่มมากขึ้นในพื้นที่เขตเมืองตามมา แม้ที่ผ่านมาหน่วยงานภาครัฐจะดำเนินโครงการเพื่อแก้ปัญหาชุมชนเมืองบ้างแล้ว อาทิ สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติได้ดำเนินโครงการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน การเคหะแห่งชาติได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่อยู่อาศัย 10 ปี (พ.ศ.2559 - 2568) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนเมือง อย่างไรก็ตาม ชุมชนเมือง ยังคงมีความเปราะบางและประสบปัญหาในหลายมิติ อีกทั้ง การประกาศยกเลิกพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 14 (พ.ศ.2562) ยกเลิกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนันในชุมชนที่ยกระดับเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร ยิ่งทำให้พื้นที่ที่มีความเป็นเมืองขาดกฎหมายรับรองให้มีกลไกภาคประชาชนในการขับเคลื่อนและแก้ไขปัญหาชุมชนเมืองได้ด้วยตนเอง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องผลักดันให้เกิดการออกกฎหมายระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนของเทศบาล พ.ศ. .... และระเบียบเกี่ยวกับชุมชนของกรุงเทพมหานครที่จะเอื้อต่อการสร้างชุมชนเมืองที่เข้มแข็งในการจัดการ พัฒนา และสามารถพึ่งพาตนเองให้เข้มแข็งครอบคลุมในทุกมิติ

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในปี 2564 มีความคืบหน้าของการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องในการบรรลุตามค่าเป้าหมายที่ให้ชุมชนในเขตเมืองมีความเข้มแข็งและมีโอกาสในการเข้าถึงสวัสดิการภาครัฐอย่างเท่าเทียม อันจะนำไปสู่ความเสมอภาคในสังคม ได้แก่ การออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนของเทศบาล พ.ศ. 2564 ปัจจุบันได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2564 และระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยชุมชนและกรรมการชุมชน พ.ศ. 2564 และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2564 ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวเป็นไปตามเป้าหมายแผนขับเคลื่อนฯ Big rock นอกจากนั้น การดำเนินงานในระยะถัดไป ในปี 2565 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น มีแผนการดำเนินการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานด้านชุมชนสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสำหรับคณะกรรมการชุมชนในรูปแบบ e-book ซึ่งขณะนี้ได้แต่งตั้งคณะทำงานตามคำสั่ง สถ. ที่ 301/2564 ลงวันที่ 22 มิถุนายน 2564 แล้ว และอยู่ระหว่างศึกษา วิเคราะห์ แนวทางปฏิบัติและระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำเป็นร่างคู่มือการปฏิบัติให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการชุมชน รวมถึงการกำหนดให้มีกลไกการติดตามผลการจัดตั้งชุมชนและประเมินศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชน โดยตั้งเป้าหมายการมีระบบสารสนเทศในการติดตามและประเมินผลการจัดตั้งและปฏิบัติงานคณะกรรมการชุมชนของเทศบาล โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ เทศบาลจำนวน 2,472 แห่ง เมืองพัทยา 1 แห่ง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าที่ผ่านมาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการผลักดันให้มีการออกกฎหมายที่จะเป็นกลไกสนับสนุนให้ชุมชนในเขตเมืองมีความเข้มแข็งได้สำเร็จตามค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2565 แล้ว อย่างไรก็ตาม การสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นกับชุมชนเมืองยังคงเป็นประเด็นที่มีความท้าท้าย โดยเฉพาะการสร้างให้เกิดการรวมพลังของชุมชนในการร่วมกันจัดการปัญหาและความท้าทายใหม่ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต ดังนั้น จึงยังจำเป็นต้องมีกลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบพร้อมมีการติดตามประเมินผลอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทพื้นที่ของตน พร้อมทั้งสามารถรักษาอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นและสามารถอยู่ร่วมกันกับโลกอนาคตที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การเร่งดำเนินการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานด้านชุมชนสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสำหรับคณะกรรมการชุมชนเพื่อเป็นคู่มือปฏิบัติให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงควรมีกลไกการติดตามประเมินผลการจัดตั้งชุมชนและประเมินศักยภาพความเข้มแข็งของชุมชนภายหลังจากการออกกฎระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนของเทศบาลฯ เพื่อมุ่งเน้นการส่งเสริมให้ชุมชนสามารถจัดการตนเองได้อย่างแท้จริง ตลอดจนควรส่งเสริมกระบวนการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนเมืองแบบบูรณาการกับทุกภาคส่วนตั้งแต่การร่วมวางแผน แก้ปัญหา และพัฒนาเมืองและอาจพิจารณาถึงการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาชุมชนเมืองในรูปแบบใหม่ ๆ อาทิ การจัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ทำกิจกรรมทางด้านสังคมควบคู่กันไปด้วย เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการชุมชนของตนเองอย่างรอบด้าน พร้อมรับมือกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างเข้มแข็ง

ด้านพลังงาน 10

ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและการยอมรับของประชาชน ส่งเสริมด้านเทคโนโลยีและการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้การบริหารจัดการด้านพลังงานมีธรรมาภิบาล มีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานพลังงาน และการลงทุนในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวเนื่องกับด้านพลังงาน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน มีเป้าหมายอันพึงประสงค์ คือ **ยกระดับความสามารถในการแข่งขันด้านพลังงานของประเทศ** เพื่อลดอุปสรรค และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านพลังงานใน 3 มิติ ได้แก่ (1) การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ และการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้กับประเทศจากการจัดหาพลังงาน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น (2) การเสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงานให้กับประเทศ โดยส่งเสริมความต่อเนื่องจากการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมของไทย ส่งเสริมการจัดหาพลังงานทดแทน การพัฒนาเทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ ที่สนับสนุนการจัดหาพลังงานให้มีประสิทธิภาพ มีต้นทุนต่ำลง และรองรับการจัดหาพลังงานในอนาคต และ (3) การบริหารจัดการพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและบูรณาการ และยกระดับธรรมาภิบาลในธุรกิจพลังงาน เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างการใช้และการผลิต การเพิ่มประสิทธิภาพการการกำกับดูแล การลงทุนและการใช้โครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและลดข้อขัดแย้งในสังคม โดยในแผนการปฏิรูปประเทศฉบับเดิม ได้กำหนดให้มีเรื่องและประเด็นปฏิรูป รวม 17 เรื่อง ซึ่งการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานประจำปี 2563 พบว่า มีสถานะการบรรลุเป้าหมายของเรื่องและประเด็นปฏิรูปประกอบด้วย **ในระดับบรรลุค่าเป้าหมายแล้ว (สีเขียว) 5 เรื่อง ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง) 7 เรื่อง ในระดับยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย (สีส้ม) 3 เรื่อง** และ**ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นวิกฤติ 2 เรื่อง** และได้นำมาดำเนินการต่อเนื่องในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 10 เรื่องและประเด็นปฏิรูป และอีก 7 เรื่องและประเด็นปฏิรูป เป็นกิจกรรมที่มีส่วนร่วมสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ได้ตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยแสดงรายละเอียดความเกี่ยวข้องของเรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับเดิม) กับกิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) สรุปได้ดังนี้

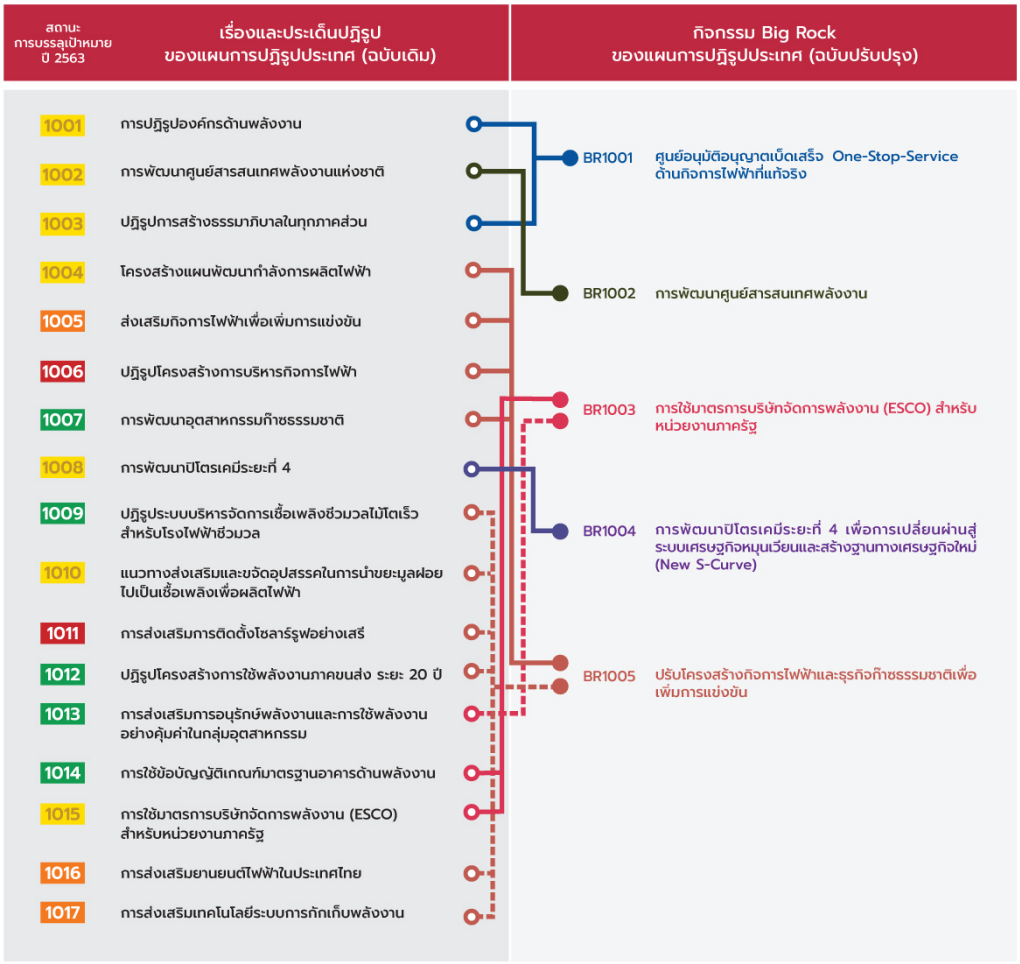

เรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับเดิม ที่นำมาดำเนินการต่อเนื่องผ่านกิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

เรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับเดิม ที่เป็นกิจกรรมสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

สรุปการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน

รหัส	เป้าหมาย	สถานะการบรรลุเป้าหมาย เทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564	ปี 2565
CR10G01	ยกระดับความสามารถในการแข่งขันด้านพลังงานของประเทศ	2564	2565

สถานะการบรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน มีระดับ**บรรลุค่าเป้าหมายแล้ว** ในปี 2564 และปี 2565 โดยในปี 2563 และ 2564 ได้รับการจัดอันดับโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน (Energy Infrastructure) จากสถาบันการจัดการนานาชาติ (International Institute for Management Development: IMD) อยู่ที่อันดับ 20 จาก 64 ประเทศทั่วโลก และในปี 2564 ประเทศไทยมีค่าความเข้มข้นการใช้พลังงาน (Energy Intensity: EI) อยู่ที่ 7.05 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ/พันล้านบาท ลดลงจากปี 2563 จากเดิม 7.53 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ/พันล้านบาท ซึ่งการลดลงดังกล่าวส่งผลให้บรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้

สาระสำคัญของกิจกรรม Big Rock และสรุปสถานะการดำเนินงาน ประจำปี 2564

BR1001	กิจกรรมปฏิรูปที่ 1 ศูนย์อนุมัติอนุญาตเบ็ดเสร็จ One-Stop-Service ด้านกิจการไฟฟ้าที่แท้จริง	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
กระทรวงพลังงาน MINISTRY OF ENERGY พน.	มุ่งเน้นการปรับกระบวนการอนุมัติและอนุญาตของหลายหน่วยงาน โดยการจัดตั้งศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ (One-Stop-Service) ด้านกิจการไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติ ให้สามารถลดระยะเวลาและขั้นตอนที่ไม่จำเป็น ปรับกระบวนการอนุมัติโครงการภาครัฐและเอกชนให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้นอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อช่วยกระตุ้นการลงทุนทางด้านพลังงานของประเทศ และลดต้นทุนที่เกิดจากระบบที่ไม่มีประสิทธิภาพ อันเป็นการกระตุ้นให้เกิดการลงทุนในกิจการพลังงาน โดยเฉพาะการลงทุนด้านพลังงานหมุนเวียน และเพื่อการส่งเสริมโรงไฟฟ้าชุมชน ซึ่งจะช่วยสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในระยะยาว	มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยมีการขับเคลื่อนกิจกรรมที่สำคัญ อาทิ สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (สำนักงาน กกพ.) ลดขั้นตอนการแจ้งยกเว้นในการขอใบอนุญาตและพัฒนาระบบการอนุญาตผ่านสมาร์ตโฟน การทบทวน Licensing Scheme กระบวนการอนุญาตสำหรับกิจการควบคุมระบบไฟฟ้า กิจการระบบส่งไฟฟ้า กิจการระบบจำหน่ายไฟฟ้า กิจการจำหน่ายไฟฟ้า และกิจการก๊าซธรรมชาติ รวมถึงพัฒนาระบบการอนุญาตในรูปแบบดิจิทัล จัดทำระบบตัวชี้วัด (KPI) ติดตามประเมินผลเพื่อการตรวจประเมินโรงไฟฟ้าทั้งก่อนและหลังการกำหนดจ่ายไฟฟ้าเข้าระบบ (COD) และ สำนักงาน กกพ. ร่วมกับการไฟฟ้าฝ่ายจำหน่ายในการพัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่ออำนวยความสะดวกในการเชื่อมต่อโครงข่ายไฟฟ้าหรือจ่ายไฟเข้าระบบเชิงพาณิชย์ตามแนวคิด Anywhere, Anyplace, Anytime

BR1002	กิจกรรมปฏิรูปที่ 2 การพัฒนาศูนย์สารสนเทศพลังงาน	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
กระทรวงพลังงาน MINISTRY OF ENERGY พน.	มุ่งเน้นการพัฒนาระบบข้อมูลพลังงานของประเทศให้มีความสมบูรณ์ และเกิดการบูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลจากทุกหน่วยงานที่มีการจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับด้านพลังงานทั้งจากภาครัฐและเอกชน รวมทั้งเกิดการพัฒนาศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติ ซึ่งจะเป็นหน่วยงานหลักในการนำข้อมูลด้านพลังงานมาวิเคราะห์วิจัยเพื่อสื่อสารให้ประชาชนเกิดความเข้าใจและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ ทั้งด้านการตัดสินใจในการใช้พลังงาน และการประกอบธุรกิจด้านพลังงาน	มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) ได้จัดตั้งศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติ (National Energy Information Center: NEIC) เป็นหน่วยงานภายใต้ สนพ. และพัฒนาเว็บไซต์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวงพลังงานแล้วเสร็จ และในระยะต่อไป สนพ. จะบูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับด้านพลังงานทั้งจากภาครัฐและเอกชน เพื่อประโยชน์ในด้านการวางแผน การตัดสินใจ และการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงเป็นช่องทางในการสื่อสาร และสร้างความรู้ความเข้าใจและลดความขัดแย้งในสังคมไทย

BR1003	กิจกรรมปฏิรูปที่ 3 การใช้มาตรการบริษัทจัดการพลังงาน (ESCO) สำหรับหน่วยงานภาครัฐ	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
กระทรวงพลังงาน MINISTRY OF ENERGY พน.	มุ่งเน้นการขจัดอุปสรรคและเร่งรัดขับเคลื่อนมาตรการตามแผนอนุรักษ์พลังงาน เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายให้หน่วยงานราชการในช่วงที่ประเทศได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 โดยใช้หลักการเปลี่ยน “ค่าใช้จ่ายสาธารณูปโภคหน่วยราชการ” เป็น “จ้างผู้เชี่ยวชาญจากภาคเอกชนมาลงทุนด้านอนุรักษ์และพลังงานหมุนเวียนให้อาคารของรัฐก่อน” โดยมีสัญญาขอรับรายได้ภายหลังเป็น “เงินส่วนแบ่งจากค่าสาธารณูปโภคที่ตรวจพิสูจน์ว่าประหยัดได้จริง” ตามกลไกมาตรฐาน และขั้นตอน ESCO ที่ได้รับการยอมรับจากองค์กรระหว่างประเทศต่าง ๆ โดยระยะแรกมุ่งให้อาคารควบคุมภาครัฐตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกากำหนดอาคารควบคุม พ.ศ. 2538 สามารถลดการใช้พลังงานลงได้ โดยนำกลไกบริษัทจัดการพลังงาน (Energy Service Company: ESCO) มาพัฒนาใช้ในการลงทุนเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงานภายในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ซึ่งคาดว่าช่วยประหยัดพลังงานภาครัฐคิดเป็นมูลค่า 2,600 ล้านบาทต่อปี	มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยปัจจุบันกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (พพ.) ได้จัดทำร่างหลักเกณฑ์ แนวทางการใช้มาตรการบริษัทจัดการพลังงาน (ESCO) สำหรับหน่วยงานภาครัฐ จัดทำร่างสัญญาบริหารจัดการพลังงาน (Energy Performance Contract: EPC) (ร่าง) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมมาตรการอนุรักษ์พลังงานและพลังงานทดแทนสำหรับหน่วยงานของรัฐ โดยรูปแบบธุรกิจบริษัทจัดการพลังงาน พ.ศ. .... แล้วเสร็จและอยู่ระหว่างหารือร่วมกับกรมบัญชีกลาง และสำนักงบประมาณ เพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับกฎหมายและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง

BR1004	กิจกรรมปฏิรูปที่ 4 การพัฒนาปิโตรเคมีระยะที่ 4 เพื่อการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนและสร้างฐานทางเศรษฐกิจใหม่ (New S-Curve)	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
EEC เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เชื่อมโลก ให้ไทยแล่น สกพอ.	ส่งเสริมให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรปิโตรเลียมในการพัฒนาเศรษฐกิจ ยกระดับขีดความสามารถการแข่งขันของอุตสาหกรรมของไทย และสร้างรายได้ให้กับประชาชน พร้อมกับรองรับการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนและสร้างอุตสาหกรรมเป้าหมายแห่งอนาคต (New S-Curve) ซึ่งเป็นกลไกในการขับเคลื่อนประเทศเข้าสู่ Thailand 4.0 โดยใช้ฐานการผลิตที่มีอยู่เดิมต่อยอดพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีเพิ่มเติมเพื่อทดแทนการนำเข้า อันนำไปสู่การผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูงขึ้น เสริมสร้างความมั่นคงของห่วงโซ่อุปทานในประเทศ และสร้างโอกาสเป็นฐานการผลิตของภูมิภาค เพื่อสร้างรายได้จากการส่งออกและเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจไทยอย่างยั่งยืน	มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยมีการดำเนินกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ สนพ. ได้ศึกษากรอบแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ 4 ในพื้นที่ทะเลชายฝั่งภาคตะวันออก และพื้นที่ที่มีศักยภาพเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจในอนาคตแล้วเสร็จ จากผลการศึกษาได้กำหนดกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมและก่อให้เกิดการพัฒนาคลัสเตอร์อุตสาหกรรมที่เชื่อมโยงปิโตรเลียมและปิโตรเคมีกับการเกษตรเพื่ออนาคตประเทศ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) ผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมี (Petrochemicals) (2) ผลิตภัณฑ์เคมีเสริม (Auxiliary chemicals) และ (3) ผลิตภัณฑ์ชีวภาพ (Bio-based Products) ทั้งนี้ การดำเนินการในระยะต่อไป สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงานจะร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนงานส่งเสริมการลงทุนระยะสั้นในพื้นที่ EEC เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติตามขั้นตอนต่อไป

BR1005	กิจกรรมปฏิรูปที่ 5 ปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าและธุรกิจก๊าซธรรมชาติเพื่อเพิ่มการแข่งขัน	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
กระทรวงพลังงาน MINISTRY OF ENERGY พน.	มุ่งเน้นให้เกิดการปฏิรูปและขับเคลื่อนการพัฒนาด้านกิจการไฟฟ้าและธุรกิจก๊าซธรรมชาติ อาทิ การปรับปรุงแนวทางการจัดทำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย (Power Development Plan: PDP) ปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขันและผลักดันให้เกิดการใช้งานโครงสร้างพื้นฐานที่บูรณาการกันของระบบส่งและระบบจำหน่ายอย่างคุ้มค่า โปร่งใสและเป็นธรรม โดยเร่งการเปิดสิทธิการใช้ประโยชน์จากระบบส่งและระบบจำหน่ายของการไฟฟ้าในเชิงพาณิชย์ (Third Party Access) และเร่งกำหนดอัตราค่าใช้บริการอย่างเป็นธรรม เพื่อเพิ่มการแข่งขันในกิจการไฟฟ้า มีเป้าหมายในภาพรวมเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของกิจการไฟฟ้าและธุรกิจก๊าซธรรมชาติ	มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยมีการขับเคลื่อนกิจกรรมที่สำคัญ อาทิ (1) สนพ. ศึกษาสัดส่วนโรงไฟฟ้าฐานที่เหมาะสมสำหรับรองรับแนวโน้ม Prosumer แล้วเสร็จและนำผลการศึกษาไปปรับใช้ในการจัดทำ PDP2022 (2) การไฟฟ้าทั้ง 3 แห่ง ได้ศึกษาแนวทางปรับปรุงระบบส่งและระบบจำหน่ายให้มีความทันสมัยรองรับเทคโนโลยีระบบไฟฟ้าในอนาคต (Grid Modernization of Transmission and Distribution) แล้วเสร็จ (3) การจัดทำแผนปฏิบัติการโครงการนำร่องตลาดซื้อขายไฟฟ้าเสรีในพื้นที่ EEC (Energy Trading Platform: ETP) เพื่อเป็นโครงการนำร่องในการส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขัน (4) โครงการ Regional LNG Hub ภายใต้ ERC Sandbox เพื่อทดสอบระบบการดำเนินการส่งออก LNG (Reloading) ในระยะแรกแล้วเสร็จ โดยมีการส่งออก LNG ประมาณ 62,449 ตัน มีรายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายประมาณ 580 ล้านบาท ซึ่ง ปตท. ได้นำส่งภาครัฐแล้ว โดย กกพ. จะนำรายได้ที่ส่งให้รัฐไปเป็นส่วนลดราคาค่าก๊าซธรรมชาติและนำมาคำนวณเพื่อลดต้นทุนค่าไฟฟ้าให้ประชาชนต่อไป และ (5) ดำเนินการตามแนวทางการส่งเสริมการแข่งขันในกิจการก๊าซธรรมชาติระยะที่ 2 ตามมติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2564

สถานะการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ได้กำหนดให้จัดทำกฎหมาย 8 ฉบับ โดยมีสถานะการดำเนินการสรุปได้ดังนี้

รายชื่อกฎหมายที่ดำเนินการจัดทำ/ปรับปรุง	แล้วเสร็จ	อยู่ระหว่างดำเนินการ	หมายเหตุ
1. ปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550 และ/หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง		✓	สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) จะดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550 (ม.ค. - ก.ย. 2564) ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างจัดจ้างที่ปรึกษาเพื่อดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์กฎหมาย

รายชื่อกฎหมายที่ดำเนินการจัดทำ/ปรับปรุง	แล้วเสร็จ	อยู่ระหว่างดำเนินการ	หมายเหตุ
2. ร่างประกาศหรือระเบียบกระทรวงพลังงานว่าด้วยการนำรูปแบบธุรกิจ Energy Service Companies (ESCO) มาใช้กับภาครัฐ		✓	กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (พพ.) อยู่ระหว่างการจัดทำร่างระเบียบการใช้มาตรการ ESCO หน่วยงานภาครัฐ ตามที่ พพ. มีหนังสือหารือไปยังกรมบัญชีกลาง โดยกรมบัญชีกลางตอบกลับมายัง พพ. ว่าการทำโครงการ ESCO สำหรับหน่วยงานราชการที่ใช้การโอนค่าสาธารณูปโภคมาจ่ายคืน ESCO ไม่เข้าข่ายต้องจัดจ้างตาม พ.ร.บ. จัดซื้อจัดจ้าง 2560 และ พพ. สามารถกำหนดระเบียบวิธีการปฏิบัติที่เป็นระเบียบกลางเพื่อให้ทุกหน่วยงานปฏิบัติให้เป็นแนวทางเดียวกันได้
3. ร่างแนวปฏิบัติของสำนักงบประมาณเพื่อจัดทำคำขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี และการตั้งงบผูกพันสำหรับ ESCO ภาครัฐ		✓	กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (พพ.) อยู่ระหว่างการจัดทำร่างแนวปฏิบัติของสำนักงบประมาณ เพื่อจัดทำคำขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี และการตั้งงบผูกพันสำหรับ ESCO ภาครัฐ โดย พพ. ประชุมร่วมกับ สงป. เรื่องแนวทางคำขอตั้งงบประมาณ เสนอให้ พพ. ศึกษาการตั้งราคาต่อหน่วยพลังงาน (Unit Cost) เพิ่มเติม เพื่อนำมากำหนดเป็นค่าตั้งต้นงบประมาณ
4. ร่างแนวปฏิบัติและร่างสัญญาจัดจ้างมาตรฐานกลางของกรมบัญชีกลางว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง ESCO ภาครัฐ		✓	กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (พพ.) อยู่ระหว่างการจัดทำร่างสัญญาพลังงาน (Energy Performance Contract: EPC) และเอกสารประกอบสัญญา ตามที่ พพ. มีหนังสือหารือไปยังกรมบัญชีกลาง โดยกรมบัญชีกลางตอบกลับมายัง พพ. ว่าสัญญามาตรฐานโครงการ ESCO พพ. สามารถยกเรื่องให้สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณา และหากได้รับการเห็นชอบสามารถแจ้งเวียนหน่วยงานรัฐนำไปปฏิบัติได้
5. ร่างระเบียบหรือข้อสั่งการจากคณะรัฐมนตรีเพื่อจัดตั้งกลไกและกำหนดแนวทางการจัดทำแผนบูรณาการการลงทุนและการดำเนินงานเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน ระยะ 5 ปี		✓	สำนักงานนโยบายและแผนพลังงานรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้วเสร็จ และหารือเรื่องปฏิรูปโครงสร้างการบริหารกิจการไฟฟ้า เพื่อวิเคราะห์ความเหมาะสม ข้อดี ข้อเสียและมุมมองต่อการโอนย้าย กฟภ. และ กฟน. มาสังกัดกระทรวงพลังงาน (พน.)

รายชื่อกฎหมายที่ดำเนินการจัดทำ/ปรับปรุง	แล้วเสร็จ	อยู่ระหว่างดำเนินการ	หมายเหตุ
			และเสนอให้จัดทำแผนบูรณาการการลงทุนพัฒนาระบบไฟฟ้าของประเทศทั้งการผลิต ระบบส่ง ระบบจำหน่าย ระยะ 5 ปี โดยนายกรัฐมนตรีในฐานะประธานคณะกรรมการพลังงานแห่งชาติ (กพช.) ลงนามเมื่อวันที่ 7 เมษายน 2564 แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนบูรณาการการลงทุนและการดำเนินงานเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานไฟฟ้า
6. ร่างระเบียบและกฎเกณฑ์ว่าด้วย Third Party Access ของระบบส่งและระบบจำหน่าย		✓	สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) จัดทำร่างหลักเกณฑ์การจัดทำข้อกำหนดการเปิดใช้หรือเชื่อมต่อระบบโครงข่ายไฟฟ้าให้แก่บุคคลที่สาม (TPA Framework) ทดลองใช้ใน ERC Sandbox ในพื้นที่ EEC โดยจะนำเสนอ TPA Framework ต่อคณะทำงานและ กกพ. พิจารณาตามขั้นตอนต่อไป
7. ร่างระเบียบการส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขันที่ใช้พลังงานทดแทน		✓	สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) อยู่ระหว่างสรุปผลลัพธ์จาก Sandbox และนำผลที่ได้รับมาจัดทำ/ปรับปรุงระเบียบเพื่อการส่งเสริมพลังงานทดแทนในชุมชน และพิจารณาเพื่อออกระเบียบ
8. ร่างระเบียบและกฎเกณฑ์สำหรับการส่งเสริมกิจการจำหน่าย (Retail)		✓	สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) อยู่ระหว่างดำเนินการ

ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะ

จากสถานการณ์ปัจจุบัน ทั้งการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ และการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ภาคพลังงานไทยจำเป็นต้องเร่งเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน (Energy Efficiency) เพิ่มสัดส่วนการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน และปรับเปลี่ยนการใช้พลังงานภาคขนส่งเป็นพลังงานไฟฟ้าสีเขียว รวมถึงปรับโครงสร้างกิจการพลังงานให้รองรับแนวโน้มการเปลี่ยนผ่านพลังงานตามแนวทาง 4D1E ด้วยเหตุนี้ แม้ว่าการดำเนินกิจกรรมตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานจะบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้แล้ว แต่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านพลังงานยังคงต้องสร้างความพร้อมและสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลง (Resilience of Energy Infrastructure) ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

CR10G01 ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 1

ยกระดับความสามารถในการแข่งขันด้านพลังงานของประเทศ

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564

(1) อันดับโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน (Energy infrastructure) อยู่ในกลุ่ม 1 ใน 25 ของประเทศแรกที่ได้รับการจัดอันดับทั้งหมดจากสถาบันการจัดการนานาชาติ (International Institute for Management Development: IMD) และ (2) ค่าความเข้มข้นการใช้พลังงาน (Energy intensity: EI) 7.50 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ/พันล้านบาท

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

(1) อันดับโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน (Energy infrastructure) อยู่ในกลุ่ม 1 ใน 25 ของประเทศแรกที่ได้รับการจัดอันดับทั้งหมดจาก IMD และ (2) ค่าความเข้มข้นการใช้พลังงาน (EI) 7.40 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ/พันล้านบาท

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์

การเปลี่ยนแปลงบริบททางเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี โดยเฉพาะผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 และการขับเคลื่อนมาตรการปรับคาร์บอนก่อนข้ามพรมแดน (Carbon Border Adjustment Mechanism: CBAM) ของสหภาพยุโรป ส่งผลให้ไทยจำเป็นต้องเร่งปรับโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานให้มีความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง (Resilience of Energy Infrastructure) ตั้งแต่พัฒนากระบวนการจัดเก็บข้อมูลผู้ผลิตไฟฟ้าใช้เอง (IPS) ทั้งฝั่งการผลิตและการใช้เพื่อประโยชน์ด้านการวางแผนและการกำกับดูแล ปรับปรุงหลักการจัดทำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศ (Power Development Plan: PDP) ที่ต้องคำนึงปัจจัยด้านการพัฒนาเทคโนโลยี การสนับสนุนพลังงานทดแทน การอนุรักษ์พลังงาน การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติเพื่อเพิ่มการแข่งขัน มุ่งเน้นการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานระบบไฟฟ้าของประเทศอย่างเต็มประสิทธิภาพ

อันดับโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน (Energy infrastructrue) ของประเทศไทยจากการจัดอันดับของ International Institute for Management Devekopment: IMD รวมทั้งสิ้น 64 ประเทศทั่วโลก

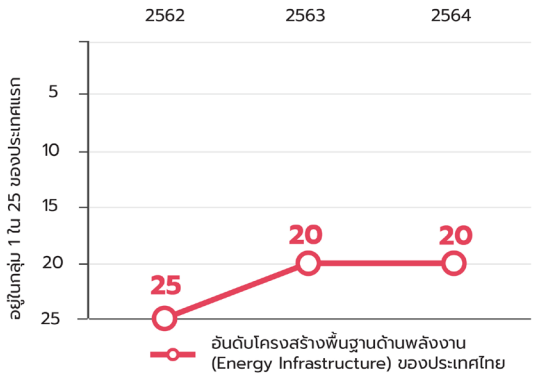

ที่มา: สถาบันการจัดการนานาชาติ (International Institute for Management Development: IMD)

ค่าความเข้มการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย

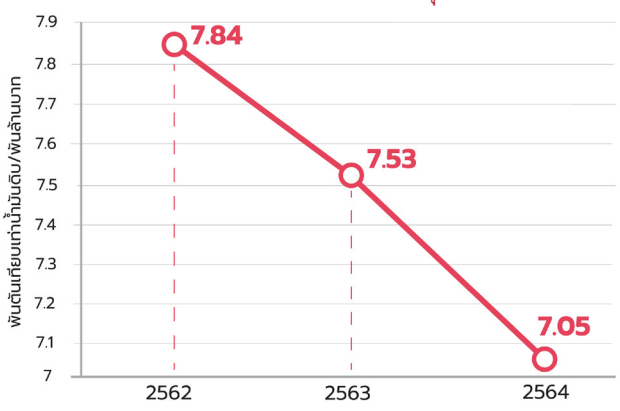

ที่มา: กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน

พัฒนาปิโตรเคมีตลอดห่วงโซ่อุตสาหกรรม และเสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงานให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ในราคาที่เป็นธรรม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและยกอันดับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานของไทยให้ดีขึ้น ทั้งนี้ ในปี 2562 ไทยได้รับการจัดอันดับด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานไทยจาก IMD อยู่ในอันดับที่ 25 จากการจัดอันดับรวมทั้งสิ้น 64 ประเทศทั่วโลก ดีขึ้นเป็นอันดับที่ 20 ในปี 2563 และปี 2564 ขณะที่มีค่า EI ลดลงจาก 7.53 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ/พันล้านบาท ในปี 2563 เป็น 7.05 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ/พันล้านบาท ในปี 2564 ซึ่งบรรลุตามเป้าหมายของแผนอนุรักษ์พลังงานและแนวทางตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน

แผนอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2561 - 2580 (EEP 2018)
ค่าความเข้มการใช้พลังงาน (EI) ลดลง 30% ภายในปี พ.ศ.2580
เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2553

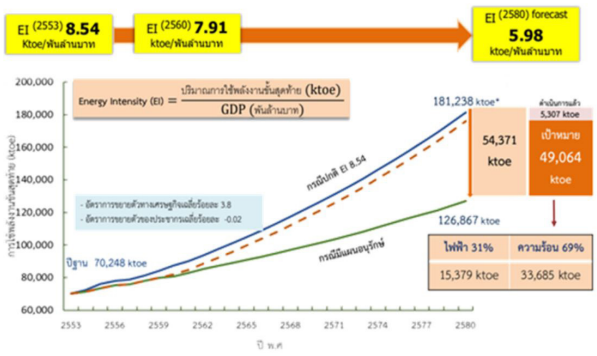

ที่มา: กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน

ทิศทางและปัจจัยขับเคลื่อนพลังงานไทยในอนาคต

ที่มา: กระทรวงพลังงาน; Finland Infrastructure & Eco-system และ Mckinsey 2019

การดำเนินงานที่ผ่านมา การดำเนินกิจกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) ประกอบด้วย

กิจกรรมปฏิรูปประเทศที่ 1 ศูนย์อนุมัติอนุญาตเบ็ดเสร็จ One-Stop-Service ด้านกิจการไฟฟ้าที่แท้จริง โดยลดขั้นตอนและระยะเวลาในกระบวนการอนุมัติ/อนุญาตการประกอบกิจการไฟฟ้า ซึ่งจะช่วยให้ไทยได้รับการจัดอันดับโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานดีขึ้น โดยมีการขับเคลื่อนกิจกรรมที่สำคัญได้แก่ (1) สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (สำนักงาน กกพ.) ลดขั้นตอนการแจ้งยกเว้นในการขอใบอนุญาตกรณีการผลิตไฟฟ้าขนาดต่ำกว่า 2.0 kvA และพัฒนาระบบการอนุญาตผ่านสมาร์ตโฟนเพื่อยกเว้นให้การจดแจ้งไม่ต้องขอรับใบอนุญาต (2) การทบทวน Licensing Scheme กระบวนการอนุญาตสำหรับกิจการควบคุมระบบ

ไฟฟ้า กิจการระบบส่งไฟฟ้า กิจการระบบจำหน่ายไฟฟ้า กิจการจำหน่ายไฟฟ้า และกิจการก๊าซธรรมชาติ รวมถึงพัฒนาระบบการอนุญาตในรูปแบบดิจิทัล ซึ่งคาดว่าจะเปิดให้บริการได้ภายในเดือนกันยายน 2565 (3) การจัดทำระบบตัวชี้วัด (KPI) ติดตามประเมินผลเพื่อการตรวจประเมินโรงไฟฟ้าทั้งก่อนและหลังการกำหนดจ่ายไฟฟ้าเข้าระบบ (COD) โดยจะนำระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาติดตามประเมินผลแบบ Real Time เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลมลพิษ ความปลอดภัย และสุขภาพของประชาชน และ (4) สำนักงาน กกพ. ร่วมกับการไฟฟ้าฝ่ายจำหน่ายในการพัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่ออำนวยความสะดวกในการเชื่อมต่อโครงข่ายไฟฟ้าหรือจ่ายไฟเข้าระบบเชิงพาณิชย์ตามแนวคิด Anywhere, Anyplace, Anytime

กิจกรรมปฏิรูปประเทศที่ 2 การพัฒนาศูนย์สารสนเทศพลังงาน โดยสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) ได้จัดตั้งศูนย์สารสนเทศพลังงานแห่งชาติ (National Energy Information Center: NEIC) เป็นหน่วยงานภายใต้ สนพ. และพัฒนาเว็บไซต์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวงพลังงานแล้วเสร็จ และในระยะต่อไป สนพ. จะบูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับด้านพลังงานทั้งจากภาครัฐและเอกชน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ในด้านการวางแผน การตัดสินใจ และการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ก่อให้เกิดต้นทุนภาระส่วนเกินแก่ประชาชน รวมถึงเป็นช่องทางในการสื่อสาร และสร้างความรู้ความเข้าใจและลดความขัดแย้งในสังคมไทย

กิจกรรมปฏิรูปประเทศที่ 3 การใช้มาตรการบริษัทจัดการพลังงาน (ESCO) สำหรับหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงานของอาคารภาครัฐ เพื่อสนับสนุนการลดค่าความเข้มข้นการใช้พลังงาน (EI) โดยปัจจุบันกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (พพ.) ได้จัดทำร่างหลักเกณฑ์ แนวทางการใช้มาตรการบริษัทจัดการพลังงาน (ESCO) สำหรับหน่วยงานภาครัฐ จัดทำร่างสัญญาบริหารจัดการพลังงาน (Energy Performance Contract: EPC) (ร่าง) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมมาตรการอนุรักษ์พลังงานและพลังงานทดแทนสำหรับหน่วยงานของรัฐ โดยรูปแบบธุรกิจบริษัทจัดการพลังงาน พ.ศ. .... แล้วเสร็จ และอยู่ระหว่างหารือร่วมกับกรมบัญชีกลาง และสำนักงบประมาณเพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับกฎหมายและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมปฏิรูปประเทศที่ 4 การพัฒนาปิโตรเคมีระยะที่ 4 เพื่อการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนและสร้างฐานทางเศรษฐกิจใหม่ (New S-Curve) เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรปิโตรเลียมในการพัฒนาเศรษฐกิจ ยกระดับขีดความสามารถการแข่งขันของอุตสาหกรรมพลังงานไทย และสร้างรายได้ให้กับประชาชน พร้อมกับรองรับการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน และสร้างอุตสาหกรรมเป้าหมายแห่งอนาคต (New S-Curve) เพื่อขับเคลื่อนประเทศเข้าสู่ Thailand 4.0 โดยมีการดำเนินกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ สนพ. ได้ศึกษากรอบแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีระยะที่ 4 ในพื้นที่ทะเลชายฝั่งภาคตะวันออก และพื้นที่ที่มีศักยภาพเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจในอนาคตแล้วเสร็จ และนำเสนอต่อคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานแล้ว โดยจากผลการศึกษาได้กำหนดกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมและก่อให้เกิดการพัฒนาคลัสเตอร์อุตสาหกรรมที่เชื่อมโยงปิโตรเลียมและปิโตรเคมีกับการเกษตรเพื่ออนาคตประเทศ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ **(1) ผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมี (Petrochemicals) (2) ผลิตภัณฑ์เคมีเสริม (Auxiliary chemicals)** ประกอบด้วย กลุ่มเคมีเสริมมูลค่าสูง กลุ่มตัวเร่งปฏิกิริยา และกลุ่มสารเติมแต่ง โดยเฉพาะเคมีสำหรับอิเล็กทรอนิกส์

และ **(3) ผลิตภัณฑ์ชีวภาพ (Bio-based products)** มุ่งเน้น 3 ด้าน ได้แก่ เคมีชีวภาพ พลาสติกชีวภาพ และเชื้อเพลิงชีวภาพ ทั้งนี้ การดำเนินการในระยะต่อไป สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงานจะร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนงานส่งเสริมการลงทุนระยะสั้นในพื้นที่ EEC เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติตามขั้นตอนต่อไป

กิจกรรมปฏิรูปประเทศที่ 5 ปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าและธุรกิจก๊าซธรรมชาติเพื่อเพิ่มการแข่งขัน เป็นกิจกรรมสำคัญที่จะส่งผลต่อค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุทั้งในด้านอันดับโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน (Energy infrastructure) และการลดค่า EI โดยมีการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ (1) สนพ. ศึกษาสัดส่วนโรงไฟฟ้าฐานที่เหมาะสมสำหรับรองรับแนวโน้ม Prosumer แล้วเสร็จ และนำผลการศึกษาไปปรับใช้ในการจัดทำ PDP2022 พร้อมทั้งสำรวจและปรับปรุงแบบจำลองการพยากรณ์ความต้องการไฟฟ้าระยะยาวและการพยากรณ์ค่าพลังไฟฟ้าสูงสุด (Peak Model) (2) การไฟฟ้าทั้ง 3 แห่ง ได้ศึกษาแนวทางปรับปรุงระบบส่งและระบบจำหน่ายให้มีความทันสมัยรองรับเทคโนโลยีระบบไฟฟ้าในอนาคต (Grid Modernization of Transmission and Distribution) แล้วเสร็จ (3) การจัดทำแผนปฏิบัติการโครงการนำร่องตลาดซื้อขายไฟฟ้าเสรีในพื้นที่ EEC (Energy Trading Platform: ETP) เพื่อเป็นโครงการนำร่องในการส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขัน ขณะที่ กฟผ. ได้รับสิทธิจาก The International REC Standard (I-REC) ประเทศเนเธอร์แลนด์ให้เป็นผู้ดำเนินการซื้อขายสิทธิการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน (Renewable Energy Certificate: REC) ของไทย และเตรียมเปิดตลาดกลางซื้อขาย REC บนช่องทางออนไลน์ (4) โครงการ Regional LNG Hub ภายใต้ ERC Sandbox เพื่อทดสอบระบบการดำเนินการส่งออก LNG (Reloading) ในระยะแรกแล้วเสร็จ โดยมีการส่งออก LNG ประมาณ 62,449 ตัน มีรายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายประมาณ 580 ล้านบาท ซึ่ง ปตท. ได้นำส่งภาครัฐแล้ว โดย กกพ. จะนำรายได้ที่ส่งให้รัฐไปเป็นส่วนลดราคาค่าก๊าซธรรมชาติและนำมาคำนวณเพื่อลดต้นทุนค่าไฟฟ้าให้ประชาชนต่อไป และ (5) แนวทางการส่งเสริมการแข่งขันในกิจการก๊าซธรรมชาติระยะที่ 2 ตามมติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2564 ซึ่งแบ่งการดำเนินการเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้ประกอบการภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) ตามแนวทางที่ กพช. กำหนด ได้แก่ ผู้ใช้ก๊าซธรรมชาติจาก Old Supply และ Shipper ที่จัดหา LNG เพื่อนำมาใช้กับภาคการผลิตไฟฟ้าที่ขายเข้าระบบกลาง (Pool) และกลุ่มที่ 2 กลุ่มที่จัดหา LNG เพื่อใช้กับโรงไฟฟ้าที่ไม่ได้ขายไฟฟ้าเข้าระบบ ภาคอุตสาหกรรมและกิจการของตนเอง (Partially Regulated Market) รวมทั้งกำหนดให้ LNG Terminal และท่อส่งก๊าซฯ เปิดให้บุคคลที่ 3 เข้ามาใช้และเชื่อมต่อได้ และให้ ปตท. แยกธุรกิจท่อเป็นระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติ (TSO) ที่เป็นนิติบุคคลให้แล้วเสร็จ โดยมอบหมายให้ กกพ. บริหารความสามารถของ LNG Terminal และทบทวนความเหมาะสมของ TPA Regime และ TPA Code

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ได้มีผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และได้ส่งผลกระทบให้ความต้องการใช้ไฟฟ้าเปลี่ยนแปลงไปจากผลการคาดการณ์ ประกอบกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ทำให้ประเทศทั่วโลกต่างให้ความสำคัญกับการเร่งขับเคลื่อนเป้าหมายลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกภาคพลังงาน โดยไทยได้ประกาศเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality) ของประเทศไว้ในปี 2050 ส่งผลให้ภาคพลังงานไทยจำเป็นต้องเร่งเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน (Energy Efficiency) เพิ่มสัดส่วนการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน และปรับเปลี่ยนการใช้พลังงานภาคขนส่งเป็นพลังงานไฟฟ้าสีเขียว รวมถึงปรับโครงสร้างกิจการพลังงานให้รองรับแนวโน้มการเปลี่ยนผ่านพลังงานตามแนวทาง 4D1E ได้แก่ การลดการปลดปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในภาคพลังงาน (Decarbonization) การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการระบบพลังงาน (Digitalization) โดยเฉพาะการเร่งรัดการปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติเพื่อเพิ่มการแข่งขันและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานไฟฟ้าสมัยใหม่ (Grid Modernization of Transmission and Distribution) ให้รองรับการผลิตไฟฟ้าแบบกระจายศูนย์ที่มีความยืดหยุ่นสามารถทำงานร่วมกับการผลิตไฟฟ้าพลังงานหมุนเวียนนอกระบบที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคตได้ การกระจายศูนย์การผลิตพลังงานและโครงสร้างพื้นฐาน (Decentralization) การปรับปรุงกฎระเบียบรองรับนโยบายพลังงานสมัยใหม่ (Deregulation) และการเปลี่ยนรูปแบบการใช้พลังงานมาเป็นพลังงานไฟฟ้า (Electrification)

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าการดำเนินกิจกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงานที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) จะบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามแผนปฏิรูปด้านพลังงานแล้วก็ตาม แต่เพื่อให้ภาคพลังงานไทยมีความพร้อมและสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลง (Resilience of Energy Infrastructure) ทั้งในปัจจุบันและอนาคต จึงเห็นควรให้กระทรวงพลังงาน ให้ความสำคัญกับประเด็นดังนี้ **(1) ศูนย์อนุมัติอนุญาตเบ็ดเสร็จ One-Stop-Service ด้านกิจการไฟฟ้าที่แท้จริง** ควรเร่งรัดการถ่ายโอนอำนาจและการลดจำนวนใบอนุญาตการขอจัดตั้งโรงไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติให้เหลือเพียง 1 ประเภท จากปัจจุบันการออกใบอนุญาตเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน ได้แก่ ใบอนุญาตก่อสร้างอาคาร ดัดแปลงอาคาร หรือรื้อถอดอาคาร (อ.1) ใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานผลิตพลังงานไฟฟ้า (รง.4) ใบอนุญาตให้ผลิตพลังงานควบคุม (พค.2) และใบอนุญาตผลิตไฟฟ้า

พร้อมทั้ง เตรียมความพร้อมทั้งด้านกฎหมาย ระเบียบ องค์ความรู้ของบุคลากรและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงาน กกพ. เพื่อรองรับบทบาทที่เปลี่ยนแปลงไป **(2) การพัฒนาศูนย์สารสนเทศพลังงาน** ควรให้ความสำคัญกับการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงและบูรณาการระบบฐานข้อมูล การวิเคราะห์ กลั่นกรองข้อมูลและปรับปรุงแนวทางการสื่อสารให้ประชาชนเข้าใจได้โดยง่ายและเผยแพร่ข้อเท็จจริงให้ทันกับสถานการณ์ ลดความขัดแย้งในสังคม รวมถึงเป็นประโยชน์ในการวางแผนและบริหารจัดการพลังงานของประเทศ **(3) การใช้มาตรการบริษัทจัดการพลังงาน (ESCO) สำหรับหน่วยงานภาครัฐ** ควรจัดเตรียมข้อมูลและเร่งหารือกับกรมบัญชีกลางและสำนักงบประมาณ เพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับกฎหมายและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะระเบียบและวิธีการด้านงบประมาณและการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ รวมถึงการสร้างความรู้ความเข้าใจในแนวทางการบริหารจัดการรูปแบบธุรกิจบริหารจัดการพลังงานกับส่วนราชการ **(4) การพัฒนาปิโตรเคมีระยะที่ 4** ควรเร่งหารือร่วมกับนักลงทุนในอุตสาหกรรมปิโตรเคมีเพื่อจัดทำแผนการลงทุนระยะสั้นในพื้นที่ EEC พร้อมทั้งพิจารณาแนวทางการปรับตัวของอุตสาหกรรมและบริการต้นน้ำและปลายน้ำตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทาน (Forward and Backward Linkage) ให้สอดรับกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี และ **(5) การปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าและธุรกิจก๊าซธรรมชาติเพื่อเพิ่มการแข่งขัน** ควรเร่งกำหนดหลักเกณฑ์การกำกับการเปิดให้ใช้และเชื่อมต่อระบบโครงข่ายไฟฟ้าเพื่อรองรับการส่งเสริมการแข่งขันในกิจการไฟฟ้า การจัดทำระเบียบและกฎเกณฑ์อนุญาตให้บุคคลที่สาม (Third Party Access: TPA) ให้สามารถใช้โครงข่ายไฟฟ้าของการไฟฟ้า ระบบส่งและระบบจำหน่ายและส่งเสริมกิจการจำหน่าย (Retail) รวมทั้งปรับปรุง Grid code และจัดทำระเบียบส่งเสริมกิจการไฟฟ้าเพื่อเพิ่มการแข่งขันที่สนับสนุนการใช้พลังงานทดแทนในชุมชนและครัวเรือนตามศักยภาพของพื้นที่ภายใต้เงื่อนไขและรูปแบบที่เหมาะสม โดยมุ่งเน้นรูปแบบการผลิตเพื่อใช้ภายในพื้นที่เป็นหลัก (Self-consumption) เหลือจึงขายเข้าระบบควบคู่กับการส่งเสริมให้มีการใช้ระบบกักเก็บพลังงาน การกำหนดอัตราค่าบริการการเชื่อมต่อโครงข่ายไฟฟ้าของการไฟฟ้า (Wheeling Charge) ที่ชัดเจน มีการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการลดต้นทุนและเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้ใช้ไฟฟ้า โดยสนับสนุนการพัฒนาแพลตฟอร์มตลาดกลางซื้อขายพลังงานไฟฟ้าแห่งชาติเพื่อส่งเสริมการแข่งขัน เพื่อให้อัตราค่าไฟฟ้าฐานของกิจการผลิตไฟฟ้าลดลง อันจะส่งผลให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงการใช้พลังงานไฟฟ้าได้โดยง่ายในอัตราค่าไฟฟ้าที่เป็นธรรม

ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

11

การปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบมีความรวดเร็ว เด็ดขาด และเป็นธรรม สร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ในการป้องกันการทุจริต ปลูกฝังจิตสำนึกของคนในชาติ ให้มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดหลักธรรมาภิบาล ในการปฏิบัติหน้าที่และการดำเนินชีวิต

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ มีเป้าหมายอันพึงประสงค์ คือ **ประเทศไทยมีการทุจริตและประพฤติมิชอบลดลง และหน่วยงานภาครัฐมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต** โดยในแผนการปฏิรูปประเทศฉบับเดิมได้กำหนดให้มีเรื่องและประเด็นปฏิรูปรวม 6 เรื่อง ซึ่งในการประเมินผลการดำเนินงาน ณ สิ้นสุดปีงบประมาณ 2563 มีสถานะการบรรลุเป้าหมายของเรื่องและประเด็นปฏิรูป ประกอบด้วย ระดับใกล้เคียงการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง) 4 เรื่อง และอยู่**ในระดับยังคงมีความเสี่ยงสูงในการบรรลุเป้าหมาย (สีส้ม) 2 เรื่อง** นั้น ได้นำมาดำเนินการต่อเนื่องในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) จำนวน 6 เรื่องและประเด็น ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ได้ตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยแสดงรายละเอียดความเกี่ยวข้องของเรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับเดิม) กับกิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) สรุปได้ดังนี้

สถานะการบรรลุเป้าหมาย ปี 2563	เรื่องและประเด็นปฏิรูป ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับเดิม)	กิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)	
1101	การป้องกันและเฝ้าระวัง	BR1101	การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริต
1102	การป้องปราม (1)	BR1102	การพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและพัฒนาระบบคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ
1103	การป้องปราม (2)	BR1103	การพัฒนากระบวนการยุติธรรมที่รวดเร็วโปร่งใสไม่เลือกปฏิบัติในการดำเนินคดีทุจริตทั้งภาครัฐและภาคเอกชน
1104	การปราบปราม (1)	BR1104	การพัฒนาระบบราชการไทยให้โปร่งใสไร้ผลประโยชน์
1105	การปราบปราม (2)	BR1105	การพัฒนามาตรการสกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่
1106	การบริหารจัดการ		

เรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับเดิม ที่นำมาดำเนินการต่อเนื่องผ่านกิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

เรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับเดิม ที่เป็นกิจกรรมสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

สรุปการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

รหัส	เป้าหมาย	สถานะการบรรลุเป้าหมายเทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564	ปี 2565
CR11G01	ประเทศไทยมีการทุจริตและประพฤติมิชอบลดลง	2564	2565

สถานะการบรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 1 **มีระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย** เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมายปี 2564 และปี 2565 อยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยประเทศไทยมีคะแนนในปี พ.ศ. 2562 และ 2563 อยู่ที่ 36 คะแนน และในอันดับที่ 101 และ 104 สำหรับในปี 2564 จะมีการเผยแพร่คะแนนประมาณเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ในปี 2565 อย่างไรก็ตาม ค่าคะแนน CPI ของประเทศไทยยังมีค่าห่างจากค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2564 และ 2565 จึงเห็นควรเร่งดำเนินการขับเคลื่อนการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารสาธารณะเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้โดยไม่ต้องร้องขอ การเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริตและได้รับความคุ้มครองในการแจ้งเบาะแสการทุจริต หน่วยงานของรัฐมีมาตรการทางวินัย มาตรการทางปกครอง และมาตรการทางกฎหมายต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดในกรณีมีการประพฤติมิชอบและร่ำรวยผิดปกติ รวมทั้ง ส่งเสริมการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบต่อประชาชนชาวไทยและต่างชาติ

รหัส	เป้าหมาย	สถานะการบรรลุเป้าหมายเทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564	ปี 2565
CR11G02	หน่วยงานภาครัฐมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต	2564	2565

สถานะการบรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 2 **มีระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย** เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมายปี 2564 และ**มีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย** เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมายปี 2565 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยประเทศไทยมีผลการประเมิน ITA ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ในภาพรวมของประเทศไทย มีหน่วยงานภาครัฐร้อยละ 49.95 ที่ได้คะแนน ITA ระดับ 85 คะแนนขึ้นไป ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเป้าหมายปี พ.ศ. 2564 ที่กำหนดให้ต้องมีหน่วยงานร้อยละ 65 ของหน่วยงานภาครัฐได้คะแนน 85 คะแนนขึ้นไปนั้น จึงสรุปได้ว่าผลคะแนน ITA ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ดังกล่าวยังต่ำกว่าค่าเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม หน่วยงานภาครัฐโดยส่วนใหญ่สามารถทำคะแนน ITA ในภาพรวมสูงขึ้นกว่าการประเมินในรอบ 4 ปีที่ผ่านมา ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าหน่วยงานภาครัฐได้เกิดความตระหนักในการบริหารงานและกำกับดูแลการดำเนินงานให้มีคุณธรรมและให้ความสำคัญกับความโปร่งใสขององค์กรเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งความตื่นตัวในแง่ของการจัดการข้อมูลข่าวสารอย่างเป็นระบบเพื่อเตรียมความพร้อมในการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชน

สาระสำคัญของกิจกรรม Big Rock และสรุปสถานะการดำเนินงาน ประจำปี 2564

BR1101	กิจกรรมปฏิรูปที่ 1 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ในการต่อต้านการทุจริต	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
พอช.	การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ มีกิจกรรมที่หน่วยงานสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเองและกิจกรรมที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเพื่อช่วยสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจของหน่วยงาน ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินภารกิจของหน่วยงานมีประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์มากขึ้น โดยการส่งเสริมให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการต้านภัยทุจริตนี้สามารถดำเนินการผ่านภาคีการพัฒนาต่าง ๆ ทั้งภาคประชาชน เครือข่ายภาคประชาชน องค์กรชุมชนเครือข่ายภาคีประชาชน และองค์กรสาธารณประโยชน์ โดยเฉพาะที่อยู่ในจังหวัดต่าง ๆ และมีประสบการณ์ในการพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นของตน ตลอดจนมีการรวมกลุ่มและดำเนินกิจกรรมในการป้องกันการทุจริตในพื้นที่ของตัวเองผ่านกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ผ่านการส่งเสริมเครือข่ายภาคประชาชน สภาองค์กรชุมชน และภาคีที่เกี่ยวข้องของภาคประชาชน ทั้งจากมูลนิธิ องค์กรสาธารณประโยชน์ รัฐและเอกชน มีการบูรณาการดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันในแต่ละจังหวัดแต่ละท้องที่ และร่วมกันเป็นแกนกลางในการตรวจสอบ ป้องกัน ปัญหาจากการทุจริตและประพฤติมิชอบที่ส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาวบ้านในพื้นที่โดยตรงจึงเป็นหัวใจสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ	ได้มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดย ในปี 2564 มีพื้นที่ปฏิบัติการ 5 จังหวัด 25 ตำบล ซึ่งมีการปรับปรุงแผนปฏิบัติการในระดับพื้นที่ให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ซึ่งกระบวนการจัดทำ/แผนปฏิบัติการรายพื้นที่ ขึ้นอยู่ความพร้อมในการขับเคลื่อนงานของระดับตำบลและจังหวัด รวมถึงศักยภาพของคณะทำงานในการวางแผนการขับเคลื่อนงาน การประสานการทำงานร่วมกันระหว่างคณะทำงาน แกนนำ และเครือข่ายชุมชน หน่วยงานในพื้นที่ ซึ่งขับเคลื่อนงานตามโครงการป้องกันและต่อต้านการทุจริต โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยแผนปฏิบัติการสามารถจำแนกได้ดังนี้ 1) การสร้างความเข้าใจ ปลูกจิตสำนึกรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รับรู้ในพื้นที่ /จัดเวทีเชื่อมโยงเครือข่าย คณะทำงาน หน่วยงานสนับสนุนการดำเนินงาน รวมถึงการบูรณาการความร่วมมือในระดับพื้นที่ 2) การขับเคลื่อนกลไกการดำเนินงานด้วยการจัดทำแผนปฏิบัติการ เชื่อมโยงข้อมูล 3) การสร้างข้อตกลงในการทำงานร่วมกัน หรือธรรมนูญตำบล 4) การพัฒนาเครื่องมือพัฒนาช่องทางในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ การจัดทำชุดความรู้ ถอดบทเรียนโครงการ 5) การติดตาม ตรวจสอบความโปร่งใสในพื้นที่ พร้อมการสร้างธรรมาภิบาลขับเคลื่อนชุมชน 6) การติดตามประเมินผลโครงการฯ 7) การสรุปผลการดำเนินงาน จากการรวบรวมข้อมูลถอดบทเรียนที่ได้รับจากโครงการ รวมถึงข้อเสนอ ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ซึ่งในปี 2564 สถาบัน พอช. ได้ดำเนินการแล้วเสร็จในพื้นที่เป้าหมายเรียบร้อยแล้ว และจะขยายพื้นที่เป็น 17 จังหวัด 172 ตำบล ในปี 2565

BR1102	กิจกรรมปฏิรูปที่ 2 การพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และระบบคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
ปปช.	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยบัญญัติไว้ในมาตรา 63 รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกัน	ได้มีการดำเนินงาน**ล่าช้ากว่าขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (สปน.) ได้ศึกษาทบทวน พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของทางราชการได้ง่าย ซึ่งอยู่ระหว่างเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ นอกจากนั้น สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล อยู่ระหว่างดำเนินโครงการร่วมกับ

BR1102	กิจกรรมปฏิรูปที่ 2 การพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และระบบคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
	และขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนร่วมในการป้องกันและเฝ้าระวังการทุจริต จึงต้องมีมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารโดยไม่ต้องร้องขอและได้มาตรฐานสากล ควบคู่กับการเตรียมช่องทางให้ผู้มีเบาะแส ข้อมูลเชิงลึก สามารถแจ้งข้อมูลได้อย่างสะดวกและปลอดภัย รวมทั้งมีระบบการแจ้งผลการติดตามให้กับผู้ร้องเรียนหรือผู้แจ้งเบาะแสได้รับทราบตลอดจนต้องจัดให้มีกฎหมายเพื่อปกป้องคุ้มครองและเยียวยาผู้ให้เบาะแสอย่างเหมาะสม	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐบนดิจิทัลแพลตฟอร์ม เพื่อประชาชนและสื่อมวลชน สามารถเข้าดูและตรวจสอบได้ง่ายทางอินเตอร์เน็ต รวมทั้ง สำนักงาน ป.ป.ช. อยู่ระหว่างการดำเนินการพัฒนาช่องทางและหลักเกณฑ์ในการแจ้งเบาะแสและข้อมูลเชิงลึกโครงการพัฒนาช่องทางการแจ้งเบาะแสและข้อมูลเชิงลึกในรูปแบบที่หลากหลาย อยู่ระหว่างการพัฒนาช่องทางและหลักเกณฑ์ในการแจ้งเบาะแสและข้อมูลเชิงลึก โดยมีการจัดประชุมร่วมกับหน่วยงานภายในที่เกี่ยวข้องเพื่อเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณา ตัวอย่างเช่น การร่วมมือกับเครือข่าย Strong, การประชาสัมพันธ์, ร่างพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการยื่นและการเก็บรักษาบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา 130 จัดทำระบบปกปิดตัวตนเพื่อให้ผู้แจ้งเบาะแสเข้าถึงได้โดยสะดวก มีความเชื่อมั่นในเรื่องการเก็บรักษาความลับและความปลอดภัยโครงการจัดทำระบบปกปิดตัวตนที่มีประสิทธิภาพและการคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสอย่างครบวงจรและการแก้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐและหัวหน้าหน่วยงานของรัฐฟ้องร้องดำเนินคดีกับบุคคลที่แสดงความเห็นหรือเปิดโปงเบาะแสเกี่ยวกับการทุจริตประพฤติมิชอบ (กฎหมายป้องกันการฟ้องปิดปาก (Anti-SLAPP Law) ที่ครอบคลุมทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน นักข่าว และสื่อมวลชน เพื่อปกป้องคนที่ออกมาเปิดโปงหรือแสดงความเห็นโดยสุจริตต่อการทุจริตคอร์รัปชั่นและเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐร่วมเป็นหูเป็นตา โดยปัจจุบันอยู่ระหว่างการเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา

BR1103	กิจกรรมปฏิรูปที่ 3 การพัฒนากระบวนการยุติธรรมที่รวดเร็ว โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติในการดำเนินคดีทุจริตทั้งภาครัฐและภาคเอกชน	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
ปปช.	จากการที่กระบวนการยุติธรรมในภาพรวมยังไม่สามารถอำนวยความยุติธรรมให้กับประชาชนได้อย่างเสมอภาคและเป็นธรรม โดยมีสาเหตุสำคัญจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐบางส่วนที่เกี่ยวข้องมีการเลือกปฏิบัติ เรียกรับผลประโยชน์และขาดความโปร่งใส นอกจากนั้นกระบวนการยุติธรรมในการดำเนินคดีทุจริตและประพฤติมิชอบยังมีความล่าช้า ไม่เด็ดขาด และขาดประสิทธิภาพทำให้ผู้กระทำการทุจริตขาดความยำเกรง ตลอดจนผู้กระทำผิดที่เป็นนิติบุคคลยังไม่ได้รับการลงโทษ	☺ ได้มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดย สำนักงาน ป.ป.ช. มีแผน ปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีและโครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ในปี 2565 (โครงการเผยแพร่องค์ความรู้และการบังคับใช้กฎหมายเพื่อส่งเสริมความโปร่งใสในองค์กรในพื้นที่ภูมิภาคเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการบังคับใช้กฎหมายและรับฟังความคิดเห็นในแนวทางการพัฒนากฎหมาย) - มี (ร่าง) พระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม (แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านกระบวนการ

BR1103	กิจกรรมปฏิรูปที่ 3 การพัฒนากระบวนการยุติธรรมที่รวดเร็ว โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติในการดำเนินคดีทุจริตทั้งภาครัฐและภาคเอกชน	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
	ในฐานที่ก่อให้เกิดความเสียหายให้กับประเทศได้อย่างแท้จริง ดังนั้นการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมให้มีความรวดเร็ว โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติในการดำเนินคดีทุจริตทั้งภาครัฐและเอกชน จึงจำเป็นต้องเร่งดำเนินการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ โดยการส่งเสริมให้ภาคประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม สนับสนุนให้มีการใช้มาตรการลงโทษทางสังคม (Social Sanction) ปลูกจิตสำนึกให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรม และบังคับใช้กฎหมายปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์และยึดมั่นในคุณธรรม ตลอดจนเร่งรัดการปรับปรุงกระบวนการและกลไกในการดำเนินคดีทุจริตของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ในกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้เกิดความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น พร้อมทั้งต้องมีการเร่งปรับปรุงโทษค่าปรับของนิติบุคคลที่กระทำความเสียหายแก่ประเทศให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล รวมทั้งต้องปรับปรุงระบบฐานข้อมูลการจดทะเบียนธุรกิจให้สะท้อนผู้ที่เป็นเจ้าของกิจการที่แท้จริง เพื่อให้การลงโทษเป็นไปอย่างถูกต้องมากกว่าที่จะได้ตัวแทนมารับการลงโทษ	ยุติธรรม) ซึ่งอยู่ในระหว่างการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร โดยกฎหมายดังกล่าว มีการกำหนดหลักเกณฑ์ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมกำหนดกรอบระยะเวลาแล้วเสร็จในการพิจารณาเรื่องในขั้นตอนต่างๆ ของการดำเนินคดี/กำหนดให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมจัดให้มีระบบติดตาม ตรวจสอบหรือแจ้งความคืบหน้าในการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ โดยจะต้องเป็นระบบที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยสะดวกและรวดเร็ว รวมถึงกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบเป็นการเฉพาะเพื่อรับเรื่องร้องเรียนในกรณีที่มีผู้เกี่ยวข้องได้รับความเดือดร้อนอันเนื่องจากความล่าช้าในการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม และมีการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 เกี่ยวกับการเฝ้าระวังงบประมาณรายจ่ายและการติดตามทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดคืน

BR1104	กิจกรรมปฏิรูปที่ 4 การพัฒนาระบบราชการไทยให้โปร่งใส ไร้ผลประโยชน์	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
ปปท.	การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ ทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ รวมถึงรัฐวิสาหกิจและองค์กรอิสระ ยังมีพฤติกรรมแสวงหาประโยชน์จากการใช้อำนาจรัฐโดยมิชอบ ด้วยการเรียกรับสินบนสินน้ำใจ มีการใช้ทรัพย์สินของทางราชการและงบประมาณเพื่อประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้อง มีการเลือกปฏิบัติในการใช้อำนาจรัฐเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน โดยปัญหาเหล่านี้มีพื้นฐานมาจากระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยที่ทำให้ได้ผู้บริหารที่ขาดความซื่อตรง (Integrity) รวมทั้งขาด	มีการดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนขับเคลื่อนฯ โดย สำนักงาน ป.ป.ท. ได้ดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy) ซึ่งมีส่วนราชการจำนวน 116 หน่วยงานเข้าร่วมนโยบายดังกล่าว นอกจากนั้นมีการดำเนินการหารือร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ช. ให้นำประเด็นดังกล่าวมากำหนดเป็นข้อพิจารณาเพิ่มเติมในการประเมิน ITA ปี 2565 (โดยข้อเสนอประเด็นการประเมิน 1. เพิ่มในหลักเกณฑ์การประกาศเจตนารมณ์ของผู้บริหารในการประเมิน OIT 2. การกำหนดกิจกรรมการป้องกันการทุจริตในการประเมิน OIT)

BR1104	กิจกรรมปฏิรูปที่ 4 การพัฒนาระบบราชการไทยให้โปร่งใส ไร้ผลประโยชน์	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
	ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการกระทำ สะท้อนการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับส่วนรวม ซึ่งส่งผลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบางส่วนมีพฤติกรรมประพฤติมิชอบและร่ำรวยผิดปกติซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจน ทำให้รัฐและประชาชนต้องสูญเสียประโยชน์ไปอย่างมาก ดังนั้นเพื่อเป็นการยกระดับภาพลักษณ์ของประเทศไทยในส่วนของการประพฤติปฏิบัติตัวของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ดีขึ้น จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการแก้ไขการประพฤติมิชอบที่มักมีการใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง ตลอดจนการสนับสนุนให้มีการเสริมสร้างจริยธรรมและการรักษามาตรฐานวินัยข้าราชการให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน รวมทั้งต้องสนับสนุนให้มีความรับผิดชอบหากเกิดการทุจริตขึ้นในองค์กร ซึ่งจะส่งผลให้ภาพลักษณ์ของประเทศไทยในการรับรู้และแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในสายตาของนักลงทุนและนักธุรกิจชาวต่างประเทศดีขึ้น อันจะส่งผลให้เกิดความสนใจและตัดสินใจลงทุนในประเทศไทย	ที่ประชุมได้พิจารณาร่วมกันเห็นชอบให้มีแนวทางในการขับเคลื่อนนโยบาย No Gift Policy จากการปฏิบัติหน้าที่ขึ้น **นอกจากนั้น สำนักงาน ก.พ. ดำเนินการจัดทำข้อเสนอแนวทางการนำพฤติกรรมทางจริยธรรมไปใช้ในกระบวนการบริหารงานบุคคลเรียบร้อยแล้ว อยู่ระหว่างการตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการนำไปปฏิบัติจริง ก่อนนำเสนอกรรมการมาตรฐานทางจริยธรรมพิจารณาต่อไป** อีกทั้งมีการดำเนินการออกแบบเครื่องมือประเมินและตัวชี้วัด “สัตบุรุษ” เรียบร้อยแล้ว อยู่ระหว่างการตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการ นอกจากนั้น สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ยกร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา 130 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 เรียบร้อยแล้ว (ปัจจุบันอยู่ระหว่างปรับปรุง การกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อหัวหน้าส่วนราชการหรือต้นสังกัด

BR1105	กิจกรรมปฏิรูปที่ 5 การพัฒนามาตรการสกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
ปปท.	การทุจริตเชิงนโยบาย (Policy Corruption) ได้ก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งในด้านทรัพยากรที่ใช้ในการพัฒนา (เงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ เงินกู้ยืม และอื่น ๆ) และโอกาสในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง เป็นอันมาก จากการศึกษาและข้อเสนอแนะของสำนักงาน ป.ป.ช. การป้องกันการทุจริตเชิงนโยบายสามารถดำเนินการได้ทั้งในขั้นตอนการพัฒนานโยบายทางการเมือง (Policy Development Stage) (ซึ่งสำนักงาน ป.ป.ช. ได้ขอความร่วมมือจากสำนักงาน กกต. ในการดำเนินการตามเกณฑ์ชี้วัดความเสี่ยงกับทุกพรรคการเมืองตามหน้าที่และอำนาจในกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว) และในขั้นตอนของการนำนโยบายไปขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ (Policy Implementation Stage) ซึ่งประการหลังนี้เกี่ยวข้องโดยตรงกับหน่วยงานของรัฐ	☹ ได้มีการดำเนินงานล่าช้ากว่าขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนขับเคลื่อนฯ โดย สำนักงาน ป.ป.ท. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตเชิงนโยบายและแนวทางในการตรวจสอบติดตาม กำกับ เรียบร้อยแล้ว และได้ดำเนินการจัดทำร่างคู่มือการประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ เสนอต่อที่ประชุมศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.) เมื่อวันที่ 27 ธ.ค. 2564 แต่ทั้งนี้อยู่ระหว่างการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบและกำหนดให้ทุกหน่วยงานจะต้องดำเนินการประเมินความเสี่ยงการทุจริตเชิงนโยบาย **หากหน่วยงานได้รับงบประมาณดำเนินโครงการที่มีมูลค่า 500 ล้านบาทขึ้นไป**

BR1105	กิจกรรมปฏิรูปที่ 5 การพัฒนามาตรการสกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
	ทุกหน่วยงาน และหากมีการป้องกันได้ดีจะช่วยลดความสูญเสียอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ แนวคิดคือการนำการประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตและมาตรการบริหารจัดการความเสี่ยงต่อการทุจริตมาใช้ในการริเริ่มและดำเนินโครงการที่มีวงเงินสูง (ตั้งแต่ 500 ล้านบาท หรือ 1,000 ล้านบาท ขึ้นไป) หรือโครงการที่มีผลกระทบในวงกว้างต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และความมั่งคง (ตามเกณฑ์ที่กำหนด)	

สถานะการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ได้กำหนดให้จัดทำกฎหมาย 10 ฉบับ โดยมีสถานะการดำเนินการสรุปได้ดังนี้

รายชื่อกฎหมายที่ดำเนินการจัดทำ/ปรับปรุง	แล้วเสร็จ	อยู่ระหว่างดำเนินการ	หมายเหตุ
1. การแก้ไขพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 มาตรา 59 และมาตรา 253		✓	เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2564 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ถอนร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ ฉบับที่.. พ.ศ. ... ที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการประสานงานผู้แทนราษฎร เพื่อนำกลับไปพิจารณาทบทวนให้สอดคล้องกับแผนปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และรับข้อสังเกต จากหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ องค์กรต่อต้านคอร์รัปชั่น (ประเทศไทย) ไปพิจารณาเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2564 รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) แจ้งว่าการพิจารณาร่าง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ นั้น มีร่าง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกลเสนอต่อรัฐสภาและอยู่ในวาระเรียบร้อยแล้ว แต่ยังไม่บรรจุในวาระการประชุม เนื่องจากรอให้ร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าวฉบับรัฐบาลเสนอเข้าสภาพร้อมกันในคราวเดียว และได้มีการประชุมคณะกรรมการทบทวนร่าง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ โดยที่ประชุมยืนยันการใช้ร่าง พ.ร.บ. ฉบับดังกล่าวที่มีการเสนอไปก่อนหน้านี้ โดยสำนักปลัดสำนักนายก

รายชื่อกฎหมายที่ดำเนินการจัดทำ/ปรับปรุง	แล้วเสร็จ	อยู่ระหว่างดำเนินการ	หมายเหตุ
			รัฐมนตรีได้มี การยื่นร่าง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ ไปยังสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแล้วเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2564 (ดำเนินการไม่เป็นไปตามแผน)
2. การปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐและรางวัลจากการแจ้งเบาะแส		✓	กรมศุลกากรอยู่ระหว่างดำเนินการปรับปรุงแก้ไข ระเบียบกรมศุลกากรว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและรางวัล พ.ศ. 2560 โดยมีแนวทางการเพิ่มเติมรางวัลนำจับแก่ประชาชนผู้ให้เบาะแส ขณะนี้ได้มีการกำหนดเป็นโครงการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติของกรมศุลกากร โดยมีระยะเวลาเริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม 2564 – กันยายน 2565 และมีแผนการดำเนินการ ดังนี้ • **ต.ค. 64 – มี.ค. 65** ศึกษา รวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้สินบนและรางวัลนำจับของกฎหมายต่างประเทศ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กฎหมายจากประเทศที่พัฒนาแล้ว และกฎหมายจากประเทศที่กำลังพัฒนา • **เม.ย. 65 – พ.ค. 65** ดำเนินการจัดทำข้อเสนอในการปรับปรุงแก้ไขเสนอต่ออธิบดีกรมศุลกากรเพื่อพิจารณา • **มิ.ย. 65 – ก.ย. 65** ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขระเบียบกรมศุลกากร และเสนอต่ออธิบดีกรมศุลกากรเพื่อพิจารณา และประกาศบังคับใช้ระเบียบดังกล่าว (ดำเนินการเป็นไปตามแผน คาดว่าแล้วเสร็จภายในปี 2565)
3. การปรับปรุงพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบโดยการกระทำอันเป็นการฟอกเงิน		✓	สำนักงาน ป.ป.ง. อยู่ระหว่างเตรียมการจัดประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มเติมประเด็นแนวทางปฏิบัติเพื่อแจ้งเหตุอันควรสงสัยต่อเลขาธิการ ป.ป.ง. หรือคณะกรรมการธุรกรรมให้ชัดเจนขึ้น (ดำเนินการเป็นไปตามแผน)

รายชื่อกฎหมายที่ดำเนินการจัดทำ/ปรับปรุง	แล้วเสร็จ	อยู่ระหว่างดำเนินการ	หมายเหตุ
4. การปรับปรุงกฎหมายของสำนักงาน ป.ป.ท. โดยให้นำเรื่อง การส่งเสริมการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ รวมไว้ในกฎหมายของสำนักงาน ป.ป.ท. ด้วย		✓	ปัจจุบันร่างพระราชบัญญัติฯ อยู่ที่สำนักงาน ป.ป.ท. และจะดำเนินการ ตามความเห็นของคณะกรรมการปฏิรูปฯ ที่จะให้ดำเนินการผ่านศูนย์อำนวยการต่อต้าน การทุจริตแห่งชาติ เพื่อนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป (ดำเนินการเป็นไปตามแผน)
5. การจัดทำกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดความผิดของนิติบุคคล และผู้ร่วมกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตและประพฤติมิชอบ		✓	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 176 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 21 กรกฎาคม 2561) ได้บัญญัติบทลงโทษนิติบุคคลให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 และอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศในการทำธุรกรรมทางธุรกิจระหว่างประเทศขององค์กรความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา ค.ศ. 1997 เรียบร้อยแล้ว นอกจากนี้ สำนักงาน ป.ป.ช. ยังได้จัดทำและเผยแพร่คู่มือแนวทางกำหนดมาตรการควบคุมสำหรับนิติบุคคล ในการป้องกันการให้สินบนเจ้าพนักงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ ทั้งนี้จึงถือว่ามีกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดความผิดของนิติบุคคลฯ เรียบร้อยแล้ว (ดำเนินการแล้วเสร็จ)
6. การเร่งรัดการจัดทำพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อหัวหน้าส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัดหรือปฏิบัติงานอยู่ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการตรวจสอบการร่ำรวยผิดปกติ		✓	ที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. ครั้งที่ 12/2564 วันที่ 8 ตุลาคม 2564 มีมติเห็นชอบ ให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 130 และมาตรา 200 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 แทนการจัดทำร่างพระราชกฤษฎีกาฯ ขณะนี้สำนักงาน ป.ป.ช. อยู่ระหว่างการจัดทำแผนการดำเนินการ และแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ (ดำเนินการเป็นไปตามแผน)

รายชื่อกฎหมายที่ดำเนินการจัดทำ/ปรับปรุง	แล้วเสร็จ	อยู่ระหว่างดำเนินการ	หมายเหตุ
7. การจัดทำกฎหมายว่าด้วยการบริหารงานบุคคลในระบบคุณธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 76 วรรคสอง ให้มีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่และพนักงานของรัฐด้วยระบบคุณธรรม		✓	สำนักงาน ก.พ. ได้ดำเนินการจัดทำแผนการดำเนินการเรียบร้อยแล้ว โดยมีรายละเอียดดังนี้ • **ต.ค. – ธ.ค. 64** ศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง • **พ.ย. – ธ.ค. 64** ร่างกรอบแนวคิด คำนิยามและองค์ประกอบของระบบคุณธรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลภาครัฐ • **ม.ค. – มี.ค. 65** รับฟังความคิดเห็น/หารือผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง • **ม.ค. – มี.ค. 65** ร่างแนวทางการดำเนินการ และวิเคราะห์ความเชื่อมโยงกับกระบวนงานการบริหารงานบุคคลภาครัฐ รวมถึงความเชื่อมโยงในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง • **มี.ค. – มิ.ย. 65** รับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐประเภทต่าง ๆ เช่น ส่วนราชการ องค์กรกลางบริหารงานบุคคล ข้าราชการประเภทต่าง ๆ หน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับและตรวจสอบ เช่น ศาล ก.พ.ค. • **มิ.ย. – ก.ย. 65** จัดทำร่างข้อเสนอเพื่อให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐ ให้เป็นไปตามระบบคุณธรรม เสนออนุกรรมการ และคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง หรือผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ • ก.ย. – ธ.ค. 65 ดำเนินการตามแนวทางที่ได้รับความเห็นชอบ เช่น เสนอ ก.พ. หรือ ครม. (ดำเนินการล่าช้ากว่าแผน)
8. การเร่งรัดการจัดทำร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับ การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม พ.ศ.		✓	ขณะนี้อยู่ระหว่างการยกร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการขัดกัน ฯ และมีแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้ • **พ.ย. – ธ.ค. 64** ประชุมคณะอนุกรรมการ เพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการขัดกันฯ • **ม.ค. – มี.ค. 65** จัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการขัดกันฯ

รายชื่อกฎหมายที่ดำเนินการจัดทำ/ปรับปรุง	แล้วเสร็จ	อยู่ระหว่างดำเนินการ	หมายเหตุ
			• เม.ย. – พ.ค. 65 สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นฯ • มิ.ย. – ก.ย. 65 จัดทำร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการขัดกันฯ เสนอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการปฏิรูปฯ ต่อไป (ดำเนินการเป็นไปตามแผน)
9. การปรับปรุงพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาช่องทางการยื่นขออนุมัติ อนุญาต ผ่านระบบอินเตอร์เน็ต		✓	อยู่ระหว่างการยกร่างพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ (ฉบับปรับปรุง) พ.ศ. .... โดยมีการประชุมคณะทำงานแล้ว ขณะอยู่ในขั้นตอนสอบถามความคิดเห็นของประชาชน ตามระบบของคณะกรรมการกฤษฎีกา (ดำเนินการเป็นไปตามแผน)
10. การปรับปรุงระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานของรัฐ		✓	**1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2544** สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้ดำเนินการทบทวนแล้วระเบียบดังกล่าวแล้วเห็นว่ายังสามารถใช้ระเบียบดังกล่าวต่อไปได้ โดยไม่ต้องแก้ไขเรื่องการรับมูลค่าสิ่งของหรือทรัพย์สินจำนวน 3,000 บาท เนื่องจากกฎหมายฉบับนี้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 และสอดคล้องกับประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. พ.ศ. 2543 คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบมอบหมายให้สำนักงาน ป.ย.ป. ประสาน สำนักงาน ป.ป.ท. เพื่อขับเคลื่อนประเด็น No Gift Policy โดยสำนักงาน ป.ป.ท. ได้ส่งแผนปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับปรับปรุง) ไปให้ ศปท. ทั้ง 39 หน่วยงาน และได้รายงานว่า มีส่วนราชการจำนวน 116 หน่วยงาน ได้ประกาศนโยบายไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่แล้ว (ดำเนินการเป็นไปตามแผน)

รายชื่อกฎหมายที่ดำเนินการจัดทำ/ปรับปรุง	แล้วเสร็จ	อยู่ระหว่างดำเนินการ	หมายเหตุ
			2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรี่ยไรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2544 อยู่ระหว่างการวิเคราะห์และตรวจสอบความเกี่ยวข้องของกับกฎหมายอื่นๆ **3. ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ทางราชการ พ.ศ. 2526** อยู่ระหว่างดำเนินการศึกษาและรวบรวมประเด็นที่เกี่ยวข้อง และขอความคิดเห็นจากหน่วยงานต่าง ๆ ในการปรับปรุง แก้ไข

ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะ

1. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริต

การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเพื่อช่วยสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจของหน่วยงาน ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินภารกิจของหน่วยงานมีประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์มากขึ้น โดยการส่งเสริมให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการต้านภัยทุจริตในพื้นที่เพื่อดูแลผลประโยชน์ของส่วนรวม ซึ่งสามารถดำเนินการผ่านภาคีการพัฒนาต่าง ๆ ทั้งภาคประชาชน เครือข่ายภาคประชาชน องค์กรชุมชนเครือข่ายภาคีประชาชน และองค์กรสาธารณประโยชน์ โดยเฉพาะที่อยู่ในจังหวัดต่าง ๆ นั้น โดยปัจจุบันได้มีการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการป้องกันการทุจริตในพื้นที่แล้วในบางพื้นที่ แต่เพื่อให้ได้ผลสัมฤทธิ์ที่ดีจะต้องมีการดำเนินการขับเคลื่อนประเด็นดังกล่าวในทุกหมู่บ้าน ตำบล และจังหวัดทั่วประเทศ ซึ่งจะต้องใช้งบประมาณในการดำเนินการ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 รัฐบาลปรับลดงบประมาณทุกภาคส่วน ส่งผลให้การขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริตในระดับพื้นที่ไม่สามารถดำเนินการตามเป้าหมายที่วางไว้ในปี 2565 จึงมีความจำเป็นต้องปรับลดพื้นที่ลงตามงบประมาณที่ได้รับ ดังนั้น รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรจัดสรร สนับสนุนงบประมาณและช่วยเหลือสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ในฐานะหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ และช่วยขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริตในระดับพื้นที่ให้ครอบคลุมทั่วประเทศต่อไปในอนาคต เพื่อป้องกันการทุจริตในพื้นที่และยกระดับค่าคะแนนการรับรู้การทุจริตของประเทศ (CPI) ให้สูงขึ้นต่อไปในอนาคต

2. การพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและระบบคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยบัญญัติไว้ใน มาตรา 63 รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนร่วมในการป้องกันและเฝ้าระวังการทุจริต ดังนั้น รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงต้องเร่งดำเนินการผลักดันการแก้ไขพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 59 และมาตรา 253 เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารโดยไม่ต้องร้องขอและได้มาตรฐานสากล ควบคู่กับการเตรียมช่องทางให้ผู้มีเบาะแส ข้อมูลเชิงลึก สามารถแจ้งข้อมูลได้อย่างสะดวกและปลอดภัย รวมทั้งมีระบบการแจ้งผลการติดตามให้กับผู้ร้องเรียนหรือผู้แจ้งเบาะแสได้รับทราบตลอดจนต้องผลักดันกฎหมายการป้องกันการฟ้องปิดปาก (Anti Slapp Law) เพื่อปกป้องคุ้มครองและเยียวยาผู้ให้เบาะแสอย่างเหมาะสมและไม่ให้ถูกกลั่นแกล้ง

CR11G01 ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 1

การรับรู้การทุจริต

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564

คะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต อยู่ที่ 40 คะแนน

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

คะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต อยู่ที่ 45 คะแนน

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ มีเป้าอันพึงประสงค์ คือ ค่าดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) อยู่ที่ 40 คะแนน ในปี 2564 และ 45 คะแนน ในปี 2565 โดยค่าดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) จัดทำโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International : TI) เป็นการสะท้อนภาพลักษณ์การทุจริตของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดยคะแนนดัชนี CPI เป็นหนึ่งในเครื่องมือที่กลุ่มนักลงทุนใช้ประเมินความน่าสนใจในการลงทุนของแต่ละประเทศ เนื่องจากการทุจริตเป็นหนึ่งในปัจจัยที่เป็นต้นทุนหรือเป็นความเสี่ยงในการเข้ามาประกอบธุรกิจ ซึ่งประเทศไทยมีคะแนนในปี พ.ศ. 2562 และ 2563 อยู่ที่ 36 คะแนน และในอันดับที่ 101 และ 104 ตามลำดับ สำหรับในปี 2564 จะมีการเผยแพร่คะแนนประมาณเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ในปี 2565 อย่างไรก็ตาม ค่าคะแนน CPI ของประเทศไทยยังมีค่าห่างจากค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2564 และ 2565 จึงเห็นควรเร่งดำเนินการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศฯ เพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

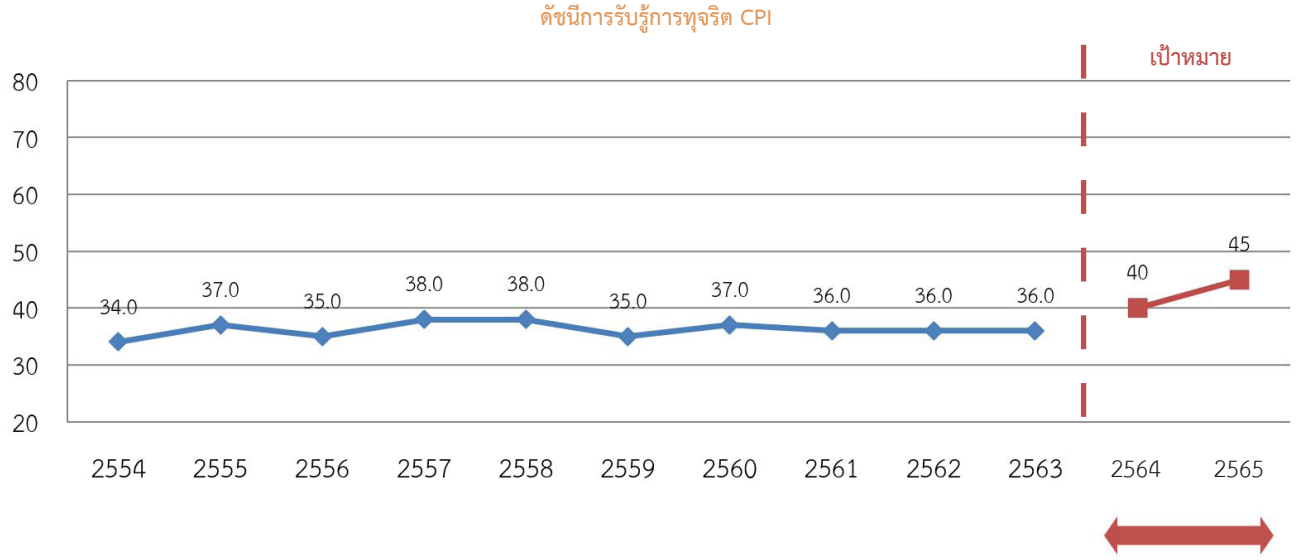

ที่มา: องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International : TI), สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การดำเนินงานที่ผ่านมา การขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับปรับปรุง) กำหนดให้ปี พ.ศ. 2564 คะแนนการรับรู้การทุจริตมีคะแนนเท่ากับหรือมากกว่า 40 คะแนน นั้น การบรรลุค่าเป้าหมายดังกล่าวต้องอาศัยรูปแบบการทำงานที่สำคัญหลายประการ โดยเฉพาะการดำเนินกิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) ทั้งนี้ กิจกรรมปฏิรูปดังกล่าว เน้นการขับเคลื่อนตามเป้าหมายย่อย (Milestone: MS) โดยมีขั้นตอนและวิธีการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกิจกรรมตามช่วงเวลาของแผนการปฏิรูปประเทศ ประกอบด้วย **(1) การพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและระบบการคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ** ปัจจุบันอยู่ระหว่างการผลักดันการออกกฎหมายข้อมูลสาธารณะที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่ายโดยไม่ต้องร้องขอ โดยในปี พ.ศ. 2564 สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีดำเนินการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารของทางราชการและยกร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ..... เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของทางราชการหรือข่าวสารสาธารณะได้โดยสะดวก ตามมาตรา 59 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างมีประสิทธิภาพ **(2) การพัฒนากระบวนการยุติธรรมที่รวดเร็ว โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติ ในการดำเนินคดีทุจริตทั้งภาครัฐและภาคเอกชน** โดยสำนักงาน ป.ป.ช. ร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ท. กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ดำเนินการผ่านโครงการเผยแพร่องค์ความรู้และการบังคับใช้กฎหมายผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อส่งเสริมความโปร่งใสในองค์กร นอกจากนี้ ยังมีการผลักดันกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย อาทิ (ร่าง) พ.ร.บ.กำหนดระยะเวลา

ดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 เกี่ยวกับการเฝ้าระวังงบประมาณรายจ่ายและการติดตามทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดคืน **(3) การพัฒนาระบบราชการไทยให้โปร่งใส ไร้ผลประโยชน์ มีผลการดำเนินการขับเคลื่อนการบริหารบุคคลภาครัฐในระบบคุณธรรมตามรัฐธรรมนูญบัญญัติ และยกระดับมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับส่วนรวม** โดยสำนักงาน ป.ป.ช. ได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์สภาพปัญหาเพื่อจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาและยกร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อาทิ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม พ.ศ. ... นอกจากนั้น ได้กำหนดการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อหัวหน้าส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัดหรือปฏิบัติงานอยู่เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการตรวจสอบการร่ำรวยผิดปกติ และการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงเกี่ยวกับการประพฤติมิชอบและร่ำรวยผิดปกติของเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงาน และบังคับใช้มาตรการทางจริยธรรม วินัย และอาญาต่อผู้กระทำผิด ในประเด็นการป้องกันภาคการเมืองและภาคธุรกิจมีความสัมพันธ์เพื่อกระทำการทุจริต ได้มีการพัฒนามาตรการสกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ มีผลการดำเนินการที่สำคัญเกี่ยวกับการกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ โดยสำนักงาน ป.ป.ท. สำนักงบประมาณและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตเชิงนโยบายและแนวทางในการตรวจสอบ กำกับ ติดตามเรียบร้อยแล้ว รวมทั้งสำนักงาน ป.ป.ท. ได้ดำเนินการจัดทำร่างคู่มือการประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ ซึ่งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศฯ ได้เห็นชอบกับคู่มือ ฯ ดังกล่าวแล้ว และสำนักงาน ป.ป.ท. ได้แจ้ง “คู่มือ ฯ ไปยังส่วนราชการ เพื่อให้ส่วนราชการทำการประเมินความเสี่ยงและแผนบริหารความเสี่ยง ประกอบการจัดทำคำขอรับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2566 แล้วเมื่อเดือนตุลาคม 2564

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบนั้น ได้แก่ (1) สถานการณ์เกี่ยวกับการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อกิจกรรมมีการดำเนินการล่าช้ากว่ากำหนดการเดิม (2) (ร่าง) กฎหมายหลายฉบับมีการดำเนินการล่าช้า ไม่สามารถผลักดันให้สำเร็จได้ตามแผนที่วางไว้ (3) หน่วยงานหลักที่ดำเนินกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่สำคัญหลายหน่วยงาน เป็นองค์กรอิสระ และองค์การมหาชน ส่งผลให้การดำเนินการและการประสานขับเคลื่อนอาจเกิดปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การยกระดับค่า CPI ถือเป็นภารกิจระดับชาติที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกัน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ทั้งนี้ การดำเนินการเพื่อยกระดับคะแนนดัชนี CPI ต้องให้ความสำคัญกับการร่วมกันสร้างความชัดเจนของกิจกรรม/ โครงการในการขับเคลื่อนเพื่อยกระดับ CPI โดยเฉพาะการสนับสนุนสำนักงาน ป.ป.ท. ให้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการยกร่างแผนงานเชิงรุกระยะ 3 ปี เพื่อยกระดับค่าคะแนน CPI ผ่าน 3 มาตรการ ได้แก่ มาตรการลงโทษทางกฎหมาย (Punishment) มาตรการป้องกัน (Prevention) และมาตรการส่งเสริม สนับสนุน (Promotion) (ซึ่งจะดำเนินการภายใต้ 16 แนวทาง อาทิ ในด้าน Punishment ควรเร่งรัดติดตามการดำเนินคดีขนาดใหญ่ เพื่อให้สาธารณชนเกิดความเชื่อมั่น

ในการปราบปรามการทุจริต ในด้าน Prevention ควรมุ่งสร้างสภาพแวดล้อมทางการทำธุรกิจหรือ Ecosystem ที่เอื้อต่อการค้า การลงทุน ลดอุปสรรคในการให้บริการของผู้ประกอบการธุรกิจ ที่เป็น Pain Point ของผู้ประกอบการ ในด้าน Promotion ควรมุ่งสนับสนุนกิจการเพื่อสังคมในการต่อต้านการทุจริต โดยสนับสนุนให้ภาคเอกชนบรรจุกิจการเพื่อสังคมที่มีกิจกรรมต่อต้านการทุจริตไว้ในแผนธุรกิจ เป็นต้น

นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญกับการบริหาร และการประเมินความเสี่ยงโครงการขนาดใหญ่ รวมถึงการจัดทำแผนรองรับหรือแผนสำรองในกรณีที่เกิดสถานการณ์ที่อาจเป็นข้อจำกัดในการดำเนินการที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต อาทิ ข้อจำกัดจากสถานการณ์โรคระบาด สถานการณ์การเมือง สถานการณ์จากภาวะเศรษฐกิจ สถานการณ์จากปัญหาสังคม สถานการณ์จากปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม โดยในแผนรองรับสถานการณ์นั้นควรกำหนดแนวทางการปรับเปลี่ยนกำหนดการและรูปแบบการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของกิจกรรมภายใต้ข้อจำกัดจากสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนให้ความสำคัญกับการนำระบบดิจิทัลมาใช้สนับสนุนการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศให้มีการบริหารงานภาครัฐที่มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอน เพื่อนำประเทศไทยเข้าสู่เวทีโลกให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness) และมีศักยภาพด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้มากขึ้น ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และหลักการเดิมของกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 59 และมีความเป็นข้อมูลข่าวสารสาธารณะ (Public Information) ตามหลักการสากล

CR11G02 ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 2

หน่วยงานภาครัฐมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564

ร้อยละ 65 ของหน่วยงานภาครัฐได้คะแนน 85 คะแนนขึ้นไป

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

ร้อยละ 80 ของหน่วยงานภาครัฐได้คะแนน 85 คะแนนขึ้นไป

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบมีเป้าอันพึงประสงค์ในปี พ.ศ. 2564 ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA) โดยกำหนดให้คะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในหน่วยงานภาครัฐร้อยละ 65 ของหน่วยงานภาครัฐที่เข้าร่วมการประเมินทั้งหมดได้คะแนน 85 คะแนนขึ้นไป ทั้งนี้ ผลการประเมิน ITA ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ในภาพรวมของประเทศไทย สรุปได้ว่า **มีหน่วยงานภาครัฐร้อยละ 49.95 ที่ได้คะแนน ITA ระดับ 85 คะแนนขึ้นไป** ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเป้าหมายปี พ.ศ. 2564 ที่กำหนดให้ต้องมีหน่วยงานร้อยละ 65 ของหน่วยงานภาครัฐได้คะแนน 85 คะแนนขึ้นไปนั้น จึงสรุปได้ว่าผลคะแนน ITA ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ดังกล่าวยังต่ำกว่าค่าเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม หน่วยงานภาครัฐโดยส่วนใหญ่สามารถทำคะแนน ITA ในภาพรวมสูงขึ้นกว่าการประเมินในรอบ 4 ปี ที่ผ่านมา ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า หน่วยงานภาครัฐได้เกิดความตระหนักในการบริหารงานและกำกับดูแลการดำเนินงานให้มีคุณธรรมและให้ความสำคัญกับความโปร่งใสขององค์กรเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งความตื่นตัวในแง่ของการจัดการข้อมูลข่าวสารอย่างเป็นระบบเพื่อเตรียมความพร้อมในการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชน

ภาพแสดงผลคะแนน ITA ภาพรวมระดับประเทศ
ปี พ.ศ. 2561 - 2564

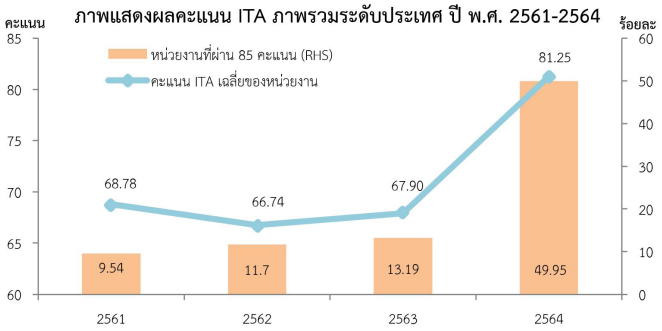

ที่มา: ปรับจากข้อมูลระบบ ITAS สำนักงาน ป.ป.ช.

การดำเนินงานที่ผ่านมา การขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบเพื่อให้บรรลุค่าเป้าหมายในปี พ.ศ. 2564 ที่กำหนดให้ร้อยละ 65 ของหน่วยงานภาครัฐมีคะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA) 85 คะแนนขึ้นไปนั้น การบรรลุค่าเป้าหมายดังกล่าวต้องอาศัยรูปแบบการทำงานที่สำคัญหลายประการ โดยเฉพาะการดำเนินกิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) ทั้งนี้ กิจกรรมปฏิรูปดังกล่าว เน้นการดำเนินงานตามเป้าหมายย่อย (Milestone : MS) ที่มีขั้นตอนและวิธีการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกิจกรรมตามช่วงเวลาที่แผนการปฏิรูปประเทศกำหนดไว้

กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) ที่มีส่วนสนับสนุนค่าเป้าหมายด้านการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA) ปี พ.ศ. 2564 นั้น ประกอบด้วยกิจกรรมปฏิรูปประเทศ 4 กิจกรรม มีผลการดำเนินการที่สำคัญ ดังนี้

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริต มีผลการดำเนินการโดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ทำงานร่วมกับคณะทำงานฯ และผู้แทนองค์กรชุมชนระดับตำบล โดยมีพื้นที่เป้าหมายการดำเนินการ 5 จังหวัด 25 ตำบล เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

ในการป้องกันและเฝ้าระวังการทุจริตในพื้นที่ มีการออกแบบและจัดทำคู่มือการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริต การสร้างธรรมนูญตำบลหรือข้อตกลงในการทำงานร่วมกัน พัฒนาเครื่องมือและช่องทางในการสื่อสาร รวมทั้งการสร้างช่องทางการร้องเรียนแจ้งเบาะแสทั้งในระดับจังหวัด และตำบล

การพัฒนากระบวนการยุติธรรมที่รวดเร็ว โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติ ในการดำเนินคดีทุจริตทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยสำนักงาน ป.ป.ช. ร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ท. กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ดำเนินการผ่านโครงการเผยแพร่องค์ความรู้และการบังคับใช้กฎหมายผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อส่งเสริมความโปร่งใสในองค์กรในพื้นที่ภูมิภาคเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการบังคับใช้กฎหมายและรับฟังความคิดเห็นในแนวทางการพัฒนากฎหมาย รวมถึงการมีระบบติดตาม ตรวจสอบหรือแจ้งความคืบหน้าในการดำเนินงานให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบและสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยสะดวก รวมถึงกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบเป็นการเฉพาะเพื่อรับเรื่องร้องเรียนในกรณีที่มีผู้เกี่ยวข้องได้รับความเดือดร้อนอันเนื่องจากความล่าช้าในการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม

การพัฒนาระบบราชการไทยให้โปร่งใส ไร้ผลประโยชน์ มีผลการดำเนินการ สรุปได้ดังนี้ **(1) การขับเคลื่อนกิจกรรมปฏิรูป เรื่อง “นโยบาย No Gift Policy จากการปฏิบัติหน้าที่”** ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ได้รับความร่วมมือจากศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) ของหน่วยงานภาครัฐ 39 หน่วยงาน ในการดำเนินการดังกล่าว **(2) การขับเคลื่อนการบริหารบุคคลภาครัฐในระบบคุณธรรมตามรัฐธรรมนูญ บัญญัติ และยกระดับมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับส่วนรวม** โดยสำนักงาน ป.ป.ช. ได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์สภาพปัญหาเพื่อจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษา และยกร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม พ.ศ. ... ซึ่งมีการวางกรอบการดำเนินการจัดทำกฎหมายเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม **(3) การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อหัวหน้าส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัดหรือปฏิบัติงานอยู่ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการตรวจสอบการร่ำรวยผิดปกติ** และ **(4) การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงเกี่ยวกับการประพฤติมิชอบและร่ำรวยผิดปกติของเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงาน และบังคับใช้มาตรการทางจริยธรรม วินัย และอาญาต่อผู้กระทำผิด** โดย สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และสำนักงาน ป.ป.ช. จัดส่งข้อมูลเกี่ยวกับพฤติการณ์หรือช่องทางความเสี่ยงการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐและการร่ำรวยผิดปกติ ไปยังสำนักงาน ป.ป.ท. เพื่อทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับ รวมทั้งจัดทำข้อมูลเพื่อแจ้งหัวหน้าหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนามาตรการสกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ มีผลการดำเนินการที่สำคัญเกี่ยวกับการกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ โดยสำนักงาน ป.ป.ท. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตเชิงนโยบายและแนวทางในการตรวจสอบ ติดตาม กำกับ เรียบร้อยแล้ว รวมทั้งสำนักงาน ป.ป.ท. ได้ดำเนินการจัดทำร่างคู่มือการประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ ซึ่งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศฯ ได้เห็นชอบกับคู่มือฯ ดังกล่าวแล้ว และสำนักงาน ป.ป.ท. ได้แจ้ง “คู่มือฯ ไปยังส่วนราชการ เพื่อให้ส่วนราชการทำการประเมินความเสี่ยงและแผนบริหารความเสี่ยง ประกอบการจัดทำคำขอรับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2566 แล้วเมื่อเดือนตุลาคม 2564

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบนั้น ได้แก่ **(1) สถานการณ์เกี่ยวกับการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19** เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดการประเมิน ITA มีความล่าช้ากว่ากำหนดการเดิม ซึ่งส่งผลต่อระดับคะแนน ITA **(2) เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานภาครัฐบางส่วนยังมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับแนวปฏิบัติการขอใช้ทรัพย์สินของทางราชการ** ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาการใช้ทรัพย์สินของทางราชการในทางมิชอบได้ รวมทั้งระเบียบการใช้งบประมาณภายใต้กองทุน ป.ป.ช. มีระเบียบการใช้จ่ายงบประมาณเฉพาะตามที่กองทุนกำหนด ซึ่งไม่เอื้อต่อการดำเนินงานของเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรชุมชน ขาดความยืดหยุ่นตามบริบทสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ ประกอบกับระยะเวลาในการดำเนินงานที่จำกัด ส่งผลให้การสร้างความเข้าใจการใช้ระเบียบค่าใช้จ่ายงบประมาณและการดำเนินงานยังไม่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร **(3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งมีข้อจำกัดในการดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดการประเมิน ITA** (อปท. 7,850 แห่ง มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 80.63 คะแนน) อันเป็นผลมาจากความไม่เข้าใจความหมายของประเด็นการประเมินและตัวชี้วัดของการประเมินอย่างถ่องแท้ รวมทั้งมีข้อจำกัดด้านปริมาณงานและงบประมาณการดำเนินงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปริมาณงานที่มีจำนวนมากและขาดแคลนงบประมาณเพื่อพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งส่งผลทำให้องค์กรไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมการประเมิน ITA ได้อย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย จากผลคะแนน ITA รายตัวชี้วัดสะท้อนปัญหาเกี่ยวกับการใช้ทรัพย์สินของราชการอย่างถูกต้อง จากการที่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานภาครัฐยังไม่ทราบถึงแนวปฏิบัติและวิธีการขอใช้ทรัพย์สินของทางราชการที่ถูกต้อง ตลอดจนปัญหาการเรียกรับสินบนเพื่อแลกกับการเข้ารับบริการจากภาครัฐ ไม่ว่าจะเป็นการขออนุมัติ การขออนุญาต หรือการให้บริการต่าง ๆ ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐจะต้องดำเนินการแก้ไขให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ของส่วนรวม เพื่อปรับพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อป้องกันปัญหาเกี่ยวกับการใช้ทรัพย์สินของราชการและปัญหาการเรียกรับสินบน **ควรส่งเสริมศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยการสร้างความรู้ความเข้าใจให้องค์กรกลุ่มดังกล่าวเกี่ยวกับแนวทางและตัวชี้วัดของการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA)** เพื่อสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับตัวชี้วัด ITA ที่นำไปสู่การยกระดับผลคะแนน ITA ระดับองค์กรที่เพิ่มสูงขึ้น และส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในปี พ.ศ. 2565 ที่กำหนดให้ร้อยละ 80 ของหน่วยงานภาครัฐได้คะแนน ITA ที่ระดับ 85 คะแนนขึ้นไป

ด้านการศึกษา 12

ยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ลดความเลื่อมล้ำทางการศึกษา
มุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
และปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร
เพิ่มความคล่องตัวในการรองรับความหลากหลาย
ของการจัดการศึกษา และสร้างเสริมธรรมาภิบาล

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา มีเป้าหมายอันพึงประสงค์ คือ **ผู้เรียนทุกกลุ่มวัยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล มีทักษะที่จำเป็นของโลกอนาคต สามารถในการแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิผล มีวินัย มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและเป็นพลเมืองที่ดี รู้สิทธิและหน้าที่ มีความรับผิดชอบ และมีจิตสาธารณะ** โดยในแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ฉบับเดิม ที่กำหนดเรื่องและประเด็นปฏิรูป ไว้จำนวน 7 เรื่อง ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายประจำปี 2563 **ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง) 3 เรื่อง** และอยู่**ในระดับที่มีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย (สีส้ม) 4 เรื่อง** นั้น ได้นำมาดำเนินการต่อเนื่องในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 6 เรื่องและประเด็นปฏิรูป และอีก 1 เรื่องและประเด็นปฏิรูป เป็นกิจกรรมที่มีส่วนร่วมสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ได้ตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยแสดงรายละเอียดความเกี่ยวข้องของเรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับเดิม) กับกิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) สรุปได้ดังนี้

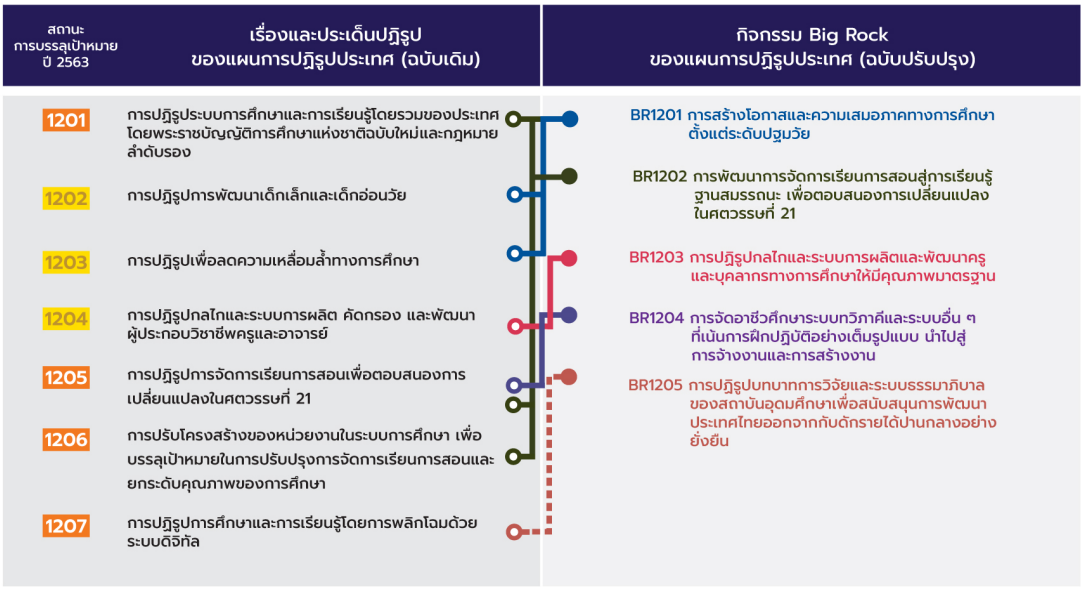

เรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับเดิม ที่นำมาดำเนินการต่อเนื่องผ่านกิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

เรื่องและประเด็นปฏิรูปของแผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับเดิม ที่เป็นกิจกรรมสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

สรุปการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

รหัส	เป้าหมาย	สถานะการบรรลุเป้าหมาย เทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564	ปี 2565
CR12G01	ผู้เรียนทุกกลุ่มวัยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล มีทักษะที่จำเป็นของโลกอนาคต สามารถในการแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิผล มีวินัย มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และเป็นพลเมืองที่ดี รู้สิทธิและหน้าที่ มีความรับผิดชอบ และมีจิตสาธารณะ	2564	2565

สถานะการบรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 1 **มีระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย**เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมายปี 2564 และปี 2565 โดยช่วงที่ผ่านมาหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานร่วมดำเนินการได้ดำเนินการพัฒนาเครื่องมือและระบบบูรณาการการทำงาน สนับสนุนนวัตกรรมการป้องกันแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนออกจากระบบการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย มีการเตรียมการจัดทำกรอบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ พัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีลักษณะเป็นการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงพัฒนาเครื่องมือการประเมินสมรรถนะที่เน้นการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในสถานการณ์จริง ดำเนินการกำหนดมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พัฒนาระบบความร่วมมือการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและระบบอื่น ๆ ที่เน้นการฝึกปฏิบัติอย่างเต็มรูป ดำเนินการให้บริการแพลตฟอร์มระบบจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและทั่วถึง เพื่อสนับสนุนให้คนไทยได้ศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิต รวมทั้งมีการจัดทำร่าง กฎ ระเบียบที่เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา

สาระสำคัญของกิจกรรม Big Rock และสรุปสถานะการดำเนินงาน ประจำปี 2564

BR1201	กิจกรรมปฏิรูปที่ 1 การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
กสศ.	มุ่งเน้นการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาระดับปฐมวัย และป้องกันเด็กและเยาวชนออกจากระบบการศึกษา โดยพัฒนาระบบการค้นหาเฝ้าระวัง ติดตาม และช่วยเหลือเด็กให้เข้าถึงโอกาสทางการศึกษาตั้งแต่ปฐมวัย และติดตาม ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาให้กลับเข้าสู่การศึกษาระดับประถมศึกษา และการพัฒนาเครื่องมือการประเมินศักยภาพด้านการอ่านและคณิตศาสตร์ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชากรวัยแรงงาน เพื่อให้สังคมไทยได้เฝ้าระวังและติดตามความก้าวหน้าของการพัฒนาคุณภาพและความเสมอภาคในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของไทยอย่างต่อเนื่อง มีกลไกสนับสนุนในการป้องกันและมาตรการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนออกจากระบบการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย การดำเนินงานในระดับพื้นที่ และต้นสังกัด การติดตามความคืบหน้าและการระดมการมีส่วนร่วมของสังคมอย่างต่อเนื่อง	ได้มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยมีการพัฒนาเครื่องมือและระบบบูรณาการการทำงาน สนับสนุนนวัตกรรมการป้องกันแก้ไขปัญหาเด็กเยาวชนออกจากระบบการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย สนับสนุนกลไกการดำเนินงานในระดับพื้นที่และต้นสังกัด รวมทั้งติดตามความคืบหน้า และระดมการมีส่วนร่วมของสังคม โดยประกอบด้วย โครงการทั้งหมด 10 โครงการ จาก 3 หน่วยงาน ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา โดยใช้งบประมาณจาก พรบ.งบประมาณ ปี พ.ศ. 2565

BR1202	กิจกรรมปฏิรูปที่ 2 การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสู่การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
ศธ.	มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะแบบผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยมุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้แบบถักทอความรู้ ทักษะ คุณลักษณะผู้เรียนเข้าด้วยกันด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) ผู้เรียนสามารถเข้าใจและเรียนรู้อย่างมีความสุขและพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ผ่านการทำงานเป็นทีมและความร่วมมือระหว่างผู้เรียนด้วยกัน การมีครู อาจารย์ที่มีสมรรถนะ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียนและบริบทของท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษามีสมรรถนะในการบริหารงานการจัดการเรียนรู้ การนิเทศการเรียนรู้การสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและส่งเสริมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถ	ได้มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยมีการจัดทำการพัฒนาระบบวัดแวว พหุปัญญา และการจัดทำสื่อเพื่อใช้สำหรับอบรมครูเพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษระดับประถมศึกษา สังกัด สพฐ. รวมถึงพัฒนาหลักสูตรวิทยาศาสตร์พลังสิบ และได้จัดทำหลักสูตรอบรมพัฒนาครูเพื่อพัฒนาศักยภาพครูผู้สอน สำหรับการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี รวมถึงมีการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนทุกระดับในรูปแบบ Active learning ผ่านการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้วิทยาการคำนวณและการออกแบบเทคโนโลยี การจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา (STEM Education)

BR1202	กิจกรรมปฏิรูปที่ 2 การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสู่การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
	กำหนดเส้นทางและจังหวะก้าวการเรียนรู้ของตนเองอย่างมีความหมาย มีการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนในทุกมิติอย่างแท้จริง ตลอดจนมีการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียนและความพร้อม	

BR1203	กิจกรรมปฏิรูปที่ 3 การปฏิรูปกลไกและระบบการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐาน	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
อว.	มุ่งเน้นให้มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนโฉมบทบาทครูให้เป็นครูยุคใหม่ โดยวางแผนการผลิต พัฒนาและปรับบทบาทครูและอาจารย์ยุคใหม่ให้เป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ ปรับระบบการผลิตและพัฒนาครูตั้งแต่ การดึงดูดคัดสรรผู้ที่มีความสามารถสูงและมีคุณลักษณะความเป็นครูเข้ามาเป็นครู ส่งเสริม สนับสนุนระบบพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกประเภท มุ่งเน้นให้สถาบันผลิตครูปรับบทบาทการผลิตครูที่มีสมรรถนะสูงและเป็นความต้องการของประเทศ ครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการทุกคนต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นของแต่ละบุคคล ทั้งด้านการใช้หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดประเมินผลและการใช้สื่อการเรียนรู้สมัยใหม่ที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก ทักษะการสร้างสรรค์การวิจัยและนวัตกรรมและการสร้างผลงานทางวิชาการ การบริหารจัดการศึกษาและการนิเทศการศึกษา รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีและการสร้างนวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง และยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณครูอย่างเข้มแข็ง	☺ ได้มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยมีการจัดตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนารูปแบบ/กระบวนการคัดเลือกบุคคลที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เข้าเรียนครูและการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินคุณลักษณะความเป็นครู ปรับปรุงหลักสูตรผลิตครูตามสาขาวิชาและบริบทพื้นที่เพื่อสร้างความเป็นเลิศ พัฒนาระบบและกระบวนการบริหารจัดการกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและระบบการนิเทศการศึกษาและการสอนงานของครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษา พัฒนาอาจารย์ประจำหลักสูตร กำหนดมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินวิทยฐานะและปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

BR1204	กิจกรรมปฏิรูปที่ 4 การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและระบบอื่น ๆ ที่เน้นการฝึกปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ นำไปสู่การจ้างงานและการสร้างงาน	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
ศธ.	มุ่งเน้นการส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนการสอนอาชีวศึกษาทวิภาคีที่เน้นการฝึกปฏิบัติอย่างเข้มข้น ให้มีคุณภาพและขยายวงกว้างในสถานศึกษาอาชีวศึกษาทุกแห่ง ให้สามารถจัดการเรียนการสอนระบบดังกล่าวได้อย่างเต็มรูปแบบ ให้ผู้เรียนทุกคนทุกสาขาวิชาได้เข้าฝึกงานหรือฝึกอาชีพในสถานประกอบการที่มีคุณภาพ ส่งเสริมให้สถานศึกษายกระดับคุณภาพและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่เป็นจุดแข็ง มีมาตรฐานสูงสู่ความเป็นเลิศในแต่ละแห่ง หรือสาขาที่สอดคล้องกับการพัฒนาเชิงพื้นที่และทิศทางการพัฒนาและการลงทุนควบคู่กับการส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการโดยความร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันอุดมศึกษาที่มีศักยภาพด้านเทคโนโลยีและเน้นการฝึกปฏิบัติอย่างเข้มข้น	ได้มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยมีการพัฒนาระบบความร่วมมือการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและระบบอื่น ๆ ที่เน้นการฝึกปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ ปรับปรุงหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการทั้งในประเทศและท้องถิ่น สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและระบบอื่น ๆ ที่เน้นการฝึกปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ โดยใช้พื้นที่เป็นฐาน ดำเนินการโครงการจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา และจัดทำคู่มือการขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์บริหารเครือข่ายการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ดำเนินการจัดตั้งศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคีเขตพื้นที่ 15 แห่ง เพื่อประกันคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาให้มีความพร้อมเข้าสู่อาชีพ

BR1205	กิจกรรมปฏิรูปที่ 5 การปฏิรูปบทบาทการวิจัยและระบบธรรมาภิบาลของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศไทยออกจากกับดักรายได้ปานกลางอย่างยั่งยืน	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
อว.	มุ่งเน้นให้สถาบันอุดมศึกษาปรับบทบาทหรือขยายการให้บริการให้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากร สามารถรองรับการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ตอบโจทย์ความต้องการของประชากรทุกกลุ่ม มีบทบาทในการร่วมพัฒนากำลังคนวัยทำงานในภาคการผลิตและบริการ ซึ่งเป็นภารกิจที่สำคัญและเร่งด่วนไม่น้อยไปกว่าการพัฒนาบัณฑิตใหม่ มุ่งเน้นให้สถาบันอุดมศึกษาปรับตัวในการพัฒนางานวิจัยและขีดความสามารถของระบบวิจัยและศักยภาพของนักวิจัยให้มีความพร้อมและความสามารถในการผลิตงานวิจัยที่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศอย่างยั่งยืน รวมทั้งมุ่งให้สถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานกำกับมีระบบธรรมาภิบาลที่เป็นที่ยอมรับจากทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน	ได้มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยมีการให้บริการ แพลตฟอร์มระบบจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่สนับสนุนให้คนไทยได้ศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิต ดำเนินยุทธศาสตร์ด้านการวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบโจทย์ท้าทายของสังคม จัดทำมาตรฐานและคุณภาพระดับอุดมศึกษา ศึกษาระบบงบประมาณการผลิตและพัฒนากำลังคนในลักษณะ Demand-Side Financing จัดทำระบบการจัดสรรและบริหารงบประมาณแบบบูรณาการที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ พัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับการบริหารจัดการและการติดตามประเมินผล OKRs จัดทำร่างประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่อง แนวปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2564 และประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่อง แนวปฏิบัติตามหลักความรับผิดชอบต่อสังคม หลักเสรีภาพทางวิชาการ หลักความเป็นอิสระ และหลักความเสมอภาค พ.ศ. 2564

สถานะการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ได้กำหนดให้จัดทำกฎหมาย 1 ฉบับ โดยมีสถานะการดำเนินการสรุปได้ดังนี้

รายชื่อกฎหมายที่ดำเนินการจัดทำ/ปรับปรุง	แล้วเสร็จ	อยู่ระหว่างดำเนินการ	หมายเหตุ
ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.		✓	คณะรัฐมนตรีมีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติฯ ต่อรัฐสภา ตามหนังสือ ด่วนที่ นร0503/28432 ลงวันที่ 8 กันยายน 2564 ซึ่งเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2564 ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ได้ลงมติรับหลักการร่าง พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. .... เรียบร้อยแล้ว

ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะ

1. การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย

ความท้าทายจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้เกิดปัญหาความยากจนเฉียบพลัน และนำมาซึ่งความเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในการหลุดออกนอกระบบการศึกษามากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังส่งผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็ก การติดตามดูแลและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ควรพิจารณาปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เพื่อให้สามารถส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยได้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงานให้มุ่งเน้นมาตรการป้องกันและฟื้นฟูผลกระทบที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเฉพาะมากยิ่งขึ้น

2. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้สู่การเรียนรู้สมรรถนะเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

การขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้สู่การเรียนรู้สมรรถนะไปสู่การปฏิบัติได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้โรงเรียนในหลายพื้นที่ต้องปรับรูปแบบการเรียนการสอนเป็นรูปแบบออนไลน์ รวมถึงไม่สามารถดำเนินการในบางกิจกรรมได้ตามกำหนดเวลา เกิดข้อจำกัดในการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สู่การเรียนรู้สมรรถนะและการประเมินพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ไม่สามารถจัดการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจในการพัฒนาสมรรถนะให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐาน จึงควรเร่งดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้เรียนและผู้สอนสามารถใช้เครื่องมือการเรียนรู้ทางออนไลน์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับทุกช่วงวัยเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ซึ่งจะช่วยลดข้อจำกัดของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ และควรส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ที่หลากหลาย ควรจัดเตรียมแผนการดำเนินงานเพื่อรองรับการเร่งดำเนินกิจกรรมที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19

3. การจัดอาชีวศึกษาที่เน้นการฝึกปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ

การจัดการเรียนการสอนบางประเภทที่ต้องใช้วิธีการ Onsite ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ตามระยะเวลาที่กำหนด ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้เรียนและผู้สอนสามารถใช้เครื่องมือการเรียนรู้ทางออนไลน์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับทุกช่วงวัย ควรจัดเตรียมแผนการดำเนินงานเพื่อรองรับการเร่งดำเนินกิจกรรมที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด อาทิ การส่งเสริมการเรียนที่เน้นการฝึกปฏิบัติที่นำไปสู่การจ้างงานที่ต้องใช้รูปแบบการเรียนแบบ Onsite เท่านั้น เพื่อให้สามารถเร่งขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้ในสถานการณ์ปกติ

CR12G01 ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 1

ผู้เรียนทุกกลุ่มวัยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล มีทักษะที่จำเป็นของโลกอนาคต สามารถในการแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิผล มีวินัย มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และเป็นพลเมืองที่ดี รู้สิทธิและหน้าที่ มีความรับผิดชอบ และมีจิตสาธารณะ

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564

(1) มีการปรับปรุงระบบการวัดผลประเมินผลให้มุ่งเน้นที่การวัดผลประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน

(2) มีการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ และแผนการแก้ไขปัญหาเด็กเยาวชนนอกระบบการศึกษา (ป.1-ม.3) อายุ 6-14 ปี เชิงป้องกันและแก้ไขในระยะ 5 ปี และ 10 ปี โดยหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

(3) มีการพัฒนาเครื่องมือสำรวจความพร้อมของเด็กปฐมวัยในการเข้าสู่การศึกษาระดับประถมศึกษา

(4) ครูอาชีวศึกษาได้รับการพัฒนาประสบการณ์อาชีพในสถานประกอบการเพิ่มขึ้น และครูฝึกในสถานประกอบการได้รับการพัฒนาทักษะการถ่ายทอดหรือสอนงาน การวัดและประเมินผลและระบบการดูแลผู้เรียน

(5) มีระบบการคัดเลือกเข้าศึกษาภาคปกติโดยวิธีการเทียบโอนประสบการณ์/ความรู้

(6) มีกรอบมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพครูทั้งสายสามัญศึกษาและสายอาชีวศึกษาที่เน้นให้ครูมีความพร้อมทั้งทางด้านวิชาการ เชี่ยวชาญวิชาชีพ มีจรรยาบรรณ และจิตวิญญาณความเป็นครู

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

(1) มีการนำระบบวัดผลที่เน้นประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนไปใช้

(2) สัดส่วนประชากรนอกระบบการศึกษา วัยเรียนระดับการศึกษาภาคบังคับ (ป.1 -ม.3) อายุ 6-14 ปี ไม่เกินร้อยละ 5 ในปี 2565

(3) มีการทดสอบเครื่องมือสำรวจความพร้อมของเด็กปฐมวัยในการเข้าสู่การศึกษาระดับประถมศึกษา

(4) ครูอาชีวศึกษาได้รับการพัฒนาประสบการณ์อาชีพในสถานประกอบการเพิ่มขึ้น และครูฝึกในสถานประกอบการได้รับการพัฒนาทักษะการถ่ายทอดหรือสอนงาน การวัดและประเมินผลและระบบการดูแลผู้เรียนเพิ่มขึ้น

(5) มีระบบ credit bank ที่สามารถให้คุณวุฒิฉบับย่อยกับผู้เรียน และสะสมเพื่อเทียบโอนเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการจบการศึกษาระดับปริญญาได้

(6) มีการนำกรอบมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพครูไปใช้

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์ตัวชี้วัดที่ 1 ระบบการวัดผลประเมินผล ให้มุ่งเน้นที่การวัดผลประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน ในปี 2564 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้มีการปรับแนวทางการวัดและประเมินผลผู้เรียนโดยมุ่งเน้นที่การวัดประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน มีการออกแบบและวางแผนวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลตามมาตรฐานและตัวชี้วัดในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลาย อาทิ การทดสอบ การสังเกตพฤติกรรม การสอบปากเปล่า การสัมภาษณ์ การเขียนสะท้อนการเรียนรู้ มีการประเมินภาคปฏิบัติตามสภาพจริงหรือชีวิตประจำวันของผู้เรียนโดยใช้แบบประเมินการปฏิบัติงาน มีการจัดทำแนวทางการพัฒนาตนเองของผู้เรียน รวมถึงมีการนำเสนอองค์ความรู้หรือแหล่งข้อมูลในการพัฒนาตนเองของผู้เรียน เพื่อมอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติงานแล้วจัดส่งผลการประเมินกลับไปให้ผู้สอน

ตัวชี้วัดที่ 2 สัดส่วนประชากรนอกระบบการศึกษาวัยเรียน ระดับการศึกษาภาคบังคับ (ป.1 - ม.3) อายุ 6-14 ปี โดยข้อมูลจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ประมาณการว่าจะมีเด็กเยาวชนนอกระบบการศึกษาตามนิยามดังกล่าวเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 7.5 ในปี 2561 เป็นประมาณร้อยละ 9.12 ในปี 2564 โดยแบ่งเป็นสัดส่วนประชากรนอกระบบการศึกษาในระดับประถมศึกษาประมาณร้อยละ 4 และระดับมัธยมศึกษาตอนต้นราวร้อยละ 19 อันเป็นผลมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 อันนำมาซึ่งปัญหาเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะความยากจนทั้งแบบเฉียบพลันและถาวรที่ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น และส่งผลให้ครัวเรือนจำนวนมากขาดความพร้อมในการลงทุนทางด้านการศึกษาของบุตรหลานอย่างมีนัยสำคัญ

เด็กเยาวชนอายุ 6-14 ปี นอกระบบการศึกษา

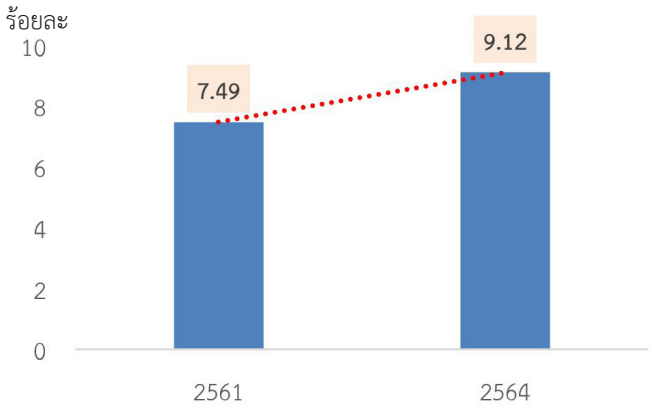

ที่มา: กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

ตัวชี้วัดที่ 3 เครื่องมือสำรวจความพร้อมของเด็กปฐมวัยในการเข้าสู่การศึกษาระดับประถมศึกษา ในระยะที่ผ่านมาได้มีการดำเนินโครงการสำรวจสถานะความพร้อมในการเข้าสู่ระบบการศึกษาของเด็กปฐมวัย โดย กสศ. ร่วมกับสถาบันวิจัยเพื่อการประเมินและออกแบบนโยบาย (RIPED) มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย เพื่อสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลสถานะความพร้อมในการเข้าสู่ระบบการศึกษาของเด็กปฐมวัย (School Readiness) โดยปัจจุบัน โครงการอยู่ในระยะที่ 4 (ปี 2563-2564) มีการขยายพื้นที่ดำเนินงานออกไปทั้งสิ้น 23 จังหวัด ครอบคลุมทุกภูมิภาคทั่วประเทศ

ตัวชี้วัดที่ 4 ครูอาชีวศึกษาได้รับการพัฒนาประสบการณ์อาชีพในสถานประกอบการเพิ่มขึ้น และครูฝึกในสถานประกอบการได้รับการพัฒนาทักษะการถ่ายทอดหรือสอนงาน การวัดและประเมินผล และระบบการดูแลผู้เรียน การขับเคลื่อนการพัฒนาครูอาชีวศึกษาในสถานประกอบการ โดยมีการจัดทำระบบการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร พร้อมจัดทำคู่มือสมรรถนะครูอาชีวศึกษาโดยการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ทั้งนี้ มีผู้เข้ารับการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ของ สอศ. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวนทั้งสิ้น 172 คน ทั่วประเทศ

ตัวชี้วัดที่ 5 แนวทางการส่งเสริมให้คนทุกช่วงวัยสามารถเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเทียบโอนผลการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2563 เพื่อเป็นแนวทางการเทียบโอนผลการเรียนของหน่วยงานสถานศึกษาต่างๆ รวมทั้งการกำหนดกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ เป็นกรอบแนวทางการเชื่อมโยงผลการเรียนรู้กับสมรรถนะในการปฏิบัติงาน และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) ได้มีการศึกษาระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ของประเทศไทย รวมถึงได้มีการดำเนินโครงการในสถานศึกษานำร่องเพื่อพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียน โดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ หรือธนาคารหน่วยกิตระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตัวชี้วัดที่ 6 กรอบมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพครู ทั้งสายสามัญศึกษาและสายอาชีวศึกษา คุรุสภาได้ดำเนินการประกาศกำหนดการทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพเพื่อขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ตามมาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2563 โดยได้มีการดำเนินการให้มีการทดสอบฯ ครั้งที่ 1 ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2564 และอยู่ระหว่างการดำเนินการจัดการทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ครั้งที่ 2

การดำเนินงานที่ผ่านมา หน่วยงานภาครัฐได้มีการดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา และการดำเนินงานภายใต้กิจกรรมปฏิรูปที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) โดยได้มีความคืบหน้าการดำเนินงานที่บรรลุเป้าหมายที่สำคัญ ดังนี้

กิจกรรมปฏิรูปที่ 1 การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการพัฒนาเครื่องมือและระบบบูรณาการการทำงาน สนับสนุนนวัตกรรมการป้องกันแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนออกจากระบบการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย สนับสนุนกลไกการดำเนินงานในระดับพื้นที่และต้นสังกัด รวมทั้งติดตามความคืบหน้าและระดมการมีส่วนร่วมของสังคม

กิจกรรมปฏิรูปที่ 2 การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสู่การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มีการเตรียมการจัดทำกรอบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีลักษณะเป็นการเรียนรู้สมรรถนะ ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน พัฒนาครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงพัฒนาเครื่องมือการประเมินสมรรถนะที่เน้นการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในสถานการณ์จริง และจัดทำระบบการอบรม การใช้ระบบวัดแววความสามารถพิเศษด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์สำหรับอบรมเขตพื้นที่การศึกษานำร่องจำนวน 5 เขตพื้นที่

กิจกรรมปฏิรูปที่ 3 การปฏิรูปกลไกและระบบการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐาน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (สำนักงาน ก.ค.ศ.) ได้ดำเนินการกำหนดมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 4 สายงาน ได้แก่ สายงานการสอน สายงานบริหารสถานศึกษา สายงานบริหารการศึกษา และสายงานนิเทศการศึกษา

กิจกรรมปฏิรูปที่ 4 การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและระบบอื่น ๆ ที่เน้นการฝึกปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบนำไปสู่การจ้างงานและการสร้างงาน มีการพัฒนาระบบความร่วมมือการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและระบบอื่น ๆ ที่เน้นการฝึกปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ สร้างเครือข่ายความร่วมมือโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน ประกันคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาให้มีความพร้อมเข้าสู่อาชีพ และกำลังดำเนินการจัดตั้งศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคีเขตพื้นที่ 15 แห่ง

กิจกรรมปฏิรูปที่ 5 การปฏิรูปบทบาทการวิจัยและระบบธรรมาภิบาลของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศไทยออกจากกับดักรายได้ปานกลางอย่างยั่งยืน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการให้บริการ Platform Thai MOOC LMS และได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานรัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษาในการพัฒนารายวิชาออนไลน์ โดยปัจจุบันมีรายวิชาออนไลน์ จำนวน 500 รายวิชา มีจำนวนผู้เรียนมากถึง 843,000 คน มีการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (National Research and Innovation Information System: NRIIS) นอกจากนี้ ได้มีการจัดทำร่างประกาศกระทรวง เรื่อง แนวปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. .... และหลักการจัดการอุดมศึกษาและการเปิดเผยผลการดำเนินการตามแนวปฏิบัติตามมาตรา 9 ประกอบมาตรา 10 แห่ง พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 ซึ่งอยู่ระหว่างการนำเสนอคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ความท้าทายจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ได้แก่ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย ส่งผลให้เกิดปัญหาความยากจนเฉียบพลันและนำมาซึ่งความเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในการหลุดออกนอกระบบการศึกษามากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังส่งผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็ก การติดตามดูแลและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาการจัดการเรียนรู้สู่การเรียนรู้สมรรถนะเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้โรงเรียนในหลายพื้นที่ต้องปรับรูปแบบการเรียนการสอนเป็นรูปแบบออนไลน์ รวมถึงไม่สามารถดำเนินการในบางกิจกรรมได้ตามกำหนดเวลา จนเกิดข้อจำกัดในการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สู่การเรียนรู้สมรรถนะและการประเมินพัฒนาการการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การจัดการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจในการพัฒนาสมรรถนะให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐาน ไม่สามารถดำเนินการจัดประชุมภายนอก รวมถึงไม่สามารถดำเนินการจัดประชุมภายในที่มีจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมเป็นจำนวนมากได้ และการจัดอาชีวศึกษาที่เน้นการฝึกปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ บางประเภทที่ต้องใช้วิธีการ Onsite ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย ควรพิจารณาปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เพื่อให้สามารถส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยได้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงานให้มุ่งเน้นมาตรการป้องกันและฟื้นฟูผลกระทบที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเฉพาะมากยิ่งขึ้น อาทิ เด็กยากจน เด็กพิการ หรือเด็กที่ไม่สามารถเข้าถึงอุปกรณ์การเรียนการสอนทางไกล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้เรียนและผู้สอนสามารถใช้เครื่องมือการเรียนรู้ทางออนไลน์ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ซึ่งจะช่วยลดข้อจำกัดของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ และควรส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ที่หลากหลาย รวมถึงควรจัดเตรียมแผนการดำเนินงานเพื่อรองรับการเร่งดำเนินกิจกรรมที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 อาทิ การส่งเสริมการเรียนที่เน้นการฝึกปฏิบัติที่นำไปสู่การจ้างงานที่ต้องใช้รูปแบบการเรียนแบบ Onsite เท่านั้น เพื่อให้สามารถเร่งขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้ในสถานการณ์ปกติ

ด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

13

พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้งร่างกาย จิตใจ ความคิด ความสามารถ ในการสร้างโอกาสให้กับชีวิตในทุกช่วงวัย รวมทั้งสร้างชุมชน ที่เข้มแข็งทั้งด้านวัฒนธรรม คุณธรรม และเศรษฐกิจ ภายใต้บริบทของสถานการณ์โลกในปัจจุบัน ตลอดจนมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

แผนการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายอันพึงประสงค์ ประกอบด้วย **(1) ประชาชนมีคุณธรรมจริยธรรม (2) เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรม (3) ประชาชนออกกำลังกายและเล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอรวมถึงมีความรอบรู้ด้านสุขภาพ เพื่อพัฒนาสุขภาพให้แข็งแรง และเป็นฐานในการพัฒนากีฬาชาติ และ (4) กำลังคนของประเทศมีทักษะที่เอื้อต่อการสร้างผลิตภาพแรงงานและคุณภาพชีวิตที่ดี** ตามแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ที่ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2564 ซึ่งเป็นการประกาศใช้แผนการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นครั้งแรกหลังจากที่ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ (ฉบับที่ 2) เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2563

โดยแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ได้กำหนดกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) จำนวน 5 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

BR1301 การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในทุกช่วงวัย : ผ่านการปฏิรูปอุตสาหกรรมบันเทิงและการใช้กลไกร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนในการขับเคลื่อน

BR1302 การพัฒนาการเรียนรู้และเศรษฐกิจชุมชนบนฐานวัฒนธรรมแบบบูรณาการ

BR1303 การส่งเสริมประชาชนเป็นศูนย์กลางในการสร้างวิถีชีวิตทางการกีฬาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม และการสร้างโอกาสทางการกีฬาและการพัฒนานักกีฬา

BR1304 การพัฒนาระบบการบริหารจัดการกำลังคนของประเทศแบบบูรณาการ

BR1305 การบริหารจัดการศักยภาพบุคลากรของประเทศ

สรุปการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

รหัส	เป้าหมาย	สถานะการบรรลุเป้าหมายเทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564	ปี 2565
CR13G01	ประชาชนมีคุณธรรมจริยธรรม	2564	2565

สถานะการบรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 1 มี**ระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย**เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมายปี 2564 และปี 2565 โดยจากการประเมินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของประชากรไทยในด้านการมีจิตสาธารณะ และด้านวินัยการออม ทักษะทางการเงิน และการสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงินที่ดี พบว่า มีความก้าวหน้ามากขึ้น อย่างไรก็ตาม ผลการสำรวจสถานการณ์ต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชนไทย (อายุ 12-18 ปี) ประจำปี 2564 พบว่า ต้นทุนชีวิตในพลังตัวตน พลังครอบครัว พลังเพื่อนและกิจกรรม และพลังสร้างปัญญา แม้จะอยู่ในระดับที่ผ่านเกณฑ์แต่จัดอยู่ในระดับปานกลางและระดับดี สำหรับด้านทักษะทางการเงินและการมีภูมิคุ้มกันทางการเงินที่ดี พบว่า คนไทยมีระดับทักษะทางการเงินทั้ง 3 ด้าน (ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน) ดีขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 71.0 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 66.2 ในปี 2561 ซึ่งหากพิจารณาข้อมูลด้านการบริหารจัดการเงินให้พร้อมรับมือกับทุกสถานการณ์ พบว่า ร้อยละ 74.7 ของคนไทยมีเงินออม แต่ยังมีความท้าทายในการบริหารจัดการเงินให้เพียงพอกับรายจ่ายและภาระผ่อนหนี้ และการออมเงินเผื่อฉุกเฉินอย่างเพียงพอ ในด้านความพอเพียง พบว่า คนไทยมีการยึดหลักพอเพียงในการดำรงชีวิตสูงสุดมากเป็นอันดับหนึ่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 83.56 รองลงมาความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจให้แก่กัน ร้อยละ 78.67 มีสติ มีความอดทน ร้อยละ 74.67 มีความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจ ร้อยละ 73.78 และเคารพพฤติการสังคม ร้อยละ 67.33 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ด้านความซื่อสัตย์สุจริตที่สะท้อนผ่านดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) ขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ ประเทศไทยถูกลดอันดับลงจากอันดับที่ 101 ในปี 2562 เป็นอันดับที่ 104 จาก 180 ประเทศ ในปี 2563 โดยประเทศไทยได้คะแนน 36 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลกที่ 43 คะแนน และอยู่ในอันดับที่ 5 ในภูมิภาคอาเซียน รองจากสิงคโปร์ บรูไน มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

รหัส	เป้าหมาย	สถานะการบรรลุเป้าหมาย เทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564	ปี 2565
CR13G02	เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรม	2564	2565

สถานะการบรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 2 มี**ระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นวิกฤต** เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมายปี 2564 และปี 2565 โดยจากผลการสำรวจรายได้จากการท่องเที่ยวโดยชุมชนขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) (อพท.) ซึ่งมีแนวคิดและกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ใกล้เคียงกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ในปีงบประมาณ 2564 พบว่า รายได้จากการท่องเที่ยวชุมชนต้นแบบของ อพท. จำนวน 20 ชุมชน หดตัวถึงร้อยละ 40.30 ต่อเนื่องจากปี 2563 ซึ่งลดลงอยู่แล้วร้อยละ 46.54 จากปีก่อนหน้า โดยในช่วงที่ผ่านมาหน่วยงานของภาครัฐได้ส่งเสริมและสนับสนุนการนำทุนทางวัฒนธรรมมาต่อยอดและสร้างสรรค์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรม ประกอบกับส่งเสริมการนำวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาสร้างผลิตภัณฑ์และบริการด้านวัฒนธรรมพื้นถิ่นให้เป็นวัฒนธรรมสร้างสรรค์ที่มีศักยภาพ ทั้งนี้ การสำรวจชุดข้อมูลมูลค่าทางเศรษฐกิจของสินค้าหรือบริการทางวัฒนธรรมของกระทรวงวัฒนธรรมยังอยู่ในระหว่างการพัฒนาดัชนีตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการดังกล่าว

รหัส	เป้าหมาย	สถานะการบรรลุเป้าหมาย เทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564	ปี 2565
CR13G03	ประชาชนออกกำลังกายและ เล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอรวมถึง มีความรอบรู้ด้านสุขภาพ เพื่อพัฒนาสุขภาพให้แข็งแรง และเป็นฐานในการพัฒนากีฬาชาติ	2564	2565

สถานะการบรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 3 มี**ระดับบรรลุค่าเป้าหมาย** เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเป้าหมายปี 2564 และปี 2565 ซึ่งได้กำหนดตัวชี้วัดในการประเมินสถานะการบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ **(1) อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี (อายุเฉลี่ย)** โดยจากข้อมูลอายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี (Healthy life expectancy (HALE)) ขององค์การอนามัยโลก (WHO) ที่มีการจัดเก็บล่าสุดจาก 183 ประเทศ พบว่า **อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี (ตั้งแต่แรกเกิด)** ในปี 2564 อยู่ที่ 68.3 ปี ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก ปี 2558 และปี 2553 ที่ 68 ปี และ 67.1 ปี ตามลำดับ ซึ่งมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง **ในขณะที่อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี (คนไทยตั้งแต่อายุ 60 ปี ขึ้นไป)** ในปี 2562 อยู่ที่ 18 ปี ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2558 และปี 2553 ที่ 17.9 ปี และ 15.6 ปี ตามลำดับ และ **(2) ตัวชี้วัดนักกีฬาหน้าใหม่ที่มีความสามารถมีอัตราการได้รับคัดเลือกเข้าสู่การเป็นนักกีฬาระดับชาติเพิ่มขึ้น** (ตัวแทนทีมชาติไทย) พบว่า จากข้อมูลของการกีฬาแห่งประเทศไทย ในปี 2564 นักกีฬาทีมชาติใหม่จากการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ เพิ่มขึ้นร้อยละ 14.4

รหัส	เป้าหมาย	สถานะการบรรลุเป้าหมาย เทียบค่าเป้าหมาย ปี 2564	ปี 2565
CR13G04	กำลังคนของประเทศมีทักษะที่เอื้อต่อการสร้างผลิตภาพแรงงานและคุณภาพชีวิตที่ดี	2564	2565

สถานะการบรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 4 มี**ระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย** เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมายปี 2564 และปี 2565 สะท้อนได้จาก **(1) ดัชนีผลิตภาพแรงงานต่อชั่วโมงทำงาน** พบว่า ไตรมาสที่ 2 ของปี 2564 เท่ากับ 122.56 ลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปีก่อนหน้า ร้อยละ 2.71 ซึ่งอยู่ต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ในปี 2564 ทั้งนี้ อาจจะมีผลมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 **(2) อัตราการจ้างงานสูงขึ้นในทุกภูมิภาคของประเทศ** ซึ่งเทียบเคียงจากอัตราการว่างงานเป็นรายภาค พบว่า ไตรมาสที่ 2 ของปี 2564 เมื่อเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อนหน้าอัตราการว่างงานทั่วประเทศลดลงร้อยละ 0.1 ซึ่งบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2564 (อัตราการว่างงานลดลงจากปีก่อนหน้า) และเมื่อพิจารณาตามภาค พบว่า กรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.8 และภาคใต้เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.7 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย ในขณะที่ภาคกลางลดลงร้อยละ 0.6 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือลดลงร้อยละ 0.3 และภาคเหนือลดลงร้อยละ 0.2 ซึ่งบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ และ **(3) การเพิ่มขึ้นของผู้ประกอบการรายย่อย (Micro SME,SME)** พบว่า ในช่วง 7 เดือนแรกของปี 2564 (เดือนมกราคม – กรกฎาคม 2564) จำนวนผู้ประกอบการรายย่อย **(Micro SMEs)** มีจำนวนทั้งสิ้น 36,055 ราย โดยเมื่อจำแนกตามประเภทธุรกิจ พบว่า ส่วนใหญ่จะเป็นภาคบริการ (คิดเป็นร้อยละ 46.55) ภาคการค้า (คิดเป็นร้อยละ 36.85) ภาคการผลิต (คิดเป็นร้อยละ 9.74) และภาคธุรกิจการเกษตร (คิดเป็นร้อยละ 6.86) ตามลำดับ ซึ่งจำนวนผู้ประกอบการรายย่อยเฉลี่ยต่อเดือนของปี 2564 สูงกว่าค่าเฉลี่ยของปี 2563 คิดเป็นร้อยละ 35.28

สาระสำคัญของกิจกรรม Big Rock และสรุปสถานะการดำเนินงาน ประจำปี 2564

BR1301	กิจกรรมปฏิรูปที่ 1 การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในทุกช่วงวัย : ผ่านการปฏิรูปอุตสาหกรรมบันเทิงและการใช้กลไกร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนในการขับเคลื่อน	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ศคธ.	มุ่งเน้นการขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศให้สมดุลทั้งทางวัตถุและจิตใจควบคู่กันไป ให้คุณธรรมนำการพัฒนาสร้างสังคมแห่งคุณธรรมตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ไปสู่การสร้างสังคมไทยให้บังเกิดผลสัมฤทธิ์ที่เป็นสังคมคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป ประกอบด้วยกลไกที่สำคัญหลัก 4 กลไก (1) การเสริมความเข้มแข็งให้ท้องถิ่นในการขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรม (2) การยกย่องเชิดชูเกียรติบุคคล หน่วยงาน องค์กร และสื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม (3) การพัฒนากลไกใหม่ ๆ อาทิ ระบบเครดิตสังคม (Social credit) เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนคุณธรรม จริยธรรม ในระดับพื้นที่และระดับบุคคล และ (4) การปฏิรูปอุตสาหกรรมบันเทิงเพื่อใช้พลังบวก (Soft power) ให้เกิดการผลิตสื่อที่เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม	ได้มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาตามที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมปฏิรูปดังกล่าว อาทิ การรวบรวมและคัดเลือกชุมชนท้องถิ่นต้นแบบด้านคุณธรรม จำนวน 714 แห่ง ซึ่งมีชุมชนท้องถิ่น ที่ได้ผ่านเกณฑ์คุณสมบัติการเป็นต้นแบบด้านคุณธรรม 5 ข้อ จำนวน 654 แห่ง การยก (ร่าง) กรอบแนวคิดการพัฒนาการใช้เครดิตทางสังคมในประเทศไทย เพื่อเป็นการสร้างรากฐานของการแสดงพฤติกรรมเชิงบวกในสังคม การดำเนินการจัดทำเกณฑ์และมาตรฐานด้านคุณธรรมจริยธรรมของบุคคล/หน่วยงาน/องค์กร/สื่อ เพื่อพัฒนามาตรฐานด้านคุณธรรมและกระบวนการรับรององค์กรส่งเสริมคุณธรรม และการคัดเลือกสื่อสร้างสรรค์คุณธรรมอวอร์ด ประจำปี 2563 จำนวน 9 ประเภท ในงานสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 11

BR1302	กิจกรรมปฏิรูปที่ 2 การพัฒนาการเรียนรู้และเศรษฐกิจชุมชนบนฐานวัฒนธรรมแบบบูรณาการ	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
วธ.	มุ่งเน้นการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรม ผ่านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม การพัฒนาชุมชนต้นแบบ รวมถึงยังมีการต่อยอดทุนวัฒนธรรม ให้เป็นมูลค่ากลับมาสู่พื้นที่ การนำทุนทางวัฒนธรรมมาต่อยอดประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน (1) การพัฒนาศักยภาพ แหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมต้นแบบในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค (2) การสร้างความตระหนักและจูงใจให้เด็ก และเยาวชนเห็นความสำคัญของรากเหง้าวัฒนธรรมในพื้นที่ของตนและพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศ และ (3) การต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าทางวัฒนธรรมที่กลับมาสร้างรายได้และชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีให้กับท้องถิ่นผ่านการทำงานแบบบูรณาการ	ได้มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาตามที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมปฏิรูปดังกล่าว อาทิ การศึกษาภาพแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมต้นแบบในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค สร้างความตระหนักและจูงใจเยาวชนเห็นความสำคัญ สืบสานรักษาและต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่ให้เป็นสินค้าทางวัฒนธรรม ที่สร้างรายได้ให้กับท้องถิ่น โดยได้มีการดำเนินการผ่านโครงการขยายผลพัฒนาพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ภูมิภาค โครงการมิวเซียมติดล้อและรวบรวมข้อมูลประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (Muse Mobile) และโครงการกระตุ้นและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมชุมชนไทย (Community Cultural Product of Thailand : CCPOT) สู่สากล รวมทั้งได้มีการขับเคลื่อนการปลดล็อกการใช้อาคาร สถานที่ เพื่อสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ขององค์การภาครัฐในด้านวัฒนธรรม

BR1303	กิจกรรมปฏิรูปที่ 3 การส่งเสริมประชาชนเป็นศูนย์กลางในการสร้างวิถีชีวิตทางการกีฬา และการออกกำลังกายอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม และการสร้างโอกาสทางการกีฬา และการพัฒนานักกีฬาอาชีพ	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
กก.	มุ่งเน้นการสร้างวิถีชีวิตทางการกีฬาการออกกำลังกายและการพัฒนานักกีฬา ที่จะนำไปสู่สุขภาพที่ดีของคนในชาติ และการพัฒนาต่อยอดไปสู่นักกีฬาอาชีพผ่านกลไกการดำเนินการที่สำคัญ 4 กลไก ประกอบด้วย (1) การส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อมวลชน เพื่อให้ประชาชนทุกคนและทุกพื้นที่เห็นความสำคัญและมีการออกกำลังกาย และเล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอจนเป็นวิถีชีวิต โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการกีฬาในการส่งเสริมการออกกำลังกาย ทุกพื้นที่ที่ได้มาตรฐานอย่างเพียงพอ รวมถึงพัฒนามาตรการจูงใจในการออกกำลังกาย (2) การปฏิรูปการทำงานด้านความรอบรู้ด้านสุขภาพแบบองค์รวม (3) การสร้างโอกาสทางการกีฬาและพัฒนานักกีฬา ซึ่งต้องมีการปฏิรูปตั้งแต่ระบบการสรรหา สร้าง คัดเลือก และพัฒนาผู้ที่มีศักยภาพให้สู่เส้นทางกีฬาอาชีพ และ (4) การพัฒนาระบบจัดการองค์ความรู้เพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของการกีฬา ซึ่งต้องมีการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อสนับสนุนสภาพแวดล้อมในการพัฒนาทั้งนักกีฬา บุคลากรกีฬา วิทยาศาสตร์ การกีฬา และการบริหารจัดการกีฬาของชาติให้ได้มาตรฐานระดับสากล	☺ ได้มีการดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมปฏิรูปดังกล่าว อาทิ การขับเคลื่อนการส่งเสริมการออกกำลังกายและเล่นกีฬาในชุมชนเมือง และท้องถิ่น โดยได้มีการดำเนินการผ่านโครงการพัฒนาการกีฬาและนันทนาการมวลชนเพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้เด็ก เยาวชน และประชาชน การพัฒนาระบบแพลตฟอร์มการประมวลผลข้อมูลการออกกำลังกายของประชาชน (Calories Credit Challenge) การปฏิรูปการทำงานด้านความรอบรู้ด้านสุขภาพแบบองค์รวม ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการมูลนิธิสถาบันความรอบรู้ไทยเพื่อประโยชน์ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของสถาบันความรอบรู้ไทย การสร้างโอกาสทางการกีฬาและพัฒนานักกีฬา เช่น การพัฒนาทักษะผู้ตัดสิน การจัดการแข่งขันกีฬาระดับอำเภอ การจัดทำระบบพัฒนานักกีฬาเต็มเวลาระยะยาว การจัดทำเส้นทางสายอาชีพของนักกีฬา เป็นต้น นอกจากนี้ การพัฒนาศูนย์ฝึกกีฬาแห่งชาติให้ได้มาตรฐานศูนย์ฝึกกีฬา NTC (National Training Center) เพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนานักกีฬาและวิทยาศาสตร์การกีฬาเพื่อความเป็นเลิศทางการกีฬาของอาเซียนและศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬาแห่งชาติและภูมิภาค

BR1304	กิจกรรมปฏิรูปที่ 4 การพัฒนาระบบการบริหารจัดการกำลังคนของประเทศแบบบูรณาการ	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) สคช.	มุ่งเน้นการส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยต่าง ๆ ของหน่วยงานที่มีอยู่แล้วให้บูรณาการอย่างเป็นรูปธรรมและมีการติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงาน โดยพัฒนากลไกสำคัญ คือ คณะกรรมการอิสระเพื่อระบบการพัฒนาและยกระดับสมรรถนะกำลังคนของประเทศไทย (Thailand Workforce Agency: TWA) เพื่อทำงานในลักษณะองค์กรเสมือนจริง (Virtual organization) ที่มีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย รวบรวมข้อมูลและกำหนดทิศทางการพัฒนาแรงงานของประเทศไว้ในที่เดียวกันเพื่อให้เกิดการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งในเรื่อง	☺ ได้มีการดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมปฏิรูปดังกล่าว อาทิ การพัฒนาให้เกิดคณะกรรมการอิสระเพื่อระบบการพัฒนาและยกระดับสมรรถนะกำลังคนของประเทศไทย ในลักษณะองค์กรเสมือนจริง การพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านกำลังคนของประเทศในรูปแบบของระบบ E - Workforce Ecosystem เช่น โครงการจัดทำพิมพ์เขียวของระบบการบริหารจัดการข้อมูลกำลังคน ระยะที่ 1 สำหรับการพัฒนาระบบฯ โครงการพัฒนาระบบเชื่อมโยงประเภทมาตรฐานอาชีพ (ประเทศไทย) และประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรมกับมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ เป็นต้น และการพัฒนา Concept Paper

BR1304	กิจกรรมปฏิรูปที่ 4 การพัฒนาระบบการบริหารจัดการกำลังคนของประเทศแบบบูรณาการ	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
	การบริหารจัดการห่วงโซ่อุปสงค์และอุปทาน (Demand & Supply) การสร้างโอกาสในการทำงานและพัฒนาสมรรถนะกำลังคนของประเทศ การให้มีฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ด้านตลาดแรงงานอยู่บนโครงสร้างเดียวกัน และเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้าถึงข้อมูลที่สามารถเป็นทางเลือกสู่การพัฒนาในด้านการศึกษา การฝึกอบรม และการทำงาน การสนับสนุนและส่งเสริมการรับรองผู้ประกอบการและการพัฒนาอาชีพบนฐานสมรรถนะ และการผลักดันให้เกิดวัฒนธรรมที่สนับสนุนและเชิดชูการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผ่านการสนับสนุนทางการเงินในลักษณะกองทุนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่จะสามารถส่งเสริมให้ผู้ที่อยู่ในวัยทำงานสามารถเข้าสู่ช่องทางในการพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาของวัยการทำงานรองรับการพัฒนาสมรรถนะให้สูงขึ้น การเปลี่ยนงาน หรือตกงานในสถานการณ์ที่ผันแปรได้ตามบริบททางสังคมและเศรษฐกิจ ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดการนำแรงงานนอกระบบเข้าสู่ระบบ	กองทุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตอยู่ระหว่างการดำเนินการเพื่อปรับปรุงหรือจัดตั้งกองทุนใหม่ และปรับปรุงกองทุนที่มีอยู่เพื่อใช้สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างแท้จริง

BR1305	กิจกรรมปฏิรูปที่ 5 การบริหารจัดการศักยภาพบุคลากรของประเทศ	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพคนไทยทุกคนในทุกกลุ่มอาชีพ ทั้งในส่วนกลางและในส่วนภูมิภาคทั้งในภาคเอกชนและในภาครัฐ ทั่วถึงทุกกลุ่มอาชีพ รวมถึงผู้มีความสามารถพิเศษที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อให้คนไทยทุกคนเป็นทรัพยากรมนุษย์ชั้นนำระดับเหนือมาตรฐานสากล และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยการพัฒนาไปยัง 3 กลุ่มเป้าหมายหลัก ประกอบด้วย กลุ่มบุคลากรภาครัฐ ซึ่งถือว่าเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนา ขับเคลื่อน และติดตามนโยบายแผนการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อปรับเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาให้มีความเหมาะสมและทันต่อการเปลี่ยนแปลงกลุ่มแรงงาน (คนทำงาน) ในภาพรวมแบ่งเป็นแรงงานภาคเอกชนและแรงงานในชุมชนท้องถิ่นที่ควรเน้นการพัฒนาทักษะ ดิจิทัลและ	ได้มีการดำเนินงาน**เป็นไปตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาตามที่กำหนดไว้**ในแผนขับเคลื่อนฯ โดยที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมปฏิรูปดังกล่าว อาทิ การยกระดับทักษะด้านดิจิทัล ได้ดำเนินการพัฒนากรอบแนวคิดเกณฑ์การวัดระดับสมรรถนะสำหรับครู และบุคลากรทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านดิจิทัล (Digital Competency: DC) ที่มีองค์ประกอบ 3 ขั้น 7 ระดับ การจัดสรรทุนรัฐบาลในสาขาวิชาขาดแคลน (Digital Transformation) หรือทุนนวัตกรรมดิจิทัล เพื่อดึงดูดผู้มีศักยภาพสูงเข้าสู่ภาครัฐ การดำเนินการจัดทำนิยามผู้มีความสามารถพิเศษ และรวบรวมข้อมูลกำลังคนที่มีความสามารถสูงของประเทศไทย เพื่อจัดทำฐานข้อมูลและแพลตฟอร์มการใช้ประโยชน์กำลังคนที่มีความสามารถ และได้มีการขับเคลื่อนการปฏิรูปลงสู่โรงเรียนต้นแบบ โดยได้ริเริ่มจากโรงเรียนเมืองพัทยา 11 เพื่อพัฒนาให้เป็นโรงเรียนต้นแบบที่มีคุณภาพระดับโลกตามบริบทพื้นที่

BR1305	กิจกรรมปฏิรูปที่ 5 การบริหารจัดการศักยภาพบุคลากรของประเทศ	
หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สาระสำคัญ	สถานะการดำเนินงาน
	การสร้างแหล่งงานใหม่ ๆ เพื่อเป็นทางเลือกในการประกอบอาชีพ และกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งต้องปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ในระดับพลิกโฉม ทั้งในเรื่องการพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ โดยการสร้างระบบการศึกษาที่มีคุณภาพระดับโลก สำหรับเตรียมพร้อมเด็กและเยาวชนไทยไปสู่การเป็นกำลังคนสำหรับศตวรรษที่ 22 ที่ยังคงมีจิตวิญญาณของความเป็นไทย	

สถานะการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ได้กำหนดให้จัดทำกฎหมาย 1 ฉบับ โดยมีสถานะการดำเนินการสรุปได้ ดังนี้

รายชื่อกฎหมายที่ดำเนินการจัดทำ/ปรับปรุง	แล้วเสร็จ	อยู่ระหว่างดำเนินการ	หมายเหตุ
1. ร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนากำลังคน พ.ศ.		✓	ปัจจุบันสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ยังไม่มีการดำเนินการยกร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนากำลังคน พ.ศ. .... และทางสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพได้ดำเนินการเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาประชุมหารือในเบื้องต้นแล้ว

ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะ

1. การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในทุกช่วงวัย

การประเมินสถานการณ์ด้านคุณธรรมของประเทศไทยทำได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากยังไม่มีการกำหนดคำนิยามของคุณธรรมที่ชัดเจน ทำให้การประเมินผลด้านคุณธรรมต้องอาศัยการใช้ตัวชี้วัดเทียบเคียง (Proxy Indicator) มาทดแทนซึ่งอาจทำให้ข้อมูลที่ได้ไม่อาจสะท้อนภาพสถานการณ์ด้านคุณธรรมของประเทศไทยได้อย่างแท้จริง อีกทั้ง พฤติกรรมและสภาพแวดล้อมของคนในสังคมมีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว การจัดทำตัวชี้วัดด้านคุณธรรมจึงต้องมีความยืดหยุ่น และรองรับกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวด้วย ดังนั้น จึงควรเร่งรัดจัดทำตัวชี้วัดคุณธรรมให้แล้วเสร็จเพื่อให้มีเครื่องมือหลักในการประเมินสถานการณ์และความก้าวหน้าด้านคุณธรรมในสังคมไทย ตลอดจนนำผลไปประกอบการกำหนดแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมในทุกระดับในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ ทั้งในระดับชาติ ระดับองค์กร และชุมชน ผ่านการมีส่วนร่วมจากสถาบันต่าง ๆ ทางสังคม

2. การพัฒนาการเรียนรู้และเศรษฐกิจชุมชนบนฐานวัฒนธรรม

ความท้าทายจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ได้ทวีความรุนแรงและขยายขอบเขตเป็นวงกว้าง ส่งผลให้การบริโภคภาคเอกชนลดลงตามกำลังซื้อที่อ่อนแอและมาตรการควบคุมการระบาดที่เข้มงวดขึ้น ทำให้มูลค่าทางเศรษฐกิจของสินค้าหรือบริการทางวัฒนธรรมลดลงตามภาวะอุปสงค์ ส่งผลให้ห่วงโซ่อุปทานเกิดภาวะชะงักงัน ภาครัฐจึงควรกำหนดยุทธศาสตร์และดำเนินงานให้สอดรับกับความผันผวนในมิติต่าง ๆ รวมทั้งศึกษาความเป็นไปได้ในการต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมในโลกเสมือน (Virtual Reality) เพื่อให้มีเครื่องมือต่อยอดทุนและทรัพยากรทางวัฒนธรรมของไทยในเวทีโลก ตลอดจนพัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการสร้างและใช้องค์ความรู้ ทักษะ และความคิดสร้างสรรค์ที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรมและนวัตกรรมในการผลิตสินค้าและบริการใหม่ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจในอีกช่องทางหนึ่งบนพื้นฐานของการต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมและความร่วมมือของทุกภาคส่วนในพื้นที่

3. การส่งเสริมประชาชนเป็นศูนย์กลางในการสร้างวิถีชีวิตทางการกีฬาและการออกกำลังกาย

ความท้าทายจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เป็นอุปสรรคต่อการออกกำลังกาย เล่นกีฬาของประชาชนที่จำเป็นต้องหลีกเลี่ยงการออกไปทำกิจกรรมในพื้นที่สาธารณะเพื่อหลีกเลี่ยงการสัมผัสกับผู้คน จึงควรส่งเสริมให้ประชาชนออกกำลังกายในที่อยู่อาศัยอย่างเพียงพอ รวมทั้งส่งเสริมการเล่นกีฬาที่ไม่มีการสัมผัสหรือกีฬาที่มีผู้เล่นเดี่ยวแทนการรวมกลุ่มเป็นทีม ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต้องปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการดำเนินงานที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 อาทิ การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ทั้งในส่วนของการสร้างแรงจูงใจและการตระหนักถึงความสำคัญในการออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการ

4. การบริหารจัดการศักยภาพบุคลากรของประเทศ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศมีการชะลอตัว และทำให้สถานประกอบการปิดกิจการหรือลดจำนวนลูกจ้างลง ขณะที่ระบบรองรับการปรับเปลี่ยนงานใหม่ การปรับทักษะ และระบบการหางานทดแทนยังขาดประสิทธิผล จึงควรมุ่งเน้นการยกระดับทักษะและสมรรถนะของคนทำงานในทุกช่วงวัยให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน รวมทั้งพัฒนาข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของตลาดงานและโอกาสการทำงานใหม่ ๆ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้แรงงานเกิดการพัฒนาและยกระดับทักษะตนเองให้เท่าทันและมีโอกาสทางอาชีพใหม่ ๆ ตามบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป

CR13G01 ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 1

ประชาชนมีคุณธรรมจริยธรรม

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564

พัฒนาและประเมินดัชนีชี้วัดคุณธรรมคนไทย

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

ดัชนีชี้วัดคุณธรรมคนไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 จากค่าตั้งต้น (baseline)

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์ การประเมินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของประชากรไทยในด้านการมีจิตสาธารณะ และด้านวินัยการออม ทักษะทางการเงินและการสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงินที่ดี พบว่ามีความก้าวหน้ามากขึ้น โดยข้อมูลในรายงานสถานการณ์คุณธรรมปี 2564 ของศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) สะท้อนให้เห็นว่าภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม องค์กรศาสนา และสถาบันการศึกษา เข้ามามีบทบาทเชิงรุกมากขึ้นในการมีจิตอาสาช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่อบรรเทาผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 อย่างไรก็ตาม ผลการสำรวจสถานการณ์ต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชนไทย (อายุ 12-18 ปี) ประจำปี 2564 ของศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) พบว่า ต้นทุนชีวิตในพลังตัวตน พลังครอบครัว พลังเพื่อนและกิจกรรม และพลังสร้างปัญญา แม้จะอยู่ในระดับที่ผ่านเกณฑ์แต่จัดอยู่ในระดับปานกลางและระดับดี และมีเพียงพลังชุมชนเท่านั้นที่ไม่ผ่านเกณฑ์ซึ่งควรเร่งเสริมสร้างพลังด้านนี้อย่างเร่งด่วน โดยส่งเสริมให้ชุมชนสอดส่องดูแลกัน มีความเอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความปลอดภัยในชุมชน อันจะเป็นการหล่อหลอมพฤติกรรมในทางที่ดีให้กับเด็กและเยาวชนไปด้วย เนื่องจากปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมมีผลต่อพัฒนาการและพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน[1] สำหรับด้านทักษะทางการเงิน และการมีภูมิคุ้มกันทางการเงินที่ดี ผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทยปี 2563 ที่จัดทำโดยธนาคารแห่งประเทศไทยและสำนักงานสถิติแห่งชาติ[2] ชี้ว่าคนไทยมีระดับทักษะทางการเงินทั้ง 3 ด้าน (ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน) ดีขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 71.0 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 66.2 ในปี 2561 ซึ่งหากพิจารณาข้อมูลด้านการบริหารจัดการเงินให้พร้อมรับมือกับทุกสถานการณ์ พบว่าร้อยละ 74.7 ของคนไทยมีเงินออม แต่ยังมีความท้าทายในการบริหารจัดการเงินให้เพียงพอกับรายจ่ายและภาระผ่อนหนี้ และการออมเงินเผื่อฉุกเฉินอย่างเพียงพอ ในด้านความพอเพียง จากข้อมูลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนของดุสิต[3] พบว่า คนไทยมีการยึดหลักพอเพียงในการดำรงชีวิตสูงสุดมากเป็นอันดับหนึ่งหรือคิดเป็นร้อยละ 83.56 ตามมาด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจให้แก่กัน ร้อยละ 78.67 มีสติ มีความอดทน ร้อยละ 74.67 มีความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจ ร้อยละ 73.78 และเคารพกติการสังคม ร้อยละ 67.33 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ด้านความซื่อสัตย์สุจริตที่สะท้อนผ่านดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) ขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ ประเทศไทยถูกลดอันดับลงจากอันดับที่ 101 ในปี 2562 เป็นอันดับที่ 104 จาก 180 ประเทศ ในปี 2563 โดยประเทศไทยได้คะแนน 36 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลกที่ 43 คะแนน และอยู่ในอันดับที่ 5 ในภูมิภาคอาเซียน รองจากสิงคโปร์ บรูไน มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

[1] https://dl.moralcenter.or.th/แนะนำหนังสือ/446-การสำรวจสถานการณ์ต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชนไทย-อายุ-12-18-ประจำปี-2564#prettyPhoto

[2] https://www.bot.or.th/Thai/PressandSpeeches/Press/2021/Pages/n7764.aspx

[3] ข้อมูลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเรื่อง ทางเลือกทางรอดประเทศไทย ยุคโควิด-19 ของดุสิตโพลจากกลุ่มตัวอย่าง 1,070 คน ระหว่างวันที่ 15 -19 มิถุนายน 2563 จัดทำโดยสวนดุสิตโพล

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในช่วงปี 2564 หน่วยงานของรัฐได้ดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน ดังนี้ 1) ศูนย์คุณธรรมได้ร่วมกับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒอยู่ระหว่างขั้นตอนการพัฒนาตัวบ่งชี้ความก้าวหน้าตัวชี้วัดดัชนีคุณธรรม 5 ประการ ประกอบด้วย ความมีวินัย ความพอเพียง ความซื่อสัตย์ สุจริต มีจิตอาสา และกตัญญูรู้คุณ สำหรับใช้เป็นเครื่องมือมาตรฐานและเกณฑ์ปกติ (Norm) สำหรับประเมินคุณธรรมของกลุ่มคนไทย ช่วงอายุ 25 - 40 ปี ทั้งนี้ คาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จในเดือนธันวาคม 2564 2) ศูนย์คุณธรรมร่วมกับกระทรวงวัฒนธรรม โดยสำนักปลัดกระทรวงวัฒนธรรม กรมการศาสนา กระทรวงมหาดไทย โดยกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยสำนักปลัดกระทรวง และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ดำเนินการถอดบทเรียนชุมชนท้องถิ่นต้นแบบด้านคุณธรรมแล้วจำนวน 200 แห่ง/ชุมชน 3) ศูนย์คุณธรรมดำเนินการจัดกิจกรรมยกย่องสื่อส่งเสริมคุณธรรมผ่านโครงการสื่อสร้างสรรค์คุณธรรมอวอร์ด ตามเกณฑ์มาตรฐานสื่อคุณธรรมจำนวน 9 ประเภท ได้แก่ ละครภาพยนตร์ คลิปวิดีโอสั้น โฆษณา บทเพลง รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อดิจิทัล และ 4) พัฒนากลไกระบบเครดิตสังคม (Social Credit) เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจระบบเครดิตสังคมในประเทศไทยผ่านสื่อออนไลน์ อาทิ Moral Club แอพลิเคชั่น Clubhouse Moral Podcast และ Facebook ของศูนย์คุณธรรม

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ที่ผ่านมาการประเมินสถานการณ์ด้านคุณธรรมของประเทศไทยทำได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีการกำหนดคำนิยามของคุณธรรมที่ชัดเจน ทำให้การประเมินผลด้านคุณธรรมต้องอาศัยการใช้ตัวชี้วัดเทียบเคียง (Proxy Indicator) มาทดแทน ซึ่งอาจทำให้ข้อมูลที่ได้ไม่อาจสะท้อนภาพสถานการณ์ด้านคุณธรรมของประเทศไทยได้อย่างแท้จริง อีกทั้ง พฤติกรรมและสภาพแวดล้อมของคนในสังคมมีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว การจัดทำตัวชี้วัดด้านคุณธรรมจึงต้องมีความยืดหยุ่นและรองรับกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวด้วย

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ควรเร่งรัดจัดทำตัวชี้วัดคุณธรรมให้แล้วเสร็จเพื่อให้มีเครื่องมือหลักในการประเมินสถานการณ์และความก้าวหน้าด้านคุณธรรมในสังคมไทย ตลอดจนนำผลไปประกอบการกำหนดแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมในทุกระดับในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ ทั้งในระดับชาติ ระดับองค์กรและชุมชน ผ่านการมีส่วนร่วมจากสถาบันต่าง ๆ ทางสังคมโดยการยกย่องผู้กระทำความดี คนเก่งที่มีความสามารถในองค์กร มีจิตสาธารณะ ทั้งนี้ การพัฒนาคนไทยให้มีคุณธรรมจริยธรรมนั้น จะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมหรือลดปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ โดยการยกระดับต้นทุนชีวิต (Life Assets) ของเด็กและเยาวชนตั้งแต่แรกเกิดจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ทั้งในครอบครัว โรงเรียน เพื่อน ชุมชน อันจะส่งผลให้เด็กและเยาวชนเติบโตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข สำหรับการแก้ปัญหาคอรัปชันต้องเร่งแก้ไขโดยการสร้างวัฒนธรรมและค่านิยมที่ทุกคนทำตามกฎกติกาของสังคมและไม่ยอมให้ใครทำผิด ภาครัฐต้องเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานอย่างโปร่งใส มีการใช้อำนาจและกฎหมายอย่างเท่าเทียมปราศจากการแทรกแซง ขณะที่ภาคประชาชนต้องสามารถติดตาม ตรวจสอบ แสดงความเห็นได้อย่างมีอิสระ

CR13G02 ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 2

เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรม

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564

มูลค่าทางเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรมของประเทศไม่ลดลงจากปีก่อนหน้า

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

มูลค่าทางเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรมของประเทศเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 จากปีก่อนหน้า

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์

ในช่วงที่ผ่านมาหน่วยงานภาครัฐได้ส่งเสริมและสนับสนุนการนำทุนทางวัฒนธรรมมาต่อยอดและสร้างสรรค์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรมนำไปสู่การปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม สร้างความเข้มแข็งจากภายใน และสามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ประกอบกับส่งเสริมการนำวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาสร้างผลิตภัณฑ์และบริการด้านวัฒนธรรมพื้นถิ่นให้เป็นวัฒนธรรมสร้างสรรค์ที่มีศักยภาพ ทั้งนี้ การสำรวจชุดข้อมูลมูลค่าทางเศรษฐกิจของสินค้าหรือบริการทางวัฒนธรรมของสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมยังอยู่ในระหว่างการพัฒนาดัชนีตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการดังกล่าว อย่างไรก็ดี จากผลการสำรวจรายได้จากการท่องเที่ยวโดยชุมชนขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) (อพท.) ซึ่งมีแนวคิดและกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ใกล้เคียงกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมได้ โดยในปีงบประมาณ 2564 พบว่า รายได้จากการท่องเที่ยวชุมชนต้นแบบของ อพท. จำนวน 20 ชุมชน หดตัวถึงร้อยละ 40.30 ต่อเนื่องจากปี 2563 ซึ่งลดลงอยู่แล้วร้อยละ 46.54 จากปีก่อนหน้า ทั้งนี้ เป็นผลมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่เข้มงวดส่งผลกระทบกับรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ นำไปสู่อัตราการเจริญเติบโตของมูลค่าทางเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรมที่ยังคงห่างไกลกับการบรรลุเป้าหมายให้ทันในระยะเวลาที่กำหนด

รายได้จากการท่องเที่ยวโดยชุมชน (หน่วย: บาท)

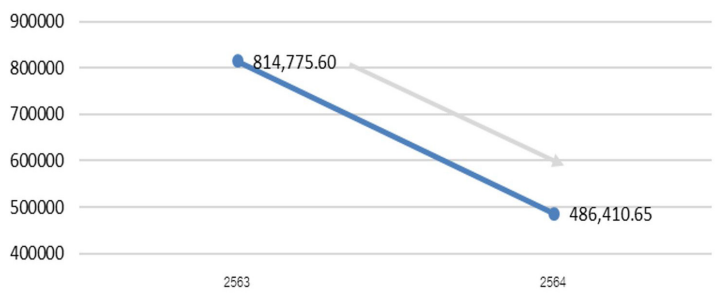

ที่มา: องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษ เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) (อพท.)

การดำเนินงานที่ผ่านมา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการด้านพัฒนาสินค้าและบริการเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม เช่น สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม และสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยกระทรวงวัฒนธรรมได้ดำเนินการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมการนำทุนทางวัฒนธรรมมาต่อยอดเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ช่วยสร้างรายได้แก่ชุมชนและประเทศเพื่อเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน อาทิ โครงการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม (Cultural Product of Thailand: CPOT) โครงการถนนสายวัฒนธรรม/ตลาดวัฒนธรรม การท่องเที่ยวชุมชนสร้างสรรค์ภายใต้โครงการพัฒนาต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมตามรอยศาสตร์พระราชาเพื่อชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน (บวร On Tour) โครงการตลาดนัดศิลปะ/งานเทศกาลศิลปะแห่งกรุงเทพ นอกจากนี้ กระทรวงวัฒนธรรมได้บูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกองการต่างประเทศ และหน่วยงานวิเทศสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องภายใต้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม และกรมในสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม ทั้งนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมความร่วมมือให้เกิดเครือข่ายทางวัฒนธรรมระดับสากล และสร้างภาพลักษณ์และเกียรติภูมิไทยในเวทีโลกด้วยเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรมของประเทศ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ภาครัฐต้องสนับสนุนอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรมให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580 ได้แก่ การสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาและเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์และการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม นำไปสู่การขับเคลื่อนเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย กระทรวงวัฒนธรรมได้มีการเดินหน้าใช้มิติวัฒนธรรมขับเคลื่อนความเป็นไทย สร้างรายได้สู่ชุมชนและท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม โดยการนำทรัพยากรหรือทุนทางวัฒนธรรมมาสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม ต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์และบริการในรูปแบบใหม่ อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่ในช่วงต้นปี 2563 สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ได้ทวีความรุนแรงและขยายขอบเขตเป็นวงกว้าง ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลกและประเทศไทยอย่างต่อเนื่องและยาวนาน การบริโภคภาคเอกชนลดลงตามกำลังซื้อที่อ่อนแอและมาตรการควบคุมการระบาดที่เข้มงวดขึ้น มูลค่าทางเศรษฐกิจของสินค้าหรือบริการทางวัฒนธรรมจึงลดลงตามภาวะอุปสงค์ ส่งผลให้ห่วงโซ่อุปทานเกิดภาวะชะงักงัน (Supply Chain Disruption)

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในระยะต่อไปหน่วยงานภาครัฐจึงควรกำหนดยุทธศาสตร์และดำเนินงานให้สอดรับกับความผันผวนในมิติต่าง ๆ ดังกล่าว รวมถึงศึกษาความเป็นไปได้ในการต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมในโลกเสมือน (Virtual Reality) เพื่อให้มีเครื่องมือต่อยอดทุนและทรัพยากรทางวัฒนธรรมของไทยในเวทีโลกและนำไปสู่ความมั่งคั่งของประเทศอย่างยั่งยืน ตลอดจนพัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการสร้างและใช้องค์ความรู้ ทักษะ และความคิดสร้างสรรค์ที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรมและนวัตกรรมในการผลิตสินค้าและบริการใหม่ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจในอีกช่องทางหนึ่งบนพื้นฐานของการต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมและความร่วมมือของทุกภาคส่วนในพื้นที่

CR13G03 ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 3

ประชาชนออกกำลังกาย และเล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอ รวมถึง มีความรอบรู้ด้านสุขภาพ เพื่อพัฒนาสุขภาพให้แข็งแรง และเป็นฐานในการพัฒนากีฬาชาติ

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564

(1) อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี (อายุเฉลี่ย) เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า
(2) นักกีฬาหน้าใหม่ที่มีความสามารถมีอัตราการได้รับคัดเลือกเข้าสู่การเป็นนักกีฬาระดับชาติเพิ่มขึ้นร้อยละ 5

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

(1) อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี (อายุเฉลี่ย) ไม่น้อยกว่า 68 ปี
(2) นักกีฬาหน้าใหม่ที่มีความสามารถมีอัตราการได้รับคัดเลือกเข้าสู่การเป็นนักกีฬาระดับชาติเพิ่มขึ้นร้อยละ 10

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ประชาชนออกกำลังกายและเล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอรวมถึง มีความรอบรู้ด้านสุขภาพ เพื่อพัฒนาสุขภาพให้แข็งแรง และเป็นฐานในการพัฒนากีฬาชาติ ได้กำหนดตัวชี้วัดในการประเมินสถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ (1) อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี (อายุเฉลี่ย) โดยจากข้อมูลอายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี (Healthy life expectancy (HALE)) ขององค์การอนามัยโลก (WHO) ที่มีการจัดเก็บล่าสุดจาก 183 ประเทศ พบว่า อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี (ตั้งแต่แรกเกิด) ในปี 2564 อยู่ที่ 68.3 ปี ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก ปี 2558 และปี 2553 ที่ 68 ปี และ 67.1 ปี ตามลำดับ ซึ่งมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี (คนไทยตั้งแต่อายุ 60 ปีขึ้นไป) ในปี 2562 อยู่ที่ 18 ปี ซึ่งเพิ่มขึ้น จากปี 2558 และปี 2553 ที่ 17.9 ปี และ 15.6 ปี ตามลำดับ ซึ่งสามารถบรรลุค่าเป้าหมายในปี 2564 ที่กำหนดไว้ให้เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าแล้ว และ (2) ตัวชี้วัดนักกีฬาหน้าใหม่ที่มีความสามารถมีอัตราการได้รับคัดเลือกเข้าสู่การเป็นนักกีฬาระดับชาติเพิ่มขึ้น (ตัวแทนทีมชาติไทย) พบว่า จากข้อมูลของการกีฬาแห่งประเทศไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ในปี 2564 นักกีฬาทีมชาติใหม่จากการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ เพิ่มขึ้นร้อยละ 14.4 ซึ่งสามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ ประชาชนออกกำลังกาย และเล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงมีความรอบรู้ด้านสุขภาพ เพื่อพัฒนาสุขภาพให้แข็งแรง และเป็นฐานในการพัฒนากีฬาชาติที่กำหนดไว้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี (ปี)

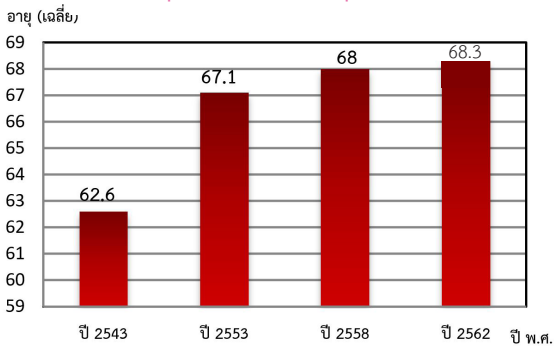

ที่มา: องค์การอนามัยโลก (World Health Organization (WHO))

การดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายประชาชนออกกำลังกายและเล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงมีความรอบรู้ด้านสุขภาพ เพื่อพัฒนาสุขภาพให้แข็งแรง และเป็นฐานในการพัฒนากีฬาชาติ มีการดำเนินการที่สำคัญ ดังนี้

1. ส่งเสริมการออกกำลังกายและเล่นกีฬาในชุมชนเมืองและท้องถิ่น การกีฬาแห่งประเทศไทยร่วมกับกรมพลศึกษา และหน่วยงานอื่น ๆ ได้ดำเนินโครงการสปอร์ตซิตี้ (Sport City) ในจังหวัดนำร่องเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนใช้เป็นสถานที่ในการเล่นกีฬาและออกกำลังกายในพื้นที่ต่าง ๆ โครงการพัฒนาการกีฬาและนันทนาการมวลชน เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้เด็ก เยาวชน และประชาชนในพื้นที่เล่นกีฬา ออกกำลังกายอย่างต่อเนื่อง โดยมีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่พลศึกษาเพื่อประจำในทุกจังหวัดและทุกอำเภอ รวมทั้งได้ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่นกำหนดให้ทุกจังหวัดมีถนนสายกีฬาอย่างน้อย 1 แห่ง นำร่องใน 25 จังหวัด นอกจากนี้กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขยังมีการพัฒนา ระบบ E-learning การพัฒนาองค์ความรู้การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ (DPAC) และระบบการบริหารจัดการฐานข้อมูลส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพและแพลตฟอร์มก้าวท้าใจ Season 3 ซึ่งปัจจุบันมีจำนวนครอบครัวไทยมีความรอบรู้สุขภาพ 5,750,625 บัญชี อีกทั้ง กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้พัฒนาระบบแพลตฟอร์มการประมวลผลข้อมูลการออกกำลังกายของประชาชน (Calories Credit Challenge) ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการพัฒนาแพลตฟอร์มเชื่อมโยงและบูรณาการข้อมูลสถิติการออกกำลังกายและเล่นกีฬาของประชาชน

2. การสร้างโอกาสทางการกีฬาและพัฒนานักกีฬา มีการดำเนินการจัดให้มีห้องเรียนกีฬาในโรงเรียน รวมทั้งจัดให้มีหลักสูตรเฉพาะสำหรับผู้ที่เป็นนักกีฬาตั้งแต่ระดับปริญญาตรี ถึงปริญญาเอก นอกจากนั้น กรมพลศึกษาได้มีการพัฒนาบุคลากรกีฬา ประกอบด้วย ผู้ตัดสิน ผู้ฝึกสอน และบุคลากรกีฬา จำนวน 1,298 คน ตลอดจนได้มีการสร้างระบบการพิจารณาและส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม รวมถึงได้จัดทำระบบพัฒนานักกีฬาเต็มเวลาระยะยาว (Full time athlete) รวมถึงจัดทำเส้นทางสายอาชีพของนักกีฬา (Athlete pathway)

3. พัฒนาศูนย์พัฒนานักกีฬาและวิทยาศาสตร์การกีฬาเพื่อความเป็นเลิศทางการกีฬา ได้มีการพัฒนาศูนย์ฝึกกีฬาแห่งชาติให้ได้มาตรฐานศูนย์ฝึกกีฬา NTC (National Training Center) จำนวน 10 ศูนย์ ภายใต้โครงการพัฒนาศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬาอย่างครบวงจร โดยการกีฬาแห่งประเทศไทย

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย สถานการณ์การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายในภาพรวมยังคงเป็นไปตามแผน อย่างไรก็ตาม จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการออกกำลังกาย และการเล่นกีฬาของประชาชนที่จำเป็นต้องหลีกเลี่ยงการออกไปทำกิจกรรมในพื้นที่สาธารณะ เพื่อหลีกเลี่ยงการสัมผัสกับผู้คนในการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 รวมทั้งการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐยังมีความท้าทายในการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานในการส่งเสริมการออกกำลังกายเล่นกีฬาของประชาชนในเหมาะสมกับสภาวการณ์ในปัจจุบัน นอกจากนี้ การพัฒนากีฬาเพื่อความเป็นเลิศยังคงต้องให้ความสำคัญกับการปรับปรุง ทบทวนกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามหลักสากล ดังเช่นกรณีการกำหนดบทลงโทษขององค์การต่อต้านการใช้สารต้องห้ามโลก (WADA) ต่อประเทศไทย เนื่องจากการบังคับใช้กฎหมายเรื่องสารต้องห้ามของไทยบางประการไม่สอดคล้องกับเกณฑ์ของ WADA ในเรื่องบทลงโทษ และประเด็นการแยกหน่วยงานที่ตรวจสอบการใช้สารต้องห้ามของไทยเป็นองค์กรอิสระในการบริหารจัดการจากการกำกับของรัฐ โดยหากการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายดังกล่าวมีความล่าช้าส่งผลให้ประเทศไทยไม่สามารถจัดการแข่งขันระดับภูมิภาค ระดับทวีป ระดับชิงแชมป์โลก ในช่วงเวลาที่ยังดำเนินการแก้ไขกฎหมาย รวมทั้งไม่สามารถใช้ธงชาติไทยในการแข่งขันในระดับนานาชาติได้ในทุกกรณี ซึ่งยังคงเป็นความท้าทายที่องค์กรทางด้านกีฬาของไทยจำเป็นต้องรู้เท่าทันและปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์กรทางด้านกีฬาระหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคีสมาชิกอย่างเข้มงวดและเคร่งครัดเพื่อพัฒนากีฬาไทยสู่ระดับโลกอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ให้ประชาชนออกกำลังกายและ เล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมออย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 จำเป็นต้องมีการส่งเสริมให้ประชาชนออกกำลังกายในที่อยู่อาศัยอย่างเพียงพอ รวมทั้งส่งเสริมการเล่นกีฬาที่ไม่มีการสัมผัสหรือกีฬาที่มีผู้เล่นเดี่ยวแทนการรวมกลุ่มเป็นทีม ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต้องปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการดำเนินงานที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เช่น การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ทั้งในส่วนของการสร้างแรงจูงใจ และการตระหนักถึงความสำคัญในการออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการ และในส่วนของการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรด้านการกีฬาของไทยซึ่งในช่วงที่ผ่านมาได้รับผลกระทบจากเชื้อโควิด-19 นอกจากนี้เพื่อพัฒนาการกีฬาของไทยให้ประสบความสำเร็จในระดับนานาชาติ หน่วยงานของรัฐและองค์กรด้านการกีฬาของไทยต้องให้ความสำคัญกับการเร่งทบทวน ปรับปรุงกฎหมายหรือระเบียบต่าง ๆ ด้านการกีฬาของไทยให้สอดคล้องและเป็นไปตามกฎระเบียบขององค์กรด้านการกีฬาในระดับสากลกำหนด เพื่อให้นักกีฬาของไทยมีโอกาสและสามารถเข้าร่วมแข่งขันกีฬาระดับต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง

CR13G04 ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ 4

กำลังคนของประเทศมีทักษะที่เอื้อต่อการสร้างผลิตภาพแรงงานและคุณภาพชีวิตที่ดี

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2564

(1) ดัชนีผลิตภาพแรงงานต่อชั่วโมงทำงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ก่อนปีหน้านี้
(2) อัตราการว่างงานลดลงจากปีก่อนหน้า

สถานการณ์ปี 2564

เทียบกับ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2565

(1) ดัชนีผลิตภาพแรงงานต่อชั่วโมงทำงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ก่อนปีหน้านี้
(2) อัตราการว่างงานลดลงจากปีก่อนหน้า

สถานการณ์ในภาพรวมของผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย กำลังคนของประเทศมีทักษะที่เอื้อต่อการสร้างผลิตภาพแรงงานและคุณภาพชีวิตที่ดี สะท้อนได้จาก (1) ดัชนีผลิตภาพแรงงานต่อชั่วโมงทำงาน พบว่า ไตรมาส 2 ปี 2564 เท่ากับ 122.56 ลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปีก่อนหน้า ร้อยละ 2.71 ซึ่งอยู่ต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ในปี 2564 ทั้งนี้ อาจจะมีผลมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 โดยกิจกรรมที่มีดัชนีผลิตภาพแรงงานต่อชั่วโมงทำงานหดตัวสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ กิจกรรมการบริหารและการบริการสนับสนุน กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์ กิจกรรมการบริการด้านอื่น ๆ ในขณะที่กิจกรรมที่มีการขยายตัวของดัชนีผลิตภาพแรงงานต่อชั่วโมงสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร ศิลปะ ความบันเทิงและนันทนาการ และการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน ตามลำดับ (2) อัตราการจ้างงานสูงขึ้นในทุกภูมิภาคของประเทศ ซึ่งเทียบเคียงจากอัตราการว่างงานเป็นรายภาค พบว่า ไตรมาส 2 ปี 2564 เมื่อเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อนหน้าอัตราการว่างงานทั่วประเทศลดลงร้อยละ 0.1 (จากร้อยละ 20 เป็นร้อยละ 1.9) ซึ่งบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2564 (อัตราการว่างงานลดลงจากปีก่อนหน้า) และเมื่อพิจารณาตามภาค พบว่า กรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.8 (จากร้อยละ 1.7 เป็นร้อยละ 2.5) และภาคใต้เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.7 (จากร้อยละ 2.2 เป็นร้อยละ 2.9) ซึ่งอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย

ดัชนีผลิตภาพแรงงานต่อชั่วโมงทำงาน

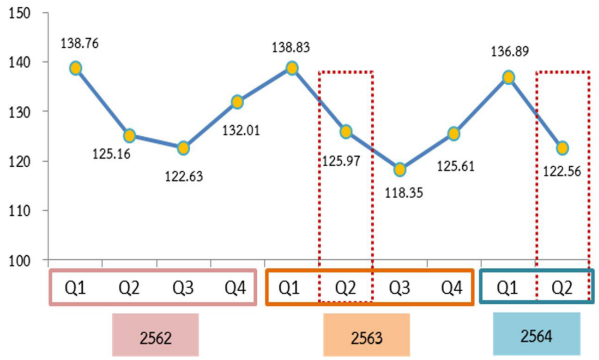

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

อัตราการว่างงาน เป็นรายภาค
ไตรมาส 2 ปี 2562 ปี 2563 และปี 2564

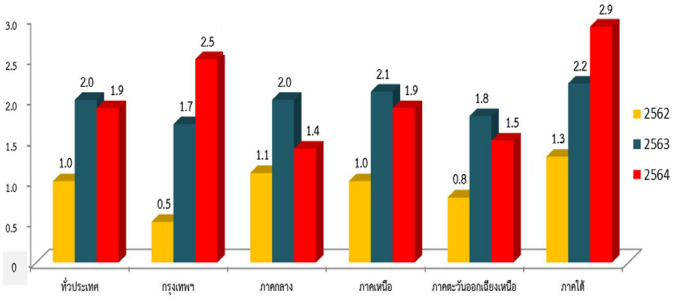

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ในขณะที่ภาคกลางลดลงร้อยละ 0.6 (จากร้อยละ 2.0 เป็นร้อยละ 1.4) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือลดลงร้อยละ 0.3 (จากร้อยละ 1.8 เป็นร้อยละ 1.5) และภาคเหนือลดลงร้อยละ 0.2 (จากร้อยละ 21 เป็นร้อยละ 1.9) ซึ่งบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ และ (3) การเพิ่มขึ้นของผู้ประกอบการรายย่อย (Micro SME,SME) พบว่าในช่วง 7 เดือนแรกของปี 2564 (เดือนมกราคม – กรกฎาคม 2564) จำนวนผู้ประกอบการรายย่อย (Micro SMEs) มีจำนวนทั้งสิ้น 36,055 ราย โดยเมื่อจำแนกตามประเภทธุรกิจ พบว่า ส่วนใหญ่จะเป็นภาคบริการ (คิดเป็นร้อยละ 46.55) ภาคการค้า (คิดเป็นร้อยละ 36.85) ภาคการผลิต (คิดเป็นร้อยละ 9.74) และภาคธุรกิจการเกษตร (คิดเป็นร้อยละ 6.86) ตามลำดับ ซึ่งจำนวนผู้ประกอบการรายย่อยเฉลี่ยต่อเดือนของปี 2564 สูงกว่าค่าเฉลี่ยของปี 2563 คิดเป็นร้อยละ 35.28

จำแนกผู้ประกอบการรายย่อย จำแนกตามประเภทธุรกิจ

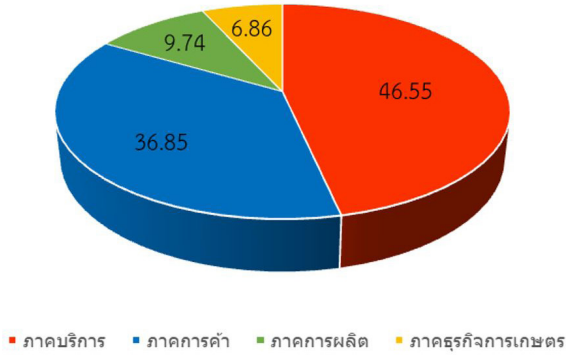

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในปี 2564 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการขับเคลื่อนการดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายอันพึงประสงค์ดังกล่าวที่สำคัญมี ดังนี้ (1) พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านกำลังคนของประเทศในรูปแบบของระบบ E-Workforce Ecosystem โดยมีการดำเนินการผ่านโครงการต่าง ๆ อาทิ โครงการจัดทำพิมพ์เขียวของระบบการบริหารจัดการข้อมูลกำลังคน โครงการพัฒนาระบบเชื่อมโยงประเภทมาตราฐานอาชีพ (ประเทศไทย) และประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรมกับมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ โครงการพัฒนาระบบ E-portfolio และระบบการเชื่อมโยงข้อมูลกำลังคน เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนพัฒนากำลังคนแรงงานในทุกช่วงวัยทั้งในและนอกระบบด้านข้อมูลกำลังคน (2) พัฒนากรอบแนวคิดเกณฑ์การวัดระดับสมรรถนะสำหรับครู และบุคลากรทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านดิจิทัล (Digital Competency : DC) ซึ่งจะมีการจัดทำเป็นประกาศเพื่อให้หน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษา โรงเรียน และภาคเอกชนสามารถนำไปปรับใช้ได้ตามความเหมาะสม และ (3) วิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลกำลังคนที่มีความสามารถสูงของประเทศไทย โดยมีการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลเสร็จแล้วได้ 17,681 ชุดข้อมูล ประมาณ 7,500 คน จาก 234 สาขา /1,717 สาขาย่อย / 4,064 ผลการประยุกต์ใช้ โดยครอบคลุม 10 อุตสาหกรรม นอกจากนี้ยังอยู่ระหว่างดำเนินการพัฒนาคณะกรรมการอิสระ Thailand Workforce Agency : TWA เพื่อเป็นกลไกในการพัฒนาระบบและยกระดับสมรรถนะกำลังของประเทศ การศึกษาแนวทางในการปรับปรุงหรือจัดตั้งกองทุนใหม่หรือปรับปรุงกองทุนที่มีอยู่เพื่อใช้สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างแท้จริง และการขับเคลื่อนเพื่อการพัฒนาขีดความสามารถ ทักษะและการเรียนภาษาคอมพิวเตอร์ (Coding) เพื่อให้สอดรับกับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 20

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศมีการชะลอตัว และทำให้สถานประกอบการปิดกิจการหรือลดจำนวนลูกจ้างลง ขณะที่ระบบรองรับการปรับเปลี่ยนงานใหม่ การปรับทักษะ และระบบการหางานทดแทนยังขาดประสิทธิผล รวมถึงจำนวนแหล่งงานลดลงทำให้เกิดการว่างงานในกลุ่มบัณฑิตจบใหม่จากสถานการณ์เหล่านี้ส่งผลไปยังผลิตภาพแรงงานที่ลดลง นอกเหนือจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 แล้ว อีกหนึ่งประเด็นความท้าทายสำหรับปัจจุบันและอนาคต คือ ระบบที่สามารถรองรับการพัฒนาและยกระดับทักษะ (Upskill, Reskill) ได้อย่างทันท่วงทีกับบริบทตลาดงานที่จะเปลี่ยนแปลงในอัตราเร่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดในการบูรณาการฐานข้อมูลแรงงานของหน่วยงานต่าง ๆ เนื่องจากติดเงื่อนไขเรื่องการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลส่งผลให้การใช้และเชื่อมข้อมูลที่มีอยู่ยังไม่เกิดประสิทธิผลมากนัก

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย มุ่งเน้นการยกระดับทักษะและสมรรถนะของคนทำงานในทุกช่วงวัย ทั้งที่อยู่ในตลาดงานและผู้ที่กำลังหางานทำแบบมุ่งเป้าตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ โดยมีผลลัพธ์คือการมีงานทำที่สอดคล้องกับความสามารถของแรงงานและความต้องการของตลาดงาน โดยสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงข้อมูลรายบุคคลของแรงงานถึงสถานะการทำงาน การเปลี่ยนงาน หรือภาวะตกงาน (อย่างกะทันหัน) และบูรณาการการดำเนินงาน รวมถึงการมีสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อลดความซ้ำซ้อนของมาตรการต่าง ๆ และนำไปสู่การวิเคราะห์และออกแบบการพัฒนารูปแบบความช่วยเหลือตามกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ต่อไป นอกจากนี้ ควรขยายความร่วมมือไปยังภาคส่วนอื่น ๆ และพิจารณาประยุกต์ใช้แพลตฟอร์มการยกระดับทักษะที่มีอยู่ของทั้งในและต่างประเทศ มากกว่าการพัฒนาขึ้นใหม่ เพื่อให้การดำเนินงานทันท่วงที เกิดความคุ้มค่า และสามารถรองรับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องรับการพัฒนาทักษะให้ได้มากยิ่งขึ้น รวมถึงควรมุ่งพัฒนาข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของตลาดงานและโอกาสการทำงานใหม่ ๆ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้แรงงานเกิดการพัฒนาและยกระดับทักษะตนเองให้เท่าทัน และมีโอกาสทางอาชีพใหม่ ๆ ตามบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งปรับปรุงระเบียบหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการบูรณาการฐานข้อมูล

ส่วนที่ 3
ประเด็นท้าทาย
และการดำเนินการในระยะต่อไป

ประเด็นท้าทายต่อการบรรลุเป้าหมายการปฏิรูปประเทศตามรัฐธรรมนูญฯ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 16 มาตรา 257 และมาตรา 258 ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผล จากการดำเนินการปฏิรูปประเทศทั้ง 13 ด้าน ในปี 2564 พบว่ามีความคืบหน้าในการดำเนินการเพิ่มขึ้นเป็นลำดับแต่ยังคงไม่บรรลุเป้าหมายตามผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายการปฏิรูปประเทศตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ ตามมาตรา 257 โดยมีประเด็นท้าทายสรุปได้ ดังนี้

1) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ มีประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว เช่น ความขัดแย้งทางการเมืองของคนรุ่นใหม่และคนรุ่นเก่าเริ่มทวีความรุนแรงขึ้นในสังคม โดยปัจจุบันคนรุ่นใหม่ให้ความเคารพ ครู อาจารย์ และผู้ใหญ่น้อยลง เนื่องจากสังคมปัจจุบันมีความเปิดกว้างมากขึ้นทำให้เด็กรุ่นใหม่มีความคิดเร็ว ทำเร็ว อีกทั้ง ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารมีความรุนแรงโดยเฉพาะในสื่อสังคมออนไลน์ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและความสามัคคีปรองดองของคนในชาติ ขณะที่การสร้างคุณค่าด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยังขาดการพัฒนาที่คำนึงถึงสังคมและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการสร้างระบบตรวจสอบและติดตามการรายงานผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งโครงสร้างและระบบงานต่าง ๆ ต้องมีความสอดคล้องและเป็นไปตามมาตรฐานสากลที่กำหนดอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ประกอบด้วย การบริหารจัดการด้านสิทธิมนุษยชน การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน และการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมที่จะส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนของประเทศทั้งในปัจจุบันและอนาคต นอกจากนี้ ในมิติการให้บริการประชาชน มิติการบริหารจัดการภาครัฐ และมิติการกำหนดนโยบายต้องกำหนดนโยบายในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ซึ่งต้องอาศัยการรวมพลังของทุกภาคส่วนในสังคมทั้งภาคประชาชน ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อการสร้างและรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของชาติ

2) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ มีประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว อาทิ การไม่ได้รับการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่เท่าเทียมและการถูกเลือกปฏิบัติ ทำให้เกิดอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในทางเศรษฐกิจของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มคนชายขอบ เช่น เยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้หญิง และผู้อพยพ ทั้งนี้มาตรการทางกฎหมายจะช่วยให้การบริหารจัดการและความชอบธรรมของกลุ่มคนเหล่านี้ได้รับการดูแล เพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมซึ่งจะช่วยให้ประชาชนสามารถจัดการกับปัญหาความเหลื่อมล้ำได้ และมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม ทั้งนี้ การไม่สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและกระบวนการทางกฎหมายเป็นทั้งเหตุและผลของความยากจน กลุ่มคนที่เปราะบางต่อการถูกกีดกันออกจากสังคมเป็นกลุ่มที่ประสบปัญหาเรื่องการเข้าถึงความยุติธรรมมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ นอกจากนี้ปัญหาทางกฎหมายที่เกิดขึ้นยังเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาอีกด้วย ทั้งนี้ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทำให้ปัญหาความเหลื่อมล้ำของไทยรุนแรงเพิ่มมากขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เนื่องจากกลุ่มแรงงานรายได้น้อย ไม่ว่าจะเป็นลูกจ้าง อาชีพรับจ้างทั่วไป ค้าขายหาบเร่แผงลอย ล้วนเป็นกลุ่มเปราะบางที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

เพราะกลุ่มคนเหล่านี้ส่วนใหญ่ไม่สามารถ Work from Home ได้ เนื่องจากการปรับเปลี่ยนสถานที่ทำงานทำได้ยาก จึงมีโอกาสที่จะตกงาน ถูกให้พักงานและสูญเสียรายได้มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ อีกทั้งแรงงานรายได้น้อยมักไม่มีเงินเก็บออมมากพอและไม่มีสินทรัพย์อื่น ๆ ที่สามารถสร้างรายได้ทดแทนได้ รวมทั้งการขาดโอกาสในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาที่ไม่ครอบคลุมและมีคุณภาพแตกต่างกันมาก ซึ่งปัญหาการศึกษาที่ไม่เท่าเทียมกันเป็นหนึ่งในต้นตอของความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของไทยที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง ขณะที่ประเทศไทยกำลังจะก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุยิ่งทำให้ความเหลื่อมล้ำแย่ลง ก่อให้เกิดปัญหาแก่ก่อนรวยมีโอกาสสูงที่จะเกิดขึ้นรุนแรงในกลุ่มคนจนเนื่องจากกลุ่มคนจนมีรายได้ที่ต่ำ การสะสมความมั่งคั่งที่ต่ำ และปัญหาหนี้ครัวเรือนที่สูง

3) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว อาทิ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ได้ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตทางสังคมและส่งผลกระทบต่อประชาชนเป็นจำนวนมากและทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านสาธารณสุข ปัญหาด้านเศรษฐกิจ และปัญหาด้านสุขภาพจิต นอกจากนี้ ปัญหาทางสังคมซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่เริ่มพบมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นเด็ก ผู้หญิง ผู้พิการ ผู้สูงอายุ คนเร่ร่อน คนไร้บ้าน หรือแม้กระทั่งผู้ติดเชื้อโควิด-19 ล้วนได้รับผลกระทบจากสถานการณ์นี้ หลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมีมาตรการเฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาเพื่อไม่ให้ปัญหาทวีความรุนแรงมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการตีตรา และการไม่ยอมรับผู้ที่เคยติดเชื้อโควิด-19 กลับเข้าสู่ชุมชนหรือครอบครัว ของผู้ติดเชื้อโควิด-19 ถูกชุมชนกีดกันไม่ให้ออกมาใช้ชีวิตตามปกติ นำไปสู่การปกปิดหรือไม่ยอมเข้ารับการตรวจหาเชื้อโควิด-19 การถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวเพิ่มขึ้น ภาวะเสี่ยงติดเชื้อโควิด-19 ของคนเร่ร่อน คนไร้บ้าน เด็ก ผู้สูงอายุ และคนพิการขาดการดูแลที่เหมาะสม ทั้งนี้ โรคติดเชื้อโควิด-19 เป็นโรคอุบัติใหม่ ทำให้มีการแพร่เชื้อในวงกว้าง ทุกภาคส่วนจึงควรผสานพลังและบูรณาการภารกิจ เครือข่าย เครื่องมือ องค์ความรู้ และงบประมาณของภาคียุทธศาสตร์ทั้งด้านสุขภาพและสังคมเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนสู้ภัยโควิด-19 และหน่วยงานในพื้นที่ควรสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละจังหวัด อำเภอ ตำบล โดยให้ความรู้และปรับเปลี่ยนบทบาทของประชาชนจากภาวะตื่นกลัวเป็นพลเมืองที่ตื่นรู้และมีส่วนร่วมกำหนดมาตรการของตนเพื่อหนุนช่วยภาครัฐ ในการรับมือกับเชื้อโควิด-19 ทั้งนี้ การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองและการสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขยังคงมีอุปสรรคในการบูรณาการการทำงานร่วมกัน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 16 มาตรา 258 ได้กำหนดให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผลดังต่อไปนี้

ก. ด้านการเมือง

ตามที่บัญญัติไว้ใน (1) ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง รวมตลอดทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ รู้จักยอมรับในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่างกัน และให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งและออกเสียงประชามติโดยอิสระปราศจากการครอบงำไม่ว่าด้วยทางใด มีประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว เนื่องจากเนื้อหาหลักสูตรการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขค่อนข้างมีความละเอียดอ่อน ผู้เขียนและบรรณาธิการจึงต้องเพิ่มความระมัดระวัง ส่งผลให้ต้องใช้ระยะเวลาในการพิจารณาปรับแก้ไขให้สมบูรณ์ อีกทั้งสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ในช่วงเดือนมิถุนายน 2564 ที่ผ่านมาทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งมีจำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่เพิ่มขึ้น และจำนวนผู้เสียชีวิตจากเชื้อโควิด-19 เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ส่งผลให้หน่วยงานรัฐและเอกชนต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานเพื่อปฏิบัติตามมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อดังกล่าว อาทิ การปฏิบัติงานที่บ้านหรือ Work from Home ส่งผลให้การประสานงานเพื่อบูรณาการการทำงานร่วมกันจากหน่วยงานภายนอกอาจเกิดความล่าช้า และไม่สามารถจัดการประชุมหารือร่วมกันได้

ข. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

ตามที่บัญญัติไว้ใน (1) ให้มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินและการจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดิน และเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน มีประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว เนื่องจากการประสานงานกับหน่วยงานระดับต่าง ๆ เพื่อสร้างการรับรู้ให้เกิดการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลทำได้อย่างจำกัด เนื่องด้วยระยะทางและสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทำให้การดำเนินการในบางกิจกรรมเกิดความล่าช้าและไม่สามารถดำเนินการตามแผนที่ตั้งไว้ได้ อีกทั้งข้อมูลสำคัญของบางหน่วยงานยังไม่อยู่ในรูปแบบดิจิทัลหรือข้อมูลมีคุณภาพที่ไม่เพียงพอที่จะเปิดให้หน่วยงานภายนอกเชื่อมโยงเพื่อนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ได้ และหน่วยงานเปิดให้เชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกันได้ด้วยวิธีการที่หลากหลายไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

ค. ด้านกฎหมาย

ตามที่บัญญัติไว้ใน (1) มีกลไกให้ดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา 77 และพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักสากล โดยให้มีการใช้ระบบอนุญาตและระบบการดำเนินการโดยคณะกรรมการเพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อให้การทำงานเกิดความคล่องตัว โดยมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน และไม่สร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น เพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ มีประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว เนื่องจากการดำเนินการจัดทำประมวลกฎหมายตามบทบัญญัติของร่างพระราชบัญญัติการจัดทำกฎหมายและกฎระเบียบที่มีความยุ่งยากและซับซ้อน หากเร่งรีบออกกฎหมายดังกล่าว จะเกิดความสับสนแก่หน่วยงาน และประชาชนผู้ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย

ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม

ตามที่บัญญัติไว้ใน (1) ให้มีการกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า และมีกลไกช่วยเหลือประชาชนผู้ขาดแคลนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ ตลอดทั้งการสร้างกลไกเพื่อให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในสังคม มีประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว เนื่องจากขาดงบประมาณในการดำเนินงาน

จ. ด้านการศึกษา

ตามที่บัญญัติไว้ใน (4) ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัดและปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ มีประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว เนื่องจากโครงการจำเป็นต้องชะลอการดำเนินงานเนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ยังคงเป็นปัญหาหลักที่ทำให้การดำเนินงานโครงการในขั้นตอนต่าง ๆ ล่าช้า และไม่ต่อเนื่อง

ฉ. ด้านเศรษฐกิจ

ตามที่บัญญัติไว้ใน (4) สร้างกลไกเพื่อส่งเสริมสหกรณ์และผู้ประกอบการแต่ละขนาดให้มีความสามารถในการแข่งขันอย่างเหมาะสม และส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจเพื่อสังคมและวิสาหกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสร้างกลไกเพิ่มโอกาสในการทำงานและการประกอบอาชีพของประชาชน มีประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานต่าง ๆ ในพื้นที่ได้โดยสะดวก จึงต้องมีการปรับแผนการดำเนินงานโดยปฏิบัติตามมาตรการป้องกันการแพร่เชื้อตามนโยบายของรัฐบาลและปรับเปลี่ยนรูปแบบในบางกิจกรรมให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์และพื้นที่เพื่อเร่งรัดการดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมาย

ช. ด้านอื่น ๆ

ตามที่บัญญัติไว้ใน (4) ปรับระบบหลักประกันสุขภาพให้ประชาชนได้รับสิทธิและประโยชน์จากการบริหารจัดการและการเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพและสะดวกทัดเทียมกัน มีประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทำให้มีการชะลอการดำเนินงานของการปรับปรุงระบบหลักประกันสุขภาพ เพื่อแก้ไขปัญหาให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบและมีความจำเป็นเร่งด่วนก่อน

ประเด็นท้าทายของแผนการปฏิรูปประเทศทั้ง 13 ด้าน

- ทัศนคติและความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประชาชนไทย
- การส่งเสริมความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องตามหลักวิชาการเกี่ยวกับระบอบการปกครอง

- การทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานในการให้บริการภาครัฐ บางหน่วยงานยังขาดระบบดิจิทัล สำหรับใช้สนับสนุนการให้บริการ (Back-end) รวมทั้งยังมีกฎหมาย ระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการให้บริการในรูปแบบดิจิทัล
- การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานของแต่ละหน่วยงานมีลักษณะต่างคนต่างดำเนินการเอง ไม่มีมาตรฐานเดียวกัน ทำให้การเชื่อมโยงข้อมูลหรือระบบการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานเป็นไปได้ยากในทางเทคนิค รวมถึงต้องปรับปรุงด้านบุคลากรของภาครัฐทั้งในส่วนของบุคลากรเดิมที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับการทำงานรูปแบบใหม่ รวมทั้งการสรรหา และรักษาบุคลากรที่มีทักษะด้านดิจิทัลซึ่งมีส่วนช่วยในการยกระดับการทำงานของภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ

- ยกเลิกหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายและกระบวนงานที่ล้าสมัยก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรม ตลอดจนสร้างภาระให้แก่ประชาชนและเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพในระยะต่อไป
- เร่งสร้างความเข้าใจและความตระหนักรู้ถึงความจำเป็นในการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่ล้าสมัยในความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ
- การปรับปรุงกฎหมายและกระบวนงานที่มีความล้าสมัยมีอยู่เป็นจำนวนมากและมีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน
- กระบวนการในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายมีลำดับขั้นตอนและใช้ระยะเวลามาก

- เมื่อพระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. .... มีผลบังคับใช้ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมต้องดำเนินการกำหนดระยะเวลาที่ต้องประกาศให้ประชาชนทราบภายใน 90 วัน ซึ่งหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมควรมีการเตรียมการล่วงหน้า และพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเพื่อรองรับการดำเนินการ
- ระบบประเมินความเสี่ยงและการกำกับดูแลหลังการปล่อยตัว ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษาที่ต้องใช้ดุลพินิจให้มีความเหมาะสมกับอัตราโทษในแต่ละคดีและพฤติการณ์ของผู้ต้องหา/จำเลย ซึ่งหากมีการพัฒนาให้มีประเภทของคดีและอัตราโทษที่ไม่นำปัจจัยทางด้านทรัพย์สินมาเป็นหลักประกันในการพิจารณาให้มากยิ่งขึ้น การขยายโอกาสให้ผู้ต้องหา/จำเลย เข้าถึงสิทธิการปล่อยตัวชั่วคราวและลดความเหลื่อมล้ำทางกระบวนการยุติธรรมได้มากยิ่งขึ้น

- ข้อจำกัดมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลให้การดำเนินการเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศยังไม่เกิดประสิทธิภาพมากเท่าที่ควร
- ข้อจำกัดในการเดินทางระหว่างพื้นที่ในภูมิภาคต่าง ๆ และการรวมกลุ่มในการทำกิจกรรม จึงทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินการตามที่กำหนดไว้การปรับเปลี่ยนกลไกการบริหารจัดการเศรษฐกิจ ของภาครัฐและการแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบ

- การยกเลิกเขตควบคุมมลพิษ ทำให้การจะควบคุมมลพิษให้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดยังไม่สามารถทำให้เกิดประสิทธิภาพได้ รวมถึงการจัดหาที่ดินที่เหมาะสมเพื่อการสร้างระบบบำบัดน้ำเสียในพื้นที่ยังไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่ และขาดการกำกับดูแล
- พระราชบัญญัติกำหนดเขตจังหวัดในทะเล พ.ศ. ... จำเป็นต้องดำเนินการอย่างรอบคอบและพิจารณาทบทวนทุกมิติที่เกี่ยวข้อง จำเป็นต้องใช้เวลาเวลานาน
- การบุกรุกพื้นที่ฐานทรัพยากรธรรมชาติทั้งทางบกและทางทะเล รวมถึงดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทำให้สร้างความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติ จึงต้องอาศัยความรู้และงบประมาณในการป้องกัน ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากร
- การอนุรักษ์ทรัพยากรยังพบปัญหาความไม่ชัดเจนในการใช้ทรัพยากร การจัดทำแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐ (One Map) การสร้างมาตรการจูงใจทางด้านภาษี และการพัฒนาการใช้ประโยชน์ผลิตผลและการบริการจากป่าไม้และอุตสาหกรรมป่าไม้ทั้งระบบ

- การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสื่อสาร ข่าวปลอมด้านสุขภาพบนสื่อออนไลน์และสร้างองค์ความรู้ทางสุขภาพอาจมีข้อจำกัดสำหรับประชากรกลุ่มที่มีรายได้ต่ำและ/หรือมีทักษะทางด้านดิจิทัลที่ยังไม่เพียงพอ และความเหลื่อมล้ำของการเข้าถึง
- จำนวนบุคลากรทางด้านสาธารณสุขไม่สอดคล้องกับสัดส่วนประชากรในประเทศไทย และบางหน่วยงานมีปัญหาด้านการใช้เทคโนโลยีในการรวบรวมข้อมูล
- การปรับปรุงตัวบทกฎหมายในเรื่องการเพิ่มสิทธิให้กลุ่มเป้าหมายที่ตกหล่นในระบบหลักประกันสุขภาพให้สามารถครอบคลุมชุดสิทธิประโยชน์ขั้นพื้นฐาน
- ข้อจำกัดเชิงจำนวนและศักยภาพของบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการสื่อสารความรู้เรื่องโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ รวมถึงรูปแบบการสื่อสารที่ยังไม่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย การบูรณาการการดำเนินของหน่วยงานด้านต่าง ๆ ยังขาดประสิทธิภาพ ซึ่งไม่สามารถสะท้อนให้เกิดความร่วมมือของการทำงานในการสร้างองค์ความรู้ในภาพรวมและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

- การเข้าถึงสื่อดิจิทัลของประชาชน รวมถึงความห่างไกลของพื้นที่กับโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล ความสามารถในการเข้าถึงสื่อดิจิทัลของประชากรบางกลุ่ม
- ระบบฐานข้อมูลหรือศูนย์ข้อมูลข่าวสารยังไม่สมบูรณ์เพียงพอที่จะทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

- การส่งเสริมให้ประชาชนเข้าสู่ระบบการออม ประชาชนบางกลุ่มขาดความรู้ความเข้าใจด้านการออมเงินเพื่อการเกษียณ
- แรงงานในระบบที่มีความเสี่ยงจากการตกงานมากขึ้นและถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยี และแรงงานนอกระบบที่ถือว่าเป็นกลุ่มที่มีความเปราะบาง ทั้งจากรายได้ที่ต่ำและไม่แน่นอน ไม่มีสวัสดิการคุ้มครองครอบคลุม
- ข้อมูลของหน่วยงานรัฐมีความซ้ำซ้อนและกระจัดกระจาย ไม่เป็นเอกภาพ การจัดเก็บข้อมูลยังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ทำให้มีกลุ่มเป้าหมายที่ตกหล่นจากการให้ความช่วยเหลือภาครัฐ
- การนิยามและคำจำกัดความของแต่ละหน่วยงานมีความไม่สอดคล้องและไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากหน่วยงานยึดบทบาทภารกิจของตนเป็นหลัก ทำให้การนำข้อมูลไปใช้เกิดความสับสนในการให้ความช่วยเหลือ
- การออกกฎหมายที่จะเป็นกลไกสนับสนุนให้ชุมชนในเขตเมืองมีความเข้มแข็ง การสร้างให้เกิดการรวมพลังของชุมชนในการร่วมกันจัดการปัญหาและความท้าทายใหม่ ๆ ที่กำหนดจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต

- ความต้องการใช้ไฟฟ้าเปลี่ยนแปลงไปจากผลคาดการณ์ ประกอบกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ อีกทั้งทั่วโลกได้ให้ความสำคัญกับการลด การปล่อยก๊าซเรือนกระจกภาคพลังงาน ส่งผลให้ภาคพลังงานไทยจำเป็นต้องเร่งเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน เพิ่มสัดส่วนการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน และปรับเปลี่ยนการใช้พลังงานภาคขนส่งเป็นพลังงานไฟฟ้า
- การบริหารจัดการการปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติเพื่อเพิ่มการแข่งขันและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานไฟฟ้าแบบกระจายศูนย์ที่มีความยืดหยุ่นสามารถทำงานร่วมกับการผลิตไฟฟ้าพลังงานหมุนเวียนนอกระบบที่จะเพิ่มอนาคตได้
- การกระจายศูนย์การผลิตพลังงานและโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงการปรับปรุงกฎระเบียบรองรับนโยบายพลังงานสมัยใหม่ และการเปลี่ยนรูปแบบการใช้พลังงานมาเป็นพลังงานไฟฟ้า

- กฎหมายหลายฉบับมีการดำเนินการล่าช้า ไม่สามารถผลักดันให้เกิดผลสำเร็จโดยง่าย
- หน่วยงานหลักที่ดำเนินกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่สำคัญหลายหน่วยงาน เป็นองค์กรอิสระ และองค์การมหาชน ส่งผลให้การดำเนินการและการประสานขับเคลื่อนอาจเกิดปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ
- การประเมิน ITA มีความล่าช้ากว่ากำหนดการเดิม รวมถึงเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานภาครัฐบางส่วนยังมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับแนวปฏิบัติการขอใช้ทรัพย์สินของทางราชการ

- การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย ส่งผลให้เกิดปัญหาความยากจนเฉียบพลันและนำมาซึ่งความเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในการหลุดออกนอกระบบการศึกษามากยิ่งขึ้น
- การพัฒนาการจัดการเรียนรู้สู่การเรียนรู้สมรรถนะเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้โรงเรียนในหลายพื้นที่ต้องปรับรูปแบบการเรียนการสอนเป็นรูปแบบออนไลน์ รวมถึงการจัดการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจในการพัฒนาสมรรถนะให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐาน ไม่สามารถดำเนินการจัดประชุมภายนอก

- การประเมินสถานการณ์ด้านคุณธรรมของประเทศไทยทำได้ค่อนข้างยาก และยังไม่มีการกำหนดคำนิยามของคุณธรรมที่ชัดเจน
- การปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานในการส่งเสริมการออกกำลังกาย เล่นกีฬาของประชาชนให้เหมาะสมกับสภาวการณ์ในปัจจุบัน และต้องรู้เท่าทันตลอดจนปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์กรทางด้านกีฬาระหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคีสมาชิกอย่างเข้มงวดและเคร่งครัดเพื่อพัฒนากีฬาไทยสู่ระดับโลกอย่างต่อเนื่อง
- ระบบรองรับการปรับเปลี่ยนงานใหม่ การพัฒนาทักษะ และระบบการหางานทดแทนยังขาดประสิทธิผล และระบบที่สามารถรองรับการพัฒนาและยกระดับทักษะ (Upskill, Reskill) ได้อย่างทันท่วงทีกับบริบทตลาดแรงงานที่มีความเปลี่ยนแปลงในอัตราเร่งขึ้น

สรุปภาพรวมของประเด็นท้าทายที่สำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ ได้ดังนี้

1 สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19

ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของแผนการปฏิรูปประเทศ การดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกิดความล่าช้า เนื่องจากสถานการณ์ทำให้หน่วยงานของรัฐต้องปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น การจัดการประชุมในรูปแบบออนไลน์ การดำเนินการตามมาตรการการป้องกัน และควบคุมโรคโควิด-19 (New Normal)

2 การเร่งรัดดำเนินโครงการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์

โครงการที่สามารถส่งผลต่อการบรรลุค่าเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) บางโครงการยังมีการดำเนินการที่ล่าช้ากว่าห้วงระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock จึงส่งผลให้การดำเนินการไม่บรรลุค่าเป้าหมายอันพึงประสงค์ตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้

3 ผลักดันกฎหมายที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ

การปรับปรุงกฎหมายและกระบวนงานที่มีความล้าสมัย และกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งการปรับปรุงกฎหมายมีระยะเวลาในการปรับปรุงเป็นอย่างมาก ทำให้หน่วยงานภาครัฐดำเนินการเป็นไปได้อย่างล่าช้า รวมถึงจัดระเบียบกฎหมายให้อยู่ในแหล่งเดียวกันและมีการเผยแพร่ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

4 ประเด็นการบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังคงต้องบูรณาการกับทุกภาคส่วนตั้งแต่การร่วมวางแผน แก้ปัญหาและการพัฒนา เนื่องจากหน่วยงานยังคงยึดภารกิจของหน่วยงานตนเองเป็นหลัก ทำให้การบูรณาการการทำงานร่วมกันยังคงเป็นไปอย่างล่าช้า รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาบุคลากรเพื่อให้เท่าทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน และสามารถพัฒนาประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

การดำเนินการในระยะต่อไปเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนการปฏิรูปประเทศ

ด้วยห้วงเวลาของแผนการปฏิรูปประเทศซึ่งหากนับจากที่ประกาศใช้ครั้งแรกในปี 2561 ระยะเวลาดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศเพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ที่กำหนดไว้จะสิ้นสุดลงในปี 2565 **ทำให้การขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศในช่วงเวลาที่เหลืออยู่นี้เป็นการดำเนินงานที่สำคัญที่จะทำให้บรรลุผลตามเป้าหมายได้ตามกรอบเวลาที่กำหนดไว้** โดยให้ความสำคัญในการเร่งรัดดำเนินการในเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ที่อาจมีความเสี่ยงต่อการไม่สามารถบรรลุค่าเป้าหมายในปี 2565 โดยให้มีการกำกับ เร่งรัด ติดตามอย่างใกล้ชิดเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการดำเนินงานที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยให้ดำเนินการ ดังนี้

- **หน่วยงานรับผิดชอบหลัก หน่วยงานร่วมดำเนินการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องประสานการบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด** เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานให้การดำเนินโครงการ/การดำเนินการที่เกี่ยวข้องเป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่ระบุไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพ และบรรลุผลสำเร็จของเป้าหมายย่อยได้ตามช่วงเวลาที่กำหนดไว้ ซึ่งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศแต่ละด้านจะเป็นผู้สนับสนุนและให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการดำเนินงาน

- **ให้ความสำคัญกับกระบวนการกำกับ และติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องให้บรรลุผลสำเร็จได้ตามเป้าหมายในแต่ละห้วงเวลาตามที่กำหนดไว้ในแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock** เพื่อให้ทราบสถานะของการดำเนินโครงการ/การดำเนินการ และสามารถเร่งรัด กำกับการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนฯ รวมทั้งหาวิธีการแก้ไขปัญหาอุปสรรคได้ทันต่อสถานการณ์และตรงจุด

- **หยิบยกกิจกรรม Big Rock ที่มีความล่าช้า และประเด็นปฏิรูปที่ยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ในปี 2565 มาวิเคราะห์หาสาเหตุ และเร่งรัด กำกับ และติดตามการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด** ผ่านกลไกเครือข่ายของสำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง (สำนักงาน ป.ย.ป.) เพื่อกำหนดแนวทางวิธีดำเนินงานที่เหมาะสมและเป็นไปได้ โดยกำหนดให้มีมาตรการเป็นการเฉพาะเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศไปสู่การดำเนินการให้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าประสงค์ที่มุ่งหวังไว้ภายในกรอบระยะเวลาของแผนการปฏิรูปประเทศที่กำหนดไว้

ทั้งนี้ สำนักงานฯ จะมีการรายงานความคืบหน้าในการดำเนินงานภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศตามมาตรา 270 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ให้ทราบเป็นระยะเพื่อให้สามารถกำกับติดตามการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง โดยจะได้สรุปการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการปฏิรูปประเทศเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของแผนฯ ในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศประจำปี 2565 ต่อไป

ภาคผนวก

รายชื่อหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักกิจกรรม Big Rock
ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

ชื่อย่อหน่วยงาน	ชื่อเต็มหน่วยงาน	สัญลักษณ์
กก.	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	
กกต.	สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง	
กค.	กระทรวงการคลัง	
ก.พ.	สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน	
ก.พ.ร.	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ	
กษ.	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	
กสศ.	กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา	
ดศ.	กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	

*หมายเหตุ: รายชื่อหน่วยงานเรียงลำดับตามตัวอักษรของชื่อย่อหน่วยงาน

ชื่อย่อหน่วยงาน	ชื่อเต็มหน่วยงาน	สัญลักษณ์
ตร.	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	
ทส.	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
บก.	กรมบัญชีกลาง	
ป.ป.ช.	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	สำนักงาน ป.ป.ช.
ป.ป.ท.	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ	
พณ.	กระทรวงพาณิชย์	
พน.	กระทรวงพลังงาน	กระทรวงพลังงาน MINISTRY OF ENERGY
พม.	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	

*หมายเหตุ: รายชื่อหน่วยงานเรียงลำดับตามตัวอักษรของชื่อย่อหน่วยงาน

ชื่อย่อหน่วยงาน	ชื่อเต็มหน่วยงาน	สัญลักษณ์
พอช.	สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน	
มท.	กระทรวงมหาดไทย	
ยธ.	กระทรวงยุติธรรม	
วธ.	กระทรวงวัฒนธรรม	
ศคธ.	ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)	
ศธ.	กระทรวงศึกษาธิการ	
ศย.	สำนักงานศาลยุติธรรม	
สกพอ.	สำนักงานคณะกรรมนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	

*หมายเหตุ: รายชื่อหน่วยงานเรียงลำดับตามตัวอักษรของชื่อย่อหน่วยงาน

ชื่อย่อหน่วยงาน	ชื่อเต็มหน่วยงาน	สัญลักษณ์
สคก.	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	
สคช.	สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน)	สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน)
สคทช.	สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ	
สท.	สภาทนายความในพระบรมราชูปถัมภ์	
สธ.	กระทรวงสาธารณสุข	
สปน.	สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	
สปสช.	สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ	สปสช. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
สผ.	สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	

*หมายเหตุ: รายชื่อหน่วยงานเรียงลำดับตามตัวอักษรของชื่อย่อหน่วยงาน

ชื่อย่อหน่วยงาน	ชื่อเต็มหน่วยงาน	สัญลักษณ์
สสว.	สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	
สำนักงาน ป.ย.ป.	สำนักงาน ป.ย.ป. สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง	
อว.	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	
-	สถาบันพระปกเกล้า	

*หมายเหตุ: รายชื่อหน่วยงานเรียงลำดับตามตัวอักษรของชื่อย่อหน่วยงาน

สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

962 ถนนกรุงเกษม แขวงวัดโสมนัส
เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100
โทรศัพท์ 02 280 4085 ต่อ 6221 - 41
โทรสาร 02 280 6384
Email : nscr@nesdc.go.th
Website : nscr.nesdc.go.th

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๒

รายการ QR Code รายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔
และรายงานสรุปผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ประจำปี ๒๕๖๔